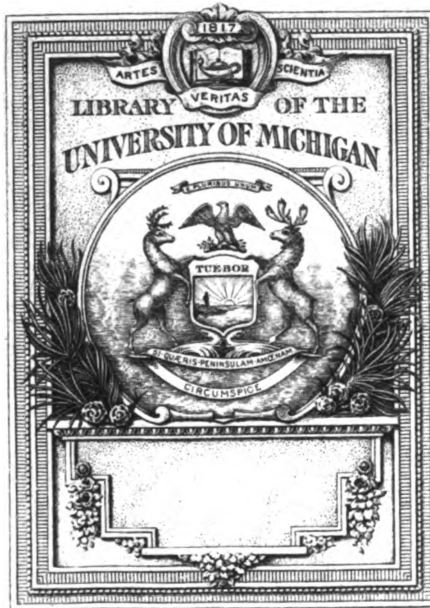

1817
ARTES
SCIENTIA
VERITAS
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
SI QUÆRIS PENINSULAM AMŒNAM
CIRCUMSPICE

Historie af Danmark,

fra

Aar 942 til 1035.

Ved

Peter Friderich Suhm.

III. Tome.

Kiøbenhavn.
Trykt med Brødrene Berlings Skrifter.
1787.

Fortale.

Efterat jeg i forrige Bind haver viset hvorledes Danmark blev til et samlet Rige, saa viser jeg i dette hvorledes det under trende paa hinanden følgende Regieringer stedse tiltog i udvortes Magt ved jævnlige Erobringer af Lande, større end det selv var. Visse Omstændigheder have udsat Udgaven af dette Bind, og endda træder det frem for Lyset uden Register, hvilket dog skal følge i næste Bind for begge. Af bemeldte næste Bind er alerede

trykt

trokt til 1076, og skal det ende med 1086. Udi Manuscript haver jeg bragt vor Historie til Aar 1180. Under dens Udarbeidelse haver jeg høiligen maat beklage, at Schönings fortreflige Norske Historie slutter med 995, formedelst samme ypperlige Mands alt for tilige Død; Men er derimod glad ved at finde Oplysning og Veiledning i Langebeks Noter til de Danske Scriptores, og i Lagerbrings herlige Svenske Historie.

† 945. T.

:. Drager til
Fanger Ludv
Adelsten, p.
Otto II. 975
38. Død og
p. Haral
rge 456.
75. Skotla
-3. Knud
745. 7

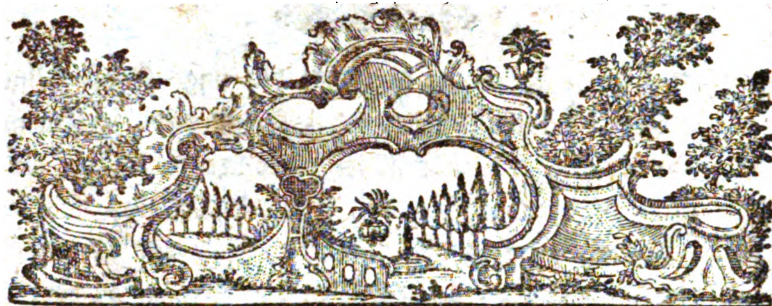
I.
fød 995. Kon
d, den Sven
, af fornem S
028. p. 650.
rge 1030, og

nt 1016, M
d, p. 589.

Harald Blaatand.

trøkt til 1076,
script haver jeg
dens Udarbeide
nings fortreffl
delst samme n
derimod glad
gebeks Noter
brings herlige

Harald Blaatand.

Harald, Gorms eneste Søn, blev paa alle Thinge uden Modsigelse antaget til Eene-Konge over gandske Danmark efter sin Faders Død, men af de nærværende i Jelling blev han strax Dagen efter Faderens Død erkiendt for Konge, og lod han ved Jelling opkaste en stor Høi over sin Fader (a), og drikke et kosteligt Graver-Øl over ham. Harald fører i Historien Tilnavn af Blaatand, fordi han havde en blaa eller sort Tand. Hans første Krigs-Bedrift, som Monark, skal have været, at han foer paa Fribytterie i Austurveg, og plyndrede de der beliggende Lande ved Østersøen. Venteligen er dette skeet, for strax at give sine Undersaatter Beviis paa sin Tapperhed og Mod, uden hvilke ingen Konge var da anseet i Norden. Men nu at komme til den Engelske Krig igien, hvorom blev handlet sidst i forrige Bind, saa var uden Tvil en Aarsag til de Danskes og

(a) Over Gorms og Thyræ Gravhøier og Monumenter har Mouritz Mouritzen Höyer, Præst i Jelling, giort 1721 et Dansk Digt og Beskrivelse derhos i ubunden Stil, kaldet Encomium Jellingense. Markdaner, Lehnsmand paa Coldinghus, lod 1586 opgrave den Steen over Kong Gorm, og sætte paa Kirkegaarden.

Harald Blaatand.

og Norskes første Fremgang dette, at den unge Kong Edmund, som endda ingen Erfaring havde, lod sig forlyde med, at han ingenlunde vilde tilstæde, at Erik Blodøxe skulde længre eie Northumberland, men at han agtede at legge det ganske under sig selv. Erik forlod herover Landet, og greb til Fribytterie, først paa Orkenøerne, siden paa Sudurøerne, og venteligen paa Irland, og vare Omstændighederne længe saaledes, at han ikke snart kunde tænke paa Northumberland. Hans Bortgang satte Landet blot for de Danskes Anfald, saa og for de Norskes og Ostmanernes, thi den mægtige Amlav, som regierede i Dublin, kom nu og til Northumberland, kaldet did af Indvaanerne efter nogle Skribenters Vidnesbyrd, med en stor Magt baade til Lands og Vands, og anfaldt det paa den vestre Side, ligesom de Danske havde anfaldet det paa den østre. Dog lader det ikke, at de have foreenet deres Hære sammen, saasom de Danske ginge bort, som forhen er sagt. Hvorom alting er, saa giorde Amlav i kort Tid stor Fremgang, han erobrede Tinmouth i Northumberland ved Grændsen af Durham, og ved Floden Tine, et fast Kastel, hvor alle Danske og Norske gierne havde deres Tilhold det første de komme over. Amlav lagde da Klosteret, som laae derved paa Den Cocket, udi Aske. Maaskee det er og ham, som ødelagde den Bye Cair Urfe, der laae lige over for Tinmouth. Derefter kom han til Yorck, og gik endeligen længer sønder paa i Engelland. Han trængde ind lige til Northamton, som han beleirede, endskiønt forgiæves, hvorefter han rykkede mod Tamworth i Staffordshire, i Tanke at indtage gandske Engelland, og ødelagde han al Egnen der omkring. Edmund gik ham nu med en anseelig Hær i Møde, og skede ved Leicester et stort, men uafgiørende Slag, hvorpaa Bisp Odo og Erkebisp Wulstan af Yorck lagde sig dem

imellem

S Afkom. Ved p. 3.

itrics Aml Deira nerland x Døbt k Udja- ngelske God 944. 94 tager 947. Siht Udjaget p. 1 Si ger Bri 43 † 1 Aml

Regnald, Godefrids Søn, Konge i Bernicia udi Northumberland 942. T. 3. p. 4. Døbt 943. p. 11. Udjaget af den Engelske K. Edmund 944. p. 19. † 952. p. 55. 56.

Harald, Godefrids Søn, Konge over nogle af Suderøerne, p. 56.

Godefrid eller Gudrod, Konge over Suderøerne og Man alerede 979. p. 144. Bekriger Wales 981. p. 148. Anglesey 986. p. 179. † 989. p. 197. 198.

Regnald, Konge over Suderøerne 989. p. 197.

Harald, den Irske, p. 197.

Gudrod, Konge paa Man 994 og 996. p. 197. 198.

Dungal, † 996. p. 198.

Regnald, † omtrent 1030. p. 771. 772.

Amancus, Aldermand, dræber 952 den Northumbriske, p. 55. Efter 959 Konge over nogle af Suderøerne, onge paa Man 973. Gift med den Suderøiske Kong Har, p. 118. Levede maaskee endda 991. p. 210.

unhild, som dræbes af Harald Blaatand 977. p. 130.

Hara 53. Kriger i Spanien 969. 970. † 998. p. 103. 104. 9 p. 134.

imellem, og bragte endeligen et Forlig tilveie, paa Vilkaar, at Amlav skulde lade sig døbe (a), og derimod bekomme til Eie al den Deel af Engelland, som ligger Norden og Østen for den store Vei Watlingestreat, og Edmund beholde den øvrige sydlige og vestlige Deel, saaledes at den Konge, der overlevede den anden, skulde arve den andens Part. Edmund stod da selv Fadder til Amlav, og denne sidste giftede sig derpaa med Aldith, en Dotter af Orm Jarl, ved hvis Hielp og Raad Amlav havde fornemmeligen erholdet disse store Fordele. — I Frankerige vedbleve de indbyrdes Uroligheder, og havde de Grever Hugo og Herbert en Sammenkomst med Hertug Wilhelm, og kort efter en anden tilligemed den Flandriske Grev Arnulph, hvorpaa Herbert drog til den Tydske Otto. — Den Russiske Konge Igor foer med en utallig Hær paa 10000 Baade til Constantinopel den 11 Julii, men blev udi samme Maaned saaledes slaget til Søes af Theophanes, og overvundet af Grækerne, anførte af Bardas og Carcuas, og siden i September atter til Søes af bemeldte Theophanes, ved Hielp af den Grækiske Ild, og et Par Gange til Lands af deres Rytterie, at Igor derfra knap bragte en Trediedeel af sit Mandskab tilbage, hvorpaa han sendte Bud om Hielp til Varegerne paa hin Side Havet, hvorvel man haver Grund til at formode, at han alerede haver havt nogle Vareger med sig paa dette Tog. En Fransk Skribent henfører dette til 936, saa og Sigebert. Russerne udøvede umenneskelige Grusomheder, thi de korsfæstede, spiddede, og brugte til Skydemaal de fangne Græker; Præ-

Harald Blaatand.

 sterne

(a) Dog er det Spørsmaal, om ei en senere Amlavs, Sihtrics Søns, Daab er blandet med denne, og om denne Amlav ei er død Hedning, thi det er kun temmelig sene Skribenter som tale om hans Daab, og de udelade den andens.

Harald Blaatand. sterne sloge de Nagler ind i Hovederne paa, og Kirkerne brændte de. Liutprand, som da var Gesandt fra Hugo, Konge i Italien, til den Grækiske Keiser Romanus, vidner, at den sidste lod halshugge de fangne Russer i hans Overværelse. Rimeligen have endel af disse været Vareger, siden Liutprand kalder Russerne Normaner, maaskee dog tildels fordi de boede norden for Græker og Italiener (1).

Aar 942. Amlav nod ikke længe Got af sin Seiervinding, thi han døde hastigen, og som det synes, Aaret efter, og tilskreve Engellænderne det den hellige Balter, fordi han havde brændt og plyndret det Kloster Tirringham, hvor denne Helgen laae begravet, i det Landskab Lothian, som nu regnes til Skotland, men da til Bernicia i Northumberland (a). Amlav, Sihtrics Søn, og Regnald, Godefrids Søn, komme efter ham til Regieringen i Northum-

(1) Chr. Sax. p. 114. Sch. N. Hist. T. 2. p. 297. 299. 300. M. West. p. 187. Lel. coll. T. 4. p. 43. Lel. Itin. T. 7. p. 65. F. Vig. p. 603. Gale T. 1. p. 148. T. 3. p. 540. 541. 673. W. Malm. p. 55. H. Hunt. p. 353. R. de Hov. p. 423. Sim. Dun. c. 134. 155. Lel. coll. T. 2. p. 523. T. 8. p. 195. Mullers Saml. Russ. Gesch. T. 1. p. 30—32. Nestor p. 67—69. Cedrenus Part. 2. Corp. Byz. edit. Ven. T. 8. p. 493. 494. Leo Grammaticus post Theophanem in Corp. Byz. T. 6. p. 401. Tscherbatowo T. 1. p. 271. 272. Chr. S. Bertini in Martene Thes. Anecd. T. 3. c. 549. Sigebert in Pist. Scr. Germ. T. 1. p. 579. Liutprand ap. Reuberum l. 5. c. 6. p. 144. Min T. 6. p. 288. 289.

(a) En gammel Walisk Skribent giør denne Amlav til Søn af en Harald, og ham til Fader af en anden Amlav (venteligen Kvaran), Sihtrics Fader, Amlavs Fader, Racwellæ Fader, som med Conan avlede Gryffith udi Dublin. Denne Harald skal have anlagt Dublin, det er at sige, forbedret den. Cambden i Britannia p. 750. mener, at Harald er den Norske Konge med Tilnavn Harfager, men efter al Anseende har Amlav ingen Harald havt til Fader.

humberland, og det med Edmunds Tilstaaelse, som det synes, men det øvrige, Amlav havde eiet, tog Edmund til sig, og især de Stæder Leicester, Lincoln, Notingham, Stanford og Derby, som noget tilbage i Tiden havde længe været i de Danskes Magt; og skal han have afskaffet den hedenske Lære der, og i Stedet indført den christne, eller og, som Henrik af Huntindon vil, have flyttet de Danske ud af disse Byer. Efter Amlavs Død plyndrede Indvaanerne af Yorck Øen Lindisfarne, og ihielsloge der mange. Erkebisp Ulfhelm af Cantorbery var død forrige Aar den 12 Februarii. I hans Stæd vilde Edmund beskikke Odo, men denne giorde længe Indvendinger, at det var imod Kirke-Lovene, at forflyttes fra et Bispesæde til et andet, og da Kongen endeligen heri overtydede ham og bragte ham paa andre Tanker, saa kom han med en nye Indvending, nemlig at alle Erkebisper i Engelland havde hidindtil været Munke, hvilket dog ikke var saa ganske rigtigt, og altsaa vilde han være Munk, forend han kunde give noget vist Svar paa det andet. Abbed Odo af Fleury i Frankerige kom da over til Engeland, da man ansaae de Engelske Munke for ikke regelmæssige nok hertil, og paalagde ham Munke-Dragten, hvorefter han ikke mere vegrede sig for at blive Erkebisp, og døde Abbed Odo samme Aar den 8 November. Saa høie Tanker havde man da om Munkestanden, at den foredroges Præstestanden. Odo roses for, at have bragt mange Gods igien til Erkesædet, som vare komne fra det i de Danskes Indfald. — Udi Dublin blev Blaear eller Blae, Amlavs Broder, Konge efter ham over Ostmanerne. Han førte store Krige med Irrerne, som, venteligen i Anledning af Amlavs Død, søgte at fordrive de Fremmede. Men han indtog og plyndrede Down, Kildar i Leinster, og Clonard, maaskee Clontarf i samme Landskab. — Den Fran-

Harald Blaatand. Aar 942.

Harald Blaatand. Aar 942.

ske Ludvigs Sager stode meget slet, da hans fleste Undersaatter vare bevæbnede imod ham, hvorover han sendte en vis Grev Roger i Gesandtskab til Hertug Wilhelm, venteligen for at faae ham paa sin Side, men Roger døde hos Wilhelm, hvorpaa Ludvig selv drog til ham, og blev Kongeligen imodtagen udi Rouen, og efter al Anseende Grund til Venskab da lagt imellem dem. Da komme og Grev Wilhelm af Poitou, og Fyrsterne af Bretagne til Ludvig, hvorpaa Stilstand blev sluttet imellem ham, og de Grever Hugo og Herbert, sampt Hertug Otto af Lothringen fra midt i September til midt i November, og bleve Gisler givne paa begge Sider. Nu kom det fornemmeligen an paa at faae Forlig med den Tydske Kong Otho, men han svarede, ikke at ville indgaae det, uden Wilhelms Mægling, og derover var det at Ludvig kom til Wilhelm, som og lod sig formaae hertil, og sendte sin fortrolige Tetger til Otto, med hvilken Wilhelm havde indgaaet et fast og urykkeligt Venskab. Nu begyndte da Underhandlingerne, og skikkede Ludvig, Wilhelm og Hugo Gisler til Kong Otto ved Hertug Otho, hvorimod den sidste forblev selv hos Wilhelm som Gissel paa, at han sikkert kunde møde. Derefter drog Wilhelm med en stor Hær af Normaner og Britter til Ludvig udi Laon, hvorover Hugo og Herbert bleve frygtsomme, og haldte sig assides med deres Folk. Men Wilhelm prægtigen klæd i Gyldenstykke (a) og Otho rede i Forveien med 500 Ryttere til Kong

(a) Her vil jeg anføre hvad jeg haver optegnet hos mig om de Ælgamles Dragt og Prydelser. Udi Ossian T. 2. p. 75. i Temora l. 3. siges at den Skyter Fingal, Konge af Morven, havde en Ørnevinge oven paa sin Hielm; Det er ikke at tvile paa, at vore Nordiske have jo stundom brugt det samme. Saxo taler hos os p. 60 og 78 om store og konstige Guldklæder, p. 60 om Guldbeggere, p. 100 om Bælter, p. 166 om

Kong Otto, som da opholdt sig i Biergene af Norge ved Maasens Udspring. Hertug Otho red i Forveien, og giorde da en herlig Beskrivelse over Wilhelms Magt for Kong Otto, nemlig at ingen

Harald Blaatand. Aar 942.

om Guld Armringe, p. 187 om Guld Øreringe; p. 53 Skiøvinder svøbte deres Kaaber om deres Hoveder, og flitrede Klæderne op paa sig, p. 114 og Dronninger ginge med kostelige Hoved-Baand og Smykker, p. 119 de som bunde deres Haar sammen med en Knude, og lode dem for Resten flagre paa Skuldrene, ansaaes for blodagtige Folk, p. 138. Konger ginge med Purpur-Trøier, og havde forgyldte Huer paa deres Hoveder; p. 29 Fruentimret maatte sye alle Klæder. I Hrolf Krakes Saga c. 15. p. 33. berettes, at fornemme Fruentimmer ginge i Silke-Klæder; c. 40. p. 95. fornemme Mænd ginge med Høge paa Skuldrene. I Regnar Lodbrocs S. c. 5. p. 12. hans Dronning gik med en selvvæved Kiortel, sømmet med Guld; c. 15. p. 41. Mænd havde og Skiorter hel vævede og uden Søm. Fleischer haver skrevet en Afhandling de pelliceo veterum Danorum vestitu, og det er ikke at tvile paa, at jo de Danske have gaaet med Dyreskind ligesom de gamle Tydske. Gotherne eller maaskee Frankerne, Burgundierne ginge i det 5 Seculo efter Sidonius Apollinaris l. 4. c. 20. saaledes klædde: Fødderne indtil Anklerne vare bedækte med haarede Halvstøvler, Been og Knæer vare bare, Kiortlen sad tæt, var af forskiællig Farve, gik knap til Haserne; Ærmerne skiulte alene det øverste af Armene, Kappen var grøn og kanted med lyserøde Strimler; Sværdet hang over Skuldrene, og Gehænget var af Rensdyr-Skind; I den høire Haand førte de hagede Lantzer og Øxer, der kunde kastes, i den venstre Skiolde, som i Midten vare guulbrune, og runde om kridhvide. Shaw i History of Moray p. 168. vidner, at noget af dette passer sig endnu paa de Skotske Høilændere, og tviler jeg ikke paa, at jo meget heraf passer sig ogsaa paa de gamle Danskes og Norskes Dragt. I Landnama Part. 3. c. 15. p. 244. taler om Harald Harfagers Jarl Audun, at han havde 3 Guldringe og en Silke Trøie. Om Herraud siges i hans Saga c. 12. p. 53. at han gik i en rød Skarlagens Kiortel, og havde et Sølvbælte midt om Livet, og et Guldbaand om Panden. Gaufridus Prior Vosiensis, som skrev ved 1180, beretter i Labbe Bibl. Nov. Msc. T. 2. p. 328. at i fordum Dage ginge de fornemste Franske iførte Væder- og Ræve-

Harald Blaatand. Aar 942.

ingen var saa prægtig som han, uden Otto selv, at han havde mange fornemme Fyrster og Adelsmænd til Opvartere, spiste af Guld-Bæggere og Kar, havde en Mængde Tienere og Trælle, at intet Tyverie, Rov eller Ran skede i hans Land, og at alle hans Undersaatter levede fredelige og eenige sammen. Ved Sammenkomsten kyste Kong Otto Wilhelm, og det blev afgiort at Ludvig skulde Dagen efter komme til ham. Otto's Hofmænd, Saxer og Lothringer, vare derimod ikke saa artige, men giorde imellem sig Spot af Wilhelm, hvilket han dog ved Hielp af det Danske Sprog, han var opfød i, kunde nogenlunde forstaae. Kong Otho selv var herved ei vel tilmode, saasom her vare forsamlede mange Folk af forskielligt Sprog, Dragt og Vaaben. Dagen efter kom Ludvig did med en meget stor Hær. Wilhelms Opvartere ginge frem, men viste ved deres Adfærd hvor utrygt og usædeligt det da var imellem Folkene, thi de, anseende Kong Otho og hans Folk for Fiender, begyndte at bryde Dørene op, og at slaae Veggen ind i det Hus, hvor han var inde, saa at han maatte begive sig til et andet. Hertug Otho, som Wilhelm sendte til dem, kunde ei stille

Ræve-Skind, som middelmaadige Folk siden skammede sig ved at bære, hvorimod de Fornemme i hans Tid klædede sig prægtigen, hvilket ikke vedkommer mit Forehavende. Forhen ginge ikkun faa af Adelen med Støvler, de ragede alle deres Haar, og havde lange Skiægge. Meget af dette mener jeg, vore og have brugt. I Eiric Raudes Saga c. 12. p. 80 og 81 efter min Udskrift af Arnæ n. 563. b. 4to beskrives Skotternes Dragt i det 10 Sæculo saaledes: De havde en Klædning kaldet Biafal eller Kiafal, som var saaledes, at den gik i eet, at en Hætte skiulte Hovedet, Armerne og Siderne vare bare, og var den med en Hægte knyttet sammen imellem Benene. At Syndal, som ofte forekommer i vore gamle Skrifter, er Taft, viser Bring i Monum. Scan. p. 193. hvor han og viser p. 192. at Blyant var af Silke.

stille dem, ja ei engang hindre, at de jo paa lige Maade toge fat paa de andre Huse, indtil han viste dem Wilhelms Sværd, som kosteligen var forarbeidet med Guld, og besat med ædle Steene, og hvis Hæfte alene veiede 6 Pund Guld, thi da blev strax alting stille, og de trokke sig for at komme ud igien. Derefter gik Ludvig ind til Kong Otho, og satte de sig ned sammen, efterat de havde givet hinanden Hænder, og kysset hinanden. Da blev ved Wilhelms og Otho's Mægling Fred sluttet imellem dem, og Gaver verlede; Hugo kom og til, og blev forligt med Ludvig, men Herbert, og hans Søn af samme Navn, underkastede sig fraværende. I Kongernes hemmelige Samtale skede det, at Herman Billung, Hertug af Saxen (a), som Dudo vil, tiltalte Wilhelm paa Dansk (b), hvorover denne forundrede sig og spurgde, hvorledes han havde lært et for Saxerne fremmed Sprog, hvortil Herman svarede: Dine stridbare og krigerske Landsmænd have lært mig det imod min Villie, thi de have giort jævnlige Indfald i mit Hertugdom, angrebet mine Kasteller og holdt utallige Slag med mig, ja engang fanget mig i Strid, og fort mig til deres Land, hvor jeg imod min Villie maatte lære deres Sprog. Dette, tilsammentaget med det forrige, at Wilhelm kunde ved Hielp af det Danske Sprog forstaae meget af Saxernes Tale, viser at der da, som nu, haver vel været nogen Overeenstemmelse imellem Dansk og Plattydsk, eller Saxisk, men at de

Harald Blaatand. Aar 942.

(a) Herman var maaskee da alerede en fornem Krigsøverste, men ingenlunde endda Hertug i Saxen, som Dudo vil.

(b) Med det Navn kaldtes da hele Nordens Sprog. Om Aarsagen hertil see min T. 6. p. 209—211. og Vidalin de lingvæ Septentrionalis appellatione Danica p. 220—297. i Gunlaug Ormstunges Saga.

Harald Blaatand. Aar 942.

de dog have alerede da været tvende adskillige Sprog. Efter alt dette droge Ludvig og Wilhelm ad Laon til, og finge da Efterretning, at den Førstes Dronning Gerberga var kommet ned med en Søn, hvilken Wilhelm holdt over Daaben i Laon, og fik han Navn af Lotharius. At Wilhelm ellers havde saa megen Omgang med Hugo og Herbert, dertil var, foruden Statsaarsager, ogsaa denne, at Wilhelm havde ægtet Herberts Dotter efter Hugo's Raad, hvad enten hans Sprotta da var død, eller han og har troet at kunne forskyde hende, siden han ikkun havde ægtet hende paa Dansk Maade, hvorvel de, som vare christeligen ægteviede, giorde sig da ei heller stor Betænkning over, at forlade hinanden. Hvad Aar, han har ægtet Herberts Dotter siges ei, men det er nok kun skeet kort for hans Død, siden det ikke lader, at han havde Børn med hende. Han tog imod hende med stor Pragt, og ledsagede hende med mange Heste ind i Rouen under Sang og Klang. Dette Giftermaal skede efterat han havde givet sin Søster Herloc bort til Grev Wilhelm af Poitou, og ledsaget hende ud med mange Heste, hvis Tværsadler og Tøi vare stafferede med Guld og Bernsten, og hvorpaa sadde utallige Opvartere af begge Kiøn. Hun fik og med til Udstyr mange Skrine fulde af Silkeklæder, indvævede med Guld. — Hvad den Danske Harald har foretaget sig efter sin Faders Gorms Død, vides ikke ret, undtagen at han strax indgik Forbund med den Svenske Under-Konge Omund eller Emund, Rings Søn, hvorpaa de begge vare de Christne bevaagne (z).

Udi

(z) Chr. Sax. p. 114. Waræi Ant. Hib. p. 131. 132. M. Westm. p. 187. F. Vig. p. 603. Sim. Dun. c. 134. Ethel. Riev. c. 358. H. Hunt. p. 355. R. de Hov. p. 423. Gale T. 1. p. 148. Langeb. T. 2. p. 406. 407. Mab. A. S. Sæc. 5. p. 288. 291. 292. Bouquet T. 8. p. 195. 196. 260. T. 9. p. 89.

Udi Northumberland bleve begge Kongerne, Amlav og Regnald, Christne. Edmund stod Fadder til den første, og begavede ham med Kongelige Foræringer, og en Tid lang efter var han nærværende ved den andens Confirmation ved Bispen, og antog ham til sin Søn, hvorpaa Fred blev indgaaet mellem dem samptlig, hvorvel den varede ikke længe. Uden Tvil regierede den første i Deira, og den anden i Bernicia. Amlav skal være bleven Christen baade ved Overbeviisning, saa og af Frygt for Edwards Magt. Omtrent ved denne Tid har nok Erkebisp Odo udgivet sine Constitutioner, som bestaae af ti Poster, om at Kirken er fri for al Paalæg og Afgift, at Kongen og alle de Fornemme bør lyde Bispernes og Erkebispernes Raad, om Tiende at give af alle Eiendele, og saa fremdeles. Altsaa glemte denne ellers gode Mand, hvorfor han og i Historien fører Tilnavn af Odo den Gode, ei at forfremme Geistlighedens Magt og Vælde, en Sag hvorom næsten alle vare da eenige, og som ogsaa førte det Gode med sig, at bøie og lænke de ellers haarde og vilde Gemytter ved denne Geistlighedens Anseelse og Værdighed, som dog ofte var alt for svag til at tvinge dem. — Udi Irland vedvarede Krigen med Hæftighed, og søgte de Indfødte at fordrive Ostmanerne af Ulster. Mortough, en Søn af Nial, Fyrste af Aileach, en meget tapper Mand, anførte Irrerne, og bleve Ostmanerne fordrevne af det Landskab Lekeale i Grevskabet Down udi Ulster, og derpaa 800 slagne af dem ved bemældte Mortough, men kort efter dræbte de den 26 Februarii eller Martii Mortough, som hans Skriver Mugron beretter i et kort Vers, og udplyndrede Armagh Dagen efter, sampt Egnen af Lough-Eaone og Inis-Owen. Ostmanerne af Connaught og Limerick vare ikke heller da ledige. De vidste at Markedet af Roscrea eller Taitean i Tipperary

Harald Blaatand. Aar 943.

Harald Blaatand. Aar 943.

rary skulde holdes den 29de Junii, og at de fleste rige Kiøbmænd indfunde sig der. Did droge de under Anførsel af en vis Olfinn langs Shannon-Flod, som til et sikkert Bytte. Men de Irrer, som vare samlede der, endskiønt de vare fra adskillige Egne i Landet, og for en stor Deel hinanden ubekiendte, og tildels Fiender, forenede sig dog sammen, og ginge dem i Møde, vare og saa lykkelige at dræbe 4000 Ostmaner, tilligemed deres Anfører Olfinn, hvilket tildels kom deraf, at de af Limerick havde endda ei forenet sig med ham. Det blev ei engang herved, nei Irrerne af Connaught overvunde atter Ostmanerne fra Lough-Corrib udi Gallway, og de Ostmaner af Loug-Neagh udi Ulster bleve ligeledes slagne af Conuing-Mac-Neill ved en Søe, og 1200 af dem dræbte. Efter dette samlede begge Konger af Munster, Ceallachan og Cineidi, deres Folk, og droge op imod Limerick, som de opfordrede, dog Ostmanerne svarede, at de ikke vilde oppebie dem, men drage dem i Møde og stride. De delte sig i fire Hobe, hver af 100 Mand, harniskklædde, foruden lette Tropper, og ved Singleland stede Slaget. De lette Tropper begyndte først med at kaste Steen af Slynger, at skyde Pile, og bruge Kastespyde og Landser. Med de Tungbevæbnede kom det derpaa til en staaende Strid, Bryst mod Bryst, Skiold mod Skiold, og Sværd mod Sværd. Der faldt den Ostmaniske Anfører Amlav ved Ceallachans Haand, saa og Moran, Søn af en Ostmanisk Konge, ved O-Sullivans Haand, som næst Ceallachan anførte Irrerne. Ostmanerne toge da Flugten, forfulgte af Irrerne, som tilligemed dem komme ind i Limerick, hvor et stort Nederlag skede, dog beholdt Ceallachan ikke Byen, men paalagde den en stor Skat af Guld og Kiøbmandsvare, og tog Gisler af den, ligesom han og igien gav Gisler, og deriblant sin naturlige Søn.

Lige-

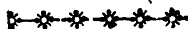
Ligeledes blev Cork indtaget ved Stormstiger, Ostmanerne der slagne, og de fangne Irrer satte i Frihed. Derfra gik Toget til Cashel, og bleve underveis 300 Ostmaner omkomne, som laae i Baghold. Udi Cashel bleve indlagde 100 Hielme, 100 Sværd, 100 Skiolde, 100 Heste, og 100 Slaver, hvilket altsammen vel var et Bytte giort i Krigen. Siden gialdt det Waterford, hvor en vis Sihtric var landet samme Dag med Kone og Slægt paa syv Skibe. Denne Sihtric er uden Tvil den samme, som under Aar 916 er bleven omtalt, og formodet at have været Sigtryg, Harald Harfagers Søn, og som venteligen er kommet did fra Frankerige, hvorom mere siden. Indvaanerne af Waterford lukte dens Porte, og besatte Volden, men Ceallachans Folk brøde baade Portene op, og bestege Muren, indtoge derfor og Byen efter en svag Modstand. Et stort Antal Ostmaner blev da nedslagt, dog reddede Sihtric og mange Fornemme sig til deres Skibe, og komme i Behold til Dublin. Saaledes mistede Ostmanerne i faa Uger alle deres Eiendele i Munster, men som de dog bleve boende i Byerne for Handelens Skyld, da Irrerne ansaae den næsten for uanstændig, saa varede det ikke længe, at de stode under Irrerne. — Udi Normandie skede en stor Forandring ved Hertug Wilhelms Død, hvormed saaledes tilgik: Grev Arnulph af Flandern havde fattet et bittert Had til ham, siden han havde hiulpet Grev Herluin imod ham, og blev heri bestyrket af adskillige mægtige Franske Herrer. For at besnære ham lod han ham ved Gesandters vide, at han gierne vilde for hans Skyld eftergive Herluin alting, og indgaae et fast Venskab med ham, men da han ikke kunde komme for Podagra, saa bad han ham at ville komme til sig. Wilhelm lovte det imod Herluins og fleres Raad, og indgik derhos en Stilstand paa tre Maaneder med ham. De

Harald Blaatand. Aar 943.

Harald Blaatand. Aar 943.

mødtes da ved Kastellet Pecqigy, ikke langt fra Corbie, saa at Sommefloden skilte mellem begge Krigshære, og holdte Samtale med hinanden paa en Øe i Floden, og blev Sikkerhed givet paa begge Sider, hvilket en Flandrisk Skribent vil forklare saaledes, at den kun skulde vare saa længe de begge vare sammen paa Øen, saa at Arnulph vilde, at Mordet skulde ansees for retmæssigt, siden han ikke mere var paa Øen, da det gik for sig. Arnulph gik over til Øen paa en Baad, fulgt allene af fire, hvis uværdige Navne Historien har giemt, og derfor maae af mig anføres her. De hedte Eric, Balzo, Robert, Rudulf. Wilhelm drog did paa tvende Baade, paa den ene var 12 Riddere efter Afstale, og paa den anden han alene med Roerskarlene. Arnulph kom ham i Møde hinkende, og understøttet af tvende Personer. Han talte meget smigrende, udbad sig hans Hielp imod sine Fiender, sagde at ville forlige sig med Herluin, og alle sine Dage at ville være Wilhelms Ven, saa at endog Flandern skulde tilfalde ham efter hans Død. For Resten gik næsten hele Dagen bort med at afgiøre Vilkaarene, og endeligen blev Freden indgaaet og besvoret paa begge Sider, hvorpaa de kyste hinanden og skiltes ad imod Aftenen, og drog Arnulph selv bort. Men som Wilhelm havde ladet sine tolv Riddere fare først bort, og var tilsidst selv steget i den anden Baad, saa var han neppe kommet i den, forend ovenmældte fire Personer kaldte ham tilbage, sigende, at noget af det vigtigste var glemt at afgiøres. Troskyldig vendte Wilhelm tilbage, springende alene i Land med en Aare i Haanden, men neppe var han steget i Land, forend han blev dræbt af dem, men især af Balzo, en Søn af Rudulph, Greve i Cambray, Arnulphs Camerarius, som med eet Hug afhug hans Hoved, og som paa denne Maade vilde hævne

Riulf

Hugo 31, Rolfs Søn, † 943. T. 3. p. 14. Gift med Sprota.

Hugo 5. Forloves 946 med Hertug Hugo, p. 38.
Va
i 3 nnor 989. † 996 den
e 1031. p. 697. 698.

Gunnor af fornem Dansk Herkomst, blev omtrent 970 Hertugens Frille, gift med ham 989. p. 105. 198.

2.
Richa trent Aar 982, gift
ter den Engelske Kong
G 140. Kaldes og Alf-
16. p. 457. Ægter
ore 1017. p. 491.

2.
Hedvig; gift med Godfrid, Conans Søn, Fyrste i Boulogne Aar 1002. p. 340.

2.
Mathild, gift med Odo, Greve af Chartres, † 1011. p. 384.

Richa
102
den

I.
for, fød 1003. p. 360.
ormandie 1017. p. 488.

I.
Alfred, fød omtrent 1004. p. 403.
Flygter til Normandie, p. 488.

Ethelred, Konge i Engelland 979. † 1016. p. 457.
Gift I. Elgiva. II. Emma.

Eadr- Adel-
de ten, p.
th 461. †
† 1016.
p. 465.
3 Sø
Svei
p. 51

I. Edmund ægtede 1015 Aldgitha eller Algiva, Enke af den Danske Sigeferth, p. 441. 482. K. i England 1016 i Maji, p. 459. 460. Deler i October England med Knud, p. 475. † 30 Nov. p. 476. Algiva ægtede siden Gronoe, Calogans Søn, som døde 1098. p. 484.

Ulfhild, I. gift med Ulfketil Snilling, Hertug af Ost-Angeln, † 1016. p. 471. II. Thorkil den Høie, dansk Jarl, p. 471.

Edv p. 482. Sendt til Harald, og siden til
ndt til Jaroslaw 1020. p. 533. Drog
ægtede omtrent 1046 en Dotter af dets
p. 726. Døde kort efter.

Howel, deres Halvbroder paa Moders Side, † 1102. p. 485.

99. 700.

Riulf (a) og hans Søns Anquetils Død, hvorpaa de strax droge over til deres Folk, og samptligen rede derfra i Paasyn af at Wilhelms Hær, som giorde sig stor Umage for at komme over, men kunde intet Vadstæd finde. Saaledes omkom Wilhelm den 20 December gammel Stil, i Slutningen af Aar 942, hvilket dog de fleste gamle Skribenter regne for 943 (b). Wilhelms efterladte

Harald Blaatand. Aar 943.

(a) Riulf er nok den samme, som Aar 935 havde giort det store Opror mod Wilhelm, og skal Wilhelm have ladet fange Riulf ved hans egen Søn Anquetil, og derpaa ladet den første blinde, og den sidste dræbe paa en lumsk Maade, hvilket Balzo, dennes Mand, vilde hævne. See Wilh. Malm. p. 54.

(b) Hans Gravskrift lydde efter de Tiders Smag saaledes:

Rollonis natus Guillermus, Longa vocatus
Spata, Deo gratus, jacet hoc tumulo tumulatus:
Panem Canonicis in honore Dei Genitricis
Contulit. Ergo pia juvet ipsum Virgo Maria;
Ut qvi cuncta videt, Ubi vivo patre frui det.

Bouquet T. 9. p. 92. Et andet satte samme Maurilius, som lod forflytte hans Faders Rolfs Legeme, ham, da han og lod ham flytte ind i Rouens Domkirke, og nedsætte ved dens nordre Port. Det var med forgyldte Bogstaver, og lydde saaledes:

Qvos defendebat Guillelmus nemo premebat,
Auxilio caruit lædere qvem voluit.
Regibus ac Ducibus metuenda manus fuit ejus
Belliger Henricus Cæsar eum timuit.
Rexit Normannos viginti qvinqve per annos,
Militis atqve Ducis promptus in officiis.
Cœnobium pulcre reparavit Gemmeticense,
Et decrevit ibi ferre jugum monachi.
Fervidus invicti coluit normam Benedicti,
Cui periit subdi plenus amore Dei.
Distulit hoc Abbas Martinus, Dira potestas,
Sæva per arma mori prætulit omen ei.
Namqve dolis Comitis Arnulfi nectus inermis
Corruit, æthereum possit habere Deum. Amen.

Ett

Harald Blaatand. Aar 943.

ladte Enke, som ingen Børn havde havt med ham, blev af hendes Broder Grev Herbert strax givet Grev Theobald af Chartres til Ægte. Det døde Legeme blevført til Rouen, og med Undersaatternes almindelige Sorg jordet i St. Mariæ Kirke. I hans Klæder fandt man en Nøgle til et Skrin, hvorudi laae en Munke-Dragt, som Wilhelm havde tænkt engang at iføre sig udi Jumiege Kloster, og formerede dette Sorgen ikke lidet, tilligemed Tanken om hans Hellighed, saa at han af mange ansaaes for en Martyr. De Brittiske Fyrster, Alan og Berenger, sampt alle andre Normaniske og Brittiske Fornemme erklærede da Richard, Wilhelms Søn, som de lode hente fra Bayeux, for Hertug efter Berengers Tilskyndelse, og efter det Løfte endel af dem havde forhen giort, leggende deres Hænder i hans, og sværgende over Helgenes Levninger. Richard forblev derpaa nogen Tid i Rouen med sin Faders Hoffolk og Opvartere, under den Danske Bernards Formynderskab. Ludvig stadfæstede ham til at være sin Faders Eftermand, men adskillige Normaniske Herrer overgave sig dog til Kongen, og andre til Hertug eller Grev Hugo, som derpaa bekrigede de Normaner i Normandie, der endda vare Hedninger, eller og efter Wilhelms Død faldne igien til Hedenskabet, men han tabte i adskillige Slag mange af sine Fodfolk, dog overvandt

See Ordericus Vitalis lib. 5. p. 568. Egentligen regierede Wilhelm ikkun i 12 Aar efter Faderens Død, og har han derfore regieret i 25, saa maae Faderen have ladet ham erklære for sin Efterfølger 13 Aar forend sin Død. Begge Vers ere og anførte i Histoire de Normandie par Moulin l. 2. c. 5. p. 53. og i Denyaldi Rollo p. 154. Under Wilhelm glemte Normanerne efterhaanden deres eget Sprog, og vante sig til det Latiniske, som de gamle Skribenter berette, hvorved dog forstaaes det da brugelige Romanske, som var fordærvet Latin, og er med Tiden bleven til det nu værende Franske.

vandt han dem ved Evreux, og indtog Staden ved de Normaniske Christnes Hielp, som boede deri. Enhver søgte nu at rive noget til sig af Wilhelms efterladte Land, og drog Ludvig derfor til Rouen, hvor han dræbte den Normand Turmod, som ei alene selv var igien gaaet over til Hedenskabet, men havde endog tvunget den unge Richard og flere dertil, og nu havde forbundet sig med Kong Sihtric imod Ludvig. Efter al Anseende er denne Sihtric den Ostmaniske, og Harald Harfagers Søn, som efter Turmods Død har begivet sig til Irland igien, hvorfra han maaskee nu var kommet, og ved sin Tilbagekomst der landet i Waterford. Derefter blev Ludvig med sine Fyrster venligen imodtaget af Borgerne i Rouen, thi de tænkte at han kom for at bekrige Arnulph. Dog Ludvig havde andre Tanker, og stræbte efter at forene Normandie igien med sit Rige. Til den Ende lod han hente den unge Richard til sig, og spise med sig under Skin af at giøre ham Ære. Men da han saaledes beholdte ham hos sig i tre Dage, og vilde ingenlunde slippe ham, mærkte Richards Fosterfader Osmund Uraad, og den hele Bye, sampt Indvaanerne i Forstæderne, og paa Landet, komme derover i Bevægelse, saa at Borgere, Bønder og mange Fornemme lavede sig til at storme det Huus, hvori Kongen var inde. I saadan Nød sendte han om Hielp til Bernard, den øverste Normaniske Feltherre, og fik det Raad, at vise sig for Folket med Richard paa Armene. Dette giorde han, og gav derhos tilkiende, at han ingenlunde havde holdt Richard hos sig som en Fange, men for at lade ham undervise i alle Kongelige og Fyrstelige Dyder. Herved stilles Opstanden; Men atter sendte han efter Raad af sine Bisper og Grever til de fornemste Normaner, som vare i Staden, Rodulf, Anslec og Bernard, og raadførte sig med dem, hvad videre var

Harald Blaatand. Aar 943.

Harald Blaatand. Aar 943. ved denne Sag at giøre. De raadde ham til høitideligen at erklære Richard for sin Faders Eftermand, og at besværge det under Guds Navns Paakaldelse, og ved at legge Hænderne paa Helgenes Levninger, sampt love at beskytte den unge Herre imod alle hans Fiender. Ludvig giorde saa, tilligemed alle sine Bisper og Grever, og gav Richard Normandie som et Lehn. Men derefter vidste han saa got at besnakke de Normaniske Herrer, at de overlode Richard til ham, for at besørge hans Opdragelse. Derpaa drog han med Richard til Evreux, og beskikkede der alle Ting, og efterat han havde opholdet sig der nogen Tid, kom han tilbage til Rouen, og reiste derfra med Richard til Laon, lovende at ville beleire Arras, bekrige Flanderen, og allevegne forfølge Arnulph. Herluin beskikkede han til at regiere Rouen under sig, dog saaledes, at alting endnu skede under Skin af Richards Beste, og forligede Ludvig sig derpaa med Herberts Sønner, da Herbert selv var død, ved Megling af Greu Hugo, som var deres Morbroder. Ja Ludvig formaaede endog Hugo til at overlade sig for saavidt, som øverste Lehnsherre, Evreux, hvorimod han giorde ham til Hertug i Frankerige, og beskikkede ham og til at styre Bourgogne, sampt at beholde Evreux og Bayeux under sig, da derimod Ludvig agtede selv at beholde Landet norden for Seine. Ellers laae Ludvig næsten den hele Sommer syg i Paris, hvilket viser, at alt det Foregaaende er skeet kort efter Wilhelms Død. Herluin, som vilde hevne Wilhelms Drab, holdt Slag med Arnulph, og overvandt ham. I Slaget faldt Balzo den Korte, som havde myrdet Wilhelm, og lod Herluin afhugge begge hans Hænder, og sendte dem til Rouen. Derimod blev Arnulph ved Hertug Hugo's Mellemhandling forligt med Kong Ludvig, som var fortørnet paa ham, eller i det mindste stilte sig an saa, for

Wil-

Wilhelms Død; thi Dudo fortæller, om man kan troe ham heri, at Arnulph bestak Ludvigs Raadgivere, gav ham selv ti Pund Guld, og Løfte om bestandigen at ville svare ham Skat, og at hans Mænd og Underhavende skulde være ham følgagtige i alle Krigstog. Han tilbød sig og at ville forjage Morderne, som uden hans Vidende havde dræbt Wilhelm, hvilket han ved at bære gloende Jern vilde bevise, men forestilte derhos, hvor megen Skade Normanerne havde tilføiet baade Kongen selv og hans Fader, hvorfore hans Raad skulde være at holde Richard i et haardt Fængsel, og at forbrænde Haserne paa ham, sampt saa længe at plage Normanerne med Skatter og Byrder, indtil de vendte didhen tilbage, hvorfra de vare komne. Adalbert, Greve af Vermandois, Herberts Søn, opbygde og begavede Klosteret St. Quentin, som Normanerne forhen havde ødelagt. Saaledes blev nu efterhaanden det igien sat i Stand, som de forrige Krige havde fordærvet (3). Harald Blaatand. Aar 943.

Den Engelske Kong Edmund uddrev ved Erkebisp Wulstan og Hertugen af Mercia med en stor Krigshær de tvende Danske Konger i Northumberland, Amlav, Sihtrics Søn, og Regnald Aar 944.

 Gode-

(3) Chr. Sax. p. 114. Chr. de Burgo ap. Sparkium p. 26. M. West. p. 188. F. Vig. p. 603. W. Malm. p. 53. H. Hunt. p. 355. R. de Hov. p. 422. Coleti Conc. T. 11. c. 833—838. Waræi Ant. Hib. p. 132. Colgani Triad. Thaum. p. 296. Wynne H. of Ir. T. 1. p. 144—147. O-Flaherty Ogygia præf. p. 41. 42. Ma-Geoghegan T. 1. p. 403. 404. O-Halloran T. 2. p. 203—211. Dudo l. 3. p. 104—108. 113—116. Bouquet T. 8. p. 196 197. 292. 262. 263. 305. 320. 285. 317. T. 9. p. 3. 10 12. 13. 52. 78. 91. 92. Glaber Rodulphus l. 3. ap. Duchesne in scr. Franc. T. 4. p. 38. Mab. A. S. T. 2. p. 787. Meier Annal. Flandr. l. 2. p. 29. Calend. Eccl. Roth. in Denyaldi Rollone p. 157. Labbe Nova Bibl. T. 2. p. 166. 202.

Harald Blaatand. Aar 944.

Godefrids, indtog Staden Yorck, og slog dem i en Trefning, og skulle Northumbrerne selv have været Edmund behielpelige hertil, saa og Lewelyn, en Walisk Prinds. Derpaa lagde Edmund Landet under sig, og satte ingen Konge der. Amlav skal have kastet Christendommen bort, og derhos pønset paa Opstand imod Edmund, ja begge skulle have plyndret i hans Land. Rimeligen har ingen af dem meent det oprigtigen med hinanden, og kun passet paa beqvem Leilighed. Edmunds følgende Opførsel mod den Cumbriske Konge synes ei heller at vise, at han har været gandske reen. Derefter udgav han i London endel Love efter Raad af de Erkebisper Odo og Wulstan, hvorudi han noget skiærpede Strafferne mod Manddrab, men turde dog ingenlunde sætte Livsstraf paa dem, eller afskaffe de indførte Bøder. I disse Love klager han meget over Manddrabs Gangbarhed iblant sit Folk, hvilket efter mine Tanker vidst ei er bleven formindsket ved den megen Omgang med Danske og Norske. Omtrent ved denne Tid har og den Waliske Konge Howel-Dha udgivet sine Love, som vi endnu have paa Walisk, og ere een af Middelalderens herligste Levninger. Wotton har udgivet dem til London i Folio 1730 med latinsk Oversættelse. Man seer med Forundring af dem den Pragt og den Mængde Opvartere, som da vare ved det Waliske Hof, og kan deraf slutte sig til, at alt dette maae endda have været langt større ved det ulige mægtigere Engelske Hof; Og da begriber man hvem det Norske Hof haver heri fulgt i senere Tider, som man seer af Hirdskraa. Man seer og den Ære Walenserne eller Britterne giorde endda af Barderne (a), og bekræftes derved end mere i den Mening om Ægtheden af Ossians Vers. For

Resten

(a) Om Barderne og deres Skiæbne fra de ældste Tider til Elisabeth og til vore Handler Evans i Welsh Bards p. 79—93.

Resten er Aanden i disse Love den samme, som i alle Barbariske Folkes i Middelalderen udi Europa, en forunderlig Blanding af Mildhed og Strænghed, Slebenhed og Uslebenhed, og mærker man tydeligen, at de milde Sæder smaaligen arbeidede sig frem i Wales, ligesom i Danmark, og paa flere Stæder. Deraf kommer den store Overeenstemmelse imellem alle disse Folks Love, saa at den ene skulde ei stort lære eller forbedres af den andens. Mærkeligen tilegnes i disse Waliske Love Kongen især følgende fire Ting: Omsorg for Klosterne, for de offentlige Veie, Rettighed at give Love, og at slaae Mønt, og endeligen at dømme i alle Sager, som anginge Kronen og de Fornemme. I Henseende til Leiermaals- og Egteskabs-Sager findes dog adskillige underlige Love, der ei ere blevne fulgte af noget andet Folk, saa vidt mig vitterligt er. Mere end eengang maatte Kongen ei føre Krigshæren ud af Landet, og det kun for en Tid af 6 Uger, men i Landet selv saa ofte det ham behagede. Denne Tid var vel efter andre Omstændigheder længre i Norden, men synes ogsaa ikkun at have været tilladt eengang om Aaret, som ei kunde være anderledes, da Undersaatterne selv maatte forsyne sig med Kost; thi anderledes var det med Kongernes egne Hof- eller Krigsmænd, hvis Tal dog ikke var meget stort. At Skakspil haver været i Brug udi Wales seer man og af disse Love, og derfra have maaskee vore Fædre hentet Kundskab om dette Spil. — Ostmanerne vedbleve at være ulykkelige i Irland, thi efterat den Irske Overkonge Donachad var død, en uvirksom Mand, kom Congal, Marlmuthigs Søn, paa Thronen, en hurtig og duelig Regent. Han angreb strax Ostmanerne i Foreening med Brian, Konge af Leinster, og overvandt dem i et stort Slag ved Dublin, hvori de tabte 4000 Mand, og brød han tilligemed de Flygtige ind i Staden, hvor mange Ostmaner

Harald Blaatand. Aar 944.

blevé

Harald Blaatand. Aar 944.

bleve atter slagne, og de øvrige drevne paa Flugt, hvorom haves tvende Iriske Vers fra de Tider. Saaledes faldt Dublin i Irernes Hænder. Rimeligen har Sihtric sat Livet til i denne Forstyrrelse, siden han rent forsvinder af Historien, og hans Søn Godefrid derimod nævnes nogle Aar efter. — I Frankerige ginge Sagerne frem og tilbage. Hertug Hugo forligte sig med Normanerne, gav og imodtog Gisler, og indgik Forbund med Herberts Sønner imod Ludvig, hvorimod denne søgte at bestyrke sig ved at forlige Arnulph og Herluin sammen. Den tydske Otho var længe ustadig, og holdt snart med Ludvig, snart med Hugo, da hver af dem var gift med en af hans Søstre. De Brittiske Fyrster Alan og Berenger søgte og nu at betiene sig af Leiligheden, og at afkaste Normanernes Aag, men til deres Uhæld vare de ueenige indbyrdes; hvorover deres Folk bleve i et stort Slag overvundne, Staden Dol indtaget, og Bispen qvalt i Kirken af den Mængde, som flygtede did ind. I det paafølgende Slag syntes Britterne derimod at have nogen Fordeel, men i det tredie, hvori en stor Mængde faldt paa begge Sider, bleve de overvundne, og derpaa det gandske Land opfyldt med Mord og Nederlag, saa at mange Indvaanere flyede bort. Denne store Overhaand maatte Normanerne fornemmeligen takke den Danske Kong Harald for, som efter deres Forlangende var kommet did med 60 Skibe, fulde af bevæbnede Mænd, og havde taget sit Ophold i Coutances, hvor han end mere bestyrkede sig, og trak flere Normaner til sig. Anledningen, at Normanerne kaldte Harald til Hielp, var denne: Ludvig holdt den unge Richard i nøie Forvaring, men en Dag Kongen var borte, lod Osmund, Richards Fosterfader, ham ride paa Falke-Jagt, dog da Kongen fik dette ved sin Tilbagekomst at vide af Dronning Gerberr,

truede

truede han med at ville lade Haserne brænde paa Richard, og Oinene udstikke paa Osmund, om det skede oftere, og beskikkede han derpaa flere til at vogte Richard. Ja han skieldte Richard selv ud for en Hore-Unge, og sagde at han vilde lade hans Knæer brænde, og skille ham ved Landet. Alt dette gav Osmund dem i Rouen hemmeligen tilkiende, hvilke lode derpaa læse Messer over det hele Land for deres Herres Frelse, og paabyde Faste og Omgange i Sække, og med bare Been. Alle Folk Folk strømmede da til Kirkerne, Psalmer bleve siungne, Almisser uddelte, og tre Dage fasted hver Maaned. Imidlertid nød dog Richard en god Opdragelse ved Ludvigs Hof; men Osmund ponsede bestandig paa at faae ham dersra. Efter hans Raad, som igien var ham meddelt af Ives, Fader til Wilhelm af Bellesme, som var Hoved-Anfører for Kongens Balister, eller Blider, maatte derfor Richard stille sig syg an, hvorpaa Osmund, paa den Tid Kongen og alle spiste, bar ham den tredie Dag, da de andre Bevogtere havde forladt ham som en Døende, ud af Laon, indsvøbt enten i en Bylt grov Klæde, eller og i et Bunt Høe; Og som han strax havde Heste tilrede, saa naaede de snart Castellet Couci, og komme dersra til Bernard i Senlis, som var en Morbroder af Richards Fader. Denne samlede strax Folk ham til Understøttelse, og som Hertug Hugo da var ueenig med Kong Ludvig, saa lovte han Richard ogsaa strax Hielp, og svor ham det til over Helgenes Levninger. Vel forsøgte Ludvig, at formaae Hugo til at twinge Greve Bernard til at udlevere Richard, men alle Ludvigs Forsøg vare forgiæves. Greve Bernard lod strax den Danske Bernard i Rouen, og de flere Normaner vide Richards Befrielse, hvorover Taksigelser til Gud skede i gandske Normandie. Dog holdt den Danske Bernard det Forbund hemmeligt, som han havde indgaaet

Harald Blaatand. Aar 944.

Harald Blaatand. Aar 944.

indgaaet med Greven. Tilsidst overtalte dog Ludvig Hugo til at blive paa sin Side ved at love ham efter Grev Arnulphs Raad al Normandie fra Seinen indtil Havet og til Mont St. Michel, med de Grevskaber Evreux, Bayeux, og det Landskab Hiesmes eller Exmes (Pagus Oximensis), hvori Bispesædet Seez laae, hvorimod Ludvig alene vilde beholde hvad der laae Norden for Seinen. Der blev da aftalt, at Hugo skulde beleire Bayeux, og Ludvig Rouen. Dog Grev Bernard vidste atter at dreie Hugo om, der i alt dette ikkun søgte at fiske i rørt Vand, og tilsidst at bedrage Ludvig. Adskilligt blev da overlagt imellem dem, som dog begge Bernarder vidste saa vel at behandle, at Hugo selv blev tilsidst ogsaa bedraget. Efter Aftale faldt nu Ludvig med en mægtig Hær, samlet af gandske Frankerige, og især stærk paa Rytterie, ind i Landskabet Caux og Grevskabet Evreux, brændte og skiændte. Ingen turde møde ham; mange Kirker lod han i Grunde nedbryde, fordi de vare Baabenpladser, og deres Jordegods ødelegge. Rodulf, en meget rig og fornem Mand fra Soissons, viste sig især geskiæftig herved, i Haab om at kunne da bortføre nogle Helgenes Legemer, hvilket og lykkedes ham. Hertug Hugo drog paa sin Side mod Bayeux, ladende som han var Ludvig meget tilgedan, og bleve da hans Canzler Herluin og ovenmældte Rodulf herligen beværtede af St. Ebrulfi Munke i Uticum, nu Ouche, hvilke de til Taksigelse derfor berøvede ved deres Tilbagekomst alle Kostbarheder, og til Gudstienesten indviede Redskaber. Den Danske Bernard stilte sig da meget fredsommelig an mod Kongen, og bad ham komme og tage sit eget i Besiddelse uden at ødelegge det. Ludvig troede og kom. Bernard forestilte ham der, hvor uforsigtig han havde giort i at overlade Bayeux og Coutances til Hugo, som dog aldrig blev

ham

ham troe, da disse Steder vare Stykken af Normandie, hvor de beste og fleste Krigere, 20000 i Tallet, opholdte sig. Bliver du ved i dit Forsæt, lagde han til, da ville vi vende tilbage til Norden (Dacia), komme igien med en stor Hær, og bekrige Landet ligesom Rolf fordum, og saa vil det hverken blive dit eller Hugo's. Kongen lod sig overtale, og befoel Hugo, som da beleirede Hiesmes, hvor han fandt stor Modstand, inden tre Dage at forlade Bayeux, leggende til, at Normanerne vilde ei deles, men alene staae under een Herre. Som nu Hugo ei formaaede at imodstaae baade Kongen og Normanerne, maatte han drage af, dog brændte og skiændte han allevegne af Forbittrelse udi Landet, og ødelagde Kirkerne, hvoriblant Klosteret af St. Evroul. Nu havde den Danske Bernard vundet noget af sin Hensigt; for at opnaae den end videre, lod han udsprede, thi jeg anseer det for hans Paafund, endskiønt Dudo fortæller det som virkeligt, at de Franske Krigsmænd havde forlanget af Kongen, at maatte faae Normanernes Jorder, tilligemed deres Hustruer, og at Normanerne maatte udjages, ja at en af dem havde især forlanget hans, nemlig Bernards, Eiendele og smukke Kone. Ved saadanne Rygter voxte Normanernes Had og Mistanke til de Franske. Imidlertid havde Bernard underhaanden sendt nogle fornemme Normaniske Herrer til Kong Harald i Dannemark, hvilken kaldes ved denne Leilighed af en ubekiendt Fransk Skribent en Beslægted af Hertugen; ladet ham vide Wilhelms Drab, sampt Richards og Normanernes Fare. Og herover var det at Harald kom med ovenmeldte 60 Skibe fulde af Krigsmænd og Proviant. Til saadant Tog blev han vel bevæget, deels som en ung Herre af Begiærlighed efter Ære, deels fordi det var de Danskes Fordel, at det Normaniske Rige blev bestaaende i Frankerige.

Harald Blaatand. Aar 944.

Harald Blaatand. Aar 944. ferige, da de endog i Nødsfald kunde have Hielp af det imod de Tydske. Men at han vendte sig snarere til Frankerige end til Engelland, hvorhen og Grunde og Statsaarsager kunde kalde ham, dertil var vel Haab om større og lettere Fremgang Aarsag, da Engelland befandt sig i en bedre Forfatning end Frankerige. Harald (a) landede først ved Cherbourg, men drog derfra efter Begiæring af den Danske Bernard til Corbon, og løb op ad Floden Dive, hvorpaa de af Bayeux og Coutances strax forenede sig med ham. Dette er nok uden Tvil skeet ud paa Høsten, saasom Harald endnu samme Aar ødelagde Bretagne med Sværd og med Ild, som forhen er sagt. Bernard og de af Rouen vedbleve i deres Forestillelse, og lode Ludvig vide Ankomsten af denne store Hær, som bestod af lutter udvalgt Mandskab. — Den Russiske Konge Igor havde nu faaet Hielp fra Varegerne, thi drog han med en stor Hær til Lands og Vands, bestaaende af dem, Russer, Polæner, der vare Slaver og boede i Egnen af Kiow, Slaver, Krivizer, Tuverzer og Patzinaker, hvilke alle gave og modtage Gisler, imod Grækerne, men kom ikke længre end til Donau, thi da lovte de Grækiske Keisere, som havde Underretning herom fra Borgerne i Cherson, at de vilde give ham det samme som de havde givet til Oleg, og endda noget til, og sendte desuden Guld og kostbare Klæder til Patzinakerne. Igor imod-

(a) Det kommer mig for at han af Delbene de regno Burgundiæ l. 2. p. 68 og 69. kaldes Transimund, hvor og tales om en Sitric, og berettes at de vilde indføre Hedenskabet igien. Men urigtigt er det nok, naar de begge skulle være blevne i Slag imod den Franske Kong Ludvig. Transimund skal være bleven uddreven af sin egen Fader fra Danmark, allerede i Wilhelms Tid. Men maaske og at Transimund er Turmod; Om saa er, da skulde Sihtric, Harald Harfagers Søn, og være falden i Frankerige.

imodtog Tilbudet, efterat have raadført sig med sine fornemste Krigsoverster, som forestilte ham at Krigens Lykke var uvis, og at det var stort at erholde anseelige Gaver uden at trække Sværd af Skeden. Altsaa vendte han tilbage til Kiow, rigeligen begavet med kostbare Klæder, og med Guld (4). Harald Blaatand. Aar 944.

Den berømmelige Dronning Thyra (a) døde fire Aar efter sin Mand Gorm, da hun var 70 Aar gammel. Uden Tvil døde hun førend hendes Søn Harald kom tilbage fra Normandie, og derfore er vel heller ingen Steen oprettet af ham hende alene til Minde, hvilket han dog vilde giøre i Slutningen af sin Regiering, hvorom længre frem, ligesom han og endel Aar for sin Død opreiste en over sin Fader, hvorudi hun tilligemed nævnes. En stor Høi (b) blev opkastet over hende i Jelling, og ligger Kir- Aar 945.

D 2 ken

(4) Chr. Sax. p. 114. 115. F. Vig. p. 604. W. Malm. p. 53. H. Hunt. p. 355. R. de Hov. p. 423. Ethelw. p. 848. Sim. Dun. c. 134. 155. Bromton c. 857. Gale T. 1. p. 148. T. 3. p. 541. Wilk. leg. Angl. Sax. p. 72—76. Wilk. Conc. Angl. T. 1. p. 208. Wynne H. of Wales p. 52. Wottoni leges Wallicæ p. 71. 80—82. 89. 169. 181. 266. Waræi Ant. Hib. p. 132. Ma-Geoghegan T. 1. p. 404. 405. O-Flaherty præf. p. 41. O-Halloran T. 2. p. 225. 226. Bouquet T. 8. p. 197. 198. 261. 263. 264. 265. 305. 320. T. 9. p. 12. 13. 14. 15. 92. Dudo l. 4. p. 116—122. Ordericus Vitalis l. 6. p. 619—622. Duchesnii scr. Franc. T. 3. p. 341. Mab. Acta Sanct. T. 7. p. 226—228. Nestor p. 69. 70. Tscherbatow T. 1. p. 272. 273. Müller Samml. Russ. Ges. T. 1. p. 411. 412.

(a) En Ubenkont hos Langebek i Scr. T. 1. p. 22. skriver hendes Tilnavn Danmarkebot; saa og Sveno Aggonis ib. c. 3. p. 48.

(b) I Danske Atlas forekomme mange mærkelige hedniske Graver, saasom T. 4. p. 311, hvor der er bleven funden en Buløxe, en Rist, en Ildskee; p. 658. 659. 735. hvor en Metal-Urne fandtes; T. 5. p. 22. 58. hvor lange

Harald Blaatand. Aar 945. ken der midt imellem hendes og Gorms Hoie, hvilke ere større end sædvanlig, da den ene har 46 Alen i Høiden, 360 i Omkreds neden til, og oven til 112, med en Brønd sat op af Stene oven

lange krusede Glas ere fundne, 69 ligeledes, hvilke vare grønne, 271. 455. hvor Steendyssen er 120 Skridt lang, 465. 514. hvor nogle Kobber-Spiler af et Harnisk ere fundne, 745. hvor Urnen lugtede efter Balsamering, og hvor et Kaardefæste og en stor Guldring fandtes. Paa Thyholm samler sig efter p. 519. endnu Ungdommen anden Pindsedag ved Hoiene, optænder Baal paa Toppen af dem, og spiser under aaben Himmel; hvilket vel endnu er en Levning af den hedniske Alders Ærbødighed for Fædrenes Grave. Efter Saxo l. 8. p. 153. siges det at Sterkodder er ikke bleven brændt, men begravet heel. Det samme skede og med Hrolf Krake efter hans Saga c. 52. p. 128., og med Ivar, Regner Lodbrocs Søn, i Regnars S. c. 22. p. 62. Bartholin viser got i sine Antiqviteter p. 299. at den Skik at brænde de Døde, og kaste Hoie op over dem, vedvarede hos Saxerne til Caroli Magni Tid. Efter Hearne i Leland's Itin. T. 1. p. 125. ere mange Urner fundne paa Øen Man, samt Inscriptioner med fremmede Bogstaver, hvilke han holder for Runer. I Yorkshire er og fundet en Urne, hvorudi Spidsen af et Kobberspyd og en Steenøxe, om hvilket Hearne i Itin. præf. p. 6—16. formoder, at det er Dansk. Schoepflin i Als. ill. T. 1. p. 513. viser, at i det 3 Seculo var det endnu brugeligt hos Romerne at brænde de Døde. Pontoppidan haver i det Kiøbenhavnske Selskabs Skrifter T. 1. p. 307-316. nøie beskrevet en saa kaldet Jette-Stue eller hednisk Gravhoi, udgraved paa Jægerspris 1744. Ligesom og Schöning i Fortalen for Snorro T. 2. p. 6—9. beskriver trende Hoie, udgravne ligeledes paa Jægerspris omtrent Aar 1776, hvoraf den ene er siden uden til bleven smukt udpyntet, og kaldet efter Dronningen Juliane Hoi; Den staaer og i Kobber forestillet paa Titelen. Rode i hans Cimbrisch-Holsteinische Antiquitæten Remarques beskriver mange Oldsager fundne i de Holstenske Hoie, han har ladet udgrave, og p. 389—429. forekomme endel mærkværdige latinske Breve af den lærde Otho Sperling den yngre, som meget oplyse vore Fædres Begravelsesmaade. Udi en Hoi ved Svogerslov Bye her i Siælland er for faa Aar siden fundet en Kobber-Urne staaende paa 3 Been, tilligemed nogle Stumper af Kobber-Ringe, hvilke, tilligemed

oven paa af 47 Alen i Omkreds, og den anden Hoi er 37 Alen hoi, og har i Omkreds 431 Alen neden til, og 157 oven til. Imidlertid har dog hendes Mand Gorm allerede ladet opreise en Steen over hende, i Tanke maaskee at han skulde overleve hende. Derpaa staaer med Runer i gammelt Sprog: Kong Gorm lod denne Hoi giøre over sin Kone Turvi Danmarks Bod. Denne Steen er meget forslidt, to Alne lang, og 1½ bred. Torfæus og Gram tvile om Ægtheden af Paaskriften saavel af Thyræ, som Gorms Steene, den sidste især paa Grund af hans Mistanke om de Runiske Paaskrifters Nyhed, da han tilskriver dem Waldemar den 4. Dog Langebek besvarer kort og tydelig disse Tvivlsmaal. Saxo vil, at Harald har været tilstæde ved hendes Ligbegiængelse, som var anseelig efter hans Beretning, og vel muligt at Hoiens Opkastelse er først skeet efter hans Tilbagekomst. Nogle gamle

Harald Blaatand. Aar 945.

stilligemed det ene Ben, ere i min Bevaring. Nær ved Bergen fandtes Aar 1695 under en stor bred Steen en næsten fortæret Træ-Æske med forbrændte Ben i, og en ubekiendt Guldmynt, af 10 Mark Danskes Værdie, og i hvilken vare Huller, som det lader, for at bære den om Halsen. Udi den saa kaldte Rishoug paa Gaarden Biorum i Nora Qvinnesdals Præstegield, Eeg Annex, Lyngdals Dal og Christiansands Stigt fandtes 1776 tvende Leerkrukker, 2 Jernspyd, en Messingring, 2 Kobberkiedel, 1 Messingfad og 1 Kobbersværd, hvoraf endnu Spidsen er hos mig i Bevaring, sampt Bøilen, hvorigiennem Sværdet gik udi 3 Stykker, af Sølv forgyldt med nogen Udgravning paa begge Sider, og endeligen et Stykke meget puurt, tyndt og udpukket Guld, hvormed hele Grebet var belagt. Graven var 3 Favne lang, 2 Alen bred, og 1½ Alen dyb. Udi Fortalen for min Histories 2 Deel har jeg beskrevet den mærkværdige Gravhøi udi Numedalen i Tronhiems Stigt, og af Professor Abraham Kall kan man snart vente sig en Beskrivelse udi det Kiøbenhavnske Selskabs Skrifter over de mærkværdige Ting, som ved Hr. Beyer, Præst udi Bringstrup og Sigersted her i Sieland, ere blevne opdagede udi Hoiene af den Egn.

Harald Blaatand. Aar 945.

Skribenter fortælle, at Thyra regierede efter sin Mand, hvilket paa en vis Maade kan være rigtigt efter hendes Forstand at dømme, og Sønnens Kiærlighed til hende. Hun skal og være død Hedning, i det mindste er hun aldrig bleven døbt, hvorvel hun derfor yndede den christne Lære, og venteligen haver efter manges Vis paa de Tider villet forene og blande den hedniske og christne Troe sammen.

Den Engelske Kong Edmund faldt ind i Cumberland, og havde den Waliske Kong Lewelin i Demetia til Hielp. De giennemstreifede og plyndrede det gandske Land. Tvende Sønner af den Cumbriske Kong Dummail bleve fangne, og lod Edmund stikke Øinene ud paa dem. Men som han mærkte, at Cumbrerne ingenlunde vilde staae under hans Herredømme, saa overlod han deres Land som et Lehn til den Skotske Kong Malcolm, eller Milcolumbus, der Aar 943 var kommet paa Thronen efter Constantin, og paalagde ham derfor at beskytte Norddelen af Engelland imod alle Anfald baade til Lands og Vands. Tilligemed blev afgiort, at hverken Engelske eller Skotske Konger skulde herefter beskytte nogen flygtig eller oprørsk Cumbrer. — I Irland komme Ostmanernes Sager paa en bedre Fod, thi deres Konge Blacar igientog Dublin, satte den i Stand, og befæstede den mere end forhen. Brian, Kongen af Leinster, er da uden Tvil bleven ihielslaget, hvorom haves et kort Irisk Vers fra de Tider. — De Franske Sager bleve end mere sammenviklede end de forhen havde været. Kong Ludvig havde i Laon paa nye Samtale med Grev Arnulph om Maaden, paa hvilken han best kunde bringe Tingene i Orden igien, og derfra drog han til Rouen, hvor den Danske Bernard vedblev at stille sig an, som han var paa hans Side, og hvor han giorde Rudolph, med Tilnavn Torta, til Stad-

holder,

hålder, som lod oprive Grundvoldene af de Klostere, Normanerne havde brændt, ja endog nedbryde Klosteret Jumiege, for med de Stene at sætte Rouen i Stand, og er uden Tvil denne Rudolph den samme, som den fra Soissons. Imidlertid angreb Bernard af Senlis og flere udi Paasken Kongens Kastel Montigny, indtog, ødelagde og opbrændte det. Derefter anholdt han hans Jægere og Hunde, og borttog deres Heste, og endeligen giennemstreifede han det Kongelige Slot Compiegne med underliggende Gods. Derimod samlede Ludvig en Hær af Normaner, hvilket viser, at mange af dem have holdt med ham, udplyndrede med dem Grevskabet Vermandois, og beleirede Rheims, men ophævede ogsaa Beleiringen, efterat Erkebisp Hugo, Grev Herberts Søn, havde givet ham Gisler. Hertug Hugo overvandt imedens endel Normaner, som vare faldne ind i hans Land, ihielslog mange, og drev de andre tilbage. Derefter havde han ved Mellemhandlere en Samtale med Kong Ludvig, hvorudi vel adskilligt blev handlet om Fred, men uden Frugt. Derfra drog Ludvig til Rouen, ledsaget af Grev Herluin og dennes Broder Lambert. Did sendte Kong Harald Bud efter Overleg med Normanerne, om ei Ludvig vilde komme til Samtale med ham; hvilket Ludvig bejaede, og tog Herluin med sig, endskiønt imod den Danske Bernards Raad, som paastod, at de Danske hadede Herluin, fordi Wilhelm var bleven ihielslaget i Anledning af dennes Trætte med Arnulph. Ludvig drog med sin Hær til Floden Dive, og stod paa den ene Side af den, imedens at Harald stod paa den anden med sine Danske, og med Tropperne af Bayeux og Coutances, med hvilke han endeligen Klokken tre om Eftermiddagen, da Solen var hedest, vadede over Floden, og blev Stædet af det, som siden skede, derefter kaldet Herluins Vadstæd, hvorpaa

Harald Blaatand. Aar 945.

Harald Blaatand. Aar 945.

hvorpaa Harald opstilte sit Rytterie (a) langs Floden, imedens at de Danske Fodfolk stode stille, støttende sig paa deres Spyde, og holdende Skioldene i deres Hænder, biende paa en beqvem Leilighed at angribe de Franske, som de og snart finge, thi imedens begge Kongerne Ludvig og Harald talte sammen, skede det, at Herluin tiltalte en Norman, som han vel kiendte, og derved blev robet hvo og hvor han var, hvorpaa de af Coutances sagde til dem af Bayeux: Maae det ikke være denne, for hvis Skyld vor Herre Wilhelm blev dræbt? Skulde han slippe af vore Hænder? Og strax sloge de Danske deres Vaaben sammen, anfulde og omkomme ham. Nu grebe hans Broder Lambert og flere Franske til Vaaben; Spyde, Lanzer, Sværde brugtes, men da de Danske og deres Hielpere vare langt flere, saa finge de Overhaand, og dræbte atten Franske Grever, hvoriblant var Lambert, foruden mange flere af de Ringere. I denne Tummel tog Ludvig Flugten, men blev eftersat af Harald selv til Hest, som endeligen fangede ham, og lod ham under Bevaring føre til Kasteller i Rouen. Haralds Folk erhvervede endel Vaaben og andet til Bytte, og begrove deres egne Døde. Havde altsaa Ludvig handlet trædskeligen, blev han her igien trædskeligen behandlet. Vel havde Ludvig underveis den Lykke, at slippe af sine Vogteres Hænder, og at faae af en Ridder fra Rouen Løfte om at føres i Sikkerhed, men den Danske Bernard sendte strax Bud ud over alt efter ham, hvorfore han endeligen blev opdaget, og

(a) Vare heriblant Danske Ryttere, saa have jo de Danske ført dem med sig til Skibs, næsten 200 Aar for Erik Emund, som udgives for at have været den første hos os, som førte Ryttere og Heste med sig til Skibs; med mindre disse Danske Ryttere ere først blevne beredne i Frankerige.

og bragt til Rouen, efterat Ridderen havde i nogen Tid skiult ham paa en Oe i Seinen, hvorpaa Bernard tog ham i Forvaring, og lod Bernard af Senlis ufortøvet dette vide, som igien gav Hertug Hugo Part heraf, hvilken lovede, at Kongen ei skulde komme løs forend han fuldkommen havde overdraget Normandie til Richard. Harald viste sig nu en troe Ven af det Normaniske Huus; han formaaede alle, saavel Normaner som indfødde Franske, til at forbinde sig nøie med Richard, som satte alle Rolfs Love og Anstalter i Kraft igien, og endeligen lod han stærkt befæste alle Byer og Kasteller. Ludvigs Dronning Gerberg bedrøvedes inderligen over denne Tildragelse; hun bad sin Broder Otho om Hielp, og at han vilde beleire Rouen, men han afslog hendes Begiæring; endeligen vendte hun sig til Hertug Hugo, som sendte Bernard af Senlis til den Danske Bernard med Begiæring, at han og de fornemste Normaner vilde møde ham i St. Cler. Dette skede, og han formaaede dem til at udlevere Kongen til sig, imod at faae til Gisler Kongens yngste Søn Carl, som var fød samme Aar, og de tvende Bisper Guido af Soissons og Hildegar af Beauvais, sampt mange Riddere. Men Hugo besluttede at betiene sig af denne Leilighed, og ei at sætte Ludvig i Frihed uden gode Vilkaar for sig, hvorover han gav ham til Grev Theobald af Chartres i Forvaring, der ikke vilde sætte ham i Frihed forend Laon, Ludvigs fornemste Bye, var bleven overgivet til Hugo, dog da dette skede førte Theobald ham did, og holdt ham der i Forvaring. I saadan Nød maatte Ludvig giøre alt hvad hans Fiender behagede. Han kom derefter med Hugo til Floden Epte, hvor Normanerne mødte, og der svor han over Helgenes Levninger tilligemed de Franske Bisper, Grever, Abbeder og andre Fornemme, at Richard skulde besidde Normandie ligesom hans

Harald Blaatand. Aar 945.

Harald Blaatand. Aar 945.

Farfader Rolf havde giort. Dudo og Wilhelmus Gemmeticensis legge vel til, at herefter skulde de Normaniske Hertuger ikkun hylde Kongerne af Frankerige i Henseende til deres Liv og Lands-Ære, men ingenlunde for at giøre dem nogen virkelig Tieneste, med mindre de ellers besadde et andet Lehn i Frankerige, og den sidste legger endog til, at de Danske erhvervede da først Landet fra Floden Andelle og til Epte til deres Landsmænd, hvilket dog strider imod det andre og ældre Skribenter sige, at Rolf alerede fik det, hvorover jeg troer, at intet af alt dette er rigtigt. Ludvig fik da sine Gisler igien, undtagen sin Søn Carl, som var død i Rouen. Derpaa vendte Ludvig til sin Forvaring i Laon igien, og Richard forlod Bernard af Senlis, og drog ind i Rouen med alle Undersaatternes store Glæde. Kort efter udjog han derfra Stadholderen Rudolph, med Tilnavn Torta, fordi han tog sig saadan Myndighed over ham, at han ikkun vilde unde ham og Hoffolk 30 Skilling i Fortæring om Dagen; hvorpaa Rudolph begav sig til sin Søn Bispen af Paris. Hugo tænkte nu at have Spillet vundet, naar han ikkun kunde faae sin Svoger den Tydske Otto paa sin Side, men denne fortørnet, fordi hans anden Svoger Ludvig holdtes af Hugo i Fængsel, vilde ikke tale med ham, og lod udraabe Leding for næste Aar til Frankerige. Den Danske Kong Harald drog, efterat Freden var sluttet, fra Normandie til sit Rige, hvor han ankom næsten to Aar efterat han var seilet bort. — De Grækiske Keisere, Roman, Constantin og Stephan, sampt den Russiske Konge Igor, beskikkede hinanden vexelvis med Gesandtere, og blev et nyt Fredsfordrag oprettet imellem dem i Constantinopel. Iblant de Russiske, saavel Gesandtere som Kiøbmænd, der da mødte, ere mange Nordiske Navne, til et fast Beviis paa at Varegerne have været af vore

Nor-

Nordiske Folk. De Nordiske Navne ere følgende: Grim, Jakun (det er Jacob, et Navn som Christendommen begyndte at giøre almindeligt i Norden), Gunarew (uden Tvil Gunar), Aldan (aabenbar Haldan), Kol, Gudow (Gude), Phrudi (Frode), Utin (Otin, Odin), en Kiøbmand, Adun (Adoin), Adolb (Adolf), Gomol (Gamal), Phrosten (Froste), Bryniald (Bryniolf), Ingeld, Swend (a). Fredsfordraget bestod af 14 Artikler, hvoraf ere mærkelige den første, thi deri siges at alerede endel Russer være døbte, hvorunder efter mine Tanker ogsaa ere begrebne de Varæger, som opholdte sig hos dem, og at de, som ikke ere døbte, skulle, om de brække denne ævige Fred, ingen Hielp faae, hverken af Gud (hvorved rimeligen Odin her forstaaes), ei heller af Perun (som var Russernes fornemste Gud), og i denne og den anden Verden være Knægte og Trælle (værre syntes disse af Frihedens Aand besiælede Folk ikke at kunne skee dem). I den anden Artikel siges, at Gesandterne bare Guld Signetringe, og Kiøbmændene ligedanne af Sølv, men at Igor vilde herefter sende Credential-Breve med Gesandterne. I den 13 Artikel forbindes Russerne til at sende Grækerne Hielpetropper af Antal efter eget Behag, ligesom og Grækerne skulde efter den siette sende dem saa mange de behøvede. I den 14 fastsættes, at alle Udøbte paa Russisk Side skulde aflegge deres Skiolde, blotte Sværde, Hielmer og andre Vaaben, og sværge over dem, paa det at Freden skulde blive af Igor, hans Bojarer og alle Folk ævig holdt (b). Til Slutning lover Igor at ville holde denne

Harald Blaatand. Aar 945.

(a) Dette Navn viser ulmodsigeligen, at Kong Svend Tveskiæg er ei den første, som har ført det Navn Svend.

(b) Denne Maade at sværge paa er og ganske nordisk.

Harald Blaatand. Aar 945.

Fred baade i denne og i hin Verden (a). Ved Gesandternes Hiemkomst steg Igor med sine Folk op paa en Hoi, hvor Peruns Billede stod, og aflagde Eeden paa foreskrevne Maade. De Russer derimod, som vare Christne, thi mange Vareger vare det, saa siger Nestor, aflagde Eeden i St. Eliæ Kirke udi Chazarernes Land. Kort efter blev Igor i samme Aar ihielslaget af Drewlianerne, hvilket Mord hans efterladte Dronning Olga hævnede paa en listig Maade. Ved den Leilighed tales om et Slot af Sten i Kiow, som en rar Ting, hvilket tiener til at vise, at Stenbygninger have venteligen været ligesaa rare i vort Norden, som og bekræftes derved, at Danevirke selv var af Træe. Olga skal og have ladet efter hednisk Vis læse Siælemesser over sin afdøde Mand, en Skik, der maaskee og har været brugelig i vort Norden. Olga regierede for sin umyndige Søn Swetoslaw, hvis Hovmester eller Fosterfader hed Asmud, maaskee vort Asmund (5).

Det

(a) Dette synes at vise, at Russerne have havt samme Begreb som de Nordiske, at der skulde være Kamp i den anden Verden.

(5) Min T. 8. p. 696. 947. 950. 952. 953. Lang. T. 1. p. 115. 158. 51. not. (g). Wormii Mon. T. 1. p. 326. 327. 338—341. Pontopp. Marm. T. 1. p. 235. Torfæi præf. in Trif. Gram. in Meurs. c. 141. not. c. Saxo l. 10. p. 184. Gebhardi Dän. Gesch. T. 1. p. 401. Chr. Sax. p. 115. M. West. p. 188. F. Vig. p. 604. W. Malm. p. 53. H. Hunt. p. 355. Gale T. 3. p. 673. Waræi Ant. Hib. p. 132. O-Flaherty præf. p. 41. O-Halloran T. 2. p. 226. Dudo l. 3. p. 123—128. Wil. Gem. l. 8. p. 316. Ord. Vit. l. 6. p. 619. Camdeni Anglica p. 422. 623. 627. Bouquet T. 8. p. 198. 199. 168. 293. 218. 299. 314. 323. 264—266. T. 9. p. 12. 13. 17. 24. 35. 44. 53. 79. 92. Witekindus l. 2. p. 650. ap. Neibom. T. 1. Roberti de monte accessiones ad Sigebertum ad calcem op. Guiberti p. 720, hvor dog det urigtige Aarstal 972 angives. Tscherbatow T. 1. p. 273. 274. Nestor p. 70—76. 79. 87.

Harald Blaatand. Aar 946.

Det ældste Diploma, som paa nogen Maade kan vedkomme det Danske Rige, og haves hos os selv, er paa Pergament, bevares i det Kongelige Danske Selskabs Archiv, og er en Pavelig Bulla udstædet til Erkebisp Adaldag i Bremen af Pave Marinus Aar 946 (a) i Maji Maaned, kort forend hans Død, som hændtes i paafølgende Junii, og som jeg har ladet trykke bag ved dette Bind, da den hidindtil er utrykt. Det indeholder for Resten intet andet, end at Paven korteligen stadfæster de Rettigheder, hans Formænd Gregorius og Keiser Ludvig med Søn Ludvig havde givet til det Hamborgske Erkesæde, hvoraf jeg slutter, at denne Pave har ei før stadfæstet dem. — Den Engelske Kong Edmund blev dræbt den 26 Maji, og begravet i Glastenbury. Mordet skede paa det Kongelige Slot Miceleslericth eller og Pucelekirke, eller Pucle-Kirks, nu Puckle-Church i Glocestershire. Hans Broder Edred blev Konge efter ham, som strax drog med en stor Krigsmagt til Northumberland, og tog det uden Modstand i Besiddelse, da ham blev svoret af Erkebisp Wulfstan og alle de Northumbriske store Herrer. Med Skoterne fornyede han Forbundet. Og for alt dette kalder han sig i et Diploma af samme Aar Angel-Saxernes, Northumbrernes, Hedningenes og Britternes Konge. Erkebisp Odo kronede ham i Kingston den 16 August. Northumbrerne og Erkebispen af Yorck svore ham Troskab paa det Stæd Tadenesclif, som jeg ikke kiender. —

(a) I Slutningen af den staaer vel, at den er givet i Indictione Sexta, men da det skulde være Aar 948, og Marinus vidst døde 946, saa maae heri være en Feil, og formoder Langebek, at Concipisten har skrevet: Indictionen IV, men Secretairen læst galt, og giort deraf VI, som han har udført med fulde Bogstaver. Blye-Bullen er afrevet, men dog Tegn efter at den har været der.

Harald Blaatand. Aar 946.

Ostmanerne fra Dublin ødelagde og plyndrede en stor Deel af Meath, for at hævne den Skade, dem forhen var tilføiet. — Hertug Hugo i Frankerige satte vel Kong Ludvig paa fri Fod, men indrømmede ham dog ikke Laon igien, hvorover, saa og for at sætte Ludvigs Myndighed paa fast Fod, Otho drog med en stor Hær, bestaaende af Folk fra sit gandske Rige, og af 32 Legioner (a), ind i Frankerige Ludvig til Hielp, hvorvel den fornemste Grund vel var, at Ludvig afstod til ham al sin Ret paa Lothringen, hvorimod Otho lovede at skaffe Ludvig Normandie igien. Grev Arnulph var Ludvigs Raadgiver og Gesandt fra ham til den Tydske Konge. De erobrede Rheims tilsammen, angrebe Hertug Hugo's egne Lande, beleirede Senlis forgiæves, fordi den var for fast, viste sig for Laon, besluttede at angribe Paris, men bleve ved Grev Arnulph af Flandern fraraadde det, hvorimod de fulde ind i Normandie paa hans Forsikring, at Rouen skulde godvilligen aabne sine Porte for dem; Og det desuden var let at drive Normanerne ud, da det var et feigt Folk, og alene vant til Søerøverie. Anledningen til dette Normaniske Tog var den Ægtepagt, som var bleven sluttet imellem Hertug Richard og Emma, Dotter af Hertug Hugo, da kun 8 Aar gammel, paa Vilkaar, at denne skulde forsvare hin imod alle, og Richard derimod blive hans Mand. Venteligen i Henseende til en vis Egn, han overlod ham. Ludvig tænkte nu ved Otho's Hielp at undertvinge Normandie. Naar jeg betragter, at dette Tog løb slet af, og at Otho kunde med Rette ansee Kong Harald for Aarsag hertil, da han havde reddet Richard fra Undergang, og Otho derved maatte ansee ham for en mægtig og dristig Herre, og

(a) Hvad der egentligen forstaaes ved Legion er tvilsomt, maaskee et vist Mandskab, en Trop, som det lader, af 1000 Mand.

og at Harald paa sin Side maatte fortryde paa, at Otho vilde tilintetgiøre hans Gierning, saa synes mig heri at see en nye Grund til den paafølgende Krig imellem dem. Ludvig og Otho ginge over Floden Epte ind i Normandie, og derfra til Rouen, hvor de leirede sig uden for Porten, der førte til Beauvais. En Nepos, venteligen en Søsterson af Kong Otto (a), bestormede den, og blev lokket ud paa Broen ved en forstilt Flugt af Normanerne, som da angrebe ham med Spyde, Lanzer og Øxer, og tilsidst dræbte ham, og fangede mange fornemme Saxer. Vel kom da den hele Krigshær til, og bestormede Byen, men forgiæves. Og som Byen fik bestandig Hielp af friske Folk fra Landet, der i Baade satte over Seinen, saa blev Beleiringen ophævet, og Otto holdt sin Andagt ved St. Audoeni Grav i Forstaden, efterat Richard havde givet ham Tryghed dertil. Paa Tilbageveien blev Otto adskillige Gange forurolliget af Normanerne, heldst ved en Skov, og det lige til Egnen af Amiens. Imidlertid havde Otto dog giort stor Skade i Landet ved at skiænde og brænde, og vare de slemme Veie og den forestaaende Vinter meest Aarsag i, at han maatte vende tilbage. Hans hele Franske Tog varede i tre Maaneder. Witekindus kalder ved denne Leilighed mærkeligen Rouen Rothun, næsten ligesom vore Nordiske kalde den Rodom, Rude, og siger, at den var de Danskes Bye, hvilket viser, at der have været mange Danske iblant Normanerne. Af Diplomata seer man, at Otto har endda været i Tydsk-

Harald Blaatand. Aar 946.

(a) Han skal da have sagt sig at have stridet imod Dacer og Alaner, Gother og Hungarer, men ikke for imod Normaner. Nogle forstaae ved disse Dacer de Danske, og ved Gother Jyder, men mig kommer det for, formedelst de tillagde Hungarer, at herved forstaaes Indvaanere af det rette Dacien ved Donau, hvor Gother og Alaner havde boet.

Harald Blaatand. Aar 946. Tydskland, og det i Magdeborg den 29 Julii, men den 19 September uden for Rheims, saa at han rimeligen har begyndt sit Tog noget sent (6).

Aar 947. Imellem Erkebisp Odo og endel af hans Clerker opkom en stor Stridighed, i det nogle af dem paastode, at Brødet og Vinen bleve i Alterens Sacramente det samme, de vare efter Indvielsen, og derfore mente de, at de ikkun vare et Billede paa Christi Legeme og Blod. Men Odo, som havde skaffet Adelsten sit Sværd igien, overtydede ogsaa disse Vantroende, thi da han ved Sacramentets Uddelelse brød Brødet, viste han dem hvorledes Blodsdraaber flode ned deraf, og herved overbeviste han dem, og paa saadan Maade fik den Lære om Forvandlingen, som saa meget imodsiger Sandserne, nye Styrke, og blev efterhaanden til en Troesartikel. Den flygtige Northumbriske Konge, Amlav, Sihtrics Søn, kom med en stor Flode tilbage, efterat Edred var draget Sønder paa i Engelland, og blev Amlav imodtaget af sine gamle Undersaatter med megen Glæde, og lader det ikke, at Kong Edred har i Begyndelsen sat sig herimod, dog sendte han for det første sin Canzler Thurketil, en Dansk, som Aaret efter blev Abbed i Croyland, om denne Sag til Erkebisp Wulfstan, hvilken især havde befordret Amlavs Antagelse, og skal Thur-

(6) Chr. Sax. p. 115. Hickesii Thes. 1. 2. p. 302. Hemingi Chartul. p. 594. Lang. T. 2. p. 407. Beda Saxon. p. 772. Alured. Beverl. l. 8. p. 111. M. West. p. 188. F. Vig. p. 604. W. Malm. p. 54. 55. H. Hunt. p. 355. R. de Hov. p. 423. Ingulph. p. 872. Sim. Dun. c. 156. Gale T. 1. p. 148. T. 3. p. 541. Waræi Ant. Hib. p. 132. Bouquet T. 8. p. 200. 169. 228. 280. 313. 266. 267. T. 9. p. 38. 53. 69. T. 11. p. 343. Dudo l. 3. p. 126—135. Witekindus l. 3. p. 651.

Thurketil have udrettet meget til Kongens Beste, baade hos Erkebispen og hos Borgerne i Yorck, men hvorudi det har bestaaet er os nu ubekiendt. Med alt det lader det dog, at Northumbrerne ei have nægtet at staae under de Engelske Konger, og at betale dem Skat, men at de alene ei kunde lide at regieres af Jarler, og vilde derfor at deres Formand skulde hede Konge, og opholde sig hos dem, som de nu i saa umindelig en Tid havde været vante til, baade under de Angel-Saxiske, saa og under de Danske Konger. — Ved Slane skede et Slag imellem Ostmannerne af Dublin og den Irske Konge Congal, hvori den sidste erholdt Seier, og mange af de første omkomme ved Sværdet og i Vandet. — Ved Floden Elier blev i Frankerige udi Augusti Maaned sluttet Forlig mellem Ludvig og Hertug Hugo ved Kong Otho's Mellemhandling. Paa Concilium i Verdun, som holdtes midt i November, var en vis Israel fra Bretagne tilstæde, som var Munk i St. Maximi Kloster i Trier, og havde begivet sig did for Normanernes Indfald i hans Fædernelande. Denne Israel var enten da, eller blev og siden, Bisp i Bretagne (7). Harald Blaatand. Aar 947.

Pave Agapetus stadfæstede ved sin Bulle af 2 Januarii (a) til Erkebisp Adaldag alle den Hamborgske og Bremiske Kirkes Friheder, Aar 948.

(7) Lang. T. 2. p. 407. 408. Chr. Sax. p. 115. M. West. p. 189. nævner Eric i Stedet for Amlav. H. Hunt. p. 355. Ingulph. p. 872. Bromton c. 862. Gale T. 1. p. 148. T. 3. p. 541. Waræi Ant. Hib. p. 132. Ma-Geoghegan T. 1. p. 405. Bouquet T. 8. p. 152. 169. 201. 305. 219. 229. 314. T. 9. p. 53. 326. Honthem Annal. Trev. p. 975.

(a) Bullen er dateret: den VI Indiction, hvilket svarer til Aar 948, og vildfarer Staphorst, som henfører den til 952. Af Adamo Bremensi synes denne Bulla og at maae være udstædet Aar 948.

Harald Blaatand. Aar 948.

Friheder, givne af Pave Nicolaus og Kong Ludvig; forordnede at begge Stigter skulde ikkun ansees for eet, at hverken Erkebispen af Cøln eller nogen anden Erkebisp skulde herefter have nogen Magt i det, at alle Danske, Norske, Svenske, og hele Nordens Bisper skulde staae under Adaldag (a), og alt dette tilstaaer han sig at have befalet efter Forestilling af Hadumar, Abbed i Fulda, og giver han Bisp Bernhard af Hallenstad og Thidard af Hildesheim Befaling herudi at gaae Adaldag tilhaande. Den Jydske Under-Konge Frode (b) sendte Gesandtere til Agapetus om at beskikke Lærere og Bisper i Danmark, hvortil Paven og var villig, men førend Gesandterne kunde komme tilbage fra Rom, var Frode død i en god Alder, og begravet i en Høi, og fra den Tid hører man aldrig mere tale om nogen Jydsk Under-Konge. At Frode var saa villig til at befordre Christendommen, dertil var ei alene Aarsag, at han allerede var Christen og døbt, men ogsaa Erkebisp Adaldags Formaninger, thi Adaldag drog selv til ham, og døbte mange Folk, ja oprettede med hans Tilladelse igien Kirkerne i Slesvig, Ribe, og Treføldigheds i Aarhus, og er dette uden Tvil ogsaa skeet med Kong Haralds Tilladelse, thi jeg har allerede forhen anført, at Harald var Christendommen gunstig da Unni prædikede i Danmark, og at Harald haver ikke sat sig imod Christendommen, bevises end videre derved, at Adaldag kunde indvie og indsætte tre Bisper i Jylland;

Harald

(a) Herved kan neppe forstaaes andre end de Bisper, man agtede at beskikke. I Norge især var Christendommen meget svag, og standsede Kong Hakon Adelstens Forsøg snart. Dog maaskee og at Adaldag har sidst paa Aaret 947 indviet de tre Bisper, Harald, Lifdag og Rimbrand.

(b) Om alle de mange Froder virkeligen have hedet saa, eller de ofte ere Forkortninger af Godefrid, Godfredr, Sigefred, Sigfrode &c. er tvilsomt. See min T. 9. p. 299.

Harald til Slesvig, Lifdag til Ribe, og Rimbrand til Aarhus, hvorved dog maae mærkes, at deres Stigter og Grændser vare ikke saa noie bestemte da, som siden, saa at de derfore ei alene prædikede i deres egne, men endog i andres, Egne, og at de ei saa meget kaldes Bisper til de Stæder og Stigter, fordi de havde visse afmaalte Grændser, men fordi de Byer deels siden bleve Bispernes stadige Opholds-Boliger, dels og fordi de fornemste Dobe-Kirker vare der, da jeg endog troer, at i Stigterne Ribe og Aarhus have for det første ingen andre Kirker været, end i bemældte Byer. Hertil kommer, at disse første Bisper maatte i Begyndelsen være i stadig Bevægelse, og drage om, da de fleste Indvaanere endnu vare Hedninger, saa de ingen ret faste Boliger kunde have. Langebek formoder i en utrykt Anmærkning, at Harald i Slesvig skal have været af Kongelig Dansk Blod, dog det er hel uvidst, da hans Formodning fornemmelig grunder sig alene paa Navnet, og maaskee derpaa, at Kong Harald haver villet have en paalidelig Mand til Bisp i en Grændsestad. Denne Harald skal efter Trithemii Beretning have været en Benedictiner-Munk fra Corvey. Lifdag derimod skal have været en Friser, og som Trithemius vil, en Benedictiner-Munk fra Klosteret Fulda; Han bragte mange til Troen i Sverrige, med den Svenske Under-Kong Emunds Tilladelse, ja endog i Norge, og skal have besiddet den Gave at giøre Mirakler, som der foregives. Bisp Harald bærer hos de gamle Skribenter, venteligen ved Skriverfeil, adskillige underlige Navne, af Oredus, Horedus (a), Horath, Borath. Ovenmældte Kong Frode var en god Krigsmand, og skal have plyndret i Norge og Skotland, hvorfore han

Harald Blaatand. Aar 948.

(a) Maaskee dog at Hored har været hans rette Navn, som Gram vil in Meursium col. 154. not. a.

Harald Blaatand. Aar 948.

og fik Tilnavn af den Fromme, det er den Tapre, for sine fromme eller tapre Gierninger; Han skal og have vundet en Deel Lande tilbage til Danmark, hvilket giør det troligt for mig, at Thyra haver brugt ham til Krigstoge i hendes Mands Alderdom. — Den 7 Junii holdtes et Concilium i Ingelheim i Tydskland, hvor Adaldag mødte med ovenmældte tre Danske Bisper, hvis Navne ere i Concilii Acter meget urigtigen skrevne. Der klagede den Franske Ludvig atter over Hertug Hugo for Kong Otho, og det med Taarer. Saasom Tiender bleve paa dette Concilium erklærede for guddommelige, og at de Verdslige, som holdte dem tilbage, skulde i det Fald indstævnes for geistlig Ret, saa var det en god Underretning for de nye Danske Bisper, hvilke venteligen først efter denne Tid have tiltraadt deres Embeder. Da Kong Otho var tilstæde paa dette Concilium, og Erkebisp Adaldag var hans Underdan, Ven og Canzler, saa kan man ikke tvile paa det Witekind, en Skribent fra de Tider, beretter, at ved Otto's Omhue komme Kirker og Geistligheden i stor Flor udi Danmark. Helmoldus taler om en vis Marco, som han giør til Bisp i Aldenburg udi Wagrien, og som tilligemed skal have været Bisp i Slesvig forend Harald, og hvis Stigt skal have strakt sig over alle Lande af Obotriter og Kiziner, et Vendisk Folk, der boede lige til Floden Pene, og Byen Demmin i Pommern, men dersom han ei har blandet ham med Marcus, som siden blev Bisp i Slesvig, saa har denne Marco ikkun været en Præst, som, da der var Mangel paa Lærere, har igiennemvandret og prædiket i denne vidtløftige Strækning. Aldenburg var ellers en anseelig Bye, og kaldtes af Venderne Starigard, som betyder det samme som Aldenburg, nemlig den gamle Bye. De Danske kaldte den Brandeburg, det er den store Bye, og Saxo kalder Indvaanerne Bramesii.

mest. De vare mægtige Søerøvere, og deres Konger herskede undertiden over alle Wagrier, Obotriter og Kyziner, ja længre bort. Overalt vare Venderne et ved Handel meget mægtigt og stebent Folk, hvis Stæder, Aldenburg, Meklenburg, Julin, Arcona ꝛc., vare anseelige Byer. Christendommen, for at komme igien til det forrige, var dog i Norden ikke indskrænket til Jylland alene, nei bemeldte Danske Bisper maatte og have Opsyn over Menigheden i Fyen, Sieland, Skaane, ja Sverrige, og i den Anledning er det vel, at Lifdag er kommet til bemældte sidste Land. Men da Lærerne vare faa, saa bør man ikke undres over, at det gik hel langsomt til med Christendommens Udbredelse.

Harald Blaatand. Aar 948.

Nu vilde den Engelske Kong Edred ei længer taale, at Amlav regierede i Northumberland. Med en stor Hær drog han derfor did, og ødelagde Landet, og iblant andet det anseelige Kloster Rippon i Yorckshire, bygget af Erkebisp Wilfred i Yorck, som blev opbrændt. Men da Edred drog tilbage, faldt de af Yorck hans bageste Trop an ved Castleford i Vestdelen af Yorckshire, og tilføiede den en Del Skade, hvorover han med al sin Magt vendte tilbage, hvorved Northumbrerne bleve saa forfærdede, at de bortjoge Amlav, og søgte at stille Kong Edred tilfreds ved alle muelige Æresbevisninger, samt anseelige Gaver og Penge. Og ved denne Leilighed tænker jeg at den flygtige Norske Konge Eric Blodøxe, som nu mest opholdt sig i Skotland, er kommet til Edred, og har forligt sig med ham, saa at Edred har lovet at beskytte ham ved det Rige, han havde erhvervet sig i Skotland, og er da maaskee Erik bleven hans Mand. Northumbrerne svore da Edred Troskab paa nye. Wallingford vil, at den Norske Erik har været den, som raadde Northumbrerne til at angribe Edreds Bag-

Harald Blaatand. Aar 948.

Bagtrop. Er det saa, da maae han den Gang have været i Northumberland, og er maaskee siden efter bleven forligt med Edred. Imedens Edred opholdt sig i Northumberland udstædde han uden Tvil det Brev om Fornyelsen af Klosteret Croyland, hvor hans kiære Canzler Thurketil blev Abbed, og hvori han vidner, at det af Hedningene (de Danske) var bleven gandske brændt med alle sine Zirather og Bygninger. Jeg slutter, at dette Brev er udstædet i Northumberland af det, at den Yorkiske Erkebisp Wulfstan har underskrevet det forend Odo af Canterbery. Howel, Konge af Wales, døde, som for sin Mildhed, gode Regimente og ypperlige Love bar Tilnavn af Dha, det er den Gode. Ærefuldt Tilnavn, naar det er fortient! I bemældte Tog til Northumberland blev Edred understøttet af den Skotske Konge Malcolm, hvorved han kom i Uvenskab med Norske og Danske, som han forhen havde havt til Bundsforvandte, men hvilke fra den Tid af længe vedbleve at plyndre hans Kuster og Havne, og kan man ikke tvile paa, at jo den Norske Kong Erik haver havt Del heri. Ved denne Leilighed er det nok skeet, at Malcolm plyndrede Engelland lige til Tees, og bortførte fangne en Mængde Folk, saa og meget Qvæg, og blev han til dette Forbund med Edred bevæget af den forrige Skotske Kong Constantinus, som først døde Aar 953. Imedens Amlav regierede i Northumberland, udgav Wulfstan, Erkebisp i York, en Kirkelov for Præsterne, bestaaende af 67 Artikler; hvilke handle om deres Rettigheder og Pligter. Deri nævnes halv Mark og Øre (Danske Penge). Den besynderligste Anordning er den 35, thi der bandsættes den Præst, som forlader sin Concubine og tager en anden, med mindre herved forstaaes en ægte Hustrue, som Wulfstan har, efter Tidernes Fordomme mod Præsternes Giftermaale,

kaldet

kaldet Concubine. I den 48 paabydes Straf for Kongens Thanus, som har udøvet noget Hedniskt, enten ved Troldom, ved Fakkel, ved Lodkastning, eller og ved at dyrke Afguder; I de følgende tales om Straffe for en anden Jordeier, og for en Bonde i lige Fald, og anordnes, at en Thanus kan befrie sig ved Eed af 12 af sine Beslægtede, og 12 Fremmede af sine Jevnlige; Og en anden Jordeier, sampt en Bonde ligeledes ved Eed af 12 deres Jevnlige (altsaa vore Tylter-Eed). I den 54 fastsættes Straf for overtroisk Samling ved Sten, Træe eller Kilde. I den 61 indskiærpes den Lov, at hver Mand maae ikkun have een Kone. La Fountaine p. 122. anseer 3 Mønter, han har anført Tab. 3, som vedkommende denne Anlaf, hvormed ogsaa Wotton in numos Fountainii p. 4. in conspectu Hickesii, og Hearne præf. in Joh. Glastoniensem T. 1. p. 46. overeenstemme, hvorimod Waræus i Ant. Hib. c. 27. og Simon i Irish Coins p. 9. henføre dem til Anlav Konge i Dublin, som døde 1035. Saa meget er vidst, at Anlaf Rex, Anlaf Cyning staae paa dem, og forklarer Hearne Tod paa den ene ved Totius Deiræ. Tab. 10. har Fountaine tvende andre Mønter, paa hvilke ogsaa tydeligen staaer Anlaf. Jeg har ladet dem alle fem forestille paa Kobber-Pladen. — Med Ostmanernes Sager gik det nu atter meget ilde. Deres Konge Blacar blev med 1600 Mand ihielslaget udi en Strid af den Irske Monark Congal, hvorpaa Godefrid, Sihtrics Søn, blev Ostmanisk Konge i hans Stæd. Nu bliver Spørsmaal, hvo denne Godefrid haver været. Anden Veiledning end hans Faders Navn haves ikke. Langebek anseer Sihtric for den, som regierede i Northumberland, og var gift med Adelstens Søster. Altsaa skulde denne Godefrid blive den, som Adelsten uddrev, og som saa længe flakkede om paa Havet, men

Harald Blaatand. Aar 948.

niig

Harald Blaatand. Aar 948.

mig kommer det meget rimeligen for, at denne Godefrid haver været Søn af den Sihtric, som var Harald Harfagers Søn. Dette bestyrkes og derved, at Godefrid fik siden Hielp fra Bretagne og Frankerige, venteligen fra Normanerne, hvor bemeldte Sihtric havde engang opholdt sig. Hvorom alting er, saa skulle Ostmanerne i Dublin have begyndt at antage den Christne Lære, og igien istandsat St. Mariæ Kloster uden for Dublin, og indkommet Benedictinerne det. Forend bemeldte Slag er det vel skeet, at Ostmanerne dræbte mange Munke i Slane, og omkomme Abbeden den hellige Conechor i Floden. — I Frankerige vedvarede Uenighederne imellem Kong Ludvig og Hertug Hugo, og beleirede den sidste Soissons, hvorvel forgiæves. Da havde han en anseelig Del Normaner til Hielp (8).

Af

(8) Ad. Br. l. 2. c. 50. p. 16. c. 69. p. 20. l. 1. c. 49. 50. p. 14. Steph. T. 1. p. 288—293. Helm. l. 1. c. 12. p. 33. 34. Saxo l. 9. p. 178. l. 10. p. 191. 189. Torfæi series p. 429. 430. Ej. Trif. p. 49. Gram in Meurs. col. 128. not. g. c. 151. not. a. Olavi Tryggvini Filii Saga Part. 1. c. 69. p. 69. Hvitfelds Bispe-Krønike p. 16. Vasthovii Nitis Aqvilonia p. 19. Min T. 8. p. 704. 712. 813. 816. 810. 814. 819. T. 9. Tavle 34. Undals Danske Snorro p. 115. Canis lect. ant. T. 3. p. 9. Coleti Conc. T. 11. col. 849—852. Witekind l. 3. p. 660. M. West. p. 189. F. Vig. p. 604. Sim. Dun. c. 135. 156. Bromton c. 862. H. Knyghton col. 2485. Wilkins Conc. Angl. T. 1. p. 218—223. Drake's Eboracum p. 409. 410. Gale T. 1. p. 148. T. 3. p. 541. 674. Ingulph. p. 874—876. Ines Essay T. 2. p. 786. 787. Wynne H. of Wales p. 53. Mac Geoghegan T. 1. p. 405. O-Halloran T. 2. p. 226. Lang. T. 2. p. 213. Colgani A. S. Hib. T. 1. p. 370. 372. Ej. Triad. Thaum. p. 219. Trithemii Chron. Hirs. T. 1. p. 94. Camdeni Brit. lat. p. 750., hvor af en gammel Wallisk Krønike anføres, at Anlav (Godefrids Broder) var Sihtrics Søn, og denne i tredie Led fra Harald Harfager, hvorvel jeg snarere troer, at Sihtric var Harald Harfagers egen Søn. Bouquet T. 8. p. 202. 204.

Harald Blaatand. Aar 949.

Af den Engelske Kong Edred haver man et Brev, hvorudi han kalder sig Engellændernes Konge, Northumbrernes Styrer, Hedningenes (hvorved sigtes til de Danske og Norske, som boede i Engelland) Keiser, og Britternes Forsvarer. Saadanne Titler lyde nok stolte, men de komme uden Tvil mest an paa Canzlerne og Skriverne, hvorfore man og finder dem saa foranderlige. I senere Tider førte den Danske Kong Knud den Store lige saa prægtige Titler i sine Breve (a). Da dette Brev stiles i Edreds 4 Regierings-Aar, saa maae det være skrevet efter den 26 Maji, da hans Formand Edmund døde, og rimeligen maae altsaa Northumberland først være faldet fra ham langt hen i dette Aar 949. Iblant Underskrifterne forekomme disse, som synes at være Danske og Norske, Urin, Grim, Gunner, Coll, dog er det vanskeligt at sige, deels for det Angel-Saxiske Sprogs Samfund med de Nordiske, deels for den Lighed, den lange Omgang kan have frembragt. En Kong Howel har og underskrevet, som maaskee er den berømte Howel-Dha, hvilken da ei kan være død 948, som Wynne vil. Simeon af Durham lader ham og først døe 951. Megen Anledning til Northumbrernes Opstand gav uden Tvil Kong Edred selv ved det han fængslede Wulfstan, Erkebisp i Yorck, og holdt ham eet Aar i Forvaring udi Withanbûrith, fordi han havde været paa de Danskes og Amlavs Side; Men Paaskuddet var, at han havde ihielslaget endel Borgere i Norfolk, fordi de havde dræbt Abbed Aldelm. Bemældte Simeon af Durham og flere henføre dog hans Fængsel først til 952, og maatte da venteligen den sande Aarsag til

(a) Det Edred kaldte sig Keiser tiener til at afvælte en Tvil, man har opkastet imod Ægtheden af det Jellingske Monument, fordi den Danske Kong Harald kalder sig Keiser paa det.

Harald Blaatand. Aar 949. til det blive denne, at han havde holdt med Erik, som de gamle Engelske Skribenter kalde ved denne Leilighed en Dansk, og Haralds Søn, hvilken i dette Aar 949 kom fra Skotland til Northumberland, og blev der antagen til Konge. — Den Tydske Otto holdt Paasken i Aachen, didhen Gesandtere komme fra mange Folk, fra den Grækiske Keiser, fra Berenger, Konge i Italien, fra Engellænderne, og fra flere Folk, hvoriblant jeg formoder at de Danske og Venderne eller Slaverne ogsaa have været, thi den Omhue Otto drog for Christendommens Udbredelse for de Folk, kunde ei andet end opvække megen Omgang imellem ham og dem. Saaledes er hans Stiftelsesbrev af Bispesædet i Byen Brandenborg udgivet den 1 October i dette Aar til Magdeburg. Ved saadan den Christne Læres Forfremmelse blant Venderne trukke de Tydske dem og deres Venskab efterhaanden til sig, saa at de Danske begyndte at tabe det Medhold og den Indflydelse, de hidindtil havde havt paa dem (9).

Aar 950. Lifdag, Bisp i Ribe, maatte sætte Livet til, i det Hedningene giorde et Opløb imod ham, og giennemborede ham med Kastespyde, da han flyede over Riber Aae. Hvitfeld henfører hans Død til dette Aar, hvorvel andre ville, at den er hændet noget senere, og overalt hans Dødsaar er meget uvis, ja hans Dødsmaade beroer endog paa meget nye Skribenter. Først begroves han paa Kirkegaarden af St. Mariæ Kirke i Ribe, og blev et

(9) Monast. Angl. T. 1. p. 265. Chr. Sax. p. 115. Ail. Bev. l. 8. p. 111. Chr. de Burgo p. 26. 27. M. West. p. 189. F. Vig. p. 604. W. Malm. p. 55. 269. H. Hunt. p. 355. R. de Hov. p. 423. Sim. Dun. c. 134. 135. 156. Bromton c. 862. Gale T. 1. p. 148. T. 3. p. 541. Bouquet T. 8. p. 205. Georgisch regesta T. 1. c. 222.

et Skur opreist over hans Grav, men siden blev han forflyttet ind i Kirkens nordre Del, tvertover for Choret; Mirakler skede da ved hans Grav, ligesom ved alle andre Martyrers og hellige Folks paa de Tider. Da Byen fra Forstningen af laae norden for Aaen, saa trak den sig efterhaanden, for hans Helligdoms og anden Beleiligheds Skyld, til sønden for Aaen. Fulbert blev hans Eftermand, om hvilken nogle sige, at han ikke annammedes af Menigheden, og maatte derfor vandre om hist og her, men Saxo gior ham til Lifdags Eftermand, og siger intet saadant, hvortil kommer, at Adam af Bremen vidner, at han blev indviet til Bisp af Erkebisp Adaldag. Omtrent ved denne Tid (a) formoder jeg at den Svenske Over-Konge Biörn er død, efter et langvarigt Regimente af 50 Aar, og havde han sine tvende Sønner, Erik, som formedelst sine store Bedrifter fik Tilnavn af den Seierrige, eller Seiersälige, og Oluf til Eftermænd. — Nogle Aar forend denne Tid, eller og maaskee ved den, maae det have hændet sig med den Northumbriske Konge Erik, som Ousman, en Skribent fra de Tider, og der skrev ved Aar 975, beretter. Cadroe var af Kongeligt Blod i Skotland, hans Fader hed Fochertach, og hans Moder Bania; udi Irland blev han opfød og underviist i Religionen, kom derfra tilbage til Skotland, som han dog besluttede at forlade imedens Constantinus endda regierede, altsaa forend 943; Paa sin Reise kom han til Kong Dovenald eller Donald i Cumberland (b), som var hans Paarørende, og som ledsagede ham til Staden Loida, hvor Grændsen var

Harald Blaatand. Aar 950.

 imellem

(a) Eller og Aar 947, saafremt Biörns Fader er død 897, efter en Regiering af 47 Aar, see Langebeks Scriptores T. 1. p. 536. Schönings Norske Historie T. 3. p. 471.

(b) Den samme som Florentius af Worcester kalder Dummail.

Harald Blaatand. Aar 950.

imellem Cumbrerne og Normanerne, saaledes kalder denne gamle Skribent de Danske og Norske i Northumberland. Skoven af Louves, norden for Floden Tripal og den Pictiske Mur i Northumberland, bær endnu Spor af Navnet Loida. Der blev han modtaget af Gunderic, en fornem Mand, og ledsaget til Kong Erik i York, som var gift med en Beslægtet af Cadroe. Da man nu ikke kan tvile paa, at jo Gunhild, Kong Eriks Dronning, var fra det Norske Helgeland, saa viser dette, hvor megen Omgang der da var imellem Norske og Skoter (a). Derfra kom han til London, og siden til Winchester, hvor Kong Edmund (b) da opholdt sig. Ottho, eller Odo, Biskop i Winchester, maaskee Odo i Canterbury, lod ham da føre til Havnen Limen. — De Dublinske Ostmaner plyndrede og brændte Slane i Meath, og blev ved den Leilighed Kirken lagt i Aske, hvor mange Mennesker omkomme, og deriblant Cinei, en lærd Mand, og Prælector der. — I Frankerige kom det endeligen ved Kong Otho's Mægling til en stadig Fred mellem Ludvig og Hugo (10).

Erkebisp

(a) Thi jeg kan ingenlunde troe, at Gunhild skulle være død førend Erik, og han siden have giftet sig med et Skotsk Fruentimmer, eftersom Snorro og de flere Norske Skribenter lade hende overleve sin Mand, hvorimod man dog maae tilstaae, at de ikke, undtagen tvende, mælde hendes Dødsmaade og Tid. De feile meget, som giøre Gunhild til Harald Blaatands Søster, og Dotter af Gorm og Thyra.

(b) Er dette ei en Skriverfeil i Stedet for Edred, saa maae Eric have regieret i Northumberland under Edmund, som Snorro vil.

(10) Saxo l. 10. p. 191. Ad. Br. l. 2. c. 69. p. 20. Chronicon Ecclesiæ Ripensis editum a Terpagero Havniæ 8vo. 1708. p. 8. Hvitf. Bispe-Krønike p. 16. 17. Pontopp. Annal. T. 1. p. 146—148. Min T. 8. Tavle 92. Danske Atlas T. 5. p. 605. Moller de ant. Episc. Rip. in Dan. Bibl. St. 8. p. 621—630. Acta Sanct. Feb. T. 1.

Erkebisp Adaldag tilskrev den bekiendte Skribent Flodoard i Rheims et Brev under den 30 September, som endnu haves, hvori han formaner ham ei at tage sig det nær, han ikke er bleven Bisp (a), og forestiller dette Embeds Farlighed. Adaldag skriver sig i det alene af Bremen. At Edred har ved denne Tid ei besiddet Northumberland stadfæstes ved det Diploma, hvorudi han ikkun skriver sig Engellændernes Konge, thi endda var det ikke kommet i Brug, at skrive sig efter Lande, man ikke eiede, og som man alene giorde Paastand paa. — Da Ostmanerne vendte under Godefrids Anførsel tilbage fra Meath med et meget stort Bytte til Dublin, bleve de underveis angrebne af Irrerne ved Miccon-Brocan i Meath, under Anførsel af Kong Congal, og saaledes slagne, at de lode 7000 Mand paa Pladsen, og deriblant Imar, en af deres Krigsoverster, foruden 1000 Fanger. Dog mistede Irrerne ogsaa Roderich Cuanarac, som var erklæret for Congals Eftermand. Men som Ostmanerne finge bestandigen nyt Tilstod af deres Landsmænd, saa befæstede de Limerick ved nye Værker, og lagde større Besætning ind i Cork og Waterford (11).

Harald Blaatand. Aar 951.

T. I. p. 445. 446. Colg. A. S. Hib. T. I. p. 197. 503. 506. Mabil. A. S. T. 7. p. 487. 490—494. in vita S. Cadroe per Ousmannum Autorem synchronum. Cambdeni Brit. i Chartet af Northumberland. Sch. N. H. T. 2. p. 235. Waræi Ant. Hib. p. 133. Bouquet T. 8. p. 206. 294.

(a) I Noyon nemlig, hvilket Sæde hans Medbeiler Fulchar naaede.

(11) Staphorst T. I. p. 314. Mab. A. S. T. 7. p. 329. 331. Alford T. 3. p. 301. Waræi Ant. Hib. p. 133. Ma-Geoghegan T. I. p. 405. O-Halloran T. 2. p. 226. 227. Bouquet T. 8. p. 152.

Harald Blaatand. Aar 952.

Den Northumbriske, forhen Norske, Kong Erik Blodøxe (a) satte nu Livet til i en Ørk (b), paa et Stæd kaldet Stein-More (c), som jeg mener at være Danesmore, nu Dunsmore i Nort-

(a) Vel ville Gram in Meursium c. 143. not. c., og Langebek T. 2. p. 416. og jeg selv engang i Tronhiemske Samlinger T. 5. p. 29—31. paastaae, at Eric har været en Søn af den Danske Kong Harald Blaatand, paa Grund af et Stæd hos Adamus Bremensis l. 2. c. 68. p. 20., hvortil kan legges et andet endda tydeligere l. 2. c. 89. p. 26., thi deri kalder Adam ham udtrøkkeligen en Broder af Svend Tveskieg; men herimod kan indvendes, at Eric regierede alerede i Northumberland 941 eller og 949, og saa fremdeles, og som Harald Blaatand først er fød 911, saa kunde han 941 ikke have en gift Søn, der alerede var Konge; Dernæst er Adam bleven ledet i Vildfarelse derved, at Erik vel virkeligen havde en Harald, men en Norsk, til Fader, som Adam ikke kiendte; Og endeligen kunne den Danske Harald og den Norske Erik gierne have været ansete for Brødre, efterdi Harald antog Eriks Søn Harald som sin egen Søn, paa en Tid da han maaskee endnu ingen anden Søn har havt. At lade Erik Blodøxe falde i det store Slag 937 mod Adelsten, alene fordi der bleve 5 Konger i det, ligesom med Eric efter Snorro's Beretning, er en svag Grund, allerhelst dette vilde meget forvirre Tidsregningen. Adam kunde og let ledes i Vildfarelse ved det Norske kaldtes af Engelske ofte Danske.

(b) Efter Snorro i Hakon Adelstens Saga c. 4. foer Erik først i Vester-Viking, saa til Suderøerne, derfra til Wales, og giorde saa Landgang sønden paa Engelland, og gik langt ind i Landet, hvilket got passer sig paa Dunsmore; der faldt han i Strid mod en Engelsk Under-Kong Oluf, hvis Navn har megen Lighed med Osulf. I Thomaskinna c. 9. p. 14. siges alene, at han faldt i Vester-Viking.

(c) Dog bør den snarere søges i Northumberland, dersom det er rigtigt hvad Hector Boethius skriver l. 12. p. 258. b. at Landet mellem Twed og Cumberland kaldes efter sin Beskaffenhed Stainmoir. Og da Cambden i Brit. ed. Angl. c. 926. taler om den under Navn af Stanemore, og beskriver den som en ubebygget stenig Strækning, saa bliver det vel snarest denne, hvorvel han sætter den i Richmondshire, og strækker Stane-more

i Northamptonshire nord paa, tæt ved Warvickshire. Imellem Dunsmore og Udspringet af Floden Oise ligger et Stæd kaldet Stone, ei langt fra Dunsmore, hvilket altsammen tiener til at bekræfte, at Steinmore bør søges her. Da disse Stæder ligge saa langt ind i Engelland, saa er det rimeligt, at Erik er gaaet did med en Krigshær imod Edred. Hvorom alting er, saa blev han der ved Forræderie af Jarl Osulf dræbt af Aldermand Maccus, ei Amancus (a), en Søn af den forrige Northumbriske Konge Amlav, hvoraf de Norske Skribenter venteligen have taget Anledning at lade Erik dræbes af en Oluf eller Amlav, og det i Edmunds Tid, som venteligen har villet hævne det Uvenskab, Erik havde baaret til hans Fader. Med Erik satte mange Folk Livet til, og deriblant en vis Kong Guttorm, med hans tvende Sønner Ivar og Harek, hvilken de Engelske urigtigen kalde Henrik, og giøre til Eriks egen Søn, maaskee fordi han har opfostret ham, saa og de Konger Sigurd og Regnald, hvilken sidste de Engelske urigtigen giøre til Erics Broder. Der fulde og Arnkell og Erland, Sønner af den Orkenøiske Jarl Torf-Einar. En Engelsk Skribent vil, at Maccus har og sat Livet til der, men jeg tviler herpaa, og anseer ham for den samme Maccus, der siden i den Engelske Kong Edgars Tid kaldes Konge over mange Øer, hvorved uden Tvil Suder-Øerne eller de Hæbudiske forstaaes,

Harald Blaatand. Aar 925.

more sig efter hans Chart ind i Westmoreland og op mod Cumberland. Reycros findes og her, som i Wilhelms og Malcolms Tider skal være bleven sat til Grændseskiæl.

(a) Vilde man endeligen læse Amancus, saa kunde man let falde paa de Tanker, at derved forstødes det bekiendte Navn, Hemmingus, Hemming. I Smiths Catalogo cod. Msc. Bibl. Cottonianæ p. 133. forekommer et latinsk Skrift om de Northumbriske Comites efter Eric, deres sidste Konge.

Harald Blaatand. Aar 952.

staaes, som han rimeligen haver taget fra Eriks Børn, thi de hørte slutteligen til Eriks Rige i Skotland. Over dem regierede Maccus dog ikke alene, nei Harald, en Søn af den Northumbriske Kong Godefrid, regierede over en Deel af dem. Ovenmældte Regnald, som faldt i Steinmore Slag, har uden Tvil været den Northumbriske Kong Regnald, som blev fordrevet Aar 944, var Godefrids Søn, og Haralds Broder; Og ham har maaskee Erik indgaaet Fostbrodrelav med, og Engellænderne derved ei havt saa gandske Uret i at ansee ham for Eriks Broder. Saafremt Kong Edred ei har havt Deel i Eriks Drab, saa høstede han dog Nytten deraf, thi Eriks efterladte Dronning Gunhild drog med sine Børn til Orkenøerne, og Northumbrerne underkastede sig derpaa godvilligen Edred, som beskikkede Forræderen Osulf til Jarl over dem, og fra den Tid af stode de under de Engelske Konger, og havde ingen Konge mere for sig selv. Osulf maatte siden i Edgars Tid dele Landet med en Oslac, som fik sit Sæde i York, hvorimod Osulf beholdt alene Landet norden for Tine. — Omtrent ved denne Tid beskikkede Kong Otto en Edvard til første Bisp i Aldenburg udi Wagrien, og blev han indviet af Erkebisp Adaldag, og hans Stigt underkastet det Hamborgske Erkesæde. Nu begyndte Obotriterne og Wagrierne ved Christendommens Indførsel at blive sædeligere og bedre sindede imod de Christne end forhen; De idelige Røverier og Krige aflagdes nu efterhaanden. Ved dem var Wagrien og den Deel af det Slesvigske indtil Byen Slesvig bleven næsten øde, saa at den troværdige Helmold beretter, at i den store Skov, som i hans Tid strakte sig fra Lucilinburg til Slesvig, og var næsten utilgiængelig, kunde man endda paa mange Stæder see Furene efter Plougen, ja Volde om gamle Byer, og Opdæmminger til Møl-

ler,

ker, altsammen et Bevis paa, at disse Lande havde forhen været stærkt beboede i Saxernes Tid. Nu ved den onskelige Fred bleve saavel Wagrien som det Slesvigske, saa og Obotriternes og Kuzinernes Lande, det er det Meklenborgske, efterhaanden opfyldte med Byer, Flekker, Klostere, Præster, Munke og Nonner. Bisp Edvard omvendte mange Slaver til Troen, i Aldenburg blev den forste Kirke bygget, og indviet til St. Hans den Dober. De Aldenburgske Bisper finge en vis Afgift i Stædet for Tiende af deres gandske Menighed, nemlig af hver Plougland eller Huse, hvorved i Slavien forstodes saa meget, som eet par Oxne eller een Hest kunde ploie, finge de een Maade Korn, det er 3 Skiepper Rug, 40 Rost, det er haandfuld, Hor, og tolv Penge af puurt Solv, foruden een Penge til den, som indsamlede dette. Og herved, saa og de Gods, de selv eiede, saae de sig i Stand til at erhverve sig Anseelse hos de Slaviske Folk og deres Konger ved Gavmildhed og Goddædighed (12). Harald Blaatand. Aar 952.

Ved denne Tid opkom Uvilie imellem Danmark og Norge. Den afdøde Norske Kong Eriks Son Harald, som nu var 18 til 19 Aar gammel, opfostredes i Danmark ved Kong Haralds Hof, og Aar 953.

(12) Snorro i Hakon Adelstens Saga c. 4. Chr. Sax. p. 115. Chr. de Burgo p. 27. Seh. N. H. T. 2. p. 296—300. H. of Wales p. 55. 56. M. West. p. 189. W. Malm. p. 55. H. Hunt. p. 355. R. de Hov. p. 423. 424. Sim. Dun. c. 135. Bromton c. 862. Gale T. 1. p. 148. T. 3. p. 541. Scala Kronike i Lel. coll. T. 2. p. 523. Min T. 8. p. 912. 913. Torfæi Hist. Norv. T. 2. l. 4. c. 10. p. 197. 198. Cambd. Brit. c. 512. 513. Staph. T. 1. p. 290. Ad. Br. l. 2. c. 61. p. 18. c. 69. p. 20. Helm. l. 1. c. 11. 12. p. 30—34. c. 77. p. 202. Bolten's Dithm. Gesch. T. 1. p. 425—427. Mencke scr. T. 1, col. 585. 586.

Harald Blaatand. Aar 953.

og blev knæsat af ham, hvilket var næsten det samme som at antages til Søn. Efter sin Faders Død tænkte han ikke at være forbunden til, at holde det Forlig, som var indgaaet imellem ham og den Norske Kong Hakon, hans Farbroder. Den Danske Harald, som maaskee begyndte at blive eftertænksom ved Hakons tiltagende Magt, som ogsaa meente fra gamle Tider at have Rettighed til en Deel af Norge, og som endeligen vilde hielpe sin Fostersøn, tilsagde ham derfor Hielp, og nu begyndte de Danske, helst Hallandsfarerne, som det lader, at plyndre og røve paa Kysterne af Vigen, venteligen tildeels anførte af den Norske Harald, der formeente sig og Brødre at have større Ret til Riget end Hakon. Paa de Tider var ellers en mærkelig Skik imellem de tre Nordiske Over-Konger i Danmark, Norge og Sverrige, at de hvert tredie Aar mødtes paa Grændserne af deres Land i Bremmeyer, eller og paa den saa kaldte Daneholm, hvor alle tre Rigers Grændser stødte sammen, i det mindste det Norske og Svenske Riges, og laae det Danske ei langt derfra. Sammenkomsten skede for at sætte Fred, og for at afgiøre Trætter og Stridigheder, som kunde have reist sig mellem deres Undersaatter. Og af disse Sammenkomster har uden Tvil Byen Kongehelle, hvilken ligger tæt derved, faaet sit Navn. Der skulle og, venteligen i langt ældre Tider, Kongerne af Engelland og Saxen have mødt med dem, hvorved vel sigtes deels til de Konger i Engelland, da Landet var deelt i syv Riger, og deels til dem i Angeln, og ved de Saxiske Konger til dem, som regierede over Saxerne norden for Elven. Altsaa samlede sig alle Nordens Konger, som vare af eet Folk, for selv at afgiøre Tingene. Saadan Skik viser intet raat eller uslebet Folk, thi bedre Middel kunde ei optænkes til at hemme Krige og Stridigheder, paa en Tid da Kongerne ei

kunde

kunde andet end selv tage Deel i Regieringen, saafremt de vilde være sikre paa Thronen. Hvad derfor i senere Tider er bleven underkastet megen Forhaling og Mistydning af Gesandterne, kunde da i en kort Tid afgiøres. — Ostmanerne dræbte Culen, Kellacs Søn, Abbed i Kildare, hvilket viser, at Krigen varede bestandig ved imellem dem og Irrerne. — Som Hertug Alan i Bretagne var død i forrige Aar, saa besluttede Hertug Richard af Normandie at betiene sig heraf. Han giorde derfor et Indfald i Bretagne, og kom lige til Nantes, hvor han fangede Bisp Gantier og nogle flere. Da Nantes stod paa de Tider under Fulco, Greve af Anjou, saa sendte Indvaanerne til ham om Hielp, men da de otte Dage havde forgiæves biet, ginge de selv Normanerne i Møde, og dreve dem tilbage. Derpaa udløste de Bispen og de andre Fanger, fulde fra Fulco, og overgave sig til Hoel og Gincrec, Alans Sønner, Forster af Bretagne (13). Harald Blaatand. Aar 953.

Med Slutningen af 954, og i Begyndelsen af 955, undertvang Kong Otto ved den berømte Marggreve Gero de Vender kaldte Uchrer, efter hvilke Ukermark endnu har Navn, og altsaa bleve de Tydske alt mere og mere stærke Nord paa imod de Danske, hvilke efterhaanden mistede deres fornemste Bundsforvandte, som de skulde have Styrke af imod de Tydske. — Den Franske Kong Ludvig døde den 10 September, og hans Søn Lotharius besteg da Thronen, og det uden nogen Modstand, fordi Hertug Hugo var ham behielpelig. Ragenfred, Bisp af Chartres, satte St. Peders Kloster en Vallei, som laae i Forstaden af Chartres, igien Aar 954.

(13) Snorro i Hakon Adelstens S. c. 6. Sch. N. H. T. 2. p. 331. 332. 308. Oluf Trygg. S. Renhielmii p. 121. Torfæi Hist. Norv. T. 2. l. 5. c. 3. p. 203. Colgani Triad. Thaum. p. 630.

Harald Blaatand. Aar 954. igien i Stand, og vidner udi sit Brev, som han herom haver udgivet, at Hedningene (det er Normanerne) havde forhen med Ild og Sværd ødelagt det gandske Stigt, og ikke skaanet hverken Alder eller Kiøn (14).

Aar 955. Den Norske Kong Hakon vilde nu ikke længere taale de Danskes Indfald i Vigen, han drog derfor did med sin Flode, hvorpaa de flygtede til Halland og Jylland, didhen Hakon forfulgte dem, giorde Landgang, plyndrede, og slog Jyderne paa Flugt udi et Slag. Derfra seilede han til Øresund, hvor han med tvende, venteligen store, Skibe erobrede elleve Danske Søerøver-Snekker (a). Efter dette giorde han Landgang paa Sieland, plyndrede, dræbte endel Folk, paalagde andre Løsningspenge, førte nogle fangne bort med sig, og forøvede Strandhug. Paa samme Maade foer han frem langs de Skaanske Kuster, og dræbte alle Vikinger, han kunde overkomme, saavel Danske som Vender, hvilke da fra Jomsborg, en Dansk Colonie, have staaet de Danske bi. Derefter, saasom han ikke altid kunde være i Vigen, indsatte han der sin Brodersøn Kong Tryggve til Stadtholder, med Befaling at forsvare Landet imod alt fiendtligt Anfald, og at underlægge sig, saa meget som han kunde, af de Lande i Danmark, hvilke han, nemlig Kongen, havde om Sommeren lagt i Skat. Saaledes havde Danmark Krig med Norge, og nu blev Grundvold lagt til en anden med Tydskland, hvormed saa-

(14) Calles Annal. Eccl. Germ. T. 4. p. 336. Bouquet T. 8. p. 209. Duchesne Hist. Gen. de la maison de Montmorency dans les preuves p. 5. 6.

(a) I den Holstenske Krønike hos Westphal T. 3. col. 166. forekommer endnu i det 15 Seculo en Snekke, som den Danske Kong Erik gav til Dithmarskerne.

saaledes tilgik: Den Saxiske Hertug Herman Billung havde sin egen Brodersøn Wicman til Fiende, hvilken Kong Otto opfødde som sin egen Søn, fordi han hverken havde Fader eller Moder. En vis Egbert, som var af den Kongelige Slægt, faldt med ham. Ved Undersøgning befandtes de at have Uret, hvorover Otto lod Wicman holde under Krigsvagt paa Slottet. Strax efter indfaldt den Ungerske Krig, som Otto selv maatte føre. Saxerne kunde han ei faae med sig, saasom de maatte blive tilbage i deres eget Land, at figte mod Slaverne, hvilken Krig blev af Grev Thiaderic ført med foranderlig Lykke. Otto vilde have ført Wicman med sig imod Ungarerne, men han undskyldte sig med Svaghed, hvorover Kongen betroede ham til Grev Ibo's Varetægt. Dog Wicman undflyede, da han engang var redet paa Jagt, og begav sig til Saxen, hvor han tilligemed Egbert greb til Vaaben mod Kongen, men de bleve letteligen begge overvundne af Hertug Herman Billung, hvorpaa de flyede over Elven, og indginge Forbund med de Wilziske Konger Nacon og Stoingneus, eller Stoinef, som vare Brødre, og Saxernes gamle Fiender. Men Hertug Herman drog i Fasten med en Hær imod dem op til den Bye Suithleiscranne, mig ubekiendt, hvor han nær havde overrumplet dem, og dræbte 400 af deres Mænd. Men ved Paasketider brøde de ind i Saxen, og indtoge den Stad Cocaresme, maaskee Garz i For-Pommern, eller snarere et Garz i Middelmark, hvor de dræbte alle unge Folk, bortførende Gamle og Børn i Slaverie. Dog Bladet vendte sig snart, thi Otho drog selv imod dem, efterat han havde overvundet Ungarerne Aar 955, og slog Wilzerne og Obotriterne i et meget stort Slag ved Floden Rexa (a), ved Hielp af Marg-

Harald Blaatand. Aar 955.

(a) Maaskee Rekewitz i For-Pommern.

Harald Blaatand. Aar 955.

greve Gero og af Indvaanerne fra Rügen, som Gero anførte, saa og af den Bøhmiske Konge Bunislav, som Frodoard kalder ham i Stedet for Boleslav. Kong Stoinef blev selv paa Pladsen, og hans fornemste Raadgiver blev fanget. Paa ham grov man Øinene ud, og afskar Tungen. Saa grumme vare de Tiders Christne imod et Folk, der fægtede for sin Frihed, og som havde forud tilbudet Otho Fred, ja Skat. Saaledes bleve Vender overvundne ved Vender, og man brugte samme Krigsmaade imod dem, som Carl den Store havde brugt mod Saxerne, og Cæsar fordum med Gallierne, og Romerne mod Grækerne. Wicman og Egbert undginge med Flugten, og begave sig Aar 956 til Hertug Hugo i Frankerige, hvor Wicman forblev nogen Tid, efter hvilken han igien vendte tilbage til Tydskland, hvorom mere siden; saa og om hans Flugt til Danmark. — Den 23 November døde den Engelske Kong Edred, og fik Edvin, en meget smuk og velskabt Mand, og en Søn af hans Broder Edmund, til sin Efterfølger. Edred skiænkede ved sin sidste Villie 400 Pund til Erkebisp Odo, som skulde hæves af Kent, Surrey, Sussex og Barkshire; Døde Erkebispen, saa skulde disse Penge falde til Vor Frelseres Kloster i Cantorbery. Edvin lagde sig paa sin Kroningsdag ud med den myndige og nidkiære Erkebisp Odo, som alerede adskillige Gange forhen havde forgiæves advaret ham om, ei at leve saa frit med det smukke Kiøn. Nu skede det, just paa Kroningsdagen, at Edvin forlod Bordet, hvor han spiste med Rigets fornemste geistlige og verdslige Mænd, og begav sig, efterat Beggerne begyndte brav at gaae om, ind i sit Sovekammer til tvende Fruentimmer, Moder og Dotter, som man havde ham just mest mistænkt for, men didhen fulgte ham den nidkiære Abbed Dunstan af Glastonbery, og dennes Frænde

Bisp

Bisp Cynesius, efter Raad og Befaling af Odo og de flere, og rykte Kongen derfra ind i Spise-Salen igien. Moderen hedte Alfgiva, var af en meget fornem Slægt, og gift med en fornem Mand, og give nogle Skribenter tilkiende, at hun var flik med ham, og gift med Kongen. Er dette rigtigt, da bliver Geistligheden Forhold imod Kongen saa meget strafværdigere, men hans Hoved-Forseelse var, at han ikke vilde lade sig regiere af dem, som de forrige Konger, hvori han maaskee vel og, som en ung Herre, har gaaet for vidt. — Olga, der regierede Rusland i sin Søns Sveroslavs unge Aar, drog til Constantinopel, og lod sig der døbe. Ved den Leilighed fortælle de Russiske Skribenter, at den Grækiske Keiser Constantinus forelskede sig i hende, men at hun bedrog ham paa en snedig Maade, ligesom Svend Aagesøn fortæller at vor Thyra skal have besnæret Kong Otho. Hvo der af disse, Russer eller Danske, have først opfundet dette Eventyr, er mig ubekiendt, og kan ogsaa være lige meget. Sveroslav vilde ei blive Christen, hvor meget end Olga søgte at overtale ham dertil, thi han paastod, at alle hans Undersaatter vilde da forlade ham, dog hindrede han ei andre fra at lade sig døbe. Saaledes bleve efterhaanden alle de Folk Christne, som de Danske omgikkes med, hvorfor det er intet Under, at Christendommen ogsaa tog meget til iblant dem selv (15).

Harald Blaatand. Aar 955.

Edvin,

(15) Sch. N. H. T. 2. p. 332—335. Witek. l. 3. p. 654. 656—658. Ditmar. l. 2. p. 333. Schwarz v. Pommerschen Städten p. 390. Calles T. 4. p. 350. 351. Alford T. 3. p. 305. 306. Lang. T. 2. p. 409. Chr. Sax. p. 115. M. West. p. 189. 190. Bromton c. 863. Gale T. 3. p. 542. Bouquet T. 8. p. 210. Nestor p. 82—84. Tscherbatow T. 1. p. 286—292. Cedrenus Part. 2. in Corp. Byz. T. 8. p. 499. Pistorii scr. Germ. T. 1. p. 79. 80.

Harald Blaatand. Aar 956.

Edvin, ophidset af Alfgiva eller Elgifa, jog Dunstan ud af Landet med mange af hans egne Munkes Bifald, saa og al Alfgivæ Slægts, og borttog alle hans Eiendele, fordrev og mange, ja fast alle, Munke, og borttog deres Gods, hvorpaa han overgav Klosterne til Præster eller den saa kaldte verdslige Geistlighed. Maaskee dette var i sig selv bedre og rettere, thi Munkene trykte Præsterne meget, og disse vare meget fattige, men det havde dog været at ønske, at alting havde gaaet lemfældigere og langsommere til, og med mere Overlæg, da man dog umuligen kan dømme alle Munke for at have været lastefulde og unyttige, og det vel havde været ønskeligt, at man i alle Lande havde ladet staae nogle Mands-Klostere ved Magt for Lærde og gamle Personer, dog uden Løfte om ugift Stand. Dunstan flyede over til Grev Arnulph i Flandern, blev vel imodtaget af ham, og lærte Landets Sprog, som var forskielligt fra det Engelske. Men dette Foretagende kom Aaret efter Kong Edvin dyrt at staae, og blev Odo herover gandske hans Fiende, af hvilken Aarsag jeg ogsaa fortæller dette, siden Odo var en Dansk Mand. Edvin skal have havt Mistanke til Dunstan for Uredelighed, thi han havde været den forrige Kong Edreds Skatmester. Wallingford kalder Dunstans Fiende Dronning, hvortil vel maae lægges Mærke, thi har det været saa, da er Geistlighedens Opførsel rent uforsvarlig. Har Edvin været gift, saa har det uden Tvil været med Dotteren, thi Moderen var gift med en anden, med mindre hun var bleven forskudt af den, som forhen er sagt. Af Edvin haves et Diploma fra 956, hvori han kalder sig Angel-Saxernes Konge, Northumbrernes Keiser (Imperator), Hedningenes Styrer, og Britternes Forsvarer. Iblant Underskrifterne forekomme de Under-Konger, Regulus Eadgar, som var Kongens Broder, Ast

og

Harald Blaatand. Aar 956.

og Morgant, som maaskee have regieret i Wales eller i Skotland, med mindre Ast skulde være den Cumbriske Under-Konge Duff (a), thi paa Hasting eller noget andet Dansk Navn tør jeg ikke tænke. De Navne Urm og Gunner, som kaldes Ministri, det er Thani, ere derimod aabenbar Danske. Mærkeligen skrive her Bisperne under forend alle Reguli og Duces, og næst Kongen, en Skik den Danske Kong Knud den Hellige siden indførte i sit Land. — Den navnkundige Brian blev Konge i Munster, og angreb dem af Leinster, slog dem og paa Flugt, og tvang dem til at give sig Skat, ved Hielp af en Trop Ostmaner. Ostmanerne af Leinster og Ulster indginge derpaa Forbund med Irrerne af begge disse Landskaber imod den Irske Monark Congal; Vare og saa lykkelige at overvinde og ihielslaae ham i Striden ved Tigniran i Leinster, ei langt fra Armagh, hvorpaa Domnal o Neill kom i hans Stæd. Og denne Gang er det vel og, at Ostmanerne have dræbt Tanud, Oders Søn, Abbed af Bangor. — Hugo den Store, Hertug af Frankerige, døde den 16 Junii, og blev hans Søn Hugo Caper Hertug efter ham, og 31 Aar senere Konge i Frankerige. Fra ham stamme de nu regierende Franske Konger. En gammel Fransk Kronike, som slutter med 1028, kalder Hugo den Store uretteligen Hertug af Normandie og Bretagne, alene fordi han beskyttede den unge Richard. — Den Norske Kong Hakon forsøgte at indføre den Christne Troe i sit Rige, allerhelst han allerede selv var bleven Christen i Engelland udi Adelstens Tid, men han maatte staae fra sit Forsæt, deels fordi

(a) Han kaldes Niger, hvilket er ikke andet end en Oversættelse af Duff, Dubh, i en gammel Skotsk Krønike hos Ines i Essay on Scotland T. 2. p. 787.

Harald Blaatand. Aar 956.

fordi Almuen satte sig imod ham, deels fordi han ei vilde giøre sin hedniske Dronning imod, hvilket en gammel og vigtig urrøkt Historie af Norge paa Islandsk siger, og endeligen fordi Eriks Sønner giorde med egen og Dansk Magt et Indfald i Norge, thi Dronning Gunhild og hendes Sønner, som opholdte sig paa Orkenøerne, havde nu med al deres Hær forladt den, og vare komne til Kong Harald i Danmark, hvilken de truffe paa hans Tilbagekomst fra et Tog til Austur-Veg, enten, som jeg formoder, i For-Pommern til Jomsborg, eller og til Samland i Preussen. Kong Harald tog vel imod dem, og anviste dem anseelige Forlehninger, og saa store Indkomster, at de deraf kunde underholde sig selv med Hofstat og Krigsfolk. Og som hans Foster-Søn Harald lovede at ville give ham aarlig Skat, saa understøttede han ham og Brødre med Folk og Skibe, for at sætte dem derved i Stand til at indtage Norge, og saaledes selv at blive skilt ved en saa farlig og mægtig Fiende, som Hakon var. Krigen førtes for det første alene i Vigen med ovenmeldte Tryggve, og med afvexlende Lykke, thi snart røvede de Danske i Vigen, snart Tryggve derimod i Halland og Sieland. Endeligen blev han overvunden ved Sotanes, maatte forlade sine Skibe, og tage Flugten, hvorpaa en stor Deel af Vigen blev et Bytte for Fienden, som derpaa seilede langs Landet Nord efter lige til Den Kormt paa Rogaland; Der treffe Eriks Sønner Kong Hakon, begge Partier gaae da i Land, og stride sammen ved Augvaldsnæs, men Hakon vandt, og Guttorm, Halfdan og Eymund, Eriks Sønner, fulde, hvorpaa de øvrige flyede tilbage til Jylland. Hakon giorde derpaa den fortreflige Indretning med at inddele Landet i Skibreder, for at kunne være des hastigere beredt til Krig, en Indretning, som man og finder at have været i

Brug

Brug udi Danmark og Sverrige efter den Tid, og som de Riger have derfor rimeligen optaget efter Hakon (16). Harald Blaatand.

Haralds Sønner aflode nu en Tid lang noget saadant videre Forsøg paa Norge, og lode sig alene nøie med at plyndre hist og her paa Kusterne med deres egne Folk, uden Hielp af Danske. Imod Rhedarierne, en Part af det mægtige Wilziske Folk, og som synes at have boet i den sydostlige Del af det Meklenborgske, og ind i For-Pommern, giorde Kong Otto et Tog, uden Tvil lykkeligen, da ingen videre Efterretning haves om det. Saafremt Nacon har, som Fabricius vil, der vel er en nye Skribent af det 16 Sæculo, men dog har mange gode gamle Efterretninger, taget Flugten til Danmark, saa er det maaskee skeet ved denne Tid, da det lader til, at han har været Rhedariernes Konge. — Det Uvenskab, som var opkommet imellem den Engelske Kong Edvin paa den ene Side, og Erkebisp Odo, sampt Munkene paa den anden, havde nu saa alvorlige Følger, at Indvaanerne af Mercia og Northumberland fulde fra Edvin, og antoge hans Broder Edgar til deres Konge, en Forandring der synes at være gaaet for sig uden Sværdslag, og blev Themsen sat til at være Grændse mellem begges Riger, saa at Edgar skulde regiere over alt hvad der laae norden for den, og Edvin beholde Aar 957.

(16) M. West. p. 190. F. Vig. p. 605. W. Malm. p. 55. Sim. Dun. c. 135, 137. Gale T. 3. p. 542. 543. 674. Lang. T. 2. p. 409. Hick. thes. l. 2. p. 257. Hemingi Chart. p. 333. Waræi Ant. Hib. p. 133. O-Flaherty Ogygia p. 435. O-Halloran T. 2. p. 229. Mac-Geoghegan T. 1. p. 405. Colgani A. S. Hib. T. 1. p. 107. Bouquet T. 8. p. 210. 323. Duchesne script. Franc. T. 3. p. 355. Schönings N. H. T. 2. p. 348—370. T. 3. p. 477. Arnæ MSS. n. 325. 4to. p. 142. i min Udskrift. Saxo l. 10. p. 181.

Harald Blaatand. Aar 957.

hvad der siden fandtes for den; Dog fortæller Knighton, at Ursdenen varede eet helt Aar, og at der skede i den Tid mange Mord og Misgierninger, indtil at Geistligheden og Folket valgte Edgar til Konge. Denne Forandring skal være bleven vedtagen paa et almindeligt Møde eller Parlement. Munkene og Odo, som havde Edgar reent i deres Magt, formaaede ham strax til at kalde den flygtige Abbed Dunstan tilbage til sit Hof, og at beskikke ham kort efter til Bisp i Winchester, og Aaret efter tilligemed til Bisp i London, hvilket vel var imod Kirkelovene, men fandt dog Bifald hos Odo, hvilken lod det ikke blive derved, nei lyste endog Edvin ordentligen i Band, og tvang ham til at skille sig ved Alfgiva, hvad enten hun nu var hans Dronning eller hans Frille. Paaskuddet var nær Slægtskab, eller og, som andre ville, at hendes første Mand endda levede. Hvor dybt Kongens Anseelse da var falden, og hvor vidt Erkebispens Overmod gik, kan sees deraf, at denne Skilsmisse skede ingenlunde med Kongens Villie, meertimod, Odo, tilskyndet af Dunstan, lod hende hente med bevæbnede Folk fra Kongens Slot, brænde med et gloende Jern i Ansigtet, og derpaa sende hende i ævig Landflygtighed til Irland. Edgar holdte et Concilium til Brandford, hvis Canones jeg troer at være de, der findes hos Wilkins, eftersom de alene angaae Munke og Præster, hvis Beste maatte i hans Regierings Begyndelse ligge ham især paa Hiertet efter Odo's og Dunstans Raad. I den 16 af dem befales, at hver Præst skal af alle Kræfter befordre Christendommen, og afskaffe Hedenskaber, sampt forbyde, Hexerie, Dødes Besværelser, Galder, Dødes Tilbedelse, og al saadan Overtroe, som skede paa fredlyste Stæder, under Aline- og andre Træer, paa Stene, og paa flere forskiellige Stæder og Maader. Paa Helligdagene maatte heller ingen

verdslige

verdslige Viser og Diævels Lystigheder (Gaminen) have Stæd, see den 18 Canon. Paa Søndagene skulde al Salg og Folke-Mode forbydes, efter den 19 Canon. Disse Love sigte aabenbare til de i Engelland værende Danske og Norske, som for en stor Deel endda vare Hedninger. Odo lod føre fra York St. Wilfrids Been til Cantorbery, og ligeledes St. Ouens eller Audoeni, som havde været Bisp i Rouen. Ved den Leilighed bleve mange Mirakler foregivne, for at faae Anledning til at uddrive de verdslige Geistlige, eller Præsterne, som vare gifte, fra deres Canonicater, og derimod at indføre ugifte Munke. Saaledes forfremmedes den selvvalgte Gudstieneste vældeligen i Engelland ved Odo (17).

Harald Blaatand. Aar 957.

Trende af Eriks Sønner, Harald, Gamle og Sigurd, foere fra Vendsyssel i Jylland med en mægtig Flode og Hær, bestaaende deels af deres egne Folk, deels af en langt større Dansk Krigsmagt, som Kong Harald havde overladt dem. Med denne Flode seilte de et langt Stykke fra de Norske Kuster, for ei at blive seede, og komme derved temmelig uforvarende paa Kong Hakon, som de truffe paa en af Mørene, rimeligst paa Nordmør. De havde nogle og tive Skibe, han derimod ikkun 9, og satte de sex

Aar 958.

 Gange

(17) Snorro i Hakon Adelsteens Saga c. 22. Sch. N. H. T. 2. p. 370. Witekind l. 3. p. 659. Fabricii Orig. Saxon. l. 2. p. 159. Pist. Scr. Germ. T. 1. p. 79. M. West. p. 190. F. Vig. p. 605. Chr. de Burgo p. 27. W. Malm. p. 55. 202. 203. 268. Rog. de Hov. p. 425. Sim. Dun. c. 157. Ethel. Riev. c. 359. Bromton c. 863. Gervasius c. 1291. 1644. Knigtton c. 2312. 2313. Gale T. 1. p. 149. T. 3. p. 543. 544. Lang. T. 2. p. 409. Wilkins leges Anglosax p. 82—87. Acta Sanct. April. T. 3. p. 311. in vita Wilfridi per Eadmerum. Mab. A. S. Sæc. 4. Part. 1. p. 725. Sæc. 5. p. 288. Baleus script. Brit. Cent. 2. p. 136.

Harald Blaatand. Aar 958.

Gange saa mange Krigsfolk i Land, som han havde. Ikke des mindre bleve de overvundne, og Gamle, som var den ældste af Eriks Sønner, ihielslaget paa sin Flugt ved Leir i Guldalen, tre Mile fra den nu værende Bye Tronhiem. Kong Hakon lod efter dette Overfald indrette alevegne og forbedre langs Kusterne i Norge de saa kaldte Viter eller Vare paa Fiældene, ved hvis Antændelse et fiendtligt Overfald letteligen og i Hast kan blive bekiendt over det gandske Land. En kløgtig Opfindelse og Anstalt, som endnu vedvarer. Den Slesvigske Bisp Harald døde, efterat have siddet i ti Aar, som Cypræus vil. I hans Stæd kom en vis Henrik, uden Tvil en Tydsk, men hvis Navn de Danske efter Sædvane forandrede til Erik. Han er uden Tvil Harig hos Adam af Bremen. Adaldag indviede ham. Ovenomtalte Wicman forlod Frankerige, og sneg sig igien ind i Saxen, da han formærkte det at være blottet for Krigsfolk, og begav sig til sit Hus og Hustrue, og opvakte derpaa ikke alene Slaver, men endog nogle Danske, som det synes, til at bekrige Otho. Selv begav han sig til Slaverne. Hans Kamerad Ecbert derimod blev taget til Naade efter Forbøn af Bruno, Otho's Broder, Erkebisp i Cøln. Imod Wicman derimod blev en Krigshær udsendt, hvorpaa han overgav sig til Marggrev Gero og Søn, paa deres Troe og Love, men havde Møie ved at erholde den. Han betingede sig, at de skulde forskaffe ham Kongens Naade, og Tilladelse at maatte opholde sig i sit Fæderneland, og nyde sin Kones Arve-Eiendomme. Derefter aflagde han frivilligen en forskrækkelig Eed, at han aldrig skulle enten i Raad eller Daad handle imod Kongen, eller hans Riges Beste. Efter dette fik han Lov at vende hiem i Fred, og bekom gode og venlige Løfter af Otho. Imod Slaverne blev derimod Krigen fortsat,

og

og et stort Nederlag giort paa dem. — Alfgiva, den ilde medhandlede Alfgiva, Kong Edvins Dronning eller Frille, kom tilbage til Engelland, efterat Saaret var groet til i hendes Ansigt. Men Odo lod hende fange i Glocester, og Nerver og Sener overskiære i Haserne, hvoraf hun faa Dage efter døde. Ved saadanne Gierninger erhvervede Odo Navn af den Gode (18). Harald Blaatand. Aar 955.

Kong Otho bekrigede atter Slaverne, men hvilke, enten Obotriter eller Wilzer, er uvidst. Den Russiske Regentinde Helena, hvilket Navn Olga havde faaet i Daaben, sendte Bud til Otto om en Bisp og Præster, til at prædike for hendes Folk. Da hun allerede havde antaget den Græckiske Kirkes Lære, og her vendte sig til den Latinske eller Catholske Kirke, saa troer jeg, at det fornemmeligen er skeet for Varegernes eller de Nordiske Folks Skyld, der i saadan Mængde opholdte sig i Rusland, og som alle vare hengivne til den Catholske Lære eller og Hedninger. Otho beskikkede en vis Liburius til at være Russernes Bisp, men han døde den 15 Februarii følgende Aar, forend han kunde antræde Reisen, efterat han dog var bleven indviet af Erkebisp Adaldag. Denne sidste havde omtrent ved denne Tid megen Efterstræbelse af den Cølnske Erkebisp Bruno, Kong Otho's Broder, som fornyede den Cølnske Kirkes gamle Paastand paa Bremen, allerhelst Hamborg havde nu faaet Lyd-Bisper i Danmark, og Pave Formosi Bulla udtrykkeligen sagde, at Bremen skulde ikkun være forenet med Hamborg, indtil saa længe den sidste fik Lyd-Bisper. Dog Aar 959.

Adal-

(18) Sch. N. H. T. 2. p. 383-384. T. 3. p. 477. Cypræi Annal. Ep. Slesv. p. 70. Ad. Br. l. 2. c. 69. Saxo l. 10. p. 189. Hvitf. Bispe-Kron. p. 7. Witek. l. 3. p. 659. Ditm. p. 333. Gram in Meursium col. 145. Lang. T. 2. p. 409.

Harald Blaatand. Aar 959.

Adaldag stod i saadan Maade, ei alene hos Paven, men endog hos Otho, at denne tog hans Partie imod sin egen Broder, hvorover ogsaa Bruno forligte sig med Adaldag, og gav tilkiende, at den Hamborgske Kirke fortiente paa alle Maader at ophielpes, og ei at fornærmes af nogen, siden den var udsat for saa stor Fare fra Hedningene. — Den Engelske Kong Edvin døde den 1 October, og blev hans Broder Edgar, som da ikkun var 16 Aar gammel, derpaa alene Konge. Faa Regentere ere blevne saa mishandlede i Historien som Edvin, og maaskee have faa fortient det mindre; i det mindste roses han meget af twende ældgamle Engelske Historieskrivere, Ethelwerd og Henric af Huntindon. Edgar beskikkede twende Jarler i Northumberland, enten imedens Osulf endda levede, eller efter hans Død, som Wallingford vil. Denne Delning skede paa det at een skulde ei være alt for mægtig i bemeldte Land, og Folket derover des lettere falde fra. Oslac blev beskikket til Jarl over den Del fra Floden Humber til Teis, og Jarlssværd ham givet; Men Eadulf fik derimod Landet fra Teis til Mireforth, det er Søe-Kusten af Deira. For Louthian derimod, som nu hører til Skotland, og strakte sig lige til Edinborg, blev for det første ikke sørget, endskiønt det var underkastet Skoters og Picters Indfald. -- Amlav, som Caradoc urigtigen kalder Abloic, der, tilligemed sin Broder Godefrid, regierede i Dublin, angreb med en Flode Øen Anglesey, plyndrede der det Forbierg Holy-Head, og siden Forbierget Lhyn i Caernarwonshire udi Wales, lige over for. — Bruno, Erkebisp af Cøln, som tilligemed var Hertug i Lothringen, og derved gav den Tydske Geistlighed et ont Exempel, kom til Compiegne, og havde der en Samtale med sin Søster Enkedronningen Gerberg. Ved denne Leilighed troer jeg, at det er skeet, som fortælles, at Bruno

døbte

dobte mange Normaner med deres Forster, af dem nemlig, som boede i Frankerige udi Normandie, endskiønt gamle Skribenter henføre dette til 957 eller 958 (a); Og disse Normaner, som endda vare meget hengivne til Søerøverie, holdte sig stærkt til ham. — I dette Aar 959 døde den lærde Grækiske Keiser Constantinus, i hvis Skrifter, heldst i det om Rigets Forvaltning, findes saa meget til Oplysning af de Folks Historier, der boede ved og oven for den sorte Søe, og deriblant især til Russernes. Hos ham forekomme Navne paa alle de mange Vandsald i Floden Dniper, i det Slavoniske Sprog, saa og i det Russiske, hvilke Navne ere gandske forskiællige fra hinanden, og kunne de sidste temmelig vel forklares af vort Nordens Sprog, som den afdøde Professor Thunman i Halle, af Fødsel en Svensk, haver viist. En mærkelig og overveielsesværdig Opdagelse, da den synes at vise, at den egentlige Russiske Herkomst haver været den samme, som vore Nordiske Folks, men er siden bleven skiulet, og det gamle Sprog giort ukiendelig i Rusland, ved det Russerne bleve, siden Varegernes Tilstød ophørte, saa stærkt mængede med Slaver, saa at der maaskee vare iblant dem hundrede Slaver imod een Russ, og Vareger, ligesom man endnu i vore Tider finder, at de som i Ungarn tale Ungersk, forholde sig til dem, der tale Slavonisk, som een til ti (19).

Harald Blaatand. Aar 959.

Kong

(a) Ptolemæus Lucensis in Muratorii Scr. Ital. T. 11. col. 1040. beretter, at disse Normaner vare nykomne til Normandie.

(19) Pist. Germ. T. 1. p. 80. Chronogr Saxo in Leibn. acc. p. 169. Analista Saxo in Eccardi Corp. Hist. Medii ævi T. 1. c. 300. Calles T. 4. p. 381. 382. Ad. Br. l. 2. c. 51. p. 16. Staphorst T. 1. p. 300. 301. Annal. Corb. in Paull. Synt. p. 379. Asseman Kal. T. 4. p. 6. hvor han paastaaer, at Olga var alerede døbt Aar 945 eller

Harald Blaatand. Aar 960.

Kong Otho førte atter Krig mod Slaverne, imod Obotriter og Wilzer, som det synes. De vare delte i 18 Pagi, Gower, eller Landskaber, og bleve nu alle, paa tre nær, bragte til den Christne Troe, hvorpaa Kirker, Munke- og Nonne-Klostere bleve opbygde i deres Land, og Skat paalagt Slaverne. For denne Tid havde Otho formaaet Bøhmerne og deres Fyrste Boleslav at antage den Christne Troe, endskiønt den og forhen havde været bekiendt iblant dem, og tilligemed bragt ham til at hylde sig; Og efter denne Tid overtalede han og Polakkerne og deres Regent Mifeco eller Miecislaus til den Christne Lære, hvortil den sidstes Gemahlinde Dambrovka, en Bøhmisk Prindsesse, bidrog det meste. Saaledes var Otho det samme for de Slaviske Folk, som Carl den Store havde været for de Saxiske. Adam af Bremen giør den Anmærkning, at alle disse Slavers Lande vare tvedobbelt saa store som Saxernes, hvilket nok er rigtigt. — Richard, Hertug af Normandie, havde nu Bryllup med Emma, Dotter af Hertug Hugo den Store, thi nu først var hun mandvoxen, og førte han hende med stor Pomp ind i Rouen, men af dette Egteskab kom ingen Børn. Efter den døende Hugo's Begiering havde han draget al Omsorg for hans efterladte Enke og unge Søn Hugo Caper. Kort efter kom Richard i Misforstaaelse med Theobald, Greve af Chartres, hvilken sidste var misundelig

952. Chr. Sax. p. 216. M. West. p. 190. F. Vig. p. 605. H. Hunt. p. 356. Ethelw. p. 849. Gale T. 3. p. 543. 544. Waræi Ant. Hib. p. 133. Camd. Brit. c. 798. Wynne Hist. of Wales p. 56. Bouquet T. 8. p. 211. 314. Chr. Alberici Part. 1. p. 292. Ruotgeri vita Brunonis in Leibn. scr. T. 1. p. 286. cap. 35. Philalethi Tronhiemske Saml. T. 5. p. 35—38. Constantinus Imp. de adm. imp. c. 9. p. 50. Thunmans Hist. Eur. Völcker p. 386—390.

sig over ham, fordi han var i saa stor Anseelse i gandske Frankerige og Engelland, stod i Forbund med de Tydske, var som en Forsvarer for Skoter og Irrer, venteligen for de Danske, Norske og Ostmaner, som boede iblant dem, og en Forfolger af de Danske (Daci, maaskee dem, der endnu opholdte sig i Holland og Zeeland, og som giorde iblant Indfald i Frankerige). Det kom derfor til aabenbare Krig mellem Richard og Theobald, saa at den sidste plyndrede i den forstes Land, men blev dreven tilbage. Theobald vidste da at faae Dronning Gerberg med hendes Son Kong Lotharius paa sin Side, saa at de havde Uvilie imod Richard, men strax derpaa grebe til List efter Theobalds Raad, og formaaede Erkebisp Bruno af Coln til, at sende Bud til Richard, om at han vilde forlige ham med sine Modstandere, naar han vilde mode ham i Amiens, hvilket altsammen dog skede alene for at forraske ham. Richard troede, det var ærlig ment, og kom til Beauvais, for at reise videre til ham, men da blev han advaret af tvende af Theobalds egne Riddere, hvorpaa han forærede den ene et Sværd, hvis Guldhæfte veiede fire Pund, og den anden en Guld Armring af samme Vægt, og strax vendte han, efterat have holdt Raad med sine, tilbage til Rouen, og lod sig ved en Gesandt undskylde hos Bruno, at han ikke modte. Dudo giør ved denne Leilighed en prægtig Beskrivelse over Richards Dyder, og tillegger ham blant andet, at han bragte Hedningene, venteligen i sit eget Land, til den Christne Troe. Saaledes undgik Richard vel denne Fare, men geraadede kort efter i en storre, thi Kong Lotharius lod ham komme til sig med Svig, foregivende, at de nærværende kunde best bilegge deres Stridigheder, og da med samtlig Magt twinge Theobald, og Flæmingerne til Lydighed. Richard var troskyldig, og gav sig paa Veien med en Hær,

Harald Blaatand. Aar 960.

Harald Blaatand. Aar 960. men sendte dog nogle forud for at udforske alle Ting. De fundt, at Kongen havde sammendraget en utallig Hær, og at de Greven Theobald af Chartres, Goizfrid af Anjou, og Balduin af Flandern, alle Richards svorne Fiender, vare hos ham. Vel skyndte de sig derpaa tilbage, for at give ham dette tilkiende, men de Kongelige satte saa efter med Rytteriet, at de overfulde Hertugen ved Middags-Bordet; Tid fik han vel at redde sig, men ved Vadstædet af Floden Dieppe, nu Neufchastel, naaede de ham dog, og kom det der til en skarp Skermyssel; Richard udviste megen Tapperhed, og havde hans ypperlige Mænd stor Moie med at twinge ham til at undrage sig den, og at trække sig tilbage til Rouen (20).

Aar 961. Kong Otho beskikkede, efter Raad af sin Søn Wilhelm, Erkebisp i Maynz, Adalbert til Bisp i Rusland udi Liburii Stæd, og gav Kongen ham alt fornødent med paa Reisen. — Den Danske Odo, Erkebisp i Cantorbery, døde i en høi Alder, den 4 Julii, og fik først efter sin Død af Dunstan det Tilnavn den Gode, da han ellers bar det af den Strænge, og det med megen større Føie. Osbern, Munk i Cantorbery, skrev hans Levnet omtrent ved Aar 1074. Odo vár en myndig og stræng Mand, og opofrede alting for Munkenes Beste. Ham tillegges adskillige Skrifter, men ingen med Vished, undtagen foromtalte Constitutioner, eller Canones, og en Synodal-Epistel. Odo's Ben skulle siden være blevne bragte til et Kloster i Brabant, og derfra af Erkebisp Bruno til Coln, men er det skeet, da maae det være

(20) Pistorii Scr. Germ. T. 1. p. 80. Ann. Saxo p. 300. Chronogr Saxo p. 170. Ad. Br. l. 2. c. 51. p. 16. c. 66. p. 19. Bouquet T. 8. p. 212. 267. 268. T. 9. p. 10. Dudo l. 3. p. 136. 137—142.

Harald Blaatand. Aar 961.

flere en 40 til 50 Aar senere, da de Danske foere saa ilde frem i Engelland. En vis Kong Sigeferth i Engelland omkom sig selv, og blev begravet i Winburne udi Dorsetshire. Navnet er Angel-Saxisk, og det samme som Sigfred. Endel Aar efter forekommer en Walisk Konge, omtrent af samme Navn. Jeg skulde ikke troe, at han har været en Dansk. Norske og Danske plyndrede ved denne Tid de Skotske Øer, og joge Skræk ind baade i Skoter og Engellændere, sær plagede de Skotland om Foraaret med en Flode af 50 Skibe, snart vare de Sønder paa i det, snart Nord paa, ligesom Vinden bar til, saa den Skotske Konge Indulf ei vidste hvor han skulde begegne dem. Dog bleve de engang slagne i Landskabet Buchan i Aberdeenshire. En gammel Skotsk Skribent kalder dem da Sumerlidii, maaskee fordi en Sumerlid haver anført dem, hvorvel Hector Boethius kalder Anførerne Hagon (Hakon) en Norsk, og Helrik en Dansk, og beretter en anden gammel Skotsk Skribent at det vare Norske, som dræbte Indulf. Men engang hændte det, at de landede ved Colly, venteligen Coll (a), en af Suderøerne, eller og ved Udløbet af den Flod Collin, og efter Sædvane adspredte sig i smaa Hobe, for at plyndre. Indulf var da skiult tilstæde, og angreb dem selv fra sit Bagholdt, men var saa uhældig, da han, formedelst Hastværk var uden Vaaben, at blive truffet i Hovedet af et Kastespyd fra et af de fiendtlige Skibe, hvorpaa hans døde Legeme blev begravet paa Øen Colm-Kil, eller Jona. — Efter Tildragelsen ved Floden Dieppe mellem Kong Lothar og Hertug Richard kom det til aabenbare Krig imellem dem. Kongen forligte sig med Otto, en Søn af den afdøde Hertug Hugo den Store, ved Megling af Erkebisp Bruno i Coln, og holdt med ham og

 flere

(a) Hos Innes T. 2. p. 802. kaldes Stædet Invercullan.

Harald Blaatand. Aar 961. flere Herrer af Frankerige og Burgundien et Møde til Soissons, hvilket Hertug Richard, som skadeligt for sig, vilde forstyrre, dog han blev slaget paa Flugt, og mistede nogle af sine Folk. Den Flandriske Grev Balduin døde, forend sin Fader Arnulph, og i ham mistede Richard en svar Fiende. Denne Balduin blev syg ved Jule-Tider, og døde Nytaars Dag, maaskee i næste Aar. Men det mærkeligste er, at han døde af Smaakopper, og er dette det første Exempel, mig bekiendt, af denne Sygdom i vort Europa. Razi, den berømte Arabiske Medicus, som døde Aar 912, er den første der taler om denne Plage. — Det var ei alene Skotland, som da foruroeligedes af Normanerne, men endog Spanien. De foere til Gallicien, giorde Landgang, ødelagde efter Sædvane alting med Sværd og med Ild, dræbte mange Gallicier, og førte mange fangne bort, tilligemed et stort Bytte. I Anledning deraf lod Sigismund, Bisp af Compostella, omgive, med Tilladelse af Kong Sanctius i Leon, Byen og St. Jacobs Kirke med en fast Mur (21).

Aar 962. Den Tydske Otho blev til Rom af Paven kronet til Keiser, den 2den Februarii, og fra den Tid af have de Tydske Konger stedse baaret Keiser-Navn. Bisp Adalbert, som forrige Aar var bleven sendt til Rusland, maatte nu forlade det, og kom knap med Livet derfra hiem til Tydskland, efterat han havde mistet endel af sit Følge. Otho giorde ham siden til første Erkebisp

(61) Cont. Reginonis in Pist. Scr. Germ. T. 1. p. 81. Lambertus Schafnaburg. ib. p. 156. Lang. T. 2. p. 410. 411. Mab. A. S. Sæc. 5. p. 287. 288. 295. Acta Sanct. M. Julio T. 2. p. 65—67. Chr. Sax. p. 117. Raysii Hierogazophyl. Belg. p. 122. Id. ad Molani Natales S. Belg. ad diem 4 Julii. Gale T. 3. p. 674. T. 1. p. 596. Ines Essay T. 2. p. 787. 802. H. Boethius l. 10. fol. 219. p. 2. Bouquet T. 8. p. 212. 285. T. 9. p. 79. Ferreras Hist. von Spanien T. 3. p. 117.

bisp i Magdeborg. — Den Engelske Kong Edgar havde forrige Aar giftet sig med Ethelfleda, for sin Skionhed kaldet den Hvide, en Dotter af Jarl Ordmar i Ost-Angeln. Hun bragte ham i dette Aar Edvard til Verden, som blev Konge efter ham, og selv døde hun kort efter Forløsningen. Derefter begyndte han at elske adskillige i Fleng, og deriblant Wulfrith, som af sine Forældre var opofret til Nonnestanden, men endda ikke var bleven det, endskiønt hun opdroges i Klosteret. Med hende avlede han den hellige Jomfrue Editha. Endeligen forelskede han sig, efter Rygtet alene, i Elfrid, Dotter af Ordgar, Jarl i Devonshire, men Grev Ethelwold, som han sendte did for at besee hende, bedrog ham, og sagde, hun var ikke smuk, hvorpaa Ethelwold selv ægtede hende. Dog kort derpaa kom Kongen efter Sandheden, hvorover han paa Jagt stak Ethelwold ihiel, hvorvel Forfatteren af Scala Kronike fortæller, at Kongen sendte ham til Northumberland imod de Danske, af hvilke han blev ihielslaget. Da Kongen siden adspurgte Ethelwolds naturlige Søn, hvorledes saadan Jagt behagede ham, svarede han: Ret vel, min Herre Konge, thi hvad Dig behager, bør ikke mishage mig, og for saadant hykkelsk Svar nød han siden stedse Kongens Naade. Edgar ægtede derpaa Aar 964 Elfrid, som Wallingford kalder Gunhild, med hendes gode Villie. Dunstan var nu bleven Erkebisp i Cantorbery, efterat hans Formand Birthelm var afsat, fordi han var alt for from. Denne Mand paalagde Edgar en Bod af syv Aar, og desuden at bygge Munke- og Nonne-Klostere, til hvilken Ende Elfrid selv lod bygge et Nonne-Kloster paa det Stæd, hendes Mand var taget af Dage, og beløbe de Klostere, Kong Edgar og hans Bisper lode bygge, sig i alt til 48, hvoriblant vare Medeshamstede og Ely, som de

Harald Blaatand. Aar 962.

Danske

Harald Blaatand. Aar 962.

Danske forhen havde ødelagt. En Dansk ved Navn Thurstan vilde have bygget Ely op igien, men fik ikke Lov dertil. Saaledes befordrede Bisperne selv den vrange Tanke, at man kunde forsone sine Synder ved udvortes Gudsdyrkelse, og ved at formere Geistlighedens, heldst Munkenes, Indkomster og Magt. Oswald, en Dansk, og Broderson af Odo, hvorfore han og kaldes Odonius, som i dette Aar blev Bisp af Worcester, befordrede meget saadan Tænkemaade, deels ved at bygge Klostere, da han engang havde været Munk i Fleury udi Frankerige, hvorfra han først kom tilbage ved Odo's Død, deels ved Hielp af Dunstan og Etehlwold, Bisp af Winchester, at formaae Kong Edgar til at uddrive Kannikerne, Præsterne og den saa kaldte verdslige Geistlighed paa mange Stæder, og i deres Stæd at indføre Munke og Nonner, hvilket han undertiden ogsaa udrettede ved List. Præsterne bleve da beskyldte for mange Laster, som uden Tvil ere overdrevne, og hvoraf den største var den, at de vare gifte, og at de ikke vilde lade sig binde til saadanne Regler som Munkene. Da nu den Engelske Geistlighed var saaledes bleven indtaget af Munke-Levnet og Pavens Myndighed, ligesom al anden Geistlighed i den Catholske og Latinske Kirke, saa er det intet Under, at de Danske, som finge alle deres Lærere fra Tydskland og fra Engelland, bleve ogsaa indtagne af samme Sætninger. Bemeldte Oswald skal og have været en Nepos, venteligen en Søsterson, af Oskytel, først Bisp i Dorchester, og siden Erkebisp i York. Altsaa vare mange af de fornemste Geistlige i Engelland af Dansk Herkomst; thi Thurkeryl, Abbed i Croyland, var og nær beslægtet med disse Bisper. Hans Navn er og aabenbare Dansk, og det samme som Thorkil. Overalt toge de Danske meget til i Engelland

under

Harald Blaatand. Aar 962.

under Edgars Regiering, saa at der var ingen Flek, uden de jo boede deri tilligemed de Indfødde; thi han elskede meget alle Fremmede, og gav dem Frihed at følge deres egne Skikke og Troeslære, hvorover de strømmede did, en Sag, som mange af de gamle Engelske Skribenter legge ham til Last, men hvis Frugt var stadig Fred inde i Landet, og Anseelse hos Naboe-Regenterne, hvorimod man og maae tilstaae, at det vel siden blev Engeland til Skade udi Kong Ethelreds Tid, ved det de mange indenlandske Danske sloge sig til deres Landsmænd de udenlandske. Men disse Fremmede skulle og have fordærvet Engellændernes Sæder, og de Indfødde lært af Saxerne en vild Grumhed, af Flæmingerne en uanstændig Blødhed, og af de Danske Tilbøielighed til Drik, dog den hele Historie synes at vise, at Engellænderne forhen have været hengivne baade til det første og til det sidste. Hvorom alting er, saa skal Dunstan have søgt at hæmme Drikken ved at lade fæste Sølv- og Guld-Nagler i Beggerne, saa at enhver Giest kunde vide, hvor meget han havde at drikke. Altsaa var han Opfinder af den Skik, at drikke til Pæls, som vi kalde den. En Skik, der siden blev fordærvelig og høist ubillig, ved det den Svage nøddes derved til at drikke ligesaa meget som den Stærke, om end dens første Hensigt skal have været god. Uagtet alle Edgars Feil, og den forovede Grumhed mod Ethelwold, ansees han dog som en gudfrygtig Herre af alle gamle Skribenter, hvoraf de fleste have været Munke, hvorvel hans Gemyt synes ei at have været nær saa got, som hans Broders Edwins, endskiønt jeg for Resten ikke nægter, at han i andre Henseender har været en duelig Konge. Saaledes lod han hvert Aar sin Flode strax efter Paaske Høitid omroe paa adskillige Stæder, og delt i mange mindre

Harald Blaatand. Aar 962.

Floder, det hele Land, for at holde Søen frie for Søerøvere. En gammel Skribent udgiver den for at have bestaaet af 3600 Skibe, og en anden for 4000, men da maae vel den mindste Baad være bleven taalt med. Dog denne Flode forfaldt snart efter hans Død, og var kun i maadelig Stand tive Aar efter, og formaaede derfor ikke at modstaae de Danske. Imidlertid vare de Engelske, uanseet denne mægtige Flode, dog altid i Frygt for, at de Danske skulde falde ind i Northumberland. — Den Ostmaniske Konge Godefrid døde, og havde sin Broder Amlav til Eftermand, som derpaa plyndrede Kirken og Egnen af Kildare, og førte saa mange Fornemme og Geistlige fangne bort med sig, at den Irske Kong Nial Oherluit siden frikiøbte saa mange, som der kunde rømmes i den Irske hellige Jomfrues Brigidæ Kirke. Waræus vil, at det er ved denne Tid, at den engelske Kong Edgar har indtaget Dublin, hvilken dog vedblev at beholde sin egen Konge under Lehnspligtighed til den Engelske; maatte vel og give ham Skat. — Krigen vedvarede imellem Richard og Grev Theobald; Den første plyndrede Landene Chartrain og Dunois; Den anden gik derpaa ind i Normandie, og borttog Evreux ved Svig af Gislebert Machel, og plyndrede den, men paa sin Tilbagemars blev han angrebet, og efter et skarpt Slag jaget paa Flugt af Richard ved Emendreville, der laae ved Seinen, hvilken Richard hemmeligen havde gaaet over om Natten. I dette Slag havde Theobald 640 Døde. Over dette blev Hugo Caper, som var Theobalds Lehnsherre, ham ugunstig, hvorimod Kong Lotharius og Dronning Gerberg trøstede ham, og toge ham i Forsvar. Richard viste sig saa ædelmodig, at han ikke alene lod begrave de slagne Fiender, men endog bringe de Saarede til Rouen, hvor de bleve lægte, og sendte Theobald frit tilbage.

Den

Den Irlænder Balthran, Abbed i Lurre udi Burgundien, og forhen Eremit i 50 Aar, døde vel allerede Aar 950, men begyndte nu at blive navnkundig formedelst sine Dyder og Mirakler, ei alene hos sine egne, men endog hos de Danske, hvorved jeg forstaaer dem i Normandie og Irland. — Den Hamborgske Erkebisp Adaldag bivaanede det Concilium, Keiser Otho holdt i Rom, og underskrev det den 13 Februarii tilligemed mange flere Bisper (22). Harald Blaatand. Aar 962.

Efterfølgende Aar var Adaldag endnu i Rom, paa det Concilium, som holdtes i November, hvor Pave Johannes XII. blev afsat, og Leo VIII. igien udvalgt efter Keiser Otho's Anmodning. Imedens Keiseren blev alt ved at opholde sig i Italien, overvandt den tapre Gero Polakkerne og deres Regent Miseco i tvende Slag, ihielslog hans Broder, borttog anseeligt Bytte, og tvang ham til at underkaste sig Keiseren. Witekind kalder ved denne Leilighed Polakkerne Licicaviki, uden Tvil af deres rette Aar 963.

 Navn

(22) Mascov Comment. p. 50. Pist. Scr. T. 1. p. 81. Alford. Annal. T. 3. p. 326—328. Chr. Sax. p. 116—121. M. West. p. 191. F. Vig. p. 606. Chr. de Burgo p. 27. 28. W. Malm. p. 56—60. 202. 244. 252. 270. H. Hunt. p. 356. R. de Hov. p. 425. 426. Ingulph p. 880—888. Sim. Dun. c. 158. 159. Ethel. Riev. c. 359—362. Bromton c. 863—870. Lel. coll. T. 2. p. 524. Gale T. 1. p. 149. 150. T. 3. p. 545. Wharton Angl. Sac. T. 1. p. 217—223. 472. 603. T. 2. p. 109—112. 194—200. Acta S. Feb. T. 3. p. 752. Mab. A. S. Sæc. 5. p. 237. 278. 735. 736. Ord. Vit. l. 4. in Duchesnii Scr. Norm. p. 511. 541. Colgani Triad. Thaum. p. 630. Ma-Geoghegan T. 1. p. 405. Waræi Ant. Hib. p. 133. 134. præf. p. 26. 27. Bouquet T. 8. p. 212. 307. 268. T. 9. p. 53. Dudo l. 3. p. 142—144. Colgani A. S. Hib. T. 1. p. 124. Duchesne Scr. Franc. T. 3. p. 424. Coleti Conc. T. 11. c. 875—878.

Harald Blaatand. Aar 963.

Navn Lecher. Gero lod det ikke blive herved, men han angreb ogsaa og undertvang, hvorvel med stort Tab, de Vender eller Slaver, kaldte Lusiki, som boede i Lausitz, og giorde dem skatskyldige. Oftommældte Wicman begyndte nu og paa nye at blive urolig ved det Keiseren blev saa længe borte. Han begav sig til Norddelen af Saxen, og pønsede paa at fornye Krigen ved Hielp af den Danske Kong Harald, som dog, sluttende efter det Foregaaende, slog ikke megen Lid til ham, og derfor lod ham sige, at saafremt han ihielslog Hertug Herman, eller nogen anden Fyrste, saa kunde han deraf see, at han uden Svig agtede at forene sig med ham, men ellers maatte han troe, at han handlede svigagteligen. Wicman begyndte strax at plyndre Keiserens Undersaatter, hvilket blev tilkiendegivet ved en Kiøbmand, hvorover Herman drog imod ham, fangede nogle af hans Folk, og lod dem qvæle; Han selv med Broder undgik neppeligen. Da Gero fik dette at vide, som var Borgen for ham, og nu mærkte, at han var skyldig, saa oversendte han ham igien til de Slaver, hvorfra han havde taget ham, og hvilke med Glæde toge imod ham paa nye. Paa samme Tid tog Fiendskaber til imellem Hertug Herman og Selibur, Wagriernes Konge, venteligen i Aldenburg, og Mistau, Obotriternes Konge, Fiendskab, som de havde arvet fra deres Fædre. Herman dømte Selibur i en Penge-Bod af femten Pund Sølv, hvorover han besluttede at gribe til Vaaben imod Hertugen, og til den Ende kaldte Wicman til Hielp, som ufortøvet kom med sine Folk, og begav sig ind i en Bye, venteligen i Aldenburg, hvor han strax blev beleiret af Mistau, saa og af Herman. Wicman sneg sig da ud af Byen med faa Folk, foregivende, at han vilde hente Hielpetropper fra de Danske. Hungeren nødde kort efter Selibur til at overgive sig. Herman

tiltalte

tiltalte ham haardt, fratog ham Riget, og overgav det til hans Søn, som forhen havde været Hermans Gissel. De endnu tilbageværende af Wicmans Krigsfolk straffede han paa adskillige Maader, gav Byen sine Soldater til Priis, og nedbrød et Kobber-Billede af en Vendisk Gud, som Witekind kalder Saturnus. Da Wicman fik at høre Byens Erobring, begav han sig Øster paa til de Slaver, som kaldtes Wiltzer (a). — Kong Haralds Dronning Gunhild, som nogle kalde Gyrithe, om det og er een Person, bragte i dette Aar Svend til Verden, som siden blev Konge i Danmark efter sin Fader. Hun var en Dotter af den Svenske Kong Oluf, og flyede med sin Broder Styr-

Harald Blaatand. Aar 963.

L 3

(a) Witekind kalder dem Vuloini, maaskee af Byen Julin eller Wollin, som laae i deres Land. De kaldtes og Leuticii, Welatabi; Redarier vare en Part af dem. I St. Adalberti vita in Canis Lect. ant. T. 3. p. 56. tales om de mange christne Fanger, Luiticerne giorde. Aar 818 indtoge Wilzerne allerede det Kastel Hochbuch (Hamborg) ved Elven, H. Cort. ib. p. 244.; ved 1034 kalder han dem p. 265. Leutizi. Regino in Pistorii scr. T. 1. p. 30. 31. lader Carolus Magnus allerede 789 gaae over Elven ind i Wilzernes Land (følgelig egentligen i Redariernes). Han havde Abotriter med sig imod dem (og lader det at der haver været jævnlig Fiendskab mellem disse tvende Folk, hvilket Frankerne betiente sig af, og overvunde det ene Vendiske Folk ved det andet). Poeta Saxo i Leibnitzii scr. Brunsv. T. 1. p. 138. siger, at disse Wilcer strakte sig lige til Havet (hvilket er sandt om Circipanerne), lader dem 789 undertvinges af Carl, og taler om, at deres Konge Dragawit var af den ædelste Slægt. Efter Ditmar l. 4. p. 349. ib. havde Liutici stedse været forbundne med den Bohmiske Boleslav II. og hans Fædre; p. 351. kalder han dem Wiltii. Hos Dreger p. 115. i et Diploma af 1226 forekommer endda Terra Cyrspanie. Kissini kaldtes efter Byen Kitzine, nu Gützov. Leuticiernes Navn er endnu tilovers i den Bye Loitzig eller Loitz ved Peenefloden. Selv kaldte de sig Welatabi, hvilket Jordan Orig. Slav. P. III. p. 292. udlegger ved Wladawi ɔ: det regierende Folk.

Harald Blaatand. Aar 963.

Styrbiörn til Danmark, om man kan troe Saxo, ved det han blev fordrevet af sin egen Farbroder Kong Erik Seier, som skilte ham ved Riget efter Olufs Død, og ved den Leilighed skal Harald have ægtet Gyritha. Men sandt at sige, da er nok Styrbiörns Flugt skeet noget senere, hvoraf jeg slutter, at Saxo's Gyritha har rigtig nok været Styrbiärns Søster, men Adami Gunhild derimod en anden, som og Gram alerede antager. Hvorom alting er, saa var Gunhild, Svends Moder, af en fornem, endskiønt nu ubekiendt, Herkomst, og ingenlunde en Tienestepige, som Islænderne ville have hende til, der kalde hende Æsa og Saumæsa, fordi hun nærede sig ved at somme. Harald skal og have havt en Dronning ved Navn Thora. Med hende, tænker jeg, at hun avlede Hagen, hvoraf jeg slutter, at hun har været beslægtet med den Norske Kong Hagen, eller Hakon Adelstens Fostre, og at det maaskee har været Aarsag til, hvi Harald i saa lang Tid ikke antog sig den flygtige Norske Kong Erik og Sønner. Hvorom alting er, saa var Hagen Haralds ældste Søn, og af fortreflige Sinds og Legems Egenskaber. Han giorde mange Bedrifter, og angreb Semberne i Preussen iblant andre. Efterat han havde giort Landgang, mærkede han, at hans Folk vare bange, hvorover han selv lod sætte Ild paa sin Flode, saa der nu var intet andet for dem, end enten at døe eller vinde. Denne Krigslist lykkedes, han vandt og undertvang Landet, slog de fleste af det unge Mandkiøn ihiel, og giftede de Sembiske Fruentimmer med sine Danske Krigsfolk, hvorfore og Semberne regnede i Saxo's Tid for en stor Del deres Herkomst fra de Danske. Hagen og Hær funde sig saa vel i dette fremmede Land, at de bleve der, og regierede han saaledes over Samland, men efter hans Død faldt det fra de Danske. Mig kommer det

rimeligt

rimeligt for, at han er død en Tid lang for Faderen, som ikke har villet have Svend paa Thronen, saa længe Hagen levede. I Norge skede Regieringsforandring i dette Aar, hvormed saaledes tilgik: Eriks Sønner, saavelsom Danske og Gothiske Søerøvere, bleve ved i smaa Hobe ideligen at forurolige de Norske Kuster, ja undertiden at giøre blot et blindt Angreb, hvorover de Norske bleve fortrædelige, og Kong Hagen selv, saa han befoel at de skulde haardeligen straffes, som antændte Varerne uden Fornødenhed. Da Eriks Sønner havde vundet saa meget, venteligen efter den Danske Kong Haralds Raad, satte de med en stor Magt af egne Folk og af Danske over til Norge, dog saaledes, at de seilede langt fra Landet. De overfulde Kong Hagen paa Hordeland, paa Kongsgaarden Fitjom, beliggende paa Øen Stord. Men endskiønt de nu havde fire mod een, saa vilde den tapre Konge dog ikke flye, og sagde, efter den Høimodigheds Aand, som da besiælede de Nordiske, at det kunde være det samme, hvor mange Danske der figtede mod een Normand. Den Danske Flode bestod af 60 Skibe, og anførdes af Karlshöfde eller Alf Askman, det er Søerøver, og af Eyvind Skreya, Brødre, stærke, tapre og onde Mænd, hvilke dog begge bleve dræbte i Slaget, den første af Thorolf, Broder til den store Poet Eyvind Skaldaspiller, som midt i Slaget brød ud af et Bagholb, og slog de Danske paa Flugt. Den anden blev dræbt af Kong Hagen selv. Eriks Sønner, Gorm og Erlend, satte Livet til, og Kong Hagen erholdt atter en herlig Seier. Men da nu alting syntes at være sikkert, blev denne dvelige, elskelige og ædelmodige Konge skudt med en fiendtlig Pil, som blev hans Bane, hvorpaa Harald og de flere Eriks Sønner bestege den Norske Throne, saasom Hagen efterlod sig ingen Børn. Harald fik siden

Harald Blaatand. Aar 963.

Harald Blaatand. Aar 963.

siden det Tilnavn Grafell, og vedblev i trende Aar at give Skat til den Danske Harald. Den Slesvigske Bisp Henrik maae være død i dette Aar, saafremt han efter Hvitfeld har kun siddet i fem Aar. Marcus blev hans Eftermand. — Hertug Richard i Normandie, som fandt sig ikke stærk nok alene at imodstaae gandske Frankeriges Magt, sendte nu Bud til den Danske Harald om Hielp. Han tog venligen imod Gesandterne, og lovede snart at sende Tropper. Hvilke Kræfter, og hvilken Folkemængde Dannemark da maae have havt, kan sluttes deraf, at endskiønt det havde Krig med Norge, og havde Aar efter Aar udsendt saa mange Folk til saa mange Lande, Engelland, Irland rc., saa kunde dog Harald udskikke en nye mægtig Hær af udvalgt ungt Mandskab, vel udrusted med Skiolde, Pantsere, Hielme, til Normandie. Saasnart Flaggene vare optrukne, gik denne Flode i Søen, løb op ad Seinen, og kastede Anker ved Gefosse. Der ginge de Danske i Land, og som de fleste vare Hedninger, saa begyndte de allevegne at skiænde og brænde, nedbrøde Fæstninger, og førte Mænd og Qvinder fangne bort, helst i Chartrain, og siden i Kong Lotharii Lande. De Franske Bisper, som da vare forsamlede i Laon, sendte Bispen af Chartres til Hertug Richard, som og udvirkede en Stilstand hos ham, indtil Maji Maaned, paa det han og Kongen kunde imedens møde sammen. Saasnart Theobald det hørte, drog han til Richard, forsonede sig med ham, og igiengav Evreux, hvorpaa ogsaa Lotharius kom til Richard i Gefosse, eller og ved Epte-Floden, og ligeledes forligede sig med ham. Richard bragte derpaa en stor Deel af de ankomne Danske til Troen, og lod de øvrige drage til Spanien, hvor vi skulle høre om dem i næste Aar. Den Hær, Harald sendte, skal ellers ei have bestaaet af Danske alene, men

og

Harald Blaatand. Aar 963.

og af Norske, Irrer, venteligen Ostmaner, og Alaner, hvorved maaskee forstaaes Indvaanere af Wales. Den Munk Hugo af Fleury kalder dem Danske, Alaner, og Dacer, venteligen fordi han haver anseet de mellemste for de virkelige Alaner ved det sorte Hav. Det var ellers med stor Moie, og ikke uden mange Gaver til de Fornemste, at Richard og de Franske kunde formaae de Danske til at forlade Landet igien, som de havde beslutter at indtage for sig selv. Derfore satte de sig og i ni Dage imod deres Anforere, og vilde ingen Fred indgaae, forend Richard maatte love at vise dem hen til et andet got Land, og give dem Proviant, bestaaende fornemmeligen i Meel og Svine-Rygge, sampt Veivisere med fra Coutances. Og saaledes foere de ad Stæd til Spanien, dog ikke, som det synes, forend i Maji Maaned udi næste Aar. Imidlertid lader det dog ikke, at alle disse nykomne Danske have strax forladt Frankerige, men at nogle ere blevne tilbage for at plage det, endda i fire Aar efter deres Ankomst (23).

Aar 964.

Romerne giorde Opstand imod Keiser Otho, og fordreve ei alene den af ham indsatte Pave Leo 8, men valgte endog en

anden,

(23) Coleti Conc. T. 11. c. 879. Wit. l. 3. p. 650. 660. Pist. scr. T. 1. p. 81. Eccardi C. H. T. 1. c. 305. Saxo l. 10. p. 181. 182. 184. 191. 192. Ad. Br. l. 2. c. 2. p. 16. Lang. T. 1. p. 29. Gram in Meurs. c. 157. 158. Emmæ Encomium l. 1. in Duchesnii scr. Norm. p. 164. Philalethi Tronh. Saml. T. 5. p. 22—25. 26—29. 31—40. hvor jeg vel lader Svend fødes 961, men det kommer deraf, at jeg henfører Faderens Død til 989, da jeg nu troer at han har levet til 991. Sch. N. H. T. 2 p. 385—390. 404—407. T. 3. p. 478. Hvitf. Bispe-Krønike p. 7. Bouquet T. 8. p. 268. 269. T. 12. p. 792. Dudo l. 3. p. 144—151.

Harald Blaatand. Aar 964.

anden, ved Navn Benedict 5, i Stædet. Dog Otho fik snart efter Overhaand, affatte Benedict i et Synod til Rom, og overgav ham Adaldag, sin troeste Ven, i Forvaring, som lod ham føre til Hamborg. Af den Engelske Kong Edgar haves et Diploma af 28 December fra dette Aar, hvori han kaldes Anglorum Basileus, og Imperator & Dominus af alle de Konger paa Øerne, som ligge om Britannien, og af alle de Folk, som indlemmes i det; Og bedre frem, at han regierer over alle Rigerne paa Øerne i det store Hav med deres tapre Konger, og det lige til Norge, og at han haver underlagt det Engelske Rige, den største Deel af Irland, tilligemed den ædle Stad Dublin. Iblant Underskrifterne forekommer Aldermand Brihtnoths, som siden efter adskillige Slag satte Livet til imod de Danske Aar 991. Ved disse Ord, at alle Øer indtil Norge vare Edgar underlagde, synes Suderøerne og Orkenøerne at bør forstaaes, om hvilke første mere siden. Den Norske Kong Harald Harfager havde vel lagt dem under Norge, og de regieredes vel ogsaa ved Regentere af Dansk og Norsk Herkomst, men de indvortes Uroligheder, som vare paa disse Tider i Norge mellem Hagen og Eriks Sønner, og disses svage Regimente, have givet den Engelske Konge skiøn Leilighed til, allerhelst han havde en stor Flode, at bringe bemældte smaa Konger under sin Lydighed. De Normaner eller Danske, som havde forladt Frankerige, landede nu i Spanien paa Kysterne af Gallicien, hvor de udøvede store Grusomheder; Dog overvandt St. Rosendus, Bisskop af Compostella, dem i et Slag, giorde et stort Nederlag paa dem, og tvang de øvrige at gaae om Bord igien. Imidlertid standsede dog ikke deres Indfald herved, tvertimod det synes, at de have opholdt sig nogle Aar i Spanien, hvor de indtoge og plyndrede

18 Stæ-

18 Stæder, og foere ilde frem med Rov og Brand. Engang samlede Spanierne sig, endog Bønder, i en stor Mangfoldighed sammen imod dem, men lidde et svart Nederlag, og da Normanerne tredie Dagen efter randsagede Valpladsen for at berøve de Døde, funde de mange Sorte eller Blaamænd iblant dem. Da Saracenerne eller Araberne besadde paa de Tider saa stor en Del af Spanien, hvorhen de vare komne fra Afrika, saa er der intet utroligt i, at jo ogsaa nogle Negere og Æthiopier kunne være komne over med, og have været i Slaget mod Normanerne, allerhelst Folkene i Spanien vare meget blandede. Og altsaa kan det for en Del være sandt, hvad der berettes i vore gamle Sögur, at vore Forfædre stridde imod Blaamænd, naar man ikkun antager, at det er skeet i Spanien, og paa den Barbariske Kust, og ikke i det virkelige Blaaland, eller Æthiopien (24). — Harald Blaatand. Aar 964.

Af den 26 Junii Aar 965 haves det mærkelige Keiser Otho's Diploma, udstædet til Magdeburg, og givet Erkebisp Adaldag, hvorudi Keiseren fritager, efter Adaldags Anmodning, fra al Skat og Tieneste til sig alle de Eiendele, som i de Danskes Rige eller Mark høre til Kirkerne i Slesvig, Ribe, Aarhus, eller herefter kunde blive dem tilhørende, saa at de skulde frit og frank tilhøre bemældte Bisper, og være aldeles frie for al Tilsyn af nogen Greve, eller nogen anden Keiserlig Oppebørselsmand, og maatte ingen Træl — Aar 965.

(24) Pist. Scr. T. 1. p. 82. Cosmas Pragensis ap. Mencke in Scr. Germ. T. 3. c. 1775. Coleti Conc. T. 11. c. 891. Calles T. 4. p. 429 — 432. Wilk. Conc. T. 1. p. 239. Hemingi Chart. p. 517. Bouquet T. 8. p. 269. Dudo l. 3. p. 151. Ferreras T. 3. p. 119.

Harald Blaatand. Aar 965.

eller Bonde (a), som boede paa de Gods, tiene anden end Bisperne, eller staae under nogens Herskab, uden alene Bispernes Advocater eller Beskiærmere (b). Da det store Keiserens Tog endnu ikke var skeet til Danmark, saa er det ikke vel mueligt, at han kan alerede have havt i verdslige Ting saadant Overherskab i Danmark; men som dette Diploma er indrettet efter den da brugelige Tydske Cancellie-Stil, saa har vel Keiseren havt i Sinde, under Paaskud af Religionen, at indføre efterhaanden sit Overherskab i Danmark, ligesom i Venden, hvortil kom den Grund, at Paverne da, og længe efter, vedbleve at udbrede den Lære, at Keiseren var den Høieste i Christenheden, og over alle andre Konger, ligesom Paven igien var over Keiseren; at man begyndte at ansee de Tydske Keisere for virkelige Romerske Keisere, hvilket endda ingen Rettighed kunde give dem til Danmark, da det aldrig havde staaet under Romerne selv; Og endelig at Keiseren havde virkeligen et Slags Tilsyn med Religionen i Danmark, som dens Stifter i bemeldte Rige, og som underrettet i den, da de Danske og deres Konger vare endnu meget raae og vankundige i den, og som den Christne Verden da havde alerede tilstaaet Bisperne megen Myndighed i verdslige Ting, saa kunde en Tydsk Konge, indtaget af de Meninger, ei andet end og ville indføre den i Danmark. Naar jeg og betragter, at

(a) Servi & Coloni. See Rothes Nordens Statsforfatning T. 1. p. 28. Coloni have maaskee været Frigivne og en Art af Livegne, allerhelst Proprietates nævnes.

(b) Scheids i K. S. Skr. T. 1. p. 171 — 187. anseer vel dette Diploma for opdigtet af en Bremisk Præst, og holder det af Otho 3. og Aar 987 ogsaa for opdigtet, men man kan sige, at han alene gior det, fordi han vil have det saa.

at Keiser Otho 2. i sit Diploma af 8 Junii 975, givet til Dornburg, taler om sine Eiendele i mange Lande, og nævner deriblant Thyringen, Saxen, Slavonien, men ingenlunde Danmark, saa er jeg af de Tanker, at Keiserne aldrig have besiddet noget i sidstbemældte Land, som de kunde give bort. Dette var altsaa en Prøve, om de Danske vilde finde sig i det Bispelige Regimente, og tilligemed adlyde hvad den Tydske Konge befoel i deres Land. Men saadant Foretagende har vel, tilligemed de foregaaende Tildragelser med Wicman, foraarsaget, at Kong Harald faa Aar efter brød Freden med Keiseren. Dersom Egward er blevet Bisp i Slesvig Aar 965, som Trithemius vil, da maae Marcus ikkun have siddet kort. Marcus er uden Tvil den Adam af Bremen kalder Merha, og lader indvies af Adaldag. Egward skal have været fra Klosteret Hirsaug i Schwaben, og en Discipel af Meginrad. Han var en lærd Mand, bevandret i Skriften og en god Prædikant, og førte et ustraffeligt Levnet. Og som ingen kunde paa de Tider ansees for hellig uden at giøre Mirakler, saa fortælles der om ham, at han opvakte en druknet Mand til Live igien, hvilket kunde gaae gandske naturligt til. Slesvigerne forundrede sig herover, og kaldte ham Gottmann, det er Guds Mand. Hans Indsættelse til Bisp i Slesvig har maaskee frembragt ovenmældte Otho's Diploma, og er vel og bleven fulgt i den Del af Stigtet, som laae mellem Slesvig og Eyderen, og var i Keiserens Magt. Tanken var vel og, at indføre det øvrige af dette Diploma i Henseende til ham og de andre Bisper, saa snart Danmark var undertvunget, men før det første lod man sig nøie med at indføre det i Marken, det er Grændselandet, som laae mellem Eider og Slie. Egward døde den 28 Augusti; men hvad Aar er ubekiendt, dog tænker jeg at han haver siddet omtrent til

Harald Blaatand. Aar 965.

Harald Blaatand. Aar 966.

Aar 971. Den afsatte Pave Benedikt døde i Hamborg den 4 Julii, just da Keiseren havde i Sinde igien at sætte ham paa den Pavelige Stoel; Adaldag holdt ham bestandig i stor Ære. Endnu sees i Domkirken af Hamborg et Monument over ham, hvorvel hans Been skulle siden være blevne bragte til Rom, men dette Monument er dog uden Tvil ei meget gammelt, og maaskee, som Sperling vil, ei ældre end fra Reformationens Tider. Irrerne, venteligen Ostmanerne, landede atter paa Anglesey, sloge Prinds Roderic, Søn af den Waliske Konge Edward Foel, og ødelagde Aber-Fraw paa bemældte Øe, som var de Nord-Waliske Kongers Hovedstad. — Arnulph, Greve af Flandern, døde, han ved hvis Svig Hertug Wilhelm af Normandie blev slagen. Arnulphs Eftermand var hans Sønneson Arnulph den Anden, til hvis Tid nogle først henføre ovenmældte Danske Sigefred af Guines hans Død. Omtrent ved denne Tid har man Grund til at troe, at Emma, Hertuginde i Normandie, er død, hvorpaa Hertug Richard overlod sig til Skiørlevnet, og avlede med adskillige Friller tvende Sønner, Godefrid og Wilhelm, og tvende Døttre. Begge disse Sønner bleve efter hinanden Grever af Eu, og efterlode Afkom, af hvilke den sidstes endnu besad Grevskabet Eu, da Wilhelm af Jumieges skrev ved Aar 1135 (25).

I Dan-

(25) Staphorst T. 1. p. 296—298. Ad. Br. l. 2. c. 52. p. 17. c. 69. p. 20. Trith. Chr. Hirsaug. T. 1. p. 1109. Gram in Meursium not. a. c. 151—154. Schütze Gesch. v. Hamburg 1 Th. 5 St. p. 249. Bucelini Menolog. Benedict. p. 597. Gebhardi Dän. Gesch. T. 1. p. 409. 410. Schoepflini Alsatia Diplom. T. 1. p. 126. Colgani A. S. Hib. T. 1. p. 101. Ej. Triad. Thaum. p. 630. Bouquet T. 8. p. 213. 283. 285. 307. 269. T. 9. p. 10. Wynne Hist. of Wales p. 57.

I Danmark skede ved denne Tid en Tildragelse, som vel havde mærkelige Folger, men dog ikke saa store, som de gemeenligen udgives for. En viis geistlig Mand ved Navn Poppo, som havde været Oeconomus hos Erkebisp Bruno i Coln, blev af en Greve eller Jarl Otho kaldet ind til Danmark, som venteligen havde Lyst til den Christne Lære. Tilstanden var da underlig nok her i Troen, thi vel blev Christendommen prædiket og tildels fulgt af endel, men mange mente og, at man tilligemed kunde dyrke Guderne. Da skede det i et Giæstebud, som holdtes ved Isefiorden, rimeligen i Roskild, at der kom Trætte op angaaende Gudsdyrkelsen, da de Danske paastode, at Christus vel var Gud, men at deres egne Guder vare storre og ældre, og viiste det ved mange Tegn og Mirakler. Hvorimod Poppo paastod, at der kun var een Gud i tre Personer, hvoraf Christus var den ene, og at Billederne vare ikkun Diævle, og ei Guder. Kong Harald, som var selv tilstæde, en Mand der var mere for at hore end at tale, og altid længe overlagde sine Ting, spurgde da, om han ved noget Tegn kunde beviise sin Sætning? Poppo bejaede det, hvorpaa Kongen lod ham forvare til næste Dag, men da maatte han bære i sin Haand et overmaade stort og tungt gloende Jern, saa længe som Kongen vilde. Saxo beretter, at det var giort i Skikkelse af en Handske, og sluttede tæt om Haanden. Da han nu siden fremviiste Haanden uskad, saa skaffede han herved den Christne Lære en stor Anseelse og Troværdighed, og skal Kong Harald have befalet, at man fra den Tid af skulde alene dyrke Christum som Gud, forlade Afgudsbillederne, og ærede han siden den Christne Geistlighed (a). Da Harald længe forhen havde yndet den Christne

Harald Blaatand. Aar 966.

(a) Da Scholiasten hos Adam af Bremen og Sigebert af Gemblours henfører denne Tildragelse til 966, saa har jeg heri fulgt dem. Adam selv

Harald Blaatand. Aar 966.

Christne Troe, saa kommer det mig for at have været en overlagt Sag imellem ham og Poppo. Alting er gandske vist gaaet naturlig til ved Hielp af visse Urter og Safter, og fortæller Strabo alerede saadan en Ting om de hedniske Præster i Cappadocien. Da og Almuen endnu vàr raae og vankundig, saa have maaskee Kong Harald og Poppo tænkt, at den paa saadan Maade best kunde bringes til Christendommen. Den Vei ved Undervisning er lang, besværlig, og var desuden mørk og lidet bekiendt, hvad Under derfore, at Harald udvalgte den, som kom mest overeens med hans listige Sindelav. Saxo vil, at fra den Tid af blev Tvekamp afskaffet i al Rettergang til at udforske Sandheden ved (a), og derimod den Prøve ved gloende Jern indført. Han bifalder dette, hvorvel man kan sige, at begge Maader vare lige util-

selv vil vel, at det er skeet i Danmark med den Danske Kong Erik, følgeligen langt senere, men da han selv anfører tvende forskiællige Miraklér, ligesom og Autor vitæ Meinverci, saa tænker jeg at Poppo har giort det andet for Kong Erik. Ruotgerus in vita Brunonis synes at tilskrive Bruno denne Haralds Omvendelse, men da Bruno døde alerede Aar 965, saa tænker jeg at Forfatteren hàr, for at ophøie sin Helt, ingen anden Grund havt hertil, end at hans Oeconomus Poppo havde Del deri, hvorvel efter hans Død, og paa den Grund haver jeg antaget Poppo for at have været denne Oeconomus, thi ellers ere der mange stridige Beretninger om Poppo, og hvàd der siden blev af ham; Da nogle giøre ham, hvorvel hel urigtigen, til den Poppo, der var Erkebisp i Trier.

(a) Underligt nok er det, at Otho 1. endnu 942 brugte Tvekamp til at udforske Sandhed ved, ja at Otho 2. endda 982 bestemte ved Love, naar Tvekamp maatte bruges. Schmidts kurtzgefaßte Keiser-Historie T. 1. p. 343. 353. I den Bayerske Lov hos Lindenbrog Tit. 8. c. 2. p. 417. givet af Christne i det 7 og 8 Seculo, forordnes, at om nogen stiæler en Oxe eller Koe, saa skal han enten sværge med 6, eller og tvende Kiæmpere stride sammen, og det da udfalde, eftersom Gud giver dem til tapperligst at stride.

mistrækkelige, og Mislighed underkastede. Harald lod sig dog endnu ikke døbe, men opsatte sin Daab ligesom mange af de første Christne Keisere, tænkende maaskee ligesom de, at det var best at nyde den paa det sidste, for derved at aftoe al foregaaende Synde-Smitte, og saaledes reen og hellig gaae ud af Verden (a). Men endskiønt Harald antog sig Christendommen ivrig, og undertiden efter de Tiders Maade, og liden Oplysning, brugte Vold, saa varede det dog længe inden gandske Danmark blev christen, og hengik dermed endnu over 100 Aar, thi det var vanskeligt at bestride den Fordom, at man tilligemed Christus kunde ogsaa vedblive at dyrke de gamle Nordiske Guder. Efter mine Tanker er Poppo blevet efter denne Tid i Danmark, og har prædiket paa adskillige Stæder, fær i Aarhus, indtil han endeligen blev Bisp i Slesvig. Den Norske Kong Harald holdt nu op med at give Skat til den Danske Harald, maaskee siden han tænkte at være bedre befæstet paa Thronen end forhen ved den mægtige Lade Jarl Sigurds Drab. Imellem dennes Søn Hakon eller Hagen, som vi nu sige, og den Norske Harald, herskede siden jævnligen Krig, Mistanke og Uenighed, hvorvel Haralds Moder Gunhild undertiden smigrede for Hakon, ja skaffede ham endog Adgang til den Danske Haralds Venskab, hvilket siden tog alt mere og mere til, og lagde han da allerede Venskab med Guldharald, Kong Haralds Brodersøn. Hvor stor Naade Keiser Otho bar for Adaldag, og hvor meget han ophøiede Bispernes Magt, kan sees af det Brev han gav ham den 8 August til Merseburg, ved hvilket han

Harald Blaatand. Aar 966.

(a) Den ældgamle Walliske Poet, Talhaiarn, som levede i det 6 Seculo, og anføres af Evans i hans Dissertatio de Bardis p. 62. bag ved Udgaven af hans Welsh, Bards, vil, at Daab paa det yderste renser fra al Smitte.

Harald Blaatand. Aar 966.

han underkastede ham den Bye Bremen, giorde den frie for al anden verdslig Magt, gav ham Frihed at oprette der en Messe eller Marked, skiænkede ham Tolden og Mønten der, sampt Ret at dømme i alle Sager, Bannum, og at udføre Dommen, og underkastede alle Kiøbmændene der hans Magt. Saaledes tiltoge Kiøbstæder og Handel i Nærheden af Danmark, hvilket og virkede paa dette Rige, og var et got Exempel. Mellemstanden eller Borgere opkomme mere og mere, og bleve alt friere, thi den geistlige Regiering var da mildere end den verdslige. En vis Thored, Gunners Søn, uden Tvil en Dansk eller Norsk efter Navnet at dømme, plyndrede Westmoreland, og blev Oslác da paa den Tid giort til Jarl, venteligen i Northumberland, og saa er han den samme, om hvilken forhen er talet. — Hertug Richard bygde Klosteret Mont St. Michel i Normandie hen imod de Britanniske Egne, hvilke Ademar mærkeligen kalder Marken af Frankerige og Bretagne. Vel havde der forhen været et Kloster, men det beboedes af Canniker, som nu efter Sæculi Smag bleve uddrevne; og Munke indførte i deres Sted. At Grev Theobald af Chartres lod Danske i dette Aar komme sig til Hielp imod Hertug Richard, beroer alene paa Menage's (a) Udsigende, og skal Bisp Salvator af Aleth i Bretagne da have bragt en Del af St. Malo's Legeme til Paris. I Irland dræbte Ostmanerne Mured eller Maredac, Feilani Søn, Abbed i Kildare (26).

Hagen

(a) Vocabulaire Hagiologique au titre St. Malo dans son Dict. Etym.

(26) Witek. l. 3. p. 657. 660. Leibn. Ser. T. 1. p. 286. 289. 333. 543. Ad. Br. p. 20. op. Schol. l. 2. c. 77. p. 22. Saxo l. 10. p. 189. Langebek T. 3. p. 331. Oluf Tryggvel. S. P. 1. c. 86. p. 89. Mårtene Coll. T. 4. c. 161. Pist. Scr. T. 1. p. 585. Gram in Meurs. c. 164. not. b. Sch. N. H. T. 3. p. 35. 61. 62. Staphorst T. 1.

Hagen Jarl besøgte den Danske Harald, baade for der at finde et sikkert Tilflugtssted, saafremt Uenigheden imellem ham og Eriks Sønner skulde nøde ham til at rømme Norge, saa og for at formaae Kong Harald til ei at understøtte Dronning Gunhild og hendes Sønner, ifald Krig opkom imellem dem og Hagen. Saasom Harald Grafell havde stødt den Danske Konge for Hovedet ved, ei mere at betale den udlovede Skat, og denne desuden maaskee alerede tænkte paa at udføre ved Hagen Jarls Hielp de Danske Kongers gamle Paastand paa endel Egne i det Søndenfieldske Norge, saa blev Hagen Jarl derover meget venligen imodtaget i Danmark, og et nyt Venskab stifted mellem ham og Kong Harald. Det er ikke utroligt, at disse tvende Herrer have da alerede overlagt med hinanden, hvorledes de skulde skille Eriks Sønner ved Riget, og dele det imellem sig, i hvilken Henseende vel ogsaa Hagen Jarl haver ved sin Tilbagekomst holdt Samlinger med de Konger Tryggve og Gudrod, som regierede i Vigen, og begge stammede fra Harald Harfager, saa og med Gudbrand Herse i Gudbrandsdalen. — Den urolige Wicman besluttede nu at ophidse Wilzerne imod den Polske Regent Misico. Men denne fik Underretning herom, og lod sin Svigerfader Boleslav, Bøhmernes Konge, det vide, som strax sendte ham Undsætning, med hvilken og sine egne Folk, han gik Wicman i Møde, og dræbte ham efter et skarpt Slag. Hans Vaaben bleve ufortøvet sendte til Keiseren, som derpaa i et Brev, udstædet til Capua den 18 Januarii i næste Aar, tilmældte de Hertuger Herman og Theoderic, hvorledes hans Søn Otho var om Julen bleven kronet til Keiser i Rom af Paven, og mælder tilligemed om det store Nederlag

Harald Blaatand. Aar 967.

N 2 Reda-

T. 1. p. 301. 302. Chr. Sax. p. 121. Bouquet T. 8. p. 235. T. 9. p. 5. 12. 95. 629. Thomasskinna c. 11. p. 16.

Harald Blaatand. Aar 967. Redarierne (en Part af Wiltzerne) havde lidet under Wicmans Anførsel, hvorover han formaner dem til rent at udrødde dette Folk, som saa ofte havde brudt Troe og Love. Keiser Otho's Søn, den unge Otho, som allerede var Konge i Tydskland, udgav til Verona den 27 October sit Brev til den Hamborgske Erkebisp Adaldag, hvorved han stadfæster alle de forrige Kongers Herligheder, givne til den Hamborgske Kirke, ja endog skienker ham samme Herligheder for de Gods, den herefter kan erhverve. Dette udvirkede Adaldag ved sit Sendebud Wigbert, og ved Keiser Otho's egen Forbøn, og havde han herved fornemmeligen Hensigt til Hertug Herman, i hvis Lande Erkestiftets Gods laae indsluttede (27).

Aar 968. Udi Norge toge Eriks Sønner, Harald og Gudraud, de tvende Konger Tryggve og Gudraud ved Forræderie af Dage (a), og bekrigede derpaa aabenbare Hagen Jarl, og saaledes vare nu denne og den Danske Harald længre fra deres Maal end forhen. Den Befaling Keiser Otho havde givet til Herman og Thiaderic om at udrødde det Rhedariske Folk, kunde ikke opfyldes, men

de

(27) Sch. N. H. T. 3. p. 34—36. Witek. l. 3. p. 660. 661. Staphorst T. 1. p. 302. Sigeb. Gemblac. p. 585.

(a) Efter Thomasximms c. 12. p. 18. skede det 6 Aar efter Sigurd Jarls Fald, altsaa 971, saafremt Sigurd faldt 965. Efter den c. 11. p. 16. skal og Hakon Jarl kun have været 20 Aar gammel, da hans Fader faldt; c. 12 og 13. p. 18 og 19. vil den, at Harald Granske, Gudrauds Søn, flyede først til de Norske Uplande, og var der i 2 Aar, og siden til den mægtige Mand Toste i Sverrige, hvor han var fem Aar, altsaa til 975 eller 978. Der opfødedes han med hans Dotter Sigurd, siden kaldet den Storraade, som blev først Dronning i Sverrige, og siden i Danmark.

de bleve nødde til at holde den Fred, de havde sluttet med dem, saasom Krig forestod paa samme Tid med de Danske, og de ikke havde Tropper nok til at føre begge, som den Saxiske Historieskriver Witekind selv tilstaaer, allerheldst de Danske vare paa de Tider mægtige baade til Lands og Vands, som Ruotger, en Skribent fra de Tider, beretter. Det kommer mig rimeligt for, at Anledningen til Krigen har været denne: Harald havde længe for tilforn ovenmældte Aarsager været fortrydelig paa Keiseren, som ved adskillige Tilfælde havde ladet sig mærke med, at ville mænge sig mere ind i det Danske Riges Sager, end Harald skiøttede om. Nu vare begge Othonerne, Fader og Søn, borte i Italien, og syntes længe at skulle blive der; Saadan Leilighed tog Harald, som en stridbar og snedig Herre, i Agt, og som Marggrevdommet Norden for Eideren var ham en Torn i Øinene, saa angreb han det, ihielslog Marggreven, tilligemed nogle Gesandtere, Keiseren, eller rettere Hertug Herman i Keiserens Navn havde sendt til ham, hvilket Gesandternes Drab nok er skeet ved Byen Slesvig; ligeledes omkom han alle Saxer, han fandt der, og ødelagde en nye af dem anlagt Bye. Saaledes bragte han igien til Danmark Landet mellem Slien og Eyderen, som fra ældgammel Tid havde hørt til det. Og da Harald vidste hvad Frankerne havde giort imod Saxerne, og saae hvad disse dagligen igien udøvede mod Venderne, saa er det intet Under, at han vilde standse saa farlige Naboer. Hvad der videre er hændet i denne Krig indtil Aar 972 findes ikke opskrevet, hvorvel man kan være vis paa, at adskilligt haver tildraget sig, thi endskiønt Keiser Otho var selv fraværende indtil bemældte Aar, saa kan man dog ikke tvile paa, at jo den tapre Hertug Herman har giort de Danske Modstand, ligesom det og forekommer mig rimeligt, at

Harald Blaatand. Aar 968.

Harald Blaatand. Aar 968.

denne Tydske Krig haver hindret Harald fra at mænge sig i de Norske Sager, hvortil kom, at han ingenlunde vilde vise sig som en offentlig Fiende af Kong Harald Grafell og Brødre, da det paa de Tider ansaaes for høist skammeligt at tilføie sin Fosterson noget Ont. Det Forfatteren til Knytlinga-Saga fortæller, at Harald undertvang Holsten, maae vel henføres til denne Tid, hvorvel venteligen herved kun sigtes til en Del deraf, og denne Erobring desuden ei haver varet længe, eller været af nogen Bestandighed. Harald havde Paastand paa en Del deraf efter sin Morfader Harald Klak, ei at tale om Paastand fra ældre Tider. Dronning Mathildis, Moder til Keiser Otho, døde den 10 Martii, og var formodentligen en Dotterdotter af den Danske Kong Godefrid, som omkom ved Frankernes Svig Aar 885. I et Diploma, udstædet paa Concilium i Ravenna, hvorved Erkesædet i Magdeburg stiftes, taler Keiser Otto om, hvorledes han med stor Umag og Fare haver omvendt alle Slaver, der boede paa hin Side Elven i Nærheden af Saxerne; og i et andet af 969 om Omvendelsen af alle de Slaver, der boede paa hin Side Sale og Elven. Af den Engelske Kong Edgar haves et Diploma fra dette Aar 968, hvori han kalder sig Engellands Konge, meget bestyrket ved Northumberlands Herskab, og ved Hedningenes og Britternes Afkom; hvilket viser, hvor høit man da haver anseet det, at alle Danske i Engelland vare nu den Engelske Konge underkastede. Murchertach, Donalds Søn, en Irsk Konge, angreb og plyndrede de Klostere Loigmag og Druin inescluinn, som Ostmanerne besadde, og dræbte der mange Ostmaner. I et Diploma erkiender Hertug Richard Hugo Capet for sin Senior eller Seigneur, det er Herre, som han og forhen havde giort med dennes Fader Hugo Magnus; hvilket dog vel neppe bør for-

forstaaes om Normandie selv, men om nogle andre smaae Lande, der hørte til det Franske Hertugdømme (28). Harald Blaatand.

En vis Mactus, Haralds Søn, kom med en Hær af Danske Skibe til Anglesey, hvor han plyndrede Penmon, der laae øverst paa et høit Bierg, og hvor endnu anseelige Levninger efter en Befæstning ere at see. I Irland dræbte Østmanerne den Abbed Cellach Hua Nuadhat ved Indgangen af Munkenes Spisesal, eller Refectorium. En mægtig Normanisk Flode, bestaaende af 100 Skibe, landede under Anførsel af deres Konge Gundered, hvor man igien kiender det Nordiske Navn Gudrod, i Gallicien, hvor den skiændte og brændte vidt og bredt, og trængede deres Hær lige ind til Compostella, i Tanke at plyndre den, allerheldst Gallicierne havde didhen bragt alle deres Rigdomme. Bisp Sisenand af Compostella gik dem med sin Hær i Møde, og traf dem ved Tornellos, men var saa ulykkelig selv at sætte Livet til ved et Pileskud den 29 Martii, hvorpaa hans Folk toge Flugten. Derefter plyndrede Normanerne uden Modstand mange Stæder, men mange overgave sig ogsaa, og skyede dem hvad de forlangte, for at undgaae Fiendtlighed. Saaledes droge de frem lige til Biergene af Cebrero (a), som skille mellem Castilien og Vierze, en Egn i Kongeriget Leon, men siden nærmede de sig Søekusten, baade Aar 969.

(28) Sch. N. H. T. 3. p. 36—44. Witek. l. 3. p. 661. Leibnitzii Scr. T. 1. p. 274. Ad. Br. l. 2. c. 51. p. 16. Helm. l. 1. c. 9. p. 26. Leibn. Scr. T. 1. p. 334. Gram in Meurs. not. e. col. 144. 145. Lenckfeldii Opera T. 2. p. 649—652. 656. Gramde exp. Dan. H. Anc. p. 286. Dugdale Monast. Anglic. T. 2. p. 862. Knytlinga-Saga c. 1. p. 2. Colgani A. S. Hib. T. 1. p. 736. Doublet Hist. de l'Abbaye de S. Denis p. 817. Bouquet T. 9. p. 731.

(a) Kaldes uden Tvil nu Cebret, og ligger ved Lemos i Gallicien.

Harald Blaatand. Aar 969. baade for ikke at være alt for langt fra deres Flode, saa og fordi Landets Regentere bragte allevegne fra Mandskab paa Benene (29).

Aar 970. Gonzalez Sanchez blev sat til overste Anforer over denne Hær med Befaling at angribe Normanerne, og fornemmeligen at forhindre, at de ei skulde faae noget Bytte bortfort med sig. Han traf dem just an paa deres Tilbagemars, da de vare nær ved en Havn, hvor deres Flode laae, paa hvilken de vare i Færd med at gaae om Bord. Han greb dem og saa modig an, at de fleste bleve, tilligemed deres Konge Gudrod, endskiont de giorde tapper Modstand, nedlagde, de ovrige tagne til Fange, og deres Flode opbrændt (a). Oskytel, uden Tvil en Dansk, Erkebisp i York, dode den 1 November, hvorpaa Oswald, Bisp i Worcester, ogsaa en Dansk, og en Brodersen af Erkebisp Odo, som i hans

(29) Wynne Hist. of Wales p. 57. Cambd. Brit. c. 804. Colgani A. S. Hib. T. I. p. 339. Lucas Tudensis l. 4. p. 86. in Schotti Hisp. ill. T. 4. Rodoricus Toletanus l. 5. c. 11. p. 86. ib. T. 2. Sampirus p. 70. ap. Sandoval. Ferreras T. 3. p. 123. 124.

(a) Dersom ikke Schönings Chronologie over de Norske Konger i det 10 Seculo var ellers ved mange andre Beviser stadfæstet, saa skulde man snarere troe Torfæi, efter hvilken Harald Grafell faldt 962; thi da kunde man ansee den Gudrod, der omkom i Spanien, for Grafells Broder Gudrod, om hvilken Schöning selv T. 3. p. 127. 128. tilstaaer, at han forsvinder af Historien; Dog maatte man da antage, at han vel havde stridet i Spanien, men dog ikke sat Livet til der. Men paa den anden Side maae man og tilstaae, at der have været saa mange Danske og Norske Hær- og Soe-Konger, saavel hiemme, som i Skotland, Irland &c., at det let bliver muligt, man ei kan giøre Rede for en og andens Herkomst; Hertil kommer, at Gudrod, Harald Grafells Broder, først satte efter Snorro i Ol. Tr. S. c. 93. Livet til Aar 998 i Norge imod Oluf Tryggvesöns Folk.

i hans Stæd. Ovenomtalte Mactus, Haralds Søn, undertvang nu gandske Anglesey, men maatte kort efter forlade den igien, og vende did hvorfra han var kommen (a). I et Diploma af Kong Edgar, udstædet til Klosteret Croyland, findes blant Underskriverne en Frana og en Fritheger, som vare Danske paa Fæderne Side. Ostmanerne udplyndrede den Egn Kenought i Ulster, saa og en Del af Meath, hvor de erhvervede anseeligt Bytte. Foruden denne Plage af Fremmede vare ogsaa Irrerne plagede med indbyrdes Uenigheder, i det Donald, Congelachs Søn, giorde Donald, Mortoughs Søn, det Irske Monarkie stridigt, og fik Ostmanerne og Indvaanerne af Leinster paa sin Side. Monarken gik ind i Leinster, og kom det ved Kilmane til et skarpt Slag. Ostmanerne anførtes af Amlav. Striden var blodig, og ikke afgiørende, mange fulde paa begge Sider, dog flest paa Donalds Congelachs Søns Side, og deriblant Angal, Søn af Kongen i Ulster, en ung Prinds af Oirigial, og flere Fornemme. Omtrent ved denne Tid er nok Hertug Richard i Normandie bleven bekiendt med Gunnor, som var det deiligste Fruentimmer i det gandske Land, meget fornuftig, venlig, og af den allerfornemste Danske Stamme (b). Siden efter, omtrent Aar 987, ægtede han hende, men først var hun hans Frille, og blev det paa følgende Maade: Richard var paa Jagten til Herberge

Harald Blaatand. Aar 970.

(a) I den Wallske Historie af Wynne kaldes Mactus nu Harald, er det rigtigt, og har han været Macti, maaskee Canuti, Søn, saa turde han vel blive den Danske Prinds Harald eller Guld-Harald, og saa stadfæster det Schönings Mening, at Harald Grafell kan være død 976, i det mindste ei førend efter 670, saasom Harald Grafells og Guld-Haralds Død fulde ind i eet Aar.

(b) Det er at sige, af de Danske eller Norske, som med Rolf vare komne ind i Landet. Muligt, at hun har været af Kongeligt Blod.

Harald Blaatand. Aar 970.

berge i Schecheville, ei langt fra Arques, hos een af sine Riddere og Jægermestere, som var gift med Gunnors Søster Sainfria, der saae meget got ud. Hertugen fik Lyst til hende, og saa vidt ginge da de vilde Sæder, at han befoel Manden at overlade ham sin Hustrue for den Nat. Men Sainfria lod sin Søster Gunnor, som endda var meget smukkere, træde i sit Sted, hvormed og Hertugen siden var fornøiet, og beholdt hende. Ved hende blev han Fader til Richard, siden Hertug i Normandie, Robert, Erkebisp i Rouen, og Malger, og trende Døttre; Emma, først gift med den Engelske Kong Ethelred, og siden med Knud den Store; Hedvig, gift med Godfrid, Fyrste i Boulogne; og Mathild, gift med Odo, Greve af Chartres, fra hvilke alle kom meget stor Slægt. Gunnor giftede sine tvende Søstre Wewa og Awelina ogsaa got bort, den første til en vis Turolf, Søn af Torf og Broder til Thorkil, hvilke Navne vise, at de have været Danske, og den anden til en vis Osbiörn, uden Tvil ogsaa en Dansk. Hendes Broder Herfast var og en mægtig Herre, Fader til Osbiörn af Crepon, og Farfader til Wilhelm, Greve af Herford i Engelland. Fra Herfast og hans Døttre stammede og mange store Slægter. Efterat Richard havde længe levet med Gunnor i ugift Stand, ægtede han hende omsider ved følgende Leilighed: Han vilde giøre sin Søn Robert til Erkebisp i Rouen, men man forestilte ham, at det umuligen kunde lade sig giøre for Kirke-Lovenes Skyld, der forbøde en Uægte at komme til geistlig Værdighed, endskiønt man dog havde mange Exempler derpaa i de Tider; Men den kloge Gunnor vidste saa got at betiene sig af Kirke-Lovene, og fik alle de Fornemme og Geistlige saaledes paa sin Side, allerheldst hun var meget gavmild imod Kirker og Klostere, at Richard endeligen beqvæmede sig til at ægte hende.

Under

Under Vielsen blev en Kappe holdt baade over ham, hende og alle Bornene, hvorved de bleve giorde til ægte Fødde (30). Harald Blaatand.

Hagen Lade-Jarl var i forrige Aar bleven udjaget fra sit Herredømme i Throndelauget af de Norske Konger, hvorpaa han røvede rundt omkring i Østersøen, undtagen alene i Danmark, hvis Konge han søgte gandske at faae paa sin Side. — Men i dette Aar 971 vendte han didhen tilbage igien, og kom paa nye i Besiddelse af sine forlorne Lande. Maaskee det er ved denne Tid, at Kongerne af Munster, Mahon og Brian, Brødre, holdte Ostmanerne i Corke, Waterford og Limerick i Ave, hvilke derover tilsidst droge ud 3000 Mand stærke, under Anførsel af Muint, Regent i Limerick, og af fire andre Krigsøverster (a). Men Mahon anfaldt dem underveis paa deres Tog fra Cashel til Limerick, paa et Stæd kaldet Sulchvid, og det med saadan Tapperhed, at 2000 bleve paa Pladsen, og han tilligemed de Flygtige brød ind i Limerick, hvis Porter han opbrændte, og af hvis Vold han nedrev en Deel. Men strax derpaa giorde Mahon Fred med dem, og vendte sine Vaaben mod sin egen Landsmand Feargal, Konge af Connaught (31). Aar 971.

O 2 Keiser

(30) Sempirus p. 70. Luc. Tud. p. 86. Rod. Tol. p. 87. Ferreras T. 3. p. 124. 125. Chr. Sax. p. 121. W. Malm. p. 269. 270. Wynne Hist. of Wales p. 57. Waræi Ant. Hib. p. 134. Ma-Geoghegan T. 1. p. 405. 406. O-Halloran T. 2. p. 229. Ingulph. p. 884. Sim. Dun. c. 162. Dudo l. 3. p. 137. 152. 153. W. Gemm. l. 4. c. 18. p. 247. l. 6. p. 260. l. 8. p. 311. 312. Bouquet T. 11. p. 56. 57. 58. 329. 343.

(a) I Discourse in Vindication of the antiquity of Ireland 4to. Dublin 1717. p. 209. kaldes de Tetil af Waterford, Ruaman af Corke, Bernard og Torolb (Thorolf).

(31) Sch. N. H. T. 3. p. 45—50. O-Halloran T. 2. p. 230—231.

Keiser Otho kom nu tilbage fra Italien, hvor han endda den 1 August udstædde et Diploma til Pavia, men strax efter finder man ham alerede i Tydskland, thi der udgav han den 14 August et Brev til St. Gal, og den 18 og 28 i samme Maaned twende andre til Costnitz, sampt et af 17 September til Ingelheim; siden efter forekommer intet af ham lige indtil hans Død i næste Aar 973 den 7 Maji til Memleben, dog holdt han Palme Søndag i Qvedlinburg, og maae altsaa inden den Tid være kommen tilbage. Da han nu døde Nord paa i Saxen, da han saa længe var i Italien, da Krigen mod de Danske først begyndte 968, og da det dog er vidst, at han selv haver giort et Tog til Danmark, saa kan hertil ingen anden Tid findes end Slutningen af 972, og Begyndelsen af 973, eftersom venteligen nogle Maaneder ere bortgangne med det Tog. Og da det altsaa maae være gaaet for sig om Vinteren, saa kunne de Besværligheder, saadant Vinter-Tog medfører, have foraarsaget saavel Keiserens som Hertug Hermans saa hastigen paafulgte uventelige Død. Efter al Anseende har Keiseren ladet Krigshæren staae i Marken under Hertug Hermans Anførsel, saa han strax ved sin Ankomst kunde drage med den imod de Danske. Og at Otho's Tog er skeet i hans allersidste Aar, bevises ogsaa derved, at Adam af Bremen siger, at det gik for sig efterat Otho havde igien bragt til Lydighed alle de Riger, som vare faldne fra efter Carl den Stores Tid, ved hvilke alle Riger, venteligen ogsaa Italien især, forstaaes, som ikke fuldkommen blev bragt til Lydighed forend 971, hvorpaa Otho først 972 kom tilbage til Tydskland. Harald var med det meste af sin Krigsmagt borte paa et Tog, da Keiseren angreb hans Lande; venteligen har han været i Venden, hvor han havde meget at bestille med at indrette Jomsborg,

end-

endskiønt Saxo vil, at han var i Halland, i Anledning af den Svenske Prinds Styrbiörn, hvilket dog hører til senere Tider. Herover fandt Keiseren liden Modstand, drog over Danevirke, og brød ind i Jylland, som han med Sværd og med Ild ødelagde og beskattede lige til Limfiorden, hvor han formedelst Mangel paa Skibe ei kunde komme længre, og derfor til en Erindring skal have kastet sit Spyd i den, hvorefter den Deel deraf imellem den Mors og Bovling Amt skal til denne Tid have ført Navn af Ottesund; Dog da Snorro kalder det Oddasund (a), og henfører dette Navn til meget gamle Tider, langt før Otto's Tid, og Beliggenheden af dette Sund mellem tvende Odder desuden stadfæster, at Oddesund er det rette Navn, saa er jeg nær ved at ansee denne Beretning om Ottesund for en Fabel. Men paa den anden Side lod Otho længe forhen Aar 940 eller 941 grave en Canal fra Schelde til Havet imellem Cadsand og Walchern, hvilken efter ham kaldtes Odlinga eller Otho's Grav, hvilket viser, at han haver været i den Smag at kalde Vande efter sig, ja den hele Pagus der kaldtes Ottinga, og var Grændsen mellem Frankerige og det Tydske Rige. Efter Adam af Bremen lader det, at Otho har ikkun været 7 Dage om at drage det Stykke fra Byen Slesvig og til Limfiorden lige over for Vendsyssel, hvilken Vei kaldtes efter ham Otho's Stræde endnu i Adams Tid. Da nu Otho formedelst Mangel paa Skibe ei kunde komme længere, og desuden hørte at Harald nærmede sig, saa trak han sig tilbage, for ei at vove Slag i fiendtligt Land, og paa noget ufordelagtigt Sted. Harald satte efter ham, og indhentede hans Bag-Trop, anført af Eppo, uden Tvil ovenanførte Grev Ibbo, som

Harald Blaatand. Aar 972.

(a) Peder Syv i Kellgaards Mss. n. 55. p. 328. hos mig, kalder det og Ole-Sund.

Harald Blaatand. Aar 972.

som engang havde Wieman i Forvaring. Denne ihielslog han tilligemed en Del af hans Folk. Men derefter kom det ved Byen Slesvig paa Lohede til en stor Træfning mellem ham og Keiseren, hvorudi de Danske tilsidst maatte romme Marken, og søge til deres Skibe, hvorpaa der blev handlet om Forlig, og vedtog da Harald at lade sig døbe, tilligemed sin Dronning Gunhild, og unge Søn Svend (a), til hvilken Keiseren selv stod Fadder, hvorover han i Daaben fik det Navn af Svend-Otto, eller Otto Svend, ved hvilket han dog siden ei nævntes, men kaldtes kun slet og ret Svend, hvortil er føiet det Binavn Tveskieg, fordi hans Skieg var klofted. Da det Navn Svend ikke just hidindtil har været meget sædvanligt blant vore Konger, saa er jeg nær ved den Mening, at Svends Moder Gunhild haver været en Dotter af den Jydske Kong Svend Langfod, som døde 924, og da bliver det meget begribeligt, hvi Svend og Frode forbleve i rolig Besiddelse af Jylland. Jeg er og tilbøielig til at troe, at Adaldag døbte dem, som den Holstenske Kronike, endskiønt et temmelig nyt Skrift, beretter. Keiseren og Harald skiltes derpaa gode Venner ad, og siden den Tid forblev den sidste bestandig i den Christne Troe, og søgte af al Magt at forfremme den. Daaben skal være skeet i den saa kaldte Jyde-Bæk, men siden til en Erindring kaldet Hille- eller Hellig-Bæk, som flyder i Landet Angeln, mellem Byerne Slesvig

(a) Hvor urigtig Middelalderens Skribenter deels udgives, deels skrive, kan sees af J. Othonis catalogo Ep. Br. ap. Mencke T. 3. c. 780. hvor Sveno (Svend) skrives Qveno. Islænderne skrive ham Sveirn, og hans Tilnavn Tveskieg skrive de Tiuguskegg, see Lang. Scr. T. I. p. 11. Vore egne skrive og Tiughæskiæg, ib. p. 20. 22. Tiugeskeg p. 52. Tywskeg p. 67. Om de forskiellige Maader at skrive Svend paa handler Langebek T. 2. p. 156. Hans Tilnavn oversætter Wilhelm der ved furcata barba; det oversættes og ved admorsa barba.

vig og Flensborg, hvilken derfor endnu i de Lutherske Tider holdtes saa hellig, at Fodermændene ei vilde lade deres Heste drikke af den. I Har-Syssel udi Riber Stigt, lige over for Thye, ligger Pine-Odde, hvor Keiseren skal efter gammel Sagn have havt sin Leir paa Sletten. Adam af Bremen vil, at Harald skal da være bleven Keiseren undergiven, en Sætning, som de Danske nyere Historieskrivere, Gram, Scheidt, hvortil Krohne kan legges, bestride, fornemmeligen paa den Grund, at de ældre Skribenter, Witekind, Dithmar, tie herom. Men hertil kan svares, at de berette næsten intet om Krigen, at det da var Keisernes Vis, at de Regentere, som de overvunde, skulde blive deres Mænd, hvilket Otho selv giorde med de Bohmiske og Polske Regentere, og hans Eftermænd med de Ungerske, hvoraf dog ingen nu omstunder drager de Folger, at Polen og Ungern ere Lehne af det Tydske Rige. Hertil kommer, at om noget saadant er skeet, saa haver det venteligen alene hensigtet til Jylland, som Keiseren paa en vis Maade havde erobret, og som han, ved nu at forlade, igien overlod til Harald; men ei sigter til de andre Dele af det Danske Rige, hvorhen Keiseren ei var kommen, og ei heller let kunde komme, saa at derfore denne forfængelige Skik har ei havt, og ei heller kunde have de Folger i Henseende til Danmark, formedelst det lykkelige Beliggenhed, som i Henseende til Bohmen og Pohlen, hvis Konger maatte, fordi deres Riger vare saa nær opgrændsende til, og landfaste med Tydskland, i lang Tid komme Keiserne til Hielp med Tropper, naar paafordredes. Da Harald alerede var Christen, saa var det let at bevæge ham til at lade sig døbe, som han ikkun for visse Betænkeligheder havde opsat, men at blive Keiserens Mand, tage sit Rige til Lehn af ham, og give ham Skat, var en betydeligere Sag, hvortil

Harald Blaatand. Aar 972.

Harald Blaatand. Aar 972.

hvortil alt Folkets Samtykke udfordredes. Et Indfald i en Deel af Landet synes ikke at have været Grund nok til saadant Skridt, allerheldst Harald havde sin Flode i Behold. I langt senere Tider vare de Keiserlige Mestere af Jylland, men Ferdinand II. forlangte derfor ikke af Christian IV. at han skulde tage Riget til Lehn af sig. Overalt da intet Brev eller Document haves om denne Sag, saa er og vil den blive mork, og er desuden af ingen Betydenhed i Henseende til sine Folger, om den end er sand. I Anledning af dette Tog er uden Tvil Poppo bleven beskikket til Bisp i Slesvig, og indviet af Adaldag. Den Stercolf, som Adam af Bremen omtaler, og som ellers er ubekiendt, tænker jeg og ved denne Leilighed at være bleven Bisp i Aarhus eller og i Ribe (a).

Udi

(a) Scheidt i Kiobenhavnske Selsk. Skrifter T. 1. p. 139. not. k. henforer Otho's Tog til 958. Gram in Meurs. c. 145 efter 964, og begge anfore Grunde for sig, som vidst vise, at det ei kan være skeet for. Hvitfeld har T. 1. fol. p. 49. Aar 948, og eftersolges deri af Pontanus p. 130, ja det lader endog, at Ad. Br. l. 2. c. 2. p. 16. henforer Haralds Omvendelse til samme Aar. Flateyar Annaler have 949. H. Comer col. 529. Aar 947, og c. 536. Aar 963. Annalista Saxo col. 282. Aar 952. Alberinus Monachus p. 15. Aar 967. Magnum chronicon Belgicum p. 79. Aar 965. Adami Scholiast p. 29. Aar 966, hvilket Aar jeg engang haver i Philalethi Tronhiemske Samlinger p. 38. givet Bifald. Sigebertus Gemblacensis p. 585 antegner Haralds Omvendelse ved Aar 966. Cypræus in Annal. Ep. Slesv. l. 1. p. 54. sigter for Aar 946, i Henseende til Otho's Tog og Haralds Omvendelse, thi nogle tale om det sidste, heldst ved Poppo, uden at mælde om det forste, og Moller i Cimbria literata T. 3. p. 2. folger ham i Henseende til Aaret. Petrus Olai hos Langebek T. 1. p. 173. henforer Poppos Prædiken og de Danskes Omvendelse til 966. Vincentius Bellovacensis in Speculo naturali l. 32. c. 88. col. 2464. vil, at Haralds Omvendelse ved Poppo er skeet i Othonis I. Tider. Erphordianus Variloqvus in Menckenii Ser. T. 2. col. 520. lader de

Danske

Udi Irland skede og mange vigtige Ting ved denne Tid, hvorvel der er ikke ret muligt at bringe alt der til sine visse Aar. Ostmanerne af Corke, Waterford, Limerick og Dublin giorde nu

Harald Blaatand. Aar 972.

Danske omvende ved Poppo, Erkebisp i Trier, som efter ham sad fra 1016 til 1035, og skal have i Danmark giort mange Mirakler, der ei vare blevne bekiendte for de Tydske; Det samme staaer og i Gestis Trevirorum c. 47 og 48. p. 68—70. i Leibnitzii accessionibus. Brandis i Rudimentum novitiorum angiver Haralds Omvendelse ved Poppo at være skeet Aar 950, og giøre Poppo til Pavens Capellan. Om Poppo handler Moller i Isagoge ad Hist. Chersonesi Cimbricæ Part. 2. p. 70—77, hvor han og forsvarer hans Mirakuls Virkelighed. Wormius in fastis p. 27. henfører Haralds Omvendelse ved Poppo til Aar 974. At Ottonernes Tog er bleven blandet sammen, og derved ogsaa Haralds Omvendelse bleven henført til adskillige Tider, er saa meget mindre at undre paa, som og Otto II. kaldes undertiden i sine Diplomata Magnus, see et af den 3 November og Aar 974 i Gerckens Codice Diplomatico Brandenburgensi T. 1. p. 28. Ja det som mere er, Otto III. kaldes endog den Store i et Diploma af Aar 1001 den 4 April, udstædet i St. Apollinaris Kloster i Italien, og indført i Mittarelli Annal. Camaldulens. T. 1. App. col. 160. Den Slaviske Krønike hos Lindenbrog c. 7. p. 191. vil, at Kong Harald maatte blive Keiserens Lehnsmand, og tage Riget af ham, dog den samme Skribent kalder Keiserens Marggreve, og Gesandt, Hediba, giørende saaledes en Byes Navn til en Persons. n. 202. i Folio blant Magnæana, som indeholder Norna Gests Saga, henfører Haralds Død og Ottos Krig til Aar 944. Pontoppidan i Theatrum Daniæ p. 355. vil, at en Fortifications-Linie, ei langt fra Ottesund, som skal være omtrent een halv Mil lang, er en Levning af dette Keiserens Tog. Den Lüneborgske Krønike hos Eccard T. 1. col. 1333. 1334. kalder den Danske Konge Godefrid, og lader Keiserens Tog skee imod ham efter 960. Saa mange og adskillige ere Beretningerne om Tiden af Otto's Tog og Haralds Daab, men jeg antager med Schöning, at alle 3 Ottoner have bekriget Harald, og at han er bleven døbt under Otto I, og følger Gebhardi i Henseende til hans Daabs Aar, nemlig 972.

Harald Blaatand. Aar 972.

nu Forbund sammen mod Mahon. Et Forbund, de holdte en Tid lang hemmeligt, indtil de havde faaet nok Proviant sammen, hvorpaa de alle droge afsted til Thurles i Munster udi Grevskabet Tipperary, anførte af Corran fra Dublin, af Magnus (a) fra Limerick, og af Thoralf og Sithmoll. Men Mahon paste dem op ved Passet af Sulchvid, hvor hans Rytterie under Anførsel af hans Broder Brian slog Ostmanernes Rytterie paa Flugt, og siden Mahon selv det øvrige af deres Hær med et stort Nederlag. Dog lader dette Tog at være det samme som jeg har anført under forrige Aar, med mindre der ere i saa kort Tid skede tvende Slag ved Sulchvid. Derpaa faldt Murrough, Konge af Leinster, med Ostmaniske Hielpetropper ind i Meath, men blev slaget tilbage. Kort derefter blev den tapre Mahon myrdet af sine egne Folk i Grevskabet Corke, hvorpaa Stifteren af dette Mord Maolmuadh blev Konge i Syd-Munster, men Brian, den Afdødes Broder, Konge i Nord-Munster, hævnede sin Broders Død paa hans Banemand O-Donovan, hvilken han strax derpaa dræbte, tilligemed 1500 tung bevæbnede Ostmaner og deres Anfører, en vis Amlav. Derefter stridde han ved Beallach-Lachta imod Maolmuadh, som havde en Trap Ostmaner til Hielp. Morough, Brians ældste Søn, som da var ikkun 13 Aar gammel (b), dræbte Maolmuadh med egen Haand, hvorpaa Brian blev Konge over begge Munster. Kort efter blev Ugaire, Søn af Thuathal, Konge af Leinster, overrumplet af Ostmanerne i Dublin, og taget til Fange. For at hævne

(a) Dette Navn var endnu ikke til.

(b) Om en vis Þorstein Uxafot siges i hans Saga p. 281. i Arnæ n. 563. B. 4to, at han, da han var 12 Aar gammel, kunde i Kræfter tage det op med de stærkeste Mænd.

hævne dette samlede Brian en stor Deel Skibe og flade Baade sammen, for dermed at angribe de smaae Øer i Shannon fra Limerick af og til Havet, fra hvilke Ostmanerne giorde jævnlige Indfald paa begge Sider i Landet. Iblant disse Øer var Inis-Catha, hvilken, tilligemed dens Kirke, den Danske Søerøver Maccus, Haralds Søn, havde plyndret i det Aar 972, som Colgan forsikrer. Paa denne landede Brian med sine flade Baade, understøtted fra sine store Skibe ved en Hagel af Steene og Pile. Ostmanerne mistede her 800 Mand, og tre af deres Anførere dræbtes. Efter det indtog Brian Inis-Catha, tilligemed alle de andre smaae Øer, ja endog Limerick selv, hvor han affatte alle Ostmaniske Øvrigheds-personer, og indsatte derimod Irske. Ugaire blev derpaa udløst, hvorpaa han strax angreb dem af Dublin, hvilke dog overvunde og ihielsloge ham (32).

Harald Blaatand. Aar 972.

P 2 Som

(32) Gram in Meurs. not. e. b. col. 144—148. not. a. col. 151—154. Saxo L. 10. p. 182. 189. Gebhardi Gesch. von Dän. p. 411. 412. Knytl. Saga c. 1. p. 2. Ad. Br. l. 2. c. 51. p. 16. c. 69. p. 20. De situ Daniæ &c. p. 55. 56. Snorro i Ol. Tr. Saga c. 28. Pontopp. Ann. T. 1. p. 69. Scheidt i K. D. Sk. T. 1. p. 134—143. Lang. Scr. T. 1. p. 158. Min T. 8. p. 806. 811. Chr. Holf. in acc. Leibnitz. c. 11. p. 18. Torf. Trif. p. 29. 30. Witek. l. 3. p. 660. 662. Ditmar. l. 2. p. 330. 340. in Leibn. Scr. T. 1. Theod. de Niem. in Meib. Scr. T. 1. p. 665. & in Nemore Unionis Tract. 6. cap. 33. p. 482. Argentorati 8vo. 1609. Docum. ad calc. Mösers Osn. Gesch. T. 2. p. 6—8. Eyndii Chron. Zelandiæ p. 91. 92. Naar Witekindus l. 1. p. 39. siger, at ikke alene Tydskland, Italien og Frankerige kunde neppe værge sig imod Othonis Magt, men endog næsten hele Europa, saa synes det at vise, at Otho ogsaa har havt Fordele imod de Danske. Danske Atlas T. 5. p. 514. 515. 473. Snorro i Ynglinga-Saga c. 28. Altingii not. Germ. inf. T. 2. p. 59. Bouquet T. 11. p. 366. n. 417. n. Cornerus col. 536. in Eccardi Corp. T. 2. O Halloran T. 2. p. 232—237. 241. Ma Geoghegan T. 1. p. 406. Colgani A. S. Hib. T. 1. p. 542.

Harald Blaatand. Aar 973.

Som en Folge af Krigen var det vel, at Kong Harald sendte Gesandtere med anseelig og Kongelig Skiænk til Keiseren, hvilken de truffe i Qvedlingburg, og hvorhen komme ligeledes Gesandtere fra Kongerne i Bohmen og Polen, ja som den Saxiske Analist vil, de Konger Boleslav og Miseco selv, fra den Grækiske Keiser, fra Hertugen i Benevent, og fra Ungarer, Bulgarer, Slaver og Russer. Otho var nu paa den hoieste Spidse af sin Magt, han var frygtet og æret af alle, han var den mægtigste og storste Regent siden Carl den Stores Tid, og bar ei alene selv Navn af den Store, men efterlod det ogsaa i Arv til sin Son og Sonneson; Og uden Tvil har dette Tilnavn af den Store bragt vore Nordiske, ja endog Tydske Skribenter i Vildterede i Henseende til, hvilken Otho der har giort det Danske Tog, og formaaet Kong Harald til at lade sig dobe, da de ei have mærket, at det sidste alene vedkommer den forste Otho, hvorvel de alle tre have giort Tog til Danmark. Men denne Otho's Herlighed led forst Skaar ved Hertug Hermans uformodentlige Dod, der indfaldt den 1 April, hvorpaa Keiseren selv dode den 7 Maji, som forhen er sagt, og havde sin Son Otto II. til Efterfolger. Otho var i Gierning og Navn den Store, en mægtig, myndig og stræng Herre. Det kommer mig for, som forhen sagt, at det Danske Vinter-Tog haver forkortet saavel Keiserens som Hertug Bernhards Dage, da de begge vare Mænd til Aars. Witekind opregner iblant de Fortienester, Folket tillagde Otto, at have ved Vaaben overvundet de stolte Fiender, Avarer, Sarracener, Danske, Sclaver; Og Ditmar siger, at han bragte de vestlige Folk (de Franske) og de Danske til Stilhed, sampt at han var Italiens, Daciens (Danmarks) og Saxens Velfærd eller Frelse. Theodoricus af Niem beretter,

beretter, at Otho opholdt sig et halvt Aar i Danmark. Efter Herman blev hans Søn Bernhard, som gemeenligen kaldes Benno, Hertug i Saxen. Han var en duelig og tapper Mand, men paalagde Almuen store Byrder, saa han derfore var ikke saa elsket som Faderen. Hos den nye Keiser vedblev Adaldag i samme Naade som hos den forrige, saa at han næsten stedse var hos ham; Derfore stadfæstede ogsaa Otto ved et Brev, udgivet til Magdeborg den 27 September, alle den Hamborgske Kirkes Herligheder og Rettigheder, i Henseende til de Klostere, der stode under det, saa at ingen Hertug, Marggreve eller Greve maatte i mindste Maade have noget over de Personer, didhen hørende, at sige, men de skulde alene staae under de Advocater, Erkebispen selv beskikkede. Keiseren gav og Cleriset i Hamborg Magt til selv at vælge sig en Bisp, naar fornøden giordes. Og alt dette, skriver han, skede for hans Faders Siæls Beste, og til Jomfrue Mariæ Ære, da Hamborg var indviet til hende. — Den Skotske Kong Kineth kom til den Engelske Edgar i London, hvor den gamle Trætte om Louthian blev afgiort saaledes, at det skulde tilhøre de Skotske Konger, og de tage det til Lehn af de Engelske, fra hvilken Tid af Edenborg har uden Tvist tilhørt Skoterne. Edgar var saa meget des villigere hertil, som dette Land var vanskeligt at forsvare imod Skoter og Picter, og Kineth desuden lovede, at Indvaanerne skulde holdes ved deres gamle Skikke, og ved det Engelske Sprog. Efter alt dette seilede Edgar med en stor Flode til Chester, hvor Kineth og flere Konger, sampt mange Fornemme, og deriblant Orkenøiske Jarler mødte ham, og indginge de alle Fred og Venskab med ham, og lovede at være ham følgagtige baade til Lands og Vands, sampt at blive hans Mænd. Kongerne vare disse:

Harald Blaatand. Aar 973.

 Kineth,

Harald Blaatand. Aar 973.

Kineth, i Henseende til Louthian, Malcolm af Cumberland, Dufnal af Demetien i Wales, Siferth og Howel i de øvrige Dele af Wales, Jacob af Galvalien, det er Bretagne i Frankerige, hvor han vel ikkun haver besiddet en liden Del, Jukil i Westmoreland, og Maccus, Konge paa Man og flere Øer, venteligen Suderøerne, ogsaa kaldet de Hæbudiske, hvilken af en Engelsk Skribent kaldes Archipirata, det er Erke-Søerøver, som da var et Ærenavn. Denne Maccus var enten en Søn af Amlav, forhen Konge i Northumberland, eller og af Harald, Konge paa Suduroerne, hvorvel det første kommer mig rimeligere for, og at han ikkun er bleven giort til en Søn af Harald, fordi han var hans Eftermand, og havde maaskee hans Dotter til Ægte. Det er og rimeligt for mig, at han er den samme som Mactus og Amancus. Efterat Freden var indgaaet skal Edgar have Dagen derpaa foretaget denne saa besynderlige og i den Engelske Historie saa berømte Handling, at han lod sig roe op af Deefloden af bemældte otte Konger, imedens han selv sad ved Roret. Er noget saadant skeet, da er det dog snarere skeet af Venskab, end af Skyldighed. — Østmanerne dræbte den Salige (a) Ferdalac, Abbed af Rechrin (33).

Den

(a) Salig, beatus, kaldtes i Middelalderen en Mand, der ansaaes for hellig, men ei var canoniseret.

(33) Chr. Saxo in acc. Leibn. p. 187. Lamb. Schafn. ap. Pist. T. 1. p. 157. Annal. Saxo ap. Ecc. T. 1. c. 322. Calles T. 4. p. 522. 523. Witek. p. 662. Ditm. p. 330. 340. Annales Hildeshemenses p. 719. ap. Leibn. T. 3. Ad. Br. l. 2. c. 67. p. 20. Staphorst T. 1. p. 305. 306. Chr. Sax. p. 122. M. West. p. 192. F. Vig. p. 607. Gale T. 1. p. 150. T. 3. p. 545. 676. W. Malm. p. 56. Cambdeni Brit. lat. p. 689. Colgani A. S. Hib. T. 1. p. 107. Ej. Triad. Thaum. p. 510.

Den Danske Harald ponsede nu paa at hævne paa Sønnen hvad Faderen havde brudt. God Anledning hertil gaves ved det Henrik, Hertug af Bayern, en Farbroder-Søn af den nye Keiser, tragtede efter Riget, og fik den Bøhmiske Boleslav og den Polske Miseco paa sin Side. For at understøtte ham, og for at svække Keiseren, brød Harald ind i Saxen og plyndrede det. — Af den Engelske Kong Edgar haves et Diploma, udstædet i dette Aar 974, hvorudi han kalder sig gandske Englands Konge (Basileus), og over Øe- eller Søe-Kongerne, og i Underskriften Basileus af de tilgrændsende Konger, hvilket tiener til at stadfæste hans Overherskab over endel hosliggende Lande og Konger, efter de Engelske Skribenters Beretning (34). Harald Blaatand. Aar 974.

Saasom Kong Harald frygtede for at Keiseren vilde hævne, hvad han forrige Aar havde giort, saa fordrede han Hielp af Hagen Jarl efter en Forening forhen slutted imellem dem. Da nu Hagen havde jævnligen været hos ham, og det var ham meget om at giøre, at beholde saa mægtig en Ven og Bundsforvandt, saa ilede han ham til Undsætning, hvorved han derved satte sine egne Lande blot for de Norske Kongers Anfald, hvilke ogsaa strax efter hans Bortreise toge dem i Besiddelse. Imidlertid havde Keiseren samlet en stor Hær, hvormed han først borttog Busihuth, et Stæd i det Brabantske (a), og derpaa drog han imod de Danske til Slesvig, hvor han tapperligen indtog og gik over Danevirke, eller Heggedor, som Ditmarus kalder den, Aar 975.

og

(34) Lamb. Schafn. ap. Pist. T. 1. p. 157. Ditm. p. 342. 343. Torf. Trif. p. 36. G. Fabr. Sax. ill. l. 2. p. 186. 187. Ingulph p. 884.

(a) Langebek i en skreven Anmærkning mener, at det er Bucu, som laae paa det Stæd, Lübec nu ligger, hvilket synes nok saa rimeligt.

Harald Blaatand. Aar 975.

og ikkun beskriver som en Grav med en Port paa. Denne Indtagelse skede ved Raad af Hertug Bernhard og af Grev Henric af Stade, Morfader til den bekiendte Skribent Dithmar, Bisp af Merseborg, hvilken, hvorvel langt ude, var ved denne Henrik i Slægt med Keiserne af det Saxiske Hus, som da regierede. Efter dette anlagde Keiseren en Bye i den Egn, og efterlod sig Besætning i den. Dette er alt hvad den troværdige Ditmar, som føddes Aaret efter, beretter om dette Tog, hvorover det ikke er urimeligt, at til dette Othonis 2 Tog maae henføres hvad Saxo fortæller, at Keiserens Tilbagemars var lig en Flugt. Toget er efter mine Tanker skeet i de Maaneder Julii og August, thi den 28 Junii haver Keiseren udstædet et Diploma til Magdeborg i Saxen, og den 29 August eet igien til Botfeld i nu værende Førstendømme Grubenhagen. Af de Islandske Skribenter kaldes denne Keiser med Tilnavn den Røde (a). Den 24 Junii eller

(a) Tydske Skribenter tillegge og Otho II. Søn, Otho III., Tilnavn af den Røde, navnlig Sifrid Presbyter, som slutter sin Krønike med 1307, hos Pistorium T. 1. p. 689, hvor det forekommer tvende Gange; Compilatio chronologica, som slutter med 1474, ib. p. 733; Ja endog Mathæus, Bisp af Cracau, hos den Polske Skribent Kadlubko l. 2. ep. 11. col. 644, hvilken Kadlubko døde Aar 1223, ad calcem Tomi 2. Dlugossi. Den Polske Skribent Boguphalus, som døde 1253, kalder i Sommersbergs Script. Silesiac. T. 2. p. 25. ogsaa Otho III. den Røde; Ja det som mere er, endog Martinus Gallus p. 60, den ældste Polske Historieskriver, som skrev ved Aar 1110. Derimod kaldes Otho II. den Røde af Lange i Cronico Citizensi ap. Pist. T. 1. p. 766, hvilken Krønike sluttes med Aar 1515; Af Bodo i Syntagma de Cœnobio Gandersheimensi, som er skrevet 1531, ap. Meibomium T. 2. p. 495; og af Eckhardus junior, som vel skrev ved Aar 1280, men tog sit af meget gamle og troværdige Skribenter, i de casibus monasterii S. Galli c. 10. p. 44. col. 2. i Goldasti scr. Alem. T. 1.

rikker og 18 Julii døde den Engelske Kong Edgar, og aftog derpaa dette Rige meget ved indbyrdes Uenighed og Flodens Forfald, saa at det siden blev paa nye et Rov og Bytte for de Danske. Hans Søn Edvard, som endnu var gandske ung, kom efter ham paa Tronen, hvorvel Enkedronningen Elfritha giorde sig Umag for sin egen Søn Ethelred, men Edvard fik Kronen ved Hielp af de tvende Erkebisper, Dunstan i Cantorbery og den Danske Oswald i York. Af Edgar haves et Diploma af et ubekiendt Aar, hvori siges, at alle Øerne indtil Norge og Dacien høre til Kongens Krone; Men den ypperlige Hickesius anseer dette Diploma for falskt just for disse Ords Skyld, og mener, at det først er digtet efter Wilhelm Conqvæstors Tid. Mig forekommer det derimod ikke utroligt, at det kan være ægte, da disse Ord stemme overeens med Edgars Titler i andre Breve, og Hickesius overalt hælder for meget til den skarpe Critique, og til let at beskylde Diplomata for Falskhed. Af Kong Edgar haves en Del Love, hvis Udgivelses-Aar er uvis. I dem er alerede Titlen mærkelig, da de siges at være givne Engelske, Danske (dem nemlig, som boede i Engelland), og Britter. Deri fastsættes under Trudsel af Helvedes Straf imod Overtræderne, at Tienderne bør rigtigen gives. Dernæst giver Kongen tilkiende, at han og hans Thani (ypperlige Mænd) ville giøre alt hvad deres Præster og Bisper lære dem i Guds Navn. De Danske skulle følge de verdslige Love, af hvilke de selv kunne udvælge de beste, og de Engelske derimod de Love, som Kongen og de Vise lagde

Harald Blaatand. Aar 975.

T. 1. Heraf sees en nye Anledning til, at blande den 2 og 3 Otho sammen, og en nye Formodning, at den sidste og haver giort Tog til Danmark.

Harald Blaatand. Aar 975.

de til de gamle Love. Dog skulde alle, saavel Engelske, som Danske og Britter, være forbundne til at see paa, at enhver Fattig og Ringe kunde beholde det han eiede; at ingen Tyv skulde kunne hæles; at alle skulde have deres Forborgere eller Loftesmænd, som ginge i Borgen for dem, 24 til Vidne i hver Bye, men 12 i hver Flek og Hundrede, saafremt de ikke vilde have flere. I hvert Salg og Kiøbmandskab, enten det skede i Byen, eller i et Vaabentag (det samme som Hundrede, en vis Inddeling af Landet), skulle altid to til tre Edsforne være som Vidner tilstæde. Dersom nogen sagde falskeligen, at have i Vidners Overværelse kiøbt noget, da skulde han miste sit Hoved. Dog vilde Kongen, at hos de Danske skulde den Lov giælde, som de fandt at være best, og saadan Tilladelse havde han givet dem efter det, de Engelske havde tilstaaet ham. Men skulde enten Kongens Foged (Præpositus) eller nogen Rig eller Fattig befale enten Borgere eller Hyrder noget, som var til Upligt, da skal efter de Danskes Love udfindes noget Middel, saadan et som de selv ville der skal holdes. Grev Oslac (i Northumberland) og Krigshæren i det Grevskab, skulde see til, at disse Love bleve haandhævede. For saa vidt har jeg villet anføre af disse Love, for at vise, at de Danske nød større Frihed end de Engelske, venteligen for derved at holde dem rolige. Da Skrift var lidet giængs blant Almuen, saa maatte Vidner saa meget desmere bruges, thi ellers kunde man let falde paa de Tanker, at Menneskene havde været mere falske og mindre ordholdige da, end nu, i hvilket de dog vel omtrent have været vore nu Levende lige. Jarl eller Grev Oslac blev kort efter Kongens Død forjaget af Engelland, og da han efter det Angel-Saxiske Digt i den Saxi-

ske

ske Kronike tog sin Tilflugt til Egnen paa hin Side Bølgerne, Tangets Land, Veirets Brusen, og Hvalfiskenes Bolig; saa slutter jeg heraf, at han har flygtet til Orknøerne eller til Norge. Hertug Elfer af Mercia begyndte ogsaa at uddrive Munkene, og igien i deres Stæd og Boliger at indføre gifte Præster og Canniker, men ved Dunstans Iver for Munkenes Beste standsede denne Forfølgelse, allerheldst Christi Billede skal paa Concilium til Winchester have talet for Munkene, og Gulvet siden nedfaldt paa et andet Concilium til Calnes Aar 974, undtagen paa det Stæd hvor Dunstan stod, saa alle Munke-Fienderne bleve enten dræbte eller qvæste. Disse tvende Tildragelser ansaaes da for Mirakler, endskiønt det er klart, at de ere frembragte ved Konst, venteligen af Dunstan selv, som var ligesaa oprigtig og from en Mand som Odo, der begge have af alle Kræfter forfremmet Overtroe. Disse indbyrdes Uenigheder, og det Had mellem de ugifte Munke, og gifte Præster, og deres Partier, bidrog siden ei lidet til de Danskes Fremgang i Engelland. Udi Edgars Tid bragtes adskillige af de i Engelland boende hedniske Danske til den Christne Troe, thi jeg finder, at Hedninger, som nyligen vare blevne døbte, gave til Klosteret Horningseie ved Cambridge 7 Hyder, det er Huder, en Maade der forhen haver været brugelig i Danmark at beregne Jorden og Agerne paa, og som paa nogle Stæder endnu bruges i Norge, hvorefter ogsaa Skatter og Afgifter beregnes. Men om Anglerne have ført denne Inddelning med sig fra Danmark, eller og de Nordiske siden taget den op efter dem i Engelland, det tør jeg ikke afgiøre. Edgar roste sig af, at han herskede over flere end hans Forfædre, hvorved Wilhelm af Malmesbury giør den Anmærkning,

Harald Blaatand. Aar 975.

Harald Blaatand. mærkning, at hans Herredømme ei strakte sig videre, men var sikrere og fastere (35).

Aar 976. Kong Harald og Hagen Jarl (a) singe nu endeligen Leilighed til at sætte deres Anslag i Værk mod de Norske Konger, helst imod Harald Grafell, den Fornemste af dem, og det ved følgende Anledning: Harald, en Søn af den Danske Haralds ældre Broder Knud, havde længe som Søerøver svermet om paa Havet, og erhvervet saa store Rigdomme, især saa meget Guld, at han derover fik Navn af Guld-Harald. Tilsidst kiædedes han ved saadant uroligt Liv, og begav sig til sin Farbroder i Danmark, hvor han stiftede Venskab, ja indgik Fostbrødrelag med Hagen Jarl, og aabenbarede for ham sit Forsæt at fordre af Kong Harald den Del af Riget, hvilken han meente at tilkomme sig, som fød af en ældre Broder. Hagen Jarl bifaldt hans Forsæt, og opmuntrede ham til at sætte det i Værk, saa meget mere, som Kong Harald skulde aldrig have kommet til Regieringen i Danmark, hvis hans ældre Broder Knud havde levet. End videre lagde han til, at han aldrig vilde nogensinde faae Del i Riget, hvis han ei fordrede den. Efter saadant Raad krævede Guld-

(35) Ditm. l. 3. p. 342. Sch. N. H. T. 3. p. 58. 64. 72. 73. Orig. Guelf. T. 4. p. 290. 380. Saxo l. 10. p. 182. Lamb. Shafn. p. 157. Ann. Saxo c. 327. 328. Torf. Trif. p. 34—36. Knytl. Saga c. 1. p. 2. Georgisch Regesta T. 1. col. 259. Chr. Sax. p. 122. 123. 124. R. de Hov. p. 426. 427. Hickesii Diss. ep. ad Show. p. 86. Wilkins leges Anglo-Sax. p. 79. M. Westm. p. 193. W. Malm. l. 2. p. 60. 61. H. Hunt. p. 357. Gale T. 3. p. 482. Whartoni Anglia Sacra T. 2. p. 34.

(a) I Thomasskinna c. 1. p. 19. siges, at Harald Grænske var da i Danmark, og havde ogsaa Deel med i dette Anslag.

Harald Blaatand. Aar 976.

Guld-Harald i Overværelse af mange Rigets ypperste Mænd, som vare begges Venner, den halve Del af Danmark, hvilken efter Fødselen tilkom ham (a). Kong Harald vrededes herover hæftigen, og svarede: At ingen Mand havde forlangt af hans Fader Kong Gorm, at han skulde blive Half-Konge i det Danske Vælde, ei heller af dennes Fader Harde-Knud, og ikke heller af Sigurd Orm i Oie, eller af Regnar Lodbroe, og blev Kongen derpaa saa vred, at ingen maatte tale med ham. Nu begav Guld-Harald sig meget misfornøiet til sin Ven Hagen Jarl, fortællende ham Sagens slette Udfald, og leggende til, at han havde i Sinde at søge sin Ret med Sværdet. Hagen forestilte ham, at han ei maatte aabenbare saadan Tanke for nogen, da den ellers vilde koste hans Liv, og at til saadanne Bedrifter hørte en dristig og i sit Forsæt urykkelig Mand, som var rede til at giøre saavel gode som onde Gierninger. Guldharald svarede, at han vilde paatage sig saadant, og ei spare sine Hænder fra at dræbe Kongen selv, om han saae Leilighed dertil, siden han vilde nægte ham det Rige, der med Rette tilhørte ham. Noget efter kom Kongen til Hagen, som han havde største Fortrolighed til, og fortaalte ham alle Ting, givende derhos tilkiende, at han havde besluttet, at tage Guldharald af Dage, saafremt han fremturede i sin Paastand. Hagen forestilte, at det vilde være uraadeligt at dræbe den anden, da enhver vilde ansee ham for sagløs (b), og lader han gandske

vidst

(a) Det synes altsaa, at den samme Odel, endog i Henseende til Riget, haver da havt Sted i Danmark, som i Norge.

(b) Dette bekræfter end mere den Mening om Odelen til Riget, hvilken dog ei gieldte, uden Almuen dertil gav sit Samtykke. Schæffer i Upsalia p. 368 og 370. mener, at Adelsmænd er saa meget som Odelsmænd, og at følgeligen alle Bønder have i gamle Dage været Adel. Vel sandt, at

Harald Blaatand. Aar 976.

vidst ei heller sit Forsæt fare, blev han ved, som kan blive farsigt, om han begynder Ufred i Riget, da mange ville falde til ham, for den Kiærlighed, de have baaret til hans Fader; Ikke heller vil jeg, at du skal giøre dig til mindre Konge end din Fader Gorm var, som meget forøgede sit Rige, og ingenlunde mindskede det. Kongen blev nu forundret over hvad Hagen vilde raade ham, og denne bad ham komme igien om nogle Dage, hvorpaa Kongen gik bort med sit Følge, men kom efter nogle Dage atter til ham. Hagen sagde da, at han tilraadde Kongen at beholde sit eget Rige ubeskaaret, men at skaffe derimod sin Brodersøn et andet, som han kunde være fornøiet med. Hvad skulde det da vel blive for et Rige, spurgde Harald. Det er Norge, gav Hagen til Giensvar; Kongerne ere der onde ved Landsfolket, derfore vil hver Mand dem Ont igien, efter Fortieneste. Harald gienmælede: Norge er et stort Land, Folket er haardt, og ei got at søge til med en fremmed Krigsmagt; Det have vi selv erfaret, da Hakon værgede Landet; vi tabte meget Folk, og vunde ingen Seir; Desuden er Kong Harald min Fostersøn, og knæsat af mig, paa det jeg skulde forsvare og forsørge

at Herlighederne synes fornemmelig at have hænget ved Jorderne, og ei ved Personerne, saasom ingen var Frelses- og Odelsmand, uden han eiede Jord, Kothes Nord. Statsf. T. 1. p. 108, men det er og vidst paa den anden Side, at Jorden og Odelen vigede altid til den ældste Søn, og paa nogle faa Stæder til den yngste. At hver Odelsmand var Frelsmand, og hver Adelsmand det ogsaa, det viser retteligen efter vor tænkende og philosophiske Historieskriver, T. 2. p. 40, at den sidste kom i den førstes Stæd, og at den sidstes Hæderlighed og Orden stiger derfor op til de allerældste Tider, alene med den Forskiæl, at der vare forhen flere Odelsmænd end siden Adelsmænd, hvilke synes i de første Tider altid at have besiddet Jorder.

Harald Blaatand. Aar 976.

sørge ham, saa det vilde være utilbørligt, om jeg tilføiede ham noget Ont. Vel vidste jeg det, svarede Jarlen, at De ofte havde hiulpet Gunhilds Sønner, og at de derfore have ikkun lønnet dem ilde, men vi skulle meget lettere komme til Norge, end at bekrige det med den gandske Danske Hær; Send kun Bud til din Jarl Harald, og indbyd ham at komme til dig, og at tage det Land og Læn i Besiddelse, som han for havde her i Danmark. Og paa saadan Maade kan da Guldharald let komme til at faae Norges Rige fra Harald Grafell. Det vil kaldes, blev Haralds Svar, en ond Gierning at svige sin Fosterson. De Danske, svarede Jarlen, ville ansee det for bedre at dræbe en Norsk Søerøver, end sin egen Danske Broderson. Efter lang Samtale bragte Hagen endeligen Harald til sin Mening, og det venteligen saa meget des lettere, fordi den Norske Konge havde ei holdt Ord med at betale Skat til Danmark. Nu stod kun tilbage, at overtale Guldharald, hvilket endeligen ogsaa lykkedes, ved at forestille ham, at paa den Maade kunde han faae et helt Rige, i Stædet for et halvt, og tilligemed have stor Styrke af ham, nemlig Jarlen, siden de vare Staldbrødre. Derefter blev Sagen jævnligen overlagt imellem Kongen, Jarlen og Guldharald, hvorpaa Kongen sendte Gesandtere til Harald Grafell, for at berette, at Hagen Jarl vel var i Danmark, men derhos syg, og næsten rasende, og havde denne listige Mand derfor længe forud stillet sig syg an, holdt sig inde, og været forrigfuld; Dernæst skulde de indbyde Harald Grafell til sin Fosterfader, og bede ham møde i Jylland, og der tage imod de Forlæninger, som han og Brødre forhen havde besiddet i Danmark, thi Kongen var meget rørt over den usædvanlige Hunger, som herskede i Norge, saa at Hofstaten neppe selv kunde forsynes, og

Skat=

Harald Blaatand. Aar 976. Skatkammerer derover dagligen udtømmedes, hvorover han til deres Underholdning vilde give dem Lande i Jylland, ligesom forhen. Den Norske Konge holdt nu Raad om denne Sag med sin Moder Gunhild, og sine andre Mænd, hvoraf endel raadde fra, men de fleste til, for den store Mangels Skyld i Norge, saa at Kongerne knapt kunde føde deres egne Folk, hvorimod Tiderne vare nogenlunde i Danmark. Gesandterne finge derover det Svar, at til næstkommende Sommer vilde den Norske Konge drage til Danmark, og imodtage den Danske Konges Tilbud.

Brun, Bisp i Verden, døde den 9 Martii, og fik ved Adaldagi Forbøn til Eftermand Erp, Provst i Bremen, som havde staaet Adaldag trolig bi udi Stridighederne med den Cølnske Erkebisp Bruno. Og ligeledes fik Adaldag mange andre af sine Clerker, som havde hiulpet ham i at prædike for Danske og Slaver, ophøiede til Bisper (36).

Aar 977. Den Norske Kong Harald drog efter Aftale om Sommeren fra Vigen i Norge til Hals ved Limfiorden med tre eller sex Langskibe, hvoraf hvert var bemandet med 80 Krigsmænd. Der blev ham berettet, at den Danske Harald var underveis. Men, imedens han laae og biede paa ham, kom Guldharald did med 9 vel udrustede Krigsskibe, som han havde foregivet at ville fare ud med paa et Søerøver-Tog. Saasnart Guldharald kom did, fordrede han den Norske Konge ud til Strid, hvilket denne vedtog. Begge ginge da med deres Folk paa Land, hvor endeligen Harald Grafell faldt

(36) Sch. N. H. T. 3. p. 74—82. Snorro i Harald Grafells Saga c. 15, i Oluf Tryggves. S. c. 8—11, i O. Helges S. c. 71. p. 461. Torf. Hist. Norv. T. 2. p. 253—257. Ditmar l. 3. p. 342. Ad. Br. c. 51. p. 16.

faldt med de fleste af sine Folk efter en haard Strid. Da han mærkede ei at kunne slippe herfra med Livet, skal han have tiltalet Guldharald saaledes: Jeg kan ei andet, min Navne, end lee, naar jeg betragter, af hvor liden Varighed denne Seir vil blive, som Du kan tilveiebringe, om Du her nedlegger mig. Jeg mærker, at dette er sammenspundet af min Frænde Hakon, men vær Du forsikret, at han skal hævne min Død, og at han skal legge Dig ved mine Fødder, naar jeg er dræbt. Saaledes skede og, thi Hagen havde ladet tilruste tolv store Krigsskibe under Paaskud, at ville fare paa et Søerøver-Tog. Da han nu vár færdig, gik han til Kong Harald og sagde: Nu dræber Guldharald Harald Graafell, og bliver derpaa Konge i Norge, men mener Du da at være sikker, naar han bliver saa mægtig; i Vinter sagde han jo til mig, at han vilde dræbe Dig, det første han saae sig Leilighed dertil. Nu vil jeg vinde Norge under Dig, og dræbe Guldharald, saafremt Du vil love mig, at jeg derfor skal let kunne forsone mig med Dig, saa vil jeg blive Din Jarl, bekræfte det med Eed, og vinde Norge under Dig ved Din Hielp, besidde siden Landet under Dit Rige, og give Dig Skat; Og er Du da mere Konge end Din Fader, da Du raader over twende Thiod- eller Folke-Riger (a). Frygt for Guldharald, Lyst til Vælde og Erobringer, formaaede Kong Harald letteligen til, at bifalde dette, og at blive ligesaa ond som Hagen Jarl var. Hvor findes her vore Fædres saa hoit prisede Ærlighed. Hertil kommer, at alle Omstændigheder synes at vise, at alt dette har fra først af været oplagt Raad imellem Harald og Hagen. Hvorom

Harald Blaatand. Aar 977.

(a) Saaledes kaldtes de store Riger, som havde mindre Riger og Konger under sig. Saadanne Konger kaldtes og Stol-Konger.

R

Harald Blaatand. Aar 977.

om aftting er, saa kom Hagen kort efter til Guldharald, og som dennes Hær var nu svag og afmægtig, saa var det en let Sag for Hagen at overvinde den. Guldharald blev fangen, og ophængt i en Galje. Ulykkeligt, at en Historieskriver maae saa ofte fortælle mange Ting, der vanhædre Menneskeligheden. Efter dette begav Hagen sig tilbage til Kong Harald igien, og blev da letteligen forligt med ham i Henseende til hans Brodersons Dod. Den berømte Dronning Gunhild foer paa samme Tid som hendes Søn Harald Grafell ogsaa over til Danmark, thi hun havde ladet sig blinde af den Danske Haralds Løfte og Brev (*) om at ville ægte hende, og giøre hende til sin Dronning, siden hun forstod Regieringskunsten saa vel, og var saa fornuftig; Hertil lagde han, at de vare nu begge gamle, og derfor hinandens Lige, saa de allerbest kunde komme overeens, og vilde han giøre Brylluppet saa prægtigt, som muligt. Overtalet herved har hun uden Tvil fornemmelig formaaet sin Søn til den for ham saa ulykkelige Reise. Gunhild drog afsted med et anseeligt Følge, enten med Sønnen, eller dog, som jeg snarest troer, ved samme Tid, men Kong Harald lod hende ved Ankomsten strax gribe, og nedsænke i en Pøl eller dyb Morads. Menneskeligheden gyser ved saa mange Ugierninger, og beklager, at den første Christne Over-Konge i Danmark hans Liv skal være besmittet med slige

Veder-

(*) Venteligen har det været skrevet med Runer. Til de mange Vidnesbyrd om deres Brug hos os, som Bogstaver, kan endnu legges dette af Þorstein Uxafots S. p. 267. i Arnæ n. 567. B. 4to, at det Islandske Fruentimmer Oddny skar i det 10 Seculo, da hun for Sygdom ei kunde tale, Runer ud paa en Stav eller Kefle. Worm in Mon. p. 131. antager, at de punkterede Runer ere yngre end andre, og at de ere fra christne Tider; p. 176. forekommer en Steen med Ave Maria paa; p. 216. handler Arngrim om Vocalernes Udeladelse.

Vederstyggeligheder. Det hvormed Hagen Jarl forsonede Guldharalds Død hos Kong Harald, bestod uden Tvil i Guld og Sølv efter de Tiders Vedtægt, og det kunde han let giøre, thi han fandt en stor Skat efter Guldharald, som bestod efter Sigende i tvende Kister fulde af Guld, saa tunge, at tvende stærke Karle neppe kunde løfte hver af dem. Hagen Jarl var derfor og i Stand til forud at betale Kong Harald den belovede Skat for trende Aar, som beløb sig hvert Aar til hundrede Mark Guld og 60 Falke. Herved søgte han at giøre Harald sikker, og at formaae ham til at staae sig bi udi Norges Undertvingelse, hvor Harald Grafells Brødre endda regierede, thi hans Agt var, aldrig mere siden at betale ham Skat. Og som Harald havde ligesaa stor Lyst til at erobre Norge, saa opnaaede Hagen let sit Øiemærke. Harald lod udbyde Folk over alt sit Rige, og drog næste Aar 978 med 600 Skibe (a) til Norge. Hagen Jarl og den

Harald Blaatand. Aar 977.

Aar 978.

(a) I mine Samlingers 1. Bind p. 123—126. har jeg giort følgende Anmærkning over Antallet af disse 600 Skibe: Af det at Harald giorde engang et Tog til Norge med 600 Skibe kan man nogenlunde beregne Folkemængden hos os. Thi lad hvert Skib kun have havt 50 Mænd, hvilket er snarere for lidet, end for meget, saa komme dog 30000 Mænd ud. Naar nu betragtes, at kun Bønderne vare de, som maatte rede Mandskab ud, og hver Bonde tre Mand, saa følger heraf, at der vare 10000 Bønder, nemlig alene ved Søekanten, thi de der laae langt oppe i Landet vare frie for Leding og Rustning til Søes. Følgelig vare der da i det mindste 15000 Bønder, det er Selveiere, som i Henseende til Friheder og Herligheder kunde lignes med vore nu værende Herremænd, og i denne Regning antager jeg, at der vare kun halv saa mange Bønder inde i Landet, som ved Søekanten, fordi vort Land er saa meget omgivet med Hav, følgelig vare der da mange flere Selveiere, end nu omstunder, men dog ei nær saa mange, som visse Folk tænke. Naar nu betragtes at hver Bonde, som eiede mindre end to Mark Sølvs Jord, vare frie for Søe-Rustning, hvis Antal

Harald Blaatand. Aar 978.

den Norske Prinds Harald Grenske, Kong Gudrods Søn, og mange andre fornemme Norske, som havde maat flye fra deres Fædereneland, fulgte med ham. Harald seilede Sønden fra langs Landet til Vigen, hvor, ved Hielp af de Norske Herrer, alt Lands-

tal jeg og vil anslaae til 15000, fordi Gaardene vare da gemeenligen meget smaae, ligeledes alle Inde- eller Hoverie-Bønder, saafremt de da vare til, som jeg og i Mangel af andet vil regne til 15000, Landboe eller Fæste-Bønder, ligeledes beregnede til 15000, Indestemænd eller Huusmænd, ogsaa 15000, Brydie- eller Lotte-Bønder, som de kaldes i Norge, og Origets-Mænd eller gandske Fattige, hvilke begge Slags tilsammen jeg og vil beregne til 15000, dernæst Tienere og Drenge, hvilke i det mindste bør regnes til 45000, naar man antager, at hver af de tre første Slags Bønder havde sin, saa udkommer af alt dette 135000. Nu maae man i det mindste regne 60000 Trælle, een for hver Bonde af de fire Slags, altsaa tilsammen 195000 Personer, og deres Koner ligesaa mange, og deres Børn i det mindste ligesaa, følgeligen tilsammen 585000. Vil man nu hertil legge gamle Mænd og Qvinder, Haandværksfolk, hvorvel de endda kun have været faa, fornemme Folk, og flere, tilligemed det at Børnenes Antal er bleven anslaaet for ringe, saa faaer man vel rundt 700000 ud, men da maae herved agtes, at paa den Tid hørte Skaane, Halland og Blegind til Danmark. Men endda har man maaskee ei nær det rette Antal, thi vi skulle siden faae at see, at Knud den Store gik i Søen med en Flode af 1200 Skibe, hvorefter at regne Danmark maae have havt 1400000 Indvaanere. Da nu Landet var dog da paa flere Steder Skov-voxet og øde, end nu, saa kan dette sidste store Antal, efter saa mange Krige og Udvandringer til Engelland, ei have reist sig af andet, end at den Jord, som dyrkedes, blev bedre drevet, end nu, og dertil kan, hvor man end vender sig, ei findes andre Aarsager; end disse tvende, at Selveiernes Antal var større, og deres Gaarder mindre, thi ellers maatte Landet have havt færre Folk, end nu omstunder, og ei ligesaa mange, ja maaskee flere, dersom sidst anførte store Tal er rigtigt; nu da Konster, Haandværker, Handel ere i større Drift, og Kiøbenhavn alene har saa mange Folk, da derimod ingen ret store Stæder fandtes paa de Tider her i Landet. At her ellers ei have da været stort flere Folk,

Landsfolket gav sig under ham, og antog ham til Konge. Ved Tunsberg kom en stor Mængde Folk til ham, og der indsatte han bemeldte Harald Grenske, som da var 18 Aar gammel, til Konge, dog under sig, ei alene over Vestfold, men ogsaa over Vingulmark, Agder og alt Landet lige til Lindesnes, og bleve begge disse Harالder Venner saa længe de levede. Dette skede paa Hauga Thing ved Tonsberg, og afstod Kong Harald ligeledes til Hagen Jarl alt Landet fra Lindesnes indtil Tronhiem, nemlig Rogaland, Sundmor, Romsdal, Nordmor og flere, dog paa Vilkaar, at han derfor skulde blive hans Mand, og ham skatskyldig, ligesom Harald Harfagers Sonner havde været deres Fader, og derimod besidde alle Kongens Gaarde og dertil horende Landskylde i Tronhiem, saa og paa dem hæve de Kongelige Indkomster, og saa meget af Kongens Penge, som han behovede, naar en fiendtlig Krigsmagt kom i Landet, eller Riget mod den skulde forsvares. Og til at udrette alt dette gav han ham alle de Norske Krigsfolk med, som havde samlet sig til ham i Vigen og ved Tunsberg. Tronhiem, Numedalen, Helgeland, Finmark skulde Hagen Jarl derimod beholde qvit og frie, som sin Fæderne Arv. Derpaa drog Kong Harald tilbage med al den Danske Krigsmagt. Den Uplandske Kong Ræree tilstod siden i Oluf den Helliges Tid, at de Norske Smaae-Konger vare mere for-

Harald Blaatand. Aar 978.

Folk, end nu, kan sluttes deraf, at naar de forlorne Provincier og det Slesvigske drages fra, ere her endda 785590, saa og deraf at Skaane haver fra meget gamle Tider været eet af vore best dyrkede Lande, og udgior i Størrelsen i det mindste en tredie Deel af det hele Rige. En Hoved-Grund kunde man ellers vel endda lægge til, nemlig at Folk giftede sig da tilligere end nu, saasom Overdaad var mindre, og Levnetsmidler altsaa lettere Kiob, allerheldst man lod sig noie med sit Lands egen Avl, og forte ogsaa ikkun lidet ud.

Harald Blaatand. Aar 978.

fornøiede med at have udenlandske Høvdinger over sig, end indenlandske, thi de første lode sig nøie med den Skat, de finge, og gave lidet Agt paa Indvaanernes Opførsel, fordi de vare saa langt borte. Det Stykke, den Danske Konge da egentligen regierede over, og beholdt selv, var fra Vigen indtil Rygiarbit, det er fra Got-Elven indtil Egersund, og over dette Land satte han sin Søn Svend til Statholder (a), og er det ogsaa rimeligt, at de smaae Konger have erkiendt Harald for deres Over-Konge. Hagen indgik da at ville komme til Danmark personlig, saa ofte Kongen det forlangede, og eengang med Norges gandske Krigsmagt. Derefter drog han Nord paa, og saasom Kongerne Ragnfred og Gudrand, Eriks Sønner, vare ikke stærke nok til at giøre ham Modstand, saa forlode de Landet, og begave sig til Orkenøerne, hvis Jarl var giftet med deres Søster.

Aar 977.

Omtrent ved denne Tid er det nok, at den Svenske Kong Erik har mænget sig i de Russiske Sager, hvortil Anledningen var denne: Den tapre Russiske Konge Svetoslav var bleven ihielslaget af Patzinakerne Aar 972, hvorpaa hans tvende Sønner, Jaropolk og Oleg, komme i Krig sammen, fordi den sidste havde Aar 975 ihielslaget Liut, Søn af den tapre Feltherre Svenald, hvilke tvende Navne ere Nordiske. Oleg blev overvundet og dræbt, hvorover den tredie Broder Wolodimer, som regierede i Novgorod, flyede over Havet til Varegerne, Aar 977, hvorpaa

(a) Og fra denne Tid af regner jeg Svends 14 Aars Landsflygtighed og Ulykker hos Adamus l. 2. c. 27. p. 23, thi de kunne da omtrent endes med 993, da han kom ud af det Vendiske Fængsel. Adamus har hørt, at han var ude af Landet og i Norge, dette har han anseet for en Landsflygtighed, som det dog ikke var, allerheldst han derhos vidste, at Harald ei kunde lide denne sin Søn.

paa Jaropolk regierede alene i Rusland. Dog Aar 980 kom Woldimer tilbage til Novgorod med en Hær Vareger, og tog sit Rige igien i Besiddelse. Og til dette haver uden Tvil den Svenske Kong Erik Seir hiulpet meget, om hvilken man vidst veed, at han haver kriget i Østerlandene, og skal han der have undertvunget Lifland, Estland, Karelen (a) og Finland. Den Østmaniske

Harald Blaatand. Aar 977.

(a) Om Karelen haver jeg samlet følgende:

Maaskee Kareotæ hos Ptolemæum pag. 82. bør forandres til Kareolæ.

Hos Cornerum i Eccardi Script. T. 2. p. 483. kaldes de Kareli, og henhøre til det 9 eller 10 Sæculum.

Vore Forfædre kaldte dem Kyrialer. Maaskee de snarere ere Scyrk, et tydsk Folk, end Curlænderne, og have først boet der, hvor deres Navn endnu findes, og siden begivet sig længer Sønder paa, hvorpaa Finske Folk have nedsat sig i deres forrige Land, og antaget deres Navn, hvilket saa meget lettere kunde skee, som Finske Folk synes fra de ældste Tider af at have beboet hele Nord-Rusland.

Heimskringla T. 1. p. 485. Erik Eymundar-Søn, Konge i Upsal, undertvang Kyrialand (Han levede i det 9 Sæculo).

Biörners Nordiska Kämpadater, Bodvar Biarkes Saga p. 129. Hroe regierede blant mange andre Lande over Kyrland (hvorved maaskee her forstaaes Carelen); p. 137. Hrolf undertvang Kyrland.

Sorle Sterkes Saga p. 37. Hogni regierede over det kalde Suithioth og Kyrland, og førte Krig med en Norsk Konge ved Navn Erling.

Halfdan Eistensons Saga p. 32. Grimur havde et Kastel Østen ved Kyrials Botn (det er den Finske Botn eller Bugt) nær det kalde Suithioth; fra Biarmeland seilede de Øster ibid. p. 35 og 36 beskrives baade Søe og Landveien fra Biarmeland til Kyrialsbotn, som vel maae overveies; p. 56, 57 og 58. Svithi hinn Sokndiarfi blev sat over Kyrialsbotn af Kong Halfdan.

Samson Fagres Saga p. 30. Sigurd, en Søn af Godmund paa Glæsisvoll, plyndrede Kyrialand, Biarmeland og Smaland (det sidste synes at være det Svenske Smaland, hvilket synes at vise, at her ved Biarmeland forstaaes andet end Permia; Man maae tilstaae, at endeel Sögur

Harald Blaatand. Aar 977.

manifke Kong Amlav i Dublin overvandt i en Strid og ihiesslog Murtach og Congelach, Kong Donalds Sønner. Gumbald, Sancii Søn, Bisp i Gascogne, overgav med Samtykke af sin Broder Wilhelm, Hertug i Gascogne, det Kloster Reole, forhen kaldet Savirs, beliggende ved Garonne-Floden, under Opsyn til Klosteret Fleury, og satte det i Stand igien, da det var forhen,

Sögur synes at yndo deres Mening, som søge Biarmeland i Angermanland, men alle de Sögur ere og af de Apocryphiske; Kyrialands Beliggende synes og at fastsætte Biarmeland i Sverrige, dog maae herved iagttages, at Kyrialand var i forrige Tider af meget større Strækning end nu, og gik fornemmelig langt længer Nord paa; ja det synes, at endel deraf haver endog strakt sig til det hvide Hav, Jis-Havet, hvorfor og Schöning i sit Kort over Norden udi Snorro's 1 Tome udstrækker Kyrialand til den hvide Søe. Skulde nogen endda paastaae, at bemeldte Sigurds Beretning om Biarmelands Beliggende kunde vel endda være sand, endskiønt den indeholdt meget, som var urigtigt, saasom der dog ogsaa fandtes endel, som var sandt, i den, saa maatte man antage tvende Lande af det Navn Biarmeland, en Mening, der dog aldrig kan antages.

Schöning i Norges gamle Geographie p. 86. 87. 88. 89. 92. siger, at Karelen Aar 1251 stod under Rusland, og at dets Indvaanere giorde ofte Indfald i Finmarken og nordost i Norge; p. 97. Karelens Beliggende; ligeledes p. 137. Biörner de Varegis p. 71 og 72. mener, at Karelen er det samme Land som kaldtes det kaalde Sverrige. Moller i sin Beskrivelse over Estland giver p. 121. denne herlige Etymologie af Karelernes Navn, nemlig af det Finske og Estniske Ord Karja, det er Qvæg, fordi de vare Qvæghyrder; Men da maae det bortfalde, at de have været Scyrer, thi Scyrer vare Gother, med mindre de kunde endda først have faaet saadant Navn af Finske Folk. Torfæus H. Norv. T. 1. l. 3. c. 24. p. 160. vidner, at Kyri ere Kyrialer, Kareler, og ingenlunde Kuri, Kurlænderne. Kexholm kaldes endnu ogsaa Karelogorod; See Büschings Geogr. T. 1. p. 713. Sarnicius i Mizleri Scr. Polonicis T. 1. p. 275. mener, at Kareler betyder saa meget som et Kongeligt Land, fordi Korol paa Russisk betyder en Konge.

den, som saa mange andre Klostere og Stæder i Frankerige og Aqvitanien, bleven ødelagt af Normanerne. En Tid, maaskee nogle Aar tilforn, komme et stort Antal Normaner, som vel vare Christne af Navn, men ikke i Gierning, til Gascogne, og landede ved Cap Breton, i Tanke at plyndre det hele Land, men Hertug Wilhelm gik dem i Møde, efterat have giort Løfte til den hellige Martyr Severus, og stridde med dem paa den store Slette Taleras, ei langt fra Conbone. Deres Nederlag var saa stort, at Marken endda længe efter var bedækket med døde Ben. En vis Harald, den tapperste af Normanerne, stred og slog om sig paa alle Sider, iført Pantser (a), men fik ingen Skade af alle de Hug ham gaves. Endeligen blev han fanget, og fandt man da, at han bar et Kors om Halsen. Det tilskrev man hans Frelse, tog det fra ham, og dræbte ham (37). Harald Blaatand. Aar 977.

Efterat

(a) I Capitularibus hos Lindenbrog in cod. leg. ant. p. 907. siges, at Bauga & Bruniæ, det er Bue og Brynjer, ei maae gives til Kiøbmænd. Hos Mabillon act. S. ord. S. Ben. T. 6. p. 394. forekommer Bucula clypei, det er Spidsen, umbo, af Skioldet, hvoraf Mabillon siger at det Franske Bouclier er kommet. Hos Saxo forekommer p. 17. en Blide, Balista, p. 40. en Skioldborg, Testudo, p. 84. en Slynge, Funda, p. 104. en Fodangel, Clavus, p. 138. et Kastespyd, Jaculum. Sværde havde Navne, som forekomme hos Saxo p. 31. Biarkes Løve; p. 36. Snyrti, et tydsk Sværd; Agners Hothing; p. 40. Vermunds Skrep. Og opregner Stephanius i Noterne p. 73. Navne paa flere. Dette viser, hvor høi Priis Fædrene satte paa gode Krigsvaaben, men vel tilligemed at de vare rare. I Regner Lodbroes Saga c. 12. p. 34. forekommer en Staalbue. Hearne i Lel. Itin. T. 1. p. 125. mener, at der ei haver været stor Forskiel imellem de gamle Danskes og Angel-Saxernes Krigsvaaben, hvilke vare Spyd, Hellebard, Skiold, Bue, Sværd og Øxe.

(37) Snorro i Oluf Tr. Saga c. 12—16, i Magnus Erlingsens S. c. 2. i Oluf Helges S. c. 81. 34. Sch. N. H. T. 3. p. 82—86. 91—104. 110.

Harald Blaatand. Aar 978.

Efterat Harald bleven dobt, og havde bragt af Norge under sig, tænkte han paa at lade oprette et skristligt Mindesmærke over sine Forældre. Til den Ende lod han paa en Baute-Sten (a) af 3¼ Alens Hoide, og 4¼ Alens Brede, hvor den var bredest, men kun 2½ Alen hvor den var smalest, og 2¼ Alen paa en anden Side, udhugge med Rune-Bogstaver folgende Skrift efter Worms Forklaring: Harald Konge lod oprette denne Hoi over Gurm sin Fader, og Thiurvi sin Moder. Harald Keiser vandt Danmark og gandske Norge, og giorde deres Indbyggere til Christne. Uden al Tvil er det ikke rigtig læst, at Harald var Keiser (b), men at læse det bedre er vel umuligt, da Bogstaverne ere forslidte og indviklede; De staae fornemmeligst paa den bredeste Side, hvor intet andet findes, men ogsaa tildels paa de twende andre Sider. Paa den anden Side staaer en Love, og paa den tredie en skiægged Mand. Stenen findes nu paa Jellinge Kirkegaard i Jylland mellem begge Gravhoiene af Kong Gorm og Dronning Thyre. Torfæus og Gram twile paa Skrif-

rens

110—119. 153. Torf. Hist. Norv. T. 2. p. 262. Ol. Tr. Saga Part. 1. c. 55—61. p. 52—57. c. 122. p. 137. Nestor p. 92—94. Ericus Olai l. 1. p. 36. Nordlandz Chronika p. 18. Noregs Konongs-Saga p. 152 og 153. i Arnæ Mst. n. 325. 4to, hvilken jeg haver ladet afskrive under Navn af Norræna Historia T. 1. Theod. Mon. c. 6. p. 11 og 12. beretter og, at Harald Blaatand dræbte Gunhild. Thomaskinna c. 14. 14. 15. p. 20. 21, hvor der siges, at Gunhild flygtede med sine Sønner til Orkenøerne. Waræi Ant. Hib. p. 134. Bouquet T. 9. p. 733. 734. T. 11. p. 394. Dach. Spicil. T. 2. p. 581. Marca Hist. de Bearn p. 215—217. Valesii notitia Gall. p. 313. Büschings Geogr. T. 2. Part. 1. p. 543.

(a) Saa kaldtes de Stene, man opretede de Døde til Erindring.

(b) Dog maae betænkes, at de Engelske Konger i det 10 Seculo ogsaa kaldte sig Keisere.

✱✱✱

mægtig Mand i Fyen, gift med Thorvör, T. 3. p. 139.

Strut-Harald

Sigvald Jarl 4. T. 3. p. 139. 140.
248. G
Miscislav fostrede Thyra, Kong
253. Søster, p. 248. Levede
trent 10 98. p. 304. 305.

Palnir, gift 935 med Ingeborg, Dotter af Ottar Jarl i Gotland, †950. T. 3. p. 139. 140.

Fiölnir, en Frille-Søn.

Gyrdr, Ie, fød omtrent 936. p. 140. Gift med Olufa, Dotter
ved 102 r Jarl i Bretland, p. 141. Høvding i Jomsborg 984.
171. Dræber Kong Harald 991. p. 204. †993. p. 247.
Jarl i Vendsyssel, p. 395.

Vifil, Jarl
gift med 7. p. 142. Asa, † 1029. p. 663. 678.
levede en Hakon,
Asbiörn Prved 1012.
92.
Store Knuds Tid.

Gunhild.

Paling eller Palne, Greve, gift med Gunhild, Kong Harald Blaatands Dotter, p. 337. †1002. p. 350. 352. 352.

Anonymus, p. 340. †1002. p. 351.

Othincar den Yngre, opfød hos, og døbt af Adeldag, Erkebisp i Bremen førend 988. Bisp i Ribe 1012. p. 395. Med Knud i England 1015. p. 450. 519.

ntrent 1029, ægtede Ulf Gallicefarer omtrent 1044, p. 661.

Ake eller . Anonyma, en Dotter af den Vendiske Kong Godeskalk
Estrith med hans første Dronning.

II.

Sigurd, fø
Hofmand. Bodild, Erik Eiegods Dronning, fød omtrent 1070.

rens og Billedernes Ægthed, og mene, at de først ere giorte i langt senere Tider, men Langebek forsvarer dem vel og grundigen. Da Begyndelsen til den store Uvilie imellem Harald og Svend, Fader og Søn, blev lagt paa denne Tid, saa er det fornødent at handle om Anledningen hertil, hvilken var langt ældre. Udi Fyen boede Toke, en mægtig Mand, hvis Hustrue hed Thorvör. De havde tvende Sønner, Aki og Palnir, og desuden havde han en Frille-Søn ved Navn Fiölnir. Toki døde ud paa Høsten mod Vinteren, og hans Hustrue kort efter, hvorpaa begge de ægte Sønner tiltraadde Arven: Fiölnir, som var en vittig og ond Mand, paastod og at arve, men de vilde ikkun overlade ham den tredie Del af Løsøret, hvorimod han fordrede den tredie Part af alle Eiendelene. Imidlertid modtog han den tredie Del af Løsøret, men drog misnøiet bort, og til Kong Harald, hvis Hofmand og Raadgiver han blev, og satte da sine Brødre ud hos Kongen. Aki var af alle Danske, som ei havde noget Hæders-Navn, af Jarl eller Herse, den Ypperste og mest Anseede. Han foer hver Sommer paa Søerøverie, og indlagde ofte Seir. Om Vinteren sad han hiemme, og holdt altid mange Folk; han var klog og godgiørende, hvorfore han havde mange Venner overalt i Danmark, saa at endog mange søgte til ham, hvilke Kongen havde beviist sig haard og unaadig imod. Heraf tog Fiölnir Anledning at forestille Kongen, at han ei kunde være sikker paa sit Rige, saa længe Aki levede. Denne og Ottar, Jarl af Gotland, vare fortrolige Venner, og drog Aki engang til ham med tvende Skibe, en Drage og en Snekke, med hundrede vel udrustede Mænd. Derfra drog han hiem med anseelige Foræringer. Da Kongen fik denne hans Reise at vide, lod han, opægged af Fiölnir, ud-

Harald Blaatand. Aar 978.

Omtrent Aar 934.

Harald Blaatand. Aar 978. løbe ti Skibe besatte med 500 Mand, befalende dem at opsøge og dræbe ham med alle sine Folk. De funde ham paa Sieland, hvor han havde ladet opslaae sine Tælter, og sov med alle sine Folk uden at have stillet Vagter ud, siden han var i Fædernelandet. Men det kostede ham og alle hans Mænd Liver. Haralds Udsendinger toge begge hans Skibe, Vaaben og Gods, og førte det altsammen til Kongen, sigende: at nu blev Aki ikke Konge i Danmark. Dette skede uden Tvil nogle Aar for Gorms Død, og da denne Tidende spurgdes til Fyen lagdes Broderen Palnir til Sengs, fornemmeligen af Sorg over det, han ei kunde hævne sin Broders Død, fordi det var Kongen selv, som havde dræbt ham. I saadan Nød sendte han Bud til sin fortrolige Ven og Fostbroder Sigurd, som var en klog og rig Mand, og bad ham give sig Raad. Sigurd raadde ham, at han skulde frie til Ingeborg, Ottar Jarls Dotter, for at fordrive sin Sorg. Palnir vedtog det; Sigurd drog derpaa til Gottland med et Skib, besat med 60 Mand, og bragte Ærindet frem for Jarlen og hans Dotter, som begge gave det Bi-

Omtrent Aar 935. fald, hvorpaa Bryllupet stod i Fyen. Den første Nat drømte Ingeborg, at hun havde en stor Lin- eller Hør-Væv, og at Skiøtelen deri var Kong Haralds Hoved. Palnir sagde, at det var en god og mærkelig Drøm, efter vore Forfædres Viis at agte meget paa Drømme, helst den første ved en besynderlig Begivenhed. De avlede sammen en Søn ved Navn Toke, som siden blev bekiendt under Navn af Palnatoke, fordi han var Palnirs Søn. Han var klog, lignede meget sin Farbroder Ake, og havde alles Yndest. Hans Fader døde, da Palnatoke var

Omtrent Aar 950. allerede noget voxen, og styrede han siden sine store Eiendele med sin Moders Raad. Hver Sommer foer han i Søeroverie med

tolv

tolv Skibe, og blev derved berømt efter de Tiders Tænkemaade. Engang drog han til Bretland (Wales), til en Deel deraf, hvor en Jarl ved Navn Stefnir, det er Steffen, regierede, og begyndte at plyndre i hans Land, men Jarlen sendte sin Fostbroder Biörn hin Bretske til ham, for at tilbyde Fred, og indbyde ham til Giest. Palnatoke kom med alle sine Folk, og varede det ikke længe forend han friede til Jarlens smukke Dotter Olufa. Han fik Ja, holdt Bryllup, og det halve Jarldømme blev ham overgivet, tilligemed Løfte paa det hele, naar Jarlen døde, efterdi Olufa var hans eeneste Barn. Palnatoke forblev der eet Aar, men drog næste Sommer til Danmark, efterat have overantvordet Biörn Jarldømmet til troe Haand. Nu blev Palnatoke en mægtig Mand, og den Fornemste i Riget næst Kongen, som adskillige Gange kom til ham, som Giest, paa sine Omreiser i Riget. Hos ham lod han og opføde sin Søn Svend (a) indtil hans 15 Aar, og blev

Harald Blaatand. Aar 978.

(a) I Oluf Tryggvesöns Saga c. 177. p. 143. berettes, at Kongen avlede Svend udi Fyen hos Palnatoke med en fattig Kone, der opvartede ham, og hed Æse, med Tilnavn Saumæse, fordi hun nærede sig af at sømme og sye. Nu komme vel alle Islændere hermed overeens; men naar jeg betænker, at Svend blev efter Adamus Bremensis døbt tilligemed sin Fader og Dronningen Gunhild, og at Dronning Emmæ Encomiast, som skrev under Knud den Store, Svends Søn, siger i Duchesnii Scr. Norm. p. 164. om Svend: Hic deniqve a nobilissimis, qvod primum est inter homines, duxit originem, saa kan jeg ikke andet troe, end at han har været Dronning Gunhilds Søn. Da Faderen hadede ham, og han venteligen er, baade i Henseende til sit Navn, som dog længe forhen var i Brug, saa og det Uheld, han havde at fanges af Venderne, bleven spotvis af nogle kaldet en Træl, saa har dette vel givet Anledning til at digte saadan Fabel om hans Herkomst. Gandske urimeligt er det ikke, at Svendborg i Fyen kan have Navn efter ham, som Lyschander vil, siden han saa længe opholdte sig i bemeldte Land, dersom et Byens Navn i de ældre Tider skreves Svenoborg.

Harald Blaatand. Aar 978.

blev Palnatokes Søn Aki opfød med ham, som Islænderne ve udgive for at være noget yngre, eller omtrent jævnaldrig med ham, men som dog gandske vidst maae have været en Del Aar ældre, og i det seneste fød Aar 957. Men dette er vidst, at Kong Harald hadede sin Søn fra Barndommen af, endskiønt han ellers elskedes næsten af alle. Aarsagen hertil vides ikke, maaskee har han mere elsket sin ældre Søn Hagen, som venteligen endda levede, hvorvel han maae være død førend Svend traadde frem paa Skuepladsen, siden han aldrig da nævnes. Maaskee og, at Harald, som synes at have været meget mistænkelig, har baaret Frygt for og Avind til sin egen Søn, da al Magt og Myndighed ei taaler nogen Deltager; Men det rimeligste er, at han haver i senere Tider villet giøre sin Dottersøn Pogils Sprakaleg til Konge efter sig. Hvorom alting er, saa lod Palnatoke Svend fare med 20 Mand til Koggen, da han var 15 Aar gammel, for at blive vedkiendt af ham, og forlange en Del af Danmark, og da var det, at Harald beskikkede ham til sin Stadtholder i Vigen, venteligen for ei at give ham noget af sit eget Rige, og for at faae ham langt bort, hvorover ogsaa Svend stedse blev misfornøiet. Den listige Hagen Jarl, som gierne vilde have alle til Ven, og derimod ei være nogens, smigrede sig strax ind hos denne unge Prinds, og kaldte endog en af sine Sønner op efter ham.

I Engelland gav Erkebisp Osvald Love ud for det Northumbriske Præsteskab, hvilke andre, og maaskee rettere, som jeg forhen har anført, tillegge Erkebisp Wulfstan, hvor der i den 35 Lov siges, at om en Præst forlader Qvinden (det kan ei være anden end hans Hustrue, og ikke blot en Concubine, det viser og den paafølgende Straf), og tager en anden, saa skal han være bandsat. Da nu Præsterne endda vare gifte, og man

dog

dog saa meget som muueligt søgte at indføre de ugifte Munke, saa kan heraf sluttes, hvilken Uenighed og Forargelse det foraarsagede i Landet, og hvilken skiøn Leilighed det derved gav de Danske siden at giøre Fremgang i Engelland. Imellem Keiser Otto II. og den Franske Kong Lotharius var en stor Krig, i hvilken Kongen havde Overhaand i Forstningen, men siden brød Keiseren ind i Frankerige lige til Paris, og afbrændte dens Forstad, hvor dog en Neven af Keiseren blev slagen for Bye-Porten, i hvilken Keiseren stak sin Lanze, og gik derpaa op paa Mont-Martre, men som hans Hær slog sig til Vin og Fraadserie, saa lidde den et Nederlag paa Tilbageveien, ved at gaae over Floden Aisne, hvor han og mistede en Del af sit Tros, og blev forfulgt i tre Dage og tre Nætter af Kong Lotharius, og af de Brødre Hugo Caper og Henric, Hertug af Burgundien, lige til Maasen. En vis Godefrid Grisegonelle tiente da den Franske Konge med 3000 Mand. Han blev siden Hertug af Anjou, og døde 987 den 21 Julii. Franske og Engelske Skribenter af senere Tider ville, at Otho havde Danske i sin Hær, og at Godefrid var fornemmeligen den, som satte efter Keiseren. Ved denne Leilighed kalde de den Franske Konge urigtigen Robert. Radulfus de Diceto, som slutter sin Historie med 1199, angiver de Danskes Antal for at have været 15000, og lader dem leire sig mellem Mont-Martre og Paris, dog dette Antal er vist overdrevet, om end Otho har havt Danske med sig; maaskee de snarere have været Normaner fra Normandie. Hasten (Hasting) skal da have anført de Danske, hvilket er gandske urigtigt, og en vis Dansk Kæmper, nevnlig Ethelvulph, have i Tvekamp dræbt mange Franske uden for Paris, indtil han endeligen blev fældet af ovenmældte Godefrid af Anjou, hvorvel

Harald Blaatand. Aar 978.

imod

Harald Blaatand. imod den Franske Konges Befaling, som havde forbudet, at ingen maatte mere binde an med denne Danske (38).

Aar 979. Den Engelske Kong Edvard blev den 18 Martii dræbt af sin Stifmoder Elfrida, for derved at bane Veien for hendes egen Søn Ethelred til Riget, og for hans Skyld blev hun ogsaa ustraffet. Ethelred var den Gang kun 10 Aar, og kort efter, den 4 April, kronedes han alerede til Konge. Da hans Opdragelse under saadan Moder var meget slet, saa maae ingen undres over de Ulykker, som under hans Regiering mødte Landet. Elfrida byggde siden tvende Klostere, og paalagde sig adskillig anden Bod paa sit Legeme, som at gaae med en Haar-Sæk, hvorved hun tænkte at forsone sin begangne Misgierning. Og at Ethelred alerede haver regieret 979 sees af et Diploma hos Leland, hvorved han i dette Aar skiænkede noget Gods til Christi Kirke i Cantorbery. Godefrid, Konge paa Suduröerne, en Søn af Harald, som og havde været Konge der, og en Sønneson af Godefrid, Konge i Northumberland, lod sig leie af den Waliske

(38) Wormii Mon. Dan. l. 5. p. 326—338. Danske Atlas T. 5. p. 983. Torf. Trif. præf. Gram in Meurf. col. 141. not. c. Langebek T. 1. p. 51. not. g. T. 2. p. 474. Ol. Tr. S. c. 123—128. p. 138—144. Jomsvikinga-Saga MSt. inter Magnæana n. 290. 292. 4to. c. 1—6. Emmæ Encomium in Duchesnii Scr. Norm. p. 164. Sch. N. H. T. 3. p. 153. Wilk. leg. p. 98—102. Bouquet T. 9. p. 11. 25. 31. 39. 44. 45. 54. 67. 80. 81. 55. 56. 98. 9. 18. T. 10. p. 145. not. g. 249—253 T. 11. p. 645. Baluzii Misc. T. 4. p. 479—481. Rad. de Diceto col. 458. 459. Valesius not. Gall. p. 467. v. Montis Maurentiaci henfører Otto II. Franske Tog til Otto III. Dacherii Spicil. T. 3. p. 246—248. Lang. T. 2. p. 199—203. hvor han forsvarer Tildragelsen med Ethelvulph og Godefrid, hvilken Dacherius og Bouquet forkaste. Martene Thes. T. 3. c. 563. Canis. T. 3. p. 60.

Harald Blaatand. Aar 979.

Waliske Prinds Constantin den Sorte, Søn af Jago, som Howel, en anden Walisk Prinds, holdt fangen, imod denne Howel. De brøde ind i Nord-Wales, og plyndrede Anglesey og Lhyn, men Howel slog dem ved Gwayth-Hirbarth, og omkom Constantin (39).

Aar 980.

Efter Palnatokes Raad fordrede Svend af sin Fader 3 Skibe at fare med paa et Søerøver-Tog, som han og endeligen (a) fik, tilligemed 100 Mand, hvorvel med megen Møie, da Kongen ei kunde lide ham, og forbød ham aldrig mere at komme for sine Øine, maaskee fordi han havde hans Venskab med Hagen Jarl mistænkt. Af Palnatoke fik Svend ligesaa mange Skibe og Folk. Efter Islændernes Beretning skal han med dem, følgende Palnatokes Raad, have den hele Sommer over plyndret alene i Danmark selv, paa Sieland, Langeland, Møen, brændt og skiændt der. Dog dette er urimeligt, thi da havde Svend vel ei opnaaet den Yndest hos Landsfolket, som man siden saae. Men da de Danske komme i dette Aar med syv Skibe til Engelland, saa tænker jeg, at det er didhen Svend haver vendet sine Vaaben. Disse Danske plyndrede Byen Southampton, og enten ihielsloge eller fangen bortførte dens Borgere, fra hvilken Tid af denne Bye forfaldt meget. Paa Hiemveien plyndrede de Øen Tenet, hvor de og ihielsloge mange, og brændte Nonneklosteret Minster med

(39) Chr. Sax. p. 124. 125. M. West. p. 194. F. Vig. p. 608. W. Malm. p. 61. Bromton c. 870. Wynne Hist. of Wales p. 60. 61. Thorpe's registrum Roffense p. 358. Lelandi coll. T. 2. p. 86.

(a) At Harald ei gierne vilde give Svend Skibe at raade for, var vel og tildels, fordi hver Konge-Søn, som raadde over dem, kaldtes Konge, fordi han var uden Lov og Øvrighed. See Rothes Europas Lehnsvæsen T. 1. p. 437.

Harald Blaatand. Aar 980.

med Clerkerne og Folket, som havde flyet did, hvorefter de holdte ud paa Havet, og var der endda i Wilhelm af Malmesbury hans Tid, næsten 200 Aar efter, megen Tale i Engelland om disse Skibe. Da skede det vel og, at de Danske plyndrede og bortfølgte Frekelham og Iselham, hvilke Kong Alfred havde skienket Kirken af Rochester, og som Erkebisp Dunstan siden igiengav til bemeldte Kirke. En mindre Flode af Norske Søerøvere plyndrede Byen Chester med tilhørende Landskab, og kommer det mig troligt for, at Svend har udsendt dem fra Vigen. Svend skal den følgende Vinter have opholdt sig hos Palnatoke i Fyen. Paa Hiemveien skal han have mistet de Skibe, han havde faaet af sin Fader, med alt derpaa værende Bytte. — I Irland vare store Uroligheder. Efter den Irske Monarks Donalds Død kom hans Søn Melanchlin eller Malachias paa Thronen, som strax gik Ostmanerne i Møde, der vare faldne ind i Meath, og slog dem ved Temora saaledes, at 5000 laae paa Pladsen, foruden mange Krigsøverster, og deriblant den Ostmaniske Konges Amlavs egen Søn Regnald. Derefter drog han ind i Landskabet Fingal ved Dublin, og ødelagde det med Sværd og med Ild, ja beleirede endog Dublin selv, efterat Dunochad, Prinds af Ulster, var stødt til ham. Tredie Dagen efter stormede han, brød Portene op, besteg Volden ved Hielp af Stiger, tog de Ostmaniske Faner ned, og satte Irske op i Stædet. Ved den Leilighed bleve 2000 Irske Fanger befriede, og deriblant Domhval, Konge af Leinster, og Aithir-o-Neil, Prinds af Tyrone. Denne Befrielse skede dog ved en ordentlig Fredsslutning, hvorimod Borgerne betingede sig, Liv, Gods og Frihed. I et utrykt Irsk Poema, som er skrevet 1072, besynges Slaget ved Temora. Ostmanerne af Dublin giorde derpaa, til Erstatning for

deres

deres störste Skade, Indfald i Leinster, efterat have trukket endel Hielpetropper til sig, hvor de overvunde og fangede dets Konge Brian, Murchards Søn, som de kort efter ihielsloge. — Frothar, Bisp af Perigeux, satte St. Martialis Kloster i Aqvitanien igien i Stand, som Normanerne havde ødelagt Aar 860. — Wolodimer var nu ved Varegernes Hielp kommet igien til Riget i Novgorod. Paa den Tid regierede Regnald, en Vareger, i Polotsk og Tur. Til hans Dotter Rogneda friede Wolodimer, men hun gav et spodsk Svar, hvorover han med en stor Hær af Vareger, Slaver, Tschuder og Krivitzer drog imod Faderen, og ihielslog ham med begge hans Sønner, og tog Rogneda til Ægte. Med samme Hær overvandt han derpaa sin Broder Jaropolk i Kiow, og lod ham paa en forræderisk Maade ombringe ved tvende Vareger. Varegerne paastode nu at Kiow var deres Bye, fordi de havde indtaget den, og fordrede 2 Griver for hvert Hoved. Wolodimer opholdt dem med Løfter i een Maaned, og havde imidlertid sat sig i saadan Stand, at de saae sig inter at kunne udrette med Magt, hvorover de bade ham om at vise sig Veien til Grækenland, hvilket han og giorde, efterat han havde givet Stæder til de beste og tapperste iblant dem, og saaledes forsikret sig dem. De øvrige droge til Constantinopel, didhen Wolodimer sendte Bud i Forveien, og lod Keiserne Basilius og Constantinus vide, at de ingenlunde maatte lade dem ind i Hovedstaden, paa det de ei skulde anrette lige saa megen Uhæld der som i Rusland, men at de skulde fordele dem om i Landet, og derved selv blive sikre, saa og hindre, at ingen af dem skulde komme tilbage til Rusland (40).

Harald Blaatand. Aar 980.

T 2 Erik,

(40) Ol. Tr. S. c. 128. p. 144. n. 290. Mss. c. 6. 7. Chr. Sax. p. 125. M. West. p. 194. F. Vig. p. 608. Chr. de Burgo p. 30. W. Malm. p. 62.

Harald Blaatand. Aar 981.

Erik, en Frille-Søn af Hagen Jarl, dræbte sin Søsters Mand Skofte, hvis Søster igien var gift med hans Fader. Herover maatte han blive landsflygtig, og drog derfore til Danmark, hvor han Vinteren over opholdt sig ved Kong Haralds Hof. Den unge Svend forlangte nu, efter Palnatokes Raad, 6 Skibe af sin Fader med tilhørende Folk. Harald tilstod ham det endelig, dog med udtrykkelig Befaling, aldrig mere at komme for sine Øine. Af Palnatoke fik Svend ogsaa 6 Skibe, og havde han nu 400 Mand. Med dem skal han efter Islændernes Vidnesbyrd have skiændt og brændt i Sieland og Halland, og Kong Harald ladet som han ei vidste deraf. Dog denne Beretning er urimelig, og har Svend formodentligen draget til Engelland, hvor, efter de Engelske Skribenters Beretninger, de samme Danske Søerøvere, der havde plyndret Southampton forrige Aar, atter og indfunde sig. Denne Gang plyndrede de St. Petroci Kloster, nu Padstow i Cornwallien, sampt Strandbredden af Devonshire og Cornwallien. Efterat Toget var til Ende, vendte Svend tilbage til Palnatoke, og forblev hos ham i Fyen Vinteren over. — Sigefred, Konge af Suderøerne, besluttede at hævne det Nederlag, han for tvende Aar siden havde lidet i Wales; Til den Ende landede han i Wales, hvor han plyndrede det Land Dyfed, og Kirken af St. David, men blev ved Slaget af Lhaniwanoc nødt til at forlade Wales.

p. 62. H. Hunt. p. 357. R. de Hov. p. 427. S. Dun. c. 161. Bromton c. 877. W. Thorn. c. 1780. Gale T. 1. p. 151. Camd. Brit. lat. p. 180. Waræi Ant. Hib. p. 134. 135. O-Flaherty Ogygia p. 424. 426. O-Halloran T. 2. p. 242. 243. Mc Geoghegan T. 1. p. 407. Sammarth. Gall. christ. T. 2. Instrum. p. 485. Nestor p. 94—96. Tscherbatow T. 1. p. 319.

Wales. — Den Ostmaniske Konge Amlav tog sig sin Søns Regnalds Død og Krigshærens Nederlag saa nær, at han giorde en Reise til Øen Hy, eller Columbkill, hvor han henbragte sit Liv i Poenitentse, og døde kort efter af Sorg. Hans Søn og Eftermand var Gluniarand, rimeligen det Nordiske Navn Glumur. Amlav eller Oluf faaer af Islænderne det Tilnavn Kvaran, hvilket synes at betyde den Stille, Stillesiddende. Med hans Søster Gyda giftede siden den Norske Konge Oluf Tryggvesön sig, omtrent Aar 991, dog feiler Snorro, naar han lader den Irske Oluf endda leve Aar 995, og den Norske Oluf opholde sig hos ham; heraf slutter jeg, at Gyda har været Oluf Kvarans Dotter, og Sihtrics Søster, og Oluf været hos den sidste. Hos Oluf Kvaran opholdt sig den Islandske Poet Þorgils Orraskald (a). Imellem adskillige smaae Irske Konger og Ostmanerne af Corke, Waterford og Leinster, venteligen dem af Dublin, giordes et Forbund mod Brian, Konge af Munster. De droge under Anførsel af den Irske Konge O-Felan mod Corke, plyndrende alevegne, men ved Brians Nærværelse trak O-Felan sig hasteligen tilbage til Waterford, hvorhen Brian fulgte ham, og tæt ved denne Bye slog ham paa Flugt. Brian brød med de Flygtige ind i Byen, omkom mange, og stak Ild paa Staden. Derefter bragte han adskillige af de smaae Irske Konger til Lydighed, og drog til Corke, hvis Indvaanere han straffede, forandrede deres Øvrighedspersoner, paalagde dem høiere Skat, og bortførte Gisler med sig. Af den Engelske Kong Ethelred haves et Diploma fra dette Aar, hvorved Munke indføres i Klosteret Tavistock

Harald Blaatand. Aar 981.

(a) Nials-Sage c. 155. p. 268. Snorro i Ol. Tr. Sage c. 32. 51. Landname Part. 1. c. 19.

Harald Blaatand. Aar 981.

stock i Stedet for verdslige Geistlige. Dette Diploma er affattet i den sande fordærvede Munke-Aand, og tiener til at stadfæste deres Mening, som for en stor Del tilskrive Munke-Aanden den Uhæld, Engelland kom i under Ethelreds Regiering. Mærkeligt er det og, at Erkebisp Dunstan har underskrevet for Kongens Moder Alfthritha (41).

Aar 982.

Kong Harald opsendte om Foraaret forommeldte Erik, Hagens Søn, til Norge, med Jarls Navn og Værdighed, og overgav ham Romerige, en Del af Vingulmark, og den østlige Del af Vigen, eller nu værende Bahus Lehn, hvorimod han giorde sin egen Søn Svend til Statholder i Skaane, venteligen deels for at stille hans Misfornøielse, og deels for at faae ham fra Norge, hvor han stod i alt for nøie Forbindelse med Hagen Jarl, imellem hvilken og Kong Harald Uvenskabet voxede Dag for Dag, thi Hagen Jarl betalte ingen Skat, efterat de tre Aar vare udløbne, undtagen at han eengang sendte 50 Høge, og en anden Gang nogle Heste og Høge, hvorover Kong Harald kaldte Norge Hauks-Ey, det er Høge-Øen. Uvenskabet gik saa vidt, at Kongen besluttede at bekrige Hagen Jarl, allerheldst han havde tvende mægtige Herrer i Norge selv paa sin Side, nemlig Erik, Jarlens Søn, og Kong Harald Grenske, der regierede over endel af Norge. Til den Ende udbød han Leding over gandske Danmark, og foer med en Flode af 1200 Skibe ad Stæd-

til

(41) Seh. N. H. T. 3. p. 129. 133. Ol. Tr. Saga c. 128. p. 144. 145. Cambd. Brit. p. 23. M. West. p. 194. F. Vig. p. 608. Sim. Dun. c. 161. Gale T. 1. p. 151. Wynne Hist. of Wales p. 61. Waræi Ant. Hib. p. 134. O Halloran T. 2. p. 243. 244. Colgani Triad. Thaum. p. 500. Monast. Angl. T. 1. p. 218.

til Norge, hvor han dog ei begyndte Fiendtlighederne, førend han var kommen Lindesnæs forbi, og i Jarlens Rige, men da plyndrede, skiændte, brændte og myrdte han, efter de Tiders Krigsmaade, langs Søekusterne, fra Rogaland lige indtil Solunder Øer, som ligge uden for Mundingen af Sogn. Ødelæggelsen var saa stor, at i Læradal udi Sogn bleve ikkun staaende 5 Gaarde uafbrændte, hvorover ogsaa Indvaanerne forlode med Folk og Gods deres Gaarder, lode dem staae forladte, og toge Flugten til Skovene, til øde Marke og Fiælde. Hvo tænkte da at Norge og Danmark skulde blive forenede sammen under een Konge, og deres Indvaanere trofaste Venner og Brødre, som vi ville haabe og ønske at maatte vedvare indtil Verdens Ende. Indvaanerne af Jomsborg, eller de saa berømte Jomsvikinger, vare med i den Danske Hær, og fremfor alle da bekiendte for Søemandskab, Mod og Manddom. Paa Rogaland undkom en vis Geirmund ved Flugten, og hastede til Hagen Jarl, som da opholdt sig paa Sundmør, for at give ham dette fiendtlige Indfald tilkiende. Jarlen giorde derpaa strax Anstalt til at samle Folk og Skibe sammen, sendte Budstikke ud allevegne, og var selv idéligen paa Færde. De Anstalter, den gode Kong Hagen Adelsten havde føiet med Varer, maae da være blevne slet oppassede. Imidlertid havde Jarlen samlet en mægtig Hær og Flode, hvormed han laae Norden for Stat, hvorover Kong Harald ei fandt det raadeligt at gaae længre, allerhelst maaskee Aarets Tid var forløben; Dog sendte han Jomsvikingerne i Forveien, men de lede paa Sundmør et Nederlag af Hagen, som vel ikke var betydeligt, men dog fremhastede Freden. Bevæget ved alt dette sluttede Harald Fred med Hagen, paa Vilkaar os ubekiendte. Formodentlig har Hagen maattet paa nye forbinde sig til, at betale Skatten frem-

Harald Blaatand. Aar 982.

Harald Blaatand. Aar 982.

fremdeles. Imidlertid blev Harald ved at ligge i Solunder med sin Flode, i Tanke at fare til Island, og hævne sig for den Nid- eller Spot-Vise, som Islænderne havde giort over ham, hvortil Anledningen var denne: Islænderne dreve temmelig Handel med egne Skibe paa adskillige Lande, saasom Norge, Danmark, Hetland, Orkenoerne, Engelland, Skotland og Irland. Nu hændte det sig, at et Islandsk Skib strandede paa de Danske Kuster, hvis Ladning vel blev bierget, men strax borttaget af Birger, Kongens Brydie eller Gaardsfoged, der og lagde det som Vrag-Gods under Kronen. Islænderne havde ofte ved Sendebud beklaget sig over denne Uret for Kongen, men forgiæves, hvorover de paa Althinget fastsatte en Lov, at for hvert Næs, der var paa Oen, skulde en Nid-Vise giøres Kongen og hans Brydie til Forhaanelse. Da deres Magt ei var stor nok til at bekrige Kongen, saa besluttede de at betiene sig af de Vaaben, som de vare stærke i. Om de have giort mange saadanne Viser ved denne Leilighed vides ei, men følgende er kommen til os: „Naarsomheldst Skiolden brød i mange „Stokker Den af Nord vide berygtede Kong Harald, Da blev „denne Vendernes Morder forandret under en Hingstes Skik„kelse; Men den Biergboer, den hæslige Birger, Den af Land„Vetterne Forskudte, den Niding, Dette saae alle Landets Ind„byggere, Løb ham i Møde, til en Mær forandret.“ Saa grov en Nid-Vise, der ei engang havde Fortieneste af Vittighed, kunde ei andet end høiligen forbitre Kong Harald, hvorover han og besluttede med sin Flode at hiemsøge Landet. Men de Danske Krigsoverster, som ei havde Lyst til sent paa Aaret at fare over et stort og farligt Hav, hen til et ufrugtbart og haardt Land, fuldt af Fiælde, og hvis Havne de ei kiendte, bildte da Kongen

ind,

ind, at de ved en Troldmand, som havde skabt sig i en Hvalfisks Lignelse, havde faaet Underretning om, at hele Kusten var saa stærkt besat med Land-Vetter og Jotuner, at det var umuligt at gaae i Land. Da det nu ei kunde andet være, end at Kong Harald, opdragen i Hedenskabet, ei endda havde aflagt alle dets Fordomme og Indbildninger om mægtige usynlige Væsener paa vor Jord, saa besluttede han at lade det Islandske Tog fare, og at vende tilbage til Danmark. Sin Søn Svend havde han om Vaaren udsendt med 12 Skibe og 400 Mand, under Paaskud at giøre sig forsøgt i Krig og Orlog, men virkeligen for at faae ham fra Norge; derfore bliver det og rimeligt, at Svend er først om Høsten efter sin Hiemkomst bleven Stadtholder i Skaane. Palnatoke drog og adstæd med 12 Skibe til Bretland, for at besøge sin Svigerfader Stefnir Jarl. Svend har uden Tvil efter Sædvane igien faret til Engelland, hvor jeg finder at tre eller fire Søerøver-Skibe landede i Dorset- og Somerset-Shire, og listede sig bort igien, efterat de havde udplyndret gandske Portland. — Keiser Otho II. led i Italien et stort Nederlag af Saracenerne, hvilke de Grækiske Keisere havde leiet imod ham. Saasnart Slaverne finge dette at høre, ponsede de paa Opstand, drevne hertil ved den utaalelige Maade, som de bleve behandlede paa af de Hertuger Thiederic og Benno. Mistui og Mizzudrog regierede da over Obotriterne, og begiærede den første en Søsterdotter af Benno til Ægte, og drog, for at giøre sig hende værdig, til Italien med 1000 Ryttere, for at ledsage Hertug Benno, der foer did Keiser Otho til Hielp. Men da han nu kom tilbage med Benno, fraraadde Hertug Thiederic Giftermaalet, sigende, at man ei burde give Hertugens Frænke til en Hund. Endskiønt nu Benno siden vilde give ham hende, saa vilde han nu ikke,

Harald Blaatand. Aar 982.

Harald Blaatand. Aar 982.

sigende, at han som en Hund vilde bide stærkt. Strax derpaa samlede han alle Slaverne i Rethre, bragte dem i Harnisk, og svor dem til, at han aldrig vilde forlade dem, eller indgaae Fred med Saxerne. Paa denne Tid er vel og skeet, hvad Helmoldus fortæller, at Misizlav, den Obotritiske Fyrste, uden Tvil den samme som Mistui, tog sin Søster Hodica, som var Nonne i et Kloster udi Byen Meklenborg, ud deraf, og giftede hende med en vis Boleslav; De øvrige Nonner gav han enten sine Soldater til Ægte, eller og sendte dem til Wilzernes og Ranernes (det er Rugiernes) Land. Mizizlavs Fader hed Billug, og hans Stifmoder, som havde været meget deilig, var en Søster af den Oldenborgske Bisp Wago, der længe havde vegret sig ved at give hende til ham, dertil bevæget af sine Venner, som sagde det at være Synd, at saa skiøn en Pige skulde gives til en ubehøvlet og uopdragen Mand. Men som Bispen frygtede for, at dette kunde giøre den i de Lande spæde Plante af den Christne Kirke Afbræk, saa gav han endeligen sit Minde til deres Giftermaal. Men deres Dotter Hodica giorde han siden til Abbedisse i Meklenborger Bye. Sønnen Mizlav foreholdt siden Faderen ideligen, at han havde overtraadt sine Fæderne Love, ved at ægte et Tydsk Fruentimmer, og ved at sætte sin Dotter i Kloster, saa han derved bragte ham til at ville forskyde sin Kone, hvilket han dog længe ikke turde giøre, af Frygt for Saxernes Overmagt. Billug overtalte imedens Bispen til, paa en Samling i Byen Meklenborg, at overlade sig til Dotterens Underholdning, den Korn-, Hør- og Penge-Skat, som Obotriterne i Stædet for Tiende maatte give til Bisperne i Oldenborg, og derimod at imodtage endel Gaarder af ham, hvoriblant var Bosow og Nezenna ved Traven, ei langt fra Segeberg, hvor der endnu i Helmoldi Ungdom

dom vare at see Levninger af et Kastel, og af hvælvede Værelser. En Tid lang efter, da Bispen formedelst andre Forretninger sielden besøgte Obotriterne, lode Fader og Søn ved deres Trælle plyndre paa Bispens Gaarde, og da Bispen beklagede sig derover, skiøde de Skylden paa streifende Wilzer og Raner, men kort efter ginge de aabenbare til Værks, saa at de ei alene lode opbrænde Bispens Gaarde, men Billug forskiød endog hans Søster, dog turde de af Frygt for den Saxiske Hertug Benno ei aabenbare falde fra den Christne Troe (a). Dette stod saaledes hen, indtil det Aar 982, da Slaverne grebe til Vaaben imod Saxerne; thi alle Slaver grebe nu til Vaaben, Obotriter, Leuticier eller Wimuler, og overfulde den 29de Junii Staden Havelberg, hvor de ødelagde Domkirken, og tre Dage derefter overfulde de Byen Brandenborg, hvis Bisp Volcmer dog reddede sig med Flugten. Mange bleve dræbte, alting plyndret, og endogsaa Bisp Dodilo's døde Legeme opgravet og ranet. Obotriternes Fyrste Mistui indtog, plyndrede og brændte Hamborg (b). Mange Borgere og Clerker bleve da deels dræbte, deels fangne bort-

Harald Blaatand. Aar 982.

(a) Ditmarus l. 4. p. 359 og 360. taler om en Nonne ved Navn Oda, som blev ved den Polske Hertug Miseco taget ud af Klosteret, og avlede i Ægteskab 3 Sønner med ham, men blev Aar 992 efter sin Herres Død udjaget af sin Stifsøn Boleslav. Mange Omstændigheder synes at vise, at hun er den samme som Hodica, alene at Ditmar giør hende til Marggrev Thiedrics Dotter, og kalder Klosteret Calve. Han roser hende ellers meget for Godgiørenhed imod Christne Fanger og Fattige. At Mistui ødelagde Klosteret i Calve, synes og at have Sammenhæng hermed.

(b) Mascov i Comment. p. 76. not. 4. vil vel forandre Hamanburg hos Ditmar til Aldenburg, men jeg tør ikke, allerheldst hans Grund er urigtig, at Adam af Bremen ei taler om denne Krig.

Harald Blaatand. Aar 982. bortførte. Nogle Aar efter gik Mistui saaledes fra Forstanden, at han maatte bindes med Lænker, og blev han da dyppet i Vievand, raabende ideligen paa St. Laurentius, indtil han paa saa elændig en Maade endte sit Liv. Mistui var, da han brændte Hamborg, dog Christen, og havde en Capellan ved Navn Avico, og raabte han paa St. Laurentius, fordi han havde ødelagt hans Kloster i Byen Calve (42).

Aar 983. Omtrent Aar 983 ere vel Grændserne blevne satte imellem Sverrige og de Danske Landskaber, Halland, Skaane og Bleking, i Overværelse af den Svenske Under-Konge Emund Eriksen, som uden Tvil regierede i Birca eller Biorkøe, og er rimeligen den Emund Rings Søn, Adam af Bremen nævner, og den Danske Prinds Svend, som tilligemed var Stadtholder over Skaane, hvoraf jeg slutter, at hans ældre Broder Hagen var da død. Paa den Svenske Side mødte desuden disse, nemlig Ragvald af Tiundeland, Botil af Fidrdhundraland, Gasti af Vestmanland, Grimald af Øster-Giotland, Thorsten af Vester-Giotland, Grimald af Sødermanland; Og paa den Danske Side følgende: Tolle, Toti og Toke af Jylland, Grymkil af Sieland, Dan af Skaane, og Grimulf af Gnumtuna i Halland. De satte 6 Grændse-Stene mellem Rigerne, et i Snuturvase, et i Danabek, et i Fanthusne Herred i Halland, et i Tunmæsten, et i Braknes i Thundros Herred i Halland, et i Hvite-Sten, uden Tvil i Skaane, og et i Brimse-Sten mellem

(42) Sch. N. H. T. 3. p. 133—141. 152. 153. 154. 246. not. z. p. 259. not. z. b. Snorro i Ol. Tr. Saga c. 20. 35. 36. Saxo l. 10. p. 183. Ol. Tr. Saga Part. 1. c. 128. p. 145. 146. Arnæ Mss. n. 290. c. 8. M. West. p. 194. F. Vig. p. 608. Chr. de Burgo p. 30. Gale T. 1. p. 151. Ditm. l. 3. p. 345. Ad. Br. l. 2. c. 83. p. 24. Helm. l. 1. c. 16. p. 51. c. 13. 14. 15. p. 40—46.

Harald Blaataand. Aar 983.

ken Bleking og Møre, venteligen hvor Bremse-Broe findes, som endda er Grændsen der. Heraf sees tydeligen, at Bleking da hørte til Danmark, og da den omtrent ved Aar 880, da Others Reise skede, havde endda, som det synes, enten sin egen Konge, eller og lydde under Sverrige, saa maae Gorm have efter den Tid lagt dette Land under Danmarks Rige, og maaskee det Saxo beretter, at Dronning Thyra befriede Skaane fra det Svenske Herredømme, og fra at give Sverrige Skat, har alene Henſigt til Bleking, som da er kommet under Danmark. Danaholm (a), eller Hisingen, skal da have været delet i tre lige Parter

(a) Danaholm er bekiendt i Historien, fordi Kongeskævne ofte holdtes der.
Naar der i Niala c. 83. p. 123. siges, at Hagen Jarl drog til Grænd-
sen for at tale med den Svenske Konge, saa er Samlingen uden Tvil
gaaet for sig paa Dana-Holmen. I den utrykte Laxdæla-Saga i Be-
gyndelsen af det 10 Capitul berettes, at den Norske Kong Hagen Adel-
ken drog til Breneyar (som laae ei langt fra Danaholm), efter den
Sædvane, at hver tredie Sommer skulde Høvdingerne der møde med
Kongen, og sidde Retten med ham. I en Svensk Krønike blant
Magnæana n. 899. 4to, som er den samme, Messenius har udgivet,
dog med nogen Forskiel, siges p. 55. efter min Udskrift, ligesom i Mes-
senii Udgave, at Danaholm var delet imellem den Danske, Norske og
Svenske Konge, og at de tvende første maatte vække den sidste op paa
den bekiendte Maade, naar han steg til Hest. I Oddur Munks Hi-
storie om Oluf Tryggvesön efter Reenhielms Udgave c. 34. p. 127.
fortælles, at Kong Oluf Tryggvesön drog efter Sædvane til Got-El-
ven, for at tale med Dronning Sigrid, thi der pleiede Kongerne af
Danmark, Norge, Engelland og Saxen at mødes. Et mærkeligt Stad,
om det er paalideligt, thi det viser baade Ælden af denne Skik, saa-
som de Engelske Konger maae have ført den med sig fra den Cimbriske
Halvøe, saa og viser det, hvor længe Samfund vedvarede imellem Nor-
dens Konger. Uden Tvil er det en pur Forsømmelse at den Svenske
Konge her er bleven udeladt. I et gammelt Grændseskiæl mellem Dan-
mark, Norge og Sverrig i Arnæ n. 93. 8vo. siger Þorstein Frode

p. 30

Harald Blaatand. Aar 983.

Parter mellem Danmark, Norge og Sverrig. Ved denne Leilighed fortælles bag ved den Skaanske Lov, hvilket dog ei staaer i Hadorphs Udgave, ei heller i Andreæ Sunonis latinske Oversættelse af den, eller i den Runiske Codex, men alene i den slette Kiobenhavnske Udgave af 1505; ligeledes bag ved den Vest-Gothiske Lov af Lundius udgivet; bag ved en Codex af den Norske Borgarthings Lov, og endeligen i Pave Agapeti Bulla, udstædet 954, og hvilken findes i en Vidisse af 1351, underskrevet af 6 Danske Bisper; at den Danske Konge skal da have holdt i Bidslen for Upsala Konge, og den Norske i Stigboilen; hvorimod det i den slette Udgave af den Sielandske Lov til Kiobenhavn 1505 og i twende Codices af den paa det Kiobenhavnske Universitæts Bibliotheque, som ere efter det 15 Sæculi Midte, vendes om, og berettes, at den Norske Konge holdt i den Danske Konges Bidsel, og den Svenske i hans Stigboile. Nu er det for det første klart, at Sammenkomsten ei kan være skeet 954, fordi Svend var da ei fød, mindre Pro Rex, som han kaldes i Pavens Bulla, hvilket alene er nok for at vise, at den er falsk og opdigtet, hvortil kommer, at Paverne aldrig have været fornødne eller brugte til at stadfæste en Grændsesætning i Norden, hvilket ei heller kunde lade sig giøre mellem hedniske Regentere, som den Svenske Konge da vidst var, og den Danske ogsaa, efter en næsten historisk Vished. Men hvad skal man da giøre af Vidissen? Er den dog ikke rigtig? Har maaskee Valdemar IV. og de Danske Bisper enten opdigtet eller stillet sig an at troe denne Bulla, fordi den beviste, at Skaane med underliggende Lande havde fra gammel Tid tilhørt Danmark, og de nu gierne vilde have

p. 30 og 31. at Hysing (det er Danaholmen) hørte Halvdelen til Norge, og Halvdelen til Sverrige.

have den igien fra den Svenske Konge Magnus Smek; Eller og ere de maaskee selv blevne bedragne, og have anseet den for ægte. Ingen af Delene er rigtigt, thi det var alt for bekiendt, at Skaane havde fra ældgammel Tid, i det mindste i nogle 100 Aar, tilhørt Dannemark, da og Kong Magnus selv havde nylig faaet den fra bemældte Rige, og derfor kaldte sig Konge af Skaane, til et Beviis paa, at han ei ansaae den for et Svensk Landskab; altsaa havde de Danske ei nødig at digte denne Bulla. Desuden igientog Kong Valdemar først Skaane 1360, efterat han 1353 havde paa nye afstaaet den til Sverrige. Men endnu mere: Vidissen selv haver Mærker hos sig, at den er falsk; thi for det første have de sex Danske Bisper ei underskrevet efter deres Embeds Alder, som da altid var brugeligt; 2) have Erkebispen af Lund og Bispen af Slesvig ei underskrevet, hvilket om den første især er betænkeligt; 3) saa findes i Bullen ei alene Grændserne mellem Danmark og Sverrige, saasom de forekomme hos Worm i Serie Regum Daniæ, men endog Grændserne mellem Vest-Gotland og de øvrige Svenske Landskaber, hvilke aabenbare ere tagne af den Vest-Gothiske Lov, og ingenlunde vedkomme Grændserne imellem Danmark og Sverrige, til et fast Bevis paa, at de Danske Bisper ei kunde stadfæste Rigtigheden af et saa aabenbare falskt Document, som Agapeti Bulla; 4) Er det Ord endelangs giort i Bullen til et Stæd, hvilket viser en nyere ukyndig Falskner; 5) saa er ikke Stilen i Vidissen saadan som den da brugtes; thi der staaer: In nomine; presentes literas; Agapeti secundi b. m.; cum vero ejus Sigillo Sigillatas, i Stædet for Bulla; ad petitionem magnifici Regis nostri; prælectioms & inspectionis; Datum Haffniæ i Stædet for Haffnis; lutter Ting der vise en nye, og i de Tiders Documenter ubevandret Forfatter. Hvad Stædet

Harold Blaatand. Aar 983.

i den

Harald Blaatand. Aar 983.

Parter mellem Danmark, Norge og Sverrig. Ved denne Leilighed fortælles bag ved den Skaanske Lov, hvilket dog ei staaer i Hadorphs Udgave, ei heller i Andreæ Sunonis latinske Oversættelse af den, eller i den Runiske Codex, men alene i den slette Kiøbenhavnske Udgave af 1505; ligeledes bag ved den Vest-Gothiske Lov af Lundius udgivet; bag ved en Codex af den Norske Borgarthings Lov, og endeligen i Pave Agapeti Bulla, udstædet 954, og hvilken findes i en Vidisse af 1351, underskrevet af 6 Danske Bisper; at den Danske Konge skal da have holdt i Bidslen for Upsala Konge, og den Norske i Stigbøilen; hvorimod det i den slette Udgave af den Sielandske Lov til Kiøbenhavn 1505 og i tvende Codices af den paa det Kiøbenhavnske Universitæts Bibliotheque, som ere efter det 15 Sæculi Midte, vendes om, og berettes, at den Norske Konge holdt i den Danske Konges Bidsel, og den Svenske i hans Stigbøile. Nu er det for det første klart, at Sammenkomsten ei kan være skeet 954, fordi Svend var da ei fød, mindre Pro Rex, som han kaldes i Pavens Bulla, hvilket alene er nok for at vise, at den er falsk og opdigtet, hvortil kommer, at Paverne aldrig have været fornødne eller brugte til at stadfæste en Grændsesætning i Norden, hvilket ei heller kunde lade sig giøre mellem hedniske Regentere, som den Svenske Konge da vidst var, og den Danske ogsaa, efter en næsten historisk Vished. Men hvad skal man da giøre af Vidissen? Er den dog ikke rigtig? Har maaskee Valdemar IV. og de Danske Bisper enten opdigtet eller stillet sig an at troe denne Bulla, fordi den beviste, at Skaane med underliggende Lande havde fra gammel Tid tilhørt Danmark, og de nu gierne vilde have

p. 30 og 31. at Hysing (det er Danaholmen) hørte Halvdelen til Norge, og Halvdelen til Sverrige.

have den igien fra den Svenske Konge Magnus Smek; Eller og ere de maaskee selv blevne bedragne, og have anseet den for ægte. Ingen af Delene er rigtigt, thi det var alt for bekiendt, at Skaane havde fra ældgammel Tid, i det mindste i nogle 100 Aar, tilhørt Dannemark, da og Kong Magnus selv havde nylig faaet den fra bemældte Rige, og derfor kaldte sig Konge af Skaane, til et Beviis paa, at han ei ansaae den for et Svensk Landskab; altsaa havde de Danske ei nødig at digte denne Bulla. Desuden igientog Kong Valdemar først Skaane 1360, efterat han 1353 havde paa nye afstaaet den til Sverrige. Men endnu mere: Vidissen selv haver Mærker hos sig, at den er falsk; thi for det første have de sex Danske Bisper ei underskrevet efter deres Embeds Alder, som da altid var brugeligt; 2) have Erkebispen af Lund og Bispen af Slesvig ei underskrevet, hvilket om den første især er betænkeligt; 3) saa findes i Bullen ei alene Grændserne mellem Danmark og Sverrige, saasom de forekomme hos Worm i Serie Regum Daniæ, men endog Grændserne mellem Vest-Gotland og de øvrige Svenske Landskaber, hvilke aabenbare ere tagne af den Vest-Gothiske Lov, og ingenlunde vedkomme Grændserne imellem Danmark og Sverrige, til et fast Bevis paa, at de Danske Bisper ei kunde stadfæste Rigtigheden af et saa aabenbare falskt Document, som Agapeti Bulla; 4) Er det Ord endelangs giort i Bullen til et Stæd, hvilket viser en nyere ukyndig Falskner; 5) saa er ikke Stilen i Vidissen saadan som den da brugtes; thi der staaer: In nomine; presentes literas; Agapeti secundi b. m.; cum vero ejus Sigillo Sigillatas, i Stædet for Bulla; ad petitionem magnifici Regis nostri; prælectioms & inspectionis; Datum Hafniæ i Stædet for Haffnis; lutter Ting der vise en nye, og i de Tiders Documenter ubevandret Forfatter. Hvad Stædet

i den

Harald Blaatand. Aar 983.

Harald Blaatand. Aar 983.

i den Norske Borgar-Things Lov angaaer, da er det skrevet med Runer, og seet af Langebek, da han var i Stokholm; men efter hans Anmærkning er Codex selv nye, thi deri staaer, at den er skrevet Aar 147.., og det værste endda er, at man tydeligen kan see at det om Grændserne er indskreven langt senere end Bogen selv. Hvad den Beretning angaaer, at de Svenske og Norske Konger skulde have beviist den Danske Konge saadan Hæder, da er den ligesaa urimelig som den anden. Har Svend ikke været Over-Konge i Danmark, men ikkun Pro Rex, da Grændserne bleve satte, saa maae dette nødvendigen have tildraget sig i Aaret 983, thi da det maae følgeligen være skeet imedens han var Stadtholder i Skaane, saa kunde det ikke gaae for sig i de forrige Aar, da han feidede paa Engelland, og ei heller i det næste Aar 984, saasom der da var Krig mellem Danmark og Sverrige, og altsaa bliver alene 983 tilovers. Da der og paa denne Tid var ingen Over-Konge i Norge, saa falder ogsaa derved de falske Beretninger om denne sære Tildragelse bort. De fleste af disse Anmærkninger maae jeg takke Salig Langebek for, som haver dem i sit Diplomataria.

Den 9 Junii stadfæstede Keiser Otto II. det Kloster Repesholt at skulle tilhøre Erkebisp Adeldag i Bremen med de sædvanlige Rettigheder og Herligheder. Dette Stæd laae i Østergow udi Frisland. Derefter holdt Keiseren en almindelig Rigsforsamling i den Stad Bern (a), det er Verona, hvorhen alle Fyrster

(a) Da Ditmarus p. 347. kalder Verona Bern, saa viser det, at det haver været den almindelige Udtale af denne Bye paa de Tider i de Nordiske Lande, og beviser derved at Stærk-Tiderik af Bern, som saa meget omtales i gamle Sögur, Romaner, Vers, er den bekiendte Ost-Gothiske Konge Theodericus Veronensis.

Fyrster bleve kaldte, men Hertug Bernhard eller Benno af Saxen vendte tilbage midtveis, fordi han fik at høre, at de Danske havde ved List indtaget den Bye, som tilhørte ham, og Keiseren havde anlagt og forsynet med Besætning imod dem; Ja at de endog havde slaget Besætningen ihiel, og opbrændt Staden. Saaledes søgte de Danske at betiene sig af den Krig, der var imellem Venderne og de Tydske. Keiseren døde selv kort derefter i Rom den 7 December, og havde sin Søn Otto III, der endnu ikkun var et Barn, til Eftermand. I Saxen skede imedens et stort Slag ved Belkern mellem Slaverne, som vare 30 Legioner til Hest og til Fods stærke, det er vel 30000 Mand, og de Tydske anførte af Erkebisp Gisilhar i Magdeborg, Bisp Hillibard i Halberstad, Marggreve Thiederic, og mange Herrer, i hvilket de sidste erholdte en stor Seier, som satte Grændser for Slavernes videre Fremgang. Da Hertug Thiederic (a) havde været Aarsag til den hele Krig, saa blev han af den unge Keiser Otho afsat fra sin Værdighed, og fik Lutharius til Eftermand, hvorpaa han nød i Magdeborg et lidet Præbende, og døde der. Hvorledes den Christne Troe blev af Nordiske Folk paa disse Tider vedtagen i Grækenland, kan sees af følgende Tildragelse, som skede i Rusland. Den Russiske Konge Wolodimer havde overvundet Jatvægerne, som boede i Volhynien. Da han nu vendte med Seier tilbage, vilde Bojarerne og de Fornemste ofre derfor et Menneske til Guderne, og til den Ende kaste Lod mellem Drengene og Pigerne. En Varæger, som var kommen tilbage fra Græ-

Harald Blaatand. Aar 983.

(a) Thiederic kaldes af de gamle Skribenter snart Hertug, snart Marggreve, fordi han var Hertug, og tilligemed sat til at beskytte Grændsen eller Marken, hvilke sidste kaldtes altid Marggrever.

Harald Blaatand. Aar 983.

Grækenland, og var Christen, venteligen af den Grækiske Lære, i Fald hans Navn har været Theodor, og Sønnens Johannes, boede da i Kiow, paa det Stæd hvor St. Mariæ Kirke siden blev bygget. Han havde en deilig og from Søn. Lodden faldt paa ham, venteligen ved de hedniske Præsters Bedragerie. Men Væregeren vilde ei alene ikke overgive sin Søn, men sagde endog, at deres Guder vare ikke Guder, men ikkun Træe, giorde ved Menneskens Hænder, og at der ikkun var een Gud, hvilken Grækerne tiente, og som havde skabt alle Ting. Men hvad have Eders Guder giort, blev han ved, som selv ere giorte? Jeg giver ikke min Søn til Diævelen. Derpaa samlede Folket sig bevæbnet, og begyndte at nedrive alt hvad der var uden om hans Huus, og sagde derpaa til ham og Sønnen, som begge stode i Forhuset: Flye os din Søn, at vi kunne give ham til Guderne: Men han svarede: Lad dem selv komme og hente ham, om de ere Guder; Men hvad ville I? Almuen blev da rasende, begyndte et stort Raab, slog Forhuset ned, og dræbte baade Fader og Søn. — Den Irske Over-Konge Melanchlin tog Ostmanerne af Dublin i Sold, og overvandt ved deres Hielp Donald Clæn, Lorcans Søn, Konge af Leinster. I dette Slag faldt den Ostmaniske Prinds Patrik, en Søn af Ivar, Konge i Waterford (83).

Imellem

(43) Sch. N. H. T. 3. p. 154. T. 2. p. 309—311. T. 3. p. 461—469. Lagerbrings S. H. T. 1. p. 180—183. 917. Agapeti Bulla ed. Lundio Upsalis 1703. fol. Sielands Lov Mss. paa det Kiøbenhavnske Univ. Bibl. n. 25 og 28. in 4to. Worm. In Serie Regum Daniæ. p. 28—31. Ericus Olai p. 35. 65. Örnhielmii vel Arrhenii Hist. Eccl. Sveogoth. p. 604. ex Cod. leg. Norvag. Borgarth. Sielands Lov ad calcem ex e'. Hafn. 1505. Skaane Lov ad calcem ex edit. Hafn. 1505. Leges Westro-Gothicæ latine edit. Lundio Upsalis. p. 74. 75. Kong Waldemari II. Jordebog Mss. p. 59. 60. Saxo l. 10.

Imellem Danmark og Sverrige kom det nu til Krig ved følgende Leilighed. Den Svenske (a) Kong Oluf, Broder til Erik Seier, var for mange Aar siden død hastigen over Borde af Gift. Hans efterladte Søn Biörn opfostredes ved Farbroderens Hof under Opsyn af sin Morfader Ulf. Saa snart Biörn blev 12 Aar gammel, fordrede han Riget paa den da sædvanlige Maade, ved at sætte sig paa sin Faders Gravhøi i Begyndelsen af Vaaren, og ved ei mere at søge Kongens Tafel. Dette giorde han twende Aar i Rad. Erik nægtede ham vel ikke sin Del i Regieringen, men paastod derhos, at han ei kunde forestaae den, eller tiltræde Arven, forend han havde fyldt sine 16 Aar. Men som Biörn var af et uregierligt og vildt Sindelav, hvorfor han ogsaa kaldtes Styrbiörn, saa gav Kongen ham 60 Skibe, besatte med et udvalgt Mandskab, for dermed at forsøge sin Lykke udenlands,

Harald Blaatand. Aar 984.

X 2

l. 10. p. 183. Adam. Brem. l. 1. c. 51. p. 15. Nettelbl. Bibl. 3 St. in addendis ad Diss. de Ep. Svec. Langebek i Diplomatario Mss. Philalethi Tronhiemske Samlinger T. 5. p. 45. 46. Stephorst T. 1. p. 309. Ditmar l. 3. p. 347. 345. 346. Annalista Saxo c. 340. Helm. l. 1. c. 16. p. 52. Calles T. 4. p. 598. Nestor p. 98. Tscherbatow T. 1. p. 324. 325. 326. Waræi Ant. Hib. p. 135. O-Halloren T. 2. p. 244. Benzelii Utkast p. 126. hvor Agapeti Brev erklæres for urigtigt. Reenhielm p. 69. in Ol. Tr. S. S.

(a) Saa kalder jeg dem, endskiønt Oluf Skoutkonung var den første som bar det Navn, da de forhen kaldtes Upsala Konger. Möser i Osnabr. Ges. T. 1. p. 350. 352, Urkunden p. 12. viser, at Obersala betydde hos de Tydske i det 9 Sæculum, Judicium, et Thing, maaskee Upsal har betydet det samme i Norden; Da og Sverrigs fornemste Tempel var der, og Rettergang altid var da forenet med Gudstienesten, saasom Goder vare baade Præster og Dommere, ligesom Kongen selv, saa er det intet Under, at de Svenske Over-Konger kaldte sig Konger af Upsal, endskiønt de ikke boede der, allerhelst de ogsaa vare Under-Konger i Sverrige.

Harald Blaatand. Aar 984.

lands, og saaledes paa en god Maade blive af med ham, allerhelst Folket ei skiøttede om at have ham til Konge. Det første, han giorde, var at han angreb en af Under-Kongerne i Sverrige, og ihielslog ham, og flere, som det synes, og forekommer det mig efter et mørkt Sted hos Saxo, at denne haver været skyldig i Olufs Død, thi Saxo siger, at Biörn dræbte sin Faders Banemand (a). Derefter angreb han de østlige Lande, og tvang mange der til at følge sine Faner. Jomsborg (b) indtog han ogsaa

(a) Saxo fortæller det vel om Sønnen af den virkelige Biörn eller Ursus, men ingen lader sig vel indbilde, at Styrbiörns Fader har været en virkelig Biørn.

(b) Torfæus i Trifolio p. 59 og 60. og Stephanius in Saxonem p. 197. anføre af Fortalen for Chytræi Metropolis, at Johannes Lubbech, Borgemester i Treptov, har fortaalt, at der endda i hans Tid vare at see Levninger af de tvende Stæder Julin, nu Wollin, paa Øen Usedom, og Winneta under Vandet, hvormed og Micrælius i Pommersche Geschichte l. 2. c. 25. overeenstemmer. Torfæus vil, at Julin er yngre end Winneta, og har efter dennes Ødeleggelse laant dens Navn; hvilket uden Tvil er en gandske urigtig Mening. Eyndius i Chronico Zelandiæ l. 2. c. 2. p. 143 og 144. søger Winneta ved Maasfloden i den Bye Wilta, som han formener at være anlagt af de Slaviske Wilter (Wilzer). Didhen mener han og at Kong Harald Blaatand flyede. En Mening der er giendrevet ved at anføre dem. Udi Fagurskinna, som er et kort Udtog af den Norske Historie, fortælles efter Torfæi Beretning i Trifolio p. 63. at Kong Harald Gormsen krigede i Venden, anlagde der en stor Fæstning kaldet Jome, siden Jomsborg, hvor han satte Høvdinge, og drog derpaa til Danmark igien, hvorefter der længe var Ufred imellem de Danske og Venderne, saa at begge krigede paa hinandens Lande, og vunde Jomsvikingerne meget af den Vendiske Kong Burisleifs Land. Munster i sin Cosmographie l. 3. p. 771. taler og om Julins Beliggenhed hvor nu Wollin er. Schwartz i Einleitung zur Geographie des Norder-Teutschlandes not. *. p. 331. vil, at Stetin er ældre end Julin; p. 378—384. paastaaer han, at Jomsborg har ligget

i Bag-

ogsaa tre Aar efter, og giorde sig der til Hovding, og blev uden Tvil der i eddel Aar, dog venteligen som Lehnsmand under den Danske Kong Harald, og at han angreb denne Bye, dertil var uden Tvil Aarsag, at den ved sine Sørøverier saa meget forurolig ede Havet. Imedens ægtede han den deilige Thyra, Kong Haralds — Harald Blaatand. Aar 984.

X 3

i Bag-Pommern, i det Kastellanie Dirlow ved den Kirkebye Jamen, og ved Nest Flod, hvilket han forhen vidtløftigen har udført i Commentatio critico-historica de Jomsburgo. Gryphiswaldiæ 4to. 1735. Hacken haver udgivet et Skrift om Jomsborgs Beliggenhed 1776 til Kiøbenhavn i 4to, hvor han henfører den til Egnen af Jamund Østen for Colberg; Gebhard ligeledes et De Wineta & Arcona. Gryphiswaldiæ 1671. Det er mærkeligt, at Saxo aldrig nævner Jomsborg, men altid Julin, og fortæller om den alt hvad de andre fortælle om Jomsborg. Julins nyere Navn Wollin forekommer allerede hos Dreger p. 45. i et Diploma af 1188. Hos Westphal T. 3. p. 632. 633. nævnes Personer fra Julin og Wineta at have siddet i Raadet i Lübek Aar 1158, 1161, 1172, 1176, og skiælnes aabenbare imellem disse tvende Stæder. I Schleswigholsteinische Anzeige 1751. p. 294. antages for afgiort, at Winneta er undergaaet, og 1759. p. 293. at det er sunket. Chytræus in Procemio Metropoleos Krantzii p. 30. &c. nægter, at Winneta og Jomsborg ere een Bye. Rango i Pomerania diplomatica p. 292—297. indfører Lubbeckes Beskrivelse over Wineta, og de Levninger af den, som endnu kan sees under Vandet, hvoraf han slutter, at den haver været større end Straalsund eller Rostok. Langebek Scr. Rer. Dan. T. 1. p. 51—53. not. h. beviser efter mine Tanker uimodsigeligen, at Julin og Jomsborg have været tvende forskiellige Byer; at den første er Wollin, og at den sidste har ligget paa Øen Usedom, og er den samme som Jumne, Jumneta, der kun ved en Skrive- og Læse-Feil er bleven kaldet Winneta. I Kiøbenhavn er 1776 trykt i 4to: Historisch-critische Untersuchung von der Seestadt Jomsburg, hvorudi denne Anonymus retteligen viser, at Jomsborg og Julin have været tvende forskiellige Stæder, men feiler uden Tvil, naar han med Schwartz holder for, at Jomsborg har ligget ved Cöslin, hvor nu Bondebyen Jamen findes. Efter ham maatte altsaa Winneta endnu blive den tredie Bye.

Harald Blaatand. Aar 984.

Haralds Dotter, som uden Tvil var Fuldsøster til Svend, og som jeg vil antage at være fød Aar 960, og gift 975. Islænderne fortælle vel, at han kun var hos hende Brude-Natten, men dette bør venteligen alene forstaaes for eengang, og saaledes, at hans krigerske Lyst haver strax drevet ham den Gang ud fra hende igien, thi ellers haver Langebek giort det meget rimeligt, at han haver avlet med hende Thrugill Sprakaleg (a), som var Farfader til den navnkundige Danske Konge Svend Estrithsön. Saa snart man lader Thrugill fødes Aar 976, gaaer det an efter Tidsregningen, thi da kan hans Søn Ulf fødes 994, eller saa omtrent. Ved samme Leilighed, at Styrbiörn ægtede Haralds Dotter, er det vel og skeet, at han gav sin Søster Gyrithe til Harald, saafremt hun og Gunhild have været forskiællige Personer, hvilket kommer mig rimeligt for. Det lader ei heller urimeligt, at just dette Giftermaal har giort Harald saa kaald imod hans Søn Svend, hvad enten han har havt Haab om at avle Børn med Gyrithe, eller han og har villet giøre hendes Broder, som tilligemed var hans egen Svigersøn, eller og dennes Søn Thrugill, til sin Eftermand, thi ellers er det Had ubegribeligt, som han bar til sin egen eeneste Søn, saasom Hagen forekommer ei mere efterat han var dragen til Samland; Et Had der gik saa vidt, at han havde Lyst til at jage ham ud af Landet, og at han endeligen lod sig forlyde med, at Svend aldrig skulde komme til Regimentet efter ham. En Efter-

(a) Saxo lader en virkelig Biørn, Ursus, være Fader til Spregeleg, og fortæller derom et sælsomt Eventyr, som venteligen haver været giængs i hans Dage, og som han haver antaget efter sin Lyst til det Forunderlige. Den Engelske Skribent Simeon Dunelmensis, der skrev ved Aar 1120, følgeligen en god Tid førend Saxo, beretter col. 183. at Spragelegs Fader hed Ursus, det er Biørn, men synes ei at tænke uden paa et Menneske.

Eftermand maatte han jo dog have, thi saa forgeløs har han vel Harald
ei været imod sit eget Folk, og hvad var da naturligere, end at Blaatand.
han tænkte paa sin Svigersøn, endskiønt denne skal ved Magt Aar 984.
have efter en haard Krig aftvunget ham Thyra. Hun var da Fredens Betingelse, og tilligemed 100 Danske Hielpe-Skibe i rte ordentlige Krige, og ikke blot Søerøver-Toge. Siden vare de en Stund gode Venner, og til Styrbiörn tænker jeg at Harald flyede, da han var fordreven af sin Søn Svend, og ei til Palnatoke (som Svend Aagesen vil), med hvilken det ei lader at han nogensinde er igien kommen i ret Venskab. Da Styrbiörn var ham saa nær beslægtet, saa er det intet Under, at Jomsvikingerne toge vel imod ham, endskiønt de vare Hedninger. Efter al Anseende har Krigen brudt ud imellem Fader og Søn Aar 983, hvortil følgende Anledning gaves: Svend fordrede efter Palnatokes Indskydelse det halve af Danmark, men Harald svarede, at han ingenlunde vilde dele sit Rige. Svend stilte sig da an, at ville fare paa Fribytterie, men overfaldt sin Fader uformodentligen, og slog ham paa Flugt. Derefter forkastede han offentligen den Christne Troe, hvorved han fik alle dem paa sin Side, der vare misfornøiede med Christendommens Indførsel. Herved saae han sig i Stand til at overvinde sin Fader først ved Helgenæs paa de Jydske Kuster i Aarhus Stigt, hvor det lader at han uformodentligen overfaldt ham, og siden, da Harald havde ved Siellandsfarernes Hielp samlet 50 store Skibe, angreb han ham ud paa Høsten om Morgenen ved Bornholm. Slaget var hæftigt, og bleve 10 af Kongens Skibe fordærvede, og 12 af Svends, og alt det derpaa værende Mandskab ihielslaget. Mange Saarede havde de og paa begge Sider. Imidlertid var Svends Tilstand nu farlig, thi han laae inde i en Vog, og de

Kon-

Harald Blaatand. Aar 984.

Kongesige uden for, Stavn ved Stavn, med det faste Forsæt, siden de vare langt stærkere, Dagen efter at omkomme ham med alle hans Folk. Men om Aftenen kom den listige Palnatoke did med 24 Skibe, og havde uden Tvil ei forend nu villet give offentligen tilkiende, hvem han holdt med, for først at see, hvilken Vending Sagerne vilde tage. Ved denne Forstærkning fik Tingen et andet Udfald; Harald blev overvundet, og maatte flye til Jomsborg, hvor Styrbiörn da var Hovedsmand. Imidlertid begyndte Svend at trykke den Christne Lære, baade af Afskye til den, som det synes, saa og af Politik, da han maatte føie sine Hielpere. De hedniske Præster bleve da igien indførte i Templerne, og Ofringer anrettede paa Altarerne. Den Christne Lære blev afskaffet, venteligen paa Thingene, og den Hedniske offentligen igien indført. Det synes ogsaa rimeligt, at Svend har da været den, som indtog den Tydske Fæstning, hvorom forhen er talt. Styrbiörn var nu meget mægtig, saasom alle Søerøvere holdte sig til ham; han var derfor i Stand til at drage Aar 984 med en Flode af 1000 Skibe til Danmark, hvorover Svend, som ei fandt sig stærk nok, flyede bort ved hans Ankomst, og begav sig venteligen til Skaane, thi jeg vil ikke troe, at han da er bleven fanget af Jomsvikingerne, efterdi Snorro lader ham ikkun eengang fanges af dem eller Venderne, med hvilket Navn de billigen kunde belegges, saasom de boede i Venden; Dog maae jeg tilstaae, at Adam af Bremen siger, at han blev fanget tvende Gange af dem, ja Saxo endogsaa trende Gange. Da Harald fulgte med Styrbiörn, saa var han derved i hans Magt, og kan derfor, som endel gamle Skribenter vidne, gierne siges at have været fangen af ham, allerheldst Styrbiörn tvang ham til at giøre noget gandske imod sin egen Vilie. Sagen var denne:

Styr-

Styrbiörn vilde bekrige sin Farbroder den Svenske Erik, og til den Ende aftvang han Kong Harald at overlade sig 200 Krigsskibe, og en Anforer over dem, hvilken han selv vilde vælge, og da valgte han Kongen selv. Herover giorde de Danske en Vise af saadant Indhold: „Jyderne afsloge at giore Bekostning paa „Floden, indtil Styrbiörns Flode laae ved Strandbredden, da „foiede Danmarks Herre sig til Krigsmændenes Flok, berovet „Folk, Lande og Gods blev han nedtrykt til en Træl, og drog „med Floden til Sverrige.“ Denne Vise synes at bekræfte det den Svenske Konge Oluf Skoutkonung siden sagde til Islænderen Hialte, at Harald var bleven Styrbiörns Mand. Men paa den anden Side maae man og tilstaae, at denne Svenske Konge var meget tilboielig til at prale, og at han siger dette for at vise hvor mægtig hans Fader og Formand Erik var, at han igien kunde overvinde Styrbiörn. Da Erik fik Underretning om denne store Udrustning, forbedrede han efter Raad af Thorgny Laugmand Almuens Kaar, og lod forsynke Indlobet til Upsal, og drog en meget stor Hær sammen. Styrbiörn, for at bringe sine Folk til at figte des tapperligere, brændte efter skeet Landgang sine Skibe op, hvorpaa Kong Harald, som havde sine i Behold, listede sig med dem ud i Mæleren, og seilede tilbage til Danmark. Dette giorde han uden Tvil, baade fordi Styrbiörn havde behandlet ham saa slet, saa og rimeligen fordi hans Nærværelse var nodvendig i Danmark, hvor Svend havde endda efter al Anseende et mægtigt Anhang. Styrbiörn drog desuagtet uforfærdet frem, og blev paa Fyrisvoll nedlagt med al sin Hær, fornemmeligen ved en Krigslist af Thorgny Laugmand. Styrbiörn bærer i Historien Tilnavn af den Stærke, og var en af de tapperste og stridbarste Herrer i sin Tid. Hans Son Thrugill

Harald Blaatand. Aar 984.

Harald Blaatand. Aar 984. er efter at Anseende bleven i Sverrige, maaskee fangen i Slaget, thi hans Søn Ulf kom siden derfra til Danmark. Hvor hedniske endda Norden var kan sees deraf, at Styrbiörn ofrede til Thor forend Slaget, og Erik udbad sig Seieren af Odin i hans Tempel, hvorfor man og siden troede, at han ved Odins Konster og Trolddom havde erholdet den. Udi dette Slag var med paa Styrbiörns Side en vis Jarl Heming, hvis Navn synes at vise, at han har hort til Struts-Haralds Slægt, dog tillader Tiden neppe, at det kan have været hans Søn af det Navn, men snarere en Broder af Strut-Harald, efter hvilken denne haver siden opkaldet sin Søn. Kort efter dette Slag skilte Kong Erik sig ved sin Dronning Sigrid Storraade, saa kaldet for sin Hovmod, hvilken Feil ogsaa angives til Skilsmissens Aarsag. Men da hun var Skoglar Tosles Dotter, og Søster til Ulf, Styrbiörns Fosterfader, saa haver han venteligen herover fattet Had og Mistanke til hende, da Broderen har rimeligen været paa Styrbiörns Side. Dog, som han havde avlet sin eeneste Søn Oluf med hende, der og siden blev Konge i Sverrige efter ham, saa lod han hende blive Dronning i Gotland, og derfore var det og, at hun ei tænkte paa Giftermaal forend efter hans Død. Strax derpaa giftede han sig om Sommeren, maaskee i næste Aar 985, med Audur, et deiligt Fruentimmer, og en Slegfreddotter af Hagen Jarl, som denne listige Mand havde taget med sig, da han engang holdt Samtale med ham, og giorde sig saaledes sikker fra den Svenske Side. Hvor stort Nederlag der end skede i bemeldte Fyrisvalls Slag, saa undginge dog nogle af Jomsvikingerne med Flugten, saa og en Islandsk Kiemper ved Navn Biörn. Efter Styrbiörns Død maae Palnatoke først være bleven Jomsvikingernes Hovding, hvad enten det nu er skeet med eller

imod

imod Haralds Ville, hvorvel det sidste er troligt. Jomsvikingerne have venteligen valgt ham som en mægtig og anseelig Mand, der best kunde beskytte dem mod Haralds Vrede, opvakt ved det deres Hovding Styrbiörn havde handlet saa slet imod ham (44). Harald Blaatand. Aar 984.

Til denne Tid henforer jeg, at den Svenske Kong Erik har havt med Kong Svend at bestille, og erobret et Stykke af Danmark. Anledningen hertil synes mig rimeligen at have været denne: Kong Harald formaaede ei ved egne Kræfter at twinge sin oprorske Søn, som havde alle Danske Hedninger paa sin Side. Ved det Harald havde forladt Styrbiörn, havde han faaet den Svenske Kong Erik til Ven, som tog Anledning heraf paa en god Maade at rive en Deel af Danmark til sig. Da nu saadant bedre kunde skee ved at understøtte Faderen end Sønnen, hvis Stadtholderskab Skaane laae Sverrige saa beleiligt; Det og saa havde en billigere Anseelse at hielpe en fortrængt og gammel Fader imod en ung og ulydig Søn, saa giorde Erik fælles Sag med Harald. For end mere at befæste sig, da hans Tanker vel ei ginge ud paa mindre end at indtage gandske Danmark, saa indgik Aar 985.

(44) Torf. Trif. c. 14. p. 71—84. Sch. N. H. T. 3. p. 154. 155. Saxo l. 10. p. 182. 186. 188. 193. Phil. Tr. S. T. 5. p. 52. 53. 54. Knytl. S. c. 2. p. 2. 4. Gram in Meurs. c. 143. not. d. Lang. T. 3. p. 282. T. 1. p. 51—53. Duch. Scr. Norm. p. 164. Ad. Brem. l. 2. c. 70. p. 20. 21. Snorro i Ol. Tr. S. p. 243. i O. H. S. c. 7. p. 464. 465. Eric. Ol. p. 36. 41. 42. Danske Atlas T. 4. p. 353. Arnæ Mss. n. 290. c. 9. Ol. Tr. S. Part. 1. c. 128. 129. Ol. Tr. S. af Reenhielms Udgave c. 28. p. 111. 112. Brings Sv. Hist. T. 1. p. 170—172. Arngrimi Supplementum Mss. inter Bartholiniana p. 852. Den Styrbiörns Saga, som C. Worm i not. ad Are Frode p. 111—118. omtaler og anfører, er ei andet, end hvad der om Styrbiörn berettes i Oluf Tryggvesöns Saga.

Harald Blaatand. Aar 985.

gik han Forbund med den Polske Regent Miseco, hvilken Islænderne kalde Burislaf, blandende ham med hans Søn Boleslav. Erik ægtede hans Dotter, for at giøre Venskabet des stærkere, men derfor har han vidst ikke skilt sig ved Audur; thi efter vore Fædres hedniske Lære kunde en Mand have mange Hustruer. Alle tre angrebe nu Svend, og hans Venner. Miseco havde den Fordel heraf, at Palnatoke, som ei var stærk nok til at forsvare sig, og som ei heller turde underkaste sig sin egen fortørnede Konge, overgav sig til ham, og blev hans Mand, imod at faae en Egn til Lehn af ham rundt om Jomsborg, hvorimod han skulde forsvare Landet imod fiendtligt Anfald. Skaane med tilhørende Lande, Halland og Bleking, faldt i Eriks Hænder, og saaledes blev Danmark afstumpet ved udenlandsk Magt, en Sag, der næsten altid tildrager sig, naar der er indbyrdes Krig i et Land. Svend maatte romme Landet, efterat han var bleven overvundet i en stor Søetrefning, som da var den almindeligste Maade at stride paa her i Norden, og i hvilken Erik havde en uallig Hær, og Svend ogsaa en meget stor, da de fleste Danske holdte med ham. Og fra denne Tid af tænker jeg at Svends 7 Aars Landsflygtighed, hvorom Saxo taler, maae regnes (ligesom hans 14 Aars hos Adam af Bremen fra Aar 978), eller og snarere fra forrige Aar, da han af Faderen blev overvundet ved Jomsvikingernes Hielp, thi Enden af Landsflygtigheden maae sættes i Slutningen af 991 efter Faderens Død, eller og af 993, da han kom af det Vendiske Fangsel. Uden Tvil hav Svend ei kunnet komme ud af Øresund, thi ellers havde han vel ei flygtet til den Norske Prinds Oluf Tryggvesön, som nedstammede fra Harald Haarfager, og besad da et Land i Venden udi Bag-Pommern til Forlehning af den Polske Regent Miseco, ja var endog giftet med hans

hans Dotter Geyra. Vel var Oluf endnu af samme Troe som Svend, men ikke desmindre vilde han dog ei hielpe ham, og i sig selv kunde hverken hans Kræfter eller de Forbindelser, han stod i, tillade ham det (a). Derfore maatte Svend med uforrettet Sag forlade ham, ja fik endog, som det synes, ei Lov til at opholde sig hos ham til sin Sikkerhed. Dette sad uden Tvil dybt i Svend, og blev længe efter Aarsag til Krig mellem ham og Oluf, og endeligen til den sidstes Død. I vore mildere Tider vilde saadan Tildragelse vidst opvække Fiendskab, hvor meget mere i Tider, da man lod Hævnen sit fulde Løb, og det ansaaes for en Helte-Dyd at hævne sig. Svend vendte sig derpaa til Engeland, hvor vi skulle næste Aar faae at see, hvordan det gik ham der. Kort forend Oluf nedsadte sig i Venden, havde han giort Landgang paa Bornholm, holdt der en Trefning med Indbyggerne, og vundet Seier. — I Tydskland kom alting i Rolighed, og Henrik Hertug i Bayern, som havde tragtet efter Kronen, forligede sig nu med den unge Otto, og erkiendte ham for Konge. Boleslav af Bohmen, og Mistui, Obotriternes Regent, giorde det samme. Ja Miseco af Polen giorde med Otto et Tog imod Slaverne med en stor Hær, hvor de fore ilde frem med Mord og med Brand. Det er tydeligt, at det har været samme Tog, hvori Miseco bragte Jomsborg under sig. Elfric, Greve eller Aldermand af Southampton, Elferi Søn, blev af den Engelske Kong Ethelred udjaget, fordi han forraadde til de Danske alle Kongens Anslag imod dem, naar de paa deres Søerøver-Toge giorde

Harald Blaatand. Aar 985.

 Land-

(a) Saxo l. 10. p. 188. lader Oluf Tryggvesön da regiere i Norge, og beretter, at Kong Harald Blaatand havde sat hans Fader ind der, blandende altsaa Oluf Tryggvesön med Oluf den Hellige, hvis Fader Harald Grenske var i Vestfold og flere Lande Harald Blaatands Undersaatnge.

Harald Blaatand. Aar 985.

Landgang paa Engelland. Mathæus af Westmunster giør Elfric til Hertug af Mercia. Uden Tvil er det Danske Tog til Skotland skeet i dette Aar ved Haralds Foranstaltning, hvorfor vel og den Skotske Konge tog siden saa got imod Svend. Hvorom alting er, saa gik en Dansk Flode i Soen, udi den Tanke at lande i Engelland eller Skotland, hvor Vinden bar hen. Den kastede Anker ved det Rode Forbierg i det Skotske Landskab Angus eller Forfan. Mange Danske havde da Lyst at drage i Krig til Engelland, foregivende at Skoterne vare meget stridbare, og at der var intet synderligt Bytte at hente i deres Land, hvorimod Engelland var rigt; Dog fik den Mening Overhaand, at man skulde først prøve Lykken i Skotland. De indtoge da Byen Montrose, sloifede den i Grunde, saa at intet Spor blev efter den, og omkomme alle Indvaanerne. Derefter droge de giennem Angus og til Fiorden Tay eller Tay-Fyrth, plyndrende Landet allevegne. De flygtige Skoter berettede deres Konge Kineth dette, som da med Landets Fornemste sad Retten i Sterling. En Mængde Bevæbnede samlede sig da efter hans Befaling paa det Sted, hvor Floden Erne falder i Tay, men da fik han at vide, at de Danske vare gangne over Tay, og holdte Perth meget noie indsluttet, og ihielsloge alle i den Egn, uden Forskiæl af Kiøn, Stand eller Alder. Efter saadan Beretning hastede Kineth til Loncart eller Longcartili, der ligger ei langt fra Tay, hvor han Natten efter ankom. Ved Dagningen begyndte Slaget; Kineth anførte Middel-Troppen, den Cumbriske Konge Malcolm den høire Floi, og Duncan Hovedsmand af Athol den venstre. Kongen lovte hver den, som bragte ham Hovedet af en Dansk, enten visse Penge, eller Jord af samme Værdie i deres Sted. De Danske stode paa Foden af et Bierg, men som Skoterne

skiode

stiødde en Mængde Pile og Stene paa dem, saa fulde de med af Bierget med stor Hæftighed paa Fienden, der stod paa Sletten. Efter en haardnakket Trefning bleve de tvende Skotske Floie slagne paa Flugt, hvorimod den mellemste Hær vedblev at forsvare sig got. I saadan Nød hendte det, at en Skotsk Bonde ved Navn Hay, som tilligemed sine tvende Sønner opholdt sig i Nærværelsen, opvarmet af patriotisk Ild, greb til det Vaaben, han havde, nemlig sin Ploug, og stilte sig paa et Stæd, hvor gamle Grofter og Jordvolde ginge, i Tanke at standse sine Landmænds Flugt, som gik just derover. Der sloge de baade paa Ven og paa Fiende, raabte, at Skoterne skulde vende tilbage, og at friske Hielpetropper vare forhaanden. Herved begyndte Skoternes Mod at voxe, og de Danskes at falde. Kineth betiente sig af Leiligheden, og giorde alt mueligt for at fornye Striden, hvorved endeligen de Danske med et stort Tab bleve saaledes slagne af Marken, at deres Leir, fuld af Proviant, faldt ogsaa Dagen efter i Skoternes Hænder. Hay blev kongeligen belønnet med en stor Deel af Byttet, med Jordegods og med Adelstand. Men naar den Skotske Historieskriver Hector Boethius videre fortæller, at han fik et Arve-Vaaben, saa er det uden Tvil urigtigt, saasom Arve-Vaabener endda ikke vare til; Fra ham skal Greverne af Arrol stamme. — Ostmanerne fra Dublin dræbte den Salige Malkyeran o Mayne, Abbed af Derry, nu Londonderry, i det Irske Landskab Ulster. Normanerne, maaskee forommeldte Danske, der giorde det Skotske Tog, plyndrede ogsaa den De Hy eller Kolumb-Kill, og dræbte Abbeden med 15 Munke (45).

Harald Blaatand. Aar 985.

Keiser

(45) Scb. N. H. T. 3. p. 154, hvor han uden Tvil feiler, naar han vil, at Erik og Svend giorde fælles Tog imod Harald, p. 195. 196. Ol. Tr.

Harald Blaatand Aar 986.

Keiser Otto og den Polske Regent Miseco angrebe atter Slavernes Land, og foere ilde ad Stæd det med Mord og Brand. Gerbert, som levede paa de Tider, og var Otto's Lærer, vidner, at han indtog, plyndrede og forstyrrede 46 faste Vendiske Stæder. Og ved denne Leilighed er det ogsaa uden al Tvil skeet, at Keiseren faldt paa at bekrige Danmark, deels fordi Tiden syntes dertil beqvæm, ved det Danmark var bleven svækket ved indvortes og udvortes Krige, deels for at hævne det de Danske havde indtaget en Fæstning, anlagt af Keiserens Fader. Alt dette, saa og Nidkierhed for at udbrede den Christne Lære, og deri ei at giøre sig mindre fortient i Henseende til Danmark end hans Fader og Farfader, bragte denne unge Herre til i foregaaende Aar 985 at giøre det høitidelige Løfte, gandske at christne hele Danmark, ja, som det synes, om mueligt hele Norden; og til den Ende vilde han i sex Aar med al sin Magt bekrige Danmark. Foruden Lyst til at udvide den Christne Troe virkede vel og samme politiske Aarsager, som fordum hos Keiser Carl den Store imod Saxerne. Keiseren sendte nu Gesandtere til Harald, og paastod, at den Christne

Tr. S. c. 132. p. 142. Arnæ n. 290. 4to. c. 13. Ad. Br. l. 2. c. 72. p. 21. 22. c. 76. schol. ad 22. p. 22. Saxo l. 10. p. 188. hvor han ikkun taler om den Skaanske Krig. Lang. T. 2. p. 151. not. g. Er. Ol. l. 1. p. 36. Svenske korte Rimkronike p. 8. Albericus T. 2. p. 26. Cornerus c. 545. Torf. Trif. p. 130—132. Gram in Meurs. c. 161. not. a. Ditmar. p. 348. 349. Chronogr Saxo p. 198. Chr. Sax. p. 145. Whartoni Angl. Sac. T. 1. p. 226. M. West. p. 195. Flor. Vig. p. 608. Gale T. 1. p. 151. 152. H. Boethii Hist. Scot. l. 11. fol. 227. p. 2—. fol. 229. p. 2. Cambd. Brit. lat. p. 709. Buch. Hist. Scotiæ l. 6. p. 102. 103. The Peerage of Scotland 8vo. London 1767. p. 61. n. 14. hvor Hay's Vaaben findes. Colgani Act. S. Hib. T. 1. p. 107. Ej. Triad. Thaum. p. 501.

Christne Lære skulde være den eeneste ved Love antagne i det gandske Rige; Da Harald alerede var Christen, og havde hidindtil ideligen forfremmet den, saa maae det synes underligt, hvi han nu nægtede dette. Dog har han efter mine Tanker hertil havt disse tvende Aarsager. Da de fleste Danske endnu vare Hedninger, han engang havde prøvet deres Uvilie og Magt, hans Søn Svend endda levede, saa vilde han formodentligen ei oftere paadrage sig sine Undersaatteres Misnøie, og rimeligt er det endog, at han ved den nye Thronbestigelse har maat love, at lade enhver leve uantasted efter sin Troe. Hertil kommer, at den Svenske Kong Erik var en ivrig Hedning, at han var i Besiddelse af Skaane, og havde desuden, som det synes, meget at sige i det øvrige Danmark, da de Danske Hedninger kunde have mere Tillid til ham, end til Harald. Og da denne Herre desuden havde stor Lyst til det Danske Rige, saa maatte Harald tage sig vel vare for at støde ham for Hovedet, og at give ham nogen Anledning til Krig. Danmarks Tilstand var visselig da meget farlig; En gammel og skrøbelig Konge; En mægtig og ærgiærrig Naboe; Misfornøiede Undersaattere; Den rette Thron-Arving i Landflygtighed; En fordulgt Fiende midt inde i Landet under Venskabs Skin. Keiserens Krig var i slig Tilstand en Lykke; Den tvang Erik til at foreene sig med Harald imod fælles Fiende. Bevæget ved alle disse Grunde afslog Harald rent Keiserens Begiæring, rustede sig til Krig, lod Danevirke stærkt befæste og besætte, opbød sin Krigsmagt, og sendte Bud til Hagen Jarl i Norge, og Kong Erik i Sverrige, om at komme sig til Hielp næste Foraar. Erik var let hertil villig, thi han tænkte uden Tvil ved denne Leilighed at fæste end mere Fod i Landet. Hagen Jarl

Harald Blaatand. Aar 986.

 var

Harald Blaatand. Aar 986.

var efter Løfte forbundet til at komme, kunde maaskee ei heller, om han end havde villet, saa let undslaae sig herfor, da baade hans egen Søn Erik Jarl, saa og Kong Harald Grenske vare den Danske Konges Veimer, hvortil ogsaa kom hans egen Fordel, da Keiserens Anleg ogsaa gik ud paa Norge, i det mindste i Henseende til Troen. Om Foraaret komme de derfore begge med flere Hovdinger Kong Harald til Hielp, som tog venligen imod dem, og gik derpaa Fienden i Møde. Det første Slag skal være skeet til Soes; hvis saa er, have uden Tvil Misceo og Jomsborgerne, der stode under ham, fulgt Keiseren, hvorvel det synes næsten utroligt, i Henseende til at Erik havde Miseco's Dotter, dog maae man ogsaa tilstaae, at de Tydske aldrig have havt Flode, hvorimod Venderne og Jamsvikingerne vare store Søemænd. Hvorom alting er, saa skede et stort Nederlag paa begge Sider, dog mest paa Keiserens; Mod Nattens Ankomst sluttedes en Stilstand paa tre Dage. Derefter fornyedes Striden til Lands, uden Tvil Norden for Eyderen, men med det Udfald, at Keiseren deri blev overvundet, efterat begge Parter havde figtet med stor Tapperhed, og maatte han tage Flugten til sine Skibe, hvor han skiod sit blodige Spyd ud i Søen, og giorde det høitidelige Løfte, saaledes anden Gang at komme til Danmark, at enten skulde han bringe alt Landet til den Christne Troe, eller og skulde han lade sit Liv derover. Derefter gik han om Bord paa sine Skibe, og drog tilbage til Tydskland. Dette Keiserens Tog er rimeligen skeet i September, efterat han havde fuldendt den Vendiske Krig, thi man har intet Diploma af ham imellem det udstædet den 7 May til Merseburg, og det udstædet den 30 October til Gera, af hvilke begge man maae slutte, at han.

Harald Blaatand. Aar 986.

han i al denne Tid har opholdt sig i Saxen, og længre Nord paa (a). Kong Harald og Hagen Jarl lode da end videre befæste Danevirke, lige fra Udløbet af Slien, og til Hegge eller Ægis-Dør, Port, ved Eyderen, tværs over Landet, hvorpaa Hagen drog hiem. Den flygtige Danske Prinds Svend søgte nu hen til den Engelske Kong Ethelred, men da denne og hans Raad forestilte sig al den Skade, de Danske havde fra gammel Tid af tilføiet deres Land, saa og at Svends Flugt kunde være forstilt, og muligen alene gaae ud paa at bespeide Landet, saa vilde de ikke tilstæde ham at blive hos sig, og forekastede ham de Danskes i fordum Dage udøvede Grumheder i Engelland; Forstødt af dem begav han sig derpaa til den Skotske Kong Kineth, som tog vel imod ham, og undte ham Opholdssted hos sig. Der kom han til Eftertanke ved den megen Omgang med de Christne, saa og ved den Kundskab, han fra Barndommen af havde havt om deres Lære, venteligen og for paa den Maade at vinde Kineths Venskab, saa at han fra den Tid af blev den Christne Troe mere bevaagen. — Godefred, Haralds Søn, Konge paa Suderøerne, kom med de sorte Folk, det er de Danske, til Anglesey, hvor han fangede Lhyarch, Owens Søn, tilligemed 2000 Mænd, og lod hans Øine udstinge, hvorpaa

 Mere-

(a) Dette Ottos Tog, saa og det følgende, beroer vel mest paa Forfatteren af Oluf Tryggvesöns Saga, dog siger ogsaa Adamus Bremensis l. 2. c. 83. p. 24. at Otto 3. overvandt de Danske, og fortæller dette ved hans Død, og c. 29. p. 23. at Otto 3. overvandt den Svenske Kong Erik, hvorom Svend Estritsön vel ei fortaalte Adam noget, men som han hørte af andre. Hvor skulde nu Otto overvinde Erik uden i Danmark, hvilket Erik havde efter samme Adam indtaget, og hvilket jeg forhen haver fortaalt paa den Maade, som det rimeligst er gaaet til.

Harald Blaatand. Aar 986. Meredith, en anden Walisk Prinds, tog forskrækket Flugten med sin Hær til Cardigan. — Den Franske Konge Lotharius døde den 2 Martii, og Ludvig V, hans Søn, kom efter ham (46).

Aar 987. Keiser Otto blev ved at bekrige Slaverne, som venteligen havde betient sig af hans Uhæld imod de Danske, og vare faldne fra paa nye; Og denne Krig har uden Tvil hindret ham fra at tænke paa Danmark forend 989. Otto bragte dem til Lydighed, og lod Kastellerne ved Elven paa nye sætte i Stand. Af Adaldag haves under 27 October et Diploma, udstæder til Bremen, hvori han kalder sig alle de Nordiske Egners Erkebisp, og uværdig Tiener af Kirkerne i Hamborg og Bremen, og bandsætter dem, der havde frataget Kirken i Bucke sine Tiender, sampt de Advocater, som have fornærmet den. — Udi Engelland blev Weredpont, nu Watchet, i Somersetshire plyndret af Danske Søerøvere, hvilke uden Tvil anførtes af Svend, som let kunde komme did fra Skotland, og der, som en urolig og stridbar Herre, var ikke tient med at sidde stille, og venteligen ogsaa hiemme fra er bleven fulgt af et stort Antal Danske. Omtrent ved denne Tid er det nok, at Erkebisp Dunstan nedlagde den hellige Aldhelm, Bisp af Shrewsbury, hans Legeme

(46) Chr. Saxo p. 199. Ditm. l. 4. p. 349. Gerberti Ep. 91. p. 41. Torf. Trif. p. 37. 38. 50. 51. hvor han nægter, at Otho III. har kriget med de Danske, fornemmelig paa den Grund, at Harald Blaatand ei levede saa længe, men naar han nu virkeligen levede til Aar 991, saa bortfalder hans fornemste Beviis. Ol. Tr. S. S. c. 81. 82. p. 83. 84. Sch. N. H. T. 3. p. 166—170. Ad. Br. l. 2. c. 27. p. 23. c. 30. p. 24. Saxo l. 10. p. 188. Eric. Olai l. 1. p. 42. Whart. Angl. Sac. T. 2. p. 648. Georgisch Regesta T. 1. c. 275. Wynne Hist. of Wales p. 64. 65. Lel. Itin. T. 8. p. 84. Bouquet T. 8. p. 231. 324. T. 9. p. 287. 288. T. 10. p. 316.

gerne i en Stenkiste, thi det skede da de Danske rovede i Engelland. Hedningene, hvorved Ostmaner eller Normaner forstaaes, plyndrede i Wales, Man, Lanpoder og Landroch. Den 21 Maji døde den Franske Kong Ludvig V, hvorpaa Hugo Caper, Hertug i Frankerige, kom i hans Stad ved Hielp af Hertug Richard i Normandie, og flere store Franske Herrer. Han blev kronet til Rheims den 3 Julii, og Carl, Ludvigs Farbroder, giorde sig forgiæves Umag for Riget. Fra Hugo Capet stamme alle siden regierende Konger i Frankerige. Hertug Richard stiftede derpaa Forlig mellem Kong Hugo og Grev Arnulph af Flandern (47). Harald Blaatand. Aar 987.

Palnatoke gav Jomsborgerne Love; Naar det egentligen er skeet vides ikke. I Knytlinga-Saga siges Kong Harald Blaatand at have givet dem, hvilket vel og kan være rigtigt hvad endel af dem angaaer. Men da Palnatoke var næsten altid i Uvenskab med ham, og han nu stod under den Polske Miseco, saa maae de fleste vel fornemmeligen tilskrives Palnatoke. Harald skal have brugt Jomsborgerne til at vinde Land under sig om Sommeren, venteligen i det nu værende Pommern, hvorimod de om Vinteren sadde stille hiemme i deres Fæstning. Da nu Polakker og Vender vare i Grunden af een Folkefærd, og de første havde derfor stor Sammenhæng med, saa og formedelst Naboelauget megen Lyst til, Pommern, der beboedes af Vendiske Folk, allerhelst de derved finge Søehavne og Flode, saa er det intet Under, at de vare Kong Harald imod, og at de ved given Leilighed be- Aar 988.

Z 3 mestrede

(47) Chronogr Saxo p. 199. Orig. Guelf. T. 4. p. 330. Chr. Sax. p. 126. F. Vig. p. 608. H. Hunt. p 357. Acta Sanct. Maji T. 6. Die 25. p. 90. Lel. Itin. T. 8. p. 84. Bouquet T. 8. p. 299. 323. 236. 244. 254. 307. T. 9. p. 9. 99. 145. T. 10. p. 184. 141. 285.

mestrede sig Jomsborg med omliggende Land. Hvad Lovene selv angaaer, da gav Palnatoke dem efter Overleg med de klogeste Jomsborgere, for at giøre sin Stat mægtigere og mere stridbar. Ved den første Lov fastsattes, at ingen maatte være i den, som var over 50 Aar, eller under 15. 2) Ingen maatte være der, som havde viget for en anden, der var ham lig i Styrke og Vaaben, eller og viget, naar han selv anden havde været om een. 3) Enhver, der antoges, maatte love at hævne en Jomsvikings Død, som sin egen Faders eller Broders. 4) Ingen maatte føre Bagtale mellem Folk. 5) Ingen maatte fare med Digt eller Løgn. 6) Spurgdes nogen nye Tidende, da maatte ingen være saa driftig eller forvoven at sige den fra, men Palnatoke skulde først fortælle al Tidende, og han skulde sige alle den. 7) Ingen Mand i Jomsborg maatte holde nogen Frille; Og om der befandtes, at nogen brød imod hvad, som nu var vedtagen, da skulde saadan en udelukkes af deres Sælskab, hvad enten han var Høi eller Lav. 8) Alle de Mænd, som vare eller vilde være i Jomsborg, skulde være vel forligte sig imellem, ligesom sambaarne Brødre. 9) Ingen Mand maatte øve Fredsbrud imod nogen anden; Men skede det, at der var bleven taget imod en, som havde dræbt Fader, Broder eller Frænde af den, der var forhen i Sælskabet, og det blev siden bekiendt, efterat han var bleven indlemmet, saa skulde Palnatoke dømme herom. 10) Ingen Mand i Borgen (eller Fæstningen) maatte gifte sig, eller lade noget Fruentimmer være der inde længre end een Nat, ei heller maatte det taales, at nogen Mand blev længre fra Jomsborg end een Nat, med mindre Palnatoke gav Lov dertil. 11) Saavel det Store som det Smaae af hvad der finges til Bytte i Krig skulde bæres til Delningsstangen, og befandtes det, at nogen

giorde

giorde ei saa, da skulde han ud af deres Selskab, enten han var liden eller stor. 12) Ingen Mand skulde være i Jomsborg, der klagede paa (trættede med) en anden (af Langet venteligen), eller som klagede over sin Tilstand, hvor slet den end maatte være, og hvor uvented den end indfandt sig. 13) Ingen maatte der vidne Løgn, og ingen Ting maatte der i Borgen tildrage sig imellem dem, som de selv vilde dømme i, men Palnatoke skulde alene have i alt dette at sige, og skulde han eene giøre og dømme som han vilde. 14) Hverken Slægtskab, Venskab, eller Gunst, skulde formaae, hvad enten der blev raadet til eller bedet derom, at nogen yngre, end der stod i Loven, eller til nogen Idræt uskikket at holde alt det her var antaget, skulde blive indlemmet i dette Selskab. Ja om nogen end var antagen, som ei hertil var skikket, da skulde det dog ei staae ved Magt. 15) Dersom man vidst forfarede, at nogen ei holdt denne Lov, da skulde han drives ud, hvad enten han var stor eller liden. Det er klart, at aldrig har nogen Despot hersket med mere uindskrænket Magt iblant noget slavisk Folk, end denne Palnatoke over et frit, modigt og vildt Nordisk Folk, hvilket viser den store Fortrolighed, man haver baaret til ham, og hvor stor de Nordiskes Attraae haver været til Bytte, Roverie og Krig. Her er et Laug, som i mange Maader ligner Munkenes, Jesuiternes og især Heydamakkernes, et spændt og unaturligt Laug, som venteligen ikke haver paa den Maade staaet ved Magt i mange Aar. De Nordiske Søerøvere havde ellers længe tilforn stiftet Love mellem sig, saasom den Norske Kong Half alerede i det 6 Seculo, men de havde ingen fast Bolig og Bye havt, som disse gamle Algierer, og ladet sig om Vinteren nøie med at ligge paa deres Skibe. Palnatoke derimod lod giøre en fast Borg, kaldet Søborg, fordi den laae

Harald Blaatand. Aar 988.

Harald Blaatand. Aar 988.

ved Søen, stor og vid, og inden i den en Havn, hvori kunde ligge 300 Langskibe, og for hvilken var en Port med en Steen-Hvelving over. Porten var af Jern, og kunde trækkes op og ned. Over den var et fast Kastel med Valslynger eller Blider paa; Der inden for laae Skibene. Længe haver man anseet Jomsborg for Julin, nu Wollin, og er deri bleven forført af vor Saxo, men Langebek haver uovervindeligen viist, at Jomsborg bør søges paa Øen Usedom, og nærmere Rügen, at den er Winneta, saa beromt hos de Pommerske Skribenter, saa og Svend Aggesens Hynnisborg, der maaskee er en urigtig Læsemaade, og Corneri Nynlveta, i Stædet for Vynneta, at den og skrives Jumne i den beste Codex af Adamo Bremensi, og ei Julin, som i den trokte; Saa og Jumneta i en ypperlig Codex af Helmoldus, der da tilhørte Langebek, og nu er i Kongens Bibliotheque, hvorimod Vinneta staaer i den trokte Helmoldus. Enhver indseer letteligen, at Jom, Jumne, Jumneta ere eet Navn paa een Bye. — Af Keiser Otto haves tre Diplomata, givne i det Aar 988 til Erkebisp Adaldag. Det første er af den 16 Martii, udstædet til Wildeshusen, som forhen har tilhørt Stigtet Bremen, men nu er et Amt for sig, tilhørende Chur-Hannover, og grændsende op til det Oldenborgske. Deri stadfæster han alle de Herligheder, skiænkede forhen den Hamborgske Kirke af hans Fader og Farfader. Det andet er af den 18 Martii paa samme Stæd, hvorved Keiseren giver efter Adaldags Begiering alt det Gods, han eier, eller herefter kan komme til at eie i det Danske Rige, frit fra al Skat og Tynge til Kirkerne af Slesvig, Ribe, Aarhus og Odense, som ere byggede til Guds Ære, og at bemeldte Gods skal tilhøre og tiene bemeldte Kirkers Bisper, uden at staae under nogen Greve eller nogen anden Skatte-Inddriver.

Efter

Efter Bisp Folcberts Begiæring gives og herved de Indfødde (Danske) Lov at handle i Tydskland (in nostri regni finibus) uden Tolds Erleggelse. Af dette mærkelige Diploma er det klart, 1) at Keiseren har i det mindste haabet at erhverve Lande i Danmark, hvortil og det Tog, han næste Aar giorde, sigtede, saa og at han da har villet sætte Tingene paa samme Fod, som i Tydskland, ligesom og hans Farfader Otho den Store havde alerede i Sinde Aar 965; Men man kan derhos ikke nægte, at jo Ordene synes at medføre, at Keiseren alerede eiede noget Gods i Danmark, hvilket maaskee bør søges i Sønder-Jylland ved Slesvig. 2) Folcbert var virkeligen Bisp i Ribe, og levede endda, 3) et Bispesæde var stiftet i Fyen i det Mellemrum fra 965 til 988, og venteligen efter 976. Efter al Anseende har Othincar Hvide, den ældre, været den første Bisp i Odense. Om ham skriver Adam af Bremen saaledes: Adaldag viede ham til Bisp i Sverrige, og forrettede han sit Ærinde troligen; Han var af fornem Dansk Herkomst, en hellig og i Guds Kundskab oplært Mand; Derfore kunde han og letteligen overtale Barbarerne til at troe, hvad han vilde i vor Lære; Foruden Sverrige prædikede han ogsaa i Fyen, Sieland og Skaane, og omvendte mange til Troen; han kalder ham og paa et andet Stæd den Store; Saxo vidner og, at Othincar prædikede i Sieland og i Skaane. Det tredie Diploma er af den 20 Martii, og ogsaa givet til Wildeshusen, og handler om Klosteret Repesholt, og hvorledes Hertug Bernhard af Saxen har formaaet Keiseren (a) til

Harald Blaatand. Aar 988.

(a) Jeg kalder de Tydske Konger siden Othonis 1. Tid bestandig Keisere, endog dem der ei bleve kronede af Paven, i hvilken Omstændighed dog Otto 3. ikke var, hvorvel de selv ei kaldte sig Keisere, forend de vare blevne kronede af Paverne.

Aa

Harald Blaatand. Aar 988.

til at skienke adskilligt til Erkebisp Adaldag. Kort efter, nemlig den 28 April, døde Adaldag, og blev begravet i den søndre Part af Kirken til Bremen. Han drog stor Omsorg for de Fattige, saa at 24 bleve dagligen bespiiste i det Bremiske Hospital, foruden Giæster. Libentius eller Lievizo, hans Eftermand, var den første Erkebisp i Hamborg og Bremen, som valgtes af sine Lyd-Bisper. Han fik Pallium af Pave Johannes 15, og Bispestaven af Keiser Otto 3. Han var en lærd og sædelig Mand, en Schweitzer, som vi nu kalde dem, af Fødsel, som det synes, havde fulgt med Adaldag og Pave Benedict 5. fra Italien, og fandt denne Erkebisp ham fremfor alle værdig til at betroes Omsorg for Kirken i Hamborg. Han berømmes og for sin Kydskhed, saa at han sielden lod sig see af Qvinder; Han var saa afholden, at han var bleg af Faste, saa ydmyg, at han levede i Klosteret som en anden Broder, og saa nøisom, at han sielden søgte Hofset for at erhverve mere. Han sad hiemme i Stilhed, og drog megen Omsorg for sit Stigt, og dertil hørende Siele. Alle sig undergivne Klostere holdt han nøie til Reglerne; For Hospitalet drog han megen Omsorg, og pleiede selv Brødrene og de Syge; og naar han ei selv kunde, da overlod han dem til sin Broder- eller Søster-Søn Libentius. Saa længe der var Fred i Slavien, besøgte han jævnligen Folkene Norden for Elven, og havde en faderlig Omhue for Hamborger Kirke. Han iagttog flittigen sin Sendelse til Hedningene, saa vidt Tiderne vilde tillade det. Saaledes skildrer Adam af Bremen denne fortreffelige Bisp og Christen. Libentius havde i Adaldags Tid havt Opsyn med de Fattige, og siden været hans Camerarius, det er Oppebørselsmand af Godsernes Indkomster. — Den Russiske Konge Wolodimer antog i dette Aar den Christne Troe efter Græ-

kernes

Harald Blaatand. Aar 988.

kernes Lære, ægtede den Grækiske Prindsesse Anna, lod sig døbe i Byen Cherson, i det nu værende Crim, og nedbrød alle Afgudsbilleder i Kiow og deromkring. At Wolodimer kunde i en saa vigtig Sag fare saa hasteligen frem, det maatte han vel tildels takke de mange christne Vareger for, som boede i Kiow, og dels sine Hoffolk, hvilke hos alle de Nordiske Folk vare deres Herrer meget hengivne, af hvilke de finge Sold, Ære og Alt, og gemeenligen ingen anden Troe havde, end at de troede paa sig selv, deres egen Styrke og Tapperhed, og derfore letteligen kunde bringes til at følge Hobbesii Regel, nemlig at troe som Regenten. Dunstan, Erkebisp af Cantorbery, skal for sin Død have spaaet de Danskes Indfald i Engelland, hvilket dog neppe kan kaldes en Spaadom, baade fordi de vare det som Fiender i forrige Aar, saa og i dette, han døde udi, thi Danske Fribyttere, uden Tvil anførte af Svend, landede i Devonshire, hvorvel de Engelske beholdt Marken imod dem, men tabte dog endel Folk, og deriblant den Thanus og Aldermand af Devonshire Goda, en indfød Dansk, og den tapre Ridder Strenwold. Den Danske Hær drog til Syd-Wales, hvor den ødelagde St. Davids, Lhanbadorn eller Lanpader, Lhanshystyd, Lhandyvoch eller Landroch, og flere hellige Stæder. Landet blev saa medtaget, at dets Fyrste Meredith saae sig nødt til at give dem i Skat een Penge for hver Person, hvilken Skat kaldtes paa Walisk Glwonaen, eller Skatten af den sorte Krigshær. Da det nu er de Danske, som paa Walisk og Irisk kaldtes Dubh-Lochlynnach, og Dubh-Gall, det er de sorte Folk, saa kan man ikke tvile paa, at jo denne Hær haver bestaaet af virkelige Danske. — Grev Arnulph af Flandern overlod til den Normaniske Hertug Richard Grevskaberne Aumale og Perche, fordi han havde

Harald Blaatand. forligt ham med Kong Hugo. Grev Albert af Vermandois giorde og sin Fred med Kongen ved Richards Megling (48).

Aar 983. Keiser Otto, efterat have i lang Tid sat sig i Stand til det Danske Feltog, og dertil samlet en overmaade stor Krigsmagt fra Saxen, Franken, Frisland og Holsten, sampt Hielpetropper fra Miseco, Polakkernes og Vendernes Herre (a), saa at den bestod af mange Ryttere, og end flere Fodfolk, drog nu ad Stad med den imod Danmark. Krigen maae være bleven fort i August og September, thi man har et Diploma af Otto 3. udstædet til Ingelheim den 31 Julii, og et andet til Frankfurt den 1 October. Kong Harald, som i Tide var bleven underrettet herom, sendte Bud om Hielp til den Svenske Kong Erik, og til Hagen Jarl i Norge, leggende til, at han aldrig havde saa meget som nu trænget til den sidstes Understottelse og Raadforsel. Hagen begav sig da med 100 Skibe til Danmark, men lod dem blive

(48) O. T. O. S. c. 132. p. 152. 153. Arna Mff. n. 290. 4to. c. 14. Torf. H. N. T. 2. l. 7. c. 5. p. 280. Knytl. S. c. 1. p. 2. Langeb. T. 1. p. 51—53. not. h. Cornerus ap. Ecc. T. 2. c. 545. Molleri Cimbr. lit. T. 3. p. 1—5. hvor alting om Adeldag er samlet med megen Flid. Steph. T. 1. p. 310—313. Ad. Br. l. 2. c. 59. p. 18. c. 67. p. 20. c. 69. p. 20. c. 70. p. 21. c. 77. p. 23. c. 98. p. 28. 29. Saxo l. 10. p. 191. Ditmar p. 351. Annalista Saxo c. 346. 347. Nestor p. 99—109. Acta Sanct. Maji T. 4. p. 375. 376. Eadmeri Hist. Nov. l. 1. p. 3. Chr. Sax. p. 126. F. Vig. p. 608. H. Hunt. p. 357. R. de Hov. p. 427. Gale T. 1. p. 152. Wynne Hist. of Wales p. 66. Eel. Irin. T. 8. p. 84. Bouquet T. 10. p. 276. 142.

(a) Vore Nordiske kalde ham bestandig Burislav, blandende ham med Sonnen Boleslav. Thunman i Untersuchungen über die alte Geschichte einiger Nordischen Völcker p. 184. vil, at Burislav har alene været Konge over Rugierne, men det er gandske vist urigtigt.

blive liggende der i en Havn, og forføiede sig kun med 12 Mænd til Kongen, sigende, at han var ikkun forbunden til at staae ham eengang bi med al sin Magt, hvilket han allerede havde giort for tre Aar siden, men derimod med sin egen Person saa ofte det giordes fornøden. Da nu Harald blev ved at fordre større Hielp, erklærede han, at det ei skede, med mindre han eftergav al den Skat, Norge var skyldig til Danmark, og forbandt sig til, at hint herefter skulde ei mere være dette skatskyldigt. Harald behøvede Norges Hielp, og maatte derfore paa et Thing indgaae dette med Haandtag, og de sædvanlige Forpligtelser, hvorpaa han paa beste Maade beværtede de Norske i et Giæstebud. Efter dette gik den Danske Flode til Eyderen, den Norske til Slien, og besatte de Norske Tropper Danevirke, imedens Kong Harald samlede al den Danske Magt i Jylland. Danevirke var da af følgende Beskaffenhed: Den bestod i en høi og stærk Vold, opført af Stene, Torv og Træer mellem Slien og Eyderen; for den var en Grav, 10 Favne bred, og ligesaa dyb. Hver 100 Favn havde Volden en Port, med et Kastel eller Taarn ovenover, og eet ved hver Side; Fra hver Port vare lagde 3 Broer over Graven. I saadan Tilstand vare Sagerne, da Keiseren ankom til Eyderen med sin Flode og Krigshær. Volden syntes ham for stærk, derfore angreb han den Danske Flode, og bragte den til at vige. Opmuntret herved angreb han ogsaa den Norske, men blev slaaet tilbage, og bedre gik det ham ei heller ved et Angreb paa Danevirke, som han endog fornyede trende Gange, men blev stedse slaget tilbage af Hagen Jarl og de Norske. Herover begyndte Keiseren at geraade i stor Forlegenhed, thi Proviant feilede allerede, da de Danske havde forud bragt det meste af Veien i det omliggende Land, og ei gierne vilde man ogsaa

Harald Blaatand. Aar 989.

 gaae

Harald Blaatand. Aar 989.

gaae med uforrettet Sag tilbage, baade for Æres og Løftes Skyld. I saadan Betrok ankom den Norske Prinds Oluf Tryggvesön til Leiren, og redd:de ved sine gode Raad Keiseren ud af den. Denne Herre var Misoco's Svigersøn, og derfore de Danske ikke gunstig. Han havde nu og paa nogen Tiid tilføiet dem adskillig Skade. Engang løb han ind under de Danske Kuster, og giorde der Landgang med faa Mænd, for at udøve Strandhug, men blev af de talrige Indvaanere overfalden, saa han neppe undgik med Livet. En anden Gang giorde han Landgang i Skaane, hvor han overvandt Indbyggerne i en Trefning, og giorde et stort Bytte. Nu fik han Efterretning om Keiserens Tog, og derved Haab om at kunne nedlegge sine tvende største Modstandere, Kong Harald og Hagen Jarl, og derved at bane sig Vei til Norges Rige, som var hans Odel. Strax drog han derfor til Slien med 6 Krigsskibe, besatte med 300 Mand, og tilbød Keiseren sin Tieneste, som villigen tog derimod, og spurgde ham til Raads. Oluf raadde da til, at man skulde fylde Graven med Ris og tør Ved, og dernæst med alle tomme Vandkar i Leiren, der beløbe sig til 8000, og fylde dem igien med tørre Spaaner, Fiære, og andre brændbare Ting, og paa alt dette skulde man sætte Ild, for derved at bringe Danevirke i Brand, og legge den i Aske. Raadet fandt Bifald, og sattes i Værk en Aften. Krigshæren deeltes da i tvende Hobe. Den ene angreb Volden med Skud, med Stene og Valslynger, og den anden fyldte Graven, og satte Ild paa de brændbare Ting. Herved kom hele Volden i Lue, allerheldst en stærk Blæst fra Sønden reiste sig, saa at den gandske Vold, at forstaae paa det Stæd, lagdes i Aske. Dette aabnede Keiseren Indgangen i Jylland, hvor Modstanden var svagere end man havde ventet, fordi Hagen

Jarl

Jarl var alerede en Tid forhen gaaet tilbage med Floden til Norge, da han havde faaet at vide, at tvende Keiserlige Grever, Urgothrutr og Brimilsker, saa kalde Islænderne dem, vare komne did op med 30 vel udrustede Skibe, for at bringe Folket i Vigen til Christendommen, imedens han selv var fraværende. Bevæget heraf ilede han hiem med sin Flode, men blev formedelst Modvind opholdt ved Limfiorden. De Keiserlige kastede nu Broer over den Del af Graven, der endnu var uopfyldt, og trængde ind i Landet. Herved saae de Norske, som havde besat Danevirke, sig nødde til at drage tilbage, og at forene sig med de Svenske. Begge, saavel Norske som Svenske, holdte da sammen et Slag med Keiseren, men bleve overvundne. Otto blev nu ved at drage frem, og allevegne at christne Indvaanerne, og Harald blev derimod ved at trække sig tilbage lige til Limfiorden, hvor han satte sig paa Mars-Ey, nu Oen Mors, og sendte derfra Gesandtere til Keiseren. Det kom da saa vidt, at et overmaade stort Møde blev holdet, hvori Harald forbandt sig til, at lade alle sine Undersaatter over det gandske Rige omvende til den Christne Lære. Uden at Tvil er Schönings Formodning rigtig, at Harald haver, i det mindste efter Soeslaget i Eyderen, havt hemmelig Forstaaelse med Keiseren, for paa en beqvem Maade at dæmpe Eriks Magt, og at giøre hans Vælde i Danmark til intet, allerheldst han skal have havt Del i de Keiserlige Grevers Foretagende i Vigen, og der strængeligen befalet alle Indvaanerne at forlade den hedniske Lære, og at antage den Christne, sampt siden bestandigen at holde sig til den, og dette kunde han saa meget des lettere giøre, som denne Del af Norge lydde under ham. Eriks Nederlag, muligt Overtalelser af hans Svigerfader Kong Misico, og af Kong Harald, og et Mirakul, Poppo

Harald Blaatand. Aar 989.

Harald Blaatand. Aar 989.

Poppo atter skal have giort, bragte ham med mange af hans Folk til at lade sig døbe, og at blive en Christen. Miraklet skal have bestaaet deri, at Poppo paatog sig en Handske af Vox, eller og af gloende Jern, midt i Almuens Paasyn, og lod den antænde. Han kom uden Skade herfra, det forstaaer sig, og som han af Keiseren og den Hamborgske Erkebisp var sendt som Gesandt, saa giorde dette des større Virkning. I Anledning af denne Omvendelse var det at Prædikantere droge til Sverrige med stor Frimodighed. Dog skal Kong Erik siden, som den Danske Kong Svend Estrithsen berettede Adam af Bremen, have faldet fra Troen, og igien være bleven en Hedning, og dette er ikke underligt, da han først i sin gamle Alder blev nød til at antage den Christne Troe. Efter al Anseende har Poppo efter denne Tid alene opholdt sig i Slesvig, da en anden, ved Navn Albert, var i Harald Blaatands sidste Tid Bisp i Aarhus. Da man og finder, at de Danske have siden eiet Skaane, og de Svenske intet havt i Danmark at sige, saa formoder jeg, at det og enten denne Gang er ved Keiserens Megling bleven afgiort saaledes, eller og at Erik har efter sit Nederlag seet sig ud af Stand til at blive i Danmark, allerheldst Haralds Tropper havde næsten intet lidet, og det var tilligemed at formode, at Keiseren i al Fald vilde hielpe ham. Vel muligt og, at Danmark først har faaet Skaane igien under Kong Svend, og efter Eriks Død Aar 994, hvortil Adam af Bremen giver megen Anledning, hvorvel han uretteligen udstrækker det til gandske Danmark. Men dette er vidst, at Danmark siden uden Modsigelse besad Skaane. Saaledes naaede Keiseren sit Diemærke i Henseende til Sverrige. Med Norge lykkedes det ham for saavidt ogsaa paa følgende Maade, der viser, at Kong Harald var med i Spillet. Denne Herre

sendte

sendte imedens han opholdt sig paa Mors Bud til Hagen Jarl, der endnu laae i Limfiorden, og bad ham om Hielp. Den Listige blev her overrasket, han kom, tænkende paa ingen Svig, hvilket viser, at Freden imellem Keiseren og Kongen har endda ikke været offentligen kundgiort. Men ved Ankomsten giorde Harald ham det Forslag, at lade sig døbe med sine Folk, og Keiseren giorde ham den Erklæring, at han skulde tage en Deel Præster med sig til Norge, der fremme den Christne Troe, alt under Trudsel at miste sit Rige, hvis det ei skede. Herved blev Hagen nød til at lade sig døbe med alt sit Følge. Præster og andre lærde Mænd maatte han og tage med, og love at lade christne hele Norge. Dog her viste sig det gamle, at en tvungen Troe er ingen Troe; Hagen kastede Præsterne i Land ved Hals i Limfiorden, og seilede derpaa bort med en god Bør. Forbitret over den ham tilfaldede Uret foer han ind i Øresund, skiændte og brændte Landet paa begge Sider; Paa samme Maade foer han adskillig længre frem paa de Skaanske Kyster i Østersøen. Endelig gik han i Land i Øster-Gotland, hvor han, saavelsom i Smaaland og Vester-Gotland, foer allevegne frem med Mord og Brand, og dræbte den Vest-Gothiske Jarl Ottar i en Trefning. Da nu disse Lande hørte til Eriks Rige, saa viser det, at Erik haver havt Deel i Omgangen med Hagen Jarl. Ved dennes Nærmelse toge de Keiserlige Grever Flugten, efterat de langs Kysten havde christnet alt Landet lige indtil Lindesnæs, og allevegne nedbrudt Afgudstemplerne. Dog Hagen satte snart alle Ting paa gammel Fod igien, og blev en stor Forfølger af de Christne, og en ivrigere Hedning end forhen, og fra den Tid af skal han have lagt Vigen og de øvrige Norske Lande under sig, som havde hidindtil erkiendt de Danskes Over-Herredømme, efter

Harald Blaatand. Aar 989.

Harald Blaatand. Aar 989.

Harald Grafells Død. Her havde nu Erik altsaa en farlig Fiende i sin egen Svigerfader; Til Keiseren og Misceo kunde Erik ei heller bære noget got Hierte, da de havde tvunget ham til den Christne Troe, og denne sidste var nu ogsaa mægtig til Søes ved Foreningen med Jomsvikingerne. Alt dette har uden Tvil bevæget ham til at holde got Venskab med Harald, saa at han maaskee endog selv haver godvilligen forladt Skaane, hvilket han saa meget des lettere kunde giøre, som han ikkun havde bemestret sig det under Foregivende at hielpe Harald imod sin oprørske Søn. Ved Keiserens Udmars af Danmark holdt han et Giæstebud med Harald, og med Oluf Tryggvesön, venteligen ogsaa med Erik, og aflagde de hinanden med store Foræringer. Den Saxiske Annalist beretter, at Saxerne i dette Aar fulde tvende Gange ind i Obotriternes Land, og ihielsloge mange, og deriblant de Mærkeligste af dem, jagende de andre i en Flod, hvor de druknede. Vel sandt, at han Aaret efter 990 beretter atter det samme, og legger til paa begge Stæder, at samme Aar var en Sol-Formørkelse den 21 October. Den skede nu virkelig 990, men 989 var og en den 1 November. Med alt det vil jeg dog ei aldeles nægte, at jo Ottonis Tog kan være skeet 990; Dog strider dette derimod, at man har Diplomata af ham fra Francfurt den 1. Junii, 18 Julii, Gandersheim den 4 August, Seisenburg i Crain den 18 August, hvilke synes at vise, at han i det Aar ei har kunnet føre Krig Nord paa. Det lader at bemeldte Obotritiske Krig er ført samme Gang som den Danske, da de tvende Folk grændsede næsten til hinanden, og det bliver atter et Beviis for den Mening, at Otto 3. virkeligen haver kriget med de Danske, og formodentligen i det Aar 989 (a).

Pave

(a) Det er en meget indviklet Sag, om Otto 3. har bekriget de Danske, thi

Pave Johannes 15. meddelede den 8 November ved sin Bulla Erkebisp Libentius, eller Liavizo, som han kalder ham, Pallium, bekræfter alle den Hamborgske Kirkes Herligheder, givne af Paverne Nicolaus og Agapetus, legger under hans Erke- — Harald Blaatand. Aar 989.

thi det beroer meget paa Adami Bremensis Vidnesbyrd, hvor dog den Svenske Erik skal alene have besiddet Danmark, og Toget gaaet eene imod ham, men mig synes, at Schöning har i sin Norske Histories 3 Tome p. 166—176. got vist, at Harald og Hakon ogsaa vare der tilstæde, og at Otto 3. haver giort dette Tog. Det Islandske Fragment hos Langebek T. 2. p. 152, som vel i det meste følger Adam af Bremen, men dog ofte sætter noget til, vil, at Hakon Jarl har kommet sin Svigersøn Kong Erik til Hielp, hvilket ikke er urimeligt, og i det mindste kan have medvirket hans Ankomst til Danmark. Langebek formoder der p. 151. not. m., at Poppo kan tvende Gange have giort Mirakler, hvilket jeg og haver antaget, nemlig den ene Gang for Kong Harald, og den anden for Kong Erik. Adam af Bremen taler l. 2. c. 79. p. 21. ei alene om at Otto 3. overvandt den Svenske Kong Erik, men nævner endog c. 83. p. 22. de Danske iblant de af Keiseren overvundne Folk, hvilket viser at han haver holdt for, at Erik er bleven overvundet i Danmark. Sibbern i Bibliotheca Historica Dano-Norvegica p. 291. anfører af Alstedii chronologia p. 328. at Harald Blaatand har Aar 989 fuldkommen ført Christendommen ind i Danmark, hvorudi han altsaa forud har alerede indseet den efter mine Tanker rigtige Chronologie i dette Fald. Albertus Stadensis p. 221. nævner og Danske blant de Folk Otto 3. overvandt, men han er intet nyt Vidne, da han har taget sit af Adamo Bremensi. Det største Beviis for Otto 3. Tog er ellers Forfatteren af Oluf Tryggvesöns Saga, og af det Digt Vellekla, hvis Forfatter har levet med Hagen Jarl, thi har Oluf hiulpet en Tydsk Kong Otto i at bestolde Danevirke, saa kan det ingen anden have været end Otto 3, saasom Oluf var et Barn af 3 og 6 Aar, da Otto 1 og 2 giorde deres Danske Tog. Hertil kommer, at Theodoricus Monachus, en indfød Norsk, og som skrev alerede ved Aar 1160, synes i sit Skrift de Regibus Norvagicis c. 5. p. 10. 11. og c. 6. p. 12. at tale om tvende Tog til Danmark af Otto, det første af Otto den Røde (det er den anden) ved den Tid Harald Grafell dræbtes, og det andet

Harald Blaatand. Aar 989.

Erkesædt alle Bisperne i Sverrige (a), Danmark, saa og i Slavien, fra Peenefloden til Eyderfloden, befriede ham fra den Colniske Erkebisps Myndighed, fastsætter, at alle de Hedninger, som kunde i bemeldte Lande bringes til Troen, skulde lyde under hans Stigt, befaler Bisperne af Halberstad, Hildesheim, Paderborn og Minden, at de skulle staae ham bi i Hedningenes Omvendelse, men at dog alle de Hedninger, de omvendte, skulde lyde under Erkebispen, giver ham Magt til at vie Bisper i sit Stigt, og iblant alle bemældte Folk. — Omtrent ved denne Tid er det nok, at den Varegiske Prindsesse Rogneda vilde omkomme sin Mand Wolodimer, for at hævne det han havde myrdt hendes nærmeste Slægt, og nu hverken elskede hende eller hendes Søn Isjaslaw. Wolodimer besluttede derfor at dræbe hende med egen Haand, men han lod sig bevæge af sin unge Søn, og sendte ham derfor bort tilligemed hende til at regiere over sin Moderne Stad Polocz, ligesom han og ved samme Tid satte sine øvrige Sønner til Regentere over andre Byer. — I Engelland bragte Dronning Elgiva Prinds Edmund til Verden, som siden, fordi han saa tapperligen værgede Landet imod den Danske Knud, fik Tilnavn af Jernside. Elgiva var af fornem Slægt, og Dotter af en Greve, som nogle kalde Thored, og andre

andet 10 Aar og derover efter den Tid af en Otto, som ei kan være den anden, da han i alt regierede kun i ti Aar. Naar og Helmoldus siger, at Otto 3. og Boleslav, den Polske Regent, giorde al Slavien paa hin Side Oderen skatskyldig, saa viser det, at Otto 3. ingenlunde haver forsømt de nordlige Dele. Schwartz i Geographie des Norder-Teutschlandes antager p. 76. retteligen, at Oder er den samme som Romernes Viadrus, og betyder Ader, en Aare, fordi den flyder; af hvilket jeg igien slutter, at der i de ældre Tider have boet Tydske, og ingenlunde Vendiske Folk ved Oderen, da den fik Navn.

(a) Disse Ord synes og at bekræfte den Svenske Eriks Omvendelse.

andre Egbert. Hun skal allerede have ægtet Kong Ethelred Aar 981, men fødde sin første Søn Adelsten ei forend 986. Tvende Aar efter bragte hun Egbert til Verden, som vel døde i sin Ungdom, men dog levede endda Aar 1006. Derefter fødde hun Edred Aar 992, Edwin og Edgar tilsidst. Desuden blev hun Moder til 4 Døttre, af hvilke den Ældstes Navn ei vides, den anden Edgitha ægtede den bekiendte Eadric Streon, den tredie Elfgiva fik Uthred; Greve af Northumberland, hvilket dog uden Tvil er urigtigt, da denne Elfgiva havde en gandske anden Herkomst, hvorom mere siden, og har hun snarere heedet Ulfhild, og havt Ulkeiil i første Ægteskab, og siden den Danske Jarl Thorkil den Høie, og den fierde Goda ægtede først den ædle Normand Walter af Maine, og blev ved ham Moder til Radulf, Greve af Herford, og siden ægtede hun Eustach den ældre, Greve af Boulogne i Picardie. Fra Radulf stammede Harald, Herre af Sudley, og blev den Slægt Sudley siden længe ved. — I Irland blev den Ostmaniske Konge i Dublin Gluniarand eller Glumain, venteligen Glum, Glumur, Anlavs Søn, dræbt af sin egen Tiener, og fik sin Broder Sihtric til Eftermand. Den Suderøiske Konge Godefrid, Haralds Søn, blev ogsaa dræbt af Dalriadinerne, det er Skoterne, og egentligen dem af Argyle. Dette er uden Tvil skeet i en Trefning, efterat han havde giort Landgang der. Hans Søn Regnald blev Konge efter ham. Men foruden ham efterlod han sig og en Søn ved Navn Harald, med Tilnavn den Irske, eller fra Irland, uden Tvil fordi han opholdt sig i dette Land. Det kommer mig og for at Gudrod, Konge paa Man, har været hans Søn, hvilken efter Nials-Saga (a) blev Aar 994 overvundet af den Orkenøiske Jarl Sigurd,

Harald Blaatand. Aar 989.

(a) C. 87. p. 127. c. 90. p. 138.

Harald Blaatand. Aar 989.

og atter Aar 996 af de Islændere Kari og Nials Sønner, i hvilket Slag Gudrods Søn Dungal satte Livet til. Den Godefrid eller Gudrod, som nu dræbtes, var tilligemed Konge paa Man, og skal efter en Sagn af disse Oboere, som Sacheverell beretter, have bygget det fornemste Stæd Castletown, ligge der begravet, og have giort sig megen Umag for at oplyse sit Folk. Hans Fader var en Søn af en Dansk eller Norsk Konge, hvilket stadfæster min forhen anførte Gietning, at hans Fader Harald var Søn af den Northumbriske Konge Godefrid eller Gudrod. Han var den første Konge paa Man af denne Stamme, som Indvaanerne kalde Orrys, og skal have erobret Ørkenøerne og Suderøerne, og taget sin Bolig paa Eubonia (a). Den Christne Lære blomstrede i hans lange Regimente under de Bispers Opsyn, som vare St. Patricks Efterfølgere. Udi Irland plyndrede Normanerne, venteligen Ostmanerne, et mig ubekiendt Stæd kaldet Dore Chalgnich. — Da Hugo, Erkebisp i Rouen, først døde i dette Aar, og Robert, Richards Søn, kom i hans Stæd, saa er det ikke urimeligt, at Richard haver da først ægtet dennes Moder Gunnor, siden det skede ved den Leilighed, at han vilde giøre sin Søn til Erkebisp i Rouen (49).

Omtrent

(a) Eubonia er Lewis efter Baxter Gloss. Ant. Britann. v. Clunariæ.

(49) Sch. N. H. T. 3. p. 152. 171—176. 197. 199—213. Georgisch regesta T. 1. c. 278. 279. Ad. Br. l. 2. c. 68. p. 20. c. 77. p. 22. 23. c. 79. p. 23. Snorro i Oluf Tr. S. S. c. 23—29. 59. T. 2. p. 465. O. T. S. S. af Skalholts Udgave c. 83—88. O. T. S. S. af Reenhielms Udgave c. 12. 15. p. 68. 69. hvor der udtrykkelig siges, at Hakon havde regieret 13 Aar i Norge, under den Danske Konges Høihed (det er efter Harald Graafells Død, som er skeet 975 eller 976), da Keiser Otho bekrigede Danmark, altsaa 988 eller 989, og under Otho 3.

og

Harald Blaatand. Aar 990.

Omtrent ved denne Tid kom en vis Albert fra Bremen til Aarhus, og blev der Bisp. Den bekiendte Thangbrand var hans Clerk, hvilken siden opholdte sig hos den Norske Konge Oluf Tryggvesön, og blev af ham sendt til Island for at omvende det. Hvor længe Albert har været Bisp veed man ikke, men dette er vidst, at efter ham hørte det Aarhusiske Sæde op, thi Adam af Bremen vidner, at efter Erkebisp Adaldagi Død var gandske Jylland kun delet i tvende Stigter, Slesvig og Ribe. — Imellem den Polske Regent Miseco og den Bøhmiske Boleslav opkomme store Stridigheder. Den sidste kaldte de mægtige Vender, som bare Navn af Leuticier, til Hielp, og boede fornemmeligen i For-Pommern, og hvilke havde været baade ham og hans Fædre bestandigen troe og hengivne, saa siger Ditmar. Dette er mærkeligt, thi da Boleslav og Burislav ere eet Navn, saa sees hvorledes de Islandske Skribenter ere komne i Forvirring, allerheldst Miseco's Søn og Eftermand hed Boleslav. Nu stode vel Leuticierne hverken under Bøhmer, eller Polakker, men vare et frit Folk, dog vare Jomsborgerne, og en Egn om dem, hvilken grændsede op til Leuticierne, pligtskyldige paa de Tider til Polakkerne. — Imellem den Engelske Kong Ethelred og Hertug Richard

og at saa Aar efter skede Jomsvikinge-Slaget (og det skede 994). Torf. Trif. p. 37—47. Martene coll. Mon. T. 4. col. 161. Langebek T. 2. p. 151. 152. 204. Ann. Saxo c. 347. 351. Staph. T. 1. p. 315. 316. Tscherbatow T. 1. p. 336—338. Nestor p. 109. M. West. p. 194. Gale T. 3. p. 546. Eth. Riev. c. 362. Bromton c. 877. Alford. Annal. T. 3. Ann. 981. n. 2. Ann. 989. n. 5. Ann. 1002. n. 6. 7. Waræi Ant. Hib. p. 135. Wynne Hist. of Wales p. 66. Sacheverell Account of Man. p. 8. 25. Camd. Brit. c. 1241. Lang. T. 3. p. 213. Colgani Triad. Thaum. p. 504. Bouquet T. 10. p. 184. 269. 317. Camdeni Britannia lat. p. 257.

Harald Blaatand. Aar 990.

Richard af Normandie opkom Uvenskab, som gik saa vidt, at Hertugen lod fange alle Engellændere, saavel Geistlige som Verdslige, der droge igiennem hans Land, ja slaae nogle af dem ihiel. Edwyn, en Walisk Prinds, leiede ei stor Hær af Engelske og Danske, og angreb dermed Merediths Land udi Wales, plyndrede i de Landskaber, Cardigan, Dysed, Gwyn, Kydvely og St. Davids, og imodtog Gisler af de fornemste Personer der, som deres Herre (50).

Aar 991.

I det Aar 991 blev endeligen den langvarige Trætte imellem Harald og Svend, Fader og Søn, bragt saaledes til Ende, at den første omkom, og den sidste besteg Tronen, hvormed saaledes tilgik: Harald drev efter sidste Forlig med Keiseren end videre paa den Christne Troes Udbredelse, befoel, at alle hans Undersaatter skulde lade sig døbe, og blive Christne, drog selv om i Landet for at tvinge dem hertil, og at lade dem straffe, der ei vilde; dernæst paalagde han sine Undersaatter tunge Skatter og Byrder, og endeligen lagde han sig paa nye ud med Palnatoke ved følgende Leilighed, som Saxo beretter. Efter al Anseende er det rimeligt, at han er bleven forligt med ham ved sidste Fredsslutning med Keiseren. Men da Kongerne sielden glemme Fornærmelser, heldst saadanne som Palnatokes, der først adskillige Gange havde holdt med hans oprørske Søn, og siden staaet Keiseren og Polakkerne bi imod ham, saa pønsede Harald paa Hævn, hvortil følgende Leilighed gaves: Palnatoke havde engang i Drukkenskab og i Selskab af de andre Hofmænd roest sig af

(50) O. T. S. S. c. 88. p. 92. Kristni S. c. 5. p. 26. 28. Ad. Br. l. 2. c. 85. p. 25. De Situ Daniæ c. 209. p. 56. Ditm. l. 4. p. 349. M. West. p. 196. W. Malm. p. 64. Wynne H. of Wales p. 66. 67.

af at ville med sin Piil nedskyde paa en anseelig Længde det mindste Æble sat paa en Stok. Hans Avindsmænd bragte det strax for Kongen, som befoel ham at giøre Forsøg med et Æble lagt paa hans egen Søns Hoved, og i Fald han feilede, da at bøde med sit eget Hoved. Palnatoke opmuntrede da sin Søn til ei at være bange, at staae gandske stille, og at dreie Hovedet til Side. Palnatoke skiød, og var lykkelig. Kongen spurgde ham da, hvi han havde taget tre Pile ud af Kaaggeret, hvortil han frimodeligen svarede: For at skyde Dig thiel, om jeg havde truffet min Søn. Det synes vel underligt, at Kongen ei straffede dette dristige Svar, men saasom Kongernes Magt var meget indskrænket, og Tapperhed og Dristighed da yndedes af alle, saa maatte han lade det nu saaledes gaae hen. En anden Gang roste Kongen sig af sin Behændighed i at løbe paa Skie, ligesom Lapperne. Palnatoke mente, at han kunde giøre det lige saa got, og blev derfore paalagt at rende ned af Kullen i Skaane. Hans Lykke var at Skien brast i Farten, thi ellers havde han løbet lige ud i Havet, men nu tørnede han med Staven imod Klipperne, gled langsom ned, og blev optaget af et der underliggende Skib, hvilket han uden Tvil selv havde bestilt. Men som den sønderbrudte Skie fandtes i Havet, saa udkom det Rygte, at han var død. Torfæus vil vel, at Saxo haver taget dette af senere Islandske Tildragelser, men hertil seer jeg ingen Grund, først fordi det ei er rimeligt, at Saxo har villet falskeligen tillegge den første Christne Danske Over-Konge saa lidet ærefulde Handlinger, dernæst saa fortælles det samme, hvad Skydningen angaaer, om den Schveitzer Wilhelm Tell, som levede 100 Aar efter Saxo, og kan man være vis paa at man havde tillagt Saxo, at have taget sit efter Tells Historie, saafremt

Harald Blaatand. Aar 991.

Harald Blaatand. Aar 991.

fremt Saxo havde levet efter denne Schweitzer (a). Desuden kunne jo Islænderne have tillagt andre Personer Ting, der ere skeede i Danmark, eller snarere saadanne Ting være skeede oftere end eengang, og mere end paa eet Stad. Tildragelserne stemme ogsaa ganske vel overeens med Tidernes, især Kong Haralds, Tænkemaade. Noget saadant, i Henseende til Skydningen, fortæller ogsaa Herodotus allerede om den Persiske Konge Cambyses, og vil jeg ikke haabe, at Herodotus er den Hovedkilde, hvoraf alle de andre have øset; Tvilere have ellers her en god Anledning, og hvo kan afgiøre hvad der er Sandhed, thi fordi en Ting er selsom, og langt fra vore Sæder, derfor bør den ikke forkastes; Det bør alene skee med umulige Ting. Hvorom alting er, saa begav Palnatoke sig til Skotland for at lede Svend op, og opmuntre ham til nye Krig mod sin Fader, som nu formedelst sin Alder og Haardhed var foragtet og hadet af sine Undersaatter. Da nu Svend og Palnatoke komme med en mægtig Flode til Danmark, lagde de først Raad op med dem, Harald havde tvunget til den Christne Troe, og desuden havde atter en ny Sag tildraget sig, dem til Fordeel. Kongen var falden paa at lade opreise en overmaade stor Steen, funden ved den Jydske Strandbred, over sin Moders Grav, og til at bringe den frem havde han ladet spænde en stor Deel Mennesker og Øxen for, hvilket saaledes opbragte

(a) Vel sandt, at nogle nyere Schweitzere ei alene drage den Sag med Tell i Tvil, men endog meene, at den Sagn er taget af Saxo, og siden udbredet i Schweitz, dog da denne Efterretning allerede findes i Schweitzerske Kroniker, skrevne i det 15de Seculo, og Saxo først blev trykt 1515, og det ikke er rimeligt, at Saxo haver for den Tid været Schweitzerne bekiendt, saa bliver det derfor ikke rimeligt, at Schweitzerne have taget dette af Saxo.

bragte Almuen, at den, især mange af Floden, udraabte Svend for Konge. Dette skede uden Tvil ved Isefiorden, og er det ikke urimeligt, at Svend har forend sin Ankomst faaet Bud fra dem med Sporsmaal, om han vilde gribe til Vaaben imod sin Fader, og stode ham fra Riget. Worm mener, at bemældte Sten skulde være den, der ligger paa Bakke-Hede i Riber Stigt, Coldinghus Amt, og i hvilken ere en Del Huller, venteligen for at trække den adstæd, og vidner ogsaa Thomas Gheysmer, at den ligger paa bemældte Hede (a). Kong Harald var nu i Begreb med at flytte den, da just en kom til ham, som havde været tilstæde paa Thinget, hvor Riget var bleven taget fra ham, og givet hans Søn. Denne spurgde han ad, om han nogensinde havde seet en større Byrde bevæges ved Menneskekræfter; Hin svarede, at han nyligen havde seet det, og da Kongen vedblev at ville have Oplysning herom, sagde han endeligen: Jeg var tilstæde, da Danmark blev dragen Dig unden, døm nu selv, hvilken Byrde er størst. Saa snart Harald fik dette at vide, drog han adstæd med en Flode, han just havde færdig for at fare ud med paa Fribytterie; adskillige, som ei havde været paa Thinget, sloge sig til ham, og med denne samlede Magt angreb han Svend i Isefiorden; Da og flere under Slaget stødte til ham, saa fik han Overhaand, og drev Svend tilbage. Men som begge Krigshærene havde lidet meget, saa blev en Slags Stilstand sluttet, for Dagen efter at afgiøre Trætten ved en Samtale. Stolende paa dette begav Kong Harald sig om Natten med 11 Mand

Harald Blaatand. Aar 991.

 ind

(a) I den Plattydske Saxo, som er en Oversættelse af Thomas Gheysmer, kaldes denne Hede eller Mark ved en slem Skrive- eller Læse-Feil: Kakki.

Harald Blaatand. Aar 991.

ind i en Skov, og giorde der Ild op for sig; Noget efter gik han afsides; Denne Leilighed paste Palnatoke paa, og skiod til ham med en Pil, som gik ind bag fra, og ud af Munden, saa at han faldt strax død ned. Saaledes omkom Kong Harald Blaatand paa Alle Helgens Dag den 1 November, efter et Regimente af 50 Aar, og en Alder af 80 (a). Palnatoke skal da have havt en Gylden Hielm paa sit Hoved, og Sværd bunden ved sin Side. Harald var en mægtig, mærkelig og stridbar Herre. Han lagde Lande i Venden under sig, giorde og Norge Skatskyldig, men han vidste bedre at erobre end at beholde, og havde nær derover tilsidst mistet sit eget Rige. Dog man maae ogsaa tilstaae, at han havde med mægtige, stridbare og tildels listige Fyrster at bestille, de tre Ottoner, den Svenske Erik, og den Norske Hagen. Af alle hans Erobringer har Danmark ei havt Gavn af nogen, uden af Bornholm alene, thi, enten maae han, eller og hans Fader Gorm efter Aar 900 have undertvunget den, thi i Slutningen af det 9 Aarhundrede havde den endnu sin egen Konge. Harald var duelig, og aleid paa Færde, saa at han endnu i sit 80 Aar vilde ud paa Fribytterie, og holdt sig brav i Slaget mod sin Søn. Hans Ærgierrighed var uden Grændser, og for at naae sit Diemærke, undsaae han sig ei ved Forræderie og Mord. Tiderne vare haarde, og man var endnu lidet om over de Midler, man brugte for at komme til Maalet; Dette er alt hvad man kan sige til hans Undskyldning. Christendommen selv forbedrede lidet hans Sæder, venteligen kiendte handen

(a) Saa meget er vidst, at han har regieret i 50 Aar, see Knytlinga-Saga c. 4. Adamus Bremensis. l. 2. c. 18. p. 21. Torfæus i Trifolio antager efter Beregning Aar 985 for hans Dødsaar; jeg i Philalethi Tronhiemske Samlinger T. 5. p. 21. 22. Aar 989.

den kun slet, og den bestod da ogsaa mest i at lade sig døbe, og i at ære Geistligheden, som gemenligen var selv meget uvidende. Men da dog Christendommen blev fra hans Tid den herskende i Danmark, saa er det intet Under, at Christne Skribenter ophøie ham meget, thi saaledes skriver Adam af Bremen efter Kong Svend Estrithsöns Mund, som han vidner. „Dette Ord maae „vi hans Afkom endnu bøde for, det maatte Fadermorderen be„tale med sin Landsflygtighed, thi denne var Harald, som først „paabød de Danske Christendommen, som opfyldte hele Norden „med Kirker og Prædikantere, han som blev uskyldigen saaret, „og fordrevet fra sit Rige, han, haaber jeg, ei at mangle Mar„tyr-Ære. — Hans og hans Hustrues Gunhilds Minde vil stedse „vedvare hos os. Dette have vi fornummet at være skeet i Erke„bisp Adaldags Tid, endskiønt vi ikke have kunnet opdage alle „hans Dyder, thi nogle paastaae, at mange ere blevne helbredde „ved ham, saavel imedens han levede, som efter Døden ved „hans Grav, saa at mange Blinde ere blevne seende, og andre „Jertegn skede. Men dette er gandske vidst, at han haver givet „Love og Rette til vort Folk, saa og til dem Norden for Elven „(Transalbianis), og til Friserne, hvilke de endnu holde for saa „stor en Mands Anseelses Skyld.“ Saa vidt Adam. Efter mine Tanker er det klart, at alle disse Adami eller rettere Svend Estrithsöns Ord sigte til Harald, og de sidste ingenlunde til Adaldag, som Friccius og flere ville, hvorfore og Kofod Ancher hel vel har hentydet alle disse Adami Ord paa Harald, alene at han med alle Nyere forstaaer de Ord vort Folk, nostro populo, om Bremerne, fordi han mener at de ere Adami egne Ord, da de dog bør forstaaes om de Danske, siden de uden Tvil ere Svend Estrithsöns Ord, og alene fremførte af Adam. Helmoldus haver og alle-

Harald Blaatand. Aar 981.

 rede

Harald Blaatand. Aar 994.

rede henført dem til de Danske. Det kunde ei heller være ander, end at Harald maatte i mange Maader forandre de gamle Love, siden han indførte en nye Troe, og disse hans Love have altsaa for en Del endnu staaet ved Magt i Svend Estrithsöns Tid, ja venteligen indtil Valdemar den Andens, da de ere blevne brændte med de øvrige gamle Love til vor Histories ubodelige Skade. Ved Friserne, som han gav Love, forstaaes uden al Tvil alene dem, der boede i det Slesvigske, og vare hans Undersaatter, og ved Transalbianerne Indvaanerne i Holsten, over endel af hvilke han undertiden herskede. Og at Adam her taler om Harald, og ikke om Adaldag, er ogsaa klart deraf, at han strax derefter siger: Imidlertid blev den gamle Bisp Adaldag 2c. Skade er det, at ingen af Haralds Love ere komne til os, undtagen at Saxo beretter, at efter det Mirakel, Poppo giorde, hvorved jeg forstaaer det sidste for Kong Erik, blev al Tvekamp i Rettergang aflagt, og derimod Jernbyrd for det meste indført, da de Danske hellere vilde overlade Bedømmelsen af deres Trætter til Gud end til Mennesket. Saa vidt gik Overtroen i de Tider! Saa dybt kan den nedbøie Menneskets Tænkemaade! Denne Forandring bidrog ogsaa efterhaanden ei alene til at svække de Danskes gamle vilde Tapperhed, men endog deres Frihed, thi forhen stolede enhver fri Mand paa sin egen og Venners Styrke og Mod, men nu beroede hans Ret paa Geistligheden, under Paaskud at beroe paa Gud. Og at de Danske saa letteligen funde sig i denne Forandring, det kom uden Tvil meget deraf, at de og forhen havde undertiden i vigtige Ting ladet det komme an paa Lodkastning, som bestyredes af den hedniske Geistlighed. Da Kong Harald af al Magt hialp til Christendommens Udbredelse i Sverrige, saa og søgte at overføre den til Norge, hvorvel

for-

forgiæves, saa kunne disse Adams Ord, at han opfyldte Norden med Kirker og Prædikantere, ei letteligen synes overdrevne. Adam giver ham paa et andet Stæd det Vidnesbyrd, at han var berømmelig ved Gudsdyrkelse og Tapperhed, og at han vedblev Christendommen bestandig indtil sit Endeligt, saa at han bekræftede sit Rige ved Retfærdighed og Hellighed; Det er at sige, Retfærdighed og Hellighed efter de Tiders Begreb. Dette Vidnesbyrd kuldkaster ogsaa Svend Aagesens falske Beretning, at Harald faldt fra Troen forend han døde. Hvor folkerigt Danmark da maae have været, og hvilken Styrke det havde faaet efter Foreningen under een Konge, kan sees af de mange og store Krige, og idelige Felttoge, som ginge for sig under Harald.

Harald Blaatand. Aar 991.

Saa snart Harald var falden, listede Palnatoke sig bort til sine Skibe, og tog 20, venteligen af de ypperste Mænd til sig, med hvilke han drog til Kong Svend, og forestilte ham, at det var best strax samme Nat at giøre Angreb, thi endnu vidste hverken Svend eller nogen af hans Folk at Harald var død. Det skede saa, Ankerne bleve lettede, og Tougene, hvormed Skibene vare sammenbundne, borttagne, hvorpaa man med saadan Hast roede ind paa Haralds Skibe, at tre af hans Snekker kantrede, af hvilke een drev i Stykker til Land, og Folkene paa dem alle tre druknede. Da det dagedes lagde Kongens Hær til dem, og gav tilkiende, at Kongen var død, thi Fiölnir havde strax trukket Piken ud af det døde Legeme, og fundet den belagt med Guld, hvorpaa han gav det Raad, at man skulde sige, at han var skudt i Slaget, for derved at skiule den hæslige Maade, han var omkommen paa. Da de Danske gave Haralds Død tilkiende, svarede Palnatoke dem: Een af Delene maae I nu vælge, enten at stride med os, eller og sværge Svend Huldskab og

Harald Blaatand. Aar 991.

skab, og tage ham til Konge. De valgte det sidste, og kunde neppe giøre andet, eller klogere, da de havde ingen at stride for. Derpaa droge Svend og Palnatoke om paa alle Thingene, og blev Svend der allevegne antaget til Konge. Paa Thinget i Viborg (a) indfunde de sig først, hvorhen mange Folk søgte fra gandske Danmark. Palnatoke talede der til Almuen Svend til Beste, beklagede Haralds Frafald, efterdi de i saa lang Tid havde havt ham til Konge; Nu raadde den for Riget, som saa længe havde maat undvære det, og som nu tilbød sig at rette alt, hvad han kunde have forseet sig udi imod dem. Mange lode sig da forstaae med, at Svend havde behandlet dem saa ilde, at de derover bade Palnatoke vilde være deres Høvding, som den der best var skikket hertil. Men han svarede, at han var det ikke, og formanede dem til at tage Svend, som de da og giorde. Derefter drog Palnatoke til sine Eiendele i Fyen. Kong Haralds Legeme blev af Krigshæren strax ført til Roskild, og der begravet i den Hellig Trefoldigheds Kirke, som han nyligen havde ladet opføre af Træe, og som formodentligen har været den første Kirke i Sieland. I Domkirken, som endnu staaer der paa samme Stæd, ere hans Ben indmurede i en Piller (b). Han var den første Danske Konge,

(a) Da Viborg ligger høit, midt i Landet, og altsaa sikkert for Søerøveres Anfald, og haver Navn af Ve ɔ: hellig, saa er det uden Tvil en af Danmarks ældste Byer, hvilket og min hele Historie viser.

(b) Underligt er det, at de fleste nyere Historieskrivere, og deriblant Scheidt i K. S. Skr. T. 1. p. 153. Hvitfeld T. 1. p. 52. Pontanus p. 132. Holberg T. 1. p. 88. have henført Haralds Død til 980, som dog ingen Gammel giør, og grunde de sig alene paa Kong Haralds latinske Gravskrift i Roskild, som er sat i meget sene Tider af en uvidende Person, hvorvel den allerede staaer hos Hvitfeld T. 1. p. 52. I Annalerne af Flatey opgives Aar 985 at være hans Dødsaar.

Konge, som begroves i Christen Jord. Det lader, at han har efter sin Omvendelse forladt Leyre, og mest opholdt sig i Roskild, hvilket foraarsagede, at Leyre kom efterhaanden gandske i Forfald. Harald Blaatand. Aar 991.

Hillebard, Bisp af Halberstad, indviede den 21 October sin Domkirke i Overværelse af Keiseren, og de Erkebisper Willigis af Mayn, Gisilllar af Magdeborg, Lievizo af Hamborg, og 16 Bisper, hvoriblant Rimbert af Oldenborg. Ved Hielp af den Polske Miseco indtog Keiseren derpaa Byen Brandenborg, men en Saxer ved Navn Kizo fratog ham den strax, understøttet af Leuticierne, og streifede derpaa lige til Elven. — En anseelig Dansk Krigshær kom, formodentligen om Sommeren, til Engelland, under Anførsel af Justin, venteligen Eysten, og af Godmund, Stercans eller Steytans Søn. De plyndrede Gipeswic, nu Ispwich i Norfolkshire, og oversvore næsten gandske Ost-Angeln; holdte derpaa Slag med Brithnoth, Aldermand af Essex, eller og af Ost-Angeln, eller Northumberland, maaskee af dem alle, ved Malden i Essex, hvor utallige fulde paa begge Sider, og deriblant den tapre Brithnoth selv, og beholdt de Danske Valpladsen. Forend Brithnoth drog i dette Slag mod Hedningene, delte han alle sine Eiendele ud til Kirkerne i Engelland, og det med Bifald af Erkebisp Siric og alle de Store. Endnu haver man en Levning af et Angel-Saxisk Poema, giort i Cædmons Stil, og hvilket er af den Danske Angel-Saxiske Dialect, og meget tungt at forstaae, hvorudi Brithnoths og flere Engellænderes Bedrifter mod de Danske ophøies. Min Høistærede nu salige Ven Etatsraad Temler haver fortolket endel af dette tunge Poema, hvilket Hearne har udgivet uden nogen Fortolkning. Imod Abbediet Ely viste Brithnoth sig især gavmild, fordi Abbeden

Dd havde

Harald Blaatand. Aar 991.

havde herligen bevarret ham og den hele Krigsher paa hans sidste Tog, saa han foruden Landgods gav til det 30 Mark Guld, og 20 Pund Sølv, og forordnede at begraves der, saafremt han faldt. Derpaa skermyserede han med en langt ringere Magt i 14 Dage mod Fienden, og faldt paa det sidste. De Danske førte hans Hoved hiem med sig. Og saaledes mistede Engelland sin tapperste Feltherre. I bemeldte Poema kaldes Brithnoth Jarl, og nævnes en Maccus foruden mange flere. Saasom de Danske derpaa bleve ved at plyndre, brænde og dræbe ved Søekanten, saa indginge de Engelske derfore Fred med dem efter Raad af Erkebisp Siricius i Cantorbery, og de Aldermænd Æthelward og Alfric, og gave dem 10000 Pund, og dette var den første Skat, de Engelske gave til de Danske af det Slags kaldet Danegeld, det er Penge til de Danske (a). Af det Forlig, som

(a) Pontoppidan haver i det Kiøbenhavnske Selskabs 8 Tome p. 85—100. skrevet en Afhandling om Danegeld, hvorudi han tydeligen viser, at den først blev givet af de Engelske til de Danske for at tilkiøbe sig Fred, og siden, da Danske Konger regierede i Engelland, for at underholde den Danske Krigshær, Landet til Beskyttelse. Det Beste har han efter egen Tilstaaelse taget af: Short account of Danegeld. London 4to. 1756, hvori vises, at det til den hævedes 2 Skilling af hver Hyde (Hud) Plovgland. Efterat de Danskes Herredom var gaaet under i Engelland vedbleve dog de Engelske Konger aarligen at have denne Skat lige til Kong Stephani Tid, som ved sin Krøning høitideligen forskrede, at den hermed rent skulde være afskaffet, hvilket han dog ikke holdt, thi i det 21 Aar af Henric 2. finder man den endda at være bleven betalt. Af Angel-Saxerne kaldtes denne Skat ogsaa Heregeld, fordi den gaves til Herren, med hvilket Navn den Danske Hær fortrinlig belagdes. Den Engelske Skribent om Danegeld viser p. 19. at denne Skat havde flere Navne, saasom Hidegeld, Hidage, Carucage eller Carrage, hvilket var det sidste Navn den bar, og under hvilket den endda betaltes Aar 1224. P. 2. antager han, at alle Huder i Engelland beløbe sig til 243600,

som da blev sluttet, og endnu er tilovers, sees, at en Kong Anlaf var med, hvilken ei er eller kan være nogen anden end den Norske Olaf Tryggveson; Dog synes dette Forbund snarere at have været en Stilstand, og alene at have angaaet Sirics, Æthelwalds og Alfrics Lande, thi man finder, at Anlaf har derpaa vendt sig Nord efter til Northumberland og Skotland, og der blev han ved at sværme om i et Par Sommere, thi om Vinterne opholdt han sig i Jomsborg. Efter al Anseende have de fleste af dem, som giorde dette Tog til Engelland, været Norske, Jomsvikinger og Vender, endskiønt de kaldes Danske, et almindeligt Navn, hvormed de Engelske Skribenter belegge dem. Da Engelland saaledes plagedes af Udenlandske, saa er det intet Under,

Harald Blaatand. Aar 991.

243600, hvilket efter to Skilling for hver Hud beløber sig til 24360 Pund, og blev den uden Forskiel hævet af alle Jorder, endog dem, som ellers vare skattefrie, dog lader det at de Eiendele, Edmundsbury eller St. Edmundi Kloster besad, vare frie for den; men under Wilhelm Conqvæstor maatte efter p. 16. gives 6 Skilling af hver Hud Aar 1084. Foruden de Skribenter, som anføres i bemældte Bog, hvortil Wise uden Tvil er Forfatter, saa handler og om den Spelman i Glossario v. Danigeldum, og v. Geldum p. 260, hvor han viser, at ved den forstaaes i Domesday Book Danegeld; Dufresne in Glossario v. Danegeldum; Rossus p. 85, som angiver Skatten for tre Penge af hver terræ bovata ɔ: Oxehud, hvoraf 8 udgiorde een Hyde, hvilket bliver rigtigt, naar kun 2 Skilling gaves af hver Hyde. I Chartis ad Antiqvitates Malverne p. 188. udi Henrici I. Diploma af Aar 1127 siges udtrykkeligen, at Munkene af Malverne skulle være frie frie for Geld vel Danegeld, seu Scot Anglice, hvilket viser, at Danegeld har været en ordentlig Skat. Selden i Analectis l. 2. c. 4. p. 7. vil, at en Hud er saa meget Jord, som en Plong ploier til eet Aar. Gervasius Tilber Dial. de Scaccario l. 1. c. xi. vidner, at under Wilhelm Conqvæstor, og siden under de følgende Konger aflagdes Danegeld at betales, som en aarlig Skat, men krævedes dog ind i uformodentlige Tilfælde.

Harald Blaatand.

Skibshavn, han skal have indrettet i Haraldsskier i Skibet Sogn, som deraf skal have Navn. Da Jelling, hvor hans Fader ofte opholdt sig, og hvor hans Forældre ligge begravne, ligger tæt ved, saa bliver alt dette herved des rimeligere. See D. A. T. 5. p. 936. 998.

Ved Landerupgaard i Vilstrup Sogn, Coldinghus Amt, Riber Stigt, skal og efter Sagnen have været en Kongsgaard, og de gamle Konger have for Sundhed toet sig i Kilden der, som endnu kaldes Kongens Kilde; See D. A. T. 5. p. 957. Da en stor Runesten ligger tæt ved den, hvorpaa man endnu i Worms Tid, see hans Monumenta l. 5. p. 445. 446, kunde tydeligen læse Harald, og Spor af Thyra og Gorm, saa bliver det meget rimeligt, at denne Kongsgaard haver og været Harald Blaatands. Efter Sagn skal Dronning Thyra have ladet hente Vand fra den Kilde kaldet Thyres Kilde, som ligger Norden for Skjerup Bye i Coldinghus Amt; See D. A. T. 5. p. 970. Sagnen vil og, at Tyregod Kirke skal være bygget af Dronning Thyre, og den tilligemed Tyregodlund Bye, begge i samme Amt, bære Navn efter hende. Den vil fremdeles, at de tvende anseelige Høie, kaldte Hest-Høie, som ligge tæt ved hverandre paa bemældte Byes Marker, vare først beskikkede til deres Begravelser, men herpaa tviler jeg, da de have inden i sig opmurede Grave af Kampestene, hvorudi Urner, samt gamle forrustede Krigsvaaben, og Instrumenter af Jern, skulle være fundne; See D. A. T. 5. p. 983.

I de gamle Kongers Genealogie ved Abbed Wilhelm, udgivet først af Henric Ernst, og som findes hos Ludewig in Reliqviis T. 9. p. 691, og i Langebeks Script. rer. Dan. T. 2. p. 155. skrives saaledes: Harald, med Tilnavn Blaatand, Blachtent,

det

Harald Blaatand.

det er, den sorte Tand, var den fierde Konge efter Guermund, og blev fra Hedning til Christen, men faldt fra Troen. Derfor blev han drevet af Riget, flygtede til Slaverne, som da vare Hedninger, og bekrigede de Danskes Riger ved jævnlige Indfald, men fik ei Overhaand. Saavidt denne Skribent, som tillegger Faderen Frafald fra Troen, der tilkommer Sonnen. Saa skiødesløs skrev man i de Tider, og saa skiødesløs skriver man endog ofte nu omstunder. En Ubekiendt hos Langebek T. 1. p. 17. som slutter med Valdemar 2, vil, at Kong Harald blev overvundet af Otho den Store, og tog Riget til Lehn af ham; Han tager og Adami Ord om Lovene an for at vedkomme Harald, og ei Adaldag, og vil endeligen, at Harald døde i Slavien, og blev derfra ført til Roskild. Tilnavn Blatan, Blotan, Blataumn, Blaten, Blaatandt, fører Kongen hos mange, see Lang. T. 1. p. 17. 22. 29. 33. 37. 67. 115. 158. 173. 231. 269. og en Anonymus p. 67, af hvilken Hamsfort har taget det meste om Harald. Hamsfort ib. p. 37. lader Harald komme til Regieringen 931, og døe i Julin 980 i April, hvilket sidste især er urigtigt, og imod Adami Bremensis udtrykkelige Vidnesbyrd, at han døde Alle Helgens Dag. Men mærkeligen siger Hamsfort, at han blev skudt imedens Thing holdtes for at slutte Fred, og det af Tuco Trille. Petrus Olai hos Langebek T. 1. p. 115 — 117. vil, at den Keiserlige Stad og Fæstning, de Danske ødelagde, kaldtes Colonia, og at de oprettede Byen Slesvig i dens Stæd (da dog Slesvig har været til fra de allerældste Tider); Harald (Grafell) skal vor Harald have hiulpet til at indtage Norge med 60 Skibe og 2 Anførere. Efter en Kronike skal Rumbert (Rimbert, men skal være Unni) have omvendt ham Aar 933; Han regierede 50 Aar, og blev dræbt af

sin

Harald Blaatand. Aar 991.

der, at Pave Johannes 15. søgte at dæmpe den Uvillie, som var opkommet imellem den Engelske Ethelred og den Normaniske Richard, til hvilken Ende han tilskrev dem, og sendte Leo, Vice-Bisp af Trier, for at formane dem til Fred, hvilken ogsaa blev sluttet i Rouen den 1 Martii, og derved afgiort, at hverken Kongen eller Hertugen maatte imodtage nogen af deres Mænd eller Fiender, med mindre de vare forsynede med Kongens eller Hertugens Segl. — I Wales sluttedes Forlig imellem de tvende Fyrster Meredith og Edwyn, hvorpaa de Danske og Engelske Hielpetropper bleve forafskedigede, men de første angrebe derpaa Anglesey, og lagde den hele Øe øde. — Froterius, Bisp i Perigeux, døde i dette Aar, og anlagde Kastellerne af Agen, og adskillige andre, hvoriblant tvende synes at have ligget paa Klipper, til Værn og Tilflugt mod Normanerne, som endda vare Hedninger; hvilket baade viser, hvor meget Guienne endda var underkastet deres Indfald, saa og at mange af dem endda vare Hedninger. Maaskee den samme Danske Hær, som gik til Engelland, har først plyndret Stavern i Frisland, og flere Søestæder der, i det mindste skede det ved Søerøvere (51).

Til

(51) O. T. S. S. Part. 1. c. 129. p. 147. Arnæ n:290. Mss. 4to. c. 10. Snorre i O. T. S. S. c. 37. 58. Knytl. S. c. 4. p. 6. Saxo l. 10. p. 184—186. 189. 197. l. 11. p. 209. Ad. Br. l. 2. c. 68. p. 20. c. 70. p. 20. 21. c. 84. p. 24. Duchesn. Scr. Norm. p. 164. 165. Gram in Meurs. c. 155. not. a. c. 156 & 157. not. c. c. 158. not. a. b. c. Min T. 8. p. 620. 697. 948. 949. Torf. Trif. c. 18. p. 99. &c. c. 19. c. 20. Lang. T. 1. p. 51—53. T. 2. p. 348. 474. Phil. Tronh. Saml. T. 5. p. 15. 19. hvor jeg har antaget, at Harald var 80 Aar, da han døde. Worm. Mon. l. 5. p. 340. Dansk Atlas T. 5. p. 962. Kofods Lovhistorie T. 1. c. 1. p. 1—9. Første Afhandling i Tilleggene p. 255—334. Helmoldus l. 1. c. 15. p. 47. Arn. Saxo c. 352. 353. Ditmar p. 351. Calles T. 4. p. 648. M. West. p. 196. F. Vig.

Harald Blaatand.

Til Slutning vil jeg anføre et og andet, som er forefaldet under Kong Haralds Regimente, og som kan tiene til Oplysning, men ei kan henføres til visse Aar, saa og adskilligt hans Character angaaende. Henschenius i Actis Sanctorum Feb. T. 1. p. 446. b. henfører Riber Bisp Lifdags Død til samme Aar som Kong Haralds, hvilket han urigtigen ansætter for 980, men jeg haver allerede anført Lifdags Død ved 950, i det mindste kan den neppe sammenføies med Haralds Død, som uden Tvil skede 991, thi ellers bliver der for kort Tid for Lifdags Eftermænd Fulbert og Othincar den ældre. Lyschander i Orig. & Ant. Cimbr. hos Pontoppidan i Atlas T. 2. p. 8. tillegger Kong Harald Inddelningen af Landet i Sysler, men ingen kan tvile paa, at den jo er meget ældre, og fra de allerældste Tider. Derimod er det meget rimeligt, at Haraldshund i Aarhus Stigt, Havreballegaards Amt, Grundfør Sogn, har efter den gamle Sagn været hans Kongsgaard, og at den bær Navn efter ham, see Danske Atlas T. 4. p. 116, hvilket samme ogsaa er meget rimeligt om de tvende Herregaarde Haraldskiær og Tyrsbek, hvilken sidste skal være opkaldet efter Dronning Thyra, og imellem hvilke Kiøbstæden Vedel eller Veile ligger. Sagnen vil og, at Kong Harald skal have anlagt de tvende fordum befæstede, men nu ødelagde Stæder ved Veile, Rosborg og Borgevold, for at forsvare Indgangen ved Fiorden, og Opgangen ad Aaen til den

 Skibs-

F. Vig. p. 609. Lamb. Arch. p. 90—94. J. Salisberiensis Policraticus l. 8. c. 21. p. 669. Sch. N. H. T. 3. p. 295. 296. Chr. de Burgo p. 31. W. Malm. p. 62. 64. H. Hunt. p. 357. Evidentiæ Ecc. Christi c. 2223. Hick. Thes. T. 2. p. 232. Johannes Glastoniensis ad calcem p. 570—577. Sim. Dun. c. 162. Bromton c. 879. Gale T. 1. p. 152. T. 3. p. 493. 494. Wynne H. of Wales p. 67. Bouquet T. 10. p. 317. Annal. Hildesh. p. 720.

Harald Blaatand. Skibshavn, han skal have indrettet i Haraldsslikker i Skibet Sogn, som deraf skal have Navn. Da Jelling, hvor hans Fader ofte opholdt sig, og hvor hans Forældre ligge begravne, ligger tæt ved, saa bliver alt dette herved des rimeligere. See D. A. T. 5. p. 936. 998.

Ved Landerupgaard i Vilstrup Sogn, Coldinghus Amt, Riber Stigt, skal og efter Sagnen have været en Kongsgaard, og de gamle Konger have for Sundhed toet sig i Kilden der, som endnu kaldes Kongens Kilde; See D. A. T. 5. p. 957. Da en stor Runesten ligger tæt ved den, hvorpaa man endnu i Worms Tid, see hans Monumenta l. 5. p. 445. 446, kunde tydeligen læse Harald, og Spor af Thyra og Gorm, saa bliver det meget rimeligt, at denne Kongsgaard haver og været Harald Blaatands. Efter Sagn skal Dronning Thyra have ladet hente Vand fra den Kilde kaldet Thyres Kilde, som ligger Norden for Skjerup Bye i Coldinghus Amt; See D. A. T. 5. p. 970. Sagnen vil og, at Tyregod Kirke skal være bygget af Dronning Thyre, og den tilligemed Tyregodlund Bye, begge i samme Amt, bære Navn efter hende. Den vil fremdeles, at de tvende anseelige Hoie, kaldte Hest-Hoie, som ligge tæt ved hverandre paa bemældte Byes Marker, vare først beskikkede til deres Begravelser, men herpaa tviler jeg, da de have inden i sig opmurede Grave af Kampestene, hvorudi Urner, samt gamle forrustede Krigsvaaben, og Instrumenter af Jern, skulle være fundne; See D. A. T. 5. p. 983.

I de gamle Kongers Genealogie ved Abbed Wilhelm, udgivet først af Henric Ernst, og som findes hos Ludewig in Reliqviis T. 9. p. 691, og i Langebeks Script. rer. Dan. T. 2. p. 155. skrives saaledes: Harald, med Tilnavn Blaatand, Blachtent,

det

det er, den sorte Tand, var den fierde Konge efter Guermund, og blev fra Hedning til Christen, men faldt fra Troen. Derfor blev han drevet af Riget, flygtede til Slaverne, som da vare Hedninger, og bekrigede de Danskes Riger ved jævnlige Indfald, men fik ei Overhaand. Saavidt denne Skribent, som tillegger Faderen Frafald fra Troen, der tilkommer Sonnen. Saa skiødesløs skrev man i de Tider, og saa skiødesløs skriver man endog ofte nu omstunder. En Ubekiendt hos Langebek T. 1. p. 17, som slutter med Valdemar 2, vil, at Kong Harald blev overvundet af Otho den Store, og tog Riget til Lehn af ham; Han tager og Adami Ord om Løvene an for at vedkomme Harald, og ei Adaldag, og vil endeligen, at Harald døde i Slavien, og blev derfra fort til Roskild. Tilnavn Blatan, Blotan, Blataumn, Blaten, Blaatandt, fører Kongen hos mange, see Lang. T. 1. p. 17. 22. 29. 33. 37. 67. 115. 158. 173. 231. 269. og en Anonymus p. 67, af hvilken Hamsfort har taget det meste om Harald. Hamsfort ib. p. 37. lader Harald komme til Regieringen 931, og døe i Julin 980 i April, hvilket sidste især er urigtigt, og imod Adami Bremensis udtrykkelige Vidnesbyrd, at han døde Alle Helgens Dag. Men mærkeligen siger Hamsfort, at han blev skudt imedens Thing holdtes for at slutte Fred, og det af Tuco Trilla. Petrus Olai hos Langebek T. 1. p. 115 — 117. vil, at den Keiserlige Stad og Fæstning, de Danske ødelagde, kaldtes Colonia, og at de oprettede Byen Slesvig i dens Stad (da dog Slesvig har været til fra de allerældste Tider); Harald (Grafeld) skal vor Harald have hiulpet til at indtage Norge med 60 Skibe og 2 Anførere. Efter en Kronike skal Rumbert (Rimbert, men skal være Unni) have omvendt ham Aar 933; Han regierede 50 Aar, og blev dræbt af

Harald Blaatand.

sin

Harald Blaatand.

sin Søn, imedens Keiser Otho 1. endnu levede, og kom til Regieringen 926, regierede 15 Aar med sin Fader, og 50 Aar efter ham. (Petrus Olai levede vel langt hen i det 16 Sæculo, men han havde skionne gamle Efterretninger, som tildels ere borte, og som han uden Sionsomhed satte sammen. Vil man efter dette antage, at Harald er bleven sin Faders Medregent 926, saa er Faderen død 941, og han selv 991, hvilket da kan tiene til at bekræfte min Sætning; Men tager man 926 for hans egentlige Regimentes Begyndelse, da er han død 976, hvilket baade er gandske urigtigt, og ligesaa lidet kommer overeens, som 991, med det Forfatteren forhen haver ladet ham døe forend Otho 1.) Hunni døbte ei alene Frotho, men og hans tvende Sønner Eliph og Frothi (om hvilke ellers er en dyb Taushed hos alle andre, men som dog kan tiene til at stadfæste det jeg haver antaget tvende Froder efter hinanden). Harald blev overvundet af Otho 1; og maatte imodtage det af Seierherren paalagde Vilkaar, nemlig han og hans Folk at blive Christne (mærkeligt, at Petrus Olai ei taler om nogen Skat, eller Lehnstagelse, ligesaa lidet, som fast alle gamle Danske Skribenter), siden var han Ven med Keiseren og Adeldag. I Gorms Tid var han ofte i Livsfare, fordi han forsvarede de Christne, og beskyttede dem i Forfølgelsen. (Denne Livsfare kommer ei overeens med troværdige Skribenters Beretning). Den Danske Besætning i Julin, lagt der af Harald, forøgede ved Søerøverier i hele Nordhavet (venteligen mest Østersøen) mere det Danske Rige, end nogen Landkrig. Erici Kronike ib. p. 168. kalder urigtigen den Ridder, som dræbte Harald, Hako. Petrus Olai lader i et andet Skrift p. 173. Harald komme til Regieringen 955, og døe 1002 (hvilket altsammen er gandske urigtigt).

Annales

Annales Esromenses ib. p. 231 — 233. lade Harald komme til Regieringen 936, regiere i 50 Aar, føre Krig med Otho 940, og atter 943, da han maatte tage sit Rige til Lehn af ham, og blive Christen; I Krigen med sin Søn flyede han til Slavernes Bye Jumpne (dette ligner meget Jom, Jomsborg, og tiener med til at vise, at det haver været en anden Bye end Julin); I et Fragment af disse Annaler kaldes Kongen Haraldus Sanctus; Aar 966 blev Harald omvendt ved Poppo (saa ubestæmte og ustadige ere disse Annaler, fordi de ere udskrevne efter forskiællige Bøgger); Aar 985 døde Harald. Hamsfort ib. p. 259. lader Harald døe 980 ved Forræderie af Tuco Trille, og er uden Tvil den første af de Nyere, som har 980. Bartholin i Annales ib. p. 336. anseer 936 for Haralds første Regieringsaar, og lader ham døe 985; Adaldag skal alerede Aar 938 have opmuntret Otho til at legge Haand paa de Danskes Omvendelse; 966 skede Poppos Mirakul; 980 sendte Harald sin Søn Hinrig til Engelland (nogle kalde ham Ring, andre Eric; men 980 kan noget saadant ei være skeet, og den Eric, de Engelske omtale ved 950, har neppe været Blaatands Søn, men den Norske Erik Blodøxe). Annales Nestvedenses ib. p. 368. lade Harald døe 1001. Kroniken af Roskild (en af vore ældste, da den synes at være skreven ved Aar 1157) ib. p. 375. vidner, at Harald regierede 15 Aar med sin Fader, 50 Aar efter ham; han antog Præster baade fra Engelland og Saxen. En Konge-Liste ib. p. 425. lader Harald komme til Regieringen 955, regiere i 60 Aar, og døe 1015. Den korte Kronike hos Langebek T. 2. p. 18. antager ved 986, at da regierede Sven, og henfører Poppos Mirakul til 1006 (hvilket er falskt, thi Witekind, der er Hovedmanden herom, skrev længe forhen). Det Islandske Fragment hos Langebek

Harald Blaatand.

Harald Blaatand.

T. 2. p. 30. beretter, at Harald regierede i Danmark og Norge imedens Otho den Røde (den anden af det Navn) var Keiser; At Hacon Lade Jarl raadde for Norge under Harald; at de tvende vare Venner; at en Sommer sendte Hacon ham 60 Høge, og gav ingen Skat, thi Harald eftergav ham alle Skatter af Norge til Erstatning for hans Umag og Omkostning med at værge Landet imod Gunhilds Sønner. Denne Beretning kommer mig meget rimelig for, og synes at vise, at disse Prindser maae have giort flere Forsøg paa Norge i Hacons Tid, end Snorro og andre omtale, hvilket og kommer overens med det Vidnesbyrd hos en Poet om Hakons mange Figtninger). Et Islandsk Fragment ib. p. 146. kalder Otho 1. den Røde, hvilket er urigtigt, hvorfor og en anden Fremmed har i Bredden skrevet Riki ɔ: den Mægtige, den Rige; beretter p. 147. at Otho overvandt Harald i sit Riges 12 Aar (det er 948); at Harald overgav sig i Keiserens Vold, og fik sit Rige af ham igien; at Harald, hans Dronning Gunhild, og hendes unge Søn bleve døbte (et herligt Vidnesbyrd for Svends fornemme Mødrene, med mindre Sven skulde læses i Stædet for Sun, hvilket dog Sammenhængen ei tillader; Sandt nok at denne Skribent har taget det meste af Adamo Bremensi, hvor det ei siges at Svend var Gunhilds Søn, imidlertid har han dog mange andre Læsemaader forskiællige fra Adam, med mindre han har læst anderledes i sin Adam; Er Læsemaaden rigtig, da have vi her en Islænder, som ei giør Svend til en Frille-Søn); p. 149. De Høvdinger, Harald havde tvunget til Troen, styrkede Svend i hans Oprør, Faderen flyede saaret til Venden, og døde i Jomsborg (hvor Langebek giør den Anmærkning, at han troer der har staaet i alle Adami Codices Jumne, og at Vellejus, forført af Saxo, har indført Julin, hvorudi de nyere

nyere Udgivere have fulgt ham); p. 150. Han blev begravet i Christ Kirke udi Roskild (hvilken dog af Adam rettere kaldes den Hellig Trefoldigheds Kirke). En Ubekiendts Kronike ib. p. 66. henfører Haralds Omvendelse ved Poppo hel urigtigen til Aar 916. En Ubekiendts Kronike ib. p. 169. kalder og Haralds Banemand Hako, ligesom Erici Kronike. De Islandske Annaler, som slutte med 1313, sige ib. p. 188. at Svends Regiment og Krig imod hans Fader begyndte 958, at Hagen den Gode, saa kalde de Adelstens Fostre, blev dræbt 961; p. 189. Harald Grafell dræbt 966; Otho den 2. give de Tilnavn af den Røde; Haralds Tog til Norge sættes 982, hans Drab 985, og Adaldags Død 988. Petrus Olai ib. p. 204. vil, at Poppo har ved sit Mirakul omvendt Danmark Aar 986 (hvilket falder ind i Othonis 3. Tid), men p. 205. anfører han, at andre Skribenter sætte 972 under Otho 1. For dette Aar anfører han Vincentium, venteligen hans Speculum historiale, hvor jeg dog har ikke kunnet finde noget herom; Harald vandt en stor Del af Vindland, det er Venden. Thomas Gheysmer ib. p. 348. beretter, at Harald stridde med en samlet Magt af Danske og Slaver imod sin Søn en hel Dag, at Seiren var tvilraadig, hvorpaa Stilstand blev giort til næste Dag, under hvilken Tokko saarede ham med en Pil, hvorpaa Harald blev bragt til Venden, hvor han døde, og derefter ført til Roskild, og begravet i den Kirke, han selv havde bygget. Et Islandsk Fragment ib. p. 424 og 425. vidner, at Otto den Store tvang Harald til at lade sig døbe Aar 950, tilligemed hans Søn Svein Otto, og af Danske og Nordmænd Tiuguskegg, og blev da gandske Danmark christen. Siden stridde hans Søn Sveinn imod ham til Lands, og blev Harald saaret, flydde til Jomsborg i Vindland, og døde der Alle Helgens Dag efter et Regimente

Harald Blaatand.

 af

Harald Blaatand.

af 50 Aar efter sin Faders Død. En Dansk Kronike, som ender med 1286, ib. p. 434. lader Harald døe 980, efterat have regieret med sin Fader i 15 Aar, og efter ham i 50; Sonnen Svend tillegger den en Regiering af 23 Aar, hvilket overmaade herligen tiener til at stadfæste min Mening om Haralds Død Aar 991, da Svend upaatvileligen døde 1014. Dronning Emmæ Encomiast ib. p. 474. vil, at Harald blev saaret i Slaget, flyede til Slaverne (venteligen dem i Jomsborg), og døde der kort efter; Hvorvel nu dette Vidnesbyrd er vigtigt, da det kommer fra en Skribent, som selv havde seet Svends Søn Knud, og vel kiendte dennes Dronning Emma, hvortil kommer, at Saxo, der aldrig havde læst denne Skribent, ogsaa beretter, at Harald døde i Julin udi Slavien, saa har jeg dog heller villet følge Snorro, hvorvel meget yngre, da alle Omstændigheder vise, at Svend var Ven med Jomsborgerne, og Harald Uven med dem i sine sidste Aar. De Islandske Annaler, som kaldes de Kongelige, ib. p. 31. berette, at Harald Grafell føddes 928; p. 32. Keiser Otto krigede Aar 949 paa Danmark, og da bleve døbte Kong Harald Gormsön, hans Dronning Gunhild, og hans Søn Sveinn; p. 33. Kong Hakon Adelstens Fostre faldt 960; p. 34. Oluf Tryggvesön fødes 968; Otho 2. kaldes den Røde; p. 35. Otho 3. kaldes den Unge. I Anledning af disse Annaler vil jeg og anføre hvad der findes i andre Islandske Annaler, hvilke ere utrokte, Kong Harald og hans Regimente vedkommende. N. 417. 420. iblant Magnæana, hvilke vel ende med 1427, men ere dog ei ældre end det 17 Sæculum, anføre p. 95. efter min Udskrift Kong Haralds Ankomst til Regieringen ved Aar 910; p. 97. Harald Grafells Fødsel ved Aar 929; p. 99. Otho den Store bekrigede Danmark første Gang Aar 949, og blev slaaet; p. 100. Aar 958 kom Svend

Svend Tveskieg til Regieringen; Aar 960 faldt Hakon Adelstens Fostre; Aar 963 krigede Otho den Store anden Gang paa Danmark, og tvang Harald til at lade sig døbe (her blander denne Skribent Otho 1 med Otho 3, hvilken efter Oluf Tryggvesöns Saga skal have giort twende Tog til Danmark); p. 101. Aar 975 dræbtes Harald Grafell; Aar 980 blev Danmark christen (her har Forfatteren hørt tale om Othonis 2. Tog); p. 102. Aar 982 krigede Kong Harald i Norge imod Hakon Jarl; p. 103. Aar 985 blev Kong Harald Gormsön (med hvilket Navn Snorro og de beste Islændere stedse kalde ham) skudt ved Helgenæs af Thoka. N. 248. fol. og n. 427. 4to. ere de samme Annaler, som kaldes Skalholts, og slutte med 1430; Der siges p. 24. at Harald Grafell blev Konge Aar 961, at 965 kronedes Otho den Store til Keiser, som brød Danevirke, og tvang Kong Harald Gormsön til at blive Christen; og at Kong Harald faldt Aar 976 (hvilket er meget for tiligt, og neppe findes hos nogen anden Skribent). N. 410, som slutte med 1396, lade p. 75. Harald Gormsön blive Konge i Danmark Aar 910 (det er at sige med sin Fader, thi) p. 78. antegnes, at Aar 940 døde Gorm den Gamle, og Aar 949 bekrigede Keiser Otto Danmark, og bleve Kong Harald, hans Dronning Gunhild og Søn Sveinn døbte; p. 79. Aar 958 blev Sveinn Konge tilligemed sin Fader, og Aar 960 faldt Hakon Adelstens Fostre; p. 80. ved Aar 974 gives Otto 2. Tilnavn af den Røde; Aar 975 faldt Kong Harald Grafell; p. 81 og 82. Aar 990 faldt Kong Harald Gormsön, hvorved staaer den Anmærkning, at dette er rimeligen skeet to til tre Aar efter hans Daab. (Forfatteren til denne Anmærkning maae altsaa have henført hans Daab til Othonis 3. Tid). N. 412, som slutte med 1394, berette p. 12–15. Harald blev Konge Aar 910,

Harald Blaatand.

Harald Blaatand.

Gorm Gamle døde 940, Harald døbtes 949, Sveinn kom til Riget med sin Fader 958, Hakon døde 960, Grafelld faldt 975, Danmark blev christnet 980, Harald faldt 990. N. 411, der slutte med 1430, p. 15—17. Regnar Lodbrok dræbtes 880, og 2 Aar efter føddes Harald Harfager (da nu Regnar ei dræbtes før 865, saa, dersom man vil vedblive de tvende Aar, er Harald ei fød før 867, og, hvis han blev, som Snorro vil, 83 Aar gammel, ei død førend 950, hvilket vilde give en gandske anden Chronologie end man hidindtil har af de ældre Norske Konger); Aar 907 blev Harald Blatann Konge i Danmark; 950 bekrigedes han af Keiser Otho, og blev døbt tilligemed Kone og Søn; 970 føddes Oluf Tryggvesön. N. 428, der slutte med 1357, p. 38-43. Harald Blatannn blev Konge 907; Gorm Gamle døde 936; 949 krigede Otto i Danmark, Harald, Kone og Søn bleve døbte; 958 stridde Sveinn med sin Fader om Riget; 961 faldt Hakon; 976 faldt Harald Grafelld; 985 faldt Harald Gormsön, samme Aar døde Keiser Otto den Røde (er urigtigt, og skal være 983), og Otto den Unge kom i hans Sted. N. 413, der slutte med 1341; p. 7—9. Aar 949 bekrigede Keiser Otto Danmark, Harald, Kone og Søn bleve da døbte; 975 dræbtes Harald Grafelld. N. 424, der vel slutte med 1295, men hvoraf noget allerede er skrevet 1254, og ere de alleræld ste bekiendte Annaler, anføre fra p. 124 til 127. at Harald blev Konge 906; Svend Tiuguskegg blev Konge 958, og stridde med sin Fader; Harald Grafelld faldt 976; Harald Gormsön faldt 985. I Rim-Kroniken trykt 1495 berettes, at Svend blev paa Viborg Landsthing taget til Konge i Faderens levende Live, imedens denne var i Færd med at begrave sin Moder, og flotte den store Steen over hendes Grav; Den vil og, at de først stridde sammen (venteligen i Jylland),

Jylland), og derpaa i Sieland; Faderen tabte begge Slag, flyede til Tydskland, forfulgt af sin Søn, som naaede og dræbte ham (Slavien kalder den Tydskland efter sin Tids Maade, ellers er det ikke urimeligt, at Svend haver vidst god Beskeed om sin Faders Drab); Aar 986 blev Danmark omvendt ved Popo (dette siges vel at være skeet i Svends Tid, men viser tillige, at Skribenten har hørt noget tale om Otho 3. Handeler med Danmark). Svend satte Grændser mellem Danmark og Sverrige, ligesom hans Forældre havde sat imellem Danmark og Holsten; De Stene, som da bleve satte til Skiæl mellem begge Rigerne, stode der endda i Skribentens Tid; Ved Mødet paa Danehølm holdt den Norske Konge i Svends Bidsel, og den Svenske i hans Stigbøile (hvor have de Danske og Svenske paa begge Sider søgt at ophøie sig selv, og at fornedre deres Naboe-Folk paa Sandhedens Bekostning). I et Manuscript udi 4to hos Biskop Harboe, og som er skrevet med een Haand til 1644, og det af en, som synes at have været hos den lærde Bisp Bryniolf Svenſen, berettes at Harald Gormſen blev Konge 905, Harald Grafelld føddes 929; Keiser Otto krigede i Danmark, og da døbtes Kong Harald, Kone og Søn 950; Svein tog ved Riget, og stridde med sin Fader 959; Hakon faldt 961; Otto den Store kronet til Keiser, han brød Danevirke 964; Kong Harald faldt 986. Harald Blaatand.

At Svends Landflygtighed har begyndt medens hans Fader endda levede, kan sees af dette mærkelige Stæd i Sagan af Thorvald Vidförle ɔ: den Vidtbereiste, eller Kodrans Søn, c. 2 og 3. p. 262 — 272. bag ved Hungurvaka (a). „Thorvald blev udsendt „af sin Fader fra Island, og holdt han ikke op med at reise før han kom „til Danmark, hvor han fandt Svein Tiuguſkeg. Svein var paa

„Moders

(a) See herved Kristni-Saga c. 1 og 4.

Harald Blaatand.

„Moders Side kun af liden Herkomst, men han sagdes at være „Søn af den Danske Kong Harald, Gorms Søn. Svein var „ved Thorvalds Ankomst ikke i Danmark, thi Kong Harald vil„de ikke erkiende ham for sin Søn, derfor laae han længe ude „paa Fribytterie, og kaldtes af sine Krigsfolk Konge, efter Fri„bytternes da værende Brug. Men da Thorvald kom til Kong „Svein blev han vel imodtaget, og blev hans Mand, og var nogle „Sommere ude paa Fribytterie med ham i Vesterhavet." (Alt dette synes uovervindeligen at vise, at de Tog, som Danske have giort til Engelland endel Aar førend Haralds Død, bør tilskrives Svend). „Det varede ikke længe førend Svein foretrak „Thorvald fremfor alle andre, og alle sine Venner, fordi han „var meget snild til Raadførsel, duelig og oprigtig fremfor andre, „stærk af Kræfter, fornuftig, erfaren og beqvem til Strid, gav„mild og rund med Penninge, af en prøvet Troskab, og af en „lydig Tieneste, vel lidt og elsket af alle Mand, der, som en „Hedning syntes retfærdigere end alle andre Hedninger, thi al „den Del han fik af Fribytteriet skiænkede han til de Fattige, „og til at løse Fanger ud, og hialp saaledes mange Elændige. „Fulde nogle Fanger i hans Lod, saa sendte han dem tilbage til „deres Forældre og Slægtninge, ligesom han og giorde med „dem han selv udløste. Og som han viste sig fremfor alle dristig i „Striden, saa lagde Krigsfolket den Lov paa, at han skulde ha„ve forud en kostbar Ting af hver Fangst, af hvilket Fortrin han „betiente sig til at udtage fornemme Mænds Sønner, eller saa„danne Ting, som de Tabende meest savnede, og som hans Ka„merader heldst vilde miste, og hvilke han derpaa gav Eiermæn„dene tilbage. Derfore elskedes han endog af dem, som Sveins „Krigsmænd berøvede, og blev hans Ros overalt udbredt. Her-

ved

Harald Blaatand.

„ved blev han og i Stand til letteligen at befrie sine fangne Ka„merader, ja engang endog Kong Svein selv, thi det hændte sig, „da Svein plyndrede i Bretland (det er Wales, hvor de Danske krigede Aar 988, uden at de Engelske nævne deres Anfører, som derfor letteligen kan have været Svend, thi 986 vare de der vel og, men anførtes af Godefrid, Konge paa Suduröerne), og „i Begyndelsen havde havt Fordele, og faaet et stort Bytte, „hvorover han var gaaet langt op i Landet fra sine Skibe, at „han da blev omringet af saa stort et Antal Ryttere, at han ikke „formaaede at staae imod. Derfore blev han fanget, bundet „og kastet i Fængsel tilligemed Thorvald, og mange andre for„nemme og anseelige Mænd. Dagen efter kom en mægtig Her„tug med et stort Følge til Fængslet for at tage Thorvald ud, „thi kort forhen havde Thorvald befriet ham, og sendt ham til „hans Fader, da han var bleven fanget af Sveins Folk. Da nu „Hertugen bad ham gaae ud, svor han paa, at han ingenlunde „vilde giøre det, uden Kong Svein og alle hans Folk bleve og„saa frie, hvilket ogsaa Hertugen giorde for hans Skyld; Og „dette vidnede Kong Svein selv siden i et anseeligt Giæstebud, „hvor han var tilstæde tilligemed tvende andre Konger; thi det „skede da ved Retternes Indbærelse, at en af Dravant-Over„sterne sagde, at der vel aldrig nogensinde vilde blive saa ansee„ligt et Giæstebud som dette, hvor tre saa mægtige Konger aade „af eet Fad; Da smilede Svein og sagde: Jeg kiender en uden„landsk Bondesøn, hvilken efter ret Vurdering er ikke mindre „berømmelig, og i ingen Maade ringere af Ære end vi tre Kon„ger tilsammen; og da herover opkom en stor Latter, fortaalte „han dem den hele Tildragelse med Thorvald.“ Glædeligt er det i denne raae og Blod-Alder at finde undertiden ædle Mænd

 af

Harald Blaatand. af saa rar en Tænkemaade, at den endog vilde hædre vor Tidsalder. Naar jeg betragter, at Forfatteren af denne Saga lader Thorvald siden reise til Tydskland og døbes af den Saxiske Bisp Frideric, og derpaa reise i hans Selskab til Island, hvilket skede Aar 981, saa er jeg endda snarere af de Tanker, at ved ovenmeldte Svends Tog sigtes til dem, som de Danske giorde til Walles og Engelland 979 og 980, hvilket vilde næsten endda mere bestyrke min Tidsregning. Thorvald levede længe efter Aar 981, drog med Frideric til Norge Aar 990, som det synes, men skiltes der fra ham, c. 4. p. 290. c. 9. p. 330. 332, hvorpaa Thorvald drog til Jerusalem og Constantinopel, og siden i Gesantskab fra Keiseren der til Rusland, saa og til Garderige, hvilken Forskiel mellem disse tvende Riger er mærkelig, og forstodes da rimeligen Kiow og dens Egn ved det første, og Novogrod ved det sidste. Der bygde han St. Hans den Døberes Kloster ved Domkirken, døde og blev begravet i bemeldte Kloster, der laae paa en høi Klippe kaldet Dripa eller Drofa, c. 10. p. 334. 336. Rimeligen har han opholdt sig i Kiow med de andre Væringer, og er maaskee Dripa giort af Dnieper Floden. Da Rusland og dets Konge Wolodimer var nyligen bleven omvendt til den Christne Troe ved det Grækiske Hofs Middel, saa er intet utroligt i dette. Men hvor haardt vore Forfædres Sindelav har været, og hvor lidet de taalte Fornærmelser, kan sees deraf, at denne ellers gode Mand ved mindste Anledning gav sig i Slagsmaal, og dræbte Mennesker, hvorfor ogsaa Bisp Frideric skilte sig fra ham, sigende, at han sent vilde aflegge Manddrab.

At Viborg alerede under Kong Harald Blaatand var en Kiøbstæd kan sees af Gisle Surssons Saga c. 7. p. 136. i Biörn Marcussonars agiætar Fornmanna-Sögur, trykte paa pure Islandsk

i 800

Harald Blaatand.

i 8vo til Holum 1756, thi der siges at den Islænder Skegg-biaulfe eiede et Skib og vilde Sønder til Danmark til den Kiøbstæd Viborg, og opholdte sig der om Vinteren hos en vis Sigrad. Vestein vilde nu fare derfra til England, hvorfor Gisle lod hos en konstig Haandværksmand giøre et Tegn, som veiede eet Øre, og kunde tages fra hinanden i tvende lige Stykker, uden at man kunde see Sammenføiningen; Den halve Del gav Gisle nu til Vestein, og beholdte selv den halve, hvilket skulde være dem et Mærke, at de vare i nogen betydelig Livsfare, naar de sendte den til hinanden. Gisle havde den Fordel af sit Ophold i Viborg, at han fra den Tid af ikke mere ofrede til Guderne, see c. 10. p. 139, hvoraf Torfæus i Trifolio p. 49. tager Anledning at sige, at han i Viborg var bleven Catechumenus, hvilket dog Bisp Finnur Joensen i den Islandske Kirke-Historie T. 1. p. 40. not. a. imodsiger. Gisles Ophold i Viborg falder ind i Harald Grafells Tid, og fra den Tid, det er omtrent 965, kan man med nogenlunde Vished antage, at Viborg har været en Kiøbstæd, hvorvel den som Bye er meget ældre, da Thing og stort Offer holdtes der. Efter Gisle Surssöns Død foere hans Enke Audur og Vesteins Moder Gunhild til Heide Bye (det er Slesvig), bleve der Christne, og droge videre Sønder efter. Dette synes at være skeet omtrent Aar 985, og viser hvor udbredt den Christne Lære da var i Danmark. Den bekiendte Thangbrand, af hvilken Oluf Tryggvesön betiente sig til at omvende Island, hvorvel den Gang forgiæves, opholdt sig en Stund i Danmark hos Bisp Albert af Aarhus, solgte siden udi Venden et Skiold for klart eller brændt purt Sølv til bemeldte Kong Oluf, og kiøbte sig derfor en smuk Irsk Pige, hvilken han førte med sig til Danmark, men da vilde en Person, som Keiser

Ff 2 Otto

Harald Blaatand.

Otto den Unge (det er den tredie) havde der sat til Gissel (hvilket viser, at han har havt med Danmark at bestille, og gior det rimeligt, at han baade har taget og givet Gisler), endeligen have hende fra ham, og da Thangbrand ikke vilde, fordrede han ham ud til Tvekamp, i hvilken han blev ihielslaget af Thangbrand, hvorover denne ikke turde blive længre i Danmark, men begav sig til Oluf Tryggvesön, see Kristni-Saga c. 5. Dette maae være skeet Aar 993, og tiener til at stadfæste Saxonis Beretning, at Tvekamp var da ved Lov afskaffet i Danmark, hvorvel den endda vedblev længe siden i Brug, da Sæder ei strax vige for Love og Forordninger.

Vel har jeg forhen viist, hvorledes Islændere fore til Danmark, thi da Island var paa de Tider en fri Stat, saa havde den og fri Fart overalt, var derfor og i alle Henseender i bedre Tilstand end siden, og i vore Tider, saa vil jeg dog endnu anføre et Exempel derpaa, taget af den fortreflige urøkte Laxdæla-Saga, hvor der i c. 12. siges, at den Islænder Asgaut drog til Norge, og derfra til Danmark, hvor han siden blev boende. Dette skede da Hakon Adelstens Fostre regierede i Norge. I samme Saga c. 24. tillegges Hagen Jarl Navn af Konge, hvilket og skeer i Eyrbyggia-Saga p. 55. efter min Udskrift, hvor og p. 54. hans Søn Erik Jarl tillegges Navn af Sigursæl ɔ: den Seiersrige. Dette stadfæster, at Hagen Jarl har i de sidste Aar besiddet Norge frit og frank, og eenevolds. Eyrbyggia er yngre end Laxdæla, thi den anfører denne; Da nu Laxdæla anfører Are Frode, som døde 1148, saa er den rimeligen skrevet sidst i det 12 Sæculo, og Eyrbyggia først i det 13. Da aiting synes at vise, at den Islænder Biörn ei forlod Island før om Sommeren 982, og var derpaa i Danmark, og i Jomsborg hos Palnatoke,

udi

udi Vikinge-Slaget der, da Styrbiörn tog den ind (hvorpaa jeg dog tviler), i Slaget paa Fyrisvoll, p. 80. c. 31, saa tiener alt dette til at vise, at dette Slag ei kan være skeet forend 984, og til at fastsætte Tidsregningen af Erik Sigursæl, og af Harald Blaatand. Harald Blaatand.

N. 592. a. 4to. blant Magnæana, som indeholder Færeyinga Þattr, eller Færoeingernes Bedrifter, fortæller p. 4—10, at Thrand, end Mand fra Færoe, kom til Norge da Harald Graafell regierede, og derfra Sommeren efter til Danmark, hvor Harald Gormsen da regierede. Thrand kom til Hal-Eyre (a), hvor

(a) Richardson i Hallandia p. 3. søger Hal-Eyre i Warberg udi Halland. Langebek tænker paa Isefiord, Isora, som Saxo kalder den, og især paa Halsnæs, hvor der fra temmelig gamle Tider har været et Slot. Nu er det vel vidst, at ved Isefiord ere fra de hedniske Tider blevne holdte anseelige Thing, og Konger valgte der; Imidlertid synes Navnet Hal-Eyre selv at lede os til Helsing-Ør, hvilket uden Tvil i gamle Dage er bleven udtalt Halsing-Ør, ligesom man vidst veed, at Helsingborg er bleven udtalt Halsingborg. Mig er det mere end rimeligt, at saa stort et Marked har været anlagt ved Sundet, hvorhen man let kunde komme baade fra Sønden og Norden; Da det og er bekiendt, at Kongerne oppebare en vis Told for Frihed og Sikkerhed paa saadanne Marketer, saa er intet rimeligere, end at den Told, som først alene blev erlagt af dem der ginge i Land og søgte Markedet, er siden bleven udstrakt til alle Skibe, der seilede giennem Sundet, allerheldst det fra gammel Tid af havde været et Samlingsstæd for Søerøvere, for hvilke at fordrive de Danske Konger maatte holde Skibe i Søen, og giøre Bekostning, hvorover det var billigt at Handelsskibene gave dem noget til Erkiendtlighed. Saadant Marked og saadan Told have efterhaanden foraarsaget Byens Helsingørs Anleg, saa og de Fæstningers Flynderborg og Ørekrog, eller Krogen. Herved kan man og begribe, hvi Tolden fra uminddelige Tider er bleven affordret fra den Sielandske og ei fra den Skaanske Side, da dog Helsingborg er en meget ældre Bye, end Helsingør, nemlig Markedet havde alerede vant de Forbiseilende til, at stoppe paa

Harald Blaatand.

hvor da det berømteste Marked i hele Norden holdtes, og hvor en utrolig Mængde Folk indfandt sig for at kiøbslaae. Kong Harald var der selv med mange Folk, og deriblant hans tvende Dravantere, Sigurd og Harec, Brødre, hvilke ginge rundt om i alle Boderne, for at kiøbe sig den største og beste Guldring, og komme endeligen til en Bod, der tilhørte Holmgeir Audge, det er den Rige. Han viste dem en Guldring saa stor, at de ei strax kunde kiøbe den, og bade derfor om Opsættelse til Dagen efter, hvilken de ogsaa erholdte. Om Morgenen gik Sigurd ud, og sagde noget efter uden for: Harec Broder giv mig Pungen med Sølvet i, thi nu ere vi eenige, Holmgeir og jeg, om Prisen for Guldringen, og stak med det samme Haanden ind under Tæltet; Harek flyede ham Pungen. Noget efter kom Sigurd gaaende ind i Tæltet, sigende: Kiøbet er nu sluttet, flye mig Sølvet. Harek paastod at have flyet ham det: Noget trættede de herom, og bragte endeligen Sagen for Kongen, hvilken med sine Mænd kuttede, at det var dem frastiaalet, hvorfore han forbød at intet Skib maatte seile bort. Dette syntes tungt for alle Folk, da Markedet nu var til Ende. De Norske holdte derfore Stævne sig imellem, hvor og Thrand indfandt sig. Han bebreidede dem at de vare saa raadløse. De spurgde, hvad Raad han kunde legge til, men han vilde intet bringe frem, forend hver Mand lovte

paa den Sielandske Kust, at gaae der i Land, og at give Told, den sædvanlige Landøre. At Hal-Eyre er Helsingør bliver end troligere derved, at Ing er uden Tvil en vrang og bedærvet, hvorvel ældgammel Tilsætning, da Stædets egentlige Navn har været Hals Eyre, fordi Landet gaaer der ud med en Hals, og fordi det ører op der. Det navnkundige Marked paa Hal- eller Hals-Eyre, Øre, haver vel og givet Sundet Navn af Eyrar- eller Øre-Sund.

Harold Blaatand.

lovte ham een Øre Sølv. Endeligen bleve de saa forligte, at hver skulde strax give ham een halv Øre, og, hvis han bragte Sagen til et godt Udfald, da den anden halve Øre. Dagen efter holdt Kongen Thing, og besluttede, at ingen skulde komme derfra, førend Tyveriet var opdaget. Thrand var der tilstæde, og gav det Raad, at Kongen skulde paalegge hver Mand saa meget han selv vilde, forsikrende derhos, at de hellere vilde give det, end med større Skade opholde sig; Heraf kunde man betale Brødrene deres Tab, og Kongen handle med det øvrige efter Behag. En stor Deel blev ufortøvet givet, og mange Skibe løste strax. Dagen efter blev Resten frembragt, Brødrene finge deres Skade erstattet, men Kongen var forlegen med det Overblevne, dog Thrand spurgde, hvad fortiener vel den, som gav dette Raad? Strax blev han kiendt, hvorpaa Kongen dømte, at den halve Deel skulde tilhøre hans egne Mænd, og den anden halve Deel atter halveres; Thrand beholde den ene, og Kongen handle med den anden Deel efter Behag. Da Thrand nu og fik den udlovede halve Øre af hver Norsk Kiøbmand, saa kiøbte han sig siden i Norge et Skib, førte det meget Sølv til Færøe, og blev der den bemidleste og mægtigste Mand. See og Torfæi Commentatio de rebus Færeyensium p. 13—16, og Oluf Tryggvesöns Saga af den Skalholtske Udgave Part. 1. c. 95 og 96. Chytræus Vejanus, som levede i det 16 Sæculo, har i sit utrykte Poema, skrevet Aar 1593, og som findes inter Magnæana i 4to. n. 840, l. 3. p. 111. hos mig, allerede antaget, at den berømte Skialm Hvide, Erkebisp Absalons Farbroder, haver stammet fra Palnatoke, hvorvel han uretteligen giør ham til hans Søn, hvilket Langebek i den anden Stamtavle udi den 4 Tome af Scriptores retter saaledes, at Tocko Trylle var Palnetokes Sønneson, og Skialm Hvides

Harald Blaatand.

des Fader. Nials-Saga, som den overalt er vigtig til Nordens Historie, saa fortæller den og noget om Harald Blaatand, saasom c. 4. p. 7. c. 5. p. 8 og 9, at den Islænder Rutur kom om Foraaret fra den Norske Kong Harald Grafells Hof til Danmark, og traf underveis i Øresund paa en anseelig Flode, anført af Atle, Søn af Arnvid Jarl i Øst-Gotland, som begge vare giorde landsflygtige baade af den Danske og af den Svenske Konge; Hvorvel Rutur ikkun havde tvende Skibe, givne ham af den Norske Dronning Gunhild, angreb han dog den anden, ihielslog ham, og borttog tvende Skibe, hvorefter han om Høsten drog med meget Bytte tilbage til Norge, hvilket han venteligen havde erholdet ved at plyndre i Østersøen. C. 30. p. 45. c. 31. p. 46. c. 33. p. 48. berettes om den store Islandske Helt Gunnar af Hlidarende, hvorledes han plyndrede i Austur-Veg, befriede der en Dansk Mand ved Navn Tofi, som var bleven fanget af Søerøvere, og fort til Øsel, hvorpaa Gunnar og tvende andre Islændere, Kolskegg og Halvard, komme Aar 978 med ti Skibe til Hadebye i Danmark, hvor Kong Harald Gormsen da opholdt sig, som, saa snart han fik at vide, at Gunnar havde ikke sin Mage paa Island, sendte Folk hen at bede ham op til sig; Gunnar kom, blev vel imodtaget, anvist Plads næst Kongen, og blev der een halv Maaned; Kongen fornøiede sig med, at lade Gunnar prøve alle Slags Idrætter med sine Mænd, men ingen var i nogen Ting hans Jævnlige; Derover sagde han, mig synes, at din Mage neppe findes, bliv her, saa vil jeg give dig Hustrue og et anseeligt Herredømme, men Gunnar takkede, og sagde, at han først vilde reise hiem til sine Venner i Island; Men da kommer du aldrig igien, brød Kongen ham ind; Skiæbnen maae raade herfor, blev Gunnars Svar: Han gav Kongen et

et got Langskib, og meget andet Gods, hvorimod Kongen gav ham sine egne Hæderskleder af Skarlagen, sine Handsker bal-dyrede med Guld, et prægtigt Baand at bære paa Hovedet, knyt-tet med en Guld-Knude, og en Hat fra Garderige. Saaledes skiltes de ad, og drog derpaa Gunnar til Hising i Norge, og der-fra til Tronhiem til Hagen Jarl (hvilket viser, at denne da regie-rede i Norge). Naar c. 76. p. 111. 112. 113. c. 82. p. 121. c. 84. p. 123. sammenholdes, da sees, at Svend Tveskieg var Aar 993 Konge i Danmark, thi Kolskegg kom samme Sommer til ham, som Gunnar af Hlidarende dræbtes, og det var 993, hvilket at-ter tiener til at bevise, at Harald Blaatands Død indfaldt 991, og ei senere.

Harald Blaatand.

Westphal i præf. 3 Tomi Monum. p. 78. handler om Haraldi Love efter Adam af Bremen, men tager Feil, naar han mener at Harald har givet Bremerne Love. Af Snorro i Hagen Adelstens Saga c. 6—10. er det klart, at Kong Harald allerede regierede Aar 942 og 943. Efter det som af den Danske Snorro er indført i Snorronis Oluf Tryggvasöns Saga c. 11. var Kong Harald allerede gammel Aar 976, og havde kun een eeneste Søn, hvilket sidste, om det er rigtigt, viser, at Hagen da allerede maae have været død. Ved nøie at følge Snorronis egen Tidsregning i Henseende til Oluf Tryggvesöns Fødsels-Aar og Alder, saa maae det Tog, Otto giorde til Danmark, og som Snorro omtaler, være gaaet for sig enten 986 eller 988; See Snorro i Oluf Tryggvesöns Saga c. 5. 7. 21—25; i hvilket sidste ogsaa siges, at Bisp Poppo da forkyndte Troen for Harald, hvorpaa han lod sig døbe med den gandske Danske Hær. Theodericus Engelhusius i. Maderi ant. Brunsv. p. 31. begaaer en dobbelt Feil, ved at antage, at Otho

Gg den

Harald Blaatand. den Store anlagde Slesvig, og kaldte den Ottensund. Miræus i Chronico Belgico p. 223. henfører Haralds Overvindelse og Omvendelse ved Poppo til Aar 949. Trithemius i Chronico Hirsaugiensi T. 1. p. 94. henfører Haralds Omvendelse til Aar 951, men kalder ham urigtigen Godfrid. Den Plattydske Kronike hos Abel in Sammlung alter Chronicken p. 90. 91. vil, at Harald blev undertvunget af Otto og omvendt af Poppo Aar 952, at han regierede alene i Danmark, og hans Broder Gotfrid i Holsten, som Keiseren ogsaa lod døbe, og giorde til Hertug i Slesvig, ligesom han stadfæstede Harald til Konge i Danmark; Haralds og Gunhilds Søn kalder han Otto Knutus: Saa mange Ord, saa mange Feil. Ib. p. 91. fortælles, at Aar 956 stridde Keiser Otto, Kong Harald og Hertug Godefrid imod Obotriterne, overvunde og christnede dem; Men her tillegger Skribenten os for stor Ære, som og bevises derved, at han lader Keiserens Søn Ludolf omkomme i dette Tog; Dog er det vidst, at de Keiserlige krigede 955 imod Venderne. Jordanus in Chronico, som slutter med 1332, in Muratorii Antiqv. T. 4. col. 959, henfører Haralds Omvendelse ved Popo til Aar 958, og vil, at Popo og de Danske trættede sammen, om der var een Gud eller flere, og af de Danske paastode, at nogle af Guderne vare ældre end Christus, hvilket er taget af Ditmar. Chronicon Turonense hos Martene T. 5. coll. Mon. col. 990. henfører Haralds Omvendelse ved Popo's Mirakul til 965. Annales Novesienses ib. T. 4. col. 540, hvilke slutte med 1592, ville, at Keiser Otto overvandt de Danske 963, og giorde deres Hertug, Dux, Godefrid til Christen med det gandske Folk, og at Aar 966 blev Kong Harald omvendt ved Popo.

Henez-

Heatzholm i Breviario eqvestri p. 63. har en underlig Mening, at Haralds Tilnavn skulde ei have været Blaatand, men Blaaland, hvortil han tager Anledning af det Saxo siger, Harald bekrigede Orienten, hvilket han udlegger ved Blaaland eller Ethiopien, da dog Austurveg, eller Landene Sønden og Østen for Østersøen, derved forstaaes. Reenhielm i sine Noter til Thorstein Vikingsons Saga p. 107. nægter rent at Harald har ført det Tilnavn Blaatand, da det dog forekommer i Oluf Tryggvasons Saga Part. 1. c. 95. p. 102, og tilskriver det derimod en vis Biörn, om hvilken Thorsteins Saga taler c. 3. p. 16, mener og, at Saxo haver tillagt Harald Blaatand adskilligt, som tilkommer Harald Kesia, om hvilken Sagan taler c. 16. p. 88. Videre vil Reenhielm p. 108 — 111. at en Del af Inscriptionen paa det Jellingske Monument vedkommer denne Harald Kesia, der efter hans Tanker levede ved Christi Tider, og anseer alt det øvrige af Inscriptionen for nyt og falskt. Dog alt dette er giendrevet ved at anføre det. Det underligste er, at han skiænder paa Saxo. Conrad af Ursperg, hvis Historie ender med 1229, giør den Harald, som kom Richard til Hielp imod den Franske Ludvig, til en Søn af Turmod, Stadtholder i Bayeux, og vil altsaa ikke, at det har været vor Kong Harald, hvilken hans Mening dog strider imod de ældre, og næsten samtidige Skribenter. Ihre catalogo Regum Suio-Gothicorum p. 109. vil, at Blaatand betyder den store Tand, og af samme Mening er han ogsaa i sit Glossario T. 1. p. 103. i det Ord Blå, hvorvel de fleste oversætte Blaatand ved cærulidens. Bring i Mon. Scan. T. 1. p. 133. not. 1. vil, at Odensee, eller Odensvi, som de Gamle kaldte den, skal have Navn efter Keiser Otto, og bleven bygget af Kong Harald, og opkaldet efter Keiseren, men efter al Anseende er Byen langt ældre. Harald Blaatand.

Harald Blaatand.

Moller i hans Isagoge p. 251. mener, at Haralds Love have giældet i den gandske Cimbriske Chersonesus indtil det 12 Sæculum, da de Holstenske Grever af det Schowenburgske Hus bleve mægtige. Lindebrog i Prolegomenis ad Cod. leg. ant. p. 5. holder rigtigen for, at de Saxiske, Angliske og Frisiske Love, han haver udgivet, ei ere Kong Haralds, men langt ældre, og Dufresne i Glossario T. 2. c. 270. mener, at de endog have været i Brug for Caroli Magni Tid, og at Saxerne have havt en anden Lov under Ottonerne. Som et Bevis paa vor Omgang med Fremmede, i det mindste ved Krige, kan tiene 2 Ludovici pii Mynter opgravne ved Lethre, see Wormii Monumenta p. 440, mange af den Engelske Kong Ethelreds Sølvpenge fundne hist og her, Romerske Mønter fundne især i Sieland, Skaane, paa Bornholm, i Norge.

I Holmveria-Saga c. 16. p. 91, hvilken findes i Octav-Samlingen af Biörns Islandske Sögur trokte til Holum, berettes, at den Islænder Sigurd Torfafostre foer til Norge, og derfra med et Kiøbmands-Skib til Danmark, hvor han for sin Dueligheds Skyld blev meget afholden af Kong Harald Gormsön; han forblev der nogle Aar, og blev tilsidst Anfører for 5 Søerøver-Skibe, hvorved han samlede sig meget Gods, men engang hendte det, da han seilede ved Balagards Side, og kom til Svinasund, at han geraadede i Strid med den Søerøver Biörn Blaaside, som var af Ulf den Haandrammes Slægt, og anførte 6 Skibe. Af denne blev han overvundet og fangen, men strax derpaa befriet af den Islænder Herdur, som endog dræbte Biörn Blaaside, hvorpaa de samtligen droge til Harald Jarl i Gautland (venteligen Ost-Gotland). Alt dette skede forend Harald Gráfell døde.

Da

Da Svinasund bliver her upaatvileligen Udløbet af den Flod Swine i Pommern, saa sees heraf, hvor Ret Schöning har, naar han ved Balagards Side forstaaer Bag-Pommern, og mener, at Navnet er giort af den fem Mile fra Havet beliggende Bye Belgard, en Mening, som Istmen Reenhielm alerede haver havt i sine Noter til Þorstein Vikingsons Saga p. 62 og 63. Nu er det vel kun en liden Bye, men førend 1114 har den nok været anseelig, thi noget for den Tid bled den ødelagt af den Polske Fyrste Boleslaus, som den Polske Skribent Boguphalus beretter i Somersbergs Script. Siles. T. 2. p. 33, ved hvilken Leilighed han kalder den Balgard eller Civitas Albensium, thi Belgard betyder den hvide Bye paa Slavonisk, og skulde jeg næsten troe, at den er bleven anlagt af Slaver fra Bialogrod i Rusland, efterat Slaverne sidst i det 6 Sæculo ginge over Weixelen ind i Tydskland. Omtrent ved Aar 970, da Edgar regierede, levede Edric, med Tilnavn Dacus, fordi han var en Dansk, udi Engelland, og solgte sin Gaard Chilbrige for 20 Pund til Bisp Ethelwold, see Galei Script. T. 3. p. 387; Thurstein, en Dansk, havde og i Edgars Tid i Sinde at oprette Klosteret i Ely, ib. p. 464, og i Lel. coll. T. 2. p. 593. Under Edgar og Ethelred levede ogsaa en Rericus, Comes i Engelland, hvilken efter Navnet maae have været en Dansk, ib. p. 471 og 472; Heraf sees, hvorledes Danske da roligen boede i Engelland, og besadde Midler og Værdigheder, hvilket tiener til at bekræfte Historieskrivernes Beretninger om deres Tilstand der i det 10 Sæculo. Kong Harald faaer af ingen større Berømmelse, end af den Normaniske Skribent Dudo, som skrev faa Aar efter hans Død, udi følgende Vers l. 3. p. 125 og 126 ved Anledning af det Tog han giorde Hertug Richard til Hielp.

Harald Blaatand.

O pius,

Harald Blaatand.

O pius, prudens, bonus, & modestus
Fortis, & constans, sapiensque, justus,
Dives, insignis, locuplesque, sollers,
Rex Haygrolde.

Qvamvis haut sis chrismate delibutus,
Et sacro baptismate non renatus:
En vale, salveqve, & avere semper,
In deitate.

Udi Roskilder Domkirke staaer paa den Nordre Pille i Choret en Konge afmalet med Krone paa Hovedet; hans Haar og Skieg er lysebrunt; Skiærfet, som hænger over hans Skuldre og Bryst, er brandgult; Kiortelen castaniebrun; Skiærfet omkring Livet himmelblaat, og Stromperne brunrøde; Under ham læses: Haraldus Rex Daniæ, Angliæ & Norvegiæ, primus fundator hujus ecclesiæ, og fremdeles:

Tergeminus fuit Haraldus, dum Sceptriger omni
Temporis excursu pace beatus erat.
Cæsaris innumerum donec fugit agmen & inde
Climata Jutonica dilaniata jacent.
Consilium nimium felix! Rex gurgite sacro
Mersus init Superis fœdus, & arma tacent.
Funditus hasce Jovi summo tunc condidit ædes,
Qvæqve per id memores duxerit esse sui.
Sveno etiam abluitur præter placitum sua proles,
Præcipiti rabie qvi strepit armipotens.
Imperii siqvidem generosi fata Parentis,
Cæca libido parat, spicula missa necant.

Post

Post natale Dei, dum scripsimus octuaginta
Nongenos, meruit scandere celsa poli.
Obiit anno 980.

Harald Blaatand.

Udi Pilleren skal en Tin-Kiste være indmuret, hvorudi Kongens Ben hvile. See Thurahs Vitruvius T. 2. p. 120. 121. Tab. 78. fig. 1. Chytræi deliciæ itin. p. 449. Pontopp. Marmora T. 1. p. 1. Chronographia Danica Mss. p. 247. Rostgaardi Mss. n. 55. p. 136, som er Peder Syvs Excerpt-Bog. Hvis det er rigtigt, at Kongens Ben ere indmurede i en Piller, saa maae de være didhen førte efterat Kirkens første Bygning var nedrevet. Maleriet kan ei være ældre end fra det 15 Sæculo, saasom Kirken forhen brændte, og Gravskriften røber sig selv at være endnu langt nyere. Bartholin i Antiqvitatibus Danicis p. 222 og 223. viser, at Harald har ført det Tilnavn Blaatand, og hvor urigtigen Reenhielm meener at Saxo har tillagt ham det, da dog Saxo aldrig nævner eet Ord herom. Arngrimus Jonæ i sit skrevne Supplement p. 606. efter min Afskrift henfører Othonis 1. Danske Tog til Aar 955. Den yngre Svaningius henfører i sin Chronologie p. 68. Haralds Død til Aar 980, følgende hans Gravskrift.

I Porstein Uxafots Saga c. 2. p. 365. i min Udskrift efter Magnæi Mss. n. 563. B. 4to. tales om en Iver Liomi, der boede paa Gimsøe i Norge, og var Søn af Erling Herse fra Hordeland, hvilken Ivar foer i Kiøbmandskab baade til Engelland og Danmark.

Dreyer i Fortalen til hans Sammlungen T. 3. p. 43 — 54. har og got beviist, at det Sted hos Adamus Bremensis om Love sigter til Kong Harald, og ei til Erkebisp Adaldag. I Samlingen selv findes p. 1325 — 1346. Friccii Afhandling herimod. Schurzfleisch i Germania media p. 177. vil, at Henricus Auceps Aar 934 ei overvandt de Danske, men giorde Harald ved Unni

bevaagen

Harald Blaatand. bevaagen imod den Christne Lære; p. 191. at Otho Aar 948 overvandt Harald, og giorde ham til Christen. Reinboth i en Epistel til Dreyer, som findes l. 8. vol. 3. Sylloges novæ epistolarum Norimbergæ 8vo. 1761. forsvarer p. 112 — 118. den Mening, at Harald har givet Friser og Saxer Love, i det mindste til dem, der boede Norden for Elven. Zschackwitz i hans Einleitung zur Teutschen Reichs- und Kaiser-Historie forkaster aldeles p. 207. at Otto har i Krigen af 948 havt nogen sønderlig Fordel imod de Danske, at Ottesund har Navn af ham, og at Harald har taget sit Rige til Læn af ham. Botin har skrevet Styrbiörns Levnet, trykt til Stockholm 8vo. 1750, hvorudi dog af Mangel paa Efterretninger intet uden det bekiendte forekommer. Bünau i Leben Friderici I. p. 13. tviler paa, at Otto har overvundet gandske Danmark, og mener, at derved alene sigtes til Jylland, tilstaaer og, at de Ord hos Adamus om Harald: regnumqve ab Ottone suscipiens, ogsaa kan forklares om en Krone, eller anden kostbar Skiænk, Harald fik af Keiseren. Schœpflin i Alsatia illustrata T. I. p. 798. viser og, at regnum tages ofte i Middelalderen for en Krone. I Oluf Tryggvesöns Saga i Codice Flateyensi col. 59 og 60, hos mig Part. 4. p. 3618—3623. fortælles det samme om Þrandr og Haleyre, som jeg forhen har anført, og gives Kong Harald der Tilnavn af Blaatand.

I Svarfdæla-Saga p. 66 — 70. efter Arnæ n. 161. fol. berettes, at de tvende Islændere Carl og Bardur seilede fra Island til Tronhiem, og derfra til Danmark, hvor de komme sent om Høsten, og agtede at erhverve sig Eiendele. Der folgte de en deilig Slavinde, ved Navn Ingvelda, for 300 Sølvs, tiltaalt (ikke veiet, hvorimellem var Forskiæl) det er 60 Rdlr. i vore Penge, da hvert hundrede Sølvs var 20 Rdlr. af Værdie, see

de.

de cemerario argenti bag ved Kristni-Saga p. 164 og 165. Tvende Danske Mænd kiøbte Ingvellda, og som hun unødig vilde gaae med dem i Trældom, saa trak den ene hende adstæd i Haaret, og den anden slog hende med en Pidsk. Slet Beviis paa vor Menneskelighed hiemme i de hedniske Tider, thi i den nye Verden, og hos de sorte Africaner, er den i vore Christne Tider ikke bedre. Efter dette vilde Karl fare paa Fribytterie, og foreene sig med Biorgolfur, en bekiendt Fribytter, som havde lange Skibe, og et udvalgt Mandskab, hvorover Trandur, som ingen Krigsmand var, forlod ham. Karl og Biorgolfur droge derpaa til Sudur-Rike (hvorved venteligen de Franske og Spanske Kuster forstaaes). De plyndrede der, og erhvervede Bytte i tvende Aar, hvorpaa de vendte tilbage til Danmark, hvor de overvintrede. Om Foraaret kiøbte Karl en Knor, og besad den alene, kiøbte derpaa Ingvellda igien for samme Priis af de tvende Danske, hvilke klagede over, at de ved ingen Hug kunde tvinge hende til at arbeide. Efter adskillige Tildragelser, og efterat have solgt hende paa nye for sex hundrede Sølvs, det er 120 Rdlr., til en vis Raudur i Sverrige, traf han hende siden i Kiøbstæden Haleyre udi Danmark, hvor han for samme Priis igien kiøbte hende af en vis Bryniolf. I den Bog kaldet: Von den Richtern Brokmerlandes, trykt til Aurich 1782 i 8vo, anføres p. 6 og 7. at udi Vedtægterne af de 7 Frisiske Søelande, der strakte sig fra Nord-Holland til Veseren, fastsættes i den anden Vedtægt, eller Ueberkühr, at om een af de 7 Søelande bliver ødet (det er plyndret) af Syd-Saxerne, eller Nordmanerne, saa skulle de 6 andre søge at komme den til Hielp, paa det at det maae gaae dem alle vel. Denne Anstalt maae henføres til 9 og 10 Sæculum, da Normanernes Magt var paa det Høieste.

Harald Blaatand.

Svend Tveskieg. Aar 992.

Svend, med Tilnavn Tveskiæg, var nu rolig Besidder af den Danske Throne, og besluttede efter de Tiders Sædvane at holde et stort Graverøl efter sin Fader, allerheldst han ei ansaaes for ret Konge, forend han paa den Maade havde arvet ham, saa at den Skik var næsten ligesom Salvingen eller Kroningen for Kongerne i Middelalderen. Og dette maatte skee inden tredie Jul efter en Konges Død. Og til dette Giæstebud vilde han endeligen have sin Fosterfader Palnatoke, men denne, betvunget af sin Samvittighed, veigrede sig for at komme forend næste Aar, saasom han havde faaet Efterretning, at hans Svigerfader Stefnir var død. Vel sandt, at Palnatoke havde giort Svend en Tieneste med at dræbe hans Fader, da han derved havde frikiet ham ved en Uven, og tilvendt ham Riget, men efter den Nordiske Tænkemaade kunde saadant dog ei tilgives, og maatte nødvendigen hævnes; Endnu var det vel skiult, men Palnatoke frygtede for at det skulde opdages. Om Foraaret (a) drog han til Engelland, og lod sin Søn Aki blive efter sig i Fyen, for med Kong Svends Raad at bestyre hans Eiendele. Denne Aki skal have været jævngammel med Svend, dog venteligen nogle Aar ældre, siden han 994 havde en Søn af 18 Aar. Da Palnatoke kom til Wales, tog han Stefnirs efterladte Land i Besiddelse. Om Sommeren sendte Kongen 12 Mænd til ham for at indbyde ham paa nye til Graver-Øllet, men han undskyldte sig med Svaghed, og paa saadan Maade gik dette hele Aar bort. I dette og næste Aar maae det være skeet, hvad Snorro beretter, at Svend

(a) I Oluf T. S. S. siges vel om Høsten, men det er ikke rimeligt, at Svend har villet saa længe bie med Graver-Øllet, allerheldst det desuden ei kan rimes med Tidsregningen af Haralds Død, og af Jomsvikinga-Slaget.

Svend plyndrede i Frisland og Saxen. Det er ikke urimeligt, hvad der fortælles i nogle Codices af Jomsvikinga-Saga, at Fiölnir havde alerede underrettet Kongen om hans Faders Banemand ved at vise ham den Pil, hvormed han var bleven dræbt. Hvorledes det strax efter Haralds Død har staaet til med Christendommen i Danmark, kan ei med Vished siges, dog er det troligt, at Svend har Hedningene til Villie, der havde hiulpet ham paa Thronen, været dem bevaagne, og forfulgt de Christne, lige indtil han i næste Aar blev fangen af Jomsvikingerne, i det mindste siger Adam af Bremen, at Erkebisp Lievizo søgte forgiæves ved Gesandtere og Gaver at bøie Kongens haarde Sind, ja han legger endog til, at Svend dræbte Christne, og skulle i de adskillige Forfølgelser, de Christne lidde i Danmark, udi det 9 og 10 Sæculo mange have sat Livet til efter Kong Svend Estrithsöns egen Beretning; Og viser dette, at det endda haver staaet slet til med Svends Omvendelse og Forbedring i Skotland. Den Polske Regent Miseco døde, og havde sin Søn Boleslav til Eftermand, der af mange gamle Skribenter kaldes den Store, og var da 32 Aar gammel, eller og maaskee snarere 25, saafremt han efter Martini Galli Beretning er født 967. De Tydske overtalte Kiza ved venlige Ord til igien at overlade sig Byen Brandenborg, hvorover Leuticerne bleve meget forbittrede, og angrebe den med al deres Magt; Keiseren sendte derpaa en anseelig Hær did, hvoraf nogle bleve slagne, men de andre komme ind i Byen; Da drog Keiseren selv did, havende med sig Hertug Henric af Bayern, saa og Boleslav af Bøhmen, sampt Polske Hielpetropper, men Boleslav kunde selv ei komme, saasom en stor Krig forestod ham med Russerne. Ved Keiserens Nærmelse toge Leutirerne Flugten, og sluttede han derpaa Fred med dem, hvilken var saa me-

Svend Tveskieg. Aar 992.

Svend Tveskig. Aar 992.

get mere fornøden, som andre Slaver, denteligen Obotriterne og Wagrierne, vare faldne ind i det Bremiske og Verdiske, hvor Saxerne tabte tvende Slag imod dem, det første den 18 Junii, hvori Thierhard, Fennikedrager og Diaconus ved Kirken i Verden, faldt tilligemed mange, og det andet den 22 Augusti, hvori Halegred, Fennikedrager og Præst i Bremen, satte Livet til. Det kommer mig rimeligt for, at alle disse Slaver have grebet til Vaaben, stolende paa Kong Svends Hielp, da hans onde Sindelav imod de Christne var bekiendt, maaskee og at Svend har selv været med i dette Indfald, og at det haver været et af hans Frisiske og Saxiske Tog, hvorom Snorro taler. — Osvald, Erkebisp i York, døde den 28 Februarii. Han var en Dansk af Fødsel, og Munkenes, samt den ugifte Stands ivrige Forfigter. Efter Kong Ethelreds og alle de Stores Befaling maatte da alle de beste Skibe, besatte med udvalgt Mandskab, samle sig til London, og bleve Aldermand Elfric, Jarl Thored, og de Bisper Elfstan og Elcvig beskikkede til Anførere over dem, med Befaling at see til at overvinde de Danske ved at indelukke dem i en Havn, men Elfric sendte ei alene hemmeligen Bud til dem, og lod dem advare, men forlod endogsaa skammeligen om Natten den Kongelige Hær, saa at de Danske undslyede paa eet Skib nær, der satte til, og hvis hele Mandskab blev ihielslaget. Disse Danske have uden Tvil været de samme, som i forrige Aar komme til Engelland under Anførsel af Amlav og de flere. Det synes, at de Engelske have da havt i Sinde at forraske de Danske, som vare trygge, stolende paa Freden, hvilket og Henric af Huntindon tydeligen siger; og saaledes brød Ethelred selv Freden. Dette har Elfric enten anseet for uanstændigt, eller og holdet deres Nederlag ufordelagtig for sig, allerheldst Kongen havde alerede engang forhen afsat og

jaget

jaget ham bort, hvortil kommer, at Kongen var en meget svag Herre, uskikket til at regiere, og forandrende Venskab og Anslag ved mindste Anledning, og eftersom enhver talte ham for, saa det uden Tvil var fornøden for de Store, at see nøie paa deres egen Sikkerhed. Hvorom alting er, saa kom det kort efter til et Søeslag imellem de Danske og dem af Ost-Angeln og London, i hvilket de første tabte endel Folk, og blev desuden Elfrics eget Skib taget med Folk, Vaaben og alt, saa at han neppe selv undkom med Flugten. At de Danske under Svend og Knud undertvunge Engelland, bliver hel fatteligt, naar betænkes, hvor mange Engellændere selv holdte med dem, og vare deres Fædreneland utroe, hvortil vel meget giorde, at mange af dem vare dobbelt besvogrede med de Danske (52). Svend Tveskieg. Aar 992.

Kong Svend sendte nu atter Bud med de 12 Mænd til Palnatoke, og lod ham true med sin Vrede, om han ikke indfandt sig. Da lovede han at komme, kom ogsaa virkelig med 100 Mænd sent om Aftenen midt i et Giæstebud, Kongen holdt (a). Biörn hin Bretske fulgte med, og havde de begge 3 Skibe. Mandskabet bestod halvt af Danske, og halvt af Waler eller Britter. Skibene bleve lagde i Havnen paa det Dybeste, saa at Forstavnene vendte ud, og Roer og Aarer laae færdige til Flugten. Palnatoke havde og Grund til at frygte for Svend, thi baade var Aar 993.

 han

(52) O. T. S. S. c. 130. Arnæ n. 290. Mss. 4to. c. 11. Snorro i O. T. S. S. c. 58. Ditm. l. 4. p. 352. 360. Ann. Saxo c. 353. 354. 355. An. Hildesh. p. 720. ap. Leibn. T. 1. Chr. Saxo p. 126. 127. Martinus Gallus p. 60. M. West. p. 196. F. Vig. p. 609. Chr. de Burgo p. 31. W. Malm. p. 62. H. Hunt. p. 357. Wynne H. of Wales p. 65.

(a) Den ubekiendte Forfatter af Oluf Tryggvesöns Saga vil, at dette var Graver-Øllet, men det holdtes senere, da Sigvald var Høvding i Jomsborg.

Svend Tveskieg. Aar 993.

han en mægtigere Undersaat, end en mistænkelig og streng Herre vel kunde taale, og desuden var det ham ikke ubekiendt, at hvor høit Forræderiet end elskes, hades dog Forræderen. Hertil kom, at hans Hustrue Olufa, som var bleven efter i Wales, havde ved Afskeden sagt ham, at det var hende for, de ei saaes mere. Da Palnatoke kom ind i Stuen, fandt han Kongen ved Drikkebordet, som strax anviste ham det ypperste Sæde næst sig (a), og hans Mænd efter ham. Lidet efter hviskede Fiölnir noget til Kongen, hvorved han blev rød som Blod. Strax derpaa flyede Fiölnir en Pil til Arnoddur, Kongens Kiertissvend (b), som stod for Bordet og holdt Lysene, og befoel ham at bære den omkring i Stuen, om nogen skulde kiendes ved den. Arnoddur giorde saa, bar den først for Kongens Høisæde, og siden rundt om, og sidst for Palnatoke, som sagde, hvi skulde jeg ikke kiendes ved min egen Pil. Svend spurgde derpaa: Hvor skiltes du sidst ved den? Naar du endeligen vil vide det Fosterson, svarede Palnatoke i alles Paahør, da skiltes jeg ved den paa Buestrængen, da jeg skiød din Fader bag fra midt igiennem, saa den sad ud igiennem Munden. Kongen raabte da, staaer op alle Mand og legger Hænder paa dem, thi nu er al Venskab og Huldskab brudt. Men Palnatoke og hans Mænd droge deres Sværde, og han kløvede sin Farbroder Fiölnir ned i Skuldrene, og var han saa forfærdelig og tilligemed elsket af Hofmændene,

(a) I Aundvegi, hvor Dronningen pleiede at sidde, men Svend var endda ugift.

(b) Kiertissvend forekommer alerede i den Norske Kong Alfs Saga c. 7. p. 9, hvilken Alf levede i det 6 Sæculo. Dog lader det, at Snorro i Oluf Kyrres Saga c. 3. tillegger Oluf Kyrre, som levede i det 11 Sæculo, først at have indført i Norge Kiertissvenne, og mange andre Skikke efter udenlandske Kongers Viis.

dene, at ingen turde og vilde angribe ham. De komme derved alle ud i Behold, undtagen een af Biörns Mænd, hvorpaa Biörn var forvoven nok til at gaae alene ind igien, og som han saae at tvende af Kongens Hofmænd holdte ham over deres Hoveder paa Sværds-Oddene, saa sled han den Døde fra dem, og kom lykkeligen ud. Derfra droge de til Jomsborg, hvor Palnatoke forblev (a), og havde 60 Krigsskibe at raade over. Imidlertid døde hans Hustrue Olufa, hvorover han lod Biörn beholde sine Eiendele i Wales til Halvt med sin Sønneson Vagn. Kort efter blev Palnatoke syg, og sendte derfor Bud til Kong Boleslav om at komme til sig. Ved Ankomsten anbefalede han ham Sigvard til sin Eftermand for hans Klogskabs Skyld, thi ingen kan i alle Maader, lagde han til, erstatte mit Tab. Derpaa døde Palnatoke, og blev beklaget af alle Jomsborgerne. Imidlertid er det ikke gandske urimeligt, at Palnatoke har levet lige til 1002, og overladt Forvaltningen af Jomsborg til Sigvald fra det Aar 993. Langebek formoder, at Slag eller Aslag, efter hvilken Slagelse skal have Navn og Oprindelse, har været Palnatokes Søn, baade fordi han var en mægtig Mand, saa og fordi hans Sønnesøn hed Toke; Fra denne Slag stammede Erkebisp Absalon. Han ligger begravet i en Høi ved Slagelse, og er venteligen derfore død Hedning, og uden Tvil i store Knuds Tid. Endskiønt Svends og Palnatokes Venskab paa saadan Maade spildtes tilsidst, saafremt ikke alting har været paa Skrømt, for at vælte fra Kongen Skylden af et Fadermord, og ikke alting har været fra først til sidst overlagt imellem dem; Saa er dette dog vidst, at Kongen

Svend Tveskiæg. Aar 993.

(a) J. O. T. S. S. siger vel, at han først drog til Bretland, men Tiden tillader det ei.

Svend Tveskiag. Aar 993.

gen vedblev dog stedse at yndе Aki, Palnatokes Søn, og beholdt han sine Eiendele i Fyen. Aki giftede sig med Thorgunna fra Bornholm, som havde i nogle Aar siddet Enke, og hvis Fader Veset var Hovding over denne Øe. Moderen hed Hildigun, og Thorgunnæ Brødre vare Bue hin Digre, eller den Tykke, og Sigurd Kappe ɔ: Kæmper. Ved Aki blev hun Moder til Vagn, en tapper og duelig Dansk Krigsmand; men derhos trættekiær, urolig, tilboielig til Drab, og uregierlig, saa han ei lod sig sige af nogen. Men Autzor, Akes Søn, som opfostrede Thyre, Kong Svends Søster, har efter Tidsregningen umueligen kunnet være Søn af denne Aki, endskiønt Langebek mener det. Sigvald, Jarl, eller Hovding over Jomsborg, var Søn af Strut-Harald, Under-Konge i Skaane, eller og i Sieland, som fik sligt Navn af det han bar paa sin Hat en Fiæder af Guld, der veiede ti Mærker, det er fem Pund. Sigvalds Moder hed Ingigerd, og Brødre Thorkil hin Havi eller Høie, og Heming, som vare meget yngre, og som siden bleve begge berømte Feltherrer. Sigvald havde og en Søster ved Navn Tofve. Vagn var snart i Fyen, og snart paa Bornholm hos sin Morfader, hvor ingen kunde raade med ham uden hans Morbroder Bue, en høimodig og overmaade stærk Mand, der saae ud som en Kiæmpe, heldst naar han var vaabenklæd. Han var ellers lidet talende, ligesom hans Broder Sigurd, som var en smuk og høflig Mand, men hastig til Sinds, og utaalig imod alle Fornærmelser. Sigvald Jarl var høi, mandig af Væxt, havde meget smukke Øine, men var derhos bleg, og hans Næse ilde skabt. Thorkil var overmaade høi, og bar derefter Tilnavn, han var meget stærk og skarpsindig, og saa var Sigvald ogsaa. Begge disse Brødre besluttede, da de bleve voxne, at søge det Jomsborgske Selskab,

og

og Palnatoke tilhaande. I den Hensigt ginge de i Søen med tvende Skibe, hvert besat med 120 Mand. Underveis lagde de til ved Bornholm, hvor de røvede den beste af Vesets Gaarde, og bortførde Qvæget til Skibene; Saaledes giorde Nordiske Folk sig da ingen Betænkning over at rane deres egne Landsmænd. Derfra droge de til Jomsborg, hvor Palnatoke steg op paa Kastellet over Porten, og lod dem ind, efterat have faaet at vide hvo de vare, og deres Ærinde. Dem selv og Halvdelen af deres Følge optog han i sit Selskab; men Resten forskiød han som uværdig. Veset klagede imedens hos Kong Harald over den ham tilføiede Uret, og Kongen lod derpaa Strut-Harald hente, og formanede ham til, at forsone sine Sønners Brøde, men denne nægtede det, og sagde, at han ei til den Ende havde samlet Skatter, for dermed at betale nogle Faar og Stude, der vare tagne til nødvendig Underholdning. Kongen svarede derpaa, at han aldrig mere vilde blande sig i denne Sag, og at han nu maatte see til selv at forsvare sig imod Veset og Sønner. Disse sidste droge derpaa med fire Skibe og 200 Mand til Skaane, hvor de plyndrede Strut-Haralds tre beste Gaarde. Da han nu herover klagede for Kongen, erindrede denne ham om sit Svar, hvorpaa Strut-Harald foer med ti Skibe til Bornholm, og ødelagde der ligeledes tre af Vesets beste Gaarde. Veset klagede herover paa nye for Kongen, og forestilte, at heraf kunde opkomme en stor indbyrdes Krig. Kongen lovede at afgiøre Sagen paa Seyrar Thing (a), didhen at stævne Strut-Harald, og at stifte Fred

Svend Tveskieg. Aar 993.

(a) Venteligen saa kaldet af den Øe Seyrøe eller Syrøe, som ligger 2 Mile fra Sieland imellem Refsnæs og Sielands Odde. Danske Atlas T. 2. p. 401. Underligt kan det vel synes, at holde Thing paa saa liden en

Svend Tveskieg. Aar 993.

Fred og Venskab, leggende til, at ham syntes Veset i alle Ting at føre sig fornuftig og sømmelig op. Paa bestemte Dag kom Kongen did med 60 Skibe, Strut-Harald med 10, og Veset med 3. De sloge deres Tælte op saaledes, at Kongens vare midt imellem dem. Mod Aftenen komme Vesets Sønner der med ti Skibe, og ginge bevæbnede til Thinge. Bue var da iført en prægtig Kiortel, hvis Værdie skattedes for fem Pund Guld, ligesom og ei mindre Værdie sattes paa hans Hat; Men alt dette tilhørte Strut-Harald, hvis Gaard de havde været henne at plyndre, hvorfor og Bue sagde med lydelig Røst: Kiend din Kiortel, og lad mig see, om du har Mod nok til at tage den igien. Nu var det nær ved at komme til Strid, men Kongen gik imellem med sine Folk; Efter megen Trætte blev den hele Sag givet i Kongens Vold, alene at Bue undtog Dragten, og tvende Kister med Guld, som han og havde røvet fra Strut-Harald, og hvilket altsammen han plat ud nægtede at give igien. Endeligen fældte Kongen saadan Dom, at Bue skulde give Strut-Harald sine Klæder igien, men beholde Kisterne; og dennes Dotter Tofve ægte Sigurd Kappe, som skulde faae til Eiendom de trende Gaarde, han og Broder havde plyndret. Alle vare fornøiede med denne Dom, især Sigurd, til hvilken Faderen tilligemed overgav den tredie Part af alle sine Eiendele. Bryllupet stod derpaa hos Strut-Harald, og var Kongen selv nærværende. Noget efter droge Bue og Sigurd ligeledes til Jomsborg med 2 Skibe og 120 Mænd, og bleve indlemmede i det Jomsborgske Selskab, paa en Trediedel nær af deres Følge, som blev forkasted. Imidlertid

ør, men Valdemar I. holdt Rigsdag paa Samsøe, og i de gamle Tider var intet de Danske kiærere, end at fare til Søes.

Svend Tveskieg. Aar 993.

kertid voxte Vagn til, og var saa ond og arrig, at han forend sit niende Aar skal have dræbt tre Mennesker, og i de følgende tre Aar bleven saa uregierlig, at han foraarsagede sine Forældre megen Sorg. Til Slutning udsendte de ham, da han var 12 Aar gammel, med tvende Skibe og 120 Mand, dog uden Vaaben og Fætalie, som han sagde nok selv at ville skaffe sig, hvilket han og redeligen holdt, da han røvede paa mange Stæder i Danmark selv. Af hans Mandskab var ingen over 20 Aar, og ingen under 18. Endeligen drog han og til Jomsborg, men der raadde Bue, forhen hans gode Ven, fra at antage ham; Palnatoke forestilte ham og, at han ei havde den udfordrende Alder, men han svarede, at han mente at have den, naar han 12 Aar gammel giorde det samme, som en anden af 18. Endeligen udfordrede han Sigvald til Strid med 2 Skibe og 120 Mand, og begiærte da at antages, om han vandt. Palnatoke gav sit Minde hertil, dog udbad han sig af Sigvald ei at dræbe Vagn, men at klemme ham inde mellem Skioldene, og saaledes tage ham til Fange. Derpaa figtede de hæftigen sammen til Skibs, først med Stene, og siden med Sværde, og satte Vagn saa stærkt ind paa Sigvald, at denne maatte tilsidst begive sig til Lands af Mangel paa Stene, for der at søge flere op. Men da satte Vagn end hæftigere ind paa ham, saa han ikke fik Tid at samle nogen, hvorpaa Palnatoke bød dem at holde op med Striden, og overtalte derpaa sine Medstridere til at indtage Vagn og Følge i deres Sælskab. Sigvald havde tabt 30 Mand, Vagn 20, og mange vare blevne saarede paa begge Sider. Palnatoke tog sig derefter Vagn saaledes an, at han ved pure Mildhed forvandlede ham til den Sædeligste af det gandske Sælskab, hvorvel han vedblev i Styrke og Tapperhed at overgaae de fleste. Hans Antagelse er

Svend Tveskieg. Aar 993.

uden Tvil skeet Aar 988. Men nu at komme til Kong Svend igien, saa giorde han om Sommeren et Tog til Engelland, hvor han plyndrede Den Man, landede i Nord-Wales, og ihielslog der i et Slag dets Første Edval, som ikkun efterlod sig en umyndig Søn ved Navn Jago, hvorpaa han vendte sig imod St. Davids, ødelagde alting med Sværd og med Ild, og dræbte dens Bisp Morgeney, Morgeneus eller Urgeney. Derfra vendte han hiem igien, og kom kort efter ud paa Høsten i en stor Uleilighed med Sigvald, Jomsvikingernes Anfører, om hvilken nu først maae tales noget. Denne Mand var skarpsindig og listig, men ikke skikket til at holde saadanne Karle, som Jomsborgerne, i Orden og Ave. Derfore faldt ogsaa Krigstugten meget efter Palnatokes Død. Fruentimmer bleve nu to til tre Nætter i Byen; Jomsborgerne selv vare og mange Nætter i Rad uden for den; jævnlige Mord og Nederlag skede iblant dem selv. Sigvald lod alting gaae som det kunde, naar han ikkun forbedrede sine egne Kaar. Til den Ende begav han sig til den Polske Regent Boleslav, og begiærte hans ældste Søster Astrid (a) til Ægte, og truede ellers

(a) Islænderne giøre hende til Boleslavs eller Burislavs Dotter, men det kan ei bestaae med Tidsregningen. At Boleslav er Burislav bekræftes og derved, at den Polske Skribent Joannes, som skrev ved Aar 1359, vidner i Sommersbergs Script. Silesiacis T. 1. p. 5. at Boleslavs Herredømme udstrakte sig Nord paa lige mod Havet, og at han førte mange Krige imod Pommerer og Danske. En ubekiendt Polsk, som skrev ved det 14 Seculi Slutning, ib. p. 17, lader ham og jævnligen stride mod Pommerer og Danske. Begge lade ham sætte sit Sæde i Prag, og blande ham altsaa med den samtidige Boleslav i Bøhmen, hvilken efter den samtidige Ditmar stod fra sine Forfædre af i Forbund med Leuticierne, i hvis Land Jomsborg laae. Dog er det vist, at den Polske Boleslav indtog Prag, og besad den i en kort Tid. Ja Martinus Gallus, den ælste Polske Historieskriver, som skrev ved Aar 1110, og

ellers med at ville forlade Jomsborg, og tage Besætningen med sig. Kongen svarede, at han havde vel tænkt at bortgive hende til en fornemmere Mand, men vilde dog for den Nyttes Skyld, han havde af Jomsvikingerne, tage denne Sag i nærmere Overveielse, men i sig selv frygtede han for, at de Danske skulde komme og tage Liv og Rige fra ham, naar Jomsvikingerne vare borte. Derefter bragte han denne Handel for sin smukke Søster, som vel ikke havde megen Lyst hertil, men dog raadde ham til at give Sigvald Haab, paa Vilkaar at han forend Bryllupet skulde skaffe Venden frie for at give Skat til den Danske Konge, ved at føre Kong Svend fangen did, og overgive ham i Boleslavs Hænder, samt indgaae at blive med sine Folk i Jomsborg, og værge Landet. Sigvald, forblindet af Elskov, lovte, at det skulde skee inden tredie Jul kom. Ud paa Sommeren (a) drog Sigvald med tre Skibe og 300 Mand til Sieland, og fandt Kong Svend enten paa Møen eller Falster, opholdende sig paa en Gaard

Svend Tveskieg. i Aar 993.

og er udgivet i Folio bag ved Kadlubko til Dantzig 1749, beretter p. 57. at under Boleslav I. strakte det Polske Rige sig til Havet, og havde der trende grumme barbariske Folk til Naboer: Seleucia (uden Tvil feil læst eller skrevet i Stadet for Leuticia), Pomerania og Prussia, med hvilke den Polske Regent jævnligen stred for at omvende dem til Troen. P. 60. siger Martinus igien, at Boleslav saaledes enten overvandt eller befæstede i Troen Seleucia, Pomerania og Prussia, at han med Pavens Tilladelse indrettede og indviede der mange Kirker og Bisper. Scholiasten til Adamus Bremensis not. 22. p. 22. vidner og, at Boleslav i Forbund med Otho 3. undertvang Slavien, saa og Prydzien, hvilket sidste uden Tvil er urigtigt.

(a) Islænderne sige vel, at det skede om Vaaren, men det er ikke rimeligt, siden det lader, at Svend var om Sommeren i Engelland. I Krenbielms O. T. S. S. c. 30. p. 115. siges dog, at det skede om Sommeren.

Svend Tveskieg. Aar 993.

Gaard med 800 af sine Hofmænd. Nu lagde Sigvald ind ved et Næs, langt fra andre Skibe, med Forstavnene vendte ud ad, og Aarene rede. Derfra sendte han 20 Mænd til Svend, og lod ham vide at han laae dødsyg, men havde besynderlig vigtige Ting, angaaende baade ham og Riget, at meddele, bad derfore at han ei vilde forsmaae at komme ned til ham. Kongen drog strax til Strandbredden med 30 Mænd, og gik med ti ud paa det yderste Skib, hvor Sigvald laae til Sengs af sin forstilte Sygdom, efter hvis Anstalt Broen, som var fra det første Skib og til Landet, blev borttaget, saa snart Kongen og 30 Mænd vare komne paa det, under Paaskud at Skibet ellers maatte siunke, og ligeledes blev giort med det yderste Skib, saa at Kongen kom ikkun did med 10 Mænd. Da Svend nærmede sig, spurgde han, om han kunde forstaae ham? Sigvald svarede Ja, men bad ham dog komme nærmere. Nu stod Kongen ved Sengen, og spurgde, hvori de vigtige Ting bestode. Bie dog Herre, svarede Sigvald, thi baade Røst og Kræfter fattes mig; Kongen giorde saa, men da greb Sigvald ham om Nakken og om Livet, og raabte til sine Folk, at de skulde roe af alle Kræfter. Saaledes blev Svend fangen (a) tilligemed 30 af sine Hofmænd. Kongen spurgde nu, hvad man havde i Sinde med ham? Svaret blev, at føre ham til Jomsborg, hvor al Ære og Hæder skulde ham vederfares; hvortil Kongen svarede, at han i sin Tilstand ei kunde være herimod. Ved Ankomsten blev han vel beværted, og det hele Selskab udgav sig for hans Tienere. Sigvald berettede ham nu, at han agtede at skaffe ham til Brud Boleslavs Søster Gunhild eller Hildi-

(a) Saxo l. 10. p. 187. fortæller Jomsvikingernes List noget anderledes, men jeg haver herudi fulgt Islændernes Beretning.

Hildigun, en deilig Prindsesse; hendes Søster, som han skulde have, var vel og deilig, men ikke at regne imod hende. Sigvald drog derpaa med 100 Mand til Boleslav, og blev vel imodtaget, da han fortaalte, hvorledes han holdt Svend fangen. Nu spilte Sigvald en dobbelt Rulle; Boleslav truede han med at sætte Svend i Frihed, og Svend med at overgive ham til Venderne og Boleslav, der vilde pine ham til Døde. Venderne skulle og ved Svends Ankomst have opvakt Tumult, og forlangt hans Liv, sampt at pine ham; men ved de Fornemmeres fornuftigere Raad bleve de bragte paa andre Tanker, og lærte bedre at indsee deres Fordel. Herover skulde man næsten slutte, at Fiendskabet mellem Svend og Palnatoke havde været virkeligt, og at Svend har vildet sætte et Exempel paa ham, som en Kongemorder, for sin egen Sikkerheds Skyld. Rimeligen maae Svend ogsaa have engang giort Polakkerne noget særdeles imod, og de ogsaa ved hans Død have giort sig Haab om Dannemarks Undertvingelse, da han endnu ingen Sønner havde. Endeligen bragte Sigvald det saa vidt, at han blev Opmand imellem Kongerne, og sluttede han da saadant Forlig: Venderne skulde ei mere give Skat til de Danske (a), Boleslav skulde ægte Thyra, Svends Søster, og Styrbiörns Enke, og Svend derimod Gunhild, Boleslavs Søster; Gunhild skulde have til Medgift den Deel i Venden, de Danske havde erobret, og Thyra de store Gods, hendes Fader havde givet hende i Fyen, Falster og paa Bornholm; Dog hermed skulde skee et Mageskifte, Thyra faae de Vendiske Eiendele, og Gunhild de Danske; et viist Anleg for at forekomme videre Trætte mellem Rigerne; Sigvald derimod skulde beholde Jomsborg med omliggende

Svend Tveskieg. Aar 993.

(a) Uden Tvil havs alene de Leuticier, som stode under Polen, givet dem.

Svend Tveskieg. Aar 993.

gende Land, som sin Eiendom, faae Astrid til Ægte, og af Svend i Løsepenge saa meget Guld, som denne veiede, og to Gange saa meget Sølv. Svend og Sigvald holdte strax derpaa Bryllup i Jomsborg med saadan Pragt, at Venderne aldrig havde seet dens Lige. Efter mine Tanker var Gunhild da 23 Aar gammel, og fød Aar 970. Den første Aften sadde begge Brudene i Høisæde, og vare efter Sædvane bedækte med Slør; men da de Dagen efter saaes ubedækte, mærkte Svend at han var bedraget, og at Sigvald havde udvalgt den Smukkeste for sig. Dette, saavelsom og den svigefulde Maade, paa hvilken Svend var bleven bunden til Gunhild, foraarsagede uden Tvil den paafulgte Uenighed i deres Ægteskab. Imidlertid tvang han sig dog til at være glad, saa at ingen mærkede noget paa ham. For at tilveiebringe den store Løsepenge maatte Kongen sælge Skovene (Saltus ac nemora), han hidindtil alene havde besiddet, og bleve de i Skaane og Sieland kiøbte af den hele Almue, hvilket vel er Oprindelsen til vore Overdrifter; men i Jylland af beslægtede Familier. At Skovene hidindtil havde alene tilhørt Kongerne, dertil var vel deels deres Storhed Grund, og dernæst at de ansaaes for øde, og ei vare inddelte, og derfor ligesom Kongens Alminding endnu i Norge (a). Det synes ei urimeligt, at dette haver

(a) I mine Samlingers første Tome p. 126—128. har jeg i Henseende til Skovene giort følgende Anmærkning: Under Svend Tveskiæg, hvis Regiering tog Ende 1014, skede det, at alle Skove, Saltus ac nemora, bleve solgte af Kongen, deels til det Almindelige, og deels til private Folk, thi Skaaninger og Sielandsfarer kiøbte for offentlige Penge de almindelige, eller tilfælles Skove, communes Sylvas, som Saxo siger, men hos Jyderne derimod skede Kiøbet ei uden af Slægter, der vare nær med hinanden beslægtede; Ved disse Skove er uden Tvil bleven forstaaet hvad man i Norge kalder Kongens Alminding,

haver udi Jylland hiulpet med Tiden til Herregaardenes Opkomst, thi for det første bleve de ikkun Odelsgaarder, hvilke ellers i det hele Land maae tilskrives dels Kongelige Prindser, Jarler og Herser, dels Lehne, Kongerne for en og anden Mandoms Gierning og troe Tieneste have skiænket til deres Mænd og Hoffolk. Men som alt dette endda ikke kunde forslaae til at betale Kongens Løsepenge, saa besluttede det Danske Fruentimmer, at hengive dets Ørenringe, Halssmykker, Armbaand, Ringe, Kiæder og andre Prydelser, for at løse Kongen. Vel har den Godhed, han viste imod Hedningene, kunnet have megen Deel heri, men det viser dog derhos, at han har været elsket af sine Under-

Svend Tveskieg. Aar 993.

dring, hvortil man i Danmark ei finder Spor fra umindelige Tider, og som vel ved denne Leilighed er gaaet af Brug. Jeg holder ellers for, at dette Kiøb og Salg haver givet Anledning til de saa kaldte Overdrifter, ligesom Landets ringe Beboelse i de ældste Tider haver givet Anledning til, at alle udyrkede Steder, og som ingen tilegnede sig, ere blevne ansette for at tilhøre Kongen, og kaldte Kongelige Almindinger. Denne Forandring haver ellers uden Tvil ført en god Virkning med sig, i det disse Almindinger ere siden den Tid blevne noget bedre benyttede end tilforn. At de i Sieland og Skaane siges at have tilhobe for offentlige Penge kiøbt dem, tænker jeg dog ei bør forstaaes saaledes, at alle Almindinger i Sieland have tilhørt alle Sielandske Selvejere, men kun at alle Selvejere i hver District, i hvert Herred have havt Deel i den Alminding, som laae i deres District, hvorimod i Jylland kun visse beslægtede Familier sloge sig sammen, og derved udelukte alle andre i samme Egn. Og deraf kommer det vel, at der udi Jylland, saavidt mig er bekiendt, findes ingen Overdrifter, men desværre nok i Sieland, thi af Kongens Almindinger ere disse Overdrifter komne, og derved ei blevne til stort mere Nytte. Af det at Almindingerne i Sieland og Skaane bleve kiøbte for offentlige Penge, men i Jylland til Familiers Nytte, slutter jeg, at i de tvende første Lande have været flere Landsbyer, og i det sidste derimod flere enkelte Gaarder.

Svend Tveskieg. Aar 993.

Undersaatter. For at belønne Kiønnet forordnede han, at det herefter ei skulde være udelukt fra at arve med Brødre, Frænder og Slægt, men tage halvt imod dem (a). Mange, og deriblant vor lærde Kofod, anseer vel dette for Fabel, mest paa Grund at Beretningerne herom ere noget forskiællige, men da det er gandske vidst, at Fruentimret i de hedniske Tider ei arvede i Norden, ligesaa lidet som hos de gamle Tydske, men at en Frier maatte kiøbe sin Brud af hendes Fader med Vaaben, Heste og andet saadant (b), og at den Skik gik efterhaanden af Brug, saa haves hertil ingen beqvemmere Tid end just denne, allerhelst Saxo og Svend Aagesön udtrykkeligen vidne, at Qvinderne da først finge Arverettighed, hvorfor og Langebek i en utrykt Seddel antager denne Sag for rigtig. Om de herved vunde eller tabte er en anden Sag, thi forhen kunde de næsten være visse paa, at ingen ægtede

(a) I mine Samlingers 1 Tome p. 128 og 129. har jeg ved denne Lov om Fruentimrets Arv giort følgende Anmærkning: Denne Konge forordnede og at Fruentimmer herefter skulde arve, hvorfra de forhen vare ved Loven udelukte, saa at en Søster skulde nu arve halvt imod sin Broder, og forringede derved efter mine Tanker Giftermaalenes Antal, ved at aabne Døren for Begiærlighed og Giærrighed, og ved at foraarsage, at fattige Piger ei kunde blive gifte, et Onde, som dog i hans egne og følgende Tider, da Overdaad og Dyrhed og ulige Vilkaar ei herskede saa meget, som i seenere, ikke endda yttrede sig saa meget, thi denne Lov angik ikke Trælle, og en Træl giftede sig altid med sin Lige. Det havde været meget bedre, at indføre Babyloniernes vise Lov, som efter mine Tanker, saavel i Henseende til Folke-Mængden, som Ægteskabernes Lyksalighed, er den l egeste, der nogensinde er givet, og kan gives. Ellers er jeg af den Tanke, at denne Forordning om Fruentimrets Arv haver kun angaaet faste Eiendele, saasom jeg holder for, at de forhen have arvet Løsøre, som man finder i alle de gamle Tydske Love.

(b) See Eccard in leg. Salic. p. 86.

ægtede dem uden af Kiærlighed, og da ingen Qvinde eiede noget, saa giældte alene personlige Egenskaber, og saa udeluktes ingen fra Ægteskab uden den, som var uværdig dertil, hvilket formodentligen meget bidrog til Folkemængden. Men som alt dette endnu ikke forslog til Losepengene, saa maatte Svend sælge en stor Del af Kronens Gods og Agre, hvilket vel haver endnu givet den nærmeste Anledning til Herregaarde og mægtig Adel (a), thi Klosterne have uden al Tvil besiddet Godset med samme Rettighed som Kongerne (a). Dog har denne Qvindernes Arv uden Tvil

Svend Tveskieg. Aar 993.

(a) Worm in Mon. p. 163—165. 184. 250. 257. 314. 315. 385. antager, at adelige Slægters Tilnavne hos os have været fra Hedenskabet, især en Ulfstand, Baner, Urne, Thor; men stadige have de vidst ei været, endskiønt jeg gierne tilstaaer, at Baner er opkommet i 11 Seculo, men ere strax gangne af Brug; og at adelige Slægter selv, som adelige, have været til fra Hedenskabet.

(b) I mine Samlingers 1 Tome p. 129 og 130. har jeg i Henseende til Kronens Gods giort følgende Anmærkning: Kong Svend skal og have solgt sine Agre og faste Eiendele, for at kunne betale de Udløsnings-Penge, som han for sin Person skulde udgive til Jomsborgerne, hvoraf sees, at Kongerne have da ligesaavel besiddet Jordegods, som i vore Tider; en ypperlig Indretning, og som aldrig bør afskaffes, thi derved kan de Mænd, som Kongerne beskikke til at vaage over deres Financer, best erfare Landmandens Tilstand, og hvad han taaler at give i Skatter; da han ellers, i Mangel af denne Rettesnoer, bebyrdes over sine Kræfter, ja vel overlades til Skatte-Forpagtere, det er Blod-Igler, som i Frankerige; et Land, der med alle sine ugemene naturlige Fordeele er det ulyksaligste i Verden. Hvad enten Bønderne tilhøre Proprietairer, eller og ere Selveiere, da agtes deres Raab ei stort af Cameralister, det er Folk, som have Ret til at være haarde, fordi de ere satte til at vaage over Kongens Indkomster, med mindre de ved Kongens egne Domainer kunne lære, at Paalæg, drevne over et vist Maal, qvæle al Flid og Lyst, og forarme Landet, saa at man ved at tage alting i eet til ti Aar, maae siden savne i 50 til 100.

Svend Tveskieg. Aar 993.

ei strakt sig videre end til rørligt Gods, og især ingenlunde til Odelsgaardene, hvorvel jeg derfor ikke aldeles nægter, at denne Arv jo haver vel og strakt sig til saadanne Jorder, som Qvindernes Fædre ved Kiøb eller paa anden Maade vare komne i Besiddelse af, og at dette haver efterhaanden foraarsaget Samling af store Jorder til eet Gods, og tient til at svække Demokratiet. Efterat alting var nu saa vidt bragt i Rigtighed, saa førde Venderne Svend til Danmark, ledsaget af 30 af deres egne Skibe, og begavet med adskillig Skiænk af dem. Ved Vindinge Broe i Fyen, ei langt fra det nu værende Nyborg, satte de ham i Frihed, imod en Eed, han maatte aflegge, aldrig at ville hævne dette, og at sætte de fornemste Mænds Børn til Borgen, hvilket giør det rimeligt for mig, at alting er ei bleven betalt paa eengang, men maaskee i tvende Gange, hvilket har forført Saxo til at troe, at Svend blev tre Gange fangen, og bleve da Gisserne efterhaanden udløste; herved bliver det og rimeligt, at Skovene ere blevne afhændede første Gang, Fruentimrets Smykker anden Gang, og Jordegodser tredie Gang, og da ere vel Gisserne først alle komne tilbage. Freds-Fordraget blev altsaa opfyldt i alle Poster, undtagen at Thyra vilde ikke have Boleslav, dog ikke af de Aarsager, som Islænderne ville, fordi han var gammel og Hedning, men af andre ubekiendte. Ovenmeldte Eed, hvorvel den var tvungen, holdt Svend og, som Saxo beretter, saa hellig, at han aldrig tænkte derfor at paaføre Venderne Krig, hvortil efter min Mening er kommen, at han selv har været vel fornøiet med, at de vilde sidde stille, da han havde alle sine Tanker henvendte til Engelland. Der er ikke at tvile paa, at jo mange Vender have været iblant disse Jomsvikinger, hvorved, saa og ved de Engelske Toge, paa hvilke de Danske ofte havde Vender med sig, disse efterhaanden bleve

saa

saa vante til Søen og til Fribytterie, at de fra det 11 Sæculi Midte af, og til næsten det 12 Ende, vare snart de Danske deri overlegne, dem til ubodelig Skade. Strax efter Svends Tilbagekomst døde Strut-Harald i Skaane, og Veser paa Bornholm. Deres Graver-Øl giorde Kongen paa deres Bekostning, og tilligemed sin Faders. Jomsvikingerne kunde ei andet end komme did, da det holdtes for Fædrene af deres Hovedsmænd, hvorvel endel af dem fraraadde det, at man ei skulde betroe sig til den fortørnede og fornærmede Konge. Men de fore derfor og saa mandstærke, at de havde ikke stort at frygte, nemlig med 40 store og vel udrustede Langskibe, hvortil komme 20 fra Skaane, hvilket Tal af 60 Sæmund Frode har opgivet. Giæstebudet holdtes i Ringsted ved Vinterens Begyndelse, det er den 17 October, og komme did alle fornemme Danske. Svend var glad, og venlig mod alle, dog mest mod Jomsvikingerne, endskiønt han tænkte paa at besnære dem, hvorvel uden selv at vove noget, ved at føre dem i Krig med Hagen Jarl, og saaledes at svække tvende Fiender ved hinanden, thi Hagen besad nu den Deel af Norge, Svend formente sig at have Rettighed til. Af den Aarsag opmuntrede han dem brav til at drikke, for derved at bringe dem til at giøre farlige og forvovne Løfter. Først bleve de Skaaler bragte om i Horn, kaldte Minni, som drukkes til afdøde Venners og Frænders Minde. Derefter blev det saa kaldte Brage-Begger indbaaret, som Arvingen, der holdt Giæstebudet, først maatte drikke, og derved giøre et Løfte, hvilket alle Nærværende maatte ogsaa drikke, og giøre noget Løfte ved. Derpaa havde Arvingen Lov til at indtage den Afdødes Plads, og holdtes for med Rette at træde ind i alle hans Eiendele og Værdigheder, hvilket han ellers ikke maatte. At denne Skaal var indviet til Brage, Gild

Svend Tveskieg.
Aar 993.

Svend Tveskieg. Aar 993.

for Beltalenhed, viser at megen Hedenskab klæbede endda ved Svend, endskiønt det følgende ogsaa viser, at han ingen Afskye havde for Christendommen, og vilde for saa vidt ansees for en Christen. Naar denne Forandring er gaaet for sig med ham vides ei, ikke heller hvorledes hans hedniske Undersaatter have optaget den. Efter al Anseende have de været fornøiede med, at han ei forfulgte eller tvang dem, som hans Fader, hvorudi han handlede baade mere politisk og billig. Desuden kom det mange af dem ei an paa, at erkiende Christus for Gud, naar de ikkun derhos maatte dyrke deres andre Guder. Ved Brage-Beggeret giorde Svend det Løfte, at han inden tredie Vinters Ende vilde drage til Engeland, og enten fordrive eller dræbe Kong Ethelred, eller og selv sætte Livet til derover. Efter saadant Løfte besteg han sin Faders Sæde, og opmuntrede derpaa Sigvald Jarl til at giøre et lige saa mandigt og ei mindre Løfte, leggende til, at Jomsvikingerne havde opfyldt gandske Norden med deres Navns og Bedrifters Ære, saa at intet Nordisk Folk kunde lignes med dem. Efterat alle Giæsterne havde drukket Brage-Beggeret til Kong Haralds Minde, blev et drukket til Christi Hukommelse, og ligeledes et Erke-Engelen Michael til Ære, som ingen maatte undslaae sig for. Derefter drak Sigvald sin Faders Minde i det fierde Begger, og lovede inden tre Vintres Ende enten at dræbe eller udjage Hagen Jarl, om det end skulde koste ham hans Liv. Hertil sagde Svend: Dette er et priseligt Løfte, sæt det nu lige saa kiækt i Værk; heller under jeg dig det Rige, end Hagen Jarl eller hans Søn Erik, bliv nu kun ved at drikke. Derpaa opmuntrede han Thorkil den Høie til, og at giøre et mandigt Heitstrenging, eller Løfte, hvorpaa denne lovede at ville staae sin Broder tappert bi paa det Norske Tog, og ei at flye førend han saae ham flye. Bue lovede

at

at ville følge Sigvald, indtil flere af deres Folk laae slagne, end stode tilbage, eller saa længe Sigvald selv vilde. Sigurd giorde det Løfte at følge Bue, saa længe han levede; Vagn at giøre Bue Sælskab, mens han var i Live, eller saa længe han vilde, sampt tillige at sove hos Ingeborg, Dotter af Thorkel Leira, en af de fornemste Mænd i Vigen, imod hans Villie, og tilligemed at slaae ham ihiel; Biörn hin Bretske lovede at følge Vagn sin Fosterson, saa længe han det formaaede; Havard Huggende og Aslak Holmskall, Bues Skoesvend, det er Opvarter, lovede Dagen efter, som det synes, aldrig at forlade deres Herre enten død eller levende. Dagen derpaa erindrede Astrid sin Mand Sigvald om hans dristige Løfter, som han nu havde glemt, sigende, at Kongen ei glemte dem, da han agtede at styrte ham i Fare. Hun raadde ham derfor til i Samlingen at vise sig glad og munter, og at svare Kongen, naar han drev paa Løftets Fuldbyrdelse: Øllet omskaber Manden, og derhos forlange af ham en anseelig Hielp til dets Iværksættelse, hvorved han ei maatte glemme at forringe sine egne Kræfter, og at ophøie Kongens, for desbedre at overtale ham, da han maatte være vis paa, at Kongen kun søgte saavel hans som Hagen Jarls Undergang. Sigvald fulgte hendes Raad, og bragte derved Kongen til at love sig en Undsætning af 20 Skibe, men hertil svarede Jarlen: Saadan Hielp kunde være anseelig for en rig Bonde, men er en Konge uanstændig. Hvor mange behøver du da? spurgde Kongen. Fyrgetive store og vel udrustede Skibe, som jeg skal give igien, eller og andre i de tabtes Sted. Kongen tilstod ham endeligen denne Begiæring, men da han fordrede dem strax, saasom han uforto vet vilde, naar Giæstebudet var sluttet, begynde Toget, saa taug Kongen og alle de andre en Stund; Endeligen svarede han:

Svend Tveskieg. Aar 993.

Svend Tveskieg. Aar 993.

han: Du skal faae din Begiæring, men ikke tænkte jeg, at du havde saa hasted. Hertil svarede Astrid, at alt Haab om at overvinde Hagen bestod i Hurtighed, thi fik han Tid at samle Folk og Skibe, saa var det ugiørligt. Tofve, Sigurds Hustrue, opmuntrede hendes Mand til Tapperhed, paa det han kunde efterlade sig et got Navn, og forsikrede ham, at da skulde aldrig nogen anden i hans levende Live, og medens han var borte, betræde hendes Seng, hvorved hun venteligen sigtede til de da brugelige Skilsmisser, som Torfæus vil; maaskee og ansaaes dette for noget Stort, at en ung Kone holdt sig troe og kydsk, naar hendes Mand var længe borte. Derefter vendte hun sig til Bue, sigende: Sandt nok, jeg havde heller ønsket dig til Mand end Sigurd, dog da det ikke kan ændres, saa vil jeg være fornøiet med min Del, men til et Bevis paa min Yndest vil jeg give dig tvende Krigsmænd til dette Tog, Havard og Aslak (a), thi du har fortient, at jeg paa beste Maade sørger for dig. Bue beholdt den ene, og gav Aslak til Vagn. Efter dette blev Toget med Overlæg af alle de Jomsvikingiske Høvdinger besluttet, og kort efter sat i Værk. Endskiønt Jomsvikingerne ere nu vel dragne adstæd i dette samme Aar, saa vil jeg dog opsætte hele Togets Beskrivelse til næste Aar, i hvilket det store Slag i Hiøringa Vog skede. Som en Følge af Svends Løfte var vel hans Engelske Tog, dog er det ei urimeligt hvad Ditmar skriver, at manges slette Tale om ham, saa at de kaldte ham en Træl, fordi han var bleven fanget, har og giort sit til hans mange Krigstog, hvorvel Ærgiærighed, Uroe og Tidernes Smag det meste.

Den

(a) De samme Havard og Aslak, som forhen ere nævnte.

Den Svenske Kong Erik synes at være død imod Slutningen af dette Aar, thi han levede ikkun ti Aar efter Slaget paa Fyrisvold, eller som den Norske Historie, der er skrevet ved 1170, vil, ikkun 9 Aar efter det. Hans Søn Oluf Skoutkonung, som blev hans Eftermand, var da saa ung, at de Svenske bare ham i Skiødet, hvoraf han og fik sit Tilnavn, og har venteligen i det høieste været ti Aar gammel, og lader det at hans Moder Sigrid har havt meget at sige i Regieringen. — Erpo, Bisp af Verden, døde den 19 Februarii. Hos ham opholdt sig en Dansk Prinds ved Navn Gulring, af hvis Navn jeg slutter, at han har været en Søn af Guldharald. Han blev ei alene opdragen i den Christne Troe udi et Kloster, men endog giort til Geistlig, og beskikket til at være Diaconus. Mig kommer det rimeligt for, at Kong Harald Blaatand har for sin Sikkerheds Skyld sendt ham til denne Bisp efter Faderens Død, og formaaet Bispen til at opdrage ham til en geistlig Mand, hvorved han tænkte at være aldeles sikker. Dog det Haab slog feil, hvorvel ikke imedens han levede, thi efter Erpo's Død tog Gulring Flugten, aflagde den geistlige Orden, hvorvel ikke Christendommen, som han i det mindste efter Navnet vedblev. Han forføiede sig til sine, blev vel modtaget af dem, og arvede Land efter sin Fader, hvor det lader at han endnu regierede, da Ditmar skrev Aar 1018, eftersom han beretter, at den gandske Christenhed beder for ham og Med-Staldbrødre, at de maatte omvendes, og at noget sligt ei mere maatte hændes. Det er troeligt, at Kong Svend haver giort ham til Under-Konge et Stæd i Danmark (a). Mere vides

Svend Tveskieg. Aar 993.

(a) Lagerbring S. H. T. 1. p. 519. mener, at Gulring er Ring af Norsk Blod, som i 11 Seculi Begyndelse havde et lidet Rige i Sverrige.

Svend Tveskiæg. Aar 993. vides ikke om ham. Saxerne giorde trende Felttoge imod Slaverne, men uden Virkning, hvorimod Slaverne ideligen røvede i Saxen. — Anlav, det er Oluf Tryggvesön, kom med 93 Skibe til Slane i Middelsex ved Themsen, og plyndrede Egnen deromkring; Derfra drog han til Sandwich og Ipswich, og ødelagde alting. Ligeledes giorde han ved Maldun. Men samme Aar lod han sig døbe paa de Syllingske eller Sorlingske Øer. En anden Dansk Hær plyndrede i Ost-Angeln, saa at Indvaanerne af Gaarde og Landsbyer derover flyede til Stæder og Castesler, ja til Moradser og uveisomme Egne. Da bleve St. Neoti Levninger bragte i Sikkerhed til Croyland. Samme Hær var det uden Tvil, som plyndrede Bebbanburh, og førte rigt Bytte derfra, sampt ødelagte den. Derefter kom den til Humbers Udløb, brændte mange Byer, og slog mange Mennesker ihiel i Lindsey og Northumberland, hvorpaa Engelænderne af disse Lande samlede en stor Hær, men da det kom til Slag, toge deres Anførere, Fræng, Godvin og Frethegist, som alle vare af Dansk Herkomst paa Fæderne Side, først Flugten. Kong Ethelred lod stikke Øinene ud paa Alfgar, Elfrics Søn, for at hævne det, Faderen havde brudt ved at holde med de Danske, men herved paadrog han sig manges Had (53).

Midt

(53) O. T. S. S. Part. 1. c. 130. 131—147. Arnæ n. 290. 4to. Mss. c. 11. 12. 15—28. Lang. T. 4. Tab. 2. p. 545. not. h. T. 1. Tab. ad p. 43. Torf. H. N. T. 2. p. 288—292. 297—307. Wynne H. of Wales p. 68. 69. Leland's Itinerary T. 8. p. 84. Ad. Br. l. 2. c. 72. p. 21. Saxo l. 10. p. 186—188. 192. Thomasskinna paa Kongens Bibliotheque vidner, at Erik Seier døde i Hagen Jarls sidste Aaringer. Phil. Tr. Saml. T. 5. p. 71—74. Brocman ved Ingvar Vidförles Saga p. 131. 132, hvor Erik Seiers Død sættes ved Aar 994. Snorro i O. T. S. S. c. 37. 38. 98. Lang. T. 1. p. 53. 54. 158.

Midt om Vinteren antraadde nu Jomsvikingerne deres Norske Tog, hvilket jeg ikkun vil fortælle i muligste Korthed, da det nyligen er paa saa omstændelig og fortreffelig en Maade beskrevet paa Dansk af vor alt for savnelige Schöning i den tredie Tome af hans Norske Historie. De droge afsted med 120 store Krigsskibe, ladde med Vaaben og andre kostbare Sager, men deres hele Flode bestod af 185 Skibe, de smaa iberegnede. Ved Limfiorden samlede de sig, og derfra stukke de over til Norge, og plyndrede den Kiøbstæd Tunsberg tvertimod deres Raadslagning at overfalde Hagen Jarl uformodentligen, men de vare ikke i Stand til at tæmme deres indgroede Begierlighed efter Bytte. Stadens Indbyggere bleve dræbte, og den selv, som for det meste var ikkun bygget af Træe, lagt i Aske. En vis Ögmund undkom, dog med sin Haands Forliis, og bragte Hagen og hans Søn Erik Tidende om dette fiendtlige Indfald til den Gaard Solem paa Romerige. De giorde strax al mulig Anstalt til Modværge, og reiste de, sampt Hagens andre tvende Sønner, Svend og Erling, Landet over. Samlingspladsen blev i Hiørundar Fiord, nu Jørgensfiord, paa Sundmør, didhen 300 smaa og store

Svend Tveskieg. Aar 994.

158. Ditm. l. 7. p. 409. Sperling de voce Konung p. 257. Arpe Them. Cimbr. p. 129. Kofods Low-Historie T. 1. p. 10—15. Torf. Trif. c. 21. Gram in Meurs. c. 159. 160. not. b. c. O. T. S. S. Reenhielmii c. 30. Sch. N. H. T. 3. p. 244—249. 296. 297. Jomsvikinga-Saga i Arnæ n. 292. Mss. 4to. Hervarar-Saga p. 181. Ditm. l. 4. p. 351. Ann. Saxo c. 356, hvor Gulring kaldes Goltrin. Ann. Hildesh. p. 720. Phil. Tr. Saml. T. 5. p. 16—18. Chr. Sax. p. 127. 128. H. Hunt. p. 357. R. de Hov. p. 428. Ingulph. p. 890. Sim. Dun. c. 162. Bromton c. 879. 880. Gale T. 1. p. 152. En Ubekiendt i Wharton's Anglia Sacra T. 2. p. 648. henfører Morgeneu's Død til Aar 1000. Arnæ n. 325. 4to. p. 2119. efter min Udskrift.

Svend Tveskieg. Aar 994.

store Skibe komme, hvoriblant vare endogsaa Skuder og Kiøbmandsskibe, som man havde taget med, naar de ikkun vare noget høie paa Bordene, thi det hele Land reiste sig op for at fordrive Jomsvikingerne. Imidlertid bleve disse ved at drage frem, dog ikke hastig, saasom de mange Steder giorde Landgang paa Agder, Jæderen, hvor de Jule Nat (a) landstege, Rogaland, Nordfiord, Sundmør, og plyndrede, skiændte og brændte allevegne, hvilken Ophold blev Hagen Jarl til Frelse, da han derved fik Tid til at sætte sig i Forsvarsstand. Paa Sundmør, paa Den Grind, gav en vis Ulf dem en falsk Efterretning, at Hagen Jarl laae ei langt derfra i Hiørunga-, nu Lie-Vaag, med ikkun to til tre Skibe; Efter hvilken Beretning de hastede did, men da de finge Hagens hele Flode at see, sprang Ulf over Borde, dog Vagn igiennemborede ham med et Kastespyd. Da Hagen vel havde flere, men mindre Skibe, saa lod han legge tre mod hvert af Jomsvikingernes, ligesom der og var tre Norske Anførere imod hver af deres, og tre Normænd imod een Jomsvikinger. Midt i Floden laae Erling, Hagens Søn, med 60 Skibe imod Sigvald Jarl og Thorkil den Høie; Den høire Fløi, 60 Skibe stærk, anførtes af Erik Jarl imod Bue og Sigurd Kappe; Den venstre, af samme Styrke, havde Svend Jarl til Anfører imod Vagn og Biörn hin Bretske. Hagen Jarl holdt sig selv uden for Slagtordningen, for allevegne at komme til Hielp, hvor det mest behovedes. Derefter gik Søeslaget for sig, det største som hidindtil havde været holdet i Norden. Efter Sædvane begyndte man med Stene, med Kastespyde, med Pile af Laas- og Haand-Buer, og andre Slags Skyde-Vaaben. I

(a) Herved forstaaes den hedniske Jul, som indfaldt i Januarii.

Svend Tveskieg. Aar 994.

J Begyndelsen havde Jomsvikingerne Fordel, da deres skarpe Skud giennemborede de Norske Skiolde, deres Skibe ogsaa vare større, og deres Mandskab mere udvalgt. Vagn drev derfor Svend Jarl tilbage, saa at den Fløi var næsten færdig at tage Flugten. Men Erik og Erling komme ham strax til Hielp med deres egne Skibe, saa at Slagtordningen blev igien lige. Imidlertid havde Bue drevet Eriks Fløi tilbage, og selv hugget sit Skib løst, for desbedre at forfølge de Flygtige, da de ellers alle paa hver Fløi vare bundne sammen. Erik kom derfor an i rette Tid, og lagde selv mod Bue, som dog æntrede hans Skib, og giorde der et stort Nederlag, men maatte endeligen trække sig tilbage, efterat hans Kiæmper Aslac Holmskalle var falden, saa kaldet fordi han bar sit blotte Hoved i Striden (a). Saaledes endtes den første Dag. Anden Dag begyndte Slaget paa nye forend Solens Opgang, og havde Hagen Jarl imidlertid trukket endel friske Folk og nye Skibe til sig om Natten, og varede Striden til henimod Middag, da man paa nogen Tid holdt inde dermed. Men som det begyndte at falde de Norske meget tungt længre at forsvare sig, saa greb Hagen nu, deels af Overtroe, deels af Politik, til at raabe Guderne om Hielp paa en end høitideligere Maade end Dagen tilforn. Han begav sig til den liden, nu ubekiendte, De Prinsigd, vendte sig mod Borgund, og anraabte sin Skytsgudinde Thorgerd Horgabrud om Hielp, ja lovede at

 offre

(a) Altsaa var han et Slags Berserk. Efter Giraldus Cambrensis i Evans Welsh Bards p. 82. have Bardene i hans Tid været et Slags Berserker, og troet ligesom de gamle Nordiske, thi de ansaae det for skammeligt at døe paa Sotteseng, men for hæderligt at falde i Krig, derfore angrebe de og ofte nøgne Jernklædde, ubevæbnede Bevæbnede, og til Fods Rytterie, hvilket de alene ved deres Hurtighed og Mod overvunde.

Svend Tveskieg. Aar 994.

ofre sin ni Aars gamle Søn Erlend til hende; og kommer det mig ogsaa troligt for, at han virkeligen haver giort det. Ved Tilbagekomsten opmuntrede han og Erik deres Krigsmænd til at figte for Fæderneland, Hustruer og Børn, at erindre sig gammel Tapperhed, og at de vare Normænd. Herved satte han Mod i dem, men et hældigt Tilfælde hialp og meget. Veiret havde om Morgenen været særdeles got, og Solen skinnet saa hed, endskiønt det var ei langt efter Julen, at mange havde afført sig deres Klæder, næsten indtil de bare Vaaben, men Klokken over tre om Eftermiddagen trukke fæle Skyer op, og betakte i en Hast den hele Himmel; Hermed fulgte en stærk Blæst, en Hagel saa stor, at somme Stene veiede 2 Lod, tilligemed Torden og Lynild. Dette Uveir stod lige paa Jomsvikingerne, hvorimod de Norske havde det paa Ryggen. Overtroe og Hagens Politik indbildte da de Norske, at de saae bemældte Gudinde Thorgerd og hendes Søster Yrpo at figte fra Hagens Skib mod deres Fiender; Jomsvikingerne foregave og, i det mindste siden for at retfærdiggiøre deres Flugt, at have seet det samme, og Skaldene giorde ei lidet til at udbrede dette Rygte, og at giøre det alminderligt. Hvorom alting er, saa tog Sigvald Jarl, som unødig havde giort dette Tog, og som venteligen vilde med en nogenlunde usvækket Magt vende tilbage, for at kunne giøre Kong Svend Modstand, først Flugten, raabende: jeg har ei giort Løfte at figte her i Norge mod Trolde, men mod Mennesker; jeg vil derfor flye, dog jeg flyer ei for Mennesker, men for Trolde; det samme skulle alle mine Mænd giøre, og vi kunne giøre det uden Skam. Strax befoel han, at man skulde hugge Skibene løse, og vende dem om, for at tage Flugten. Samme Bud sendte han og til Vagn og Bue, men da de ingen Trolde saae, bleve de ved at figte.

Som

Som Sigvald flyede tæt forbi Vagns Skib, raabte Vagn til ham: Hvorhen, flyer du, feige Hund! fra den lette Strid, og svigter for Skiænk dine Staldbrødre og Medstridere? Den Skamplet vil hænge paa dig, saa længe du lever, og Rygtet vil efter Døden ævig sværte dig: Og med det samme kastede han et Spyd efter ham, i Tanke at han sad ved Roret, og giennemborede en anden, da Sigvald, for at varme sig, havde sat sig til at roe. Saaledes forlod Sigvald Striden med 30 Skibe, hvoriblant vare ser, der fulgte med hans Broder Thorkel, og droge de samtlig tilbage til Danmark. Denne Flugt skede mod Aftenen, og kan man af Vagns Ord fatte Mistanke, at Sigvald har ladet sig bestikke af Hagen. Dagen efter fornyedes Slaget med de overblevne Jomsvikinger. Bue og Havard Hoggvande bestege Erik Jarls Skib, og giorde der stor Skade, men endeligen slog en vis Thorleif Skuma saaledes med en stor Trækølle til den sidste, at han faldt omkuld i Skibet, og begge hans Fødder bleve knuste. Bue fik og saadant Hug af Thorkil Midlang, at Næseborerne, tilligemed nogle af Tænderne, samt Hagen bleve ham frahugne, hvortil han uforfærdet sagde: Nu skulle de Danske Møer paa Bornholm ei have megen Lyst at kysse mig; og blev endda ved at fegte tapperligen. Da lagde Hagen Jarl til ham paa den ene Side, og den tapre Færøinger (a) Sigmund Brestesøn paa den anden, hvilken og med 30 Mand bestege hans Skib. Imellem disse tvende blev da en haard Kamp; Bue var stærkere, men Sigmund raskere,

Svend Tveskieg. Aar 994.

(a) Torfæus de rebus gestis Færeyensium p. 3. 4. mener retteligen, at Færøerne have Navn af Fær o: Faar. Debes haver udgivet en god Beskrivelse over dem paa Dansk. I Hervarer Sage p. 21. paastaaer Verelius retteligen imod Messenius, at ved de Glossariske Ord hos de Gamle forstaaes et Færøerne.

Svend Tveskieg. Aar 994.

raskere, og hug denne endeligen begge Hænder af ham: For Borde, for Borde alle Bues Mænd, raabte da Bue med hoi Rost, stak begge Armstumpene i hver Hank paa de tvende Kister fulde af Guld, som han havde taget fra Strut-Harald, og styrtede sig med dem ud i Havet. I det sidste Dieblik tænkte han altsaa paa at skade sin Fiende. De fleste af hans Folk fulgte hans Exempel, og Resten blev nedlagt. Bues Broder Sigurd Kappe havde nu opfyldt sit Løfte, og flyede derfor med 5 Skibe. De overblevne Jomsvikinger begave sig efterhaanden til Vagn, som blev ved at figte med største Tapperhed indtil Aftenen; Hagen lod da borttage Aarene af de fiendtlige Skibe, og tillige sætte stærk Vagt ud, at Vagn og de flere ei skulde undflye om Natten. De andre Norske begave sig paa Landet for at pleie de Syge, og for at dele Byttet, hvoriblant vare 25 Skibe. Imedens Hagen sad der med flere paa en lang Stok ved Ilden for at varme sig, hørte man en Bue klinge, og kort efter faldt Gitzor af Valders, som var ifort en prægtig Kiortel, død ned. Skuddet kom fra Bues Skib, og foer Svend Jarl med endel did, saa snart det blev lyst. Man fandt da Havard Hoggvande endnu levende, som kun beklagede, at han ei havde truffet Hagen Jarl, hvorpaa han blev ihielslagen af Thorkel Leira. Vagn og 80 Mænd havde imedens besluttet at giøre et Forsøg paa at komme til Lands for at tilføie Hagen og Folk al muelig Skade, og siden at redde sig. De skyde derfore Skibsmasten over Borde, og sætte sig 80 i Tallet paa den, ladende sig drive for Vinden, og af Bølgerne, men blive siddende paa et Skiær, hvor 20 af de meest Saarede døde af Kulde, og de øvrige 60 bleve Dagen efter fangne førte til Land, satte paa en lang Stok, og deres Fødder sammenbundne med en lang Trosse, saa de havde Armene frie. Efterat Hagen havde delet Byttet mellem sig og sine Krigsfolk,

kom

som han endeligen bid for at lade dem henrette; En Forretning Thorkil Leira paatog sig, dels af Had til dem, især til Vagn, dels fordi Bøddel-Haandværk var da fornemt. Thorkel var da forsynet med en stor og bred Øxe, og havde Hagens tvende Trælle, Skofte og Karkur med sig, tilligemed nogle flere, for at holde deres Hoveder faste, og det efter Vidier, som man snoede ind i deres Haar. Paa trende af de mest Saarede bleve da først Hovederne afhugne; Men siden vilde man forsøge, om og Jomsvikingerne vare saa modige som Rygtet gik, thi adspurgde Thorkel den fierde: Hvad synes dig vel om at døe? Got, svarede han, min Fader er død, jeg skal og engang døe. Den femte gav til Giensvar: Ilde maatte jeg erindre mig Jomsborgs Love, om jeg gruede for Døden, som efter Naturen er beskikket for enhver, eller og lod falde frygtsomme Ord. Den siette svarede: Jeg døer med Ære, men du lever med Skam, og med et slet Eftermæle. Den syvendes Svar blev: Det er mig ikke imod at døe, men da der ofte er bleven under os omtalt, om et Menneske sandser noget i Døden, see saa holder jeg her et Fiskebeen i Haanden, som jeg vil fremrække, ifald jeg endda haver nogen Sands, hvis ikke falder det strax paa Jorden, men skynd dig og giør din Gierning tilgavns. Dog Benet faldt, som timeligt, strax til Jorden. Den ottende gav tilkiende, at det var ham ei imod at døe, men som Thorkel hørte ham nævne en Vædder, just han vilde hugge til, spurgde han om Aarsagen, og fik til Svar: Een Vædder er nok for lige saa mange Faar, som I Jarlens Folk i Gaar skraalte paa, da vi sløge eder; og herved vilde han bebreide dem, at de havde raabt ai ai, der omtrent lyder som Faarets Brægen. Slemme Dreng, sagde Thorkel, og hug ham Hovedet af. Den niende sagde: Jeg vil ei ledes som et Faar til Slagterbænken,

Svend Tveskiæg. Aar 994.

 men

Svend Tveskieg. Aar 994.

men mellem os Jomsvikinger er ofte omtalt, om det vel skulde være mueligt, ei at blinke med Øinene, naar man blev hugget midt i Ansigtet, giør nu dette med mig, og giv nøie Agt om jeg blinker. Thorkel giorde saa, og ingen mærkede mindste Forandring paa ham, førend just i det han døde. Den tiende, som var høi og vel skabt, gav til Svar, at Døden mishagede ham ikke, men at han udbad sig nogen Frist paa Naturens Vegne; Da den blev ham givet, sagde han, førend han bandt sine Benklæder op, og rørende ved sit Lem: O det skuffelige Haab, denne havde jeg tiltænkt Thora Skags Dotter, Jarlens Hustrue. Hagen, opbragt herover, befoel strax at omkomme ham. Den ellevte var en ung Mand, og havde et deiligt gult og langt Haar, blødt som Silke; Paa det sædvanligt Spørsmaal svarede han: Med et uforfærdet Mod vil jeg gaae Døden i Møde, hidindtil har jeg vel levet herligen, men nu ere de omkomne, som jeg ikke kiærer om at overleve i min nærværende Tilstand; Skiænk mig alene dette, at Trælle ei maae føre mig til Døden, jeg forlanger dertil en berømmelig Mand, og ikke mindre end du Thorkel; Vælg nu selv den, du vil sætte ved Siden af dig; Denne skal løfte mit Haar op, imedens jeg halshugges, at det ei skal blive blodigt, thi det ligger mig meget paa Hierte; Men afhug du snarligen mit Hoved, at mine Haar ei skulle blive besudlede. En fornem Mand giorde ham derpaa denne Tieneste, og holdt hans Haar høit i Veiret, men da den unge Jomsvikinger hørte Øxens Lyd, dukkede han Hovedet, hvorved begge den andens Hænder bleve afhugne. Jomsvikingeren rystede da noget med Hovedet, og spurgde: Hvem efterlod sine Hænder i mit Haar? Hagen sagde da: Hvilket Optog! dræb denne ufortøvet, og siden alle de øvrige uden videre Spørsmaal, thi vi have nu noksom erfaret,

at

at Rygtet ei har sagt Usandhed om dem, at de ere uregierlige, og uden Lige. Men Erik, Hagens Søn, en ædelmodig og tapper Herre, svarede: Vi ville kiende dem, der skulle dræbes, og vendte sig derpaa spørgende til den næste: Jeg hedder Svend, blev Svaret, Bues Søn, Vesets Sønnesøn fra Bornholm; jeg er en Dansk, og alle mine Forfædre have været Danske (a), lever jeg denne Vinter over, saa fylder jeg mine atten Aar. Du skal fylde dem, svarede Erik, hvorpaa han skiænkte ham Liv og Frihed, og optog ham blant sine Mænd, og bliver det derfor rimeligt, at denne, saavel som de følgende Fanger, have været faldne i Eriks Lod. Hagen sagde da: Hvad siger du til, min Søn, at du fritager en Mand, som har tilføiet os saa megen Skade og Skam? Dog vil jeg ikke ved Magt fratage ham dig. Erik svarede: Ingen skal herefter aflives, førend jeg haver talt med ham, og udspurgt hans Navn og Slægt. Derefter blev Vagn fremført, som gav tilkiende, at intet fortrød ham i Døden uden dette alene, at han ei fik slaaet Thorkel Leira ihiel, og sovet hos hans Dotter. Det skal du aldrig komme til, raabte Thorkel, det skal jeg nok forbyde, og løb med opløftet Øxe i begge Hænder til ham, men Vagns Sidemand Biörn hin Bretske stiød med saadan Styrke til Vagn, at han faldt paa Jorden, hvorved Hugget gik over ham, og den Tosse alene, hvormed han var bundet, blev overskaaren. Thorkel faldt og herved, allerheldst Stædet var slibrigt af Blod, og gled Øxen ham ud af Hænderne, hvilken Vagn hasteligen opsnappede, og dermed tilføiede ham et dødeligt Hug, raabende: Nu har jeg opfyldt det halve af mit Løfte, og

Svend Tveskieg. Aar 994.

(a) Dette beviser, at Bornholm har fra umindelig Tid været beboet af Danske, om det ei just altid har staaet under Leyre Konger.

Svend Tveskieg. Aar 994.

og vil derfor des gladere døe. Hagen udaf sig selv befoel da uden Ophold at dræbe den, som havde tilføiet ham saa stor Skade; Men Erik gienmælede, at Vagn ei mere skulde slaaes ihiel end han selv, og at han vilde ansee hans Liv og Frihed for en Velgierning af sin Fader. Hagen, som i mange Maader maatte takke sin Søn for Seieren, og kiendte hans Mod og Tapperhed, skiænkede ham da Vagns tilligemed alle de øvrige efter hans Begiæring, hvorvel unødig. Erik spurgde derpaa Vagn, om han ønskede at leve, og fik til Svar: Ja, naar alle de andre maae og blive i Live. Vagn blev derpaa indsat i Thorkels Stæd, og fik hans Dotter Ingeborg til Hustrue, med hvilken han efter sit Løfte dog gik til Sengs forend Brylluppet, og siden avlede en Søn Ake eller Aage med hende, som under Svend Estrithsön var Høvding paa Bornholm, og Fader til Staller Asker; saa og en Dotter Thorgunna, gift med Thrund, og Moder til den bekiendte Svend Thrundsen, fra hvilken de Erkebisper i Lund Asker og Eskil stammede. Da det led over Vinteren drog Vagn med sin Hustrue til Fyen, efterat han havde faaet eet Langskib foræret af Erik Jarl, hvilken han altid blev troe, og hialp ham derfor og siden i det store Slag mod Oluf Tryggvesön. Biärn hin Bretske vendte tilbage til Wales, og forestod der sit forrige Land; Dog bebreidede Erik ham, forend han lod ham fare, at han, som saa en gammel Mand, havde villet stride imod de Norske, da han var saa afmægtig, at hans Skudvaaben maatte falde ligesom Straae. Da Sigvald Jarl kom hiem til Skaane (a), giorde hans Hustrue Astrid ham et Giæstebud, og vilde da og giøre ham tilgode med.

et

(a) Altsaa har han som Høvding af Jomsborg dog beholdt sine Fædrene Gods i Skaane.

Svend Tveskieg. Aar 994.

et Bad, ved hvilket hun vilde være alene, men da hun ingen Saar fandt paa ham, brød hun ud i disse Ord: „Det er mig „ikke ubekiendt, at mange af de tilbagekomne Jomsborgere have „Huden fulde af Saar, men din seer ligest ud til en Sæk at „giemme Hvedemeel i.“ Det kan maaskee hænde, svarede han, hvorvel ei til dit Gavn, at du ei mere faaer Leilighed at spotte mig. Da Kong Svend fik at høre Jomsvikingernes Nederlag, og med hvor liden Hær Sigvald havde vendt tilbage, saa giorde han ham fredløs og landsflygtig af Danmark, og borttog der alle hans Eiendele, dog formaaede han ikke at igientage Jomsborg, eller at drive ham derfra, allerheldst han anvendte alle sine Kræfter paa Engelland. Dette Tog kunde han saa meget des sikrere nu foretage, saasom Jomsvikingerne vare ydmygede, Hagen Jarl svækket ved sin egen Seir, hvorvel han fra den Tiid af især unddrog sig efter Folkets Tilskyndelse fra al Lydighed til de Danske Konger; de Svenske uden Tvil hans Venner, Keiseren sysselsat med Venderne, og Tilstanden i Engelland slet; da det beherskedes af en uduelig Konge, og de Store vare indbyrdes uenige, og tildels de Danske hengivne. Men da Svend kom sent paa Aaret til Engelland, saa er rimeligen hans ældste Søn Knud (eller hans ældste Dotter Thyra, siden hun alerede havde 1029 en Dotter, der blev gift) fød forend Toget skede, thi da Svend avlede to Sønner og 3 Døttre med Gunhild, og dog ikkun var gift med hende noget over fem Aar, saasom han 998 ægtede Sigrid, og denne maae da have været endel over 40 Aar, saa hun rimeligen ingen Børn haver faaet med ham, med mindre det skulde være Astrid; Saa følger heraf, at Knud eller Thyra maae være fød i dette Aar. Der var ellers en stor Styrke for Svend i hans Engelske Krig, at hans Svoger Oluf Tryggvesön var

Svend Tveskieg. Aar 994.

der alerede, og havde giort sig frygtet af de Engelske, thi med ham giorde han Forbund, og komme de begge paa Mariæ Fødselsdag den 8 September med 94 Kogger (a), eller Krigsskibe, for London, og angrebe denne Bye af alle Kræfter, søgende at sætte Ild paa den. Dog Borgerne forsvarede sig saa vel, og langt over deres Forventning, at dem blev tilføiet stor Skade, hvorover de forlode den, og ved Brand, Rov og Drab, uden Forskiæl af Kiøn, giorde derpaa en ubodelig Skade paa Kusterne af Essex, Kent, Sussex, og Hamshire, leggende ind i mange Havne, saa at de Engelske ikke vidste hvor de skulde sætte sig til Modværge. Endeligen finge de og Heste (b), og tilføiede derpaa Landet vidt og bredt meget Ont, dræbende baade Qvinder og Børn. I saadan Nød blev af Kongen og de Store beslutte, at man skulde tilbyde dem Skat og Proviant, naar de vilde staae fra slig Ødeleggelse. Dette indginge de, og toge Vinter-Qvarter i Southamton, og det paa deres Skibe, hvor gandske West-Sex maatte underholde dem, og blev dem da givet 16000 Pund af det hele Rige. Abbed Almer af Tavistock maatte for sit Kloster hertil give 45 Mark (Mancusa). Den fornemste Aarsag til denne ugemene Fremgang skal have været, at Grev Cuthbert af Lindsey, Indvaanerne af Northumberland, og næsten alle

(a) I den Holstenske Krønike hos Westphal T. 3. col. 158. tales om et stort Skib Lybekkerne havde i det 15 Seculo, en Holk eller Rogge, maaskee Kogge.

(b) Da det saa ofte forekommer i de gamle Krøniker, at vore Fædre havde paa deres Søetog ingen Heste med sig, men finge dem først i de Lande did de komme, saa leder det til den Tanke, at de hiemme have havt lidet eller intet Rytterie, hvoraf Kothe i N. Stf. T. 1. p. 415. ej urimeligen slutter, at den egentlige, og i strængeste Mening, saa kaldte Adels-, Ridder- og Herre-Stand ei er opkommet hos os, førend i senere Tider.

alle de Store holdte med de Danske, af Misfornøielse over deres egen Konge, og dels vel ogsaa fordi mange vare af Dansk Herkomst. Svends og Olufs Hensigt skal da have været, at vinde tilbage hvad deres Forfædre nogensinde besadde i Engelland. Den Norske Oluf bliver ved denne Leilighed kaldet en Dansk af alle Engelske Skribenter, undtagen af Wallingford, som retteligen kalder ham en Norsk. Ditmar fortæller, som en Aarsag til Svends Engelske Tog, at han af nogle onde Folk blant sine egne var kaldet en Træl, fordi han var bleven fanget af Venderne, og derover kiædedes ved at være længre hiemme; Dette kan og have giort sit hertil. I dette Engelske Indfald plyndrede Svend ogsaa Øen Man, landede i Nord-Wales, og ihielslog dens Fyrste Edwal, Meyrics Søn. At Svend saa sent kom til Engelland, dertil har uden Tvil været denne Aarsag, at han først giorde underveis et Tog til Frisland (a) og Saxen. De Danske og Svenske

Svend Tveskieg. Aar 994.

(a) I Helgenitii itin. p. 144. berettes, at Vorburg blev (i det 10 Sæculo) aldeles ødelagt af Danske og Normaner. Voorburg ligger nu tæt ved Delft, og regnedes den Gang til Frisland, som strakte sig lige til Maasens Udløb.

Focken i Beschriwinge van Amstelredam p. 12. mener, at Holland har faaet Navn af de Danske og Norske, og beraaber sig paa Navnet Øland. Langebek har i sine utrykte Excerpter den Mening, at Holland vil sige saa meget som Hochland, i Modsætning af Zeeland, fordi det sidste laae sidt ved Søen, men da Holland ikke er noget høit Land, saa falder denne sindrige Formodning bort, og bliver uden Tvil Wachters i hans Glossario col. 742. v. Hol den rette, nemlig, at Navnet Holland betyder saa meget som det lave Land, da den ældste Bemærkelse af Hol er inferus, infra situs, deorsum vergens; hvorfor han og mener, at det kaldes Niderland. De Udledelser af Holland ved Helius og af hult Land forkaster han, og herved bortfalder og deres Mening, som tænke at Danske have kaldet det af Halland eller Øland. Pontanus in disceptatione de Rheni divortiis p. 21. har en god Formodning, at det

Svend Tveskieg. Aar 994.

Svenske kaldes da af nogle Skribenter Askomanner, af Ask ɔ: et Skib

det Navn Batavia, som endnu er tilovers i Betouw, en Del af Gelder Land, og med hvilket Navn alle de 7 forenede Landskaber kaldes paa Latin, at det har sin Oprindelse af Bat, eller Bet ouwe ɔ: bona & opima latifundia, frugtbare Agre, Lande, Egne. Smid i Schatkamer der Nederlandsse Oudheden p. 54. mener, at Dennewegh i Haag, Deenenhuys ved Breda, og Demmerick i Amstelland skulde endnu bære Navn efter de Danske, fra den Tid de krigede i Holland i 9 og 10 Seculo. Han anfører mange nye Hollandske Skribenter, der forhen have havt samme Mening, som Boxhorn, Pontanus, Van Leeuwen, Junius, Buchelius, Slichtenhorst. P. 142. har han en artig Etymologie af Holland, nevnlig at det vil sige saa meget som Holt-Land, fordi det var bevoxet med Holt, Holz, Skov, Træe, men p. 143. mener han dog at de Danske have bragt dens og Zeelands Navne med sig fra Norden. Aar 1064 skal det Navn Holland først forekomme i et Diploma. P. 399. Aar 1377 blev Zeeland først til de mange smaae Øer, det nu bestaaer af, ved en stor Vandflod. Dog har Walchern længe forhen været en Øe. Da den første Stavelse af Valland findes i Walchern, saa er det en nye Bekræftelse paa min Mening, at de Nordiskes Valland bør undertiden søges der. Junius i Batavia c. 13. p. 177 og 178 leder Hollands og Zeelands Navne fra Halland og Øland. Af samme Mening ere og Heda p. 59, Snojus p. 55, som p. 10. siger, at Gorcum var de Danskes fornemste Fæstning, der i det 10 Seculo blev taget fra dem ved Grev Theoderic; Miræus Annal. Belg. p. 318, Dousa Annal. Hollandiæ l. 1. p. 67; Dog Brassica de Etym. Hollandiæ c. 4—6. imodsiger dem allerede. Den fortreflige Wagenaer i sin Geschichte der vereinigten Niederlande T: 1. p. 280 og 281. stadfæster ogsaa, at Hollands Navn ikke forekommer førend i det Diploma af 1064, og mener han, at Grevskabet Holland da har begrebet i sig Egnen om Bodegrave, eller og om Dordrecht; han formoder og, at Hollands Navn ei er indført af de Danske, thi ellers forekom det nok i ældre Tider. I Engelland findes ogsaa et Holland, hvorom Stukeley i Itinerarium p. 5. formener, at det har Navn af det Waliske eller gamle Brittiske Sprog, og skulde betyde saa meget som et Marskland. Vidst nok kaldes den salte Søe efter Lhuyds Archæologie p. 143. paa Cambrisk: Holan, Holvin, og paa Armenisk Holen, Halon, saa at det

Skib (a). At Svend havde Svenske med sig kom af det noie Venskab, som da var imellem Rigerne. Med en mægtig Flode lob han opad Elven, og plyndrede i det nu værende Bremiske; Da dette gialdt

Svend Tveskieg. Aar 994.

det passer sig vel nok paa det Engelske Holland, allerhelst der skal efter Stukeley's Vidnesbyrd mange Waliske Ord endnu være i Brug, men paa det Nederlandske Holland kan denne Etymologie neppe anvendes, efterdi Hollands Navn er der saa nyt, om man end vil medgive, at celtiske Dialecter have været der brugelig førend de tydske komme ind. Picardt i Chronik der Landschap Drenthe vil p. 133. hidlede dets Indvaanere og deres Navn fra Tronhiem, eller Trunt, som han skriver det. Det forstaaer sig at saadan Skribent fører ogsaa Hollands og Zeelands Navne fra Scandinavien. Winslow i Farrago Arctoa p. 9. 10. anfører endel Skribenter, der føre Hollands og Zeelands Navne fra Danmark. Pontanus chor. Dan. p. 724. beretter, at det Zeelandske Sprog har endnu meget Dansk i sig, men derimod nægter han de Rheni divortiis 8vo. p. 199—203. at Holland har Navn af Oeland. Buchelius in notis ad Hedæ Hist. Eccl. Traj. p. 64. vil, at Holland er opkaldet efter en Vicus af det Navn, som forekommer i et Diploma af Bisp Godebold, der sad fra 1112 p. 143. til 1128 p. 149. Schurzfleisch op. polit. fol. 107. p. 1. mener og, at de Danske have givet Holland Navn, hvilket Skinner i Etym. onomast. v. Holland bifalder, Junius i Batavia p. 172. forkaster Etymologien af Holt, bifalder derimod p. 177—181. den af Oland, hvilket han igien, løierlig nok, mener at have Navn af Ol. Menso. Alting i not. Germ. T. 2. p. 94. forkaster den af Halland, antager den af Helius, hvorefter Holland skal sige saa meget, som Landet ved Helius, og viser, at ved Holland forstodes først alene Syd-Holland, men at det med Tiden udstraktes og til Nord-Holland (hvis ældste Navn havde været Frisland, ligesom Syd-Hollands). Lucæ i Grafen-Saal p. 292. regner nogle af de forskiællige Meninger op. Boxhorn i sine Epistler Amstelodami 12mo. 1662. p. 7. i en til Pontanus, bifalder aldeles Hollands Etymologie af Oland.

(a) Lhuyd i Archæologia p. 7. c. 2. vidner, at Byen Bath i England kaldtes af Angel-Saxerne Acemannes Ceaster (maaskee af Ascomanerne); c. 3. beretter han, at adskillige Engelske Floder have hedet Uisk, hvilket under-

Svend Tveskieg. Aar 994. gialdt fornemmeligen Greverne af Stade deres Land, saa ginge de Brødre Henric, Udo og Sigefrid ham med en Flode i Mode, efter Keiserens Befaling. Den 23 Junii kom det ved Stade til

undertiden er bleven udtalt Aes og Aese (hvo veed om Ascomanerne ei have Navn heraf; De betyde da saa meget som Flod- eller Søemænd). Bring i Mon. Scan. T. I. p. 19. anfører adskillige Etymologier af det Ascomaniske Navn, roser den af Ask ɔ: et Skib, men foredrager dog den af Aske eller Asbo Herred i Skaane, hvorfra han mener at Askomannerne først kunne være komne; Men jeg frygter for, at den store Mand har ladet sig forlede af Fædernelandskierlighed. I de Saliske Love Tit. 24. n. 4. p. 50. bruges Ascus for et Skib, og paastaaer derved Eccard retteligen i en Note, at Ascomani have deraf Navn, viser og, at Ascus egentligen var et Skib giort af Huder eller Læder, saa og Bidier, som Saxerne endnu brugte i det 5 Seculo. Ducange er af samme Mening i sit Glossario T. I. p. 350. i de Ord Ascomanni, Ascus. Af samme Mening er Eccard ogsaa endda i sit Skrift de origine Germanorum p. 69, og formener at Navnets Oprindelse er af det Tydske Ord haschen ɔ: jeg løber, opnaaer ved at løbe efter; Men da Grækerne kalde saadan et Skib ἀσκός, saa troer jeg snarere, at det er deraf, med mindre et nu tabt Ord af et forlorent Sprog skulde være begges fælles Stammemoder. Scarin haver skrevet en Dissertation de Ascmannis. Spangenberg i Mansfeldische Chronick f. 154. p. I. har en underlig og latterlig Etymologie, thi han vil, at Ascmanni ere blevne saa kaldte efter deres Grumhed, og have egentligen hedet Eischkomanner, det er hæslige Mænd; En Mening som Staphorst i Hamb. Kirch. Ges. T. I. p. 679. dog ogsaa bifalder. Dette er vidst, at de Danske og Norske Søerøvere ei selv kaldte sig Askmanner, men Vikinger, og at de Tydske belagde dem med det første Navn, thi saa vidner Adam af Bremen in de situ Daniæ c. 213. p. 56. Dalin S. H. T. I. p. 86 og 371. har den rette Etymologie af Ask ɔ: en Baad, et Skib, som han mener at være blevne kaldte saa, fordi de vare byggede af Asketræe. I O. T. S. S. Part. I. c. 26. p. 26. forekommer en Alfur Askmadur. Arnas Magnæus i en skreven Seddel bifalder og den Etymologie af Ask, det er et Skib. Ask i Stedet for et Skib forekommer i Oddurs gamle Vise udi Hervarar-Saga p. 68, saa og i Sagan selv paa samme Sted.

til et hæftigt Søeslag, i hvilket den mellemste Broder satte Livet til, og de tvende andre bleve tilligemed Grev Ethelger fangne, førte bagbundne til Skibene, og deres Fødder der bundne med Lænker. Hertug Benno sendte, saa snart han fik dette at vide, Bud til de Danske, og lod bede om Fred og Samtale. I den fordrede de en meget stor Summe, nevnlig 7000 Pund (Sølv), som og blev lovet. En stor Del blev dem strax betalt, dels skiænket dertil af Keiser Otho, dels frivilligen givet dertil af Almuen; og Gisler givet for den øvrige, nevnlig for Henric hans Søn Sigafrid, for Ethelgar hans Morbroder Theoderic, og Fasters Søn Oluf (a); og for Sigefrid blev lovet hans Søsters Cunegundæ Søn Sigefrid, som da opfostredes i Magdeborg, hvor Abbed Rigdag dog ikke vilde lade ham fare, hvorover Broderen den unge Ditmar, den siden bekiendte Historieskriver, skulde gaae i hans Stæd, men samme Dag undkom den fangne Sigefrid, endskiønt han var meget saaret, paa følgende Maade: Han gav sine Vogtere brav Viin at drikke, hørte derpaa Messe, og som Vogterne laae og sove, gik han i Forstavnen, som for at toe sig, og sprang derpaa ned i en Baad, der til den Ende var lagt an. Strax blev der dog et Anskrig, Præsten blev taget fat, som Medvider, Ankerne lettede, og af al Magt roet efter de Flygtige, thi tvende andre, Nodbodd og Ethico, havde og betient sig af denne Leilighed.

Svend Tveskieg. Aar 994.

Nn 2 Det

Stæd. Noodt i Beyträge T. 2. p. 562 og 563 har den underlige Meening, at Nasamones i Africa sige saa meget som Normænner, hvoraf han slutter, at de have været Normaner, og Ascimaner en Green af disse Nasamoner. Lyschander i Sandvigs 2 Hæfte p. 68. mener, at Aschomanni have Navn af Asks Sønden for Fyen, men da den er saa liden og ubetydelig, saa er dette Foregivende ikke rimeligt.

(a) Altsaa var dette Nordiske Navn brugeligt i Tydskland.

Svend Tveskieg. Aar 994.

Det var derfor med Nød at Sigefrid naaede Landet, hvor han fandt Heste færdige for sig, og undkom med dem til sin Bye Hessevelt, hvor hans Broder Henric og dennes Hustrue Ethela vare. Fienderne fulgte efter, og fulde ind i Byen Stade, hvor de vel bortrøvede Ringe af Fruentimmernes Øren, men funde ei dem, de ledte efter, hvorover de droge bedrøvede bort. Forbitrede herover skare de Næse, Øren og Hænder af paa deres Gissler, hvoriblant vare Præsten og Sigefrid, Grev Henrics Søn, og kastede dem ud i Havnen. Mange af disse levede længe efter, og bleve anseede som en Skam for det Tydske Rige. Dog Hertug Benno og Grev Sigefred hævnede dette kort efter, og dræbte alle de Askmanner, der vare gangne i Land ved Stade. En anden Hær Askmaner løb langs Hadelerland, udplyndrende det gandske op ad Weseren til den Flod Lismone, som falder i hin, giorde utallige Fanger, og kom med dem, maaskee paa Hiemveien, til den Morads Glindesmor i Stormarn (a) ikke langt fra Krempe (b), hvor de alle, 20000 i Tallet, som der berettes, et Tal, der venteligen er meget overdrevet, bleve af Saxerne, der fulgte efter dem, ihielslagne, ingen undtagen, hvormed saaledes tilgik: Heriward, en Saxisk Ridder, fangen af dem, brugte de nu til Veiviser, men han førde dem ind i denne vanskelige Morads, hvor de hverken kunde komme ud, eller vel forsvare sig, og bleve derfore uden megen

(a) Adam af Bremen l. 2. c. 61. p. 18. vidner, at Sturmarii vare de ædelste af Saxerne Norden for Elven, og bare det Navn fordi der var ofte Oprør iblant dem; hvorimod jeg snarere tænker, at de kaldes efter Floden Sture og mor, more, en Morads.

(b) Crantzius i Saxonia l. 6. c. 5. vil, at de Danske Fanger bleve hængte, og at Stædet bar længe derefter til Erindring Navn af Wigebaer, hvilket Sted jeg dog ikke kan finde i Danckwerth.

megen Møie overvundne. Er dette Slag skeet ved Glindesmor, saa maae det være gaaet for sig efterat de Danske vare komne tilbage fra deres Tog op ad Weseren. For at hævne dette skede siden jævnlige Indfald af de Nordiske Søerøvere, og blev derfore Bremen nu for første Gang befæstet med en Mur, og alle Helligdomme, sampt al Kirkens Skat fort af Erkebisp Lievizo til Bueke. Til des større Forsvar satte og Erkebispen alle Søerøvere i Band, hvoraf en (a) døde siden i Norge, og blev hans Legeme 70 Aar efter i Erkebisp Adelberts Tid endda fundet ubeskadiget af Bisp Adelward, som dog løste ham af Band, hvorpaa det strax forvandledes til Aske. Bandsættelse var altsaa da ligesaa god som Balsamering. Stolende paa disse Indfald er det vel, at alle Vendiske Folk, som boede i det nu værende Tydskland, fulde fra Keiseren, undtagen Sorgberne. I ovenmældte Indfald komme de Danske Søerøvere saa langt op, at de næsten naaede Byen Hildesheim, thi de havde begge Elvens Bredder i deres Magt, sampt alle Skibene, men den nye Bisp Bernward, som først var kommet til Sædet Aar 993, reddede Stiftet ved at anlegge en Fæstning næsten paa dets yderste Grændser, hvor de Floder Aller og Ocker løbe sammen. Men da det nu blev stille i den Egn, føere de des værre frem i de nærliggende, hvorover Bispen atter lod anlegge en Fæstning, forsynet med en god Besætning, i den Svend Tveskieg. Aar 994.

(a) Ubbo Emmius rer. Fris. l. 6. p. 88. beretter efter unævnte gamle Skribenter, at denne var Anfører for dem, der ginge op ad Elven, hed Sifrid, og gav ei alene det Røvede tilbage, men lagde endog lige saa meget til af sit eget. P. 89. legger Ubbo til, at da er uden Tvil Frisernes Privilegium bleven fornyet af Keiseren, at de ei maatte bruges uden til deres Lands Forsvar, deels for den Byrde, de havde med Digerne, deels for Normannernes tætige Indfald.

Svend Tveskieg. Aar 994.

Landsbye Vinnholt, eller Wirinholt, maaskee nu Drum ved Ocker, og omgive den med Graver, sampt lede Floden i dem. Da dette Stæd havde forhen været deres sikkerste Samlingsplads, saa standsede herved deres Indfald i den Egn, hvilke Bispen havde hidindtil ved mange Skermyseler ei kunnet hindre. Dette synes og at vise, at Weseren haver da været i de Danskes Magt.

Den Ostmaniske Konge Sihtric blev af sine egne Undersaatter udjaget, men indsat paa nye inden eet Aars Forløb (54).

Aar 995.

I Begyndelsen af Aar 995 blev arbeidet paa Fred mellem Kong Ethelred og Kong Anlaf, som de Engelske kalde ham, eller rettere Oluf Tryggvesön, ved Bisp Elfeg af Winchester, og den Aldermand Ethelvard eller Ethelvold. Det kom saa vidt, at Oluf begav sig til den Kongelige Gaard Andofeva, nu Andover i Ham-

(54) O. T. S. S. Part. 1. c. 148—163. Part. 2. c. 83. p. 276. Sch. N. H. T. 3. p. 155. 249—287. 300—303. Torf. H. Norv. T. 2. p. 307—326. 303. 328. 300. Lang. T. 1. Tab. ad p. 43. Snorro i Oluf Helges Saga c. 34. Reenhielmii O. T. S. S. c. 30. p. 118. Snorro i O. T. S. S. c. 39—46. Arnæ n. 290. c. 29—42. Arnæ n. 293. Phil. Tronh. Saml. T. 5. p. 89. 91. Chr. Sax. p. 128. 129. M. West. p. 196. F. Vig. p. 609. 610. Chr. de Burgo p. 31. 32, som dog urigtigen henfører det Engelske Tog til Aar 993. W. Malm. p. 62. 63. H. Hunt. p. 358. Sim. Dun. c. 162. 163. Bromton c. 282. J. Glastoniensis T. 1. p. 43. Wynne H. of Wales p. 68. Gale T. 3. p. 547. 548. Monast. Angl. T. 1. p. 997. col. 1. Ditm. l. 1. p. 409. l. 4. p. 351. 352. 353. Ad. Br. l. 2. c. 73—75. 78. 89. p. 22. 26. Annal. Hildesh. p. 720. Leibn. scr. Brunsv. T. 2. p. 282. Alb. Stad. p. 220. Chron. Sax. p. 203. Gram in Meursl. c. 164. Chr. Holf. p. 18. in Leibn. acc. Helm. l. 1. c. 15. p. 47. 48. Baugert ib. p. 49. 50. Cornerus c. 546. Tangmari vita Bernwardi c. 3. 6. p. 443. 444. Waræi Ant. Hib. p. 135.

i Hamshire, hvor Ethelred opholdt sig, imod at Gisler bleve ham givne, som han lod føre til sine Skibe. Han, ledsaget af Bispen, blev med megen Ære imodtaget, begavet med stor Skiænk, og confirmeret af Bispen, siden han alerede var døbt, i Ethelreds Overværelse, som tilligemed antog ham til sin Søn. Da lovede han med Eed aldrig mere at bekrige Engelland, holdt det ogsaa, thi han gik derpaa først til sine Skibe, og siden over til Irland, og derfra til Norge om Sommeren, hvilket sit Fædernesland han vel alerede haver tænkt paa at sætte sig i Besiddelse af, og derfore været saa villig til at indgaae Fred med de Engelske. Men som Oluf havde været nøie forbunden med Svend i Henseende til Engellands Erobring, og nu forlod ham, saa avlede dette et udødeligt Fiendskab imellem dem, og blev siden en Aarsag til Olufs Død. Da og Elfeg var det fornemste Middel til at Oluf indgik en særdeles Fred, saa har det vel tildels forvoldet, at de Danske længe efter saa grueligen behandlede ham, da han var Erkebisp i Cantorbery. Man finder ei, at de Danske have foretaget noget imod Engelland i dette Aar, hvilket giør det rimeligt, at Svend er bleven saaledes svækket ved Olufs Bortgang, at han derover haver vendt hiem. Man haver endnu det Forbund og de Love, som bleve sluttede mellem Ethelred, hans vise Mænd, og hans Krigshær paa den ene Side, og Anlaf, Justin og Guthmund paa den anden Side, og bestaae de af følgende ti Poster: 1) Den Fred, Erkebisp Sigeric og de Aldermænd Æthelverd og Ælfric have indgaaet, skal staae ved Magt mellem Kong Ethelred og den Hær, han gav Penge til, og skal den hielpe Engelland imod hver Flode; der anfalder den, og derimod have Underholdning, saa længe den er der, og skal hver den Del af Engelland, som giør Fred med saadan Fiende, være i

Svend Tveskieg. Aar 995.

Uven-

Svend Tveskieg. Aar 995.

Uvenskab med os og den gandske Hær. 2) Ethvert Kiøbmands-Skib, endog fiendtligt, som frivilligen gaaer ind i Havn, skal have Fred, ja endog, om det ved Uveir nødes dertil, og det eller Folkene da tager sin Tilflugt til nogen Fredsborg, saa skulle de have Fred med alt hvad de have hos sig. 3) Enhver der stod i Forbund med Ethelred skulde have Fred baade til Lands og Vands, baade uden og inden for Havnen, om han end kom i et fiendtligt Land; Det samme skulde giælde om hans Skib og Eiendele. Men bær han en fiendtlig Persons Eiendele med sig ind i et Hus, da skal han miste sine egne Eiendele, dog selv beholde Fred og Liv. Om en Forbunden flygter, eller figter, og ihielslaaes uden at give sig tilkiende, da ligge uden Giengiæld. 4) Plyndres nogen, og han veed af hvilket Skib, da enten give Styrmanden det Plyndrede igien, eller han og sværge selv femte, at han med Rette har taget det. 5) Dersom en frie Engellænder ihielslaaer en frie Dansk, da enten giælde 25 Pund, eller og Drabsmanden stille sig. Det samme skeer om en Dansk ihielslaaer en Engellænder. Dræber en Engellænder en Dansk Træl, da giælde eet Pund, og en Dansk ligeledes for en Engelsk Træl. Dræbes otte Mand enten inden eller uden Bye, da er Freden brudt; Men mindre end otte Mand erstattes med fulde Mandebod. 6) Skeer saadant Fredsbrud inden Bye, da drage Byemændene selv did, og Drabsmandens, hvad enten han er levende eller død, nærmeste Frænder betale for hans Hoved; Ville de ei, da fare Aldermanden did, ja Kongen selv; Og ville de endda ei, da skal det Jarldømme ligge under Ufred. 7) Al den Skade skeet er forend Freden blev sluttet skal være eftergivet, og ingen Erstatning derfore kræves, eller Hævn skee. Hverken de eller vi skulle imodtage hinandens Træl, Tyv eller Fiende.

8) Be-

8) Beskyldes en Agerdyrker af en Skibsmand eller en anden Agerdyrker, for Tyverie, eller Mandslet, saa giælder hans Benægtelse ikke. Slaaer nogen af deres Trælle vort Qvæg ihiel, da skal han være landflygtig, baade hos dem og hos os, og ei tillades at give Bod. Engellænderne gave 22000 Pund Guld og Sølv til Hæren for Fredens Skyld. (Dette fik Oluf og hans Hær, foruden hvad den og Svends havde forhen faaet tilfælles, og var dette den tredie Skat til de Danske i Ethelreds Tid). 9) Handler om Sagsøgning for mistet Gods, og gives der den Søgte Tid i een Uge til at svare, om han er i samme Shire, og altid een Uge til for hver Shire, der ligger længer bort. 10) Enhver skulde stævnes trende Gange til det Stæd, hvor Tingen var tabt, og siden altid være følgagtig. En Død uden Arving kunde overbevises ved Vidner, men havde han Frænder og Venner, da maatte de sværge for ham, og da blev den Tyv, som havde det omtvistede Stiaalne hos sig, thi Benægtelse giælder altid mere end Bekræftelse, ligesom og Besiddelse mere end Søgsmaal, i det Fald naar den Søgte vil frie sig ved Eed. Oluf Tryggvesön var ved sin Ankomst til Norge saa lykkelig, at han uden Møie besteg Thronen, og dræbte Hagen Jarl, hvilket skede langt ud paa Høsten. Hagens tvende Sønner, Erik og Svend, flyede derpaa ud af Landet til den Svenske Kong Oluf, og de Høvdinger i Vigen, som hidindtil havde besiddet Landet som et Lehn af den Danske Konge, gave sig nu og under Oluf, og bleve hans Mænd. En stor Del af Vigens Indbyggere vare da Christne, dertil tvungne af de tvende Jarler Urguþriotur og Brimilskiar, som den Danske Kong Harald didhen havde sendt med mange Krigsfolk, dog vare de fleste faldne fra igien efter Haralds Død, og bleve da ogsaa de Kirker nedbrudte, han der havde ladet opføre. Dette synes at vise, at det

Svend Tveskieg. Aar 995.

Svend Tveskieg. Aar 995.

ei maae være saa rigtigt, hvad nogle fortælle, at Hagen Jarl alerede havde taget til sig de Danskes Eiendele i Norge. Harald Grenske, Konge i Vigen, omkom nogen Tid forend dette skede paa følgende Maade: Han var draget ud for at frie til den Svenske Enkedronning Sigrid Storraade, men hun lod ham brænde inde tilligemed en liden Russisk Konge ved Navn Visivald, som og var kommen i samme Ærinde, og skal hun have sagt, at hun vilde lære de smaae Konger at frie til sig. Naar jeg betænker det store Venskab, som da var imellem det Svenske og Danske Hof, og at Harald Grenske, der længe havde været Danmark troe, faldt omsider fra det, og gav sig under Hagen Jarl, saa haver maaskee Sigrid ogsaa af denne Aarsag hadet ham. Haralds Dronning Asta fødte efter hans Død en Søn kaldet Oluf, som siden blev Konge i Norge, og bekiendt under Navn af den Hellige. I dette Aar maae og efter al Anseende Kong Svends ældste Søn (a) Knud være født. — Keiser Otho bekrigede ved Hielp af den Polske Boleslav, saa og af den Bøhmiske Boleslav, Obotriter og nogle Leuticier eller Velataber, skiændte, brændte og plyndrede i deres Land, men undertvang dem ikke, dog forstyrrede han mange af deres Stæder. Da han nu vendte tilbage til Qvedlindburg kom ovenomtalte Kiza did til ham, men mistede imedens Byen Brandenborg, hvilken en af hans egne Mænd

Bolitiur

(a) De Islandske Annaler hos Langebek T. 3. p. 34. lade ham først fødes 998, men det er efter Islændernes vrange Mening, at han kun var 10 Aar gammel, da Faderen døde, thi p. 35. lade de Svend døe 1008, ligesom de fleste andre Islændere lade ham døe 1009; Altsammen urigtigt. Til samme Tid henføres den af følgende Annaler: N. 410. 412. Nogle Annaler, forhen hos Biskop Harboe, men nu ved hans Gave i det Kongelige Bibliotheqve, som slutte med 1644, henføre Knuds Fødsel til 999.

Bolitiur skilte ham ved, og da han siden efter sneg sig did omkom han tilligemed sine Folk (55). Svend Tveskieg.

Omtrent ved denne Tid, da Svend sad i sit Rige, er det nok skeet, at han alvorligen tænkte paa at indføre Christendommen, som han dog ikke offentligen torde giøre af Frygt for at støde Almuen; Derfore søgte han underhaanden at overtale de Store dertil, saavidt hans Indsigt formaaede, dog lykkedes det ham ei ret meget. Imidlertid var Christendommen i hans øvrige Tid uansegtet, og gik frem, hvorvel langsom, ved sin egen Kraft. I dette Aar satte Asbiörn Prude, det er den Herlige, eller den Yndige, den Artige, Livet til, hvormed saaledes tilgik: Hans Fader Visil, Broder til Vesete paa Bornholm, stod Vend Syssel (Vendul Skage) for, og var venteligen Jarl der. Hans Moder hed Svanhvide, og stammede fra en fornem Norsk Slægt paa Hordeland og Nordmør, fra Bifru Kare. Asbiörn blev tilig stor, yndefuld, og skikket til alle Idrætter. Han Aar 996.

 var

(55) Chr. Sax. p. 129. M. West. p. 196. F. Vig. p. 610. W. Malm. p. 63. S. Dun. c. 163. Knyghton c. 2315. Bromton c. 899. Gale T. 3. p. 548. Wilkins leges p. 104—106. Sch. N. H. T. 3. p. 302. 303. 304—335. Þorstein Uxafots Saga i Arnæ n. 563. B. 4to. p. 313 og 314. efter min Udskrift p. 326. 327. Torf. Hist. Norv. T. 2. p. 328. 344—395. Snorro i O. T. S. S. c. 50—56. 58. 47. 48. Chronogr Saxo p. 203. Ann. Saxo. c. 360. Ditm. p. 352. Ann. Hild. p. 720. Orms S. bag ved Hrafnkells S. inter Magnæana Mss. n. 116. 8vo. i min Udskrift p. 307—337. Syvs Kæmpe-Viser p. 441—443. hvor Asbiörns Vise er oversat af Islandsk paa Dansk. Torfæi Hist. Norv. T. 2. p. 376. T. 3. p. 7. 8. Þattur Orms in App. ad O. T. S. S. edit. Skalh. p. 9—17. Excerpta in Saugum i Arnæ n. 576. B. 4to. i min Udskrift p. 164. anføres af Jarlmanns Saga en kort Sang af en vis Þorbiörg Digre om en Bruse der boede i en Field-Hule.

Svend Tveskieg. Aar 996.

var venlig mod alle, og fik deraf det Tilnavn Prude. Paa de Tider reiste visse Spaaeqvinder, kaldte Volver, om i Landet, og bleve allevegne vel imodtagne for deres Spaaedommes Skyld. Den Volve, som da kom til Vifil, spaaede at han skulde blive gammel, og agtes for en god Bonde; har han været Jarl, saa er det mærkeligt, at han dog kaldes Bonde, og tiener det da til at vise, hvilket Hædersnavn Bonde var. Om Asbiörn spaaede hun, at han skulde fare vidt om, blive navnkundig, saa og gammel, hvis han ei drog til Nordmør, eller længre Nord paa i Norge; hvortil Asbiörn svarede, at han troede ei at være Døden der nærmere end her. Saafremt denne Tildragelse ei er digtet bag efter, saa bliver det rimeligt, at Asbiörns Forældre have havt Fiender nordlig i Norge, og selv bragt Volven til at spaae dette. Og Asbiörn voxte op, foer han ud efter de Tiders Sædvane paa Fribytterie, og indlagde sig allevegne megen Berømmelse hos Hovdingerne, og opholdt sig længe hos sin Moders Frænder paa Hordaland. Did kom den berømte stærke Islandske Kæmper Orm Storolffen, kaldet den Stærke, og blev der snart stort Venskab imellem ham og Asbiörn. De vare og hinandens Jævnlige i alle Idrætter, undtagen i den, hvor der gialdt om Styrke, thi deri havde Orm Fortrin. Tilsidst svore de sig i Fostbrødre-Laug, saa at den Efterlevende skulde hævne den andens Død, om han faldt ved Vaaben. Om Vaaren gav Asbiörn tilkiende, at han vilde drage til Nordmør til sin Moders Frænder og Sødskendebørn, Eyvind Snak og Bergþor Bestil, thi mig længes efter at vide, om jeg strax mister mit Liv, naar jeg kommer der, som den stakkels Volve sagde. Jeg er bered at følge, svarede Orm, imidlertid synes mig du ikke skulde stunde herefter, thi saadanne Folk vide dog noget. Reisen gik dog for sig med

vende

twende Skibe, og bleve de vel imodtagne. Der hørte han at Bruse, en stor Jutun eller Thusse, maaskee af Landets gamle Indvaanere, boede paa de twende Øer Sauden Norden for Landet. Han beskrives som en Menneskeæder, ligere et Trold end et Menneske, og hans Moder endda for værre, saa at intet Menneske kunde nyde Got af bemældte Øer, og de ansaaes begge for uovervindelige af nogen menneskelig Magt. Just dette opflammede Asbiörn til at opsøge sin Lykke der, men Orm vilde ikke. Derover droge de om Sommeren til Danmark, og bleve Vinteren over hos Visil. Om Foraaret droge de ud med fem Skibe, og vunde allevegne Seier paa Øer og Næsser. Sent paa Sommeren fore de til Gotland, holdte mange Slag med Herraud Jarl, indtoge Landet, og bleve der den tredie Vinter, som de bortdreve med Drik og megen Glæde, og gav da Asbiörn ved en Vise tilkiende, at Volven havde feilet, thi han havde besøgt Nordmør, og levede endda. Da Foraaret kom seilte de til Danmark, derfra til Norge, og opholdte sig den fierde Vinter paa Hordeland. Men da det næste Foraar kom, skilte de sig ad; Orm drog til sit Fæderneland Island, og Asbiörn foregav at ville fare paa Fribytterie. Men strax efter Orms Bortgang drog han med et Skib, bemandet med 24 Mand, Nord efter, landede sent om Aftenen paa den ydre Sanden, slog Tælt op, og fornam til intet. Om Morgenen gik han alene ind i Landet, og lod sine Folk bie sig, men de bleve overfaldne, 20 ihielslagne, og de øvrige tre undkomme ikkun til Skibet, og holdte strax med det fra Landet. Dette fortælles i Orms Saga meget eventyrligt, nemlig at de bleve ihielrevne af Bruses Moder i en stor sort Kattes Lignelse. Asbiörn gik imidlertid ind i Bruses Hule, hvor der var saa mørkt, at han ikke kunde see for sig, hvorover

Svend Tveskieg. Aar 996.

over

Svend Tveskieg. Aar 996.

over han og blev overfaldet af Kæmpen, og bundet til en Jernpille, hvorpaa Bruse aabnede hans Mave, trak hans Tarmer ud, og vandt dem om Pilleren, en næsten utrolig og fabelagtig Straf, dersom ikke den Danske Kong Erik, endda kaldet Eyegod, havde ogsaa i senere Tider brugt den imod nogle Vendiske Søerøvere. Asbiörn skal midt i saadan gruelig Pine have siunget en Vise, som endnu er til, men da den er temmelig lang, saa tænker jeg at en Islandsk Poet har siden giort den i hans Navn. Da dette Omqvæd: Det var alt andet, jeg siger, forekommer i hvert af de 6 mellemste Vers, saa skulde den, som alle saadanne Viser med Omqvæder, være efter Arnæ Magnæi Mening først giort i det 14 Sæculo, hvilket dog vidst maae være urigtigt om Regnar Lodbrocs Vise, da dens Maade viser en meget høi Alder, hvilket samme ogsaa synes mig om denne Asbiörns Sang, thi der opregnes mange af hans Kamerader ved Navne, der siges, at han og Orm seilede giennem Øresund, der tales om deres Strid ved Weixelens Udløb (Ifuminni). Saa meget skal være vidst, at Asbiörn døde med megen Manddom. De tre Mænd, som undginge, udbragte siden Asbiörns Død, uden at kunne sige Dødsmaaden, og droge med nogle Kiøbmænd til Danmark. Hans Død indfaldt samme Aar Hagen Jarl faldt, og Oluf Tryggvesön kom til Regimentet i Norge. Da Tidenden om hans Død spurgdes til Island kiededes Orm ved længre at være i sit Fæderneland, drog til Norge, og opholdt sig Vinteren i Tronhiem udi Kong Olufs tredie Regimentes Aar, det er at sige Aar 998. Orm var da Christen, thi han var bleven primsigned i Danmark, og havde vedtaget Troen paa Island. Om Vaaren Aar 999 foer han til Saudey med næsten ligesaa mange Folk, som Asbiörn, lagde til ved den mindre De,

og

Svend Tveskieg. Aar 996.

og blev paa sit Skib om Natten. Til hans Lykke raadde Mengerdr, Ofotars Dotter fra Ofotarsfiord i Nordlandene, over den. Hun var Bruses Halvsøster paa Faderens Side, og ikke vel fornøiet med sin Broder. Hun lod sig ikke nøie med at fortælle al Asbiörns Skiæbne, men qvad endog hans Vise for Orm, ja stod denne saaledes bi ved sine snedige Anslag, under Betingelse at hun skulde faae og besidde Sauden, at han derved blev i Stand til at overvinde Bruse, hvilket altsammen fortælles paa en fabelagtig Maade. Da Orm havde ham i sin Vold skar han med det korte Sværd Sax en Orm ud paa hans Ryg, og trak hans Lunge ud igiennem Saaret. Imedens Kampen var hæftigst, lovede Orm til Gud og Apostelen Peder at giøre en Pillegrimsreise til Rom. Fra Hulen førte han tvende Kister fulde af Guld og Sølv, men det øvrige tilligemed Sauden overlod han til Mengerdr. Da han Aaret efter kom om Høsten tilbage fra sin Romer-Reise til Danmark, hørte han om Svolder Slag, og Kong Olufs Død, hvorpaa han drog til Nørge, ved hvilken Leilighed Erik Jarl kaldes Konge (a).

I Norge

(a) Arnæ n. 116. 8vo. Af denne mærkelige Tildragelse om Asbiörn kan læres, at Undersaatter bekrigede andre Landes Undersaatter, hvis Herrer stode i Venskab med hinanden, thi Asbiörn bekrigede Gotland, endskiønt de Danske og Svenske havde Fred sammen; Fremdeles, at Kongernes Magt, deels ved Sædernes Haardhed, deels ved Regimentets Form, var meget indskrænket, saa at de ei kunde styre deres Undersaatter; End videre, at Søerøverie var endda hæderligt; at Fremmede bleve da omvendte til den Christne Lære i Danmark, hvilket viser, at den da havde giort stor Fremgang der. Men jeg vil ikke forekomme Læserne i alle de Betragtninger, de kunne giøre sig over Asbiörns Historie, men kun i Almindelighed sige, at jeg i Mangel af Beretninger om Rigets offentlige Tilstand anfører saadanne enkelte Personers Tildragelser, for deraf at lære den.

Svend Tveskieg. Aar 996.

I Norge indførte den nye Konge Oluf Tryggvesön allevegne den Christne Troe, deels ved Magt, deels ved Overtalelse, deels og ved at besvogre sig med de Mægtige. Til at prædike Troen brugte han en Engelænder, som han giorde til Bisp, ved Navn Johannes, den samme Snorro kalder Sigurd, dog havde allerede Lifdag, Othincar og Poppo fra Danmark af prædiket Troen i Norge. Oluf blev ved at unddrage Vigen det Danske Herredømme, ligesom Hagen Jarl for ham skal have giort, hvorved Uvenskabet imellem ham og Kong Svend dagligen voxte. Den Norske Erik Jarl kom til Kong Svend om Sommeren, og ægtede hans Slegfreddotter Gyda; siden opholdt han sig om Vinteren snart i Danmark snart i Sverrige, og drog om Sommeren ud paa Fribytterie i Østersøen, deels ved Kysterne af Gotland, deels af Venden, og borttog saavel Søerøver- som Kiøbmands-Skibe. Mange Norske, som vare misfornøiede med deres Konge, fordi han tvang dem til at blive Christne, flyede til ham, hvorved hans Magt voxte, hvilket og blev siden en Hovedaarsag til Kong Olufs Død. Svend blev nu Fader til sin anden og yngre Søn Harald, da han dog tilsidst maatte skiemme sig og kalde sin egen Fader op, thi hans ældste Søn havde han opkaldet efter sin Farbroder Knud, for derved at vinde de Danske, hos hvilke denne Prindses Minde endnu var elsket. — Nogle Danske Søerøvere plyndrede i Northumberland, hvorover Bisp Aldun af Durham bragte St. Cuthberts Legeme i Sikkerhed til Rypon i Yorkshire, men 3 til 4 Maaneder derefter, da der var Fred, tilbage igien til Durham. Om de samme, eller og Ostmanerne, have ødelagt eller plyndret Doire-Chalguch i Irland skal jeg ikke sige. — Den unge Pave Johannes 16. stadfæstede i Junii Maaned den Hamborgske Erkebisp

Lievizo

Lievizo alle de Herligheder og Rettigheder, som hans Formænd og Keiserne havde givet til Hamborger Kirke. Keiser Otho drog om Foraaret til Italien, og sluttede forud Fred mellem Saxerne og Slaverne. Richard, Hertug i Normandie, døde den 20 November i det Kloster Fecan, som han selv havde ladet sætte igien i Stand, hvor han ogsaa blev begravet. Forud havde han ladet hente de Store til sig, og dem aflægge Eed til sin Søn Richard, som kaldes den anden, og bar Tilnavn af den Gode for sin Fromheds Skyld. Den nye Hertug tog derpaa sit Land til Lehn af den Franske Kong Robert. En gammel Skribent hos Martene giver Richards Hertuginde Navn af Albereda, og tillegger hendes Søn Robert Tilnavn af den Danske; Vidner og, at denne blev begravet i St. Peders Kirke i Chartres. Richard anlagde og det Kloster Mont St. Michel ved Marken, det er Grændsen af Normandie og Bretagne. Mærkeligt er det efter Bessins Anmærkning, at i det gandske tiende Sæculo ere næsten ingen Concilia blevne holdte i Normandie, hvortil han giver denne Aarsag, at Hertugerne forhindrede det, paa det at Bisperne ei skulde tiltage sig for stor Myndighed, ligesom de ei tillode deres Bisper at besøge Concilia paa andre Stæder i Frankrige, at de ei derved skulde faae for megen Omgang med den Franske Konges Undersaatter (56).

Svend Tveskieg. Aar 996.

Omtrent

(56) Snorro i O. T. S. S. c. 58—64. 96. 95. Philalethi Tronhiemske Samlinger T. 5. p. 68. 91. Schol. 99. in Adamum p. 64. Adamus de situ Daniæ c. 241. Lagerbring T. 1. p. 521. 522. O. T. S. S. Part. 2. c. 37. p. 165. Torf. Hist. Norv. T. 2. p. 459. Knytl. S. c. 5. p. 6. Saxo l. 10. p. 189. S. Dun. c. 27. Bromton c. 880. Whartoni Angl. Sac. T. 1. p. 701. Colgani A. S. Hib. T. 1. p. 687. Ejusd. Triad. Thaum. p. 505. Staphorst T. 1. p. 319. 320. Ann. Saxo. c. 363. Bouquet T. 8. p. 235. T. 10. p. 19.

Svend Tveskieg. Aar 997.

Omtrent ved denne Tid maae Svends Dotter Astrid være bleven født. I Knytlinga-Saga giøres hun vel til en Dotter af Svends anden Dronning Sigrid, men uden at tale om at Sigrid maae have været langt over 40 Aar, da hun ægtede Svend, saa synes det ei rimeligt, at Svend har opkaldet en Dotter med hende efter sin første og forskudte Dronnings Søster. Denne Opnævnelse bringer mig og paa de Tanker, at Sigvald maae da allerede være bleven igien forligt med Svend, og beskikket til Jarl over Sieland, hvorvel han endda vedblev at raade ogsaa over Jomsborg. Ved denne Tid omtrent er og Svend bleven Bestefader, i det hans Dotter Gyda, Erik Jarls Hustrue, bragte Hagen til Verden, der og siden blev Jarl i Norge. Erik Jarl vedblev at plyndre i Østersøen, og drog til Garderige (a) eller Rusland, hvor da Wolodimer, hvilken Islænderne kalde Valdemar, regierede. Der indtog han Aldeigeborg, slog mange ihiel, nedbrød og brændte Byen op, og foer med Vaaben i Haand rundt om i Landet. Da Wolodimer ei havde beviist sig meget taknemmelig imod Væringerne, saa er det rimeligt, at Erik haver villet hævne sine Landsmænd, saa og fornærme den Norske Kong Oluf, ved at giøre hans Ven Skade. Derfra foer han til Øsel og det nu værende Estland, hvor han og plyndrede. Snorro kalder disse Lande Adel-Sysle, hvis Navn Langebek i sine Excerpter meener at finde igien i Hapsal, og Ey-Sysle, og en gammel Skald hos ham Asa Sysler, og Folket Gauter, sigtende til Est- og Liflands

143. 146. 185. 206. 225. 213. 235. 247. 269. 276. 277. 281. 302. 306. 318. 319. Labbe Nov. Bibl. T. 2. p. 166. 202. Bessini Conc. Rotom. p. 35.

(a) Om Kongerne i Holmgard har Bilmark skrevet en Afhandling paa Latin, Aboe 4to. 1764, og Scarin ogsaa.

Liflands gamle Tilstand og ældre Beboere. I denne Egn borttog Erik fire Danske Søeroverskibe, og dræbte hver en Mand paa dem. Ved Ysted i Skaane erobrede han ogsaa fire Skibe, ja plyndrede i Skaane selv, og førte Folk og Rov til sine Skibe. Kong Oluf havde imedens, for at bestyrke sig, friet til Dronning Sigrid, og sendt hende en stor Ring, som han havde taget fra Templet paa Lade ved Tronhiem, og forment at være af Guld, men blev af tvende Guldsmedde, der opholdte sig hos Sigrid, blot ved Veining med Hænderne befunden at være falsk, og efter Sønderbrydelse at bestaae inden i af Kobber, hvorover Dronningen blev vred og sagde, at naar Kong Oluf kunde bedrage hende i et Stykke, kunde han og i flere; Dog herudi var han gandske uskyldig, da den i hele Norge holdtes for at være af Guld. Siden om Vaaren samledes de i Kongehelle paa Grændsen, hvor gemenligen alle vigtige Ting mellem de Nordiske Riger afgiordes. Der kom det saa vidt, at Egteskabet blev besluttet imellem dem, men da Kong Oluf drev paa, at hun skulde lade sig døbe, svarede hun: „Ikke vil jeg forlade den Troe, jeg før „har havt, og mine Frænder for mig; ei heller vil jeg anke paa, „at du troer paa den Gud dig behager.“ Den uforsigtige og hidsige Oluf svarede da: Ikke vil jeg eie dig, du hedniske og gamle Hund, og slog hende med sin Handske i Ansigtet. Derpaa reiste de sig begge, og sagde hun: Dette maatte engang vorde din Bane. Saaledes skilte den ærlige og tapre, men upolitiske Kong Oluf sig ei alene ved et mægtigt Svogerskab, men paadrog sig endog et farligt Fiendskab. Saxo fortæller hel usandsynligen, at Svend spildte dette Giftermaal ved at tilbyde Oluf sin Dotter Thyra, som da ikkun kan have været 3 til 4 Aar gammel, og som venteligen er giort deraf, at Oluf fik siden Svends Søster

Svend Tveskieg. Aar 997.

Svend Tveskieg. Aar 997.

Thyra; og dernæst, at Oluf med Villie forhaanede Dronning Sigrid, og lod hende falde i Vandet, hvoraf Saxo tager Anledning til at beskylde det hele Norske Folk, efter sin sædvanlige Folkesordom. Om Sommeren og Høsten satte Kong Oluf Ulf den Rode til Høvding i Vigen, for at forsvare det imod de Danskes Anfald, hvilket viser, at Kong Svend ei glemte eller forsømte sine Rettigheder til dette Land.

I Engelland førte de Danske ilde frem i dette Aar 997, dog er det uvidst, hvorvel troligt, at Kong Svend har selv været med. De seilede om Devonshire og Cornwallien, og op ad Severne Flod, og plyndrede i Kornwallien, Nord-Wales (a) og Devonshire; ginge derpaa i Land ved Wecedport, og førte ilde frem med Mord og med Brand. Derefter seilede de omkring Penvihsteet, nu Lands Ende, imod Sønden, og lagde til i Udløbet af Tame, som skiller mellem Cornwallien og Dewonshire, dragende op ad den lige til Badstædet i Floden Lida, der falder i Tame, myrdende og brændende alting. Ordulfi Kloster ved Æscingstoce, eller Tavistok i Devonshire, blev da opbrændt, og et anseeligt Bytte bragt af dem til deres Skibe, hvor de overvintrede. Dorsetshire blev og medtaget af dem, og Lidston hiemsøgt. Denne Hær skal have bleven tilbage i Engelland, venteligen efter det Forlig, Oluf sluttede, hvorpaa jeg dog tviler, thi det skulde være underligt, om den havde holdt sig stille det gandske Aar 996. I alle smaae Skermydsler finge de i dette og paafølgende Aar Overhaand, deels ved den Engelske Konges Udueligbed, deels ved

(a) Saa siges i den Saxiske Krønike, men Gangen af det Danske Tog, udfordrer Syd-Wales, hvilket og Bromton og Henrik af Huntindon have; imidlertid haver jeg ei gandske villet vige fra den første, da dens Myndighed er større.

ved manges forstilte Modstand, da de hemmeligen holdte med dem. Dronning Elfgiva eller Elfleda gav til Kirken i Cantorbery adskilligt Gods, en Guldkalk paa et Guldfad af 13 Marks Værdie, og adskilligt andet. At hun i det gamle Manuscript, som mælder dette, kaldes Dronning, viser at hun har været Ethelreds Ægtekone.

Svend Tveskieg. Aar 997.

Adelbert Biskop i Prag, som havde begivet sig til Preusserne, for at prædike for dem, blev af disse Hedninger omkommet den 23 April, hvorfor han siden giordes til en Helgen, og var han Preussernes første Prædikant. Preussen strakte sig da ikke Vesten for Weixelen, thi det regnedes endda til Pommern. Saaledes begyndte alle Hedningene om Østersøen efterhaanden at blive bekiendte med den Christne Lære. Den Polske Boleslav tilkiøbte sig strax den døde Adelberts Legeme. Preusserne kaldes af adskillige gamle Polske og Franske Skribenter Pincenater, hvilket meget ligner Patzinakernes Navn; Da og Preusserne upaatvivleligen ere, som alle Litthauiske Folk, en Blandning af Vender og Finner, og de sidste vare beslægtede med Patzinaker og Huner, saa bliver det ikke urimeligt, at Patzinaker have i det 8 eller 9 Sæculo blandet sig med Venderne i Preussen. For Vendernes Tid boede Gother i Preussen, hvoraf det vel kommer, at endel gamle Polske Skribenter kalde ogsaa Preusserne Geter. Forend Adelbert gik til Preussen, havde han i Sinde at prædike for Leuticierne, men forandrede sine Tanker, fordi Preussen laae Polen nærmere, i hvilket sidste Land han stod got anskrevet, og ventede Understøtning fra. Han kom da først til den Bye Gidanie, det er Dantzig (a), som laae ved Havet, og som skilte

 den

(a) I min 6 Tome p. 189—191. haver jeg formodet, at Dantzig haver Navn

Svend Tveskieg. Aar 997.

den Polske Hertug Boleslavs store Lande fra hinanden, og der døbte han mange; Delte ogsaa Alterens Sacramente ud. Da en med St. Adelbert jævngammel Skribent fortæller dette, saa sees

Navn af det den der værende Havn har været en Samlingsplads for de Danske Skibe, og vist, at i jo ældre Skrifter Navnet forekommer, jo mere ligner det de Danskes Navn, saa at det i et Diploma af 1148 kaldes Gdansk, og i et andet af 966 tales alerede om det, som et for sin Kornhandel og Skibsfart bekiendt Stæd, hvilket sidste Diploma er dog meget mistænkeligt. Den Polske Skribent Boguphalus i Sommersbergs scr. Siles. T. 2. p. 89. kalder Gdansk ved Aar 1271 castrum nobilissimum & firmissimum, imo inexpugnabile secundum opinionem omnium, og vidner, at Byen da blev anlagt. I Dregeri codice Diplomatico Pomeraniæ p. 61. forekommer Aar 1198 i et Diploma af den Pomerske Første Grimisclavus blant Underskrifterne en Symon Coslowiz Palatinus in Gdanzk; P. 135. i et Diploma af 1230, udstædet af Swantopolcus de Gdansk Princeps Pomeranie, hvoraf jeg, hvorvel frygtsomt, slutter, at Danzig maae da alerede have været en Slags Bye, og ei alene et Castrum, siden en Fyrste skrev sig derefter, og boede der. Vidst er det, at man vedblev længe efter, at Danzig alerede var bleven en Bye, alene at kalde den Castrum, see Dusburg Chronicon Prussiæ p. 68, da dog Dusburg skrev ved Aar 1330. Hartknoch handler derved p. 70 og 71. om Danzigs videre Skiæbne, og om dets Navns Oprindelse. Schwartz i Geographie des Norder Deutschlandes formener p. 393, at Danzig vil sige saa meget som Dansk-Vig, det er den Danske Borg, Fæstning, men p. 394. foregiver han urigtigen, at den Danske Kong Valdemar har først anlagt den, thi den forekommer ei alene sidst i det 10 Seculo i St. Adelberti Tid, men endog sidst i det 9, see Lang. scr. T. 2. p. 71. Thunman in Unters. ü. ein. Nordische Völker p. 50. mener, at Jlfing (hvoraf Elbing har Navn) hos Wulfstan vil sige saa meget som den lille Elv, og har uden Tvil Ret heri. I Preussische Sammlungen T. 1. p. 331—371. findes en udførlig Afhandling om Danzigs Alder. Hartknoch i Altes und neues Preussen p. 429. nægter, at de Danske have anlagt Danzig, og Gram in Meursium col. 313. not. c. giver ham Bifald, og atter c. 378. not. g.

Svend Tveskieg. Aar 997.

sees heraf uimodsigeligen, at det Polske Rige haver da strakt sig til Østersøen, og at Pommern haver, i det mindste for en Deel, staaet under det. Have nu Polakkerne hersket lige til Østersøen, og ind i Pommern, saa faaer min Mening derved nye Vægt, at deres Regentere Miseco og Boleslav, Fader og Søn, ere Islændernes Burisleif. — Slaverne fornyede nu ellers Krigen med Keiseren, og begyndte at plyndre i Saxen. Herover drog han op imod dem der kaldtes Stoderaner, eller Hevelder, af Havel Flod, overvandt og plyndrede dem, og vendte tilbage til Magdeborg. Men imidlertid fulde Wolataberne eller Leuticierne uventeligen ind i Bardengau med en stor Hær, hvilken Westphalingerne ginge i Møde, anførte af Bisp Reemward i Minden, der med et Kaars gik i Spidsen af dem. Hvorvel de ikkun vare faa, erholdte de dog en herlig Seier, borttoge meget Bytte, og ihielsloge mange af Fienderne, tabende selv ikkun faa Folk. — Bønderne i Normandie, uden Tvil trykte af deres Herrer, samlede sig og vilde tilegne sig Skovene og Fiskerierne, og til den Ende udvalgte de tvende Talsmænd af hvert Sogn, men Hertug Richard adspredede dem, og lod hugge Hænder og Fødder af disse Talsmænd, hvorpaa Bønderne vendte tilbage til Plougen igien. Saaledes blev den værgeløse og uskyldige Almue undertvunget og mishandlet af de Store, hvilke endog roses derfor i Historien (57).

Det

(57) Phil. Transh. Saml. T. 5. p. 89. 90. O. T. S. S. Part. 1. c. 163. p. 195. Part. 2. c. 36. Snorro i O. T. S. S. c. 65. 67. 96. Ættar-Tal Noregs Kongs Mss. Arnæ Magnæi n. 52. fol. 302. 4to. Monast. Angl. T. 1. p. 21. Saxo l. 10. p. 190. O. T. S. S. App. p. 2. Part. 2. c. 32. p. 133. Torf. H. Norv. T. 3. p. 2. 3. T. 2. p. 398. 399. Chr. Sax. p. 129. M. West. p. 197. F. Vig. p. 620. Chr. de

Svend Tveskieg. Aar 998.

Det Forlig, som ved Sigvald Jarls Mellemhandling var bleven sluttet imellem de Konger Svend og Boleslav, var nu næsten tilintetgiort, især den Post ei bleven opfyldt, at Boleslav skulde have Svends Søster Thyra, fordi hun selv ingenlunde vilde give sit Samtykke hertil. Nu beklagede Boleslav sig herover for Sigvald, og formaaede ham til at drage sit Ærinde til Danmark. Ved Ankomsten bragte han Sagen saa vel frem, at Svend overlod sin Søster til ham, allerheldst Dronning Gunhild giorde og alt sit hertil, da hun fortrød paa at Thyra vedblev at boe paa de Gaarder i Danmark, der engang vare overladte til hende. Svend skikkede derpaa Bud til sin Søster, ligesom han vilde tale med hende, men da hun kom sendte han hende til Venden. Hendes Fosterfader Otzor, Akes Søn, fulgte med, saa og endel andre Mænd og Qvinder, og blev da atter afgiort at Thyra skulde have til Medgift alle Dronning Gunhilds Gods i Venden, saa og nogle af sine egne i Danmark. Thyra græd meget, og gik heel nødig hertil. Saasnart hun kom til Venden havde Boleslav Bryllup med hende, men hun hverken aad eller drak i syv eller ni Dage, saa længe hun var der. Men efter den Tid flyede hun om Natten bort tilligemed Otzor, og nogle faa andre Mænd, til nærmeste Skov, og holdte ei op med at reise forend hun kom til Danmark. Af disse Omstændigheder slutter jeg, at Bryllupet har staaet i Jomsborg, thi havde hun været inde i Polen, saa havde

de Burgo p. 32. H. Hunt. p. 358. S. Dun. c. 163. Bromton c. 882. Gale T. 1. p. 152. Cambd. Brit. p. 144. Ditm. l. 4. p. 353. 354. Cosmas Prag. ap. Meincke T. 1. col. 2001. Min 1 Tome i Tabellerne. Kiøb. Selsk. Skr. T. 10. p. 260. 263. 264. Canis lect. ant. T. 3. p. 56. 66. 67. 68. Chr. Saxo p. 206. Ann. Sax. c. 364. Bouquet T. 10. p. 185.

havde hun ei saa let kommet bort. Oddur Munk fortæller det ri- meligere, at Boleslav lod hende efter 12 Dage frivilligen fare, da han saae at hun heller vilde døe end leve med ham, og gav hende selv derfor Folk og Skib at fare bort med. I Danmark op- holdt hun sig i Falster nogen kort Tid, men som hun turde ei længe blive der, da hun bar grundet Frygt for, at hendes Bro- der vilde igien overgive hende til Venderne, saa sendte hun der- fore sin Fosterfader Ake eller Otzor til Kong Oluf Tryggvesön, bedende ham tage sig i Forsvar, og drog derpaa adstæd til Norge med et Skib, den Norske Konge sendte hende, ankom der om Høsten, og indtog saaledes Kong Oluf ved sin Veltalenhed, at han giftede sig med hende. I Bryllupet gik det herligen til, og sparedes hverken Vin eller Miød. De avlede sammen i næste Aar en Søn kaldet Harald, efter sin Morfader, men som dog ikke blev fuldt eet Aar gammel, og døde Aar 1000. Svends Dronning Gunhild bragte en Dotter, hvis Navn er ubekiendt, til Verden, og kort efter maae han have forskudt hende, og sendt hende tilbage til Venden, hvor hun forblev indtil sin Mands Død. Mig kommer det rimeligt for, at Aarsagerne hertil have været disse, foruden den at Svend var bleven tvungen til at tage hende, og fandt hende mindre smuk end han havde ventet: Først ansaae han hende for skyldig i den Skam, ham var vederfaren med hans Søster, da hun havde raadet til Giftermaalet; Der- næst har Thyra vel ei uden Boleslavs Minde forladt ham, hvortil han maaskee har været saa meget des villigere, som han saae hvor lidet han behagede hende, og da kan man letteligen be- gribe, hvi han og den Norske Oluf vedbleve at være saa gode Venner, at Oluf dristede sig endog til at besøge ham, og alt- saa havde Svend en Fiende i Boleslav, og endeligen saa har

Svend Tveskieg. Aar 998.

Svend

Svend Tveskieg. Aar 998.

Svend da alerede havt i Sinde at ægte Sigrid Storraade, eller hin Rige, som Ericus Olai kalder hende, for derved at faae den Svenske Konge gandske paa sin Side, ligesom han havde Erik Jarl, altsammen for at rugte Kong Oluf, baade fordi han havde forladt ham i Engelland, saa og fordi han nu nyligen havde giftet sig med hans Søster, ham uafvidende. Hvorom alting er, saa er dette vidst, at Svend ægtede Sigrid, og efter al Rimelighed ei senere end i dette Aar. Derved blev al den hemmelige Uvilie, som endda bestod imellem de Danske og Svenske, afskaffet, saa og de sidstes Paastand nedlagt paa endel af Danmark fra Eriks Tider af, og Skaane, saafremt de Svenske have endda besiddet enten en Del deraf, eller det hele, hvorpaa jeg dog twiler, overladt til Kong Svend, som nu var fuldregierende Konge over gandske Danmark.

I Engelland vendte de Danske sig til Udløbet af Frome i Dorsetshire, og droge derpaa til Lands allevegne om i dette Landskab hvor de vilde. Der skede mange smaae Slag, i hvilke de Danske finge stedse Overhaand. De toge og Øen Wight i Besiddelse, og maatte Sussex og Hamshire forsyne dem med Proviant. Morgeneu, Bisp af St. Davids eller Mevania i Wales, blev ombragt i dette Indfald, hvorvel jeg forhen haver efter andre Skribenter henført hans Død til en anden Tid. — Den Bye Bernburg i Tydskland blev befæstet af Keiseren imod Slaverne, forsynet med fire Ugers Proviant, og overladt til den Magdeborgske Erkebisp Gisilhars Omsorg. Men da han drog derfra med faa Folk til at holde Thing med Slaverne, blev han underveis den 20 Julii overfaldet af dem, og de fleste af hans Folk slagne. Selv undgik han neppe med Livet, og derpaa indtoge

Sla-

Slaverne Byen og opbrændte den. Saaledes var der aldrig nogen stadig Fred imellem de Tydske og Slaverne (58). Svensk Tvekrig.

Omtrent Aar 999 døde den bekiendte Poppo, Bisp i Slesvig, og begroves i Bremen. Da der noget efter var en Erkebisp i Trier af samme Navn, saa blev denne sidste med Tiden anseet for at være den Poppo, der havde giort Mirakler i Danmark, og kom dette Rygte saa vidt ud, at endog mange Danske nogle hundrede Aar efter besøgte den Trierske Poppos Grav, i Tanke at han var vor Poppo. I hans Stæd beskikkede Erkebisp Lievizo Ekhard eller Esico til Bisp i Slesvig. — De Danske seilede i Engelland op ad Themsen og Floden Medway til Rochester, som de i nogle Dage beleirede, og hvor det kom til et skarpt Slag imellem dem og Tropperne af Kent, hvilke dog snart toge Flugten, fordi de ei tilbørligen bleve understøttede, venteligen af deres Anførere. De Danske beholdte derfore Marken, giorde sig beredne, og udplyndrede og ødelagde næsten al den vestlige Del af Kent. Kongen og de Store besluttede derover, at Hæren saavel til Lands som til Vands skulde drage ud imod dem. Men efterat Skibene vare blevne samlede, forhaledes deres Udgang Dag fra Dag, hvorved den fattige Al- Aar 999.

 mue,

(58) Snorro i O. T. S. S. c. 97. 98. 99. Torf. Hist. Norv. T. 2. p. 400 — 402. 413. Phil. Tronh. Saml. T. 5. p. 55. 60 — 85. 89 — 91. O. T. S. S. Part. 2. c. 36. O. T. S. S. Reenhielmi c. 42. p. 155. c. 44. p. 161. Ericus Olai l. 1. p. 44. Emmæ Enc. in Duchesnii scr. Norm. p. 167. Ditmar. l. 7. p. 409. l. 4. p. 355. 356. Ad. Br. l. 2. c. 81. p. 23. Suhms og Schönings Forb. p. 2. 3. not. c. d. Chr. Sax. p. 129. F. Vig. p. 610. H. Hunt. p. 358. S. Dun. c. 163. Silv. Gyr. itin. Cambriæ l. 2. c. 1. in Cambd. Angl. p. 856. Ann. Sax. c. 367.

Svend Tveskieg. Aar 999. mue, som var paa dem, led ubeskrivelig; og gik Floden endeligen ud, saa vendte den dog strax tilbage igien med uforrettet Sag, hvorover den Danske Hær tog bestandig til; Og da den Engelske Flode endeligen gik ud, saa var den Danske borte. Flodens Udrustning nyttede altsaa Engelland til ingen Ting, fordi Anførerne havde hemmelig Forstaaelse med de Danske, og tiente den til intet andet, end at plage og udsue Folket, og til des mere at sætte Mod i Fienden.

Raco fra Bremen døde, som var Keiser Otho's Capellan; han havde ført Pave Benedicts Ben fra Hamborg til Rom. Denne Pave skal paa sit yderste have spaaet, at der ingen Fred vilde blive i den Egn for Hedningene, forend hans Ben vare blevne bragte til Rom, men Historien viser, at Usikkerheden vedvarede endda længe efter den Tid. Mathildis, en Dotter af den bekiendte Hertug Thiedric, og som var Nonne, ægtede ikke destomindre den Vender Pribizlav, men siden blev hun fanget af Bolibuit, som havde Byen Brandenborg i Besiddelse, og der holdt i nøie Forvaring, i hvilken hun og fødde en Søn. Hendes Mand blev den 28 December dræbt af de tvende Brødre Ugio og Uffo. Hans Broder Ludolph, som var Clerk, nedlagde derpaa den geistlige Stand, og greb Aar 1000 til Vaaben, tilføiede og de Tydske meget Ont, men blev tilsidst fanget, og benaadet af Keiseren. I denne Krig er uden Tvil det Nonneklosteret Helaleve brændt af Venderne, efterat de havde ført Nonnerne ud, men dog dræbt mange andre Christne. — I Irland kom det til en stor Krig imellem Ostmanerne og de Indfødde. De første stode under Sihtric, en vis Mælmur Murchards Søn bi imod Domnall, Konge af Leinster, der i et Slag blev over-

overvundet, fanget og tvunget til at frasige sig Regimentet. Herpaa giorde Brian, Konge af Munster, og Malachias, den Irske Overkonge, Forbund sammen, og fulde ind i Leinster, hvor de ved Glean-Madhma, maaskee nu Galmoy i Grevskabet Kilkenny, paa Marken af Klosteret Clontarf nær Dublin, erholdte en stor Seier, og fulde der 6000 Ostmaner, tilligemed Harald, Anlafs Søn, der uden Tvil var Sihtrics Broder, og en vis Dansk Prinds ved Navn Carl (a), med det Irske Tilnavn Cloidhnarch ɔ: med Sværdet, om hvilket Sværd siden adskilligt tales i de Irske Kroniker, og kalde denne Prinds ogsaa Carl Knud. Aar 1029 skal Anlav, Ostmanisk Konge i Dublin, have givet dette Sværd med meget andet til Løsepenge for sig. Ordericus Vitalis taler ved Aar 1069 om en vis Carl hans fire Sønnner, der i York sloge sig til de Danskes Partie. Have de været Sønner af den Prinds Carl, saa maae han ei have sat Livet til i ovenmældte Slag, men alene have mistet sit Sværd. Brian indtog derpaa Dublin ved Overgivelse; Han plyndrede den ikke, og imodtog i Stædet en stor Del Guld, Sølv, Silkestoffer, og andre forarbeidede Ting; Dog lod han udstikke Øinene paa de tvende Irske Herrer Gulfath og Ubiad. Malachias slog sig derpaa til Rolighed og Vellyst, og agtede ikke at Ostmanerne finge megen Hielp fra Normandie, Bretagne og Danmark. — Den Franske Kong Robert og Hertug Richard førte Krig imod Grev Odo af Chartres, og fratoge ham det Castel

Svend Tveskieg. Aar 999.

(a) Da han af nogle, hvorvel temmelig nye, Skribenter kaldes Søn af Kongen i Danmark, saa bliver det Spørsmaal, om ei Guldharald har været hans Fader, hvis Fader hedte Knud. Carl er uden Tvil kun et Ærenavn, thi saa kaldtes den Tydske Keiser Henric 5, for sin Tapperhed, Carl Henric.

Svend Tveskieg. stel Melun, hvilket de igien overgave til dets rette Eier Greve Burchard (59).

Aar 1000. I det Norske Rige skede nu en stor Forandring, hvormed saaledes tilgik: Dronning Thyre klagede ofte for sin Mand med bitre Taare, at hun havde store Eiendele i Venden, men derimod ikke slige Gods i Norge, som det sømmede en Dronning at eie; Hun opmuntrede ham til med mange kiærlige Ord, at igienskaffe hende disse Vendiske Eiendele, leggende til, at Kong Boleslav var hans saa gode Ven, at han letteligen gav hende dem, saafremt de begge droge did. Oluf beraadslog sig herom med sine Venner, men de fraraadde ham alle Reisen. Om Foraaret hændte det sig, at han fik en overmaade stor Angelika til Kiøbs, som han strax skiænkede Dronningen, men hun slog imod den med Haanden, græd og sagde: Større Skiænk gav Kong Harald Gormsön, og frygtede mindre for at drage bort af Landet efter sin Eiendom, end du giør, hvilket han lod see, da han foer hid til Norge, ødelagde det meste af Landet, og tilegnede sig alt med Skat og Skyld, men du tør ikke drage forbi Danmark for min Broder Kong Svends Skyld. Ved disse Ord sprang Oluf op, raabte høit, og svor: Aldrig skal jeg red vige for din Broder,

(59) Honthemi Prodr. rer. Trev. p. 749. Ad. Br. l. 2. c. 97. p. 28. c. 98. p. 29. Erphurdianus Variloqvus ap. Mencke T. 2. c. 520. Alb. Stad. i Boecl. scr. Germ. p. 218. lader Poppo alerede døe Aar 983. Leibn. scr. T. 1. p. 449. M. West. p. 198. F. Vig. p. 600. S. Dun. c. 163. 164. Bromton c. 882. Ditmar l. 4. p. 360. 361. Ann. Saxo c. 371. Waræi Ant. Hib. p. 135. O Flaherty p. 426. Ma-Geoghegan T. 1. p. 407. 408. O-Halloran T. 2. p. 245. 246. Wynne Hist. of Wales p. 70. Ord. Vit. l. 4. p. 513. Bouquet T. 10. p. 189. 305. 220—222. 227. 236. 293. 314. 315.

der, men findes vi, da skal han tabe. Derpaa lod han udbyde Leding over det gandske Land, og bekiendtgiøre, at han til Sommeren vilde fare adstæd. Alle hans Skibe bleve da skudte ud paa Søen, og især det største Skib Ormen hin lange, som blev besat med hans egne Hoffolk, der bestode af de kiækkeste og tapperste Mænd baade inden- og udenlands fra. Ingen paa det maatte være over 60 Aar, og ingen under 20. Ulf den Røde bar hans Mærke eller Fane, og skulde tilligemed Colbiörn Stallere forsvare Forstavnen, tilligemed tvende andre, hvoriblant en Svensk navnlig Vikar af Tiundeland. I det næste Rum, kaldet Røsnen, vare 12 Mænd. I Forrummet 20. I Krappe- eller Snever-Rummet vare: Einar Thambeskiælver, som da ikkun var 18 Aar, og derfor ei ansaaes for fulde, men var dog bleven antaget for sin Tapperheds Skyld, og kaldtes saa af sin Bue Thamb, og foruden ham 4 andre. I det forreste Rum nævnes 16, og i Midskibsrummet opregnes 13. Men der vare desuden og mange andre tapre Mænd paa dette Skib, som ei ere nævnte, og vare der 8 Mænd i hvert halve Rum, og i alt 34 Rum, altsaa 544 Mand paa Ormen, hvorover man ei maae undres, da dets Kiøl var 74 Alen lang, hver Alen beregnet efter en Mands Albue, foruden For- og Bagstavn, eller Drage-Hovedet og Halen, hvilke vare gandske forgyldte; Desuden var Skibet bredt, og meget høit over Vandet, havde 52 Aarer paa hver Side, og var ogsaa efter Snorro's Vidnesbyrd det beste og kosteligste Skib, som haver været bygget i Norge. Man kunde og endnu i hans Tid ved Lade-Hammeren, tæt uden for Tronhiem, see Bankestokken, hvorpaa det var bleven bygget. Ormen den korte, hvis For- og Bagstavne ogsaa vare forgyldte, ja endog nogle af de mellemste Dele, anførtes af Thorkil Nefia, Kongens Broder,

Svend Tveskieg Aar 1000.

Svend Tveskieg. Aar 1000.

og Tranen, der havde 30 Rum, var meget høi, men ikke bred, anførtes af hans tvende Morbrødre Thorkil Dyrdill og Jostein (a). I alt havde han med sig fra Tronhiem 11 store Skibe, foruden Jagter med 20 Roerbænke, sampt mindre Fartøier og Proviant-Skibe. Ved den Tid Toget gik for sig, blev ved Kong Olufs Omsorg den Christne Troe vedtaget i Island paa det almindelige og store Thing, Alsheriar-Thing kaldet. Om Sommeren drog Oluf langs ved de Norske Kuster, og stødte da mange andre Norske Skibe til ham, hvoriblant et stort Skib af 30 Rum, anført af hans Søsters Mand Erling Skialgsön, og flere. Da han kom til Rogaland, mødte ham der Rognvald, Jarl af Vest-Gotland, Ulfs Søn, og en Brodersøn af Dronning Sigrid, som Aaret forhen havde friet til Kong Olufs Søster Ingeborg, et deiligt, fromt og venligt Fruentimmer (b), men hun havde svaret, ei at ville have nogen Hedning, dog var han bleven meget berømt for Kongen af den navnkundige Islandske Poet Halfred Vandræda-Skald, i Anledning af at Kongen havde flittigen udspurgt ham, ligesom alle andre Fremmede, der komme til ham fra Danmark og Sverrige, om fremmede Landes Tilstand. Rognvald fornyede nu sit Frierie; Kongen svarede ham vel, dog paa Vilkaar, at han og alle de, der stode under ham, skulde lade sig christne. Jarlen vedtog dette, og blev strax døbt med sit Følge, hvorpaa han ufortøvet havde Bryllup med Ingeborg.

(a) Han er uden Tvil den Justin, som efter Engelske Skribenter krigede i Engelland.

(b) Da Kong Oluf føddes efter sin Faders Død, og Ingeborg var hans Faders Dotter, saa tiener dette, at hun endnu Aar 1000 var deilig og ugift, til at bevise, at Kong Oluf ei kan være fød for 969, thi hun var ældre end han.

borg. Ved Afskeden gav Kongen ham nogle Præster med, for at undervise Vest-Gotherne i den Christne Lære. Derefter fortsatte Kong Oluf sin Reise, og havde 60 eller og 71 lange Skibe med sig. Han seilede giennem Øresund lige til Venden, og sendte ved sin Ankomst Bud til Kong Boleslav om at møde sig. Ved Ankomsten bleve de vel forligte, og alle hans Dronnings Eiendele ham overgivne, til hvilket gode Udfald hans første Dronnings Søster Astrid meget bidrog, som og var Boleslavs Søster. Hertil kom uden Tvil det Had, Boleslav rimeligen bar til Svend, fordi han havde forskudt sin Dronning, og hans Søster Gunhild. Oluf blev længe i Venden om Sommeren, og besøgte der mange af sine Venner. Imedens hvilede hans Fiender ikke; Dronning Sigrid, uforsonlig i sit Had, som Dronning og Fruentimmer, glemte ikke at ophidse sin Mand Kong Svend, ved at forestille ham hvorledes Oluf, ham uafvidende, havde ægtet hans Søster, en Skam ingen af hans Frænder forhen havde villet taale. At Oluf desuden besad Norge, og kaldte sig dets Konge, da det dog med Rette tilhørte ham, og at han endeligen ham uadspurgt og uafvidende havde seilet giennem Sundet (a). Og da Svend endda vedblev at modsige, forestillende Olufs store Magt, truede Sigrid med at ville forlade ham, hvorover han faldt tilføie, og overlagde derpaa med hende, hvorledes Oluf best kunde forraskes. Tilig om Vaaren sendte derfor Svend efter hendes Raad Bud til sin Stifsøn Kong Oluf i Sverrige,

Svend Tveskieg. Aar 1000.

(a) Dette viser fra hvor gammel Tid de Danske Konger have tilegnet sig Høiheden over Sundet, hvilket endeligen tilsidst maatte frembringe den nu brugelige Told. Denne sidste Grund maae hun have frembragt efterat Svend paa nye begyndte at vakle, og efterat han alerede havde sendt Bud til Oluf og Erik.

Svend Tveskieg. Aar 1000.

Sverrige, og til sin Svigerson Erik Jarl, og lod dem vide, at Oluf vilde om Sommeren seile til Venden, og at de derfor skulde med deres Krigsmagt komme til Danmark, for samptligen at stride imod Oluf. De giorde sig strax rede, samlede en stor Flode over gandske Sverrige, og komme dermed til Danmark, kort efter at Oluf var seilet der forbi til Venden. Dette var ikke nok, for at blive vis paa at faae Oluf i Snaren, saa udsendte Svend atter, efter Sigrids Raad, den berygtede Sigvald Jarl, der alerede havde vist Prove imod ham selv paa sin Styrke i Bedragerie og Falskhed. Han skulde drage til Kong Oluf, og udspeide alle hans Anslag. Sigvald kom, og vidste ved sin Sledskhed og sine faure Ord saaledes at indtage den uskyldige Oluf, at han blev hans fortroligste Ven. Forst var han dragen til Jomsborg, forend han fandt Kong Oluf, hvilket viser, at denne sidste ei opholdt sig i Jomsborg. Sigvald opholdt nu Oluf længe under et og andet Paaskud, indtil han kunde faae vis Efterretning om, at den hele fiendtlige Magt var samlet, hvorover de Norske bleve ofte utaalmodige, da de baade længtes hiem, og desuden den gode Aarsens Tid at seile gik forbi. Men nu fik Sigvald hemmelig Efterretning, at den hele Flode var samlet, og at den skulde drage til Venden, hvor den ved Oen Svolder (a) vilde oppebie Olufs Ankomst, og maatte Sigvald mage det saa, at han

(a) Saa sige Islanderne, hvilke jeg folger, siden de omstændeligst fortælle den hele Sag. Adamus Bremensis l. 2. c. 82. p. 23. vil, at Slaget skede i Oresund, hvor det er smalest ved Helsingborg, og hvilket Sted var et almindeligt Ophold for Soersvere. Den saa kaldte Erici Kronike hos Langebek T. 1. p. 158. vil, at Slaget er skeet i Mesund, det er der, hvor Slien er smalest; hvilken Beretning er endog urimelig, da dette Sted var gandske ud af Olufs Vei.

han der kunde møde. Da Farvandet der er trangt, og gior en Bugt ved Gripswald, saa var dette Stæd meget beqvæmt for at hindre Oluf fra at undflye. Svold er uden Tvil den liden Øe Ruden, og kaldtes Udløbet af Oderen fordum Svol eller Voll, hvoraf Byen Wollin endnu bær Navn. Svolders Navn ligger og tydelig i den sidste Stavelse af Gripswald. Imidlertid kom et Rygte til Venden, at Kong Svend havde udrustet sin Krigsmagt, for dermed at angribe Oluf; men Sigvald forestillede, at det var ikke troligt, at Svend vilde med den Danske Magt alene angribe Oluf, som havde en saa talrig og udvalgt Hær, men i al Fald vilde han selv følge med 10 Skibe, sit uberegnet, hvilket ei vilde være at foragte, da Jomsvikingernes Bistand altid var bleven anseet for noget stort. Dette Tilbud blev imodtaget. Kong Oluf, som var meget mild imod sine Undersaatter, naar de ikkun vare Christne, gav da tilkiende, at enhver, der strax vilde vende hiem, havde Forlov dertil, dog vilde han have større Naade for dem, der bleve hos ham. En gammel Mand reiste sig da, roste Kongen meget, sagde: At deres høieste Ære bestod i at beskytte deres Konge, heldst om Fare og fiendtlig Magt var forhaanden, som Rygtet gik. Denne Tale fandt Bifald hos faa, da de vare kiæde af det lange Ophold, og Undersaatterne da ogsaa havde Rettighed til ikkun at følge i en vis Tid; Imidlertid drog dog ingen bort, forend Kongen havde ladet blæse til Bortfart, og hisset Seilene, men da skyndte sig og enhver det beste han kunde. Efter Anseende har Samlingspladsen været i Jomsborg paa Øen Usedom. Astrid skal Natten forud have aabenbaret for Oluf Kongernes oplagde Raad, hvortil han dog svarede, at han ei vilde forandre Forsæt efter et uvidst Rygte, at Sigvald vidst havde givet ham tilkiende,

Svend Tveskieg.
Aar 1000.

Svend Tveskieg. Aar 1000.

om nogen Fare var at befrygte, at han ei flyede for sine Fiender, og at Gud uddelte Riger efter Behag. Alting viser, at Oluf var mere kiæk og tapper end forsigtig. Astrid udbad sig derpaa, at han dog vilde tage imod hendes Hielp, om den behøvedes, hvilket han lovede. Floden gik ud med en stille og jævn Bør i et klart Veir. De lette Skibe løbe snart fra de andre og tyngre. Sigvald, som havde paataget sig at vise de andre Vei i dette smale og for dem ubekiendte Farvand, allerheldst deres Skibe stukke dybt, og der vare mange Grunde, holdt sig ved Siden af Kongens Skib, Ormen hin lange, og bad ham seile efter sig. Derpaa drog han i Forveien med sine elleve Skibe, og bestod Kongens Flode af 60. Da Sigvald kom under Øen Svoldur, mødte en Baad ham, og gav tilkiende, at de Danske og Svenske laae der i Havnen med deres gandske Hær. Derpaa tog han sine Seil ind, og roede ind under Øen med alle sine Skibe, undtagen det Astrid var paa. Imidlertid vare begge Kongerne og Erik Jarl gangne ud paa Øen, hvorfra de kunde see de forbiseilende Skibe, og glædde de sig over, at god Leilighed nu gaves dem til at stride, saa og at de kunde giøre det med mindre Fare, ved det saa mange Skibe forlode Oluf. Nu saae de et stort Skib, og mente at det var Ormen hin lange, men Erik Jarl sagde nei, det tilhørte ogsaa Endrid af Gimsøe. Saaledes gik det med de Skibe, som tilhørte Thorkel Nefia, Thorgeir og Hyrning, og endeligen Erling Skialgsøn, om hvilket Jarlen sagde, at han kiendte det nok paa sine randede Seil, da Svend derimod mente, at Oluf turde ei seile med Dragehovedet, hvilket viser at Galionerne vare da løse, og kunde aftages. Den Svenske Konge blev nu utaalmodig, og sagde, at det vilde være en stor Skam for dem, om de med saadan utallig Hær lode

Kong

Kong Oluf slippe sig forbi. Men Erik svarede, at de vidst endnu samme Dag skulde komme til at stride med ham, og ei klage over nogen let Strid, endskiønt saa mange Skibe vare dragne fra ham. Strax efter lagde Sigvald Jarls Skibe ind under Landet, hvilket bekræftede Eriks Udsigende. Noget efter viste sig trende Skibe, og deriblant et meget stort. Svend sagde da, lader os nu gaae om Bord, at Oluf ei skal undgaae os. Men Erik gienmælede: Lader os endnu tøve noget, thi de have mange store Skibe, og forsynede med Drageboveder, foruden Ormen lange. Mange mumlede da imellem sig: Erik er bange, og vil ei hævne sin Faders Død, det bliver vidst en stor Skam, og som udspredes over alle Lande, at vi lade Oluf med saa ringe Magt seile vor store Hær forbi. Hertil svarede Erik: Forend Dagen er til Ende, skulle de Danske og Svenske, som nu forekaste mig Feighed, blive, ligesaavel som jeg selv og mine Krigsfolk, mætte nok af Krigen. I det samme saae de fire store Skibe, og deriblant eet meget stort med et høit opstaaende Dragehoved, skinnende gandske af Guld. Alle tilstode da at Jarlen havde sagt sandt, og ophøiede den Konge, der med saa stor Bekostning havde bygget saa herligt et Skib, hvis Lige ei var i gandske Norden. Mon ei denne store Drage skal bære mig i Dag? faldt da Svend ind; Jeg vil vidst styre den. Erik svarte da sagte, dog saa at nogle faa hørte det: Om end Oluf havde kun dette Skib, saa vilde du dog ei erobre det med den Danske Magt alene. Men disse tvende Drageskibe vare, det første Tranen, og det andet Ormen hin korte. Nu skyndte Krigsfolket sig til Skibene, og toge Tieldingerne af, det er Dækkerne, hvormed de vare betakte imod Søegang, men som vare til Hinder, naar der skulde strides. Alle ginge nu om Bord, og Floden lagdes

Svend Tveskieg. Aar 1000.

Svend Tveskieg. Aar 1000.

i Orden. Lodder bleve kastede om, hvem der først skulde angribe; Det tilfaldt Kong Svend, dernæst den Svenske Konge, og endeligen Erik Jarl; Enhver skulde beholde de Skibe, han erobrede, og Dragen med alt sit Bytte tilhøre den iblant dem, som først besteg den. Dersom den Norske Konge blev ihielslaget, da skulde Norge deles i trende lige Parter mellem dem. Nu viste sig atter tre store Skibe, og det fierde var Ormen, hvis Storhed og Pragt giorde dem alle tause, allerheldst det formedelst Veirets Stilhed skred meget langsomt frem. Erik skal siden have sagt: at Skibet var Kongen værdigt, og at det overgik alle andre Skibe, som han alle andre Konger. Da Thorkil Dyrdill, som styrede Tranen, og andre Skibshovdinger saae, at Sigvald Jarl lagde ind under Øen, sluttede de, at noget Nyt var paa Færde, og derfore lod han og sine Seil falde, og roede efter ham, udspørgende Aarsagen hertil. Sigvald drog ham i Møde, opsatte et hvidt Skiold, som var Fredsmærke, og gav til Svar, at han vilde oppebie Kong Oluf, saasom han syntes at en fiendtlig Magt var forhaanden. De bleve altsaa der, indtil flere komme efter, hvilke alle toge ligeledes deres Seil ind. Af den fiendtlige Flode saaes midlertid ikkun en liden Deel, da den blev liggende i Havnen, men saasnart Ormen viste sig, drog den hele Magt ud. Alle de Norske Anførere raadede da Kongen til at seile bort, og ei stride mod saadan en Overmagt. Oluf stod da øverst og oprakt i Bagstavnen, og svarede: Lader Seilene ned, ingen af mine tænke paa Flugt, jeg haver aldrig før flyet. Men som Havet rundt om var bedækket med fiendtlige Skibe, saa raadde Thorkil Dyrdill, Kongens Morbroder, til at man for fulde Seil skulde søge ud af Bugten, efter de Skibe, som vare i Forveien, og da stride med samlet

Magt,

Magt, saasom det var umueligt at vinde med denne ringe Hær, og det ingen Skam var, at enhver maalte sine Kræfter, og søgte at undgaae det Slag, der førte den visse Ufeir og Undergang med sig. Dog Oluf var ubevægelig, og vilde giøre umuelige Ting, bedraget af en falsk Tanke om Ære, og stolende for meget paa sine Skibes, heldst Ormens Fasthed og Størrelse. Han befoel med høi Røst at binde Skibene sammen, og at drage Sværdene. Man blæste til Strid, og Forstavnene bleve sammenbundne paa begge Ormene og paa Tranen, saa at den store Orm laae i Midten, og havde fem Skibe paa hver Side. Da Kongen mærkede, at Ormen laae saaledes i Midten, at den ei kunde komme til at stride, befoel han at lægge den saa meget frem med Forstavnen, som den var længre end de andre Skibe. Da svarede Stavngiemmeren Ulf hin Røde: Skal Ormen legges saa langt frem, da er Forstavnen snart vundet. Hastigen svarede Kongen: Ei vidste jeg før, at min Stavngiemmer var baade rød og ræd. Ulf svarede: Vend du i Dag ei Ryggen før i Bagstavnen, end jeg i Forstavnen. Kongen lagde da en Piil paa sin Bue, og sigtede til Ulf, som sagde: Konge, skyd did hvor det er nødigt, thi jeg skal giøre hvad jeg formaaer. I det samme lagde Astrids Skib til, og en Mand derpaa talte paa Vendisk med Kongen, hvilket de Norske ei forstode, ligesaa lidet som Kongens Svar. Paa Spørsmaal hvo de vare, sagde Kongen, at de vare hans Vendiske Venner. Nu begyndte Striden: Den Norske Konge var kiendelig fremfor alle, baade fordi han stod høit i Bagstavnen (a), saa og fordi han havde en kort rød Silke-Kiortel over

Svend Tveskieg. Aar 1000.

(a) Lypting er det rette Navn derpaa, som alerede forekommer i ældre Tider under Harald Blaatand i Holmveria-Saga c. 16. p. 92.

Svend Tveskieg. Aar 1000.

over Brynjen, sampt forgyldt Hielm og Skiold. Da han formærkte, at de fiendtlige Hære skiltes ad, og at hver satte sit Mærke op, spurgde han, hvis Mærke det var, som laae lige for dem: Da han nu fik til Svar, at det var Svend Tveskiæg, og den Danske Krigsmagt, sagde han: Ikke frygte vi for det blode Folk, thi de Danske have intet Mod i sig, aldrig have de overvundet de Norske, og ei heller skulle de overvinde dem i Dag. Derefter spurgde han om det Mærke paa høire Haand, og da han fik til Svar, at det var den Svenske Kong Oluf og hans Hær, brød han ud: Ikke frygte vi for disse Hesteædere, bedre havde det været for dem, at sidde hiemme, og slikke Offerbollerne og Karrene, end at angribe Dragen forsvaret af eder. Men hvilke ere de store Skibe, som ligge paa venstre Haand tæt ved de Danske. Paa Svar, at de tilhørte Erik Jarl, sagde han: Man har til denne Krig giort et got Valg af Fyrster; Erik angriber os ikke uden Aarsag; Der maae vi vente et skarpt Slag, thi de ere Normænd, ligesom vi. Folkefordomme have uden Tvil havt megen Del i disse Kong Olufs Domme, men vel og den Tanke, at opmuntre sine Folk, og at bringe dem til at føle den krigerske og patriotiske Ild og Varme. Dronning Thyra, som var meget bedrøvet, trøstede han saaledes: Græd ikke, thi du har faaet din Medgift i Venden, og nu vil jeg hente Tanse fra din Broder, som du ofte har bedet om. Derpaa lod han hende, ledsaget af sikre Folk, bringe under Dækket, og var Bisp Sigurd deriblant, for at trøste hende. Svend angreb nu Ormen lange, og den Svenske Konge med Erik Jarl de andre Skibe. Den sidste var paa sit Skib Jernbarden, han og havde brugt i Jomsvikinge-Slaget, og som kaldtes saaledes, fordi det oven paa sin For- og Bagstavn havde en Jernkam paa begge

Sider

Sider, og neden for den Jernplader lige indtil Vandgangen. Da Slaget begyndte lagde Sigvald Jarl sine Skibe bort, og lod dem flyde, blivende nu en Tilskuer af den Ulykke, han havde beredt. Striden begyndte med alle Slags Skud-Vaaben, med Spyde, Flitspile og Pile udskudte af Jernbuer. Kong Svend skal have angrebet Ormen med 60 Skibe, saa at deres Forstavne laae an paa dens Sider. Dog dette forstaaer jeg ikke, saafremt Ormen har lagt saaledes, som forhen er beskrevet. Den mindre Orm og Tranen blev paa samme Tid nær ved angrebne af de Danske. Forstavngiemmerne af begge Ormene og Tranen kastede Anker og Jernklöer paa Svends Skibe, og holdte dem saaledes faste, havende den Fordeel, da deres Skibe vare höiere, fra oven af at hugge paa de Danske med deres Sværde. Kong Oluf lod selv i Bagstavnen med sine Mænd regne en Hagel af Pile ned paa dem; Ja Kastespyde bleve endog med saadan Styrke udskudte paa de længre bortliggende Danske Skibe, at mange Folk dræbtes og saaredes paa dem. Oluf begav sig endeligen selv i Forstavnen, og blev da Striden saa skarp med Sværd og Spyd, at Kong Svend og hans Folk maatte romme paa de andre Skibe, saa langt bort, at intet Skud kunde der ramme dem. Derpaa lagde den Svenske Konge an med 15 Skibe, og opmuntrede sine Folk med en lang Tale. De Norske vare nu noget trætte, og de Svenske derimod friske, derfor var Anfaldet og hæftigt, allerheldst de vare flere i Tallet, men de förste havde Fordel derved at de stode höiere, hvorover og alle de Svenske Skibe bleve roddede, som ei kunde giöre sig löse fra Jern-Ankerne, og lagde derpaa Kongen selv med de overblevne Skibe saa langt bort, at han var skudfrie, efterat han havde mistet sine störste Skibe. Imedens dette gik for sig, havde

Svend Tveskieg. Aar 1000.

Svend Tveskieg. Aar 1000.

Erik Jarl lagt an til det yderste af Olufs Skibe, hvor han, med at hugge og stikke, nedlagde de fleste, og nødde de øvrige til at romme ind paa det næste Skib, hvorpaa han hug det første løst, og saaledes handlede han med det ene Skib efter det andet, hiulpet heri af de Danske og Svenske, som laae uden om, og med Skud-Vaaben tilføiede de Norske stor Skade. Hertil kom, at Erik fik bestandig friske Folk fra dem. Paa saadan Maade bortrog han først alle de smaae Skibe, og siden de store med, saa at Ormen hin lange var alene tilovers, didhen alle Norske, der endnu kunde føre Vaaben, havde begivet sig. Nu lagde Erik an paa Ormen med sin Jernbard, som og havde høie Bord. Selv stod han i For-Rummet nær Bagstavnen, og var omgiærdet af sine Mænds Skiolde. Hans Folk brugde Hug-Vaaben, og de uden om liggende Danske og Svenske Skud-Vaaben. I saadan Trængsel glemte mange Norske den Fordel, de havde af deres høie Skib, og ginge saa nær ud paa Skibsbordene, tildels maaskee i Tanke at springe ned til Fienden, at endel derover styrtede i Havet og druknede, ved det de vare tungt bevæbnede. Paa Eriks Skib vare da nogle af de ypperste Jomsvikinger, saasom Vagn Akesön, Svend Buesön, og en Normand ved Navn Fin Eyvindsön, som var en fortreflig Bueskytter, og som havde giort den Bue, den unge Einar førte. Denne sidste besluttede at skyde Erik Jarl, og derved, om mueligt, at redde sin Konge. En Piil fløi nu over Jarlens Hoved, og ind i Knappen af Roret, og neppe havde Erik spurgt om, hvo der skiød den ud, forend en anden fløi mellem hans Arm og Side, langt ind i et Bret tæt ved ham. Erik saae da, at disse Pile fløi fra en stor Mand i Krapperummet, hvorover han befoel Fin at skyde ham, men denne, mueligt af Venskab, undskyldte

fyldte sig med, at han var ikke feig, det er bestemt nu af Skiæbnen til at døe, men at han vilde see til at ødelegge hans Bue. Saa giorde han og; Just da Einar havde lagt den tredie Piil paa, traf Fins Piil midt paa Buestrængen, saa at Stræng og Bue brast, hvilket lød saa høit, at Kongen spurgde derom: Einar gav da det saa navnkundige Svar: Norge brast af dine Hænder, o Konge. Saa stor er ei Skaden, svarede Oluf, Gud raader for Rige, og ei din Bue; men tag min, og med det samme kastede han den til ham. Einar prøvede den, og sagde: Far svag er Kongens Bue, kastede den tilbage, og figtede siden mandeligen med Sværd og Siold. Hele Dagen over stod Kongen i Bagstavnen, og skiød bestandig ud paa eengang enten twende Pile, eller twende Gaffoke, det er tve-oddede Spyde. Men som han mærkede, at hans Mænds Sværde bede ei mere, og vare tildels sønderbrudte, saa gik han selv op i Forstavnen, aabnede Høisædes Kisten, og uddelte deraf mange skiønne og skarpe Sværde. Ved at bukke sig saae nu hans Mænd, at Blodet løb ned paa hans høire Arm under Harnisket, men ingen vidste hvor han var saaret. Nu begyndte Folket i Midten paa Ormen at mindskes, fordi Skibet var der lavest, men i Forstavnen, hvor det var høiest, og hvor ogsaa det udvalgteste Mandskab stod, havde Olufs Folk Fordel. Den Jomsvikinger Ulag betiente sig af Mandskabets Svaghed, og gik over Jernkloerne, som fæstede Skibene sammen, første Mand op paa Ormen. Men den Normand Endrid mødte og fældte ham efter en haard Figtning. Nu kom Erik Jarl selv med 15 Mand op paa Ormen ved Masten. Hyrning, Kongens Svoger, gik ham i Møde, og nødde ham til at springe tilbage paa sit eget Skib, efterat nogle af hans Mænd vare dræbte, andre qvæstede. Oluf

Svend Tveskieg. Aar 1000.

 sagde:

Svend Tveskieg. Aar 1000.

sagde da: Herligen stogst du Erik tilbage; Ei heller maae han vente Seier, saa længe han har Thors Billede staaende i Bagstavnen. De forenede Konger og Erik ginge nu i Land paa Øen, hvor de lode henføre de Døde og Saarede, og tilligemed holdte Krigsraad. Thorkel den Høie, overtalt ved meget Guld og Sølv, som Erik Jarl lovede ham, raadde da til, at nedhugge Træer, og kaste dem paa Ormen, at den kunde legge sig paa Siden, og Opgangen derved lettes, hvilket Raad blev fulgt. Slaget begyndte da paa nye, og lod Erik sit Skib med saadan Fart støde an paa Ormen, at alle Forstavnens Zirather bleve sønderbrudte. Nogle lagde med Forstavnene til det, og fegtede nær ved, andre skiøde langt fra paa det uden Ophør. Nu bleve Træerne, som vare ved Touge fæstede i Ruller, nedladte paa Ormens ene Side, hvorved Erik med mange af sine Folk kom op paa dens Dæk, dog ikke uden stor Modstand. Striden blev nu hæftig, Olufs Mænd fulde paa det Stæd, de stode, uden at vige, og ingen kom i deres Stæd, hvorimod Erik ideligen fik friske Folk. Som nu Midten af Skibet var bleven temmelig øde, saa ilede de fra Forstavnen hen til Bagstavnen, for at værge Kongen. Denne skiød nu paa eengang med trende Kesier til Jarlen, men mistede ham, og sagde derfore: Norge er ham bestæmt af Gud, thi han har nu en anden Beskytter end Thor; Virkeligen skal og Erik have lovet at blive en Christen, om han vandt, da han hørte Olufs forrige Ord om Thor, og til den Ende skal Erik have ladet opsætte Kaarset i Stædet for Thor. Nu fulde de tapperste Norske; Thorgeir og Hyrning, Kongens Svogre, Ulf den Røde, og mange flere. Skibet var nu og saa fuldt af Fiender, at det ei kunde rumme flere; og rundt om det laae fiendtlige Skibe. Kolbein Stallare var klædt og væbnet

net ligesom Kongen, og næsten af samme Høide, og Skikkelse, hvorover mange vendte sig imod ham, tænkende at han var Kongen; Begge havde de Silketrøier over Brynjen, sampt guldlagde Skiolde, og Hielmer, hvilke sidste skiulte saaledes deres Ansigter, at man ikke kunde kiende dem. Da nu Oluf saae at alting var forloret, og ei vilde levende falde i sine Fienders Hænder, som efter deres Had og Tidernes Grumhed venteligen havde tilføiet ham en smertelig Død, styrtede han sig bevæbnet ud i Havet, kastede sit Skiold over sig, og sank derfor snart til Bunds. Hans Ven Kolbein styrtede sig ud paa den anden Side, men som han kastede Skioldet under sig, saa blev han optaget af dem, der roede om i Baade, og med Sværde og Spyde dræbte hver den, de funde i Søen. Dog sparede de Kolbein, i Tanke at det var Kongen, men da han bragtes for Erik Jarl, blev han strax kiendt, og skiænket Livet, fordi han ei var Kongen. Saaledes omkom Oluf Tryggvesön den 9 September Aar 1000, Dagen efter Mariæ Fødsel, som i det Aar indfaldt paa en Mandag, da han var 31 eller 32 Aar gammel. I Oluf Tryggvesöns Saga siges, at dette Slag indfaldt i Svend Tveskiægs syvende Regierings-Aar, hvilket viser, saafremt Regningen skal blive rigtig, at man haver ei regnet hans Regierings Begyndelse, førend fra den Tid, han holdt Graverøl efter sin Fader, og saa kan denne Regning ogsaa tiene til at vise, at Harald Blaatand ei er død førend Aar 991. Om dette store Slag haves endnu fire Sange af Halldor den Uchristne, hvilke ere til Erik Jarls Berømmelse. Oluf var en af Nordens største Helte og tapperste Mænd, ivrig og driftig i alle sine Handlinger, uforlignelig i alle Krigs- og Legemsøvelser, bestandig, ja haardnakket i alle sine Beslutninger, naadig imod de

Svend Tveskieg. Aar 1000.

Svend Tveskieg. Aar 1000.

Lydige, grum imod de Ulydige, ikke at tænke som han, var at være ulydig; J en Hast bragte han i saa Aar mange Norske til at blive Navnchristne, hvormed Sagtmodigere vilde have henbragt hundrede Aar; Forhaling var ham værre end Døden, og for Æren giorde han alle Ting. Stor Ligning er imellem ham og den navnkundige Svenske Kong Carl 12, dog med Tidernes Forskiel. De vare begge saa elskede og agtede af Almuen, der letteligen glemmer al Trang, naar den har en kiæk Konge i Spidsen, at den ingenlunde vilde i lang Tid overtale sig til at troe, at saadanne Helte vare omkomne, men paastod fast, at de levede i Skiul, og skulde komme engang igien, naar deres Riger vare bestædde i største Nød. Men hvor ivrig en Christen end Oluf var, saa lader det mig dog rimeligt, hvad Adam af Bremen fortæller, at han stedse vedblev at fæste Troe til Fugleskrig og Flugt, sampt Lodkastning, allerheldst Saxo fortæller det samme, og det desuden neppe er mueligt, heldst i saa uoplyste Tider, at aflegge alle sine gamle Meninger og Fordomme, hvortil kommer, at den Art af Overtroe stod endda længe efter ved Magt. Men naar Adam vil, at han og haver troet paa Troldmænd, da er det ham paadigtet af Had, thi efter Snorro forfulgte han dem med Sværd og med Ild, hvilket omstændeligen berettes. Adam giver ham det Tilnavn Krakaben, hvormed hans Fiender have belagt ham, fordi han udforskede, paa hvilket Ben Kragen stod, og ansaae det for et Varsel. Strax efter Kongen sprunge de overblevne Norske ligeledes i Havet, da ingen vilde overleve sin Herre; men deres Antal var ikkun ni. Olufs Broder Thorkel Nefia sprang sidst, men blev tilligemed otte andre, hvoriblant Einar Thambeskiælver, optaget, bragt til Erik, og dem Livet skiænket. Dog bleve de førte til Jylland, og satte

der

der i Bolt og Jern, men siden for Penge udløste af en ukiendt Nordmand, som Eftertiden giorde til den afdøde Oluf Tryggvesön. For Einar, som en stor og stærk Mand, blev givet 3 Mærker Sølv, hvilket ansaaes for dyrt. Saasnart Kong Oluf sprang fra Borde, raabte den hele fiendtlige Hær Seiers-Raab, og slog med Aarerne i Søen. Sigvald Jarl kom da strax til, og blev af en ledig Tilskuer til en glad Deltager. Den Jagt Astrid havde sendt ud, drog og strax bort, og derved bragtes det Rygte ud, at den havde taget Kongen op, som havde afført sig Harnisket under Vandet, og derpaa deels ved Dukning, deels ved Svømming naaet Skibet. Rygtet bestyrkedes end mere derved, at hans Legeme aldrig blev fundet, men dette er vidst, siger den sanddrue Snorro, at han aldrig mere kom til Norge. Erik Jarl tilegnede sig Ormen lange med alt Byttet derpaa, saa og Seieren. Dronning Thyra, som ved sin Stolthed og Paastaaenhed var fornemmelig Aarsag i sin Mands, Konges og Norges Ulykke, var, da hun førtes for Erik Jarl, høist bedrøvet, og da han trøstede hende med de blideste Ord, sigende, at hun herefter ei skulde besidde mindre Ære og Magt, saa længe hun levede, end hun havde havt under Kong Oluf, saa svarede hun hertil: At hun vel vilde leve, men kunde ikke, fordi hendes Sorg var alt for stor. Som hun nu havde besluttet ved Hunger at ende sine Dage, og derhos ei vilde fortørne Gud med at aflive sig selv, da hun var meget andægtig, saa spurgde hun Bisp Sigurd ad, hvilken der var den simpleste Føde; og rettende sig herefter, da hun ikkun nød et Æble, døde hun paa den niende Dag af Hunger og Sorg. Foruden hende vare der og flere, som toge sig Kongens Død nær: Den Islandske Poet Hallfred Vandræda Skald, svandt bort af Sorg; Den Islænder Stefner, den

Svend Tveskieg. Aar 1000.

første

Svend Tveskieg. Aar 1000.

forste Kongen sendte til Island, for at forkynde Evangelium, og havde været iblant dem, der, uvidende om Striden, seilede forud, drog til Rom, for at lette sin Bekymring, og giorde ved sin Tilbagereise og Ankomst i Danmark, og det just i Sigvalds Jarldomme, en Nid-Vise over Sigvald, hvori han saaledes betegnede ham: „Ikke vil jeg nævne ham, men jeg vil vise „ham: Den Niding har en krum nedbøiet Næse, han som førte „Kong Svend fra Landet, og som svigefuld bedrog Tryggves „Søn." Sigvald blev herover saa forbitret, at han sig selv lig, lod Stefner dræbe. Erik fik og lidet Got af Ormen, thi den blev bestandig liggende paa den ene Side; Venteligen fordi den der var bleven fortynget, hvorover Jarlen lod den i Vigen hugge op. Efter Seieren maatte Norge hovdingeløs bukke under Overvinderne, hvilket venteligen er gaaet for sig endnu i samme Aar, og som saa meget des lettere kunde skee, som Erik vidst, og Svend uden Tvil ogsaa, havde mange Tilhængere der. Svend fik da Vigen, som han forhen havde havt, og lod den bestyre ved sine Mænd, tilligemed Romerige og Hedemarken, med hvilke twende sidste han forlehnede Erik Jarl, og alt Landet indtil Rygiarbit, eller som Thomaskinna vil, alt Landet Østen for Fiorden, maaskee Folden, det er nu værende Osloe eller Christiania Fiord. Den Svenske Oluf fik fire Herreder i Thronde-Lauget, sampt Sundmør, Nordmør, Romsdal, og Romerige fra Got-Elven indtil Svinesund, med hvilket altsammen han forlehnede Svend Jarl, paa samme Maade som Skat-Konger pleiede at have Lande af deres Over-Konger, altsaa maae det ikke være rigtigt hvad en gammel Islandsk Skribent siger, at Svend Jarl faldt fra de Danske, og at hans Broder Erik havde siden alt Landet, thi Svend havde ei sin Forlehning af den Danske, men af den

Svenske Konge. Saavel Erik som Svend gave Skat, den første til den Danske, og den sidste til den Svenske Konge. Alt det øvrige beholdt Erik Jarl frit og uafhængigt. Han var og den klogeste, tapperste og beste af Brødrene, som havde den største Myndighed, ligesom Svend var den deiligste. Begge vare de Christne, og havde ladet sig døbe, men de tvunge ingen til Troen, hvorover ogsaa mange vendte til Hedenskabet igien; Imidlertid vare de meget elskede, fordi de regierede vel og forsigteligen. Svend var, da Svolder Slag skede, forlovet med Holmfrid, den Svenske Olufs Dotter, eller rettere Søster, og venteligen en Dotter af Sigrid Storraade (a), og ægtede hende siden. Saaledes vare alle Nordens Herrer nu besvogrede sammen, hvilket kom Kong Svend vel tilpas i hans forehavende Anslag med at erobre Engelland, thi derved var han ei alene sikker hiemme, og havde Ryggen frie, men kunde endog faae Hielp af de andre Nordiske Riger. Svend Tveskieg. Aar 1000.

Hvor mægtig Danmark da har været, og især hvor stor en Flode, og mange Søe- og Krigsfolk den har havt, kan sees deraf, at endskiønt Kong Svend selv var i Danmark, og stridde med den Norske Oluf, saa kaldte han dog ei sin Flode hiem fra Engelland, hvilket Land den vel forlod, men for at drage til Normandie. Man veed ikke egentligen, hvorfor dette skede, men uden Tvil maae hertil have været en stor Aarsag, saasom man

(a) Den fortiente, men lidet paaskiønnede, Lönbom viser i sine historiske critiske Handlinger, 1 Samling, 8vo. Stokholm 1760. p. 25—27. Anledningen af det Ord Mag, hvi Skribenter have blandet Søster og Dotter, Svigersøn og Svoger sammen. Efter Thomaskinna c. 31. p. 52. var Holmfrid en Dotter af Erik Seier, og beviser Tidsregningen uovervindeligen, at dette er rigtigt.

Tt

Svend Tveskieg. Aar 1000.

man derved forlod alle sine Venner i Engelland, og gav Kong Ethelred Anledning til at mishandle dem, hvoraf han ikke heller glemte at betiene sig. Da Ethelred friede ved Gesandtere i dette Aar, strax efter sin Dronnings Elgivæ Død, til Emma, Søster til den da regierende Hertug Richard i Normandie, og Ægteskabet dog ei gik for sig forend 1002, saa slutter jeg, at de Danske ere gangne til Normandie, for at hindre dette for dem saa farlige Svogerskab, thi Richard var en mægtig Herre, og frygtet i gandske Frankrige, og Ethelred søgte dette Svogerskab alene til sit Riges Forsvar, eftersom Engelland var da bleven meget svækket. Da det saa længe forhalede med Ægteskabet, bliver det ei utroligt, at Richard haver givet de Danske et Svar, hvormed de fornøiede ere vendte tilbage, siden man Aaret efter finder dem i Engelland igien. Saa meget siger dog Mathæus af Westmünster, at den Danske Flode søgte fiendtligen hen til Normandie. Ethelred, som sagt, betiente sig af de Danskes Fraværelse, for at svække deres Magt, og besluttede til den Ende at forstyrre dem i Cumberland, og paa de Engelske og Skotske Øer, eftersom de boede i Mængde udi Cumberland, og havde i paakommende Uhæld sikre Tilflugtsstæder der, saavel ved Nærheden af Skotland, allerheldst de Cumbriske Konger vare Skoter, og Malcolm, den da regierende, var Søn af den Skotske Kong Kineth, som døde 995 (a). Men som Ethelred da havde Fred med ham, saa maatte en Aarsag udfindes. Han lod

(a) Abercromby Mart. Arch. T. 1. p. 152. vidner, at der staaer i et gammelt Manuscript: Rex victoriosissimus super omnibus nationibus Walliæ & Hiberniæ & Norvegiæ, hvilket altsammen er meget overdrevet, heldst om det sidste Rige, med mindre derved sigtes til Norske paa de Skotske Øer.

lod derfore ved Bud kræve Skat af Cumbrerne, som af andre Engelske Landsaatter, dog Malcolm svarede, at han var ham intet andet pligtig, end at komme i Krigs Tilfælde med en Hær til Hielp, ligesom de andre. Ethelred blev herover fortørnet, og sagde, at han imod sin Eed hialp de Danske. Med en stor Hær brød han derfor did op, plyndrede det gandske Land, overvandt de Danske i et stort Slag, og tvang ham derved til en fast Fred, som vel fornemmeligen har bestaaet deri, at han maatte forlade de Danskes Partie. Paa samme Tid, Ethelred drog afsted til Lands, udsendte han sin Flode med Befaling, at seile Norden om Britanien, uden Tvil for at ødelegge alle de Danskes Tilflugtssteder paa Øerne, men den kunde formedelst Modvind ei komme videre end til Anglesey, som den udplyndrede under Anførsel af Eadric, og Uthred, hvilket dog en anden Skribent henfører til Aar 1011, men lader dog Anglesey plyndres af Hedningerne i dette Aar, og Bisp Morgeneu dræbes, da det dog er klart, at det var Ethelreds Flode, som i dette Aar plyndrede Anglesey. Den tapre Brian, Konge i Münster, forladt af Malachias, indgik nu Forlig med Ostmanerne, som vare blevne forstærkede ved friske Hielpetropper fra deres udenlandske Landsmænd, og overlod dem Dublin paa nye, hvorimod de maatte give Gisler. Derefter befæstede de Dublin igien. Ivar, Ostmanernes Konge i Waterford, døde, og kom hans Søn Regnald efter ham. — Keiser Otto besluttede at giøre en Pilegrimsreise udi Fasten til Gnesen i Polen, hvor den hellige Adelbert, der omkom i Preussen, laae begravet, thi Boleslav havde for Penge kiøbt hans Legeme af Preusserne. Paa et Stæd, kaldet Ilva, imodtog Boleslav ham, og geleidede ham med største Pragt til Gnesen. Vel var det Boleslavs Fordel, at være Ven med Keiseren,

Svend Tveskieg. Aar 1000.

seren,

Svend Tveskieg. Aar 1000.

seren, hvis Lehnsmand han og var, men uden Tvil har han vel og sigtet til, at faae ham paa sin Side imod de Danske, paa hvilke han var fortørnet, baade fordi deres Konge Svend havde forskudt hans Søster Gunhild, saa og fordi de Danske havde omkommet hans Ven, den Norske Kong Oluf. Alene kunde han ei bekrige dem, da de nu havde Norske og Svenske til Venner, og hans Flode ikke var stærk nok dertil, allerhelst det er troligt, at Jomsborg haver da været paa de Danskes Side, eftersom dets Høvding Sigvald havde havt saa megen Del i Kong Olufs Død. I det mindste er der ikke at formode, at Jomsvikingerne vilde nu stride imod de Danske. Ved denne Leilighed ophøiede Keiser Otto Gnesen til et Erkesæde, og beskikkede der Kadimus (a) eller Gaudentius, Adalberti Broder, til Erkebisp, og underkastede ham Reinbern, Bisp af Colberg, Poppo af Cracau, og Johan i Breslau; Unger af Posen blev da undtagen, og forblev under det Magdeborgske Erkesæde; venteligen fordi hele Polen havde forhen staaet under Bispen af Posen. Heraf kan sees, hvorvidt Polen da strakte sig, nemlig at Slesien og Bagpommern hørte dertil, hvilket sidste er en nye Bestyrkelse for den Sætning, at den Vendiske Kong Burislav, under hvilken, efter de Islandske Skribenter, Jomsborg stod, og som havde saa meget med de Danske at bestille, er ingen anden end Miseco, og hans Søn Boleslav. Derimod besad Polen den Gang intet i Ukraine, Podolien og Volhynien, som stode under Russerne; Ligesom Halicz, eller Gallizien, og Lodomerien under Ungarerne, og Masover og Lithauer vare frie Folk. Da Keiseren

(a) Cosmas kalder ham Kadun; maaskee det er en Læse- eller Skriver-Feil, i Stedet for Kadun, hvilket nærmer sig Kadimus.

Keiseren stiftede Bispedommer og beskikkede Bisper i Polen, saa bekræfter det og, hvad der fortælles om det samme af ham i Danmark; Og hertil kunde han, som den nærmeste og mægtigste Christen Monark synes berettiget, om end aldrig de Polske Regenter havde staaet under ham. Boleslav vilde give ham megen og herlig Skiænk, opsøgt fra mange Lande, men han vegrede sig for at imodtage noget deraf, sigende, at han alene var kommet til Polen for at bede, dog lod han sig endeligen overtale til at beholde endel, og deriblant 300 harniskede Mænd. Den Polske Regent fulgte ham lige til Magdeborg. De Polske Skribenter foregive, at Keiseren da tillagde ham kongeligt Navn og Krone, men de Tydske, som levede paa samme Tid, vide intet deraf, og blive ved at kalde ham Dux eller Fyrste; Da og Boleslav siden efter forlangede Kongenavn og Værdighed af Paven, saa er det neppe at formode, at han forhen havde faaet den af Keiseren, med mindre han ansaae Pavens Stadfæstelse for en Bestyrkning, og tænkte derved at blive des ærværdigere i sine Undersaatters Øine. Til Slutning tiltog han sig dog selv Kongenavn, som Wippo, en med ham jævngammel Tydsk Skribent, fortæller. Imidlertid kalde Islænderne (a), og alle Nordens Skribentere disse gamle Polske Regentere stedse Konger, fordi man her Nord ei kiendte noget andet Navn for dem, der havde den øverste Magt i Hænde. Dog maae dog Keiser Otto have forundt Boleslav større Herligheder og Rettigheder, end han forhen havde, thi Ditmar skriver saaledes: „Saa længe (Marggrev) „Udo levede, turde Boleslavs Fader Miseco aldrig gaae med

Svend Tveskieg. Aar 1000.

(a) In. 325. Mss. inter Magnæana p. 163. hos mig kaldes Burislav dog ikkun Hertug i Vinland, det er Venden.

Svend Tveskieg. Aar 1000.

„Kappe (a) ind i det Hus, hvor han var, eller sidde, naar han „stod op. Herren tilgive Keiseren, at han haver ophøiet en „Skatskyldig til Herre saa vidt, at han, glemmende sin Faders „Regel, tør stedse efterhaanden berøve sine Foresatte af sin Un„derdanighed, og at Keiseren, besnæret ved Krogen af de hastig „forbigaaende Penge (b), har tilladt ham at giøre sig frie til „Underdanighedens Fornærmelse.„ Af disse Ditmars mærkelige Ord slutter jeg, at han i det mindste ei har hørt noget om, hvorledes Keiseren skulde have giort Kong Harald Blaatand sig underdanig, thi ellers havde han vidst ikke glemt at smælde paa Svend og Knud, der tilforladeligen ei viste Keiseren nogen Lydighed, ligesaavel som paa Boleslav. Erkebisp Willegis af Maynß holdt den 28 Novembee en Synodus i Gandersheim i Bisp Bernwards Fraværelse, hvorover Eggehard Bisp af Slesvig mødte paa hans Vegne; Willegis, fortørnet herover, viste ham til sit Sæde, hvortil Eggehard svarede: „For vore Synders Skyld ere mit Bispedoms Grændser ødelagde af Barbarerne, Byen er „forladt, Kirken er øde, jeg har intet Sæde, og jeg erkiender „mig for en Tiener af St. Maria og Hildesheim, og vil i alt hvad „jeg formaaer tiene det hellige Stæd.“ Disse mærkelige Ord vise, hvor meget der fattes i vor Historie, thi ingen veed nu omstunder, af hvem og naar Byen Slesvig er bleven ødelagt. Maaskee at Folqvard Bisp af Oldenborg er ligeledes i disse, venteligen

(a) Her i Norden maatte i gamle Tider heller ingen med Kappe paa gaae ind til Kongen, hvortil den fornemste Aarsag var, at saadan en ei skulde have et skiult Vaaben hos sig.

(b) Heraf maae man næsten slutte, at Keiseren har taget imod Boleslavs Foræringer.

roligen Vendiske, Uroligheder bleven forjaget fra sit Stigt, hvorfor Erkebisp Libentius sendte ham til Sverrig og Norge at omvende Hedningene, hvilket han giorde med god Fremgang, og vendte derpaa med Glæde tilbage til Erkebispen. Han døde i Bremen, og blev begravet der i St. Peders Kirke med flere Hedningernes Apostler, som Othincar den ældre, Poppo og flere. — I Rusland døde Rogneda, den Varegiske Prindsesse, Moder til Jaroslaw og en af Wolodimers Dronninger. Wolodimers Søn Sweroslaw blev og Fader til en Jens, hvilket Navn kommer mig underligt for, da det nu er saa brugeligt i vort Norden, hvorvel ikke i de allerældste Tider, saasom det er giort af det latinske Janus (60).

Svend Tveskieg. Aar 1000.

Ved

(60) Snorro i O. T. S. S. c. 99—102. 112—130. i Magnus Erlingsons Saga c. 2. Torf. H. Norv. T. 2. l. 9. c. 24. 33—38. 40—42. T. 3. l. 1. c. 1. Lang. scr. T. 1. p. 158. 117. 235. 276. T. 2. p. 153. 15. 169. 190. De Islandske Annaler der sætte Oluf Tryggvesöns Død ved Aar 999, da alle andre have Aar 1000; p. 514. T. 3. p. 37. n. 325. Mss. 4to. inter Magnæana, hos mig p. 162. 75. 76. Leb. coll. præf., hvort han viser, at Elgiva var Ethelreds Dronning, og ingenlunde Concubine. Ad. Brem. L. 2. c. 32. 46. 78. 82. p. 23. c. 89. p. 26. Saxo l. 10. p. 189—191. Gram in Meurs. c. 167. not. b. c. 169. not. c. O. T. S. S. Part. 2. c. 63. p. 228. c. 67. p. 243. c. 55. p. 206. c. 68 p. 245. c. 71. p. 250. c. 80. p. 271. c. 103. p. 315. c. 105. p. 318 — 321. c. 107. p. 328. App. p. 3. Ol. Tr. S. Saga Keenhielmii c. 49. p. 172. c. 58—73. p. 196—261. p. 262. Thomasskinna c. 21. p. 27. Are Frode in Schedis c. 7. p. 46. 48. c. 10. p. 70. 72, hvor den Norske Kong Olufs Død udtrykkeligen henføres til Aar 1000. Mon. T. 8. p. 618. Chr. Sax. p. 130. Chr. de Burgo p. 33. M. West. p. 198. F. Vig. p. 610. H. Hunt. p. 359. S. Dun. c. 164. Bromton c. 882. 883. Gale T. 3. p. 681. 676. Lel. itin. T. 8. p. 84. Whartoni Angl. Sac. T. 2. p. 648. Waræi Ant. Hib. p. 135. 186. Harris Hist. of Dublin p. 104. 198. Keating Hist. of Ireland p. 508. 509.

Svend Tveskieg. Aar 1001.

Ved det 11 Sæculi Begyndelse var Danmarks Forfatning saaledes: Fra Norge havde det nu intet at frygte, thi dets tapre Konge Oluf Tryggvesön var død, og Riget selv delet saaledes, at endog Danmark besad en Part deraf. Vel havde Sverrige ogsaa en Del af Norge i Besiddelse, men fra den Kant intet at befrygte, saasom den myndige Danske Dronning Sigrid vidste endog at lænke sin Søn den Svenske Oluf til Fred, Forbund og Venskab med sin Mand den Danske Svend. Tydsklands Otho var og indviklet i de Italienske Uroligheder, og tænkte derfor ikke paa Danmark. Den stridbare Polske Kong Boleslav havde saa meget med Russer og andre sine Naboer at giøre, at han derfor ei kunde tilføie Danmark noget Ont, som han ellers vel havde Lyst til, formedelst den Haardhed Svend havde tilføiet ham ved at bortsende sin Dronning og hans Søster Gunhild, og derpaa at gifte sig med en anden. Alle andre Stater vare enten for langt borte, eller og for afmægtige til at skade Danmark noget, som havde en hærdet og øvet Krigshær, og en Kriger, som Svend, i Spidsen, der nu tænkte at intet var ham umuligt, siden den store Oluf Tryggvesön var falden. Det er derfore intet Under, at man finder, at de Danske bleve ved at beængste Engelland nu, som før, dog lader det ikke, at Svend selv haver der anført dem, men rimeligen bleven hiemme for at sætte de Norske Erobringer og Sager i Stand. Hvorom alting er,

509. Ditm. l. 4. p. 357. l. 5. p. 367. Ann. Hildesh. p. 721. Chr. Qvedl. p. 285. Ann. Sax. c. 371. Chr. Saxo p. 205. 206. Chartvitius in vita Stephani c. 2. n. 11. Damianus in S. Romualdi vita c. 28. 29. Cosmas Pragensis l. 1. c. 2004. Tangmari vita Bernwardi c. 18. p. 449. Nestor p. 116. Tscherbatow T. 1. p. 371. 372. Arna n. 325. 410. p. 165.

re; saa er dette vidst, at den Danske Flode og Hær kom i det Aar 1001 tilbage fra Normandie, plyndrede og brændte alting lige til Æthelingadene, nu Alton i Hampshire ved Grændsen af Sussex, hvor Almuen af Hampshire modte den, og hvor i et skarpt Slag vel flere Danske fulde, men hvor de dog beholdte Valpladsen, og dræbte 81 Engelskmænd, hvoriblant vare, Æthelveard og Leofvin, tvende af Kongens ypperste Grever, Leofric, Befalingsmand over Hvitcirc i Hampshire, Vulfher, Bispens Tiener (Mand, Þegn), og Godvin, Befalingsmand over Beorthige, maaskee Woorcester, og en Søn af Bisp Ælfsig. Dersfra droge de Danske Vester paa, og komme til Devonshire, hvor Grev Pallig eller Paling kom med alle de Skibe, han havde kunnet samle, til dem, og forenede sig med dem. Denne Paling var gifted med Gunhild, Kong Svends Søster, og vare de begge nogle Aar tilforn komne til Engelland, blevne Christne og døbte. Paling holdt snart med det ene Partie, snart med det andet, og var bleven rigeligen begavet af Kong Ethelred, med Jordegods, Guld og Sølv, men nu faldt han dog paa nye fra ham, og brød den ham saa ofte givne Troe. Efter denne Forstærkning brændte de Danske Tegetun, og mange andre Landsbyer i Devonshire, sampt dræbte mange Mennesker, hvorpaa Indvaanerne i den Egn sluttede Fred med dem. Derpaa lagde de ind i Udløbet af Floden Ex, eller Exmouth, og angrebe Exeter, søgende at brække dens Mure ned, men forgiæves, da Indvaanerne forsvarede sig tapperligen. Dersfra droge de paa een Dag til Peonho, nu Pen, i Somersetshire, hvor Almuen baade af denne Shire og Devonshire, hvorvel i ringere Antal end de Danske, modte dem, anført af Kol (a), en af Ethelreds ypperste Grever, og af

Svend Tveskieg. Aar 1001.

(a) Dette Navn er nordisk.

Svend Tveskieg. Aar 1002.

Grev Eadlig, men i det paafulgte Slag finge de Danske Overhaand, dreve Engellænderne paa Flugt, og dræbte mange af dem. Derefter borttoge de Heste allevegne, og rede Landet igiennem, brændte de Landsbyer Pen og Clistun, hvilken sidste ligger i Dorsetshire, foruden mange andre Landsbyer, og førte meget Bytte med sig til deres Skibe, hvorpaa de fore mod Øster til Den Wight, hvor ingen hverken til Lands eller Vands torde giøre dem Modstand, og hvor de brændte den Landsbye Wealtham (a), sampt mange flere, hvorpaa Indvaanerne der sluttede Fred med dem. Paa denne Øe toge de Vinterqvarter, og plyndrede derfra i Hamp- og Dorset-Shire. For at opmuntre Engellænderne fandt man vel paa at foregive, at den forrige Kong Edvard, Ethelreds Broder, giorde Jertegn, og forlangede at hans Legeme skulde nu bringes derfra hvor det laae, til et hæderligere Sted i Shaftsbury, til hvilket Nonnekloster det derpaa ogsaa blev bragt, og skienkede Kongen det Kloster Bradeford til Shaftsbury, som et sikkert Tilflugtssted for Nonnerne imod de grumme Barbarers (det er de Danskes) Anfald. Dette Ethelreds Brev have iblant andre hans Sønner Athelstan, Edmund, Edvin, Egebirth, Ædred og Edgar underskrevet. Den bekiendte Ædric, eller Eadric, haver der ikkun underskrevet som Thanus. — Til Paliru i Tydskland holdtes den 22 Junii en Synodus i Tvistigheden mellem Erkebisp Willigis af Maynz og Bisp Bernward af Hildesheim, hvor den Pavelige Gesandt, Legat og Cardinal, Frideric, sad mellem Erkebisp Lievizo af Hamborg og Bisp Bernward, men her blev intet afgiort, formedelst Erkebispen

(a) R. Worsley i History of Wight. Lond. 4to. 1781. p. 20. not. slutter, at Wealtham er det Sted, som nu kaldes Werrow.

bispen af Maynz hans Paastaaenhed. Den Slesvigske Bisp Eggehard blev endnu ved at opholde sig i Hildesheim, og mødte paa Bisp Bernwards Vegne paa en anden Samling til Francfurt, der holdtes efter Mariæ Himmelfarts Fest, som indfalder den 15 August. Bernward var syg, derfor sendte han Eggehard for sig, tilligemed sin Notarius, den Præst og Klosterets Decanus Tangwar. Men Tvistigheden mellem Erkebisp Willigis af Maynz og Bisp Bernward blev atter opsat til en anden Samling, som skulde holdes i Fritzlar næste Aar, otte Dage efter Pindsefesten (61). Svend Tveskieg. Aar 1001.

Saasom Engellænderne ingen Ende saae paa deres Elendighed, baade fordi de Danske vare mandstærke, og hærdede Krigere, saa og fordi de ved Hielp af deres Flode kunde gaae allevegne i Land; Saa besluttede de herover at gjøre Fred med dem. Kong Ethelred sendte da efter Overleg med sine ypperlige Mænd, og efter Tilskyndelse af Greven af Salisbury, Herford og Winchester, Eadric Streon, hvilket han dog først blev endel Aar efter, og tilsidst Hertug i Mercia, den Aldermand Leoffig til dem, og blev da Freden sluttet baade i Kongens og hans vise Mænds Navn, paa Vilkaar, at de Engelske skulde give de Danske Fætalie, og 24000 Pund, og disse derimod holde sig fra alle Fiendtligheder, og give til et Pant paa deres Aar 1002.

 Op-

(61) Chronicon Sax. p. 131. 132. Sim. Dun. col. 164. Bromton col. 883. 884. Henr. Hunt. p. 358. Rog. de Hoveden p. 429. Chr. de Mailros p. 153. Math. Westm. p. 198. Flor. Vigorn. p. 611. Monast. Angl. T. 1. p. 216. Vita Bernwardi c. 30. ap. Leibn. in Scr. Brunsw. T. 1. p. 455. 456. Mab. A. Sanct. T. 8. p. 195. 196.

Svend Tveskieg. Aar 1002.

Oprigtighed Grev Paling og hans Hustrue Gunhild; sampt deres Søn til Gisler. Ja efter Aarbøggerne af Dunstaple lader det endog, at de have forbundet sig til at forsvare Engeland imod udvortes Fiender, thi de kalde dem Custodes Angliæ. Men da Leoffig kort efter dræbte Æfic, en af Kongens ypperste Grever, saa blev han derfor giort Udlændig af sit Fædernelaud. Paa samme Tid, nemlig i Fasten, kom den Normanniske Prindsesse Emma, af Engellænderne kaldet Alfgifa, hvortil Gram selv ingen Aarsag kan give, til Engeland, og havde Bryllup med Ethelred. En Engelsk Skribent siger dog, at Ethelred selv kaldte hende Elgiva paa sit Sprog. Hun kaldes og for sin Skiønhed Skyld af adskillige Engelske og Normaniske Skribenter den Normanniske Ædelsten, og Blomster, for ovenmeldte Freds Skyld, og fordi Ethelred havde aldrig tapperligen begegnet de Danske, blev han derimod af sine Undersaattere kaldet Unready ɔ: den Uduelige, den Ubetænksomme. Ved denne Tid lader det, at Richard 2, Hertug af Normandie, har ægtet den smukke og behagelige Judith, en Dotter af den Brittanniske Fyrste Conan, og Søster til den da regierende Gaufrid, som igien ægtede Hedvig, Richards Søster. I Anledning af den Fred som var bleven sluttet mellem de Danske og Engelske, er det uden Tvil, at Ethelred gav Love baade for de Engelske og de i Engeland boende Danske, som vare allevegne adspredde i Landet, sær i Mercia, Ost-Angeln og Northumberland. Disse Love bleve givne til Vanetung, rimeligen rettere Vanating, nu Wantage, en Kongsgaard i Barkshire. De findes, bestaaende af 20 Artikler, hos Wilkins paa Angel-Saxisk med en latinsk Oversættelse, og alene paa Latin hos den gamle Skribent Bromton langt fuldstændigere, og tildels anderledes, i 30 Artikler. Deri fastsættes, at den Fred-

Fred (a), Kongen selv giver, skal, i Fald den brydes, ei kunne forsones med Penge, og den Kongens Aldermand eller Befalingsmand giver i de fem fornemste Stæder, ei forsones ringere end med 12 Pund; Fred, som gives i et fast Slot, forsones med 6 Pund; I et Vaabentag (b) med 1 Pund, og i et Ølhus for et dræbt Menneske med 6 halve Marker, og for et beskadiget med 12 Øre. I begge Tilfælde skulde Gierningen besværges ved Vidner over Helgenes Levninger. Landkiøb, Eiermands Gave, som han med Rette kunde give, Lovkiøb (c), de Vises Svar og Vidnesbyrd skulde holdes ubrødelige. I hvert Vaabentag skulde holdes Thing (d), og de 12 ældste Thani med Befalingsmanden

Svend Tveskieg. Aar 1002.

Uu 3

(a) Uden Tvil er først Fred eller Sikkerhed lyst og stadfæst paa enhver Mands Grund, og siden, da hver Husfader var som Konge paa sin Jord, og han ei kunde befale en anden Husfader noget, bleven udstrakt, hvoraf Thingfred, Veifred, Kirkefred, Markefred ere opkomne, og endeligen hos de Folk, som havde Konger, eller og hos dem, hvor Kongens Magt blev større, i hvilket Fald de Danske befandt sig, opkom deraf den saa kaldte Kongensfred og Borgfred; hos os og de Engelske vedblev længe Ordet Fred, men hos de Tydske forvandledes det efterat de havde faaet stadige Konger, til Ban. See Mösers Osnabr. Gesch. T. 1. p. 22.

(b) Det samme som hundrede, centuria, en vis Del af et Shire eller Grevskab.

(c) Det er gemenligen Igienkiøb af de Herligheder og Rettigheder, man havde misted ved at være bleven udslæger eller landflygtig; men her synes det at betyde de Penge, som bleve givne for Rettens Bekostninger, hvilke ei ubilligen kunde kaldes Lovkiøb.

(d) Udi Middelalderen kaldtes det i Tydskland ogsaa Theve, og Dommeren Thevegreve, hvis Værdighed kun varede saa længe Thinget holdtes. Thy skal egentligen betyde en Bonde-Almues Samlingsplads, hvoraf man let kunde falde paa at det Land Thye havde Navn, dersom vore Gamle ei

Svend Tveskieg. Aar 1002.

manden skulde sværge over Helgenes Levninger, holdende dem i Haanden, at de ikke vilde anklage nogen Uskyldig, eller fordølge nogen Skyldig. De Anklagede skulde give 6 Mark til Borgen, det halve til Grundens Eiermand, og det halve til Vaabentaget; Og hver skulde kiøbe sig Loven for 12 Øre, det halve til Grundeieren, og det halve til Vaabentag. Hver Berygtet gaae til (eller underkastes) et tredobbelt Ordal ɔ: Jernbyrd, eller betale firedobbelt. Vil Herren (a) da frie og rense ham, da maae han enten med tvende gode Thani, som aldrig have betalt Tyvegield, siden at Concilium holdtes i Brandon (i Shropshire) ei heller været anklagede, med dem nøvnlig underkaste sig eet enkelt Ordal, eller betale tredobbelt. Bliver han da uren (overbeviist), da knækkes hans Hals, men søger han at undflye Ordal, da betale det fulde, eller den saa kaldte Hyde, til Sagsøgeren eller Eieren, 20 Øre til Jorddrotten, og gaae dog til Ordal. Men vil Eieren ei gaae til Ordal, da betale 20 Øre, miste sit Thing, og dog hin gaae med Jorddrotten til Ordal, eller betale dobbelt. Dersom nogen, der ei haver Borgen for sig, haver Qvæg, da skal Jorddrotten tage det til sig, og hin betale 20 Øre. Enhver Anklager har Valg enten af Vand- eller af Jern-Ordal (Jernbyrd). Hver Anklage, og hver Ordal skal skee paa Kon-

ei skreve det Piod, dog da Piod betyder et Folk, saa er det og muligt, at Piod og Thye er det samme Ord af forskiællig Udtale. Nu skal Ordet udtales Thegge i Westphalen. Saadanne Bonde-Thing kaldtes i England Thithing, fordi hvert hundrede var igien delet ind i Decanier, eller Parter, bestaaende af 10 frie Personer. Maaskee og at Thy kommer af Ti, decem. Mösers Osn. Gesch. T. 2. p. 167. 168.

(a) Hlaford, hvorved vel sigtes til Greve, Aldermand, eller den, der havde den næste Jurisdiction, snarest til Kongen.

Kongens Borg, og undslaaer nogen sig for Ordal, da skal hans Løftesmand (Cautionist) betale hans Were (det er Hovedgield). Vil nogen undskylde en Tyv, da sætte til Borgen eller Underpant 100 (a) Skillinger (b), de halve til Jorddrotten, og de halve til Kongens Greve uden for Porten (det er at sige i en Bye eller paa en Borg), og gaae til et tredobbelt Ordal. Bliver han ren ved Ordal, da faae sine Penge igien, men bliver han uren, da ligge hvor han ligger, og give andre 100 (Skillinger) til. Hver Mynter, som beskyldes for falsk Mynt, efterat det var forbudet (c), underkaste sig et tredobbelt Ordal, og dræbes, om han er skyldig. Ingen mynte uden Kongen. Hver berøgtet Myntmester kiøbe sig Loven for 12 Øre. Ingen maae sælge Qvæg,

Svend Tveskieg. Aar 1002.

(a) Saavel i Text som Version staaer kun C, og hos Brompton Dretum, men jeg haver lagt Solidi til, for at faae Mening ud, og saa forklarer Somner det ogsaa i det Ord Dretum, som han siger er fordærvet af hundredum, udi sit Glossario bag ved Scriptores Decem.

(b) Af Enskilling eller solidus ginge hos Frankerne 22 paa eet Pund Sølv, og kunde man i Caroli Magni Tid for tvende saadanne Skillinger kiøbe 12 Skiepper Havre, nemlig af den Tydske Scheffel, som er uden Tvil den, der endnu i Tydskland gielder 2 Mark Skieppen. Men den gamle Saxiske Skilling gialdt derimod 60 saadanne Skiepper Havre, og en Stud af 16 Maaneder, og med den betaltes alle Bøder, undtagen Mandslet, hvilken derimod betaltes med den mindre Skilling, der ikkun gialdt een Stud af 12 Maaneder, eller og eet Faar og eet Lam, og disse begge Arter af Saxiske Skillinger anseer Möser for ikke at have været virkelige, men kun en Beregningsmaade, da han nægter Saxerne at have havt klingende Mynt. Alle disse Myntslag og Beregninger komme siden efterhaanden i Brug hos os fra Tydskland og fra Engelland. Mösers Osn. Gesch. T. 1. p. 259.

(c) Denne Lov er meget billig, hvorvel det skeer undertiden i vor Tid, at en straffes efter Lov, som ei var til, ja endog efter Lov, som siden ei bliver til.

Svend Tveskjeg. Aar 1002.

Qvæg, uden han har twende gode Mænds Vidnebyrd, og uden han har i 3 Dage besiddet dens Hud og Hoved, og ligeledes med Faar; Men sælger han Huden inden den Tid, da giælde 30 Ore. Enhver Landsflygtig skal være landsflygtig i alt det Land, som hører sammen; Ingen maae have Vold, Socna, (det er Ret at dømme, curiam, Birk) over Kongens Thanus, uden Kongen alene. For Kongens Ret sættes 6 halve Mark til Borgen, men for en Greve eller Bisps 12 Ore, og for en Thani 6 Ore. Sigtes nogen for at have hælet den, der bryder Kongens Fred, da rense den sig med 36 Vidner, og Greven opgive Renselsen. Men findes han dog hos ham, da ligge de begge under eens Ret. Den Dom giælder, hvori alle Thani ere eenige, men ere de ueenige, da den som 8 bifalder; Men hver af dem, som saaledes overvindes (a), betale 6 halve Mark. Hver Thanus kan vælge mellem Venskab og Lov, og vælger han Venskab (dømmer efter den), da giælde det lige saa fuldt, som om der var dømt efter Loven (b). Men den som dømmer enten under eller over denne Forskrift (c), den betale 6 halve Mark. Men tager nogen offentligen

(a) Dette forstaaer jeg saaledes, at de Thani, hvis Mening blev forkastet, og de altsaa overvundne, skulde betale. Da Lovene vare faa og klare, kunde dette maaskee være nyttigt, thi da kunde ingen letteligen dømme vrangt, uden imod sit bedre Vidende; Men nu Lovene og Sagerne ere saa mange og indviklede, vilde dette være den gienneste Vei til slet ingen Dommere at faae.

(b) Dette giør den foregaaende Lov om Straf for dem, der dømte vrangt, billig; Nu kan en forlade Retten for Slægtskab, maaskee det var at ønske, at han og maatte giøre det for Venskab og Fiendskab, thi dømmer han end ikke vrangt, saa maae det dog koste et ømt Hierte meget, at dømme sin Ven imod, og er det ei at fordre for meget af Menneskeligheden.

(c) Nemlig Venskabs Lov eller Forskrift; Denne Lov var meget ubestemt og vilkaarlig.

gen en anden i Beskyttelse, og giver det tilkiende i tvende Landsbyer, da ansees han ei for en Hæler (a). Sidder nogen uanfægtet og upaatalt paa sin Ære imedens han lever, da maae ingen legge Sag an mod ham eller Arvinger efter hans Død. Kongens Fred maae paa alle fire Sider fra det Sted, han opholder sig paa, og fra dens Port strække sig i Længden 3 Mile, og 3 Fierding Veis, og i Breden 3 Agre, 9 Fodder, og 9 Bygkorn (dette viser at Bygkorn har været Grunden til al Beregning i Land-Maal, og stadfæster Kammerraad Badens Mening). Hvo som rover Mand ved hoi lys Dag, og det bevises at han har giort det tvende Gange, han skal ei være nogen Fred værd (b). Valraf, det er de Dødes Berøvelse, bør føres for Thinge; Benægter den Anklagede det, da rense sig med 48 fuldædle Thani. Ved Lande-Port, (uden Tvil Port eller Led paa Landeveien) og Kirke-Port bør Vægtere være (for at holde Freden; Saaledes forstaaer jeg Bromtons mørke Artikel: Aldredelgate &c.). Hver Baad, som kommer til Bye-Broen, give een Obolus (Farthing) i Told. Et større Fartøi med Segl give een Penge; En Kol eller Holk, som bliver liggende, fire Penge. Af et Brændeskib gives eet Stykke Brænde. Naar Brød-Ugen (c) er, toldes i de 3 Dage, Søndag, Tirsdag og Torsdag.

Svend Tveskieg. Aar 1002.

(a) Denne Lov er grundet paa de gamle Tiders Frihed, da Venskab og Had havde deres fulde Løb.

(b) Herpaa følger en Lov hos Wilkins: Et monetarii, qvi in ligno &c., som jeg ikke forstaaer; saa meget seer man dog, at der tales om falske Møntere, og lader det, at de have havt Stempler af Træe; Og er denne den sidste Lov hos Wilkins, Resten har jeg taget af Bromton.

(c) Herved forstaaer jeg den fierde Uge i Fasten, saasom dens Søndag Lætare har det Evangelium om Brødets Formerelse, da Christus bespiiste de 5000 Mænd; See Pilgram Calendarium p. 179. v. Panes.

Svend Tveskiæg. Aar 1002.

dag. En Fiskerbaad give 1 Obolus, og 1 større Skib 1 Penge, naar de komme til Broen. Folk fra Rouen, som komme med Viin, eller Stør- og Konge-Fisk (a), saa og fra Flandern, Ponthieu, Normandie, Frankrige, skulle underkastes Besigtelse, og give Told, ligeledes de fra Hennegau (b), Lüttich og Nivelle, som reise igiennem Landet. Keiserens Folk, som komme til Skibs, skulle holdes ved god Lands Lov og Ret; og vi (Kongen) have Forkiøb paa deres Skibe, og maae de ei giøre Forkiøb til Borgerne, og skulle de betale Told (maaskee forud). Til Jul skulle de give os 2 Stykker graat Klæde, 1 Stykke bruunt, 10 Pund Peber, 5 Par Handsker, tvende Tønder Eddike, og ligesaa meget til Paaske. Af en Kurv Høns gives een Høne; Af en Kurv Æg, 5 Æg; For Tilladelse at handle med Ost og Smør 14 Dage for Jul, gives een Penge, og for 7 Dages Tilladelse efter Julen atter een Penge. Beskylder Portneren eller Byefogden (Tungrave) nogen for at have underslaaet Tolden, da rense den Sigtede sig med 6 Mands Eed, og være frie (c). Siger han at have betalt den, da nævne Manden, til hvilken han har givet den; Kan han fremvise den, da være upaaanket, men findes den ei, da give Tolden, og 5 Pund til

(a) Somner forklarer Craspiscis ved stor Fisk, Gros poisson.

(b) Saa oversætter jeg Hogge.

(c) Af alt dette sees hvor gammel Told og Consumtion ere, og at Byrder voxte og bleve mangfoldige, ligesom Handel og Handtering, fordi man endda ei havde Erfarenhed nok til at reducere Skatterne til eet Principium, og ei heller Magt til at giøre det, da saa mange Personer i Staten besadde Herligheder og Friheder, og Magt, sampt Sædvane og Principer komme derimod overeens dert at bebyrde Fremmede, der ei besadde Borger-Rettigheder, thi Told paa udgaaende Vare var endda ei indført.

til Kongen. Beraaber han sig paa at have givet den til Cacepollus (Huisßier, Toldbetienten), og denne benægter det, da benægte han det ved Guds Dom (Ordal), og for ingen anden Ret. Gior nogen Herværk inden Havnen (a), eller bryder Thing og Fred paa Kongsvei, da ligge han i uviet Jord, (om han dræbes). Kiæmper han forend han har forlanget Ret, da betale han 5 Pund til Kongen for Borgefred. Men søger han Havnens Venskab, da give han (til Borgerne) 32 Skilling i Boder, om Kongen bevilger det. Ingen Forskiæl synes at være imellem falske Møntere, og de Kiøbmænd, som bringe god Mønt til de første, for at de skulle forfalske dem, og giøre den mindre vægtig, og søge derved at aagre; Saa og dem, der hemmeligen giøre falske Stempler, og sælge dem til de falske Møntere; Ligeledes dem, der beskiære god Mønt. Disse tre Slags Folk have derfore synes lige straffskyldige for alle de Vise. Hvis derfor nogen af dem beskyldes, han være Engelskmand eller fra hin Side Havet (b), han frie sig ved et fuldt Ordal. Hver saadan falsk Mønter skal miste sin Haand, og den fæstes over Møntstædet, og hver den, som i Skove, eller paa noget saadant Stæd, driver sligt, miste sit Liv, med mindre Kongen vil eftergive ham det. Ei heller maae nogen under at være os overhørig, lade mønte god Mønt i hver den Havn, hvor der møntes.

Svend Tveskieg. Aar 1002.

(a) Da man finder, at der i Danmark haver fra gammel Tid, og især fra det 10 og 11 Sæculum, været Handel, sampt og Told paalagt, og dog ingen Love ere derom komne til os, saa haver jeg her villet anføre disse Engelske, da det er rimeligt, at de Danske, som havde saa megen Omgang i England, og toge saa mange Engelske Sæder op, have og tildels heri fulgt dem.

(b) Uden Tvil forstaaes Nordiske herved især.

Svend Tveskieg. Aar 1002.

tes. Kiøbmænd, der faae falsk, eller uvægtig Mønt, skulle enten orsage sig, eller og blive skyldige at miste deres Hovedlod (Wera) eller Liv, ligesom Kongen vil, eller og for forrnævnte Ret befrie sig, at de ei vidste noget urigtigt med Pengene, og dog have Skade for Hiemgield. Havnefogden skal være samme Straf underkastet, som den falske Mønter, naar han har været Medvider deri, med mindre Kongen skiænker ham det, eller han og kan befrie sig ved en udvalgt Eed (a) eller Ordal. Og hermed raader og byder Kongen alle Bisper, Grever, Aldermænd, og Befalingsmænd (b), at de have Opsyn med dem, der bedrive sig Falskhed, og føre den om Landet, saaledes som forhen er sagt, baade hos Danske og Engelske. Og skulle der være 3 Møntmestere i hver anseelig Havn, og 1 i hver en anden, og de have deres Underarbeidere, under ovenmældte Straf, hvis de ei slaae reen og vægtig Mønt. Og alle de, som have Opsyn med Havnene, skulle under Straf af Overhørelse see til at Vægten er i den Forhold til Mønten, som den bør være, og skal enhver Vægt mærkes, saa at 15 Øre giøre eet Pund. Og skulle de alle paasee Mønten, saasom de ere satte til. — Disse mærkelige Love tiene ei alene til at vise, hvorledes de i Engelland bosiddende Danske deres Tilstand var, og at de i alle Ting bleve agtede lige med Engelskmændene, men endog i mange Maader til at oplyse de Danskes Love og Skikke hiemme, efterdi disse komme meget overeens med dem, hvad enten at de Danske have taget efter

(a) Cyrath, saa kaldet, fordi visse Personer bleve dertil udvalgte; Den sættes tvertimod Rimath, fordi alle dertil toges, nemlig alle af en vis Stand, Grevskab, eller hundrede. See Somners Glossarium ad X. Scriptores.

(b) Venteligen Thani.

efter de Engelskes Love, eller og at begge Folk, som for havde boet sammen i Jylland, have fra de ældste Tider af havt saadan Lighed. Efter saadan Forening og Fredsslutning skulde man ei have tænkt, at Freden skulde have varet saa kort, som den giorde, mindst at Engellænderne skulde have været de første til at bryde den; Og hertil lod Kong Ethelred sig dog forlede ved Edric Streon ɔ: Erhververen, Greve af Salisbury, som han siden giorde til Aldermand eller Hertug af Mercia. Nogle Engelske Skribenter sige, at det blev Ethelred forebragt, venteligen ved Eadric Streon, dog alene paa løs Mistanke, og uden Bevis, at de bosiddende Danske tragtede ham efter Riget, og søgte at bemestre sig det, sampt at dræbe ham og alle de Store. Men de rette Aarsager vare, at den Danske Flode var seilet hiem, hvilket alle Omstændigheder vise, at Ethelred stolede paa Svogerskabet med Normandie, og at man ved at undertrykke de i Engelland bosiddende Danske, tænkte at betage deres Landsmænd fra Danmark en stor Støtte, og at afskrække dem fra oftere fiendtligen at besøge Engelland. Hertil kom, at de bosiddende Danske havde undertiden krænket Engelske Koner og Døttre, men nu boede de trygge, og ventede intet Ont. En vis Huna, Anfører for Krigshæren, en tapper og stridbar Mand, skal ogsaa have tilskyndet Ethelred til det paafølgende. Hvorom alting er, saa udginge hemmelige Befalinger fra Kongen til alle Engelske Landskaber, at enhver Mand skulde paa en vis Dag, nemlig St. Briccii, den 13 November, myrde uden Forskiel af Stand, Alder og Kiøn, alle hos dem boende Danske, som for en stor Deel vare giftede med Engelske Piger, ligesom de Engelske igien med Danske; Og kunde dette saa meget des lettere skee, som der var en gammel Anordning, at alle og enhver skulle paa een og den

Svend Tveskieg. Aar 1002.

 sammme

Svend Tveskieg. Aar 1002.

samme Dag slye alle sine Vaaben fra sig, for at eftersees af visse dertil Beskikkede, og dette vare de Danske, som Kongens Undersaatter, ogsaa forbundne til at giøre. Da og de Danske havde efter Sædvane giort sig meget tilgode paa Mortensdag og følgende, saa kunde de Engelske deslettere overrumple dem, da de vare beskiænkede. Denne Befaling blev troligen iværksat. Man saae da Verten myrde sine Giæster; Qvinder, hvoraf mange vare Engellændernes Døttre, Søstre, Koner, nedgravne til Bugen i Jorden, og deres Bryster sønderslêdne af Hunde; Diende Børn kastes imod Dørstolper eller Stene, saa Hiernen sloi ud; Paa nogle Fruentimmer bleve Brysterne afskaarne, andre levende begravne; Nogle bleve dræbte ved Sværd, nogle brændte med Ild. Om denne grusomme Behandling med fredelige Folk hørte endnu Henric af Huntindon 150 Aar efter udi sin Barndom gamle Folk tale. Mordet skede deslettere, saasom det gik for sig paa en Søndag, da de Danske vare vante til at gaae i Bad. Med hvad Grumhed de bleve behandlede i Oxford roser Ethelred selv i et Diploma af 1004, hvorover man saa meget desmere maae undre sig, at Robertus de Monte henfører dette Blodbad til 1005, og Mathæus af Westmünster til 1012. Ethelred siger selv deri, at da han efter sine Høvdingers og gode Mænds Raad havde besluttet at dræbe alle de Danske der vare opkomne paa Øen, ligesom Klinte blant Hveden, saa havde det hændet sig, at de Danske i Oxford havde, for at redde sig, opbrækket St. Fridefwidæ Kirkedørre, i Tanke at være der sikre, og som Almuen ei formaaede at drive dem derfra, saa greb den af Nød til at sætte Ild paa Kirken, hvorved den tilligemed Zirather og Bøgger opbrændte. Iblant de Dræbte vare og Grev Paling med Hustrue Gunhild, Kong

Svends

Svends Søster, samt unge og spæde Søn. Først vare de blevne satte i Fængsel, og overgivne Grev Edric til Bevaring, som dog efter faa Dage lod for hendes Øine igiennembore med fire Spyde hendes Mand og Søn, og hende derefter halshugge. Hun bar Døden kiæk, blegnede ei ved den, men forudsagde, at hendes Blods Udgydelse vilde blive til Engellands største Skade; Ja paa hendes døde Ansigt saaes intet Træk af Frygt eller Angest. Denne Behandling var des afskyeligere, som hun selv frivilligen havde tilbudet sig, Mand og Søn til Gisler og Sikkerhed for Freden, som hun egentlig havde stiftet. Hendes Ungdom, Skiønhed, og den Christne Lære, hun bekiendte sig til, lagde ogsaa Vægt til Medlidenheden. Uden Tvil er dette gaaet for sig i London, hvor Ethelred synes da at have opholdt sig, og hvor utallige Danske bleve omkomne, endog de, der vare flyede ind i en Kirke, thi de bleve dræbte, i det de holdte fast paa Altarerne; og har man Grund til at troe, at mange af disse Danske vare Christne, da de og deres Forfædre havde fra umindelig Tid boet i Engelland, fra Alfreds, Edvards og Æthelstens Tider. Det lader ogsaa at alle de Danske, som vare i Guilford udi Surrey, ere blevne dræbte i dette Blodbad. Alene tolv unge og hurtige Karle reddede sig i en Baad paa Themsen, bleve ved Ebben lykkeligen uddrevne til Havet, hvor de tilbyttede sig et Skib, satte Seil til, og komme lykkeligen til Danmark, hvor de gave Kong Svend alting tilkiende, som og siden tog i mange Aar tilstrækkelig og overflødig Hævn herfor. Da nu Følgerne bleve saa bedrøvelige for de Engelske, saa kan jeg ingenlunde troe, at den Hockeday, Hokmisday eller Hoitidsdag, som de siden i mange Aar firede, er bleven holdet for dette Mord, men for en senere Begivenhed, hvorved Engelland blev befriet

Svend Tveskieg. Aar 1002.

Svend Tveskieg. Aar 1002.

befriet fra det Danske Regimente; hvorved Efterverden har blandet begge Tildragelser sammen, og ment at de Engelske bleve ved et Mord frie for de Danske. De Engelske Skribenter ville, at alle Danske i Engelland omkomme denne Gang; Jeg troer ogsaa, at de have Ret i Henseende til de Stæder, hvor Mordet gik for sig. Men i Northumberland og flere Egne vare de Danske for stærke til, at jeg skulle troe, de Engelske der turde foretage sig noget saadant imod dem. Uden Tvil har Palings Danske Navn været Palne, og kommer det mig derfor ikke gandske urimeligt for, at han har været den navnkundige Palne Toke selv, som paa den Maade lidde Straf mange Aar efter for det ugudelige Mord, han havde begaaet paa Kong Harald Blaatand. Dog som Palne Toke da maatte være temmelig gammel, saa vil jeg snarere troe, at denne Paling eller Palne har været en Søn af Palne Toke, som vore Skribenter have forbigaaet, thi da kan han være bleven opkaldet efter sin Farfader, og en meget fornem Mand maae han have været, siden Kong Svend gav ham sin Søster, venteligen for at belønne hans Faders Tieneste. Udi Thye Land i Aalborg Stift haver forhen staaet i Torup Kirke en skiøn Runesten, ført did fra en Høi, som ligger østen for Kirken, og opreist over Tuko Engellænder Javards Søn, som havde dræbt den Engelske Viking Isvard, der var kommet at røve Jydernes Rigdomme. Egnen og Navnet bringe mig til at troe, at denne Tuko har været beslægtet med Palne Toke, og levet ved disse Tider. Udi de Tronhiemske Samlinger har jeg forhen formodet, at Gunhild kan have været fød Aar 965, ligesom der er ingen Tvil paa, at hun er bleven opkaldet efter sin Moder; Men nu troer jeg, at hun snarere har været fød senere, som 970. Imidlertid

formoder

formodet Langebek dog i en skreven Anmærkning, at Gyrithe har været hendes Moder, veatligen fordi man ofte opkaldet sin afdøde Kone, men er min Tidsregning rigtig, da kan Gyrithe ei have været hendes Moder, thi saa blev denne Gunhild alt for ung (62). Svend Tveskieg. Aar 1002.

Saasnart forommeldte 12 unge Karle havde med megen Graad og Suk givet Svend omtalte Mord tilkiende, opvaktes han strax til en hæftig Vrede og Hævn. Han lod skriftligen forfatte Underretning om den hele Tildragelse, og sendte Breve derom med ridende Bud, ei alene rundt omkring i Danmark, men endog i Norge og Sverrig, sampt flere Lande. En utallig Skare af forvovne og blodtørstige Mænd komme da til ham, til den bestemte Tid, alle drevne af Begierlighed efter Bytte i det frugtbare Engelland, men Svend dreven af Hævn. Dog forend han foretog Aar 1003.

(62) Chr. Sax. p. 132. 133. Gram in Meurf. col. 192. Suhms Gersbedr. p. 98. W. Malm. p. 64. 69. 70. De Pontif. l. 4. p. 29. H. Hunt. p. 359. 360. Rog. de Hov. p. 429. Rob. de Monte ad calc. op. Guiberti Abbatis p. 720. 721. Sim. Dun. c. 164. 165. Ethelredus Abb. Rievallensis c. 362. Bromton c. 885. Th. de Walsingham ypodigma Neustriæ p. 427. Wilh. Gemmet. l. 5. c. 5. 6. Ordericus Vitalis l. 4. p. 506. Rossus p. 105. 106. Lelandi coll. T. 4. p. 83. T. 2. p. 415. Spelmanni Gloss. p. 294. voce Hocday. Langtoft's chronycle T. 1. p. 40. Lambardi Archæonomia p. 147. Wormii Mon. Run. p. 292—295. Danske Atlas T. 5. p. 453. Tronhiemske Samlinger T. 5. p. 63. Chr. Abb. S. Petri de Burgo p. 33. Math. Westm. p. 200. 201. F. Vig. p. 611. Ran. Higden. l. 6. p. 271. Whartoni Anglia Sacra T. 1. p. 225. J. Wallingford p. 547. J. Fordun l. 4. p. 681. Mon. Angl. T. 1. p. 174. 250. Mab. A. S. Ord. S. Ben. T. 3. p. 564. Bromton c. 895. Wilkins leges Anglo-Sax. p. 117. Annales de Dunstaple T. 1. p. 16.

Svend Tveskieg. Aar 1003.

foretog sig noget af alt dette kaldte han alle sine ypperlige Mænd sammen, og drog venteligen om paa Thingene til Almuen, og forestillede dem Sagernes Beskaffenhed, spørgende hvad han skulde giøre. Da de havde Venner og Frænder iblant de Ihielslagne, saa raadde de alle til at hævne deres Død. Derpaa blev Leding udbudet over det gandske Land, og alle de i fremmede Lande, som søgte Ære og Bytte, indbudne. En stor Hær blev derfore indskibet paa en stor Flode, det Kongelige Mærke opsat, og derpaa seilet til Engelland. Der forlod Svend Floden, som det lader, i Cornwall, for selv at drage over til Normandie, da det var ham saare vigtigt, at faae dets Hertug Richard til Ven, thi vel var denne Herre af Nordisk Blod, og kunde derfor som Nordisk Mand ei andet, end afskye det begangne Mord, hvilket han ogsaa giorde, men Engellands Dronning var dog hans Søster. Dette sidste nagtet tog Richard meget vel imod Svend i Rouen, og beværtede ham og Krigsfølge herligen, sluttede endeligen en stadig Fred med ham, som skulde vedvare bestandig imellem alle Danske Konger og Normaniske Hertuger, og deres Arvinger, saa at hvad de Danske plyndrede fra Fienden, det skulde de sælge til Normanerne, og blev derimod nogen Dansk saaret, eller ubeqvæm til Krigen, da skulde han læges og finde Pleie i Normanens Hus, som i sit eget. Til desmere Stadfæstelse besvore begge Folks Fyrster denne Pagt. Derefter imodtog Kongen Gaver af Hertugen, og drog fornøiet til sin Hær. Som en Følge af dette var det vel, at Svend seilede fra Cornwallien til Exeter, hvis Befalingsmand Hugo, af Fødsel en Norman, og sat af Dronning Emma, enten forraadde den til ham, eller og forsømte dens Forsvar, hvorpaa Svend opbrændte og ødelagde Byen, nedrev dens Mure fra den østre til den vestre Port, og erhver-

erhvervede der stort Bytte, hvorpaa han begav sig om Bord paa sin Flode igien, og forte Hugo bort med sig sluttet i Lænker, hvoraf man ei med Vished kan domme hans Uskyldighed, da intet er almindeligere og naturligere, end at elske Forræderiet, og derimod hade og frygte Forræderen. Dette var den forste Frugt af Ethelreds ubesindige og skadelige Gierning, en Gierning endog Hedningene afskyede. Den grumme Statskonst er derfor altid den falske, og bliver altid tilsidst skadelig for Ophavsmanden. Efter Exeters Odeleggelse samlede sig Milicen af Wilt- og Hamp-Shire, da Svend havde giort Indfald i det forste, under Anforsel af den Aldermand Ælfric, som dog her atter opforte sig efter gammel Vane, thi da begge Krigshære komme hinanden i Sigte, stilte han sig syg an, og lod som han brækkede sig, hvorover intet blev forrettet efter det Ordsprog, siger den Saxiske Kronike, naar Hertugen er vaag, saa standser den hele Hær, og bliver forsagt. Da Svend mærkte at den Engelske Hær, hvorvel bedrovet og meget mod sin Vilie, havde draget tilbage, forfulgte han den lige til Wiltun, plyndrede og brændte den, derfra til Salisbury, som og blev plyndret, og endeligen til Havet, og yderst til Hengston-Hill i Cornwallien, hvor venteligen hans Flode laae, paa hvilken han gik om Bord. Paa dette Tog er det vel skeet, at en Trop Danske kom til Malmesbury, for at plyndre den rige Kloster-Kirke og St. Aldelmi Skrin, hvorfra de dog skulle være blevne skrækkede ved et Jertegn, i det en af dem, som med en Kniv vilde grave de Ædelstene ud, der sadde paa Helgenens Kiste eller Skrin, faldt tilbage, og gik fra Forstanden, hvorpaa de alle toge Flugten. Rimeligen have nogle af dem som vare Christne, af hvilke der da vare alerede mange i den Danske Hær, fraraadet de andre denne Gierning. Maaskee og, at

Svends Tvekrig. Aar 1003.

Svend Tveskiæg. Aar 1003. at Dorchester er bleven ødelagt i dette Indfald, hvor tvende Casteller, Maundbury og Poudbyry, skulle være blevne anlagde af de Danske, da de beleirede den. Mathæus af Westminster vil, at Ethelred har i dette Aar beskikket den bekiendte Eadric til Hertug eller Aldermand over Mercia, men det bliver vel rigtigere at henføre det med den Saxiske Kronike til Aar 1007. — Richard, Hertug af Normandie, kom den Franske Kong Robert til Hielp med 30000 Mand imod Burgundierne, som havde giort Opstand, paa hvilket Tog Normanerne lidde meget, men Burgundien blev ogsaa meget medtaget, og Forlig sluttet, som det synes, tilsidst. — Efterat Svend havde indtaget Exeter, kommer det mig rimeligt for, at den Engelske Ethelred lod giøre det Tog til Normandie, hvorom Wilhelm af Jamieges taler, baade for at hævne sig over det Forbund, Richard havde indgaaet med Svend, saa og fordi Wilhelm siger, at der da vare Stridigheder mellem Ethelred og hans Dronning Emma, som venteligen ere opkomne over det hendes Landsmand Hugo overgav Exeter, hvor hun selv havde sat ham til Befalingsmand. Da Svend ogsaa i dette hele Aar opholdt sig bestandigen paa Vestsiden af Engelland, saa synes mig og at de Engelskes Tog kan sættes beqvæmeligen ved denne Tid. Ethelred sendte da en stor Flode til Normandie med Befaling, at ødelegge det hele Land med Sværd og med Ild, undtagen Klosteret St. Michel de Mont, samt at føre ham Hertug Richard bagbunden til. Den Engelske Flode landede i Barfleur, og ankrede i Santfloden. Efter skede Landgang blev plyndret rundt omkring, men en vis Nigel angreb Engellænderne med Krigsmændene af Contentin og med Almuen uformodentligen, og dræbte dem alle paa een nær, som gav de øvrige paa Floden det tilkiende, hvilke derpaa, forladende de andre Skibe, begave sig

paa

Svend Tveskieg. Aar 1003.

paa de tre største, og vendte tilbage. Ved deres Ankomst skal Ethelred have spurgt dem ad, om de førte Richard fangen med sig, og være bleven meget skamfuld ved deres Svar, at de ei havde seet Richard, men vare blevne tilbagedrevne alene ved en Deel af Almuen i et Landskab, hvoriblant endog havde været Qvinder. Er alt dette rigtigt, saa viser det tilfulde Ethelreds Daarlighed, og at han med Rette fortiente Navn af den Uduelige. Mærkeligt er det, at de af Contentin dreve Engellænderne tilbage, thi de vare næsten alle af Nordisk Herkomst, og vedbleve længe deres gamle Sprog. — Den Tydske Kong Henric stadfæstede ved sit Diploma af 23 Maji til den Hamborgske Erkebisp Lievizo alle de Friheder og Rettigheder, som de fremfarne Konger, især Otto 3, havde givet dennes Formænd, hvoriblant Markedet i Bremen, samt Told, og Rettighed at lade slaae Mynt af puurt Sølv, og efter den offentlig vedtagne Vægt, saa og Ban, der er Jurisdictions Udøvelse inden visse Grændser, som og al Kongelig Rettighed, og hvad der vedkom Rentekammeret, Fiscus; Og bleve Hamborg, Bremen, Bukke, Rameslo, Birchsen, Haseburg og Repesholt befriede fra Hertugs, Marggreves, Greves og al Dommer-Myndighed, og alene underkastede Erkebispens og den af ham valgte Advocats (63).

(63) Chr. Sax. p. 133. Ran. Higden. p. 271. J. Wallingf. p. 547. 548. M. Westm. p. 198. Fl. Vig. p. 611. W. Gem. l. 5. c. 4. 6. 7. W. Malm. l. 5. De Pontific. p. 367. Acta Sanct. Maji T. 6. D. 25. p. 90. W. Malm. p. 63. H. Hunt. p. 360. Rog. de Hoveden p. 429. Sim. Dun. c. 165. Bromton c. 885. Coker's Survey of Dorset-Shire p. 68. Cambdeni Britannia, latine, p. 155. Bouquet scr. Franc. T. 10. p. 20. 165. 171. 189. 206. 221. 222. 223. 227. 261. 275. 277. 278. 293. 296. 302. 310. 319. 320. 307. Staphorst Hamb. Kirch. Gesch. T. 1. p. 322. 323.

Svend Tveskieg. Aar 1004. I Aaret 1004 kom Svend med en stor Flode til Norwich, ødelagde og plyndrede den gandske Bye. Ulfkeil raadslog da med de Store i Ost-Angeln om at indgaae Forlig med ham, og at give ham Penge, forend han giorde der alt for stor Skade, eftersom han ved sin uventelige Ankomst havde hindret den tapre Aldermand Ulfkeil af Ost-Angeln fra at trække Troppene sammen. Forliget blev indgaaet, og en anseelig Skat givet af de Engelske, dog Svend, ponsende stedse paa Hævn, og tænkende vrangeligen at Troe og Love ei burde holdes mod troløse Folk, giorde hemmeligen Landgang, dragende til Thetford. Da Ulfkeil det horte, sendte han Bud med Befaling til Almuen i Ost-Angeln, at fordærve og brænde de Danske Skibe, dog denne Befaling blev ikke efterlevet, hvilket viser at der vare mange paa Dansk Partie i Ost-Angeln; Hvorimod han hemmeligen samlede, saa skyndig som muligt, sine Tropper sammen. Svend kom imedens til Thetford, trende Uger efterat han havde ødelagt Norvich, forblev een Nat der, og brændte og ødelagde derpaa denne Bye. Da han Morgenen derpaa vilde vende til sine Skibe, mødte Ulfkeil ham med sin Hær, og blev da et skarpt Slag, hvorudi fulde mange paa begge Sider, og deriblant de fleste Ost-Angliske Store, og tilstode de Danske selv, at de aldrig vare komne til deres Skibe, om den hele Engelske Magt havde været her tilstæde, og at de aldrig vare blevne for saa haardt og mandeligen modtaghe i Engelland. Endskiønt Ethelred saaledes kunde neppe forsvare sig i sit eget Land, saa undlod han dog, efter de Tiders Maade, ikke at give sig prægtige Titler; Saaledes kaldet han sig i et Diploma Anglorum induperator ɔ: Engellændernes Keiser, og Monark over Engellænderne, Orkenøerne, og andre omliggende Øer, da han dog gandske

vidst

vidst havde intet at sige over Orkenoerne, som da beherskedes af deres egne Jarler af Norsk Herkomst, der vare beslægtede med Hertugerne i Normandie. Skotland hiemsøgtes paa samme Tid af Norske Fribyttere, hvilke den nye Skotske Kong Malcolm, der Aaret tilforn var kommet til Regieringen, var saa lykkelig faa Dage efter sin Kroning at overvinde om Natten, alene med 30 Mands Forlis paa sin Side. Den 5 April døde den Engellænder Gotebald, som Kong Svend havde udsendt til Skaane, Sverrige og Norge, for at prædike den Christne Troe, i hvilket sidste Land de Jarler og Brødre Erik og Hagen vel selv vare døbte, saa og tillode den Christne Troe frie Adgang, men dog som vise og gode Regentere tvunge ingen dertil, men forundte alle frie Samvittigheds Øvelse. Og da Adam egentligen siger, at Svend satte Gotebald til Lærer i Skaane, saa kan han i visse Maader ansees for den første Bisp der (64). Svend Tveskiæg. Aar 1004.

Foruden Krigens Elendighed plagedes nu Engelland ogsaa af en Hunger saa stor, at Svend derover saae sig nødt til med sin Hær at forlade Landet, og at begive sig tilbage til Danmark. Men ikke desmindre maatte de Engelske vedblive at give Ethelred og hans Krigsanførere den samme Danegiæld, og andre Skatter, som forhen, saa at Abbed Godric af Croyland maatte allene i dette Aar 1005 give Kongen 200 Mark, hans Aar 1005.

Hertuger

(64) Chr. Sax. p. 133. 134. W. Malm. p. 63. H. Hunt. p. 360. R. de Hov. p. 429. 430. Fl. Vig. p. 611. 612. Sim. Dun. c. 165. Bromton c. 885. Ran. Higden p. 271. Chr. Joh. Abb. St. Petri de Burgo p. 34. Fordun l. 4. c. 39. p. 684. Rob. de Monte p. 720. Wilkins Conc. Angl. T. 1. p. 284. 285. Alfordi Annales Ecc. Angl. T. 3. p. 437. A. S. April. T. 1. p. 396. Ad. Brem. l. 2. c. 29. not. c. Snorro i Oluf Tr. S. S. c. 137. Lang. Ser. T. 1. p. 337.

Svend Tveskieg. Aar 1005.

Hertuger Alfric og Eadric lige saa meget, foruden andre smaae Udgifter, som han dagligen maatte give Kongens Betientere efter Paafordring. Og saaledes vedvarede det i fire Aar efter hinanden. Efter de Tiders Tænkemaade søgte derimod Ethelred at afvende Himlens Vrede, og afværge Barbarernes og Hedningenes Indfald, ved at stifte Klosteret Eynesham. Blant Underskrifterne af dets Stiftelses-Brev forekommer ogsaa Edvard, Kongens Søn med Emma, med de Ord: Jeg siger ei herimod (non renui), hvilket saa meget mere kunde siges om ham, som han ei kunde være fød forend 1003 eller 1004, da hans Moder først blev gift 1002. Heraf sees ellers, hvor forsigtige Munkene vare, at de lode endog andre paa spæde Prindsers Vegne underskrive og tilstaae dem deres Friheder og Herligheder. Eadric underskriver sig der endnu kun som Thanus. Endnu et andet Diploma haves af Ethelred fra dette Aar, hvorudi han skiænker adskilligt Gods til St. Albani Kloster, fordi dets Abbed Leofric havde forstrakt ham 200 Pund Guld og Sølv til at betale Skat (vectigal ac pensio) med til de Danske (a). Mærkeligt er det, at Emmæ Søn Edvard er her den fierde af de underskrevne Prindser, og at Eadred, Edvin og Edgar staae efter ham. Om dette har været et Forsøg af den ærgiærige Emma, at bane ham Vei til Thronen, skal jeg lade være usagt. Da Eadric forekommer i Underskriften endnu kun som Minister, eller Thanus, saa viser det, at han ei alerede var bleven Aldermand.

(a) Heri skriver han sig: Ego Ethelredus sceptrigera ditione Anglis ceterisqve sistentium in circuitu gentibus, voce, habitu, morumqve varietate distantibus Rex subthronizatus, ved hvilke forskiellige Folk vel ei andre kan forstaaes, end de i Engelland boende Danske og Skoter, saa og Britterne i Wales og Cornwallien.

mand. — I Frankerige hialp Hertug Richard atter Kong Robert imod Burgundierne, men de udrettede begge ei stort, og vendte derpaa hiem igien til deres egne Lande. Den samme Hunger, som hiemsøgte Engelland, plagede ogsaa Frankrige og Tydskland, og varede efter Glabri Radulphi Vidnesbyrd i fem Aar. Udi Tydskland holdtes et Concilium i Dortmund, hvor blant Underskrifterne forekomme den Bremiske Erkebisp Lievizo, Eggehard, uden Tvil Bispen i Slesvig, og Othinkardi, rimeligen Othinkar den ældre, Bisp i Fyen, saafremt han har havt noget vidst Sæde. Den Tydske Henric krigede med Polakkernes Boleslav, og havde Leuticierne til Hielp imod ham. Disses Sæder beskrives af den samtidige Ditmar saaledes: Naar de ginge i Krig bleve altid deres Guders Billeder førte foran. De foretoge intet vigtigt uden Lodkastning (hvorved de adspurgde Oraklet). Udi Redariernes Land (hvilket var en Part af deres) laae den Bye Riedegast (egentligen kaldet Rethra, som laae i det Meklenborgske, thi Riedegast var Gudens Navn); den havde trende Kanter, og trende Porte, og var omgivet af en stor Skov, som holdtes for hellig af Indvaanerne, og maatte ei hugges i. De tvende Porte stode altid aabne, men igiennem den tredie og mindste, som gik langs ved en Søe, og var smal, kom man til Templet, der konstigen var bygget af Træe, og hvis Grundvold bestod af intet andet end Horn (venteligen af det slagtede Qvæg). Uden paa vare i Templets Vægge konstigen udskaarne adskillige Guders og Gudinders Billeder. Men inde i Templet stode Gudernes Billeder, af hvilke den første kaldtes Luarefici, som af alle omliggende Folk fornemmeligen dyrkedes; De vare iførte Hielmer og Pantsere, og stode deres Navne udgravne paa dem. De holdte Faner, hvilke aldrig flyttedes uden

Svend Tveskieg. Aar 1005.

Svend Tveskæg. Aar 1005.

til nødvendige Krigstog, og skede det da ved Fodfolket. Til at bevare alt dette vare visse Præster beskikkede, hvilke alene havde Frihed at sidde, naar Almuen kom did for at ofre, eller for at stille Gudernes Vrede. Disse Præster mumlede da imellem sig, og grove med Rædsel i Jorden, for at kaste Lodderne, hvorved tvilraadige Ting skulde udforskes. Naar det var skeet, bleve Aabningerne bedækte med Grønsvær, og derpaa den største Hest, som holdtes for hellig, fort med Ærbodighed imellem tvende Spyde, nedsatte i Jorden, og derefter Lodderne kastede, og spaaet ved Hesten, og bleve de i begge Dele lige, da foretoge de Tingen, men hvis ikke, da lod det bedrøvede Folk det beroe. Fra gammel Tid af troe de, at om en farlig Krig forestaaer, saa skal et stort Vildsvin med hvide og skinnende Tænder opstaae af bemældte Søe, og vælte sig i Sølen med megen Gny udi manges Paasyn: Saa mange Landskaber dette Folk bestaaer af, saa mange Templer har det, og lige saa mange Guder, men ovenmældte Bye er den ypperste iblant alle, hvorfor de og hilse paa den naar de drage i Krig, og ære den med Gaver naar de komme tilbage, og udforske flittigen ved Lodder, og ved Hesten, hvad Slags Offerdyr Guderne heldst ville have sig ofret ved Præsterne; Og stilles de gemeenligen tilfreds ved Menneske- og Qvæg-Blod. Disse Leuticer have ingen Herskere eller Regent over sig. Paa Thinget undersøge de eenstemmigen, og handle siden eenstemmigen. Men sætter nogen sig paa Thinget mod Beslutningen, da prygles han med Kiæppe, og sætter han sig uden for det offentligen imod, da blive hans Eiendele ideligen røvede og brændte, eller han og maae i deres Overværelse give Pengebøder efter sin Stand. Hvorvel de selv ere utroe og vankelmodige, saa paastaae de dog Troskab og Ordholdenhed af andre. Fred

slutte

slutte de ved at afrage deres øverste Hoved-Haar, ved at give høire Haand, og ved at række Græs; Men ved Penge bringes de letteligen til at bryde den. Forhen have de været vores (de Tydskes, Saxernes) Tienere, men nu ere de frie formedelst vore Overtrædelser. Helmoldus beretter, at Radegasts Billede var af Guld, og hans Seng af Purpur; At Byen havde 9 Porte, og var rundt omkring omgivet af en Soe; At til den (hvilket bør forstaaes om Templet alene) gik en Træe-Broe, hvorover alene de, som ofrede og adspurgde Oraklet, havde Frihed at gaae. Frentzel leder Radegasts Navn af Roswoz ɔ: Krigens Anfører, thi han anseer ham for Krigsguden. De Billeder og Redskaber, som for endel Aar tilbage ere blevne fundne paa det Stæd, hvor det gamle Rethra stod, og som beskrives i Maschens og Wogens gottesdienstliche Alterthümer der Obotriter, Berlin 4to 1771, give stort Lys om de gamle Vendiske Guder, allerheldst Navnene findes paa dem med Runer, hvilket tiener til at stadfæste Eddæ Beretning om Vinda-Runer. Iblant dem forekommer p. 137. en Offer-Kniv, hvorpaa staaer Vodha med Runer, og p. 63 — 68. Fig. 4. et Billede af blandet Metal, hvorpaa staaer foran med Runer, Vodha, og derunder Zir, og paa Ryggen, Vodha, Rethra. Billedet er ilde giort, og forestiller foran en gammel Mand med et stort Skiæg. Bag til har det 2 smaae Hoveder. Da Ordericus Vitalis vidner, at Leuticierne (i hvis Land Rethra laae) dyrkede Thor, Wodan og Freya, saa tiener denne Opdagelse til at bestyrke hans Beretning. Da og de Danske havde fra ældgammel Tid Omgang med Venderne, og Jomsborg, de Danskes Colonie, laae i Leuticiernes Land, saa viser dette, hvorfra Venderne finge Runer, og Nordens Guder, men det viser tilligemed klarligen, at Runerne

Svend Tveskieg. Aar 1005.

 ere

Svend Tveskiæg. ere ældgamle Bogstaver, og ingenlunde giorte af de Latinske efter Christendommens Indforsel i Norden (65).

Aar 1006. Den bekiendte Ælfig blev Aar 1006 Erkebisp i Cantorbery efter Ælfrics Død. Forhen var han Bisp i Wiltshire, eller i Salisbury. Med de Store i Landet foretog Ethelred mange Forandringer, som uden Tvil har opvakt megen Misfornøielse, og været en medvirkende Aarsag til de Danskes paafulgte Fremgang. Saaledes afsatte han den Aldermand Vulfgeat, lod blinde de tvende Aldermænd Vulfeah og Ufageat, ja dræbe deres Fader den Aldermand Ælfelm efter Eadrics Tilskyndelse, med hvilket sidste saaledes tilgik: Eadric bad ham til sig, og anrettede et stort Giæstebud for ham i Shrewsbury, som for sin fortrolige Ven. Den fierde Dag førte han ham med sig paa Jagt i Skoven, og da lod han ham uventeligen dræbe ved Godvin Porthund, Bøddel i Shrewsbury, som han ved Skiænk havde vundet. Derefter var det at Ethelred lod blinde hans tvende Sønner i Cocham, hvor han da selv opholdt sig. Mathæus af Westmünster kalder denne Ælfelm Æthelstan. Noget efter dette kom den Danske Kong Svend med en mægtig Flode til Sandwich i Kent, og førte efter Sædvane Udplyndring, Mord

(65) Chr. Sax. p. 134. H. Hunt. p. 360. F. Vig. p. 612. Sim. Dun. c. 165. Ingulphus p. 890. Monast. Angl. T. 1. p. 258—262. Mathæus Paris. in Auct. Additam. p. 1154. 1155. Bouquet Scr. Franc. T. 10. p. 174. 189. 21. 193. 206. 218. 282. 319. 320. Conc. Coleti T. 11. col. 1049—1052. Hertzheim Conc. Germ. T. 3. p. 31. Annalista Saxo col. 402. Ditmarus l. 4. p. 380. 381. 382. Ad. Br. l. 4. c. 12. p. 47. Helm. l. 1. c. 16. p. 51. c. 2. p. 6. Frentzel de idolis Slavorum 4to Diss. 3. B. 2. p. 1.

Mord og Brand med sig. Ethelred samlede da al Krigsmagten af Vest-Saxen og Mercia, og laae den hele Høst ude imod de Danske, søgte og at bringe dem til en Trefning, men forgiæves, thi de bleve ved bestandigen at vanke om, og plyndrede efter Behag, snart hist, snart her, saavel i Kent, som i Sussex, og hver Gang begave de sig til deres Skibe igien. Denne Udskrivning var Landet til større Skade, end de Danske selv, venteligen fordi Bondens Høstarbeid derved forsømtes. Ved Vinterens Nærmelse ginge de Engelske hiem, og de Danske begave sig efter Mortensdag med et overmaade stort Bytte til deres Vinter-Qvarter paa Øen Wight, og samlede did alt hvad de behøvede. Efter Julen droge de giennem Hampshire til Reading i Berkshire, og brændte efter Sædvane alevegne. Da de komme til Wallingford ødelagde de den gandske, ligeledes Ceolesei. Siden ginge de over Æsces-Dune, nu Aston, og Cvicchelmes-Hlæfe, nu Cuckamsleyhill i Berkshire, saa at de intet Stæd nærmede sig Havet, og vendte derpaa ad en anden Vei tilbage igien. De skulle da og underveis have giæstet ind i alle Landsbyer, og taget Deel med i de Giæstebuder Folket giorde sig tilgode med i Julen, men ved Afskeden have efterladt sig til Taksigelse Mord og Brand. Dog ved Cynet, nu Kennet i Wiltshire, kom det til et Slag imellem dem, og Almuen i den Egn, hvorudi de Engelske bleve drevne paa Flugt, hvorpaa de Danske førte alt Byttet i Sikkerhed til Havet, og det forbi Portene af Winchester, uden at Indvaanerne rørte sig det mindste for at sætte efter dem, saa at de derover droge 50 Engelske Mile roligen giennem Landet. Imidlertid holdt Ethelred Julen i Shrewsbury, ligesom ingen Ting var; Derimod overfaldt saadan Frygt det hele Folk, at ingen formaaede at udgrun-

Svend Tveskieg. Aar 1006.

Svend Tveskieg. Aar 1006. d:, hvorledes man længre skulde værge Landet for de Danske, eller hvorledes man skulde drive dem ud af det. Kongen raadslog nu med de Store om alle tienlige Midler, og blev da af dem alle besluttet, at man skulde give dem Skat og Underholdning. I Følge heraf blev saadant Tilbud giort dem, som og de Danske imodtoge, hvorpaa det hele Engelske Folk maatte bidrage til deres Føde og Underholdning. Dette Forlig kan efter al Anseende dog ei være sluttet førend i det følgende Aar. — Udi Frankerige indtog Grev Balduin af Flandern Valenciennes, og forjog derfra en vis Arnulph. For at twinge Balduin kaldte den Tydske Konge og Romerske Keiser Henric den Franske Robert og den Normaniske Richard til Hielp, som ved denne Leilighed kaldes af Balderic Bisp af Noyon Hertug af Rouen, omtrent samme Titul, hvormed vore Nordiske Skribenter belegge de Normaniske Hertuger, nemlig Rude (Rouens) Jarler. Disse tre Herrer giennemstreifede Artois, men beleirede Valenciennes forgiæves. Den 29 Maji for denne Tid besøgte Kong Robert Richard i Fecan, og erklærede dette Kloster frie for al Bispe-Magt og Myndighed. — Bernward, Bisp af Hildesheim, giorde en Reise til Frankerige, og er det rimeligt, at den forjagede Slesvigske Bisp Eggehard, hans fortrolige Ven, har været med ham. Naar jeg eftertænker at Svend, uagtet al den Grumhed, han øvede i Engelland, og den Samvittigheds Fred, han gav hiemme, dog søgte at befordre Udbredelsen af den Christne Troe, ei alene i sit eget Rige, men endog i Norge, saa kommer det mig rimeligt for, at Slesvig, hvilken Bye Eggehard havde maat forlade, fordi den laae øde, haver da været udsat for Vendernes Indfald, som da saa meget sikrere kunde skee, efterdi de Danske havde saa meget med fremmede Lande at giøre, at de derover maaskee ei

kunde

kunde saa vel forsvare sig selv. Omtrent ved denne Tid er det nok, at Ethelreds ældste Søn Adelsten giorde sit Testamente, thi deri skiænker han noget til Eadric, uden at give ham noget særdeles Ærenavn. Mærkeligen kaldes Eadric der Wigfledi Søn, da hans Faders Navn ellers ikke er bekiendt. Adelsten skiænker og adskilligt til sine Brødre, Edmund og Eadvig, og den første Kong Offæ Sværd, hvilket viser, hvor meget de Engelske, saavel som de Danske, satte Pris paa gode Sværde. Til en vis Siferth giver han og adskilligt, og bliver han uden Tvil den Danske Høvding Sigeferth, som siden Aar 1015 dræbtes i Oxford. Til Godvin, Wulfnoths Søn, giver han ogsaa noget, hvilket opvækker Mistanke til Fortællingen i Knytlinga-Saga om Godvins ringe Tilstand i senere Tider, hvorvel man kan sige, at han ved de forvirrede Tider kan være kommen i den (66). Svend Tveskieg. Aar 1006.

De Penge, som ved Fredens Slutning vare fastsatte at betales til de Danske, bleve nu udtalte, nevnlig 30000 Pund, som de ældste Skribenter have, hvorvel ogsaa nogle opgive 36000. Efter dette vendte Kong Svend hiem igien. Denne Fred var bleven sluttet ved Megling af Eadric, som derfor til Belønning blev af Ethelred giort til Hertug af gandske Mercia, og gift med hans Dotter Edgitha. Eadric var af ringe Herkomst, en Farbroder af Vulfnod, Godvins Fader, men svang sig i Veiret ved Aar 1007.

(66) Chr. Sax. p. 134—136. M. West. p. 198. Fl. Vig. p. 612. Sim. Dun. c. 166. Bromt. c. 885—887. Fordun l. 4. c. 35. p. 681. W. Malm. p. 69. H. Hunt. p. 360. Rog. de Hoved. p. 430. Bouquet T. 10. p. 218. 282. 320. 196. 197. 128. 229. 290. 299. 372. 369. 587. 588. Lye Dictionarium Anglosaxonicum, ad calcem in Appendice n. 5. Stevens Monasticon Anglicanum T. 2. App. p. 37.

Svend Tveskieg. Aar 1007.

ved sin Rigdom, Godtalenhed og Snedighed. Han holdt snart med sine Landsmænd, og snart med de Danske, eftersom hans Fordel det udfordrede, ja forraadde ofte Kongens hemmeligste Raad og Anslag til de fidste. Man maae tilstaae, at om Ethelred var en slet Konge, saa blev han og slet tient. Mord, Eeder, Svig, intet sparedes, naar Eadric kunde derved naae sine Hensigter. Han var det fornemste Værktøi til Engellands Undergang. Hans Brødre vare Brihtric, Alfric, Goda, Agelvin, Agelvard og Agilmer, Fader til Vulnoth, som igien var Fader til Hertug Godvin, hvilke alle bleve anseelige Mænd. Dette viser, hvor meget vor Knytlinga-Saga vildfarer, naar den giør Godvin til en Bondesøn, hvorvel det ellers kan være rigtigt, hvad den fortæller om Anledningen til hans Lykke. Den Slesvigske Bisp Eggehard var dette Aar i Francfurt, hvor han i November Maaned var med ved sin Underskrivelse at bekræfte et Diploma, udstædet af Pave Johannes 17, hvorved han stadfæstede det af Keiser Henric 2. nylig oprettede Stigt Bamberg. Den unge Norske Prinds Oluf, som siden blev Konge i Norge, og fik Tilnavn af den Hellige, giorde i dette Aar sit første Søetog, da han var 12 Aar gammel, og seilede forbi Danmark til Sverrige, for at giøre Bytte der, og for at hævne sig paa de Svenske, der havde dræbt hans Fader. Hans Krigsfolk gave ham da Konge-Navn, som altid skede, naar en Konge-Søn anførte saadan Hær. Den Islandske Helt og Skald Gunnlaug Ormstunga begav sig til den Ostmaniske Kong Sihtric eller Sigtryg i Dublin, hans Hof, hvilken Konge ved denne Leilighed faaer Tilnavn af Silkeskiæg, og kaldes hans Moder Kormladur. Over denne Konge giorde Gunnlaug et Æreverß, og fik derfor til Foræring Kongens nye Skarlagens Kiortel, en Kappe med Bræmmer, en Trøie foeret med kostbart Skind, og

et Guld Armbaand af een Marks Vægt. Aaret forhen havde Gunlaug opvartet den Engelske Kong Ethelred, ved hvilken Leilighed Sproget siges, at have været eet i Engelland, Danmark og Norge, og i det første Land ei have lidet Forandring førend under Wilhelm Bastard. Dette kan dog ingenlunde forstaaes om det Angel-Saxiske Sprog selv, men om det Danske, der taltes i Engelland (67). Svend Tveskieg. Aar 1007.

Hvorvel Ethelred nu havde giort Fred med Svend, og denne en Tid lang holdt sig rolig hiemme i sit Rige, saa stolede han dog ei herpaa, men greb til det beste Forsvarsmiddel, han hidindtil havde taget, nevnlig at skaffe sig en Flode. Til den Ende befoel han, at 310 Huder Jord (hide, cassatus) skulde udrede eet stort Skib af det Slags kaldet Skeyd, og 8 Huder skaffe Hielm og Brynje. For desmere at beskytte Landet blev og fastsat paa Concilium til Eynesham, der holdtes enten i dette eller i følgende Aar, at Skibsudrustning skulde skee hvert Aar efter Paasken. Der blev og fastsat i den 4 Artikul, at ingen maatte sælge Christne og uskyldige Personer uden for Fædernelandet, og allermindst til noget hedniſk Folk; Og i den 23: At den, som tragtede Kongen efter Livet, skulde miste Liv og alle sine Eiendele, om det bevistes, men vilde han frigiøre sig, da skulde han enten giøre det ved en meget høitidelig Eed, eller og ved et tredobbelt Ordal efter Engel- Aar 1008.

(67) Chr. Sax. p. 136. F. Vig. p. 612. Knytlinga-Saga c. 11. Sim. Dun. c. 166. Bromton c. 887. Fordun l. 4. c. 40. W. Malm. p. 63. H. Hunt. p. 360. Rog. de Hov. p. 430. Concilia edit. Coleti T. 11. col. 1055. 1056. Hartzheim Concilia Germ. T. 3. p. 36. 37. 38. Snorro i Olufs Saga Helga c. 4. Gunlaug Ormstunga-Saga c. 8. p. 98. c. 7. p. 86. Thomasſkinna c. 23. p. 28. 29.

Svend Tveskieg. Aar 1008.

Engellandernes Lov, og efter de Danskes Lov efter det som var Lov hos dem. Dette viser, at alle Danske ere ei blevne myrdte af Ethelred, thi det var umuligt i Northumberland, Ost-Angeln og paa flere Steder, hvor de havde Overhaand. I et Diploma, givet af Ethelred til Klosteret i Ely, siges Abbeden at have kiobt endel Gods af Kongen for ni Pund af det pureste Guld efter Normanernes store Vægt. Rimeligen have de indført den i Frankerige, for at faae des mere Guld, den Tid de endnu plyndrede der, og de Franske maatte med Guld kiobe Freden af dem. Nogle nyere Polske Skribenter, thi de ældre tie herom, ville at den Polske Kong Boleslav har ved denne Tid undertvunget Landene ved de Floder Saal og Elven, saa og den Cimbriske Chersonesus eller Jylland. Han skal have i Grund forstyrret alle der værende Stæder, og tvunget alt Folket under sit Herskab, og til den christne Troe, og forst Aar 1012 være kommet med Seier tilbage. Nu er det vel vidst, at han Aar 1007 trængde ind lige til Magdeborg, det er og vidst, at Leuticierne i For-Pommern, hvor Jomsborg laae, holdte med de Tydske imod ham, ligeledes er det vidst, at Boleslav havde Aarsag til at være fortørnet paa Svend, fordi han havde forskudt hans Søster Gunhild, som nu opholdt sig hos denne sin Broder, saa og at det derfore, alting overveiet, kommer mig rimeligt for, at der haver været Ufred mellem Svend og Boleslav, og at det haver været den fornemste Aarsag, hvi Svend lod Engelland saa længe sidde i Fred, saa at han endog selv kom ei did igien førend 1013, hvorvel han i næste Aar 1009 enten sendte sine Undersaatter did, eller og tillod dem at fare didhen; Men paa den anden Side er det ogsaa vidst, at Boleslav ei har kunnet komme ind i Jylland, mindre undertvinge det, thi til Lands kom han ei videre end til Mag-

deborg,

deborg, og Søemagten feilede ham, naar Jomsborgerne vare ham imod; Desuden havde han baade for og efter dette Aar nok at bestille saavel med Tydske som med Russer (68). Svend Tveskieg. Aar 1008.

Efterat Ethelred havde faaet sin store Flode i Stand, saa stor, at Engelland skal indtil den Tid ei have havt nogen saaledes, blev den bemandet med det udvalgteste Mandskab, og lagde sig for Anker ved Sandwich, for at beskytte Landet imod alt fremmed Anfald. Noget for den Tid skede det, at Brihtric, Eadrics Broder, anklagede vrangeligen for Kongen sin egen Broder Vulfnoth, der var en af Ministerne, Thani, de kongelige Betientere, enten i Sussex eller Westsex, hvorover Vulfnoth tog Flugten, og foruroligede fra den Tid med 20 Skibe Søekusterne af Engelland, og giorde megen Skade. Noget efter blev det bekiendtgiort for den kongelige Flode, at man let kunde fange ham, naar man vilde passe paa de Kanter, derover tog Brihtric 80 Skibe til sig, og haabede at bringe ham enten død eller levende. Men det faldt anderledes ud, thi en hæftig Storm beskadigede disse Skibe, og nødde dem til at søge Land, hvor Vulfnoth kom til, og opbrændte dem. Saasnart dette rygtedes for Resten af Fløden, hvor Kongen selv var, saa forlode saavel han som de andre Anførere Skibene, og droge hiem, hvorpaa Almuen Aar 1009.

(68) Chr. Sax. p. 136. H. Hunt. p. 360. Rog. de Hov. p. 430. M. Westm. p. 198. F. Vig. p. 612. Sim. Dun. col. 166. Wilkins Conc. Angl. T. 1. p. 289. 290. 294. 287. Hist. Elyensis in Galei Script. T. 1. p. 500 Cromeri Hist. Polon. l. 3. p. 442. Gagvini descr. Polon. p. 60. Sommersberg Scr. Silesiaci T. 1. p. 5. 17. Crassinius in Mizleri Scr. Polon. T. 1. p. 409. Ditmarus. l. 6. p. 378. 382. 384. 390. 394. 395. Chronographus Saxo p. 219. 223. Annalista Saxo col. 407. 418.

Svend Tveskieg. Aar 1009.

muen roede Skibene op til London, og skilte sig ad; Saaledes blev denne hele kostbare Udrustning til ingen Nytte. Ei længe efter kom den 1 Augusti en Dansk Flode til Oen Thanet, under Anførsel af den bekiendte Jomsborgiske Hovding Thorkil den Hoie, hvilken Engellænderne ved denne Leilighed kalde Greve, Comes, det er Jarl, og noget længre hen i August en endnu større Dansk Flode, under Anførsel af hans Broder Hemming og en Eiglaph, hvilken jeg anseer for Eyleif Thorgils Søn, og Broder af Ulf, der siden blev Jarl, hvilke begge vare Sonnesønner af Styrbiörn og Thora eller Thyra, Harald Blaatands Dotter, hvorvel det bliver da vanskeligt efter Tidsregningen at faae Eyleif gammel nok til at anføre en Hær, thi i det høieste kan han 1009 have været 18 til 19 Aar gammel, og maae man da slutte, at han saa tidlig er kommet til denne Værdighed for sit nær Slegtskab med Kongen, thi han var Svends Sosters Sonnesøn. Thorkil var draget til Engelland efter Kong Svends Tilladelse med 40 Skibe, besatte med det udvaldeste og stridbareste Danske Mandskab, for at hævne sin Broders Drab, uden Tvil den bekiendte Sigvald Jarls. Begge disse Floder foere da sammen til Sandwich, satte Folk i Land, hvilke droge op imod Cantorbery, som de strax havde taget, hvis ei den hele Almue af Ost-Kent havde indgaaet Forlig med dem, og givet dem 3000 Pund. Derfra seilede de til deres gamle Qvarter Wight, hvorfra de brændte og plyndrede rundt omkring i Sussex, Hamp- og Berk-Shire. Ethelred lod da udraabe et almindeligt Opbud af det ganske Land, og beskikkede Tropper paa fornødne Stæder i de Landskaber nærmest Havet, og som mest vare underkastede fiendtligt Anfald, men de Danske bleve ikke desmindre ved at fare frem, ligesom tilforn. Dog havde Kongen engang, da de vare

gangne

for høit op i Landet, afskaaret dem Passen med en Hær af mange tusinde Mænd, da de søgte igien tilbage til deres Skibe, og var Almuen færdig til at angribe dem, men Hertug Eadric raadde, som sædvanlig, herfra. Herover blev alt Landet lige fra Northamton indtil Wight udplyndret af dem. Efter Mortensdag droge de Danske tilbage til Kent, vintrede over paa Themsen, og trukke deres Proviant af Essex og andre Landskaber paa begge Sider af denne Flod. De angrebe da ogsaa ofte London, men altid forgiæves hidindtil, Gud være æret! siger den Saxiske Kronikeskriver, hvoraf det er klart, at han har levet og skrevet paa denne selvsamme Tid, og at mange samtidige have fortsat ham, thi han slutter først med 1154, og heraf indsees denne Skribents, eller rettere disse Skribenteres Rigtighed og Tilforladelighed. Ved disse Angreb paa London skulle de have lidet anseelig Skade. I dette Indfald var det og, at det Croylandske Klosters Gods blev plyndret tilligemed al Egnen om Cambridge ved Jarl Thorkils Folk, Landsbyerne brændte, og al Bohave bortført; Imidlertid maatte Abbed Godric dog give Kongen 100 Pund til Landets Forsvar. Da Thorkil opholdt sig i Egnen ved Ipswich blev den hellige Edmunds Lig flyttet fra Edmundsbury. Først i Aaret skal Ethelred have sendt Gesandtere til sin Svoger Hertug Richard i Normandie, for at begiære Hielp og Raad, men det lader ikke, at han har faaet nogen. — Frisland blev nu angrebet af en Normanisk Flode, som løb op ad Merwe og Waal til Tiel, der da var en anseelig Handelstad. Ved Rygtet om deres Ankomst flyede de ved Waal boende høiere op i Landet, efterladende sig alle Ting, undtagen deres Penge. Gotfrid, Statholder i Guelderu, samlede i en Hast endel Folk, endskiønt han var gammel og skrøbelig, og opholdt dermed de

Svend Tveskieg. Aar 1009.

Svend Tveskieg. Aar 1009.

flygtende Indvaanere, for at føre dem an mod Normanerne. Disse havde imedens overfaldet og plyndret Tiel, tilligemed St. Walpurgis Kloster og Kirke. Da Gotfrid havde samlet sin Hær, beskikkede han Grev Baldric af Cleve, og Unroch, formodentlig Greve af Teisterbant, til at anføre den. Normanerne forlode ved deres Ankomst Byen Tiel, førte Byttet bort med sig, og fore ned af Strømmen, brændende dog paa Tilbagetoget endel Landsbyer, der laae ved Flodbredden. — En vis Bruno, som var bleven indviet til Bisp, og som søgte at omvende Preusserne til den christne Troe, blev af dem ved Grændserne af Rusland (a) og Litthauen omkommet den 17 Martii, tilligemed 18 af sine Medfølgere, paa en grusom Maade, thi de hugge ham først Hænder og Fødder af, og siden Hovedet. Han var fra Magdeborg af en fornem Herkomst, og var hans Broder Gothard Morfader til Keiser Lotharius. Aarsagen til deres grumme Medfart var, at de havde forbudet ham at prædike Troen, og han dog vedblev det. Den Polske Kong Boleslav, der bar megen Yndest for ham, igienkiøbte hans og Medfølgeres døde Legemer. Dette var saaledes den anden christne Bisp, som satte Livet til, ved at prædike for Preusserne, thi Adelbert af Bøhmen havde været den første (69).

Efter

(a) Man erindre sig, at Rusland begreb da et stort Stykke af nu værende Litthauen i sig.

(69) Chr. Sax p. 137. 138. W. Malm. p. 63. H. Hunt. p. 360. 361. Rog. de Hov. p. 430. 431. F. Vig. p. 612 613. Sim. Dun. col. 166 167. Chr. de Burgo p. 34. Chr. de Mailros p. 154. Ran. Higden p. 272. Ingulph. p. 891. Emmæ Encomium p. 165. W. Hedæ Hist. Episc. Ultraj. p. 110. Sigebertus Gemblacensis p. 592. Alpertus de diverf. temp. l. 1. c. 8. col. 96 og 97. i Eccardi corp.

Efter Julen streifede de Danske over Clitern, nu Chiltern-hills eller Hoie, der skille Oxford fra Buckinghamshire, og igiennem dets Skove til Byen Oxford, opbrændte den, plyndrende paa begge Sider af Themsen paa Tilbagetoget, og da de finge at vide, at en Krigshær havde samlet sig imod dem ved London, saa droge de over den ved Stane, og saaledes giennem Surrey til deres Skibe, vankende om hele Vinteren; Men i Fasten opholdte de sig i Kent, og bødede Skibene. Efter Paaske droge de til Ost-Angeln, giorde Landgang ved Ipswich, og togede lige mod det Stæd Rigmer, hvor de vidste Ulfkeil stod med sine Tropper. Dette skede i Dagbrækningen Christi Himmelfartsdag den 5 Maji. Ost-Anglerne toge strax Flugten, allene de af Cambridge giorde tapper Modstand. Der omkom Athelsten, Kongens Svoger, og de Aldermænd, Osvi med Søn, Wulfric Spot, Leofvins Søn, som dog først døde den 22 October af de Saar, han i dette Slag havde bekommet, Eadvig, Hertug Alfrics Broder, og mange fornemme Thani eller Ministri, sampt en utallig Mængde af Almuen. Wulfric begroves i det Kloster Burton ved Trent-Floden, som han selv havde stiftet. Den Thanus Thurcytel Myrehoved af Dansk Blod, da hans Fader var en indfød Dansk, var den første af Ost-Anglerne, som tog Flugten, hvilket viser, hvor meget de i Engelland boende Danske bidroge til deres Landsmænds Fremgang. De Danske beholdte Valpladsen, lagde sig Heste til, og spillede Mestre i Ost-Angeln, hvilket Land de i tre Maaneder giennemstreifede, plyndrede og opbrændte Landsbyerne; Nonne-

Svend Tveskieg. Aar 1010.

Klo-

corp. medii ævii T. 1. Marianus Scotus p. 449. Annalista Saxo col. 409. 410. Ditmar l. 6. p. 398. Lang. Scr. T. 2. p. 459. not. a. Martene coll. Monum. T. 6. col. 829.

Svend Tveskieg. Aar 1010.

Klosteret Runeberceaster i Norfolk blev da odelagt. Ja de brøde endog ind i de moradsige Egne, dræbte Mennesker og Fæe, og brændte Stæderne, hvoriblant Thetford og Cambridge, ligeledes de behagelige hoie Egne ved Walsham. En Engellænder reddede sig dog ved at værge sig med ugemen Tapperhed fra Trapperne af Opgangen i et Taarn. De Danskes Grumhed gik da saa vidt, at de slængte smaae Børn op i Luften, og modtoge dem paa Spydespidserne. Rimeligen have de fleste af dem været Hedninger, og Jomsborgerne haarde Halse, hvilke Svend selv var glad ved at blive af med, og derfor havde ladet dem saa villigen fare. Paa saadan Maade udplyndrede de Danske alt Landet indtil Lincolnshire. Disse Ødeleggelser foraarsagede, at alle Videnskaber, baade geistlige og verdslige, bleve udi Engelland tilsidesatte, saa at Theologien lærtes ei igien offentligen i Oxford forend Aar 1133. Siden rede de Sønder paa til Themsen til deres Skibe, men Fodfolket seilede did, og brøde de ind i Oxfords- og Buckingham-Shire; Fore saa op til Bedford, og derfra til Themsford, brændende allevegne. Vel søgte de Engelske at forhindre dette, men naar de vare i Vester eller Nord, saa vare de Danske i Øster eller Sønder. Endeligen bleve alle de Store kaldte til Kongen, men naar noget vedtoges, da stod det ikke een Maaned, og fandtes der ingen Hertug, som vilde samle Hæren, men enhver tog Flugten det første han kunde, og det ene Landskab vilde ei komme det andet til Hielp, venteligen fordi intet var sikkert for Overfald. Kort for St. Andreæ Fest den 30 November komme de Danske til Northamton, brændte den, og plyndrede i dens Egne, derefter ginge de over Themsen ind i Vest-Saxen, og vendte sig derpaa mod Moradserne, eller de lave Lande i Sømersetshire, kaldte Creningamersc, nu Brentmarsh, hvor de opbrændte

brændte alting, sampt den meste Deel af Wiltshire, hvorpaa de begave sig midt om Vinteren til deres Flode, efterat have streifet om og plyndret efter eget Behag. Midt under disse gruelige Odeleggelser sørgede Engellænderne for den hellige Edmundi Legeme, og bragte det ved Ailwin i Sikkerhed til London, hvor det forblev i 3 Aar, efter hvilken Tid det blev bragt tilbage til Bredicesworth. Ved disse Tider havde og de Danske med Skoterne at bestille, som man med Vished kan see af den gamle Skotske Skribent Joannes Fordun; Men de nyere Skribenter, Hector Boethius og Buchananus, berette det altsammen med langt flere Omstændigheder, af hvilke jeg nu vil udvælge de rimeligste, thi det Seierstegn, som endnu findes i Skotland paa det Stæd, Skoterne skulle have overvundet de Danske, tillader ei at tvile paa, at der jo er skeet noget betydeligt. Fordun siger i Almindelighed, at den Skotske Kong Malcolm overvandt de Danske Fribyttere, som ofte ginge i Land, trende Gange, og at de engang bleve i hans Fraværelse slagne af Almuen. Efter Hector Boethius var Anledningen til Krigen denne, at Skoterne hiulpe Ethelred imod de Danske. Krigen varede og efter ham i trende Aar. De Danske komme til Skotland anførte af Enetus eller Enecus, hvilket Navn Vedel giver ved Henneke, og af en Olaf, hvorved Boethius forstaaer den Norske Kong Oluf den Hellig, men Spørgsmaal, om denne Oluf ei bliver Eyleif, Ulf Jarls Broder. De løbe op ad Spey-Floden, og plyndrede rundt omkring i Landskabet Murray, brændte Kirker, og dræbte Præster. Skoterne indsluttede sig i de tre Kasteller, Elgin, Forres og Nairn, hvilket sidste, som det fasteste, de Danske først beleirede. Imidlertid trak Malcolm sine Folk sammen, og sendte Gesandtere til Fienden, klagende over dette Indfald, men de Danske dræbte

Svend Tveskieg. Aar 1010.

disse

Svend Tveskieg. Aar 1010.

disse Gesandtere. Derpaa rykte Malcolm an; Striden blev hæftig ved Killos, men som Skoterne figtede uden Orden, saa bleve de slagne, og mange nedlagde. Malcolm selv blev saaret, og baaren for død ud af Slaget. Besætningen i Nairn overgav sig derpaa med Vilkaar, at nedlegge Vaaben, og ellers ubehindret at drage bort. Dog de Danske plyndrede den, og hang den op paa Kastelsmurene. Derefter giorde de Nairn end fastere, og fra en Halvøe til en Øe, kaldende denne en Borg. Levningerne af denne Fæstning sees endnu i Moray's Fiord paa et Næs, dog ikke ved Nairn, og kaldes den endnu Burgh-Sea, og ligger ved Ebben 24 Alen over Vandet. Paa tvende Sider staaer Klippen rag op; Imod Østen er den steil, og imod Sønden er den beste Opgang. Oven paa har den en retvinklet Skikkelse, er omtrent 150 Alen lang, og 45 bred. Rundt om den har været en Vold af Egetræer, af hvilke endnu findes Levninger i Jorden, hvoraf man kan see at den har brændt. Der ere endnu Levninger af andre Sten- og Jord-Volde, sampt Diger. Besætningerne af Elgin og Forres, forfærdede over ovenmældte Grumhed, forlode dem, og hermed var hele Murray til Priis for Fienden, som overvintrede i den, og tvang Skoterne til at høste for sig. Den hellige Colon skal ved denne Tid have prædiket for Indvaanerne paa Orkenøerne, og været deres Bisp. Frisland besøgtes nu atter af de Danske, som komme did med 90 lange Skibe, og føere op ad Merwe og Lek, havende uden Tvil Anslag paa Wyk te Duurstede. Men de funde Flodbredderne vel besatte med Fodfolk og Ryttere, og desuden med nogle Skibe. De forreste af deres Skibe kastede derover Anker, og oppebiede de efterfølgende. Efter holdet Krigsraad besluttede de ingen Landgang at forsøge, men alene at begiære frie Fart paa Floden.

Den

Svend Tveskieg. Aar 1010.

Den blev dem tilstaaet; Dog da de forreste af deres Skibe neppe vare komne til Rhinen, saa grebe nogle af den Egns Beboere deres bageste Skibe an med et stort Skib. De forreste Normaniske Skibe vendte sig da om, og nødte Friserne en Tid lang til at vige, satte og noget Mandskab i Land for at afskiære dem videre Hielp. Dagen derpaa blev det Rygte udbredet paa de Frisiske Skibe, at Rytteriet var i en skarp Strid med Normanerne, og havde alerede tilføiet dem stor Skade. Derpaa angrebe Friserne uden Orden og Anfører, baade til Lands og Vands, med et stort Skrig, hvorover Normanerne letteligen sloge dem paa Flugt, og borttoge deres Skibe, hvorvel ei uden anseelig Forlis paa deres Side ogsaa. Efter dette droge Normanerne til Utrecht, hvor man af Frygt, og for desbedre at forsvare Slottet, afbrændte Husene langs Havnen. Ved Ankomsten gave de tilkiende, at denne Skade smertede dem, saasom de havde intet Ont i Sinde med Byen, og forlangte alene at indlades for at forrette deres Gudstieneste, hvilket dog paa en hoflig Maade blev dem afslaaet. Efter dette droge de bort, uden at giøre nogen Skade, hvorvel de letteligen kunde have bemestret sig Byen. Og dette giorde de vel, dels fordi de fleste af dem vare Christne, dels og af Ærbødighed for den Utrechtske Bisp Ansfrid. Siden den Tid skede ingen flere Indfald af Normanerne i den Egn (70).

(70) Chr. Sax. p. 139. 140. H. Hunt. p. 361. Rog. de Hov. p. 431. M. Westm. p. 198. 199. F. Vig. p. 613. Sim. Dun. col. 167. 168. Bromton c. 888. Chron. de Mailros p. 154. Monast. Anglic. T. 1. p. 271. 291. Lelandi itin. T. 4. p. 157. Rossus p. 100. 101. Lel. coll. T. 1. p. 48. History of Moray by Shaw p. 210. 211. Fordun l. 4. c. 39. p. 683. Hectoris Boethii Hist. Scotorum l. 11. fol. 239—241. Buchanani Hist. Scotiæ l. 6. p. 108. Suhms

Svend Tveskieg. Aar 1011.

Efter engang tagen Beslutning sendte nu Ethelred og de Store Bud til de Danske om Fred, og tilbøde dem Skat og Proviant, naar de kun vilde staae fra deres Plynderier. Dette Bud kom vel sent, efterat Skaden var bleven for stor, og deres Mod derved voxet, thi, det gandske Northumbriske Rige fraregnet, saa havde de nu af 32 Shirer igiennemstreifet og plyndret 16, hvilke den Saxiske Kronike saaledes opregner: Ost-Angeln, Essex, Middelsex, Oxford, Cambridge, Hertford, Buckingham, Bedsford, det halve af Huntindon, en stor Del af Northamton, Kent, Sussex, Hasting, der dog ingen ret Shire var, Surrey, Bark, Hamp, og en stor Del af Wilt-Shire. Det lader ei at Thorkil har imodtaget Freden, de øvrige lode sig den afkiøbe ved 8000 Pund. Men desuagtet, saa og at overflødig Fætalie blev dem meddelt, bleve dog endel ved partievis at plyndre, dræbe og tage til Fange, men forløbe sig endeligen efterhaanden, og adspredtes i Flekker og Byer, som de best kunde. Femten af deres Skibe, med Mand og alt, underkastede sig Kong Ethelred, og svore ham Troskab. Den 8 September kom en Hær, anført af Thorkil, for Cantorbery, beleirede den i 20 Dage, hvorvel Beleiringen synes først ret at være gaaet for sig den 21 September, satte Ild paa den ved deres Krigsmachiner, hvoraf de udskode gloende Pile, opkastede Jordhøie, bygde Taarne, og brugte Murbrækkere, hvilket altsammen skede mest af Engellændere selv, sampt tvunge den og ved Hunger, saa at Erkebisp Elfeg sendte derfore ud om Fred. Men endeligen indtoge de den ved Forræderie af Erkedegnen

Suhms Forb. p. 5. 6. Demsteri app. ad Hist. Scotic. L. 1. c. 10. 12. & in ejusd. Menologio Scotico die 6 Junii, in Bartholini coll. MS. Seculi 11. Vedels Svend Tveskieg p. 181. Alpertus de divers. temp. col. 97. 98. i Eccardi Scr. M. Ævi T. 1. Sigeb. Gembl. p. 592.

nen Ælmar, som kort forhen havde faaet sit Liv skiænket af Erkebisp Elfeg, og droge ind giennem de opbrudte Porte under Trompeters Lyd, eftersom der vare ingen Beskyttere mere paa Volden, da enhver var løbet hiem for at dæmpe Ilden. Mange Mennesker bleve da dræbte, saa at Gaderne laae fulde af døde Kroppe. Den største Deel af Byen blev og opbrændt. Mange bleve nedstyrtede af Murene. Nogle ophængte ved deres lønlige Lemmer, indtil de døde; Man saae Qvinder slæbte ved Haarene giennem Gaderne, og tilsidst at kastes i Luen, diende Børn, revne fra Mødrenes Bryste, at opkastes i Luften, og modtages paa Spydespidserne, eller og overkiøres, og knuses af Kiærrer. Vore Fædre vare da, som alt for ofte, afskyelige. Erkebisp Elfeg, tilligemed Ælfvord, Kongens Greve, Abbed Leofvin, Bisp Godvin af Rochester, og Leofrona, Abbedisse af St. Mildredæ Kloster, bleve da fangne, men Ælmar lode de gaae frie. Erkebispen tiltalte de Danske haardt, derfore blev han og spændt, og slaaet med knytte Næver, og maatte staae ved Indgangen af Kirken og see paa deres Fremfart. Alle Geistlige, saavel Mænd som Qvinder, foruden en stor Mængde af Almuen, bleve da og fangne, og opholdte de Danske sig efter eget Behag i Byen. Endeligen, efterat de havde rent udplyndret den, førte de Erkebispen fangen og bunden med sig paa en Baad til deres Skibe, som laae ved Greenwich, hvor de holdte ham fangen i 7 Maaneder, og lode ham bevogte ved tolv Krigsmænd. Didhen førte de og fangne Qvinder, Børn og Mænd. Christkirke, som den fornemste i Byen, blev plyndret og brændt, og hvert tiende Menneske ved Lodkastning kun frelst, saa at 9 af 10 bleve dræbte, uden Forskiæl af Kiøn eller Alder, og beløb sig de Dræbtes Antal til omtrent 8000. De Reddedes Tal derimod bestod ikkun i 4 Munke og 800 andre Personer. Imidlertid

Svend Tveskieg. Aar 1011.

Svend Tveskieg. Aar 1011.

lertid kom Blodgang i den Danske Hær, hvorved 2000 satte Livet til, og døde der dagligen 10 til 20; Men Elfeg skal have læget dem ved viet Brød, hvorfore de ved fire af deres Fornemste afflagde Taksigelse hos ham, men fordrede derhos 3000 Mark i Løsepenge, dog forgiæves. De christne Danske, som ansaae dette for Himlens Straf, søgte derfore at overtale deres hedniske Landsmænd til at giøre Bod, og stille Erkebispen tilfreds, men forgiæves. Aarsagen, hvorfore de vare saa vrede paa Elfeg, skal have været denne, at han forhen havde omvendt endeel af Thorkils Folk, og kiøbt Fanger løs hos dem. Derfore gave de ham og, da de slæbte ham bort, et slemt Saar i Skulderne. Maaskee og at Thorkil har villet hævne paa Elfeg, det han forhen som Bisp i Winchester fornemmeligen overtalede Oluf Tryggvesön til at lade sig døbe, og at forlade Kong Svends Partie. Desuden havde han, som Erkebisp, søgt i mange Maader at hindre deres Fremgang, og at opmuntre sine Landsmænd til tapper Modstand, og ligeledes omvendt mange Danske, og derved svækket de øvriges Magt. Da Byen blev beleiret raadde mange ham til at tage Flugten, men han vilde ikke. Hertug Eadric, hvis Broder Adelen i Cantorbery kort forhen havde dræbt, og opbrændt hans Hus for hans grumme Regimentes Skyld, og fordi han havde talt ilde om dem hos Kongen, skal og hemmeligen have opmuntret Thorkil til dette Tog mod Cantorbery, efterat han først forgiæves havde forlanget Hævn af Kongen, som gav til Svar, at hans Broder var dræbt med Rette; hvorpaa han med 10000 Mænd havde søgt, ligeledes forgiæves, at trænge ind paa Slottet. Derefter giorde han Forbund med de Danske, ei alene om at bekrige Cantorbery, men endog hele Engelland, og efter Seieren at dele det; herpaa gave de hinanden Hænder,

og

og aflagde Eeder. Han skulde have Ost-Angeln, og de Norddelen af Landet. I Følge af denne Foreening forlode de Danske London, hvor de havde Vinter-Qvarter, og seilede til Sandwich, hvor Eadric mødte dem med en utallig Hær af Fodgængere. De truede Erkebispen paa Livet, Eadric Adelen, og begge tilsammen alle Borgerne i Cantorbery. De Danske skiænkte Elmer, Abbed af St. Augustini Kloster i Cantorbery, Liv og Sikkerhed, og lode det hele Kloster være i Fred; hvilken usædvanlige Mildhed Munkene siden digtede at være frembragt ved et Mirakel. Dog mener Somner rettere, at han haver tilkiøbt sig Fred for Penge. I dette Indfald er det nok skeet, at Geistligheden af St. Mildredæ Kloster i Limege gik de Danske i Møde, efterat den havde samlet sin Almue sammen; I Slaget bleve vel 1240 Danske paa Pladsen, men derimod ogsaa al fornævnte Geistlighed, undtagen Stædets Præst. Ved dette Indfald bleve i Cantorbery mange Helgenes Levninger nedgravne, og aldrig siden igien fundne. Alle Elphegs Landgods bleve da og udplyndrede og ødelagde. Den 1 October blev Abbedissen Leofrona af St. Mildredæ Kloster, tilligemed hendes Nonner, paa adskillig Maade henrettet af de Danske, efterat de først havde forhaanet dem. Hendes Kloster, som var indviet St. Marie til Ære, og laae paa Thanet, havde de forhen brændt tilligemed endel Nonner, dog blev St. Mildredæ Grav der ubeskadiget. Den hele Øe Thanet blev da og plyndret og ødelagt af dem.

Svend Tveskieg. Aar 1011.

Ved Foraarets Nærmelse samlede den Skotske Kong Malcolm atter en nye Hær, og holdt Slag med de Danske ved Murthlac i Braes of Mar, et Landskab i Aberdeen-Shire, inde i Landet, hvor de tre tapre Skoter, Kenneth fra Øen Ile, Grim fra Ernevall, og Patrick fra Dunbar, satte Livet til, hvorpaa

Skoterne

Svend Tveskieg. Aar 1011.

Skoterne toge Flugten, dog fik Malcolm dem til at standse den ved St. Molocs Kapel, hvorpaa han brød ind paa de Danske, og dræbte deres Anfører Henneke, som just sad med blottet Hoved til Hest, i Tanke at Seiren var vis; Og herpaa toge de Danske Flugten, og trykke sig under Olavs, rettere Eyleifs, Anførsel tilbage til Moray, hvorhen Malcolm ei fandt for got at forfølge dem, da han havde mistet Kiærnen af sin Hær; han trak sig derfore til Angus, og forblev i Forfair, hvor han overlagde med de Store Landets videre Forsvar, og hvorledes man skulde tage Moray ind igien. Og derpaa er det uden Tvil, at Malcolm har stiftet et Bispesæde i Murthlac eller Mirthillac, men siden flottet det til Aberdeen, ei langt fra det Stæd, hvor han overvandt den Norske Flode, som Fordun vil, men efter mine Tanker snarere for den sidste Seier over de Danske. — Imellem Hertug Richard i Normandie og Grev Eudes af Chartres, hvis Hustrue Mathilde, Hertugens Søster, nyligen var død, opkom Krig om Slottet Dreux, i hvilken den sidste kom til kort, da den første havde ei alene sine egne Undersaatter, og dem af Bretagne til Hielp, men kaldte endog tvende hedenske Konger eller Prindser, nemlig ovenmældte Norske Oluf, og en Lacman eller Lagman (a) fra Sverrige til Undsætning. Disse komme med en stor Flode og Hær, først til Bretagne, hvor de overvunde Indvaanerne i et stort Slag, ved at lade grave dybe og smalle Grøfter, hvori deres Rytterie styrtede. Siden indtoge de Byen Dol, brændte den op, og dræbte Indvaanerne, tilligemed dens Forsvarer,

(a) Nogle, deriblant Lagerbring, mene, at herved forstaaes Ulf Jarl, og sigtes til hans Værdighed, at han maaskee har været Lagman; Men da Lacman forekommer mere end eengang, som en Persons Navn, iblant de Sudersiske Konger, der vare Nordiske, saa bortfalder dette uden Tvil.

Svend Tveskiæ. Aar 1011.

svarer, Advocat, Salomon. Derefter droge de til Rouen, hvor de bleve herligen imodtagne af Richard. Men da den Franske Kong Robert hørte dette, forligede han Richard og Eudes sammen til Coldres, et mig ubekiendt Stæd, hvorpaa de twende fremmede Konger forlode Landet. Forend dette Franske Tog kommer det mig rimeligt for, at Oluf haver giort de twende, Snorro omtaler, nevnlig det første til Danmark, hvor han slog sig i Sælskab med Thorkil, hvoraf jeg slutter, at denne har i Begyndelsen af dette Aar været fra Engelland, allerhelst der tales intet om hans Bedrifter i bemældte Land for i September. Thorkil var i Begreb med eene at gaae ud paa et Krigstog. Oluf slog sig da i Sælskab med ham, og seilede de Sønder paa langs Jyllands Side, og ved det Stæd kaldet Sudurvik (a), hvor de overvunde mange Søeroverskibe. Derfra seilede Oluf til Frisland, og laae ved Kinnlima Side, som Schöning anseer for Kennemarland. Der giorde han Landgang, og fægtede med det Frisiske Rytterie. Benno, Hertug af Saxen, døde den 9 Februarii, og havde sin Søn Bernhard til Eftermand. Ligeledes døde den 29 Martii Ludger, Greve af Holsteen, en Broder af Benno, som med sin Hustrue Emma havde beviist den Bremiske Kirke meget Got. Efter ham blev Dithmar, en Søn af Hertug Benno, Greve i Holsteen, hvilket Christiani dog nægter; Maaskee de og begge snarere

(a) I Thomasxinna c. 24. p. 34. siges, at det var Sudur i Vik, Sønden i Vik eller Vigen; Maaskee herved forstaaes det nu værende Sogn Villerwick i det Eyderstedtske, ei langt fra Eiderens nu værende Udløb. See Danckwerths S. H. Beschr. p. 157. Danske Atlas T. 7. p. 847. 848. Men dog snarere bliver det den Bondebye Sudervig i Nørre-Jylland, Riber Stift, Bøvling Amt, Hind Herred, Nye Sogn, paa den lange smalle Slette imellem Vesterhavet og Ringkiøbings Fiord. See Danske Atlas T. 5. p. 841.

Svend Tveskieg. Aar 1011. snarere have været Grever et Sted i Westphalen, siden Dithmar havde saa mange Stridigheder med Meinverc, Bisp i Paderborn. De Engelske Anførere, Eadric og Umbrich, venteligen Uthred, skulle have plyndret Øen Angleseÿ, rimeligen fordi den holdt med de Danske, og var et Tilflugtssted for dem (71).

Aar 1012. Den 12 April komme Eadric og alle de Store, saavel Geistlige som Verdslige, sammen til London for Paaske, hvilken det Aar 1012 indfaldt den 12 April (a), og forbleve der indtil Skatten af de 8000 Pund, eller 48000, som de fleste gamle Engelske Skribenter have, var bleven udbetalt til de Danske, som den Saxiske Kronike vil, hvorefter den forrige Aar maae kun

(71) Chr. Sax. p. 140. 141. W. Malm. p. 69. 63. H. Hunt. p. 361. Rog. de Hov. p. 431. M. Westm. p. 199. Fl. Vig. p. 613. 614. Sim. Dun. c. 168. 169. Bromton c. 888. 889. Gervasii Acta Pontif. Cant. c. 1649. 1650. W. Thorne c. 1781. 1782. 1908. Knyghton c. 2315. Chr. de Burgo p. 35. Ran. Higden p. 272. Acta Sanct. April T. 2. p. 636. 637. Eadmeri Hist. Novorum l. 1. p. 26. ad calcem operum Anselmi. Monast. Angl. T. 1. p. 84. 86. Mab. A. S. ord. S. Ben. Sæc. 5. p. 713. Sæc. 6. T. 1. p. 107. 108. Monstier Martyr. Mulier. p. 385. Somneri ant. Cant. p. 225. 226. Lang. Scr. Dan. T. 2. p. 441—446. Chron. Qvedl. ap. Leibn. T. 2. p. 288. Alb. Stad. p. 222. Vita Meinwerci ap. Leibn. T. 1. p. 524. 536. 557. Whartoni Anglia Sacra T. 2. p. 648. Annales Hildesiens ap. Leibnitz T. 1. p. 723. Suhms Forb. p. 5. 6. Buchananus l. 6. p. 108. H. Boethius fol. 241. 242. Fordun p. 684. Andersonii Dipl. Scotiæ præf. p. 8. Bouquet T. 10. p. 187. 188. 302. 308. 309. 213. 214. Snorro i Olufs Saga Helga cap. 9. 10. Adam. Brem. l. 2. c. 32. l. 3. c. 9. Christiani Schlesw. Holst. Gesch. T. 1. p. 142. 143.

(a) Rettere den 13 April, thi paa den Dag indfaldt Paaske Aar 1012. Den 12 var den derimod ei nærmere end i de Aar 996 og 1069.

kun være bleven udlover, og først betalt i Aar. Imidlertid blev Erkebisp Elfeg dræbt af de Danske, hvormed saaledes tilgik: De pressede ham stærkt for at han skulde kiøbe sig løs, og forlangte 3000 eller 4000 Pund i Løsepenge, men han veigrede sig ei alene selv bestandigen derfor, men forbød endogsaa, at ingen maatte give noget for at befrie ham, foregivende, at Kirkens Bønder vilde derved blive ødelagde. Bromton vil, at de forlangte 60 Sølv, snarere Guld, Talenter af ham, hver af 50 Punds Vægt, saa og at han skulde overtale Kongen til aarligen at give dem 200 saadanne Talenter, for at have bestandig Fred; Men Erkebispen vilde ingenlunde give sit Samtykke hertil; forsøgte derimod Dagen forend han blev henrettet at tage Flugten, men blev grebet, og ført tilbage. Saa vidt Bromton. Særdeles satte de an paa ham en Løverdag den 12 April, forlangte Løsepengene, eller og truede at dræbe ham, men han svarede bestandig, at hans Liv var ei saa meget værd, at Almuen skulde for hans Skyld ødelegges. Ja han forbød endog, at ingen maatte give Løsepenge for nogen, og stormede saaledes til sin egen Undergang. Derefter førte de ham for deres Hus-Ting den 19 April, som de holdte i Greenwich, hvor de raabte: Bisp, giv Guld, eller og bliver du i Dag til Spektakel, og vare de da beskiænkede af Viin, som de havde lader komme Sønden fra. De lode ham da hente paa en Hest, og forelagde ham samme Vilkaar forglæves. Da søgte de at aflive ham, springende op fra deres Sæder, ved at kaste ham til Jorden med Fladen af deres Øxer, og ved at slænge Ben og Oxehorn paa ham, hvoraf jeg slutter, at de have siddet til Bords, en Skik, jeg allerede forhen har anført under Hrolf Krake. Men endeligen sprang en vis Thrum, venteligen Throud, til, hvilken han Dagen tilforn

Svend Tveskieg. Aar 1012.

Svend Tveskieg. Aar 1012.

confirmeret, og hug ham, dreven af Medynk, i Hovedet med sin Oxe, saa han faldt død til Jorden, og var han da næsten 60 Aar gammel, og havde siddet i Fængsel henimod 7 Maaneder. Nogle af dem skammede sig nu ved denne Ugierning, og venteligen saa meget desmere, som mange af dem bare alerede det christne Navn; De trættede derfore med de andre deres Landsmænd om, at udlevere hans døde Legeme til en hæderlig Begravelse, da disse agtede at kaste ham i Themsen, ja de ginge dem endog bevæbnede i Møde. Et Mirakel skal og endeligen imod Aftenen have formaaet de sidste hertil, efterat begge Partiers Overster havde samlet sig, i det en tør Qvist slog ud, paa hvilken noget af den Dræbtes Blod var neddryppet, hvorover mange af de Danske skulle være blevne saa rørte, at de kyste den Døde, ja antoge den Christne Troe, hvoriblant vare adskillige af de Fornemste, som siden lode sig døbe. Rimeligst er det, som Bromton, ja endog Osbern selv, legger til, at Londons Borgere tilkiøbte sig hans Begravelse for mange Penge. Dagen efter Drabet blev derfore hans Legeme ført om Morgenen til London af de Bisper Eadnoth af Lincoln, Ælfhune af London, samt Londons Borgere, og hæderligen, under et Følge af 12000 Danske og Engelske, som begræd denne Tildragelse, stædet til Jorde i St. Pauls Kirke, hvor mange Mirakler efter Sigende skede ved hans Grav, og hvorfra det 10 til 11 Aar efter blev flyttet til Cantorbery. Et af hans Been vistes siden længe efter i Kirken af Glastonbery. De som havde Deel i hans Død omkomme kort efter, som Osbern anmærker. Hakon, en af Anførerne, stak sig selv ihiel, den hedniske Spaamand aflivede sig med en Dolk, hvormed han stak sig i Halsen, en Præst, som havde skiulet hans Kaars, blev dræbt; 160 af de Danske Skibe forginge paa Havet; 40, og atter 25 komme til fremmede

mede og ubekiendte Lande, hvor Mandskabet blev ihielslaget. Disse tvende Floder tænker jeg at være komne til Skotland, hvorom mere siden, men hvad de 160 Skibe angaaer, da har Osbérn uden Tvil meget forøget deres Antal, thi havde de Danske lidet saa stort et Tab, saa havde de vel ei været i Stand til kort efter paa nye end hæftigere at angribe Engelland. Ditmar, Bisp af Merseborg, og som skrev paa de Tider, beretter efter en vis Sewald, som synes selv at have da været i Engelland, at Elfeg havde lovet de Danske Løsepenge, og bragt en Stilstand tilveie, men kunde formedelst Armod ei holde Ord; Og at Thorkil søgte at redde ham, og bød Sølv og Guld, og alt hvad han eiede, undtagen sit Skib, for hans Liv, men forgiæves. Men uagtet Elphegs blodige Død, saa tvilte dog Lanfranc, en af hans Eftermænd paa Erkesædet i dette Sæculo, paa hans Martyrdom, fordi han ei vilde løse sig med Penge, dog Anselm betog ham denne Tvil. Det lader og, at den Franske Abbed Gvibert, som døde 1124, har tvilet om hans Hellighed. Wilhelm af Malmesbury undrer sig billigen over, at Kong Ethelred i fulde 7 Maaneder ei foretog sig det mindste til Erkebispens Befrielse, hvilket ei heller lidet formerede Hadet til ham. Paa det Stæd i Greenwich, hvor Elfeg dræbtes, blev en Kirke indviet ham til Ære, som efter Volckmanns Beretning er bleven i de nyere Tider atter opbygt, og bærer endda hans Navn. Saasnart Freden var sluttet, og ved Eeder paa begge Sider stadfæsted, saa adspredde den Danske Hær sig vidt og bredt, thi en af Vilkaarene var, at de Danske maatte boe sammen med de Engelske. Thorkil tog sit Sæde i Ost-Angeln, og regierede der næsten eenevolds. Han og 45 Skibe, hvorunder ovenmældte 15 vel vare begrebne, underkastede sig Ethelred, og lovede at beskytte Landet, imod at han gav dem Kost

Svend Tveskieg. Aar 1012.

og

Svend Tveskieg. Aar 1012.

og Klæder. Disse Tropper bleve kaldte Thingmænd, fordi de anførtes af Thani, Thegni, ypperlige Mænd, der tiente Kongen. De bestode saavel af Danske som Engelske. Saaledes tænkte Thorkil nu alene paa sit eget og deres Beste, som havde fulgt ham, og glemte Kong Svends Fordel; handlede heri som Jomsborger og frie Nordisk Mand, der i de Tider ei var vant til den Underdanighed, som Eftertiden indførte. Imidlertid kunde saadant Foretagende ei være Svend ligegyldigt, hvorfore man og saae ham komme næste Aar selv til Engelland, da han i dette havde saa meget at giøre med Skotland, at han derover ei kunde tænke paa hint, som ogsaa udfordrede store Tilberedelser.

Saasnart Svend fik Tidende om sin Hærs Uhæld i Skotland, lod han tvende nye Floder seile did, den ene fra Thanet, hvorved jeg tænker, at de tvende forhen omtalte af 25 og 40 Skibe forstaaes, og den anden fra Danmark, og satte til Anfører over dem begge en vis Camus, ved hvilket Navn Vedel mener at en Gram forstaaes. Begge Floderne løbe ind i Fyrth of Forth ved St. Ebbæ Næs, hvor de forgiæves søgte at giøre Landgang, hvorover de droge til Øen Skye (a), hvor de laae een hel Maaned, og ginge endeligen i Land ved det røde Næs i Angus; betienende sig hertil af Baade. Camus bemestrede sig strax nogle Bierge, hvorfra han kunde oversee Levningerne af Byen Celurc, som de Danske havde ødelagt. Derfra overfoer han hele Angus med Rov og med Brand, ødelagde Byen Brechin, og hellig Treføldigheds Kirke der, af hvilken ikkun stod et rundt Taarn i

Hector

(a) Boethius skriver Sketh, men er det ikke Skye, saa kiender jeg den ei; Vidst er det, at Skye ligger Vesten for Skotland, og alle de andre Stæder Østen.

Hector Boethii Tid; Men Kastellet var alt for fast til, at han kunde indtage det. Derefter fik han at høre, at Kong Malcolm var med en talrig Krigshær gaaet over Tay, og stod ved Alectus, hvorpaa han vendte sig til Søesiden, og leirede sig ved Balbryid, Panbride eller Brigidæ Bye, og stod da Malcolm 2000 Skridt fra ham ved Barrem. Et skarpt Slag skede da ved den Bæk Loch-Tarif, hvorudi de Danske endeligen bleve overvundne. Camus trak sig med nogle af de Ypperste til Biergene, og tænkte vrangeligen, at Veien gik did til Moray, men han blev indhentet af Skoterne, og 2000 Skridt fra Valpladsen dræbt med alle sine. En Keith, hvilket Slægte-Navn endnu er til med Berømmelse, omkom ham med egen Haand, og fik derfor til Belønning en Ager i Lothian. Stædet, hvor Camus faldt, kaldes endnu til hans Erindring Camistone, og er der opreist en Obelisk, hvis Billeder dog snarere synes at give Andagt end Krig tilkiende, thi iblant andre staaer der Frelserens. For omtrent 170 Aar siden blev tæt ved den fundet en Grav, indfattet i 4 store Stene, hvorudi var et stort Benrad, hvis Baghoved var med et Sværd næsten borthugget; Og dette giver dog en stor Styrke til Sagnen om Camus; Saa og, at denne Obelisk, som er i Skikkelse af et Kaars, kaldes til denne Dag Camus's Cross. En anden Dansk Trop blev ved Aberlemny, 4000 Skridt fra Brechin, gandske slaaet, hvor ogsaa en stor Sten er oprettet med udgravede Billeder paa alle fire Sider af Ryttere med Spyde, og af løse Heste, sampt Fodgiængere, der blæse i Trompet, hvilket altsammen hel vel passer sig paa en Strid. Malcolm lod de døde Danske begrave paa ovenmældte Stæd, ligesom de laae til, og vidner Boethius, at de Ben, man der opdager, ere større end de sædvantige

Svend Tveskieg. Aar 1012.

Svend Tveskieg. Aar 1012.

vanlige Menneske-Ben (a). De overblevne flygtige Danske naaede deres Skibe, og søgte at komme til Eyleif i Moray, men bleve efter fire Dages Omdrivning henkastede til Buchan, hvor de sendte 500 i Land for at inddrive Fætalie, men de bleve af den Skotske Thanus Mernan nødde til at begive sig op paa en Hoi, hvor de vel længe forsvarede sig ved at nedkaste Stene, men bleve endeligen alle, tilligemed deres Anfører Hakon, omkomne. Slaget skede ved et Stæd kaldet Gemmere. Da dette røgtedes for dem paa Skibene forlode de Buchan, og seilede til Moray. Saasnart disse Tidender komme Kong Svend for Ørene, udsendte han sin ældste Søn Knud med en mægtig Hær og Flode til Skotland. Knud landede i Buchan, og ødelagde der alting med Sværd og med Ild. Malcolm kom strax imod ham med sin Krigshær, men som han endda var udmattet af de forrige Felt-Slag, saa besluttede han kun at betage de Danske al Leilighed til at plyndre, og derved nøde dem til af sig selv at vende tilbage, naar de i det ødelagde Land ei kunde finde Føde for sig. Men da det saaledes havde staaet hen i 15 Dage, begyndte Skoterne at

(a) Ved Forres findes ogsaa en Obelisqve, som staaer 23 Fod over Jorden, og 12 Fod i den, som man mener. Dens Brede er 4 Fod. Den er udhugget med Mennesker til Hest og til Fods, med Menneskehoveder, og med Dyr, men mange ere udslettede. Den kaldes endnu Kong Svends Steen. Gordon mener, at den er opsat til Erindring af Slaget ved Murthlac, men Shaw giør den grundige Erindring, at det Stæd er over 12 Engelske Mile derfra. Cordiner troer, at denne Obelisqve er oprettet af Skoterne baade til en Erindring om de i denne Krig med de Danske holdte Slag, saa og om den paafulgte Fred, og tænker han, at de tvende anseelige Personer, som staae nederst, og give hinanden Hænder, forestille Malcolm og Svend. Hans Mening kommer mig rimeligst for, og haver han ogsaa givet det beste Kobber af dette rare Monument.

at lide saadan Mangel, at de truede at ville figte uden at oppebie Feltherrens Befaling. Malcolm giorde Angrebet. Slaget var saa hæftigt, at ingen af Delene kunde stort rose sig af Seieren, thi endskiønt Skoterne syntes at have vundet, saa havde de dog tabt en saadan Mængde af anseelige Mænd, og de øvrige vare saa matte, at de derover begave sig til deres Leir, og vare ei i Stand til at forfølge de Danske. Da de Dagen efter talte deres Døde, var de Slagnes Tal saa stort, at Præsterne deraf toge Anledning til at opmuntre begge Parter til Fred, som og blev sluttet paa de Vilkaar, at de Danske skulde forlade Moray og Buchan, at der skulde være en bestandig Fred mellem begge Folk, saa længe Malcolm og Svend levede, at det ene ei skulde hielpe det andets Fiender, og Skoterne altsaa overlade Engelland til sin Skiæbne, og at den Mark, hvor Slaget havde staaet, skulde indvies til et Begravelsested. Knud begav sig derpaa til Moray, og rømmede Borgen med alle andre Pladser der, tog og alle Danske, som der boede, med sig, thi de havde ladet hente Koner og Børn, efter Eyleifs første Landgang, og fra gamle Tider af boede vel desuden endel Danske der. Rimeligt er det, at Knud haver vendt tilbage til Danmark. Malcolm besørgede de Dødes Begravelse, og lod bygge en Kirke der, som Eftertiden indviede til den Norske Helgen Kong Oluf. Til en Erindring blev vel Pladsen kaldet Crudane, eller Croiudain, hvor Boethius vidner selv at have seet Aar 1522 meget store Ben opgraves.

Svend Tveskieg. Aar 1012.

Engelands elendige Tilstand foraarsagede, at et Concilium blev sammenkaldet i Haba, hvor det fastsattes, at man for Mikkelsdag skulde faste tre Dage, og ei nyde uden Vand og Brød, og at man skulde gaae barbenet til Kirkerne, og i tre

Ddd Dage

Svend Tveskiæg. Aar 1012.

Dage holde Omgange barbenede. I hvert geistligt Selskab og Broderskab skulde til Frokprædiken synges Messen imod Hedningene, og det ved at kaste sig ned paa Jorden, sampt Collecten imod dem. Der blev og paa nye forbudet, at ingen maatte sælges uden for sit Fæderneland.

Efter Adam af Bremen og Helmoldus skal Hertug Bernhards Giærighed have opvakt Venderne til Frafald, og til at angribe de christne Lande, og Hamborg have da lidet meget af dem, saa at mange Geistlige og Borgere bleve derfra fangne bortførte. Saa vidt kan maaskee være rigtigt, saa og at den Abotritiske Konge Mistiwoi var Anfører herfor, men da Ditmar, der levede paa denne Tid, og flere gamle Skribenter tie hermed; alle de andre Ting, som Adam og Helmoldus ogsaa fortælle at være skeedte i dette Indfald, høre upaatviligen til de Aar 982 og 1018, saa bliver deres hele Beretning herved meget mistænkelig, som Calles got har vist, og bekræfter, at Adam har været en skiødesløs Skribent. Det Indfald den Saxiske Annalist og den Saxiske Chronographus berette at være skeet af Søerøvere i det Landskab Unna, hvor de dræbte, fangede og brændte, har maaskee Sammenhæng hermed, endskiønt jeg maae tilstaae, ikke at kiende Unna, med mindre det skulde være Hama, forkortet af Hammaburg.

Sihtric, Ostmanernes Konge i Dublin, Olafs Søn, gav til Donat, den første Bisp af Dublin, ei alene en Grund, men og Sølv og Guld, til at lade opbygge Christ eller Trefoldigheds Kirke for, som dog ikke blev færdig forend under Erkebisp Laurentius, da den Engelske Kong Henric 2. regierede over Irland.

Almin-

Almindeligen sættes Gerbrand som første Bisp i Roskild, ved denne Tid, fordi Saxo siger, at han var bekiendt der under Svend Tveskieg, men Adam af Bremen, som ældre, bør staae mere til Troende, og han lader ham først blive Bisp under Kong Knud og Erkebisp Unwan. Vissere er det, at Lievizo, Erkebisp i Hamborg, har ved denne Tid indviet den bekiendte Othincar den yngre, til Biskop i Ribe, eller rettere til Bisp for gandske Nørre-Jylland, som var en Discipel og Nepos, maaskee Broder- eller Søster-Søn af Othincar den ældre, og af det Danske Kongehus, ventelig paa Moders Side, dog er det vel urigtigt, at hans Moder har været Kong Svends Dotter, og Knuds Søster, som Riber Bispe-Kronike vil, thi da Erkebisp Adaldag, hos hvilken han blev opdraget, døde allerede 988, saa er det ei muligt, at Svend har da kunnet have en Dotter saa voxen, at hun alerede kunde være Moder. Othincar var en meget rig Mand, saa at han begavede, og saa at sige stiftede Riber Stigt af sine Arvemidler, forbeholdende sig selv ikke det allermindste, fra hvilken Tid af det har været et bestandigt Bispesæde. I sin Ungdom var han bleven døbt af den Hamborgske Erkebisp Adaldag, og opkaldet efter ham, sampt oplært i Bremens Skole. Hans Fader hed Toke, Jarl i Vendsyssel, af hvilket han eiede den tredie Del; Maaskee denne Toke er den samme som den berømte Palnatoke (72).

Svend Tveskieg. Aar 1012.

Ddd 2 Efter.

(72) Chr. Sax. p. 142. W. Malm. p. 63. 69. Id. de gestis Pontificum l. 1. p. 203. 204. l. 2. p. 245. H. Hunt. p. 361. Rog. de Hov. p. 432. Ingulph. p. 891. M. Westm. p. 199. F. Vig. p. 614. Sim. Dun. c. 169. Rad. de Diceto c. 464. 465. Bromton c. 889—891. 901—903. Gervasius c. 1649. 1650. W. Thorne c. 1781. Chr. de Mailros p. 154. Chr. de Burgo p. 35. Monast. Angl. T. 1.

Svend Tveskieg. Aar 1013.

Efter Elfegs ynkelige Død beskikkede Ethelred Lifing, og saa kaldet Welsten Bisp af Wels, til Erkebisp. Han skal og have siddet 7 Maaneder i Fængsel hos de Danske, og efter sin Befrielse og Udvælgelse have forladt Landet, og ei være kommet tilbage forend efter Svends Død. Venteligen haver han imedens opholdt sig i Rom, hvor han har søgt Pallium (a). Wilhelm af Malmesbury beretter, at Thorkil sendte Bud til sin Herre, Kong Svend, om at komme til Engelland med en Hær, da Landet var got, og dets Konge søv, hengivet til Viin og Fruentimmer, uden at tænke paa Krig, hvorover han og var forhadt af Sine, foragtelig for Fremmede, Anførerne vare hinanden fiendske, og Almuen var ustridbar, som ved første Lyd af Trom-

T. 1. p. 6. Acta Sanct. April. T. 2. p. 630. 631—642. Mabi Acta Sanct. ord. S. Ben. Sæc. 6. T. 1. p. 109—111. Ditmar l. 7. p. 410. Camdeni Britannia col. 1367. 1368. Eadmerus de vita S. Anselmi p. 10. 11. Ej. Hist. Novorum l. 1. p. 28. Gviberti opera p. 330. Wilkins Conc. Angl. T. 1. p. 295. H. Boethius fol. 242—245. Buchananus l. 6. p. 109. A. Gordon's itinerarium Septentrionale p. 152—156. 159. Hist. of Moray by Shaw p. 209. 210. Antiqvities of Scotland by Cordiner p. 54. Penants tour in Scotland 8vo. p. 137. Vedels Svend Tveskieg p. 191. Suhms Forb. p. 5—8. Ad. Br. l. 2. c. 26. 30. 31. 32. 38. p. 26. Helmoldus l. 1. c. 16. Ann. Sax. c. 424. Chronogr Sax. p. 223. Calles Annales Eccl. Germ. T. 5. p. 117—123. Staphorst T. 1. p. 324. Saxo l. 10. p. 189. 191. Chr. eccl. Ripens. p. 8. 9. Langebek Script. T. 4. p. 545. not. b. T. 2. p. 446—452. Hemingi chartularium T. 1. p. 248. J. J. Volckmanns neueste Reisen durch England T. 1. p. 287.

(a) Dette om Livingi Fraværelse har jeg endnu ei fundet hos nogen gammel Skribent. Den ældste er Parker de antiqvitate Britannicæ ecclesiæ, som vel anfører derfor Wilhelmum Malmesburiensem de Pontificibus Angliæ, men hos ham findes det ikke.

Trompeten flyede af Slaget. Svend, som var tilbøielig til Blods Udgydelse, havde ei megen Opmuntring nødig, og kom strax over. Saafremt Thorkil har sendet noget saadant Bud, saa maae det være skeet i forrige Aar, førend han giorde Forbund med Ethelred, hvilken man finder, at han haver staaet bi efter Svends Overkomst. Dronning Emmæ Lovtaler, en Skribent fra St. Omer i det nu værende Artois, og som levede paa selvsamme Tid, fortæller Anledningen til Svends nye Engelske Tog saaledes: Svend levede roligen i sit Rige, hvorvel han dog, for ei at overfaldes, og for at være i Stand til altid at kunne forsvare sig, stedse holdt Krigs-Sagerne ved Lige, og levede altid i Leiren. Hans Krigsmænd, som inderligen elskede ham, og som nu vare kiede af den langvarige Fred hiemme, raadde ham til at angribe Engelland, og at underlegge sig det: Thorkil, din øverste Feltherre, lagde de til, har med din Tilladelse draget did for at hævne sin Broder, og har ført en stor Del af din Hær bort med sig; nu sidder han og glæder sig over sin Seier, og besidder som Seierherre den sydlige Del af Landet (rettere Ost-Angeln), og der vil han heller opholde sig langt fra sit Fæderneland, og være Engellændernes Ven, som han ved dine Kræfter har overvundet, end komme tilbage med Hæren, og underkaste sig dig, og tilskrive dig Seieren; herved betages os vore Kamerader, og 40 Skibe, som han haver ført med sig, besatte med det udvaldeste Danske Mandskab; Taal ikke saadant Tab, Herre! men drag did med din villige Krigshær, og lad os legge til vore Folk denne modtvillige Thorkil med hans Folk, og de med ham forbundne Engellændere, med alle deres Eiendele; thi vi vide, at de ei længe kunne imodstaae os, da vore egne snart ville gaae over til os, og da kan Kongen spare sin Feltherre,

Svend Tveskieg. Aar 1013.

Svend Tveskieg. Aar 1013.

re, og sine Danske, og forøge deres Ære og Vilkaar; men skulle de ikke ville falde til os, da skulle de føle hvem de have foragtet, blive fredløse baade her og der, og faae Straf, som de værste Fiender. Ved denne Tiltale forundrede Kongen sig først over, at hans Mænd tænkte ligesom han, dernæst kaldte han sin ældste Søn Knud til sig for at spørge ham i denne vigtige Sag til Raads. Det geraader saavel Svends Hierte, som Forstand, til megen Ære, at han opførte sig anderledes imod sine Sønner, end hans Fader havde opført sig imod ham, hvorved han og havde et roligt Regimente hiemme, og nød en meere æerefuld Død end hans Fader. Knud, som frygtede for, at ansees for uduelig, om han satte sig imod dette Tog, opmuntrede ogsaa dertil, og foreslog strax at foretage det. Af dette, en samtidig Skribents Vidnesbyrd, sees, hvor urigtig de Islandske Skribenteres Beretning er, at Knud var kun 10 Aar gammel, da Faderen døde. Da nu Kongen saaledes havde de Stores Samtykke, og stolede paa Hærens Hengivenhed, saa befoel han at udruste en talrig Flode, og udskrev den Danske Hær til at indfinde sig bevæbnet paa en bestemt Dag, under Straf af Kongens Vrede for hver den, der ei mødte, og dette blev ved Løbere bekiendtgiort over det gandske Rige. Paa bestemte Dag indfunde de sig alle, og tilkiendegave, at være redebonne til at opfylde hans Befaling, om det end var at gaae i Døden. Svend lod da udraabe ved en Herold, at hans Tanke var at krige paa Engelland; og ei høre op, forend han med Magt og med Snildhed havde underlagt sig det. Alle syntes got herom. Da besluttede han at sætte en Styrer for sit Rige i sin Fraværelse, at han ei skulde miste sit eget, medens han tragtede efter en andens. Og som han tog sin ældste Søn med sig, saa beskikkede han Harald,

sin

sin yngste, til Regent over det gandske Rige, og efterlod ham en tilstrækkelig Hær, tilligemed nogle af de Store, som skulde undervise hans unge Aar, og gaae ham med Raad og Daad tilhaande. Derefter mønstrede han sin Hær, og gik om Borde paa Floden, der bestod af mange og store Skibe med høie Bagstavne og Kobber beslagne Forstavne. I Bagstavnene vare forgyldte Løver, paa Masterne Fugle, som dreiede sig om og viste Vinden, saa og Drager, der spyede Ild af sig (a). Man saae der og, venteligen paa Stavnene, Mennesker, saa vel giorde, at man skulde troe de levede, og som vare overforgyldte og forsølvede, saa og Tyrer med oprakte Halser og fremstaaende Horn; Ligeledes saae man der og Marsvin af Messing, electrum, sampt flere ubekiendte Dyr. Skibenes Sider vare kiønt bemalede, forgyldte og forsølvede. Men Kongens Skib overgik paa Stavnene alle de andre. Da de lagde ud paa Havet, sloge de det alle paa eengang med Aarene. Rimeligen haver Svend villet i sin Flodes Pragt efterligne den Norske Kong Oluf Tryggvesön. Med denne mægtige Hær og Flode gik Svend i Julii Maaned i Søen, og kom sidst i samme Maaned til Engelland, og lagde ind i Sandwichs Havn, hvor han ikkun forblev i faa Dage; Derfra seilede han om Ost-Angeln, og lagde ind i Humbers Udløb, løb op ad Trent-Floden, og kom til Gainsburrow, da Gegnesburh, i Lincoln-Shire, hvor han leirede sig, og lod sin Flode legge sig. Der blev han liggende stille i nogle Dage for at forfriske sine Folk. Venteligen har han for det første søgt at undgaae Thorkil, og derimod at underkaste

Svend Tveskieg. Aar 1013.

(a) Bør dette forstaaes efter Bogstaven, saa have de Danske maaskee da betient sig af en Art Grækisk Ild. Men maaskee det ikkun er et veltalende Billede, som vil sige saa meget, at de Drager vare giorde saa vel, at de syntes at spye Ild af deres Næsebörer.

Svend Tveskieg. Aar 1013.

kaste sig Northumberland, og især York, hvor mange Danske boede, og hvor han nu havde Ryggen frie, siden Forliget med Skoterne. Jarl Uthred, Byen York og gandske Northumberland, efter hans Exempel, underkastede sig da ham, tilligemed alt Folket i Lindsey, og Indvaanerne af de 5 Stæder, hvorved forstaaes Leicester, Lincoln, Notingham, Stanford og Derby; Og ligeledes al Hæren Norden for Wætlingastræde; Og gave de ham Gisler af alle Shirer, sampt svore ham Troskabs Eed. Aarsagen til denne hastige Fremgang var vel, foruden Hadet til og Foragten for Ethelred, fornemmelig denne, at Svend viste sig med en mægtig Hær, som retmæssig Dansk Over-Konge, i et Land, der fra lang Tid beboedes af utallige Danske, og hvor han nu tragtede efter ogsaa at blive Konge, og derfore foer lempeligen adstæd. Rossus og Wallingford vidne derfor, at der neppe var en Flek i Engelland, hvor jo Danske boede, og det fornemmelig fra Adelstens og Edgars Tider; Især boede mangfoldige i York, hvis Sprog derfore nærmede sig de Danskes Tunge. Da Svend mærkede saadan Beredvillighed, befoel han dem, som havde underkastet sig, at skaffe sine Tropper Fætalie og Heste, hvorpaa han selv drog med en mægtig Hær Sønder paa, fulgt endog af et udvalgt Mandskab af dem, som havde underkastet sig, og betroede Floden og Gislerne til sin Søn Knud. Efterat han var kommet i Landet Sønden for Wætlingastræde, foer han frem med Mord og Brand, saa slemt som muligt, venteligen fordi Engellænderne vare der mandstærkere end de Danske, og vilde ei saa godvilligen underkaste sig. Hans Befaling var, at ødelegge det platte Land, brænde Byer, hugge Træer om, plyndre Kirker, slaae alt Mandkiøn med skarpe Sværd, men spare Qvinderne til Vellyst. Dette gialdt dog kun imod dem, som vilde

forsvare

forsvare sig. I Anledning af dette hans Tog tog Eluina, Abbedisse af Ramesey, Flugten med sine Skatter til Winchester. Klosteret Beverlac blev og da med alle sine Prydelser og Bøgger ødelagt af de Danske, og stod derpaa forladt i 3 Aar. St. Felicis Kloster ved Seham gik da og til Grunde. Paa saadan Maade kom Svend til Oxford, hvilken Stad strax overgav sig, og leverede Gisler; Det samme giorde Winchester, forfærdet over hans Grumhed, i hvilken Bye Ethelred hidindtil havde opholdt sig. Derefter rykte han, efterat de i Kent havde underkastet sig, mod London, hvor mange Danske druknede (a) ved at gaae over Themsen, uden at søge hen til Broen eller noget Vadstæd. Denne Bye vilde ei overgive sig, hverken med det Onde eller med det Gode, men giorde stor Modstand, og lukte sine Porte, saasom baade Kong Ethelred og Thorkil opholdte sig i den. Efter al Anseende var den Norske Prinds Oluf da i Londons Bye med Ethelred, og om saa er, da maae de Danske den Gang have havt Sudrik inde tilligemed Broen, som gik over Themsen; men dette maae da være skeet forend Svends Død, og ei efter den, som Snorro vil. Broen var da saa bred, at tvende Vogne kunde kiøre jevnsides paa den, og var befæstet med Blokhuse og Stormtage paa den Side, som vendte ad Havet til. Men Oluf lod ved stærke Tonger nedrive Stolperne under Broen, hvorpaa den, med alle paastaaende Krigsfolk, styrtede ned i Floden. I det samme stormede de Engelske til Sudric, og toge den ind. Da mange Danske omkomme ved denne Leilighed i Themsen, saa anseer jeg dette

Svend Tveskieg. Aar 1013.

(a) Uden Tvil dog ikke 20000, som Langtoft vil T. I. p. 43. Mærkeligen siger han p. 41 og 42. at den Norske Olaf og den Danske Thorkil komme sammen til England efter Eadrics Indbydelse, og plyndrede i Kent, Lindcoln, Lindsey, og ved Grimsbye.

Svend Tveskieg. Aar 1013.

dette for det samme, de Engelske fortælle. Dog da det ikke kan nægtes efter Snorronis omstændelige Fortælling, at Oluf hialp Ethelred efter Svends Død til med Magt at indtage sit Land, hvorvel de Engelske Skribenter lade det gaae hel fredeligen til, saa er det vel og mueligt, at hvad Snorro fortæller om London er skeet efter Svends Død. Fra London brød Svend op, efterat have tabt mange Folk der, til Wallingford, og derfra Vesten for Themsen til Bathe, hvor han leirede sig, efterladende sig allevegne blodige Spor. Der kom den Aldermand Æthelmer af Dewonshire til ham, og alle vestlige Thani, underkastede sig, og gave alle Gisler; Og saaledes underkastede sig gandske Vest-Saxen. Efter alt dette drog han Nord paa til sine Skibe i Gainsborrow, og alt Folket i Engelland erkiendte og antog ham for den rette Konge, thi Londons Borgere selv underkastede sig ogsaa, og gave Gisler, frygtende for, at han ellers vilde fare ilde med dem. Dog giorde de det ikke førend Ethelred havde forladt dem. Svend forlangte nu fuld Skat, og Fætalie for sin Hær Vinteren over; Og Thorkil forlangte det samme for Hæren paa Themsen i Greenwich; Og ikke desmindre bleve dog begge Hære ved at plyndre, naar det lystede dem, saa at hverken Nord- eller Syd-Delen af Engelland formaaede længre at udstaae saa megen Plage. Rimeligen have Anførerne ei kunnet holde saa mange driftige og ryggesløse Soldatere i Ave, og til den tilbørlige Krigstugt; Thorkil behøvede ogsaa Penge og Fætalie til sine Folk, som han maatte røve og udskrive hist og her, da han ei var Mester i Landet. Ethelred opholdt sig noget hos den Danske Flode paa Themsen, men Dronningen Emma begav sig allerede i Augusti Maaned til sin Broder Hertug Richard, fulgt af Ælfig, Abbed af Peterborough, og blev hun meget vel imodtaget af denne sin Broder. Eadric skal og

have

have fulgt med, tilligemed 140 Mænd, og bleve de der sampteligen i tvende Aar. Hendes tvende Prindser, Edvard og Alfred, sendte og Kongen deres Fader did over, og gav dem Bisp Ælfum af London, eller og Aldhun af Durham, med til Formynder. Da de komme til Rouen, funde de der den Norske Oluf for sig, som var kommen af et Krigstog Vesten fra; De opholdte sig Vinteren over i Rouen, og forbunde sig med hinanden paa de Vilkaar, at Oluf skulde have Northumberland, om de kunde igienvinde Engelland. Om Hosten sendte Oluf sin Fosterfader Rane did over med meget Solv og Guld, for at tilkiobe sig Venner. Ethelreds Sonner sendte og til deres Slægt og Venner. Rane blev Vinteren over i Engelland, og fik mange paa sin Side, da de heldst vilde have en indfod Konge, men de Danskes Magt var saa stor, at alt Folket var tvunget under deres Herredomme; Og disse Ord hos Snorro viser mig, at det maae være skeet i Svends sidste Tid, og ei, som Snorro vil, efter Svends, ja Ethelreds og Edmunds Dod, hvorved den hele Tidsregning af Olufs Regimente forstyrres. Det er og mærkeligt, at Snorro ei anforer noget Vers for denne Olufs Gierning, som for de forrige, hvoraf jeg slutter, at han har ordnet Tidsregningen efter sin egen Tanke. Efter al Anseende har den listige og herskesyge Emma havt sin Haand i alt dette med Oluf. Ethelred forlod Floden efterat han havde sendt sine Prindser bort, drog hemmeligen over Southamton til Wight, og holdt Julen der i Overværelse af mange Bisper og Abbeder, hvilke han selv raadde til at underkaste sig Svend; Derhos beklagede han sig over sine Jarler og Aldermænd, at deres Utroskab nodde ham til at forlade Landet, og at vende det Ryggen, hvorpaa han efter Julen begav sig med sine Dottre til Richard, hos hvilken han ankom forst i Januarii, og forblev der hos ham i Rouen

Svend Tveskieg. Aar 1013.

Svend Tveskieg. Aar 1013.

udi stor Anseelse indtil Svends Død, men kunde dog ei formaae ham til at hielpe sig. Saaledes maatte en anseelig Kongeslægt forlade sit Rige; Optrin, vi have seet fornyede i vore Tider, og som viser, at de Største ere underkastede samme Vilkaar som de Ringeste, og at de ere langt fra at være Guder, hvilket Hykleri stundom vil indbilde dem. Forhen, da Svend stod i Lindsey brød han ind i Egnen ved Croyland, brændte Byerne, dræbte Bønderne, og aflivede Munkene ved adskillige Pinsler. Baston og Langtoft bleve da brændte; Den hellige Pegæ Kloster, med alt underliggende Gods, ligeledes, og alle Opsidderne deels ihielslagne, deels fangne bortførte. Abbeden med sit Følge undkom dog om Natten til Croyland. Ei bedre gik det Abbediet af Peterboborough, alting blev der plyndret og brændt. Abbeden med de fleste Munke flygtede til Thorney, og Prioren med nogle til Ely; begge førte de Helgenes Levninger med sig. Det høie Vand bevarte Croyland fra samme Uheld, dog maatte det paa en bestemt Dag betale i Brandskat til Svend, som da opholdte sig i Lincoln, 1000 Mark, og tre Maaneder efter ligesaa meget for Proviant til hans Hær; Med alt det blev Abbeden Godric dog truet af begge Konger; Af Svend, fordi han ei vilde komme til ham, og af Ethelred, fordi han beskyldte ham for at være en Forræder, og at holde med de Danske, hvorover hans Folk ofte brøde ind, og fordrede Penge. I saadan Nød overlod Abbeden et af Klostergodserne for 100 Aar til en vis Norman, Søn af Grev Leofvin, og Broder af Grev Leofric i Leinster, som var Hertug Eadrics Mand, imod at han skulde være Klosterets Beskytter, og herved vandt han Eadric, som stod sig got hos begge Kongerne, Ethelred og Svend, hvilket viser denne Mands Snedighed. Af dette Lehn skulde Norman ikkun aarligen give paa

St.

St. Bartholomæi Dag eet Gran Peber til Recognition. I slig Trængsel var det intet Under, at Syner og Aabenbaringer bleve digtede for at trøste Folket. Saaledes sagdes der, at Bryhtwald, Bisp af Winchester, havde i Glastonbery Kloster seet Apostelen Peder, som havde sagt ham, at efter hans Død skulde en komme, og befrie Folket af de Danskes Hænder. Dette blev siden hentydet paa Kong Edvard Confessor. Forvirrelsen var saa stor, at Gudstienesten forsømtes i mange Kirker, og at Munke og Nonner glemte at holde Chor. Den saa kaldte Peders Penge blev da ophævet af Svend, og anvendt til hans eget Brug. Om Kirken i Worcester veed man, at næsten alle dens Sirather, Guld- og Sølv-Prydelser paa Altaret, Indbindingen af Bøgger, Kalke, Kaars, ja tilsidst Jorder og Gaarder ginge i Løbet for at betale Svend. Alt dette var haardt, men hans Krigshær var og stor, og vilde ei lade sig nøie med lidet; Den maatte underholdes og belønnes. Saasnart Svend saae sig at være Mester af det gandske Land, thi alle Engellændere underkastede sig ham, og han paastod at have Rettighed dertil, i det mindste til Lindsey, som Scala Kronike siger, fordi hans Oldefader Hardeknud havde ægtet Goldesbourgh, delte han sine Thingmænd, det er Krigsfolk, og sin Flode i tvende lige Parter, hver Flode 60 Skibe stærk, den ene lagde han i London, under Anførsel af Eyleif, Thorgils Søn, Ulfs Broder, og den anden Nord paa i Slesvig eller Slesfort, under Anførsel af Hemming, Thorkil den Høies Broder. Imidlertid blev han endda ikke forligt med Thorkil selv, endskiønt denne havde været hans Søns Knuds Fosterfader. For dem begge satte han den Lov, at ingen maatte være fra sit Qvarter om Natten, ingen maatte føre nogen Sqvalder og Snak. I Biorn (maaskee Borgeus, det er

Svend Tveskieg. Aar 1013.

Svend Tveskieg. Aar 1013.

Slottets, Kastellets) Kirke skulde de søge Gudstienesten, naar der ringdes med den store Klokke, efterat Trediedelen af Natten var gaaet, men de skulde alle komme did uden Vaaben. Ovenmældte Stæd Slesvig kaldes i Monasticon Anglicanum Slaswik, men paa Chartet af Notinghamshire i Cambdeni Britannia Slesswik, og ligger ei langt fra Udspringet af Aaen Idle, der falder i Floden Trent, ved hvilken Gainsbourrow, eller Ganesborough, ligger, 10 Engelske Mile i lige Linie fra Slesvik; hvoraf jeg slutter, at Floden i Slesvig og Ganesborough haver været een, og maaskee ei kommet til det første Stæd førend efter Svends Død. Det er ei urimeligt, at Anglerne, som beboede Mercia, hvoraf Notingham var en Part, have opkaldet det Engelske Slesvig efter det i Danmark, hvilket, om saa er, da viser vort Slesvigs høie Ælde. I denne Nød var det uden Tvil at Wulfstan, paa Latin Lupus, Erkebisp i York, og Bisp i Worcester, holdte den Tale, vi endnu have, til Engellænderne om deres ælendige Tilstand, foraarsaget ved de Danske. Deri vidner han, at de hedniske Danske aldrig understode sig at borttage noget, som var helliget til deres Guders Brug, eller at fordærve noget, som enten inde i Templerne, eller og uden for, var fremdbragt til deres Guders Billeder, ikke heller paa nogen Maade at begegne deres Præster slet. Engellænderne solgte derimod til fremmede Lande ei alene voxne Mennesker, men endog Børn. For deres Ugudeligheds Skyld plagedes Landet af fiendtlige Hære, Hunger, Pest, dyr Tid, Sygdom, Mord og Brand, saa og indvortes Mistanke, Uvenskab og Mangel paa Redelighed. At begaae Svig var almindeligt, og derved var Ethelred bleven jaget ud af Riget, da man endog stod efter hans Liv. Man dræbte sine Gudbørn, og ødelagde hellige Stæder, fordi de vare an-

lagde

lagde af andre. Mange kiøbte Skiøger, og havde dem tilfælles. Fader folgte Sønnen, Sønnen Moderen, og Broder Broderen til Fienden; Trælle flyede fra deres Herrer, og ginge over til Søerøverne og Hedningene. Løvene vare ofte ubillige, og skammelige Skatter (Danegeld) bleve betalte. Folket var saa feigt, og Søerøverne saa tapre, at ofte jog een ti paa Flugt. Ti og tolv saadanne havde undertiden Omgang vexelvis med en Thanus hans Kone, Dotter eller Frænke i hans eget Paasyn; ja hans egen Træl bandt ham ofte. En hel Skok Christne førtes ofte fangne igiennem det hele Land fra Hav til Hav alene ved to til tre Søerøvere. Engellænderne gave dem uophørligen, og uophørligen bleve de dog ved at ødelegge, brænde, plyndre, og føre Fanger til deres Skibe. Løgn, Giærighed, Bedragerie, Oprør, Mord, Foragt for Geistligheden, for Gudstienesten, for Religionen, gik allevegne i Svang; Fest- og Faste-Dage holdtes ikke. Landet var opfyldt med Røvere, Hexer, Troldkarle, Skiøger, Børne- og Præste-Mordere, saa at det var en Skam at være dydig, og man blev alene derfor forfulgt. Efter saadan Lupi Beskrivelse var det inter Under, at de Danske undertvunge Engellænderne, da deres Forhold mod hinanden synes omtrent at have været saadan som Americanernes og Spaniernes. Naar hertil legges, at Kong Ethelred var ustridbar, frøgtsom, mistænkelig, uden Beslutning, mere en Munk end en Konge, og Svend derimod hurtig, stridbar, stræng, agtpaagivende, saa maatte Udfaldet blive som det blev. Hos Hickesius forekommer ogsaa nogle offentlige Bønner, som bleve anordnede, da den store fiendtlige Hær, venteligen med Svend, kom til Landet, hvoraf sees, hvilken Frøgt den havde opvakt. Osbern, som skrev ved 1080, beskriver de Tiders Danske saaledes: Søerøverne vare for-

Svend Tveskieg. Aar 1013.

Svend Tveskieg. Aar 1013. forvovne formedelst deres Armod, uovervindelige ved Fortvilelse, og ikke at faae til at holde Stand, formedelst deres Omvankning. Svend og Thurkil vare deres tapperste Anførere, og droge de især under den sidstes Anførsel rundt om, giorde Landgang hist og her, vare en Skade for de Nærmere, og en Skræk for de Fiernere. Enten vare de ikke Christne, eller og, naar de vare det, vare de slette Christne. Forend de havde givet deres Ord sparte de ingen, men naar de havde givet det, holdte de det den meste Tid, og det var deres eeneste Dyd. Fest- og Faste-Dage holdte de ikke; Til Altars ginge de ei, men vel i Kirke; Ordentlige Ægteskaber var ei deres Sag, og forenede de sig med deres nærmeste Blodsforvandte. Og da Religionen ei var deres Hovedsag, saa tog den af hos dem, og Grumheden derimod til, og kiendte de ingen Grændser for det Onde, undtagen Afsmagt. Saa vidt Osbern.

Libentius I. eller Lievizo, Erkebisp af Hamborg og Bremen, og Bisp i Verden, døde den 4 Januarii, og blev begravet midt i Choret for Trappen op til Altaret. Han døde efter en lang Svaghed meget christeligen, formanende alle til Sagtmodighed og Mildhed, og udbad sig af dem, at vælge med Kongens Tilladelse en viis Oddo til hans Eftermand. Lievizo var en gavmild og godgiørende Mand, som flittig underviste det ham betroede Folk, og som plagede sit Legeme med stærk Faste. Hans Sæde blev under Søerøvernes idelige Anfald dog uantasted. Disse Ditmari Ord synes at imodsige det Hamborg skulde Aaret forhen 1012 efter Adam af Bremen være bleven plyndret, med mindre Ditmari Ord bør alene forstaaes om Bremen, hvor Lievizo mest opholdt sig, og hvor han ogsaa døde. Kong Henric gav ei sit Minde til Livizo's Forslag, tvertimod da Oddo kom til ham i Magdeborg paa Mariæ Renselses Fest den 2 Februarii, fulgt

fulgt baade af Geistlige og Verdslige, tiltalede han ham vel venligen, men beskikkede dog sin Capellan Unvan til Erkebisp, hvilket de Bremiske maatte, men nødtvungne, give Bifald. Strax derpaa blev Unvan indviet og salvet af Erkebisp Gero i Magdeborg, i Overværelse af de Bisper Eggehard, uden Tvil den Slesvigske, og Turgot, maaskee en Svensk Bisp, som siden kom til Skara, og havde ei før noget vidst Sæde. Unvan havde forhen været Domherre i Paderborn; han var en rig, mægtig og yndestfuld Mand, og stammede paa Mødrene Side fra den berømmelige Immedingiske adelige Slægt; Af Pave Benedict 9. fik han Pallium. Albert af Stade vil, at han paa en ulovlig Maade kom til Embedet, i det han imod sin Villie maatte overlade Kongen den tredie Deel af sine store Arvegods, af hvilke han siden skiænkede den anden tredie Del til Kirken, og efterlod den sidste tredie Del til sine Beslægtede. Lievizo havde i sit Embeds Tid først beskikket Folqvard til Bisp i Oldenborg, og siden Reginbert, efterat den første var bleven udjaget af Venderne, og siden af Lievizo bleven sendt til Norge, hvorfra han med Glæde kom tilbage, efterat han der havde omvendt mange Hedninger. Dette maae være skeet imedens de tvende Jarler Erik og Svend regierede der. Bisp Eggehard af Slesvig var og tilstede da Bisp Bernward indviede St. Michaelis Kloster i Hildesheim. Og ligeledes forekommer hans Underskrift, hvori han kaldes Aggihard, i et Diploma udstædet af Keiser Henric til Werlahu.

Svend Tveskieg. Aar 1013.

Udi Irland var megen indbyrdes Krig, i det den Irske Monark Brian med sin Søn Murchard faldt ind i Leinster, og plyndrede alt Landet lige til Dublin. Dette skede for at hævne et Indfald, de af Leinster og Ostmanerne havde giort i Meath, hvor

Svend Tveskieg. Aar 1013.

de vare trængte ind til Tearman-Feichin, og havde giort stort Bytte. De indfødde Irrer af Leinster og Ostmanerne forenede sig forgiæves sammen imod dem, thi de vare ikke i Stand til at værge sig, hvilket havde mærkelige Følger næste Aar. I denne Krig blev Flan, en Søn af Malachias, slaget i det Landskab Fingal af Ostmanerne; men Dublin selv holdtes derpaa i 4 Maaneder indsluttet af Brian og af hans Søn. Ostmanerne droge dog imedens ud med en Flode fra Dublin, overrumplede Corks Havn, og plyndrede denne Bye, mistede dog der mange Folk, og deres beste Hovedsmænd. Da Vinteren kom, drog Brian tilbage. Anledningen til denne Krig var, at Maolmorha-Mac-Murchad, Konge af Leinster, aflagde et Besøg hos sin Søster, Brians Dronning, og blev da ilde begegnet af dennes Søn Murchard, eller Murrough, hvorover han uden at tage Afsked forlod Brians Hof, og strax giorde Forbund med den Ostmaniske Kong Sihtric i Dublin, hvorpaa begge søgte at trække til sig alle de Nordiske Fribyttere, som sværmede om paa Havet, ja endog at indbyde Hielpetropper fra Normandie, Bretagne og de Skotske Øer (73).

Svend

(73) Emmæ encomium p. 165. 166. Chr. Sax. p. 142—144. Godwini catalog. Episc. Bathon. ad calcem Th. Otterbourne T. 2. p. 643. Lel. coll. T. 2. p. 511. De antiqvitate Britannicæ ecclesiæ Hanoviæ 1605. fol. p. 93. Hickesii epist. ad Showerum p. 98—108. In Wanleji catalogo p. 97. 140. Langebeckii Script. Dan. T. 2. p. 463—471. 439. 440. Mab. A. S. Ben. T. 2. p. 743. Vita Tancwardi ap. Leibn. T. 1. p. 460. W. Malm. l. 2. p. 69. 70. De Pont. l. 1. p. 203. Rossus p. 101. 102. Wallingford p. 547. 548. H. Hunt. p. 361. 362. Rog. de Hoved. p. 432. 433. Ingulph. p. 891. W. Gemmetic. l. 5. c. 7. M. Westm. p. 201. 202. F. Vig. p. 614. 615. Sim. Dun. c. 169. 170. Ethelred. Rievallensis c. 363. 373. 374. Rad. de Dic. c. 465. Bromton c. 891.

Svend opholdt sig, som forhen er sagt, i Gegnesburh. Derfra udgav han sine Befalinger til at indsamle Penge i Skat. Samme var og udstædet til Norfolk og Suffolk, eller det da værende Ost-Angeln, og især til Edmundsbury, hvor den hellige Kong Edmund laae begravet, hvilke, for herfra at blive befriet, udsendte den Munk Ailwin til ham, for i den hellige Edmundi Navn at udbede sig det, men Svend, som sielden giorde noget for de levende Engellænderes Skyld, giorde end mindre for de Dodes, og afslog hans Begiæring, ja truede med at brænde Klosteret, og at pine Munkene til Dode, lod sig og forlyde med, at han ei ansaae Edmund for en Helgen. Som det nu kort efter hændte sig, at Svend, da han sad til Hest, midt iblant sine Folk, saavel Danske som Engelske, og holdt Thing med dem, blev mod Aftenen angrebet af et saa hæftigt Tarmevrid, at han faldt af Hesten, hvoraf han og Natten efter, paa Kyndelmisse Dag den 2 Februarii, dode med megen Smerte i sin Seng, saa blev strax efter udspredt, at St. Edmund, hvilken Svend alene, og ingen anden havde seet, havde dræbt ham med sin Lantze, for at befrie Engelland fra saadan en Tyran, ligesom forhen den hellige afdode Mercurius havde dræbt Keiser Julianus Riding, som Snorro skriver. Da nu dette sidste er digtet, saa er det forste

Svend Tveskieg. Aar 1014.

Fff 2 ogsaa,

c. 891. 892. Acta Sanct. Maji T. 6. p. 96. Jan. T. 1. p. 180. &c. Ditmar l. 7. p. 410. l. 6. p. 396. 397. Monast. Angl. T. 1. p. 128. 170. T. 2. p. 51. 55. 59. Torfæi Hist. Norv. T. 3. p. 15. l. 1. c. 10. Oluf Tryggvasons S. Part. 1. c. 163. p. 196. Snorro i Olaf Helges Saga c. 11. 12. 25. Ad. Brem. l. 2. c. 32. 33. Alb. Stad. p. 223. Lelandi itinerarium T. 8. p. 71. Waræi Ant. Hiberh. p. 136. Ma-Geoghegan T. 1. p. 410. Wynne T. 1. p. 166—169. O Halloran T. 2. p. 258—260. Falcke Trad. Corb. p. 125. 416. 464. 681. 697. Calles T. 5. p. 128. Harenbergii Hist. Gandersh. p. 529.

Svend Tveskieg. Aar 1014.

ogsaa, hvilket man ei behover at sige kloge Folk i vore Tider. Imidlertid troedes denne Sagn saa vidst i Engelland, i det mindste stilte man sig an at troe den, at Almuen af Norfolk og Suffolk besluttede derfor, aarligen at give 4 Penge af hver Hyde Jord til Edmundsbury, eller St. Edmunds Kirke. Det fik og en Bekræftelse derved, at Svend skal have talet ilde om St. Edmund, og sagt, at han ikke havde været hellig. Da Svend mærkede at han skulde doe, kaldte han sin Son Knud til sig, gav ham tilkiende, at han nu maatte doe, og formanede ham meget i Henseende til Regieringen og den christne Troe; Derpaa beskikkede han ham til Konge, og bad ham at føre sit Legeme til Danmark, og jorde det der, og ikke i Engelland, fordi han vel vidste, at han var dets Almue forhadt for sin Haardheds og udøvede Fiendtligheders Skyld, saa at han derfor i nogle gamle Skrifter kaldes de Engelskes Diævel. Efter Beretningen om St. Edmunds Mirakler er Svend død i Telegge nær Havet, hvilket er en Art af Halvøe i Norfolk oven for Yarmouth, hvor endnu 13 Landsbyers Navne endes paa Bye, hvoraf, saa og af dets naturlige Befæstning, og at det er nær de Danskes Landgangsplads, Cambden slutter, at de Danske have her først gaaet i Land. Saaledes døde Svend, efterat have regieret i 23 Aar, og levet i 51. Svend var tapper og uforsagt, seiersalig, haard mod sine Fiender, gavmild og blid imod sine Venner, slet Søn og Mand, god Fader; Mandeligen værgede han ei alene sit eget Land, men underlagde sig endog, saavel ved List som ved Magt, Engelland og en stor Del af Norge, hvilket for ham farlige Rige han desuden svækkede ved at dele det, ved at lokke dets tapre, men uforsigtige Konge Oluf Tryggvesön i Garnet, ved at forbinde sig dets anseeligste Herre Erik Jarl, som han giftede med sin

Dotter

Dotter Gyda. Hans idelige Krige og urolige Liv hindrede ham fra meget at tænke paa Christendommens Udbredelse i Danmark, dog beskyttede han den, og udsendte endogsaa Lærere til Sverrig og Norge. Imidlertid tvang han ei heller nogen til den, hvorfore mange Danske vedbleve endda den hedniske Lære, og den, sampt Tidernes sædvanlige grumme Maade at krige paa, den Hævn, Svend vilde øve for det af de Engelske begangne Mord paa de Danske, og den Nødvendighed af Penge og Underholdning til hans Hær, maae man tilskrive de Voldsomheder, han og hans Feltherrer udøvede i Engelland. Mægtigere Konge havde til den Tid ei siddet paa den Danske Throne, naar Magten afmaales efter vidtstrakte Lande, men om Landet ei ved de idelige Krige aftog i indvortes Styrke og Folkemængde, det er en anden Sag. Han skal og have meget kriget i det saa kaldte Austurveg, eller Landene Sønden og Østen for Østersøen, men mere vides ei heller herom. Da det af de Engelske Skribenter og af Diplomata er klart, at Svend døde 1014, og Ethelred 1016, sampt af dem og de samtidige Skribenter, Dronning Emmæ Lovtaler, og Ditmar af Merseburg, at Knud var voxen førend Faderens Død, saa er det underligt, at de Islandske Skribenter henføre Svends Død til 1009, Ethelreds til 1012, og tillegge Knud ved Faderens Død kun en Alder af 10 Aar. Som senere Skribenter kunne de ei heri staae til Troende, men Anledningen til deres Vildfarelse kan maaskee tildels have været, at Svend har maaskee beskikket Knud til sin Efterfølger, da han kun var 10 Aar gammel, venteligen efter Dronning Sigrids Død, thi om hende tales intet efter Svends Afgang (74). Svend Tveskieg. Aar 1014.

(74) Chr. Sax. p. 144. Monastic. Angl. T. 1. p. 294. Emmæ Enc. p. 166.

Svend Tveskieg.

Under Svends Regimente ere endnu adskillige Ting hendte, og adskilligt mere er endda om ham at sige, som ei kan henføres til

p. 166. Saxo l. 10. p. 191. Snorro i Saga Olafs Helga c. 13. 14. Suhms Forb. p. 10. 11. hvor dog den 11 Februarii uretteligen er giort til Kong Svends Dødsdag. Knytl. S. c. 6. Torf. Hist. Norv. T. 3. l. 1. c. 10. 11. p. 15—18. Chr. Turon. in Martene T. 5. vet. Mon. coll. p. 998. Lelandi Itin. T. 8. p. 46. Camd. Brit. c. 467. Olaf Tryggvas. S. T. 2. p. 308. App. p. 33. Ord. Vit. l. 4. p. 518. l. 1. p. 371. W. Gemmet. l. 5. c. 8. Rossus p. 103. Lel. coll. T. 2. p. 525. T. 3. p. 316. Joan. Sarisb. Policr. l. 8. c. 21. p. 668. 669. Lib. Mirac. S. Edwardi in Martene T. 6. p. 825—828. 831. W. Malm. l. 2. p. 71. som siger, at Svends Dødsmaade var uvis, og taler om den ved St. Edmund, som om et Rygte. H. Hunt. l. 6. p. 362. vidner, at han døde hastig. Rog. de Hov. p. 433. Ingulph. p. 892. M. Westm. p. 202. F. Vig. p. 615. S. Dun. c. 170. 171. Bromt. c. 892. taler og om St. Edmund, at have dræbt ham, som om et uvidst Rygte. Chr. de Burgo p. 36. Wallingford p. 548. vidner, at Døden afbrød Svends Lykke. Th. Otterbourne T. 1. p. 456. Suhm om Svend Tveskiegs Dødsaar i det Kiøbenhavnske Selskabs Skrifter T. 8. p. 101—120, og i de samme paa Tydsk ved Heinze p. 264—300. Ad. Br. l. 2. c. 36. siger meget rigtigt, at Svend kun levede tre Maaneder efterat han havde undertvunget Engelland. Torfæus in hist. Orcadum p. 44. vil af Gunlaug Ormstunges Saga slutte, at Svends egentlige Dødsaar har været 1009. Battely antiqvitates S. Edmundi Burgi p. 33—35. igiendriver Munkenes falske Foregivende, at den afdøde St. Edmund havde dræbt Svend, som dog neppe behøvedes. Langtoft's chronicle T. 1. p. 44. 45. skriver underlig nok om Svends Død: With þat word he felle doun dede as any stone Life & saule tho helle, and flesch blode and bone. Nowis Svane dede, and wonnes with Sathanas. Et Islandsk Fragment hos Langebek T. 2. p. 425 og 426. lader Svend hastigen døe i sin Seng, men taler og om det Rygte, at han var dræbt af St. Edmund. Gram in Meursium col. 173. not. a. viser og got, at Svend er død 1014. Danske Atlas T. 3. p. 530. 531. Heidarviga Saga Mss. p. 2. Olaf Tryggvasons Saga Part. 1. c. 171. p. 267. Halfreds S. c. 7. i Arnæ n. 132. fol. p. 32. efter min Udskrift.

til visse Aar, og som jeg nu vil omtale. At han ei har vist sig grum imod sine egne, men undertiden lemfældig og eftergivende, kan erfares af følgende Tildragelse: Der var en Dansk Mand af anseelig Herkomst ved Navn Hroar, en hoi, velskabt, kløgtig, stærk Mand, og en god Smed, dog havde han den Lyde, at hans ene Oie var blaat, og hans andet sort. Denne Mand fortiente meget med sit Arbeid, men han havde den Orm at ville drive Skibshandel, og der tabte han altid hvad han havde vundet ved at arbeide. Da nu hele Norden paa de Tider troede, at en lykkelig Person kunde meddele en anden sin Lykke, og at Kongerne især kunde giøre dette, saa gik han til Kong Svend, og formaaede ham til at tage Del med sig i Skibshandelen paa saa fordelagtige Vilkaar for Hroar, at al Fordelen skulde være hans. Dette giorde Kongen imod manges Raad, thi Hroar kaldtes da for sin Uhæld den Heimske ɔ: den Daarlige. Fra den Tid af var Hroar altid lykkelig, hvorover han besluttede herefter at handle for sig, og formaaede Kongen til at ophæve Sælskabet, hvorvel Svend raadde ham til at lade Handelen fare, da den var uvis, og derimod at tage sig en rig Hustrue, men han stolede nu paa Skiæbnen, og drog afsted til Mæleren i Sverrige for at bytte Vare mod Vare. Der havde han dog nær kommet i stor Uleilighed ved ei at passe paa sit Gods, saa at det blev taget fra ham ved en vis Helge, der stod i stor Naade hos den Svenske Konge Erik Seiersalig; thi da var der Straf lagt i Sverrige paa den, som ei vogtede sit eget Gods. End mere, den kostbare Troie, han bar, med en blaae Kappe over, og en kostelig Kniv, som hang bag paa hans Skulder i et Bælte, blev ham ogsaa frataget af Thorkil, Helges Broder, under Paaskud at denne havde ladet alt dette giøre i Engelland, og Hroar taget det fra ham

Svend Tveskieg.

Svend Tveskieg.

ham i Frankerige. Af denne Betrøk slap han dog ved den navnkundige Uplandske Lagmands Thorgnyrs Billighed og Snildhed, endskiønt Thorgnyr ellers ikke var de Danske bevaagen. Siden ægtede han denne Lagmands Dotter Sigurbiorg, og blev ved hende Fader til en fornem Slægt; bar og derefter Tilnavn af hin Hygne ɔ: den Kloge. Noget efter drog Hroar til Kong Svend, gav ham anseelige Foræringer, og tilstod at han maatte takke ham for sin Lykke. Sin øvrige Tid opholdt han sig vel i Sverrige, men var dog altid i stor Naade hos Svend. Men efter Saga af Biörn Hitdæla Kappe n. 488. 4to. p. 6. bar Hroar Tilnavn af hin Audgi ɔ: den Rige, boede og havde Gaard i Roskild, og var den Islænder Þordur Kolbeins Søn, hans Frænde og Arving. De smaae Konger i Norge vare og vel tilfreds med Svends Regimente, fordi han lod dem have Samvittigheds Fred, og var nøiet med de Skatter, de gave ham.

En Islænder ved Navn Thorleif Jarlaskald kom ned fra Norge, hvor han mente at være bleven forurettet af Hakon Jarl paa Hlade, til Kong Svend, og opholdt sig Vinteren over hos ham. Han giorde en Æresang af 40 Stropher til Svend, hvoraf denne endnu er tilovers: „Ofte med Himlens Herskers Hielp „Gode Jyde Konge Tvinger Englands Jorder." Kongen berømte meget Sangen, og gav ham derfor en Ring af 1 Marks Vægt, og et Sværd af een halv Marks Værdie, og bad ham længe være hos sig, hvorpaa Thorleif tog den sig anviste Plads iblant hans Mænd. Men efter nogen Tid begyndte han at blive misnøied, hvilket Svend mærkede, og fik paa Adspørsel til Svar, at han havde sammensat en Nid-Vise, kaldet Kone-Sang, om Hakon Jarl, og kunde hverken have Rist eller Roe, forend han fik den siunget for ham. Svend gav ham Lov hertil, dog paa

Vilkaar

Vilkaar at komme tilbage, hvorfor Schönings Formodning vel ikke er urigtig, at Svend har været med i dette Anslag. Paa en listig Maade kom Thorleif for Jarlen, sang Visen, sneg sig bort igien, og kom til Svend, som i Belonning gav ham Tilnavn af Jarlaskald, og qvad følgende Vise: „Þorleif mindskede „Throndes-Fyrstens Høihed. Vidt haver man udspredet den „store Jarls Nid. Bølge-Lovens Binder bragte den agtede „Guldsamler det værste Digt; Paa en trædsk Maade giengialdt „han Fylkishøvdingen;" hvoraf sees, at Svend selv har været Skald. Om Foraaret fik Thorleif Lyst at drage til Island, hvorover Kongen gav ham i Navnfæste et Skib med Mandskab og alt Tilbehør. Denne Thorleif havde en Broder kaldet Helge den Frække, og er det mærkeligt, at der have været saa mange af dette sidste Navn. Intet Under, at en Konge selv Poet, og som lønnede Poeter, trak dem til sig. Den berømte Ottar hin Svarte, uden Tvil en Nordmand, opholdt sig derfor ogsaa ved Svends Hof, og siden ved Knuds, og var deres Hof-Poet, og den første Islænder eller Nordmand af det Slags ved det Danske Konge-Hof. Trædende i Kongens Fodspor havde den Jomsborgske Hovding Sigvald Jarl en Skald hos sig hed Thordur, som siden opholdt sig hos Jarlens Broder Thorkil den Høie, drev Kiøbmandskab efter hans Død, og begav sig siden til Kong Oluf i Norge. Han var Fader til den berømte Skald Sigvatur. Den berømte Islænder Halfred Vandræda-Skald, som var Hof-Poet hos Kong Oluf Tryggvasön, giorde og Aar 997 et Ærevers over Sigvald Jarl, da han var reist til Danmark til Hal-Eyre Marked, og fik derfor af ham en Guldring, som veiede een halv Mark. Kolskegg, en fornem Islænder, søgte og hen til Svend, og var i stor Anseelse hos ham, blev ogsaa døbt i Danmark, og drog derpaa

Svend Tveskieg.

 til

Svend Tveskieg.

til Constantinopel, hvor han var Hovedsmand for Væringerne til sin Dødedag. Noget efter blev en anden Islænder Kol dræbt ved Helsingborg af Prain, og flere sine Landsmænd. Efter den utrøkte Heidarviga-Saga lede de Islændere Hareks Sønner Skibsbrud ved den Jydske Kust. Den Engelske Skribent Wilhelm Thorne tillegger denne Konge tvende Navne, Swanus, det er Svend, og Swera, anseende begge Navne for eet, som det synes. Thomas Otterbourne kalder ham rigtig Suen. Mange kalde ham derimod Sweyn, Svein. Den Franske Skribent Ademar kalder ham Asqvec, hvilket Navn uden Tvil er giort af Tveskieg, i det mindste ligger Skieg tydeligen deri, hvoraf sees, at dette hans Tilnavn har været vidt og bredt bekiendt. Ademar giør ham til en Hedning, og maae man ogsaa tilstaae, at han i al sin Adfærd viste ikkun liden Christendom. Hos Johannes Otho kaldes han tvende Gange Qveno, hvilket er en aabenbare Læse-Feil. Den Engelske Kong Edvar Confessor kalder ham i et Diploma af 1066 Swegenus. At den samtidige Skald Thord Kolbeins Søn kalder Kong Svend lykkelig, bør vel legges Mærke til, og tiener til at stadfæste min Mening, at han ei har været uhældig siden sin Faders Død, undtagen den ene Gang, han blev fanget af Jomsborgerne. Thord vidner og, at han besad kun lidet i Norge. Wadskiær mener efter Heldvaderus, at Kiøbstæden Svendborg i Fyen skulde have Navn af Kong Svend, fordi han havde anlagt den, men da dens rette gamle Navn er Suineborg, saa tænker jeg snarere, at den har Navn af det Ord Sund, Suin, hvortil kommer, at den rimeligen er først bleven anlagt af Kong Svend Grathe. Hvorvel det er rimeligt, at Svend, formedelst sine idelige udenlandske Krige, ei har faaet megen Tid til at tænke paa sit Fæderne Rige og dets Forbedring, saa seer man dog af det

lidet,

Svend Tveskieg.

lidet, Tiden herom har levnet os, at han ei gandske har sat det ud af Agt. Saaledes vidner Saxo, at han forøgede Roskilder Bye, baade i Henseende til Størrelse og til Folkemængde; Venteligen har han meget opholdt sig der. Efter samme Skribent opførte ogsaa Svend udi sit Rige endel Kapeller, Kirker og Klostere, blant hvilkes Antal skal efter et gammelt Rygte Jellinger Kirke udi Riber Stigt have været, som just er anlagt mellem de twende Grav-Høie af Kong Gorm og Dronning Thyra, og hvor der fra umindelig Tid havde været en Kongsgaard. Trefoldigheden eller St. Lucii Kirke i Roskild, som hans Fader havde anlagt, blev af ham forøget, et Kapitel der stiftet, og Gravsted udsøgt for ham selv. Dog maae man tilstaae, at der er og meget for den Mening, at Svends Søn Knud den Store først har stiftet Klostere i Danmark. Derimod er det uden Tvil urigtigt, som Saxo beretter, at Svend skulde have beskikket Gerbrand til Bisp i Roskild, da det efter Adam af Bremen, en langt ældre Skribent, er først skeet af hans Søn Knud. Nogle Aar førend Svends Død, og maaskee 1008 den 15 Februarii, blev den Svenske Kong Oluf Skautkonung med mange af de Store og af Hustropperne, eller Hoffolket, døbt i Husbye udi Vest-Gotland af Jon, det er Johan, Sigurd, som havde været Oluf Tryggvasons Hof-Biskop, fra hvilken Tid af fast alle Svenske Konger have været Christne, og Christendommen gaaet frem i Sverrige, hvorvel langsomt, ligesom i Danmark og Norge. Denne Sigurd kaldes i de Svenske Kroniker St. Sigefred. Den Svenske Konge skal have forlangt ham af den Engelske Mildred, hvorved vel Ethelred forstaaes, og hvoraf man maae slutte, at Sigefred har efter Oluf Tryggvasöns Død begivet sig til Engelland. Paa sin Reise skal Sigefred først være kommet til Danmark, hvor den

 Christne

Svend Tveskieg.

Christne Troe endda stod paa svage Fødder, men hvor han dog blev vel imodtaget af Svend og de Store, saa og af en geistlig Mand, maaskee Bernard, der stod i stor Anseelse hos Kongen og Folket. Denne Bernard døde længe efter i Sieland, efterat han havde prædiket i Skaane, hvorfor han og blev begravet i Lund. Da Knud, Svends Søn, førte ham siden med sig fra England, saa har han rimeligen fulgt Svend did, som Hof-Bisp eller Præst. Efter et nu bortkommet Skrift, men som findes anført i Bartholins skrevne Annaler for det 10 Sæculo, skal Bernard være død Aar 1000 den 15 Januarii. Dagen kan være rigtig, men Aaret er gandske vidst falskt, da Bernard levede langt hen i Knud den Stores Tid. Sigefred drog fra Danmark til Verend og til Vexiø, hvor han omvendte mange, der især lode sig lokke ved den usædvanlige og prægtige Dragt, han var iført. Efter Beretning af den Islænder Gunlaug Munk, som døde 1219, prædikede Sigurd, saa kalder han ham med alle Norske, tvende Aar i Sverrige efter Kong Oluf Skoutkonungs Begiæring; I det tredie Aar kom han til Sigtun, og sidst til Verend, hvor han døde i en høi Alder, og blev begravet i Vexiø. Udi Landnama gives ham Tilnavn af den Rige, det er den Mægtige. Ikke veed jeg, om det er ham Wilhelm af Malmesbury taler saaledes om: Den 5 April døde Sigefrid, en Norsk Bisp, og Munk i Glastonbery, som sendte did 4 Kapper, tvende deraf virkede med Løver (a), og tvende safrangule. Men maaskee og, at der snarere ved denne Bisp Sigurd sigtes til den senere, som opholdt sig hos den Norske Kong Svend, Alfifæ Søn, var en Dansk af Fødsel, og begav sig til Kong Knud i Engelland. Imidlertid var der og

(a) Hertil maae legges vel Mærke for det Norske Vaabens Skyld.

og en Bisp Sigurd hos Oluf den Hellige, der efter Gretla synes at have fort ham med sig fra Engelland, og som udi Norge viede et Skib ind, den Islænder Porer havde ladet bygge der.

Svend Tveskieg.

Jeg haver forhen paa adskillige Stæder opregnet Svends Born, men foruden dem havde han endnu en Dotter, ved Navn Ingerid (a), enten med Sigrid Storraade, eller snarere med en Frille, thi hun maae være fod i Svends allersidste Aar, hvilket jeg slutter deraf, at hun blev gift med den Nordmand Svend Brynjulfson, og deres Dotter Halkatla gift med en Thorkel, hvis Dotter Sigrid ægtede Guttorm fra Reine (Rens Kloster siden) (b), og var hun hans tredie Kone, og han Fader ved hende til Bardur, der giftede sig anden Gang med Cæcilia, Dotter af Kong Sigurd, Harald Gilles Søn. Bardur var Fader til den Norske Kong Inge, der døde 1217, og til Hertug Skule, hvis Dotter Margrethe var gift med den Norske Kong Hagen Hagensen, Fader til Kong Magnus Lagebærer. Altsaa stammede det Norske Kongehus, som døde ud 1387 med Kong Oluf, fra en af den Danske Kong Svends Døttre.

I Svends Tid var Gelduin, en Dansk Mand, venteligen fra Normandie, bekiendt i Frankerige. Han besad det Stæd Saumur, som Lehnsmand af Greven af Blois, og førte tillige-

 med

(a) Schöning not. o. ved Snorro T. 3. p. 173. anseer ei Knud den Rige, Ingerids Broder, for den Danske Kong Knud, men for en ubekiendt Norsk Høvding, dreven hertil uden Tvil ved de faae Ledder i den lange Tid, som vidst foraarsage Vanskelighed, der dog vel lader sig hæve; Desuden kalde aldrig Islænderne nogen Knud den Rige, undtagen den Danske Kong Knud den Store. Og i Fagurikinna kaldes denne Knud den Rige udtrykkeligen Dane-Konge.

(b) Denne Guttorm stammede i tredie Mands Led fra den Engelske Jarl Toste, Godvins Søn, som døde 1066.

Svend Tveskieg.

med Odo, Greve af Champagne, Krig imod Fulco Nerra, Greve af Anjou, søgende at tage Amboise fra ham ved Aar 1016; Men i det Stæd skilte Fulco ham ved Saumur Aar 1025, hvorimod Odo gav ham Chaumont. Gelduins Hustrue hed Aonidis; hun var Moder til Godefrid med Tilnavn Moe, fordi han i Skiønhed overgik de skiønneste Møer. Aar 1035 stiftede Geldiun Abbediet Ponlevoy, hvor han ogsaa blev begravet.

Det første Rune Kongetal vildfarer gandske i Svends Dronningers Navne, ved at kalde den første Thyra, som dog var hans Farmoders og hans Søsters Navn, og den anden Ymma, hvilken var hans Sønne-Kone. Til de forskiællige Skribenter om Svends Dødsaar kan endnu legges følgende i Henseende til 1012: Hamsfort, i Henseende til 1020 den saa kaldte Erici Regis Kronike, i Henseende til 1013 ogsaa Hamsfort, og til 1014 ligeledes Hamsfort, men til 1003 en Ubekiendt hos Langebek; De Islandske saa kaldte Kongelige Annaler henføre hans Død til 1008, ligeledes de Annaler, som gaae fra Aar 228 til 1295, de som gaae fra Aar 140 til 1357, fra 636 til 1394, fra Christi Fødsel til 1396; til 1007, de saa kaldte Skalholts Annaler, der gaae fra Aar 70 til 1392, og ere fortsatte til 1430; ligeledes de, som gaae fra 570 til 1430; til 1005 Flateyar Annaler; til 1009 Flateyar Bog p. 261. 281.; til 1006, de Annaler, som gaae fra Christi Fødsel til 1427, men ere først skrevne i det 16 Sæculo; Saadan Islændernes Uenighed viser, at man ei kan lide paa dem angaaende Kong Svends Dødsaar, hvorimod alle gode gamle Engelske Skribenter ere eenige om 1014; Og i Henseende til hans Regieringsaar da tillegges ham 32 af Hamsfort, 23, ligesom jeg, af nogle Ubekiendte hos bemældte Hamsfort, og af en Ubekiendt hos Langebek, 18 i Erici Regis Kronike fra 1002 til

1020,

1020, 22 i de Esromske Annaler, hvilket bliver vel samme Mening som min, 24 hos Hamsfort, som vel og bliver min Mening. Dronning Emmæ Encomiast er uden Tvil den første, som kalder nogen Dansk Konge Serenissimus, med hvilket Navn han belegger Svend. Denne Konges Levnet findes beskrevet paa Dansk af den velfortiente Hr. Anders Vedel, trokt til Kiøbenhavn 8vo. 1705. længe efter Mandens Død. Dens Fortieneste bestaaer mere i Stilen, end i Historien.

Svend Tveskieg.

Den Engellænder Upton vil, at Kong Svend har ført i sit Skiold trende Guld Kroner, den ene under den anden, og det fordi han foruden Danmark var ogsaa Konge i Engelland (hvortil venteligen da maatte legges Norge). De stode i et rødt Felt, og hans Søn og Sønnesøn, Store-Knud og Harde-Knud, brugte det samme. Dog da faste og vedvarende Vaaben og Mærker eller Tegn ei vare i Brug førend længe efter, saa er dette giendrevet ved at anføre det. Bircherod henfører til denne Konge en Sølv-Mønt, paa hvis ene Side staaer en skiegget Konge med Omskrift Svein, og paa den anden Side et Kaars med Lilier, som det synes, i hvert Hiørne, og en utydelig Skrift; Dog Lauerentzen henfører den til Svend Grathe, fordi han mener, at de Danske endda ei havde Mønt i Tveskiegs Tid, ret ligesom de ei havde kunnet lære denne Kunst i Engelland, hvor de da krigede og opholdte sig saa meget; Men denne Grund synes mig at være vigtig, at Reversen ligner Svend Grathes. Denne Mønt finder jeg ikke aftegnet i Kongens Møntsamling, endskiønt den efter Lauerentzen skal have været der, med mindre den er gandske urigtig forestillet hos ham, hvilket ei er usædvanligt, og skal være den første af Svend Grathes Mønter i den Kongelige Møntsamling, og da staaer der tydeligen paa Reversen: Viuberga ɔ: Viborg. Den store Svenske Antiqvarius Keder i sit Skrift: Nummi ali-

qvot

Svend Tveskieg.

qvot p. 55. tilegner denne Konge en Mynt, paa hvis ene Side sees en ung Konge med Omskrift: Sven Rex ad Dener, og paa den anden: Godvine Man. Dner, og i Midten et Kaars, imellem hvis Hiorner staaer Crvx, men Lauerentzen tilegner Svend Estrithsen denne Mynt, som er funden i Sverrige, og forvares nu der i det Kongelige Antiqviteets Archiv. Lauerentzen antager for afgiort, at denne Mynt er slaget i Danmark, hvorvel af en Engelsk Myntmester, siden Svend kaldes paa den, de Danskes Konge; han mener og, at Store-Knud har først bragt Engelske Myntmestere til Danmark, hvilket just er det, som skulde bevises; Og dernæst kan han ikke troe, at denne Mynt forestiller Tveskieg, siden Kongen, som derpaa forestilles, er uden Skieg; en Grund, der vilde være vigtig, om Myntmesterne, heldst de i Middelalderen, altid giorde sig Umag for at efterligne Personerne. Men da jeg ved at eftersee den samtidige Engelske Kong Ethelreds Mynter, saa og Svends Søns Store-Knuds, finder overmaade Lighed imellem dem og denne Mynt, og derimod ingen imellem dem og Svend Estrithsens Mynter, saa er jeg meest tilbøielig til at troe, at den virkeligen tilhører Kong Svend Tveskieg, hvorfore jeg og haver ladet den, som hans, stikke paa Mynt-Tavlen. Bircherod og Udgiverne af det Kongelige Danske Mynt-Cabinet henføre den til Svend Estrithsen, men da Mands-Hovedet med et Scepter for sig findes paa Ethelreds og Store-Knuds Mynter, og ei paa Svend Estrithsens, saa er jeg mere tilbøielig til den Mening, at denne Mynt tilhører Svend Tveskieg, end Estrithsen. Keder haver og i sit Skrift: De argento Runis insignito, ladet stikke en Mynt, han selv eiede, og som nu venteligen er i det Svenske Antiqviteets Archiv, hvilken han og p. 8. tilskriver denne Konge, og som findes hverken hos Bircherod, Lauerentzen, eller i Udgaven

af

af det Kongelige Mønt-Cabinet. Paa den ene Side staaer en Engel, der flyer et Labarum, som det synes, til en hosstaaende Mand. Der omkring læses tydeligen: Svein Rex; Paa den anden Side sees et Andreas Kaars med en Rose i Midten, og en halv Maane i alle fire Hiørner, og følgende Omskrift: Ulcet on i, hvilken sidste Bogstav er maaskee urigtigen aftegnet hos Keder i Stædet for et l, og bør det maaskee altsammen læses Ulkeiil on London, eller Lincoln. Sandt nok, at dette Labarum især synes for konstigt for Tveskiegs Tid, saa man derover snarere skulde falde paa den Tanke, at Svend Estrithsen kunde ved Harald Haardraade og Væringerne have faaet Efterretning om denne Grækiske Prydelse, dog da heller ingen, denne lignende, Mønt findes iblant Estrithsens, saa har jeg i slig Uvished ladet den stikke paa Kobber-Tavlen, som Svend Tveskiegs anden Mønt, hvilken da maae være bleven slaaet af ham i den korte Tid han var Konge i Engelland (75). Svend Tveskieg.

Saa

(75) Torfæi Hist. Norv. T. 2. p. 157. 158. 476. T. 3. l. 2. app. p. 158—161. Brings Svea Rikes Historie T. 1. p. 286—288. 521. 522. Þorvallds Vidförla Saga c. 2. p. 262—272. c. 3—10. bag ved trofte Hungurvaka. Olaf Tr. S. S. Part. 1. c. 168—171. p. 203—207. Part. 2. c. 106. p. 322—327. Schönings Norske Hist. T. 3. p. 341—344. Skaldetal bag ved Heimskringla af Peringskiolds Udgave T. 2. p. 485. Snorro i Olaf Helga Saga c. 34. 41. W. Thorne col. 1998. Th. Otterbourne T. 1. p. 56. Lel. itin. T. 8. p. 85. Lel. coll. l. 2. p. 525. Snorro i Olaf Tr. S. S. c. 131. p. 349. Wadskiærs Poetiske Skueplads p. 181. Pontoppidani Marmora Danica T. 1. p. 233. T. 2. p. 77. Bartholini antiqvitates p. 695. Ademar in Labbe Bibl. nov. T. 2. p. 178. Saxo l. 2. p. 27. l. 10. p. 189. Valesii gesta Francorum T. 1. præf. T. 3. p. 587. 589. Historia S. Sigfridi in Benzelii Monumentis vet. Eccl. Swio-Gothicæ Part. 1. p. 1—13. Acta Sanct. Febr. T. 2. p. 847—851. Oluf Tryggvas. Saga p. 265. af Reenhielms Udgave. Ad. Br. l. 2. c. 27. Snorro i Harald

Knud den Store. Aar 1014.

Saa snart Svend var død udraabte den Danske Flode og Hær i Lindsey hans ældste Søn Knud for Konge, som var da, efter min Mening, 19 Aar gammel. Uden al Tvil har Hæren i London giort det samme, saa og alle i Engelland boende Danske, og vidner Mathæus af Westminster, at alle Danske Folk udvalgte ham til deres Konge, hvilket vel bør henføres til Aar 1015, da han blev hyldet paa Thingene i Danmark. Efter en del Engelske Skribenter, hvoriblant Simeon Dunelmensis, skal Svend først være bleven begravet i York, men om end saa har været, saa har det dog ikkun været en Bisættelse, thi dette er vidst, at en fornem Engelsk Matrone nedlagde hans Legeme i Salt

† Harald Haardraades S. c. 103. p. 182. Dacherii spicilegium T. 3. p. 249. 250. 274. 275. Bouquet Scr. Franc. T. 10. p. 240. 241. 232. 256. 257. 265. 266. Landnama Part. 3. c. 19. p. 265. Adam de Domerham historia Glastoniensis T. 1. p. 94. Hallfreds S. Mst. c. 7. Hist. de Blois par Bernier p. 206. skal være 106. Langebek script. Dan. T. 1. p. 29. 38. 37. 117. 173. 235. 269. 337. 376. T. 2. p. 434. 473. 480. T. 3. p. 37. Johannes Otto in Menckenii scr. Germ. T. 3. col. 780. 781. Trofte Nials S. c. 82. 83. Wilkinsii Conc. Angl. T. 1. p. 316. Danske Atlas T. 3. p. 530. T. 6. p. 775. Vetus catalogus Regum Svio-Gothicorum Part. 2. p. 35. edit. Ihrio, Arngrimi Supplementum Mst. p. 651. Den gamle och minste Svenske Rim-Kroniken om Oloff Skotkonung. Gretla eller Grettirs Saga c. 40. p. 116. Magni Mathiæ series Episc. Lund. p. 12. Æræ cambrobritannicæ, som ere skrevne i det 13 Seculi Midte, henføre hos Lhwyd i commentariolo Britannicæ descriptionis p. 151. Knuds Ankomst til Regieringen til 1014, og altsaa Svends Død til samme Aar. Upton de officio militari l. 4. p. 128. Lauerentzen Museum Regium Part. 2. Sect. 3. n. 88. Sect. 5. Tab. XXV. n. 45. 46. Bircherod Spec. ant. rei mon. Danor. p. 37. 38. Kederi nummi aliqvot p. 55. 56. og paa Mynt-Tavlen n. 12. Keder de argento Runis insignito p. 8. og paa Mynt-Tavlen der n. 4. Kiøbenhavnske Selsk. Skrifter T. 9. p. 88.

Salt og Krydderier, indsvøbte det i Klæder, og lod det derpaa bringe paa et Skib, hun udrustede, og førte det selv til Danmark, og synes det, at hun er gaaet ud fra London. Dog dette skede ei strax, og ikke forend efter Paaske, og efter at Knud havde forladt Landet. Uden al Tvil har han ved denne Matrone ladet sin Faders Lig bringe i Sikkerhed, hvilket de Engelske, ja Kong Ethelred selv, vilde mishandle af Had til det Danske Regimente, og hvilket deres Forsæt Ditmar angiver til en Aarsag med, hvi de Brødre Knud og Harald siden bekrigede Engelland. Den Haardhed Svend havde øvet med Skatters Paalæg, efterat han havde besteget den Engelske Throne, havde saaledes forbittret de Engelske, at de samtlige, saavel Geistlige som Verdslige, sendte strax efter hans Død Bud underhaanden til deres forrige Kong Ethelred, som endda opholdt sig i Normandie, bedende at han vilde komme tilbage, og antage Regieringen paa nye, siden ingen var dem kiærere end deres naturlige Herre, dog med Vilkaar, at regiere bedre og lemfældigere, end forhen. Herpaa sendte Ethelred sin ældste Søn, fød af Emma, did, lod hilse sit gandske Folk, lovede at være det en huld Herre, og at ville rette alt hvad som mishagede det, ligeledes paa sin Side tilgive alt hvad det havde giort og sagt ham imod, naar det kun vilde oprigtigen, og uden Svig, vende tilbage til ham. Derhos gav han og de Store Penge, og lovede dem Gods og Eiendele. Underligt er det, at der tales aldeles intet om Ethelreds ældre Sønner med hans første Dronning, ei heller hvor de have imedens opholdt sig. Det lader, at Ethelred havde ikkun Emmæ Børn hos sig; Derfore haver han vel og sendt Edvard til Engelland, saa og fordi det lader, at Emma og Børn have da været meget elskede af Engellænderne, og at han ligeledes kunde vente sig Styrke fra Normandie,

Knud den Store. Aar 1014.

Knud den Store. Aar 1014.

die, naar han giorde meget af hende og Born, allerheldst han forhen havde fortørnet hende ved at holde Friller, som hun ingenlunde vilde taale, da hun pukkede af sin Byrd, Frugtbarhed og Kydskhed. Og denne Edvardi Sendelse haver vel givet nogle Normaniske Skribenter Anledning til at foregive, at Edvard var bleven udvalgt til Konge i Faderens levende Live. Med Edvard er det nok, at den Norske Prinds Oluf fulgte denne Gang, i Følge deres Forbund. De giorde Landgang ei langt fra Oxford, baade fordi mange i Byen havde lovet dem Bistand, saa og venteligen fordi den laae langt fra Knud. Denne Bye indtoge de, og ihielsloge mange der, men da de Danske vare meget mægtige i Landet, saa komme de strax med saa stor en Magt imod dem, at de ei saae sig i Stand til at giore Modstand, men maatte forlade den Egn. Dog Bladet vendte sig snart, de Engelske fulde i Hobetal til Edvard, med Ord og i Gierning blev fuldkommen Venskab stiftet, og Gisler givne paa begge Sider, og tilligemed fastsat, at aldrig skulde nogen Dansk Konge mere herske i Engeland. At de Engelske nu besiæledes af saadant Mod, dertil var vel, foruden Fortvilelse og det yderste Had mod de Danske, følgende Aarsager: Kong Knuds Ungdom og Uerfarenhed, som de ei frygtede sig saa meget for, som for Svends erfarne Tapperhed, dernæst at Thorkil, der ei havde forsonet sig med Svend, holdt sig stille, hialp ei sine Landsmænd, men søgte, som en snedig Mand, at ansee Tiden og Udfaldet, hvorved han skilte dem ved 40 Skibe, bemandede med de beste Krigere. Hertil kom, at det ei kunde være dem ubekiendt, at Harald var af Svend bleven indsat til Konge i Danmark, og at Knud maatte derover haste hiem, for ei at miste sit Fæderne Rige, imedens han tragtede efter et fremmed, hvis Besiddelse var hel uvis og vaklende. Med

saa-

saadanne glade Tidender vendte Edvard tilbage til sin Fader, som herover syntes, at kunne nu lide paa sine Engellændere, kom derfor i Fasten tilbage til dem, tilligemed sin Dronning Emma, og blev vel imodtaget af Folket. Knud opholdt sig imedens stedse i Gegnesburh, og havde giort den Afstale med Almuen i Lindsey, at den skulde skaffe ham Heste, og derpaa samptlig gaae ud paa Streiferie. Dog Ethelred skyndte sig med en mægtig Hær til Lindsey, brændte og skiændte der allevegne, forend de vare blevne færdige med deres Udrustning, og ihielslog alle dem han kunde overkomme, satte og Ild paa Stæder, venteligen Slesfort, hvor alle Thingmænd, tilligemed Hemming, Thorkil den Høies Broder, omkomme, uden at een eeneste blev tilovers. Dette synes at være skeet ved et hastigt og uformodentligt Overfald, da de tænkte paa ingen Fare, og mente at leve i Fred og god Forstaaelse med de Engelske. De Islandske Skribenter berette, at det gik for sig da de Danske holdte Julen, hvilken og firedes af dem i Februarii Maaned. Saadant Overfald kunde saa meget desslettere skee, som et Marked holdtes paa den Tid, og alle Vare bleve indbragte paa bedækte Vogne. Ethelreds Sønner og Ulfkell Snilling skulle have havt den meste Del i dette oplagte Raad. Lige Mord gik for sig paa samme Dag, nevnlig den syvende Jule Dag i London, hvor dog Eyleif undgik med tre Skibe, ved det Thord, en Dansk Mand, advaret af sin Frille, hvilken han til Belønning gav det Gods, han beboede, gik tilligemed sin Staldbroder Audun til ham, og gav ham Underretning herom. Dog de fleste troede ham ikke, endog da Klokken ringede i den tredie og sidste Del af Natten, hvilket var det aftalte Tegn, og derfore maatte de og bøde med deres Liv. Saaledes fortælle de Islandske Skribenter dette, og hvorvel de Engelske tie hermed, med

Knud den Store. Aar 1014.

 mindre

Knud den Store. Aar 1014.

mindre Overfaldet i Lindsey hører herhid, og at Ethelreds Ankomst er gaaet hemmeligen for sig, saa er dog de førstes Fortælling alt for omstændelig til at kunne forkastes, allerheldst man da meget let kan begribe, hvi Knud forlod Engelland, thi da det hele Land reiste sig op imod ham, saa kunde han med sin nærværende Magt ei tvinge det. Imidlertid opholdt denne Herre sig dog i Gegnesburh indtil Paaske, som i dette Aar indfaldt den 25 April, men da seilede han derfra med sin Flode, og lod altsaa det arme Folk i Lindsey i Stikken. Dog hertil var han nødsaget, da han knap kunde redde sig selv med de øvrige fra ovenmældte uventelige Angreb. Og skriver Henrik af Huntindon, at det gik Knud nær til Hierte, at Folket i Lindsey maatte lide saa meget for hans Skyld. Han seilede Sønder paa til Sandwich, og der lod han, forbitret over de Engelskes Frafald, hugge Hænderne af alle de Engelske Gisler, som vare af den beste og fornemste Ungdom i Landet, skiære Næse og Øren af dem, og nogle gilde, og i saadan Stand kastede han dem paa Landet. Iblant dem var Agelvin, en Søn af Grev Godvin, Leofrics Broder, som Hænderne bleve hugne af paa. En Gierning, der var Svends Søn, og de Danskes da værende grumme Sæder værdig, men hvortil de vare blevne udæskede ved Engellændernes Troløshed. Skade, at Historien maae alt for ofte fremstille Mennesket paa dets stygge Side, og alt for sielden paa dets gode. Derefter drog han bort, hiem ad, hvorvel kun med 60 Skibe, da de fleve enten bleve tilbage med Thorkil, eller og vare i London og i Slesfort faldne i Engellændernes Hænder. Da Thorkil vedblev at spille sin ubestæmte Rulle, saa befoel Ethelred, for at holde ham paa sin Side, at der skulde gives til hans Hær, der laae i Greenwich, 21000 Pund, hvilket Paaleg meget betyngede Landet. Dog

Thorkil,

Thorkil, som i sit Hierte mest hældte til sin Fostersøns Knuds Side, og som ventede, at han snart skulde komme, i Følge af sin Broder Harald, med fordoblet Magt tilbage, søgte ikkun med det Gode at faae de Store paa Knuds Side, men dog i Nødsfald at angribe dem uventeligen, naar de stridde mod Knud. Til saadant Sindelav har og det Mord begaaet paa hans Broder Hemming uden Tvivl giort meget. Efter Knuds Bortgang ere rimeligen de Slag gangne for sig, som Snorre fortæller, at Ethelred og den Norske Oluf holdte med de Danske, først udi Ost-Angeln paa Ringmar-Hede, for hvilket Land Ulfkill eller Ulfketil Snilling endda var Hertug, og som skal have havt Ullhild, Ethelreds Dotter, til Egte. I dette Slag fægtede og Engelske imod deres egen Konge, hvilket viser, at de ei have alle givet sig godvilligen under ham igien. Efter denne Trefning gav en stor Deel af Landet sig under Ethelred, dog beholdte Thingmændene og de Danske endnu meget deraf, og mange befæstede Stæder. Siden drog Oluf, som øverste Feltherre, mod Canterbury, hvilken synes at have været i de Danskes Magt siden Aaret 1011, da Thorkil indtog den. Denne Bye indtog han, ihielslog mange Folk, og brændte Kastellet. Ved denne Leilighed siges Vender, venteligen fra den Jomsborgske Egn, at have forsvaret Byen, hvoraf sees den Samfund, der vedblev imellem Danske og Vender. Efter dette blev Oluf øverste Feltherre over gandske Engelland, og drog rundt om med sine Krigsskibe, og lagde op i Nyamode, Newmouth paa Engelsk, hvorved uden Tvil bør forstaaes Newport paa Øen Wight. Der stridde han med Thingmændene, som bestode af Danske og Engelske, og vandt Seier. Disse Thingmænd, anførte af Danske Krigsøverster, søgte især at holde Engelland de Danske til haande, og vare stærke, haardføre og tapre Folk. Derefter drog han vidt omkring, tog Skat af

Knud den Store. Aar 1014.

Knud den Store. Aar 1014.

af Folket, og plyndrede dem, der intet vilde give. Over saadanne Bedrifter er det intet Under, at den gamle Skald Ottar hin Svarte siger, at Oluf satte Ethelred ind i sit Rige igien. Ved et Stæd, hed Hole, uden Tvil Hull i Northumberland, skal han og have slaaet nogle Danske Vikinger, og indtaget der nogle Kasteller. Men dette var og hans sidste Krigsforretning i Engelland, thi derpaa, da han maaskee tænkte at have befæstet Ethelred nok paa Thronen, saa og maaskee var misfornøiet over, at Northumberland blev ham ei givet efter Løfte af Ethelreds Sønner, begav han sig, enten sidst i dette Aar 1014, eller og først i 1015, til Frankrige, for at erhverve mer Ære og Bytte, og krigede i Poitou, saa og i Bretagne og Aqvitanien, som det lader, havde og i Sinde at reise til Jerusalem, men blev ved en Drøm, snarere ved Omstændighederne, paamindet om at drage til sit Fæderneland Norge, hvorom mere i næste Aar. Knud var, som forhen er sagt, paa Veien til Dannemark, didhen han kom gandske uventelig, da alle endnu mente, at han var i Engelland, og blev især hans Broders Haralds hele Hof herover forundret, og tænkte at nogen særdeles Vanhæld havde mødt ham. Heste, og de fornemste Hofmænd, bleve strax sendte ham i Møde. Ved Sammenkomsten favnede de hinanden, og begrædde deres Faders Død, ladende sig neppe trøste. Knud gav da tilkiende, at han søgte Raad og Hielp hos Harald, for at tage Engelland igien, dernæst at han forlangte, at han skulde dele Danmark med sig, som han nu alene besad, da han og siden vilde dele Engelland med ham, eller han og maatte have Frihed at vælge, hvilket Rige han vilde beholde helt. Imidlertid agter jeg, blev han ved, at overvintre her hos dig, for at kunne overlegge alle Ting, og for at istandsætte Skibene og Hæren. Vor Thorkil har atter

forladt

forladt os, ligesom forhen vor Fader, er bleven tilbage i Landet, og har tilbageholdt mange af vore Skibe, og, som jeg troer, bliver han vor Modstander, men han skal ingen Fremgang faae. Harald svarede herpaa, at han var fornøiet med Knuds Ankomst, men at Rigets Deling var ham imod, allerheldst deres Fader havde med Knuds Samtykke overgivet ham det; derimod var han bered til, at hielpe ham til det tabte større Rige, men ingenlunde til at dele sit eget. Knud fandt sig heri, og sagde, at han for nærværende Tid vilde ikke tale herom. Imidlertid kom ovenmældte Matrone med Svends Lig fra Engelland, hvilket de høitideligen imodtoge, og jordede i den Grav, han selv havde ladet tillave, udi Trefoldigheds Kirke i Roskild, udi Choret ved Siden af det høie Altar. Derefter droge de til Venden, og hentede deres Moder Gunhild derfra, hvor hun længe havde opholdt sig, forskudt af sin Mand. Dette viser, at Sigrid Storraade maae da have været død, hvilket end mere stadfæstes derved, at der altid var Venskab imellem Knud og den Svenske Kong Oluf hendes Søn. Gunhild er rimeligen den, som har formaaet Harald til at dele Riget med Knud, for derved at forebygge Uenighed mellem sine Sønner. Efter Knuds Bortgang fra Engelland er det uden Tvil, at Uvilie opkom mellem den Skotske Kong Malcolm og Uthred Jarl af Northumberland, som havde givet sig under de Danske. Uthred plyndrede i Cumberland, hvilket da regieredes af den Skotske Prinds Duncan, Malcolms Nepos, men blev ved Burg, nu Burgh upon Sands i bemældte Landskab, slaget af Malcolm, og alt Byttet ham frataget. Uthreds Fader, Grev Valthiof levede endda paa de Tider, og indsluttede sig ved Skoternes Ankomst i Bebbanburg, da han var meget gammel. Uthred skal dog tilsidst have slaget Skoterne med et stort Tab fra

Knud den Store. Aar 1014.

Knud den Store. Aar 1014.

Durham, saa at Kong Malcolm neppeligen selv undgik. Hovederne af de fornemste Slagne, som efter de Tiders Maade havde sammenviklede Haar, lod han paa Stager sætte op over Murene af Durham. Og herfor giorde Ethelred ham til Greve i Northumberland og i York. Da nu Uthred havde Bisp Aldun af Durham hans Dotter til første Kone, saa hialp han sin Svigerfader til, at borthugge Skoven, og rodde al Egnen ved Durham. — Den Tydske Kong Henric stadfæstede den 20 November til Altstadt den Hamborgske Kirke alle sine Friheder, endog til at slaae Mønt, men efter den offentlige Vægt, og af purt Sølv. Det siges, at Bremen var da det Stæd, hvor Erkebispen opholdt sig, og kaldes Erkebisp Unwan, Unato, som maaskee er en Læsefeil (76).

Udi Irland skede mærkelige Ting, i det den store og tapre Konge Brian satte Livet til, hvormed saaledes tilgik i Følge Nials Saga,

(76) Chr. Sax. p. 144. Snorro i Oluf Helges S. c. 26. 11. 12—14. 15. 18. Fagurskinna i Arnæ Mss. n. 302. 4to. Knytlinga S. c. 7. Enc. Emmæ l. 2. p. 166. 167. Ditmarus p. 409. 410. Suhms Forb. p. 11—19. Min T. 8. p. 858. 859. T. 6. p. 202. 203. Monast. Angl. T. 1. p. 130. Gram in Meurs. c. 175. Lang. T. 2. p. 351. Hemingi Chart. p. 259. 260. Mart. coll. Mon. T. 6. c. 829. Codex Flateyensis Mss. col. 315. 316. W. Malm. l. 2. p. 64. 71. H. Hunt. p. 362. Rog. de Hov. p. 433. Torfæi Hist. Norv. T. 3. l. 1. c. 10. 11. p. 15—19. c. 17. p. 28. c. 18. p. 30—33. W. Gemm. l. 5. c. 8. Ordericus Vitalis l. 1. p. 371. Sim. Dun. c. 79. 80. 28. 171. Bromton c. 892. Knyghton c. 2315. hvor han siger, at Ethelred efter sin Tilbagekomst og Knuds Bortgang, in aliis partibus multa mala exercuit, hvilket kan tiene til at stadfæste Islændernes Beretning om Mord begaaet paa Thingmandene. M. Westm. p. 202. F. Vig. p. 615. Wallingford p. 648. vil, at Knud forlod Engelland for at begrave sin Fader, hvilket er urimeligt. Fordun l. 4. c. 39. p. 683. c. 40. p. 684. Staphorst T. 1. p. 375. 376.

Saga, der langt omstændeligere, og uden Tvil i visse Ting rigtigere, fortæller det end de Irske Skribenter. Til de forhen omtalte Aarsager om Uvilien imellem Brian og den Ostmaniske Kong Sigtryg i Dublin, kom og denne, at Brian havde forskudt sin Dronning Kormlaud, der var Sigtrygs Moder, og havde i sin Tid været den deiligste Qvinde; forbittred herover, eggede hun sin Søn bestandig til Hævn, og at dræbe Brian. For at blive i Stand hertil søgte han Hielpere, og kom for Jul til den mægtige Sigurd Jarl paa Orkenøerne, hvorhen ogsaa kom Gille Jarl fra Suderøerne, Sigurds Svoger. Med megen Møie fik Sigtryg endeligen Sigurd paa sin Side, dog med Vilkaar, at denne skulde være Konge i Brians Stæd, og faae Sigtrygs Moder til Ægte. Det blev og afgiort, at Sigurd skulde komme til Dublin med sin Hær Palmesøndag. Efter sin Moders Raad foer Sigtryg ogsaa hen til Øen Man, hvor der laae tvende Vikinger, Ospakr med 10 Skibe, og Brodir med 20, den første var Hedning, men den sidste havde været Christen, og bortkastet Troen. Ospakr lovede at komme Palme-Søndag til Dublin for at hielpe Sigtryg, men fordrede samme Vilkaar som Sigurd, hvilke Sigtryg tilstod ham uden Betænkning; men Brodir vilde ikke; Dog Ospakr betænkte sig ogsaa, drog til Brian, blev Christen, lod sig døbe, og gik ham tilhaande. Brian bestilte ogsaa sin Hær, at møde ham ved Dublin i Palme-Ugen, dog holdt han desuden Byen indsluttet i fire Maaneder. Brodir foer derpaa til Dublin for at hielpe Sigtryg. Med Sigurd Jarl komme endel Islandske Mænd, der vare blevne landflygtige, fordi de havde været med at indebrænde den gode Nial. Paa Langfredag den 23 April mødte begge Hære sig ved Clontarf eller Cluain Tarbh nær Dublin. Brian vilde, for Dagens Helligheds Skyld, ei selv stride, hvorfore en

Knud den Store. Aar 1014.

Knud den Store. Aar 1014.

Skioldborg blev giort om ham; Dog har han været 88 Aar gammel, saa var det Aarsag nok til at entholde sig fra Slaget. Han havde vel med sig Melachlin, Kongen af Meath, som dog ei skal have staaet ham redeligen bi, men siden lagdes det ham til Last, at han ei havde oppebiet sin ældste Søn Dungad, eller Donat, som inden tre Dage havde kommet ham med friske Tropper til Hielp. Paa Ostmanernes Side anførte Sigurd Jarl Midten, Brodir den ene Fløi, og Kong Sigtryg den anden. Efter en haard Strid bleve endeligen Ostmanerne overvundne, men da saae Brodir, at de fleste havde forladt Brians Skioldborg, for at sætte efter Fienderne, thi brød han ind i den, og hug Hovedet af den gamle Konge. Saasnart dette rygtedes, vendte Brians Hær tilbage, angreb og overmandede Brodirs Folk. Han selv blev fanget, og paa en gruelig Maade henrettet af Ulfr Snæde, Brians Broder, thi han lod ham binde til en Eeg, lede om den, efterat hans Bug var opskaaret, og saaledes vinde ham Tarmene ud af Livet. Gruelig Dødsmaade, men desværre brugelig iblant de Nordiske Folk. Udi dette store Slag, som regnes tilligemed og næst Bravalla og Jomsvikinga Slag, at have været det største i gamle Dage udi Norden, fulde, foruden Brian, hans Søn Murchard, og dennes Søn Tirdeloac, en stor Mængde Fornemme, og 7000 eller 11000 Krigsmænd. Af Ostmanerne og deres Hielpere satte alle Vikingerne Livet til, tilligemed deres Anfører Brodir; hvortil Irrerne legge en Aisgiodal, som er intet Nordisk Navn, og sige, at Vikingernes Antall bestod af 2000 Danske; 15 af de Islændere, der havde indebrændt Nial, Sigurd Jarl fra Orkenøerne, Dubgal, Anlafs Søn, Mælmur, Konge af Leinster, omkomme ogsaa; Men Antallet af deres Døde vides ikke. Dog sige nogle Irske Skribenter, at det beløb sig til 14000.

Brian

Brian og de flere skulle efter nogle være blevne begravne ved Kill-mainan, een Mil fra Dublin, hvor et Stenkaars endnu findes, men efter andre ved Sevord, 6 Mile fra Dublin, og siden være førde af Mælmur, Erkebisp i Armagh, til Domkirken i Armagh. Sihtric eller Sigtryg flyede med de overblevne til Dublin, og Melachlin, Konge af Meath, blev derpaa Irrernes Over-Konge (a). Sigurd Jarl førte Tilnavn af den Digre, det er den Tykke, og var han en mægtig Herre og kiæk Krigsmand. Hans Sønner, avlede med den Skotske Kong Malcolms Dotter, bleve Jarler efter ham. Nogle Irske Skribenter tale meget om de Danske Feltherrer, Carl Knud og Andreas, Sønner af Kongen i Danmark, der og skulle have sat Livet til i dette Slag, heldst tale de meget om den første, og om hans Sværd, hvilket den Ostmaniske Kong Anlaf i Dublin maatte siden Aar 1029 eller 1030 give til Løsepenge. Saafremt Brodir har været en Dansk Mand, saa har Sværdet maaskee

Knud den Store. Aar 1014.

(a) Saa gode Islænderne ere i Omstændighederne af Brians-Slaget, saa urigtige ere de i Tidsregningen deraf. I Orkneyinga S. p. 4. sættes det 5 Aar efter Kong Oluf Tryggvasons Død, det er 1005. I Nials Saga sættes Nials Død førend Christendommen kom ind paa Island, det er for Aar 1000, hvilket neppe kan være. De Islandske Annaler n. 417. opgive 1003 for Aaret af Brians Slag; n. 410. Aar 1004, og sætte Nials Død Aar 1010, hvilket sidste Aarstal maaskee er rigtigt, og viser da, at Brians Slag maae være skeet endeel Aar senere, og rimeligen 1014, som Irrerne ville, thi af Niala er det klart, at Brians Slag skede nogle Aar efter Nials Død. Med n. 410. komme overeens n. 412. 424. i Henseende til Aaret af Nials Død, og i Henseende til begge Dele n. 411, 413, 428, men i Henseende til Brians Slag n. 427. Snorro selv vil, at Brians Slag har staaet 4 til 5 Aar efter Oluf Tryggvesons Død, dog synes han kun at have taget dette af Orkneyinga Saga. Naar et gammelt Irsk Vers hos O-Flaherty i Ogygia præf. p. 41. henfører Brians Død til 1013, da er det ingen Feil, thi da regnede man Aaret fra Paaske til Paaske, men 1034 efter et andet Vers, der er rent galt.

Knud den Store. Aar 1014.

m raffee hort ham til. Dog dersom denne Carl Knud har dræbt Murchard, hvilket dog af andre tilskrives en Henric, saa kan han ikke have været Brodir. Forhen haver jeg p. 309. fortaalt efter andre Irske Skribenter denne Carl Knuds Død under Aar 999. Efter Brians Død var en yderlig Forvirring i Irland, da mange ei vilde erkiende Melachlin for Overkonge, og varede saadan Forvirring henimod 160 Aar, indtil den Engelske Kong Henric 2. undertvang en stor Del af Landet. Saavel Irrer som Islændere vide ei nok at ophøie Brian, som en duelig og dydig Monark. Udi Niala fortælles mange Varsler, som samme Langfredag skulle have vist sig paa Catnæs i Skotland, paa Færøe, Island, Orkenøerne og Sudurøerne, og har en af deres Skalder deraf taget Anledning at sammensætte det fortreffelige og gyselige Digt om en Væv af Menneskehoveder og Tarmer, som en vis Daurrud saae i et Syn paa Catnæs; Et Digt der forekommer i Nials Saga. Uden Tvil sigter den samtidige Ademar til dette store Slag, naar han fortæller, at Normanerne komme med en utallig Flode til Irland, hvilket deres Fædre aldrig havde giort, og førte deres Hustruer; Børn og fangne christne Trælle med sig, i Tanke at indtage Landet, hvor der vare 12 store Byer med Bispesæder. Striden varede i 3 Dage uden Ophør, og ingen Norman kom levende derfra. Alle deres Hustruer styrtede sig med deres smaae Børn i Havet og druknede; De som bleve fangne kastede Irrerne for vilde Dyr at opædes. Een af Fangerne lod Kongen dog leve, fordi han var Christen, og begavede ham med Foræringer. Det Foregaaende viser, at dette Slag vidst var meget stort; Imidlertid har dog Rygtet mærkeligen forøget det i denne Beretning (77).

Knud

(77) Nial's Saga c. 155—158. Waræi Ant. Hib. p. 136. 137. Snorro i Olaf Helges Saga c. 99. Min T. 8. p. 941. 942. O-Halloran

Knud lavede sig imedens i Danmark af al Magt til sit Engelske Tog, og søgte at bestyrke sig ved Forbund med omliggende Folk og Konger, deels for at have Fred hiemme, deels for at have des flere Hielpetropper. Saaledes fik han Oluf Skoutkonung i Sverrige, sin sammenbragte Broder, til at sende sig Folk under Anførsel af en Lacman, de Svenskes Konge, hvorved Lagerbring vil have forstaaet Ulf Jarl, hvorpaa jeg dog tviler, da Lacman eller Lagman var et giængs Nordisk Navn, og mere end eengang forekommer blant Kongerne paa Suderøerne; hvortil kommer, at det synes rimeligt at Ulf haver da været i Dannemark, ligesom og hans Broder Eyleif krigede alerede før de Danske i Engelland. Ligeledes kaldte Knud og sin Svoger Eric Jarl fra Norge til Hielp, som hertil var lehnspligtig (a). Imidlertid kom Eyleif (b) med 3 Skibe

Knud den Store. Aar 1015.

loran History of Ireland T. 2. p. 260—269. Wynne History of Ireland T. 1. p. 170—174. Vallancey Grammar of the Irish language sidst i Dedicationen. Colgani Acta Sanct. Hibern. T. 1. p. 106. 155. Acta Sanct. Martii T. 2. p. 103. Et Irsk Poema hos O-Flaherty i Ogygia p. 426. henfører Brians Død til 1014. Labbe Nova Bibl. Mss. T. 2. p. 177. 178.

(a) At Eric Jarl ei er draget til Engelleland førend 1015, og Knud følgeligen ei heller giort Toget did førend i bemeldte Aar, kan bevises af Niala Saga paa følgende Maade: Flosi var hos Gille Jarl af Suderøerne, da Tidende kom did om Brians Slag, c. 158. p. 279. 180. Af Irske Skribenter er det bekiendt, at det skede 1014; Derpaa drog Flosi til Rom, kom siden til Eric Jarl i Norge, og var hos ham den næste hele Vinter over (altsaa den Vinter som begyndte 1014, og endte 1015.) og derpaa drog Flosi til Island, efterat Eric Jarl havde givet ham meget Meel med, c. 159. p. 281. Udi Grettirs Saga c. 21. vidnes om Eric Jarl, at han afskaffede al Holmgang eller Tvekamp i Norge, og giorde alle Ransmænd og Berserker landflygtige af Norge. I Orms Saga kaldes Erik Jarl eengang Konge, see p. 338.

(b) Eyleif giorde det Engelske Tog med Knud, og er uden Tvil den Eylaf

Alder-

Knud den Store. Aar 1015.

3 Skibe fra Engelland, hvor han havde undgaaet Blodbadet. Thorkil den Hoie kom og med 9 Skibe fuldt bemandede, for at give tilkiende, at han ei havde havt noget Ont i Sinde mod sin Herre ved at blive tilbage, dog turde han ei strax indlobe i Havnen, men kastede Anker ved Kusten, og udbad Forlov at maatte stille sig. Han fik den, bad om Naade, og erlangte den endeligen med megen Moie, hvorpaa han aflagde Eed, at ville herefter tiene troligen. Nu blev han hos Knud een heel Maaned, og opmuntrede paa Thinget ham tilligemed Eyleif til at drage til Engelland, sigende, at han let kunde overvinde det, da de begge kiendte det meget noie, og han, Thorkil, desuden havde der efterladt sig 30 Skibe med paalidelige Folk, som villigen vilde tage imod ham, og folge ham overalt. Herpaa vendte Thorkil tilbage til Engelland, hvor han holdt sine rette Tanker skiulte indtil beleilig Tid gaves. Dronning Gunhild, Knuds og Haralds Moder, havde imedens forliget sine Born saaledes, thi dette tilkommer uden Tvil hende, at de begge skulde fælles regiere i Danmark for det forste. Hvor længe Harald har levet efter dette vides ikke tilvisse, saa meget er gandske vidst, at han endnu var i Live, da Knud tiltraadde sit Engelske Tog, og vil Ditmar, der levede paa de Tider, at han giorde det med. Nu strider dette sidste vel baade imod Beretningen af Dronning Emmæ Lovtaler, som og levede ved denne Tid og kort efter, saa og imod det, at de Engelske aldrig nævne ham

Aldermand, som i Historia Ramesiensi c. 91. hos Gale T. 3. p. 446. fortælles at have underskrevet et Diploma med Erkebisp Living, der døde 1020, tilligemed Grev Thurkil, og mange flere. Siden drog han til Constantinopel, og blev der Hovedsmand for Væringerne, og faldt omsider der i Strid, som bevidnes i Oluf Tryggvesöns Saga Part. 1. c. 165. p. 198.

ham i Krigen, dog maae man tilstaae, at Saxo synes og at sige, at Knud tog sin Broder Harald med sig; men han fortæller saa mange urigtige Ting i denne Tids Historie, at man ei bør følge ham, naar andre gode og ældre Skribenter ere ham imod, hvortil kommer, at han og muligen har ved Harald forstaaet Oluf den Helliges Broder, endskiønt han da ei engang var fød, men han kan ligesaavel have sagt dette, som at Oluf selv skulde have staaet Knud bi imod Engellænderne. Men med alt dette er det dog vidst, at Harald, Knuds Broder, var endda i Live nogle Aar efter den Engelske Krig. Imedens Knud saaledes lavede sig til det Engelske Tog, tildroge sig følgende Ting i Engelland. Udi Oxford holdtes et stort Møde, hvor Hertug Eadric med Ethelreds Tilladelse, da han falskeligen havde beskyldet dem hos ham for Forræderie, lokkede de tvende Danske fornemme Thani udi de 7 eller 5 Stæder, Notingham og de flere, Sigeferth og Morcar af Northumberland, Brødre og Sønner af Earngrim, ned i sin Spisestue til et Giæstebud, og lod dem der omkomme, for at tilegne sig deres Gods, og vare de da hel beskiænkede, hvorpaa Kong Ethelred bemestrede sig alle deres Eiendele, og lod gribe Sigeferths eller Sigeberts, hvis rette Navn vel har været Sigurd, efterladte Enke Aldgitha, som baade var meget deilig og af høi Byrd, og føre i Forvaring til Malmesbury, hvor Kongens ældste Søn, den Clito, saaledes kaldtes da alle Engelske Prindser, Edmund, saae hende kort efter, forelskte sig i hende, og ægtede hende imod Kongens Villie, thi nu var Ethelred en Latter baade for egne og for Fremmede, hvorpaa Edmund efter Mariæ Fødselsdag, den 8 September, eller og snarere noget hen i Augusti Maaned, imellem den 15 August og 8 September, drog Nord paa efter sin Hustrues Tilskyndelse til de fem Stæder,

Knud den Store. Aar 1015.

Knud den Store. Aar 1015.

og undertvang bemældte twende Grevers Lande uden Moie, da Landsfolket faldt villigen til ham, og dette skede imod hans Faders Vilie, som nægtede ham disse Grevers Lande. Nogle, og deriblant Wilhelm af Malmesbury, henføre først til denne Tid de Danskes Mord i St. Fridefwidæ Kirke, som jeg dog snarere troer at henhøre til Aar 1002, hvor jeg har fortaalt det. Ved samme Tid Edmund foretog sig det ovenmældte, kom Knud i Augusti Maaned til Engelland, efterat han havde forladt Danmark i Julii, med en Flode af 200 Skibe, som Emmæ Lovtaler vil, eller og af 340 efter Ditmar, hvilke begge Meninger hel vel kan forenes sammen, thi han har venteligen kun selv bragt 200 Skibe med sig, men har siden havt 340, efterat Eric Jarl og Thorkil, og maaskee flere, vare stødte til ham. Adam af Bremen tillegger ham 1000, og Flateyarbogen 800, hvilket uden Tvil er urigtigt, ikke fordi jo de Danske have baade før og siden havt end flere, men fordi de da bygde efter de Norskes Exempel store Skibe. Paa disse 200 Skibe var ingen Træl, ingen Frigiven, ingen af Alder svag, ingen ringe Mand, men alle unge, stærke, fribaarne og hurtige, saa at de endog kunde opløbe en Hest. Paa Kongens Skib var især ingen, uden han af alle Kræfter stræbte efter at forøge sin Herres Rige. Skibene vare saa forsynede med Skiolde og Angrebs-Vaaben, at hvert af dem havde nok til den gandske Hær, hvilket uden Tvil er en Forøgelse af Emmæ Lovtaler. Skibs-Snablerne vare forgyldte, og paa Skibs-Siderne hang Skiolde, hvilket altsammen gav et herligt Skin fra sig, naar Solen skinte derpaa. Der saaes og forsølvede Skikkelser, forgyldte Løver, Drager, og Tyrer, som vilde stange, saa og Mennesker af Messing udi Stavnene. Da alting var færdigt tog Knud Afsked fra sin Moder og Broder, og høres siden intet

om

om hende, hvoraf jeg slutter, at hun maaskee døde Aaret derpaa, men hvad den sidste angaaer, da bliver det efter Ditmari Fortælling troligt, at han Aaret efter 1016 er kommet sin Broder til Hielp ved Londons Erobring. En fornem Dansk Anfører, ved Navn Thurgut, fulgte efter Ditmari Beretning med Knud. Ligeledes blev han og fulgt af Ulf, Þurkill Sprakalegs Søn, som siden ægtede hans Søster Estrid, og hvilken han havde kaldet til sig fra Sverrige (a). Poeten Ottar den Sorte, taler især om Jyder og Skaaninger, som fulgte med ham. Knud giorde ved sin Ankomst Landgang i Sandwich, som ligger ved den Flod Wantsum i Kent, og var da den fornemste Havn i Engelland; sendte Speidere forud, som ved Staver støttede sig frem giennem Vandet, og berettede ham, at en stor Hær var samlet imod ham, og uden Tvil anført af Ulfkill Snilling ɔ: Forvovne. Og herfra er det nok, at Knud sendte Bud til Uthred, Greve i Northumberland, om at komme sig til Hielp efter deres forrige Forbund, men han undskyldte sig med ei at kunne figte imod sin Herre Ethelred, da han havde begavet ham med Ære og Rigdom, og kunde derfor ei svige ham. Og dette var vel den sande Aarsag, hvi Knud siden dræbte Uthred. Endskiønt nu Knud havde foresat sig, enten at vinde, eller at døe, saa besluttede han dog at gaae viseligen frem, allerheldst han havde faaet Afslag af Uthred, og seilede derfore omkring Kent til Vest-Saxen, og til Udløbet af den Flod Fromuth i Dorsetshire. Han skiendte og brændte, og plyndrede i de Shirer Dorset, Wilton og Somerset.

Knud den Store. Aar 1015.

(a) Da Svenske vare baade i Svends og Knuds Tid med i det Engelske Tog, saa er det intet Under, at saa mange af Ethelreds Mønter opgraves i Sverrige. See Benzelii Utkast p. 146, og at den Svenske Oluf Skautkonungs Mønter lignede de da værende Engelske, ibid. p. 17. 147.

Knud den Store. Aar 1015.

set. Om disse Bedrifter haves endnu Vers af de Poeter Halvard Hareeblesi, Ottar den Sorte, og Pordar Kolbeisson. Og ved denne Leilighed var det at Knuds Flode plyndrede Kirken og Klosteret af Cearne, nu Cainsham ved Floden Avon, som ligger i Somersetshire, paa Grandsen af det og Glocestershire, og derefter Branksey i Dorsetshire, som ligger to Mile fra Poole. Nogle ginge da op ad Evelmouth, og komme Glastonbury nær paa 1½ Mil, til et Stæd kaldet Hawete, og dristede nogle sig da at komme did, maaskee i en ond Hensigt. Det heder da at de bleve slagne med Blindhed, og derpaa forærede derhen et vel forarbeidet Kaars af Guld, Solv og Ædelstene, hvorpaa de finge deres Syn igien. Ved denne Tid tænker jeg, at den Norske Erik Jarl er kommet til Knud. Da han forlod Norge, beskikkede han sin Son Hakon, eller Hagen, til Regent i sin Del, og overantvordede ham i sin Svogers Einar Thambeskiælsers Hænder, saasom Hakon da ikkun var 17 Aar, see p. 446, som Snorro selv siger, eller mod 16 efter Thomasskinna, hvilket viser, at Erik maae have regieret længre end 12 eller 13 Aar i Norge, allerheldst Oluf Tryggvasön var nu og dod i 15 Aar. Dog Eriks Bortreise fra Norge giorde saavel ham som de Danske stor Skade, thi den Norske Prinds Oluf betiente sig mesterligen heraf. Denne Herre, uden Tvil misfornoiet med de Engelske, fordi de ei efter Lofte gave ham Northumberland, hvorvel det forekommer mig rimeligen, at Ethelred har villet holde det, og derfore har nægtet Edmund de tvende Grevskaber; denne Herre, siger jeg, kom nu fra Frankerige, og seilede Nord paa Engelland, giorde Landgang ved Furnwald, som jeg ikke kiender, i Northumberland, venteligen for at hævne sig, at dette Land ei overlodes til ham, sloges med denne Byes Indvaanere, og fik Seier og meget Bytte.

Heraf

Knud den Store. Aar 1015.

Heraf have uden Tvil nogle Skribenter taget Anledning til at berette, at Oluf fegtede for og med Knud imod de Engelske; ja for des bedre at vise Anledningen til Fiendskabet imellem Oluf og Knud, saa have de, hvoriblant vor Saxo, berettet, at Knud skilte Oluf ved sin hoitelskte Frille Alwina, da dog Olufs Frille i senere Tider hed Althild. Da Oluf havde tilfoiet Knud saa stor Skade i Engelland, og siden skilte saavel ham som hans Svoger Eric Jarl ved deres Del i Norge, saa var dette Aarsag nok til Uvenskab. Ved Furuvald har Oluf uden Tvil faaet Efterretning om Eric Jarls Ankomst til Engelland, og dette opmuntret ham til at forsoge sin Lykke i Norge, som stammende fra Harald Harfager, da der nu var intet mere at giore for ham i Engelland. Han lod sine Langskibe efter sig der, og drog alene med tvende af de storste og beste Knorrer, besatte med 220 Mand, om Hosten i dette Aar 1015 (a) til Norge. Ved Sello landede han, ei langt

(a) Forhen har jeg i mine Forbedringer p. 68 og 69. antaget, at Oluf forst blev Konge i Norge 1017, udjaget 1031, og dræbt ved Stiklastad 1033, en Mening der maae være rigtig, saafremt Oluf er efter Snorros egen Tilstaaelse forst kommet til Norge efter Edmunds Dod, der skede sidst i November 1016. Hertil kommer, at da Oluf omkom den 29 Julii, og den Dag just skal have været en Soelsformorkelse, saa findes den paa de Tider i intet Aar, allene 1033 en den 29 Junii, Tabl. chronologique p. 43. i l'art de verifier les dates historiques, hvorefter det vel bliver rigtigt med Torfæus at ansee denne Soelsformorkelse snarere for en Skye og mork Himmel; Men med alt det, saa dog, siden det er klart, at Knud var i Rom 1027, og af hans Brev ligeledes at Oluf da havde angrebet Danmark, saa maae Olufs Ankomst til Norge være skeet 1015, hans Flugt 1028, og hans Dod 1030; Men da har Snorro og urettelig sat Olufs Ankomst til Norge efter Edmunds Dod, og er dette ikke den eeneste Gang, at denne ellers ypperlige Skribent vildfarer i Tidsregningen og Begivenhedernes Folger. Han er uden Tvil bleven forfort ved det Emmæ Born, Edvard og Alfred, maatte tvende

Knud den Store. Aar 1015.

fra Stat, hvor han fik at vide, at den unge Hakon Jarl, der ikkun da var 17 Aar gammel, see p. 444, og som intet vidste af hans Komme, var Sonden paa i Sogn, og det alene med eet Skib. Herpaa seilede Oluf forbi Fialefylke, og ind ad Sandungs Sund, hvor han ved en Krigslist fangede den unge Hakon, og ihielslog en Del af hans Folk. Oluf ynkedes over Jarlens Ungdom og Deilighed, og lod ham uskad bortfare, imod at aflegge Eed, at afstaae Landet til ham, at drage ud af det, og aldrig at bekrige ham. De af hans Mænd, som vare tilbage, gav han og Frihed at fare bort. Hakon drog til Kong Knud, som tog vel imod ham, og gav ham siden et anseeligt Herskab i Engelland, hvor han forblev mange Aar. Efter dette drog Oluf Øster paa Landet, holdt Thing med Bønderne, og blev vel imodtaget af mange, men og imodsagt af dem, der vare Venner af Svend Jarl, Erics Broder, og med Erling Skialgson paa Sole, en mægtig Mand, der udi Eric Jarls Tid havde levet næsten uafhængig paa Rogaland, og hvis Søn Aslac havde nu ægtet Svend Jarls Dotter Gunhild. Oluf drog herover hasteligen giennem Vigen, op ad Oslo-Fiorden, hvor han opsatte sine tvende Skibe, og foer ad Vestfold, hvor han havde mange Frænder og Venner, og senere paa Høsten drog han til Ringerige, hvis Konge Sigurd Syr var giftet med hans Moder Asta, thi der vare da mange smaae Konger i Landet, alle af Harald Harfagers Æt, og hvoraf de

Gange forlade Engelland, først 1013, da de flyede for Svend, og siden 1016, da de flyede for Knud. See Snorro i Oluf Helga's S. c. 11. 24. 25. I Oluf Tryggvesöns S. af Reenhielms Udgave c. 48. p. 170. siges og, at Oluf den Hellige kom 15 Aar efter hin Olufs Død til Upland, det er 1015, saasom den første Oluf døde 1000. Vel siges der, at det var da han fangede de 5 Konger, men det er efter Islandernes vrange Tidsregning om Kong Svends Dødsaar 1009.

de fleste synes at have staaet under Dansk Hoihed. De toge begge vel imod ham, endskiønt Sigurd, som en klog Mand, søgte at bringe ham fra sit Forehavende, at stræbe efter det Norske Rige, thi derved, sagde han, paadrager han sig saavel den Danske som Svenske Konges Vrede, men Oluf vilde ei staae fra sit Forsæt, sigende, at han ei vilde bede, enten den Danske eller Svenske Konge om noget, og at han vilde igientage sit Fæderne Rige, eller og falde derover. Efter dette udforskede han, følgende Sigurds Raad, de andre smaae Kongers Sindelav, som regierede paa Hedemarken, i Gudbrandsdalen, Romerige, Thotn, Hadeland og Valdres. Rörek, Konge paa Hedemarken, havde ei stor Lyst til at giøre Oluf Bistand; og gav tilkiende, at det var dem fordelagtigt at holde Venskab med den Danske Konge, deres Tilstand var nu god, enhver nød Samvittighedsfred, og besad sine Eiendele ubeskaaret; det var uvidst hvordan det vilde blive om deres Frænde Oluf blev Over-Konge, og dette bestyrkede han med Exempler fra forrige Tider. Dog, da hans Broder Ring var af anden Mening, og holdt for at Oluf, som ei var nærmere til Riget end de, vilde derfor blive dem taknemmelig, saa fulde de fleste andre Konger til hans Mening. Et eedeligt Forbund blev derpaa oprettet imellem dem, og Oluf lovede at forbedre deres Rettigheder. Uplands Thing blev derpaa sammenkaldet, hvor Oluf ved sin Veltalenhed og de andre Kongers Understøttelse bragte det saa vidt, at Almuen udvalgte ham til sin Konge, hvorimod han lovede at holde den ved gammel Lands Lov, og at værge Landet mod fremmed Magt. Herpaa drog han giennem Hadeland, Gudbrandsdalen, over Dofre Fiæld, ind i Opdal, Meldal og Orkedalen, og allevegne faldt Almuen til ham, saa han nu drog om med 300 Mand, og da han kom

Knud den Store. Aar 1015.

Knud den Store. Aar 1015. kom til Søen blev han forsynet med 5 Langskibe af 20 Rader Bænke, foruden 4 til 5 Skuder. Da Einar Thambeskielser fik dette at høre, lod han Bud-Kafle eller Stikke gaae om, for at samle Almuen til Modstand. Svend Jarl var da paa Steenkiær, som var en Kiøbstæd, og lavede til Jule Giæstebud. Ham blev ved Einar dette tilkiendegivet, hvorpaa Jarlen listede sig med eet eeneste Langskib lykkeligen udi Dagbrækningen forbi Oluf, og kom i Behold til Frosten, og derfra til Stordalen, hvor han holdt Raad med Einar. Oluf kom imedens til Steenkiær, og lod derfra bortflytte alt hvad Jarlen havde ladet tillave til Jule-Giæstebudet, og føre til Nidaros eller Tronhiem (a), en Stad, Oluf Tryggvason havde ladet anlegge, men som Jarlerne havde siden forsømt, da de opholdte sig paa Hlade, tæt derved. Imidlertid samlede Svend Jarl og Einar en Magt sammen af 2000 Mand, og foere fra Guldalen til Nidaros, hvilken Oluf forlod, hvorpaa de borttoge Jule-Kosten, og afbrændte Byen. Oluf drog derpaa sondenfields, og bestyrkede sig der til ud paa Vaaren. Det
Aar 1016. samme giorde Svend nordenfields, og drog derpaa med sin Flode Sønder paa til Vigen, hvor og Oluf seilede forbi Tonsberg og Grenmar til Nesia, hvor det den 25 Martii Aar 1016 kom til et skarpt Slag, der afgiorde Norges Skiæbne, thi Oluf erholdte en fuldkommen Seier, og Svend flyede ud af Landet til sin Svoger den Svenske Kong Oluf; havde vel og endda skaffet den Norske Oluf nok at bestille, dersom han ei var død samme Høst. Imidlertid gav sig gandske Norge under Oluf, som strax lod opføre

(a) Tronhiem var siden Sæde for Erkebispen, og den Bye hvor de Norske Konger ofte opholdte sig. Endnu er det en smuk, nærig og vel beliggende Stad, beboet af duelige, artige og belevne Folk, hvor jeg i 14 Aar haver levet en meget lyksalig Tid fra 1751 til 1765.

fore St. Clemens Kirke i Tronhiem, og christnede efterhaanden det hele Land, havende hos sig de Bisper, Grimkel og Sigurd. Den store Iver for Christendommen, hvilken drev ham til, deels ved Overtalelser og Belønninger, deels ved Magt og Trudsler at bringe hele Norge til den Christne Lære; Denne Iver har han uden Tvil indsuet i Frankerige og Engelland, hvorvel han alerede i sin Ba[...]om var bleven døbt af Bisp Sigurd ved Kong Oluf Tryggvasons Foranstaltning. Saadan Forandring i Gudslæren udfordrede ogsaa nye Love, især en Christen-Ret; Oluf gav den derfor ogsaa, og forbedrede tilligemed Landslovene, givne af Kong Hakon Adelstens Fostre. Alt dette kunde Oluf saa meget lettere udrette, som den kloge og tapre Erik Jarl var fraværende i Engelland, Kong Knud mere end beskæftiget der, og den Svenske Oluf ei noksom adlydet af sine egne Undersaatter, af hvilke han venteligen havde stødt mange for Hovedet, ved at indføre den Christne Troe. Imedens Knud, som forhen er sagt, foer ilde frem i Vest-Saxen, laae Ethelred syg i Cosham, da et kongeligt Slot i Wiltshire, og kunde derfor ingen Modstand giøre, hvorfore Hertug Eadric samlede paa hans Vegne Krigsfolk Sønder paa Landet, ligesom Prinds Edmund Nord paa, og stødte endeligen disse tvende Anførere sammen med deres Tropper. Men Eadric søgte da efter gammel Viis alene sin egen Fordel, som han nu troede at bestaae deri, hemmeligen at holde med Knud, og stræbte derfor efter at svige Edmund, hvilket denne endeligen mærkede, og derfore drog fra ham, saa at det herover ei kom til noget Slag mellem de Engelske og Danske. Herpaa gav Eadric sig offentligen tilkiende, og underkastede sig Knud med 40 Skibe, hvilke jeg tænker at have været de samme, Thorkil anførte. Al Vest-Saxen underkastede sig derpaa Knud, gav ham Gisler, og for-

Knud den Store. Aar 1016.

Aar 1015.

Knud den Store. Aar 1015.

syncede ham med Heste, og forblev Knud der indtil Julen. Derimod giorde Indvaanerne af Mercia alle muelige Anstalter til at imodstaae de Danske, udbedende sig alene at Ethelred vilde med de Store fra London sætte sig i Spidsen af dem, men de kunde ei udrette noget, hindrede ved Ethelreds Sygdom og naturlige Blodagtighed, da han blev ved at opholde sig i London, under Paaskud at han for Forræderes Skyld ei torde forlade den, hvorimod Knud var, efter Wilhelm af Malmesbury hans Vidnesbyrd, idelig i Bevægelse, søgte at overtale den ene Stad og Egn efter den anden til at falde til ham, raadslog om Natten, fægtede om Dagen, og var aldrig ledig. Paa dette Tog er det uden Tvil, at han førte med sig sin Frænde Odhincar Hvide den yngre, hvorvel man ei kan troe de Nyere, at han skulde have været Knuds Søstersøn. Odhincar var da nok allerede Bisp i Ribe, hvorvel han nu først oplærtes i Videnskaber udi Engelland, og siden reiste giennem Frankerige for at lære mere, og fik derfor Navn af en Vis og en Philosoph. — Udi Hildesheim indviede Bisp Bernward den 29 September Kraft-Kirken (a) udi Klosteret, i Overværelse af den Slesvigske Bisp Eggehard, hvoraf man maae slutte, at han endda ei har anseet det for trygt, at vende tilbage til sit Stigt. — At Varegerne, det er de Nordiske, vare endnu i Mængde udi Rusland, kan sees deraf, at efter Valdemars Død sendte hans Søn Sveropolk tvende af dem ud at myrde sin Broder Boris, som de og giorde; og at Indvaanerne af Novogrod myrdede paa samme Tid de hos dem boende Vareger. Den nye Russiske Regent i Kiow Swetopolk erobrede tilligemed sin Bundsforvant den Græ-

kiske

(a) Crypta ɔ: det er en Kirke under den anden, nede i Jorden, hvor Helgenes Levninger især giemtes.

kiske Keiser Basilius det Chazariske Rige, og giorde rent Ende derpaa, delte det med ham saaledes, at Grækerne beholdte Crim, og Russerne hvad der laae paa det faste Land Sønden for Floden Donetz. Wolodimer eller Waldemar døde den 15 Julii, og var overmaade ukydsk forend han blev Christen, og ægtede den Grækiske Prindsesse, men fra den Tid af skilte han sig ved alle sine Friller. Han elskede ellers Videnskaber og Musik, og søgte at fordrive Uvidenheden blant sit Folk, til hvilken Ende han lod anlegge offentlige Skoler, yndede Skaldene, og lod forfærdige Psalmer paa Russisk, bar derfor og Tilnavn af den Store. — Et Diploma af Keiser Henric 2, udstædet til Goslar, er maaskee af dette Aar, endskiønt 1025 staaer i det, thi Henric døde alerede 1024; i det nævnes ei alene Unewan af Bremen, men og Eckihard af Slesvig, og Benno, Slavernes Bisp, ham nevnlig, som sad i Oldenborg, og som døde alerede 1022. Sandt nok, at deri ogsaa siges om Bernward, Bisp af Hildesheim, piæ memoriæ Antistes, men disse Ord maae være et Tilleg af senere Tider, thi Bernward døde først 1023. Rimeligen er et X Tal sat for meget. — Udi Irland plyndrede Ostmanerne Down (78).

Knud den Store. Aar 1015.

Lll 2 Ved

(78) Chr. Sax. p. 146. 147. W. Malm. l. 2. p. 71. Snorro i Olaf Helges S. c. 21. 22. 23. 26—54. Torfæi Hist. Norv. T. 3. l. 1. c. 10. p. 16. c. 20. 22—26. 14. l. 2. c. 2. H. Hunt. p. 362. Rog. de Hov. p. 433. Coke's Dorsetshire p. 86. W. Gemmet. l. 5. c. 8. Sim. Dun. c. 80. 81. 171. 172. M. Westm. p. 202. 203. Lelandi coll. T. 1. p. 284. Lelandi itin. T. 8. p. 51. Cambd. Brit. c. 93. Nestor p. 117—119. Cedrenus p. 556. Suhm om Chazarerne i Nye Samling af det Kiøbenh. Selsk. Skrifter T. 1. p. 507. State of Down p. 29. Lagerbrings Svea Rikes Hist. T. 1. p. 207. Mon. Scan. T. 2. p. 83. 87. Arnæ n. 325. 4to. p. 166. St. Petersburger Journal 1777, 3 Bind. p. 15—17. F. Vig. p. 616. J. Glastoniensis T. 1. p. 147. 148. J. Wallingford p. 548. Ditm. l. 7. p. 410.

Knud den Store. Aar 1016.

Ved Ryaars Tider drog Knud med 160 Skibe op ad Themsen. Hertug Eadric kom der til ham, og de ginge over ved Creeklade i Wiltshire forend hellig tre Kongers Dag, med et stærkt Rytterie, og faldte ind i Mercia, hvor de fore ilde frem med Skiænden og Branden, førdeles i Warwickshire, huggende der ned for Fode. Byen Warwick blev da og med Sværd og med Ild ødelagt, saa den længe derefter kunde ei komme til sin forrige Velmagt igien. Tvende Abbedier bleve da ødelagde der, og et Nonnekloster i Coventri, og fra den Tid er det at det rode Bær, kaldet Walwort, skal i Mængde, efter den almindelige Sagn, voxe ved Warwic, og have sin Farve af det udgydede Menneskeblod, hvorfor denne Urt paa Engelsk kaldes Danewort og Daneblood, og paa Latin Sambucus ebulus, men paa Dansk Sommer-Hyld. Planten er liden, og groer ved Veiene, dog sielden hos os. Blomsterbladene have rode Spidser. Denne Efterretning skylder jeg min gode Ven Professor Brünniche. Da Edmund horte dette Indfald, samlede han sine Folk, særdeles Indvaanerne af Mercia, men som han endda ei var stærk nok, med mindre hans Fader med Borgerne af London kom ham til Hielp, og de af Mercia vilde desuden ei slaae, forend Ethelred havde stodt til dem, saa gik Hæren den Gang fra hinanden. Dog kort efter blev den atter opbudet under Straf af fulde Boder for hver den der blev borte, paa det at de længstfraliggende ogsaa

p. 410. Ad. Br. l. 2. c. 36. schol. 23 ad. c. 26. Saxo l. 10. p. 192. 193. Chronicon Eccl. Ripensis p. 8 9. Thomasxinna c. 29. p. 47. 48. Suhms Forb. p. 19. 20. 22. 23. Knytlinga S. cap. 8. p. 10. 12. Mederi Ant. Brunsv. p. 211. Bernwardi vita c. 44. ap. Leibn. T. 1. p. 460. Nestor p. 120. 121. De Islandske Annaler henføre St. Olufs Regierings Begyndelse, Nesia Strid og Svend Jarls Død til Aar 1015.

ogsaa maatte indfinde sig, og herved blev denne Krigshær større end den forrige. Edmund sendte da og Bud til Kongen, om at komme med al mulig Hielp. Ethelred var nu bleven nogenlunde til pas igien, thi lod han forkynde, at enhver Engelskmand, der var frisk og vaabenfør, skulde begive sig til ham, hvorefter han begav sig paa Veien, stødte ogsaa virkeligen med sin Hær til Edmund, og havde de da en utallig Hær, men der vare da nogle, ladende som de giorde det for hans Beste, da de dog venteligen have været baade hans og deres Fædernelands Fiender, hvilke raadde ham til at vende tilbage, saasom det ei var sikkert for ham længer at opholde sig der, efterdi endel af hans egne Folk havde Forstaaelse med Fienden, og vilde overgive ham til dem. Den frygtagtige Herre blev strax herover saa bange, at han uden mindste Ophold vendte tilbage til London. Edmund, som nu vel saae, at der paa nærværende Tid var intet mere for ham at giore Sønden i Landet, red strax Nord efter, og kom til Uthred Jarl af Northumberland, hvilke begge med deres Krigshær, saasom de ei torde give sig i Slag med Knud, besluttede at giore ham al mulig Afbræk paa anden Maade; Til den Ende fulde de ind i de Landskaber, Stafford, Schropshire, Leicester, plyndrede og brændte overalt; Nogle Byer indtoge de uformodentlig, andre sløifede de, efterat de havde indtaget dem. Ved saaledes at straffe dem, som vilde ei stride med dem imod de Danske, og havde giort Affald, rimeligen for at hævne deres Herrers Sigeferths og Morcars Drab, søgte de at skrække andre fra at giore det samme, som endnu vare uvisse til hvad Side de skulde hælde. Knud, som havde imidlertid med Eadrics Hielp indtaget og udplyndret de Landskaber Buckingham, Bedford, Northampton, Huntindon, Morads-Egnen ved Ely, indtil Stanford, Lincoln og Nottingham, fik ei saa

Knud den Store.
Aar 1016.

Knud den Store. Aar 1015.

3 Skibe fra Engelland, hvor han havde undgaaet Blodbadet. Thorkil den Hoie kom og med 9 Skibe fuldt bemandede, for at give tilkiende, at han ei havde havt noget Ont i Sinde mod sin Herre ved at blive tilbage, dog turde han ei strax indløbe i Havnen, men kastede Anker ved Kusten, og udbad Forlov at maatte stille sig. Han fik den, bad om Naade, og erlangte den endeligen med megen Møie, hvorpaa han aflagde Eed, at ville herefter tiene troligen. Nu blev han hos Knud een heel Maaned, og opmuntrede paa Thinget ham tilligemed Eyleif til at drage til Engelland, sigende, at han let kunde overvinde det, da de begge kiendte det meget nøie, og han, Thorkil, desuden havde der efterladt sig 30 Skibe med paalidelige Folk, som villigen vilde tage imod ham, og følge ham overalt. Herpaa vendte Thorkil tilbage til Engelland, hvor han holdt sine rette Tanker skiulte indtil beleilig Tid gaves. Dronning Gunhild, Knuds og Haralds Moder, havde imedens forliget sine Børn saaledes, thi dette tilkommer uden Tvil hende, at de begge skulde fælles regiere i Danmark for det første. Hvor længe Harald har levet efter dette vides ikke tilvisse, saa meget er gandske vidst, at han endnu var i Live, da Knud tiltraadde sit Engelske Tog, og vil Ditmar, der levede paa de Tider, at han giorde det med. Nu strider dette sidste vel baade imod Beretningen af Dronning Emmæ Lovtaler, som og levede ved denne Tid og kort efter, saa og imod det, at de Engelske aldrig nævne ham

Aldermand, som i Historia Ramesiensi c. 91. hos Gale T. 3. p. 446. fortælles at have underskrevet et Diploma med Erkebisp Living, der døde 1020, tilligemed Grev Thurkil, og mange flere. Siden drog han til Constantinopel, og blev der Høvedsmand for Væringerne, og faldt omsider der i Strid, som bevidnes i Oluf Tryggvesöns Saga Part. 1. c. 165. p. 198.

ham i Krigen, dog maae man tilstaae, at Saxo synes og at sige, at Knud tog sin Broder Harald med sig; men han fortæller saa mange urigtige Ting i denne Tids Historie, at man ei bør følge ham, naar andre gode og ældre Skribenter ere ham imod, hvortil kommer, at han og muligen har ved Harald forstaaet Oluf den Helliges Broder, endskiønt han da ei engang var fød, men han kan ligesaavel have sagt dette, som at Oluf selv skulde have staaet Knud bi imod Engellænderne. Men med alt dette er det dog vidst, at Harald, Knuds Broder, var endda i Live nogle Aar efter den Engelske Krig. Imedens Knud saaledes lavede sig til det Engelske Tog, tildroge sig følgende Ting i Engelland. Udi Oxford holdtes et stort Møde, hvor Hertug Eadric med Ethelreds Tilladelse, da han falskeligen havde beskyldet dem hos ham for Forræderie, lokkede de tvende Danske fornemme Thani udi de 7 eller 5 Stæder, Notingham og de flere, Sigeferth og Morcar af Northumberland, Brødre og Sønner af Earngrim, ned i sin Spisestue til et Giæstebud, og lod dem der omkomme, for at tilegne sig deres Gods, og vare de da hel beskiænkede, hvorpaa Kong Ethelred bemestrede sig alle deres Eiendele, og lod gribe Sigeferths eller Sigeberts, hvis rette Navn vel har været Sigurd, efterladte Enke Aldgitha, som baade var meget deilig og af høi Byrd, og føre i Forvaring til Malmesbury, hvor Kongens ældste Søn, den Cliro, saaledes kaldtes da alle Engelske Prindser, Edmund, saae hende kort efter, forelskte sig i hende, ægtede hende imod Kongens Villie, thi nu var Ethelred en Latter baade for egne og for Fremmede, hvorpaa Edmund efter Mariæ Fødselsdag, den 8 September, eller og snarere noget hen i Augusti Maaned, imellem den 15 August og 8 September, drog Nord paa efter sin Hustrues Tilskyndelse til de fem Stæder,

Knud den Store. Aar 1015.

 og

Knud den Store. Aar 1015.

og undertvang bemældte tvende Grevers Lande uden Moie, da Landsfolket faldt villigen til ham, og dette skede imod hans Faders Vilie, som nægtede ham disse Grevers Lande. Nogle, og deriblant Wilhelm af Malmesbury, henføre først til denne Tid de Danskes Mord i St. Fridefwidæ Kirke, som jeg dog snarere troer at henhøre til Aar 1002, hvor jeg har fortaalt det. Ved samme Tid Edmund foretog sig det ovennævnte, kom Knud i Augusti Maaned til Engelland, efterat han havde forladt Danmark i Julii, med en Flode af 200 Skibe, som Emmæ Lovtaler vil, eller og af 340 efter Ditmar, hvilke begge Meninger hel vel kan forenes sammen, thi han har venteligen kun selv bragt 200 Skibe med sig, men har siden havt 340, efterat Eric Jarl og Thorkil, og maaskee flere, vare stødte til ham. Adam af Bremen tillegger ham 1000, og Flateyarbogen 800, hvilket uden Tvil er urigtigt, ikke fordi jo de Danske have baade for og siden havt end flere, men fordi de da byggde efter de Norskes Exempel store Skibe. Paa disse 200 Skibe var ingen Træl, ingen Frigiven, ingen af Alder svag, ingen ringe Mand, men alle unge, stærke, fribaarne og hurtige, saa at de endog kunde opløbe en Hest. Paa Kongens Skib var især ingen, uden han af alle Kræfter stræbte efter at forøge sin Herres Rige. Skibene vare saa forsynede med Skiolde og Angrebs-Vaaben, at hvert af dem havde nok til den gandske Hær, hvilket uden Tvil er en Forøgelse af Emmæ Lovtaler. Skibs-Snablerne vare forgyldte, og paa Skibs-Siderne hang Skiolde, hvilket altsammen gav et herligt Skin fra sig, naar Solen skinte derpaa. Der saaes og forsølvede Skikkelser, forgyldte Løver, Drager, og Tyrer, som vilde stange, saa og Mennesker af Messing udi Stavnene. Da alting var færdigt tog Knud Afskeed fra sin Moder og Broder, og høres siden intet

om

om hende, hvoraf jeg slutter, at hun maaskee døde Aaret derpaa, men hvad den sidste angaaer, da bliver det efter Ditmari Fortælling troligt, at han Aaret efter 1016 er kommet sin Broder til Hielp ved Londons Erobring. En fornem Dansk Anfører, ved Navn Thurgut, fulgte efter Ditmari Beretning med Knud. Ligeledes blev han og fulgt af Ulf, Þurkill Sprakalegs Søn, som siden ægtede hans Søster Estrid, og hvilken han havde kaldet til sig fra Sverrige (a). Poeten Ottar den Sorte, taler især om Jyder og Skaaninger, som fulgte med ham. Knud giorde ved sin Ankomst Landgang i Sandwich, som ligger ved den Flod Wantsum i Kent, og var da den fornemste Havn i Engelland; sendte Speidere forud, som ved Staver støttede sig frem giennem Vandet, og berettede ham, at en stor Hær var samlet imod ham, og uden Tvil anført af Ulfkill Snilling ɔ: Forvovne. Og herfra er det nok, at Knud sendte Bud til Uthred, Greve i Northumberland, om at komme sig til Hielp efter deres forrige Forbund, men han undskyldte sig med ei at kunne fægte imod sin Herre Ethelred, da han havde begavet ham med Ære og Rigdom, og kunde derfor ei svige ham. Og dette var vel den sande Aarsag, hvi Knud siden dræbte Uthred. Endskiønt nu Knud havde foresat sig, enten at vinde, eller at døe, saa besluttede han dog at gaae viseligen frem, allerhelst han havde faaet Afslag af Uthred, og seilede derfore omkring Kent til Vest-Saxen, og til Udløbet af den Flod Fromuth i Dorsetshire. Han skiendte og brændte, og plyndrede i de Shirer Dorset, Wilton og Somerset.

Knud den Store. Aar 1015.

(a) Da Svenske vare baade i Svends og Knuds Tid med i det Engelske Tog, saa er det intet Under, at saa mange af Ethelreds Mønter opgraves i Sverrige. See Benzelii Utkast p. 146, og at den Svenske Oluf Skøtkonungs Mønter lignede de da værende Engelske, ibid. p. 17. 147.

Knud den Store. Aar 1015.

set. Om disse Bedrifter haves endnu Vers af de Poeter Halvard Hareckblesi, Ottar den Sorte, og Pordar Kolbeinsön. Og ved denne Leilighed var det at Knuds Flode plyndrede Kirken og Klosteret af Cearne, nu Cainsham ved Floden Avon, som ligger i Somersetshire, paa Grændsen af det og Glocestershire, og derefter Branksey i Dorsetshire, som ligger to Mile fra Poole. Nogle ginge da op ad Evelmouth, og komme Glastonbury nær paa 1½ Mil, til et Sted kaldet Hawete, og dristede nogle sig da at komme did, maaskee i en ond Hensigt. Det heder da at de bleve slagne med Blindhed, og derpaa forærede derhen et vel forarbeidet Kaars af Guld, Solv og Ædelstene, hvorpaa de finge deres Syn igien. Ved denne Tid tænker jeg, at den Norske Erik Jarl er kommet til Knud. Da han forlod Norge, beskikkede han sin Son Hakon, eller Hagen, til Regent i sin Del, og overantvordede ham i sin Svogers Einar Thambeskiælfers Hænder, saasom Hakon da ikkun var 17 Aar, see p. 446, som Snorro selv siger, eller mod 16 efter Thomaskinna, hvilket viser, at Erik maae have regieret længre end 12 eller 13 Aar i Norge, allerheldst Oluf Tryggvasön var nu og dod i 15 Aar. Dog Eriks Bortreise fra Norge giorde saavel ham som de Danske stor Skade, thi den Norske Prinds Oluf betiente sig mesterligen heraf. Denne Herre, uden Tvil misfornoiet med de Engelske, fordi de ei efter Lofte gave ham Northumberland, hvorvel det forekommer mig rimeligen, at Ethelred har villet holde det, og derfore har nægtet Edmund de tvende Grevskaber; denne Herre, siger jeg, kom nu fra Frankerige, og seilede Nord paa Engelland, giorde Landgang ved Furuvald, som jeg ikke kiender, i Northumberland, venteligen for at hævne sig, at dette Land ei overlodes til ham, sloges med denne Byes Indvaanere, og fik Seier og meget Bytte.

Heraf

Heraf have uden Tvil nogle Skribenter taget Anledning til at berette, at Oluf figtede for og med Knud imod de Engelske; ja for des bedre at vise Anledningen til Fiendskabet imellem Oluf og Knud, saa have de, hvoriblant vor Saxo, berettet, at Knud skilte Oluf ved sin hoitelskte Frille Alwina, da dog Olufs Frille i senere Tider hed Althild. Da Oluf havde tilfoiet Knud saa stor Skade i Engelland, og siden skilte saavel ham som hans Svoger Eric Jarl ved deres Del i Norge, saa var dette Aarsag nok til Uvenskab. Ved Furuvald har Oluf uden Tvil faaet Efterretning om Eric Jarls Ankomst til Engelland, og dette opmuntret ham til at forsoge sin Lykke i Norge, som stammende fra Harald Harfager, da der nu var intet mere at giore for ham i Engelland. Han lod sine Langskibe efter sig der, og drog alene med tvende af de storste og beste Knorrer, besatte med 220 Mand, om Hosten i dette Aar 1015 (a) til Norge. Ved Sello landede han, ei langt fra

Knud den Store. Aar 1015.

(a) Forhen har jeg i mine Forbedringer p. 68 og 69. antaget, at Oluf forst blev Konge i Norge 1017, udjaget 1031, og drabt ved Stiklastad 1033, en Mening der maae vare rigtig, saafremt Oluf er efter Snorros egen Tilstaaelse forst kommet til Norge efter Edmunds Dod, der skede sidst i November 1016. Hertil kommer, at da Oluf omkom den 29 Julii, og den Dag just skal have varet en Soelsformorkelse, saa findes den paa de Tider i intet Aar, allene 1033 en den 29 Junii, Tabl. chronologique p. 43. i l'art de verifier les dates historiques, hvorefter det vel bliver rigtigt med Torfæus at ansee denne Soelsformorkelse snarere for en Skye og mork Himmel; Men med alt det, saa dog, siden det er klart, at Knud var i Rom 1027, og af hans Brev ligeledes at Oluf da havde angrebet Danmark, saa maae Olufs Ankomst til Norge vare skeet 1015, hans Flugt 1028, og hans Dod 1030; Men da har Snorro og urettelигen sat Olufs Ankomst til Norge efter Edmunds Dod, og er dette ikke den eeneste Gang, at denne ellers ypperlige Skribent vildfarer i Tidsregningen og Begivenhedernes Folger. Han er uden Tvil bleven forfort ved det Emmæ Born, Edvard og Alfred, maatte tvende Gange

Knud den Store. Aar 1015.

fra Stat, hvor han fik at vide, at den unge Hakon Jarl, der ikkun da var 17 Aar gammel, see p. 444, og som intet vidste af hans Komme, var Sønden paa i Sogn, og det alene med eet Skib. Herpaa seilede Oluf forbi Fialefylke, og ind ad Sandungs Sund, hvor han ved en Krigslist fangede den unge Hakon, og ihielslog en Del af hans Folk. Oluf ynkedes over Jarlens Ungdom og Deilighed, og lod ham uskad bortfare, imod at aflegge Eed, at afstaae Landet til ham, at drage ud af det, og aldrig at bekrige ham. De af hans Mænd, som vare tilbage, gav han og Frihed at fare bort. Hakon drog til Kong Knud, som tog vel imod ham, og gav ham siden et anseeligt Herskab i Engelland, hvor han forblev mange Aar. Efter dette drog Oluf Øster paa Landet, holdt Thing med Bønderne, og blev vel imodtaget af mange, men og imodsagt af dem, der vare Venner af Svend Jarl, Erics Broder, og med Erling Skialgson paa Sole, en mægtig Mand, der udi Eric Jarls Tid havde levet næsten uafhængig paa Rogaland, og hvis Søn Aslac havde nu ægtet Svend Jarls Dotter Gunhild. Oluf drog herover hasteligen giennem Vigen, op ad Oslo-Fiorden, hvor han opsatte sine tvende Skibe, og foer ad Vestfold, hvor han havde mange Frænder og Venner, og senere paa Høsten drog han til Ringerige, hvis Konge Sigurd Syr var giftet med hans Moder Asta, thi der vare da mange smaae Konger i Landet, alle af Harald Harfagers Æt, og hvoraf de

Gange forlade Engelland, først 1013, da de flyede for Svend, og siden 1016, da de flyede for Knud. See Snorro i Oluf Helga's S. c. 11. 24. 25. I Oluf Tryggvesöns S. af Keenhielms Udgave c. 48. p. 170. siges og, at Oluf den Hellige kom 15 Aar efter hin Olufs Død til Upland, det er 1015, saasom den første Oluf døde 1000. Vel siges der, at det var da han fangede de 5 Konger, men det er efter Islandernes vrange Tidsregning om Kong Svends Dødsaar 1009.

de fleste synes at have staaet under Dansk Hoihed. De toge begge vel imod ham, endskiønt Sigurd, som en klog Mand, søgte at bringe ham fra sit Forehavende, at stræbe efter det Norske Rige, thi derved, sagde han, paadrager han sig saavel den Danske som Svenske Konges Vrede, men Oluf vilde ei staae fra sit Forsæt, sigende, at han ei vilde bede, enten den Danske eller Svenske Konge om noget, og at han vilde igientage sit Fæderne Rige, eller og falde derover. Efter dette udforskede han, følgende Sigurds Raad, de andre smaae Kongers Sindelav, som regierede paa Hedemarken, i Gudbrandsdalen, Romerige, Thotn, Hadeland og Valdres. Rörek, Konge paa Hedemarken, havde ei stor Lyst til at giore Oluf Bistand, og gav tilkiende, at det var dem fordelagtigt at holde Venskab med den Danske Konge, deres Tilstand var nu god, enhver nød Samvittighedsfred, og besad sine Eiendele ubeskaaret; det var uvidst hvordan det vilde blive om deres Frænde Oluf blev Over-Konge, og dette bestyrkede han med Exempler fra forrige Tider. Dog, da hans Broder Ring var af anden Mening, og holdt for at Oluf, som ei var nærmere til Riget end de, vilde derfor blive dem taknemmelig, saa fulde de fleste andre Konger til hans Mening. Et eedeligt Forbund blev derpaa oprettet imellem dem, og Oluf lovede at forbedre deres Rettigheder. Uplands Thing blev derpaa sammenkaldet, hvor Oluf ved sin Veltalenhed og de andre Kongers Understottelse bragte det saa vidt, at Almuen udvalgte ham til sin Konge, hvorimod han lovede at holde den ved gammel Lands Lov, og at værge Landet mod fremmed Magt. Herpaa drog han giennem Hadeland, Gudbrandsdalen, over Dofre Fiæld, ind i Opdal, Meldal og Orkedalen, og allevegne faldt Almuen til ham, saa han nu drog om med 300 Mand, og da han kom

Knud den Store. Aar 1015.

Knud den Store. Aar 1015. kom til Søen blev han forsynet med 5 Langskibe af 20 Rader Bænke, foruden 4 til 5 Skuder. Da Einar Thambeskielfer fik dette at høre, lod han Bud-Kafle eller Stikke gaae om, for at samle Almuen til Modstand. Svend Jarl var da paa Steenkiær, som var en Kiøbstæd, og lavede til Jule Giæstebud. Ham blev ved Einar dette tilkiendegivet, hvorpaa Jarlen listede sig med eet eeneste Langskib lykkeligen udi Dagbrækningen forbi Oluf, og kom i Behold til Frosten, og derfra til Stordalen, hvor han holdt Raad med Einar. Oluf kom imedens til Steenkiær, og lod derfra bortflytte alt hvad Jarlen havde ladet tillave til Jule-Giæstebudet, og føre til Nidaros eller Tronhiem (a), en Stad, Oluf Tryggvason havde ladet anlegge, men som Jarlerne havde siden forsømt, da de opholdte sig paa Hlade, tæt derved. Imidlertid samlede Svend Jarl og Einar en Magt sammen af 2000 Mand, og førte fra Guldalen til Nidaros, hvilken Oluf forlod, hvorpaa de borttoge Jule-Kosten, og afbrændte Byen. Oluf drog derpaa søndenfields, og bestyrkede sig der til ud paa Vaaren. Det

Aar 1016. samme giorde Svend nordenfields, og drog derpaa med sin Flode Sønder paa til Vigen, hvor og Oluf seilede forbi Tonsberg og Grenmar til Nesia, hvor det den 25 Martii Aar 1016 kom til et skarpt Slag, der afgiorde Norges Skiæbne, thi Oluf erholdte en fuldkommen Seier, og Svend flyede ud af Landet til sin Svoger den Svenske Kong Oluf; havde vel og endda skaffet den Norske Oluf nok at bestille, dersom han ei var død samme Høst. Imidlertid gav sig gandske Norge under Oluf, som strax lod opføre

(a) Tronhiem var siden Sæde for Erkebispen, og den Bye hvor de Norske Konger ofte opholdte sig. Endnu er det en smuk, nærig og vel beliggende Stad, beboet af duelige, artige og belevne Folk, hvor jeg i 14 Aar haver levet en meget lyksalig Tid fra 1751 til 1765.

fore St. Clemens Kirke i Tronhiem, og christnede efterhaanden det hele Land, havende hos sig de Bisper, Grimkel og Sigurd. Den store Iver for Christendommen, hvilken drev ham til, deels ved Overtalelser og Belønninger, deels ved Magt og Trudsler at bringe hele Norge til den Christne Lære; Denne Iver har han uden Tvil indsuet i Frankerige og Engelland, hvorvel han alerede i sin Ba[illegible]om var bleven døbt af Bisp Sigurd ved Kong Oluf Tryggvasons Foranstaltning. Saadan Forandring i Gudslæren udfordrede ogsaa nye Love, især en Christen-Ret; Oluf gav den derfor ogsaa, og forbedrede tilligemed Landslovene, givne af Kong Hakon Adelstens Fostre. Alt dette kunde Oluf saa meget lettere udrette, som den kloge og tapre Erik Jarl var fraværende i Engelland, Kong Knud mere end beskæftiget der, og den Svenske Oluf ei noksom adlydet af sine egne Undersaatter, af hvilke han venteligen havde stødt mange for Hovedet, ved at indføre den Christne Troe. Imedens Knud, som forhen er sagt, foer ilde frem i Vest-Saxen, laae Ethelred syg i Cosham, da et kongeligt Slot i Wiltshire, og kunde derfor ingen Modstand giøre, hvorfore Hertug Eadric samlede paa hans Vegne Krigsfolk Sønder paa Landet, ligesom Prinds Edmund Nord paa, og stødte endeligen disse tvende Anførere sammen med deres Tropper. Men Eadric søgte da efter gammel Viis alene sin egen Fordel, som han nu troede at bestaae deri, hemmeligen at holde med Knud, og stræbte derfor efter at svige Edmund, hvilket denne endeligen mærkede, og derfore drog fra ham, saa at det herover ei kom til noget Slag mellem de Engelske og Danske. Herpaa gav Eadric sig offentligen tilkiende, og underkastede sig Knud med 40 Skibe, hvilke jeg tænker at have været de samme, Thorkil anførte. Al Vest-Saxen underkastede sig derpaa Knud, gav ham Gisler, og for-

Knud den Store. Aar 1016.

Aar 1015.

Knud den Store. Aar 1015.

skynede ham med Heste, og forblev Knud der indtil Julen. Derimod giorde Indvaanerne af Mercia alle muelige Anstalter til at imodstaae de Danske, udbedende sig alene at Ethelred vilde med de Store fra London sætte sig i Spidsen af dem, men de kunde ei udrette noget, hindrede ved Ethelreds Sygdom og naturlige Blødagtighed, da han blev ved at opholde sig i London, under Paaskud at han for Forræderes Skyld ei torde forlade den, hvorimod Knud var, efter Wilhelm af Malmesbury hans Vidnesbyrd, idelig i Bevægelse, søgte at overtale den ene Stad og Egn efter den anden til at falde til ham, raadslog om Natten, sigtede om Dagen, og var aldrig ledig. Paa dette Tog er det uden Tvil, at han førte med sig sin Frænde Othincar Hvide den yngre, hvorvel man ei kan troe de Nyere, at han skulde have været Knuds Søstersøn. Othincar var da nok allerede Bisp i Ribe, hvorvel han nu først oplærtes i Videnskaber udi Engelland, og siden reiste giennem Frankerige for at lære mere, og fik derfor Navn af en Vis og en Philosoph. — Udi Hildesheim indviede Bisp Bernward den 29 September Kraft-Kirken (a) udi Klosteret, i Overværelse af den Slesvigske Bisp Eggehard, hvoraf man maae slutte, at han endda ei har anseet det for trygt, at vende tilbage til sit Stigt. — At Varegerne, det er de Nordiske, vare endnu i Mængde udi Rusland, kan sees deraf, at efter Valdemars Død sendte hans Søn Svetopolk tvende af dem ud at myrde sin Broder Boris, som de og giorde; og at Indvaanerne af Novogrod myrdede paa samme Tid de hos dem boende Vareger. Den nye Russiske Regent i Kiow Swetopolk erobrede tilligemed sin Bundsforvant den Græ-

kiske

(a) Crypta ɔ: det er en Kirke under den anden, nede i Jorden, hvor Helgenes Levninger især giemtes.

kiske Keiser Basilius det Chazariske Rige, og giorde rent Ende derpaa, delte det med ham saaledes, at Grækerne beholdte Crim, og Russerne hvad der laae paa det faste Land Sønden for Floden Donetz. Wolodimer eller Waldemar døde den 15 Julii, og var overmaade ukydsk førend han blev Christen, og ægtede den Grækiske Prindsesse, men fra den Tid af skilte han sig ved alle sine Friller. Han elskede ellers Videnskaber og Musik, og søgte at fordrive Uvidenheden blant sit Folk, til hvilken Ende han lod anlegge offentlige Skoler, yndede Skaldene, og lod forfærdige Psalmer paa Russisk, bar derfor og Tilnavn af den Store. — Et Diploma af Keiser Henric 2, udstædet til Goslar, er maaskee af dette Aar, endskiønt 1025 staaer i det, thi Henric døde alerede 1024; i det nævnes ei alene Unewan af Bremen, men og Eckihard af Slesvig, og Benno, Slavernes Bisp, ham nevnlig, som sad i Oldenborg, og som døde alerede 1022. Sandt nok, at deri ogsaa siges om Bernward, Bisp af Hildesheim, piæ memoriæ Antistes, men disse Ord maae være et Tilleg af senere Tider, thi Bernward døde først 1023. Rimeligen er et X Tal sat for meget. — Udi Irland plyndrede Ostmanerne Down (78).

Knud den Store. Aar 1015.

Lll 2 Ved

(78) Chr. Sax. p. 146. 147. W. Malm. l. 2. p. 71. Snorro i Olaf Helges S. c. 21. 22. 23. 26—54. Torfæi Hist. Norv. T. 3. l. 1. c. 10. p. 16. c. 20. 22—26. 14. l. 2. c. 2. H. Hunt. p. 362. Rog. de Hov. p. 433. Coke's Dorsetshire p. 86. W. Gemmet. l. 5. c. 8. Sim. Dun. c. 80. 81. 171. 172. M. Westm. p. 202. 203. Lelandi coll. T. 1. p. 284. Lelandi itin. T. 8. p. 51. Cambd. Brit. c. 93. Nestor p. 117—119. Cedrenus p. 556. Suhm om Chazarerne i Nye Samling af det Kiøbenh. Selsk. Skrifter T. 1. p. 507. State of Down p. 29. Lagerbrings Svea Rikes Hist. T. 1. p. 207. Mon. Scan. T. 2. p. 83. 87. Arnæ n. 325. 4to. p. 166. St. Petersburger Journal 1777, 3 Bind. p. 15—17. F. Vig. p. 616. J. Glastoniensis T. 1. p. 147. 148. J. Wallingford p. 548. Ditm. l. 7. p. 410.

Knud den Store.
Aar 1016.

Ved Nyaars Tider drog Knud med 160 Skibe op ad Themsen. Hertug Eadric kom der til ham, og de ginge over ved Creeslade i Wiltshire forend hellig tre Kongers Dag, med et stærkt Rytterie, og fulde ind i Mercia, hvor de fore ilde frem med Skiænden og Branden, færdeles i Warwickshire, huggende der ned for Fode. Byen Warwick blev da og med Sværd og med Ild ødelagt, saa den længe derefter kunde ei komme til sin forrige Velmagt igien. Tvende Abbedier bleve da ødelagde der, og et Nonnekloster i Coventri, og fra den Tid er det at det røde Bær, kaldet Walwort, skal i Mængde, efter den almindelige Sagn, voxe ved Warwic, og have sin Farve af det udgydede Menneskeblod, hvorfor denne Urt paa Engelsk kaldes Danewort og Daneblood, og paa Latin Sambucus ebulus, men paa Dansk Sommer-Hyld. Planten er liden, og groer ved Veiene, dog sielden hos os. Blomsterbladene have røde Spidser. Denne Efterretning skylder jeg min gode Ven Professor Brünniche. Da Edmund hørte dette Indfald, samlede han sine Folk, særdeles Indvaanerne af Mercia, men som han endda ei var stærk nok, med mindre hans Fader med Borgerne af London kom ham til Hielp, og de af Mercia vilde desuden ei slaae, forend Ethelred havde stødt til dem, saa gik Hæren den Gang fra hinanden. Dog kort efter blev den atter opbudet under Straf af fulde Bøder for hver den der blev borte, paa det at de længstfraliggende ogsaa

p. 410. Ad. Br. l. 2. c. 36. schol. 23 ad. c. 26. Saxo l. 10. p. 192. 193. Chronicon Eccl. Ripensis p. 8 9. Thomasskinna c. 29. p. 47. 48. Suhms Forb. p. 19. 20. 22. 23. Knytlinga S. cap. 8. p. 10. 12. Maderi Ant. Brunsv. p. 211. Bernwardi vita c. 44. ap. Leibn. T. 1. p. 460. Nestor p. 120. 121. De Islandske Annaler henføre St. Olufs Regierings Begyndelse, Nesia Strid og Svend Jarls Død til Aar 1015.

ogsaa maatte indfinde sig, og herved blev denne Krigshær større end den forrige. Edmund sendte da og Bud til Kongen, om at komme med al mulig Hielp. Ethelred var nu bleven nogenlunde til pas igien, thi lod han forkynde, at enhver Engelskmand, der var frisk og vaabenfør, skulde begive sig til ham, hvorefter han begav sig paa Veien, stødte ogsaa virkeligen med sin Hær til Edmund, og havde de da en utallig Hær, men der vare da nogle, ladende som de giorde det for hans Beste, da de dog venteligen have været baade hans og deres Fædernelands Fiender, hvilke raadde ham til at vende tilbage, saasom det ei var sikkert for ham længer at opholde sig der, efterdi endel af hans egne Folk havde Forstaaelse med Fienden, og vilde overgive ham til dem. Den frygtagtige Herre blev strax herover saa bange, at han uden mindste Ophold vendte tilbage til London. Edmund, som nu vel saae, at der paa nærværende Tid var intet mere for ham at giore Sønden i Landet, red strax Nord efter, og kom til Uthred Jarl af Northumberland, hvilke begge med deres Krigshær, saasom de ei torde give sig i Slag med Knud, besluttede at giore ham al mulig Afbræk paa anden Maade; Til den Ende fulde de ind i de Landskaber, Stafford, Schropshire, Leicester, plyndrede og brændte overalt; Nogle Byer indtoge de uformodentlig, andre sløifede de, efterat de havde indtaget dem. Ved saaledes at straffe dem, som vilde ei stride med dem imod de Danske, og havde giort Affald, rimeligen for at hævne deres Herrers Sigeferths og Morcars Drab, søgte de at skrække andre fra at giore det samme, som endnu vare uvisse til hvad Side de skulde hælde. Knud, som havde imidlertid med Eadrics Hielp indtaget og udplyndret de Landskaber Buckingham, Bedford, Northampton, Huntindon, Morads-Egnen ved Ely, indtil Stanford, Lincoln og Nottingham, fik ei saa

Knud den Store. Aar 1016.

snart

Knud den Store. Aar 1016.

snart dette at vide, forend han efter sin store Skarpsindighed strax sluttede, at det vilde giore hans Sager megen Afbræk, hvis han ei snart søgte at hæmme Edmunds Fremgang. De Lande, han besad i Mercia og Vest-Saxen, betroede han derfor til sine Feltherrers Beskyttelse, og drog selv, i Følge sin Beslutning, hastig ind i Northumberland, visende sig for York. Udi Lindsey, en Del af Lincolnshire, skal han have holdt det første Slag med de Engelske, og nedlagt mange af dem. Dette Indfald nødde Edmund og Uthred til at tænke paa deres eget Forsvar; Men som de endnu ei havde faaet Tid nok til at bestyrke sig, saa bleve de tvungne til at skille sig fra hinanden. Edmund begav sig ad Gienveie til London til sin Fader, og Uthred blev tilligemed gandske Northumberland nødt til at underkaste sig Kong Knud, saasom han nu ingen Hielp kunde vente, allerheldst Knud havde, som Poeten Ottar den Sorte siger, indtaget Hemingburgh, der ligger i Yorkshire ved Ouse Flod ei langt fra hvor den falder i Humber, alene med den Forskiel, at den da laae Vesten for Ouse, og nu ligger Østen for den. Knud dræbte der mange Folk, og ligeledes siden ved Teesfloden, der skiller mellem Yorkshire og Durham, hvor han holdt mange Slag, ihielslog mange, og drev Resten paa Flugt, hvoraf en stor Del druknede i Moradserne, og styrtede ned af Digerne. Til des større Sikkerhed tog Knud Gisler af Northumbrerne. Men kort efter lod han dog bemældte Uthred, tilligemed Thorkil eller Thurketil, Natonæ Søn, der og skal have været Greve i Northumberland, maaskee i dens Nordre Del, ihielslaae af Thurebrand Hold, en fornem Dansk Mand. Drabet skede i Wigbill udi Yorkshire ved Floden Wherf, noget i Sydvest fra Byen York. Knud havde befalet Uthred der at møde sig, og givet ham frit Leide frem og tilbage. Men da han

han kom ind til Kongen stode dennes Mænd bag en Tapet, sprunge uventeligen frem, og dræbte Uthred, tilligemed 40 fornemme Mænd. Ovenmældte Thurbrand var Uthreds dødelige Fiende, fordi denne havde staaet efter hans Liv, og det for at behage den rige Styr, Ulfs Søn (a), hvis Dotter Signe han havde ægtet paa de Vilkaar, at dræbe Turbrand. Signe var Uthreds anden Hustrue. Ecgfrid, Dotter af Bisp Aldun i Durham, havde været hans første. Hende skilte han sig ved, endskiønt han havde avlet Aldred med hende. Alfifa var hans tredie Hustrue. Hans Fader Valtheof havde været Greve for ham i Northumberland. Alle disse synes at have været af Dansk Herkomst. Vel muligt at Knud er kommet under Veir med noget Forræderie, som de havde i Sinde at begade, eller og at han af en lastværdig Statskonst, reisende sig af Frygt og Mistanke, har søgt at rydde dem af Veien, som syntes at være alt for mægtige, helst naar de derhos havde forhen, som Uthred, givet Tegn til Vankelmodighed. Florentius af Worcester skriver vel, at det er uvidst, enten de bleve dræbte efter Kongens Befaling eller Tilladelse, hvilket dog næsten løber ud paa det samme, thi Tilladelse af Konger er for Hyklere en Befaling. Imidlertid maae man og legge meget Mærke til dette, at Knud beholdt Uthreds efterladte Enke Algiva (b) eller Alfifa, den Mægtige, den Rige, som de Norske kalde Knud den Store. Aar 1016.

(a) Om denne Styr veed man, at han gav meget Gods til Kirken i Durham. See Sim. Dun. col. 29. l. 3. c. 4.

(b) De Engelske kalde hende og Alvina, Albina og Elgiva, og det er denne Alwina, som efter Saxo skal først have været den Norske Olufs Frille. Simeon af Durham c. 80. udgiver hende for Ethelreds Dotter, og vidner, at hun avlede Aldgitha med Uthred, som giftede hende bort til Maldred, en Søn af den Tein eller Thanus Coinan, med hvilken hun avlede Cos-

Knud den Store. Aar 1016.

kalde hende, hos sig som Frille, eller, efter nogle, som Hustrue og Dronning, hvilket jeg snarest troer. Hun var fra Hamton, og en Dotter af Grev Alfelm, der omkom Aar 1006, hvilken Snorro kalder Alfrun Jarl, og som Florentius af Worcester gior til Hertug af Northumberland, og hans Gemahlinde Wulfvina var hendes Moder. Med hende avlede Knud tvende Børn, Svend, uden Tvil fød i dette Aar 1016, da det er rimeligt, at Knud haver først opkaldt sin Fader; Mathæus af Westminster og-saa nævner Svend først, og Harald, som blev Konge i Engelland efter Faderen, og venteligen ei fød førend 1017, efterat Knud allerede havde ægtet Emma, hvorfor han vel og siden udsendte Svend tillige med Moderen til Norge, at de ei skulde gaae den stolte Emma i Veien. Siden udspreddes det Rygte, venteligen af Emmæ Partie, at Alfifa havde, da hun saae, at hun ei kunde faae Børn med Knud, udgivet Harald, som var en Skomagers Søn, og Svend, som var en Præste Søn, for sine Børn, avlede med Knud. Vil man troe, at der er noget i Saxo's Beretning, at Oluf havde Alfifa til Frille, venteligen imod hendes Villie, saa maae det have tildraget sig førend hun ægtede Uthred, og Oluf, fordi han mistede hende, have plyndret ved Furuvald i Northumberland, kort førend han drog til Norge. Da kan man begribe, hvi Alfifa bar saa bittert et Had til Oluf, og hvi Knud just sendte hende med Sønnen Svend til Norge, thi mange Norske have da formodentligen kiendt hende vel, og da kan man og begribe, hvi Saxo heraf tog Anledning til at finde en god Grund til Fiendskabet mellem Knud og Oluf. Hvorom alting er, saa be-

Cospatric, Fader til Dolfin, Walteof og Cospatric, hvilket altsammen, undtagen Alfifæ Faderne, kan være rigtigt nok, saa og at Tiden tillader ei, at Uthred kan selv have giftet denne Dotter bort.

beskikkede Knud den berømte Erik Jarl til Greve i Northumberland udi Uthreds Sted, i det mindste var han det Aaret efter, dog kun over det ene Grevskab, thi det andet overlod Knud til Eadulf Cudel, en slet og feig Mand, Uthreds Broder, som overgav Lothian til Skoterne, og giorde en fast Fred med dem, paa det at de ei skulde hævne hvad hans Broder Uthred havde giort dem imod. Efterat Knud paa saadan Maade havde underlagt sig gandske Northumberland, drog han med sin Hær Sønder paa Landet, dog en anden Vei er forhen, nevnlig paa Vestkanten af Landet, for at forfølge Edmund, og aflod ei hermed, førend han fik at vide, at han var kommet til London, da drog han selv Veien til sine Skibe, hvilket skede for Paaske, og førte han meget Bytte med sig. Strax efter Høitiden, som i dette Aar indfaldt den 1 April, seilede han med al sin Flode op imod London; Men førend han kom der, eller snarere strax efter, døde Kong Ethelred, udmattet af Sorg og Sygdom. Hans Død indfaldt paa St. Jörgens Fæst den 23 April (a), og blev han med stor Pragt begravet i St. Pouls Kirke i London, hvor den Gravskrift, som førend Londons Brand 1666 fandtes der over ham, er giort i meget nye Tider. Hans Regiering kan vel med Rette regnes for en af de ulyksaligste, Engelland har havt, og skyde de fleste Skribenter Skylden derfor alene paa ham. Ingen kan vel ei heller nægte, at han jo i mange Maader har forseet sig, og kunde haveført sig langt bedre op; imidlertid var han

Knud den Store. Aar 1016.

(a) Saa berette de Engelske Skribenter, hvilket viser, at Knytlinga-Saga c. 9. feiler, naar den lader Ethelred døe om Sommeren eller Høsten. Dog vil Wilhelm af Malmesbury, at han døde paa St. Gregorii Fæst, det er den 12 Martii, hvilket vidst er urigtigt.

Knud den Store. Aar 1016.

han og omgivet af saa mange Forrædere, og dertilmed angrebet af tvende saa hurtige og stridbare Konger, som Svend og Knud, at det er ei at undres over, om han tilsidst maatte ligge under. Fordun vil, at Emma, som var meget snedig, skiulte Ethelreds Død, og sendte Bud til Knud, om at ville overgive ham Kongen og Riget, naar han vilde love hende og Børn frie Leide til Normandie, og at hun først aabenbarede Kongens Død, efterat Knud havde lovet hende dette (79).

Efter Wilhelm af Malmesbury skal Knud først være kommet den 4 Maji for London, men da Beleiringen varede længe, hvorvel ikke i 6 Maaneder, som Ditmar vil, ei heller uden Ophør, men blev ophævet, og atter foretaget, saa er det langt rimeligere, at

(79) Chr. Sax. p. 147. 148. Knytlinga-Saga c. 8. 16. Suhms Forb. p. 23—25. 41. 42. Emmæ Enc. p. 169, som dog uden Tvil urigtigen lader p. 168. Slaget ved Scorasten skee førend Ethelreds Død. W. Gemmet. l. 5. c. 8. 9. der endda langt urigtigere lader det store Slag ved Assendun gaae for sig førend Ethelreds Død. Ord. Vit. l. 1. p. 371. W. Malm. l. 2. p. 71. 72. H. Hunt. p. 362. Rog. de Hov. p. 434. Ingulphus p. 892. Sim. Dun. c. 172. 173. Bromton c. 893. 906. M. Westm. p. 203. 206. F. Vig. p. 616. Wallingford p. 549, som uretteligen gior Algiva eller Alfifa til Ethelreds Dotter, og sætter ligesaa uretteligen Slaget ved Assendune førend Ethelreds Død. Chron. de Mailros pag. 134, synes at henføre Ethelreds Død til 1015, hvilket er urigtigt. Albericus p. 49. gior det samme, og maae derfor uretteligen tillegge Edmund en Regiering af halvandet Aar. Ad. Br. l. 2. c. 37. Snorro i Oluf Helga's S. c. 24. lader og Ethelred døe om Sommeren. Ditm. l. 7. p. 410. Sim. Dun. c. 80. udgiver ogsaa Elfgiva for Ethelreds Dotter, see ham og col. 81. Lelandi itin. T. 4. App. p. 168. Lang. T. 2. p. 490. Dugdale's Hist. of St. Paul in London p. 95. Rossus p. 104. Fordun. l. 6. c. 15. edit. Hearnii p. 533. 534. item p. 644. Simon Pauli Flora Danica p. 224. n. 74.

at han er kommet for den endog forend Ethelreds Dod. Saa snart Ethelred havde opgivet Aanden, og var begravet, sendte Indvaanerne af London Gesandter til Knud, og lovede ham Lydighed. Han tog derimod, gav dem Haand derpaa, indgik Forlig med dem, og drog ind i Staden, men som han mærkede at den afdøde Konges Krigshær, som laae uden for Byen, da den Natten forend hans Indtog havde hemmeligen med Edmund forladt London, og havde i Sinde at bruge Magt, og han desuden ei kunde slaae fuldkommen Lid til Borgernes Troskab, saa besluttede han for den Tid at vige, og begav sig med sin Flode til den Oe Shepey, hvor han endda i nogen Tid blev liggende i Vinter-Qvarter (a), og satte imedens sine Skibe i Stand. Edmund drog strax efter hans Bortgang med Borgernes gode Villie ind i London med en stor Hær, og med stor Pragt; Sendte derpaa Bud til Knud, og lod ham tilbyde en Eenekamp; Men Knud svarede: Jeg vil oppebie den beleilige Tid til Strid, da jeg kan være vis paa Seiren, og ei takke Lykken for den; Du som nu om Vinteren er saa forlegen for at slaaes, skal see til, at du om Sommeren, naar Tiden er dertil mere skikket, ei søger at undgaae Slag; Han undskyldte sig og med, rimeligen efter Thorkils Raad, at han var saa liden og svag, da Edmund derimod var meget stor og stærk, hvorimod han foreslog at dele Riget, siden dog begge deres Fædre havde besiddet det. Og heraf have senere Skribenter, Henric af Huntindon, som er den ældste, og fortæller det kun gandske jævnt, Ethelred Abbed af Rieval, Mathæus

Knud den Store. Aar 1016.

 af

(a) Heraf har Dronning Emmæ Lovtaler p. 169. giort, at Knud laae hele Vinteren der, tvertimod den Saxiske Kronikes Beretning, som i den Engelske Tidsregning, og Bedrifternes Følge er en Hovedbog, og næsten aldrig feiler.

Knud den Store. Aar 1016.

af Westmünster og flere, der meget udpynte Tildragelsen, taget, venteligen efter Sagn, Anledning at berette, at Eenekampen virkeligen gik for sig imellem dem, og at Knud tilsidst tilbød Forlig. Det er ellers vidst, at Edmund var meget stærk og tapper, og fik derfor Tilnavn af Jernside, og af den Stærke. Denne Herre vilde ei imodtage Knuds Forslag, men lod sig af Londons Borgere, og af alle de Fornemme, som da vare der forsamlede, udraabe til Konge, ja blev og kronet der af Living, Erkebisp af Cantorbery. Men al Resten af Landet, alle Bisper, Abbeder, Hertuger, og de fleste af Adelen svore derimod Knud Lydighed til Southamton, og udelukte al Ethelreds Afkom fra Thronen. Knud svor dem derimod, at han baade i geistlige og verdslige Sager vilde regiere dem, som det sig burde. Denne Underkastelse skede vel mere af Frygt end af Kiærlighed, thi de kunde neppe giøre andet, saasom Knud havde næsten det hele Land i sin Magt. Det paafølgende viser og denne Formodnings Rigtighed, thi Edmund var ei saa snart bleven Konge, førend han med sin Krigshær drog ind i Vest-Saxen, hvor næsten alt Folket med Glæde underkastede sig hans Herredom, endskiønt det nylig tilforn havde svoret Knud Troskab. Mange Bisper, Abbeder, Hertuger, fulde og siden til ham. Knud kom imidlertid med sin Flode til Greenwich, og seilede op ad Themsen omtrent midt i Maji Maaned. Uden Tvil har da hans Broder Kong Harald stødt til ham med en nye Magt fra Danmark, thi Ditmar vidner udtrykkeligen, at han i Aaret 1016 var med sin Broder Knud at beleire London. Did kom og Erik Jarl med den Norske Flode, hvorom endnu haves Vers af de Skalder, Ottar den Sorte og Þordr Kolbeinsſón. Saasom Londons Broe var ved begge Ender befæstet med tvende stærke Kasteller, saa lod Knud opgrave en

Grav-

Knud den Store. Aar 1016.

Grav Sønden fra Themsen, og trak sin Flode der igiennem, og saaledes kom han paa den Vestre Side af Broen, som gaaer der over Floden. Derpaa omgav han hele Staden London med en dyb og bred Grav, og indsluttede den saa stærkt, at ingen kunde komme enten ud eller ind. Dette skal han og tildels have giort i den Tanke at lede Themsen bort; Et mere stort end skiønsomt Anleg. Dog Borgerne lode sig heraf ei forskrække, men giorde længe og tapperligen Modstand, allerheldst de havde en anseelig Flode liggende tæt under Byen, og der ved den laae endda det tredie Kastel, foruden de tvende ved Broen. Hvad den Danske Flode angaaer, da var hvert Skib af de 340 besat med 80 Mand, hvilket udgiør en Magt af 27200 Mand, og stolede de Danske især paa deres høie Stavner, der stode i Veiret som Taarne. Ved denne Leilighed blev af den Danske Krigshær siunget følgende Vers: „Hver Morgen sees Ravnen ved Themsens Elvbred. Odins Fugl kan ei frygte for Hunger, saa længe „den seer de blodige Kroppe, og hvor den seiertørstige Hær udfordrer Borgerne til Strid, og med hvilken Bulder Daner-Konges „Blod-Is dundrer paa de Brittiske Brynjer. Fremdeles blev dette qvædet: „Mange Kiæmper iføre sig, nu Striden giælder, den „vante og onde Særk; Odins Fugl mætte vi med Engelsk Blod; „Ja Skalden selv blander sig i Slaget særkeklæd og glad." Efterat Beleiringen havde varet i nogen Tid, sendte Dronning Emma, som var indsluttet i Byen, tilligemed sin Stifsøn Adelsten, og en af hendes Sønner endnu, dog ikke Edmund, som Ditmar vil, og tilligemed tvende Bisper og endel andre Fornemme, Bud til Knud og Harald om Fred, med Spørgsmaal, hvad de forlangte af hende. Svaret klingede kun slet, thi de, stolende paa deres store Magt, forlangte, at Dronningen skulde om-

Knud den Store. Aar 1016.

omkomme sine Børn, løse sig selv for 15000 Pund Sølv, og Bisperne for 12000, og give alle sine Folkes Harnisker fra sig, der beløbe sig til 24000, da skulde hun med sine faae Fred og Liv, hvis ikke, da skulde de omkomme allesammen. Til Bekræftelse herpaa skulde hun give 300 af de beste Mænd til Gisler. Dronningen gav Gislerne, men om Natten undflyede Adelsten (a) og hans Broder udi en Baad, hvorpaa de samlede en stor Magt, for at undsætte Staden og deres Moder, og faldt da gandske Vest-Saxen til Edmund. Herover forlod Knud Beleiringen, efterat han først havde ladet Gislerne lemlæste, men lod dog holde Byen nogenlunde indsluttet ved en anseelig Hær; efterlod sig og Besætning paa Skibene, men selv drog han Brødrene i Møde, for at hindre dem fra at samle en større Magt sammen. Ved Peonne, venteligen nu Pen i Somersetshire, ei langt fra Gillingham Skov i Dorsetshire, kom det den 9 Junii til et skarpt Slag med Edmund, hvorudi de Danske bleve overvundne. Knud trak sig derpaa ind i Wiltshire, hvor det ved Sherston paa Grændsen af Glocestershire, eller og the four Shire Stone, vel beliggende i det Landskab Glocester, men som dog regnes til Worcestershire, og hvilket Stæd af de gamle Engelske kaldes Sceorstan, men af Islænderne Skorestein, kom atter Dagen efter St. Hans Dag den 25 Junii til et stort Slag med Edmund, der havde samlet en større Magt sammen. Thorkil vilde ei tillade Knud at vise sig i Slaget, for hans unge hidsige Aars Skyld, og vidner ogsaa Ottar den Sorte, og Emmæ Lovtaler, at han endnu var

(a) Hvorvel de gamle Engelske Historieskrivere ei tale om Adelsten ved denne Tid, det og er underligt nok, at Edmund som yngre blev Konge, saa bør man derfor dog ei tvile paa denne Ditmars Fortælling.

var i sin beste Ungdom, hvorefter man dog ei med nogle gamle Islændere maae kun tillegge ham 13 Aar, nei han var 20 Aar gammel, og kunde derfor gandske vel kaldes hel ung. Thorkil anførte derover Hæren, og gav til Aarsag, at om han vandt, saa vandt han for Kongen, men faldt han derimod, eller maatte tage Flugten, saa vilde dog Engellænderne ei indlegge sig ret megen Ære, saa længe Kongen var i Beholb, som kunde da fornye Trefningen, og maaskee hævne ham. Efter al Anseende haver Knud dog været med, omgivet af en Skioldborg, heldst om det er sandt, som berettes i Knytlinga-Saga, at Edmund red midt ind blant de Danske, og hug saaledes til Knud, at han kløvede hans Skiold, saarede Hesten noget i Bugen, og tilføiede ham selv et let Saar. Men dette var just Aarsag til Slagets Tab, thi, da de Danske nu satte saa stærkt ind paa Edmund, at han maatte flye, saa flyede ei alene mange Engellændere, da de saae deres Konge flye, men endog mange, som stode længer borte, og som mente at han var falden, ved det de savnede ham. Hertug Eadric, som endnu var paa de Danskes Side, og mærkede at Seieren var uagtet dette endda tvilraadig, og at det hældede imod Aftenen, han, denne Uværdige, hug Hovedet af en vis Osmer, som lignede Edmund, steg op paa en Høi, svingede sit blodige Sværd frem og tilbage, og raabte: Flyer I Engellændere, flyer, Edmund er død. Herved tog Flugten end mere til, og den hele Hær havde flyet, hvis ei Edmund havde steget op paa et høit Stæd, taget Hielmen af Hovedet, og vist sig for alle at være endnu i Live. Derpaa greb han de Danske stærkt an paa nye, kastede af alle Kræfter et Spyd til Eadric, som dog undgik det, ved at bøie sig til Siden, hvorimod det dræbte en anden hosstaaende Mand, men Natten skilte dem ad. Udi denne

Knud den Store. Aar 1016.

Strid

Knud den Store. Aar 1016.

Strid havde de Danske med sig flere end 40 Skibe, hvilket giør, at jeg troer det at være gaaet for sig i Wiltshire, da Sheorstan ligger der ved en liden Green af Floden Avon, hvorimod ikke den mindste Aae er at see ved det andet Stæd i Worcestershire. Da nu Avon falder i Severne, saa maae disse Skibe have seilet om Cornwallien. De Engelske skulle have været dobbelt saa talrige. Slaget begyndte med et stort Skrig paa begge Sider, derefter figtede man med Spyde, og siden med Sværde. Thorkil gik i Spidsen af de Danske, og bad ivrigen til Gud om Seier, hvilket viser, at han var Christen. Ham maatte Fordelen, om den var nogen, mest tilskrives, da han ved Exempel og Tale holdt de Danske fra at flye, thi han forestilte dem, at deres Skibe laae langt borte (a), og at deres Liv derfor alene beroede paa Seieren. Herover figtede de fortvivlet. Og dette med mere var Aarsag, at Knud siden gav Thorkil Deel med sig i Landet. En vis Grev Ælmar Derling stridde og her med sine Landsmænd, tilligemed Grev Algar, en Søn af Mehu, for de Danske, og herved var Edmund berøvet Folkene af Hamp- og Wilt-Shire. Edmund paa sin Side opmuntrede sine Folk til at stride, ved at forestille dem deres Fæderneland, Koner, Børn, Eiendele, som Fiendens Rov og Bytte, hvis de vendte Ryg. Korteligen, han opførte sig baade som en god Anfører og som en stor Soldat. I dette skarpe Slag, som efter nogles Beretning skal have varet i tvende Dage, faldt den Danske Anfører Thurgut, som maaskee er den samme som Thrugil Sprakeleg, Ulf Jarls Fader, efter en skreven Formodning af Langebek, eller og som han mener, og hvilket jeg

(a) Heraf skulde man dog snarere troe, at Slaget var gaaet for sig i Worcestershire, som og Mathæus af Westminster og flere sige.

jeg snarere troer, en nu ubekiendt Thurgut, Fader til Ulf Gallice-Farer, og han igien til Thurgut, Erik Eyegods Dronning Bodils Fader, og saa har maaskee denne ældre Thurgut anført de Svenske, der komme Knud til Hielp, thi da kan man forstaae, hvorledes en gammel Dansk Konge-Fortegnelse kan sige, at Borild var en Neptis af den Gothiske Kong Trugot, thi da kan denne Thurgut, hendes Oldefader, have været en Gothisk Jarl. Ulf Gallice-Farer var gift med Bodild, en Dotter af Hagen Jarl, som maaskee avlede hende med Gunhild, Knud den Stores Søsterdotter, eller og med en Frille. Thurgut, Dronning Bodils Fader, var efter Grams Mening gift med en Dotter af den Vendiske Kong Godeskalk, som han havde avlet i første Egteskab, og var altsaa en Halvsøster til den Vendiske Kong Henric. I ovenmældte Slag blev paa de Engelskes Side Adelsten, Edmunds Broder, thi ham maae det være, da han siden forsvinder i Historien, og ei Edmund selv, som Ditmar vil. Ulf Jarl var og tilstæde i dette Slag, med mindre det er hændet i det forrige ved Gillingham, og holdt sig tapperligen, men kom saa langt bort ved at forfølge de Flygtige, at han forvildede sig Natten over i en Skov, hvor han om Morgenen fandt en voxen Dreng, som var Godvin, Wulfnoths Søn, da hans Fader maatte skiule sig der, og leve som en Bonde, af Frygt for Eadric og Edmund. Efter nogen Ordvexling, da Godvin sagde, at de Danske ei havde forskyldt Got af de Engelske, og at Bønderne vilde vidst dræbe Ulf, saasnart de mærkte, at han var en af Kong Knuds Hofmænd, lod han sig dog endeligen ved hans faure Ord, og af det, han gav ham en Guldring, bevæge til at ledsage ham til hans Fader. Denne Mand og hans Kone boede vel ringe, men dog nær, og kunde Ulf let see, at han var af større Stand, end han gav sig ud for. Wulfnoth bad

Knud den Store. Aar 1016.

 ham

Knud den Store. Aar 1016.

ham beholde sin Søn, saasom han efter dette vilde ei være sit Liv sikker hos sine Landsmænd. De rede den gandske Nat, og komme om Morgenen til de Danske Skibe, hvor Ulf, som var høit elsket, blev vel imodtaget af alle. Da Godvin var deilig og snild i Tale, saa yndede Ulf ham meget, lod ham sidde i Høisædet hos sig, elskte ham som sin Søn, og bragte ham i Naade hos Kongen. Som og Godvin var af stor Engelsk Slægt, saa giorde Knud ham efter nogle Aar til Greve. Siden blev han Hertug, og er alt for bekiendt i Historien. Om Natten lod Knud begrave sine Døde, og plyndre de fiendtlige Slagne, og derpaa brød han op i al Stilhed, og rykkede igien for London, beleirende samme Stad paa nye. Den Naade Knud viste mod Godvin, har vel bevæget Eadric, foruden hans eget ustadige og slette Sind, til ved denne Tid at forlade de Danskes Partie, hvorpaa han begav sig til Edmund, der da opholdt sig i Vest-Sex, giorde sin Fred med ham, og svor ham Lydighed; Men de Engelske Skribenter sige alle, at han kun giorde det paa Skromt, og efter Overlæg med Knud, for desto bedre at besnære sin Svoger. Da Edmund behøvede Understøttelse, og Eadric havde hans Fuldsøster til Ægte, saa maae man ei undres over, at han vel modtog denne mægtige Mand. Eric Jarl havde, da Knud drog til Dorset, begivet sig paa sine Skibe til Ost-Angeln med sine Norske, og med Thingmændene, hvor han holdt Slag med Ulfkill Snilling, og slog ham paa Flugt, eftersom Pordr Kolbeinsfön vidner i et Vers, der ogsaa taler om en anden Seir Eric erholdt der paa Ringmare Hede. Men som Edmund nærmede sig London til Undsætning med en mægtig Krigshær fra Vest-Saxen, saa kaldte Knud den tapre Erik Jarl tilbage, da han just var i Begreb med at undertvinge sig Ost-Angeln, hvor

han

han skiændte og brændte, og hvorfra han førte meget Rov, og mange Fanger bort med sig. Knud skal da have forbudet, at man ei mere maatte øde Landet, venteligen for at drage Indvaanerne paa sin Side. Ved Edmunds Ankomst forlode de Danske Beleiringen af London, og begave sig paa deres Skibe. Herpaa forlod Dronning Emma London, og drog til Winchester, men sendte sine tvende Prindser, Edvard og Alfred, over til sin Broder Richard i Normandie. Derpaa drog Edmund ind i London, og to Dage efter Ophævelsen af dens Beleiring gik han ved Brentfurd i Middelsex, som Islænderne kalde Brandfurd, over Themsen, som nu omstunder er ikkun tre Fod dyb, holdt Slag med de Danske, og havde nogen Fordel, dog druknede mange af hans Folk, ved det de, af Begiærlighed efter Rov, satte uforsigtigen over Floden, hvorfor vel og Poeten Ottar den Sorte tilskriver Knud Seieren her, som og indtog og i Grund ødelagde Brentford, der da beboedes af Friser, som havde brudt Freden. Nu vare paa begge Sider blevne over 20000 Mænd, og endskiønt Edmund havde adskillige Gange fægtet med lige Fordel, og vundet eengang, saa var han dog svagere end Knud, der, foruden de Danske, havde saa mange Engelske paa sin Side; hvorover Edmund maatte efter hvert Slag see sig om, hvorledes han paa nye kunde faae Folk. Saaledes giorde han og denne Gang, i det han gik tilbage til Vest-Saxen. Knud fik herved frie Hænder, og beleirede London paa nye, baade til Lands og Vands, efterat han havde trukket alle sine Tropper sammen. Men som Borgerne, der vare talrige, forsvarede sig med stort Mod, og han derover mærkede, at det ei vilde blive let for ham at indtage den, saa brød han op derfra, og seilede med sin Flode opad den Strøm Arvan, eller Arewe, maaskee Orwel, der fly-

Knud den Store. Aar 1016.

Knud den II Store. Aar 1016.

der mellem Suffolk og Essex, forlod siden Skibene, og brød ind i Mercia, hvor han plyndrede, ihielslog og brændte for Fode, sampt samlede Fætalie ind. Fodfolket foer til Skibs op ad Floden Medway i Kent, didhen og det rovede Qvæg bragtes, og Rytterne plyndrede Landet, og førte Rovet til Skibene. Da Edmund det hørte, brød han hasteligen op imod dem, gik over Themsen ved Brentford, og rykkede ind i Kent. Der kom det ved Ottanford, som ligger ved Floden Darent, til et stort Slag, der varede i fire Timer. Mange fulde paa de Engelskes Side, dog flere paa de Danskes, som vare blevne uventeligen overfaldne, og derfore vare i Uorden, og saae sig mere om efter Flugt end Strid. Hasted History of Kent T. 1. p. 326. mener, at den Mark Dane-Field i Otford Sogn bær Navn efter de Danske, som der bleve slagne. I den hele Egn opgraves ofte Beenrader. Edmund satte saa stærkt ind paa deres Rytterie, at han nødde det til at flye til Øen Shepey. De Engelske mene, at hvis Edmund der havde forfulgt sin Seier, kunde han have giort rent Ende paa Krigen, og ødelagt den hele Danske Magt; Men, sige de, han blev deri forhindret af den Forræder Hertug Eadric, som standsede ham, da han var kommet til Ægelesford, nu Ailesford i Kent ved Floden Medway, sigende, at det med de Danske nu var ude, og at de kunde aldrig mere reise sig. Edmund blev heraf overtalet, og lod sig nøie med at plyndre de Døde. Dog lader det, at Edmund haver denne Gang kun fægtet med det Danske Rytterie. Efter dette Slag er det uden Tvil, at Knud giorde det Løfte at ville, om Leilighed dertil gaves, føre St. Elfegs Legeme fra London til hans Erkesæde Cantorbery, for derved venteligen at formilde denne Helgen, og at bevæge ham til at staae sig bi. Og dette giorde han efter de fornemste Engelskes

ſkes Raad. De Danſke ſamlede ſig ſnart igien, og fulde ind i Oſt-Angeln, og er da uden Tvil Slaget ved Norwich ſkeet, hvor Knud endeligen, efter megen Nederlag paa begge Sider, drev Ethelreds Sønner paa Flugt, thi Islænderne ſige beſtandigen, at han fiegtede mod dem, da Engellænderne derimod kun nævne Edmund alene, ſom den fornemſte. Herom ſiunger Ottar den Svarte: „Den blide Giver af ſtore Gaver brød de røde „Brynjer; Din Aand blegner, men dit Helteværk ved Nordvik „forgaaer aldrig.“ Fra Oſt-Angeln fulde de Danſke ind i Mercia, hvor de med Skiænden og Brænden giorde langt ſtørre Skade end tilforn, dræbende alt hvad de overkomme. Da Edmund det hørte, drog han med den ſtørſte Magt, ſom han endnu nogenſinde havde havt, op imod og efter dem, og kom det da ved det Bierg Eſkedun, Aſſandun, eller Aſſatun, ſom Islænderne kalde det, nu Aſhdown nordligſt i Eſſex, ei langt fra Rocheford (a), til et forſkrækkeligt Slag. Stædets Navn betyder enten Aſkebierg eller Eſelbierg. Edmund havde ſkiftet ſin Hær i 3 Dele. Han gik rundt om i den, talede til mange, opmuntrede dem til at figte mandeligen, til at tænke paa deres forhen udviſte Tapperhed og erholdne Seiervindinger, og hvor let det nu var igien at overvinde dem, ſom de ſaa ofte tilforn havde overvundet, ſampt at de nu ſkulde ſøge at befrie ſig og Riget fra de Danſkes Giærighed. Knud ſtilte ſin Krigshær op paa den ſlette Mark, og opmuntrede den og paa beſte Maader. Edmund giorde Angrebet, og figtede med ſaa ſtor Tapperhed, at han endog forlod

Knud den Store. Aar 1016.

(a) I Coins of Canute 4to. London 1777. p. 9. ſøges dette Stæd efter Camden i Aſſingdon ved Rocheford, og anſees Kirken af Hocklie for den, Knud ſiden bygde til Erindring af dette ſtore Slag.

den for alle Konger i Engelland sædvanlige Plads i Strid
n de 2 store Faner, Dragen og Standarden, og gik for i
sen og førte sine Folk an, ja brød endog ind til den Kant,
Knud stod. De Danske begyndte da at vige noget tilbage.
Knud det saae, forføiede han sig i største Hast til sin venstre
som var mest i Fare, og bragte der alle Ting i Stand
igien. Som nu Slaget var paa det skarpeste, og det ei just saae
ud til de Danskes Fordel, gik Hertug Eadric, en Mand fød til
sit Fædernelands Fordærvelse, eftersom han forud havde aftalet
med Knud, over til de Danske med alle de Krigsfolk, som
kaldtes Magesætenser, det er Indvaanerne af Radnor og der
omkring, en Shire i Syd-Wales, der endnu paa Brittisk
kaldes Maisevety. Og var Eadric selv den første, som med
Fane i Haand gik over til dem. Dette bragte de Engelske
i Uorden, og noget efter, i hvad Edmund end giorde, paa
Flugt, endskiønt han endda blev længe bed med Fodfolket at
stride imod det Danske Fodfolk, saa at Slaget derover varede i
alt fra Klokken 9 om Morgenen til Aftenen ved Maanskin. De
ypperlige Feltherrer, Erik Jarl og Thorkil den Hoie, bidroge og
meget til Seieren, og brugte den sidste følgende Krigslist: Han
udraabte, at han i den Danske Hoved-Fane Ravnen, som
var af pur hvid Silke, saae en Ravn med gabende Næb, som
udstrakte Vingerne, og bevægede Fødderne, og herved opmuntrede han Rytteriet, som var jernklæd fra Top og til Taae. Uden
Tvil har Fanen været udskaaret i Skikkelse af en Ravn, som jeg
forhen har sagt, og som ikke viste sig med mindre den blev spilet
ud af Vinden, og brav rystet af Merkesmanden. Det kommer
mig rimeligt for, at hvad Saxo fortæller om en rig Sielandsfarer
ved Navn Tymmo, at han tog, da han saae sit Folks Faner
vige

vige tilbage, en Gren op, reiste den i Veiket som en Fane, gik i Spidsen for sin Trop, og brugte det sædvanlige Feltskrig af Kong Knuds Mænd, at dette, siger jeg, er det samme som Thorkils Gierning med Ravnen. Da nu Saxo legger til, at han herfor fik den Ære, altid udi Slag at staae foran udi Spidsen, og tilligemed fik Tilnavn herefter, hvilket vor Vedel allerede vil at skal have været Baner, saa, dersom dette er rigtigt, har ingen adelig Slægt i Danmark en ædlere og herligere Udspring. Vel sandt, at mange nægte Ælden af Slægters Tilnavne, det og bliver vanskeligt at bevise, at hver Adelsmand haver altid brugt dem, allerheldst det var giængsere at kalde sig efter sin Faders For- eller Døbe-Navn, imidlertid maae man dog tilstaae, at Kongeslægterne brugte fra de ældste og hedniske Tider Tilnavne, som Skioldunger, Ynglinger, Lofdunger, Budlunger, og utallige flere, ja saadanne Slægte-Navne brugte endog Langobarder, Gother, Angelsaxer og flere Folk, saasom Amaler, Balter, Guncinger, Agilolfinger, Gevisser ꝛc. Paa Island vare og Slægters Navne i Brug alerede i den hedniske Tid for Slægter, der ingenlunde vare kongelige. Men nu at komme til ovenmældte Slag igien, saa omkom der iblant andre den tapre Ulfkil Snilling, Hertug af Ost-Angeln, og Edmunds Svoger. Saavel Erik Jarl som Thorkil omringede ham med deres Folk, og afskaare ham reent Passen til at trække sig tilbage, hvorvel han ei heller var selv villig til at flye. Saaledes hævnede Thorkil sin Broders Hemmings Død. Med Ulfkil fulde og alle hans Folk, som havde fulgt ham paa 60 Skibe. Thorkil ægtede siden Ulfkils Enke Ulfhild. Foruden Ulfkil fulde Æthelwold, Ulfkils Søn, Eadnoth Bisp af Dorchester, Wulfig Abbed af Ramesey i Landskabet Huntingdon, Ælfric og Godwin Hertuger, Æthelward den Hellige,

Knud den Store. Aar 1016.

Knud den Store. Aar 1016.

Hellige, Hertug Ethelwins Søn, og mange andre ypperlige og store Mænd, korteligen Kiærnen af Engelland, og havde de Engelske aldrig tilforn lidet saa stor en Forlis. Af Eadnoth skal man først have afhugget den høire Haand, for at faae hans Ring, og siden kløvet ham. Dette skede medens han holdt Messen, hvorved Abbed Wulsig var nærværende, saa at disse Geistlige have ei fulgt Hæren for at stride, men for at bede. Bispen blev jordet i Ely, men Abbeden og Grev Æthelvard i Ramsey. Mange Munke fra Ely, som vare tilstæde med Helgenes Levninger, satte og Livet til, og bleve da den hellige Jomfrues Wendradæ Levninger tagne, som Knud skal have givet til Kirken i Canterbury. De Danske savnede og mange tapre Mænd baade af Fornemme og Ringe. Slaget stod St. Lucæ Evangelistes Dag, som indfalder den 18 October. Af Ottar den Sorte haves følgende Vers herom: „Skioldungen den Stærke vedblev under „Skioldet den skarpe Strid; Blodsværdet tillavede Nord paa „ved Assatun og den Danske Skov sorte Retter; Herren voldte „Nederlag med Sværdet, og mange Hofmænd fulde.“ Saasom de Danske vare meget svagere end de Engelske, saa dristede de sig ikke til at forfølge dem om Natten, da Stædernes Beliggenhed desuden var dem ubekiendt, hvorfore de Engelske komme i Behold, og flyede til de befæstede Stæder, for paa nye at vove en Dyst, men dog i saadan Uorden, at Edmund kom næsten alene til Glocester. De Danske sluttede og samlede sig tæt sammen, og gave sig ei til at røve de Døde, og saaledes bleve de staaende den gandske Nat over, for ei uformodentligen at overfaldes. Men da det dagedes begrove de deres mange Døde, og plyndrede de Fiendtlige, ladende dem ligge ubegravne, og at Erik Jarl haver været med og fældet Ulfkil sees af følgende Vers

af

af Poeten Hordr: „Gulders Kiender Skibet lod Ved London „binde mod Vesten. Helten, til Landet at vinde, Af Striden „beromt, fegtede; Farlige Hug fik Ulfkil, Hvor Stridsmænds „blaae Sværd bævede, og Pilenes Regn Over Tingmænd ned„randt." Heraf lære vi, at Thingmændene, eller endel af dem, da holdte med Engellænderne. Alanus de insulis skal anvende en af de saa kaldte Spaaedomme af Merlin paa dette store Slag. Disse Spaaedomme vare, i det 12 Sæculo af, ei alene beromte i Engelland, men endog i vort Norden, og satte den bekiendte Islandske Munk Gunlaug dem over paa Islandsk. Efter Ulfkil Snillings Fald tog Thorkil den Engelske Bye Slesvig i Besiddelse, hvor hans Broder Hemming var faldet (80).

Knud den Store. Aar 1016.

Naar man betragter Edmunds Hoihiertighed og uforsagte Mod i al Ulykke, da kan man ei andet end rores over hans Uhæld,

(80) Chr. Sax. p. 148. 150. Suhms Forb. p. 27—34. 41. 42. Emmæ Encomium p. 168: 170. Knytlinga S. c. 10—15. Ditmar p. 419. Saxo l. 10. p. 192. Stephanii notæ p. 209. Bringii Monumenta T. 2. p. 257. 258. Gram in Meursium c. 175—177. 229. 230. Dufresne Gloss. med. lat. T. 2. p. 174. T. 3. p. 944. Torfæi H. Norv. T. 3. l. 1. c. 19. p. 31. c. 10. p. 16. W. Malm. l. 2. c. 10. p. 63. 72. H. Hunt. l. 6. p. 362. 363. Rog. de Hov. p. 434. 435. Ingulph. p. 892. M. Westm. p. 204. 205. F. Vig. p. 616—618. S. Dun. c. 172—175. Ethelredus Rievallensis c. 363. Rad. de Diceto c. 466. Bromton c. 903—905. Knyghton c. 2315. 2316. Wallingford p. 549. Snorro i Olaf Helgs S. c. 23. Whartoni Anglia Sacra T. 2. p. 683. Lang. Scr. Dan. T. 2. p. 453. 454. W. Gemmet. l. 5. c. 9. Alanus de ins. in Bartholini coll. MSS. Sæculi 11. O. Tryggv. S. P. 1. c. 165. p. 198. App. p. 36. Mon. Angl. T. 1. p. 241. 251. Acta Sanct. Junii T. 4. p. 529. Lel. coll. T. 2. p. 525. Camd. Brit. lat. p. 307. Benzelius in notis ad Vasthovium p. 78.

Knud den Store. Aar 1016.

Uhæld, thi denne sidste Ulykke, i hvor stor den end var, kunde dog ei nedslaae hans kiække Sind; Tvertimod han samlede en Krigshær paa nye, og gik dermed Knud i Møde ved Glocester. Man seer og heraf, at Engellænderne havde dog forhen fornemmeligen manglet en Anfører, og at de, naar de havde den, forsvarte sig got. Knud var da meget stærkere end nogen Tid tilforn, thi efter det for ham saa lykkelige Slag ved Assendun, havde London og mange andre Stæder godvilligen givet sig over til ham, da de nu ansaae Edmund for forloren, og Passen var ham ogsaa afskaaren at komme dem til Hielp, da Knud stod imellem dem og ham med sin seierrige Hær; Hertil kom, at der var en stor Hunger i Staden. Efter al Anseende har Knud strax efter Slaget affendt Erik Jarl til London, og den egentligen overgivet sig til ham. Derfore rykte nu Knud uforfærdet imod Edmund. Floden Severne skilte begge Hærene fra hinanden. Den Danske stod paa den østre Side, og den Engelske paa den vestre. Det er ikke urimeligt, at Edmund har da atter udfordret Knud til Tvekamp, som Wilhelm af Malmesbury fortæller, og at Knud har undskyldt sig med sine svage, og med Edmunds store Kræfter, leggende til, at han ei giorde det af Mangel paa Mod, og foreslaaende Rigets Delning, siden dog begges Fædre havde været Konger i Engelland. Knud skal og have tilbudet Edmund at regiere med sig i Danmark, som Henric af Huntindon beretter, men herpaa tviler jeg, da hans egen Broder Harald var der endnu hans Med-Regent. Hertug Eadric, som Emmæ Lovtaler kalder en raadsnild Mand, og alle Fornemme vare nu kiæde af Krigen, da de mærkede at den aldrig skulde tage Ende, og at et blodigt Slag forestod paa nye, siden Knud fik ideligen nye Hielpetropper fra hin Side Havet, og Edmund jævnligen Tilstød af

En-

Engellænderne. De besluttede derfor at forsøge, om de kunde bringe Kongerne til Forlig. Det synes rimeligt, at Eadric er bleven hertil bevæget, for at faae desbedre Leilighed til at besnære Edmund, og at spille Riget Knud alene i Hænderne, for at giøre sig selv stor paa sit Fædernelands Bekostning. Til den Ende foresloge de Kongerne, at dele Riget imellem sig, sigende, at det vel nu kunde være stort nok for tvende, da syv havde i forrige Tider maat lade sig nøie dermed. For at udvirke dette begav Eadric sig til Edmund, og forestilte, at hvad han havde giort, og hvorfor han hørte ilde hos Edmunds Partie, var kun for at have des bedre Indgang hos de Danske, og for at bevæge dem til Fred; Det var og bedre at besidde det halve Rige i Roe, end at miste det hele. Denne Tale behagede de Fornemme, saa at Edmund derfor, skiønt mod sin Vilie, sendte Bud til Knuds Skibe, for ved Haandrekning paa begge Sider at tilbyde Fred. Disse bleve først anseete for Speidere, men siden med Glæde modtagne og førte for Knud, da de Danske og vare kiede af Krigen, og af den langvarige Skibsudrustning. Efterat de havde frembragt deres Ærinde, holdt Knud Raad med sine Mænd, og da de forestilte ham, at de havde tabt mange Folk, og kunde ei saa let for Langtfraliggenhedens Skyld faae nye, hvorimod de Engelske kunde let erstatte deres Tab, saa besluttede han at antage Tilbudet. Efter de Stores Raad paa begge Sider bragtes det derfor endeligen saa vidt, at en Stilstand for det første blev sluttet i Deorhirst, og Gisler givne af begge Parter. Strax derpaa komme begge Kongerne sammen i Olanige, Olney, nu the Light, en Øe i Severne lige over for Deorhirst, og udi Glocestershire, hvorhen de lode sig oversætte i Canoer (trabariæ), udhulede af eet Stykke Træe, og hvor Knud først tilbød Edmund at dele Riget,

Knud den Store. Aar 1016.

 hvorpaa

Knud den Store. Aar 1016. hvorpaa Freden blev giort, og med Eeder og Gislers Overgivelse stadfæstet paa begge Sider. Der blev besluttet, at de begge skulde være Konger i Engelland; Knud have Mercia, dog ei det hele, som det lader, og alt hvad som ligger Norden og Østen for Themsen; Edmund derimod Vest-Saxen, og alt hvad som ligger Sønden og Vesten for den, tilligemed London, hvorvel andre tillegge ham ogsaa Ost-Angeln. For at vise desto mere Fortrolighed byttede de Vaaben og Klæder med hverandre, og afgiorde tilligemed, hvor meget der skulde gives af dem begge i Skat til den Danske Flode, thi paa anden Vilkaar havde Knud ei villet indgaae Fred, da han efter eget Sigende skyldte den saa meget, hvorpaa begge Kongerne omfavnede hinanden, og svore hverandre Broderskab, hvorefter de skiltes ad; Knud drog til Mercia, og Edmund til Vest-Saxen. Denne mærkelige Fred blev omtrent sluttet sidst i October Maaned. Den Danske Krigshær vendte til sine Skibe, med alt det Bytte, som den havde faaet, og giorde for Penge Forlig med Borgerne af London, paa de Vilkaar, at den der maatte ligge i Vinter-Leie, og trække sine Skibe op paa Landet. En vis Rorig blev strax efter denne Deling beskikket til Vice-Greve i Herfordshire, og tilføede med sine Soldatere Kirken af Winchester meget Ont, og fratog den meget Gods, under Navn af Skatter og Paaleg. Ved den Eirc, som paa denne Tid skal have været Vice-Greve i Staffordshire, og ligeledes borttaget meget Gods fra Kirken i Worcester, forstaaes uden Tvil Erik Jarl. Men neppe var een Maaned paa denne Maade hengaaet, forend Kong Edmund døde i Oxford, eller som nogle ville, men maaskee uretteligen, i London paa St. Andreæ Apostels Dag den 30 November, og blev begravet hos sin Farfader Kong Edgar for det høie Altar i det Kloster Gla-

Glastonbury. Og blev han længe og meget begrædt af de Engelske. Saaledes fortæller den Saxiske Kronike dette, hvorvel han ellers ikke er Eadric god. Dronning Emmæ Lovtaler siger, at Gud bortkaldte Edmund af denne Verden af Medynk over Engelland, at det kunde komme i Roe, ved at beherskes af een. Denne Skribent haver vel ei alene levet med Knud, men endog seet ham i sit Fædernelaand Frankrige, og burde derfor eie stor Troværdighed; Men paa den anden Side, da han smigrer for Emma, saa er det at befrygte, at han ei har villet sige noget Ont om hendes hoit elskte Mand Knud. Hertil kommer, at han og selv vidner, ligesom og Wilhelm af Malmesbury, Roger of Hoveden, Radulf de Diceto, Johan Wallingford, at Edmund var ei for Freden, hvilket kan give Mistanke mod Knud, hvis Fordel det var at rydde saa farlig en Fiende af Veien. Men fast alle andre gamle Skribenter ere eenige i, at Edmund omkom paa en voldsom Maade. Adam af Bremen, som af alle, næst Emmæ Lovtaler, haver levet nærmest denne Tid, siger kun, at Edmund blev forgivet for at behage Seierherren, uden at sige ved hvem. Men samme Skribent gior og Edmund til Ethelreds Broder. Ingulph, en Engellænder, som levede kort efter Adam, er den ældste, der udtrykkeligen vidner, at Edmund omkom ved Eadrics Forræderie, leggende til, at Eadric siden forekastede Knud som en Velgierning, at han havde forraadt Ethelred og Edmund, hvorved dog maaskee kun sigtes til Krigens Forelse, og ei til denne sidstes Dodsmaade. Wilhelm af Malmesbury, den fornuftige og sanddrue Skribent, som slutter sin Historie med 1143, vidner, at Edmund døde paa en Maade, som ei er bekiendt, men at Sagnen gik, at Eadric havde, for at vinde Knuds Yndest, ladet ham med en Jernkrog stikke bag fra, da han sad paa det hemme-

Knud den Store. Aar 1016.

lige

Knud den Store. Aar 1016.

lige Mag, og at han hertil havde brugt twende af Edmunds egne Kammertienere, som han med megen Møie havde ved Penge formaaet hertil. End videre beretter han, at Eadric siden foreskastede Knud, at han havde for hans Skyld dræbt Edmund. I Henseende til Maaden af Edmunds Drab kommer Radulph de Diceto, som skrev ved 1210, overeens hermed, undtagen at han lader Eadric udrette det, alene ved een Person. Med Wilhelm kommer Kroniken af Burg eller Peterborough overeens i alle Ting. Den slutter ved med 1368, men dens første Forfatter synes at have levet i det 13 Sæculi Midte. Henric af Huntindon, en god og vigtig Skribent, som slutter med 1154, tilskriver Edmunds Død Eadric uden Omsvøb, men vil at den paa ovenmældte Maade er bleven forrettet ved Eadrics egen Søn, som gav Edmund twende Stik. Men han tillegger Knud ingen Del heri. Af ham har Mathæus af Westmünster, som ender med 1307, taget sit, saa og Bromton, som slutter med 1201. Roger af Hoveden, som slutter med 1201, og Simeon af Durham, der skrev ved 1120, have taget alt deres af Florentius af Worcester, som slutter med 1117, og derfor tale de ligesaa lidt som denne om nogen voldsom Død. Ethelred, Abbed af Rieval, skrev ved 1170. Han beretter, at Edmund blev dræbt paa det hemmelige Mag af en Skielm, men har ingen anden Omstændighed. Bromton, der slutter med 1198, har og den Beretning, at Edmund døde naturligvis, men fortæller og hans Død paa en anden Maade, nevnlig at Eadric bad ham til Giest, og siden lod ham ved et kunstigt Billede skyde ihiel med en Pil; en Fabel, Henric Knyghton ogsaa har. Bromton legger til, at den Mening ansees for rigtigst, at Eadric lod ham ved sin Søn dræbe paa det hemmelige Mag. Henric Knyghton, som slutter med 1395, anfører alle tre Maader, paa hvilke Eadric skal have taget Edmund

af

af Dage, og legger til, at hvordan det end er skeet, saa har han været Aarsag i hans Død. Denne Skribent siger og, at Edmund regierede i 5 Aar, ja vor Saxo tillegger ham 7 Aar, og har uden Tvil taget det af Ordericus Vitalis. Maaskee at Ethelred har 1009 eller 1011 erklæret ham til sin Med-Regent og Efterfølger, thi for det øvrige er den af mig brugte Tidsregning rigtig, og uden Tvil i denne Krigshistorie. Ranulphus Higden, som døde 1362, vil, at Eadric selv har dræbt Edmund paa det urene Stæd, hvormed og Sprottus kommer overeens, der skrev ved Slutningen af det 14 Sæculo. Wallingford døde 1214; han lader Edmund døe naturligviis. Kroniken af Klosteret Ramesey, som synes at være skrevet sidst i det 12 Sæculo, lader ham omkomme ved Forræderie, hvormed og Otterbourne, som skrev ved 1420, stemmer overeens, uden at sige noget videre. Men skulde det være sandt hvad Wilhelm af Malmesbury fortæller i Oldsagerne af Glastonbury, at Edmund gav til det i sin dødelige Sygdom Newetone Kastel med 17 Huder, muelig Newton i Wiltshire, saa bortfalder hans voldsomme Død, med mindre man med Adam af Bremen vilde antage, at han var bleven forgivet, eller og at han havde ligget syg i nogen Tid af de bekomne Saar. Dog siger han kort efter alene, at han gav det, uden at mælde om hans Sygdom. Knyghton alene fortæller et Stæd, at Edmunds Baroner vare misfornøiede med ham, fordi han syntes at hælde for meget til de Danskes Side, og at indrømme dem for meget, hvorover de dræbte ham; Dog dette strider imod alle andres Beretninger, og desuden blev han jo nød af dem til at indgaae Forliget med de Danske. Dette er hvad man herom finder hos de Engelske Skribenter. Af gamle Skotske tale ikkun herom; Kroniken af Mailros, skreven i det 12 Sæculo, som beretter, at en Skielm dræbte Edmund

Knud den Store. Aar 1016.

Knud den Store. Aar 1016.

mund paa det hemmelige Mag; Og Fordun, der skrev ved 1360 og som tillegger Eadric det. Den Franske Skribent Ordericus Vitalis, som slutter med 1141, siger med rene Ord, at Edmund blev dræbt paa det hemmelige Mag ved Eadrics Forræderie; og Robertus de Monte, der ender med 1184, lader og Edmund omkomme ved Forræderie. Hvad Islandske Skribenter angaaer, som alle kalde ham Jarmund, da vidner Snorro, at han i samme Maaned, Forliget var sluttet med Knud, blev dræbt af Henric Strion, saa kalder han Eadric, eller Edric, hvoraf man næsten skulde slutte, at hans rette Navn haver været Eric; Det samme vidnes og i Flateyar-Bogen hos Torfæus; Ja i Knytlinga-Saga siges udtrykkeligen, at Heidrekr Strion tog Penge af Knud for at forraade og dræbe Edmund, som han og giorde, og det des lettere, da Edmund troede ham vel, som sin Fosterfader. Dette Vidnesbyrd er ei gunstigt for Knud. Imidlertid maae man tilstaae, at det er muligt, at Islænderne, som havde meest Omgang med de Norske, og vare egentligen Nordmænd, have været lette til at troe hvad Ont der sagdes om ham. Vor Saxo beretter, at Edmund eller Edvard, som han urætteligen kalder ham, blev dræbt Knud uafvidende, i Tanke derved at vinde hans Yndest, men at han lod Morderne henrette. Dog legger han til, at andre fortælle, at Edmund blev efter Knuds hemmelige Befaling dræbt, og hans Drabsmænd siden, for at vælte Skylden fra sig. Og at dette Mord gav den første Anledning til, at Knud tabte sin Yndest hos sine egne (a). Naar man noie overveier alt dette, saa finder man, at faae Skribenter beskylde Knud for at have havt Deel i Mordet, men mange derimod Eadric, hvilken dog ei har kunnet begaae det

(a) Apud domesticos siger Saxo.

det, uden enten efter Knuds Villie og Vidende, eller og i det mindste havt nogen Grund til at troe, at det ei vilde være ham imod. Naar og betænkes, hvorledes Knud siden opførte sig imod Edmunds Børn og Brødre, hvor naadig han en Tid lang teede sig imod Eadric, hvor stor Fordel han havde heraf, hvor snart og beleiligt for ham dette Dødsfald indtraf, saa kan man neppe holde sig fra den hæftigste Mistanke, ja næsten at ansee ham for skyldig. Imidlertid da Verden er let til at troe det Onde om de Store, og neppe nogen fornem Mand døer hastig og beleilig for sine Fiender, uden nogle yttre Mistanke om Gift og Vold, saa faaer man da lade denne Sag med saa mange andre blive i sit skumle Mørke, allerhelst Dødsfaldet blev ei undersøgt, og alting gik meget hemmelig til, hvilket atter ei giver nogen god Formodning. Saa meget er vidst, at Mennesket kan giøre alt, og troe alt. Saaledes faldt den tapre Edmund, som i Knytlinga-Saga faaer Tilnavn af den Stærke. Som Prinds kalde de Engelske ham Clytho eller Clito, hvilket kommer af det latinske Ord clueo, inclytus ɔ: herlig, berømmelig; Paa Angel-Saxisk var hans Ærenavn Ædeling (81).

Knud den Store. Aar 1016.

Edmund

(81) Chr. Sax. p. 150. Ad. Br. l. 2. c. 37. Emmæ Enc. p. 170. 171. Ingulph. p. 892. W. Malm. l. 2. c. 10. 11. p. 72. 73. H. Hunt. c. 6. p. 363. Rog. de Hov. p. 435. 436. F. Vig. p. 618. 619. M. Westm. p. 205. Ethelr. Riwal. c. 363—365. Rad. de Diceto c. 466. Sim. Dun. c. 175. H. Knyghton col. 2316. 2317. Bromton c. 905. 906. Ran. Higden p. 274. J. Wallingford p. 549. Hist. Rames. c. 84. p. 434. Sprottus p. 110. Otterbourne p. 56. Chron. de Burgo p. 36. 37. Chron. de Mailros p. 155. Fordun l. 4. c. 40. p. 684. Ord. Vit. l. 1. p. 371. Rob. de Monte p. 721. Snotro i Oluf Helga S. c. 24. Torfæi Hist. Norv. T. 3. l. 1. c. 10. p. 16. Knytl. S. c. 16. Saxo l. 10. p. 192. 193. Monast. Angl.

T. 1.

Knud den Store. Aar 1016.

Edmund efterlod sig tvende gandske smaae Prindser, Edward og Edmund; Dem tog Hertug Eadric, saasnart deres Fader var død, fra Moderen Algiva, som endda ei vidste andet, end at hendes Mand endnu levede, og overgav dem i Knuds Hænder. Med det samme er det nok skeet, at han og flere have ønsket Knud til Lykke med at være Konge over gandske Engelland, hvorvel de ei derfor bleve strax afstraffede, som nogle ville. Knud, hvad enten han forstod dem ikke, eller stilte sig saa an, tog det op i den Mening, at de bebreidede ham det med Edmund indgangne Forlig, men derpaa gave de ham Edmunds Død tilkiende. Saasnart Knud fik den at vide, lod han kalde alle de Store, nevnlig alle Bisper, Hertuger, Grever, og de flere til sig i London, og adspurgte dem, om de ei havde hørt ham og Edmund tale sammen, da Freden blev sluttet dem imellem, om bemældte Edmunds Brødre og Børn, og om de skulde arve Riget af Vest-Saxen efter ham. Af dette, saa og af Engellændernes paafulgte Svar, have uden Tvil Saxo, Flateyar-Bogen hos Torfæus, ja den Engelske Skribent Wallingford selv, og end mere Kong Edvards Love (a), taget Anledning at berette, at den Længstlevende skulde arve den andens

T. 1. p. 133. 134. 241. Suhms Forb. p. 34—37. 27.* Adami de Domerham Historia Glastoniensis T. 1. p. 88. 101. Knytlinga S. c. 10. Ducange Gloss. v. Clitones.

(a) Disse ere dog meget forfalskede, thi de sige og, at ingen af dem skulde krones, da dog gamle Engelske Skribenter fortælle, at Edmund var allerede kronet af Living. Kunde man mere lide paa dem, da vilde de og tiene meget til at aarsage Knud og Eadric for Edmunds Død, thi her siges alene, og beklages at Edmund døde. Da nu Edvard var meget opbragt mod Knud, saa havde han vidst ei glemt at anføre dette, om han paa den Tid allerede beskyldtes derfor. Imidlertid da de ere meget forfalskede, saa kan intet fast Beviis heraf tages.

Landens Del i Engelland, som dog i Knytlinga-Saga skeer med det Tillæg, naar de ingen Børn efterlode sig, hvilket kommer hel vel overens med det Svar de Engelske Store gave, venteligen deels drevne af Frygt, dels af egen Fordel, dels af Kiærlighed til Fædernelandet for at forekomme videre Krig, og dels stæmte af Eadric, og vundne ved Penge og Løfter; De svarede nemlig, at Edmund havde aldrig villet unde sine Brødre nogen Del af Riget, enten medens han levede eller efter hans Død, og hvad hans Sønner angik, da vidste de, at Edmund vilde have Knud til deres Formynder og Beskytter, indtil de komme paa den Alder, at de selv kunde regiere. Ethelred, Abbed af Rieval, er den eneste som siger, at Edmund skulde have beskikket sine Brødre til sine Sønners Formyndere. Skulde dette være sandt, da maatte Edmund ei være død saa hastig. Knud tog dem strax paa deres Ord, lod sig sværge Troskab af dem, og at de vilde være ham lydige, og give fornøden Underholdning til hans Krigshær. Ja de svore endog, at Edmunds Brødre skulde aldrig komme til Regimentet, thi hvad hans Børn angaaer, troer jeg, at om noget saadant er gaaet for sig, da er det først skeet Aaret efter, hvorvel jeg snarere troer, at Knud har just derfor sendt dem bort, og at Engellænderne have derpaa givet efter for Magten og nærværende Omstændigheder; saa at ingen haver antaget sig disse smaae og forladte Børn, og de derved ere hemmeligen blevne udelukte fra Thronen, da man havde for megen Undseelse til aabenbare at giøre det. For des større Vished lod Knud de Engelske Store legge deres blotte Hænder i Hænderne paa de Danske Store, og begge Parter beedige dette, og de Danske give de andre Pant (a).

Knud den Store. Aar 1016.

Ppp 2 Og

(a) Et accepto pignore de manu sua nuda cum juramentis a Principibus

Knud den Store. Aar 1016.

Og som det lader at han mest haver frygtet for Edmunds Broder Edvin, saa fik han de Engelske til at fastsætte, at han skulde gaae i Landflygtighed. Da han nu mærkede, at det yderste Hyklerie og den største Nederdrægtighed ei kostede dem noget, saa blev han meget glad, og kaldte Eadric til sig i sit Lønkammer for at overlegge med ham, hvorledes man paa beste Maade kunde tage Edvin af Dage. Eadric foreslog en vis Ethelvard, Hertug Æthelmer den Stores Søn, som hel skikket hertil, naar han blev vel betalt. Knud foreslog denne Mand det, lovede ham hans Fæddres Ære og Høihed, og lagde til, at han da skulde være ham kiærere end hans egen kiødelige Broder. Denne Mand, som var af den størst Engelske Adel, svarede, dog alene for at slippe vel herfra paa en god Maade, at han vilde udsee sig en beqvem Leilighed hertil, om det kunde lade sig giøre. Endskiønt gode Skribenter, som den Saxiske Krønike og Henric af Huntindon, henføre Knuds Erkiendelse for Konge over Edmunds Deel først til 1017, saa anseer jeg dog 1016 for det retteste, ei alene fordi de flere, hvoriblant Florentius af Worcester, sige det, men og fordi Omstændighederne, af Tiden og Faren udfordrede, at Knud ei kunde og burde lade hele December Maaned gaae bort, uden at smedde medens Jernet var varmt, for ei at give Engellænderne Tid til at besinde sig i saa uformodentligt et Tilfælde. Der var derfor heller ikke een, som satte sig imod Knuds Udvælgelse; Saa meget er det at mangle Anfører, Anfører som Edmund. Denne Konges Enke Aldgiva giftede sig siden med Gronoe, Cadangans Søn, som først skal være død 1098, og blev ved ham Moder

bus Danorum, siger Florentius af Worcester, hvor vel ved pignus forstaaes en Pind, til Tegn eller Skiøde; hvoraf man maae slutte, at de Danske kunde da almindeligen ei skrive.

der til Howel, som omtrent Aar 1102 blev dræbt af de Engelske ved Riedcors. Omtrent ved denne Tid, eller og i Begyndelsen af det næste Aar 1107, thi tiligere kan det ingenlunde være, maae det være, at Kong Knud, hans Broder Harald, og tre andre ere blevne indlemmede i Christi Kirke udi Cantorbery dets Broderskab; Denne mærkelige Efterretning staaer skrevet i en prægtig og forgyldt latinsk Evangeliibog, som Wanley mener at have været, da han skrev, og han skrev 1705, 700 Aar gammel, paa et rent Blad imellem Mathæi og Marci Evangelier. Ordene ere paa Angel-Saxisk, og lyde paa Dansk saaledes: Her er indskrevet Kong Knuds Navn, som er vor elskede Herre for Verden, og vor geistlige Broder for Gud, og Harald Kongens Broder. Thorth vor Broder; Kartoca vor Broder; Thuri vor Broder. Siden forekommer et Angel-Saxisk Benaadings-Brev, givet af Kong Knud til Christ-Kirke. Heraf sees, at Harald har ei alene levet ved denne Tid, men endog været, som Ditmar vil, med sin Broder i Engelland. Da de Danske vare i deres Sæder endnu meget haarde, ja mange af dem endda Hedninger, hvorfor nogle Skribenter give endog Svend og Knud ud for Hedninger, og lade den sidste først blive Christen i Engelland, saa har Knud, som en snild Statsmand, uden Tvil herved villet forsikre sine nye Undersaatter om sit christelige Sindelav, og derved vinde deres Yndest, heldst han giorde saa mange andre Ting, der vare mindre end christelige. Siden Cantorbery ligger Sønden for Themsen, og derfor hørte til Edmunds Rige, saa kan dette ei være skeet forend efter Edmuds Død, thi før kunde Knud ei kaldes af dem i Cantorbery deres kiære Herre. Det at Harald levede, har uden Tvil været en Spore for Knud, at tragte efter det hele Engelland, paa det at han kunde stille sin

Knud den Store. Aar 1016.

Knud den Store. Aar 1016.

Broder tilfreds, med at lade ham beholde hele Danmark. Ei længe efter Edmunds Død har uden Tvil Emma med sine tvende Sønner forladt Engelland, og begivet sig til Normandie; I det mindste hentede Knud hende derfra Aaret efter. Hvor underlig Tilstanden ellers har i dette Aar været i Engelland, og hvor lidet Folk havde besluttet, til hvilken af de stridende Konger de skulde holde sig, kan sees af Bisp Leoffins Diploma, hvor Christus giøres til Konge, og det alene, thi ellers er det i de Tider ikke nyt, at Christus nævnes foran i et Diploma, som Konge, men dog sættes da altid til Slutning den virkelig regierende Konges Navn (22).

Fra Normandie reiste et lidet Antal Personer af Andagt til det Bierg Garganus i Apulien, udi det Landskab Capitanatg, hvor Erke-Englen Michael især dyrkedes. Fra denne Tid af er det, at Apulien er bleven saa berømt i vort Norden, at det ofte forekommer i vore Sögur under det Navn af Pul; Garganus er og bleven berømt hos os, saa det forekommer i Kong Knuds bekiendte Brev, sendt fra Rom til Engelland. Paa denne Tid var der idelig Krig imellem Græker og Italiener udi denne skiønne nederste Del af Italien. Som nu de sidste kunde ikke vente sig megen Hielp af de Tydske, og ei heller skiøttede stort derom, da de vare forhadte hos dem, og Keiser Henric havde desuden nok

(82) Chr. Sax. p. 150. Saxo l. 10. p. 192. 193. Torfæi Hist. Norv. T. 3. l. 10. p. 16. Knytlinga-Saga c. 16. W. Malm. l. 2. c. 11. p. 73. H. Hunt. l. 6. p. 363. Rog. de Hov. p. 436. Sim. Dun. col. 175. 176. Ethelr. Riev. c. 365. 374. Bromton c. 906. 907. H. Knyghton c. 2316. 2317. F. Vig. p. 618. 619, som er Hoved-Skribenten om Omstændighederne ved Knuds Regierings Tiltrædelse over gandske Engelland. M. Westm. p. 205. 206. Wallingford p. 549. Hickesii thesaurus in Wanleji catalogo p. 181. Smiths Beda p. 779. Lel. itin. T. 8. p. 87. Wynne Hist. of Wales p. 122. 125. 126.

nok at giøre med Polakker, Vender og indbyrdes Uroligheder, saa faldt Melus, en mægtig og klog Borger af Bari, der havde giort Opstand mod Grækerne, paa at faae disse Normaner paa sin Side, da han saae at de vare store og smukke Folk. Han forestilte dem Landets Skiønhed, og Grækernes Feighed, og at det derfor var let at overvinde dem, og at giøre sig selv til mægtige Herrer. Herved overtalte han dem, dog satte de det op til de kunde komme hiem, og saae flere med sig tilbage, hvilket ei skede forend i følgende Aar. Vel sandt, at dette kan synes ei meget at vedkomme den Danske Historie, saasom Normanerne vare, ved at boe saa længe i Frankrige, nu mere Franske end Nordiske, men da dog det Nordiske Væsen i mange Maader endda hang ved dem, og Sproget vedblev hos nogle, saa agter jeg at tale om deres Bedrifter endda en Tid lang, indtil de giorde sig Mestere af Engelland, og aldeles rodfæstede sig i Italien, da det Nordiske efterhaanden forlod dem. Hertil bør legges, at iblant Normanerne fra Normandie have upaatvileligen været mange Danske, ja maaskee flere end man troer, thi deraf kommer uden Tvil det endnu i Rom giængse Ordsprog om dem der slaaes brav: Han slaaer som en Dansk; Hvilket uden Tvil har sin Oprindelse fra den Tid Normanerne komme til Italien i det 11 Sæculo, thi længere tilbage i Tiden tør jeg ikke søge dette Ordsprogs Oprindelse. — I Rusland stridde Jaroslav med 1000 Varæger og 40000 andre Folk imod sin Broder Svetopolk, som havde en utallig Hær af Russer og Patzinaker, og overvandt ham, indtog Aaret derpaa Kiow, og tvang ham at flygte til Boleslav i Polen (83).

Knud den Store. Aar 1016.

Knuds

(83) Leo Ostiensis in chronico Monasterii Casinensis l. 2. c. 37. Guilelmus Apulus de reb. Normann. l. 1. in Muratorii script. Ital. T. 5.

Knud den Store. Aar 1017.

Knuds første Forretning i det Aar 1017 har uden Tvil været, at lade sig krone og salve (a) af Erkebisp Living i Cantorbery, og derpaa offentligen udraabe til Konge af hele Engelland. Langebek i en skreven Anmærkning formoder, at Living har kronet Knud Juledag forrige Aar. Efter dette tænkte Knud paa at forsikre sig Thronen end mere for bestandig, og som hans Partie var saa stærkt, at ingen turde sætte sig op imod ham, saa fik han alle Ethelreds Børn dømte til Landsflygtighed, uden Tvil under det Paaskud af Landefred, og som Formynder for Edmunds Børn. Ethelward, som skulde have dræbt Edvin, turde nu ei længre holde ham skiult i et Abbedie, og bragte ham derfor i Sikkerhed ud af Landet. Man har endnu et Vers af de Tiders berømteste Skald Sigvatur, saa lydende: „Og Knud paa eengang „Adelrads Sønner slog; Eller og enhver ud af Landet jog.“ Hvoraf jeg slutter, at Egbert, Edred og Edgar have da fat Livet til, saasom de ei mere forekomme i Historien, og til alt dette skal Knud have betient sig af Eadrics Raad. Edvard og Alfred, Emmæ Sønner, bleve hos deres Morbroder Richard i Normandie; men den ulykkelige Edvin kom hemmeligen ud igien, og døde enten kort efter, og blev begravet i Tavistok, eller og, som troligere er, ihielslaaet efter Knuds Befaling, efterat han længe havde omvanket til Lands og Vands,

T. 5. p. 253. Muratorii Geschichte von Italien T. 6. p. 99. 101. Nestor p. 120. 121. Tscherbatow T. 1. p. 384.

(a) Salving hos en Konge medførte da de Begreb, som Samuel gav Jøderne om Sauls Rettigheder, saasom man i Middelalderen anvendte paa Kongemagt og paa Hierarkie, mange af de Begreb, Jøderne i det gamle Testamentes Tid havde derom. Herved bleve Kongerne vældigere end forhen, og ansaaes som hellige Personer, hvorfor og Salving siden blev indført i Danmark, ligesom i alle andre christne Lande, da dens Forretning udgiorde en af Geistlighedens Fortrin og Herligheder, og Geistligheden selv blev salvet.

Vands, og derved var bleven syg. En anden Edvin, som de Engelske kalde Bondernes Konge, og hvis Herkomst er ubekiendt, blev og da uddrevet af Landet, men kom siden, efter Forlig med Knud, ind igien. Dette Tilnavn af Bondernes Konge synes at vise, at Almuen var da misfornöiet med de Store, hvis Magt tiltog meget udi Engelland i Knuds Regierings Begyndelse, thi efter alt dette belönnede Knud dem, som mest havde hiulpet ham til Engellands Erobring, og som han efter de Tiders Forfatning maatte giore, da de ei vare ellers pligtige til at følge Kongen, uden en vis Tid, saasom de fulgte paa egen Kost og Tæring. Eadric forlehnede han med Mercia, Thorkil med Ost-Angeln, og Erik Jarl med Northumberland, og lader det, at de forud have betinget sig disse Vilkaar, saa og at de have været mere end de forrige Grever, Jarler eller Aldermænd, i bemældte Lande, thi uden Tvil have de ei havt anden Pligt at bevise ham, end den sædvanlige Lehns eller Vassalskabs Pligt, da de selv have været i Besiddelse af de fleste Regaliers Udøvelser, og dette var og Aarsagen, hvi han efterhaanden skilte sig ved disse tre Mænd, og det just ei paa en lovlig Maade. Selv forbeholdt han sig West-Sex, og venteligen de andre Lande Synden for Thems, samt Byen London. Snorro og de flere Islandske Skribenter ville vel, at Erik haver ikkun været eet Aar i Engelland med Knud, og er derpaa død der, men af de Engelske seer man, at han har opholdt sig der i nogle Aar. Snorro og de flere have venteligen giort dette deraf, at Erik ei kom til Norge, eller giorde mindste Forsøg paa at indtage det igien. Sagen er besynderlig nok, men Aarsagerne have vel været, dels at Erik befandt sig vel i Engelland, dels at han maatte vedblive at opholde sig der, for at styrke Knuds Regimente, og endeligen vel dels, at han ei saae sig i

Knud den Store. Aar 1017.

Knud den Store. Aar 1017.

Stand til allene at igientage Norge uden Hielp af Knud, som endnu maatte bestyrke sig mere i Engelland, forend han kunde tænke paa at angribe andre Lande, hvortil vel og er kommet, at Knud tænkte at beholde Norge for sig selv, og derfor ei gierne vilde, at saa duelig en Herre, som Erik, skulde fæste Fod der, allerhelst vel Knud allerede haver tænkt paa Midler, at skaffe sig de mægtige Herrer af Veien, som han skyldte saa meget, og som vare for store til at elskes, og derfore frygtedes og hadedes af ham, der ene vilde være Selvhersker. Efter alt dette blev et stadigt og ubrødeligt Venskab oprettet og beediget imellem Knud paa den ene Side, og de Store og det Engelske Folk paa den anden, saa at alt det foregaaende Uvenskab skulde være aflagt, og forglemt. Dette skede i London, hvorhen Knud havde sammenkaldet et Parlement, eller Rigsdag. Ved denne Tid komme Gesandtere fra de flygtige Prindser, Edvard og Alfred, der opholdte sig i Normandie, og forlangte Riget som en Arv, men Knud afslog det, efter holdet Raad med sine Mænd, og maatte derfore Gesandterne vende med uforrettet Sag tilbage til Normandie. Dersom det er rigtigt, hvad Emmæ Lovtaler beretter, at Knud lod sende rundt om i Landet for at opsporge sig en Dronning, saa maae han enten have været kied af Alfifa, eller og have anseet hende kun for en Frille. Og som han svævede idelig i Frygt for, at Hertug Richard skulde engang gribe til Vaaben for sine Søstersønner, saa sendte han efter Grev Thorkils Raad Gesandtere med Gaver til Normandie, for at frie for sig til Enkedronningen Emma, allerheldst hun endnu havde et anseeligt Partie i Engelland, og han tænkte at vinde Engellænderne ved at lade dem see og opvarte deres forrige Dronning. Flateyar-Bogen fortæller vel, at Thorkil opsnappede hende, da hun

hun paa et Skib vilde reise til Normandie; Knytlinga Saga beretter og, at hun blev optaget af de Danske, da hun strax efter Ethelreds Død vilde flygte over; Og Wilhelm af Jumieges, at Knud lod hende føre til sig fra London strax efter hendes første Mands Død, ægtede hende efter christelig Viis, og betalte en Løsepenge i Guld og Sølv for hende til sin Krigshær; Men da alle disse Fortællinger stride imod troværdige indenlandske Engelske Skribenteres Beretninger, saa bør de ei staae til troende. Hvorom alting er, saa fandtes Hertug Richard villig til denne Forbindelse, og hans Søster ligeledes. Venteligen har hun gierne igien villet være Dronning, og tilligemed fundet sin Regning ved, at faae en ung Mand, da hun i det mindste har maat være 10 Aar ældre end Knud, hvorvel hun dog skal endnu have været deilig, hertil kom, at hun aldrig havde elsket Ethelred, som og havde begegnet hende ilde. Og som hun vidste at Knud havde Børn med Alfifa, thi Harald troer jeg først at være fød i dette Aar, efter Emmæ Bryllup med Knud, hvorfor vel og Knud har ladet ham blive i Landet, som den der intet var at frygte for, da han var uægte født af en Forskudt; Saa paa Grund af dette forlangte hun, at de Børn, hun fødde Knud, skulde blive Arvinger til Engelland, og ingen anden Kones Børn, udelukkende saaledes sine egne Børn med Ethelred, hvilket ogsaa hendes Søn Edvard bittert bebreider hende, da han siden blev Konge i Engelland. Og dette var ogsaa Aarsagen til det store Had Harald, Alfifæ Søn, bar siden til hende. Dette Løfte begiærte hun, at Knud skulde beædige. Hun var ellers nødt til at udelukke sine egne Børn med Ethelred, naar hun vilde, at Knud skulde udelukke sine med Alfifa. Som hun og var meget andægtig, saa er det ikke at tvile paa, at jo Geistligheden haver giort

Knud den Store. Aar 1017.

 sit

Knud den Store. Aar 1017. sit herrik, forestillende hende, at hende gaves den onskeligste Leilighed, at giore Knud og de Danske til gode Christne, og for Fremtiden at befrie Engelland fra deres Voldsomheder, som og skede. Fremdeles da Hertug Richard mistede just i dette Aar sin Gemahlinde Judith, saa er det ikke at twile paa, at Knud jo har tilbudet ham sin Søster Estrid, som han og i næste Aar ægtede, saafremt den Beretning ellers er sand, at Richard har været gift med hende. Sidst i Julii havde Knud Bryllup med Emma (a). Efter Emmæ og Knuds Forlangende paatog sig ogsaa Richard, at opfostre hendes Børn med Ethelred. Imedens Emma var i Normandie, opholdt hun sig i Rouen, og havde megen Omgang med Munkene og Skriveren af St. Audoeni Kloster, for at bringe dem til at sælge sig denne Helgens Legeme, hvilket og skede. Ved sin Tilbagekomst til Engelland gav hun det til Kirken i Cantorbury, men beholdt Hovedet længe hos sig. Hun vidste, saa vel ved sin Forstand og gode Omgang, at vinde den unge Herres Hierte, at han efterhaanden blev ei alene Engellænderne god, som han hidindtil havde hadet, og foragtet, men endog regierede bedre end man efter saadan Begyndelse kunde have ventet, og blev derhos ligesaa andægtig og gavmild mod Geistlige og Klostere, som hun, der efter sin Faders og Broders Exempel var dem gandske hengiven. Ja hun omskabte Knud saaledes, at mange Skribenter have derfor troet, at han først blev Christen efterat have ægtet hende. Efter hendes Raad tænker jeg det er, at han forligte sig med Edvin Bonde-Konge. Mod Julen endte endeligen Hertug Eadric (b) sin skiændige Bane paa følgende

(a) Saxo l. 19. p. 193. kalder hende Imma.

(b) Eadric eller Edric er samme Navn som de Nordiskes Eric, hvilket Angel-Saxerne saaledes udtalte. Det betyder, gandske rig.

gende Maade: Denne Mand ansaae sig uden Tvil ek for belønnet nok med Mercia, da han forhen havde besiddet det, thi jeg kan ikke troe, at Knud har siden taget det fra ham igien, som Mathæus af Westmünster beretter, efterdi han neppe turde saa offentligen støde slig en Mand for Hovedet, der alene kunde besnæres ved List, hvortil Leilighed gaves, da Eadric engang gik til Knud paa det kongelige Slot Westmünster i London, hvor Kongerne boede indtil Edvard Confessors Tider, og bebreidede ham, i hans eget Lonkammer, og i manges Paahør, forend Middags Maaltid, at han for hans Skyld havde saa ofte flyet af Striden, forraadt Ethelred, og Edmund, sin egen Lehnsherre, ja dræbt den sidste, og blev nu derfor ikke belønnet. Knud blev rød som Blod, og svarede: Du Drottens Svigere, kan du være mig troe? Selv fælder du din Dom; thi du haver været troløs mod Gud og mig, i det du haver dræbt din egen Herre, og min eedsvorne Broder. Du skal faae Belønninger som samme dig, saa du aldrig mere skal svige nogen. Knud befoel derpaa Erik Jarl at dræbe Eadric paa Stædet, forei at opvække nogen Opstand hos Folket, i Fald man havde fængslet ham. Erik hævede ufortøvet sin tveeggede Øxe, og afhug hans Hoved, som blev sat paa en Stage over Kastellet i London, og hans Legeme strax udkastet af Slotsvinduerne i Themsen. Efter Wilhelm af Malmesbury skal Knud have længe skiult hos sig Edmunds Mordere, venteligen de tvende Kammertienere, da de havde Haab om at faae en anseelig Belønning, men tilsidst lod han dem fremføre for den hele Almue, hvor de maatte tilstaae deres Misgierning, og bleve derpaa først slæbte, og siden hængte. Derpaa blev Eadrics ypperste Ven Grev Norman, Hertug Leofwins Søn, først og fornemmelig ombragt, tilligemed Eadrics tvende, eller trende Sønner, saa og Ethelvard, Hertug Æthelmær den Stores Søn, og

Knud den Store. Aar 1017.

 Brich-

Knud den Store. Aar 1017.

Brichtric, Ælfgots Søn, Greve af Devonshire. Alle disse skulle være blevne dræbte uden mindste Skyld og Brøde, men de vare Eadrics Venner, og mægtige Folk, Brøde nok for den Mistænkelige. Ethelvard var og den, som havde reddet Prinds Edvin. Endnu haver man et Diploma af Erkebisp Wulfstan i York, hvor Hertug Eadric har underskrevet; Der forekommer mange Gange den Rune ᚮ, det er E, hvilken tiener til at vise Runernes Ælde hos de Nordiske Folk, og at de fra dem ere komne til Engellænderne. Munkene tilskreve Eadrics Død, det han havde handlet ilde med Klosterne. Leofric, Normans Broder, Greve af Leicester, vedblev dog ei alene i den forrige Naade hos Knud; men fik endog skiænket af sin afdøde Broders Gods, og blev beskikket til Greve i hans Stæd. Men de øvriges Gods skiænkte Knud til sine Danske, og saaledes befordrede han meget Lenhsforfatningen uden for Danmark, i det han uddelte Jorder i Krigslon til sine Folk, hvilket de Danske havde giort i Engelland fra det 9 Sæculo af; Hiemme i Danmark blev dog Odelsforfatningen for det meste ved, endskiønt det Thinglid eller Gvarde, de Hirdeller Hofmænd, Knud holdte, og hvilke for en stor Deel finge Jorder, dog ogsaa forfremmede Lehnsforfatningen i Danmark, der dog ikkun endda var personlig og ikke arvelig. Ved ovenmældte Gods var Leofric i Stand til rigeligen at begave Klosteret i Coventry efter Tilskyndelse af sin Hustrue Godiva, en deilig og andægtig Qvinde. Den Danske Kong Harald har uden Tvil vendt tilbage til sit Rige enten i dette eller i næste Aar, da de fleste Skibe af den Danske Flode vendte hiem. Dog kommer det mig rimeligt for, at han har forladt Engelland i dette Aar 1017 om Sommeren, thi vore Fædre vovede sig ei gierne ud paa Havet uden i den beste Aarsens Tid. Aarsagen, hvorfor jeg anseer snarere dette, end

næste,

næste, Aar for hans Bortreises, er at Knud uden Tvil først i det næste tilsendte ham med Floden Edmunds Sønner, og altsaa maae han den Gang alerede have været i Danmark. Maaskee det er i dette Aar at Radulph, Greve af Ghisnes (a) i Frankerige, som var af det Danske Konge-Blod, har besøgt Kong Knud, i det mindste var det ei længe efterat denne regierede eene i Engelland. Knud tog vel imod ham, baade fordi han kunde være ham nyttig, om noget Oprør opkom i Engelland, saa og fordi han kunde ogsaa være ham til Tieneste paa det faste Land, og hielpe til at afværge nogen derfra at bekrige ham. Af denne gode Modtagelse blev Radulph saa stolt, da han kom tilbage, at han opførte sig utaalelig baade mod egne og mod Fremmede. Ditmar vidner, at Knud, efterat han var bleven eene Konge, lod dræbe Søerøvere paa 30 Skibe, venteligen af hans egne Danske, som ei have villet holde Fred med de Engelske (84). Knud den Store. Aar 1017.

Den

(a) I Hist. Comit. Gisn. hos Ludewig Reliqv. T. 8. p. 385—428. nævnes mange af disse Grever, hvilke stammede fra den Danske Sifrid, Radulphs Farfader, der levede ved 928, og var Radulphs Sønnesøns Søn Robert endnu Greve ved 1100, og havde en Dotter kaldet Sibilla Rosa, gift med en Henric.

(84) Chr. Sax. p. 151. Snorro i Oluf Helga's S. c. 24. Knytlinga-Saga c. 9-16. Wallingford p. 549. Torfæi Hist. Norv. T. 3. l. 1. c. 10. p. 16. W. Gemmet. l. 5. c. 9. Emmæ Enc. p. 171. 172. Ord. Vit. l. 1. p. 371. W. Malm. l. 2. c. 10. 11. p. 73. H. Hunt. p. 365. Rog. de Hov. p. 436. 437. Ingulphus p. 892. Sim. Dun. c. 176. 177. Rad. de Diceto p. 466. 467. Bromton c. 906—908. Knyghton c. 2316—2318. M. Westm. p. 205. 206. F. Vig. p. 619. Chron. de Mailros p. 155. Chr. de Burgo p. 37. Hist. Ramesiensis cap. 84. Ap. Gale T. 1. p. 438. Whartoni Anglia Sacra T. 2. p. 39. Hickesii lit. Septentrionalis T. 1. in Grammatica Anglo Saxonica p. 140. 141. Rothes N. Eff. T. 1. p. 170. 171. Suhms Forb. p. 40. 46—49. Ademarus in Labbei Bibl. MSS, T. 2. p. 178. Mal-

Knud den Store. Aar 1017.

Den Tydske Konge og Romerske Keiser Henric førte ved denne Tid megen Krig med den Polske Kong Boleslav, havde og det bekiendte Vendiske og hedniske Folk Leuticierne til Hielp, sampt Bohmerne, ja endog Russerne, som fra den anden Side angrebe Boleslav, men kunde dog ikke udrette noget stort. — De Normaner, som havde i forrige Aar giort en Andagtsreise til Bierget Garganus, komme nu mandstærkere tilbage fra Normandie, men uden Vaaben, hvormed dog Melus forsynede dem. Derpaa hiulpe de ham mod Grækerne, og holdte i Maji Maaned et lykkeligt Feltslag mod deres Feltherre Turnichius, eller Andronicus. Og i det andet den 27 Julii mod den Grækiske Feltherre Leo Patianus erholdte de en anseelig Seir, saa at han selv blev paa Pladsen, og de erhvervede meget Bytte. Ved samme Tid skulle de og have staaet Guaimarius 3, Fyrste af Salerno, bi mod Sarracenerne, som havde beleiret hans Hoved-Bye, men de tvunge dem til at ophæve Beleiringen. — Imedens Kong Knud saaledes, som forhen sagt er, befæstede sig i Engelland, glemte Kong Oluf ei heller at giøre det samme i Norge. Han forligede sig med den mægtige Mand Erik Skialgsön, tvang de Danske, som vare Knuds Befalingsmænd i Vigen, til at forlade Landet uden Sværdslag ved hans Ankomst, dræbte den Svenske Befalingsmand i Romerige Eylif, af Herkomst en Gother, tilligemed nogle flere Gother, og giorde gandske Ende paa de Svenskes

Melbraneq de Morinis T. 2. l. 8. c. 19. p. 659. Monast. Angl. T. 1. p. 134. Ditm. l. 8. p. 420. Bouquet T. 10. p. 322. Saxo l. 10. p. 192. 193. Spelmanni Gloss. Arch. v. Westmonasterium p. 571. A Catalogue of Harleian Manuscripts fol. T. 1. n. 1808. art. 46. hvor vel Knuds Kroning henføres til 1027, men som rimeligen er en Tryk-, Læse- eller Skrivefeil i Stedet for 1017.

skes Regimente i Norge. Derefter anlagde han Byen Sarpsborg, søgte at skille de Svenske ved Jemteland, men forgiæves, og udbredte den Christne Troe allevegne ved Soekanten, hvilket gik meget snarere i Vigen end andensteds, fordi dets Indvaanere havde større Kundskab om de Christne Sæder, end de der boede Nord paa, efterdi mange Kiøbmænd, saavel Danske som Saxiske) opholdte sig iblant dem baade Vinter og Sommer. Dette viser, at den Christne Lære var da almindelig i Danmark. Ligeledes handlede og Vikværingerne igien i England, Saxen, Flandern og Danmark, somme af dem droge og i Søerøverie, og opholdte sig Vinteren over i Christne Lande (85). Knud den Store. Aar 1017.

Efter Emmæ Raad lod Kong Knud holde et stort Møde eller Parlement af Danske og Engelske til Oxford, hvor begge Folk bleve aldeles eenige og forligte, og hvor Kong Edgars Love bleve stadfæstede, og vedtagne at staae ved Magt. Da og Kongen efter de Engelske Baroners (a) Forlangende, og Emmæ Tilskyndelse, havde besluttet at sende Floden hiem til Danmark, saa maatte de derimod gaae ham i Borgen for, at de tilbageblivende Danske skulde nyde tryg Fred i Landet. Men skulde nogen af dem blive dræbt af en Engelskmand, og denne ei derfor kunne forsvare sig, da skulde han frie Aar 1018.

sig

(25) Ditmar l. 7. p. 414—418. Annalista Sax. c. 447. 448. Murat. Gesch. v. Italien T. 1. p. 99. 101. Murat. ant. Ital. T. 1. p. 257. Carusii Bibl. Sicil. T. 1. p. 505. Leonis Ost. Chron. Monast. Casin. p. 362. Guil. Apulus in Murat. Scr. T. 5. p. 253. Lupus Protospata chron. p. 41. Snorro i Olaf Helga Saga c. 58—62. Torfæi Hist. Norv. T. 3. l. 2. c. 2—4. p. 63—68.

(a) Dette Navn var ikke brugeligt endda paa de Tider, men indført af en senere Afskriver i Steden for Thanus.

Knud den Store. Aar 1018.

sig enten ved Jernbyrd eller og ved Vandprøven. Fandtes den Dræbte ved nogen Bye, da skulde Manddraberen inden 8 Dage efter Drabet bringes for Domstolen, fandtes han ei, da gaves een Maaned og een Dags Frist til at finde ham. Fandtes han endda ikke, da skulde 66 Mark samles i Landsbyen, eller og snarere i det Hundrede, hvori den laae, og forsegles med Baronernes Segl, og nedlegges hos Kongens Skatmester til Forvaring i Aar og Dag. Findes Morderen forinden, da overgives han til Retten, og Pengene leveres tilbage; Men findes han ei, da beholde Kongen de 60 Mark, og Morderens Frænder, eller i deres Mangel hans Herre, de 6. Har han ingen Herre, da beholde hans Kamerad, Felag, dem; Mangler han og den, da tage Kongen dem alle. Denne strænge Lov, hvorved den ene Engellænder maatte indestaae for den anden, var høist fornøden til de Danskes Sikkerhed, da Engellænderne havde mere end eengang overfaldet og myrdet de Danske. Da de fleste og beste Engelske Skribenter fortælle dette om Stadfæstelsen af Edgars Love, saa maae man forundre sig over Wallingford, som skriver, at Knud forandrede alle Engellands baade skrevne og mundtlige Love, Skikke og Sædvaner, og at han holdt ingen af den gode Kong Alfreds Love. Vel sandt, at i Edvards Love, saaledes som Wilhelm den Erobrer fornyede dem, siges ogsaa, at Edgars Love ikke giældte under det Danske Regimente, men just dette tiener til at vise, at de ere forfalskede, allerheldst der ogsaa siges, at de hvilede i 48 Aar, og dog kun tillegges Knud en Regiering af 18 Aar, Harald af 5, og Hardeknud af 2, der tilsammen ikkun udgiore 25 Aar; Ligeledes at Emma giøres til en Søster af Hertug Robert i Normandie, da hun dog var Richardi 2. Søster, ret ligesom Edvard og Wilhelm ei skulde

have

have kiendt deres egen Slægt. Imidlertid findes der ogsaa mange gode og brugbare Efterretninger i bemældte Love. Men naar Wallingford siger, at Knud giorde alle Ting efter sin egen Villie og Velbehag, at han tog de Fornemmes Gods og Eiendomme til sig, og endeligen at der skede saa mange Uretfærdigheder under hans Beskyttelse, at han ei er i Stand til at opskrive dem alle, saa er vel dette noget overdrevet, passer sig vel og best paa hans Regierings Begyndelse, men dog indeholder det en Deel Sandhed, hvilket alle Omstændigheder vise; Dog kunne de Engelske gierne derfor med Rette regne Knud iblant en af deres beste Regentere, deels i Ligning med hans første Regimente, med hans Faders, og med Ethelreds, deels og for den indvortes Fred, de nøde under ham, efterat han var bleven eene Konge, deels og for den Anseelse, han stod i udenlands, og den Magt, han besad, hvortil og bør legges den Yndest og Naade, han teede mod Geistligheden og Munkene, hvilke derfor ei heller have glemt at prise hans Mildhed. Mange af hans rædske Grumheder bør vel og uden al Tvil tilskrives Grev Thorkil, og andre Ligesindede, da han selv var ung. Men ligesom det paa den eene Side er unægteligt, at han kiendeligen forbedrede sig, saa er det og paa den anden Side lige saa vidst, at hans hastige og haarde Gemyt, styrket ved forhen begangne Grumheder, og ved de stive Sæder, han fra Ungdommen af var vant til, dog vedblev hans hele Tid igiennem ofte at udbryde i uforsvarlige Gierninger, uagtet al den Andagt, Emma vante ham til. Da nu alting syntes sikkert i Engelland, saa lod han efter hendes Raad, for at lette Landets Byrder, sin hele Flode vende tilbage til Danmark paa 40 bemandede Skibe nær. Den Skat af 72000 Pund (a), som Knud den Store. Aar 1018.

 gandske

(a) Det er uden Tvil Feil, naar Henric af Huntindon sætter 82000.

Knud den Store. Aar 1018.

gandske Engelland maatte give, foruden at Londons Borgere gave 11000, eller som andre ville, 10500, eller og 15000 Pund, har Knud uden Tvil anvendt til at betale sine Krigere med, saasom de først efter dette seilede til Danmark. Paa det at denne Skat kunde uden nogen Afgang inddrives, saa fastsattes at hver den, som udeblev med den til fastsatte Tid, hans Eiendel skulde sælges til den først Kiøbende, som betalte den. Ved denne Leilighed mistede Klosterne meget Gods, iblant andre mistede Worcester, Hetrop og Kidigton. Med denne Flode er det vel ogsaa at Knud bortsendte Edmunds Prindser, Edvard og Edmund, efter Emmæ Forestilling, at de, siden de dog vare de nærmeste Arvinger til Riget, burde derfore sendes langt bort for at dræbes. Dette var hendes Raad, thi ingen er værre end den Skinhellige. Eadric havde vel forhen raadet til at dræbe dem i Engelland, men herfor undsaae Knud sig dog. Nu betroede han dem til en Dansk Mand ved Navn Walgar, med Befaling at bringe dem til sin Broder Harald, som Ademar skriver, der alene tager feil deri, at han kalder ham Svend. Kroniken af Burg siger og udtrykkelig, at de bleve sendte til den Danske Konge. Om Harald har derpaa, enten efter Knuds Foranstaltning, eller og af sig selv, sendt dem videre, det kan jeg ikke sige for vidst, dog troer jeg snarere det første, eftersom de bleve sendte til den Svenske Kong Oluf, paa det han skulde aflive dem, hvilket han dog ikke giorde, saasom han ynkedes over dem. Og hos ham ere de nok blevne i nogle Aar. Vel muligt, at de ei førend efter Haralds Død ere blevne forsendte til Sverrige, og de først komne der i næste Aar, thi Harald er uden al Tvil død enten sidst i dette Aar 1018, eller og først i det følgende 1019, saasom Knud da drog til Danmark. Med denne Flode er det og uden Tvil at Knud bortsendte sin

Søster

Søster Estrid eller Astrid, for paa hans Vegne at oppebære Indkomsterne af Sieland, hvilket maaskee haver hørt til den Andel, han besad i Danmark. Med hende fulgte og den bekiendte Ulf Jarl. Først i Aaret blev denne Prindsesse, efter nogle Skribenters Vidnesbyrd, gift med Hertug Richard i Normandie, men strax derpaa forskudt af ham, af os ubekiendte Aarsager. Da Richards anden Gemahlinde hedte Papia, saa har den gode Danske Historieskriver Pontanus menet, at hun var den samme som Estrid, en Mening der alerede forekommer hos en ei gandske nye unævnt Fransk Skribent. Men da Richard avlede med Papia tvende Børn, Wilhelm og Malger, og hendes tvende Brødre Ansfred og Osbern vare Munke i Klosteret Fontanelle, saa viser dette, at hun har været gandske forskiellig fra Estrid, og venteligen af en fornem Normanisk Slægt. Underligt nok er det, at ingen Krig eller Uvilie opkom mellem Knud og Richard for denne Sag, men da den sidste haabede, at hans Søster skulde faae Børn, og derved Arvinger til den Engelske Krone, med Knud, som han ansaae for bedre Mand end Ethelred, og den første vilde være ret sikker paa Engelland, førend han indviklede sig i andre Krige, og havde nu desuden Ufred med Skotland, saa falder denne Forundring bort, der endnu mere vilde bortfalde, om man kunde gotgiøre, som jeg troer, at Estrid var ei gift med Richard, men med hans Søn Robert, hvorom mere siden. Hertil bør legges, at Emma har uden al Tvil søgt, altid at holde sin Mand og sin Broder i god Forstaaelse sammen, hvilken derfor og var saa stor, som Glaber Radulph beretter, at, saasnart Hertugen behøvede Hielpetropper, fik han dem i Mængde fra Øerne paa hin Side Havet, hvorved maaskee ei alene Engelland, men og Irland og de Skotske Øer forstaaes. Imidlertid laster Wilhelm af

Knud den Store. Aar 1018.

Knud den Store. Aar 1018.

Malmesbury dog høiligen Richard, fordi han ei hialp sine Søstersønner, og ligeledes Emma, fordi hun ægtede Knud, sin første Mands og Sønners Fiende. Ulf skal have faaet den Magt fra Knud, at hvad han satte Kongens Segl for, det skulde Estrid opfylde. Heraf skal han have betient sig, som Saxo vil, til at forlange hende til Ægte, hvilket hun og efterkom, i Tanke at det var Kongens Befaling, allerheldst han desuden besad en veltalende Tunge, hvorved hun lod sig overtale. Vel sandt, at Gram anseer dette for urigtigt, men naar betænkes at Knud siden lod sin Svoger dræbe, saa er det troligt han fra denne Tid af haver havt ont Blod til ham; Ligeledes bliver det og da begribeligere, hvi Ulfs Søn Svend kaldte sig efter sin Moder Estrith, og ikke efter sin Fader. Adami gamle Scholiast siger, at Knud gav sin Søster Estred til Kongens Søn af Rusland, hvoraf jeg slutter at Ulfs Moder har været en Russisk Prindsesse. Adam selv kalder denne Knuds Søster Margrethe, et christeligt Navn, hun venteligen haver faaet ved at lade sig indskrive i et Søsterskab. De Pomerske Skribenter og andre Tydske, hvoriblant Kronikskriveren af Pegau-Kloster er den ældste, da han synes at have skrevet ved Aar 1212, tale meget om Wolf, en Pomersk Fyrste, og blande mange Ting sammen om ham, men forstaae dog herved uden Tvil Ulf Jarl. Saa meget slutter jeg dog heraf, at Ulf Jarl haver engang havt et Jarldomme i For-Pommern, hvor Knud eiede anseelige Lande, men det Slegtregister disse Tydske Skribenter føre fra ham, er gandske urigtigt. Dog er det mærkeligt, at Adam af Bremen kalder Ulf Wolf, og følger deri det Tydske Sprog. Svend Aagesen giver Ulf Tilnavn af Sprakeleg, hvilket dog Saxo og Snorro tilegne hans Fader Thorgils. Dette Aar er rimeligen Knuds Søn

med

med Emma, Hardeknud, bleven fød, af hvis Navn, som blev ham givet i Daaben, nogle have taget Anledning at troe, at han er fød i Har-Syssel udi Jylland; Andre have givet andre Aarsager til hans Navn. Mig kommer det rimeligt for, at Knud haver opkaldet ham efter sin Tip-Oldefader Harde-Knud, Konge i Danmark, fra hvilken de Danske Konger af hans Stamme ledde deres første Paastand til Engelland, thi vel have Iver Vidfadme og Hrolf Krake levet for ham, og ogsaa fæstet Fod i bemeldte Land, men de vare, endskiønt af samme Stamme, dog af andre Grene, og Knud stammede ei fra den sidste, og fra den første alene ved hans Dotter Audur. Antager man ikke dette, da kan ingen rimelig Aarsag gives, hvi Knud kaldte sin Søn saaledes. - Da Harde-Knud skulde efter Løfte være Arving til den Engelske Throne, saa beholdte hans Forældre ham hos sig i Engelland, hvilket sidste dog siden blev forandret, thi 1027 var han i Dannemark, og synes at have opholdt sig der indtil Faderens Død. Imellem Indvaanerne af den Del af Northumberland fra den Flod Tees og til Twede, og den Skotske Kong Malcolm skede et stort Slag ved Carrum, nu Carram ved Floden Twede paa Grændsen af Skotland og det egentlige Northumberland. Den hele Northumbriske Almue blev her tilligemed alle sine Anførere slaget. Af Følgerne vides intet mere. Venteligen have Skoterne og lidet saa meget, at de derover have siden maat sidde stille. Audun, Bisp af Durham, døde herover kort efter af Sorg. Eugenius den Skallede, Konge af Lothian (Rex Lutinensium), var med i dette Slag, og uden Tvil paa Skoternes Side. Til Christ-Kirke i Cantorbery gav Knud herlige Friheder, og stadfæstede alle dens forrige. Brevet er iblant andre underskrevet af Dronning Emma, den

Knud den Store. Aar 1018.

Første

Knud den Store. Aar 1018.

Fyrste Princeps, Halfdanne, hvilken Halfdan er ubekiendt, men har uden Tvil været en Dansk, og af Turkil Dux. Deri siges Kongen at have udstædet det efter Erkebisp Livings Forestilling. I dette Diploma kaldes Knud Imperator. I et andet paa Angel-Saxisk, som staaer i ovenmeldte Evangelii-Bog, hvor hans Navn er indført blant Brødrene, vidner han og, at han paa Livings Begiæring, og i Overværelse af Thorkil Jarl, og andre gode Mænd, har skiænket Christ-Kirke i Cantorbery sin forrige Frelse. Ved denne Leilighed var det vel og, at han gav til Kirkens Tieneste Skoven og Landsbyen Heseleorsc og at Erkebisp Living, ellers kaldet Adelsten, gav ligeledes did de tvende Landsbyer Mærsteham og Ceilham, fri for al verdslig Tieneste og Afgift, undtagen Leding, sampt Broe- og Slot-Bygning, og havde Knud givet Heseleorsc paa samme Vilkaar. Til Klosteret i Eversham i Worcestershire gav Knud Eiendommene af 4 Boel eller Mansi af Badby og Newnham. Hans troe Mand Bisp Burhwold fik 4 Cassati eller Plougland i Lamderhtun og Timeltun med ævig Frihed, for at bede til St. Germanus for Kongens Siel efter hans Død. Dette Diploma findes endnu ved Kirken af Exeter. Saadan Knuds yndest for Klosterne, sampt den indvortes Tryghed, der da herskede i Engelland, og det at Knud nu behandlede Engellænderne vel og venskabelig, giorde at Klosterne, der i Krigstiderne vare ødelagde og nedbrudte, begyndte nu at reise sig igien, hvorfor og Abbed Godric af Croyland lod alle de Munke reise til deres egne Klostere igien, som hidindtil havde søgt en Fristad hos ham. Fra dette Aar har man og Efterretning om et Skiøde, hvorved Ailric, en mægtig og rig Engellænder, gav 5 Huder af Berwik til Klosteret i Ramesey, hvor han selv derpaa blev Munk, og aflagde Krigsbæltet.

Skiødet

Skiodet var underskrevet af Erkebisp Living, Bisp Ætheric i Dorchester, Bisp Brithwald i Winchester, Bisp Alfsin i London, Grev Thorkil, og den Aldermand Eylaf, uden Tvil en Søn af Ragnvald Jarl i Vest-Gotland, som har fulgt med de Svenske Hielpetropper (86). Knud den Store. Aar 1018.

Malachias, som skulde være Irsk Overkonge, slog Tropperne af Leinster, og Ostmanerne ved Fodvay ei langt fra Dublin, og havde da O-Neill, Konge af Ulster, til Hielp. De nye Irske Skribenter ville, at Malachias da og indtog Dublin, plyndrede den, og stak den paa nogle Stæder i Brand, og at de fra

(86) Chr. Sax. p. 151. F. Vig. p. 619. M. Westm. p. 206. Bouquet T. 10. p. 156. 276. 381. Pontani rer. Danic. Hist. l. 4. p. 119. Ad. Br. l. 2. c. 37. schol. 34. Saxo l. 10. p. 193. 194. Suhms Forb. p. 41. 42. 46. 49—51. Wilkins Conc. T. 1. p. 296. Hickesius in Wanleji catal. p. 181. 242. 282. Monast. Angl. T. 1. p. 21. T. 2. p. 852. Evidentiæ eccl. Cant. ap. Twisden c. 2223. Lamb. Arch. p. 141. Knyghton c. 2358. Wilhelmi og Edvardi Love bag Roger af Hoveden p. 608. og i Lambardi Archæonomia p. 140. Emmæ Enc. p. 172. Ord. Vit. l. 1. p. 371. W. Malm. l. 2. c. 10. p. 73. H. Hunt. p. 363. 364. Rog. de Hov. p. 436. 437. Ingulph. p. 892. Sim. Dun. c. 30. 177. Rad. de Diceto c. 467. Bromton c. 907. 908. Chr. de Mailros p. 155. Chr. de Burgo p. 37. Glaber Radulphus l. 2. c. 2. ap. Bouquet T. 10. p. 146. Monast. Angl. T. 1. p. 134. Dugdales Warwickshire T. 1. p. 293. Historia Ramesiensis c. 91. p. 446. Annalista Saxo c. 433, hvor han dog urigtigen siger, at Richard af Frygt for Knud drog til Jerusalem, da det dog var hans Søn Robert, som drog did, men hvilket, iblant andet, kan tiene til Beviis for den Mening, at Robert, og ei Richard, var den, som havde Knuds Søster Estrid til Ægte. Lang. Scr. T. 1. p. 56. App. ad chron. Montis Sereni p. 242. Eccardi Geneal. Saxon. p. 74. Schoettgens Wipprecht p. 10. 12. Mencke Scr. Germ. T. 3. c. 842. 843. Noodts Kanz. Hist. p. 82. 83. Schl. Holst. Anzeige 1750. p. 124. 1751. p. 307.

Knud den Store. Aar 1018.

fra den flygtende Ostmaner hævnede sig ved at ødelegge det omliggende Land. Er dette saa, da maae Malachias strax igien have forladt den, fordi han ei var i Stand til at forsvare sig der, thi kort efter var den igien i Ostmanernes Hænder. Da var det nok, at den Ostmaniske Konge Sihtric plyndrede Kenanes, maaskee Kenirighi i Ulster udi Grevskabet Londonderry, førte mange Fanger derfra, og dræbte mange i Kirken. — Grækerne sendte Basilius Brigianus, en klog og duelig Mand, som Catapan eller øverste Feltherre til Apulien mod Melus, og gave ham mange Penge med. Han lod der opbygge den gamle Bye Ecloma, og kaldte den Troja. Ved Trani stede et Slag, hvori en vis Romuald blev fanget, og ført til Constantinopel. — Ligesom nogle Normaner tumlede sig om i Apulien, og hiulpe Melus, saa giorde andre, der ogsaa vare fra Normandie, under Anførsel af en vis Roger, Grev Rodulfs Søn, det samme i Spanien, hvor de hiulpe Ermensede, Enke-Grevinde af Barcelona, mod Sarracenerne fra Saragossa; Hun forestod Regieringen efter sin Mands Raimunds Død, for sin unge Søn Berenger. Disse Normaner komme først til Grændserne af Spanien, og derfra kaldte Ermensede dem til Hielp, som de og giorde saa vel, at de dræbte utallige Saracener, og fratoge dem mange Stæder og Fæstninger, hvoriblant Tarragona, og Gerunde. Ja for at indjage dem des større Skræk, saa lod Roger strax efter sin Ankomst dræbe hver Dag, i adskillige Dage efter hinanden, een Sarracen, i de andres Paasyn, ham hugge i Stykker, og kaage, og indbære i et andet Kammer, hvor han med sine Folk stilte sig an at æde dem. Tilsidst gav han een, som skulde dræbes, Leilighed til at undflye, og indjog derved saadan Skræk i Sarracenerne, at deres Konge

Muset,

Muset, eller Mundir i Sarragossa, indgik Fred med Grevinden, og betalte hende aarlig Skat. Hun gav derpaa Roger til Belonning sin Dotter Stephania til Ægte. Efter dette krigede Roger i det længre bortliggende Spanien, og overvandt der med Bisp Peter af Toulouse, og 40 Christne, en udvalgt Hob af Sarracener, som bestod af 500 Mand, og laae paa Lur. Efter det tredie Angreb brød han igiennem deres Slagtorden, dræbte over 100 af dem, og kom i Beholð til sine; dog mistede han sin Broder, som var en Mahomedaner. I alt opholdt han sig 15 Aar i Spanien med sin Hær, og var ligesaa længe gift med Stephania. Men da Spanierne siden vilde dræbe ham i St. Felicis Kirke, og ogsaa omkomme næsten alle hans Folk, forlod han Spanien, efterladende sig sin Kone der med 20 af sine Mænd, og vendte tilbage til sin Fader i Normandie, hvor han noget efter blev dræbt i en Skermytsel. Hans Enke ægtede Aar 1037 Garsias 3, Konge af Navarra. Af den Franske Kong Robert haves et Diploma af den 27 Februarii, givet til Sens, hvori han befaler, at Klosteret Longueville skal igien sættes i Stand, som Hedningene (det er Normanerne) havde forhen forstyrret. — Boleslav Konge i Polen besluttede nu at indsætte den flygtige Svetopolk paa Thronen af Kiow, til den Ende drog han ind i Volhynien, hvor Jaroslaw mødte ham med en stor Hær, Russer, Slaver og Vareger, og var kun Floden Bug imellem dem. Som Russerne her spottede over Boleslavs Fedme, saa red han ind i Floden, og sagde til sine Folk: Hævne I mig ikke, da vil jeg her omkomme. Alle fulgte ham, satte efter Russerne, og giorde et stort Nederlag paa dem. Denne store Seier erholdt Boleslav den 22 Julii. Saasom han vedblev uden Ophør at forfølge Jaroslaw, saa fik denne ei Tid at

Knud den Store. Aar 1018.

Knud den Store. Aar 1018.

sætte sig noget Stæd, og maatte derfor selv fierde flye til Novogrod. Boleslav og Svetopolk droge derpaa lige mod Kiow, hvor Jaroslaw var saa sikker, at han var paa Fiskerie i Nieperen, men tog strax Flugten ved hans Ankomst, hvorpaa Kiow overgav sig den 15 Augusti, og bleve der Svetopolks Stifmodre, og 8 Søstre fangne, sampt Jaroslaws Dronning. Den Polske Konge fik der en stor Skat, og havde han i sin Hær, 300 Tydske, 500 Ungarer, og 1000 Patzinaker, hvilke alle Boleslav strax sendte hiem, og fordelte sine Polakker i de omliggende Stæder. Jaroslaw agtede imedens at flye over Havet til Varegerne, som her bemde de Svenske, men Novogroderne sloge hans Skibe i Stykker, og lovede ham al Bistand. De samlede Folk, Penge og Qvæg, sendte Bud om Hielp til Varegerne, og gave dem alt Qvæget, og bragte herved en stor Hær tilveie. Det lader at Boleslav maae have havt i Sinde, at rodfæste sig i Kiow, thi han sendte et alene Gesandtere til Keiser Henric i Tydskland med store Gaver, og lod anholde om hans Venskab og Hielp; Ligeledes til den Grækiske Keiser Basilius i Constantinopel om hans Venskab, med Tillæg, at ville være hans store og farlige Fiende, om han ei skiænkte ham det, men han lod endog afgaae Gesandtere til Jaroslaw selv, med Tilbud, at tilsende ham alle de fangne kongelige Fruentimmer, naar han vilde give ham sin Dotter, snarere sin Søster, til Ægte, thi den første maatte da have været meget ung, saasom Jaroslaw selv havde endnu kun 30 Aar. At han havde forhen afslaget Boleslav hende, skal have været en Hovedaarsag til Krigen. Imidlertid er det underligt nok at Boleslaw havde endnu i dette Aar havt Bryllup med Oda, som var af en fornem tydsk Slægt. Opbragt over dette Forslag lod Svetopolk slaae saa mange Polakker ihiel, han kunde overkomme,

komme, saa at Boleslav maatte derfor flygte fra Kiow. Dog førte han med sig en stor Skat, og mange fangne Bojarer, sampt Jaroslaws Søstre. Men strax efter kom Jaroslaw til Kiow, og nødde Sveropolk til at flygte derfra til Patzinakerne. I Anledning af denne Krig siger Ditmar, at Kiow var meget folkerig, og mest beboet af flygtige Folk, af Patzinaker, og de hurtige Danske, ved hvilke han vidst forstaaer Varegerne, og altsaa befatter under de Danske ogsaa Norske og Svenske. Anledningen hertil har uden Tvil været, at Nordens Sprog kaldtes af de Nordiske selv almindeligen det Danske. Men maaskee der og bør læses, som Annalista Saxo har, at det især beboedes af de Danske, men blev idelig angrebet af Patzinakerne. Den samtidige Ditmar beskriver de da værende Polakkers Sæder saaledes: De kunde ikke uden ved megen Tvang holdes i Ave. Hvo der begik Hoer eller Skiørlevnet blev ført til en Broe, og der igiennem det lønlige Lem naglet til Træet, men en Rageknív lagt hos, og den haarde Nødvendighed paalagt ham, at vælge mellem Døden og Afkom. Hvo der spiste Kiød i Fasten, ham bleve Tænderne slagne ud paa. Imedens Boleslavs Fader Miseco levede, og saa længe han var Hedning, saa blev enhver Enke halshugget ved hendes Mands Baal, og enhver Skiøge afskaaret hendes lønlige Lem, og ophængt paa Døren. Ved saadanne Sæder maae kydske Legemer og ukydske Siæle have været almindelige. Dette viser, at ei alene de Danske, men at alle Nordens Folk vare da raae og uslebne. — Forend Boleslav giorde dette Russiske Tog, havde han den 30 Januarii sluttet til Bautzen en fast Fred til sin Fordel med Keiser Henric. — Strax derpaa angrebe Leuticierne den Obotritiske Konge Mistizlaw, fordi han forrige Aar havde ei fulgt med dem Keiseren til Hielp mod Polakkerne. De ødelagde en stor

Knud den Store. Aar 1018.

Knud den Store. Aar 1018.

Del af hans Land, joge hans Dronning og Svigerdotter paa Flugt, og tvunge ham til at indslutte sig i Byen Schwerin med et udvalgt Mandskab. Alle Obotriter og Wagrier forlode da aabenbare den Christne Troe, og sulde igien til Hedenskabet udi Februarii Maaned, saa at deres egen Konge Misllaw med Moie undgik deres Hænder, og flyede til Bardewick, hvor han siden opholdt sig i Landflygtighed til sin Alderdom, og skal efter nyere Skribenter omtrent være død der Aar 1025. Da bleve i bemældte Lande alle Christne Kirker nedrevne og brændte, alle Kaars og Christi-Billeder forstyrrede; Og alle Obotriter og Wagrier satte sig derpaa i Frihed, og vilde leve som Leuticierne. Benno eller Bernhard, Bisp i Oldenborg, gav Keiseren betimeligen Underretning herom, men han opsatte denne Sags Afgiørelse til Paaske. Da Benno, som var bleven Bisp efter Rembrand, Folqvards Eftermand, mærkede dette, forlod han sit Sæde det Wagriske Oldenborg, og begav sig til Bisp Bernward i Hildesheim. Derpaa brode Slaverne ind i Nordalbingien, hvor de ødelagde alting med Sværd og med Ild. Den Haardhed, Bernhard Hertug i Saxen havde øvet imod dem, især med svare Paaleg, var meget Aarsag hertil, og nødde dem til, efter Adami Vidnesbyrd, at blive Hedninger. Hertil kom, at Bernhard selv satte sig op imod Keiseren, og derved hindrede ham fra at hielpe de betrængte Christne; hvortil end ydermere kom, at Keiseren giorde et Tog til Burgundien, didhen kaldet af dets Konge Rodulph, i Tanke at bringe det under sig, hvilket dog ikke lykkedes ham. Præsterne bleve da paa adskillig Maade af Slaverne pinte til Døde, saa at neppe noget Fodspor af Christendommen blev tilbage Norden for Elven, og fra den indtil Oderen, og venteligen til Eideren. Den 2 Junii indtoge de den store

Bye

Knud den Store. Aar 1018.

Bye Oldenborg, hvor de Christne i Mængde opholdte sig, hvilke de ihielsloge for Fode. Dog lode de for det forste 60 Præster leve, med Provst Oddar, som efter den Danske Kong Svend Estrithsöns egen Beretning var i Slægt med ham, for des mere at martre dem, thi de skare dem Hul i Hovedet i Skikkelse af et Kaars, saa at Hiernen saaes, og forte dem derpaa med bagbundne Hænder igiennem de Vendiske Stæder, slaaende dem jævnlig indtil de dode den 16 Junii. Den Danske Kong Svend Estrithsön svarede Adam af Bremen, da denne næsten 60 Aar efter spurgde ham om dette: „Hold op at sporge herom, min „Son, vi have saa mange Martyrer i Danmark og Venden, „at de neppe kunne fattes i een Bog." Om man heraf kan slutte, at Venderne have da og giort Indfald i Sonder-Jylland, tviler jeg paa, da disse Ord maaskee strække sig til alle hedniske Forfolgelser her Nord. I dette store Vendiske Indfald skulle i Ditmarsken kun de tvende Fæstninger Böкelnburg og Marienburg være blevne forskaanede, sampt Strandkanten eller Marsken. — Det Diploma af Keiser Henric, udgivet til Goslar, hvori Erkebisp Univan nævnes, og som hos Maderus henfores til 1025, sætter Leuckfeld ved dette Aar 1018. — Af Snorro sees, hvorledes der paa de Tider dreves Handel mellem Norge og Holmgard eller Garderige, det er det Novogrodske, hvilket viser, hvor let Norske kunde være blant Varegerne i Rusland. Ingeborg, Kong Oluf Tryggvasöns Soster, som var gift med den Vest-Gothiske Jarl Ragnvald, en Son af Ulf, Sigrid Storraades Broder, sogte nu at stifte Fred mellem Norge og Sverrige, og blev den strax sluttet mellem hendes Mand og den Norske Oluf. End videre sogte hun at befordre den Sag hos den Svenske Kong Oluf selv, og blev den drevet ved den Islandske Skald Hialte

Skegge-

Knud den Store. Aar 1018.

Skeggesön, og kunde saa meget des lettere, som de tvende Islandske Skalder, Gitzer den Sorte og Ottar, opholdte sig da og ved det Svenske Konge-Hof. Men da Hialte frembragte Freds-Ærindet for ham, og hilsede fra den Norske Kong Oluf, sampt gav tilkiende, at han friede til hans Dotter Yngigerd, svarede han iblant meget andet: Jeg er den tiende Konge i Upsal, og have de alle været Frænder den ene efter den anden, og været Eenevolds-Konger over Sviavælde og mange andre store Lande, og været Over-Konger over andre Konger i de Nordiske Lande; jeg vil ikke, at den digre Mand skal nævnes Konge ved mit Hof. Efter meget andet omtalte han, at den Norske Konge Hakon Adelstens Fostre levede i Fred indtil han røvede i Gotland og Danmark, da mistede han Riget; Ligeledes gik det Gunhilds Sønner, da de bleve ulydige mod den Danske Konge, da miste-de de Livet, og Harald Gormsen lagde Norge under sig, og skat-lagde det; Og dog var han mindre for sig end Upsala Konger, thi vor Frænde Styrbiörn kuede ham, og blev Harald hans Mand, og dog steg min Fader Erik Seiersæl over Hovedet paa Styrbiörn, da de prøvede Styrke sammen. Siden fortaalte han, hvorledes han og den Danske Kong Svend havde dræbt Oluf Tryggvesön, og da han altsaa havde med Krig underlagt sig Norge, saa vilde han ingenlunde taale, at en anden skulde kaldes Konge der. Lige saa forgiæves raadde hans Dotter Yngigerd, der gierne vilde ha-ve den Norske Oluf, ham til at forlige sig med de Norske, aller-heldst deres Land var fattigt, og vanskeligt at krige i, og at vende sin Magt Øster paa imod de Lande, de Svenske Konger forhen havde hersket over, og som deres Frænde Styrbiörn havde for kort siden lagt under sig. Men Kongen svarede vredeligen, at han til-anstundende Vinter vilde fare med en stor Hær til Norge, og

ode

øde det. Imidlertid vare de smaae Norske Konger blevne misnoiede med Oluf, som dog aabenbarede deres Stæmpling, og lod begge Oinene udstinge paa Kong Rörek, Tungen afskiære paa Gudrod, og de andre tre forvise Landet. Samme Vinter døde hans Stiffader Sigurd Syr. Imidlertid reiste Rognvald Jarl efter sin Hustrues Tilskyndelse til Sverrige, for at fremme den Norske Olufs Sag, og fik Ingigerd, Kongens Dotter, og Thorgny, Lagmand i Tiendeland, paa sin Side, saaledes at da først Biörn Stallare, den Norske Konges Sendebud, og siden Rognvald Jarl havde forgiæves frembaaret Fredsbudet og Frieriet paa Upsala almindelige Thing, stod endeligen Thorgny Lagmand op, talede om de fremfarne mægtige Svenske Konger, og at de dog havde ladet sig raade, men denne lod sine Skatlande i Austurveg gaae fra sig, og vilde derimod tilegne sig Norge, som ingen Svensk Konge før havde attraaet; Derfore maatte han vide, at om han ikke giorde Fred med Norge, og gav sin Dotter Yngigerd til dens Konge, saa agtede de at dræbe ham. Som nu alle Bonderne reiste sig med ham, og giorde stort Vaabenbrag ved de sidste Ord, saa beqvæmede Kongen sig til alting, sigende, at alle Sverriges Konger havde stedse giort Bondernes Villie. Saa stor var Folkets Magt da i Sverrige; Saa indskrænket Kongernes; Samme Aand besiælede de andre Nordiske Riger. Biörn og Rognvald vendte derpaa hiem, og fik den sidste Fæsten i Hænde (a) paa Prindsessen, og den første gav den Norske Konge alt dette tilkiende. Yngigerd tilsendte sin Fæstemand kostbart Toi, Guld sømmet, og med Silke Render i, og tænker jeg at Silken er bleven bragt fra Persien ved

Knud den Store. Aar 1018.

Cha-

(a) Venteligen ved en Guldring eller andet saadant.

Knud den Store. Chazarerne til Rusland, og siden ved Varegerne eller de Nordiske her Nord paa (87).

Aar 1019. De forommeldte Vendiske Uroligheder, og uden Tvil den Danske Kong Haralds Død, bevægede Knud til at drage med en anseelig Hær og Flode fra Engelland til Danmark, hvilket han nu sikkert kunde giore, da alting var stille i det forste. Det var ogsaa billigt, ja fornødent, at han viste sig i sit Féderne Rige, som Seierherre, som begge forhen fiendtlige Folks fredelige Beherster, som Beskytter af den Christne Troe, og endeligen at han tog sine Fédres Arv i Besiddelse. Vore egne gamle Skribenter give Harald et slet Vidnesbyrd, og kalde ham en qvindagtig og vellystig Herre, ville og, at han derfor er bleven afsat af de Danske, men atter igien twende Aar efter, som Corner vil, indsat, fordi Knud var ude af Landet i Krig, hvorpaa Harald dog strax efter døde. *Hans Ungdom, og den Foielighed,* han viste imod sin Broder Knud, saa og det han fulgte ham til Engelland, og forst efter dets Undertvingelse vendte tilbage

(87) Waræi Ant. Hib. p. 137. Ma-Geoghegan T. 1. p. 415. O Halloran T. 2. p. 282. Colgani Triad. Thaum. p. 508. Muratori Gesch. v. Ital. T. 6. p. 104. 105. Lupus Protospata p. 41. Romualdus Salernitanus in T. 7. c. 266. Script. Ital. Muratorii. Ademar in Bouquet Scr. Franc. T. 10. p. 156. Chron. St. Petri Viri ib. p. 223. Ferreras Hist. v. Spanien T. 3. p. 216. Mabillon de re Diplom. p. 581. Nestor p. 121. Martinus Gallus p. 61. 62. Ditmar p. 418—420. 426. 427. Crantzii Vandalia l. 2. c. 42. Meibomii Scr. Germ. T. 3. p. 60. Helmoldus l. 1. c. 16. p. 52. c. 18. p. 55. Ad. Brem. l. 2. c. 30. 31. 32. 33. Schol. 25. 26. Annalista Sax. c. 451. 452. Boltens Ditmarsische Geschichte T. 2. p. 51. Snorro i Oluf Helga S. c. 63—81. Torfæi Hist. Norv. T. 3. l. 2. c. 5—10. p. 69—82. Islandske Annaler n. 413. ad annum 1018. Leuckfeld Ant. Halb. p. 625. Thomasskinna c. 31. p. 51.

bage til Danmark, samt hans tilige Død, have vel givet Anledning til disse Rygter, og er han vel og bleven formørket ved sin Broders Navnkundighed. De twende Aar, Corner omtaler, passe sig og got paa den Tid Harald var i Engelland med sin Broder Knud. En af vore senere Kroniker (a) give ham Tilnavn af Inutilis ɔ: den Unyttige. Det vigtigste Knud forrettede i Danmark bestod derudi, at han bekrigede Leuticierne, og kommer det mig rimeligt for, at der haver været en Aftale mellem ham og Keiser Henric om at dæmpe Vendernes Opstand, hvorvel jeg ikke finder, at Henric har hertil brugt nogen Krigshær, som ei heller giordes fornøden, ved det Knud paa sin Side tugtede Leuticierne, som de mægtigste, og Erkebisp Unwan af Hamborg paa den anden forligte Hertug Bernhard med Keiseren, saa at han i Skalkesburg, hvor Keiseren dog havde beleiret ham, tæt ved Byen Minden kom til Henric, og bad om Naade. Bisp Meinwerc af Paderborn bidrog og meget til dette Forlig. Som nu Abotriter og Wagrier vare berøvede Leuticiernes Hielp, og den hele Saxiske Magt ville falde paa dem, saa indginge de Forlig, og lovede at lade de Christne være med Fred, og at give Saxerne Skat. Men forend det kom hertil maae der være skeet, som de nyere Ditmarsiske Skribenter fortælle, at Erkebisp Unwan kom selv til Ditmarsken, og lod befæstige Meldorp, hvorpaa Grev Sigfred 2. af Stade, som tilegnede sig dette Land, drog did med en Hær, og trak Ditmarskerne til sig. Imedens havde Venderne oversvømmet al Geesten fra Krumstedt og til Nordharstede, hvorover Sigfred drog fra Meldorp over Windbergen til Süderharstede, for at falde dem i Ryggen, men

Knud den Store. Aar 1019.

(a) Langebek Script. T. 1. p. 434.

Knud den Store. Aar 1019.

men Venderne finge det at vide, skiulte sig i de der værende Skove, og angrebe ham uformodentligen. Alt Fodfolket omkom der, dog undgik Greven selv, efterat have faaet 21 Saar, med Rytteriet til Bokelnburg. Venderne droge derpaa mod Windbergen, af hvis Befæstning en Vold endnu er at see, men de bleve der 7 Gange slagne tilbage ved at bestorme en Skandse, som laae bag Wodanlage ved en Bæk, og tabte henved 8000 Mænd, hvilke uden Tvil bør nedsættes til 800. Men endeligen satte de over den med deres Døde opfyldte Bæk, indtoge Skandsen, og hugge alting ned der. Derefter indtoge de Meldorf med Storm, plyndrede Husene, dræbte Mændene, skiændede Qvinderne, og omkomme især Præster og Munke, som vare flyede til Kirken, og kastede deres sønderhugne Stykker for Billederne som Offere. At Knud angreb Leuticierne, dertil havde han uden Tvil følgende Grunde: Efter al Anseende havde Jomsborg, som laae i deres Land, revet sig løs fra de Danskes Herredomme, og foreenet sig med dem. Jomsborgerne havde fanget hans Fader Svend, dette vilde Sønnen hævne, da Faderen ei havde kunnet, fordi han var bunden ved sin Eed. Leuticierne vare Fiender af den Polske Boleslav, Knuds Morbroder. De vare Hedninger, og forfulgte den Christne Troe. Men det fornemste var, at de vare mægtige, stridbare og urolige, og at de havde opvækket Abotriter og Wagrier til Krig, der havde raset lige til de Sønder-Jydske Grændser, og maaskee ind i Sønder-Jylland selv. Krigen faldt lykkelig ud; Jomsborg blev uden Tvil bragt til Lydighed, og der Knuds Søn Svend siden beskikket til Regent; Indvaanerne af Rügen undertvungne, saa og af Pomern, venteligen dog kun en Deel af dem, og ligeledes Slaverne, rimeligen Leuticierne, og maatte de beqvæme sig til Skat.

Saa

Saa fortæller Abbed Wilhelm. Knuds Hær bestod baade af Danske og Engelændere, hvilke sidste, anførte af Hertug Godvin, besluttede ved særdeles Manddoms Gierninger at vise Kongen deres Troskab og Hengivenhed, og hvor meget han kunde lide paa sine nye Undersaatter. Knud stod Fienden saa nær, at han tænkte Dagen efter at stride med dem, men om Natten førte Godvin Engellænderne ud af Leiren, angreb og overvandt Leuticierne. Da Knud om Morgenen savnede dem, tænkte han at de enten vare bortflyede eller gangne over til Fienden, dog lod han Modet ikke falde, men rykte lige an mod den fiendtlige Hær, hvor han dog ikke fandt uden døde Kroppe og Bytte. Fra den Tid af bar Knud største Ære for Engellænderne, og agtede dem ei mindre end sine Danske, og fik Almuen af Kent Frihed at staae altid foran i Spidsen af den Engelske Hær, og de af Wilt- og Devonshire, sampt Cornwallien, at staae nærmest dem, fordi Knud havde ved deres Hielp overvundet de Danske, hvorved Jomsborgerne maae forstaaes, og siden de Norske. Man kunde snart troe, at Godvin var først i Anledning af denne Seir bleven beskikket til Hertug, dersom han ei forhen havde som Hertug underskrevet et Diploma. Til Belønning for ovenmældte Seier blev Godvin gift med Ulf Jarls Søster Gyda, hvilken Hemings Pattur kalder urigtigen Ingerid, og avlede han med hende sine i Historien saa bekiendte Børn, Svend, Toste, Alfgar, Harald, Biörn, Gurth, Leofwin, Vulnoth, og en Dotter ved Navn Editha, gift siden med den Engelske Konge Edvard Confessor. Alfgar og Vulnoth vare gudsfrygtige Mænd, og døde den første som Munk i Rheims, og den sidste i Salisbury. Vulnoth var opkaldet efter Godvins Fader. Da Gydæ egen Fader Thorgils ei findes iblant de Børne at være opkaldet,

Knud den Store. Aar 1019.

saa

Knud den Store. Aar 1019.

saa er det rimeligt, at den, som bar hans Navn, er død i sin Barndom. Saaledes søgte Knud ved Ægteskaber at forbinde de Danske og Engelske sammen. Ulf kunde saa meget des lettere giøre dette anseelige Giftermaal, som han alerede havde havt en af Knuds egne Søstre til Ægte. Den Søn, han havde med hende, druknede i Themsen, ved det hans Hest blev skye, og løb med ham i den. Hun selv blev og dræbt af Lynild, og fortælle Engellænderne om hende, at hun hvert Aar kiøbte Slaver i Engelland, og sendte til Danmark, særdeles Piger, af de smukkeste og yngste, hun kunde faae, og saaledes berigede sig med et skammeligt Kiøbmandskab; Eller og som Knyghton vil, brugte dem i Landet til at fortiene ved. Vortigern, en Vendisk Konge, uden Tvil et Stæd i Pommern, eller Meklenborg, som og var gift med en Søster af Kong Knud, har rimeligen staaet ham bi i denne Krig, og hiulpet til dens lykkelige Udfald. Ved denne Leilighed maae det og være, at Knud har, som Saxo vil, kriget i Sembien, eller Samland, og erholdt Fordele der, sampt paalagt den Skat. Aarsagen til denne Krig var uden Tvil at haandthæve de Eiendele, hans Farbroder Hagen havde erhvervet sig der, thi ellers vare Semberne et fredeligt Folk, og ingenlunde Søerøvere, som Venderne. Da den Polske Kong Boleslav herskede lige til Østersøen, og engang skal have dræbt i et Slag utallige Preusser, det er Sember, saa forekommer det mig troligt, at han ved denne Leilighed har staaet Knud bi. Abbed Wilhelm vil, at Knud skal og have undertvunget Hermonerne, og paalagt dem Skat, hvorved han maaskee forstaaer dem af Ermeland, allerheldst han sætter dem mellem Pomerer og Samer, eller Sember. Wilhelm beretter rigtigen, at dette Folk, tilligemed de forhen nævnte Vendiske, vare alle Hedninger. I dette Aar maae og Svend, Ulf Jarls

Søn,

Søn, være fød, som siden blev Konge i Danmark, thi efter Snorro var han jævngammel med Hardeknud. Knuds Nærværelse foraarsagede, at Unwan tilsendte ham Bud med Gaver, og det samme giorde han til Kongerne af Norge og Sverrige, hvorved han stedse fandt dem villige til at opfylde alle sine Begiæringer. Knud førte mange Præster med sig, som han havde ladet vie i Engelland, hvilke Unwan lod giælde, naar de giorde deres Undskyldning, endskiønt det stridede imod hans Erkebispelige Rettigheder, men han vilde heller ved en klog Lemfældighed vinde denne unge og i Troen endda ubefæstede Herre, for Christendommens Beste Skyld, end fordærve Sagen ved en utidig Nidkiærhed. Ligeledes forholdt han sig og med de Norske og Svenske Konger. Saadanne Geistlige beskiænkede han og herligen, og bragte dem derved til at erkiende den Hamborgske Kirke. Ved denne Leilighed troer jeg og at Othincar er kommet over med Knud, og har paa nye antrædt sit Sæde i Ribe. Maaskee og at den Engellænder Bernard er da kommet over, og af Knud bleven beskikket til Lærer i Skaane paa nye. Han begav sig siden til den Norske Oluf, og blev sendt af ham til Svenske og Gother for at prædike, venteligen i Kong Anunds Tid, og døbte han denne Konge, og kaldte ham Jacob, fordi han var fød paa den Apostels Dag, hvilket dog maae være skeet før Faderens Olufs Død. Bernard blev begravet i Lunds Kirke, og er rimeligen først død efter 1030 i en høi Alder. Med Knud ere nok ogsaa denne Gang Munke komne fra Engelland, thi dette er vidst, at han førte dem derfra, og bredde dem ud i Danmark. Og vare de første af St. Benedicti Orden, og fik uden Tvil Klostere i Odense, og i Jylland. Disse vare i Førstningen Underviisningsstæder, og tiente til at udbrede Christendom og Formildelse i Sæder,

Knud den Store. Aar 1019.

Knud den Store. Aar 1019.

i Sæder, til at opdyrke udyrket Land, til at indføre fremmede og nyttige Frugter, Urter, Planter, men toge og efterhaanden til i Magt, og finge mange Tienere, som deels optoge de udyrkede Jorder, og deels ellers gave sig under dem, saasom de da vare frie for Skatter, og nøde Beskyttelse imod de Mægtiges Overvold. Dog dette kom ei ret i Gang forend i næste Sæculo. I Fasten var Unwan hos Keiser Henric i Goslar, tilligemed mange andre Bisper og Fyrster, venteligen i Henseende til de Vendiske Sager. — Ved Paaskétider kom den Norske Kong Oluf til Tonsberg, rimeligen for at være ved Haanden, siden Knud var i Danmark; Did komme mange Kiøbmandsskibe, baade fra Saxen og Danmark, saa og fra Norge selv. Der havde og Oluf alerede ladet bygge en Kirke, i hvilken den blinde Kong Körec vilde dræbe ham ved Gudstienesten, men blev greben og forsendt til Island, hvor han døde, hængende fast ved den hedniske Troe. Han er den eneste Konge, der ligger begravet paa Island. Efter dette drog Oluf til Kongehelle, og biede der langt ud paa Sommeren efter sin Brud, men fik da Budskab fra Rognvald Jarl, at den Svenske Konge havde rykket Forliget. Misnøiet herover drog han til Sarpsborg, og blev der Vinteren over. Den Norske Konge fattede herover Mistanke til Jarlens Oprigtighed, og afærdigede derfore sin Fortrolige, Poeten Sigvatur til ham, for at udforske alle Ting, og var da Vest-Gotland endnu meest hednisk. Ved Hiemkomsten, som skede i Julen, gav Sigvatur ham Visshed om Jarlens Oprigtighed, og berettede tilligemed, at den Russiske Kong Jaroslaw, hvilken Nordens Skribenter kalde Jarisleif, friede ved Gesandtere til Ingigerd, og at det behagede hendes Fader vel, ligeledes at Astrid, den Svenske Konges Dotter med Edla, Dotter af en Jarl i Venden, og af

det

det Obotritiske Folk, som var fanget i Krig af Oluf, at hun var deilig og venlig, og at hun med Rognvalds Raad gierne vilde ægte Kong Olaf, en Beretning, der fandt hans Bifald. Astrid var ældre end Ingigerd, hvis Moder skal have været Astrid eller Estrid, Dotter af den Polske Kong Boleslav med Judith, Søster af den Ungarske Kong Stephen, og hvilken Astrid Boleslav venteligen haver opkaldet efter sin Søster. Disse Omstændigheder med Sverrig, saa at Knud kunde neppe vente nogen Hielp derfra, sampt den Vendiske Krig, have venteligen holdet Knud fra at foretage noget imod den Norske Konge ved denne sin Nærværelse i Danmark, men at han dog stedse havde det Norske Tog i Sinde, viste han i de paafølgende Aaringer. Det lader at Emma er bleven tilbage i Engelland, og har da, som oftere, efter Wilhelm af Malmesbury hans Sigende, udøst Penge til Klosteres og Kirkers Prydelse, imedens hendes Mand laae til Feldts. Forend Knud forlod Engelland udstædde han et Diploma til Kirken af Exeter, der endnu er til, dog kun i en Vidisse af Kong Henric 3, og har saa mange Underskrifter, at han rimeligen har holdet der et Parlement, eller Møde, forend han forlod Landet. Heri siges, at da St. Mariæ Kloster i Exeter var bleven brændt af Hedningene, og dets Brevskaber ødelagde, saa fornyer Knud hermed til Abbed Athelwold dets Friheder efter Forestilling af Hertug Athelred. Foruden Erkebisperne Lyving af Cantorbery, Wulfstan af York, og mange Bisper, er det og underskrevet af de Hertuger Hurcwild, som er urigtigt læst i Vidissen, og skal være Thurkild, Hacun, Hasdan, venteligen Halfdan, Yric, den navnkundige Eric Jarl, Mulaf, Godwin, Haram, maaskee Harald, Syhrod, venteligen Sihtric eller Sigtryg, og de Thani Haldan, Swesa, Odda, foruden mangfoldige andre Engel-

Knud den Store. Aar 1019.

Knud den Store. Aar 1019. ske (a). Af et andet Diploma, som endnu er til, men hvoraf ikkun Indholden er trykt, sees at Knud har givet til sin Thanus Agemund 16 Cassati i Cheselburne ved Sandbanken Chesel i Dorset-Shire (b). (78)

Udi Irland blev Brian, Malmurs Søn, Konge af Leinster, fanget og blindet paa begge Øinene i Dublin, efter Kong Sihtrics Befaling. Imellem Einar Jarl af Orkenøerne og en liden Irsk Konge, navnlig Konofögur, maaskee Conochar O-Melachlin, det er Malachias, Konge i Meath, som havde Normænd fra Norge til Hielp, skede et skarpt Slag om Høsten udi Ulfreks Fiord, beliggende i Irland, som det synes, hvor Jarlen blev overvunden. Einar rovede om Sommeren paa Kusterne af Irland, Skot-

(a) Knud kaldes heri: Chnut Rex Anglorum ceterarumque Gentium persistentium in circuitu, og fremdeles: *Deo favente, totius Albionis Primicerius*; Og end videre: Britanniæ Anglorum Monarhus. Stilen er deri forunderlig, og gandske Munkisk.

(b) I dette Diploma kaldes Knud: Britanniæ totius Subthronizatus Rex ac Rector.

(88) Chr. Sax. p. 151. Ad. Br. l. 2. c. 28—35. 38. 40. 33. Bolten's Ditm. Gesch. T. 2. p. 53—55. Saxo l. 10. p. 189. 190. 192. J. Sarisb. de nugis curialium l. 6. c. 18. p. 370. Annalista Saxo c. 452. Helmoldus l. 1. c. 16. p. 52. c. 17. p. 53. 54. Snorro i Oluf Helgs S. c. 84—92. 158. 252. Torfæi Hist. Norv. T. 3. l. 2. c. 12—15. p. 82—91. W. Malm. l. 2. c. 11. p. 74. H. Hunt. l. 6. p. 364. F. Vig. p. 619. Bromt. c. 908. Knyghton. c. 2333. Monast. Angl. T. 1. p. 228. Ordericus Vitalis l. 3. p. 502. Hickesius in Wanleji catalogo p. 306. Suhms Forb. p. 46. 51. 52. Gram in Meurs. c. 178. not. i. Sommersberg Scr. Siles. T. 1. p. 5. Kadlubko p. 13. Annalista Saxo col. 452. Leibnitzii Scr. Brunsw. T. 1. p. 547. Lang. T. 2. p. 156. 157. Hemings Pattur i Arnæ n. 65. fol. p. 36. Lang. Scr. T. 1. p. 117. 159. T. 2. p. 434. Cornerus col. 485.

Skotland og Bretland, det er Wales. Hans Broder Thorfin fik af sin Morfader, den Skotske Kong Malcolm, Cathnes og Sutherland at raade over. — Den flygtige Russiske Konge Svetopolk kom med en stor Hær af Patzinaker for Kiow, men Jaroslaw gik ham i Møde, slog ham aldeles, og nødde ham til at flye, hvorpaa han flyede giennem gandske Polen, og døde ved de Bøhmiske Grændser, men Jaroslav tog sit Sæde i Kiow. — I Apulien blev Melus den 1 October ved Cannas overvundet af den Grækiske Feltherre Bugianus ved Krigslist og Machiner, efterat han forhen havde erholdet tre Seiervindinger over Grækerne ved Normanernes Hielp. Af 250 Normåner bleve kun 10 i Live, hvilke Melus overgav Guaimar 3, Fyrste af Salerno, og Pandulph 4, Fyrste af Capua, til Beskyttelse; Selv reiste han til Tydskland for at formaae Keiser Henric at komme til Italien. Ademar beretter, at Normanerne bleve her overvundne ved Russerne, uden Tvil ved Vareger og Russer, som Jaroslaw havde sendt Keiser Basilius til Hielp, og mange af dem førte fangne til Constantinopel, hvorpaa Veien til Jerusalem blev de Christne forlagt af Grækerne i tre Aar af Had til Normanerne, og fangede de alle Pillegrime, som vilde didhen, og førte dem bundne til Constantinopel. — En stor Mængde Normaner fra Danmark og Irland, saa skriver Ademar, hvoraf jeg slutter, at denne Hær har egentligen bestaaet af Ostmaner, til hvilke maaskee endel Danske have stødt; de komme med en stor Flode til Aqvitanien udi Augusti Maaned, og landede der i den Havn St. Michel en l'Erm, paa Grændsen af Poitou, i Tanke at ødelegge gandske Aqvitanien. Den Aqvitaniske Hertug Wilhelm lod befale ved Bisperne, at det hele Folk skulde faste, bede og siunge Litanier, og derpaa, da de Danske formedelst Ebben ei

Knud den Store.
Aar 1019.

Knud den Store. Aar 1019.

kunde komme bort, stilte han sin udvalgte Hær op mod dem ved Havet, hvorover de kastede Grøfter op om Natten, bedækte med Torv og Grene, imod det fiendtlige Rytterie, som og, tung bevæbnet som det var, styrtede tilligemed Hertugen selv i dem, dog reddede han sig ved et Spring, og kom til sine igien, af hvilke de bageste havde kastet sig ned af Hestene, og taget Flugten. Saasom de Fangne vare 30 af de fornemste Mænd, saa lod Hertugen holde inde med Slaget, hvorpaa Hedningene, som de nok kunne kaldes, da de vare blandede af Christne og Hedninger, sprunge ved Hielp af Floden i deres Skibe, og droge bort, men Hertugen løste Fangerne tilbage for meget Guld og Sølv. Imidlertid tabte dog Normanerne mange Folk. Den Franske Bisp Arnold af Perigueux var og med i denne Krig. Den afdøde hellige Martialis fik Æren for det Normanerne forlode Aqvitanien. Maaskee det har og været i dette Indfald at Emma, Vice-Grevinde af Limoges, blev imellem den 15 og 30 Julii, da hun var nedreist til St. Michel en l'Erm, fanget om Natten af Normanerne, og holdt af dem 3 Aar fangen paa hin Side Havet, endskiønt utallig meget Guld og Sølv af St. Martialis Skat var givet i Løsepenge for hende, tilligemed et Guldbillede af St. Michael, og mange andre Klenodier. Endeligen fik Hertug Richard hende frie paa en behændig Maade ved sine Gesandtere sendte over Havet, hvorpaa han skikkede hende til hendes Mand Wido (89).

Efterat

(89) Waræi Ant. Hib. p. 137-138. Snorro i Olaf Helge Saga c. 87. Orkneyinga S. p. 10.4. Torfæi Orcades l. 1. c. 12. p. 47. O Halloran T. 2. p. 284. Ma-Geoghegan T. 1. p. 415. Nestor p. 122. Muratori Gesch. von Italien T. 6. p. 106. Lupus Protospata p. 41. Leonis Ostiensis chron. Casin. l. 2. c. 37. Guilelmus Apulus. l. 1. p. 254. Bouquet T. 10. p. 151. 155. 156. 177. 233. Labbe Bibl. MS.

Efterat Knud havde overvintret i Danmark kom han tilbage til Engelland ved Paaskesider, og holdt strax en stor Herredag til Cirencester, hvor Hertug Ethelward blev forvist Landet, af os ubekiendte Aarsager; Men efter Navnet at dømme lader han at være den samme, om hvilken jeg forhen haver efter de fleste Engelske Skribenter fortaalt, at han blev omkommet tilligemed Hertug Eadric; Men da nogle ogsaa kun sige, at han blev lemlæstet, saa er maaskee hans Forvisning og Lemlæstelse ei skeet forend i dette Aar. Living, Erkebisp i Cantorbery, døde, og kom Ethelnoth, med Tilnavn den Gode, Decanus ved Kirken i Canterbury, i hans Stæd, og hentede Pallium fra Rom. Denne Mand kaldes og Egelnoth, og stod siden i største Naade hos Kongen, der nu søgte alt mere og mere at vinde Engellændernes Hierter, og derfor lod i dette Aar 1020 opreise Kirker paa alle de Stæder, han havde holdet Trefninger i Engelland, færdeles ved Assendun, hvor Kirken blev opbygt af Steen paa hans og Jarl Thorkils Bekostning. De vare selv tilstæde ved Indvielsen, som skede med stor Stads og Pragt af Wulstan, Erkebisp i York, en af de da værende klogeste og lærdeste Engelske Herrer, venteligen fordi Erkesædet i Cantorbery var ledigt, og af mange andre Bisper. De fornemste Engellændere og Danske gave anseelige Foræringer til denne Kirke, paa hvis Bygning maae rimeligen længe tilforn være begyndt, siden den kunde blive færdig og indviet i dette Aar. Da Wilhelm af Malmesbury skrev var den alerede bleven til en ringe Kirke, som bestyredes alene af Sognepræsten. I disse Kirker bleve Præster beskikkede,

Knud den Store. Aar 1020.

 som

Mss. T. 2. p. 738. Besly Hist. des Comtes de Poitou dans les Preuves p. 319. Duchesne Scr. Franc. T. 4. p. 82. Altesserra rer. Aquitan. l. 9. p. 358. 344.

Knud den Store. Aar 1020.

som bestandig skulde bede for de der Ihielslagnes Siæle. Men Kongen lod det ei blive derved, at han søgte igien at giøre got, hvad Ont han selv havde tilføiet Engelland, men han vilde endog, om muligt var, udslette Hukommelsen af de onde Gierninger, de Danske tilforn havde bedrevet der, paa det at det Danske Navn maatte under hans Regiering blive ligesaa høit elsket, som tilforn afskyet. Til den Ende bygde han ved Bedericesworthe, nu Edmundsbury, over den hellige Kong Edmunds Grav, som de Danske havde ihielslaget Aar 870, en meget prægtig Kirke og Kloster (a) efter sin Dronnings, Bispernes og de fornemste Herrers Raad, dog mest efter hendes. Den forrige Kirke var kun af Træe, og indviet til Maria. Han beskikkede Benedictiner-Munke der, og satte over dem en gudsfrygtig Mand ved Navn Wido til Abbed. Munkene komme did fra Klosteret Holme i Norfolk, hvis Abbed Benedict sendte de halve af sine, der bestode af 13 Personer. Men noget efter lod Bisp Ailwin bringe flere did fra Klosteret i Ely. De Præster, som havde boet i Edmundsbury, forflyttede han til andre Stæder, og gav dem rigeligere at leve af, end de for havde havt. Derpaa forærede han til Klosteret saa stort Gods og anden Rigdom, at det i en Hast blev det anseeligste i hele Engelland. Han lod og Klosteret indgrøfte, og giorde det frie for alle Paaleg. Dette skede efter en Beslutning taget paa Herredagen i Cirencester, og blev stadfæstet ved Brev givet til Westminster den 4 Maji. St. Edmunds Fæst helligholdtes den 20 November, og det ei allene i England, men

(a) I Monumentis Societatis Antiqvariæ Londinensis Tom. 2. Tab. 7. forekommer et Kobber over St. Edmunds Skrin eller Kiste; Udi Knuds Tid var det forgyldt og besat med kostbare Steene. See Browne Willis i Lelandi coll. T. 6. p. 139.

men og i Norden, som kan sees af det Roskildske og Tronhiemske Breviarier. Af de Gods, Knud gav dertil, nævnes: Horning, Natsherd, Irstad, Lindham, Henham, Thyrn, Ashby og Nurched. Den ottende Abbed her var Hugo, en Dansk Mand, omtrent ved Aar 1157. Paa Kirkens Bygning blev dog ei begyndt forend Aaret efter under Bestyrelse af den Ost-Angliske Bisp Alwin, som fra Holme lod didhen føre den halve Del af Bøggerne og Kirke-Prydelserne. Over denne Stiftelse haves endnu Kong Knuds Diploma (a), hvor han iblandt andet siger, at den Skat, Census, som gives af det gandske Folk til de Danske, enten til Skibe eller Vaaben, skulde af dem, som boede paa Klosterets Grund, gives til det Brug, Brødrene selv vilde. Han bortskiænkede og den Del, han skulde have af Fiske-Tolden, som Ulfkeril havde besiddet, fremdeles i Almisse fra Dronningen Alfgife (Emma) 4000 Aal, som en aarlig Afgift af den Landsbye, Lacyngahythe. Iblandt andre er det underskrevet af Dronning Alfgifa, og de Hertuger (Duces) Eric, Godwin, Ulf (Jarl), Eglaf, som maae være den Svenske Eylif, Søn af Rognvald Jarl i Vest-Gotland, og af Ingeborg, Olaf Tryggvasons Søster, der maae have denne Gang fulgt over med Knud til Engelland, thi jeg skulde ikke tænke, at denne Eglaf er Eilif, Ulf Jarls Broder. End videre de Hertuger Hakun og Godric, og de Thani eller Milites Oslac, Thored, Thurkil, Thrym, uden Tvil den samme, som dræbte Erkebisp Elfeg, Brothsorg. Dette vigtige Diploma haves saavel i det Bodlejanske Bibliotheque til Oxford, som i det Cottonianske August. II, 7.

Knud den Store. Aar 1020.

(a) Deri kaldes han: Cnut, Rex totius Albionis insulæ aliarumque nationum plurimarum in cathedra Regali promotus.

Knud den Store. Aar 1020.

II, 7. til London, der nu er indlemmet i Museum Britannicum, og kommer aldeles overeens med det trykte i Monastico Anglicano; Et af dem maae dog ikkun være en gammel Udskrift. Det er paa Latin, og derefter kommer paa Angel-Saxisk et andet (a), hvorved Knud giør Edmundsbury frie for al bispelig Myndighed, og stadfæster ellers de øvrige anførte Gaver. Da Erkebisp Ethelnoth ogsaa har underskrevet det latinske, saa maae det have været udstædet for hans Romer-Reise, og derfor har han vel og skrevet efter Wulstan, fordi han endda ikke havde faaet Pallium. Da den Engelske Kong Henric I, som døde 1135, allerede omtaler at Knud havde givet Edmundsbury et Diploma, og Edvard Confessor, som døde 1066, ligeledes det, hvori Knud giver Klosteret frie for den bispelige Myndighed, saa er det haardt at den fortreflige Hickes erklærer det Angel-Saxiske Diploma for falskt, paa Grund at Sproget er Anglo-Normanisk, og at der hænger Vox-Segl under det, og flere Knuds Diplomata, hvilke alle saadanne han og erklærer for falske; Og som Snorro siger, at Knud brugte Indsegl, saa vil han ei have det forklaret ved Segl, men ved Tegn, nemlig et Kaars, som de Angel-Saxiske Konger brugte, da dog et Tegn hedte paa gammel Nordisk Tekn. Dog den ypperlige Hickes havde med Papebroch, Baudelot og flere lærde Mænd det tilfælles, at han var for stræng i sin Critique over Diplomata. Ved denne Leilighed var det nok, at Knud bortskiødede efter Bisp Alvins Forestilling den Gaard Dittune Silvestre,

(a) Hickes epist. ad Showerum p. 65 og 66. vil, at dette Diploma er skrevet paa Anglo-Normanisk, og at det derfor er falskt. Hos Wanley i Catalogo p. 286. findes et Diploma, som nu tilhører Kirken af Norwich, hvorved Thurketil Heyng giver til Benedict af Hulme og St. Edmund fælles Castre og Thorp.

Silvestre, eller Skov Ditume til Klosteret i Ely, saa at den skulde giøre trende Pligt-Uger til det, og derimod tilbyttede sig Chevele. Grev Thorkil havde og megen Deel i Stiftelsen af Klosteret Bredicehsworth, og gav didhen mange kostelige Sager og Prydelser, thi det laae i hans Jarldømme. Men nu at komme til Knud igien, saa lod han efterhaanden sætte alle de Klostere, som enten han eller hans Fader havde ødelagt, eller beskadiget, i Stand paa nye, hvorfor og Alanus de insulis anvender paa ham en af Merlins Spaadomme, og Munken Gotselin siger, at han af en Ødelegger blev Engellands Fader, og af en Kirkernes Fordærver blev deres Stifter. For al saadan Godhed blev der hver Skiærtorsdag bedet af Munkene i Edmundsbury for Knuds Siæl, sampt for andre deres Velgiøreres og Abbeders. Knud drog ogsaa Omsorg for Skolerne, og lod i Stæder og Flekker udi Engelland opreise offentlige Skoler, og bekoste og underholde dem af Skatkammeret. For desto mere at foreene de Engelske og Danske sammen, saa giorde han dem lige i alle Ting, trak aldrig nogen Dansk frem for en Engellænder, og gav dem lige Rang i Værtskab, i sit Raad, og i Trefning; Saaledes sige nogle Engelske Skribenter, men da det strider imod andres Beretninger, saa maae det først være skeet i hans seneste Aar. Der maae ved denne Tid have været nogen Urolighed i Cornwallien, saasom en vis Marbod Evaux flyede af Frygt for de Danske til Frankerige, blev først Munk der i St. Albini Kloster, og siden Bisp i Rennes. Omtrent ved denne Tid, eller og maaskee 1022, har det nok været, at den Aqvitaniske Hertug Wilhelm, den Store kaldet, udvirkede, som forhen er sagt, ved Gesandter til Hertug Richard i Normandie, at han forhvervede Vice-Grevinde Emma af Limoges hendes Frihed, som Sver-

Knud den Store. Aar 1020.

Knud den Store. Aar 1020.

vere havde holdt 3 Aar fangen paa hin Side Havet, venteligen i Engelland eller Irland. Richard sendte Gesandtere til hin Side Havet, og fik hende derved frie, hvorpaa han sendte hende til hendes Mand Wido. Da der og var saadant Venskab imellem Knud (a) og Wilhelm, at de aarligen skikkede hverandre Gesandtere med kostbare Gaver, dog saaledes, som den Aqvitanske Skribent Ademar vil, at Hertug Wilhelms stedse vare kostbarere, saa bliver det mig herved rimeligst, at Richard har faaet Emma fra Knud, og at dette just har givet Anledning til Venskabet mellem Knud og Wilhelm (90).

Regnald, Ivars Søn, Ostmanisk Konge i Waterford, døde, og havde sin Broder Sihtric til Eftermand. Ved denne Tid maae det og være, at den Irske Kong Malachias slog Ostmannerne ved Athnilacham. — Saasom Grækerne vedbleve at udbrede sig i Italien, saa giorde Pave Benedict 8. en Reise til Keiser

(a) Ademar kalder ham ved denne Leilighed: Canutum, Regem Danamarcorum & Anglorum.

(90) Chr. Sax. p. 151. 152. Sim. Dun. c. 177. Rad. de Diceto c. 467. Bromton c. 892. Gervasius c. 1650. 1651. Thomas Stubb. c. 1700. Knyghton c. 2324. 2325. M. Westm. p. 206. 207. F. Vig. p. 619. Chr. de Mailros p. 155. W. Malm. l. 2. c. 11. p. 73. Rog. de Hov. p. 437. H. Hunt. l. 6. p. 363. Monast. Angl. T. 1. p. 286. 287. 288. 291. 295. Hickesius ad Showerum p. 65. Alfordi Annales T. 3. p. 481. Wewer's ancient funeral Monuments p. 721. Spelmanni Gloss. archaiol. p. 4. Whartoni Angl. Sacr. T. 1. p. 595. 608. Hist. Eliensis ap. Gale T. 1. p. 506. Hickesius ap. Showerum p. 5—7. 64—66. 72. in Wanleji catalogo p. 258. Mabil. Acta Sanct. Benedict. Sæc. 1. p. 540. Alanus de insulis in Barth. coll. Mss. Sæc. 11. A. Wood Hist. Univ. Oxon. l. 1. p. 43. Lelandi itin. T. 8. p. 46. Suhms Forb. p. 53. 54. Tanner Bibl. Brit. p. 270. Ademar in Bouquet Scr. Gall. T. 10. p. 149. 151.

ser Henric for at bevæge ham til et Romer-Tog, da Grækerne vare paa den Tid Pavernes største Fiender. Efter den Seier, de havde erholdet den 1 October i forrige Aar, slog Pandulph 4, Fyrste af Capua, sig til deres Partie, hvorpaa de udbredte sig lige til Ascoli. Til al Uhæld døde Melus imedens udi Tydskland, efterat han havde af Keiseren bekommet Titul af Hertug i Apulien. Dette Land blev nu ei hiemsøgt af Græker alene, men ogsaa af Sarracener, der indtoge Bisignano. Til Pavens Lykke skede det, at Rudolph, en tapper Mand, der skal have været ovenmældte Rogerii Fader, faldt i Unaade hos sin Hertug Richard i Normandie, og begav sig derover til Paven, da han havde ellers havt i Sinde at giøre en Pilegrimsreise til Jerusalem, men nu kom han til Rom med mange bevæbnede Normaner, hvor Paven overtalte ham til at figte mod Grækerne. — I Saxen maae have været nogen Urolighed, som en Levning af den, Hertug Bernhard havde opvakt, thi jeg finder at dennes Broder Dithmar omkom i Keiserens Nærværelse udi en Tvekamp, som han havde maat indgaae for at befrie sig fra Beskyldninger. Den slemme Skik, at bevise sin Uskyldighed ved Tvekamp, var saa indgroet, at den andægtige Keiser Henric selv udgav i Italien Love om den, hvorved den blev anordnet, og det med Bifald af Erkebisperne i Ravenna, Trier, og flere Geistlige. Ellers havde man nu Fred for Venderne, hvorover ogsaa Erkebisp Unwan satte Hamborger Bye og og Kirke paa nye i Stand, og oprettede der 12 Kanonikater, tagende dertil 3 Munke af hvert af hans 4 Klostere, for at have Geistlige ved Haanden, der kunde omvende Hedningene, thi forhen havde saadanne Kanniker levet paa en blandet Maade, dels som Munke, og dels som Kanniker. Unwan afskaffede ogsaa alle de hedniske Skikke, som endda vare giængse paa de Kan-

Knud den Store. Aar 1020.

 ter,

Knud den Store. Aar 1020.

ter, og forvandlede de hellige Lunde, hvor Marskbeboerne, venteligen i det Bremiske, endda tilbade, til 12 Kirker, lod og istandsætte St. Viti Kirke, uden for Bremen, og St. Willehadi Kapel, som var opbrændt. Han lod og befæste Bremen med en Vold, mest for Hertug Bernhards Skyld, der satte sig saavel imod Keiseren, som den Bremiske Kirkes tilvoxende Magt, hvorimod Keiseren holdt med Erkebispen, for at dæmpe Hertugen, da det var Keisernes sædvanlige Statskonst paa de Tider, at ophøie Geistligheden, for at nedtrykke de mægtige verdslige Fyrster. Den Oldenborgske Bisp Benno søgte nu igien at istandsætte sit ødelagde Stigt, og at faae tilbage de Eiendomme, som Otho den Store havde givet did, men som de vare i Vendernes Hænder, saa klagede han i Hertug Bernhards Overværelse, at Wagrier og Obotriter nægtede at give ham sine Indkomster. De Vendiske Førster bleve derpaa fordrede til en Samtale, hvorudi de forestilte, at deres Byrder vare saa utaalelige, at de heller maatte forlade Landet end give flere. Som nu Hertugen fornam, at Tingene ei kunde komme paa den Fod, som de vare i Otho den Stores Tid, saa bragte han det dog, hvorvel med Møie, derhen, at twende Penge skulde af hvert Huus, det være sig fattigt eller rigt, gives til Bispen af al Obotriternes Land. Desuden bleve og de twende Gaarder, Buzu, venteligen Bosow, og Nesenne, venteligen Neempten, begge ved Sydkanten af Ploner Søe, udi Wagrien, givne Bispen tilbage, hvorimod han ingenlunde kunde faae dem igien, som laae længere bort i Vendernes Land. Herover bleve alle de Vendiske Fyrster kaldte for Keiserens Ret paa en Rigsdag til Werhem ved Elven udi nærværende Gammel-Mark, hvor de tilbøde sig at ville være lydige, og fredelige mod Riget, tilstode og alt hvad der hørte til det Oldenborgske Stigt;

Frem-

Fremdeles lovede alle Obotriter, Wagrier, Kyciner, Polaber, og de flere Vendiske Folk, af hvilke Kycinerne vare en Stamme af Leuticierne, at ville give de sædvanlige Tiender, et Løfte de dog strax glemte, saasnart Keiseren vendte sig andenstæds hen, hvortil de næsten vare nødde, ved det den vel tapre, men gierige Hertug Bernhard, fordrede saa meget af dem, at de derover ei kunde give, enten Kirken eller Præsterne noget. Herover forlod Benno sit Stigt, og begav sig til Bisp Bernward i Hildesheim, som gav ham der Fristad og Underholdning, og hvorfra han reiste frem og tilbage i sit Stigt. — Udi Norge havde Kong Oluf Bryllup udi Sarpsborg med Astrid, den Svenske Konges uægte Dotter, ved Kyndelmesse Tider. Derimod ægtede den Svenske Olufs Dotter Ingigerd om Foraaret den Russiske Kong Jaroslaw, og fik til Medgift Aldeigeborg med tilliggende Egn, hvilket hun igien overlod til Rognvald Jarl, som hun havde erhvervet Naade hos sin Fader, dog paa Vilkaar, at han aldrig mere skulde komme for hans Øine. Sidst paa Aaret fødde hun alerede Jaroslaw en Søn, kaldet Wolodimer, eller Valdemar, efter vor Udtale, hvorvel deres Ægteskab var ofte kun hel maadeligt, da hun ei kunde forglemme den Norske Konge, saa det var en Lykke for hende, at Jaroslaw var en from Mand. Ved denne Leilighed har den Svenske Konge uden Tvil bortsendt med sin Dotter til sin Svigersøn den Russiske Konge, de tvende Engelske Prindser Edvard og Edmund, som Knud havde tilsendt ham. Udi Rusland ere de nok blevne en Tid lang. Vel sandt, at de fleste Engelske Skribenter sige, at den Svenske Konge sendte dem til Kongen af Ungarn. Men dette er vidst Feil, thi at jeg skal forbigaae, at de kalde den Ungarske Konge Salomon, som dog først kom 1065 til Regieringen, da Stephan regierede i Ungarn paa denne Tid,

Knud den Store. Aar 1020.

 saa

Knud den Store. Aar 1020.

saa havde de Svenske da ingen Omgang med Ungarn, og derimod megen med Rusland, hvortil kommer, at senere Engelske Skribenter ere blevne ledde i Vildfarelse ved en af de gamle, nemlig Wilhelm af Malmesbury, som siger at de bleve fra Sverrige sendte til Hunernes Konge, et tvetydigt Navn, hvorved saavel Ungarer som Russer kan forstaaes; Odericus Vitalis siger det samme, leggende til, at de bleve som Gisler givne til den Huniske Konge; Dernæst bevises dette derved, at de efter al Rimelighed ere igien blevne sendte fra Rusland til Ungarn; Men det fornemste er, at Adam af Bremen, som skrev kun 60 Aar efter Ethelreds og Edmunds Død, udtrykkeligen vidner, at de bleve sendte i Landflygtighed til Rusland, at udi Edvardi Confessors Love hos Wilkins, som vel ere meget forfalskede, men derhos indeholde meget Got, siges, at Edvard, Edmunds Søn, flyede efter sin Faders Død af Frygt for Knud til Rugernes Rige, hvilket Engellænderne bedre kalde Russia, og blev vel modtaget af dets Konge Maleselotus, et Navn der vel er meget bedærvet, men hvorudi dog Levningerne af Jaroslaus kan igien kiendes, allerheldst man finder dette Navn af de vestlige Europæer paa det skammeligste mishandlet, snart ved at skrive det Geristhlavus, Jacellavus, Wirtzlavus, Venzellanus, Narzellanus, Gerzellavus, Buflefdoc, Georgius Sclavus, George Selane, George le Sclavon, Jurisclohr, Georgius Sclavonum Rex, Julius Clodius, saa det derfore er ikke at undres over, at de og have kaldet ham Saloman. I Udgaven af disse Love bag ved Roger af Hoveden siges Edvard at have flygtet ad regem Dogorum, maaskee en feilagtig Læsemaade i Stædet for Rugorum, men er den rigtig, da er den maaskee en Oversættelse af Hunorum, Huner, hvilke saa mange i Middelalderen urigtigen mente at være giorde af Hunde, og at betyde det samme; Kongen kaldes her

Male-

Malescoldus. Dog nu er det Tid at vende tilbage igien til de Norske og Svenske Sager. Endskiønt der paa de Tider var god Forstaaelse imellem det Danske og Svenske Hof, saa vare dog mange af deres Undersaatter alt for meget vante til Fribytterie, at de vare i Stand til stedse at leve fredeligen sammen. Gaut, Tofa Søn, uden Tvil fra Vest-Gotland, løb ud med 5 Krigs-skibe til Gaut-Elven, og angreb ved Ekerøerne 5 Danske Koffardieskibe, borttog de 4 med deres Vare, men det 5 seilede bort. Gaut satte efter med eet Skib, men strandede paa Læssøe, og mistede der alt Godset, og det meste Mandskab. Hans 4 andre Skibe bleve i Ekerøerne angrebne af 15 Danske Koffardieskibe, alt Mandskabet dræbt, og Godset borttaget. Imedens havde den Svenske Oluf nær mistet sit Rige og Liv ved den Vest-Gothiske Lagmands Edmunds Underfundighed, dog bragte Up-Sviarne eller Uplændingerne, som ansaae Vest-Gotherne for langt ringere end sig, det endeligen saa vidt, at Kongens Søn Jacob, som de lode kalde Aumund, blev tagen til Konge. Han var da 10 til 12 Aar gammel, altsaa fød 1008 eller 1010. Kort efter blev han forligt med sin Fader, saaledes at de begge skulde være Konger, og Fred giøres med Norge. Da en af Kong Olufs Raadgivere siger ham tydeligen i Øinene, at den Upsalske Konge-Slægt var den fornemste i Norden, siden den stammede fra Guderne, hvilke altid havde draget Omsorg for den, endskiønt man nu vilde aflegge den Troe, saa sees heraf, at Christendommen har endda ei været meget rodfæster i Sverrige. Af alle Taler sees og, at de Svenske have da baaret det meget høit, thi der tales med Foragt om Venderne, siges at en Nordmand, nemlig Oluf, ei kan lignes med Upsala Konge, og at den Svenske Konge havde hverken at frygte for den Norske eller Danske Konge, saa

Knud den Store. Aar 1020.

Knud den Store. Aar 1020.

saa længe Sverriges Almue holdt med ham. Mærkeligt er det og, at den Svenske Konge havde altid 12 vise Mænd om sig (a), til at raade sig, og dømme i Sager, thi denne Skik var efter Odins Indretning. Han blev og herligen opvartet med Mad og Drikke, og hørtes Harper, Giger og Sang over hans Tafel; lutter Skikke, der uden Tvil vare ogsaa i Brug hos de andre Nordens Konger. Efter Aftale mødtes derpaa begge Konger i Kongehelle, hvor Nordens Konger gemenligen holdt Møde, og blev der Fred slutted, og ved Tærninger afgiort, at Hising skulde alene tilhøre Norge. Saaledes fik Oluf med det Gode de Svenskes Del i Norge, men de Danskes havde han indtaget med Magt, og giorde Kong Knud, som mest opholdt sig i Engelland, og lod regiere Danmark ved Høvdinger, ingen Bevægelser derom en Tid lang. Fra denne Tid af har vel den Svenske Oluf Skautkonung især opholdt sig i Vest-Gotland, dels fordi Hedenskabet var stærkere i Sverrige selv, dels og for ei at see sin Harm paa sin egen Søn, som da regierede i Upsal. Imidlertid kaldes denne Konge mærkeligen nok Oluf Svenske, fordi han var den første, der aflagde Upsala Konge-Navn, og kaldte sig de Svenskes Konge. Paa Orkenøerne blev Einar Jarl dræbt af en vis Thorkil med Kong Olufs Samtykke, som og hans egen Broders Thorfin, hvilken derpaa med den tredie Broder Bruse tog Orkenøerne til Lehn af den Norske Konge, en Sag Snorro vel henfører til dette Aar, men uden Tvil er skeet senere, saasom Thorfin var endnu meget ung. Om denne Tildragelse haves endnu et Vers af Ottar den Svarte. Bruse besad de to Trediedele af Øerne, men Thorfin

(a) Disse ere uden Tvil de samme, som de 12 Hof-Goder, hvilke Odin alerede skal have indsat.

Thorfin kun een Trediedel, hvorfore han mest opholdt sig i Cathnes og Sutherland i Skotland, som han eiede. Mærkeligen, hvorvel urigtigen, skrives han i en gammel Skotisk Konge-Liste Mac-Trin, Abbed af Dunkeld; En Anmærkning jeg skylder min Hoistærede Ben Johnson, Præst og Secretaire ved det Engelske Gesantskab her i Kiobenhavn. Ved denne Tid rovede saavel Danske som Norske meget i Vester-Havet, og lagde da ofte ind til Orkenoerne og Hitland, og plyndrede paa Næsserne og Udkanterne. At Norske have da været iblant Vareger kan sees deraf, at en vis Emund, Son af den Ring, Konge paa Hedemarken, som Oluf havde lemlæstet, drog til Rusland med 600 Mand, og tiente Jaroslaw, og blev tilsidst forlehnet af ham under Konge-Navn med Pleskaw, hvor en vis Ragnar, der i tredie Led stammede fra Harald Harfager, blev Konge efter ham. Ved denne Tid, eller og 1019, som Müller vil, var det og at Jaroslaw gav dem af Novogrod den forste skriftlige Lov udi Rusland, da man hidindtil havde behielpet sig med mundtlige og med Sædvaner. Jaroslaws megen Omgang med Varegerne, saa og Lovens Indhold, bringer mig paa de Tanker, at deres, nemlig Varegernes, Exempel har forst bragt ham til at give en skreven Lov. Deri overlades til den Dræbtes Slægtinge at aflive Manddraberen, men findes ingen saa nær Beslægted, som det tilkommer at hævne den Ihielslagnes Drab, da bode Manddraberen 40 Griver, og giores heri ingen Forskiæl mellem en Rus og en Fremmed, og nævnes her mærkeligen som twende forskiællige Personer, en Rus og en Slaver. Naar en kunde fremvise Saar og Slag, da var det Bevis nok, og krævedes ingen Vidner; For Haands og Arms, samt Bens eller Fods Afhuggelse eller Bræk var sat samme Straf som for Drab; Men for

Knud den Store. Aar 1028.

Knud den Store. Aar 1020.

andre Lemmer paabodes mindre Boder. Den som alene blottede sit Gevæhr for at saare en anden, maatte give en Grive i Straf; Det Stiaalne skulde igiengives, saasom Hest, Kiortel, Vaaben, og desuden 3. Griver til; I alle Sager skulde vælges 12 Mænd til at dømme, og forundtes den Anklagede ikkun 5 Dages Frist. Kaster nogen en anden til Jorden, da give derfor 3 Griver, men kommer det herom til Rettergang, da bevise det med tvende Vidner, dog en Vareger skal troes paa sin Eed. Skiuler en Vareger eller en Kolbiag (som jeg ikke kiender) en andens Træl i 3 Dage, da give derfor 3 Griver. Hævnen for at Manddrab tilkom den Dræbtes Fader, Broder, eller og Broder- og Søster-Børn. Denne Lov bestaaer kun af 17 Artikler, men der komme siden 5 til, maaskee i senere, hvorvel dog i meget gamle, Tider, og forordnes i dem, at Drabet af en fornem Mand skal sones med 80 Griver; at dersom saadan ens Drabsmænd, naar Drabet var skeet paa Gaden, ei kunde gribes, da skulde den bøde, som havde Opsigt over Gaden. For en bortstiaalen Træl af begge Kiøn maatte gives 12 Griver, og ligeledes vare visse Pengeboder fastsatte for en bortstiaalen Oxe, Koe, eller andet Qvæg; Enhver maatte dræbe en Tyv, der kom om Natten; Paa en Tyvs Hæftelse var sat en Belønning (91).

I det

(91) Waræi Ant. Hib. p. 138. Mc-Geoghegan T. 1. p. 415. Muratori Gesch. Italiens T. 6. p. 110. 111. Leonis Ostiens. chron. Casin. l. 2. c. 38. Lupus Protospata p. 41. Guil. Apulus l. 1. p. 254. Acta Sanct. Julii T. 3. p. 760. Bouquet T. 10. p. 25. 262. 156. 231. Ad. Br. l. 2. c. 33. 34. 37. Helmoldus l. 1. c. 17. 18. Snorro i Olaf Helgs Saga c. 93—110. Nestor p. 122. W. Malm. l. 2. c. 10. p. 73. Ord. Vit. l. 1. p. 371. Wilkinsii leges Anglo-Sax. p. 208. Ad calcem Rogeri de Hoveden p. 608. Ines Essay on Scot-

I det Aar 1021 faldt den berømte Grev Thorkil udi Unaade hos sin Herre Kong Knud, til hvilken Sags Oplysning nu maae fortælles endel, som forhen har tildraget sig med ham. Foruden hans første Kone, hvis Navn ikke vides, og med hvilken han avlede Harald, opkaldet efter sin Farfader, var han anden Gang gift med Ulfhild, Kong Ethelreds Dotter, og Enke af Ulfketil, Hertug i Ost-Angeln, efter hvis Død han blev af Knud beskikket til Hertug der. Med Ulfhild avlede Thorkil en Søn, men hun selv døde kort efterat Barnet var bleven afvant, hvorpaa Thorkil giftede sig tredie Gang med Edgitha, et meget deiligt Fruentimmer, som bar stort Had til sin Stifsøn, fordi hun mærkte at han delte Kiærligheden med hendes Mand; Endeligen fik hun den dog alene, saa at han begyndte ligesaa stærkt at hade ham, som hun, hvorover det Rygte udspredtes efter de Tiders Overtroe, at hun ved Hielp af en gammel Kiærling havde ladet tillave en Elskovs-Drik, og derved forrykket Hiernen paa hendes Mand. Engang han var i Embedsforretninger paa en anden Kant i Ost-Angeln, dræbte hun sin Stifsøn, og begrov ham om Natten paa Engen af Lolleswortħ ved Kiærlingens Hielp. Med Taare og forstilt Sorg berettede hun sin Mand ved hans Hiemkomst, at Barnet var bleven borte. Vel blev han noget derover bedrøvet, men trøstede sig dog ved, at faae en Arving igien med

Knud den Store. Aar 1021.

Yyy 2 sin

Scotland T. 2. p. 803. Torfæi Hist. Norv. T. 3. l. 2. c. 16—19. p. 91—101. c. 22. p. 105—108. Annal. Isl. inter Magnæana Mss. n. 413. Tscherbatow T. 1. p. 396—399. Büschings gelehrte Abhandl. aus Rußland 8vo. Th. 2. p. 3—8. Lang. Scr. Dan. T. 2. p. 531. 533. 537. 542. T. 5. p. 325. Bouquet T. 11. p. 210. 319. 365. 385. 410. Duchesnii Script. Franc. T. 4. p. 87. 150. Albericus Monachus p. 87.

Knud den Store. Aar 1021.

sin elskte Edgitha. Efter nogen Tid bleve hun og Kierlingen ueens, da hun ei alene ikke vilde give hende den udlovede Belønning, men endog drev hende paa Døren, hvorover Kierlingen gik til Bisp Ætheric af Dorchester, hvorfra Sædet siden blev forlagt til Lincoln, og bekiendte alting for ham. Han stævnte derpaa Thorkil trende Gange til et Synod, men denne mægtige Mand foragtede at komme, hvorpaa Bispen anklagede ham for Kongen. Knud, som gierne vilde nedtrykke alt hvad der var stort, og som desuden havde maadelig Troe til Thorkil, fordi han saa ofte havde vist sig ustadig, befoel ham ved Breve ufortøvet at komme til sig. Thorkil, hvorvel uvant til slig Befaling, adlydede dog, og forsvarte baade sin og sin Kones Uskyldighed paa det hæftigste i Kongens og Bispens Overværelse. Hvorpaa Kongen fældte den Dom, at saavel Thorkil som hans Hustrue skulde møde paa hvad Stæd og Tid, Bispen vilde sætte, og der, han med 11 Mænd, og hun med 11 Qvinder, sværge sig frie med Tylter-Eed. Bispen, som forhen af Kierlingen var underrettet om Stædet hvor Barnet laae, satte Retten paa det Stæd, og tog Abbed Æthelstan af Ramesey med endel Munke vidhen med sig, sampt Helgenes Levninger, over hvilke skulde sværges. I Overværelse af en stor Mængde, saavel Geistlige som Verdslige, bøiede da Thorkil sine Knæe, udrakte sin høire Haand, og svor, at han var uskyldig i sin Søns Død, og ikke vidste af hvem han var dræbt, eller paa hvad Maade han var kommet af Dage. Derefter tog han sig om sit store og lange Skiæg, og i fuld Fortrøstende til sin Kones Uskyldighed, svor, at Gud saa sandt skulde lade ham nyde dette Skiæg, som hans Hustrue var frie og uskyldig fra den hende tillagde Misgierning; Men derpaa lod Bispen optage Græn sværen, og bringe Barnets

Ben

Ben for Lyset. Edgitha faldt da ned for Bispens Fødder, og tilstod sin Misgierning med mange Taarer, hvorpaa Bispen paalagde dem Poenitentse, og gave de da til Bod den vestre Del af Ellesworth til Klosteret i Ramesey, og skiødede den det til evindelig Eiendom fra sig og deres Arvinger. Munkene lagde siden til, at Thorkil havde beholdet Skiægget i Haanden, da han foor. Mig kommer det ikke urimeligt for, at alt dette haver været oplagt Raad af Knud, for at faae Anledning imod Thorkil, allerheldst han havde megen og fortrolig Omgang med Bisp Ætherie, fornemmelig Mathæus af Westmünster skriver udtrykkeligen, at han søgte Leilighed at drive Thorkil i Landsflygtighed, hvilket han endog haver taget af den ældre og troværdige Wilhelm af Malmesbury. I Flateyar-Bogen hos Torfæus fortælles, at Thorkil bad Knud til Giæst, og at denne da saae Ulfhild, og som han fandt hende skiønnere end Emma, saa fattede han derover Had til Thorkil, og lod ham slaae ihiel. Er noget sandt heri, da maae det, som her fortælles, venteligen være skeet med Ulfhild, og ei med Edgitha, og strax efterat Knud havde faaet Emma Aar 1017, forend hun bemestrede sig hans Hierte. Dette kan, tilligemed Thorkils flere Forbrydelser, have ligget og ulmet hos Kongen, indtil hans Vrede brød ud i dette Aar. Saa meget er vidst, at han ved Mortensdags Tider giorde Thorkil tilligemed sin Hustrue Edgitha landsflygtig af Engelland, hvorpaa denne med 6 Skibe flyede til Danmark, hvor han af Hovdingerne, iblant hvilke Ulf Jarl uden Tvil har været, som frygtede for at han skulde opvække indbyrdes Krig, blev jaget fra det ene Landskab til det andet, og endeligen af den ringeste Almue ihielslaget, hvilket altsammen er uden Tvil skeet efter Knuds Befaling. Hans Legeme blev liggende ubegravet til Føde for Fugle og vilde Dyr.

Knud den Store. Aar 1021.

Knud den Store. Aar 1021.

Saadant Endeligt fik denne navnkundige Mand, Kong Knuds Fosterfader, til Beviis paa, at naar man engang har fortørnet de Mægtige, kan man ei ved de største Tienester udslette deres Vrede, og at det ikke er raadeligt, at være en alt for mægtig Undersaat. Da Knud siden ophøiede Thorkils Søn Harald, saa slutter jeg heraf, at han har været ung, da Faderen døde, saa at Kongen derover har ei frygtet for ham. I dette Aar er det nok skeet, som Bromton fortæller, at Knud, der endnu enten ikke var nok befæstet i de Tiders Christendom, eller og endda ikke politisk nok, at Knud, som Bromton skriver, giorde, da han i Pindsefæsten sad til Bords i Winchester, Spot af den hellige Jomfrue Editha hendes Hellighed, beloe hende ofte, sigende, at han aldrig kunde troe, at en Dotter af Kong Edgar var hellig, han som havde været saa hengiven til Ukydskhed og Tyrannie; hvorover Erkebisp Ethelnoth lod aabne hendes Grav; Og da reiste hun sig op, og vilde overfalde Kongen, hvorved han kunde ei andet end overbevises om hendes Hellighed. Abbediet Medeshamstede, siden kaldet Peterborough, fik af Knud Stadfæstelse paa alle sine Herligheder, efter Forestilling af dets Abbed Elffin; Til Bisp Eadsig af Winchester og nogle Abbeder og Thani eller Thegner i Kent, udstædde Knud ogsaa et Angel-Saxisk Diploma, som endnu er til, og findes i det Cottonianske Bibliotheqve, Tiberius B. IV. 2, hvorved han giver dem tilkiende, at han har givet Erkebisp Ethelnoth Tilladelse at indhægne sine Jorder og Agre, som han besad da Ægelric var Greve. Til Klosteret St. Benedict af Hulme i Landskabet Norfolk gav Knud de Landsbyer Horning, Ludham, Nethesturth, som en Taksigelse fordi Christus havde hiulpet ham paa Thronen. Det er iblant andre underskrevet af Dronning Elfgifa, og af de Hertuger Huc, som

urigtig

vrigtig er skrevet i Stædet for Iric, Godwin, Ulf, hvoraf sees at han ei stedse var i Danmark, siden han var bleven Stadtholder der, med mindre herved sigtes til Ulf, Rognvalds Søn, og Eglafs Broder; Eglaf, Hacun (a). Nogle ville vel, at Knud har først i dette Aar, eller og 1026, 1031 og 1033, stiftet dette Kloster, men herom tales ikke et Ord i Gavebrevet, kan ei heller være, saafremt Bisp Alwin har forend 1021 flyttet Munke derfra til Edmundsbury. Hertil kommer, at Bromton fortæller, hvorledes en vis Wolfric boede der i 60 Aar med 7 Munke, og at Maynard, Kongens Foged, Præpositus, i den Egn, besorte ham for Kongen, som derover besluttede alene at gaae til ham for at erfare Sandheden. Men da Wolfric strax hilsede ham: Velkommen Kong Knud, og paa Tilsporsel hvorledes han kiendte ham, svarede: at en Engel havde aabenbaret ham det, saa var det at Knud indbod Wolfric med sine Munke til Horning, og derpaa udstædte ovenmældte Diploma, hvilket han paa Parlementet i Winchester siden stadfæstede, og lagde Abbediet, som han derpaa oprettede der, under St. Benedicti Regel, da han havde stor Ærbodighed for den hellige Benedict. Maynard skal paa Veien til Winchester have brækket sin Hals. Wolfric blev den forste Abbed i Peterborough, men døde kort efter, og havde Alfin til Eftermand. Da Abbediet laae i en Morads, og Munkene siden stærkt befæstede det med Mure og Værker, saa kunde Willielm Conqvæstor nogen Tid efter ei indtage det uden ved Forræderie. Vel muligt at dette Kloster ei er bleven færdig bygget forend 1027, ja endog senere, og dets Stiftelses-Aar derover anført saa forskielligt. Et Udtog af det sidst anførte Diploma

Knud den Store. Aar 1021.

findes

(a) Her skriver Kongen sig: Knuth Rex Angligenæ nationis.

Knud den Store. Aar 1021. findes i det Cottonianske Bibliotheque, Galba E. II. Ved Jule-Tider holdt Knud et Concilium eller et Parlement, at tale med de Genere, til Winchester, hvorudi han efter Overlæg med de Vise, det er de fornemme geistlige og verdslige Herrer, der vare de Engelske Kongers stadige Raadgivere, udgav saavel geistlige som verdslige Love, der endnu haves. Mange gamle Skribenter sætte vel disse Loves Givelse senere. Man kan ikke heller nægte, at det Ord Parlement, som i Efterretningen derom hos Wilkins forekommer, er en Opfindelse af de senere Tider, saa og at Kongen kan ei have deri skrevet sig Engellands, de Danskes og de Norskes Konge, som dog skeer i Indgangen til disse Love, da det endnu ikke var kommet i Brug at skrive sig Konge til de Lande, man havde Paastand paa, og Tiltale til, hvorfor og Gram haver troet, at disse Love vare ei udgivne forend 1032 og 1033, ja troer endog med Spelman, at denne Indgang er smiddet af en Bedrager 200 Aar efter Knuds Tid. Men hertil svarer jeg, Norges Titul kan være bleven indsat siden, saavel i Efterretningen, som i Lovene selv, da vi ei have Originalen, men kun Afskrifter, og da Knud mere end eengang, heldst efter sin Tilbagekomst fra Rom, og efterat han og var bleven Konge i Norge, haver givet Love; Saa at de første til Winchester have venteligen ei været saa fuldstændige, som de nu læses, men ere efterhaanden blevne forøgede, hvorfore jeg og under dette Aar vil anføre det fornødne af dem, da man ei kan henføre hver Forbedring til sit Aar. Disse Love ere affattede i 26 geistlige og 80 verdslige Artikler hos Lambard og Wilkins, dog i hans Concilia vel i 26 geistlige, men kun i 23 verdslige, hvoraf den sidste ender med den 65 hos Lambard, og det endda saaledes, at mange ere udeladte imellem, og ere alle de følgende udeladte, som ei vedkomme de geistlige Sager,

men

men hos Bromton ere de ikkun delte i 24 geistlige, men derimod i 87 verdslige. De betydeligste Love, og som især kunne tiene til at vise vore Forfædres Sæder og Knuds Regimente, ere følgende af de geistlige: Man skal elske Kong Knut, og bære tilbørlig Troskab for ham; Kirken skal man flittig besøge, og holde Kirke-Fred, sampt Kongens Fred, det er, der skal være Fred inden for Kirke-Veggene, saa og skal den Fred holdes, som Kongen haver givet ved sin Haand; Bryder nogen saadan Fred, da miste Gods og Liv, med mindre Kongen vil eftergive det; Dog begaaer nogen Mandslet inden for Kirke-Veggene, da være det ueftergivelig, med mindre Gierningsmanden flyer til saadan Friestad, at Kongen derfor skiænker ham Livet, efterat han derfor fuldkommen har bødet til Gud og Menneskén, og Kirken er bleven renset; Skeer ikke Mandslet, men Kirke-Freden paa anden Maade brydes, da gives for Hoved-Kirkerne, hvor saadant er skeet, 5 Pund efter Engelsk Lov, og i Kent 5 Pund til Kongen, og 3 til Erkebispen for Konge-Freds Brud; For en middelmaadig Kirke 120 Skillinger i Konge-Bode; For en mindre Kirke, hvor liden Gudstieneste skeer, men dog er en Kirkegaard, 60 Skillinger; Men for en Land-Kirke, hvor ingen Kirkegaard er, 30 Skillinger; Beskyldes en Præst for nogen Misgierning af een, da befrie sig ved at tage Sacramentet; Beskyldes han af tre, da bør twende andre Præster tage Sacramentet med ham; En Munk kan ei hverken søge eller give Freds-Boder, saasom han har frasagt sig Slægtskab; Dersom en Messe-Præst er falsk Vidne, Meeneeder, Tyv, eller Tyvs-Hæler, da udelukkes han af Kirken og Samqvæm, med mindre han efter Bispens Forskrift bøder til Gud og Mennesker, og finder en Forlover, at han i Fremtiden vil ei begaae sligt; Dersom en Geistlig ei haver Frænder,

Knud den Store. Aar 1021.

 der

Knud den Store. Aar 1021.

der kunne annamme Sacramentet med ham, eller sværge for ham, da faste han, og annamme Corsned, det er det viede Brød, og saa gaae det ham, som Gud vil (thi i de Tider troede man, at den Skyldige enten ikke kunde svælge saadant Brød ned, eller og qvaltes i det); Den Geistlig, som holdte sig reenlived, det er kydsk, skulde nyde en Thegns Lov (det er, dømmes som en Thegn eller Thanus); Ingen Christen maae i Slægtskab eller Svogerskab, som er i 6 Led, gifte sig, ei heller med sine Faddere, med en Nonne, eller med en forskudt og adskilt Hustrue; Ei heller maatte han have mere end een ægteviet Kone, og ingenlunde søge Skiøger; Femten Dage efter Paaske skulde han give Plough-Almissen, Qvæg-Tienden til Pindse, og Korn-Tienden til Alle-Helgen; Vilde han ei give Tiende af sin Ager, da skulde Kongens Greve, Bispen og Sognepræsten tage den, lade ham ikkun beholde den eene Tiendedeel, og skifte de andre otte (her burde vel staae ni) tiende Dele til Hælften mellem Landherren og Bispen; (Saa stærkt vaagede man den Gang over Geistlighedens Indkomster); Og dette skal skee enten han er Kongens eller en Thegns Mand; Romer-Skatten, det er een Penge, skal betales til Peders Messe-Dag, men udebliver Betalingen over den, da give den til Bispen, og desuden i Straf 30 Penge til ham eller og 30 Skilling, som Bromton har, og 220 Skilling til Kongen; (Herved maae Knud have især vundet den Romerske Paves og Geistlighedens Yndest); Kirkeskatten betales til Mortensdag, men sidder nogen den over, da betale den til Bispen 11 Fold, og give Kongen 220 Skilling; Dersom en Thegn besidder i sit Bogland (det er saadan Eiendom, som han havde skriftligt Skiøde paa, og som han besad arvelig, frie og frelst; Da derimod Folkland besaddes kun af de Ringere efter mundtligt Skiøde), en Kirke, hvorved er en Kirkegaard,

da

da give dertil Trediedelen af sin egen Tiende; Søndagen skulde holdes fra Løverdagens Non, det er fra Klokken ni Formiddag, indtil Lihting, det er Morgenrøden om Mandagen; (Denne Forordning maae mægtig have befordret Lediggang, allerheldst saa mange andre Festdage komne til); Om Søndagen maatte hverken Handel, Folke-Møde, uden i yderste Nødvendighed, Jagt eller nogen verdslig Gierning foretages; Ingen Rettergang eller Ordal maatte holdes paa nogen Festdag; Kort for Festdagene eller og strax efter skulde enhver rette for sig enten som Forlover eller ved Bøder; Alle formanes til flittigen at bekiende deres Synder for Præsten; (Dette maatte efterhaanden meget formilde de haarde Sæder, forekomme meget Ont, og betrygge Kongerne paa deres Throner; Da var det saare nyttigt, men giorde med Tiden en modsat Virkning ved at give Geistligheden for stor Magt); Enhver bør være troe imod sin Hlaford (Lavard, Herre), af alle Kræfter befordre hans Ære, og adlyde hans Villie, thi derved vil han blive Gud behagelig; Enhver Herre bør og vel regiere sine Mænd; (Dette var en stor Styrke for Lehnsforfatningen, naar alle troede dette); Enhver bør kunne Paternoster, Fader vor, og Credo, det Apostoliske Symbolum, og maae ingen, som ei kan det første, gaae til Altars, eller staae Fadder til nogen, eller være tilstæde ved Primsigning. Om denne geistlige Lov mener Pontoppidan, at den er bleven indført i Danmark paa den Samling der holdtes i Slesvig, eftersom de Danske ellers ingen Kirke-Ret havde forend under Waldemar I, men Kofod mener, at der er alt for stor Forskiæl imellem den Danske og Engelske Kirke-Ret til at kunne troe, at den første er taget af den sidste; hvortil kan legges, at de Danske maatte som nye Christne behandles noget lemfældigere end de Engelske, der vare gamle

Knud den Store. Aar 1021.

 Christne;

Knud den Store. Aar 1021.

Christne; Men da Kofod tilstaaer dog selv, at Waldemari I. Skaanske Kirke-Ret er taget af ældre Skraaer, som vare for haarde, saa troer jeg dog, at disse Engelske geistlige Love have givet Knud Anledning til ogsaa at indføre en Kirke-Ret i Danmark, og maaskee at tage noget af disse, nemlig for saa vidt de Danskes Tænkemaade vilde tillade det. Dette bliver saa meget des troligere, som Knud førte mange Engelske Lærere til Danmark, der nødvendigen maatte ogsaa føre mange Engelske Kirke-Love og Skikke med sig, der dog meget bleve dæmpede ved Tydske og Danske. Hvad Knuds verdslige Love angaaer, da kunne følgende have Stæd her. Har nogen begaaet en grov Misgierning, da bør Straffen dog være taalelig, og ingen Christen Mand dømmes til Døde for en ringe Sags Skyld (en herlig Lov, som de nyere Tider ved deres gruelige, fremfusne, og for let anbragte Dødsstraffer alt for ofte overtræde); Ingen Christen maae sælges langt hen, eller til hedniske Lande (altsaa maatte de dog sælges, og herved stadfæstedes Trældom); Hexer, Spaamænd, Mordere, Horer skal enten forvises eller dræbes, om de ei bedre sig; (Denne Lov gav rig Anledning til at overtræde den nylig anførte, heldst i Tider, da man var saa fuld af Overtroe); Landsflygtig giorde, og de som ei kunde rette for sig, skulde jages ud; Tyve og Røvere skulle udryddes, om de ei afstaae fra deres onde Gierninger; Al Hedenskab forbydes, det er at tilbede Afguder, nemlig de hedniske Guder, og Solen, Maanen, Ilden, Floder, Kilder, Stene, eller noget Slags Træe, eller og at omgaaes med Troldom, befordre Mord paa nogen Maade, enten ved Lodkastning, Blus, eller nogen Slags Forvildelse; (Heraf sees til hvor aldeles hedniske Skikke mange i Engelland boende Danske endda vare hengivne); Een Mand skal uden

Svig

Svig kun giælde i det gandske Land; Gior nogen falsk Mont, da miste sin Haand, og ei kunne frie sig enten ved Sølv eller Guld; Skylder han paa Greven, at han har giort det med hans Tilladelse, da befrie denne sig ved tredobbelt Eed, men brister Eeden for ham, da være underkastet samme Dom, som Falskneren; Borger (og Fæstninger), Broer, Skibs-Udredning og Landmagt bør holdes i den Stand, som den almindelige Nytte udkræver; I Vest-Saxen har Kongen Magt over Fredsbrud, Hus-Indbrud, Tyverie, Flygtiges Modtagelse, og Bod for Overhorighed i Krigs Udbud, med mindre Kongen selv vil give nogen heri en høiere Værdighed (det er, at han ei skulde være underkastet saadan Bod); Begaaer nogen Sag, hvorfor han bør dømmes utlag, det er landsflygtig, udslæger, da har Kongen Magt til at give ham Fred; Besidder saadan en Bogland, da gives han dog i Kongens Hænder, hvis Mand han end er; (Dette var en nyttig Anordning for at indskrænke de vældige Lehnsherrers alt for store Magt, men viser derhos Knuds vældige og kraftige Regimente); Huser eller spiser nogen saadan Landsflygtig, da giælde Kongen 5 Pund, med mindre han kan frie sig, at han ikke har vidst ham at være landsflygtig; Samme Ret haver og Kongen i Mercia over alle Folk; I Danalov (det er at sige i de Engelske Landskaber, og hos de Personer, som fra det 9 Sæculum af rettede sig efter Danske Love og Sæder, som de Danske havdeført did med sig) har Kongen Magt over Slags-Bøder, over Bøder for Overhorighed i Krigs Udbud, i Hus-Indbrud og Fredsbrud, med mindre han heri vil forhøie nogens Værdighed (rettere Værd, saasom alting, endog Personers Sikkerhed og Værdie, var anslaget i Penge og Vare); Skiuler da nogen en fredløs Mand, eller hæler en Flygtig, da bøde efter Loven;

Knud den Store. Aar 1021.

Knud den Store. Aar 1021.

Begaaer nogen Uret, eller fælder en vrang Dom, enten for Fiendskab eller for Penge, da bør han efter den Engelske Lov betale Kongen sit Hoveds Værd, hvilket Bromton ansætter til 120 Skilling, med mindre han eedelig tør bekræfte, at han ei forstod at dømme rettere; Han mister og sin Thegns-Værdighed, med mindre han igien kiøber sig den hos Kongen, og han vil unde ham den; Efter Dane-Lov bliver han lahslit, det er skyldig til Bøder for Lovens Overtrædelse, med mindre han frier sig, at han ei vidste det bedre; Hvo som sætter sig imod ret Lov og Dom, han staae til Ansvar for den han hører til; Er han Kongens, da give ham 120 Skilling; Er han en Jarls, da 60; Er han en Hundreds, da 30, og give saaledes til hver, som Engelsk Lov udfordrer; Men i Dansk Lov, om nogen undslaaer sig for ret Lov, da giælde han Lahslite; Anklager nogen falskeligen en anden paa Liv eller Lemmer, da miste sin Tunge, eller og betale sit Hoveds Værd; Ingen maae anklage en anden for Kongen, med mindre han ei kan faae Ret i sit Hundred, og bør enhver klage for sit Hundreds Møde under Straf; To Gange om Aaret skal Borg-Møde (Borg-Ret) holdes, tvende Gange Shire-Møde (i Grevskaberne), eller og oftere; Bispen og Aldermanden skulle være der, og dømme efter Guds og verdslig Ret; Enhver skulde, naar han er 12 Aar gammel, sværge, at han hverken vil være Thyv eller Hæler, og have sin Forlover, for at modtages i sin Hundred og Tithing, hvad enten han er Husbonde eller Tiunde, thi vi ville herefter ikke taale, at nogen mægtig Mand formedelst dettes Forsømmelse beskytter sine ved at give dem snart ud for Frie, snart for Trælle; En uberygtet Mand skal kun rette een Fold for sig, men en berygtet tre Fold, og den er uberygtet, som hverken Eed eller Ordal har bristet for i sit Hundred; Ingen maae

tillades

Knud den Store. Aar 1021.

tillades Stævning, med mindre han med gode Vidner kan bevise, hvorfra han har det, han besidder; Ingen maae kiøbe noget enten dødt eller levende, som er over 4 Penges Værdie, uden han har fire gode Vidner, hvad enten det er i Byen, eller paa Landet; Ingen maae tilegne sig noget, som er stiaalet, forend efter 6 Maaneders Forløb; Kan nogen ved twende Mænds Eed bevise, at ham efter Mødet i Winchester er hverken Eed eller Ordal brusten, han ei heller har betalt Tyvs-Bøder, da være sig frie, om han end for den Tid har været berygtet; Men fældes han, da stille Forlovere om ei at ville giøre det mere, men hvis han treffes anden Gang, da uden videre Omstændigheder skulle hans Hænder, eller Fødder, eller og begge, efter Sagens Beskaffenhed, afhugges; Men bliver han endda ved i det Onde, da overlades til dem det vedkommer, at udstikke hans Øine (a), afskiære hans Næse, Øren og Over-Læbe, eller og at trække ham Hud og Haar af Hovedet; Enhver Hlaford skal have sine Hirdmænd (Hofmænd, Tienere) paa sin egen Borg, og anklages nogen af dem, da svare han i sit Hundred; Men tager han Flugten, da betale Hlaford den Mands Vere (Værd, Hoveds Værd) til Kongen; Beskyldes da den Hlaford for at have ladet ham undflye, da rense han sig med 5 Thegn, og han selv være den siette; Men brister Renselsen for ham, da betale han sit Hoveds Værd (Hoved-Lod) til Kongen, og være landflygtig; Bliver en Tiunde fældet ved Ordal, da mærkes han (venteligen med et gloende Jern) første Gang,

(a) Möser i Osnabr. Gesch. T. 1. p. 357. mener, at den Straf at blinde var brugelig i Middelalderen, fordi man ei havde Tugthuse, eller vilde bevare dem der, og dog vilde sætte Misdædere ud af Stand til at giøre mere Ont. Dette samme har vel og været Aarsag til at man ellers lemlæstede dem.

Knud den Store. Aar 1021.

Gang, og anden Gang miste sit Hoved; Jo fornemmere og mægtigere en Mand er, jo mere bør han for Gud og Verden bøde, hvad Uret han har giort; Dræber nogen en Præst, han være utlag, med mindre han gaaer frivilligen i Landflygtighed, eller og boder des mere til Frænderne, og renser sig med den største Renselses-Eed, hvormed han maae begynde inden 30 Dage; Om Søndagen maae ingen Misgierningsmand dræbes, med mindre han vil løbe bort, eller slaaer om sig (figter); Men kan man, griber man ham kun; Arbeider nogen om Søndagen, da staae i Halsjern, og bøde til Gud; En Træl bøde med sin Hud, eller give Hud-Gield; Tvinget en Herre sin Træl til at arbeide om Søndagen, da miste Trællen, og han siden være frie, men Herren betale Lahslit hos de Danske, og Bøder hos de Engelske, eftersom han har giort til, eller og rense sig (ved Eed); I Henseende til at bryde Fasten var samme Straf for de Engelske og de Danske, som for det forrige; Den som med Magt undslaaer sig for de Geistliges Ret, giælde Lahslit hos de Danske, og fulde Bøder hos de Engelske, eller og befrie sig ved Tylter-Eed; Saarer en nogen, da bøde det, og give fulde Bøder til Herren (Gud), og løse sin Haand (det er sin Frihed og Rettighed) fra Bispen, eller og miste den; Begaaer en Ægtekone Hor i hendes Mands levende Live, da blive hun en Skam for Verden, han besidde alt hvad hun eier, og hun miste Næse og Øren; En Ægtemand give Bøder, som i saa Fald forseer sig; Dersom Fremmede hore, da vige de af Landet med deres Gods og Synder; Vil nogen forraade Kongen eller sin Herre, da miste sit Liv, og alt hvad han eier, med mindre han frier sig ved et tredobbelt Ordal; Figter nogen ved Kongens Hof, da miste sit Liv, uden Kongen vil skiænke ham det; Giør nogen Indbrud i Hus, da bøde til Kongen

gen 5 Pund, hvor den Engelske Lov giælder, men i Kent 5 til Kongen og 3 til Erkebispen, og i de Landskaber, hvor den Danske Lov giælder, betale som forhen brugeligt har været, og dræbes han der, da ligge ugild (det er, inter giældes, betales, bodes for ham); Indbrud i et Hus, Mordbrand, aabenbare Tyverie, Mord og Hlafords-Svig (det er at forraade sin Herre) ere efter Verdens Lov uden Bod; Nægter nogen at hielpe til Borg- eller Broe-Bygning, eller at følge Hæren, da betale efter Engelsk Lov 120 Skilling til Kongen; efter Dansk Lov hvad Brug er, eller og opgives ham 14 at sværge med, hvoraf han udvælge 11; Alt Folket skal hielpe til Kirke-Bygning; Da Folket forhen har været for meget bebyrdet, saa byder jeg alle mine Grever, at de indsamle retteligen af mit eget, og at de deraf føde mig, og at ingen giver mig noget til Underholdning uden han selv vil; Og skulde nogen Greve derfor legge dem i Boder, da betale sin Hovedlod til Kongen; (Ved Kongens eget sigtes til de saa kaldte Kongsgaarder, eller Kongens Domainer, af hvilke i alle Lande nu ikkun lidet er tilovers, og som i de ældre og midlere Tider tiente til Kongernes Underholdning); Døer nogen uden at have giort sin sidste Villie, da maae hans Hlaford ei tage uden Heregeata, det er Krigsrustning, men det øvrige skal retteligen uddeles til hans Kone, Børn og nærmeste Slægtninger; Heregeata eller Heriot (a), det er en Afgift, som gaves efter en fornem Mands

Knud den Store. Aar 1021.

(a) Nicolson viser i Præf. for Wilkins Angel-Saxiske Love p. 9. at Heriot er det samme som Normanernes Relevium, og at det har været i Brug udi Engelland førend Knuds Tid, sampt at efter en Lov hos ham var deres Boe, som fulde i Krigen for deres Herre, frie for at give Heriot; En viis og billig Lov. Da man ellers af denne Heriots Givelse seer, hvorvidt Rostienesten da alerede strakte sig i Engelland, hvilken er den sande

Knud den Store. Aar 1021.

sin elskte Edgitha. Efter nogen Tid bleve hun og Kiærlingen uens, da hun ei alene ikke vilde give hende den udlovede Belønning, men endog drev hende paa Døren, hvorover Kiærlingen gik til Bisp Ætheric af Dorchester, hvorfra Sædet siden blev forlagt til Lincoln, og bekiendte alting for ham. Han stævnte derpaa Thorkil trende Gange til et Synod, men denne mægtige Mand foragtede at komme, hvorpaa Bispen anklagede ham for Kongen. Knud, som gierne vilde nedtrykke alt hvad der var stort, og som desuden havde maadelig Troe til Thorkil, fordi han saa ofte havde vist sig ustadig, befoel ham ved Breve uforvovet at komme til sig. Thorkil, hvorvel uvant til slig Befaling, adlydede dog, og forsvarte baade sin og sin Kones Uskyldighed paa det hæftigste i Kongens og Bispens Overværelse. Hvorpaa Kongen fældte den Dom, at saavel Thorkil som hans Hustrue skulde møde paa hvad Stæd og Tid, Bispen vilde sætte, og der, han med 11 Mænd, og hun med 11 Qvinder, sværge sig frie med Tylter-Eed. Bispen, som forhen af Kiærlingen var underrettet om Stædet hvor Barnet laae, satte Retten paa det Stæd, og tog Abbed Æthelstan af Ramesey med endel Munke didhen med sig, sampt Helgenes Levninger, over hvilke skulde sværges. I Overværelse af en stor Mængde, saavel Geistlige som Verdslige, bøiede da Thorkil sine Knæe, udrakte sin høire Haand, og svor, at han var uskyldig i sin Søns Død, og ikke vidste af hvem han var dræbt, eller paa hvad Maade han var kommet af Dage. Derefter tog han sig om sit store og lange Skiæg, og i fuld Fortroende til sin Kones Uskyldighed, svor, at Gud saa sandt skulde lade ham nyde dette Skiæg, som hans Hustrue var frie og uskyldig fra den hende tillagde Misgierning; Men derpaa lod Bispen optage Grønsværen, og bringe Barnets

Been

Ben for Lyset. Edgitha faldt da ned for Bispens Fodder, og tilstod sin Misgierning med mange Taarer, hvorpaa Bispen paalagde dem Poenitentse, og gave de da til Bod den vestre Del af Elleswort til Klosteret i Ramesey, og skiødede den det til evindelig Eiendom fra sig og deres Arvinger. Munkene lagde siden til, at Thorkil havde beholdet Skiægget i Haanden, da han foor. Mig kommer det ikke urimeligt for, at alt dette haver været oplagt Raad af Knud, for at faae Anledning imod Thorkil, allerheldst han havde megen og fortrolig Omgang med Bisp Ætheric, fornemmelig Mathæus af Westmünster skriver udtrykkeligen, at han sogte Leilighed at drive Thorkil i Landsflygtighed, hvilket han endog haver taget af den ældre og troværdige Wilhelm af Malmesbury. I Flateyar-Bogen hos Torfæus fortælles, at Thorkil bad Knud til Giæst, og at denne da saae Ulfhild, og som han fandt hende skiønnere end Emma, saa fattede han derover Had til Thorkil, og lod ham slaae ihiel. Er noget sandt heri, da maae det, som her fortælles, venteligen være skeet med Ulfhild, og ei med Edgitha, og strax efterat Knud havde faaet Emma Aar 1017, forend hun bemestrede sig hans Hierte. Dette kan, tilligemed Thorkils flere Forbrydelser, have ligget og ulmet hos Kongen, indtil hans Vrede brød ud i dette Aar. Saa meget er vidst, at han ved Mortensdags Tider giorde Thorkil tilligemed sin Hustrue Edgitha landsflygtig af Engelland, hvorpaa denne med 6 Skibe flyede til Danmark, hvor han af Hovdingerne, iblant hvilke Ulf Jarl uden Tvil har været, som frygtede for at han skulde opvække indbyrdes Krig, blev jaget fra det ene Landskab til det andet, og endeligen af den ringeste Almue ihielslaget, hvilket altsammen er uden Tvil skeet efter Knuds Befaling. Hans Legeme blev liggende ubegravet til Føde for Fugle og vilde Dyr.

Knud den Store. Aar 1021.

Knud den Store. Aar 1021.

Saadant Endeligt fik denne navnkundige Mand, Kong Knuds Fosterfader, til Beviis paa, at naar man engang har fortørnet de Mægtige, kan man ei ved de største Tienester udslette deres Vrede, og at det ikke er raadeligt, at være en alt for mægtig Undersaat. Da Knud siden ophøiede Thorkils Søn Harald, saa slutter jeg heraf, at han har været ung, da Faderen døde, saa at Kongen derover har ei frygtet for ham. I dette Aar er det nok skeet, som Bromton fortæller, at Knud, der endnu enten ikke var nok befæstet i de Tiders Christendom, eller og endda ikke politisk nok, at Knud, som Bromton skriver, giorde, da han i Pindsefæsten sad til Bords i Winchester, Spot af den hellige Jomfrue Editha hendes Hellighed, beloe hende ofte, sigende, at han aldrig kunde troe, at en Dotter af Kong Edgar var hellig, han som havde været saa hengiven til Ukydskhed og Tyrannie; hvorover Erkebisp Ethelnoth lod aabne hendes Grav; Og da reiste hun sig op, og vilde overfalde Kongen, hvorved han kunde ei andet end overbevises om hendes Hellighed. Abbediet Medeshamstede, siden kaldet Peterborough, fik af Knud Stadfæstelse paa alle sine Herligheder, efter Forestilling af dets Abbed Elffin; Til Bisp Eadsig af Winchester og nogle Abbeder og Thani eller Thegner i Kent, udstædde Knud ogsaa et Angel-Saxisk Diploma, som endnu er til, og findes i det Cottonianske Bibliotheqve, Tiberius B. IV. 2, hvorved han giver dem tilkiende, at han har givet Erkebisp Ethelnoth Tilladelse at indhægne sine Jorder og Agre, som han besad da Ægelric var Greve. Til Klosteret St. Benedict af Hulme i Landskabet Norfolk gav Knud de Landsbyer Horning, Ludham, Nethesturth, som en Taksigelse fordi Christus havde hiulpet ham paa Thronen. Det er iblant andre underskrevet af Dronning Elfgifa, og af de Hertuger Huc, som urigtig

urigtig er skrevet i Stædet for Iric, Godwin, Ulf, hvoraf sees at han ei stedse var i Danmark, siden han var bleven Stadtholder der, med mindre herved sigtes til Ulf, Rognvalds Søn, og Eglafs Broder; Eglaf, Hacun (a). Nogle ville vel, at Knud har først i dette Aar, eller og 1026, 1031 og 1033, stiftet dette Kloster, men herom tales ikke et Ord i Gavebrevet, kan ei heller være, saafremt Bisp Alwin har forend 1021 flyttet Munke derfra til Edmundsbury. Hertil kommer, at Bromton fortæller, hvorledes en vis Wolfric boede der i 60 Aar med 7 Munke, og at Maynard, Kongens Foged, Præpositus, i den Egn, beførte ham for Kongen, som derover besluttede alene at gaae til ham for at erfare Sandheden. Men da Wolfric strax hilsede ham: Velkommen Kong Knud, og paa Tilspørsel hvorledes han kiendte ham, svarede: at en Engel havde aabenbaret ham det, saa var det at Knud indbød Wolfric med sine Munke til Hornyng, og derpaa udstædte ovenmældte Diploma, hvilket han paa Parlementet i Winchester siden stadfæstede, og lagde Abbediet, som han derpaa oprettede der, under St. Benedicti Regel, da han havde stor Ærbødighed for den hellige Benedict. Maynard skal paa Veien til Winchester have brækket sin Hals. Wolfric blev den første Abbed i Peterborough, men døde kort efter, og havde Alfin til Eftermand. Da Abbediet laae i en Morads, og Munkene siden stærkt befæstede det med Mure og Værker, saa kunde Willielm Conqvæstor nogen Tid efter ei indtage det uden ved Forræderie. Vel muligt at dette Kloster ei er bleven færdig bygget forend 1027, ja endog senere, og dets Stiftelses-Aar derover anført saa forskielligt. Et Udtog af det sidst anførte Diploma findes

Knud den Store. Aar 1021.

(a) Her skriver Kongen sig: Kanutus Rex Angligenæ nationis.

Knud den Store. Aar 1021.

Saadant Endeligt fik denne navnkundige Mand, Kong Knuds Fosterfader, til Beviis paa, at naar man engang har fortørnet de Mægtige, kan man ei ved de største Tienester udslette deres Vrede, og at det ikke er raadeligt, at være en alt for mægtig Undersaat. Da Knud siden ophøiede Thorkils Søn Harald, saa slutter jeg heraf, at han har været ung, da Faderen døde, saa at Kongen derover har ei frygtet for ham. I dette Aar er det nok skeet, som Bromton fortæller, at Knud, der endnu enten ikke var nok befæstet i de Tiders Christendom, eller og endda ikke politisk nok, at Knud, som Bromton skriver, giorde, da han i Pindsefæsten sad til Bords i Winchester, Spot af den hellige Jomfrue Editha hendes Hellighed, beloe hende ofte, sigende, at han aldrig kunde troe, at en Dotter af Kong Edgar var hellig, han som havde været saa hengiven til Ukydskhed og Tyrannie; Hvorover Erkebisp Ethelnoth lod aabne hendes Grav; Og da reiste hun sig op, og vilde overfalde Kongen, hvorved han kunde ei andet end overbevises om hendes Hellighed. Abbediet Medeshamstede, siden kaldet Peterborough, fik af Knud Stadfæstelse paa alle sine Herligheder, efter Forestilling af dets Abbed Elfsin; Til Bisp Eadsig af Winchester og nogle Abbeder og Thani eller Thegner i Kent, udstædde Knud ogsaa et Angel-Saxisk Diploma, som endnu er til, og findes i det Cottonianske Bibliotheqve, Tiberius B. IV. 2, hvorved han giver dem tilkiende, at han har givet Erkebisp Ethelnoth Tilladelse at indhægne sine Jorder og Agre, som han besad da Ægelric var Greve. Til Klosteret St. Benedict af Hulme i Landskabet Norfolk gav Knud de Landsbyer Horning, Ludham, Nethesturth, som en Taksigelse fordi Christus havde hiulpet ham paa Thronen. Det er iblant andre underskrevet af Dronning Elfgifa, og af de Hertuger Huc, som

urigtig

Knud den Store. Aar 1021.

urigtig er skrevet i Stædet for Iric, Godwin, Ulf, hvoraf sees at han ei stedse var i Danmark, siden han var bleven Stadtholder der, med mindre herved sigtes til Ulf, Rognvalds Søn, og Eglafs Broder; Eglaf, Hacun (a). Nogle ville vel, at Knud har først i dette Aar, eller og 1026, 1031 og 1033, stiftet dette Kloster, men herom tales ikke et Ord i Gavebrevet, kan ei heller være, saafremt Bisp Alwin har forend 1021 flyttet Munke derfra til Edmundsbury. Hertil kommer, at Bromton fortæller, hvorledes en vis Wolfric boede der i 60 Aar med 7 Munke, og at Maynard, Kongens Foged, Præpositus, i den Egn, beførte ham for Kongen, som derover besluttede alene at gaae til ham for at erfare Sandheden. Men da Wolfric strax hilsede ham: Velkommen Kong Knud, og paa Tilspørsel hvorledes han kiendte ham, svarede: at en Engel havde aabenbaret ham det, saa var det at Knud indbød Wolfric med sine Munke til Hornyng, og derpaa udstædte ovenmældte Diploma, hvilket han paa Parlementet i Winchester siden stadfæstede, og lagde Abbediet, som han derpaa oprettede der, under St. Benedicti Regel, da han havde stor Ærbødighed for den hellige Benedict. Maynard skal paa Veien til Winchester have brækket sin Hals. Wolfric blev den første Abbed i Peterborough, men døde kort efter, og havde Alfin til Eftermand. Da Abbediet laae i en Morads, og Munkene siden stærkt befæstede det med Mure og Værker, saa kunde Willhelm Conqvæstor nogen Tid efter ei indtage det uden ved Forræderie. Vel muligt at dette Kloster ei er bleven færdig bygget forend 1027, ja endog senere, og dets Stiftelses-Aar derover anført saa forskielligt. Et Udtog af det sidst anførte Diploma findes

(a) Her skriver Kongen sig: Knuth Rex Angligenæ nationis.

Knud den Store. Aar 1021.

findes i det Cottonianske Bibliotheqve, Galba E. II. Ved Juule Tider holdt Knud et Concilium eller et Parlement, at tale med de Store, til Winchester, hvorudi han efter Overlæg med de Vise, det er de fornemme geistlige og verdslige Herrer, der vare de Engelske Kongers stadige Raadgivere, udgav saavel geistlige som verdslige Love, der endnu haves. Mange gamle Skribenter sætte vel disse Loves Givelse senere. Man kan ikke heller nægte, at det Ord Parlement, som i Efterretningen derom hos Wilkins forekommer, er en Opfindelse af de senere Tider, saa og at Kongen kan ei have deri skrevet sig Engellands, de Danskes og de Norskes Konge, som dog skeer i Indgangen til disse Love, da det endnu ikke var kommet i Brug at skrive sig Konge til de Lande, man havde Paastand paa, og Tiltale til, hvorfor og Gram haver troet, at disse Love vare ei udgivne forend 1032 og 1033, ja troer endog med Spelman, at denne Indgang er smiddet af en Bedrager 200 Aar efter Knuds Tid. Men hertil svarer jeg, Norges Titul kan være bleven indsat siden, saavel i Efterretningen, som i Lovene selv, da vi ei have Originalen, men kun Afskrifter, og da Knud mere end eengang, heldst efter sin Tilbagekomst fra Rom, og efterat han og var bleven Konge i Norge, haver givet Love; Saa at de første til Winchester have venteligen ei været saa fuldstændige, som de nu læses, men ere efterhaanden blevne forøgede, hvorfore jeg og under dette Aar vil anføre det fornødne af dem, da man ei kan henføre hver Forbedring til sit Aar. Disse Love ere affattede i 26 geistlige og 80 verdslige Artikler hos Lambard og Wilkins, dog i hans Concilia vel i 26 geistlige, men kun i 23 verdslige, hvoraf den sidste ender med den 65 hos Lambard, og det endda saaledes, at mange ere udeladte imellem, og ere alle de følgende udeladte, som ei vedkomme de geistlige Sager,

men

men hos Bromton ere de ikkun delte i 24 geistlige, men derimod i 87 verdslige. De betydeligste Love, og som især kunne tiene til at vise vore Forfædres Sæder og Knuds Regimente, ere følgende af de geistlige: Man skal elske Kong Knut, og bære tilbørlig Troskab for ham; Kirken skal man flittig besøge, og holde Kirke-Fred, sampt Kongens Fred, det er, der skal være Fred inden for Kirke-Veggene, saa og skal den Fred holdes, som Kongen haver givet ved sin Haand; Bryder nogen saadan Fred, da miste Gods og Liv, med mindre Kongen vil eftergive det; Dog begaaer nogen Mandslet inden for Kirke-Veggene, da være det uestergivelig, med mindre Gierningsmanden flyer til saadan Friestad, at Kongen derfor skiænker ham Livet, efterat han derfor fuldkommen har bodet til Gud og Mennesken, og Kirken er bleven renset; Skeer ikke Mandslet, men Kirke-Freden paa anden Maade brydes, da gives for Hoved-Kirkerne, hvor saadant er skeet, 5 Pund efter Engelsk Lov, og i Kent 5 Pund til Kongen, og 3 til Erkebispen for Konge-Freds Brud; For en middelmaadig Kirke 120 Skillinger i Konge-Bode; For en mindre Kirke, hvor liden Gudstieneste skeer, men dog er en Kirkegaard, 60 Skillinger; Men for en Land-Kirke, hvor ingen Kirkegaard er, 30 Skillinger; Beskyldes en Præst for nogen Misgierning af een, da befrie sig ved at tage Sacramentet; Beskyldes han af tre, da bør tvende andre Præster tage Sacramentet med ham; En Munk kan ei hverken søge eller give Freds-Boder, saasom han har frasagt sig Slægtskab; Dersom en Messe-Præst er falsk Vidne, Meeneeder, Tyv, eller Tyvs-Hæler, da udelukkes han af Kirken og Samqvæm, med mindre han efter Bispens Forskrift boder til Gud og Mennesker, og finder en Forlover, at han i Fremtiden vil ei begaae sligt; Dersom en Geistlig ei haver Frænder,

Knud den Store. Aar 1021.

 der

Knud den Store. Aar 1021.

der kunne annamme Sacramentet med ham, eller sværge for ham, da faste han, og annamme Corsned, det er det viede Brod, og saa gaae det ham, som Gud vil (thi i de Tider troede man, at den Skyldige enten ikke kunde svælge saadant Brod ned, eller og qvaltes i det); Den Geistlig, som holdte sig reenlived, det er kydsk, skulde nyde en Thegns Lov (det er, dommes som en Thegn eller Thanus); Ingen Christen maae i Slægtskab eller Svogerskab, som er i 6 Led, gifte sig, ei heller med sine Faddere, med en Nonne, eller med en forskudt og adskilt Hustrue; Ei heller maatte han have mere end een ægteviet Kone, og ingenlunde søge Skiøger; Femten Dage efter Paaske skulde han give Plougs-Almissen, Qvæg-Tienden til Pindse, og Korn-Tienden til Alle-Helgen; Vilde han ei give Tiende af sin Ager, da skulde Kongens Greve, Bispen og Sognepræsten tage den, lade ham ikkun beholde den eene Tiendedeel, og skifte de andre otte (her burde vel staae ni) tiende Dele til Hælften mellem Landherren og Bispen; (Saa stærkt vaagede man den Gang over Geistlighedens Indkomster); Og dette skal skee enten han er Kongens eller en Thegns Mand; Romer-Skatten, det er een Penge, skal betales til Peders Messe-Dag, men udebliver Betalingen over den, da give den til Bispen, og desuden i Straf 30 Penge til ham eller og 30 Skilling, som Bromton har, og 220 Skilling til Kongen; (Herved maae Knud have især vundet den Romerske Paves og Geistlighedens Yndest); Kirkeskatten betales til Mortensdag, men sidder nogen den over, da betale den til Bispen 11 Fold, og give Kongen 220 Skilling; Dersom en Thegn besidder i sit Bogland (det er saadan Eiendom, som han havde skriftligt Skiøde paa, og som han besad arvelig, frie og frelst; Da derimod Folkland besaddes kun af de Ringere efter mundtligt Skiøde), en Kirke, hvorved er en Kirkegaard,

da

da give dertil Trediedelen af sin egen Tiende; Søndagen skulde holdes fra Løverdagens Non, det er fra Klokken ni Formiddag, indtil Lihting, det er Morgenrøden om Mandagen; (Denne Forordning maae mægtig have befordret Lediggang, allerheldst saa mange andre Festdage komme til); Om Søndagen maatte hverken Handel, Folke-Møde, uden i yderste Nødvendighed, Jagt eller nogen verdslig Gierning foretages; Ingen Rettergang eller Ordal maatte holdes paa nogen Festdag; Kort for Festdagene eller og strax efter skulde enhver rette for sig enten som Forlover eller ved Bøder; Alle formanes til flittigen at bekiende deres Synder for Præsten; (Dette maatte efterhaanden meget formilde de haarde Sæder, forekomme meget Ont, og betrygge Kongerne paa deres Throner; Da var det saare nyttigt, men giorde med Tiden en modsat Virkning ved at give Geistligheden for stor Magt); Enhver bør være troe imod sin Hlaford (Lavard, Herre), af alle Kræfter befordre hans Ære, og adlyde hans Villie, thi derved vil han blive Gud behagelig; Enhver Herre bør og vel regiere sine Mænd; (Dette var en stor Styrke for Lehnsforfatningen, naar alle troede dette); Enhver bør kunne Paternoster, Fader vor, og Credo, det Apostoliske Symbolum, og maae ingen, som ei kan det første, gaae til Altars, eller staae Fadder til nogen, eller være tilstæde ved Primsigning. Om denne geistlige Lov mener Pontoppidan, at den er bleven indført i Danmark paa den Samling der holdtes i Slesvig, eftersom de Danske ellers ingen Kirke-Ret havde førend under Waldemar I, men Kofod mener, at der er alt for stor Forskiæl imellem den Danske og Engelske Kirke-Ret til at kunne troe, at den første er taget af den sidste; hvortil kan legges, at de Danske maatte som nye Christne behandles noget lemfældigere end de Engelske, der vare gamle

Knud den Store. Aar 1021.

Christne;

Knud den Store. Aar 1021.

Christne; Men da Kofod tilstaaer dog selv, at Waldemari I. Skaanske Kirke-Ret er taget af ældre Skraaer, som vare for haarde, saa troer jeg dog, at disse Engelske geistlige Love have givet Knud Anledning til ogsaa at indføre en Kirke-Ret i Danmark, og maaskee at tage noget af disse, nemlig for saa vidt de Danskes Tænkemaade vilde tillade det. Dette bliver saa meget des troligere, som Knud førte mange Engelske Lærere til Danmark, der nødvendigen maatte ogsaa føre mange Engelske Kirke-Love og Skikke med sig, der dog meget bleve dæmpede ved Tydske og Danske. Hvad Knuds verdslige Love angaaer, da kunne følgende have Stæd her. Har nogen begaaet en grov Misgierning, da bør Straffen dog være taalelig, og ingen Christen Mand dømmes til Døde for en ringe Sags Skyld (en herlig Lov, som de nyere Tider ved deres gruelige, fremfusne, og for let anbragte Dødsstraffer alt for ofte overtræde); Ingen Christen maae sælges langt hen, eller til hedniske Lande (altsaa maatte de dog sælges, og herved stadfæstedes Trældom); Hexer, Spaamænd, Mordere, Horer skal enten forvises eller dræbes, om de ei bedre sig; (Denne Lov gav rig Anledning til at overtræde den nylig anførte, heldst i Tider, da man var saa fuld af Overtroe); Landflygtig giorde, og de som ei kunde rette for sig, skulde jages ud; Tyve og Røvere skulle udryddes, om de ei afstaae fra deres onde Gierninger; Al Hedenskab forbydes, det er at tilbede Afguder, nemlig de hedniske Guder, og Solen, Maanen, Ilden, Floder, Kilder, Stene, eller noget Slags Træe, eller og at omgaaes med Troldom, befordre Mord paa nogen Maade, enten ved Lodkastning, Blus, eller nogen Slags Forvildelse; (Heraf sees til hvor aldeles hedniske Skikke mange i Engelland boende Danske endda vare hengivne); Een Mand skal uden

Svig

Knud den Store. Aar 1021.

Svig kun giælde i det gandske Land; Gior nogen falsk Mont, da miste sin Haand, og ei kunne frie sig enten ved Sølv eller Guld; Skylder han paa Greven, at han har giort det med hans Tilladelse, da befrie denne sig ved tredobbelt Eed, men brister Eeden for ham, da være underkastet samme Dom, som Falskneren; Borger (og Fæstninger), Broer, Skibs-Udredning og Landmagt bør holdes i den Stand, som den almindelige Nytte udkræver; I Vest-Saxen har Kongen Magt over Fredsbrud, Hus-Indbrud, Tyverie, Flygtiges Modtagelse, og Bod for Overhorighed i Krigs Udbud, med mindre Kongen selv vil give nogen heri en høiere Værdighed (det er, at han ei skulde være underkastet saadan Bod); Begaaer nogen Sag, hvorfor han bør dømmes utlag, det er landflygtig, udslæger, da har Kongen Magt til at give ham Fred; Besidder saadan en Bogland, da gives han dog i Kongens Hænder, hvis Mand han end er; (Dette var en nyttig Anordning for at indskrænke de vældige Lehnsherrers alt for store Magt, men viser derhos Knuds vældige og kraftige Regimente); Huser eller spiser nogen saadan Landflygtig, da giælde Kongen 5 Pund, med mindre han kan frie sig, at han ikke har vidst ham at være landflygtig; Samme Ret haver og Kongen i Mercia over alle Folk; I Danalov (det er at sige i de Engelske Landskaber, og hos de Personer, som fra det 9 Sæculum af rettede sig efter Danske Love og Sæder, som de Danske havde fort did med sig) har Kongen Magt over Slags-Bøder, over Bøder for Overhorighed i Krigs Udbud, i Hus-Indbrud og Fredsbrud, med mindre han heri vil forhøie nogens Værdighed (rettere Værd, saasom alting, endog Personers Sikkerhed og Værdie, var anslaget i Penge og Vare); Skiuler da nogen en fredlos Mand, eller hæler en Flygtig, da bøde efter Loven;

Begaaer

Gang, og anden Gang miste sit Hoved; Jo fornemmere og mægtigere en Mand er, jo mere bør han for Gud og Verden bøde, hvad Uret han har giort; Dræber nogen en Præst, han være utlag, med mindre han gaaer frivilligen i Landsflygtighed, eller og bøder des mere til Frænderne, og renser sig med den største Renselses-Eed, hvormed han maae begynde inden 30 Dage; Om Søndagen maae ingen Misgierningsmand dræbes, med mindre han vil løbe bort, eller slaaer om sig (figter); Men kan man, griber man ham kun; Arbeider nogen om Søndagen, da staae i Halsjern, og bøde til Gud; En Træl bøde med sin Hud, eller give Hud-Gield; Tvinger en Herre sin Træl til at arbeide om Søndagen, da miste Trællen, og han siden være frie, men Herren betale Lahslit hos de Danske, og Bøder hos de Engelske, eftersom han har giort til, eller og rense sig (ved Eed); I Henseende til at bryde Fasten var samme Straf for de Engelske og de Danske, som for det forrige; Den som med Magt undslaaer sig for de Geistliges Ret, giælde Lahslit hos de Danske, og fulde Bøder hos de Engelske, eller og befrie sig ved Tylter-Eed; Saarer en nogen, da bøde det, og give fulde Bøder til Herren (Gud), og løse sin Haand (det er sin Frihed og Rettighed) fra Bispen, eller og miste den; Begaaer en Ægtekone Hor i hendes Mands levende Live, da blive hun en Skam for Verden, han besidde alt hvad hun eier, og hun miste Næse og Øren; En Ægtemand give Bøder, som i saa Fald forseer sig; Dersom Fremmede hore, da vige de af Landet med deres Gods og Synder; Vil nogen forraade Kongen eller sin Herre, da miste sit Liv, og alt hvad han eier, med mindre han frier sig ved et tredobbelt Ordal; Figter nogen ved Kongens Hof, da miste sit Liv, uden Kongen vil skiænke ham det; Giør nogen Indbrud i Hus, da bøde til Kongen

gen 5 Pund, hvor den Engelske Lov giælder, men i Kent 5 til Kongen og 3 til Erkebispen, og i de Landskaber, hvor den Danske Lov giælder, betale som forhen brugeligt har været, og dræbes han der, da ligge ugild (det er, intet giældes, betales, bødes for ham); Indbrud i et Hus, Mordbrand, aabenbare Tyverie, Mord og Hlafords-Svig (det er at forraade sin Herre) ere efter Verdens Lov uden Bod; Nægter nogen at hielpe til Borg- eller Broe-Bygning, eller at følge Hæren, da betale efter Engelsk Lov 120 Skilling til Kongen; efter Dansk Lov hvad Brug er, eller og opgives ham 14 at sværge med, hvoraf han udvælge 11; Alt Folket skal hielpe til Kirke-Bygning; Da Folket forhen har været for meget bebyrdet, saa byder jeg alle mine Grever, at de indsamle retteligen af mit eget, og at de deraf føde mig, og at ingen giver mig noget til Underholdning uden han selv vil; Og skulde nogen Greve derfor legge dem i Bøder, da betale sin Hovedlod til Kongen; (Ved Kongens eget sigtes til de saa kaldte Kongsgaarder, eller Kongens Domainer, af hvilke i alle Lande nu ikkun lidet er tilovers, og som i de ældre og midlere Tider tiente til Kongernes Underholdning); Døer nogen uden at have giort sin sidste Vilie, da maae hans Hlaford ei tage uden Heregeata, det er Krigsrustning, men det øvrige skal retteligen uddeles til hans Kone, Børn og nærmeste Slægtninger; Heregeata eller Heriot (a), det er en Afgift, som gaves efter en fornem Mands

Knud den Store. Aar 1021.

(a) Nicolson viser i Præf. for Wilkins Angel-Saxiske Love p. 9. at Heriot er det samme som Normanernes Relevium, og at det har været i Brug udi Engelland førend Knuds Tid, sampt at efter en Lov hos ham var deres Boe, som faldt i Krigen for deres Herre, frie for at give Heriot; En viis og billig Lov. Da man ellers af denne Heriots Givelse seer, hvorvidt Rostienesten da allerede strakte sig i Engelland, hvilken er den

Aaaa sande

Knud den Store. Aar 1021.

Mands Død til Kongen, ud af hans Boe, bestemmes efter hans Værdighed; En Jarls bestaaer i 8 Heste, 4 med Sadler, og 4 uden, 4 Hielme, 4 Brynjer, 8 Spyde, ligesaa mange Skiolde, 4 Sværde, og 200 Mark Guld (hvilke sidste udgiøre i vore nu værende Penge, og efter Guldets nu værende Værdie, 30000 Rigsdaler); En Kongens Thegns bestaaer i 4 Heste, 2 med Sadel, og 2 uden, 2 Sværde, 4 Spyd, ligesaa mange Skiolde, Hielmer og Brynjer, og 50 Mark Guld (der i vore Penge udgiøre 7500 Rigsdaler); En ringere Thegns udi een Hest med Ride-Toi og Vaaben, eller og saa meget som Bod for Halsjern beløber sig til i Vest-Saxen; Men i Mercia 2 Pund, og ligeledes i Ost-Angeln; Men en Kongens Thegns hos de Danske, som har sin Frihed (Soce, immunitas, Herlighed og Rettighed, eller Birk at dømme sine Undergivne) er 4 Pund; men er han meget bekiendt hos Kongen, da 2 Heste, een opsadlet, og een ikke, eet Sværd, 2 Spyde, 2 Skiolde, og 50 Mark Guld; Men den ringere kun 2 Pund (hvoraf sees hvor rigt Engelland da var, og hvor got de Danske havde forsynet sig; Alting synes at vise, at Engelland var langt rigere end Frankerige, og de fleste andre Europæiske Lande, men de samptlige maaskee rigere end 3 til 400 Aar efter, hvortil jeg ingen anden Aarsag kan give, end at meget Guld og Sølv er bleven sendt til Asien for

Øster-

sande Oprindelse til den egentlige Adel, saa bør man ingenlunde tvile paa, at jo denne sidste har begyndt i Danmark under Knud, tilligemed den første, eftersom de Danske lærte det i Engelland, og endel Danske allerede under Knud forlode England, og nedsatte sig i Danmark; hvilket end mere skede under Magnus, og allermest under Svend Estrithsøn, da endog mange Engellændere flyede til Danmark, hvor Svend tog vel imod dem, og uden Tvil forlehnede dem med Gods, eftersom de vare vante til i England, hvorved Lehnsvæsenet mægtigen maatte gaae frem.

Østerlandske Vare, der da ginge deels igiennem Rusland, deels igiennem Ægypten ved Venetianernes Middel); En Enke maae ei gifte sig forend 12 Maaneder efter sin Mands Død, men da vælge hvem hun vil; Gifter hun sig før, da miste sin Morgengave, og alt hvad hun har faaet med sin første Mand, som hendes nærmeste Frænder skulle tage i Besiddelse, om hun end er bleven taget med Magt af sin anden Mand, thi i saa Fald skal hun gaae fra ham, og aldrig mere ville være hans Hustrue; Inden Aaret er omme skal hun give Heregeatan fra sig; Hverken Kone eller Pige maae tvinges til at gifte sig, ei heller maae de kiøbes for Penge, med mindre Manden vil frivilligen give noget (Herved sigtes til den gamle Nordiske Skik at kiøbe sin Kone, og altsaa begyndte Christendommen at skaffe Qvinderne større Rettigheder end før, men den, saavelsom Kongemagten og Lehns-Systemet, indskrænkede Mændenes Magt og Myndighed, fordi enhver Husbonds Konge-Magt, at jeg saa skal kalde den, maatte aftage, naar de andres skulde gaae frem); Husmoderen skal eene have Nøglen til sit Skab, Kiste og Skrin, og staae til Ansvar for de Tyvekoster der findes; Den Skik de Giærige forhen brugte, at Barnet i Vuggen blev endog anseet for skyldig, aflegges herved alvorligen, som Gud forhadt; (Venteligen bør dette forstaaes saaledes, at om Tyvekoster vare skiulte i hans Vugge, saa blev og Sag anlagt mod ham); Flyer nogen fra sin Herre, eller Staldbroder, i Krig enten til Lands eller Vands, da miste sit Liv, og Herren igientage det Land, han har givet ham, og Kongen det Land, han selv har eiet; (Herved maatte Kronens Gods meget forøges); Men falder han i Krig ved at følge sin Herre, enten uden- eller indenlands, da miste hans Arvinger ikke Heregeata, og de dele hans Jorder og Eiendomme; Enhver bør have

Knud den Store. Aar 1021.

Knud den Store. Aar 1021.

Saadant Endeligt fik denne navnkundige Mand, Kong Knuds Fosterfader, til Bevis paa, at naar man engang har fortørnet de Mægtige, kan man ei ved de største Tienester udslette deres Vrede, og at det ikke er raadeligt, at være en alt for mægtig Undersaat. Da Knud siden ophøiede Thorkils Søn Harald, saa slutter jeg heraf, at han har været ung, da Faderen døde, saa at Kongen derover har ei frygtet for ham. I dette Aar er det nok skeet, som Bromton fortæller, at Knud, der endnu enten ikke var nok befæstet i de Tiders Christendom, eller og endda ikke politisk nok, at Knud, som Bromton skriver, giorde, da han i Pindsefæsten sad til Bords i Winchester, Spot af den hellige Jomfrue Editha hendes Hellighed, beloe hende ofte, sigende, at han aldrig kunde troe, at en Dotter af Kong Edgar var hellig, han som havde været saa hengiven til Ukydskhed og Tyrannie; hvorover Erkebisp Ethelnoth lod aabne hendes Grav; Og da reiste hun sig op, og vilde overfalde Kongen, hvorved han kunde ei andet end overbevises om hendes Hellighed. Abbediet Medeshamstede, siden kaldet Peterborough, fik af Knud Stadfæstelse paa alle sine Herligheder, efter Forestilling af dets Abbed Elfsin; Til Bisp Eadsig af Winchester og nogle Abbeder og Thani eller Thegner i Kent, udstædde Knud ogsaa et Angel-Saxisk Diploma, som endnu er til, og findes i det Cottonianske Bibliotheqve, Tiberius B. IV. 2, hvorved han giver dem tilkiende, at han har givet Erkebisp Ethelnoth Tilladelse at indhægne sine Jorder og Agre, som han besad da Ægelric var Greve. Til Klosteret St. Benedict af Hulme i Landskabet Norfolk gav Knud de Landsbyer Horning, Ludham, Nethesturth, som en Taksigelse fordi Christus havde hiulpet ham paa Thronen. Det er iblant andre underskrevet af Dronning Elfgifa, og af de Hertuger Huc, som

urigtig

urigtig er skrevet i Stædet for Iric, Godwin, Ulf, hvoraf sees at han ei stedse var i Danmark, siden han var bleven Stadtholder der, med mindre herved sigtes til Ulf, Rognvalds Søn, og Eglafs Broder; Eglaf, Hacun (a). Nogle ville vel, at Knud har først i dette Aar, eller og 1026, 1031 og 1033, stiftet dette Kloster, men herom tales ikke et Ord i Gavebrevet, kan ei heller være, saafremt Bisp Alwin har forend 1021 flyttet Munke derfra til Edmundsbury. Hertil kommer, at Bromton fortæller, hvorledes en vis Wolfric boede der i 60 Aar med 7 Munke, og at Maynard, Kongens Foged, Præpositus, i den Egn, beførte ham for Kongen, som derover besluttede alene at gaae til ham for at erfare Sandheden. Men da Wolfric strax hilsede ham: Velkommen Kong Knud, og paa Tilsporsel hvorledes han kiendte ham, svarede: at en Engel havde aabenbaret ham det, saa var det at Knud indbød Wolfric med sine Munke til Hornyng, og derpaa udstædte ovenmældte Diploma, hvilket han paa Parlementet i Winchester siden stadfæstede, og lagde Abbediet, som han derpaa oprettede der, under St. Benedicti Regel, da han havde stor Ærbødighed for den hellige Benedict. Maynard skal paa Veien til Winchester have brækket sin Hals. Wolfric blev den første Abbed i Peterborough, men døde kort efter, og havde Alfin til Eftermand. Da Abbediet laae i en Morads, og Munkene siden stærkt befæstede det med Mure og Værker, saa kunde Wilhelm Conqvæstor nogen Tid efter ei indtage det uden ved Forræderie. Vel muligt at dette Kloster ei er bleven færdig bygget forend 1027, ja endog senere, og dets Stiftelses-Aar derover anført saa forskielligt. Et Udtog af det sidst anførte Diploma findes

Knud den Store. Aar 1021.

(a) Her skriver Kongen sig: Knuth Rex Angligenæ nationis.

Knud den Store. Aar 1021.

findes i det Cottonianske Bibliotheqve, Galba E. II. Ved Jule-Tider holdt Knud et Concilium eller et Parlement, at tale med de Senere, til Winchester, hvorudi han efter Overleg med de Vise, det er de fornemme geistlige og verdslige Herrer, der vare de Engelske Kongers stadige Raadgivere, udgav saavel geistlige som verdslige Love, der endnu haves. Mange gamle Skribenter sætte vel disse Loves Givelse senere. Man kan ikke heller nægte, at det Ord Parlement, som i Efterretningen derom hos Wilkins forekommer, er en Opfindelse af de senere Tider, saa og at Kongen kan ei have deri skrevet sig Engellands, de Danskes og de Norskes Konge, som dog skeer i Indgangen til disse Love, da det endnu ikke var kommet i Brug at skrive sig Konge til de Lande, man havde Paastand paa, og Tiltale til, hvorfor og Gram haver troet, at disse Love vare ei udgivne forend 1032 og 1033, ja troer endog med Spelman, at denne Indgang er smiddet af en Bedrager 200 Aar efter Knuds Tid. Men hertil svarer jeg, Norges Titul kan være bleven indsat siden, saavel i Efterretningen, som i Lovene selv, da vi ei have Originalen, men kun Afskrifter, og da Knud mere end eengang, heldst efter sin Tilbagekomst fra Rom, og efterat han og var bleven Konge i Norge, haver givet Love; Saa at de første til Winchester have venteligen ei været saa fuldstændige, som de nu læses, men ere efterhaanden blevne forøgede, hvorfore jeg og under dette Aar vil anføre det fornødne af dem, da man ei kan henføre hver Forbedring til sit Aar. Disse Love ere affattede i 26 geistlige og 80 verdslige Artikler hos Lambard og Wilkins, dog i hans Concilia vel i 26 geistlige, men kun i 23 verdslige, hvoraf den sidste ender med den 65 hos Lambard, og det endda saaledes, at mange ere udeladte imellem, og ere alle de følgende udeladte, som ei vedkomme de geistlige Sager,

men

men hos Bromton ere de ikkun delte i 24 geistlige, men derimod i 87 verdslige. De betydeligste Love, og som især kunne tiene til at vise vore Forfædres Sæder og Knuds Regimente, ere følgende af de geistlige: Man skal elske Kong Knut, og bære tilbørlig Troskab for ham; Kirken skal man flittig besøge, og holde Kirke-Fred, sampt Kongens Fred, det er, der skal være Fred inden for Kirke-Veggene, saa og skal den Fred holdes, som Kongen haver givet ved sin Haand; Bryder nogen saadan Fred, da miste Gods og Liv, med mindre Kongen vil eftergive det; Dog begaaer nogen Mandslet inden for Kirke-Veggene, da være det uefterginelig, med mindre Gierningsmanden flyer til saadan Friestad, at Kongen derfor skiænker ham Livet, efterat han derfor fuldkommen har bødet til Gud og Mennesken, og Kirken er bleven renset; Skeer ikke Mandslet, men Kirke-Freden paa anden Maade brydes, da gives for Hoved-Kirkerne, hvor saadant er skeet, 5 Pund efter Engelsk Lov, og i Kent 5 Pund til Kongen, og 3 til Erkebispen for Konge-Freds Brud; For en middelmaadig Kirke 120 Skillinger i Konge-Bode; For en mindre Kirke, hvor liden Gudstieneste skeer, men dog er en Kirkegaard, 60 Skillinger; Men for en Land-Kirke, hvor ingen Kirkegaard er, 30 Skillinger; Beskyldes en Præst for nogen Misgierning af een, da befrie sig ved at tage Sacramentet; Beskyldes han af tre, da bør twende andre Præster tage Sacramentet med ham; En Munk kan ei hverken søge eller give Freds-Boder, saasom han har frasagt sig Slægtskab; Dersom en Messe-Præst er falsk Vidne, Meeneeder, Tyv, eller Tyvs-Hæler, da udelukkes han af Kirken og Samqvæm, med mindre han efter Bispens Forskrift bøder til Gud og Mennesker, og finder en Forlover, at han i Fremtiden vil ei begaae sligt; Dersom en Geistlig ei haver Frænder,

Knud den Store. Aar 1021.

 der

Knud den Store. Aar 1021.

der kunne annamme Sacramentet med ham, eller sværge for ham, da faste han, og annamme Corsned, det er det viede Brod, og saa gaae det ham, som Gud vil (thi i de Tider troede man, at den Skyldige enten ikke kunde svælge saadant Brod ned, eller og qvaltes i det); Den Geistlig, som holdte sig reenlived, det er kydsk, skulde nyde en Thegns Lov (det er, dommes som en Thegn eller Thanus); Ingen Christen maae i Slægtskab eller Svogerskab, som er i 6 Led, gifte sig, ei heller med sine Faddere, med en Nonne, eller med en forskudt og adskilt Hustrue; Ei heller maatte han have mere end een ægteviet Kone, og ingenlunde søge Skiøger; Femten Dage efter Paaske skulde han give Plougs-Almissen, Qvæg-Tienden til Pindse, og Korn-Tienden til Alle-Helgen; Vilde han ei give Tiende af sin Ager, da skulde Kongens Greve, Bispen og Sognepræsten tage den, lade ham ikkun beholde den eene Tiendedel, og skifte de andre otte (her burde vel staae ni) tiende Dele til Hælften mellem Landherren og Bispen; (Saa stærkt vaagede man den Gang over Geistlighedens Indkomster); Og dette skal skee enten han er Kongens eller en Thegns Mand; Romer-Skatten, det er een Penge, skal betales til Peders Messe-Dag, men udebliver Betalingen over den, da give den til Bispen, og desuden i Straf 30 Penge til ham eller og 30 Skilling, som Bromton har, og 220 Skilling til Kongen; (Herved maae Knud have især vundet den Romerske Paves og Geistlighedens Yndest); Kirkeskatten betales til Mortensdag, men sidder nogen den over, da betale den til Bispen 11 Fold, og give Kongen 220 Skilling; Dersom en Thegn besidder i sit Bogland (det er saadan Eiendom, som han havde skriftligt Skiøde paa, og som han besad arvelig, frie og frelst; Da derimod Folkland besaddes kun af de Ringere efter mundtligt Skiøde), en Kirke, hvorved er en Kirkegaard,

da

da give dertil Trediedelen af sin egen Tiende; Søndagen skulde holdes fra Løverdagens Non, det er fra Klokken ni Formiddag, indtil Lihting, det er Morgenrøden om Mandagen; (Denne Forordning maae mægtig have befordret Lediggang, allerheldst saa mange andre Festdage komme til); Om Søndagen maatte hverken Handel, Folke-Møde, uden i yderste Nødvendighed, Jagt eller nogen verdslig Gierning foretages; Ingen Rettergang eller Ordal maatte holdes paa nogen Festdag; Kort for Festdagene eller og strax efter skulde enhver rette for sig enten som Forlover eller ved Bøder; Alle formanes til flittigen at bekiende deres Synder for Præsten; (Dette maatte efterhaanden meget formilde de haarde Sæder, forekomme meget Ont, og betrygge Kongerne paa deres Throner; Da var det saare nyttigt, men giorde med Tiden en modsat Virkning ved at give Geistligheden for stor Magt); Enhver bør være troe imod sin Hlaford (Lavard, Herre), af alle Kræfter befordre hans Ære, og adlyde hans Villie, thi derved vil han blive Gud behagelig; Enhver Herre bør og vel regiere sine Mænd; (Dette var en stor Styrke for Lehnsforfatningen, naar alle troede dette); Enhver bør kunne Paternoster, Fader vor, og Credo, det Apostoliske Symbolum, og maae ingen, som ei kan det første, gaae til Altars, eller staae Fadder til nogen, eller være tilstæde ved Primsigning. Om denne geistlige Lov mener Pontoppidan, at den er bleven indført i Danmark paa den Samling der holdtes i Slesvig, eftersom de Danske ellers ingen Kirke-Ret havde førend under Waldemar I, men Kofod mener, at der er alt for stor Forskiæl imellem den Danske og Engelske Kirke-Ret til at kunne troe, at den første er taget af den sidste; hvortil kan legges, at de Danske maatte som nye Christne behandles noget lemfældigere end de Engelske, der vare gamle

Knud den Store. Aar 1021.

Christne;

Knud den Store. Aar 1021.

Christne; Men da Kofod tilstaaer dog selv, at Waldemari I. Skaanske Kirke-Ret er taget af ældre Skraaer, som vare for haarde, saa troer jeg dog, at disse Engelske geistlige Love have givet Knud Anledning til ogsaa at indføre en Kirke-Ret i Danmark, og maaskee at tage noget af disse, nemlig for saa vidt de Danskes Tænkemaade vilde tillade det. Dette bliver saa meget des troligere, som Knud førte mange Engelske Lærere til Danmark, der nødvendigen maatte ogsaa føre mange Engelske Kirke-Love og Skikke med sig, der dog meget bleve dæmpede ved Tydske og Danske. Hvad Knuds verdslige Love angaaer, da kunne følgende have Stæd her. Har nogen begaaet en grov Misgierning, da bør Straffen dog være taalelig, og ingen Christen Mand dømmes til Døde for en ringe Sags Skyld (en herlig Lov, som de nyere Tider ved deres grueligge, fremfusne, og for let anbragte Dødsstraffer alt for ofte overtræde); Ingen Christen maae sælges langt hen, eller til hedniske Lande (altsaa maatte de dog sælges, og herved stadfæstedes Trældom); Hexer, Spaamænd, Mordere, Horer skal enten forvises eller dræbes, om de ei bedre sig; (Denne Lov gav rig Anledning til at overtræde den nylig anførte, heldst i Tider, da man var saa fuld af Overtroe); Landflygtig giørde, og de som ei kunde rette for sig, skulde jages ud; Tyve og Røvere skulle udryddes, om de ei afstaae fra deres onde Gierninger; Al Hedenskab forbydes, det er at tilbede Afguder, nemlig de hedniske Guder, og Solen, Maanen, Ilden, Floder, Kilder, Stene, eller noget Slags Træe, eller og at omgaaes med Trolddom, befordre Mord paa nogen Maade, enten ved Lodkastning, Blus, eller nogen Slags Forvildelse; (Heraf sees til hvor aldeles hedniske Skikke mange i Engelland boende Danske endda vare hengivne); Een Mand skal uden

Svig

Svig kun giælde i det gandske Land; Gior nogen falsk Mønt, da miste sin Haand, og ei kunne frie sig enten ved Sølv eller Guld; Skylder han paa Greven, at han har giort det med hans Tilladelse, da befrie denne sig ved tredobbelt Eed, men brister Eeden for ham, da være underkastet samme Dom, som Falskneren; Borger (og Fæstninger), Broer, Skibs-Udredning og Landmagt bør holdes i den Stand, som den almindelige Nytte udkræver; I Vest-Saxen har Kongen Magt over Fredsbrud, Hus-Indbrud, Tyverie, Flygtiges Modtagelse, og Bod for Overhorighed i Krigs Udbud, med mindre Kongen selv vil give nogen heri en hoiere Værdighed (det er, at han ei skulde være underkastet saadan Bod); Begaaer nogen Sag, hvorfor han bør dømmes utlag, det er landsflygtig, udslæger, da har Kongen Magt til at give ham Fred; Besidder saadan en Bogland, da gives han dog i Kongens Hænder, hvis Mand han end er; (Dette var en nyttig Anordning for at indskrænke de vældige Lehnsherrers alt for store Magt, men viser derhos Knuds vældige og kraftige Regimente); Huser eller spiser nogen saadan Landsflygtig, da giælde Kongen 5 Pund, med mindre han kan frie sig, at han ikke har vidst ham at være landsflygtig; Samme Ret haver og Kongen i Mercia over alle Folk; I Danalov (det er at sige i de Engelske Landskaber, og hos de Personer, som fra det 9 Sæculum af rettede sig efter Danske Love og Sæder, som de Danske havde fort did med sig) har Kongen Magt over Slags-Boder, over Boder for Overhorighed i Krigs Udbud, i Hus-Indbrud og Fredsbrud, med mindre han heri vil forhoie nogens Værdighed (rettere Værd, saasom alting, endog Personers Sikkerhed og Værdie, var anslaget i Penge og Vare); Skiuler da nogen en fredlos Mand, eller hæler en Flygtig, da bode efter Loven; Knud den Store. Aar 1021.

Knud den Store. Aar 1021.

Begaaer nogen Uret, eller fælder en vrang Dom, enten for Fiendskab eller for Penge, da bør han efter den Engelske Lov betale Kongen sit Hoveds Værd, hvilket Bromton ansætter til 120 Skilling, med mindre han eedelig tør bekræfte, at han ei forstod at dømme rettere; Han mister og sin Thegns-Værdighed, med mindre han igien kiøber sig den hos Kongen, og han vil unde ham den; Efter Dane-Lov bliver han lahslit, det er skyldig til Bøder for Lovens Overtrædelse, med mindre han frier sig, at han ei vidste det bedre; Hvo som sætter sig imod ret Lov og Dom, han staae til Ansvar for den han hører til; Er han Kongens, da give ham 120 Skilling; Er han en Jarls, da 60; Er han en Hundreds, da 30, og give saaledes til hver, som Engelsk Lov udfordrer; Men i Dansk Lov, om nogen undslaaer sig for ret Lov, da giælde han Lahslite; Anklager nogen falskeligen en anden paa Liv eller Lemmer, da miste sin Tunge, eller og betale sit Hoveds Værd; Ingen maae anklage en anden for Kongen, med mindre han ei kan faae Ret i sit Hundred, og bør enhver klage for sit Hundreds Møde under Straf; To Gange om Aaret skal Borg-Møde (Borg-Ret) holdes, tvende Gange Shire-Møde (i Grevskaberne), eller og oftere; Bispen og Aldermanden skulle være der, og dømme efter Guds og verdslig Ret; Enhver skulde, naar han er 12 Aar gammel, sværge, at han hverken vil være Tyv eller Hæler, og have sin Forlover, for at modtages i sin Hundred og Tithing, hvad enten han er Husbonde eller Tiunde, thi vi ville herefter ikke taale, at nogen mægtig Mand formedelst dettes Forsømmelse beskytter sine ved at give dem snart ud for Frie, snart for Trælle; En uberygtet Mand skal kun rette een Fold for sig, men en berygtet tre Fold, og den er uberygtet, som hverken Eed eller Ordal har bristet for i sit Hundred; Ingen maae

tillades

Knud den Store. Aar 1021.

tillades Stævning, med mindre han med gode Vidner kan bevise, hvorfra han har det, han besidder; Ingen maae kiøbe noget enten dødt eller levende, som er over 4 Penges Værdie, uden han har fire gode Vidner, hvad enten det er i Byen, eller paa Landet; Ingen maae tilegne sig noget, som er stiaalet, forend efter 6 Maaneders Forløb; Kan nogen ved tvende Mænds Eed bevise, at ham efter Mødet i Winchester er hverken Eed eller Ordal brusten, han ei heller har betalt Tyvs-Bøder, da være sig frie, om han end for den Tid har været berygtet; Men fældes han, da stille Forlovere om ei at ville giøre det mere, men hvis han treffes anden Gang, da uden videre Omstændigheder skulle hans Hænder, eller Fødder, eller og begge, efter Sagens Beskaffenhed, afhugges; Men bliver han endda ved i det Onde, da overlades til dem det vedkommer, at udstikke hans Øine (a), afskiære hans Næse, Øren og Over-Læbe, eller og at trække ham Hud og Haar af Hovedet; Enhver Hlaford skal have sine Hirdmænd (Hofmænd, Tienere) paa sin egen Borg, og anklages nogen af dem, da svare han i sit Hundred; Men tager han Flugten, da betale Hlaford den Mands Vere (Værd, Hoveds Værd) til Kongen; Beskyldes da den Hlaford for at have ladet ham undflye, da rense han sig med 5 Thegn, og han selv være den siette; Men brister Renselsen for ham, da betale han sit Hoveds Værd (Hoved-Lod) til Kongen, og være landflygtig; Bliver en Tiunde fældet ved Ordal, da mærkes han (venteligen med et gloende Jern) første Gang,

(a) Möser i Osnabr. Gesch. T. 1. p. 357. mener, at den Straf at blinde var brugelig i Middelalderen, fordi man ei havde Tugthuse, eller vilde bevare dem der, og dog vilde sætte Misdædere ud af Stand til at giøre mere Ont. Dette samme har vel og været Aarsag til at man ellers lemlæstede dem.

Knud den Store. Aar 1021.

Gang, og anden Gang miste sit Hoved; Jo fornemmere og mægtigere en Mand er, jo mere bør han for Gud og Verden bøde, hvad Uret han har giort; Dræber nogen en Præst, han være utlag, med mindre han gaaer frivilligen i Landsflygtighed, eller og boder des mere til Frænderne, og renser sig med den største Renselses-Eed, hvormed han maae begynde inden 30 Dage; Om Søndagen maae ingen Misgierningsmand dræbes, med mindre han vil løbe bort, eller slaaer om sig (figter); Men kan man, griber man ham kun; Arbeider nogen om Søndagen, da staae i Halsjern, og bøde til Gud; En Træl bøde med sin Hud, eller give Hud-Gield; Tvinger en Herre sin Træl til at arbeide om Søndagen, da miste Trællen, og han siden være frie, men Herren betale Lahslit hos de Danske, og Boder hos de Engelske, eftersom han har giort til, eller og rense sig (ved Eed); I Henseende til at bryde Fasten var samme Straf for de Engelske og de Danske, som for det forrige; Den som med Magt undslaaer sig for de Geistliges Ret, giælde Lahslit hos de Danske, og fulde Boder hos de Engelske, eller og befrie sig ved Tylter-Eed; Saarer en nogen, da bøde det, og give fulde Boder til Herren (Gud), og løse sin Haand (det er sin Fried og Rettighed) fra Bispen, eller og miste den; Begaaer en Ægtekone Hor i hendes Mands levende Live, da blive hun en Skam for Verden, han besidde alt hvad hun eier, og hun miste Næse og Øren; En Ægtemand give Boder, som i saa Fald forseer sig; Dersom Fremmede høre, da vige de af Landet med deres Gods og Synder; Vil nogen forraade Kongen eller sin Herre, da miste sit Liv, og alt hvad han eier, med mindre han frier sig ved et tredobbelt Ordal; Figter nogen ved Kongens Hof, da miste sit Liv, uden Kongen vil skiænke ham det; Gior nogen Indbrud i Hus, da bøde til Kongen

gen 5 Pund, hvor den Engelske Lov giælder, men i Kent 5 til Kongen og 3 til Erkebispen, og i de Landskaber, hvor den Danske Lov giælder, betale som forhen brugeligt har været, og dræbes han der, da ligge ugild (det er, intet giældes, betales, bødes for ham); Indbrud i et Hus, Mordbrand, aabenbare Tyverie, Mord og Hlafords-Svig (det er at forraade sin Herre) ere efter Verdens Lov uden Bod; Nægter nogen at hielpe til Borg- eller Broe-Bygning, eller at følge Hæren, da betale efter Engelsk Lov 120 Skilling til Kongen; efter Dansk Lov hvad Brug er, eller og opgives ham 14 at sværge med, hvoraf han udvælge 11; Alt Folket skal hielpe til Kirke-Bygning; Da Folket forhen har været for meget bebyrdet, saa byder jeg alle mine Grever, at de indsamle retteligen af mit eget, og at de deraf føde mig, og at ingen giver mig noget til Underholdning uden han selv vil; Og skulde nogen Greve derfor legge dem i Boder, da betale sin Hovedlod til Kongen; (Ved Kongens eget sigtes til de saa kaldte Kongsgaarder, eller Kongens Domainer, af hvilke i alle Lande nu ikkun lidet er tilovers, og som i de ældre og midlere Tider tiente til Kongernes Underholdning); Døer nogen uden at have giort sin sidste Vilie, da maae hans Hlaford ei tage uden Heregeata, det er Krigsrustning, men det øvrige skal retteligen uddeles til hans Kone, Børn og nærmeste Slægtninger; Heregeata eller Heriot (a), det er en Afgift, som gaves efter en fornem Mands

Knud den Store. Aar 1021.

(a) Nicolson viser i Præf. for Wilkins Angel-Saxiske Love p. 9. at Heriot er det samme som Normanernes Relevium, og at det har været i Brug udi Engelland førend Knuds Tid, sampt at efter en Lov hos ham var deres Boe, som faldt i Krigen for deres Herre, frie for at give Heriot; En viis og billig Lov. Da man ellers af denne Heriots Givelse seer, hvorvidt Rostienesten da allerede strakte sig i Engelland, hvilken er den sande

Knud den Store. Aar 1021.

Mands Død til Kongen, ud af hans Boe, bestemmes efter hans Værdighed; En Jarls bestaaer i 8 Heste, 4 med Sadler, og 4 uden, 4 Hielme, 4 Brynjer, 8 Spyde, ligesaa mange Skiolde, 4 Sværde, og 200 Mark Guld (hvilke sidste udgiøre i vore nu værende Penge, og efter Guldets nu værende Værdie, 30000 Rigsdaler); En Kongens Thegns bestaaer i 4 Heste, 2 med Sadel, og 2 uden, 2 Sværde, 4 Spyd, ligesaa mange Skiolde, Hielmer og Brynjer, og 50 Mark Guld (der i vore Penge udgiøre 7500 Rigsdaler); En ringere Thegns udi een Hest med Ride-Toi og Vaaben, eller og saa meget som Bod for Halsjern beløber sig til i Vest-Saxen; Men i Mercia 2 Pund, og ligeledes i Ost-Angeln; Men en Kongens Thegns hos de Danske, som har sin Frihed (Soce, immunitas, Herlighed og Rettighed, eller Birk at dømme sine Undergivne) er 4 Pund; men er han meget bekiendt hos Kongen, da 2 Heste, een opsadlet, og een ikke, eet Sværd, 2 Spyde, 2 Skiolde, og 50 Mark Guld; Men den ringere kun 2 Pund (hvoraf sees hvor rigt Engelland da var, og hvor got de Danske havde forsynet sig; Alting synes at vise, at Engelland var langt rigere end Frankerige, og de fleste andre Europæiske Lande, men de samptlige maaskee rigere end 3 til 400 Aar efter, hvortil jeg ingen anden Aarsag kan give, end at meget Guld og Sølv er bleven sendt til Asien for Øster-

sande Oprindelse til den egentlige Adel, saa bør man ingenlunde tvile paa, at jo denne sidste har begyndt i Danmark under Knud, tilligemed den første, eftersom de Danske lærte det i Engelland, og endel Danske allerede under Knud forlode England, og nedsatte sig i Danmark; hvilket end mere skede under Magnus, og allermeest under Svend Estrithsön, da endog mange Engellændere flyede til Danmark, hvor Svend tog vel imod dem, og uden Tvil forlehnede dem med Gods, eftersom de vare vante til i England, hvorved Lehnsvæsenet mægtigen maatte gaae frem.

Østerlandske Vare, der da ginge deels igiennem Rusland, deels igiennem Ægypten ved Venetianernes Middel); En Enke maae ei gifte sig forend 12 Maaneder efter sin Mands Død, men da vælge hvem hun vil; Gifter hun sig før, da miste sin Morgengave, og alt hvad hun har faaet med sin første Mand, som hendes nærmeste Frænder skulle tage i Besiddelse, om hun end er bleven taget med Magt af sin anden Mand, thi i saa Fald skal hun gaae fra ham, og aldrig mere ville være hans Hustrue; Inden Aaret er omme skal hun give Heregeatan fra sig; Hverken Kone eller Pige maae tvinges til at gifte sig, ei heller maae de kiøbes for Penge, med mindre Manden vil frivilligen give noget (Herved sigtes til den gamle Nordiske Skik at kiøbe sin Kone, og altsaa begyndte Christendommen at skaffe Qvinderne større Rettigheder end før, men den, saavelsom Kongemagten og Lehns-Systemet, indskrænkede Mændenes Magt og Myndighed, fordi enhver Husbonds Konge-Magt, at jeg saa skal kalde den, maatte aftage, naar de andres skulde gaae frem); Husmoderen skal eene have Nøglen til sit Skab, Kiste og Skrin, og staae til Ansvar for de Tyvekoster der findes; Den Skik de Giærrige forhen brugte, at Barnet i Buggen blev endog anseet for skyldig, aflegges herved alvorligen, som Gud forhadt; (Venteligen bør dette forstaaes saaledes, at om Tyvekoster vare skiulte i hans Bugge, saa blev og Sag anlagt mod ham); Flyer nogen fra sin Herre, eller Staldbroder, i Krig enten til Lands eller Vands, da miste sit Liv, og Herren igientage det Land, han har givet ham, og Kongen det Land, han selv har eiet; (Herved maatte Kronens Gods meget forøges); Men falder han i Krig ved at følge sin Herre, enten uden- eller indenlands, da miste hans Arvinger ikke Heregeata, og de dele hans Jorder og Eiendomme; Enhver bør have

Knud den Store. Aar 1021.

Knud den Store. Aar 1021.

Jagt i sin egen Skov, og paa sine egne Jorder, men enhver bør og under Bøder holde sig fra Jagt, hvor jeg (Konge) har lyst Fred; Enhver bør til Folkemode, frem og tilbage, have Fred; Foragter nogen disse Love, han være sig Dansk eller Engelskmand, som Kongen nu har sat, han betale første Gang sin Hovedlod, og anden Gang dobbelt, og tredie Gang miste alt hvad han eier og har. — Det er klart, at mange af disse Anordninger forekomme i vore gamle Love, ja at nogle endog ere paabudne i vore nye, deels fordi de fra de ældste Tider ere grundede i de Nordiske Folkes Skikke og Tænkemaade, deels og fordi de ere grundede paa den da vedtagne Christen-Ret, og Conciliernes Slutninger; Thi man maae ei troe, at Knud har indført denne Lov hel og holden i Danmark selv, hvorvel nogle Anordninger ere maaskee af ham bragte i Brug der. Udi Efterretningen om Concilium i Winchester hos Wilkins, som jeg, paa et par Tilflikninger nær, holder rigtig, hvorvel først opsat, som den nu er, i det 13 Sæculo, siges udtrykkeligen, at det Concilium, hvori Knud gav Love, holdtes til Winchester i hans 5 Regierings-Aar (det er 1021), at det blev underskrevet af de Erkebisper Wulstan og Adelnod, af Bisp Alwin, og flere Bisper, af 7 Hertuger, 7 Greveder, adskillige Abbeder, mange Thani; At der siges at Hardeknud siden stadfæstede dette, tilligemed de Erkebisper Adelnod og Alfric, kan og gierne være rigtigt, thi den sidste blev Erkebisp 1023, og døde 1050, og den første døde 1038, naar kun antages, at Hardeknud har, som beskikket Eftermand, stadfæstet disse Love i hans Faders levende Live. Naar jeg betragter, at Mathæus af Westmünster fortæller, at Knud antog til Oxford Edvardi I. Love, hvorvel han urigtigen henfører dette til 1022, da det skede 1018, og at han lod dem oversætte fra Engelsk paa

Latin,

Latin, som maaskee er skeet 1022, og derpaa befale, at de for deres Billigheds skulde følges saavel i Danmark som i Engelland, saa tiener dette efter mine Tanker til en stor Styrke for den Mening, at Knuds Engelske Love have ogsaa for en Deel giældt i Danmark; Hertil kommer, at Edvardi Love ere korte, og at endeel af dem bleve vedtagne i Forbundet imellem ham og den Danske Kong Guthrum i Ost-Angeln, saa at de Danske vare for en Deel vante til dem, da der stedse var megen Omgang imellem de Danske i Ost-Angeln og dem i Danmark.

Knud den Store. Aar 1021.

Af disse Kong Knuds Engelske Love haves en anden latinsk Oversættelse i det Colbertinske Bibliotheque udi Paris n. 3860, hvilken Codex man holder for at være fra det 12 Sæculo, baade for Skriftens Skyld, saa og fordi en Genealogie af de Engelske Konger staaer bag deri, som slutter med 1189; Og af dem findes i den Magnæanske Samling en Udskrift ved vor lærde Rostgaard. De betydeligste Tillæg og Forskielligheder i den, thi Udeladelser taler jeg ikke om, ere følgende: Først er en Indgang, hvori siges, at hvert Engelsk Rige havde fra gammel Tid sin egen Lov, men at denne Knuds skulde giælde over gandske England (herved maae dog agtes, at han ikke hævede Forskiellen mellem den Vest-Saxiske, Mercïske og Danske Lov, det dog mest bestod i Bødernes Forskiellighed). For Fredsbrud i en maadelig Kirke skulde gives 80 Skilling, det er 4 Pund. Den som holdte Romer-Skat tilbage skulde give Kongen 40 Penge; Anden Gang ligsaa meget, tredie Gang miste alle sine Eiendele. Vil nogen begrave sin Paarørende i et andet Sogn, end hans eget, da betale Siæleskat. Tre Gange om Aaret skulle de Christne i det mindste nyde Christi Legeme og Blod (Saa staaer hverken i den Angel-Saxiske Text, ei heller i Brom-

 tons

Knud den Store. Aar 1021.

tons latinske Oversættelse, men da dog denne Codex er gammel, saa bliver dette Udtrok altid mærkeligt). Vite skulde betales, gives, til den der havde Sag og Socne, det er Sigt- og Sagefald. Figter nogen paa Thinget, da betale Vere og Vite, og give Greven (Jarlen) desuden 40 Skilling; Figter han ved Grevens Hof, da betale 20 Skilling, men skeer det i en Bondes (Cherlman) Hus, da 6 Skilling, og i den, som de Engelske kalde Rad Knith, eller Sexhendeman (a), 18 Skilling (saadan Knight maae da have været en ringe Adelsmand). Heregeat for en Jarl bestæmmes her kun til 50 Mark Guld, da der i den Angel-Saxiske Text staaer 200; For en Konges Thegn, i Fald han er fattig, til 40 Skilling; For en ringere Thegn i Vest-Sex sættes her kun 10 Skilling, da i den Angel-Saxiske Text staaer 2 Pund. I denne Codex ere i alt 28 geistlige Love, og 83 verdslige, og at her ere saa mange, endskiønt adskillige ere udeladte, kommer deraf, at de Angel-Saxiske ere her undertiden delte i to til tre. Derefter komme 65 andre Love, som ei findes i den Angel-Saxiske Text, og hvoraf den første handler om Nam, og den sidste om Jernbyrd. Det mærkeligste der er, at en Samling af 7 Mænd (som ginge ud at røve) kaldtes Røvere; Derfra til 35 kaldtes Hlot, og derover en Hær; (Noget saadant forekommer i vor Edda); Den som i Hlot dræber en Tvihende, eller Cearlman (Bonde), skal betale Vere og andre Boder, og hver som har været med ham, 30 Skilling; Dræbes en Thegn (af saadan Hlot), da betale Vere og Vite, og hver, som har været med, 30 Skilling; Derefter komme Boder af adskillig Værdie

for

(a) Hende, Haand betyder saa meget, som at være sin egen, at være frie, altsaa gialdt denne Knight saa meget, som 6 frie Mænd.

for Saar paa hvert Ben, saaledes som brugelig haver været hos alle Tydske og Nordiske Folk; Saar med Huller i Hovedet ansættes for 30 Skilling; er Hullet kun i det ydre Ben, da 15; Skiules Saaret af Haaret, og er een Unze lang (det er som det første Led af Tommelfingeren), da 1 Skilling, men er det af samme Størrelse uden for Haaret, saa 2 Skilling; Skiæres Øret af, gives 30 Skilling; Tabes Hørelsen, da 60; Mærkeligt er det, at lige Bøder, nevnlig 30 Skilling, er sat for begge Arme, og for Tommelfingeren, hvilket vel har havt Hensigt til Krigstienesten; Naar der og sættes 18 Skilling, som er mere end for nogen anden Finger, for den der er nærmest den lille Finger, saa er det for Hæders Skyld, fordi man da altid bar Ringe paa den; For det lønlige Lem gaves 80 Skilling, naar man endda var i Stand til at avle; Efter Mercia Lov var en Cherlmans (Bondes) Værd 200 Skilling; En Thegns 6 Gange saa meget, nevnlig 1200 Skilling, og Kongens 220 Pund i sig selv, og for hans Værdigheds Skyld endda ligesaa meget, hvoraf hans Slægtinge skulde have den ene halve Del, og Folket den anden; Heraf sees best hvad Begreb man da giorde sig om en Konge, og at næsten alting kunde forsones med Bøder, endog Drab, men ikke Mord; En Thegns Eed gialdt ligesaa meget som 7 Bønders, og en Præstes ligesaa; For denne gaves 7 dobbelt Bod, hver af 20 Skilling eller 1 Pund, at deles mellem Bispen og de Fattige, foruden den egentlige Vere; Enhver Bye skulde have sit Fællig, og skriftlig Bevis til ævig Arv paa sit Alodium (Odel), sampt Bod for Brud derimod, og deres Værd som eiede det, naar de forbrøde det; Al Vite (den Slags Bod), saavel geistlig som verdslig, deltes efter gammel Skik mellem Kongen og Bispen; Greven havde, fælles med Konge, den tredie Penge af de Byer, hvor der

Knud den Store. Aar 1021.

kiøbsloges,

Knud den Store. Aar 1021.

Kiøbstoges, de Flekker og Landsbyer, som hørte til hans Grevskab, og dobbelt Mund (det er, Fred, Forsvar, nemlig Afgift derfor), dobbelt Mandebod, dobbelt for alle Forbrydelser, og dobbelt Vere, eller Værd; I Kent havde Kongen og Erkebispen det samme, tilligemed Brud (Mundbrech) derimod, dog med den Forskiæl, at Kongen tog kun 9 dobbelt, men Erkebispen 11; Naar en Bonde voxte til den Magt, at han som sin egen Odel besad 5 Huder, sin egen Kirke med Klokke, sit Kykken, Port, Sæde, og sin Foged (Privatum Præfectum) ved Kongens Hof, da kunde han blive Thegn; Naar en Thegn tiente Kongen, red for ham i Ærinder (var hans Missus eller Ombudsmand), og han igien havde en under sig, der besad 5 Huder, tiente sin Herre ved Kongens Hof, og havde tre Gange som Sendebud besøgt Kongen, saa kunde saadan en siden sværge for sin Herre; Blev en Thegn Greve, da besad han alle en Greves Rettigheder; Naar en Kiøbmand havde tre Gange paa sin egen Bekostning reist over Havet, da kunde han naae den (mindre) Tegns Værdighed; Beskadigelsen af Oxers, Koers og Hundes Lemmer var og ansat til visse Penge; Jernet skulde i Ordal veie tre Pund. Det er Skade at den latinske Oversætter af disse Love har ofte ei forstaaet den Angel-Saxiske Text, saa jeg derfor frygter for undertiden at have forfeilet Meningen. Alle disse Love kunde Kongen ei afskaffe eller overtræde, med mindre det i sidste Fald skede med Magt, og da blev han ilde anseet derfor, og havde ofte stor Uleilighed deraf; Nye Love kunde ei giøres uden med Stændernes Samtykke, og enhver havde sine fastsatte store Friheder og Rettigheder. Endog i Engelland seer man, at Bønderne vare da paa en god Fod, beklageligt kun, at der vare Trælle. Meget af alt dette havde sig ligedan i vort Norden. De

Tillæg,

Tilleg, som findes i den Colbertinske Codex, ere alerede ved den lærde Hearne trykte i Textu Roffensi, efter den Codex som tilhører Kirken af Rochester, p. 38—47. Om denne Codex og om Canuti Love findes en meget lærd Afhandling af vor Kofod Ancher i Actis literariis Universitatis Hafniensis 1778. p. 181—196, hvor han formoder, at Lovene i denne Codex ere senere udgivne af Kong Knud selv, end de første, og mod Slutningen af hans Liv; at denne Codex er skrevet i det 12 Sæculo, som Baluze og Mabillon alerede have formodet. Kofod viser og, at Knud har indført mange af Alfreds, Edvards, Edgars og Ethelreds Love blant sine, og heri handlede han uden Tvil viseligen, som og sikkerst, saasom mange af disse Love vare gode, og passede sig paa det Engelske Folk, det ei heller havde været raadeligt paa eengang at afskaffe og omstøbe alle dets Love og Skikke.

Knud den Store, Aar 1028.

Om Knud ogsaa har paa samme Tid til Winchester udgivet sine Anordninger de Foresta, eller om Skovvæsenet, bestaaende i 34 Artikler, skal jeg ikke sige; Troligt er det, og derfor vil jeg nu anføre dem. Disse Love haves alene hos Spelman, og det kun paa Latin; Deri siges, at Kongen har beskikket 4 Thani i hvert Landskab til at dømme i Skov-Sager over gandske Engelland, saavel for Engelske som Danske; Under hver af dem skulle være 4 mindre Thani, som de Engelske kaldte Less-Thegen, og de Danske Yongmen. Disse sidste fire maatte ei dømme i Sagerne, men alene drage Omsorg for Vildtet, Skoven og Jagten, og kunde siden ophøies til den Værdighed, de Danske kaldte Ealdermen (Oldermænd); Under hver af dem skulde atter være tvende andre kaldte Tienman, det er Decurio, af ti, og de skulde passe paa om Natten i Skoven; Skulde saadan en være Træl, naar han hertil blev sat, saa skal han strax være frie,

 naar

Knud den Store. Aar 1021.

naar han kommer til dette Embede; Enhver af de store Thani skulde aarlig faae af Kongens store Rustkammer, 2 Heste, een opsadlet, og een uden Sadel, 1 Sværd, 5 Lantzer, 1 Spyd, 1 Skiold, og 200 Solvskillinger; Enhver af de ringeste Betientere 1 Lantze, 1 Armbrost, og 15 Solvskillinger; Alle disse Betientere skulde være frie for at mode paa noget Thing i Hundred, og for al Krigstieneste; De Mindre af dem skulde dommes af de Storre, og de sidste af Kongen selv; Disse fire skulde domme i Kongens Sted, uden naar han selv var nærværende, i alle Skov- og Jagt-Sager, og de Skyldige sværge selv siette, men Ordal (det er Jernbyrd) ikke bruges uden i hoieste Nodvendighed; Den som vidnede falsk skulde give til Kongen 10 Skilling, hvilket de Danske kaldte Halsefang; Hvo der begik Vold imod de fornemste Skov-Thani, skulde, om han var en fornem Mand, miste sin Frihed, og, om han var en Almuesmand, sin hoire Haand; Men næste Gang, begge deres Liv; Figtede nogen med saadan fornem Thanus, da betale Were og Wite, Hovedlod og Boder, og til denne Thanus 40 Skilling; Begaaer nogen Fredsbrud, Grithbrech, imod de Middelmaadige, da betale Kongen 10 Skilling; Slaaer nogen dem, da betale ligesaa meget som for Draber af et Dyr til Kongen; At forgribe sig paa Dyrene har fra de ældste Tider billigen været regnet iblant de store Misgierninger, men at skade Skoven er kun en ringe Forseelse, med mindre det skeer i Kongens Dyrehauger (Chacea); Driver en fornem Mand et Stykke Vildt adstæd, saa det stonner, da bode han til Kongen 10 Skilling, om det end er skeet ved en Hændelse; En ringe Mand bode dobbelt, og en Træl miste sin Hud; Men dræber nogen et Dyr, da betale dobbelt, og atter betale (Igield og Tvigield), og have forbrudt sin Hovedlod til Kongen;

Kongen; Men bringes et Konge-Dyr (Kron-Hiort), som de Engelske kalde Stag, ud af Aande, da miste den Fornemme sin Frihed i eet Aar, den Ringere i twende, og en Træl være utlag og fredløs; Men dræbes saadant Dyr, da miste den Fornemme sit Frelse-Skiold (Scutum libertatis, hvorved han tabte al sin Værdighed), den Ringere sin Frihed, og Trællen sit Liv; Dog Bisper, Abbeder og Baroner anklages ei for Jagten, med mindre de dræbe Konge-Dyr, og da overlades Sagen til Kongen; For Raaer, Harer, Kaniner, som og ere i indelukte Skove, gives ogsaa Boder; Men Oxer, Koer, endskiønt de opholde sig i Skoven, og Under-Betienterne ogsaa bør drage Omsorg for dem, regnes dog ei til Jagten; Ræve og Ulve regnes ei heller dertil, og derfor bødes intet for dem, med mindre de dræbes inden for Giærderne, da en ringe Bod gives for dem; Ingen maae uden de store Thani deres Tilladelse røre ved Busker eller Underskov; skeer det, da ansees som den, der har brudt Kongens Chacea; Ligesaa den der sauger en Eeg eller andet Træe over, hvoraf Dyr kan leve, og bøde desuden til Kongen 20 Skilling; Enhver frie Mand kan paa sin Grund have Jagt og Skov, dog uden Chacea, og maae enhver skye Kongens; Ingen ringe Mand maae have eller holde de Hunde, de Engelske kalde Greihounds (det er egentlig en Blak-Hund, Gilvus, maaskee en Dogue, af de store Engelske, en Bulbider); Men en Fornem, naar Hundens Knæe ere blevne brudte i Overværelse af den fornemste Thanus, men endog uden dette, naar han holder ham 10 Mile fra Skoven; Men for hver Mil, de komme nærmere, bøde een Skilling; men findes de (tæt) uden for Skovens Lukke, da bøde Eieren 10 Skilling til Kongen; Men de Hunde kaldte Velteres eller Langevan (Hare-Hunde, Støvere), saa og Ramhundt (efter Or-

Knud den Store. Aar 1021.

det en Vædder-Hund, maaskee en Mynde) maae enhver holde uden Knæebrud, da der er ingen Fare ved dem; Men blive de galne og vanke om, da bode Eieren til Kongen som for utilladelige Ting; Findes de inden for Skovlukken, da bode deres Eier, som for en ringe frie Mands Værd, hvilken efter Varnernes, det er Thuringernes Lov, er fastsat til 200 Skilling; Men bider den gale Hund et Dyr, da bode 240 Skilling, og bider den et Konge-Dyr, da bør det ansees for den største Misgierning. — Af dette sidste mærkelige Stæd sees, hvor gammel Varnernes og Thuringernes Lov, som vi endnu have, er, og bliver det herved troligt, at Thuringerne ere en Green af Varnerne, og at begge have havt Samfund med de gamle Angler og Saxer, allerheldst man hos Tacitus alerede finder, at Angler og Varner havde Hertha til fælles Guddom. Da dette er taget af Varnernes Lov, saa bliver det og herved troligt, at Engellænderne have fra gammel Tid havt haarde Jagtanordninger for Kongens Vildt, saa at disse Love, hvis Umenneskelighed falder enhver i Oinene, endskiønt de senere Tider have jevnligen skiærpet dem, bør ei gandske skrives paa Knuds Regning; Nei han har fundet dem, og ladet dem, som en Jagtelsker, staae, ja fornye, og udvidet dem. Det bliver ei heller utroligt, at han og tildels har ført dem ind i Danmark, saavidt dets Forfatning og Folkenes Tænkemaade det vilde tillade, da Jagten har venteligen der været i de ældre Tider meget frie for de frie Folk, ligesom i Sverrige og Norge. Valdemarerne, myndige Konger og store Jagtelskere, have siden udvidet og skiærpet dem. Det er og mærkeligt, at for Skoven droges saa liden Omsorg, hvilket vel deels er kommet deraf, at den var paa de Tider i saadan Opstand og Overflodighed, at man tænkte den aldrig kunde forødes; Men deels og deraf, at de Store og Kongerne,

gerne, og deres Raadgivere, mere saae paa deres egen Fornøielse, end paa det Nyttige, end paa Landets Beste. Dog hvor billig er ikke ellers den Lov, at Ræve og saadanne Skade-Dyr ei regnes til de hægnende Dyr, men at enhver frit maae slaae dem ihiel; Og hvor meget billigere er endda ikke den Lov, at Dyrenes Frelse tales alene om i Skovene, og ei paa Marken, hvorvel den Sag er meget mørk, eftersom man og havde aabne Dyrehauger, og Jagthunde ei maatte være nærmere end ti Mile (92).

Knud den Store. Aar 1021.

Det den Franske Skribent Glaber Radulph fortæller om den Normand Rudolph og hans Bedrifter i Italien, maae høre deels til dette Aar 1021, deels til de foregaaende. Da Glaber haver levet paa de Tider, og ender sin Historie med 1044, saa fortiener han største Troværdighed, og derfore undrer jeg mig over Muratori, som taler saa lidet om Rudolphs Bedrifter. Hvor-

(92) Chr. Sax. p. 152. Lang. Script. T. 2. p. 462. 453. Historia Ramesiensis c. 84. ap. Gale T. 1. p. 438—441. c. 81. p. 437. F. Vig. p. 620. M. Westm. p. 207. 209. W. Malm. l. 2. c. 11. p. 73. Rog. de Hov. p. 437. Sim. Dun. c. 177. Torfæi Hist. Norv. T. 3. l. 1. c. 10. p. 16. Bromton c. 909. 913. 914—932. Monast. Angl. T. 1. p. 68. 293. Hickesii Grammatica Anglo-Saxon. p. 163. Whartoni Angl. Sac. T. 1. p. 235. Alfordi Annal. eccl. Angl. T. 3. p. 493. Mabillonii Acta Sanct. T. 2. p. 640. Lelandi coll. T. 3. p. 356. Hickesius in Wanleji catal. p. 234. Reyneri Apostol. Benedict. Part. 2. p. 130. App. p. 44. Gram i Kiøbenh. Selsk. Skr. T. 1. p. 45. 46. Gram in Meurs. col. 187. Lambardi Archæonomia p. 97—126. Wilkinsii leges Anglo-Saxonicæ p. 126—147. Pontoppidani Annales eccl. Dan. T. 1. p. 172. Kofods Danske Lovhistorie T. 1. p. 27. 28. Wilkins Conc. Angliæ T. 1. p. 297. 299—309. Bibl. Mss. Montfauconii p. 985. M. Westm. p. 207. Spelmanni Gloss. Archæolog. p. 240—242. Suhms Forb. p. 47—49. 54. 108. 118. 119. Alfordi Annales T. 3. p. 485—489.

Knud den Store. Aar 1021.

om alting er, saa lader Glaber denne Rudolph drage til Pave Benedict i Rom, som foreslog ham, da han var en vakker Kriger, at stride mod Grækerne, der foruroligede Italien. Rudolph var hertil villig, naar de, som det mest angik, vilde staae ham bi. Paven sendte ham da til de Langobardiske Herrer i Benevent, som imodtoge ham venligen, hvorpaa han angreb, dræbte og udjog de Grækiske Oppebørselsbetientere. De Træfninger, Glaber derpaa fortæller, ere uden Tvil dem jeg forhen har anført mellem Melus og Grækerne. Hvorom alting er, saa, da Rudolphs lykkelige Fremgang rygtedes til Normandie, droge mangfoldige Normaner med Hustruer og Børn til Italien, og finge ei alene Forlov dertil af deres Hertug Richard, men bleve endog tilskyndte af ham. Da denne Hob kom til Alperne, og til det Bierg kaldet Mont iou (Mons Jovis), fordrede Bevogterne Penge af dem for Giennemgangen, men de sloge sig igiennem, og komme til Rudolph. Efter omvexlende Lykke saae Rudolph sig ei stærk nok, og begav sig derfor til Keiser Henric, og bad ham om Hielp. Keiseren tog vel imod ham, og gav ham anseelige Foræringer. Efter Slaget ved Cannas søgte Grækerne at bemægtige sig en vis Dattus, som var en Frænde af den bortdøde Melus, men han tog sin Tilflugt til Athenulf, Abbed af Monte Cassino, og blev tilligemed nogle Normaner af Pave Benedict anbetroet Taarnet Garigliano, som han da eiede. Dog den Grækiske Catapan eller Feltherre kom med Tilladelse af Fyrst Pandulph 4. af Capua uformodentligen for det, og tvang det efter tvende Dages Beleiring til at overgive sig, hvorpaa Normanerne bleve efter Abbed Athenulphs Bøn satte paa frie Fod, men Dattus puttet den 15 Junii udi Bari i en Sæk, og druknet. Disse Omstændigheder bevægede Keiser Henric til at haste til Italien,

sien, hvor han ved sin Ankomst holdt Julen. — I Rusland drog Brätschislaw, Fyrste af Polozk, og en Søn af Isaslaw, og Broder til Storfyrsten Jaroslaw, op imod Novogrod, indtog den, og førte Indvaanerne tilligemed deres Formue til Polozk, dog Jaroslaw drog fra Kiow imod ham, og naaede ham ved Floden Sudower syv Dage efterat han var draget fra Kiow, overvandt ham, og sendte Nowogroderne til deres Bye igien. Da nu Varegerne boede i Mængde i det Nowogrodske, saa maae de have havt Deel heri. — Udi Norge forfremmede Kong Oluf Christendommen af alle Kræfter, særdeles paa Helgeland, og i det Tronhiemske, Gudbrandsdalen, Hedemarken, Ringerige, Romerige, Solver, deels ved Magt, deels og ved Gaver, Løfter og Undervisning af Bisp Sigurd. Denne Mand var tilligemed Grimkil, Rodulph og Bernard bleven hentet fra Engelland ved Kong Oluf. Den sidste var den samme, som havde prædiket i Skaane. Oluf brugte dem ei alene i Norge, men sendte dem og til Sverrige, Gotland og andre Lande for at prædike Troen. Han sendte og Gesandter med Gaver til Erkebisp Unvan i Bremen, og begierte at han vilde tage vel imod hans Bisper, saa og at sende ham af sine for at undervise den vankundige Hob. Om Sigurd eller Sigfred skriver Adam, at han prædikede baade for Svenske og Norske, og at han blev Bisp efter Grimkil, og denne efter Johan, da der dog var uden Tvil en temmelig lang Tid imellem disse tvende sidste, allerheldst denne Johan uden Tvil er den Jon, som var hos Oluf Tryggvasön, og der efter hans Død vendte sig til Sverrige, hvor han er bekiendt under sit rette Navn Sigfred, og hvor han døbte Kong Oluf; Men som det ellers ikke lader, at Norge har under Jarlerne havt nogen Bisp, saa kan Grimkil gierne kaldes Johans Eftermand. Henschenius mener, at Sigefred

Knud den Store. Aar 1021.

er

Knud den Store. Aar 1021.

er først Aaret forhen, nevnlig 1020, kommet til den Norske Konge. De gamle Nordiske Missaler og Breviarier synes at ansee ham for den samme Sigefred, der omvendte den Svenske Kong Oluf, de kalde ham derfor Erkebisp, og de Danskes og Norskes Lærer; Men har den, som omvendte Sverrige, opholdt sig i Wexio til sin Dødedag efter deres egen Beretning, saa kan han ikke være den, der var hos St. Oluf i Norge, eftersom denne efter Adami Bremensis Vidnesbyrd levede næsten til Adams egen Tid, og synes at være død omtrent 1064, thi ellers maatte den første have blevet alt for gammel. De Levninger af en Bisp Sigfred, som forvares i Lunds Domkirke, have uden Tvil været af den, der omvendte den Svenske Kong Oluf. Denne Konge døde i dette Aar, og havde sin Søn Anund til Eftermand. Hans Hof-Skald, den Islænder Ottar den Sorte, forlod det Svenske Hof efter hans Død, og blev udi Solløer den Norske Olufs Mand. Den Svenske Oluf søgte, efterat han havde antaget Christendommen, at forstyrre det store Afgudstempel i Upsal. Hedningene, som frygtede derfor, formaaede ham til paa et Thing at forlade den Egn, saafremt han selv vilde vedblive at være Christen, og derimod at udvælge den beste efter eget Behag udi det gandske Rige, til at opholde sig paa, og der at bygge Kirke og indføre Christendommen, dog paa Vilkaar ei at tvinge nogen til at forlade sin Fæderne Troe, men at enhver maatte have Frihed til frivilligen at blive Christen. Bedre, ædlere og lemfældigere Maade til at fremme Christendommen paa kan ei tænkes, og udviste de Svenske Hedninger herved en Tænkemaade værd de mest oplyste Tider. Jeg er vis paa, at de Danske og Norske havde giort det samme, men deres mindre indskrænkede, sampt myndige og strænge Konger, der havde større Medhold end de Svenske, til-

lode

lode dem det ei, hvorfor og Christendommen vel for, men ei paa saa retmæssig og god en Maade, blev indført i disse tvende Riger, og især udi Norge, undtagen under Jarlerne. Den Svenske Oluf, glad over bemældte Beslutning, begav sig derpaa til Vest-Gotland, maaskee fordi det laae nær Danmark og Norge, hvor alerede saa mange vare Christne. Der opholdt han sig meget i Skara, og beskikkede ved Erkebisp Unwan af Hamborg Purgot der til den første Bisp, som omvendte mange Vest- og Ost-Gother. Ved ham sendte og Oluf stor Skiænk til Unwan. Denne Konge lod døbe sin Dronning og deres fælles Søn Anund, der i Daaben fik Navn af Jacob, saa og sin Frille-Søn Emund, som var ældre. Efter disse Omstændigheder er det intet Under, at udi Hervarar-Saga siges, at Svetrige da kaldtes christent. Der vidnes ellers, at Oluf regierede længe, og var mægtig. Den Norske Oluf drog nu ud fra Nidaros eller Tronhiem med 300 Mænd Nord efter, og tvang overalt, især i Numedalen, Almuen til at blive Christen, og det under Livs, Lemmers og Eiendommes Tab, hvilket han og for en Deel satte i Værk paa mange, der tænkte billigen at Folket vel kunde have anden Troe end Kongen. Paa samme Maade foer han og frem paa Helgeland. Derfra vendte han tilbage til Tronhiem. Dette gik for sig 1020, men i dette Aar 1021 drog han efter Paaske med 300 Mand til Ind-Thronderne, der endnu underhaanden vedligeholdte Hedenskabet, og anrettede paa Mære stort hedensk Offer. Did seilede han hen noget efter Paaske, overfaldt dem uformodentligen, og lod dræbe den mægtige Mand Aulver paa Egge, sampt legge alt hans Gods under Kronen, hvilket han dog siden skiænkede til Kalf Arnesen. Siden tvang han dem af Lessøe, Dofre, Vaage, Lom, Hedal og Gudbrandsdalen, un-

Knud den Store. Aar 1021.

Knud den Store. Aar 1021.

der Trudsel at afskrækkende Bygderne, til at lade sig døbe, og i den sidste Egn lod han nedslaae Thors Billede, og der døbte den mægtige Herse Dale Gudbrand ved Biskop Sigurd. Paa samme Maade christnede han Hedemarken, Thoten, Hadeland, Ringerige, Romerige, i hvilken Egn han maatte stride imod Bønderne, for at twinge dem dertil, Soloer; Derpaa drog han til Romerige igien, og befoel at den saa kaldte Heidsivia Lov, givet af Kong Halfdan den Sorte, Harald Harfagers Fader, skulde giælde over alle Oplandene, og dømmes efter paa Heidsive Thing. De Orkenøiske Jarler, Bruse og Porfin, komme til ham, forend han forlod Tronhiem, og bleve hans Mænd; Den første overgav han de to Trediedele af Øerne, og den sidste den ene Trediedel. Paa Solloer kom den bekiendte Skald Ottar den Sorte til ham, som da havde forladt Sverrige efter Kong Oluf Svenskes Død, og blev nu hans Hof- eller Hird-Mand. Efter nogen Tid faldt han i Kongens Unaade, fordi han for meget havde berømt Dronning Astrid, med hvilken Kongen levede ei for vel; Han blev derfor kasted i Fængsel, hvor han sad i tre Dage, og siden fremført, og anklaget paa sit Hoved; Men da sang han et Vers Kongen til Ære, som han havde giort efter Sigvaturs Tilskyndelse, hvorved han ei alene reddede sit Liv, men endog vandt Kongens Naade. — Ved denne Tid levede omtrent 12 Mile fra Lund i Skaane udi en Skov en Eremit, ved Navn Anselm, som havde opholdt sig der i 26 Aar, og som skal have seet den Hildesheimske Bisp Bernwards Siæl fare til Himlen, hvilket maae være skeet 1023 den 20 November, thi da døde Bernward (93).

Kong

(93) Bouquet T. 10. p. 25. 26. 159. 223. Muratorii Gesch. von Ital. T. 6. p. 112—116. Nestor p. 122. 123. Snorro i Olaf Helga S. c. 111—120. Ad. Br. L. 2. c. 40. 41. Id. de situ Daniæ &c. c. 99.

Acta

Kong Knud laae ude ved Øen Wight med sin Flode, maaskee frygtende for et Indfald af den Normaniske Hertug Richard. Ved denne Tid regierede Roderic eller Rytherch i Syd-Wales, og Jago eller Jacob i Nord-Wales, og kaldtes det forste ogsaa Demetia af Deveit ɔ: Faar paa Walisk, fordi der vare mange deraf, som Baxter mener. Ved denne Tid reiste Erkebisp Ethelnoth til Rom, og fik der Pallium af Pave Benedict, sampt forligede Abbed Leofvin af Ely med Paven, der efter Munkenes Beskyldninger havde slette Tanker om ham, ja skaffede ham sit Abbedie igien. Paa sin Hiemvei fik han i Pavia en Arm af den hellige Augustinus, hvilken den Langobardiske Kong Luitprand havde i 8 Sæculo kiobt for 100 Mark Solv, og 1 Mark Guld; og sendte Ethelnoth den til Coventry, af Kierlighed for Greve Leofric. Efter sin Hiemkomst indviede han den 1 October Joseph til Bisp i Landaf, og siden skienkede ovenmældte Rytherch ved sit Diploma meget Gods didhen efter Ethelnoths Paaminnelse, og efter Anbefalingsbrev af Kong Knud, hvilket synes at vise, at Rytherch da i nogen Maade stod under ham; Udi samme Diploma siges Rytherch at have regieret over gandske Wales. Til St. Cuthberti Kirke og Legeme i Durham giorde Knud en Pillegrimsreise med bare Fodder, og det fra det Sted, som kaldtes Garmondi Vei, maaskee efter den Ost-Angliske Kong Guthrun.

Knud den Store, Aar 1022.

Acta Sanct. Febr. T. 2. p. 848—851. St. Brigittæ Revelationes p. 550. Breviarium Lundense fol. 392. Breviarium Roskildense f. 278. b. Breviarium Nidrosiense f. 611. Registrum ecclesiæ Lundensis MSS. fol. 5. Torfæi Hist. Norv. T. 3. l. 2. c. 20—25. p. 101—112. Islandske Annaler n. 413, hvor dog den Svenske Olufs Død henføres til 1022. Herverar Saga c. 20. p. 181. Mabil. Acta Sanct. ord. St. Benedicti Sec. 6. Part. 1. p. 306.

Knud den Store. Aar 1022.

Guthrun, paa en Strækning af fem Mile, og forærede da Shandrope dichen, saa og Brontún, paa Vilkaar, at ingen uden Stædets Geistlige maatte blande sig heri, eller forvandske, forandre, og formindske det ringeste heraf, under Bands-Straf, forkyndet af Kong Knud, og Edmund, Stædets Bisp, sampt at de paa Dommedag skulde overgives til den evige Ild. Ved denne Tid dræbte Aldred, Jarl af Northumberland, sin Faders Uthreds Banemand, den Danske Thurebrand Holt. Aldreds Moder var Ecfrida, Dotter af Aldun, Bisp i Durham. Aldred var Fader til Ælfled, som ægtede den berømte Northumbriske Jarl Sivard Digre. Saasom Knud bar en sønderlig Ærbødighed for den Engelske Helgen Augustinus af Cantorbery, saa beskikkede han Ethelmer, Abbed over hans Kloster der, til Bisp i Shrewsbury, hvilket siden blev forenet med Salisbury. Mathæus af Westminster, og hun alene af de Gamle, vil, at de Engelske og Danske holdte i dette Aar et Mode til Oxford, og bleve der forenede om, at Kong Edvard den førstes Love skulde staae ved Magt. Vel sandt, at de flere og ældre Engelske Skribenter tale om et Mode til Oxford af 1018, hvor Kong Edgars Love bleve vedtagne, men derfore kan dog et nyt være bleven holdet i dette Aar, og Edvardi Love lagde til de forrige, især da Mathæus legger til, at bemeldte Love bleve efter Kong Knuds Befaling oversatte af det Engelske i det Latinske Sprog, og anordnet, at de formedelst deres Billighed skulde iagttages, baade i Engelland og Dannemark; Men da det latinske Sprog var paa den Tid ikkun lidet bekiendt i det sidste Rige, saa ere uden Tvil tvende Oversættelser blevne giorde, een paa Latin for de Geistlige, og een paa Dansk for Folket. Dog tviler jeg paa den hele Sag, saasom de Engelske Love ei passede sig paa de Danske,

saa

saa at dette maaskee har alene angaaet nogle Kirke-Love. Hvorom altring er, saa er dette vidst, at Kong Knuds, og St. Edvardi Love bleve siden samtykte af Wilhelm den Erobrer, og først anfegtede af dennes Søn Henric 1, og ei forkastede førend af dennes Dotter-Søn Henric 2, hvorfor og Erkebisp Johannes af Cantorbery forlangede i det Aar 1282 af Kong Edvard I. og Parlementet, at disse Love skulde igien antages, hvilket dog blev opsat til en anden Tid, og skede aldrig. Efter Begiering af Bisp Alfwin i Ost-Angeln og Abbed Leofric af Ely, sampt Munkene der mageskiftede Kongen den 23de Junii Landsbyen Dittun med Klosteret, og tog den skovagtige Landsbye Chefle i Stædet (a). Foruden Knud er dette Diploma underskrevet af Dronning Alfgifa (Emma), af de Grever Yric, Eglaf, Godvine, hvorpaa følge Ministri (Thani), og for dem alle, Kongen og Dronningen undtagne, sampt de tvende Erkebisper af York og Cantorbery, have Bisper og Abbeder underskrevet, i Spidsen af hvilke staaer: Gerbrandus Roscylde Parochiæ Danorum gente, venteligen fordi han var Bisp hos det herskende Folk. Gerbrand var en indfød Engellænder, og blev efter Knuds Befaling indviet til første Bisp i Roskild af Erkebisp Ethelnoth. Da nu Gerbrand herpaa forlod Engelland, og vilde til sit Stigt, var han saa uheldig, at falde i Hænderne af den Hamborgske Erkebisp Unvan, som var fortørnet, fordi han havde ladet sig vie af Ethelnoth, da han dog selv var Nordens Primas. Men da Gerbrand forligte sig med ham, og erkiendte hans Høihed, saa bleve de meget gode Venner, saa at Unvan skikkede endog ved hans Middel sine Gesandter til Knud med Forærlinger, og lod ham ønske til Lykke med sin Engelske Seier, men

Knud den Store. Aar 1022.

(a) I dette Diploma kaldes Knud: Rex totius gentis Angligenæ, og i Underskriften: Knut Basileus totius Albionis gentis.

Knud den Store. Aar 1022.

men gav tilligemed tilkiende, at han var misnøiet med, at han lod Bisper indvie i Engelland. Knud tog vel mod Gesandterne og blev siden saa forbundet med Erkebispen, at han derefter i alle Ting rettede sig efter hans Mening. Rimeligen har denne statskloge Herre villet have de Tydske til Venner, allerheldst han mest opholdt sig i Engelland. Ved denne Tid, eller maaskee for, er det vel og at Knud beskikkede Reinher til Bisp i Fyen, hvor der ingen havde været siden Othincar den ældres Tid, thi dette er vidst, at han lod ham og vie i Engelland, som Adam af Bremen beretter; og saadant er vel ikke skeet, efterat han var bleven Ven med den Hamborgske Erkebisp. Det lader, at han har været en Engellænder, og skal Ethelnoth have viet ham. Abbed Edric i Ealderham, et Sted, jeg ikke kiender, thi Eltham i Kent kan det ikke være, venteligen bør det søges udi Glocestershire; han overgav nogle Jorder til en vis Stamarcor, fordi han havde lovet ham 15 Pund til at igien indløse med alt det Klostergods, som var bleven afhændet til at betale den store Skat til den Danske Hær. Dette Skiøde har været underskrevet af mange Engelske og Danske, af Indvaanerne i Byen Glocester, og af en vis Grev Aglaf, hvilken jeg anseer for den Svenske Eglaf, eller Eylif, Ragnvalds Søn, og hvoraf jeg slutter, at han har været Greve i Glocester. I denne Bye havde hidindtil boet Kanniker, Præster og Prædikantere i Klosteret og ved Domkirken, eller St. Peders Kirke; men Kong Knud drev dem nu ud, under Paaskud, at de levede ilde, efter Tilskyndelse af Vulfstan, Bisp i Winchester, og førte ind i deres Sted Munke af St. Benedicts Orden. Bemeldte Edric, som forhen havde været Clerk, blev deres første Abbed, hvoraf jeg slutter, at Ealderham har været Klosteret i Glocester selv. Dog med denne

For-

Forandring vare Indvaanerne af Glocester meget misnoiede, saa at endog deres Aldermand Wolpin le Rue lod imellem Churche og Glocester dræbe 7 af disse Munke, hvorfor han siden maatte efter Pavens Dom underholde 7 Munke i Klosteret. For denne Bevaagenhed mod Munkene ophoiedes Knud meget af deres Skribenter, og siges om ham, at han satte Kirken igien i Stand. Af Leofleda, Oswi Enke, og Grev Brithnods Dotter haves et latinsk Brev til Kong Knud, og Dronning Emma, hvorudi hun takker dem, fordi de have givet hende Tilladelse selv at raade over sine Eiendele, i Folge hvilken hun og skiænker meget Gods til Ely Kloster, og forbyder under mange Forbandelser, at ingen maae rykke dette, uden Kongen selv, som hun dog ikke haaber. Af dette Brev bleve tagne trende Afskrifter, hvoraf eet bevaredes i Klosteret af Ely, eet i Kongens Skatkammer, og eet hos hende selv. — Bisp Bernward i Hildesheim lod den 29 September indvie Klosteret uden for Byen, i Overværelse af Erkebisp Unvan, Bisp Eggehard af Slesvig, og Bisp Benno af Oldenborg, Christo, Jomfrue Maria, og især Erke-Engelen Michael til Ære. Benno var og i dette Aar udi Abbediet Corvey. Underligt nok, at disse tvende Bisper, heldst Eggehard, opholdte sig saa meget uden for deres Stigter. Bisp Albert Crummedyke af Lybek, som døde 1489, vil i sin Lybske Bispe-Kronike, at Benno blev af Folkemængden, da han indviede den venstre Del af Kirken, saaledes trykket ved Indvielsen af St. Michaels Kirke og Kloster, at han faa Dage efter døde, og blev begravet i Kirkens nordre Part. Dersom dette er rigtigt, som det nok er, da den gamle og troværdige Skribent Helmoldus ogsaa fortæller det, endskiønt han vel feiler deri, at han lader hans Eftermand Reinher eller Reinold ei vies førend

Knud den Store. Aar 1022.

under

Knud den Store. Aar 1022.

under Libentius i Bremen, saa maae han dog have levet en Tid lang efter, thi som de meget ældre Aarbøgger af Hildesheim vidne, saa døde han først 1023. Adam af Bremen giver ham det Skudsmaal, at han var en forstandig Mand, som stiftede ved sine Prædikener megen Nytte hos Slaverne. Først havde han været Munk i Hamborg. Den Saxiske Annalist kalder ham Bernhard, og gior ham til Bisp i Mekkenborg, hvilket Stigt han maaskee har tilligemed forestaaet (94).

Den Irske Kong Ugair af Leinster, Dunlings Søn, overvandt den Ostmaniske Kong Sihtric af Dublin ved Delgne, og skal den sidste have mistet 6000 Mand. — Anball eller Arefast, en fornem Normand og beslægtet med Hertug Richard selv, aabenbarede for ham, at han havde udi Byen Orleans opdaget en Del Kiættere. Richard, som var nidkiær, og hengivet til Munkene, gav strax den Franske Kong Robert dette tilkiende. Et Concilium blev derpaa holdt der, hvor Steffan og Lisoius, tvende berømte

(94) Chr. Sax. p. 152. Harpsfeldii Hist. eccl. Angl. c. 24. p. 264. Parkeri Ant. eccl. Brit. p. 94. 194. W. Malm. l. 2. c. 11. p. 75. H. Hunt. p. 364. Rog. de Hov. p. 437. Sim. Dun. c. 33. 81. 82. 177. 204. Rad. de Diceto c. 467. Wynne Hist. of Wales p. 82. 83. Godwin de præsulibus Angliæ p. 600. W. Thorne c. 1782. Knyghton c. 3. col. 2358. M. Westm. p. 207. F. Vig. p. 620. Hist. Eliensis p. 503. 522. 523. 507. Ad. Br. l. 2. c. 38. 34. Pontop. Annal. eccl. Dan. T. 1. p. 130. 135. 136. Monast. Angl. T. 1. p. 109. 110. 994. Lelandi Itin. T. 8. p. 32. 85. T. 4. p. 76. T. 9. p. 49. Alfordi Annales T. 3. p. 482 — 484. Baxteri Gloss. Ant. Brit. v. Demetæ p. 102. Leibnitz. Scr. T. 1. p. 461. 724. 725. T. 2. p. 303. Meibomii Scr. Germ. T. 2. p. 394. Suhms Forf. p. 55 — 57. Helmoldus l. 1. c. 18. p. 56. Annalista Saxo col. 456. Hamsfortii Series Episc. Ottonsensium Mss. in Bartholini Tom. D. Mss. p. 533. Lang. Scr. Dan. T. 1. p. 118.

romte Klerker, bleve tilligemed mange flere beskyldte for at være Manichæer. Disse tvende Mænd bleve fordømte, og brændte uden for Byen, tilligemed 10 andre. De ginge alle uforsagte, ja glade til Døden. Dronning Constantia, Roberts Gemahlinde, stod selv udenfor Kirkeporten, da de bleve udstødte, og slog med en Stok Øiet ud paa Steffan, som havde været hendes Skriftefader. Saa langt var nu Religionen veget fra sin første Purhed og Mildhed, da desværre al Fortieneste sattes i udvortes Skikke. — Udi Italien giorde Keiser Henric stor Fremgang mod Grækerne, og fratog dem Capua, Troja, Salerno, Neapolis, og sendte Pandulph 4, Fyrste af Capua, fangen til Tydskland, og vendte sent paa Aaret didhen tilbage. De faae tilstædeværende Normaner, da endel vare vendte tilbage til Normandie under deres Anfører Rodulf, forordnede han at staae under de Grever Steffan, Melus og Peter, Frænder af den bortdøde Melus, og gav dem derhos selv et Stykke Land, som Hermannus Contractus beretter. — Den Norske Kong Oluf forordnede, at Heidsivia Lov skulde gaae over alle Oplandene, hvilken Befaling maaskee og kan være udgaaet sidst i forrige Aar. En stor Del af Vinteren og Foraaret opholdt han sig i Tonsberg, hvor der var got Kiøb, for den store Tilforsel, som didhen skede fra andre Lande, thi paa de fleste andre Stæder i Norge var da en stor Hunger, endskiønt han forbød, at hverken Korn, Malt eller Meel maatte udføres fra Rogaland, Agder og Hordeland. Ved denne Tid forligede den navnkundige Einar Thambeskielfer sig med ham, som siden Svend Jarls Flugt havde stedse opholdt sig hos den Svenske Kong Oluf. Derimod havde Oluf nær kommet i Uenighed med den mægtige Erling Skialgsøn, fordi dennes Søstersøn Asbiörn fra Helgeland dræbte en af hans Trælle, som var Foged

Kund den Store. Aar 1022.

Knud den Store. Aar 1022.

(Armadur) paa en af hans Gaarder; Dog blev Sagen forligt saaledes, at Asbiörn skulde blive hans Armadur i den Dødes Stæd, fra hvilket dog hans Farbroder den bekiendte Thore Hund paa Biarkey raadte ham, sigende, at det var skammeligt for ham at blive Kongens Træl, saa kaldte han Kongens Tiener og Mand, og samme Tænkemaade herskede hos de frie og mægtige Mænd i det gandske Norden, hvilke fortrøde hølligen paa, at Folk af ringe Herkomst giældte ofte mere hos Kongerne, end de Frie og Edelbaarne, hvorimod Kongerne vilde ved saadanne just ydmyge de andre, og ansaae de Ringere for mere troe og sig hengivne. Efter dette bragte Kongen Indvaanerne af Vors og Valdres til at lade sig døbe, opbygde der Kirker, og beskikkede Lærere, hvilket dog tildels skede i næste Aar. — Chrysochir, hvis Navn uden Tvil er forstilt, og oversat paa Grækisk, en Beslægted af den afdøde Russiske Kong Wolodimer eller Bladimer, som Grækerne kalde ham, kom efter Cedreni Beretning til Constantinopel med 800 Mand, og stilte sig an at søge Krigstieneste, men da Keiser Basilius befoel ham at nedlegge Vaaben, begyndte han at plyndre ved Kusten, overvandt ved Abydus uden Møie den Høvding, som der vogtede Kusten, og kom til Lemnus, hvor han og alle hans Folk bleve af Grækerne ombragte paa en forræderisk Maade (95).

Aar 1023. I det Aar 1023 lod Knud, efter det Løfte, han forhen i Krigen havde giort, forflytte St. Elphegs Legeme fra London til Can-

(95) Waræi Ant. Hib. p. 138. Ma-Geoghegan T. 1. p. 415. Bouquet T. 10. p. 35. 36. 38. 159. 234. 284. 271. 368. 211. 212. 536—539. 498. 605—607. Muratori Gesch. v. Ital. T. 6. p. 116—122. Herm. Contractus in Canisii lect. ant. T. 3. p. 264. Snorro i Oluf den Helliges Saga c. 120—129. Cedrenus p. 562. in Corp. Byz. edit. Venetæ T. 8.

Cantorbery, hvormed saaledes tilgik: Han lod Erkebisp Ethelnoth kalde til sig i London, som og indfandt sig den 30 Maji, og Kongen gav ham derpaa tilkiende, at han skulde begive sig til St. Pauls Kirke, for der at oppebie hans videre Vilie. Kongen, som just var i Bad, forlod det strax, kastede bare en Kappe paa, og tog alene Soler paa Fodderne, og hastede saaledes hen til Erkebispen, befalende imedens sine Liv- og Hof-Tropper, der paa Dansk kaldtes Hus-Karle, de saa bekiendte Thingmænd, hvis hele Samling kaldtes Thinglith, eller Thingmannalid, og hvilke rimeligen bestode for det meste af Danske, at de skulde besætte Stadens Porte, saa og Broen og Flodbredden, paa det Londons Borgere ei skulde hindre dem i at føre St. Elphegs Legeme bort. Derefter gik Kongen ind i Kirken, lod slaae Dørren til efter sig, omfavnede og kyste Erkebispen, sigende: „See „Dagen, Herren haver giort, paa det at Skatten af Herre „Elphegs Levninger kan vorde forflyttede fra Herbergehuset til „hans Erkesædes Hus." Erkebispen blev herved meget frygtsom, og satte Kongen tilrette, at han ei forud havde givet ham sligt tilkiende, paa det han kunde have kommet med et stort Følge, og ei bleven dræbt midt i den store Bye. Imidlertid beqvæmede han sig dog efter Kongens Vilie, og som det var fornøden i de Tider, at Vidunder burde skee ved saadan Leilighed, saa skede og denne Gang, thi da man neppe havde kunnet føre Stenen over Graven did ved mange Par Øxne, saa væltedes den nu af alene ved twende Munke, hvoraf den ene, ved Navn Godric, har selv siden fortaalt dette til Osbern, Forfatteren af denne Beretning. Knud kigede da ind i Graven, og som han fandt den hellige Mands Legeme ufortæret, brød han grædende ud i disse Ord: „Helligste Fader, fød over al Godhed, salig-

Knud den Store. Aar 1023.

 „ste

Knud den Store. Aar 1023.

„ste Fader, kostbar over alle Verdens Skatte, forbarme dig „over denne Synder; Og lad hverken min forrige Uværdighed, „ei heller mine Forfædres Grumhed imod dig, du Retfærdige „og Gode, være mig til Hinder. Jeg bekiender dig at være „den ævige Konges mægtige Ven, og jeg skal ansee dig for min „Talsmand, saa længe jeg lever herefter. Frels mig, frels al„le, du frelste ved en ævig Frelsning, og værdiges at drage med „os for at tilføie dine Børn en stor Glæde." Saaledes talte Knud uden Tvil mere af Stats-Klogskab, end af Overbevisning, dog blev han med Tiden til en ret Angel-Saxisk Konge. Talen viser ellers, at han var kun slet underrettet om Christendommen, da han tillegger Elpheg hvad som tilkommer Christus alene. Efter dette løftede Knud selv og Erkebispen Elphegs Legeme ud af Graven, og svøbte det ind i Linned, og da det ei slog til, blev Dækket paa St. Pauls Alter, som var af Sindon (a), revet twers over, og brugt dertil, og i dets Stæd lagt eet halvt Pund Guld paa Altaret. Legemet blev derpaa baaret af Munkene ad en smal Vei til Themsen, og fulgte Kongen og Erkebispen efter. Der sprang Kongen paa sit Skib, som var prydet med forgyldte Drage-Hoveder, og besat med bevæbnede Folk, og derfra imodtog han Legemet med udstrakte Arme, og løftede ogsaa selv Erkebispen ind i Skibet. Siden satte han sig ved Roret, og styrede selv over til den anden Side; Ved Aarene sadde lutter fornemme Mænd. Paa Broen, og langs Strandbredden stode imedens Krigsfolk, klædde i Brynjer, og ved Porten giorde de andre Opløb, som befalet var, for at drage Borgernes Agtsomhed did. Derefter lagde Kongen selv Liget paa Vognen, og lod

(a) Uden Tvil et Slags fiint Nettelduug. Lagerbring anseer det for Taft.

lod det geleide af et stærkt Antal Bevæbnede. Selv satte han sig tilligemed Erkebispen ved Broens Ende, paa det at Ligfølget kunde vinde Tid, saasom han frygtede for et Angreb af Almuen. Men noget efter lod han Erkebispen fare, da han saae ham at være sikker, og vendte selv tilbage til London, hvor Rigets Sager kaldte ham hen, men lovede derimod at lade sin Dronning, og Søn Hardeknud drage til Kent, og der møde Erkebispen, tilligemed den hele Adel. Da nu Erkebispen med et stort Antal Huskarle kom efter Ligfølget, frygtede det for at der var Ufred, og at Londons Borgere vare der, thi sendte det Liget med fem Munke og Opvartere i Forveien, men selv delte det sig i tre Hobe, og besatte den snævre Vei ved Plumsfeld, besluttende heller at døe, end at lade sig fratage sin Helgen. Men det blev snart oplyst om sin Vildfarelse, hvorpaa det gik frem til Eartha, og lod Erkebispen bære Kaars for sig. Det hele Følge opholdt sig da Natten over i den Landsbye Earthea, hvor en utallig Mængde fra Kent kom det i Møde, til Hest og til Fods, Mænd og Qvinder, Gamle og Unge, med Psalmer og Cithere, for at geleide det hellige Legeme i Pomp. Da de nærmede sig Cantorbery, ginge Munkene ved Christ Kirke dem imøde, iførte deres geistlige Dragt, med Biælder og Cimbler, med Lys og Fakler, Evangelie-Bøgger, og Kaars besatte med Ædelstene, og førte Liget med Sang indtil Kirken. Tredie Dagen derpaa, som var Pintsefæsten, den 1 Junii, kom Dronning Emma did med al Adelen, og gav herlig Skiænk. Et Vidunder maatte da atter skee, og det var ikke ringere, end at en Stum fik Mæle. Elphegs Flytningsdag holdtes siden længe hvert Aar høitideligen, nemlig den 8 Junii, og bragtes den især udi Svang ved Erkebisp Anselm, som døde 1109. Wilhelm af Malmesbury siger i

Knud den Store. Aar 1023.

Knud II. den Store. Aar 1023.

Anledning af denne Elphegs Skrinleggelse, at Knud herved redtede sine og Formænds Misgierninger, maaskee hos Gud, men gandske vidst hos Menneskene. Dette er og vidst, at Knud bar megen Godhed for Ethelnoth, og fulgte meget hans Raad. Efter Emmæ Raad giorde han sig ogsaa de Engelske alt mere og mere bevaagne, gav dem mange Foræringer, og lovede dem gode og behagelige Love. Til Brithmær, Abbed af Croyland, kom en vis Vulf, maaskee en Dansk, beslægtet med Grev Leofric af Leicester, og gav sig der ind i Klosteret. Ved Leilighed af Elphegs Forflyttelse er det vel at Knud gav til Christ Kirke i Cantorbery ved Dronning Emma en Arm af Apostelen Bartholomæus, som hun havde kiøbt for mange Pund Sølv af Bispen i Benevent, der for en stor Hunger Skyld havde forladt Apulien, og var efter Rygtet om Engellands Rigdom draget did. Ethelnoth forærede denne Bisp en prægtig Kappe, prydet med Guld-Frondser, som Bisperne af Benevent længe efter bare. Foruden Bartholomæi Arm gav Kong Knud til Christ Kirke en stor Kappe, sin egen Guld-Krone, der endda længe efter var at see øverst paa det store Kaars i Skibet af Kirken; Han gav da og Havnen Sandwich, tilligemed alle Flodens Udløb, og Landet paa begge Sider af den, saavidt nevnlig en Mand kunde kaste en liden Øxe ind paa Landet af et Skib, der laae paa Floden, naar Vandet var høiest. Ingen maatte have nogen Rettighed i denne Havn, uden Munkene af Christ Kirke; Tolden, Skibsfarten, og Færgen hørte dem til, saa og Tolden af alle Skibe fra Pepernæs indtil Nortwich. Fandtes noget Skibsvrag i det vilde Hav, og kom til Sandwich, da hørte det Halve dem til, og det Halve Finderne, og om dette haves endnu hans Gavebrev, men utrykt, paa Angel-Saxisk og Latin. Den Guld-

krone,

Krone, Knud gav did, var endnu at see der i Somners Tid, midt i forrige Sæculo, øverst paa det største Crusifix. Til Kirken i York gav Knud ogsaa, efter Overtalelse af dets Erkebisp Alfric Putta, 43 Cassater Jord i Pattnington for sin, sin Faders, og alle sine Slægtingers Siæle. Diplomet herom er underskrevet af Dronning Alwina og de Erkebisper Ethelnoth og Alfric, hvilket viser, at det maae høre til dette Aar 1023, og ei til 1013, som det findes urigtigen trokt i det Engelske Monastico; Fremdeles underskrevet af de Hertuger Godwin, Leofric, Syward, hvilken sidste ei kan være Sivard Digre, saasom det lader, at han først blev i Hardeknuds Tid Hertug over gandske Northumberland, hvorvel han forhen var det over en Del deraf. Da Erik Jarl ei har underskrevet med, saa har han venteligen da været død. Den Thanus Olgod Clape, uden Tvil en Dansk Mand, har og underskrevet det (a). Til St. Pauls Kirke i London stadfæstede Knud ogsaa ved Brev til Bisp Ælfwin alle de Gods, han og Formænd havde givet did; Venteligen for at stille dets Munke tilfreds, at han havde skilt dem ved Elphegs Legeme (b). Paa Angel-Saxisk haver man og et andet Diploma af ham, hvorved han skiænker samme Kirke alle de Sagefald, Told og Bønderfolk, som nogensinde have tilhørt den, naar den stod sig best. Blant andre have de Jarler Godvin og Leofric, og de (Thani) Osgod Clave og Thored underskrevet det. Det var uden Tvil ogsaa i dette Aar at Knud gav til sin troe Thegn Orc, rimeligen Oric, Eric, 17 Mansi eller Boel i den Egn kaldet Abbodesbury. Til sin kiære og fortrolige Munk

Knud den Store. Aar 1023.

(a) I dette Diploma skriver Kongen sig: Knut omnipotentis Dei dispónente clementia, Angligenarum omniumqve gentium secus habitantium Rex.

(b) I dette Diploma skrives Knud: Cnudus Anglorum Rex.

Knud den Store. Aar 1023.

Ævic gav han 5 Cassates i Rivanhem (a) frie for alle Paaleg og Byrder, undtagen til Broe- og Slot-Arbeide. Dette Diploma findes i det Cottonianske Bibliotheqve, er hidindtil urørt, men ved Salig Conferenceraad Klevenfeld bekostet at afskrives ved David Casley, og fort hid, og er denne Afskrift nu i min Værge, hvorfore jeg haver ladet det trykke bag ved dette Værk. Det er blant andre underskrevet af Dronning Ælfgiva, af Erkebisp Wulfstan i York, som døde i dette Aar den 28 Maji, og af de Hertuger, Godwine, Yric, Eghlaf og Leofwine. Mærkeligt er det, at Eric Jarl har her skrevet under efter Godwin, venteligen fordi denne havde engang havt Kongens Syster, og nu var besvogret med den mægtige Ulf Jarl, hvis Agtelse endog efter Døden end mere bevistes derved, at Sivard, Søn af Ulf Jarls Broder Biörn, blev Hertug (Dux, Jarl, Comes) i Northumberland en Tid lang efter Eric, dog er dette kun at forstaae om den sydlige Del deraf, i den nordlige var Aldred, Uthreds Søn, Greve. Det kommer mig rimeligt for, at dette haver stødt Eric Jarl for Hovedet, og kunde ei heller andet, da han baade havde beviist Knud saa store Tienester, og desuden var en ædelmodig, tapper og aabenhiertet Mand, frie for al List og alle Rænker. Dette er vel Aarsagen, som har bevæget ham til at giøre en Pillegrims-reise til Rom, som venteligen Knud ei har raadet ham fra; hvorved det Rygte er bleven udspredt, at Knud drev ogsaa ham ud af Landet, som endog den troværdige Wilhelm af Malmesbury skriver, leggende til, at det skede fordi Erik paastod lige Del med Knud, og at denne sidste oppebiede en beqvæm Leilighed at drive ham

(a) Her skrives Knud: Cnut Basileos Angelsaxonum; Saa og Cnut totius Britanniæ Monarchus.

ham ud. Matthæus af Westmünster lader Knud drive Erik ud Aar 1021, som ei kan være, og begge lade ham søge hiem til sit Fæderneland, hvilket de uretteligen giøre til Danmark. Saa meget er vidst, at Knud, som stedse frygtede for de alt for mægtige og fortiente Undersaatter, saae gierne at han reiste. Dog Erik kom ei til Rom, men døde forinden i Engelland, ved det han lod skiære sin Drøvel for nær, saa at Blodet kunde siden ei stilles. Der fortælles, at han selv havde befalet Badskeren at skiære saa meget af, at det ei oftere skulde behøves, men efter Flateyar-Bogen skal enten Kong Knud selv have giort denne Paamindelse, eller og en af Oluf Tryggvasons Mænd, som havde været med paa Ormen den Lange. Fagurskinna derimod vil, at Eric først er død efterat han var kommen tilbage fra Rom. De fornemste Islandske Skribenter lade ham ikkun leve eet Aar, siden han havde fulgt Knud til Engelland, dog de giendrives ved Erics egne Underskrifter i Diplomata. Anledningen til deres Vildfarelse har venteligen været, at han lod Oluf sidde saa rolig i Norge. Saaledes døde denne store og ædle Mand, en af Nordens ypperste Helte, gandske vidst i Uvillie med Kong Knud, og ei uden Mistanke at have mistet sit Liv ved Knuds Svig. Han opnaaede en Alder af 53 Aar (a), thi da han 981 flyede til Danmark, skal han kun have været 11 Aar gammel, med mindre man med Torfæus vil antage, at han er fød samme Aar som hans Farfader Sigurd Jarl faldt, det er 965, og da han er bleven 58 Aar gammel.

Knud den Store. Aar 1023.

(a) Underligt nok er det, at han i Worms 2 Konge-Liste hos Langebek T. I. p. 30. kaldes Erik hin Ilde, det er den Onde, men er rimeligen der bleven blandet med hans Fader Hakon, allerhelst han og der uretteligen giøres til Fader af Kong Magnus den Gode, som var St. Olufs Søn.

Knud den Store. Aar 1023.

mel. — Bruno, Søn af Hertug Benno i Saxen, blev Bisp i Oldenborg udi Benno's Sted; Dog kan jeg ikke nægte, at jo Bruno kommer mig meget mistænkelig for, og at jeg anseer ham for en Læsefeil i Stædet for Benno, saasom de smaae Aarbøger af Hildesheim, der have Bruno, sige strax efter at Reinold blev Bisp i Oldenborg efter Benno, hvorimod den troværdige Helmold kalder Reinold Reinher. — Bisp Bernward i Hildesheim lod kort for sin Død indvie ved Bisp Eggehard af Slesvig et Capel mellem det hellige Kaarses Capel og St. Michaels Kloster. — Lewelyn, Fyrste af Wales, blev dræbt af Howel og Meredith, Edwyns Sønner, hvorpaa Jago eller Jacob, Edwals Søn, giorde sig til Regent i Nord-Wales, og Rytherch eller Roodrich, Jestyns Søn, til Regent i Syd-Wales, og synes tilsidst at have regieret over hele Wales. Han erkiendte Knud for sin Overherre, hvilket var maaskee en Frugt af de Fordele, Eylif havde Aaret forhen erholdet (96).

Udi

(96) Chr. Sax. p. 152. 153. Long. Script. T. 2. p. 454—458. 483. not. c. T. 3. p. 282. 288. W. Malm. l. 2. c. 10. p. 65. 72. c. 11. p. 73. H. Hunt. p. 364. Rog. de Hov. p. 437. Ingulph. p. 892. Sim. Dun. c. 127. 204. Bromton c. 891. Gervasius c. 1651. M. Westm. p. 199. 207. F. Vig. p. 620. Annal. Burtonenses p. 247, som dog urettelig henføre Elphegs Forflyttelse til Aar 1018. Eadmeri l. 2. novorum p. 54. Evidentiæ eccl. Christ. Cantuar. c. 2225. 2226. Hickesius in Wanleji catalogo p. 270. 224. Somner's Antiqv. of Canterbury Part. 1. Append. p. 39. Snorro i Olaf Helga Saga c. 23. Knytlinga Saga c. 16. Torfæus T. 3. l. 2. c. 12. p. 20. Leibn. Scr. T. 1. p. 724. 725—462. T. 3. p. 355. Suhms Forbedringer p. 57. 109. 25. 26. Helmoldus l. 1. c. 18. p. 56. Whartoni Anglia Sacra præf. T. 2. p. 32. Wynne Hist. of Wales p. 81. 82. Lel. Itin. T. 8. 86. Monast. Angl. T. 1. p. 21. T. 3. p. 130. 303. 304. Dugdale's Hist. of St. Paul in London App. p. 12. 13. Reliqviæ Spelmannianæ p. 20. Acta Sanct. Aprilis T. 2. p. 917. 918.

Knud den Store. Aar 1023.

Udi Bretagne satte dets Hertug Alan med sin Moder Hudvisa St. Marcus og de Helgenes Meverii og Judicaelis Kloster i Gvadel i Stand igien, som Normanerne havde forhen brændt og rent ødelagt. — Den Ostmaniske Kong Sihtric i Waterford blev dræbt af dem i Ossory, og blev derpaa Reginald, Ivars Søn, Konge i hans Stæd. — Udi Italien vedvarede Krigen mellem Langobarderne af Apulien og Grækerne, uden at Normanerne nævnes derved. — Den Norske Oluf blev ved at christne Vors og Valdres, og som alle Indvaanerne i det sidste vare endda Hedninger, og satte sig til Modstand, saa lod han brænde alle deres Gaarder, og røve deres Eiendele, indtil de komme og bade om Naade, og lode sig døbe. Da nu Oluf saaledes lagde sig ud baade med de Mægtige og med Almuen, saa er det intet Under, at han tilsidst gik sin Krone glip. Den mægtige Mand Einar Thambeskielfer havde nu vel forliget sig med ham, men han troede dog ikke Freden, thi seilede han om Sommeren til Engelland, og opholdt sig nogen Tid hos sin Svoger Hakon Jarl, en Søn af Erik Jarl. Derefter besøgte han Kong Knud, og fik store Foræringer af ham; hvilket denne snedige Herre vidst giorde for at vinde saa anseelig en Mand, thi nu begyndte han for Alvor at tænke paa, at legge hele Norge under sig. Derefter reiste Einar til Rom, og kom Aaret efter hiem igien om Sommeren, men drog strax til sin Bopæl, uden at besøge Kong Oluf. Denne Konge kunde ei glemme at Asbiörn havde, følgende sin Farbroders Thore Hunds Raad, ei kommet efter Løfte til hans Hof, hvorover han lod ham ved en vis Asmund dræbe paa en lumsk Maade. Herved lagde han sig ud med al denne Mands mægtige Slægt, saa at der nu blev aabenbare Fiendskab mellem ham og den myndige Erling Skialgsen. Sigrid, Asbiörns Moder, op-

Knud den Store. Aar 1023.

muntrede og Thore Hund til Hævn, ved at overgive ham det samme Spyd, hvormed hendes Søn var bleven dræbt, og at sige: „Hæderligt vil det blive dig, om du lader dette Spyd saa„ledes fare af dine Hænder, at det staaer i Oluf Digres Bryst." Med sin Dronning Astrid levede Oluf ei heller i den beste Forstaaelse, da han venteligen haver fra det første af ei været fornøiet med, at faae en Frille- i Stædet for en Ægte-Dotter. Derfor blev han meget fortørnet paa sin Hof-Skald Ottar den Sorte, fordi han havde giort et Vers Dronningen til Ære, saa at han endog lod ham kaste i Fængsel, hvor han sad i tre Dage. Der giorde han efter Sigvaturs Paamindelse et andet Vers af lige Størrelse, Kongen til Ære, alene ved at forandre Stropherne. Endeligen lod Kongen ham kalde for sig, for at dømme i hans Sag, som ei gialdt mindre end Livet. Nu sad han for hans Fødder, og sang Verset Dronningen til Ære, og i det samme uden Ophold begyndte han paa det andet, som var Kongen til Ære. Hofmændene bøde ham tie, men Sigvatur sagde, vi bør jo høre Kongens Roes, han kan ligefuldt faae Straf for det andet. Kongen taug, og hørte til. Da det var til Ende, roste Sigvatur det, og Kongen sagde: Til Belønning skal du beholde dit Hoved. Ottar svarede: Endskiønt det ei er hvidt, saa er det mig dog det kiæreste. Kongen tog derpaa sin egen Armring, og gav ham; og Dronningen gav ham sin egen Fingerring. Kongen lastede hende herfor, men hun svarede: Det kan ei legges mig til Last, at jeg følger dit Exempel, og belønner min Roes, ligesom du din. Efter saadanne Omstændigheder maae man ei undres over, at Oluf avlede en Søn med en Slavinde. Hun hed Althild, eller Elfild, og var af fornem Engelsk Herkomst, derhos meget deilig, og bleven fanget af en Norsk Greve, rettere Jarl, som

krigede

Knud den Store. Aar 1023.

krigede i Engelland, hvorved Wilhelm af Malmesbury giør den Anmærkning, at saavel Danske som Norske vare vel meget barbariske, men de sidste dog giærigere, og mere hengivne til Qvindsfolk. Denne Greve forskiod sin Hustrue, og voldtog Althild, da hun ei vilde lade sig overtale med det Gode, men kort efter døde han, efterat han havde avlet en Søn, Thorer (a) kaldet, med hende, hvorpaa Kong Oluf tog hende til sig, og søgte længe forgiæves at overtale hende til at give efter for sin Attraae, men hun sagde at ville blive den Døde troe, som engang havde nydt hendes Gunst, og at ville opofre Gud sin øvrige Tid. Dog Oluf lod sig ei afstale, han forraskede hende om Natten, og derved blev hun Moder til Magnus, som siden blev ei alene Konge i Norge, men endog i Danmark. Denne hendes Frugtsommelighed holdtes ellers meget hemmelig, og som hun fødde om Natten, Barnet var svagt, og ingen turde vække Kongen op, saa døbte den bekiendte Skald Sigvatur det, og kaldte det Magnus, efter den berømte Keiser Carolus Magnus, antagende det sidste for en Persons Navn. Efter Magni Fødsel opholdt Alfhild sig hemmeligen hos en Bisp, venteligen Sigurd, hvilket synes mig at komme overens med dennes Sindsbeskaffenhed, og derfra blev hun ofte hentet om Natten til Kongen, som hun nu havde fattet Kiærlighed for. Nogle Islandske Annaler henføre Magni Fødsel til Aar 1024 (97).

I det

(a) Efter Snorro i Harald Haardraades Saga c. 21. var han Kong Magni Broder, og da det ikke er troligt, at Alfhild har havt Omgang med nogen Mandsperson efter Oluf den Helliges Død, saa bliver det rimeligt, at denne Greve har været Thorers Fader; thi ellers maatte Thorer blive meget ung, da Magnus døde. Thorers Fader skal have hedet Ulf.

(97) Bouquet T. 10. p. 323. Waræi Ant. Hib. p. 138. Muratori Gesch. v. Ital. T. 6. p. 125. Snorro i Oluf Helga S. c. 129—132. W. Malm.

Knud den Store. Aar 1024.

I det Aar 1024 forblev Knud rolig i Engelland. Ved sit Skiøde overgav han 7 Mansos i Porteshamme til sin troe og elskelige Thegn og Ven Orc eller Orcy, maaskee Eric, frie for al Tynge, undtagen Leding, Broe- og Slots-Bygning. Det er underskrevet af de Hertuger Godwine, Eglaf, Hacun, og de Thani Thorth, maaskee den samme som Thord, Grev Thorkils Hof-Skald, og den samme, som tilligemed Kongen optoges i Broderskabet udi Cantorbery; Thurcyl Hoga, samme Navn som Thorkil den Hoie. Men ham kan det ikke være, thi han var Jarl; Karl, uden Tvil Thurbrand Holts Søn; Towi den Hvide; Tovi den Rode; Brothor; Bovi; Thurgod; Sigewerd; Thurstan (a). Ovenmældte Orc var giftet med Tola fra Rouen. Begge stiftede de Klosteret Abbotesbury i Dorsetshire, og gave dertil meget Gods, da de ingen Børn havde. De oprettede ogsaa der et Gilde eller Broderskab, Gud og St. Peder til Ære, paa Vilkaar at hver Gilde-Broder skulde give een Penge, eller Vox af saa megen Værd, til Klosteret aarlig tre Dage forend St. Peders Fest, og dens hellig Aften tvende Brødre være om at give et got, stort og velbagt Brød til Almisse. Ligeledes hver Broder 5 Uger for Fæsten een Skieppe god Hvede, og een Dragt Brænde, under Straf, om de forsomte det, at give 3 Skiepper Hvede, og i Veig-

W. Malm. l. 5. de Pontificibus p 368. 369. Ap. Gale Script. T. 3. Torfæi Hist. Norv. T. 3. l. 2. c. 23. p. 111. c. 27. 28. p. 116, som skal være 118—120. Islandske Annaler Mss. n. 413. Annales Regii ap. Langebek T. 3. p. 40. Theodericus Monachus c. 16. ap. Lang. T. 5. p. 325.

(a) Knud skrives her: Cnut, annuente ac favente Dei omnipotentis clementia, totius Anglorum Basileus, cæterarumqve nationum in circuitu degentium regens atqve gubernans; Som og: Cnut Rex Anglorum.

i Veigrings Fald selv at uddrives af Broderskabet. For en død Broder skulde hver give til Siæle-Messe een Penge. Blev en af Brødrene syg 60 Mile borte, da skulde 15 af dem føre ham til Gilde-Huset, men døde han, da 30 ledsage ham til det, af ham selv valgte, Hvilestæd. Døde han nær ved, da skulde han hæderligen føres til Klosteret, og der begraves. Dette Gilde er uden Tvil det ældste, stifted af nogen Dansk Mand, og har venteligen siden tient til Opmuntring og Mønster, dog med Forandring for de siden i Danmark stiftede Gilder. Denne Orc eller Orking var Kong Knuds Oeconomus, det er Hus-Hovmester, som besørgede alle oeconomiske Sager ved Kongens Hof. Han udjog Kanikerne af Abbotesbury, og førte Munke ind i deres Stæd. Baade han og hans Hustrue Thola bleve begravne i bemeldte Kloster. Han levede hen i Kong Edvard Confessors Tid, og stod i Naade hos ham, og Thola overlevede ham, som bevises ved bemeldte Konges Diplomata. Hvor urigtige Røgter og Sagn, der kan udspredes, sees deraf, at nogle have giort denne Orc til Konge i Danmark. Til Hertug Wilhelm den Store af Aqvitanien sendte Knud Gesandtere med kongelig Skiænk, og deriblant en Bog skrevet med forgyldte Bogstaver, hvorudi Helgenes Navne stode med deres Billeder. Det kommer mig rimeligt for, at Knud haver holdt Venskab med de mægtige Franske Herrer, for i al Fald at have Hielp af dem imod Hertugen af Normandie, som han ikke aldeles kunde troe. — Dersom Robert de Monte har Ret, at Hertug Richard først i dette Aar ægtede Papia, saa kan hun saa meget desmindre være Estrid, Knuds Søster, som hun desuden aldrig kan blive. — Keiser Henric døde den 13 Julii, og fik Conrad til Eftermand udi Tydskland, som blev kronet til Maynß den 8 September. Glaber giver denne sidste det Vidnesbyrd,

Knud den Store. Aar 1024.

Knud den Store. Aar 1024. nesbyrd, at han var stærk og tapper, men maadelig troefast. Ved Henriks Død, og Conrads Valg, kom det Tydske Rige fra det Saxiske Konge-Hus, og til det Frankiske. Kort efter sin Ankomst til Regieringen forfoiede Conrad sig til Saxen, og stadfæstede Saxernes grumme Lov efter deres egen Begiæring, sampt hævede al den tilbørlige Skat af de til Saxen grændsende Barbarer, hvorved ingen andre end Slaverne kan forstaaes. — Udi Rusland kom det til aabenbare Krig imellem de tvende Brødre Jaroslaw og Mstislaw, hvilken sidste boede i Tmutarakan udi Chazarernes Land Østen for Crim udi det nu værende Cabardie, og havde undertvunget Kazogerne, rimeligen Stamfædre for de nu værende Cosacker. Med dem og Chazarerne drog Mstislaw til Kiow, imedens Jaroslaw opholdt sig Novogrod; Dog de af Kiow vilde ikke lade ham ind, hvorover han drog til Tschernigow. I saadan Nød sendte Jaroslaw om Hielp over Havet til Varegerne, hvilke komme under Anførsel af en vis Jakun, det er Jacob. Han var blind, og iført en Kiortel virket med Guld. Ved Listiwina kom det til et skarpt Slag, hvorudi Varegerne bleve, efterat de havde staaet sig imod dem af Severien, som Mstislaw havde stillet imod dem, overvundne af hans friske Folk. Jaroslaw flyede til Novogrod, og Jakun, Varegernes Første over Havet. Det er hel uvidst, hvo denne Jakun har været. Den Svenske Kong Anund kaldtes vel og Jacob, men jeg troer snarere, at herved forstaaes Rognvald Jarl, som maaskee af Hengivenhed til Kong Anund har tiltaget sig dette Navn, thi Rognvald var en bosiddende Vareger i Rusland, og kan maaskee have efter Slagets Tab begivet sig til Sverrige, for at hente friske Folk. Da han og var gammel, saa passer Blindheden sig best paa ham. Den Russiske Dronning Ingigerd, Anunds Søster, fødde Jaroslaw sin anden Søn

Isjaslaw.

Ksjaslav. — Den Norske Oluf lod sig ikke nøie med at udbrede Christendommen i sit eget Land. Han søgte og at hædre den i andre, til hvilken Ende han sendte Kirke-Tømmer til Island. Knud drog ei mindre Omsorg for Island efter Svend Aagesens Beretning, i det han endog sendte Engelske Lærere did. Indvaanerne af Færøe fik Oluf til godvilligen at underkaste sig ham, og at antage den Lov, han vilde give dem. Ved Ægteskab mellem sin Halvsøster Gunhild med Ketil Kalf af Ringenæs, en mægtig Mand, og imellem sin Moster Isrid og Thorder, Guttorms Søn af Steige i Gudbrandsdalen, søgte han og at bestyrke sine Sager i Norge (98). Knud den Store. Aar 1024.

Kong Knud reiste i det Aar 1025 Nord paa i Engelland, Aar 1025. rimeligen for at vise sig for sine Northumbriske Undersaatter, og at befæste dem i Troskab mod sig. Der viste han sig ogsaa efter Sædvane andægtig, og gik til St. Cuthberti Legeme i Durham fem Mile med bare Fødder fra det Stæd, kaldet Garmundi Vei. Han skiænkede til det og dets Tienere den Kiøbstæd Stanthorp, ikke langt fra Floden Tees, og meget andet Gods, og mange Landsbyer, forkyndende dem sin Vrede, og Bisp Edmund sit Band, som brøde herimod. For denne Bisp Edmund bar Knud megen Godhed og Yndest. Ved denne Leilighed er det nok skeet, at tvende smaae Skotske Konger fra Fife, som

(98) Monast. Angl. T. 1. p. 276—279. Harpsfeldii Hist. eccl. Angl. p. 753. Labbe Bibl. Mss. T. 2. p. 775. 776. Bouquet T. 10. p. 270. 43. Muratori Gesch. v. Ital. T. 6. p. 127—132. Wippo in Pistorii Scr. Germ. T. 3. p. 430. Nestor p. 123. 124. Snorro i Oluf Helga S. c. 133—137. Sveno Aggonis c. 5. in Lang. Script. T. 1. p. 55. Torfæi Hist. Norv. T. 3. l. 2. c. 29. p. 121—124.

Knud den Store. Aar 1025.

som havde paadraget sig Knuds Vrede, komme til ham, bleve venligen imodtagne, tilladte at beholde deres Forlehninger, ja anseeligen beskiænkede. Den Islandske Poet Sigvatur, den Norske Kong Olufs Hof-Skald, som da opholdt sig ved Knuds Hof, giorde herover følgende Vers: „Ypperlige Konger have, „Norden fra Fise, Knud der Hoved bragt; Hvormed de Fred „sig kiøbte. Olaf gav aldrig saa Sit Hovet nogen Mand, i den„ne Verden; Ofte Seier vandt den Tykke." Til det gamle Kloster i Winchester gav Knud efter sin Dronnings Emmæ Tilskyndelse saa meget Guld, Sølv og Ædelstene til Kirkens Prydelse, at Glandsen deraf forfærdede enhver, som traadde derind, dog blev dette ved Emma først ret bragt i Stand, imedens Knud var i dette Aar borte i Danmark. Til det nye Kloster i Winchester, der var helliget St. Grimbald, gav han ligeledes adskilligt Gods, een baldyret Præstekiole, og twende andre af Silke, et prægtigt Guld-Kaars, pyntet med Ædelstene og Helgenes Levninger, og twende store Billeder, som funklede af Guld og Sølv, hvilket altsammen Wilhelm den Erobrer siden voldeligen borttog. Imidlertid maae han dog have sparet det store Kaars, eller rettere Crucifix, siden Bisp Henric af Winchester kunde siden, efterat Kirken var brændt Aar 1141, løse af det 500 Mark Sølv, og 30 Mark Guld, foruden 3 kostbare Kroner med deres Fodstykker, alisammen giort af det pureste Arabiske Guld, og besat med de kostbareste Ædelstene, sampt forfærdigede paa en meget konstig Maade. Da Knud skal til dette Kaars have anvendt al Indkomsten af Engelland for eet Aar, saa falder dets Kostbarhed ikke forunderligt. Dronning Emma skiænkede og did Landsbyen Pidelc, med Kirke, Herligheder og 30 Huder, sampt et Skrin prydet med Guld, Sølv

og

Ædelstene, hvorudi St. Valentini Hoved forvaredes. Nu begyndte Knud ellers for Alvor at tænke paa Norge, thi han saae sig fuldkommen befæsted paa den Engelske Throne, han var den mægtigste og rigeste Konge i Norden, ved det han hævede Skat af de rigeste Nordens Lande, der var allevegne god Fred i hans Riger, som ingen turde bryde imod, og lod han Engelænderne beholde deres gamle Lov og Ret, hvorved han blev overalt meget berømt. Alt dette giorde at han nu tænkte paa at underlegge sig gandske Norge. Fra sin Farfader Harald Blaatand havde han virkeligen Paastand paa en stor Del deraf, ei at tale om ældre Tider. Vel sandt at de Svenske havde ligeledes, men dem ansaae Knud nok for at have selv bortgivet deres Ret, ved Forligelsen imellem den Svenske Kong Oluf Skautkonung, og den Norske Oluf, hvilken sidste besad nu hele Norge. Men herved stødte dog Knud det Svenske Hof for Hovedet, som tilligemed frygtede for hans store Magt og Ærgiærighed, og derfore giorde Forbund med det Norske imod ham. Hertil kom at Hagen Jarl, Knuds Søstersøn, og Eric Jarls Søn, ogsaa drev paa at ville have den Del af Norge igien, hans Fader havde besiddet, dog som et Læn af Knud. End videre var det tillokkende, at Oluf, som hidindtil havde havt den hele Norske Almue paa sin Side, havde nu ved sin Strænghed, mistet for en stor Del dens Yndest, ved det han straffede uden Skaansel, og borttog de Skyldige deres Gods og Eiendomme. Mange fornemme, saa og anseelige Bønder-Sønner forlode derfore Landet under adskillig Paaskud, og søgte hen til Kong Knud, som med Glæde imodtog alle dem, der vilde gaae i hans Tieneste, og begavede dem kongeligen. De bleve og snart indtagne af hans Hof, baade for den Mængde Folk, det var fuldt af,

Knud den Store. Aar 1025.

Knud den Store. Aar 1025.

saa og for den Pragt der i alle Ting herskede ved det. Disse, som saaledes komme over fra Norge, holdte sig megen til Hagen Jarl, og beklagede sig for ham; en Part talede og med Kongen selv, og lode sig forstaae med at de gierne vilde give sig under ham, og Hagen Jarl, naar de maatte faae deres Gods igien. Hagen med flere drev dette flittigen hos Kongen, og forlangte, at han skulde forsøge, om Oluf vilde godvilligen paa visse Vilkaar afstaae Riget. Knud lod sig overtale, og sendte et anseeligt Gesandtskab fra Engelland til Oluf, med sit Brev og Segl (a). De funde ham om Vaaren udi Tonsberg. Han sluttede strax at deres Ærinde var ikke got, og lod derfore nogle Dage hengaae, inden han gav dem Tilladelse at komme for sig. Da det skeede, overgave de Knuds Brev, og forestillede tilligemed, at deres Herre giorde Paastand paa det gandske Norske Rige, som paa sin Eiendom, fordi hans Forfædre havde besiddet det; Men som han onskede, at leve i Fred med alle Lande, saa havde han hidindtil ei villet angribe Norge fiendtligen, naar det kunde skee paa en anden Maade. Dersom da Oluf tænkte fremdeles at ville blive Konge i Norge, saa maatte han drage til Kong Knud, og tage Landet til Forlehning af ham, blive hans Mand, og give ham Skat, ligesom Jarlerne forhen havde giort. Og alt dette samme stod ligeledes i Kong Knuds Brev. Oluf svarede hertil: Gammel Sagn haver berettet mig, at

(a) Insigli siger Snorro, hvilket ei kan betyde andet end et Segl, og ingenlunde et Marke eller Kaars alene, som Hickes vil. Anderson i Diplom. Scotiæ præf. p. 48. bifalder dog Hickesii Mening, at om der skulde findes Diplomata af Knud med vedhangende Sigiller, da vare de falske. Hos Hickes i præf. p. 9. forekommer et gammelt Vidnesbyrd om Knuds Vox-Segl, hvilket Hickes dog søger at svække.

at den Danske Kong Gorm var en mægtig Konge, hvorvel han raadde for Danmark eene, men de følgende Danske Konger vilde ei dermed lade sig nøie. Da det nu er kommet saavidt, at Knud behersker baade Danmark og Engelland, ja har endog lagt under sig en stor Deel af Skotland (a), saa giør han endda Paastand paa mit Arve-Rige. Han burde dog engang sætte Grændser for sin Begiærlighed, eller har han i Sinde at beherske alle de Nordiske Lande, eller eene at opæde al den Kaal, der voxer i Engelland. Men det skal han dog ei kunne giøre, forend han formaaer mig til, at bringe sig mit Hoved, og at knæle for ham. Svarer ham derfor fra mig, at jeg skal værge Norge, saa længe jeg lever, med Odel og med Egg, og aldrig give nogen Mand Skat af mit Rige. Knuds Gesandtere droge misnøiede hiem med saadant Svar, og berettede det for deres Herre, som dertil gienmælede: Oluf haver Uret deri, at han tænker, at jeg alene vil opæde al Kaal i Engelland, jeg skal derfor og anvende al min Flid paa, at overtyde ham om, at der inden for mine Ribben boer andet end Kaal, thi fra hvert af dem skal komme ham kaalde Raad. Sigvatur, som da var i Engelland, udspurgte flitteligen Gesandterne om Tilstanden i Norge, ved hvilken Leilighed de gave tilkiende, hvor hoiligen de forundrede sig over Olufs Svar, allerhelst Knud var saa god og

Knud den Store. Aar 1025.

 mild,

(a) De Skotske Skribenter lade Knud, som Konge, først have med deres Landsmænd at bestille efter sin Tilbagekomst fra Rom, hvilket jeg skal fortælle paa sit Sted, endskiønt man efter det foranførte af Snorro-Snarere skulde troe, at det var skeet forhen. Skoterne ville ei, at Knud haver havt nogen Fordel over dem, og de Engelske tale ei heller herom forend senere; Imidlertid maae der være foregaaet adskilligt, som vi nu ikke vide, medmindre herved sigtes alene til de tvende Konger fra Fife.

Knud den Store. Aar 1025.

mild, at han eftergav hver den, som kom til ham og viste Underdanighed, hvor meget han end tilforn havde giort ham imod. Til denne Skald Sigvatr gav Knud en Guldring, som vejede en halv Mark, men til en anden Islandsk Poet, kaldet Berse Skald Torfe Søn, gav han 2 Guldringe, hver af en halv Marks Vægt, og desuden et Guld beslaaet Sværd, hvorover Sigvatr giorde af Fortrydelse denne Vise: „Den tapre Knud haver vores „Giæve Berse! begges, Der vi Kongen funde, Hænder stærk„ligen prydet. Hvis dig gav een Mark Guld, Eller mere, og „et skarpt Sværd, Men mig een halv Mark (alting Gud selv „tilfulde styrer).“ Samme Sommer komme de tvende fornemme Nordmænd, Aslak og Skialg, Sønner af Erling Skialgsen, fra Norge til Knud, som tog blideligen imod dem, og gav dem store Forlehninger, og forbleve de hos ham i megen Anseelse. Aslak var gift med Sigrid, en Dotter af Svend Jarl, og uden Tvil en Dotter-Dotter af den navnkundige Sigrid Storraade, hvis Navn hun bar. Oluf svævede imedens i stor Frygt, saasom det sagdes for vist, at Knud vilde om Sommeren komme med en stor Hær fra Engelland til Norge; andre derimod sagde nei hertil, da det stundede ud paa Sommeren. Oluf blev derfor ved at opholde sig i Vigen, og havde sine Speidere ude, for at faae vis Kundskab herom. Om Høsten sendte han Gesandtere til sin Svoger Kong Anund i Sverrige, og lod ham vide Knuds Paastand, sampt tillige sige, at saa snart Knud havde indtaget Norge, vilde han venteligen ei heller lade ham sidde i Roe udi Sverrige, hvorfore det beste var, at de begge giorde Forbund med hinanden, thi saa vilde dem ei feile Magt til at sætte sig imod Kong Knud. Anund svarede vel hertil, og gav tilkiende, at han var villig til, at træde i et fast Forbund med Kong

Kong

Kong Oluf, saa at den skulde komme den anden til Hielp, der forst behovede den. End videre blev siden aftalt, at de skulde selv tales ved, og Anund reise om Vinteren giennem Vest-Gotland, men Oluf opholde sig i Sarpsborg Vinteren over. Rimeligen har Knud ikke havt i Sinde at angribe Sverrige, men slig Mistanke ere Erobrere, og ærgiærige Herrer altid underkastede. I det mindste er dette vidst, at da han om Hosten kom med mange Folk til Danmark, og blev der Vinteren over, og fik at hore, at der vare gangne Sendebud imellem den Svenske og Norske Konge, og at store Ting vare i Værk, sendte han om Vinteren Gesandter til den forste med anseelige Foræringer, og Venskabs Bud, med Tillæg, at han bad, at den Svenske Konge ei vilde blande sig i de Tvistigheder, som vare imellem ham og Oluf Digre, da han forsikrede, at Sverrige skulde blive i Fred for sig. Men Anund tog koldsindigen imod disse Gesandter, som deraf letteligen forstode, at han hældte til Olufs Side, og at Knud havde intet Venskab at formode sig af ham, hvilket de og ved Tilbagekomsten gave deres Herre tilkiende. Anund begav sig imedens om Vinteren til Hest med 3000 Mand til Vest-Gotland, og ginge der mange Bud imellem ham og Oluf, dog blev deres Samling opsat til Foraaret, saasom de imidlertid vilde see, hvad Knud agtede at giore (99).

Knud den Store. Aar 1025.

Udi

(99) Sim. Dun. col. 31. 33. c. 6. 8. De ecclesia Dunelmensi. M. Westm. p. 207. Rudborne in Whartoni Anglia sacra T. I. p. 232. 249. W. Malm. l. 2. c. 11. p. 73. 74. Ej. Hist. novellæ l. 2. p. 190. Contin. F. Vig. p. 677. 678. Suhms Forb. p. 58. Monast. Angl. T. I. p. 210 979. Gervasius col. 1356. Snorro i Oluf Helga S. c. 137—144. Knytlinga S. c. 19. p. 34. Torfæi Hist. Norv. T. 3. l. 2. c. 30. 31. p. 124—129. Annales Hildesh. p. 725. 765.

Knud den Store. Aar 1023.

mel. — Bruno, Søn af Hertug Benno i Saxen, blev Bisp i Oldenborg udi Benno's Stæd; Dog kan jeg ikke nægte, at jo Bruno kommer mig meget mistænkelig for, og at jeg anseer ham for en Læsefeil i Stædet for Benno, saasom de smaae Aarbøgger af Hildesheim, der have Bruno, sige strax efter at Reinold blev Bisp i Oldenborg efter Benno, hvorimod den troværdige Helmold kalder Reinold Reinher. — Bisp Bernward i Hildesheim lod kort for sin Død indvie ved Bisp Eggehard af Slesvig et Capel mellem det hellige Kaarses Capel og St. Michaels Kloster. — Lewelyn, Fyrste af Wales, blev dræbt af Howel og Meredith, Edwyns Sønner, hvorpaa Jago eller Jacob, Edwals Søn, giorde sig til Regent i Nord-Wales, og Rytherch eller Roodrich, Jestyns Søn, til Regent i Syd-Wales, og synes tilsidst at have regieret over hele Wales. Han erkiendte Knud for sin Overherre, hvilket var maaskee en Frugt af de Fordele, Eylif havde Aaret forhen erholdet (96).

Udi

(96) Chr. Sax. p. 152. 153. Lang. Script. T. 2. p. 454—458. 483. not. c. T. 3. p. 282. 288. W. Malm. l. 2. c. 10. p. 65. 72. c. 11. p. 73. H. Hunt. p. 364. Rog. de Hov. p. 437. Ingulph. p. 892. Sim. Dun. c. 127. 204. Bromton c. 891. Gervasius c. 1651. M. Westm. p. 199. 207. F. Vig. p. 620. Annal. Burtonenses p. 247, som dog urætteligen henføre Elphegs Forflyttelse til Aar 1018. Eadmeri l. 2, novorum p. 54. Evidentiæ eccl. Christ. Cantuar. c. 2225. 2226. Hickesius in Wanleji catalogo p. 270. 224. Somner's Antiqv. of Canterbury Part. 1. Append. p. 39. Snorro i Olaf Helga Saga c. 23. Knytlinga Saga c. 16. Torfæus T. 3. l. 2. c. 12. p. 20. Leibn. Scr. T. 1. p. 724. 725—462. T. 3. p. 355. Suhms Forbedringer p. 57. 109. 25. 26. Helmoldus l. 1. c. 18. p. 56. Whartoni Anglia Sacra præf. T. 2. p. 32. Wynne Hist. of Wales p. 81. 82. Lel. Itin. T. 8. 86. Monast. Angl. T. 1. p. 21. T. 3. p. 130. 303. 304. Dugdale's Hist. of St. Paul in London App. p. 12. 13. Reliqviæ Spelmannianæ p. 20. Acta Sanct. Aprilis T. 2. p. 917. 918.

Udi Bretagne satte dets Hertug Alan med sin Moder Hudvisa St. Marcus og de Helgenes Mevenii og Judicaelis Kloster i Gvadel i Stand igien, som Normanerne havde forhen brændt og rent ødelagt. — Den Ostmaniske Kong Sihtric i Waterford blev dræbt af dem i Ossory, og blev derpaa Reginald, Ivars Søn, Konge i hans Stæd. — Udi Italien vedvarede Krigen mellem Langobarderne af Apulien og Grækerne, uden at Normanerne nævnes derved. — Den Norske Oluf blev ved at christne Vors og Valdres, og som alle Indvaanerne i det sidste vare endda Hedninger, og satte sig til Modstand, saa lod han brænde alle deres Gaarder, og røve deres Eiendele, indtil de komme og bade om Naade, og lode sig døbe. Da nu Oluf saaledes lagde sig ud baade med de Mægtige og med Almuen, saa er det intet Under, at han tilsidst gik sin Krone glip. Den mægtige Mand Einar Thambeskielfer havde nu vel forliget sig med ham, men han troede dog ikke Freden, thi seilede han om Sommeren til Engelland, og opholdt sig nogen Tid hos sin Svoger Hakon Jarl, en Søn af Erik Jarl. Derefter besøgte han Kong Knud, og fik store Foræringer af ham; hvilket denne snedige Herre vidst giorde for at vinde saa anseelig en Mand, thi nu begyndte han for Alvor at tænke paa, at legge hele Norge under sig. Derefter reiste Einar til Rom, og kom Aaret efter hiem igien om Sommeren, men drog strax til sin Bopæl, uden at besøge Kong Oluf. Denne Konge kunde ei glemme at Asbiörn havde, følgende sin Farbroders Thore Hunds Raad, ei kommet efter Løfte til hans Hof, hvorover han lod ham ved en vis Asmund dræbe paa en lumsk Maade. Herved lagde han sig ud med al denne Mands mægtige Slægt, saa at der nu blev aabenbare Fiendskab mellem ham og den myndige Erling Skialgsen. Sigrid, Asbiörns Moder, opmuntrede

Knud den Store. Aar 1023.

Knud den Store. Aar 1023.

muntrede og Thore Hund til Hævn, ved at overgive ham det samme Spyd, hvormed hendes Søn var bleven dræbt, og at sige: „Hæderligt vil det blive dig, om du lader dette Spyd saa„ledes fare af dine Hænder, at det staaer i Oluf Digres Bryst." Med sin Dronning Astrid levede Oluf ei heller i den beste Forstaaelse, da han venteligen haver fra det første af ei været fornøiet med, at faae en Frille- i Stædet for en Ægte-Dotter. Derfor blev han meget fortørnet paa sin Hof-Skald Ottar den Sorte, fordi han havde giort et Vers Dronningen til Ære, saa at han endog lod ham kaste i Fængsel, hvor han sad i tre Dage. Der giørde han efter Sigvaturs Paamindelse et andet Vers af lige Størrelse, Kongen til Ære, alene ved at forandre Stropherne. Endeligen lod Kongen ham kalde for sig, for at dømme i hans Sag, som ei gialdt mindre end Livet. Nu sad han for hans Fødder, og sang Verset Dronningen til Ære, og i det samme uden Ophold begyndte han paa det andet, som var Kongen til Ære. Hofmændene bode ham tie, men Sigvatur sagde, vi bør jo høre Kongens Ros, han kan ligefuldt faae Straf for det andet. Kongen taug, og hørte til. Da det var til Ende, roste Sigvatur det, og Kongen sagde: Til Belønning skal du beholde dit Hoved. Ottar svarede: Endskiønt det ei er hvidt, saa er det mig dog det kiæreste. Kongen tog derpaa sin egen Armring, og gav ham; og Dronningen gav ham sin egen Fingerring. Kongen lastede hende herfor, men hun svarede: Det kan ei legges mig til Last, at jeg følger dit Exempel, og belønner min Ros, ligesom du din. Efter saadanne Omstændigheder maae man ei undres over, at Oluf avlede en Søn med en Slavinde. Hun hed Althild, eller Elfild, og var af fornem Engelsk Herkomst, derhos meget deilig, og bleven fanget af en Norsk Greve, rettere Jarl, som

krigede

Knud den Store. Aar 1023.

krigede i Engelland, hvorved Wilhelm af Malmesbury giør den Anmærkning, at saavel Danske som Norske vare vel meget barbariske, men de sidste dog giærigere, og mere hengivne til Qvindfolk. Denne Greve forskiød sin Hustrue, og voldtog Althild, da hun ei vilde lade sig overtale med det Gode, men kort efter døde han, efterat han havde avlet en Søn, Thorer (a) kaldet, med hende, hvorpaa Kong Oluf tog hende til sig, og søgte længe forgiæves at overtale hende til at give efter for sin Attraae, men hun sagde at ville blive den Døde troe, som engang havde nydt hendes Gunst, og at ville opofre Gud sin øvrige Tid. Dog Oluf lod sig ei afstale, han forraskede hende om Natten, og derved blev hun Moder til Magnus, som siden blev ei alene Konge i Norge, men endog i Danmark. Denne hendes Frugtsommelighed holdtes ellers meget hemmelig, og som hun fødde om Natten, Barnet var svagt, og ingen turde vække Kongen op, saa døbte den bekiendte Skald Sigvatur det, og kaldte det Magnus, efter den berømte Keiser Carolus Magnus, antagende det sidste for en Persons Navn. Efter Magni Fødsel opholdt Alfhild sig hemmeligen hos en Bisp, venteligen Sigurd, hvilket synes mig at komme overens med dennes Sindsbeskaffenhed, og derfra blev hun ofte hentet om Natten til Kongen, som hun nu havde fattet Kiærlighed for. Nogle Islandske Annaler henføre Magni Fødsel til Aar 1024 (97).

 I det

(a) Efter Snorro i Harald Haardraades Saga c. 21. var han Kong Magni Broder, og da det ikke er troligt, at Alfhild har havt Omgang med nogen Mandsperson efter Oluf den Helliges Død, saa bliver det rimeligt, at denne Greve har været Thorers Fader; thi ellers maatte Thorer blive meget ung, da Magnus døde. Thorers Fader skal have hedet Ulf.

(97) Bouquet T. 10. p. 323. Waræi Ant. Hib. p. 138. Muratori Gesch. v. Ital. T. 6. p. 125. Snorro i Oluf Helga S. c. 129—132. W. Malm.

Knud den Store. Aar 1024.

I det Aar 1024 forblev Knud rolig i Engelland. Ved sit Skiode overgav han 7 Mansos i Porteshamme til sin troe og elskelige Thegn og Ven Orc eller Orcy, maaskee Eric, frie for al Tynge, undtagen Leding, Broe- og Slots-Bygning. Det er underskrevet af de Hertuger Godwine, Eglaf, Hacun, og de Thani Thorth, maaskee den samme som Thord, Grev Thorkils Hof-Skald, og den samme, som tilligemed Kongen optoges i Broderskabet udi Cantorbery; Thurcyl Hoga, samme Navn som Thorkil den Hoie. Men ham kan det ikke være, thi han var Jarl; Karl, uden Tvil Thurbrand Holts Søn; Towi den Hvide; Tovi den Røde; Brothor; Bovi; Thurgod; Sigewerd; Thurstan (a). Ovenmældte Orc var giftet med Tola fra Rouen. Begge stiftede de Klosteret Abbotesbury i Dorsetshire, og gave dertil meget Gods, da de ingen Børn havde. De oprettede ogsaa der et Gilde eller Broderskab, Gud og St. Peder til Ære, paa Vilkaar at hver Gilde-Broder skulde give een Penge, eller Vox af saa megen Værd, til Klosteret aarlig tre Dage forend St. Peders Fest, og dens hellig Aften twende Brødre være om at give et got, stort og velbagt Brød til Almisse. Ligeledes hver Broder 5 Uger for Fæsten een Skieppe god Hvede, og een Dragt Brænde, under Straf, om de forsømte det, at give 3 Skiepper Hvede, og i Veig-

W. Malm. l. 5. de Pontificibus p 368. 369. Ap. Gale Script. T. 3. Torfæi Hist. Norv. T. 3. l. 2. c. 23. p. 111. c. 27. 28. p. 116, som skal være 118—120. Islandske Annaler Mss. n. 413. Annales Regii ap. Langebek T. 3. p. 40. Theodericus Monachus c. 16. ap. Lang. T. 5. p. 325.

(a) Knud skrives her: Cnut, annuente ac favente Dei-omnipotentis clementia, totius Anglorum Basileus, cæterarumqve nationum in circuitu degentium regens atqve gubernans; Som og: Cnut Rex Anglorum.

i Veigrings Fald selv at uddrives af Broderskabet. For en død Broder skulde hver give til Siæle-Messe een Penge. Blev en af Brødrene syg 60 Mile borte, da skulde 15 af dem føre ham til Gilde-Huset, men døde han, da 30 ledsage ham til det, af ham selv valgte, Hvilested. Døde han nær ved, da skulde han hæderligen føres til Klosteret, og der begraves. Dette Gilde er uden Tvil det ældste, stiftet af nogen Dansk Mand, og har venteligen siden tient til Opmuntring og Mønster, dog med Forandring for de siden i Danmark stiftede Gilder. Denne Orc eller Orking var Kong Knuds Oeconomus, det er Hus-Hovmester, som besørgede alle oeconomiske Sager ved Kongens Hof. Han udjog Kanikerne af Abbotesbury, og førte Munke ind i deres Stæd. Baade han og hans Hustrue Thola bleve begravne i bemeldte Kloster. Han levede hen i Kong Edvard Confessors Tid, og stod i Naade hos ham, og Thola overlevede ham, som bevises ved bemeldte Konges Diplomata. Hvor urigtige Røgter og Sagn, der kan udspredes, sees deraf, at nogle have giort denne Orc til Konge i Danmark. Til Hertug Wilhelm den Store af Aqvitanien sendte Knud Gesandtere med kongelig Skiænk, og deriblant en Bog skrevet med forgyldte Bogstaver, hvorudi Helgenes Navne stode med deres Billeder. Det kommer mig rimeligt for, at Knud haver holdt Venskab med de mægtige Franske Herrer, for i al Fald at have Hielp af dem imod Hertugen af Normandie, som han ikke aldeles kunde troe. — Dersom Robert de Monte har Ret, at Hertug Richard først i dette Aar ægtede Papia, saa kan hun saa meget desmindre være Estrid, Knuds Søster, som hun desuden aldrig kan blive. — Keiser Henric døde den 13 Julii, og fik Conrad til Eftermand udi Tydskland, som blev kronet til Maynz den 8 September. Glaber giver denne sidste det Vidnesbyrd,

Knud den Store. Aar 1024.

nesbyrd, at han var stærk og tapper, men maadelig troefast. Ved Henriks Død, og Conrads Valg, kom det Tydske Rige fra det Saxiske Konge-Hus, og til det Frankiske. Kort efter sin Ankomst til Regieringen forfoiede Conrad sig til Saxen, og stadfæstede Saxernes grumme Lov efter deres egen Begiæring, sampt hævede al den tilbørlige Skat af de til Saxen grændsende Barbarer, hvorved ingen andre end Slaverne kan forstaaes. — Udi Rusland kom det til aabenbare Krig imellem de tvende Brødre Jaroslaw og Mstislaw, hvilken sidste boede i Tmutarakan udi Chazarernes Land Østen for Crim udi det nu værende Cabardie, og havde undertvunget Kazogerne, rimeligen Stamfædre for de nu værende Cosacker. Med dem og Chazarerne drog Mstislaw til Kiow, imedens Jaroslaw opholdt sig Novogrod; Dog de af Kiow vilde ikke lade ham ind, hvorover han drog til Tschernigow. I saadan Nød sendte Jaroslaw om Hielp over Havet til Varegerne, hvilke komme under Anførsel af en vis Jakun, det er Jacob. Han var blind, og iført en Kiortel virket med Guld. Ved Listiwina kom det til et skarpt Slag, hvorudi Varegerne bleve, efterat de havde staaet sig imod dem af Severien, som Mstislaw havde stillet imod dem, overvundne af hans friske Folk. Jaroslaw flyede til Novogrod, og Jakun, Varegernes Fyrste over Havet. Det er hel uvidst, hvo denne Jakun har været. Den Svenske Kong Anund kaldtes vel og Jacob, men jeg troer snarere, at herved forstaaes Rognvald Jarl, som maaskee af Hengivenhed til Kong Anund har tiltaget sig dette Navn, thi Rognvald var en bosiddende Vareger i Rusland, og kan maaskee have efter Slagets Tab begivet sig til Sverrige, for at hente friske Folk. Da han og var gammel, saa passer Blindheden sig best paa ham. Den Russiske Dronning Ingigerd, Anunds Søster, fødde Jaroslaw sin anden Søn

Isjaslaw.

Isjaslav. — Den Norske Oluf lod sig ikke nøie med at udbrede Christendommen i sit eget Land. Han søgte og at hædre den i andre, til hvilken Ende han sendte Kirke-Tømmer til Island. Knud drog ei mindre Omsorg for Island efter Svend Aagesens Beretning, i det han endog sendte Engelske Lærere did. Indvaanerne af Færøe fik Oluf til godvilligen at underkaste sig ham, og at antage den Lov, han vilde give dem. Ved Ægteskab mellem sin Halvsøster Gunhild med Ketil Kalf af Ringenæs, en mægtig Mand, og imellem sin Moster Isrid og Thorder, Guttorms Søn af Steige i Gudbrandsdalen, søgte han og at bestyrke sine Sager i Norge (98). Knud den Store. Aar 1024.

Kong Knud reiste i det Aar 1025 Nord paa i Engelland, rimeligen for at vise sig for sine Northumbriske Undersaatter, og at befæste dem i Troskab mod sig. Der viste han sig ogsaa efter Sædvane andægtig, og gik til St. Cuthberti Legeme i Durham fem Mile med bare Fødder fra det Stæd, kaldet Garmundi Vei. Han skiænkede til det og dets Tienere den Kiøbstæd Stanthorp, ikke langt fra Floden Tees, og meget andet Gods, og mange Landsbyer, forkyndende dem sin Vrede, og Bisp Edmund sit Band, som brøde herimod. For denne Bisp Edmund bar Knud megen Godhed og Yndest. Ved denne Leilighed er det nok skeet, at twende smaae Skotske Konger fra Fife, Aar 1025.

som

(98) Monast. Angl. T. 1. p. 276—279. Harpsfeldii Hist. eccl. Angl. p. 753. Labbe Bibl. Mst. T. 2. p. 775. 776. Bouquet T. 10. p. 270. 43. Muratori Gesch. v. Ital. T. 6. p. 127—132. Wippo in Pistorii Scr. Germ. T. 3. p. 430. Nestor p. 123. 124. Snorro i Oluf Helga S. c. 133—137. Sveno Aggonis c. 5. in Lang. Script. T. 1. p. 55. Torfæi Hist. Norv. T. 3. l. 2. c. 29. p. 121—124.

Knud den Store. Aar 1025.

som havde paadraget sig Knuds Vrede, komme til ham, bleve venligen imodtagne, tilladte at beholde deres Forlehninger, ja anseeligen beskiænkede. Den Islandske Poet Sigvatur, den Norske Kong Olufs Hof-Skald, som da opholdt sig ved Knuds Hof, giorde herover følgende Vers: „Ypperlige Konger have, „Norden fra Fife, Knud der Hoved bragt; Hvormed de Fred „sig kiøbte. Olaf gav aldrig saa Sit Hovet nogen Mand, i den„ne Verden; Ofte Seier vandt den Tykke." Til det gamle Kloster i Winchester gav Knud efter sin Dronnings Emmæ Tilskyndelse saa meget Guld, Sølv og Ædelstene til Kirkens Prydelse, at Glandsen deraf forfærdede enhver, som traadde derind, dog blev dette ved Emma først ret bragt i Stand, imedens Knud var i dette Aar borte i Danmark. Til det nye Kloster i Winchester, der var helliget St. Grimbald, gav han ligeledes adskilligt Gods, een baldyret Præstekiole, og twende andre af Silke, et prægtigt Guld-Kaars, pyntet med Ædelstene og Helgenes Levninger, og twende store Billeder, som funklede af Guld og Sølv, hvilket altsammen Wilhelm den Erobrer siden voldeligen borttog. Imidlertid maae han dog have sparet det store Kaars, eller rettere Crucifix, siden Bisp Henric af Winchester kunde siden, efterat Kirken var brændt Aar 1141, løse af det 500 Mark Sølv, og 30 Mark Guld, foruden 3 kostbare Kroner med deres Fodstykker, altsammen giort af det pureste Arabiske Guld, og besat med de kostbareste Ædelstene, sampt forfærdigede paa en meget konstig Maade. Da Knud skal til dette Kaars have anvendt al Indkomsten af Engelland for eet Aar, saa falder dets Kostbarhed ikke forunderligt. Dronning Emma skiænkede og did Landsbyen Pidelc, med Kirke, Herligheder og 30 Huder, sampt et Skrin prydet med Guld, Sølv

og

Edelstene, hvorudi St. Valentini Hoved forvaredes. Nu begyndte Knud ellers for Alvor at tænke paa Norge, thi han saae sig fuldkommen befæsted paa den Engelske Throne, han var den mægtigste og rigeste Konge i Norden, ved det han hævede Skat af de rigeste Nordens Lande, der var allevegne god Fred i hans Riger, som ingen turde bryde imod, og lod han Engellænderne beholde deres gamle Lov og Ret, hvorved han blev overalt meget berømt. Alt dette giorde at han nu tænkte paa at underlegge sig gandske Norge. Fra sin Farfader Harald Blaatand havde han virkeligen Paastand paa en stor Del deraf, et at tale om ældre Tider. Vel sandt at de Svenske havde ligeledes, men dem ansaae Knud nok for at have selv bortgivet deres Ret, ved Forligelsen imellem den Svenske Kong Oluf Skautkonung, og den Norske Oluf, hvilken sidste besad nu hele Norge. Men herved stødte dog Knud det Svenske Hof for Hovedet, som tilligemed frygtede for hans store Magt og Ærgiærighed, og derfore giorde Forbund med det Norske imod ham. Hertil kom at Hagen Jarl, Knuds Søsterson, og Eric Jarls Søn, ogsaa drev paa at ville have den Del af Norge igien, hans Fader havde besiddet, dog som et Læn af Knud. End videre var det tillokkende, at Oluf, som hidindtil havde havt den hele Norske Almue paa sin Side, havde nu ved sin Strænghed, mistet for en stor Del dens Yndest, ved det han straffede uden Skaansel, og borttog de Skyldige deres Gods og Eiendomme. Mange fornemme, saa og anseelige Bønder-Sønner forlode derfore Landet under adskillig Paaskud, og søgte hen til Kong Knud, som med Glæde imodtog alle dem, der vilde gaae i hans Tieneste, og begavede dem kongeligen. De bleve og snart indtagne af hans Hof, baade for den Mængde Folk, det var fuldt af,

Knud den Store. Aar 1025.

Knud den Store. Aar 1025.

saa og for den Pragt der i alle Ting herskede ved det. Disse, som saaledes komme over fra Norge, holdte sig meget til Hagen Jarl, og beklagede sig for ham; en Part talede og med Kongen selv, og lode sig forstaae med at de gierne vilde give sig under ham, og Hagen Jarl, naar de maatte faae deres Gods igien. Hagen med flere drev dette flittigen hos Kongen, og forlangte, at han skulde forsøge, om Oluf vilde godvilligen paa visse Vilkaar afstaae Riget. Knud lod sig overtale, og sendte et anseeligt Gesandtskab fra Engelland til Oluf, med sit Brev og Segl (a). De funde ham om Vaaren udi Tonsberg. Han sluttede strax at deres Ærinde var ikke got, og lod derfore nogle Dage hengaae, inden han gav dem Tilladelse at komme for sig. Da det skeede, overgave de Knuds Brev, og forestillede tillige med, at deres Herre giorde Paastand paa det gandske Norske Rige, som paa sin Eiendom, fordi hans Forfædre havde besiddet det; Men som han ønskede, at leve i Fred med alle Lande, saa havde han hidindtil ei villet angribe Norge fiendtligen, naar det kunde skee paa en anden Maade. Dersom da Oluf tænkte fremdeles at ville blive Konge i Norge, saa maatte han drage til Kong Knud, og tage Landet til Forlehning af ham, blive hans Mand, og give ham Skat, ligesom Jarlerne forhen havde giort. Og alt dette samme stod ligeledes i Kong Knuds Brev. Oluf svarede hertil: Gammel Sagn haver berettet mig, at

(a) Insigli siger Snorro, hvilket ei kan betyde andet end et Segl, og ingenlunde et Mærke eller Kaars alene, som Hickes vil. Anderson ✝ Diplom. Scotiæ præf. p. 48. bifalder dog Hickesii Mening, at om der skulde findes Diplomata af Knud med vedhængende Sigiller, da vare de falske. Hos Hickes i præf. p. 9. forekommer et gammelt Vidnesbyrd om Knuds Vox-Segl, hvilket Hickes dog siger at svække.

at den Danske Kong Gorm var en mægtig Konge, hvorvel han raadde for Danmark eene, men de følgende Danske Konger vilde ei dermed lade sig nøie. Da det nu er kommet saavidt, at Knud behersker baade Danmark og Engelland, ja har endog lagt under sig en stor Del af Skotland (a), saa giør han endda Paastand paa mit Arve-Rige. Han burde dog engang sætte Grændser for sin Begiærlighed, eller har han i Sinde at beherske alle de Nordiske Lande, eller eene at opæde al den Kaal, der voxer i Engelland. Men det skal han dog ei kunne giøre, forend han formaaer mig til, at bringe sig mit Hoved, og at knæle for ham. Svarer ham derfor fra mig, at jeg skal værge Norge, saa længe jeg lever, med Odel og med Egg, og aldrig give nogen Mand Skat af mit Rige. Knuds Gesandtere droge misnøiede hiem med saadant Svar, og berettede det for deres Herre, som dertil gienmælede: Oluf haver Uret deri, at han tænker, at jeg alene vil opæde al Kaal i Engelland, jeg skal derfor og anvende al min Flid paa, at overtyde ham om, at der inden for mine Risben boer andet end Kaal, thi fra hvert af dem skal komme ham kaalde Raad. Sigvatur, som da var i Engelland, udspurgte flitteligen Gesandterne om Tilstanden i Norge, ved hvilken Leilighed de gave tilkiende, hvor heiligen de forundrede sig over Olufs Svar, allerheldst Knud var saa god og mild,

Knud den Store. Aar 1025.

(a) De Skotske Skribenter lade Knud, som Konge, først have med deres Landsmænd at bestille efter sin Tilbagekomst fra Rom, hvilket jeg skal fortælle paa sit Stæd, endskiønt man efter det foranførte af Snorro snarere skulde troe, at det var skeet forhen. Skoterne ville ei, at Knud haver havt nogen Fordel over dem, og de Engelske tale ei heller herom førend senere; Imidlertid maae der være foregaaet adskilligt, som vi nu ikke vide, medmindre herved sigtes alene til de tvende Konger fra Fife.

Knud den Store. Aar 1025.

mild, at han eftergav hver den, som kom til ham og viste Underdanighed, hvor meget han end tilforn havde giort ham imod. Til denne Skald Sigvatur gav Knud en Guldring, som veiede en halv Mark, men til en anden Islandsk Poet, kaldet Berse Skald Torfe Søn, gav han 2 Guldringe, hver af en halv Marks Vægt, og desuden et Guld beslaaet Sværd, hvorover Sigvatur giorde af Fortrydelse denne Vise: „Den tapre Knud havet vores „Gieve Berse! begges, Der vi Kongen funde, Hænder statli„gen prydet. Hoivis dig gav een Mark Guld, Eller mere, og „et skarpt Sværd, Men mig een halv Mark (alting Gud selv „tilfulde styrer).“ Samme Sommer komme de tvende fornemme Nordmænd, Aslak og Skialg, Sønner af Erling Skialgsen, fra Norge til Knud, som tog blideligen imod dem, og gav dem store Forlehninger, og forbleve de hos ham i megen Anseelse. Aslak var gift med Sigrid, en Dotter af Svend Jarl, og uden Tvil en Dotter-Dotter af den navnkundige Sigrid Storraade, hvis Navn hun bar. Oluf svævede imedens i stor Frygt, saasom det sagdes for vidst, at Knud vilde om Sommeren komme med en stor Hær fra Engelland til Norge; andre derimod sagde nei hertil, da det stundede ud paa Sommeren. Oluf blev derfor ved at opholde sig i Vigen, og havde sine Speidere ude, for at faae vis Kundskab herom. Om Høsten sendte han Gesandtere til sin Svoger Kong Anund i Sverrige, og lod ham vide Knuds Paastand, sampt tillige sige, at saa snart Knud havde indtaget Norge, vilde han venteligen ei heller lade ham sidde i Roe udi Sverrige, hvorfore det beste var, at de begge giorde Forbund med hinanden, thi saa vilde dem ei feile Magt til at sætte sig imod Kong Knud. Anund svarede vel hertil, og gav tilkiende, at han var villig til, at træde i et fast Forbund med

Kong

Kong Oluf, saa at den skulde komme den anden til Hielp, der først behøvede den. End videre blev siden aftalt, at de skulde selv tales ved, og Anund reise om Vinteren giennem Vest-Gotland, men Oluf opholde sig i Sarpsborg Vinteren over. Rimeligen har Knud ikke havt i Sinde at angribe Sverrige, men slig Mistanke ere Erobrere, og ærgiærige Herrer altid underkastede. I det mindste er dette vidst, at da han om Høsten kom med mange Folk til Danmark, og blev der Vinteren over, og fik at høre, at der vare gangne Sendebud imellem den Svenske og Norske Konge, og at store Ting vare i Værk, sendte han om Vinteren Gesandter til den første med anseelige Foræringer, og Venskabs Bud, med Tillæg, at han bad, at den Svenske Konge ei vilde blande sig i de Tvistigheder, som vare imellem ham og Oluf Digre, da han forsikrede, at Sverrige skulde blive i Fred for sig. Men Anund tog koldsindigen imod disse Gesandter, som deraf letteligen forstode, at han hældte til Olufs Side, og at Knud havde intet Venskab at formode sig af ham, hvilket de og ved Tilbagekomsten gave deres Herre tilkiende. Anund begav sig imedens om Vinteren til Hest med 3000 Mand til Vest-Gotland, og ginge der mange Bud imellem ham og Oluf, dog blev deres Samling opsat til Foraaret, saasom de imidlertid vilde see, hvad Knud agtede at giøre (99).

Knud den Store. Aar 1025.

Udi

(99) Sim. Dun. col. 31. 33. c. 6. 8. De ecclesia Dunelmensi. M. Westm. p. 207. Rudborne in Whartoni Anglia sacra T. 1. p. 232. 249. W. Malm. l. 2. c. 11. p. 73. 74. Ej. Hist. novellæ l. 2. p. 190. Contin. F. Vig. p. 677. 678. Suhms Forb. p. 58. Monast. Angl. T. 1. p. 210 979. Gervasius col. 1356. Snorro i Oluf Helga S. c. 137—144. Knytlinga S. c. 19. p. 34. Torfæi Hist. Norv. T. 3. l. 2. c. 30. 31. p. 124—129. Annales Hildesh. p. 725. 765.

Knud den Store. Aar 1025.

Udi Frankerige førte Eudo, Greve af Champagne, og den danske Mand Geldiun af Saumur, Krig med Foulques, Greve af Angers, hvilken sidste overvandt dem, og tog Saumur fra Geldiun, og brændte den op, havde og andre Fordele over Eudes. Tilsidst blev en Samling af Pairs bestemt for at dømme dem imellem, men den franske Kong Robert indfandt sig ikke der, som han dog burde have giort efter Hertug Richard af Normandie hans Formening. Denne sidste Herre bragte i dette Aar Bygningen og Stiftelsen af Klosteret Fernai til Ende. Han udsendte og sin Søn den unge Richard med en Hær imod Hugues, Greve af Chalons, fordi han ved List havde fanget Rainald, Greve af Burgundien paa hin Side Saone, en Svigersøn af Hertug Richard. For at komme did havde Richard givet til Greven af Vexin endeel skiønne Gods i Normandie til Forlehning, for at han skulde tillade den Normanniske Hær at gaae igiennem hans Land. Den unge Richard beleirede Kastellet Milinand eller Milmand, som laae ved Alperne, indtog og opbrændte det gandske, tilligemed alle de Mænd, Qvinder og Børn, som vare deri. Derefter drog han mod Chalons, og skiændte og brændte Egnen deromkring, hvorover Hugues satte Rainald paa frie Fod, og nedkastede sig for Richards Fødder, bærende en Sadel paa sine Skuldre, og bad om Naade, som og blev ham meddeelt, imod at give Gisler, og at aflegge Eed om at ville forføie sig til den gamle Richard i Rouen, og stille ham tilfreds, hvorpaa den unge Richard vendte tilbage til sin Fader. — Udi Italien vare store Uenigheder, da mange af de Italienske Fyrster vilde gierne afkaste de Tydskes Herskab, og derfore vilde heller have den Franske Kong Roberts ældste Søn Hugo til Konge, eller og Wilhelm, Søn af Wilhelm den Store, Hertug i Aqvitanien,

men

men den første døde, og den sidste betakkede sig herfor paa sin Søns Vegne. Mange derimod vilde dog have den tydske Conrad til Konge, og begave sig til ham, hvoriblant Erkebispen af Mayland. — Boleslav den Store, Konge af Polen, døde, og fik sin Søn Miseco til Eftermand, under hvilken Polen tabte sin Anseelse, og faldt lige saa dybt, som den havde steget under hans Fader. Boleslav var den Danske Knuds Morbroder; Han forstod ei alene at værge sit Land, men endog at erobre, dog lader det ei at han saavel forstod at beholde. Kort førend sin Død gav han sig Konge-Navn, som Wippo siger. Er dette rigtigt, saa maae det være gaaet af Brug, som Otto 3 havde tillagt ham. Ritter søger at vise, at det ei var i Henseende til Polen selv, men til Lausitz, at Keiserne paastode, at de Polske Regentere skulde være dem lehnspligtige. Efter alle gamle Tydske og Polske Skribenter, ei alene dem der have skrevet 100 Aar efter hans Død, men endog efter Wippo, en samtidig Skribent, falder hans Afgang ind i dette Aar 1025, hvorfor man ikke herudi bør følge Nestor, den gamle Russiske Historieskriver, som først sætter den ved 1030. Det lader at Christendommen har staaet Fare i Polen efter hans Død, thi der var megen Oprør, hvorudi Bisper, Præster og Woiwoder bleve dræbte. Leuticlerne sendte efter Boleslavs Død Gesandter til den tydske Conrad, som da opholdt sig udi Polde, og bade om Hielp imod den Polske Kong Miseco, lovende troligen at ville tiene den Tydske Konge, hvilket de dog ikke holdte (100).

Knud den Store. Aar 1025.

Kong

(100) Bouquet Script. Franc. T. 10. p. 240. 241. 257. 204. 232. 285. 265. 501. 235. 190. 270. 302. 309. 310. T. 11. p. 278. Muratori Gesch. v. Italien T. 6. p. 135 — 140. Annalista Saxo c. 457. Kadlubko p. 13. Martinus Gallus p. 68. Sommersberg Script. Siles. T. I.

Knud den Store. Aar 1026.

Kong Knud, forend han begyndte Krig med Norge, besluttede at forsikre sig Ryggen, og til den Ende at vinde tydske Magter. Udi Hamborg holdt han derfor en Samling med Erkebisp Unwan, og de Vendiske Fyrster Udo, en Søn af Mistiwoi, og Sideric, sampt Hertug Bernhard af Saxen. Der blev og ved Erkebispens Mellemhandling stiftet Venskab og Forbund med den tydske Conrad, og første Aftale giort til det Ægteskab, som siden gik for sig imellem Knuds Dotter Gunhild, og Conrads Søn Henric, som Faderen havde alerede ladet erklære til Konge, endskiønt han endda ikke havde fyldt sit tiende Aar. Conrad synes paa den Tid at have opholdt sig i Saxen. Ved den Leilighed skal og Conrad have afstaaet til Knud Marggrevdømmet norden for Eideren, tilligemed Byen Slesvig, som Adam af Bremen beretter. Jeg forstaaer dette saaledes, at Conrad haver frasagt sig al Paastand til noget Land norden for Eideren, og denne Flod bleven Skilsmissen mellem Danmark og Tydskland, ligesom den tilforn havde været det i Carl den Stores og Hennings Tider, thi efter al Anseende have saavel Svend som Knud besiddet stedse Landet norden for Eideren, og især Byen Slesvig. Conrad gav altsaa det bort, han ikke eiede; men kun havde Paastand paa, og som han havde Uroligheder i Tydskland, og i Italien, saa var det Statsklogt af ham, at faae saa mægtig en Naboe til Ven for saa ringe en Priis. Korteligen, begge Konger vare tiente med at holde Venskab sammen. Saa meget er og vidst, at Eideren har stedse siden været Grandsen mellem Danmark og Tydskland. Paa denne Tid tænker jeg

det

T. I. p. 5. 20. Nestor p. 125. Chronogr Saxo p. 239. Wippo p. 431. Ritters Meißnische Geschichte p. 160.

det og har været, at den Norske Oluf sendte Bisp Grimkell i Gesandtskab til Erkebisp Unwan, rimeligst paa Religionens Vegne, men maaskee og i politiske Ærinder, at Vender og Tydske ei skulde beslutte noget til hans Skade. Hamborg var paa denne Tid bleven ved Unwans Omhyggelighed til en anseelig Bye, fuld af Borgere og af Geistlige. Unwan opholdt sig og undertiden der et halvt Aar i Træk. Efter ovenmældte Samling forlod Knud Danmark, og drog om Vaaren tilbage til Engelland, som Snorro vil, men efter mine Tanker giennem Tydskland, Flandern, Frankerige, Burgundien og Italien, til Rom, om hvilken Romerreise Snorro haver intet vidst. Efter al Anseende har Knud reist langsomt, og maaskee opholdt sig længe hos Unwan, og i Flandern, hvorfor han ei kom forend næste Aar til Rom, da hans Reise udforligen skal fortælles. I Danmark efterlod han sig sin Søn Hardeknud med sin Svoger Ulf Jarl. Det er underligt nok, at Knud forlod Danmark paa en Tid, da han havde den Norske Oluf til Fiende, og kunde ei heller vente sig meget Got af den Svenske Anund. Hans Grunde have uden Tvil været disse, at han, stolende paa sin Magt, venteligen forestilte sig, at de skulde være mere end fornøiede med, at han lod dem blive med Fred, og ingenlunde tænke paa at angribe ham, allerheldst saa tapper en Mand, som Ulf Jarl, var med en god Krigshær tilbage; Desuden vidste han, at de Svenske vare indviklede i de Russiske Sager, og at Anund var forbunden til at hielpe sin Svoger Jaroslaw. Endeligen kom hertil, at Knud vilde ligesaa gierne vinde ved List, som ved Magt, og stolede paa inden kort Tid at tilføie Oluf en ubodelig Skade ved hans egne Undersaatter, en Sag, hvorom denne ærlige, men uværlige, Herre, vidste saare lidet. Maaskee og Knud

Knud den Store. Aar 1026.

 tænkte

Knud den Store. Aar 1026.

tænkte at dysse begge Konger i Søvn ved sin Bortgang, saa de skulde troe, at han ei mere tænkte paa at forurolige Oluf. Men alt dette faldt langt anderledes ud, end Knud tænkte, thi de tvende Russiske Konger og Brødre, Jaroslaw og Mistislaw giorde ved Goredez Fred sammen, uden Tvil ved Svensk Megling, paa Vilkaar, at den første skulde besidde Landet vesten og norden for Dnieper, og den sidste Landet østen for denne Flod; Og dernæst holdte de tvende Konger Oluf og Anund en høist venlig Samling til Kongehelle, hvor de aftalte mange Ting hemmeligen med hinanden, dog foretoge de intet videre i dette Aar, twertimod Oluf begav sig nord paa til Tronhiem. Imidlertid stødte han alt mere og mere mange mægtige Mænd for Hovedet, saa at den bekiendte Fin Arnesen sagde ham engang lige i Øinene: Dersom du agter at tilføie min Broder Thorberg noget Ont, da ville alle vi Brødre med alt vort Folk forlade dig, og drage til Kong Knud den Rige. Vel blev han forligt med dem, men en Virkning deraf var dog, at den berømte Islandske Skald Sten Skaftesön drog om Vaaren 1027 til Kong Knud, og levede hos ham i lang Tid udi stor Anseelse, indtil han endeligen lod sig falde det ind, at skoe sine Heste med Guld, hvorpaa han fik sin Afsked, slog sig derpaa til Handel, men strandede ved de Jydske Kuster, hvor han efter Sagn blev dræbt af en Qvinde, for sit meget Gulds og prægtige Klæders Skyld. Imidlertid giorde Oluf alle Anstalter til Krig, saasom han var overbeviist om, at Knud ei vilde lade falde den Tiltale, han engang havde giort til Norge. Af den Aarsag sendte Oluf bemeldte Fin til Helgeland, de nu værende Nordlande, for at udskrive Folk og Vaaben, saasom han agtede til Vaaren at giore et Tog. Fin efterkom hans Befaling, men som han paalagde den

Knud den Store. Aar 1026.

den mægtige Mand Thore Hund anseelige Boder for et Drab, han havde begaaet, saa forlod denne Landet, og drog med megen Rigdom til Engeland. Eggehard, Bisp af Slesvig, døde den 2 August, og gav Dagen for han døde 1 Bonde og 5 Trælle til Kirken i Hildesheim. Han havde Rudolph Clerk i Cøln til Eftermand, beskikket af Kong Knud, og viet af Erkebisp Unwan. Eggehard er uden Tvil den Esico, om hvilken Adam af Bremen skriver, at han døde ved Eiderfloden, og sad hiemme, sampt reiste ei til Øerne, og de andre Nordiske Lande paa hin Side Havet, for at omvende Hedningene. En gammel Optegnelse af 1331 henfører til dette Aar Stiftelsen af det Engelske Abbedie St. Benedict af Hulme ved Kong Knud, men uden Tvil uretteligen (101).

I Frankrige vedbleve Eudes og hans Søn Thibault, efter Gelduins Begiæring, at bekrige Foulques, og beleirede Saumur tvende gange, men forgiæves, hvorpaa de endeligen giorde Fred sammen, og fik da Gelduin Chaumont af Eudes. Hertug Richard 2 af Normandie blev nu meget syg, thi kaldte han Erkebisp Robert af Rouen og alle de Store til sig i Fecam, og overgav der Landet til sin Søn Richard 3, men gav Grevskabet Hiesme til sin yngere Søn Robert. Kort efter døde han, sidst i Aaret, eller maaskee og først i det følgende, 1027. — Den tydske Kong

(101) Snorro i Oluf Helge Saga c. 144—148. Ad. Br. l. 2. c. 42. 39. De situ Daniæ c. 99. p. 64. Nestor p. 124. Annalista Saxo c. 458. Wippo p. 431. 432. Gram in Meursium c. 184. not. e. Chron. Saxo p. 239. 240. Suhms Forb. p. 58. 59. Annal. Island. n. 413. Torfæi Hist. Norv. T. 3. l. 2. c. 31—35. p. 129—140. Leibn. Scr. Brunsv. T. 1. p. 765. 725. Adam. Brem. c. 45. 34. Spelm. Arch. p. 3.

Knud den Store. Aar 1026. Conrad brød med en mægtig Hær op til Italien, og blev paa alle de Stæder, hvor han kom hen, erkiendt for dets Konge, men havde dog adskillige Skermydsler paa endel Stæder, og som den Danske Kong Knud kom Aaret efter til ham i Rom, saa have nogle Skribenter, især Svend Aagesen, taget deraf Anledning at tillægge Knud umaadelige Bedrifter i Italien, og at tilskrive ham det, Conrad fik Overhaand der. Pandulph 4, Fyrste af Kapua, slap ud af sit tydske Fængsel, kom til Italien, fik der et Anhang, hvoriblant Rainulph og Arnulph, tvende Normaniske Hovedsmænd, og tvang derpaa Byen Capua til at overgive sig, efter en langvarig Beleiring. Grækerne sendte en mægtig Hær, for at igientage Sicilien, i hvilken vare blant andre Folk Polakker, Vandaler (hvorved maaskee forstaaes Vender, det er Slaver), Tyrker (venteligen Ungarer, thi endda boede ingen Tyrker i lille Asien) og Russer, (blant hvilke uden Tvil endel Vareger have været). (102).

Aar 1027. Knud har uden Tvil alerede i forrige Aar antraadt sin Romerreise, som han længe tilforn havde efter Ethelnoths Tilskyndelse lovet Gud, for at bede om sine Synders Forladelse, saa og for sine Rigers og Undersaatters Velfærd, sampt for at afsone det meget Blod, han havde udøst ved Englands Erobring. Imidlertid kan man ei heller tvile paa, at han jo og har giort denne Reise tildels af Lyst, at see sig om, at blive navnkundig, at vise sin Pragt og Godgiørenhed, og tildels vel og af politiske Aarsager, for at giøre sig Conrad og de øvrige Tydske Fyrster, sampt

(102) Bouquet T. 10. p. 161. 190. 225. 235. 262. 267. 323. 276, paa hvilket sidste Sted Richards Død henføres til 1027. T. 11. p. 147. 212 309. Muratorii Gesch. v. Ital. T. 6. p. 141 — 148. Muratori Ant. Ital. T. 1. p. 33.

sampt andre Regentere bekiendte og forbundne, hvorover jeg og- saa er af den Mening, at denne Sag er bleven forud aftalt imel- lem ham og Conrad, og afgiort, at han skulde være tilstæde ved den sidstes Krøning i Rom. Det er og hel rimeligt, at Knud maae have havt nogen Forsikring, at de Svenske og Norske Konger ei vilde foretage sig noget imod ham udi hans Fraværel- se, thi ellers havde saa klog en Herre vel neppe forladt sit Land, og reist saa langt bort. De Engelske Skribenter ville vel, at han fra England af har foretaget sig denne Reise, men af hans eget Brev seer man tydeligen, at den er gaaet for sig fra Dan- mark. Af bemældte hans eget Brev sees ogsaa, at Reisen maae være gaaet for sig i dette Aar, og ei 1030, 1031, eller 1032, som de Engelske ville, thi han var udi Rom tilligemed Keiser Conrad, Pave Johannes, og den Burgundiske Kong Rudolph, og de vare ei der samlede sammen, uden just i dette Aar, som tydeligen sees af Wippo, Conrads egen Capellan. Imidlertid er dette og vidst, at Knud tog ikke den nærmeste Vei til Rom, thi man finder ham i Flandern, hvor Dronning Emmæ Lov- taler vidner selv at have seet ham udi Munkeklosteret St. Omer, hvor han med megen Høitid blev modtagen, men gik selv hel ydmyg frem, med nedslagne Øine, og udøsende mange Taare, tilbedende sig Helgenes Gunst. Inden han kom til Altaret, for at legge sine Gaver paa det, kyste han først Gulvet græden- de, slog sig af alle Kræfter for sit Bryst, sukkede, og bad, at den himmelske Naade ei vilde fortørnes paa ham. Derefter lagde han selv paa Altaret med egne Hænder en meget stor Ga- ve, som blev baaret af en Mand udi Skiødet af hans Kappe. Ja han gik om udi hver en Krog af Klosteret, og forbigik intet Altar, i hvor ringe det end var, med sin Gave, og med at

Knud den Store. Aar 1027.

kysse

Knud den Store. Aar 1027.

kysse det. Til de Fattige gav han og da til hver især. For alt dette kan denne Munk ei nok ophøie ham, og forsikrer, at han vidst er kommen i Himlen, raader og alle til at efterfølge ham. Da Godgiørenhed er den Dyd, som af alle giør mest elsket, og Andagt var de Tiders ypperste Dyd, saa er det ikke at undres paa, at Knud er bleven saa meget ophøiet, saavel af ældre, som senere Skribenter. Klosteret St. Omer eller St. Bertin, havde i det 9 Sæculo lidet meget af de Danske og Norske Søerøvere; maaskee Knud har villet giøre dette got igien. At han ellers har taget denne Omvei, dertil har vel Hertug Richard i Normandie hans Død giort meget, da Knud ei kunde vente at hans unge raske Sønner vilde føre sig saa fredelige op, som han, allerheldst Ethelreds og Emmæ Børn, Edvard og Elfred, bleve stedse ved at opholde sig der. Altsaa er det meget troligt, at Knud har søgt at bestyrke sig ved Forbund med Grev Balduin af Flandern, og andre Herrer, allerheldst han forhen stod sig vel med sin beslægtede Rodulph, Greve af Guisnes. Derfor er jeg og af de Tanker, at Statskunst har havt ligesaa megen Del, som Overbevisning, i hans usædvanlige Andagt og Godgiørenhed mod Kirker og Klostere, for derved at udslette det Begreb af Tyran, som man havde om ham, heldst i Normandie, og altsaa herved at vriste Normanerne, saa at sige, Vaabnene af Hænderne. Som Knud med lige Gavmildhed giennemreiste Frankrige, og Italien, saa er det intet Under, at Lovtaleren bliver ved, at Italien velsignede ham, og at Frankrige ønskede ham alt Got. Efter hans Ophold i St. Omer finder man ham ei førend i Namur, hvor Albert 2 da regierede, som Greve, fra 1018 til 1037. Det lader at Knud er kommet did til Skibs paa Floderne. Saasom Knuds Navn var bekiendt og elsket, da man

man ansaae ham for en god Christen, saa gik Albert ham venskabelig i Møde, omfavnede og kyste ham. Imidlertid, som Sikkerheden endda ei var saa stor paa de Tider, som nu, og kronede Hoveder og Fyrster endda ikke bare den Agt for hinanden, som i de nyere Tider, saa fordrede Knud Gisler, og deriblant Grevens egen Søn, forend han vilde give sig ind i Byen, fik dem og, og lod dem forvare paa sine Skibe. Ved Indgangen i Byen komme Borgerne efter Grevens Foranstaltning ham i Møde; hvorpaa Greven herligen beværtede ham og Følge, lod dem føre i Land, og give Lægedom til de Syge. Knud opholdt sig der i nogle Dage, og skal have, efter Overlæg med sine Mænd, hiulpet Albert imod nogle tilgrændsende Fiender, Mathæus Paris siger at have været Sarracener, hvilket ikke kan være, med mindre Tildragelsen sættes i Spanien, som det og lader at Mathæus har giort, hvorved den lærde Jesuit Sollier anmærker, at Mathæus har giort Hispania af Hasbania, hvortil kommer, at udi Spanien findes ingen Bye af det Navn Namucia. Har Knud virkeligen kriget noget her, saa kan det have hiulpet med til, at vore Danske Historieskrivere, Saxo og Svend Aagesen, giøre saa meget af hans Krigs-Bedrifter paa denne Romerreise. Hvorom alting er, saa skal Albert have grædt ved Afskeden, og udbedet sig, at Kongen vilde besøge ham paa Tilbagereisen, hvilket han og lovede. Derefter gik Knud om Bord paa sine Skibe, som vare forsynede med Vaaben og Fætalie, og fortsatte Reisen videre, efterat han havde givet Grevens Søn tilbage. Omtrent ved denne Tid har det vel og tildraget sig, at han sendte efter Ethelnoths Forestilling Penge til den bekiendte Bisp Fulbert af Chartres, som døde 1028, for at bygge St. Mariæ Kirke, der var brændt, og bar Knud stor Andagt for den hellige Jom- Knud den Store. Aar 1027.

Knud den Store. Aar 1027.

frue, og herom haves endnu Fulberts latinske Brev, saa lydende paa Dansk: „Til Knud, den ædelste Konge af Dannemarck, „tilbyder Fulbert, af Guds Naade Biskop i Chartres, med „hans Clerke og Munke sine Förbönner. Da vi saae den Gave, „du haver givet os, forundrede vi os over din Klygt og Guds„frygt. Din Klygt, fordi du, som er uerfaren i vort Sprog, „og skilt fra os ved saa stor en Strækning af Land og Hav, ikke „alene ivrigen seer til, hvad som er om dig, men endog noie „udforsker vore Sager. Din Gudsfrygt, fordi vi nu erkiende „den, hvilken vi havde hört tale om, som en hedensk Förste (a), ei „alene for en Christen, men endog for en gavmild Velgiörer „imod Kirker og Guds Tienere. Vi takke derför Kongernes „Konge, af hvis Bestyring alt saadant kommer, og bede ham, „at han vil lade dit Rige blomstre i din Person, og befrie din „Siæl fra alle Synder, ved den *evige og med ham i Væsen* „eet, hans eenbaarne vor Herre Christum i den Hellig-Aands „Eenhed. Amen. Lev vel, og hav os i Erindring, som ei glemme „dig.“ Dersom det er vidst, hvad Torfæus efter Islandske Skribenter fortæller, at Knud har giort denne Reise, som en anden Pillegrim, med Stok og Rantzel, saa maae han nödvendig have begyndt den i forrige Aar 1026, thi hvorvel det ei lader, at han altid har gaaet til Fods, saa maae han dog efter dette have giort det undertiden. Hans Vei faldt siden igiennem det Burgundiske Rige, hvoraf det nu værende Schweitz udgiorde den störste Deel: Da den Burgundiske Kong Rudolph var tilligemed ham i Rom,

(a) For saadant Rygte maatte Knud og Svend takke deres hedniske Undersaattere, og den Haardhed, de selv øvede; hvilket viser hvor got det var at Knud giorde denne Romer-Reise, for at udslette de onde Tanker man havde fattet om ham og Folk i udenrigs Lande.

Rom, saa kommer det mig rimeligt for, at de have fulgtes ad did. Harding, en nye Engelsk Skribent, vil, at Paven sendte ham 4 Cardinaler paa 4 Mile Veis i Mode. Udi Rom forblev han nogle Dage, og bivaanede den 26 Martii, som just indfaldt paa Paaskedag, den tydske Kong Conrads Kroning til Romersk Keiser ved Pave Johannes 18, og geleidede han og Rudolph bemældte Keiser midt imellem sig, til hans Gemak. I Rom afgiorde Knud med Paven, at den saa kaldte Romerskat skulde herefter bestandigen gives, ligeledes at hans Engelske Erkebisper skulde herefter ei, naar de hentede Pallium i Rom, plages med saa mange Udgifter, af Pavens Folk nevnlig, thi hvad Paven skulde selv have, agtede Knud vidst ikke, som saa andægtig en Herre, at betage ham, efter Jesuiten Alfords Anmærkning. Og herimod gav Paven ham Afløsning, og sin Velsignelse. Men hvad Knud haver udrettet og bestilt i Rom, kan best sees af hans egenhændige Brev, som han paa Hiemveien sendte til Engelland ved sin fortrolige Living, Abbed af Tavistok, og andre Gesandtere, paa det at Engellænderne ei skulde undres over, at han blev saa længe fra dem. Brevet er paa Latin, og lyder oversat saaledes: „Knud, Konge over hele „Danmark, England, Norge, og en Part af Sverrig (a), hilser den Metropolitan Ægelnoth, Alfric, Erkebisp i York, alle „Bisper og fornemme Mænd, det gandske Engelske Folk, saavel „Adel som Uadel. Jeg giver Eder hermed tilkiende, at jeg nye„lig er reist til Rom (b), for at bede om mine Synders For„ladelse,

Knud den Store. Aar 1027.

(a) Knud kunde 1027 ei skrive sig Konge til Norge, mindre til Sverrige, som han aldeles ingen Paastand havde paa, men vel kunde han giøre dette 1032, hvorfore Norge og Sverrige ere blevne indflikkede af senere Afskrivere, der stode i den Tanke at han havde giort Reisen 1032.

(b) Saa kunde han neppe have skrevet, dersom han var draget fra Engelland.

Knud den Store. Aar 1027.

„ladelse, og for mine Landes Velfærd, og de Folkes, som staae „under mit Herredømme. Jeg har vel tilforn lovet Gud denne „Reise, men jeg har hidindtil ei kunnet fuldbyrde mit Løfte for „Forretningers, og mit Riges Sagers skyld. Men nu takker „jeg ydmygeligen den almægtige Gud, fordi han haver givet „mig at ansee for meget nyttigt, at søge hen i levende Live til de „salige Apostler, Peder og Povel, og al den Helligdom, som jeg „har kunnet faae udspurgt baade inden og uden for Rom. Lad „det være Eder hermed bekiendt, at der var en stor Forsamling i „Paaske-Høitiden af troende Adelsmænd, tilligemed den Her„re Pave Johannes, og Keiser Conrad, nemlig alle Folkes „Førster fra det Bierg Garganus (a) af indtil hint nærmeste „Hav (b), som alle toge imod mig med Ære, og beærede mig „med kostbar Skiænk og adskillige Gaver, baade af Sølv- og „Guld-Kar, sampt dyrebare Kapper og Klæder. Jeg haver og „talet med den Herre Keiseren, og den Herre Paven, og For„sterne, som der vare, baade om mit Engelske og Danske (c) Folks „Nødvendigheder, at en mere billig Lov og sikrere Fred maatte „gives dem, som reiste til Rom, at de ei paa Veien opholdes „ved saa mange Forhindringer og Passer (clausuræ), og plages „med

(a) Det var bleven meget bekiendt ved Normanernes Bedrifter i Italien, og fordi der var Grændsen for Grækernes Herredømme. I en Islandsk Geographie iblant Arnæ Mss. n. 281. 4to. kaldes det p. 154. efter min Udskrift, Monte Garganus. hvor Engelen Michael dyrkedes. Denne Geographie er vel trykt hos Langebek T. 2. p. 34—37, men meget kortere, og meget anderledes end i ovenmeldte Manuscript.

(b) Herved sigtes vel til Havet mellem Frankrige og England, hvoraf sees, at mange Franske Herrer have da og været i Rom.

(c) Havde Knud da været Konge i Norge, saa havde han vel og talet om sit Norske Folks Nødvendigheder.

„med saa mange Afgifter. Keiseren billigede min Begiæring, „saa og Kong Rudolph, som er Herre over de fleste af ommældte „Passer, og alle Førsterne stadfæstede den ved Breve, saa at „alle mine Undersaatter, baade Kiøbmænd og Pillegrime kan „herefter frie for al Ophold og Afgifter, drage frem og tilbage, „til og fra Rom i Sikkerhed og Fred. Jeg klagede og for den „Herre Paven, og forsikrede, at det meget mishagede mig, „at mine Erkebisper bleve plagede med saa store Penge-Udgifter, „naar de efter Sædvane komme til det Apostoliske Sæde, for at „hente Pallium. Der blev og besluttet, at det herefter ei skulde „skee. Thi alt hvad jeg af Paven, af Keiseren selv, af Kong „Rudolph og af de andre Førster, igiennem hvis Lande vor „Vei faldt til Rom, begiærede for mit Folkes Beste, det til„stode de villigen, og bekræftede med Eed, hvad de havde til„staaet, i fire Erkebispers, tyve Bispers, og en utallig Mæng„de af Herruger og Adel deres Overværelse. Jeg takker derfore „paa det ærbødigste den almægtige Gud, fordi han haver givet „mig lykkeligen at udrette, hvad jeg begiærede; efter det, som „jeg havde besluttet, og at jeg haver efter min Villie opfyldt mine „Ønsker. Jeg giver og Eder herved alle tilkiende, at jeg yd„mygeligen haver lovet den almægtige Gud, herefter at leve, „som det sig bør i mit hele Liv, gudsfrygtigen og retfærdigen at „regiere de mig underlagde Riger og Folk, og i alle Sager at „dømme billigen; Og bereder jeg mig til ved Guds Hielp at „rette herefter, alt hvad som jeg af Ungdoms Hæftighed og For„sømmelse hidindtil har kunnet giøre imod det som Ret er. Jeg „besværger, og befaler derfore mine Raad, som jeg haver be„troet mit Riges Sager, at de aldeles ikke herefter, enten af „Frygt for mig, eller af Gunst imod nogen fornem Person,

Knud den Store. Aar 1027.

Knud den Store. Aar 1027.

„selv giore nogen Uret, eller tilstæde den at bedrives i mit hele „Rige. Jeg befaler og alle de Foresatte, og Vice-Grever i mit „hele Rige, at de, saa kiært som de have mit Venskab, og „deres egen Velfærd, ei giore Uret mod nogen, enten Rig eller „Fattig, men at de lade alle, saavel Ædle, som Uædle, nyde „Loven, og ei i ringeste Maade forlade den, enten for min Skyld, „eller nogen fornem Persons, eller for at skaffe mig Penge, saa„som jeg ei haver nodig at samle dem ved ubillige Paalæg. Saa „lader jeg Eder og vide, at jeg reiser til Danmark igien ad sam„me Vei, som jeg drog ud derfra, for at giore Fred og et fast „Forbund efter alle Danskes Raad med de Folk, som, om det „havde været muligt, havde villet skille os baade ved Rige og „Liv, men ei kunde, saasom Gud giorde deres Tapperhed til „intet, hvilken af sin Naade holde os ved Rige og Ære, og „tilintetgiore vore Fienders Magt. Naar jeg nu haver giort „Fred med de Folk, som ligge omkring mig, og indrettet og „fredet alt mit Rige i Østen, saa at vi ei mere have nodig at „frygte for Krig fra nogen Kant, eller for nogens Uvenskab, „da har jeg besluttet at komme endnu i denne Sommer til Eng„land, saasnart mine Skibe kunne være i Stand (a). Men jeg „haver

(a) Af dette mærkelige Sted er det klart, at Knud har taget Veien fra Danmark til Rom, og ei fra Engelland. Det han siger, at andre Folk (Norske og Svenske) vilde skille ham ved Rige og Liv, sigter til det Indfald Oluf og Anund giorde i Danmark udi hans Fraværelse. Maaskee og til det, at Ulf Jarl beskikkede hans Søn Hardeknud til Konge i Danmark ham uafvidende. Dersom det, han siger, at de vilde skille ham ved Livet, ikke er en Forøgelse, saa kan det maaskee være gaaet noget for sig, vi nu ikke vide, og Ulf Jarl have havt Del deri, og da kan man lettere begribe, hvi Kongen siden skilte ham ved Livet. Jeg kan ellers ikke troe i Anledning af disse Ord, at de Svenskes og Norskes Indfald

„haver villet sende dette Brev i Forveien, paa det at alt Folket „i mit Rige maae glædes over min Lykke, efterdi jeg, som I „selv vide, aldrig haver sparet enten mig selv, eller Møie, som „jeg ikke heller herefter skal giøre, at anvende for mit Folkes „Nytte. Jeg formaner nu alle mine Bisper, og Rigets Embedsmænd ved den Troeskab, som I ere mig og Gud skyldige, at „alle Afgifter, som os ere paalagde at betale efter de gamle „Love, maae være afgiorte, forend jeg kommer til England, „nemlig: Almisse for Plougene, og Tiende af alle Creature, „som fødes i eet Aar, den Penge, som I ere pligtige til aarligen „at betale til Rom til St. Peder af Stæder, og Gaarder paa „Landet (a), Tiende af Kornet midt i Augusto, og paa St. Mortens „Fest det første Offer af Sæden af hver Mand til den Kirke, „han hører til, hvilket paa Engelsk kaldes Kyrkeskat. Dette og „andet, dersom det ei er betalt, naar jeg kommer, da skal jeg „uden Naade nøiagtig efter Lovene straffe de Skyldige. Lever „vel." Da dette mærkværdige Brev yttrede sig siden i virkelig gode Gierninger, saa at de Engelske give Knud det Vidnesbyrd, at han meget forbedrede sig efter denne Tid, og regierede meget bedre end tilforn, saa fortiener det med Rette at regnes iblant denne

Knud den Store. Aar 1027.

Indfald i Danmark er skeet 1026, for følgende 3 Aarsager: 1) maatte Olufs Død da settes 1029, og ikke 1030; 2) hans Regimentes Begyndelse maatte da rykkes eet Aar frem, hvilket vilde vanskeligen lade sig giøre; 3) var det da hel underligt, at Knud efter saadant Indfald havde forladt Danmark, og reist til Rom.

(a) Efter et gammelt Mannuscript i Lelandi coll. T. 6. p. 74. skulde aarligen leveres 300 Mark Sølv til Rom, nemlig 100 til Lys St. Peder til Ære, 100 til St. Paul, og 100 til Paven. Hver Mand, som besad 30 Demarker ɔ: Penge i rede Mønt, maatte deraf give 1 til St. Peder efter Engelsk Lov, og efter Dansk Lov hver den, som besad een halv Mark.

Knud den Store. Aar 1027.

denne Konges priisværdige Handlinger, hvortil ikkun saa Mage kan opvises. Knud har uden Tvil reist hurtig tilbage, men underveis forandrede han sin Tanke at drage lige til Danmark, og begav sig først til England. De rimelige Aarsager til slig Forandring skulle vi siden undersøge. Imedens han var i Rom erholdt han ogsaa af Paven, at den Engelske Skole skulde være frie fra al Skat og Paalæg, hvilket Wood vil have forstaaet om den høie Skole i Oxford, eftersom den Engelske Skole i Rom var frie for saadant fra Alfreds Tid, men hertil svarer jeg, at slig Frihed kan jo være gaaet i Forglemmelse, hvorimod han gav rig Almisse i alle Kirker udi Rom, og meget Guld, Sølv og andre kostbare Sager, som Silketøier, og Ædelstene, til St. Peder. Ved hans Ankomst til Rom skal Keiseren selv være kommet ham i Møde, og have ført ham did ind. Udi Apostlernes Peders og Povels Kirke og for deres Grav lovede han sit Levnets Forbedring. Saavel paa Hen- som Hiemreisen delte han Penge ud uden Forskiæl, endog til dem, der ei bade ham derom, til hvilken Ende, der fulgte ham en Deel Vogne, belæssede med Guld og Sølv, som han i Mængde havde ført med sig hiemme fra, og fik han desuden saa mange Penge, han vilde, til Laans af Keiseren. Bad nogen ham om Mad, saa gav han dem Penge, derover satte han og saa mange til, at man ikke kunde tælle Markene, ja knap Pundene. Det var derfor næsten umuligt, at opregne hans Almisser, til Kirker, Fattige, Fremmede, Syge og Fængslede, hans Giestfrihed, og de store Ting, han giorde paa denne Reise, saa at ingen Konge i Vesten havde med den Pragt, og det Rygte giort Reise til Rom. Underveis stiftede han Herberger, og deriblant eet udi Rom, hvor alle Danske og alle dem der talte Dansk, kunde opholde

sig

ig om Natten; han gav ogsaa mange Penge til Klostere og ndre hellige Stæder, og ved Gaver roddede han de Forhindringer af Veien, som ved de snevre Passer opholdte og betyngede de Reisende, saa at Afgifterne bleve der nedsatte til det halve, hvilket samme han og giorde ved mange andre Told- og ærgestæder. Han skal og have paa denne Reise spæget sit Kiød ıa mange Maader, og ved adskillige Poenitentser efter de Tiers Vis. Blant andre Helligdomme førte han et stort Stykke vor Frelsers Kaars hiem med sig. Ved Knuds Nærværelse i Rom er og uden Tvil Ægteskabet mellem hans Dotter ınhild og Keiserens Søn Henric bleven fast besluttet. At Knud : ved sin Magt giort sig anseet hos Keiseren, saavelsom hos aliənerne, ligesom han alerede var efter Adams Ord frøgtelig de barbariske Folk, det er rimeligt, ligesom og hvad de gelske fortælle om hans Gavmildhed og Pragt, men heraf e vore Skribenter, Saxo og Svend Aagesen, drevne af en Kiærlighed til Fædernelandet, taget Anledning at tale om bringer og Krige i Frankerige og Italien, og giort en Reise i ande til Undertvingelse af dem. Naar den sidste ogsaa siger, nud førte med Magt St. Martini Legeme bort fra Tours til en, saasom han frem for alle elskede denne Bye, da er det ene falskt, men endog latterligt, saasom hans største Fien- pholdte sig i Rouen. Det er saa langt fra, at Knud førte Krig, uden maaskee den i det Namurske, at en Skri- hos Mabillon tvertimod forundrer sig over, at han reiste bnet, men alene beskyttet ved Troen, hvilket efter hans de var og et Vidunder for alle Folk. Om denne hans Reise følgende Vers af Sigvatur, venteligen i Qvædet om Knud: aae saaledes Droge Synder paa Ring-Givere Høie Over-

Knud den Store. Aar 1027.

„Kon-

Knud den Store. Aar 1027.

„Konger." Saaledes staaer det i Knytlinga-Saga, men i Ættar-Tal Noregs Konga n. 303. p. 272. er der en Strophe foran saa lydende: Kongen kom Uden Fare, som det burde, Tresninger i Hu, Havende Stav, Fyrsten afbrød Roms Vei til deels, Keiseren kiær, (ved) den Cluse (det Pas) steniqe (Petrusa) (a). Paa sin Tilbagereise var Knud atter i Namur hos Grev Albert, og foreslog ham da at drage med sig til England, hvor han vilde give ham et større og rigere Land, og hvor han kunde leve i Roe. Dog Albert afslog Kongens Tilbud, men bad ham derimod at tage sin Søn med, maaskee Albert, som siden den tredie af det Navn blev Greve efter ham, for at opdrage ham, sagde han til, ved sit Hof, der var Høflighedsskole, og at give ham Krigsbælter, det er at tage ham i sin Krigs- og Hof-Tieneste, og giøre ham wehrhaft, eller erklære ham for voxen og vaabenfør. Kongen føiede Albert i slig Begiæring, og tog den unge med sig til England. Der blev han kort efter Ankomsten sygelig, hvorover Knud sendte ham til Abbeden af St. Albans, som med største Omhyggelighed opdrog og underviste ham. Faae Aar efter fik Kongen ved Gesandtere Underretning, at den gamle Albert var død, og at Stænderne begiærte deres unge Herre hiem. Saa fortæller Matthæus Paris, dog det kan ikke være rigtigt, men Faderen maae selv have forlangt ham tilbage, thi han døde først 1037.

Knud

(a) For denne Forklaring maae jeg takke den lærde Islænder Gudmund Magnussen, undtagen i Henseende til de Ord Cluse Petrusa, hvis Udtegning jeg selv har giort. Meningen bliver uden Tvil denne, at Kong Knud, uden Tvil paa sin Hiemvei, holdt op at gaae til Fods med Stav, da han kom til Passerne i Fieldene, nemlig Clausuræ, som han selv kalder dem i sit Brev, udi Kong Rudolphs Land, hvad enten han er kommen igiennem Passerne fra Frankrige, eller fra Schweitz, til Italien.

nud vilde gierne beholde den unge hos sig, men som han ingen- Knud den Store. Aar 1027.
inde stod til at overtale, saa lod han ham efter Begiæring faae
ed sig et Skulderben af den hellige Alban, som siden forvares i
i Kirke udi Namur, hvilken der opbygtes ham til Ære, og blev
ort til en Fristad, endog for Misdædere. De Franske kalde
enne Helgen St. Aubain, og blev ved denne Leilighed hans Ca-
elle forandret til en Collegial-Kirke, og den da først trukket in-
n for Byens Mure. Da Knud gik over Havet til England,
var det saa nær at han kunde see det, opkom saa stærk en
Storm, at han nær havde sat Livet til, tilligemed mange Engel-
Herrer, som vare komne ham i Møde. Han paakaldte da
n hellige Engelske Augustinus, som han især havde valgt sig til
atron, og kom tilsidst lykkeligen i Land udi Sandwich, uden
have tabt een eeneste Mand. Eftertiden lagde til, at Augusti-
havde vist sig for ham i en Bispes Skikkelse. Derfra red
n skyndeligen til St. Augustini Kloster og Kirke i Cantorbery,
at takke og bede, og forkynde dette Vidunder. Didhen for-
de han en kostbar Kappe og et stort Stykke Guld. Imidler-
vil dog en Skribent, at han paakaldte den hellige Jomfrue
itha, hvilket ei kommer mig troligt for, siden al Æren blev
st Augustinus. Forend dette skede havde han Aar 1022 for-
mmet Elmer Abbed af St. Augustini Kloster til Bisp i Schir-
e, hvis Sæde siden blev forflyttet til Salisbury, og da vilde
og have giort dets Prior Elstan til Bisp i Winchester, men
om han aldeles afslog det, saa giorde han ham til Abbed i sit
ter udi Elmers Stæd, og lod ham vie ved Erkebisp Ethel-

Elstan var siden i stor Naade hos Kongen, hvoraf han
ite sig til at formaae ham at overlade sig den halve Del af
ildredæ Gods, da Klosteret forhen besad den anden halve

Iiii 2 Del,

Knud den Store. Aar 1027.

Del, ja at lade denne Helgenindes Legeme flytte til St. Augustini Kloster; Til hvilken Ende han tilligemed Bisp Alfwyn af Winchester foregav et Syn, hvorved Mildreda havde selv bevilget sin Forflyttelse. Dog blev denne Forflyttelse endda udsat. Men forend Knud drog til Danmark, for derfra at drage til Rom, giorde han en Reise til St. Augustini Kloster tilligemed bemeldte Bisp Alfwyn, som da igien paamindte ham om denne Sag, hvorpaa Knud lagde sin Haand paa St. Augustini Altar, og giorde et Løfte til Gud og denne Helgen, i Overværelse af en Deel Store, Bispen, Abbeden, og mange Munke, og sagde paa Engelsk (a): Dersom Guds Naade, og min Patrons, den hellige Augustini, Hielp, fører mig lykkeligen frem og tilbage herhid, da lover jeg sandfærdeligen, at den hellige Jomfrues Mildredæ Legeme skal blive forflyttet hid til St. Augustini Kloster. Ved denne sin sidste Nærværelse i bemeldte Kloster, erindrede Bispen ham om sit Løfte, og derfor gav han nu Abbeden Lov til at forflytte det hellige Legeme. Imidlertid skede dog Forflottelsen ikke forend 1030, eller og 1033, hvorimod Knud dog strax ved sit Diploma skienkede St. Augustini Kloster alt det Jordegods paa Thanet og uden for, som tilhørte St. Mildreda, til evindelig Eiendom, og tilligemed Frihed at bortflytte hendes Legeme. Disse Jorder kaldtes ogsaa St. Mariæ af Minstre. I Brevet kalder han St. Augustin sin Patron, og da det er stilet 1027, saa have vi altsaa en Engelsk Skribent, nemlig Wilhelm Thorne, der henfører Knuds Romerreise til det rette Aar, hvorvel han kort efter synes at henføre den til 1030. Da Kong Knud traadde i Land udi Havnen af Sandwich, kom Abbed Brithmer af Croyland ham i Møde, og forærede ham tvende skionne Travere, hvorfor han

(a) Patria voce.

han ei alene takkede ham mangfoldig, men gav ham og een fuldkommen Silke-Dragt, indvævet med Guld-Ørne, eet Sølv forgyldt Røgelsekar, og 12 Bæverskind at legge for Altarerne. Weewer, en nye Skribent, hvis Bog er trykt 1631, vil, at Knud førte mange Danske Krigsmænd med sig fra Rom, som bleve døbte i Engelland, og af hvilke han mest agtede en Jernegan og en Jenning, hvis Slægt siden kaldtes Jennings, og fra hvilke tvende berømte Slægter opkomme. De havde giort hans Fader Svend anseelige Tienester. Til den første gav han paa et Møde, holdet i Oxford, en Del Gods i Norfolk, og til den sidste en Del i Suffolk, nær Harwich. Efter Kong Wilhelms Diploma af 1 Maji 1081, saa skal Knud have i dette Aar beskikket ved Erkebisp Ethelnoth den første Abbed i Edmundsbury, og givet Klosteret frie for at staae under nogen Bisp.

Knud den Store. Aar 1027.

Iiii 3 Ime-

(103) Ad. Br. l. 2. c. 47. Wippo p. 433. Torf. Hist. Norv. T. 3. l. 3. c. 16. p. 223. Knytl. S. c. 17. Herm. Contr. p. 264. Emmæ Enc. p. 137. Mathæus Paris vit. Abb. St. Albani p. 1011. 1012. Marne Hist. de Namur p. 104—106. 108. Acta Sanct. Junii T. 6. p. 226. Bibl. Max. Patr. Lugd. T. 18. p. 26. 27. Fulberti Carnotensis Epist. 97. fol. 92. p. 2. edit. Paris. 8vo. 1608. Chr. Sax. p. 153. W. Malm. l. 2. c. 11. p. 74. H. Hunt. p. 364. Rog. de Hov. p. 437. Ingulph p. 893. 894. Chr. de Mailros p. 155. Chr. de Burgo p. 38. M. Westm. p. 208. 209. F. Vig. p. 620. 621. Sim. Dun. c. 178. Rad. de Diceto c. 468. Bromton c. 912. Knyghton c. 2325. Wynne Hist. of Wales p. 82. Alb. Stad. p. 228. Chron. Turon. in Martene coll. Mon. T. 5. c. 999. Annal. Hildesh. p. 725. Rob. de Monte p. 721. Saxo l. 10. p. 196. Langeb. Scr. T. 1. p. 54. 55. Mab. Acta Sanct. ord. St. Bened. T. 1. p. 540. 541. Sæc. 5. p. 640. Gram in Meurs. col. 185—188. Gram i det Kiøbenhavnske Selsk. Skr. T. 1. p. 25—54. W. Thorne c. 1782. 1783. 1909. 2127. Lelandi itin. T. 7. p. 121. Sprottus p. 111. Annal. Burton. p. 247. Mon. Angl. T. 1. p. 84. Conradus Ursperg. p. 165.

Knud den Store. Aar 1027.

Imedens Knud giorde sin Romerreise drog Oluf fra Nidaros eller Tronhiem om Foraaret med en stor Hær og Flode, og Sønder paa langs Norges Kuster. Alle Lehnshovdinger Norden fra fulgte med ham, undtagen Einar Thambesklelfer, som sad stille paa sine Gaarde, og tiente ikke Kongen, havde derfor heller ingen Forlehninger. Det Skib, Oluf var paa, kaldtes Visund, det er Ur-Oxen, fordi det havde et forgyldt Ur-Oxehoved i Forstavnen. Da han kom til Hordeland spurgde han den Tidende, at Erling Skialgsen havde med meget Folk forladt Landet, og draget over til England; han selv paa et stort Langskib, og hver af hans trende Sønner paa et Skib af 20 Roerbænke. Da Oluf kom Øster paa i Norge, spurgde han sig allevegne for efter Underretning om Kong Knud; Men alle svarede, at han var i Engelland, dog lagde nogle til, at han havde samlet Hær for at drage til Norge. Heraf maae man slutte, at hans Romerreise har ei været bekiendt i Norden, og at Folk ere maaskee blevne forvildede ved det han tog Veien til Flandern, som syntes snarere at pege til England end til Rom. Da nu Oluf var uvis paa hvor han skulde finde Knud; og hans Krigsfolk fandt det ubeleiligt at ligge længe paa eet Stæd, saa gav han en Deel af dem Lov at drage hiem, men beholdt de Tapperste og best Udrustede hos sig, tilligemed alle Hoveds-

p. 165. Weewer funeral Monument. p. 270. Harding chronick fol. 114. Wood Hist. Univ. Oxon. l. 1. p. 43. Doublet Ant. de St. Denis l. 1. c. 27. p. 193. Le Blanc i Monnoyes de France app. 94. har et Diploma af Conrad, udstædet i Rom 1027. Den korte og gamle Svenske Rim-Krønike p. 9. Ættar-Tal Noregs Konga n. 52. fol. p. 220. n. 303. 4to. p. 272. Monast. Angl. T. 1. p. 288. Suhms Forb. p. 60—68. 109. 110.

Hovedsmændene, seilende derpaa med Floden til Danmark. Om denne hans Færd haves følgende gamle Vers: „Med Hof„mænd den veltalend Oluf Visimd fra Norden fører; En anden „Konge (Anund uden Tvil) Sønden fra Paa Dragen Bølgen „bryder." Nu kom Oluf til Sieland, giorde Landgang der, og plyndrede. Nogle af Indvaanerne bleve dræbte, andre fangne og førte bundne til Skibene, og en stor Skræk overfaldt dem alle, saa at de flyede uden at giøre Modstand, hvorover det blev Oluf en let Sag at giøre stor Skade der. Imedens han opholdt sig i Sieland fik han at vide, at den Svenske Kong Anund var og ude med en stor Hær, drog Østen for Skaane, og krigede det. Dersom det Fagurskinna beretter var rigtigt, at Anund da ogsaa plyndrede i Smoland, saa maatte denne Del af Sverrige da have tilhørt Kong Knud, og saa stadfæstedes derved det, at han førte Navn af Sverriges Konge; Men naar skulde Knud have underlagt sig Smoland? Med Oluf Skoutkonung levede han bestandig i Fred, og med Anund havde han, saavidt man veed, ingen Krig forend nu. Nu blev det bekiendt hvad disse twende Konger havde besluttet sammen i Kongehelle imod Kong Knud. Anund drog frem lige indtil han fandt sin Svoger Oluf, og da gave de begge, saavel deres egne Krigshære, som Folket i Danmark tilkiende, at de havde i Sinde at indtage dette Rige, og begierede derfor af Folket at det skulde hylde dem. Saasom denne Krig kom det Danske Folk uvarligen paa, og det ei var beredt til Modstand, saa ginge mange af det disse Konger til Haande, og lovede dem Lydighed, men de som ikke vilde, bleve bekrigede og plyndrede. Herom har man endnu Sigvaturs Vers i det Qvæde, han giorde om Knud, saa lydende: „Knud under Himlen Navnkundig blev, jeg troer, Haralds Afkom, blant Hæren, Paa

Knud den Store. Aar 1027.

„Mod

Knud den Store. Aar 1027.

„Mod ikke fattedes. Den aarsælle og heldige Kong Olaf da lod „Skibene af Nid sønder Over Havet drage. De kaalde „Skibe fra Norden glede, det spurgdes, Til det flakke Sieland „Med Koningen. Men Anund med en anden Hær Svensk Til „Striden drog Mod de Danske. Hele Landet ved Strandbred„den med mange bevæbnede Skibe Kongen kringringe lod. Hver „flugende Bølge murrede Under graae Roerpind, For Helten „Søen skiult Af mange Skibe blev." Danmarks Tilstand var da meget farlig, dets Konge var fraværende, ei engang i England, men i Rom, dets Magt var meget svækket ved de idelige Krige, og dets unge Mandskab befandt sig for en stor Del i England; Dette Rige, som havde undertvunget andre Lande, og var nær ved at oprette det største Monarkie i Europa, stod nu Fare for selv at undertvinges: Sørgelig Frugt af Erobrings-Sygen. Til al denne Uhæld kom endnu en anden næsten større. Ulf Jarl (a), som styrede Danmark i Kongens Fraværelse, og til hvilken Kongens unge Søn Harde-Knud var betroet, begyndte alerede i forrige Aars Sommer strax efter Kongens Bortreise at foregive, at Kongen havde sagt ham, at det var hans Villie, at de Danske skulde tage Harde-Knud til Konge, og havde til den Ende betroet ham Prindsen; jeg haver og, lagde han til, med mange Høvdinger og andre Danske Mænd forestillet Kongen, at det synes Folket at være en stor Uleilighed, at savne en Konge, og ei nyde hans Nærværelse. Vi have i gamle Dage havt mange Konger paa eengang i dette Rige, og siden, da det fik een, lod

(a) Lagerbring i Mon. Scan. T. 2. p. 87. mener, at den Ulf af Crålga, som efter Tilleg til Vest-Götha Lagh p. 97. var Lagmand i Vest-Gotland, men kom derfra for sin Falskhed, er denne Ulf Jarl.

d han sig nøie med dette alene, og blev altid hos os: Nu maae | Knud
savne Kongen, og har det gaaet an, saa længe vi sadde i Fred | den Store.
i Landet, men nu vil Norges Konge bekrige os, og mange | Aar 1027.
ygte for at Sverriges Konge vil giøre det samme, og Kong
ud er borte. Han talte og om at der ofte vár Ufred for Saxer
Østerlændinger, venteligen Vender og Esther. Til des mere
estyrkelse fremlagde Jarlen Knuds Brev og Segl, som bekræf-
e det samme om Hardeknud. Dette skede paa Viborger Thing,
lod Ulf Brevet læse ved sin Capellan, hvoraf jeg slutter, at
n har ei selv kunnet læse. Som nu mange andre Hovdinger
derstøttede dette Forslag, saa blev Folket herved overtalet til,
antage Harde-Knud for Konge paa samme Thing. Til dette
leg var Dronning Emma første Stifter, som havde ladet skrive
forsegle det Brev, der fremlagdes som fra Kongen, og havde
den Ende faaet ved List fat paa Kongens Segl, thi selv vidste
d ikke det mindste heraf. Denne listige og ærgiærige Dron-
g var ei fornøiet med at have forsikret sin Søn den Engelske
one, uden hun og forskaffede ham den Danske, og frygtede
rimeligen for, at Knud vilde unde den til en af sine Sønner
Alfifa. Man seer og heraf, at det Danske Folk haver ei
t fornøiet med saa jævnlig at savne sin Konge, der heller
opholde sig i det slebne og rige England, end i det raae og
ge Danmark; En Skiæbne det erobrende Land altid haver,
det er mindre end det erobrede. Saa gik det Macedonien
Persien. Saxo vil, at Ulf har endog gaaet over til den
ke og Svenske Konge, selvført dem til Danmark, ja stridet
sin egen Konge og Svoger; Han synes og heri at have no-
Medhold af de Engelske Skribenter, naar de berette at Knud
e mod de Svenske Anførere Ulf og Eglaf, ved hvilke vor

Kkkk lærde

Knud den Store. Aar 1027.

lærde Gram og den ypperlige Torfæus ville have forstaaet Ulf Jarl og den Norske Oluf; Men da disse tvende meget got kunne efter Langebeks Mening igien findes i de Svenske Prindser Ulf og Eylif, Ragnvald Jarls Sønner, og Snorro, sampt de andre Islændere, ei fortælle noget saadant om Ulf Jarl, og dog berette alt dette meget omstændeligere end Saxo, saa bør de uden Tvil herudi snarere følges end han. Ulf Jarls Brøde er desuden stor nok, uden at forstørre den mere, thi om han end har maaskee i visse Maader troet at gavne de Danske ved at skaffe dem deres egen stadige Konge, og har vel og heri givet efter for Dronning Emma, saa maae man dog tilstaae, at han giorde et dristigt Stykke, og opvakte, saavidt det stod til ham, en borgerlig Krig, ja Krig mellem Fader og Søn; Uden Tvil har han og tænkt under saa ung en Herre at nyde des længre, ja og altid, den fulde Myndighed. Hvorom alting er, saa begav han sig med Harde-Knud til Jylland, hvor Rigets største Styrke var, saasnart han hørte Olufs Ankomst. Der lod han Budstikke gaae ud, og samlede meget Krigsfolk til sig. Dog da han og Harde-Knud finge den Svenske Konges fiendtlige Ankomst at vide, bleve de end mere forfærdede. Dog hulde de deres Krigsmagt sammen i Jylland, og agtede at værge Landet mod de forenede Konger; Derpaa lagde de med Floden ind i Limfiord, og biede der Kong Knud, om hvis Ankomst gik nu megen Rygte. Denne Herre havde underveis faaet alt dette at vide, og hastede derfor lige til Danmark, men uden Tvil har han ved Ankomsten af Hakon fra Stangbye (a) i Skaane, hans besynderlige Ven, forandret Tanke,

(a) Er nu et Sogn og Landsbye i Torna Herred udi Malmø-Hus Len lidt Norden for Lund. See Gillbergs Beskrifning öfwer Malmö Hus Lähn p. 149.

Tanke, og er draget hastig over til England, efterat han var ble- Knud den Store. Aar 1027.
ven ret underrettet om Farens Storhed, og venteligen ogsaa om Emmæ Forhold. Han maatte derfor vise sig i England, at han ikke skulde miste det med, som han havde skiællig Aarsag til at frygte for, thi da hans egne Landsmænd og nærmeste Slægt vare ham ei saa troe, som de burde, saa havde han Grund til end mere at frygte for overvundne Folk, allerheldst de nærmere Arvinger til den Engelske Trone opholdte sig lige over for i Normandie. Vare nu Engellænderne at lide paa, saa kunde han der samle en mægtig Hær af Engelske og Danske, og dermed oprette de forfaldne Sager i Danmark. Udi alle Kong Knuds Gierninger finder jeg ikke større Visdom, Overleg og Sindsstyrke end i denne, allerheldst han nu var af den Alder, at man kan tilskrive ham selv at have her fornemmeligen handlet, da Englands Erobring derimod skede i hans Ungdom. Bemældte Hakon fik til Belønning af ham twende Boel Jord i Skaane. Saasnart Knud kom til England samlede han Folk og Skibe sammen, og skikkede den Norske Hakon Jarl, sin Søster-Søn, til Hovedsmand derover, næst sig. Der fik han og ved Kiøbmænd nærmere Underretning om Tilstanden i Danmark. Samme Sommer kom den Skald Sigvatur til England fra Rouen, hvor han havde drevet Kiøbmandskab; Han begav sig strax til Knud, og bad om Lov at reise til Norge, thi Knud havde lagt Beslag paa alle Koffardieskibe, saa at ingen maatte seile forend han var færdig med sin Flode. Sigvatur gik til Kongens Slot, men det var lukt, og han maatte staae længe uden for, venteligen fordi Kongen havde saa meget at bestille. Endeligen kom han dog ind, og fik Forlov at reise, hvilket viser den Høiagtelse Knud bar for Skalder. Herover giorde Sigvatur saadant Vers: „Forend jeg

 „Jyders

Knud den Store. Aar 1027.

„Jyders Konge fik J Tale, jeg uden for maatte Sporge mig for; „Her jeg saae Doren for Mænd spares. Dog Gorms Afkom „siden vilde J Salen paa vor Bon Svare vel; Jeg ofte bær „Jern-Ærmer paa Armen.“ (a). Som nu Sigvatur mærkede at Knud lavede sig til et Krigstog mod Oluf, og han kiendte Knuds Magt, saa giorde han saadant Vers herover: „Hakon og „vældig Knud, som al Sin Magt opbudet haver, siges At kunne „Olaf stakaarig (jeg frygter for Kongens Dod) giore. Hvis „uvenlig Samling skeer, jeg heller Finn paa et Field (med ham) „vilde være, Om han undkommer, enddog Knud og Jarlerne det „ei vilde.“ Da Knud endeligen blev færdig med sin Udrustning havde han meget Folk og forfærdelig store Skibe. Hans egen Drage var saa stor, at den havde 60 Rum, og vare dens For- og Bagstavne forgyldte. Hakon Jarl anforte en Drage af 40 Rum, ligeledes med forgyldte Stavne. Seilene paa begge vare stribede med Blaat, Rodt og Gront, og alle Skibene vare malede over Vandgangen, og paa det herligste udrustede. Der vare og mange andre vel udrustede Skibe. Sigvatur Skald sang saaledes herom i Knuds Qvæde: „Deilig og klarøiet Knud, „Dansk Kongeslegt, var Under alle Himle, da Hæren ad Osten „drager. Floden fra Vesten gled; Det Skib glindsende Var, „som Adelrads Fiende deden bar. Og Dragene med blaae „Seile til Raaen bare Forsterne i Boren. Kongens Færd kostelig var. Men de Skibe, som skrede fra Vesten, Over Limfiordens Stromme sætte.“ Med denne mægtige Hær kom nu Knud til Danmark, og lagde ind i Limfiorden, hvor Harde-Knud og Ulf Jarl forhen laae med en anseelig Magt. De sendte strax

(a) Denne sidste Linie kan ei være andet end Fyldekalk for Versets Skyld.

rax Bud til Dronningen, som Kongen havde meget viseligen ıget denne Gang med sig, da hun ellers altid blev efter i Engınd, og bade hende forfare om Kongen var dem vred eller ei.)un frembragte ham Sagen, hvilket viser hvor stor hendes Magt ıaae have været over ham, da hun dog selv var en af de mest 5kyldige. Hun forsikrede at deres Søn vilde gierne rette for sig ter Kongens eget Skiøn, om han ellers havde giort noget, som ishagede ham. Knud svarede hertil, at Harde-Knud havde ei ort dette efter sit eget Sind, og at det var faldet ud, saadan n man kunde vente det af et Barn, og en Ufornuftig, der havde st til at kaldes Konge, nevnlig at naar Riget blev anfaldet af udenlandsk Magt, saa maatte det bukke under den, og falde i mmede Hovdingers Hænder, dersom han ei kom det til Hielp. ter han nu at giøre nogen Forligelse med mig, da maae han komme og aflegge det forfængelige Konge-Navn. Dronninlod Harde-Knud dette strax vide, og bad ham komme ufor-ːt, leggende til, at han ei vilde blive stærk nok til at sætte sig mod sin Fader. Dette viser hvor klogt Knud havde fort sig at haste saa meget, og i at skiule sine Foretagender, thi saade fremmede som indenlandske Fiender tænkte uden Tvil at endnu var paa sin Pillegrimsfærd, og herved var han i Stand at qvæle det Onde i Fødselen. Imidlertid bespurgde dog :de-Knud sig først med Ulf Jarl og andre Hovdinger, som hos ham. Disse svarede, siden de mærkede at Almuen for-)em i Hobetal, og begav sig til sin rette Konge, og de derfore , at der var intet andet for, end enten strax at overgive sig til gen, eller og uden Ophold at rømme Landet. De svarede re, at det beste var, at han strax forføiede sig til sin Fader. bifaldt deres Raad, kom, faldt sin Fader til Føde, og

Knud den Store. Aar 1027.

 lagde

Knud den Store. Aar 1027.

lagde Seglet, hvormed Konge-Navnet fulgte, i hans Skiød. Faderen reiste ham, og satte ham i samme Hoisæde, som han før havde beklædet. Ulf Jarl turde derimod ei selv komme, men sendte sin unge Søn Svend til Kongen som Gissel, og for at forhverve sin Fader Fred. Knud lod Jarlen svare, at han skulde samle Folk og Skibe, komme dermed til ham, og siden vilde de tale om Forligelse. Jarlen adlydede, stolende uden Tvil paa Emma, og paa sin Hustrue Astrid, som var Kongens Søster. Saafremt han havde holdt med de Svenske, saa havde Knud venteligen ikke betroet ham en Krigshær at anføre imod dem. At Kongen ei svarede ham haardere, skede uden Tvil for at hindre ham fra at gaae over til Fienden; Imidlertid indgik han ei heller Forlig med ham, paa det han kunde forbeholde sig Straffen til beqvæm Tid. Knud handlede altsaa ligesom David med Joab. Imidlertid havde mange, endog af de Fornémme udi Sieland, underkastet sig de tvende Konger, for at nyde deres Eiendele i Fred, og holdt nu Oluf Thing der med Almuen, søgende ved mange favre Ord at overtale den til Underkastelse. Som han var i Begreb hermed, berettede en af hans Speidere ham, at han saae store Seilere paa Havet. Oluf blev herved noget opmærksom, men en af de Fornemste i Landet forsikrede ham, at det ikkun var de sædvanlige Kiøbmandsskibe, ja indslumrede ham endog ved den anden Efterretning herom. Dog da den tredie Speider forsikrede, at Havet skiultes af en Krigsflode, skyndede Oluf sig bort, og kom med Møie til sin Flode, hvorpaa begge Kongerne seilede Østen for Skaane, røvede og brændte i Herrederne, og søgte hen ad Sverrige til. Knud lagde derpaa ind i Havnen, venteligen i Isefiorden, og undte sine Folk Natte-Roe. Saaledes tvang Knud ved Hurtighed og Taushed sine Fiender

til

til at romme Sieland uden Sværdslag. Ovenmældte fornemme Sielandsfarer skal have vedblevet at paastaae imod Oluf, at han havde sagt Sandhed, thi nu vare de Kiøbmænd tilstæde, af hvilke man kunde kiøbe Danmark for Jern. Efter de tvende Kongers Bortgang faldt Almuen igien til sin naturlige Herre, hvorom haves følgende Vers af Sigvatur: „Herrerne ei finge „Sig tilvendt Danmark, for det Hastige Krigstog. De Dan„skes Nedlegger Den ypperste Konge Siden haardelig Paa „Skaane feidede.“ Den Svenske og Norske Flode lagde imedens ind i Helge Aae, og tøvede der nogen Tid. Ved Udløbet af den ligger Ahus, en gammel Bye, men noget inde ved den er Christianstad bleven anlagt af Kong Christian 4. Der finge de at vide at Kong Knud kom efter dem med en Flode og Hær en halv Gang saa stærk, som deres, og overmaade meget opbragt for den Skade, de havde tilføiet hans Rige. Herom have vi saadant Vers af Sigvatur: „Til Fædreland kommen Ei stedde „de Jydske Mænds Eie af Kongens Afkom tæres. Den ypper„ste Konge De Danskes Skiold Riget berøves Ei gierne saae.“ Herpaa besluttede de at Oluf skulde gaae i Land med en Part af sine Folk, og drage op til Skoven, og den Søe, hvorfra Aaen kom. Der giorde de en Dam af Træer og Torv for Aaens Munding, og dæmmede saaledes Søen op, ja til denne ledde de andre smaae Søer ved dybe og store Grøfter, og fældede saa Træer i Aae-Renden. Med dette Arbeid, som var Kong Olufs Paafund, henginge mange Dage. Imidlertid stod Anund for Floden, og saae da hans Speidere Knuds Flode komme seilende mod Aftenen, og var den ei mere langt borte. Da lod Anund blæse Strid, Tieldingerne over Skibene slaae ned, Krigshæren ... nes, og Floden roe ud af Havnen, som var i Aaen. Den

Knud den Store. Aar 1027.

drog

Knud den Store. Aar 1027. drog Øster om Landet, og bleve Skibene sammenbundne, og alting giort færdig til Slag. Til Oluf sendte han ogsaa Bud, og lod ham dette vide. Strax lod Oluf bryde Dæmningen, hvorved Vandet fik sin gamle Fart, og kom han om Natten til sine Skibe. Knud var imedens kommen uden for Havnen, og som han saae den ledig, Natten var for Haanden, og hans Flode og var meget stor, saa at der var langt Rum imellem hans tvende yderste Skibe, nevnlig det der var Landet nærmest, og det som laae yderst, saa besluttede han at legge ind i Havnen, hvilket var just det de fremmede Konger onskede, og der befoel Knud at den om Natten skulde giore sig færdig til at stride den folgende Dag. Dog fik ei hele Floden Rum der, men mange Skibe laae uden for paa Havet, hvilket sidste just var Knuds Lykke. Mange af hans Folk ginge paa Land, hvor de om Morgenen deels talte sammen, deels skiæmtede sig paa anden Maade. Nu da alle vare sikre, kom en stor Vandflod styrtende ned paa dem, hvormed fulgte mange store Træer, der, ved at stode an, tilfoiede Skibene stor Skade; Ja Vandet lob op paa Landet, druknede alle de Folk, der fandtes, saa og mange paa Skibene. Alle de, som finge Tid dertil, hugge deres Ankertouge, og giorde sig lose, hvorpaa Skibene dreve om. Kongens egen Drage drev med Strømmen, thi den var ei let at regiere ved Aarene alene, og fortes hen til den fiendtlige Flode, der strax lagde til den paa alle Sider, i Haab at fange Kongen; En Lykke var det, at den formedelst sin Hoide og Besætning af det udvalgteste og best bevæbnede Mandskab, ei var let at angribe og overvinde. Det varede ei heller længe forend Ulf Jarl kom til med de Skibe, der laae ude paa Havet, og da begyndte Striden for Alvor. Men som Oluf og Anund nu saae, at det lykkelige Dieblik var forbi, at

Knud

Knud havde al sin Flode samlet, og at større Seier kunde for denne Gang ei vindes, saa lode de deres Skibe giøre løse fra Knuds, og roe med dem tilbage. Og som Slaget ei heller var gaaet for sig i den Orden, Knud havde bestemt, saa kunde han ei heller forhindre dem heri. Hvorvel de nu funde, at de ingen Folk havde tabt, saa besluttede de dog at drage rent bort, efterdi Knuds Magt var saa meget større end deres, at de intet rimeligt Haab kunde giøre sig om Seiren. De roede derfor først Øster langs Landet, og da de mærkede at Knud ei forfulgte dem, saa satte de Masterne op, og vunde Seilene i Veiret. Om dette Slag sang Ottar den Sorte i det Qvæde han giorde om Knud: „Du store Konge, slog Stridbar de Svenske tilbage; Rovdy„ret fik Ulve-Mad, hvor Aaen Helge kaldes. Forfærdelig Helt, „hvor Ravnen (Du hurtig est) J ei lode sulte, Landet for to „Konger med Deres Folk du beholdt." Thord Siareks Søn besang dette og saaledes i sin Ligsang over Kong Oluf: „Agdes „Herre, Olaf, holdt Staal-Stoi med berømte Jyders Konning, „som Guld-Ringe udskifter. Skaaningers Konge haardelig „Hannem skiød imod, slov Svends Søn fandtes ei; over Aad„sler Ulven tudede." Knud lod de døde Legemer fiske op ved Kroger og Fiskegarn, og hæderligen stæde til Jorde udi det tæt ved beliggende Asum i Gierds Herred, som Saxo vil, men jeg troer snarere, ved at betragte Beliggenheden, at det skede i hus udi Villands Herred. Saxo fortæller og, at forend tte Søeslag, hvorom han uden Tvil giver en gandske urigtig eretning, var skeet en Trefning til Lands imellem Knud (a) og

Knud den Store. Aar 1027.

(a) Ericus Olai vil, at det skede imellem Ulf Jarl og Emund, Anunds Eftermand, hvilket sidste ei kan være rigtigt, thi Ulf blev dræbt forend

Emund

Knud den Store. Aar 1027.

og Anund, hvorudi den sidste faldt. Det stod ved det Bierg Stange, af hvilket Navn findes et i Vinsløf Sogn og Vester Gyngeherred, noget i Nordvest fra Christianstad. Af dette Slag og Søestriden have senere, endog Svenske Skribenter selv, som den gamle og korte Rimkronike, og Ericus Olai, taget Anledning at opfinde et sildigere Slag imellem Knud og Emund, den sidste til største Skade, og holdet ved Stangepålle, hvorudi Emund selv skal have faldet; Men da ingen gammel Skribent taler derom, saa er det uden Tvil giort af Stange, og en Pæl, eller et Stykke Træe, som Olaf lod drive ned paa Knuds Skibe, ligesom og Saxo har uden Tvil af Dæmningen giort en Broe. De Engelske Skribenter vidne, at Slaget ved Helge Aae skede baade til Vands og Lands paa en Holme, at Knud tabte mange Folk, saavel Danske som Engelske, og at de Svenske erholdte egentligen Seier. *Wilhelm af Malmesbury* vil dog, at de Danske tilsidst erholdte Seier, og det fornemmeligen ved Hertug Godvins Hielp, hvor jeg dog frygter for at han blander Knuds Tog til Venden med dette, thi i hint viste Godvin sin Tapperhed. Da nu de fremmede Konger siden skilte sig ad, saa er det vel skeet, at de Svenske Anførere Ulf og Eylif, Ragnvald Jarls Sønner, efter Langebecks Formening, og

Emund kom til Regleringen. Johannes Magnus vil, at Slaget varede i tre Dage, og giør Stangepålle til en Broe, siger og, at Knud havde med sig, Englændere, Saxer, Skoter og Friser. Disse og flere nyere ville, at Krigen mellem Knud og Emund er opkommet over en Grandsesætning, som dog uden Tvil er skeet længe forhen imellem Svend og Emund; Gram antager og Rigtigheden af Slaget ved Stangepålle, og herudi har jeg fulgt ham i mine Forbedringer; men nu troer jeg at det Slag hører til de uskete.

g rimeligen selv Jarler i Vest-Gotland (a), overgave sig til Knud den Store. Aar 1027.
nud, thi dette er vidst, at mange Svenske skilte sig fra deres
Konge. Og dette er uden Tvil den sande Grund, hvorfor Knud
sit Brev fra Rom, og i det til Abbeden af Croyland, kaldes
Konge over en Del af Sverrige (b), om og Sverrige forstaaes
er under, thi dets Ægthed kan ingenlunde (c) drages i Tvil.
Man kunde og antage, som jeg forhen har giort i min critiske
Historie, at Bleking er ved denne Leilighed kommet til Danmark, da ei bedre Leilighed dertil findes, og da man stedse siden
ider, at det haver fulgt Skaanes Skiebne. Dog er det vidst
get for overdrevet, naar Rudborne vil, at Knud eiede det halve
Sverrige. Men maaskee og at Knud har aldrig eiet noget i
Sverrige; Mine Grunde ere følgende: 1) Snorro giver ei mindste Anledning til saadant. 2) Knud erholdt ei nogen Seier ved
lge Aae, men var glad ved at han slap vel derfra. 3) Knuds

 Brev

a) I det mindste seer man af Snorro i Olaf Helga Saga c. 95. at de vare Jarler. Sandt nok, at de Engelske Skribenter kalde dem Svenske Konger, men saadanne Feil maae man holde dem, der skreve saa langt fra, tilgode.

b) Rex partis Svavorum.

c) Imidlertid holder dog Hickes præf. p. 28—31. de Diplomata hos Ingulph for falske, paa Grund af de Normaniske Ord og Talebrug, ligesom han og forkaster alle de Angel-Saxiske Diplomata med forgyldte Kaars og malede Billeder, see Wottoni conspectus Hickesii p. 49. 55. Dog det er bekiendt, at den ypperlige Hickes var en alt for stræng Dommer over Diplomata. Madox mener hos ham, at disse Diplomata have været Angel-Saxiske, men ere blevne hos Ingulph givne paa Latin, og derved det Normaniske kommet ind i dem; Da nu Ingulph først døde 1109, og levede altsaa langt ind i den Normaniske Tid, saa kan dette gierne være.

Knud den Store. Aar 1027. Brev fra Rom er af 1027, og Slaget ved Helge Aae er senere i samme Aar, den eeneste Tildragelse, som kunde give Knud nogen Anledning at giøre Erobringer i Sverrige, thi Slaget ved Stangepelle er en Digt, da Knud skal have vundet det fra Emund, som ei regierede i Sverrige, imedens Knud levede; Ja vundet det ved Ulf Jarl, som dog blev dræbt 1027. 4) At Ulf og Eilif have underkastet sig Knud, vidner Wilhelm af Malmesbury; Siden finder man Eilif i Rusland, og han at være en stor Anhænger af Magnus, den Norske Olafs Søn, hvorimod Ulf siden forsvinder i Historien. 5) Othars Ord, hvorefter Blekind kan i det 9 Seculo tilhøre Sverrige, ere tvetydige, og rimeligen har Blekind ligesaavel som Skaane hørt fra de ældste Tider Danmark til, eller og kan det være bragt under det ved den berømmelige Dronning Pyra Dannebod, om hvilken Saxo vidner, at hun befriede Skaane fra det Svenske Herredømme. Dette er vidst, at den Danske Kong Harald Hildetan og flere gamle Danske Konger besadde Bleking; men dette er og vidst, at Bleking havde undertiden sin egen Konge. Vel sandt at Gram mener, Knuds Brev er først bleven ret bekiendtgiort i Engeland 1032, og følgeligen kunde da Sverrige være bleven indsat i hans Titul, dersom han 1027 havde giort Erobringer der. Men denne Mening antages kun af Gram for at vise, hvorfore de Engelske henføre Knuds Romer-Reise til 1032, da dog hertil have kunnet være mange andre Aarsager. Men hvad da giøre ved Knuds Svenske Titul; Jeg mener at der bør læses Rex partis Slavorum, i Stædet for Svavorum; Thi i Slavien eller Venden besad Knud Jomsborg, og havde fra 1019 et fastsat Herredømme der; Desuden lader det og at han har havt et Slags Herskab over Wagrier og Obotriter, i det mindste tvang han,

tilli-

tilligemed Keiser Conrad, og Hertug Bernhard, dem til at sidde i Fred, og at taale den christelige Troes Fremgang hos sig. Man kunde herved vise Ælden og Oprindelsen af de Danske Kongers Slaviske eller Vendiske Titul. Men nu at komme til de forenede Konger igien, saa bleve de ved at drage Øster paa, og lagde en Nat ind i Brevig, men samme Nat foer den største Part af den Svenske Flode bort, og begav sig til sit Hiem. Da Anund mærkte dette om Morgenen, lod han blæse til Hus-Thing, og forestilte da Kong Oluf, at de vel havde Sommeren over faaet meget Bytte, men intet Land, og at det derfor var best at de i Tide vendte hiem uden Skade, thi nu havde han af 350 Skibe kun 100 tilbage, og Oluf de samme 60, som fra først af. Derhos tilbod han den Norske Konge, enten at drage hiem med sig, og forblive Vinteren over hos ham, sampt have Underholdning for sine Folk i hans Rige, da de kunde beraade sig paa, hvad de vilde giøre til Vaaren; Eller og at drage hiem over Land igiennem hans Rige. Dog Oluf modsagde dette, og paastod, at de Feigeste og Sletteste vare ikkun undvegne, og at Anund havde endnu tilbage alle sine Hovdinger og Krigs-Anførere, sampt alt Hoffolket, der var det beqvæmste til Krig, (uden Tvil, fordi det bestod af stadige Tropper, Krigs- og Vaaben-Kyndige). Saasom de og havde de fornødne Skibe, saa mente han de gierne kunde blive liggende der Vinteren over, efter Hær-Kongers vis. Han tænkte og at Knud ei kunde blive længe liggende i Helge-Aae, da hans Flode dertil var for stor, og da maatte han enten drage efter dem, og saa kunde de alt samle flere Folk til sig, ved at vige for ham; Eller og drager han til andre Havne, som større ere, og da ville hans Folk vist forlade ham, deres Lyst er sikkerlig ei mindre end vores, at komme hiem,

Knud den Store. Aar 1027.

Knud den Store. Aar 1027.

allerhelst de havde saaledes handlet med Bonderne i Sieland og Skaane, at de behovede at see til deres Huus og Hiem. Og paa saadan Maade vil Knuds Hær adspredes, og Seiren blive vilraadig, men imedens ville vi udspeide, hvad han tager sig fore. Dette Raad blev berommet, og fulgt af alle, og Hæren laae derpaa over i Barvig. Af alt dette kan man med Vished slutte, at de Forenede ei vidste hvor stort Knuds Tab havde været. Da Knud saae, at de forenede Konger droge Øster ved Landet, sendte han Speidere ud, som maatte ride langs Stranden, og afvexle hinanden, for at give ham Efterretning hver Dag. Desuden havde han Speidere i Kongernes egen Hær. Som han nu fik at vide, at mange Svenske vare dragne hiem, saa lagde han ind i Øresund, saaledes at en Part af Skibene laae under den Skaanske Kust, og en Part under den Siellandske. Derpaa red Knud den 28 September, *Dagen for Mikkelsdag*, som Snorro vil, hvilket uden Tvil er rigtigere end Julen, efter Saxo's Beretning (a), op til Roskild med et stort Folge, hvor han af Ulf Jarl blev imodtaget med et Giæstebud, og herligen beværtet, men Kongen var surseende og uvenlig. Jarlen søgte at opmuntre ham paa alle Slags Maader, og ved de Ord, han vidste Kongen best yndede, men forgiæves, Kongen var og blev stille og taus. Da tilbød Jarlen ham at spille Skak, hvilket Kongen imodtog. Da de havde spillet nogen Tid, forsaae Kongen sig meget. Da slikkede Jarlen en Ridder fra ham, hvorover Kongen forte sin Ridder tilbage, og bad ham trække ander-

(a) Da Knud synes strax efter sin Hiemkomst at have draget til Roskild, og vore Fædre sielden giorde Søetoger langt ud paa Aaret, undtagen med at ligge i en Havn eller Vig, saa bliver det rimeligere, at Knud kom til Roskild ved Mikkelsdags Tider end ved Jule Tider.

anderledes, men Jarlen blev vred, slog Skakbordet sammen, stod op og gik bort, thi han var en meget hastig Mand, og vidste ei at give efter i nogen Ting, men var derhos meget hurtig og drivende, en duelig Stridsmand, og den Mægtigste i Danmark, næst Kongen. Ved denne hans Bortgang og Adfærd sagde Kongen til ham: „Flyer du nu Ulf hin Redde?“ Jarlen vendte sig i Dørren, og svarede: „Længre monne du have flyet „i Aaen Helge, om du havde kunnet, og da kaldte du mig ikke „Ulf hin Redde, da jeg kom dig til Hielp, og de Svenske sloge „Eder som Hunde.“ Hermed gik Jarlen bort, og lagde sig til Hvile; Det samme giorde og Kongen. Efter al Anseende have de begge været beskiænkede. Om Morgenen efter, der Kongen var klæd, sagde han til sin Skosvend, nu Kammertiener, gak du hen til Ulf Jarl, og slaae ham ihiel. Han gik, men kom med uforrettet Sag tilbage, saasom han undsaae sig ved at dræbe Jarlen, der havde flygtet til St. Lucii Kirke, som da endnu kaldtes den hellige Trefoldigheds Kirke, thi nu erindrede Jarlen sig, hvad han Dagen forhen havde sagt, og maatte frygte saa meget desmere, som han endda ei var forligt med Kongen for det forrige. Knud befoel da Ivar den Hvide, sin Hofmand, som sov i eet Herberge med Kongen, at dræbe Jarlen. Denne Ivar var en Nordmand, en Dotterson af den mægtige Hakon Jarl paa Lade, og en Søsterson af de Jarler Svend og Erik; hans Fæderne-Æt er hidindtil ubekiendt. Ivar giorde efter Kongens Befaling, traf Jarlen i Choret, og stak ham igiennem med sit Sværd, hvoraf han døde paa Stædet. Derpaa kom Ivar med det blodige Sværd i Haanden tilbage, og [illegible] Tiltale og Svar, at han havde dræbt ham, sagde Kongen: [illegible] giorde du vel deri. Munkene lukte strax efter Drabet Kirken til,

Knud den Store. Aar 1027.

Knud den Store. Aar 1027.

til, men paa Kongens Befaling at lukke den op igien, og at synge Messe, giorde de det, hvorpaa Kongen selv gik did, og gav til Kirken et helt Herred, fra hvilken Tid Roskilde Kirkes og Byes fornemste Opkomst kan regnes, allerheldst han ogsaa gav til sin Søster Astrid, for at stille hende tilfreds, tvende andre Herreder, som hun siden ligeledes skienkede til Kirken under Navn af Tiende. Da Ulf Jarl havde giort store Tienester, ja var endog holdt værdig til at egte Kongens Søster, da Kongen og havde sovet paa sin Brede, saa maae man troe, at den Tildragelse med Skakbrettet ikkun har været en Anledning, og at Kongen har villet straffe Jarlens fortige Formastelse med at giore den unge Prinds Hardeknud til Konge, ham uafvidende; Og havde Knud vel Aarsag at frygte, da han i sin egen Fader havde Beviis paa, hvor farlig Tvedragt imellem Fader og Søn er, naar de begge trættes sammen om Riget. Rimeligt bliver det og, at Kongen har havt flere Grunde til at frygte for Ulf i Fremtiden, og at han har ei villet lade blive saa mistænkelig en Mand efter sig i Danmark med en stor Magt; thi det var altid lettere at dræbe ham, end at afsætte ham. Da og Knud havde stedse været meget for at ydmyge de Store, og at betiene sig af List, saa kunde det ei heller denne Gang komme ham an derpaa imod sin egen Svoger. Dersom ei bindende Aarsager tvang en til at sætte den Norske Krig i dette Aar, saa kunde dette Drab let bringe en paa de Tanker, at den var gaaet for sig i det forrige, og at Knud, for at forsone dette Mord, havde giort Andagts-Reisen til Rom. Mærkeligt er det, at Knuds Afkom døde inden faae Aar ud, og at just denne Ulf Jarls Søn Svend blev siden Konge, og Stamfader for en Slægt, der langt over 300 Aar regierede Danmark. Foruden Svend blev Ulf ogsaa ved Estrith Fader til Biörn og Asbiörn. Formedelst

medelst sin Hurtighed bar Ulf Tilnavn af Sprageleg, det er den Hurtige, som nogle ville, da andre tillegge hans Fader dette Tilnavn, og maaskee rettere. Adam af Bremen gior Ulf til en Engelsk Hertug, og kan det vel være at han engang besad et Jarldomme i Engelland. Man seer og af Underskrifterne, at han en Tid har været der; Men forend han døde opholdt han sig vidst nogle Aar i Danmark; og var der Jarl. Adam kalder ham og Wolf, hvilket kun er en Tydsk Oversættelse af Ulf. Estrid, Ulfs Enke, opbygde siden af Sten Roskilde Kirke, som hidindtil havde kun været Træe; Dog maae hun enten ikkun have begyndt hel lidet hermed, eller dog maae det snart være bleven nedrevet, saasom den Roskildske Bisp Svend Norbagge bygde den af Steen efter Kong Svend Estrithsens Død. Efter Ulfs Drab red Knud igien til sine Skibe, og laae der længe ud paa Høsten med en stor Hær. De Forenede holdte imidlertid atter Hus-Thing. Oluf vilde, som for, bie længere der, men de Svenske vilde ei afvarte Frosten, hvorfore de droge samptlig hiem, med deres Konge, men Oluf blev liggende efter. Hvor lidet Folk da agtede deres Kongers og Herrers Magt lærte Oluf da af følgende Tildragelse: En vis Eigil Halls Søn, og Tove Valgauts Søn fra Vest-Gotland holdte Vagt om Natten paa Kongens Skib. De lode sig bevæge ved de fangne Danskes Raab og Graad, som bleve om Natten lagde bundne paa Landet, til at løse dem, og at lade dem undflye. Oluf blev meget ...ed herfor, men tog dem dog efter manges Forbøn igien til ...aade, hvorpaa Tove bragte sin Fader Valgaut til ham, der ...da var Hedning, men lod sig døbe, og døde strax efter. Oluf saa ilde tient, og saa ilde lidt af sine egne, formedelst sin ...ænghed og sit stive Sind, at Knud derfor havde sine mange

Knud den Store. Aar 1027.

Knud den Store. Aar 1027.

og store Venner midt i hans egen Hær, hvilke han deels havde vundet ved store Gaver, deels ved Løfter derom, thi han sparede ikke sin megen Rigdom, naar det kom an paa at vinde mandelige og formaaende Folk, især udenlandske, og dem der vare fra langt bortliggende Lande. Han var og altid mere for at vinde ved Underhandlinger end ved aabenbare Krig, saa jeg derfor ikke begriber Forfatteren til Knytlinga-Saga, der vil at ei alene hans Forfædre, men endog han selv, besadde større Tapperhed end Klogskab. Mig forekommer det efter alle hans Handlinger tvertimod, undtagen at hans Klogskab artede, efter de raae og usædne Tider, alt for ofte ud til Snedighed og Underfundighed. Dette er vidst, at de Norske, som Knud havde vundet ved Gaver, lovede at ville gaae tilhaande, og at erhverve ham Norges Rige, om han kom did. Imidlertid holdt Oluf ofte Samtale og Stævne med sine Mænd, men som de raadde frem og tilbage, vare af adskillig Mening, ja nogle af dem raadde endog til at seile giennem Øresund, sigende, at de Danske ei turde vove at falde dem an, endskiønt de laae der med en stor Magt, saa begyndte han at fatte Mistanke til dem, thi han vidste hvorledes det gik Oluf Tryggvesön, og at han til sin Skade lærte, at de Danske turde stride. Da han og vidste, at mange Norske vare i Knuds Hær, saa faldt han paa den Tanke, at de, som raadde ham sligt, vare Knud huldere end ham. Oluf besluttede derfore at drage landveis giennem Østre Gotland, og at sende Skibene med den tunge Tros til Kong Anund. Harek af Thiottøe, en Søn af den store Poet Eyvind Skaldespiller, en gammel og anseelig Hovding, svarede hertil, at han ei vilde forlade sit Skib, og at han mægtede ei at gaae, og da Kongen gienmælede, at de vilde bære ham, sang han denne Vise: „Jeg heller er beraad At ride paa min lange

„Sø-

,Søe-Hest, end saa Over Veien at gaae. Enddog, Guldets ,Giver Knud udi Øresund (Folk mit Skiæmpt forstaaer) Paa ,Orlogs-Skibe ligger." Harek giorde som sagt. Han foer ıngs de Skaanske Kuster, og da han kom om Falsterboe Næs g hen mod Øresund, lod han tage Seil og Mast ned, sampt ·gge Fløistangen til Side, og overtrække alt Skibet oven for Bandgangen med graae Tieldinger; nogle faae af sine Folk lod ın og kun vise sig for og bag i Skibet, som roede, de øvrige dde saa lavt, at de ikke kunde sees. Da Knuds Vægtere saae t, tænkte de at det førte Salt eller Sild, og at det var meget det dermed. Den graae Farve tænkte de var naturlig, fordi kibet var ubeget, og brændt af Solen. Men da Harek var mmen Floden forbi, saa lod han, efterdi Boren blæste god, se sin Mast og Seil med forgyldt Flagstang. Seilet var snee-ıdt, fordelt med Rødt og Blaat, og havde et lidet Træe i Midten. ıd sagde da, at det var nok Harek af Thiottøe paa Helgeland, c saadan en, og sluttede man deraf siden, at dette var over-: mellem Knud og Harek, allerhelst den sidste tog derefter enbare Knuds Partie. Da Harek drog forbi Vederøe (a) de han følgende Vers: „Lunds Qvinde jeg ei lod Eller ıanske Møer lee Deraf (lader os holde Kongen uden for Øen) jeg, Qvinde! ei Tilbage drage turde Paa Skibet om Hø-ı over Søe-Kongens flakke Stie." Da Harek havde saa en Skald til Fader, saa maae det ei falde forunderligt, at sene fløde saa let for ham. Kong Oluf og hans Folk til-ıde imidlertid Reisen; De ginge alene med deres Gangklæ-

Knud den Store. Aar 1027.

Mmmm 2 der

Bør uden Tvil søges ved Kusten af Nord-Halland, hvor Verse Sogn i Wiske-Herred endnu findes. See Richardsons Hallandia T. 1. c. 13. p. 41.

Knud den Store. Aar 1027.

der og Baaben, men deres andre Klæder og Løsøre lagde de i Klov paa Heste-Ryg. Men Skibene ladde med det øvrige Gods lod han ved nogle Mænd føre til Kalmar, og der sætte paa Land. Hans Reise gik igiennem Smaaland og Vester-Gotland, og begav han sig derpaa til Sarpsborg, hvor han forblev Vinteren over, men lod den største Deel af Almuen gaae hiem, beholdende alene Lehnshøvdingerne hos sig. Der kom Sigvatur til ham fra Engelland, hvilken var lige saa slet til at tale for sig i ubunden Stil, som han var herlig til at giøre Vers. Oluf havde giort ham til sin Stallare, men som det ei var ham ubekiendt, at Sigvatur havde været hos Knud, saa vilde han først ei svare paa hans Hilsen, men sagde endelig: „Ikke veed jeg, om du agter „at være min Stallare, eller alerede er bleven Kong Knuds „Mand;" Da qvad Sigvatur: „Knud paa dyre Ringe Rund, „mig spurgte, om jeg Hannem saa til Haande gaae, Som høi„modig Olaf, vilde. Jeg sagde, hver Mand somme (mig tykkes „at jeg svarte ret) Een Herre ad Gangen have; Got Mønster „mig gives." Herpaa anviste Kongen ham hans forrige Plads. Saasnart Knud fik at høre, at Oluf var dragen hiem, aftakkede han Krigsfolket, og gav enhver Lov at søge sig Vinter-Hold. Der vare da mange Engelske, Norske og fra andre Lande hos ham (a), og iblant dem de Nordmænd, Thore Hund, sampt Erling

(a) Har Knud, som Rothe vil i N. Ot. F. T. 2. p. 277, først givet Anledning til de store Jordlodder i Sieland, saa maae det være skeet paa denne Tid, da han, for at styrke sin Hær, maatte rimeligen forlehne meget Gods bort. Vidst er det, at flere saadanne findes i Sieland end udi de øvrige Landskaber fra gammel Tid. Dog da Knud kort og sielden opholdt sig i Danmark og i Sieland, saa maae den rette Fremgang hermed især tilskrives Svend Estrithsen, som jævnligen boede i Roskild; Og

ing Skialgsson og Sønner, hvilke alle egentligen vare i Hakon Jarls Følge. Den første blev efter hos Knud, men den sidste rog hiem om Høsten med store Gaver, og fulgtes Knuds Mænd ned ham, førende store Foræringer med sig, hvormed de om Vinteren droge vidt og bredt om i Landet, og gave dem, som rhen havde faaet Løfte derpaa; Ja mange andre, som vilde ide sig kiøbe for Skiænk. Erling stod dem troligen heri bie. Nogle lovede aabenbare Kong Knud deres Tieneste, og tilsagde ville giøre Oluf Modstand, men de fleste holdte det dog skiult r Almuen. Disse Ting kunde ei blive ubekiendte for Oluf, og eve meget omtalte ved hans Hof, og det lagt Hakon Jarl me- t til Last, at han nu krigede mod den Konge, som engang hav- skiænket ham Livet, for hvilken Eftertale dog Sigvatur forsvarte m i et Vers. I Anledning af saadan Bestikkelse giorde Sig- ur dette Vers: „Kongens Fiender der gaae Med aabne Punge, den svare Malm Man byder Folket for Kongens Ho- d, som ei er tilfals. Enhver veed med sig selv, om han Sin lde Konge for Guldet Sælger; denne Gierning i Det mørke elvede lønnes." Efter Fagurskinna maae Knud endnu i dette have givet sin Søn Hardeknud Konge-Navn, dog paa Vil- ei at forrette noget som Konge, uden naar Faderen var fra- nde, og at være hans Lehnsmand, hvilket han med 12 af de re maatte besværge. Svend, Ulfs Søn, skal derimod have et sig til Sverrige, med hvis Konger han var beslægted; ra denne Tid maae det være at han i 12 Aar, efter sit eget

Knud den Store. Aar 1027.

 Sigende

Og som den Bye da tiltog, saa fløttede mange fra Landet derind, og Kongens Hofmænd tilkiøbte sig og arvede efterhaanden Landgods, hvorved den egentlige Odelsbonde aftog.

Knud den Store. Aar 1027.

Sigende hos Adam af Bremen, tiente den Svenske Kong Anund ved hans Hof, og i hans Krigstieneste, saavel i Sverrig som Norge, og da giennemreiste begge disse Riger; Dog som han i dette Aar endnu ikkun var i det hoieste 9 Aar gammel, saa maae hans egentlige Tieneste have begyndt meget senere, og disse 12 Aar forstaaes om hans hele Ophold i Sverrige, hvorvel det ei lader, at han i eet Træk har opholdt sig der; Til Slutning synes det og rimeligt, at han 1039 eller 1040 har begivet sig til Danmark, hvorfra han 1042 drog til Engelland. De Engelske Skribenter ere og eenige med Snorro, Saxo og Adam deri, at de Norske vare fortrydelige paa Oluf, fordi han tvang dem til den christne Troe, udroddede alle Trolde og Spaaemænd, hvoraf Norge efter Adam var mere fuldt end de andre Nordiske Lande, hvorpaa jeg dog tviler, da det største Tempel var i Upsal; Saa og fordi han haandthævede Lovene med Strænghed, og uden Persons Anseelse, gav Love, grundede herpaa, som endda holdtes udi Saxo's Tid; sampt var aabenhiertig og lige frem, uden Svig, for hvilke sidste Ting han blev foragtet. De fortælle og, at mange Norske begiærligen imodtoge det Guld og Sølv, Knud sendte dem. Virkningen af alt dette viste sig i næste Aar (104).

Sidst

(104) Snorro i Olaf Helga S. c. 95. 152—171.; i Harald Haardraades Saga c. 40. Torfæi H. Nov. T. 3. l. 2. c. 36—40. p. 141—152. Saxo l. 10. p. 194—197. Fagurskinna iblant Arnæ Mss. n. 302. 4to. Ættartal Noregs Konga Arnæ Mss. n. 52. f. p. 193. 216. i min Afskrift. Item n. 303. p. 267. 272. Lagerbrings Swea Rikes Hist. T. 1. p. 254—257. 270. 271. Eric. Olai l. 2. p. 65. 66. J. Magnus l. 18. c. 6. p. 668. Gram i K. D. Skr. T. 1. p. 29. 30. Chr. Sax. p. 152. 153. W. Malm. l. 2. c. 11. p. 74. H. Hunt. p. 364. Bromton c. 911. Langebek Script. T. 3. Tab. ad p. 282. Knytlinga S. c. 20. Ad. Br. c. 37. de situ Daniæ c. 229. R. de Hov. p. 437. Ad.

Sidst i Aaret holdtes et Concilium til Francfurt ved Mayn Knud
nder Forsæde af Aribo, Erkebisp i Mayntz, hvor af Nordens den Store.
Bisper mødte Rudolph af Slesvig og Reinald af Oldenborg. — Aar 1027.
ichard 3, Hertug af Normandie, tog udi Paris sit Land til
ehn af den Franske Kong Robert, efterat han først havde ladet
g hylde af sine Lehnsmænd i Normandie. Ved denne Leilighed
ev Richard forlovet med Kong Roberts Dotter Adela, som end-
i ikkun var et Barn, og gav han hende Grevskabet Coutance,
mere Gods. Derimod var han ikke fornøiet med, at Henric,
n ældste Franske Prinds, blev erklæret til Konge og Efterføl-
r, men vilde med den Franske Dronning Constantia heller have
n yngre Søn Robert dertil. Kort efter giorde hans Broder
bert, Greve af Hiesme, Opstand imod ham, men blev af
n beleiret i Falaise, og maatte overgive sig; Derpaa bleve de
ligte, hvorefter Richard foraffkedigede sin Hær, men døde den
August i Rouen, efter ei fuldt eet Aars Regiment, ei uden
stanke at hans egen Broder Robert havde ved en Fest ladet
ive ham tilligemed flere af hans Folk. Rygtet gik, at Hugo,
ve af Mans, havde givet ham Giften ind. Udi St. Au-
ni Kirke fik han sit Hvilested. Robert blev Hertug efter
, hyldede Kong Robert, og indgik ved hans Megling For-
d med den unge Kong Henric. — Hroe, en Nordmand,
drede Klosteret St. Columb Kill ved Skotland, sampt
hellige Mands Kiste. — Den Russiske Dronning Ingi-
gerd

Ad. Br. l. 2. c. 40. M. Westm. p. 207. F. Vig. p. 620. Sim. Dun. c. 178. Annal. Isl. Mss. n. 413. 4to. Suhms Forb. p. 73—84. 91. 46. Rudborne i Whartoni Anglia sacra T. 1. p. 233. Langeb. Script. T. 1. p. 377. T. 2. p. 353. Min T. 6. p. 182—184.

Knud den Store. gerd fødde Jaroslaw den tredie Søn, som blev kaldet Swetowslaw (105).

Aar 1028. Den Norske Oluf befandt sig nu kun i maadelig Forfatning; Rigets Inkomster vare udtømte ved forrige Aars Krig; Krigsfolket af Almuen havde han givet Lov at drage hiem, og havde derover ikkun faae hos sig; Ligeledes forholdt det sig med Skibene; Nord paa i Landet vilde han gierne drage, men der havde Knud ved Gaver vundet saa mange, at han ei dristede sig til at drage did med en liden Hær. Endeligen fandt han paa, at fare strax efter Julen om paa Giesterie i Oplandene, endskiønt det var for kort efter den Tid, han havde været der i Følge Lovenes Forskrift og Kongernes Sædvane. Men Lehnshøvdingerne og de rigeste Bønder bade ham til Giest, og lettede derved hans Omkostninger. Men da begik han paa Hedemarken en Gierning, hvorved han paadrog sig manges Vrede, i det han lod dræbe en Mand ved Navn Thorer, 18 Aar gammel, en Søn af Ölver paa Egge, og Stifsøn af den mægtige Kalf Arnesön, og en Søstersøn af Thore Hund; en Mand hos hvilken han var til Giest, og for hvilken Kalf Arnesön selv bad, Olufs fornemste Støtte. Sandt nok, Thorers Forseelse var stor, han bar skiult paa sin høire Arm oven for Albuen en mægtig stor Guldring, ham foræret af Kong Knud, for han skulle gaae ham tilhaande. Imidlertid

(105) Leibn. Scr. T. 1. p. 493. Joannis Script. Mogunt. T. 3. p. 289. Calles Annal. eccl. Germ. T. 5. p. 282. Annalista Saxo c. 459. Acta Sanct. Maji T. 1. p. 511. Leibn. Scr. Brunsv. T. 1. p. 725. Bouquet T. 10. p. 276. 302. 310. 270. 505. 235. 284. 312. 381. 191. 161. 225. 190. T. 11. p. 147. 206. 628. W. Malm. l. 2. c. 10. p. 70. Colgani Triad. Thaum. p. 494. Nestor p. 124.

ertid var denne Strænghed i Utide, men Oluf forstod ei at give fter. Den forste Folge af Thorers Henrettelse var at hans Broder Griotgard, som da opholdt sig paa Hedemarken, greb til Vaaben; Dog Kongen overfaldt ham uformodentligen om Natten, g dræbte ham, men mistede dog derved en af sine kiækkeste Nænd, Arnbiörn Arnesön, som Griotgard med egen Haand nedigde. Imidlertid skal han dog kort efter have losgivet 3 af nuds Speidere, som vare med Penge sendte til Hovdingerne, som bekiendte at have bestukket 6. Da nu Rognvald, Bruse Søn, Jarl paa Orkenøerne, spurgde, hvi han handlede saa, arte han, at da dette ikke var Guds Sag, saa kunde han eftgive den, og desuden vilde han ved denne Mildhed mindske t Had og det Rygte, han var kommet i for Thorers Død. fter dette kom Oluf til Tonsberg, hvorfra han udsendte Bud eralt til alle Lehn, for at byde Leding ud. Der komme vel nogle til ham af de næste Herreder, men hel faae af de langt liggende, saa man tydeligen kunde mærke, at han havde tabt nuens Yndest. Som han og ikkun havde faae Skibe, og en andre end Bonder-Skibe, saa afferdigede han Sende til Calmar, for at faae de Skibe og det Gods til sig, som var tilbage; Men hermed gik ogsaa hel langsomt, saasom nu var ligesaa farligt at seile forbi Danmark, som forrige ft, efterdi Knud havde om Vaaren opbudet al Danmarks igt, for dermed at undertvinge Norge, hvorover de Norske nder bleve mere uvillige end forhen. Herom giorde Sigvatur ende Sang: „Englands Konge udbyder Folk, men vi finge re Stridsmænd og mindre Skibe, tidt seer jeg Kongen fordes. Slet er det om Landsfolket Lader denne Konge enge deres Troskab hindrer) Paa Reisen Krigsfolk fattes.“

Knud den Store. Aar 1028.

 Nu

Knud den Store. Aar 1028. Nu formærkte Oluf tydeligen, at Knud agtede med en usigelig Hær at komme om Sommeren til Norge, og at han ei havde Kræfter til at imodstaae ham, saasom han ei kunde lide paa Almuen. Han holdt derfor Stevne med sine Hofmænd, og stundom Husthing med alle sine Mænd, dog de vare meget raadvilde, og kunde ei give ham sikre Anslag. Da qvad Sigvatur: „At undslye er endnu muligt, Kongens Fiender os Traadse med „deres Gaver; Jeg maae for Frogtsomme Ord beskyldes. „Enhver skulde sig selv Vise troe, endog Kongens (Svig blive „aabenbarede) Venners Folge mindskes." Nu samlede Knud sin Magt, og drog til Limfiorden, hvorfra han med 1200 eller og 1400 Skibe foer ud. Han havde og 50 store og med hoie Stavner forsynede Engelske Skibe med sig, udrustede af hans Tegner. Om de ere indberegnede i ovenmældte Tal, vides ikke, hvis saa er, har den Danske Magt dog bestaaet af 1150 Skibe. Lader man nu hvert Skib efter en meget maadelig Regning være besat med 50 Mand, saa kommer dog et Antal af 57500 Mand ud. Da nu Bonderne vare alene de, der redede Mandskabet ud, naar Kongens og Jarlernes Hoffolk fratages, saa sees heraf, at Bondernes Antal havet da været 19166. Da nu de som laae langt inde i Landet, vare frie for Søerustning, saa kan Bondernes Antal antages for 25000, hvilke alle vare Selveiere, og som smaae Herremænd. Og da nu hver Bonde, som eiede mindre end to Mark Solvs Jord, var frie for Søerustning, og der paa de Tider vare mange smaae Gaarder, saa vil jeg regne deres Antal til 10000; Inde- eller Hoverie-Bonder kunne vel og regnes til 10000; Landboe eller Fæstebonder ogsaa til 10000; Inderster eller Husmænd ligeledes til 10000; Brydie- eller Lotte-Bonder, som de kaldes i Norge, og Origemænd,

Karle,

Karle, eller gandske Fattige, ligesigen til 20000; Drenge og Tienere, som i det mindste bør anslaaes for 50000, saa kommer af alt dette et Antal ud af 135000. Trælle kunne vel ei anslaaes for mindre end 100000, fire paa hver Bonde. Regner jeg nu at hver af disse har havt sin Kone, og hver ikkun eet Barn, saa kommer et Antal ud af 705000. Og da hertil bør endnu legges gamle Mænd og Qvinder, Kiøbstædfolk, Geistlige, da maae Danmark da i det mindste have havt 800000 Indbyggere, hvorved dog maae agtes, at Skaane, Halland og Blegind regnedes da dertil, men paa den anden Side ogsaa tages i Betragtning, at Landet maae da have været meget blottet for Folk ved idelige Krige og Udvandringer. Da vor Folkemængde nu omstunder angives for 1000000, det Slesvigske beregnet, som ogsaa i Knuds Tid hørte til Danmark, saa sees deraf, at vi have efter saa mange 100 Aars Forløb ei stort tiltaget i indvortes Styrke, uagtet den lange Fred, den mere udbredte Handel, de mange Haandværker, de mangfoldige Kiøbstæder, og synes heraf med Føie at kunne sluttes, at Bøndernes og Land-Almuens Antal haver aftaget. Men at komme til Knud igien, saa foer han fra Limfiorden til Folden, hvoraf Osloe Fiorden, nu Christiania Fiord, var en Del, og lagde til efter paa ved Agde-Siden, hvor han stevnede Bønderne til . Did komme mange Bønder oven fra Landet, og holdte Thing med ham, paa hvilket han blev taget til Konge over det e Land. Derefter delte han Forlehninger og Embeder ud, tog Gisler af Bønderne. Ingen giorde ham da mindste Modstand. Imedens dette gik for sig, opholdt Oluf sig i Tønsberg. Knud drog derpaa nord efter, og komme da mange til ham Herrederne, og tilsagde ham Lydighed. Da han laae i Ei- Knud den Store. Aar 1028.

Knud den Store. Aar 1028.

Lundasund (a), kom Erling Skialgsön til ham med meget Folk, og fornyede da deres Venskab. Erling fik og Løfte af Knud, at skulle have til Forlehning alt Landet mellem Stad og Ryggiarbit, hvilket sidste var uden Tvil Grændsen mellem Vest-Agder og Rogaland. Det er at sige, omtrent det nu værende Bergens Stigt med Stavanger Amt. Saaledes vedblev Knud sin Færdige til Tronhiem, hvor han lagde til ved Nidaros. Did stævnede han Thing fra de 8 Fylker, som laae om Tronhiems Fiord, og blev da ligeledes paa det taget til Konge over gandske Norge. Thore Hund fulgte med ham fra Danmark, Harek fra Thiottoe kom did. Begge giorde han til sine Lehns-Hovdinger, hvorimod de svore ham Huldskab og Troskab. De finge, foruden andet, Finmarken i Forlehning, og Ret at handle der, sampt at inddrive Skatter, og desforuden andre store Gaver. Korteligen, han gav alle dem, som holdte sig til ham, Forlehninger og andet Gods, og fik dem alle større Valde, end de forhen havde havt. Efter alt dette holdt han et stort Thing baade med de Norske og med sine egne Folk, og gav tilkiende, at han forordnede sin Søsterson Hakon Jarl til at styre alt det, han havde vundet i Norge paa denne Reise. Han satte og sin Søn Hærde-Knud i Høisædet hos sig, og stadfæstede ham paa nye Konge-Navnet, tilligemed hele Danmarks Rige. Siden tog han Gisler af Lehnshovdingerne og de fornemste Bønder, enten deres Sønner, Brødre, nær Frænder, eller og andre deres kiæreste Venner, og forsikrede sig saaledes deres Troskab. Ved Hakon Jarls Tiltrædelse af Regimentet kom Einar Thambeskielfer til ham, som var giftet med hans Faster Bergliot, og fik da alle de For-

(a) Udi Ryggiar-Fylke paa Jedderen, i det nu værende Bergens Stift.

Forlehninger, som han før havde havt i Jarlernes Tid. Knud gav og Einar store Gaver, og lovede, at han skulde være den Ypperste i Norge, af dem der ei bare Værdigheds Navne, saa længe han regierede. Han lagde og til, at enten Einar selv eller og hans Søn Endred, for hans høie Fødsels Skyld, syntes ham af alle i Norge best at fortiene det høieste Hædersnavn, der som ingen Jarl var. Einar blev herved indtaget, og lovede ham sin troe Tieneste. Saaledes vidste Knud ved faure Ord at vinde de Store, men som han undertiden sagde mere, end han agtede at holde, saa lagde han sig derved stundom ud med dem, og saaledes gik det siden med Einar. Det var ellers et stort Stadsgreb af Knud, at han beskikkede Hakon, en indfød Nordmand, og af saa stor en Slægt, til Jarl eller Stadtholder i Norge, thi som Knud strax efter forlod Landet, saa følte de Norske ikke, at de stode under Dansk og fremmed Herredømme. Paa denne Tid befandt sig den Islandske Skald Thoraren Lofstunge, som havde opholdt sig ved mange Kongers Hof, hos Kong Knud. Han agtede en Flok, det er et kort Vers, som gaaer i eet, om ham, og sang det for ham, da han endnu sad over Borde, endskiønt Maden var borttaget, men hørte paa adskillige Folk, der forklarede deres Sager for ham. Knud fortørnet, at han havde besiunget ham saa kort, hvilket ingen anden havde endnu understaaet sig, befoel ham Dagen efter under Maaltidet at bringe sig en Drape, det er et langt Vers med Omqvæd i, under Straf at blive hængt. Denne Drape skulde bestaae af 30 eller flere Stroffer, men være af samme Indhold som Flokken. Thoraren kom til bestæmte Tid, og lydde Omqvædet saaledes: „Knud regierer Jorden, Som Gud Himmelen." Dette skammeligste Hykleri af alle belønte Knud med 50 Mark purt Sølv, og viste der-

Knud den Store. Aar 1028.

 ved,

Knud den Store. Aar 1028.

ved, at det var hoi Tid for ham, at vende tilbage til England, for igien at lære Ydmyghed af de Engelske Bisper, Præster og Munke, endskiont de ikke altid selv udøvede den. Intet viser sig klarere i Middelalderens Historie, end at Geistlighedens, ja endog Pavens, Magt og Myndighed var hoilig fornøden for at holde de raae, lidet oplyste og selvraadige Konger og Folk inden deres Grændser, og at formaae dem til Menneskelighed, hvorved man derhos maae beklage, at Paven og de Geistlige have ofte selv misbrugt deres Magt. Dette Thorarens Vers fik derefter Navn af Hovedløsen. Siden giorde han et andet kaldet Tog-Drape, hvori han talte om Knuds Reise fra Danmark til Norge, og hvoraf endnu dette er tilovers: „Sædekiær Knud under Solen „er; Min Ven med meget Krigsfolk did drog. Udaf Limfior„den Den giæve Konge En stor Flode Til Soes forde. Agde„boerne Ved Søen for Heltens seierrig Tog sig meget frygtede. „Hele Kongens Skib beprydet var Med Guld; der gik Syn „over Sagn. Forbi Lister De kulsorte Skibes Master Om „Havet glede. Eikunde Sund fuldt af Skibe, Inden til sydlig „beklæd med Soe-Galter var. Og fredelige Mænd, som sikkert „Leide give, Om gammel Horn-Eelens (a) Hoi hastig fore. Der „stafn-hoie Skibe Stad ilede forbi, Krigsmands Reise Kied„som ei var. De saare lange bugnende Skibsborde I den stærke „Stims (b) brusen Søedrif kunde bestaae. Saa glede fra Søn„den Skibe over Søen, Til drabelig Hærfører kom Nord til

„Nid

(a) Horn-Eelen er et Field i Nordfiord, besiunget twende Gange af den fortreflige Poet Præsten Hr. Friman.

(b) Stim er en Gaard, hvorved ligger det høie Bierg Stims Hest, ved Grændsen af Nordmør og Romsdalen.

„Nid (a). Da den snilde Skibes Eiermand Sin Søstersøn „gav Det gandske Norrig. Og sin Søn (det Siger jeg) Knud „gav Det søekolde Danmark, Som ligger i Havet." Imidlertid kom Olufs Mænd til Smoland, hvor de brændte de sletteste af Skibene op, og toge de andre, tilligemed Tøiet, med sig. Og som de spurgde, at Knud var dragen til Norge, saa foere de giennem Øresund, og komme til Vigen, og funde deres Herre i Tønsberg. Denne, som vidste at Knud var dragen Nord paa, begav sig derpaa ind i Opsloe Fiord, og dersfra til den Søe Drafn, eller Drammen, hvor han laae imedens Knud drog ham forbi Sønder paa, kommende Nord fra. Knud holdt paa Tilbagereisen allevegne Thing med Bønderne, og imodtog Gisler. Han drog Øster ud over Folden, og kom til Sarpsborg, hvor han og holdt Thing, og blev svoret Troskab. Derefter begav han sig tilbage til Danmark, og havde saaledes vundet Norge uden Sværdslag, og var den første Danske Konge, som regierte over gandske Norge. Den Skald Halvard Hareks Blese sang saaledes herom i sit Vers: „Den krigske Konge, som Hielmen „bestænker, alene over (Freden des vissere bliver) England og „Danmark raader. Og Strid-figen Helt, Som Ravnes Hun„ger stiller, Han haver sig nu Norrig underlagt. Saasnart Knuds Bortgang rogtedes, holdt Oluf med sine Skibe ud til Tønsberg, og havde da ikkun 13 hos sig. Dersfra drog han til Vigen, og søgte at samle Folk og Penge, men fik kun lidet, og alene fra Øerne og Næssene, thi han dristede sig ikke til at gaae i Land, da han mærkte at Landet var faldet fra ham. Tidig om Vinteren laae han længe i Selløer ei langt Norden for Lindesnæs,

Knud den Store. Aar 1028.

(a) Aaen ved Byen Tronhiem, eller Nidaraas.

Knud den Store. Aar 1028.

næs, og fik der at vide, at Erling Skialgsön samlede Folk paa Jedderen, thi begav han sig til Eikunda-Sund. Thomæ Apostels Dag den 21 December drog han forbi Jedderen, hvorfra Erling satte efter ham, men var saa uforsigtig at falde med sit eene Skib iblant alle Kongens. Dette skede ved Tungunæsøerne, som have Navn af Tungunæs, der ligger i Nordvest for Stavanger. Alle Erlings Folk fulde, saasom ingen af dem bad om Fred, saa at han selv eene blev tilovers, og værgede sig mandeligen. Da spurgde Kongen om han vilde gaae ham til Haande, hvortil han svarede ja, og lagde Vaaben fra sig. Men Aslac Fittiaskal sprang i det samme til, og hug ham med sin Oxe et dodeligt Saar i Hovedet. Da sagde Oluf til Aslak: Nu hug du elendigste af alle Mennesker, du hug Norge af mine Hænder. Heraf sees, at Oluf havde nu besluttet at gaae sagtmodigere og varligere frem. Efter dette foer Kongen Nord efter, og havde mange Lehnshovdinger, og deriblant alle Arne Sonner, med sig. Erlings Sonner samlede imedens en stor Hær sammen af Agder, Rogaland og Hordeland, og satte dermed efter ham. Paa den anden Side kom Hakon Jarl ham i Mode med en mægtig Hær fra Tronhiem. Da forlode Kalf Arnesön og flere Lehnshovdinger ham, saa hán kun beholdt 5 Skibe tilbage. Han gik da i Land udi Sondmor med 300 Mand noget efter Julen, og drog en besværlig Vei over nogle ode Fielde til Lesoe. Derfra begav han sig til Gudbrandsdalen og Hedemarken, og skiltes da mange fra ham; Mange gav han og Forlov at reise til deres Hiem. Efter dette drog han over Eideskov ad Sverrige til, hvor han ankom i Begyndelsen af 1029. Der fulgte da med ham, Dronningen Astrid og deres Dotter Ulthild, hans naturlige Son Magnus, Rognvald Brusesön fra Orkenøerne, og Arne 3 Sonner, Thor-

berg,

berg, Fin og Arne, med flere Lehnshøvdinger. Det er underligt nok, at Alfhild, Magni Moder, ei opregnes blant dem, der fulgte Kong Oluf; Maaskee er hun bleven tilbage i Norge. Imedens Kong Knud var i Norge har det nok været, at han stiftede et Benedictiner-Kloster ved Tronhiem paa en Øe, som deraf indtil denne Dag bær Navn af Munke-Holmen, endskiønt Munkene have for længe siden været fordrevne derfra, og det nu er en Fæstning, hvor Stadsfanger forvares. Adam af Bremen vil, at de Store meget forlode Oluf, fordi han havde udroddet deres Hustruer, som vare hengivne til Troldom, men da Snorro taler saare lidet om Troldmænd under Oluf, men derimod meget under Oluf Tryggvesön, saa slutter jeg heraf, at Adam haver blandet disse tvende Konger sammen, og ere saadanne Feil ikke usædvanlige hos ham (106).

Knud den Store. Aar 1028.

Wilhelm Godel, en Fransk Skribent, vil, at Kong Knud har ladet udgive og skriftligen forfatte mange Love i dette Aar, men herudi tager han uden Tvil feil, og sigter maaskee til dem, som forhen bleve udgivne til Winchester. — Keiser Conrad lod sin Søn den unge Henric, som da ikkun var 11 Aar gammel, salve til Konge i Tydskland udi Aachen ved Pilegrin, Erkebisp i Cøln. — I dette Aar er det nok ogsaa skeet, at Wolfred kom fra

(106) Snorro i Oluf Helga S. c. 172—190. Suhms Samlinger T. 1. p. 123—125. 131. 132. 134 135. Torfæi Hist. Norv. T. 3. l. 2. c. 41. 42. l. 3. c. 2. p. 152—157. 177—181. Knytlinga S. c. 19. Suhms Forb. p. 84—86. Chr. Sax. p. 153. H. Hunt. p. 364. Rog. de Hov. p. 437. Sim. Dun. c. 178. Rad. de Diceto c. 468. Bromton c. 911. 913. M. Paris p. 655. M. West. p. 207. F. Vig. p. 620. Chr. de Burgo p. 38. Annal. Isl. MSS. n. 413. Ad. Br. l. 2. c. 44.

Knud den Store. Aar 1028.

fra England til Sverrige for at prædike den christne Troe. I Begyndelsen omvendte han endel, men da han paa et Thing begyndte at tale ilde om Thor, og med en Øxe at hugge hans Billede i tu, blev han paa Stædet ombragt ved utallige Saar, og hans døde Legeme kastet i en Morads (107).

Aar 1029.

Kong Oluf anlangede ved sin Ankomst i Sverrige først til Vermeland, derfra til Vandsboe eller Vatsbu (a), og endeligen til Nerike, hvor han Foraaret over opholdt sig hos en mægtig og rig Mand ved Navn Sigtryg, Fader til Ivar Sune, og Farfader til Carl Jarl, og mener Dalin, at de berømte det Svenske Riges Forstandere, Svante og Sten Sture den yngre, eller Nat- og Dag-Slægten, have stammet fra dem. Men om Vaaren drog han først til sin Svoger Kong Anund, og derpaa om Sommeren skaffede Oluf sig Skibe ved *Sigtrygs Hielp*, og drog til den Russiske Kong Jaroslaw og *hans Dronning Ingigerd*, venteligen for at bevæge dem til at hielpe sig. Did til Rusland tog han sin Søn Magnus med sig, men Astrid og deres Dotter Ulfhild bleve tilbage i Sverrige. Jaroslaw tog vel mod Oluf, bad ham bie hos sig, og gav ham et Stykke Land til at holde sine Folk for, hvortil Dronning Ingigerd uden Tvil har bidraget meget, thi hun vedblev at bære megen Godhed for Oluf, og var den i Begyndelsen af hendes Ægteskab saa stor, at Uvilie var derover nær ved at komme op imellem hende og hendes Mand, hvilket

(107) Bouquet T. 10. p. 263. H. Petr. p. 264. Wippo p. 436. Lambertus Schafnaburgensis p. 159. Ad. Br. l. 2. c. 44. Leibn. Scr. Brunsv. T. 1. p. 558.

(a) Naar dette Navn og Veien af Kong Olufs Reise betragtes, saa maae dette Stæd have ligget ved Vener-Søen.

ket med endel fabelagtige Omstændigheder berettes i Æfi Noregs Konunga. Saasom nu Oluf var skilt ved sit Land, saa faldt han derpaa des ivrigere til Andagt, Bøn og Faste, og kom derved des mere i Rygte for en hellig Mand, ja endog for at kunne giøre Vidunder. Men hans sædvanlige strænge og stive Sind forlod ham dog ikke, endskiønt det havde skilt ham ved Riget, thi han havde med megen Haardhed afslagt al Ran, Typerie og Fribytterie i og fra sit Rige, ladende halshugge, sampt Hænder og Fødder afhugge uden Naade og Persons Anseelse paa hver den, der begik noget sligt, hvorved han paadrog sig Had af deres Beslægtede, som ei kunde formildes ved det han var gavmild og god mod sine Venner. Vel sandt, at Nordens Sæder vare haarde og ubøielige, og at de ei kunde i en Hast forandres uden ved Voldsomhed, men sikrere, hvorvel langsommere, var det at forbedre dem ved Underviisninger, dog den despotiske Aand hader al Langsomhed. Efterat Oluf var gangen i Land udi Søndmør, kom Hakon Jarl der, og borttog alle hans Skibe, hvorom Jokul, en Islandsk Skald, lagde en Vise, hvorfor Kongen siden lod ham dræbe, da han udi Gotland faldt i hans Hænder. Strelov vil, at Oluf har paa sin Reise til Rusland landet paa Øen Gulland, og bragt den, efter nogen Strid, til den christne Troe, dersom han kun ikke har giort dette deraf, at Oluf var der i sin Ungdom, efter Snorro. Hvad Kong Knud angaaer, da forlod han Danmark om Foraaret, og drog til England, efterat han havde i det første Rige beskikket Harald, Søn af Thorkil den Høie, til Jarl udi Ulfs Stæd, og tilligemed at forestaae Riget for Hardeknud. Kalf Arnesen havde imedens, efter sin Hustrues Sigrids Raad, gaaet Hakon Jarl til Haande, og annammet af ham store Forjettninger, saa at han havde det meste af indre Tron-

Knud den Store. Aar 1029.

 hiem-

Knud den Store. Aar 1029.

hiem at raade over. Derefter drog han om Foraaret til England til Kong Knud. Herom haves endnu følgende Vers af Biörn Gulbrar Skald: „Envolds-Herren Øster ud Med sin Forstavn „det store Hav Pløiede; tiæk Haralds Broder Til Garde sig „maatte begive. Jeg pleier ei om Folkets Jd Usand Beretning „samle; Ved eders Skilsmisse du (Kalf Arnesen) Hastigen Knud „besøgte.“ Knud tog meget vel mod Kalf, og bad ham om at anføre Hæren mod Oluf, i Fald han skulde komme tilbage, og opvække nogen Opreisning, hvorimod han lovede at ville giøre ham til Jarl, og at tage Hakon til sig, thi, lagde han til, troer jeg og, at han dermed er best tient, thi han er saa om, at han, som jeg forestiller mig, neppe vilde skyde et Spyd-Skaft mod Oluf, om han giør Forsøg paa Riget igien. Saa meget er vidst, at Hakon var af et fromt og got Gemyt, og elsket af den Norske Almue endnu fra sin forrige Regiering. Kalf blev glad ved Kongens Løfter, thi han vidste ikke, at Einar havde dem og-saa alerede. Ved Skilsmissen gav Knud ham anseelige Gaver. Herom haver man følgende Sang af Biörn: „Du stridbare Jarls „Slægt Englænders Herre haver Mange Gaver at takke for. „For du fra Vesten reiste, dog Det lovede, Londons Konge, „(Dine Bedrifter ei smaae) Dig Riget faae kunne fagde.“ Om Sommeren drog Hakon Jarl til England, og blev vel modtagen af Kong Knud, thi han var forlovet med Gunhild, en Dotter af Kongens Søster (a), og af den Vendiske Kong Vortigern. Han

(a) Da Saxo l. 10. p. 188 og 190. tillegger Svend Tveskieg en deilig Dotter ved Navn Thyra, hvorvel han der skulde kalde hende Svends Søster, da han der taler om den, som ægtede Oluf Tryggvesön, saa bliver det rimeligt, at Svend har virkeligen havt en Dotter af det Navn, allerhelst hans Farmoder hed saa, hvortil kommer, at Svends Søster virke-

Han agtede at kiøbe ind i England til Bryllöppet, men at holde det i Norge. Med Indkiøbet forgik en Del Tid, saa at han blev sent færdig om Hösten, og gik hiem paa en slem Aarsens Tid, lidet efter Mortensdag. Saa meget er vidst, at han aldrig kom til Norge, og forgik med Mand og alt, rimeligen Norden for Cathnæs, ei langt fra Orkenøerne, ved en stærk Storm, som blæste fra Petlands-Fiorden. Imidlertid yttre nogle Engelske Skribenter den Mistanke, at han blev ihielslagen paa Orkenøerne efter Befaling og Foranstaltning af Knud, fordi han frygtede for at han stod ham efter Liv og Rige. Denne Sag faaer man lade blive i sit Mørke, thi paa den ene Side strider Hakons fromme og fredelige Sindelav derimod, paa den anden er det rimeligt, at Knud har søgt at beholde ham hos sig, og at der maaskee da er foresaldet noget imellem dem. Hakon havde benæstret sig Cliftun og Eastham, og flere Stæder der tilhørte Klosteret i Winchester, og givet dem til sine Hofmænd; Dem tilstod Gunhild, hans Brud, eller Enke, som Engellænderne ville, efter nogen Tid, at han havde uretteligen bortraget, og lod derfor prægtigen og med Guld udstaffere et Mariæ-Billede i Klosteret. Er det rigtigt, hvorpaa jeg dog tvivler, at Gunhild har været Hakons Hustrue, saa kan det være med hende at han har avlet Bothild, som siden ægtede den Danske Jarl Ulf, med Tilnavn Gallicefarer, venteligen ikke den Ulf, som var Rognvald Jarls Søn; men maaskee den, som synes at have havt en Thurgut til Fader, der maae have været Jarl i Gotland. Men rimeligen bliver

Knud den Store. Aar 1029.

virkeligen fik sit Giftermaal i Venden, ligesom ogsaa denne Svends Dotter; Har hun nu ogsaa hedet Thyra, saa har Saxo letteligen kunnet blande hende med hendes Faster.

Knud den Store. Aar 1029.

bliver det dog, at Botild har været enten nægte, eller og avlet med en Kone, Hakon har havt, forend Gunhild blev hans Brud. Har hun været Moder til hende, saa maae man næsten troe, at hendes egen Moder har hedet Botild. Da Hakon døde saa sent paa Aaret, og det varede længe inden man blev forvisset om, at han var borte, saa havde Norge den Vinter ingen Hovding. Iblant dem, som ei søgte til Hakon imedens han var i Norge, befandt sig Biörn Stallare, hvorover Hakon sendte Bud til ham med Hilsen fra Kong Knud og sig, og forestilte at han ei længre burde holde med Oluf Digre, men søge om Naade hos Knud, hvor den let kunde faaes, og hvor det sømmede alle i Norden at begiære den. Han maatte nu betænke, at Oluf havde forladt ham og de andre, som forhen havde plyndret i Danmark, og dræbt Knuds Venner, og at de ei vare i Stand til at modstaae Knud, som dog nu selv tilbød dem *Forligelse*, da det snarere tilkom dem, ja tilbød oven i *Kiøbet at give Penge til*. Som nu Biörn svarede, at han vilde sidde hiemme paa sin Gaard, og ei tiene nogen, saa forelagde Sendebudet ham tvende Vilkaar, enten at rømme Landet, og blive fredløs, eller og at sværge Kong Knud, og med det samme rystede han en Hob Engelske Penge ud af en stor Pung. Som han nu mærkte, at Biörn vaklede, lagde han to Guldringe til, og lovte ham meget mere, om han vilde besøge Knud. Nu blev Biörn overvunden, og aflagde Troskabs-Eed til Kong Knud og Hakon Jarl. Men da han spurgde denne sidstes Død, oplivedes hans Troskab til hans gamle Herre, og det syntes ham at see et Glimt af Haab, at han kunde opnaae Riget igien, thi ilede han til Rusland, og kom der ved Jule-Tider, fortaalte Tilstanden i Norge, og gav derved alle Haab om at komme tilbage igien. Fortrydelse bragte ham og til op-

Knud den Store. Aar 1029.

rigtigen at tilstaae sin egen Forseelse, og Kongen tilgav ham den ædelmodigen. Denne Herre var imedens meget urolig; Snart vilde han drage til sit Rige igien, og forsøge at indtage det; Snart nedslog hans egen ringe Magt og hans Fienders store ham; Snart vilde han reise til Jerusalem, og blive Munk. Endeligen blev han ved en Drøm, hvorudi ham syntes at høre Kong Oluf Tryggvesön at overtale ham til at drage til Norge, bestyrket i den Tanke at vinde sit Fæderne Rige igien, hvilken han gav tilkiende for sine Mænd, der vare vel tilfreds dermed. Og i Følge af denne Beslutning var det og at han i næste Aar søgte at igienvinde Norge. Om Knuds Forretninger i England udi dette Aar vides, foruden hans Handeler med Hakon Jarl og Kalf Arnesön, intet uden at han gav mange Jorder, tildels øde, i Norfolk til en vis Edvin af Shanburne, som begyndte at bygge og dyrke dem. Asa, en Søster af den berømte Bisp Othincar i Ribe, skal være død i dette Aar. Hun havde forladt Verden og dens Herlighed, og levede, som det synes, som Nonne i Bremen, hvor hun havde et Præbende, og hvor hun døde (108).

Unwan,

(108) Snorro i Oluf Helga Saga c. 191—201. Strelovs Guthilandske Chronica p. 129—132. Mon. Angl. T. 1. p. 128. Annal. Isl. Mss. n. 413. Torfæi Hist. Norv. T. 3. l. 3. c. 1—3. p. 181—186. Knytlinga S. c. 17. 75. Rog. de Hov. p. 437. Sim. Dun. c. 178. Spelmanni Gloss. Archaiol. p. 294. M. West. p. 208. F. Vig. p. 620. Chr. de Mailros p. 155. Chr. de Burgo p. 38. Suhms Forb. p. 86. 87. Lang. Scr. T. 1. p. 337. Hemingi Chartularium p. 251. 252. Æsi Noregs Konunga iblant Arnæ Mss. n. 306. 4to. p. 1—3. Dalins S. R. H. T. 1. p. 651. Brings S. R. H. T. 1. p. 262. Fagurskinna n. 302. 4to. Ættartal Noregs Konga n. 52. f. p. 207. 208. efter min Udskrift. Item n. 303. 4to. p. 256. i min Udskrift. Scholia in Velleji edit. Adami Bremensis ad l. 2. c. 46.

Knud den Store. Aar 1029. Unwan, Erkebisp i Hamborg og Bremen, døde den 27 Januarii, og blev begravet i Bremens Kirke paa den venstre Side hos sine Formænd. Han havde maat give Keiser Henric den tredie Del af sin Formue, for at opnaae Erkesædet, den anden gav han til Kirken, og den tredie efterlod han sine Slægtinge. Han var en stor Velgiører af Fattige, heldst af Børn, og under det Skin spadserede Munkene, og søgte hemmeligen Omgang med Kiønnet, en næsten undgaaelig Følge af det daarlige Kydskheds Løfte. Ved hver Paaske Høitid, og paa andre store Festdage, havde Unwan 7 Bisper hos sig, foruden Abbeder, Hertug Bernhard og Greverne i hans Hertugdømme, hvilke han alle omgikkes med megen Venlighed. Libentius 2, en Broder- eller Søster-Søn af den foregaaende Libentius 1, kom i Unwans Stæd ved Keiserinde Giselæ Middel, og fik Pallium af Pave Johannes 18. Forhen havde han været Provst i Bremen. Han forbød Cannikerne at have Hustruer, og lod disse holde i Forvaring uden for Byen Bremen paa Landet. Saaledes blev den ugifte Stand blant Geistligheden alt mere og mere indført i Norden. Han drog ellers megen Omsorg for Geistligheden og for de Fattige, og satte Hospitalet i en ypperlig Stand, som længe var bleven forsømt. Han kiøbte og en Gaard tæt ved Bremen, og satte der 30 Munke, sampt holdte af dens Indkomster aarlige Maaltider. — Leuticierne sendte Gesandtere til Keiser Conrad, og truffe ham i Polde, sampt begiærte Hielp imod den Polske Misceo, som bekrigede dem, og som blev ved at kalde sig Konge ligesom hans Fader. Denne Misceo havde og giort Indfald i de østlige Dele af Saxen, og der med Mord og Brand faret ilde frem, sampt ført utallige Koner og Børn fangne bort med sig. Bruno, Bisp af Augsborg, en klog og formaaende Mand, døde den

den 23 April. Han var en Søn af Keiserindens Giselæ Moster, og Broder til den afdøde Keiser Henric. Hans Søster Gisela havde Aar 995 ægtet den Ungarske Regent Stephan, som hun bragte til den christne Troe, og som først af de Ungarske Fyrster tog Konge-Navn. Efter Bruno's Død kom det endnu i dette Aar til Krig mellem Conrad og Stephan angaaende Bayern. — Sihtric, den Ostmaniske Konge i Dublin, giorde en Romerreise, maaskee for at følge Knuds Fodspor, men døde underveis. Anlav eller Oluf, hans Søn, kom til Regieringen efter ham. Af Sihtric haves endnu 9 Sølvmønter, paa hvilke han kaldes Rex Dyfli, og hvilke alle findes stukne i Simons Irish coins. — I dette Aar lagde Normanerne først nogen sikker Grund til deres paafølgende Rige i Italien. Sergius, Hertug i Naples, var bleven udjaget af Pandulph 4, Hertug i Capua, men nu tog han ved Normanernes Hielp sit Land ind igien, og skiænkede dem derfor til Belønning et got Stykke Land mellem Naples og Capua, og erklærede deres Anfører Rainulph til Greve, sampt tog ham op i sin Slægt. Normanerne bygde da en Stad der, og kaldte den Aversa, som med Tiden blev en Formur for Capua, og finge de der efterhaanden nye Tilstød fra deres Fædernelånd Normandie. — Dets Hertug Robert overvandt sit Sødskendebarn Alan, Hertug af Bretagne, som veigrede sig ved at aflegge ham den sædvanlige Hylding. Den Franske Kong Robert gav sin Dotter Adela til Balduin, Greve af Flandern, som ved alle Leiligheder viste sig at være en god Ven af Kong Knud, der herved havde et mægtigt Rygstød imod den Normaniske Hertug Robert, for hvilken han altid maatte bære Frygt, da Ethelreds Sønner bleve ved at opholde sig hos ham (109).

Knud den Store. Aar 1029.

Som

(109) Ad. Br. l. 2. c. 44. 45. Schol. 29. 37. Leibn. Scr. Brunsv. T. 1. p. 492.

Knud den Store. Aar 1030.

Som nu Oluf havde vidst sat sig for at drage til sit Rige igien, saa gav han dette tilkiende for Kong Jaroslaw og Dronning Ingigerd. De afraadde ham dette Forsæt af al Magt, forestilte ham at han ei burde give sig med saa faae Folk i sine Fienders Hænder, og tilbøde ham Bulgariet ved Wolga, hvor han kunde indlegge sig megen Fortieneste ved det alt Folket var endnu hedniſk, rettere Muhammedanſk, hvilke tvende Religioner blandes ofte sammen hos Middelalderens christne Skribenter, hvor forskiellige de end ere. Men Oluf svarede, at han, i Følge sin Drøm, ansaae det for Guds Villie, at skulle drage til Norge. De satte sig da ei videre herimod, og tilbøde ham al mulig Hielp og Befordring, hvilket han imodtog. Strax efter Jul begav han sig paa Reisen med 200 Mænd, og fik Heste af den Russiske Konge. Sin Søn Magnus lod han blive efter sig i Rusland. Da han kom til Havet biede han der *indtil Isen gik op*, og begav sig derpaa om Vaaren paa Reisen, *venteligen fra Aldeigeborg*. Ved Gulland fik han Efterretning fra Danmark, Sverrig og Norge, og Vished om Hakon Jarls Død, sampt at der var ingen Styrer i Norge, hvilket satte Mod i ham og hans Mænd. Derfra seilede han ind i Meleren, og lige til Aros, hvorpaa han og Anund, sampt Dronning Astrid med hendes Mænd mødtes sammen, og bleve alle meget glade. Imiedens dette skede samlede Thorer Hund, Harek af Thiottøe og flere Lehnshøvdinger en anseelig Hær, for at værge Landet imod Kong

p. 493. 558. 725. Wippo p. 436. Katona Hist. Reg. Hung. stirpis Arpadianæ T. 1. p. 67. 340. 343. Calles T. 5. p. 287. Waræi Ant. Hib. p. 138. Simon's Irish coins p. 6. 7. Muratori Gesch. v. Ital. T. 6. p. 161. Bouquet T. 10. p. 276. 289. T. 11. p. 36. 212.

Kong Oluf, i Fald han skulde komme tilbage. Einar Thambeskielfer havde efter Hakon Jarls Afgang Magt at raade i Tronhiem, og paastod at Jarlens Efterladenskaber burde tilfalde ham og hans Søn Endrid, som nærmeste Arvinger. Som og Knuds Løfter randt ham i Sinde, saa drog han ufortøvet til ham i England, og forlangte at blive hans Jarl i Norge, men Knud svarede, at han allerede havde sendt sine Bud og visse Tegn til sin Søn Svend, og lovet ham Norges Rige, men derimod vilde han altid bære Gunst for Einar, og giøre ham til sin Lehnshøvding, ja til mere end alle de andre Lehnshøvdinger, som han var dueligere og mandeligere end de. Da Einar saaledes mærkte, at han var skuffet, hastede han ei med Hiemreisen, og kom derfor ikke til Norge, forend efter Olufs Død. De andre Lehnshøvdinger, som vare tilbage i Norge, finge snart Olufs Ankomst til Sverrige at vide, thi de havde deres Speidere ude, saavel i dette Rige, som i Danmark. Strax lode de Krigsbud gaae over alt Landet, hvorved en stor Hær blev samlet, som delte sig i tvende Parter, en drog Øster paa, og en anden Nord paa, da de ei vidste hvor Oluf vilde fremkomme. Lehnshøvdingerne, som anførte disse Hære, havde alle tilsvoret Kong Knud, at de skulde tage Oluf af Dage. Imidlertid bestyrkede Oluf sig med Mandskab udi Sverrige, og kom da hans Halvbroder Harald til ham, en ung Herre, som ikkun var i sit 15 Aar (a), og fulgtes han af 600 Mand. Af den Svenske Konge fik han 400 af hans Hofsinder, og Lov til selv at vælge dem, sampt at de af Sverriges Almue, som frivilligen vilde følge ham, havde Frihed dertil, thi

Knud den Store. Aar 1030.

 lagde

(a) Flateyarbogen hos Torfæus T. 3. p. 202. tillegger ham 18 Aar; Derefter maatte St. Olufs Død indfalde 1033, som dog uden Tvil er urigtigt, endskiønt jeg har selv forhen været engang af den Mening.

Knud den Store. Aar 1030.

lagde Anund til, de Svenske vilde ei gierne krige i Norge, *saasom* Nordmændene ere duelige Stridsmænd. Nu besluttede Oluf at forsøge sin Lykke Nord paa i Norge, endskiønt Norske selv, som komme der fra, afraadde ham det, da alle vare ham der afspænstige. Han tiltraadde Reisen, efterladende sig Dronningen Astrid og sin Dotter Ulfhild udi Sverrige; Da han kom til Jarnberaland, nu Dalekarlien, havde han 1200 Mænd med sig, det er at sige 1500, naar man regner efter det store Hundrede, som bestaaer af 120. Der kom og Kong Dag, Rings Søn, til ham, som boede i Sverrige, og som i 4 Led stammede fra Harald Harfager. Han bragte 1500 Mænd med sig, og Oluf lovte ham et Rige i Norge. Saaledes kom han frem til Jemteland, og sloge sig underveis adskillige løse og Dravelsmænd til ham, thi han lovede, at de, som vilde følge ham, skulde besidde hans Fienders Eiendele, hvorudi han hverken handlede viseligen eller menneskeligen, thi derved opeggede han *just sine Fiender til des* større Modstand og Had. Men endskiønt han uden Forskiæl tog Stiemænd og Røvere i sin Tieneste, saa vilde han dog ikke naar de vare Hedninger, men forlangte at de først skulde lade sig døbe, visende altsaa, at han efter de Tiders Maade holdt dem for Christne, der bare Navnet, og udvortes bekiendte sig til Christendommen. Saadan en ved Navn Gauka Thorer svarede, paa Spørgsmaal om han var Christen, at han hverken var Christen eller Hedning, men troede paa sig selv, sin egen Styrke og Seir. Saaledes have alle Lande, og alle Tider, havt deres Fritænkere. Da Kongen drog over Kiølen ind i Norge, blev han meget taus og tankefuld, og da Bisp Sigurd (a) spurgde ham om

Aar-

(a) Snorro nævner ei Bispens Navn, men jeg slutter, at det har været Sigurd,

Aarsagen hertil, svarede han: At ham syntes at see over gandske Norge, ja over den gandske Verden. Efterat han var kommen ind i Verdalen, fandt han at der vare 900 Hedninger i hans Hær. Han forelagde dem da at lade sig døbe, eller og at drage bort; 400 vedtoge det første, men 500 forlode ham. Iblant de første var Gauka Thorer, som sagde: Skal jeg troe paa nogen Gud, saa er det ligesaa got at troe paa den hvide Christ, som paa en anden. Just i det Slaget ved Stiklestad skulde skee, tilbød sig Arnliot Gellina, en drabelig Mand, at tiene ham. Han sagde og at troe paa sin egen Styrke og egne Kræfter; men nu vilde han heller troe paa Kongen. Vil du troe paa mig, svarede Oluf, da maae du og troe, hvad jeg lærer dig, nemlig at Jesus Christus haver skabt Himmel og Jord, med alle Mennesker, og at alle fromme og rettroende Mænd skulle fare til ham, naar de døe. Hertil svarede Arnliot: Jeg haver vel hørt tale om hvide Christ, men hvad han tager sig for, eller hvor han regierer, er mig ubekiendt, men nu vil jeg troe alt hvad du siger, og overgive mine Kaar i dine Hænder. Derpaa blev han døbt. Endeligen kom det ved Stiklastad til en afgiørende Trefning. Oluf havde 3600 Mand; Selv befandt han sig i Midten med sine Hoffsinder; Paa den høire Fløi stod Dag Ringssön, som dog drog en anden Vei, og derfor ei kom til Striden, førend den næsten var forbie, hvilket uden Tvil var en Hoved-Aarsag, at Oluf tabte, hvortil kom at Ledderne i den hele Hær stode ei høie, men

Knud den Store. Aar 1030.

Pppp 3

Sigurd, fordi Adam de situ Daniæ c. 99. siger, at han prædikede i Norge efter Grimkil. Og udi Ættartal Noregs Konga n. 52. f. p. 211. og n. 303. 4to. p. 260. siges udtrykkeligen, at det var Sigurd, saa og i Fagurskinna n. 302.

Knud den Store. Aar 1030.

men tynde, fordi han havde ferre Folk end Fienden, og maatte dog giøre sin Slagtorden saa lang, at han ei skulde omringes. Paa den venstre Fløi stode de Svenske. Paa deres Hielme og Skiolde lod han med Bleghvidt drage et Kaars, og deres Løsen var, i det de grebe an: Frem, frem, Christmænd, Korsmænd, Kongsmænd. Om sig selv lod han giøre en Skioldborg, og satte Skaldene inden for den, paa det de kunde selv nærværende see og besynge alle Ting. Til en vis Bonde flyede han nogle Marker Sølv, for at uddele efter Striden til Kirker, Fattige og Siælemesser for dem der fulde paa Bondernes eller hans oprørske Undersaatteres Side, thi hvad hans egne Folk angik, som fulde, da, sagde han, at de bleve hiulpne tilligemed ham. Thorgils, en Bonde, der boede paa Stiklastad, bad han og om at besørge sine Mænds Ligfærd, og sin egen med, saafremt han faldt. Noget førend Slaget qvad Thormod Kolbrunar Skald den gamle Sang, Biarkemal kaldet, for ham, hvilken var giort i Anledning af den navnkundige Danske Kong Hrolf Krakes Fald. Heiugierne saae Oluf, at hans Broder Harald gav sig med i Striden, saasom han var saa ung, men efter hans egen indstændige Begiæring tillod han ham endeligen det. Olufs Vaaben beskrives saaledes: Han havde en forgyldt Hielm paa Hovedet, et hvidt Skiold, hvori stod et Guld-Kaars; I den ene Haand holdt han et Kastespyd, som siden forvaredes i Christ-Kirke eller Domkirken udi Tronhiem; Ved sin Side havde han et meget skarpt Sværd, kaldet Haliter, hvis Haandfang var belagt med Guld. Han var ellers iført en Ringe-Brynje. Hvad den fiendtlige Hær angik, da var den meget talrig, saa at aldrig havde været i Norge samlet paa et Stæd saa stor en Mägt, og bestod den baade af Frie og Ufrie. Der vare mange Lehnshøvdinger, og mange mægtige

mægtige Bønder, men den største Del bestod dog af ringe Bønder, og af Arbeidskarle; og alle vare de fulde af Had imod Kong Oluf, og beredde til at giøre ham Modstand. Hertil bleve de og meget ophidsede ved Biskop Sigurd (a), af Fødsel en Dansk, og som længe havde været hos Kong Knud, og var af ham bleven sat til Hakon Jarls Hof=Bisp. Denne Mand var meget heftig og hastig, sampt pralvorn, tog sig meget Knuds Sag an, og var en stor Uven af Oluf, hvilken han afmalede som en Røver og Morder, som den der havde tilegnet sig Knuds Skatlande, og sat sig op imod Knud, hvilken alle vare pligtige at tiene, som en Drabsmand af sine egne Frænder, Kongerne paa Oplandet, hvilke dog finge deres fortiente Løn, fordi de brøde den Troe, de havde givet Kong Knud; Korteligen, han skildrede ham som hele Landets Fiende, og forbød at begrave nogen af hans Mænd i christen Jord. Udi Striden anførte Kalf Arnesen den hele Hær, og havde med sig Harek af Thiottøe, og Thorer Hund, der, med [...]i af sine Huskarle, havde forbundet sig til at nedlegge Oluf. Midt i Hæren stode Thrønder og Helgelændere, paa venstre Fløi [...]e af Rogaland, Hørdeland, Fiordene og Sogn, og paa høire Fløi stode andre. Til Slutning opmuntrede Kalf dem endnu ved [...] Tale, sigende, at nu havde de beqvæm Leilighed at hævne sig [p]aa Kong Oluf, for al den Skade, han havde tilføiet dem, og [at] de tilligemed burde betænke, at han og hans Mænd ei vilde [sk]aane dem om de vunde. Sørgeligere og mere vanærende Syn [fo]r Menneskeligheden kan ei gives, end at see Landsmænd figte [m]od Landsmænd, en Konge mod sine egne Undersaatter, Undersaatter mod deres egen Konge; Stor Skyld er der da altid paa begge

Knud den Store. Aar 1030.

(a) Ericus Olai l. 2. p. 64. kalder ham Thorkil.

begge Sider, men mest hos dem, der skulde være de klogeste, og Folkets Hyrder. Bondehæren skal have bestaaet af 10000, snarere 12000 Mænd, thi her regnes uden Tvil efter det store Hundrede, som bestaaer af 120; Deres Feltskrig var: Frem, frem Bondemænd. Efter en kort Samtale mellem Kalf og Kongen, hvori den første saa løseligen mældte om Fred, og hvortil hans egen Broder Fin svarede: Det er Kalfs gamle Mærke, at naar han taler vel, da er han redebon at giøre Ont; Efter dette begyndte Striden med Pile og Spyd. Den kongelige Hær stod paa en Høide, og giorde derfra saa skarpt Anfald paa Bønderne, at dens forreste Led kom til at staae der hvor Bøndenes bageste havde staaet. Da flyede mange Bønder, men Lehnsmændene værgede sig kiækt, og Striden blev skarp. Da det led noget ud paa Dagen, blev Solen saa mørk som Nat. Aar 1033 har den 29 Junii været en Solformørkelse, og Aar 1030 den 16 og 31 Augusti ligeledes, men ingen treffe ind, saasom Striden stod den 29 Julii, hvorfore vel deres Mening bliver rettest, der ei antage nogen Formørkelse i Solen at være skeet, men at Veiret ellers er bleven usædvanlig tykt, og at Munkene og Overtroe have siden giort mere heraf, end virkelig er skeet, paa det at Kong Oluf skulde ligne Christus. Efter nogen Tid fulde Arnliot Gellina, Gauka Thorer og alle deres Folk. Striden blev meget farlig. De fremmeste Bønder hugge med Sværd, de bagere stunge med Spyd, men de bageste skiøde med Spyd og Piler, og kastede Stene, Haandøxer og Stavre. I saadan Nød gik Kongen selv frem af sin Skioldborg, og stridde mandeligen. Men da faldt hans Banermester Thord, som bar Baneret eller Mærket, lige for ham; De tvende Skalder, Thorfin Muad og Gitzor Guldbrarskald fulde og. I denne Skynding kom Dag Rings

Søn

Søn til, og fornyede Striden, ved at anfalde Horder og Ry-
er. Imidlertid stødte Kongen og Thorer Hund paa hinanden,
ıen den førstes Hug vilde ei bide paa den sidstes Rene-Skinds
Lofte, hvorover det blev udlagt til Hexerie; og heraf er uden
Tvil den Beretning giort, som er kommen til Adam af Bremen,
t Oluf blev dræbt af Trold- og Spaaemænd. I denne Dyst
lev dog Thorer noget saaret i Haanden, hvorimod han med sit
Spyd stak Biörn Stallare ihiel, sigende: Saa veide vi Biør-
ın. Men i det samme hug Thorstein Knarrarsmed, det er
Skibbygger, til Kongen med en Øxe, og rammede ham over det
ınstre Knæ; blev dog selv strax dræbt af Fin. Denne Thor-
ein havde giort et Løfte at dræbe Kongen, fordi han havde i
Landebod frataget ham et kosteligt nyt Skib. Ved ovenmældte
ug segnede Kongen, kastede Sværdet fra sig, og bad Gud
ılpe sig. I det samme stak Thorer Hund ham et Spyd op i
ıet under Brynjen, og Kalf hug ham med sit Sværd paa den
ıstre Side af Halsen. Saaledes faldt Kong Oluf den 29 Ju-
Aar 1030, hen ved Klokken tre om Eftermiddagen, efterat
n havde regieret i 15 Aar, og levet i 35. Saasom hans Nid-
ırhed i at udbrede den christne Troe paadrog ham for en stor
el hans Undersaatteres Ugunst, og befordrede hans voldsomme
od, saa kan man ei sige, at han er efter de Tiders Tænke-
ade ufortient kommen paa Helgenes Liste. For des mere at
ordre denne Sag, og at udbrede hans store Hellighed, bleve
llige Jertegn opfundne og udspredde om ham. Dette maae
n tilstaae, at han var tapper og uforsagt, hurtig, duelig,
ıet andægtig og paaseende i alle Religionens Øvelser, en stræng
andthæver af Retfærdighed, men man kan ei heller nægte, at
ı var fremfusende, hidsig, haard, og ofte ubetænksom. Hans

Knud den Store. Aar 1030.

Knud den Store. Aar 1030.

Overtroe var Tidernes og ei hans Feil. Korteligen, han besad, som de fleste Mennesker, sin Levealders Dyder og Laster. Endskiønt Kongen var falden, holdt dog Dag Striden endda længe oppe, men tilsidst blev han overmandet, og maatte flye, efterat stort Mandsfald var skeet paa begge Sider. Thorer Hund var selv den af Lehnshøvdingerne, som først giorde Olufs Hellighed og Jertegn bekiendt, efterat han var bleven vred paa de Danske. Han gik og strax til Kongens Lig, og bredde Klæder derover. Man forfulgte ei de Flygtige, saasom enhver søgte efter sine Frænder blant de Slagne, og bleve da mange Saarede frelste, og deriblant de Brødre Thorberg og Fin Arne Sønner, endskiønt de Badskere, som dertil brugtes, vare ei de erfarneste, og tales der iblant andre om en Qvinde, som forbandt samme. Efter Seieren spredde Bonde-Hæren sig snart ad. Harald, Olufs Broder, sampt Rognvald, Bruse Søn, undkom til Jemteland, og droge derfra til Jaroslaw i Rusland. Iblant de Slagne var og den navnkundige Poet Thormod Kolbrunarskald. Mærkeligt er det, at Bønderne ei røvede de Døde, saa megen Agt bare de endda for deres Landsmænd, endskiønt de ellers forbøde, at de ei maatte begraves; Dog førte de Mægtige deres slagne Frænder til Kirke, og begrove dem hæderligen. Med Olufs Lig agtede Bønderne derimod at fare værre, og truede at brænde eller sænke det, hvorfore den Bonde Thorgils skiulte det paa beste Maade. Endeligen lod han giøre en Kiste, foregav at Liget var deri, og førte den til Tronhiem til Bisp Sigurd, som lod den nedsænke i Fiorden. Det rette Lig begrov Thorgils derimod i en Sandmæle ved Nid-Elven. Imedens alt dette gik for sig havde Kong Knud sendt til sin Søn Svend, som styrede Jomsborg i Venden, og som i det høieste kan have været 15 Aar gam-

ammel, at han skulde drage til Danmark, og derfra til Norge, Knud
or at beherske det, og kaldes Konge deraf. Svend giorde saa, den Store.
g tog med sig mange Folk fra Danmark, og deriblant Harald Aar 1030.
Jarl, en Søn af Thorkil Høie, og mange andre fornemme
Mænd. Thoraren Loftunga taler herom saaledes i det Qvæde
aldet Glelogasqvæde, som han giorde om Kong Svend: „Det
var ei skiult, Hvor sømmeligt Selskab de Danske Kongen gior-
de. Der var først Jarlen Den Øverste, Og de alle, Som
fulgde med, Den ene bedre End den anden." Svends Moder
Alfifa fulgte og med ham, og blev han paa alle Thing i Norge
aget til Konge. Han var alerede kommen til Vigen, da Stikle-
ad Slag skede, og holdt han ei op med sin Reise, førend han
om til Tronhiem, og blev der ogsaa tagen til Konge. — Udi
Engelland skede Forflyttelsen af St. Mildredæ Legeme fra Thanet
en 10 Maji, ved Abbed Elstan i St. Augustini Kloster i Cantor-
bury, og gav Knud ham og Erkebisp Ethelnoth Brev paa alt hen-
s Gods (a). Saasom de af Thanet nødigen vilde miste det
ellige Legeme, saa stial Elstan og flere Munke det bort, men blev
ed Sværd og Prygler forfulgt af Indvaanerne; Var dog saa
kkelig at de ei naaede ham, og at han kom for paa sit Skib.
t Knud skiænkede saa meget til St. Augustini Kloster var intet
nder, siden han fandt saadan Behag i dette Klosters Munkes
llige Vandel, at han blant dem udvalgte Bisper og Lærere for
ndre Menigheder. For Abbed Ailvin af Abingdon Kloster bar
nud ogsaa stor Godhed, og forærede ham blant andet et Skrin
Guld og Sølv, hvorudi forvaredes St. Vincentii Levninger.
l dette Kloster gav han og adskilligt Gods ved Oxford. Efter

(a) Deri kaldes Kongen: Cnud per Dei misericordiam Basileus.

Knud den Store. Aar 1030.

St. Olufs Død, hvorved Knud kom til fuldkommen og rolig Besiddelse af det Norske Rige, er uden Tvil den saa berømte Tildragelse skeet mellem ham og hans Hoffolk. Disse priste ham engang for den mægtigste og lyksaligste Herre i Verden, som intet kunde imodstaae. For da at overtyde dem om dette deres Foregivendes Urigtighed, lod han sin Stol sætte lige ved Havbredden, satte sig selv paa den, og sagde til Havet: Du hører mig til, og den Jord, jeg sidder paa, er min, og ingen har hidindtil staaet mig ustraffet imod; Jeg befaler dig derfor, at du ei understaaer dig at stige op paa mit Land, eller at giøre din Beherskers Lemmer eller Klæder vaade. Men da Floden kom, steg den op efter Sædvane, og giorde Kongens Fødder vaade. Da sprang Knud op af sin Stol, og sagde: „Alle Jordens Indbyggere maae „vide, at Regenternes Magt er kun forfængelig og ringe, og at „ingen fortiener at kaldes Regent uden den, efter hvis Vink „Himmel, Jord og Hav evig bestyres." Fra den Tid af bar Kong Knud aldrig Guldkronen, men tog den af sit Hoved, og lod den sætte i Winchester paa den kaarsfæstede Frelsers Hoved. Dette mærkelige Optrin skede udi Bittern, hvor Southamton nu ligger, i Hamshire (110).

Det

(110) Snorro i Oluf Helges Saga c. 202—252. Torfæi Hist. Norv. T. 3. l. 3. c. 3—11. p. 185—208. Knytlinga S. c. 17. Ad. Br. l. 2. c. 43. Chr. Sax. p. 153. W. Malm. l. 2. c. 11. p. 74. H. Hunt. p. 364. Rog. de Hov. p. 437. M. Westm. p. 208. F. Vig. p. 620. Sim. Dun. c. 178. Bromton c. 914. Chr. de Mailros p. 155. Saxo l. 10. p. 194. 196. W. Thorne c. 1783. 1910. 2127. Annal. Island. Mss. n. 413. Monast. Angl. T. 1. p. 84. Sprottus p. 111. Harpsfeldi H. eccl. Angliæ c. 19. p. 253. Wood H. Univ. Oxon. l. 1. p. 43. Knyghton c. 2325. Acta Sanct. Julii T. 7. p. 107. 108. Gram in Meursium c. 182. Are Frode, Nordens bedste Tidsregner iblant

Det første den nye Hamborgske Erkebisp Libentius foretog sig, var at erhverve Kong Knuds Venskab; Derefter indviede han udi Gerbrands Stæd Avaco til Bisp i Roskild. Gerbrand, og ligeledes Avaco, besørgede ogsaa Kirken i Skaane, saasom det Land havde endda ei faaet sin egen Bisp. I Gerbrands Tid bygde de i Lund en Kirke, hvilket viser, at den christne Lære begyndte da først ret at udbrede sig i Skaane. Hvitfeld har uden Ret, naar han mener, at Avaco er Aage paa Dansk. Altsaa var han en Dansk Mand. Forhen skal Avaco dog have været viet af Unvan, venteligen til Præst. Til Oldenborg skal Libentius og have indviet Meinher (a), som Adam vil. Ved Libentii Ankomst til

Knud den Store. Aar 1030.

iblant de Gamle, henfører og p. 52. Olufs Død til 1030, naar han lader ham døe 30 Aar efter Oluf Tryggvesön, og denne p. 46 og 48. døe Aar 1000. Cambd. Britan. lat. p. 189. Angl. c. 137. Stukeley's itin. p. 185. Ingvar Vidförles S. p. 32, der døer Ingvar 1041, 9 Aar efter St. Oluf; som altsaa maatte være død 1032, ja maaskee endog 1033, men i slige Ting kan man ikkun slaae liden Lid til denne Saga. Dersom Flateyarbogens Regning i Torfæi Hist. Norv. T. 3. p. 202. var rigtig, at Harald var 18 Aar da St. Oluf faldt, saa maatte dette sidste være skeet 1033. Langebek Script. Dan. T. 2. p. 532. not. n, hvor han lærdt undersøger St. Olufs Dødsaar. Kiøbenhavnske Selskabs Skrifter T. 9. p. 126. Gebhardi Norwegische Geschichte p. 118. og Oversættelse deraf paa Dansk T. 1. p. 103. og 104. bifalder og, at St. Oluf først døde 1033; Vil og befæste dette derved, at den 29 Junii indfaldt efter adskillige udenlandske gamle Krønikeskrivere en Sol-Formørkelse, hvortil og kan legges, at det er Astronomisk rigtigt, som kan sees af l'Art de verifier les Dates, men Skade herved, at St. Oluf ei omkom den 29 Junii, men den 29 Julii.

(a) Maaskee han er den samme, som Helmoldus l. 1. c. 18. kalder Reinher, allerhelst han vidner, at denne blev indviet af Libentius. Men er dette rigtigt, som det er, da han c. 69. kalder ham Meiner, og sætter ham mellem Benno og Abelin, da har det Oldenborgske Stigt staaet nogle Aar ledigt uden Bisp.

Knud den Store. Aar 1030.

til Stadet indfunde sig hos ham de Bisper, Odinkar den yngre fra Jylland, Sigefrid eller Sigurd fra Sverrige, uden Tvil den samme, som havde været hos den Norske Oluf, da han faldt, hvoraf jeg slutter, at han ei er kommen til Libentius forend 1031; Den tredie var Rudolf fra Norge, hvis rette Navn var vel Ulf, men som kaldtes Rudolf, fordi han var fra Rudebye eller Rouen i Normandie. Han drog siden til Island, og opholdt sig der i 19 Aar for at undervise Almuen. Alle disse tre fortaalte Libentius hvor store Ting der var bleven udrettet i de Lande til Hedningenes Omvendelse. Erkebispen tog med Glæde mod dem, og lod dem med al Æresbeviisning reise fra sig, for videre at prædike. Paa den Tid kom og den Gothiske Bisp Thurgot til ham, da han ei mere kunde forrette sit Embede, saasom han var slagen med Spedalskhed, hvorfor og Gotskalk fra Klosteret Ramsol blev beskikket til Bisp i hans Stæd. Thurgot opholdt sig længe udi Bremen hos Erkebispen, døde og blev begravet der i St. Peders Kirke, hvor forhen de Bisper, Folqvard, Harich, Othincar den ældre og Poppo laae begravne. — Ved denne Tid døde udi Bremen Asa, en Søster af Othinkar, venteligen den ældre, og havde hun der havt en Præbende. Bartholin, som forhen er sagt, henfører hendes Død til 1029. — Under Libentius gav Emma, Enke af Grev Ludgar, som var den Saxiske Hertug Bennó's Broder, og en Søster af Bisp Meinwerc i Paderborn, til Kirken i Bremen mange Kostbarheder af Kaars og Kalke, prydede med Guld og Ædelstene, og af 20 Mark Gulds Værdie, foruden Klæder og Bøgger. Hun formaaede og Hertug Bernhard og hans Broder Dithmar til ligeledes at bevise den Bremiske Kirke meget Got, og gav hun selv did næsten alt hvad hun eiede. — I dette Aar drog Keiser Conrad med en mægtig Hær

ind

ind i Ungarn imod Kong Steffen, og plyndrede Landet til Floden Raab, men som han ei kunde komme over Floderne, venteligen fordi de vare for hoit voxte, og fordi Landet var der uveisomt ved Skove, saa vendte han tilbage igien, hvorpaa hans Son Henric, som allerede var Hertug i Bayern, sluttede efter Forsternes Raad, ham uafvidende, Fred med Kong Steffen, da alle holdte denne Krig for uretfærdig. Dette Tog synes at være skeet i de Maaneder April og Maji, thi i Junii var han udi Merseborg, og derpaa maatte han giore et Tog mod Polen, hvilket maaskee er den retteste Aarsag, hvi den Ungarske Krig fik saa hastig Ende. Den Polske Kong Miseco havde den 21 Januarii begyndt et Indfald i Tydskland, og odelagt paa den grueligste Maade alt Landet mellem Elven og Sale. Da Slesien den Tid horte til Polen, og Lausitz tildels ogsaa, hvorvel det ofte var Tvistens Eble mellem begge disse mægtige Naboe-Stater, Tydskland og Polen, saa maae man ei undres over, at Polakkerne kunde trænge saa vidt ind i det nu værende Tydskland. Miseco lod dræbe Born, ældgamle Folk, frugtsommelige Qvinder; af Folk i deres beste Alder, Mænd og Qvinder, forte han 9065 fangne bort med sig, og deriblant Liuzo, Bispen af Brandenborg. Mange Fruentimmer bleve voldtagne, og Kirkerne selv ei skaanede. Saa grusom forte da de nyligen til Christendommen omvendte Hedninger Krig, saa at den Maade kan ei alene forekastes de Danske og Norske. For at hævne dette giorde Conrad et Tog mod Polen, og beleirede Bautzen i Lausitz, men forgiæves, maatte og for Skove, Moradser og ode Stæder vende med uforrettet Sag tilbage.— Den nye Ostmaniske Kong Oluf i Dublin kom i Krig med Mastegaun O-Ruegan, blev fanget af ham, og maatte give i Losepenge 200 Kiør, 80 Brittiske Heste, tre Unzer Guld,

Knud den Store. Aar 1030.

Knud den Store. Aar 1030. Guld, og det Sværd, kaldet Carls Sværd. — Den Russiske Kong Jaroslaw blev nu Fader til sin fierde Søn Wsewolod. Til Lifland, hvis Indvaanere Russerne kalde Tschuder, giorde han et Tog, og overvandt dem, og bygde den Bye Jurjew, nu Dorpt. — Wilhelm den Store, Hertug af Aqvitanien, døde den 31 Januarii. Han havde altid holdt got Venskab med Kong Knud. — Ved denne Tid levede Præsterne, ja Bisperne i Normandie, paa de gamle Danskes Viis, bare Vaaben ligesom Lægfolk, og havde offentligen deres Hustruer. Imidlertid var det ei alene de Danske, men alle Nordiske Folk, ja de Tydske med, hos hvilke det varede længe inden det Pavelige Hof kunde trænge igiennem med at bringe Geistligheden til at leve ugift (111).

Aar 1031. Saasom Harald Jarl var den Norske Kong Svends Fosterfader, og egentligen bestyrede Riget for ham, saa søgte Kong Knud at giøre sig ham gandske forbunden, og til den Ende giftede ham med Gunhild, Enke eller og Brud efter Hakon Jarl. Forend i det Aar 1031. kan det vel neppe være skeet, saasom hendes Fæstemand Hakon ei døde forend sidst i Aaret 1029, og det lader at hun blev efter ham i Engelland. De avlede sammen de Jarler Thorkil og Hemming, hvoraf den første kan da være fød 1032, og den anden 1033. Det kommer mig rimeligt for, at de

(111) Ad. Br. l. 2. c. 46. 49. l. 4. c. 6. Schol. 38. De situ Daniæ c. 215. Staphorst T. 1. p. 391. Lang. T. 1. p. 337. Saxo l. 10. p. 190. 196. Hvitfelds Bispe-Krønike p. 45. Hungurvaka c. 3. p. 30. Torfæus T. 3. p. 207. Katona Hist. Reg. Hung. T. 1. p. 343—349. Calles T. 5. p. 294—297. Chron. Sax. p. 240. 241. Annalista Saxo c. 460. 461. Wippo p. 436. 437. H. Contr. p. 265. Lamb. Schafnab. p. 165. Waræi Ant. Hib. p. 138. Nestor p. 125. Bouquet T. 10. p. 183. 232. Mabil. Acta Sanct. T. 9. p. 349.

de haarde Love, som af de Danske bleve giorte i Norge, maae for en stor Del tilskrives Haralds Anslag, som venteligen haver været en stræng Mand, ligesom Faderen, og der, som en Jomsviking, haver baaret et bittert Had til de Norske. Almuen undskyldte Kong Svend noget herfor, i Henseende til hans Ungdom, men tiltroede hans Moder Alfifa at være mest Aarsag heri. Dersom det var vidst, som Saxo vil, hvorpaa jeg dog høiligen tviler, at hun først havde været Kong Olufs Frille, førend Knud fik hende, saa kunde man heri finde en god Aarsag til hendes Had imod de Norske, da hun venteligen haver været misfornøiet med Oluf. Fagurskinna giver Kong Svend selv det Skudsmaal, at han var meget uefftertænksom, men derhos smuk af Udseende, sampt hverken grum eller giærig. Der legges og til, saavelsom i Ættartal Noregs Konge, at der udi hans Tid skede ligesaa lidet Tyverie og Manddrab i Norge, som i alle andre Kong Knuds Lande, hvilket er en stor Ros, og viser at Knud besad megen Kraft og Styrke, og har dette maaskee ogsaa tient til at giøre det Danske Regimente forhadt hos de urolige og balstyrige fornemme Norske Herrer. Hvorom alting er, saa vare Lovene følgende, og grundede dels paa de Danske Love, dels dog meget strængere: 1) Ingen skulde drage af Landet uden Kongens Tilladelse; Giorde nogen det, da falde hans Eiendele til Kongen. Ved denne Lov søgte man uden Tvil at forekomme Stæmplinger, og at forebygge hvad der var hændet Oluf. 2) Hvo som slog nogen ihiel, skulde have forbrudt alt sit liggende Gods og Løsøre. Begge disse Love maatte meget støde de frie og utvungne Normænd. 3) Blev nogen fredløs, og ham faldt Arv til, da skulde Kongen tage den. 4) Hver Bonde skulde give Kongen

Knud den Store. Aar 1031.

Knud den Store. Aar 1032.

til Jul een Mæle (a) Malt af hvert Ildsted, og eet Laar af en tre Aars gammel Oxe, som kaldtes Venne-Gave, og desuden een Spand (b) Smør; Og hver Hustrue skulde give en Rokke-Toe af uspundet Hør, det er saa meget, man kunde spænde over med de længste og største Fingre. 5) Bønderne vare pligtige at opbygge alle de Huse, Kongen vilde have paa sine Gaarde. Syv Mænd, regnede fra fem Aar gammel, skulde udrede en duelig Stridsmand, og derefter skulde og hvert Skibs Udredning reg-nes. (Denne Lov var meget haard, og kunde let foraarsage, at næsten alt voxen Mandkiøn maatte paa eengang ud i Krig). 6) Hver Mand, der roede ud paa Havet for at fiske, hvorfra det end var, skulde yde Kongen Landvard, det er fem Fiske, en Skat som gaves til Landets Forsvar. 7) I hvert Skib, som drog af Landet, skulde Kongen have et Rum tvert over Skibet. 8) Hver Mand, enten indenlandsk eller udenlandsk, der drog til Island, skulde give Kongen Landøre, det er Told. 9) De Danske Mænd skulde have saadan Anseelse i Norge, at een Dansk Mands Vidne skulde gielde ti Nordmænds. Alle disse Love ere haarde, mange i sig selv, og mange fordi de vare uvante, men den sidste er især umenneskelig og upolitisk, og sigtede til intet mindre end at giøre de Norske til Træle, og til foragtelige i deres egne og al Verdens Øine. Man behandlede Norge som et erobret Land, da det dog fornemmeligen var indtaget ved Nordmænd selv;

(a) Schöning i en Note ved Snorro forklarer en Mæle ved den fierde eller femte Deel af en Tønde.

(b) Efter Schöning er en Spand meget ubestemt, og fra den 7 til den 24 Deel af en Tønde. Endnu bruges dette Navn anvendt paa Jorden og Skat-Legning udi Norge.

selv; Og et erobret Land var det endda grusomt og uklogt at be- handle saaledes. Imidlertid maae man forundre sig over, at disse Love, for saavidt de formerede Kongens Indkomster og Myndighed, men ikke i Henseende til de Danskes Fortrin fremfor de Norske, bleve staaende ved Magt indtil Magni Barfods Sønner regierede, det er omtrent til Aar 1115; og har man Aarsag til at forundre sig over, at den Norske Almue ei trængde igiennem hos den unge og gode Kong Magnus, Oluf den Helliges Søn, med deres Afskaffelse. Hvor var det muligt, at de Danskes Regimente kunde blive bestandigt i Norge efter saadan Opførsel. Derfore blev og den menige Mand, saa snart disse Love vare blevne oplæste for ham, oprørt i Sindet, og begyndte at knurre mod dem, og sagde da de, som ei havde sat sig imod Kong Oluf: Tager nu, I Ind-Thronder, det Venskab og den Løn af Knytlingerne, fordi I stridde mod Kong Oluf, og drev ham fra Landet; Eder var da lovet Fred og Frihed, og Rette-Bøder (gode Anordninger), men nu have I Trængsel og Trældom, og ansees tilligemed for Foragtelige og Nidinger. Throndeerne kunde ei sige noget herimod, og indsaae selv hvor ilde de havde handlet, og hvor slet de vare farne; Imidlertid turde de ei giøre Opstand, mest fordi de havde givet deres Sønner og nærmeste Slægtninge Kong Knud til Gisler, og fordi de havde ingen Anfører. Selv var Einar Thambeskielfer kommet hiem fra Engelland, og der misfornøiet, fordi Knud ei havde holdt han Ord med Jarldømmet; og sad han stille paa sine Gaarde og nød de Forlehninger, han i Tronhiem havde faaet af Knud, og hvilke vare næsten saa store som et Jarldømme. Fin Arnesen sad og paa sin Gaard, og hans Broder Thorberg ligeledes paa sin; De havde lagt nogen Tid hos deres Broder Kalf, for at læges, men vilde endeligen fra

Knud den Store. Aar 1031.

ham,

Knud den Store. Aar 1031.

ham, hoiligen fortornede, især Fin, over det at Kalf havde stridet imod Kong Oluf. Den tredie Broder Arne var og paa sin Gaard, men alle forligte de sig med Kong Svend. Om Vinteren begyndte et Regte udi Tronhiem at udspredes, at Kong Oluf havde været en hellig Mand, og at det bekræftedes ved mange Jertegn. Da begyndte man at giøre Løfter og Bønner til ham, og som endel bleve hialpne, iblant saa mange, enten til deres Helbred, eller til en lykkelig Reise, saa stadfæstedes man alt mere i Troen herom. Einar var, næst Thorer Hund, den første Hovding, som troede og bekiendte dette. Einar, Jarl, havde tænkt anderledes: De Ulykkelige, endog Skyldige, beklages altid efter deres Død, savnes, ynkes, ja elskes. Her kom Misfornøielse med den nye Regiering og egen Fordel til, hvad Under at Olufs Hellighed troedes inden en kort Tid over alt, helldst i en Alder som var stærk til sligt. Overtroiske Mennesker vare letteligen gangne over fra Hedenskabet til en Christendom, der da var ei meget mindre overtroisk. Herover kom det saa vidt, at om Sommeren bekiendte mange af Olufs affagde Fiender hans Hellighed, og at angre hans Død, ja at hade dem, som dertil havde været Aarsag. Især lagde man stort Had til Bisp Sigurd, som den der havde opegget Almuen imod Oluf, hvorover han fandt det tienligst at drage ud af Landet til Kong Knud i Engelland. Strax sendte Throenderne Bud til Bisp Grimkel, som opholdt sig paa Oplandene, siden Kong Oluf havde sendt ham did, da han rømmede Norge for at begive sig til Rusland. Bispen giorde sig strax færdig, thi han troede alt hvad der berettedes om Kong Olufs Hellighed. Underveis drog han til Einar, og talte om, sampt overlagde alle disse Ting med ham. Derefter reiste han til Tronhiem, og blev der bestyrket i sin Troe; havde og Bud efter Bon-

den

den Thorgils paa Stiklastad, og fik af ham at vide hvor Kongens Lig laae. Nu kom Einar til Byen, og han og Bispen talede med Kong Svend og Alfifa, og begiærede Tilladelse at tage Olufs Lig op af Jorden. Kongen gav sit Minde hertil, og sagde at Bispen kunde handle heri, som han selv vilde. Maaskee Svend betænkte ei Følgerne, eller turde ikke sætte sig herimod. Eet Aar og fem Dage efter Slaget ved Stiklastad, det er den 3 Augusti 1031, blev Liget optaget af Mæleren, og jordet i St. Clemens Kirke (a), som han selv havde bygget. Ved Aabningen fandt man at hans Haar og Negle havde voxet, hvoraf man da giorde et Vidunder, endskiønt det gaaer gandske naturligt til. Kong Svend, hans Moder, og alle Høvdinger ginge til og besaae Liget. Alfifa sagde da: Mennesker raadne meget sent i Sand; Det havde ei været saa om han havde ligget i Jord. Bispen klippede derpaa med en Sax hans Haar og Skiæg af, og viste Kongen og Dronningen hvor meget det havde voxet siden hans Død. Alfifa svarede, at hun vilde troe hans Hellighed, om det ei brændte i Ilden, thi man havde seet Haar ubeskadigede paa Lig, der langt længre havde ligget i Jorden. Bispen lagde da nogle Haar i Ilden udi et Røgelse-Kar, som han indviede, tog siden Haaret, efterat Røgelsen var udbrændt, uskadt op, og viste Kongen og de andre det. Alfifa vilde da at det skulde legges paa uviet Ild, men Einar Thambeskielfer bad hende tie, og satte hende tilrette med mange haarde Ord. Derpaa blev Oluf efter Bispens Raad, og med Kongens og alt Folkets Samtykke erkiendt for en hellig Mand. Saa let gik denne Sag igiennem, grundet alene paa et naturligt Tilfælde, og paa en liden Behændighed.

Knud den Store. Aar 1031.

(a) See Beskrivelsen af Tronhiems Domkirke ved Schöning p. 27—42.

Knud den Store. Aar 1031.

Derefter blev Liget sat paa høie Altaret af Clemens Kirke, Kisten overalt betrukket med Fløiel, og Guld bestukne Gardiner lagde over den. Derpaa toge Vidundernes Mængde til, og Oluf blev ei alene i sit eget Land anseet for en Helgen, men hans Dyrkelse udspredde sig endog efterhaanden næsten over gandske Europa. Siden forflyttedes hans Lig til Christ-Kirke i Tronhiem tæt ved St. Clementis, og blev bemældte Kirke ofte kaldet efter ham St. Olufs, saasom den formedelst hans Helligdom tog saaledes til i Rigdom, at den blev den ypperste Kirke i Byen, og en af de prægtigste og rigeste i Christenheden, hvorhen skede Pillegrims-reiser endog fra Rom, for at holde Andagt ved St. Olufs Grav; Og varede denne Herlighed ved indtil den Lutherske Lære kom ind i Norge. Om alt dette handles udførligen i Schönings Beskrivelse over Tronhiems Domkirke. Til St. Oluf i Tronhiem gaves aarligen en vis Penge baade af Sverrige, hvorom haves Erke-bisp Niels af Upsal hans Brev fra 1314, saa og et af 1548, hvoraf sees at hver bosiddende Mand gav 4 Penge, der dog anvendtes til at underholde de Svenske Skoleholdere, saa og af Danmark, hvor der i Kiøbenhavn stod 1275 allerede en Blok til det Brug. Udi Norge vare desuden Kirker indviede St. Oluf til Ære i Tonsberg, Hammer og Bergen, og St. Olufs Klostere paa samme Steder. Udi Danmark firedes St. Olufs Fest i Lund, og havde man der noget af hans Klæder i Forvaring; ligeledes fandtes i Kiøbenhavn den Steen, hvorpaa han var bleven dræbt, og i Roskild et Stykke af hans Fane, og noget af hans Blod; Dog hengik nogen Tid inden hans Fæst firedes i Danmark, indtil en vis Jarl, der udi Svend Estrichsens Tid, som det synes, blev ved et Jertegn bragt til at troe paa ham. Udi Storehedinge havde han Gilde. Udi Sverrige havde han en Kirke i Encøping,

ning, og var den Gullands Patron, hvor og hans Gilde fandtes i Wisbye; I Stokholm kaldtes og et Gilde efter ham; Af hans Levninger forvaredes i Upsala Domkirke; Ja udi St. Olufs Bye i Skaane, Alboe Herred, Christianstads Len, er det ikke længt fra at Helgens Ære endnu bevises hans Billede, og en forunderlig lægende Kraft tillegges hans Brønd, hvilket kan sees af efterfølgende mærkelige Beretning, taget af Hilfelings Svenska Reise i Skaane 1777: „Den 28 Julii reiste vi fra Gylleboe til „St. Olufs Marked, for der om muligt at tilkiøbe os nogle gamle „Mynter, saasom de mestendeels fra alle Kanter indfinde sig den „St. Olufs Dag, for at ofre og giøre deres Bøn til St. Oluf, som „skeer med meget betydelige Ceremonier af den gemene Mand, men „vi bekom ikkuns tvende smaae Sølvmynter, for Resten var in„tet at udrette der, andet end med Forundring at betragte den „enfoldige Hob, som kom tilløbende fra alle Kanter for at ofre til „St. Oluf; saa man finder endnu Levninger her fra de Catholske „Tider. Obs. Sanct Olavi Bye er saavel i Historien, som over„alt, endnu meget bekiendt, især af de mange Ofringer til St. „Olavs Billede, som sidder i Kirken ved Opgangen til Choret, „udhuggen af Træe, og præsenterer St. Oluf med sit store Skiæg, „og Krone paa Hovedet, med 4 Dødninge-Hoveder omkring, „holder i sin venstre Haand en Kalk, og i den høire en liden „Sølv-Øxe; Under hans Fødder sidder en Trold, og ved hans „høire Side staaer en liden Spillemand med sin Violin. Naar „de komme, som vil ofre i Kirken, maae de først legge deres Of„fer i en stor Kiste, som staaer inden for Kirkedøren lige for en „stor Pille, hvorpaa endnu staaer et gammelt Helgen-Alter med „Alter-Tavle; Her forrette de ved Ofringen deres Bøn meget „andægtig, siden gaae de op til Billedet og forrette deres Bøn

Knud den Store. Aar 1035.

„stille.

Knud den Store. Aar 1031.

„stille. Dernæst tage de den liden Oxe af hans Haand, og „overalt bestryge dem 9 Gange, men ved hver tredie Gang sætte „de Oxen op igien i hans Haand. Da vi spurgte dem om Aar„sagen til, hvorfor de hver tredie Gang sætte Oxen op igien i „hans Haand? svarede de, at de giorde det derfor, at han der„ved kunde faae nye Kræfter, som ved hver tredie Gang forsvant, „og dersom de ikke giorde det, havde den ingen Kraft de 6 øvrige „Gange. Naar dette er forrettet giore de atter deres Bøn, og „derefter gaae bort. Disse Ofringer skee ei alene for alle Slags „Sygdomme, men og for alle Ulykker og Overfald, for Krea„turene paa Græsset. For smaae Børn og frugtsommelige Qvin„der skeer det ofte, at een ofrer for en hel Bye. For Kornet el„ler Grøden bruge de en anden Ceremonie: Saasom paa Præ„dikestolen staaer et lidet Billede, som holder en Lee eller Segel „i Haanden, hvormed de bestryge dem, i Forventning derfor at „faae en god Høst. Videre gaae de derfra til St. Olufs Kilde, „neden for Kirken, for deraf at drikke og ofre; Det mærkeligste „er, at de kaste Offret i Brønden. De Fattige, som intet ander „have at forsone St. Olaf med, ofre til Kilden, Brød, Ost, „Flesk, Kiød ꝛc., som de kaste i Kilden, og fandt vi midt paa „Dagen hele Brønden opfyldt med disse Producter, saa Van„det var gandske fedt deraf, og dog alligevel sad Folk omkring „Brønden og drak deraf. Naar disse Ceremonier ere til Ende, „gaae de paa Markedet, som bestaaer alene, nogle smaae Ting „undtagne, af Øl og Brændeviin, hvor de begynde, især Mand„folkene, at drikke St. Olufs Skaal, saa længe til de omsider „blive fulde, hvoraf opkommer Klammerie og Slagsmaal, som „de ander St. Olufs Fest med langt ud paa Natten. De antage „endnu St. Oluf for Kirkens Patron, og berette, at han skal

„være

„være bleven halshugne der paa Stædet hvor Kilden er, som der- | Knud
„efter skal være opkommen. Hvad St. Olufs Kirke betreffer, er | den Store.
„den baade stor og temmelig vel bygt, og har endnu fra forrige | Aar 1032.
„Tider 5 Altere i sig, foruden Rudera af et gammelt Orgelværk,
„og i Taarnet en gammel Klokke med Aarstallet 1444. Neden
„for Kirken ligger St. Olufs Gaard, som ei er af synderlig Be-
„tydenhed, allerheldst den i Krigstider er bleven meget ruineret,
„dog giør den nu værende Eiere sig megen Umage for at sætte
„den i Stand. Ladegaarden bestaaer af trende gode Korsværks
„Bygninger. Bryggerhuset er bygt for sig selv tæt ved Gaar-
„den, ved hvilket St. Olufs Kilde ligger tæt hos, som har meget
„daarligt Vand. For mange Aar siden har denne Gaard været
„et Frelse-Sætterie, men for mere end 100 Aar siden er den som
„et Bornholms Vederlags-Gods tilfalden Kronen. I lang Tid
„har den og været beboet af Stands-Personer, blant hvilke an-
„føres: Lieutenant Törne og Öhrberg, Major Docken og Capi-
„tain Grotte, af hvilken Hr. Kammerherre Peder Palmcreutz
„kiøbte Gaarden, og efter denne blev Sønnen Hof-Junker Palm-
„creutz Eiere deraf, til den efter ham kom i nu værende Eiers
„Hænder. Tæt ved St. Oluf er en meget gammel Herregaard,
„som ligger i en tyk Ege- og Bøgeskov paa en Bakke, som ved
„2de stærke Dæmninger og en gravet Canal har været omgivet
„med Vand, hvorfore der paa den venstre Side af Gaarden fin-
„des bygt en Steenbroe 80 Alne lang, med 4 store og stærke
„Hvælvinger, og derhos en Aabning midt paa Broen, til en
„Vindelbroe, hvor forhen, da Vandet stod opdæmt, har været
„den eneste Indkiørsel til Gaarden. Det er her ubekiendt, hvem
„der har ladet bygge denne kostbare Broe, og anlagt de stærke
„Dæmninger til Vandets Opdæmning omkring Gaarden, saa-

Knud den Store. Aar 1031.

„som det synes at være meget gammelt. For 20 Aar siden fandtes endnu 2de Ege-Stolper ved Vindebroen, som vare svedne, og syntes at vise, at Broen er bleven afbrændt (a). Man „mener, at i forrige Tider Stratenrøvere her have havt deres „Tilflugt formedelst den tykke Skov, og fortælles, at de for 90 „Aar siden ere blevne stedie paa Gaardens Mark, hvor endnu „Stædet forevises. Denne store Broe er nu giort unyttig „derved, at Aabningen af Hvælvingerne ere tilmuret og indrettet til Bryggerhuus, samt til Malt, Bagt og andre til Huusholdning nødige Rumme, tillige er midt i Hvælvingen et Materialhuus. Man formener, at den første Eiere deraf skal have „været en Dansk Adelsmand ved Navn Falck Lycke, som efter „Udseende af den kostbare Broe har tilænkt at anlægge en anseelig Bygning paa Gaarden selv; men Krig eller maaskee „Dødsfald har hindret saadant Foretagende til Aar 1740, da „Kammerherre Palmcreutz lod anlægge en grundmuret Bygning 2de Etager høi. I forrige Tider har Cronewal havt Jus „Patronatus til St. Olufs Kirke, som i senere Tider er den fratagen. Angaaende Gaardens Possessorer under den Danske „Regiering, haves ingen sikker Efterretning om, skiønt det er til „Syne, at Anders Sincler, hvis Vaaben sidder paa Prædikestolen „i Kirken, har været Eiere deraf (b). Videre menes at den Lindenoviske Familie har besiddet Gaarden, men Aar 1658 skal „Frue

(a) At de vare svedne er vel just ikke noget tilstrækkeligt Beviis paa, at den derfor er afbrændt; thi man har daglig Exempler paa, at hvor slige Pæle nedrammes blive de svedne paa Enderne, som har sin gode Grund. Anonymus.

(b) Dette er just ingen Følge, at een skulle være Eier af en Gaard, fordi hans Navn stod paa en Prædikestol. Anonymus.

„Frue Rosencrantz, som havde til Ægte Hr. Otto Thott, have „været Eiere deraf, da Landet blev Svensk; hun solgte det til „Feldtmarschallen og General-Gouverneuren over Skaane Hr. „Baron Gustav Banner 1668, som igien afstod det til sine Credi- „torer, en Gyllenpalm og Hans Karup. 1692 blev det Kronen „underlagt til 1709, og imidlertid blev ilde fordærvet ved For- „pagtning &c. Frøken Ebba Banner, som havde Fødselsret til „Godset, indløste det fra Kronen ovenmældte Aar imod et andet „Gods i Finland. Strax derefter solgte hun det til Ridder- „huus Fiscalen Borring, og af ham igien kiøbte Krigsraad Pe- „der Palmcreutz Godset 1739, hvis Enkefrue Friherinde Frie- „senheim disponerede over det under Navn af Morgengave-Ret- „tighed. 1754 fik Sønnen, Hof-Junker Palmcreutz det, og „efter ham, med hvilken Mandlinien uddøde, tilfaldt det hans „Søster, Frue Majorinde von Essen, hvis 2de Døttre for nær- „værende Tid ere Eierinder af Godset, under Formynderskab af „Ritmester Hr. Christian de Delvig paa Tungbyholm. Den „3ote fra St. Oluf til Smidstrup i Ingelsta Herred." Saavidt Hilfeling. Udi Gillbergs Beskrivning over Christianstads Län p. 99. tales ligeledes herom. I Skotland havde St. Oluf een Kirke, tæt uden for Byen York een, i Southwark een, i London 4, i Exeter een, og det alerede under Kong Wilhelm den Røde, eller den Anden, ja endog under hans Fader Wilhelm Conqvæstor, og i Amsterdam een. I Constantinopel selv havde han en Kirke, som blev oprettet der da Alexius Comnenus regierede, hvilken kom til Regieringen 1081. I Nowgrod, eller de Nordiskes Holmgard, var og en Kirke indviet ham til Ære. Hans Fest- og Martyr-Dag stod derfor ogsaa indført i den Franske Adonis Martyrologium, thi endda var det ei almindelig Vane, at

Knud den Store. Aar 1031.

Knud den Store. Aar 1031.

Paven canoniserede Helgene. Fra Valland, venteligen Frankrige, kom derfor og engang en Greve til hans Kirke udi London for at helbredes. Udi St. Victors Kirke i Paris dyrkes han endnu under Navn af St. Olave. Udi York bær en Kirke hans Navn, hvilken den Danske Jarl Sivard Digre-ærede skal have bygget. Man maae undres over at den Danske Regiering fandt sig saa villig i at erkiende ham for en Helgen, da man let kunde forudsee, at det vilde blive den til største Skade, men den har tænkt, lad ham kunde være salig, naar han er død, den formaaede ei heller at staae den almindelige Tænkemaade imod, og Knud selv ærede som Helgen den Engelske Edmund, dræbt af de Danske. Snorro haver leveret os et langt Vers af Thoraren Loftunge, som opholdt sig hos Kong Svend, om Olufs Hellighed og Jertegn. Iblant de Aarsager, som giorde Oluf og Knud Uvenner, kan og den regnes, at Jomsviking Sigurd, Aages Søn, Vagns Sønnesøn, forlod Knud, *hvis Hofmand han var*, hvorpaa han begav sig til Olufs Hof, fordi at Alfifa, som endda var den Gang Knuds Frille (rettere Dronning), havde stødt ham for Hovedet, hvoraf jeg slutter, at dette kan ei være skeet senere end 1016, om det endda er mueligt, at Vagn kan da have havt en voxen Sønnesøn. Det bliver vel rigtigt, hvad Adam af Bremen beretter, at der var stedse Krig og Uvilie mellem disse tvende Konger, da de Danske stridde for Herskab, og de Norske for Frihed. Den bekiendte Poet Berse Torfesön fik i Rom St. Olufs Død at vide, og tog sig den saa nær, at han selv døde og blev begraven i St. Petri Kirke. Olufs fornemste Skald Sigvatur var paa en Romer-Reise, da Oluf faldt, men kom hiem samme Høst, og drog til Tronhiems Bye, saasom han der i Landet havde baade Gaard og Børn. Kong Svend bad ham bie hos sig, dog han undskyldte

sig

sig med at ville først drage hiem til sin Gaard. Men om Vinteren reiste han giennem Jamte- og Halsingeland til Sverrige, og fandt sig en Tid lang vel hos Dronning Astrid, fik og 10 Mark brændt Sølv til Foræring af hendes Broder Kong Anund, og efterspurgde imedens flittigen hos Kiøbmænd om Magni Skiæbne i Rusland. Olaus Magnus beretter, at de gamle Norske Konger havde paa Fiældene mellem Norge og Sverrig ladet af Klippen selv udhugge meget store Billeder, for at vise Reisende Vei i Sneen, men at nogle mente, at disse havde været Jotter, som den hellige Kong Oluf havde forbandet og forvendt til Steen. Skade at disse Billeder ingensteds mere findes, og venteligen have aldrig været til. Udi vor Frue Kirke i Kiøbenhavn opkaldtes et Altar efter St. Oluf. I den Svenske Bye Koping i Vestmanland blev St. Oluf meget dyrket, og der havde han et Capel efter sit Navn. Ligeledes havde han en Kirke i Sigtuna. I Ribe var et Gilde opkaldet efter ham. I Upsals Domkirke forvares endnu hans Hielm og Sporer, som de Svenske have 1566 ført fra Tronhiems Domkirke; Jeg besidder et Stykke af Kobber, som har været forgyldt, og seer ud til at have været en Hægte i en Kappe, hvilken er fundet lige ved det Træ-Kaars, som er oprettet paa Stiklastad paa det Stæd, St. Oluf faldt. I et Islandsk Manuscript udgives St. Oluf for at have givet den Norske Heidsivia-Lov, hvilket og Snorro p. 974. synes at stadfæste. Den lærde Svenske Møntkiender Keder vidner, at han selv besad en Sølvmønt, fundet i Jorden udi Sverrige, paa hvis Avers saaes et blot Hoved med et Scepter for sig, der øverst paa var ziret med trende Kugler, og Omskrift: Onlaf Rex Nor., og paa Reversen havde et Kaars med Crux i Hiørnerne, og Omskrift: Godwine Mo No. Navnet Godvin bringer mig paa de Tanker, at det er

Knud den Store. Aar 1031.

Knud den Store. Aar 1031.

den samme, som har slaget Svend Tveskiægs Mynt, og at Oluf har efter Svends Død taget ham med sig til Norge, ligesom maaskee Store-Knud siden til Danmark efter Olufs Død. Jeg seer intet, som kan hindre os i at antage, at jo denne Mynt kan være slagen i Oluf den Helliges Tid, thi da hele Norden slog Mynt paa de Tider, hvorfor vil man ei troe, at Norge har giort det samme, allerhelst vi have Mynt af Harald Haardraade, Magnus Erlingsen, og Sverre, hvorvel de fleste ere bortkomne, da intet Christent Riges Oldsager haver mere tabt sig, end det Norske Riges. I den Kongelige Myntsamling findes en denne Penge stukket i Kobber; men der haver Kongen en Hue paa. Da Rygtet om Olufs Død kom til Rusland, blev dets Konge Jaroslaw herover saa opbragt, venteligen tilskyndet af Dronning Ingigerd, som ikke kunde glemme sin første Kiærlighed, at han forbød al Handel mellem sit Rige og Norge, og lod aflive alle de Norske, der komme til Rusland. — Mange Engelændere, og deriblant den Saxiske Kronike, henføre først til dette Aar Knuds Gave af Sandwich, og flere Ting til Christ-Kirke i Cantorbery. At han bortgav Sanwich til helligt Brug er uden Tvil skeet, fordi han derved vilde forsone den gruelige Maade paa hvilken han der havde lemlæsted de Engelske Gisler. Derimod er det vidst, at han i dette Aar gav til sin troe Thanus Ætheric, hvilken man ei maae blande med Bispen af Lincoln af samme Navn, der døde 1034, en halv Bol i Ewi (a). Dette latinske Diploma, hvori Grændse-Skiællene ere paa Angel-Saxisk,

(a) I Diploma herom skrives han: Cnut Rex totius Albionis cæterarumqve gentium triviatim persistentium Basileus. Samme Titul faaer han i det følgende.

Saxisk, er endnu til, men [illegible]. Lige sanden et [illegible] ogsaa
urrokt, hvori han skienker til sin troe Thegns Hunnewin een Bael Knud
kaldet Stok. Wanley anmærker ved dette, at de sædvanlige den Store.
Kaars ei findes her ved Vidnernes Underskrifter, en vigtig An- Aar 1032.
mærkning, som viser hvor varlig man maae være med at holde et
Diploma for falskt, thi der er ellers ingen Grund at ansee dette
for uægte. I Slutningen af dette Aar tænker jeg det har været,
at Knud giftede sin Søster Estrid paa nye, og gav hende bort til
Robert Hertug af Normandie, venteligen for derved at faae den-
ne mægtige Herre paa sin Side, for hvilken han altid maatte
frygte, da Ethelreds og Emmæ Sønner opholdte sig stedse i hans
Land. At jeg just sætter denne Begivenhed i dette Aar, og det
sidst i Aaret, da man ei finder Aarstal herom hos nogen gammel
Skribent, dertil har jeg disse Aarsager: Robert har venteligen
været kort gift med Estrid, thi han avlede ingen Børn med hen-
de; Estrid blev først Enke 1027, og Knud kom først til Engel-
land fra Danmark 1029; I næste Aar 1032 agtede han at giø-
re et Tog mod Skotland, og rimeligen vilde have Ryggen frie
og sikker, hvilket var ham saa meget mere nødvendigt, som
Robert stod i stort Venskab med den nye Franske Kong Hen-
ric; Robert vilde engang paaføre Knud Krig, og dertil finder
jeg intet beqvæmere Aar end 1032, da Knud laae til Felts
mod Skoterne; Ei heller er det urimeligt, at Knud har da
skiftet Engelland mellem sine Sønner, Hardeknud og Harald,
om han nogensinde selv har giort dette, og at Robert har
just villet hævne dette, saasom alt Haab var da Ethelreds
Sønner beraget, og derfor har Robert venteligen ogsaa da for-
skudt Knuds Søster. Senere end 1031 og 1032 er rimeligen alt
dette ei skeet, thi der behøvedes Tid til inden han og Knud kunde
blive

Knud den Store. Aar 1031.

blive forligte, og 1035 reiste Robert bort til det hellige Land. Dersom de Engelske Skribenter havde været ligesaa nøiagtige i at henføre Knuds sidste Bedrifter til de rette Aarstal, ligesom de første, saa havde man undgaaet al denne Bilderede. Men nu møder en anden Vanskelighed, nemlig at de fleste Skribenter sige, at Estrid var gift med Richard 2, og ei med Robert, og at han var hendes første Mand forend hun fik Ulf. I Almindelighed kan man sige, at det er rimeligere at Knud haver giftet hende igien for at stille hendes Sorg og Misfornøielse over Ulfs sørgelige Endeligt, thi hvad større Ægteskab kunde hun giøre, end at faae Hertugen af Normandie, og da maae hun have havt Robert og ei Richard, thi Richard døde 1026, Ulf 1027, og Robert 1035. Dog da Robert var den efter de Normaniske Skribenter, som vilde bekrige Knud, og ei Richard, hvorvel Wallingford tilskriver Richard dette, saa maae man *heraf slutte, at noget særdeles* fornærmeligt haver tildraget sig mellem dem, og hvad fornærmeligere end at Robert forskiød Knuds Søster. Men nu at komme til Vidnesbyrdene, saa siger vel Saxo, at det var Richard, som forskiød Estrid, men man seer tydeligen, at han har villet skrive Robert, thi først siger han, at Knud ægtede Emma, Roberts Dotter, da hun dog var Richardi 1. Dotter, og Richardi 2. Søster; Dernæst at Richard, Broder af Robert, ægtede Estrid, da dog Richard 3. og Robert vare begge Sønner af Richard 2. Man seer tydeligen, at han har løbet vild i alle disse Navne. Siden beretter han, at Ulf ægtede Estrid, endeligen at Knud bekrigede Richard, fordi han havde forskudt hende, og at Knud døde paa dette Tog; Vel er dette sidste ikke rigtigt, imidlertid da Knud døde 1035, og Robert samme Aar, saa sees heraf tydeligen, at han burde efter sin egen Sætning have skrevet Robert, og ei Richard.

ard. Det samme giælder imod Adam af Bremen og hans Scholiast, thi vel sige de, at Knud ægtede Imma, Richards Søster, og derimod gav ham sin Søster Estred, eller Margareta (a), impt at Robert var Richards Søn, og at Estred blev efter sin forskydelse gift med Ulf; Men da de tilligemed legge til, at Richard forskiød hende, og af Frygt for Knuds Vrede drog til Jerusalem, og døde udenlands, saa passer dette sidste sig alene paa Robert, som reiste did og døde 1035, og ingenlunde paa Richard, der døde i god Fred hiemme. Vel sandt, at Wallingford tilskriver Richard 2. det mislingede Tog til Engelland for at indsætte Ethelreds Sønner paa Thronen, men den selvsamme Wallingford fortæller og, at Knud sendte Gesandter til Hertug Robert for at tilbyde Fred. Wilhelm af Malmesbury, og Wilhelm af Jumieges, tilskrive derimod Robert Toget, og den sidste beretter ogsaa, at det var til Robert at Knud sendte Bud om Fred. Endeligen vidner den samtidige Franske Skribent Glaber Radulph udtrykkeligen, at det var Robert og ei Richard, som ægtede Estrid; Da det nu ikke er rimeligt, at Knud vilde give hende til en Prinds, som desuden var Aar 1017 endnu kun liden, saa er dette rimeligen først skeet efter Ulf Jarls Død 1027, og da Robert allerede var Hertug. Naar jeg betænker, at Gunnor (b), Emmæ Moder, og Knuds Svigermoder, først døde i dette Aar udi en høi Alder, saa kommer det mig rimeligt for, at hun har stiftet Ægteskabet mellem sin Sønnesøn Hertug Robert og sin Svigerinde Estrid, for

Knud den Store. Aar 1031.

(a) Dette Navn maae hun have faaet ved Antagelsen i et Broderskab.

(b) I et Diploma af hendes Mand Hertug Richard I, som findes i Mab. Act. Sanct. T. 8. p. 282, kaldes hun Gonoris, og af Ivo, Bisp af Chartres, der døde 1115, kaldes hun i hans Epistel 261. p. 460. Gonnora.

Tttt

Knud den Store. Aar 1031. for derved at befordre den gode Forstaaelse i sin Slægt, som maaskee havde været ved, saafremt hun havde blevet længre i Live (112).

Nu havde det en lang Tid været roligt udi Obotriternes Land, men endeligen opkom en stor Uroe ved følgende Leilighed: Norden for Elven havde ved Kong Knuds og Hertug Bernhards Magt og Tapperhed været længe en god og fast Fred, allerheldst Keiser

(112) Snorro i Oluf Helge Sage c. 253—260; i Magni Godes Sage c. 9; i Sigurd Jorsalafars S. c. 18. Torfæi Hist. Norv. T. 3. l. 3. c. 11—14. p. 208—217. l. 6. c. 3. p. 584. Ad. Br. l. 2. c. 37. 40. Schol. 35. Annal. Isl. MSS. n. 413. Chr. Sax. p. 153. 154. Wanleji catal. ap. Hickes. T. 2. p. 262. 282. Saxo l. 10. p. 193. 194. 200. Wallingford p. 550. W. Malm. l. 2. c. 10. p. 73. W. Gemmet. l. 6. c. 10—12. p. 265. 266. Bouquet T. 10. p. 270. 324. Rob. de Monte ad calcem Guiberti p. 724. Danske Magazin T. 3. p. 6. Müllers Beskrivelse af Tönsberg p. 33. Rami Norges Beskrivelse p. 77. 148. 152. 154. Snorro i Harald Haardraades Sage c. 58. 59; i Hakon Skuldesbreds S. c. 21. Missale Hafniense Boethii Hist. Scotiæ l. 2. f. 253. p. 1. Acta Sanct. Mart. T. 3. p. 796. Monast. Angl. T. 1. p. 313. 352. 383. 387. 545. Thorne col. 1878. Peringskiølds Mon. Upl. p. 18. Ej. Mon. Ullerak. p. 289. Svenske Rimkrønike T. 2. p. 151. Pontopp. Annales T. 1. p. 192. Langebek Scr. rer. Dan. T. 2. p. 529—552. T. 4. p. 410. Fagurskinna n. 302. Ættertal Noregs Konge n. 52. p. 214. n. 303. p. 264. Menage Dict. Etym. præf. p. 72. Linnæi Olandske Resa p. 158. Schefferi chron. Arch. Upsal. p. 68. 70. 227. 228. 250. 251. Olaus Magnus l. 2. c. 15. p. 59. Wallins Gotl. Saml. p. 117. Barth. Ant. Dan. p. 133. Drake's Ant. of York p. 237. 258. Benzelii Monumenta p. 64. Monum. Palmskiøldiana p. 36. Pontopp. orig. Havn. p. 150. Hallmans Cöping p. 54. 65. 56. Wallini Sigtuna p. 224. 296. Terpageri Ripæ Cimbricæ p. 422. 423. 428. Arnæ MSS. 8vo. n. 93. p. 38. hos mig. Kederi nummus aureus Othini p. 70. 71. Kiøbenhavnske Selsk. Skrifter T. 9. p. 126.

Keiser Conrad havde ogsaa ved Vaaben tvunget Wimsierne, eller Luticierne, dertil. Over Obotriterne og flere Folk regierede Gneus og Anadrog, som vare Hedninger, og Uto (a), Mistiwoi Søn, som var en slet Christen, hvorfor han og blev for sin Grumhed dræbt af en Saxisk Overløber. Uto efterlod sig en Søn, ved Navn Godeskalk. Denne opfostredes og underviistes i Videnskaber udi Lüneborg Kloster, som tilhørte Hertug Bernhard, under Opsigt af Godeskalk, Gothernes Bisp, efter hvilken han uden Tvil bar Navn. Saasnart Godeskalk fik sin Faders Drab at vide, brændte han af Begiærlighed efter Hævn, kastede Studeringer og Troen bort, greb til Vaaben, drog over Elven, og forenede sig med de Vender, der alerede vare i Gevæhr for at hævne dette. Ved deres Hielp angreb han de Christne, og nedlagde mange tusinde Saxer, udplyndrende det gandske Nordalbingien, saa at i Holsten, Stormarn og Ditmarsken ingen undgik hans Hænder uden Itzehoe og Bokeldeburg, hvilket ligger i det sidste Land, og til hvilke tvende faste Stæder de Beboende toge deres Tilflugt med Qvinder og Børn, og førte deres overblevne Løsøre. Bolten mener, at Lippold, Søn af Sigfrid den yngre, Greve i Stade og Ditmarsken, har paa denne Tid været Greve i Ditmarsken. Hans Moder var Glismod, Datter af den bekiendte Meinwerc, Bisp i Paderborn. Godeskalk, som var bleven vel underviist i den christne Lære, fortrød inden lang Tid at han havde saaledes fordærvet Landet, da han nu saae Ruinerne for Kirker og Folk. Da han derfor engang vankede alene om paa Marken aabenbarede han for en christen Holstener,

Knud den Store. Aar 1031.

 at

(a) Saxo l. 10. p. 195. kalder Godeskalks Fader urigtigen Pribigneus, blandende ham altsaa med Gneus.

Knud den Store. Aar 1031.

at det fortrød ham hvad han havde giort, og at denne skulde derfor bære hans Budskab til Saxerne, at de vilde sende troe Folk til ham, som han kunde handle med om Fred og Forbund, og til hvilke han kunde overgive det Røverpak, han nu mere af Fornødenhed, end af frie Villie opholdt sig hos. Hertil bestæmte han og baade Tid og Stæd. Saaledes ere de svage Siæle, de fare op i eet Dieblik, men de ere ustadige, og have ingen fast Beslutning. Holsteneren kom til Fæstningen, venteligen Itzehoe, og søgte af al Magt at overtale Besætningen, men forgiæves, thi den led ei paa Godeskalks Ord. Efter faae Dage blev Godeskalk fangen af Hertug Bernhard, der behandlede ham som en Røver-Anfører, og lagde ham i Fængsel. Dog som han havde Agt for hans Tapperhed, saa indgik han Forbund med ham, gav ham anseelige Foræringer, og satte ham i Frihed. Da Godeskalk skal have været en Obotritisk Prinds, saa kan han ei af den Aarsag ikke være vendt tilbage til sit Fæderneland, som Bangert vil, nemlig at Ratibor havde imedens sat sig i Besiddelse af Wagrien, men den sande Aarsag maae have været, at hans hedniske Landsmænd ansaae ham for en Forræder, efterdi han havde indgaaet Forbund med Hertug Bernhard, deres arrigste Fiende. Herover var det, at han begav sig til Kong Knud i Engelland, og opholdt sig der mange Aar, giørende ham Krigstieneste, saavel der som i Norge, venteligen i det Tog, Knud giorde 1032 til Skotland, og i den Krig Knuds Søn Svend havde med Kong Tryggve. — Keiser Conrad drog om Høsten med en ikke meget stor Hær imod den Polske Kong Misceo, og tvang ham til at give Lausitz tilbage, med endel Byer og alt Byttet, han i nogle Aar havde erhvervet i Saxen, sampt at bekræfte Freden med Eed. At denne Sag gik saa let af, dertil var uden Tvil Aarsag,

sag, at de Russiske Konger og Brødre, Jaroslaw og Mstislaw, Knud den Store. Aar 1031.
angrebe paa samme Tid Polen fra en anden Kant, og indtoge de Tschetwensiske Stæder i Podolien, sampt førte mange Polakker fangne bort med sig, ophidsede uden Tvil hertil af den Polske Konges flygtige Broder Otto, som og stod i Venskab med Keiser Conrad. Disse tre Prindsers Forbindelse bestyrkes endnu tere derved, at Wippo siger, at det var overlagt mellem Conrad g Otto, at hver skulde paa sin Side angribe Polen paa eengang, g at Miseco blev, een Maaned efterat han havde indgaaet Forget med Keiseren, styrted af sin Throne ved sin egen Broder tto, eller Bezbriem (a), som havde for Miseco maat flygte til Rusland, hvorpaa Miseco flyede til Hertug Udalric i Bøhmen, m, for at erhverve Keiserens Gunst, vilde overgive denne ulykkelige Herre til ham, men Conrad var ædelmodig nok for at afae det. Otto sendte strax den Kongelige Krone med de andre ongelige Værdigheds-Tegn til Keiseren, for ligesom dermed at e tilkiende, at han begav sig Konge-Navnet, og vilde lade sig e med at være Hertug (b); Ved samme Gesandter skal han have udbedet sig Keiserens Venskab. Mærkeligt er det, at vel Hermannus Contractus, som Wippo, kalde Polakkerne ved ne Leilighed Boloni og Bolanes, thi det nærmer sig saa meget Ptolemæi Bulanes. — Den Franske Kong Robert døde den 20 ii, og blev hans Søn Henric med megen Møie Konge i

 Frankrige

(a) Bezbriem har været hans første og indenlandske Navn, og Otto er han bleven belagt med i Tydskland.

(b) Dette Ærenavn forekommer allerede i Sagen af Þorgrim Prude c. 4. p. 17. i trykte Sögu-Þætter, udi Harald Harfagers Tid, og er det bekiendt, at denne Konge giorde sin Morbroder Guttorm til Hertug.

Knud den Store. Aar 1031.

den samme, som har slaget Svend Tveskiægs Mynt, og at Oluf har efter Svends Død taget ham med sig til Norge, ligesom maaskee Store-Knud siden til Danmark efter Olufs Død. Jeg seer intet, som kan hindre os i at antage, at jo denne Mynt kan være slagen i Oluf den Helliges Tid, thi da hele Norden slog Mynt paa de Tider, hvorfor vil man ej troe, at Norge har giort det samme, allerhelst vi have Mynt af Harald Haardraade, Magnus Erlingsen, og Sverre, hvorvel de fleste ere borte komne, da intet Christent Riges Oldsager haver mere tabt sig, end det Norske Riges. I den Kongelige Myntsamling findes nu denne Penge stykket i Kobber; men der haver Kongen en Hue paa. Da Rygtet om Olufs Død kom til Rusland, blev dets Konge Jaroslaw herover saa opbragt, venteligen tilskyndet af Dronning Ingigerd, som ikke kunde glemme sin første Kiærlighed, at han forbød al Handel mellem sit Rige og Norge, og lod aflive alle de Norske, der komme til Rusland. — Mange Engelændere, og deriblant den Saxiske Krønike, henføre først til dette Aar Knuds Gave af Sandwich, og flere Ting til Christ-Kirke i Cantorbery. At han bortgav Santwich til helligt Brug er uden Tvil skeet, fordi han derved vilde forsone den grueligе Maade paa hvilken han der havde lemlæsted de Engelske Gisler. Derimod er det vidst, at han i dette Aar gav til sin troe Thanus Ætheric, hvilken man ei maae blande med Bispen af Lincoln af samme Navn, der døde 1034, en halv Boel i Ewi (a). Dette latinske Diploma, hvori Grændse-Skiællene ere paa Angel-Saxisk,

(a) I Diploma herom skrives han: Cnut Rex totius Albionis cæterarumqve gentium triviatim persistentium Basileus. Samme Titul faaer han i det følgende.

Sapiss, ek ehdmu til, mein utroskt. Lige saadan et findes ogsaa utrykt, hvori han skienker til sin troe Thanus Hunuwin een Boel kaldet Stok. Wanley anmærker ved dette, at de sædvanlige Kaars ei findes her ved Vidnernes Underskrifter, en vigtig Anmærkning, som viser hvor varlig man maae være med at holde et Diploma for falskt, thi der er ellers ingen Grund at ansee dette for uægte. I Slutningen af dette Aar tænker jeg det har været, at Knud giftede sin Søster Estrid paa nye, og gav hende bort til Robert Hertug af Normandie, venteligen for derved at faae denne mægtige Herre paa sin Side, for hvilken han altid maatte frygte, da Ethelreds og Emmæ Sønner opholdte sig stedse i hans Land. At jeg just sætter denne Begivenhed i dette Aar, og det sidst i Aaret, da man ei finder Aarstal herom hos nogen gammel Skribent, dertil har jeg disse Aarsager: Robert har venteligen været kort gift med Estrid, thi han avlede ingen Børn med hende; Estrid blev først Enke 1027, og Knud kom først til Engeland fra Danmark 1029; I næste Aar 1032 agtede han at giøre et Tog mod Skotland, og rimeligen vilde have Ryggen frie og sikker, hvilket var ham saa meget mere nødvendigt, som Robert stod i stort Venskab med den nye Franske Kong Henric; Robert vilde engang paaføre Knud Krig, og dertil finder jeg intet beqvæmere Aar end 1032, da Knud laae til Felts mod Skoterne; Ei heller er det urimeligt, at Knud har da skiftet Engelland mellem sine Sønner, Hardeknud og Harald, om han nogensinde selv har giort dette, og at Robert har just villet hævne dette, saasom alt Haab var da Ethelreds Sønner betaget, og derfor har Robert venteligen ogsaa da forskudt Knuds Søster. Senere end 1031 og 1032 er rimeligen alt dette ei skeet, thi der behøvedes Tid til inden han og Knud kunde blive

Knud den Store. Aar 1031.

Knud den Store. Aar 1031.

blive forligte, og 1035 reiste Robert bort til det hellige Land. Dersom de Engelske Skribenter havde været ligesaa nøiagtige i at henføre Knuds sidste Bedrifter til de rette Aarstal, ligesom de første, saa havde man undgaaet al denne Vilderede. Men nu møder en anden Vanskelighed, nemlig at de fleste Skribenter sige, at Estrid var gift med Richard 2, og ei med Robert, og at han var hendes første Mand førend hun fik Ulf. I Almindelighed kan man sige, at det er rimeligere at Knud haver giftet hende igien for at stille hendes Sorg og Misfornøielse over Ulfs sørgelige Endeligt, thi hvad større Ægteskab kunde hun giøre, end at faae Hertugen af Normandie, og da maae hun have havt Robert og ei Richard, thi Richard døde 1026, Ulf 1027, og Robert 1035. Dog da Robert var den efter de Normaniske Skribenter, som vilde bekrige Knud, og ei Richard, hvorvel Wallingford tilskriver Richard dette, saa maae man *heraf slutte, at noget særdeles* fornærmeligt haver tildraget sig mellem dem, og hvad fornærmeligere end at Robert forskiød Knuds Søster. Men nu at komme til Vidnesbyrdene, saa siger vel Saxo, at det var Richard, som forskiød Estrid, men man seer tydeligen, at han har villet skrive Robert, thi først siger han, at Knud ægtede Emma, Roberts Dotter, da hun dog var Richardi 1. Dotter, og Richardi 2. Søster; Dernæst at Richard, Broder af Robert, ægtede Estrid, da dog Richard 3. og Robert vare begge Sønner af Richard 2. Man seer tydeligen, at han har løbet vild i alle disse Navne. Siden beretter han, at Ulf ægtede Estrid, endeligen at Knud bekrigede Richard, fordi han havde forskudt hende, og at Knud døde paa dette Tog; Vel er dette sidste ikke rigtigt, imidlertid da Knud døde 1035, og Robert samme Aar, saa sees heraf tydeligen, at han burde efter sin egen Sætning have skrevet Robert, og ei Richard.

rard. Det samme giælder imod Adam af Bremen og hans Scholiast, thi vel sige de, at Knud ægtede Imma, Richards Søster, og derimod gav ham sin Søster Estred, eller Margareta (a), ampt at Robert var Richards Søn, og at Estred blev efter sin Forskydelse gift med Ulf; Men da de tilligemed legge til, at Richard forskiød hende, og af Frygt for Knuds Vrede drog til Jerusalem, og døde udenlands, saa passer dette sidste sig alene paa Robert, som reiste did og døde 1035, og ingenlunde paa Richard, der døde i god Fred hiemme. Vel sandt, at Wallingford tilskriver Richard 2. det mislingede Tog til Engelland for at indsætte Ethelreds Sønner paa Thronen, men den selvsamme Wallingford fortæller og, at Knud sendte Gesandter til Hertug Robert for at tilbyde Fred. Wilhelm af Malmesbury, og Wilhelm af Jumieges, tilskrive derimod Robert Toget, og den sidste beretter ogsaa, at det var til Robert at Knud sendte Bud om Fred. Endeligen vidner den samtidige Franske Skribent Glaber Radulph udtrykkeligen, at det var Robert og ei Richard, som ægtede Estrid; Da det nu ikke er rimeligt, at Knud vilde give hende til en Prinds, som desuden var Aar 1017 endnu kun liden, saa er dette rimeligen først skeet efter Ulf Jarls Død 1027, og da Robert allerede var Hertug. Naar jeg betænker, at Gunnor (b), Emmæ Moder, og Knuds Svigermoder, først døde i dette Aar udi en høi Alder, saa kommer det mig rimeligt for, at hun har stiftet Ægteskabet mellem sin Sønnesøn Hertug Robert og sin Svigerinde Estrid, for

Knud den Store. Aar 1031.

(a) Dette Navn maae hun have faaet ved Antagelsen i et Broderskab.

(b) I et Diploma af hendes Mand Hertug Richard I, som findes i Mab. Act. Sanct. T. 8. p. 282, kaldes hun Gonoris, og af Ivo, Bisp af Chartres, der døde 1115, kaldes hun i hans Epistel 261. p. 460. Gonnora.

Knud den Store. Aar 1031. for derved at befordre den gode Forstaaelse i sin Slægt, som maaskee havde været ved, saafremt hun havde blevet længre i Live (112).

Nu havde der en lang Tid været roligt udi Obotriternes Land, men endeligen opkom en stor Uroe ved følgende Leilighed: Norden for Elven havde ved Kong Knuds og Hertug Bernhards Magt og Tapperhed været længe en god og fast Fred, allerheldst Keiser

(112) Snorro i Oluf Helge Saga c. 253—260; i Magni Godes Saga c. 9; i Sigurd Jorsalafars S. c. 18. Torfæi Hist. Norv. T. 3. l. 3. c. 11—14. p. 208—217. l. 6. c. 3. p. 584. Ad. Br. l. 2. c. 37. 40. Schol. 35. Annal. Isl. MSt. n. 413. Chr. Sax. p. 153. 154. Wanleji catal ap. Hickes. T. 2. p. 262. 282. Saxo l. 10. p. 193. 194. 200. Wallingford p. 550. W. Malm. l. 2. c. 10. p. 73. W. Gemmet. l. 6. c. 10—12. p. 265. 266. Bouquet T. 10. p. 270. 324. Rob. de Monte ad calcem *Guiberti p. 724.* Danske Magazin T. 3. p. 6. Müllers Beskrivelse af Tönsberg p. 33. Rami Norges Beskrivelse p. 77. 148. 152. 154. Snorro i Harald Haardraades Saga c. 58. 59; i Hakon Skuldesbreds S. c. 21. Missale Hafniense Boethii Hist. Scotiæ l. 2. f. 253. p. 1. Acta Sanct. Mart. T. 3. p. 796. Monast. Angl. T. 1. p. 313. 352. 383. 387. 545. Thorne col. 1878. Peringskiølds Mon. Upl. p. 18. Ej. Mon. Ullerak. p. 289. Svenske Rimkrønike T. 2. p. 151. Pontopp. Annales T. 1. p. 192. Langebek Scr. rer. Dan. T. 2. p. 529—552. T. 4. p. 410. Fagurskinna n. 302. Ættartal Noregs Konge n. 52. p. 214. n. 303. p. 264. Menage Dict. Etym. præf. p. 72. Linnæi Skaanske Resa p. 158. Schefferi chron. Arch. Upsal. p. 68. 70. 227. 228. 250. 251. Olaus Magnus l. 2. c. 15. p. 59. Wallins Gothl. Saml. p. 117. Barth. Ant. Dan. p. 133. Drake's Ant. of York p. 237. 258. Benzelii Monumenta p. 64. Monum. Palmskioldiana p. 36. Pontopp. orig. Havn. p. 190. Hallmans Cöping p. 54. 65. 56. Wallini Sigtuna p. 224. 296. Terpageri Ripæ Cimbricæ p. 422. 423. 428. Arnæ MSt. 8vo. n. 93. p. 38 hos mig. Kederi nummus aureus Othini p. 70. 71. Kbhavnske Selsk. Skrifter T. 9. p. 126.

Keiser Conrad havde ogsaa ved Vaaben tvunget Wilsserne, eller Leuticierne, dertil. Over Obotriterne og flere Folk regierede Gneus og Anadrog, som vare Hedninger, og Uto (a), Mistiwoi Søn, som var en slet Christen, hvorfor han og blev for sin Grumhed dræbt af en Saxisk Overløber. Uto efterlod sig en Søn, ved Navn Godeskalk. Denne opfostredes og underviistes i Videnskaber udi Lüneborg Kloster, som tilhørte Hertug Bernhard, under Opsigt af Godeskalk, Gotherness Bisp, efter hvilken han uden Tvil bar Navn. Saasnart Godeskalk fik sin Faders Drab at vide, brændte han af Begiærlighed efter Hævn, kastede Studeringer og Troen bort, greb til Vaaben, drog over Elven, og forenede sig med de Vender, der allerede vare i Gevæhr for at hævne dette. Ved deres Hielp angreb han de Christne, og nedlagde mange tusinde Saxer, udplyndrende det gandske Nordalbingien, saa at i Holsten, Stormarn og Ditmarsken intet undgik hans Hænder uden Itzehoe og Bokeldeburg, hvilket ligger i det sidste Land, og til hvilke tvende faste Stæder de Bevæbnede toge deres Tilflugt med Qvinder og Børn, og førte did deres overblevne Løsøre. Bolten mener, at Lippold, Søn af Sigfrid den yngre, Greve i Stade og Ditmarsken, har paa denne Tid været Greve i Ditmarsken. Hans Moder var Glismod, Søster af den bekiendte Meinwerc, Bisp i Paderborn. Godeskalk, som var bleven vel underviist i den christne Lære, fortrød inden kort Tid at han havde saaledes fordervet Landet, da han nu saae det øde for Kirker og Folk. Da han derfor engang vankede alene om paa Marken aabenbarede han for en christen Holstener,

Knud den Store. Aar 1031.

(a) Saxo l. 10. p. 196. kalder Godeskalks Fader urigtigen Pribigneus, blandende ham altsaa med Gneus.

Knud den Store. Aar 1031.

at det fortrød ham hvad han havde giort, og at denne skulde derfor bære hans Budskab til Saxerne, at de vilde sende troe Folk til ham, som han kunde handle med om Fred og Forbund, og til hvilke han kunde overgive det Røverpak, han nu mere af Fornødenhed, end af frie Villie opholdt sig hos. Hertil bestæmte han og baade Tid og Sted. Saaledes ere de svage Siæle, de fare op i eet Øieblik, men de ere ustadige, og have ingen fast Beslutning. Holsteneren kom til Fæstningen, venteligen Itzehoe, og søgte af al Magt at overtale Besætningen, men forgiæves, thi den lød ei paa Godeskalks Ord. Efter faae Dage blev Godeskalk fangen af Hertug Bernhard, der behandlede ham som en Røver-Anfører, og lagde ham i Fængsel. Dog som han havde Agt for hans Tapperhed, saa indgik han Forbund med ham, gav ham anseelige Foræringer, og satte ham i Frihed. Da Godeskalk skal have været en Obotritisk Prinds, saa kan han ei af den Aarsag ikke være vendt tilbage til sit Fædernelands, som Bangert vil, nemlig at Ratibor havde imedens sat sig i Besiddelse af Wagrien, men den sande Aarsag maae have været, at hans hedniske Landsmænd ansaae ham for en Forræder, efterdi han havde indgaaet Forbund med Hertug Bernhard, deres arrigste Fiende. Herover var det, at han begav sig til Kong Knud i Engelland, og opholdt sig der mange Aar, giørende ham Krigstieneste, saavel der som i Norge, venteligen i det Tog, Knud giorde 1032 til Skotland, og i den Krig Knuds Søn Svend havde med Kong Tryggve. — Keiser Conrad drog om Høsten med en ikke meget stor Hær imod den Polske Kong Miseco, og tvang ham til at give Lausitz tilbage, med endeel Byer og alt Byttet, han i nogle Aar havde erhvervet i Saxen, sampt at bekræfte Freden med Eed. At denne Sag gik saa let af, dertil var uden Tvil Aarsag,

Knud den Store. Aar 1031.

sag, at de Russiske Konger og Brødre, Jaroslaw og Mstislaw, angrebe paa samme Tid Polen fra en anden Kant, og indtoge de Tscherwensiske Stæder i Podolien, sampt førte mange Polakker fangne bort med sig, ophidsede uden Tvil hertil af den Polske Konges flygtige Broder Otto, som og stod i Venskab med Keiser Conrad. Disse tre Prindsers Forbindelse bestyrkes endnu mere derved, at Wippo siger, at det var overlagt mellem Conrad og Otto, at hver skulde paa sin Side angribe Polen paa eengang, og at Miseco blev, een Maaned efterat han havde indgaaet Forliget med Keiseren, styrted af sin Throne ved sin egen Broder Otto, eller Bezbriem (a), som havde for Miseco maat flygte til Rusland, hvorpaa Miseco flyede til Hertug Udalric i Bohmen, som, for at erhverve Keiserens Gunst, vilde overgive denne ulykkelige Herre til ham, men Conrad var ædelmodig nok for at afslaae det. Otto sendte strax den Kongelige Krone med de andre Kongelige Værdigheds-Tegn til Keiseren, for ligesom dermed at give tilkiende, at han begav sig Konge-Navnet, og vilde lade sig nøie med at være Hertug (b); Ved samme Gesandter skal han og have udbedet sig Keiserens Venskab. Mærkeligt er det, at saavel Hermannus Contractus, som Wippo, kalde Polakkerne ved denne Leilighed Boloni og Bolanes, thi det nærmer sig saa meget til Ptolemæi Bulanes. — Den Franske Kong Robert døde den 20 Julii, og blev hans Søn Henric med megen Møie Konge i

(a) Bezbriem har været hans første og indenlandske Navn, og Otto er han bleven belagt med i Tydskland.

(b) Dette Ærenavn forekommer allerede i Sagen af Þorgrim Prude c. 4. p. 17. i trykte Sögu-Þætter, udi Harald Harfagers Tid, og er det bekiendt, at denne Konge giorde sin Morbroder Guttorm til Hertug.

Knud den Store. Aar 1031. Frankrige efter ham, og det fornemmeligen ved Hielp af den Normaniske Hertug Robert, til hvilken han efter Faderens Død begav sig strax til Fescamp. Det som giorde ham Thronbestigelsen saa vanskelig, var, at hans egen Moder Constantia vilde have sin anden Søn Robert til Konge, som dog maatte lade sig nøie med at blive Hertug i Burgundien. Den Normaniske Robert havde forend dette lykkeligen beskyttet den gamle Flandriske Grev Balduin den Skiæggede imod sin egen Søn Balduin af Ven, som havde giort Oprør, stolende maaskee paa det han var gift med den Franske Kong Roberts Dotter. Da nu Normandiens Robert var saa vældig en Herre, saa var det intet Under, at Kong Knud søgte hans Venskab (113).

Aar 1032. Nu havde der længe været Venskab mellem Knud og den Skotske Kong Malcolm ved Mægling af Dronning Emma og hendes Broder Richard. Men som Duncan, *Malcolms* Dotter-Søn, Konge i Cumberland, vilde ikke tage det til Lehn af Knud, da det dog altid havde været Skik, at de Cumberlandske Konger erkiendte de Engelske Kongers Høihed, saa kom det herover til Krig mellem Knud og Malcolm, og drog den første med en stor Hær ind i Cumberland, hvor det dog ved Bispernes og andre gode Mænds Mellemhandling kom til Forlig, paa Vilkaar, at Duncan skulde beholde Cumberland, men tage det til Lehn af Knud.

(113) Ad. Br. l. 2. c. 48. Helmoldus l. 1. c. 19. p. 57. 58. Bangertus in Helmold. p. 59. Boltens Ditm. Gesch. T. 2. p. 63—73. Saxo l. 10. p. 196. Leibn. Scr. Brunsv. T. 2. p. 554. 555. T. 1. p. 560. 726. Nestor p. 125. Wippo p. 438. H. Contr. p. 265. Annalista Saxo c. 462. Chr. Sax. p. 242. 243. Bouquet T. 10. p. 192. 40. 109. 236. 269. 571. 212. 293. 276. T. 11. p. 160. 608. 34. 148. 158. 247. 398.

Knud. Nogle Engelske Skribenter ville, at Malcolm selv blev da Knud underdanig, og uden synderlig Møie overvundet, hvilket maaskee bør alene forstaaes i Henseende til Cumberland. Og dette har maaskee været Aarsag til, at nogle Skotter dræbte Malcolm Aaret efter. Derimod gave tvende andre smaae Skotske Konger, Melbeath og Jerwar, sig da under Knud; Rimeligen have de regieret paa Øerne, thi Knud skal have behersket alle Øer, Irland undtagen, som ere om Britannien. Dersom det er rigtigt hvad der fortælles i Peerage of Scotland, at Allar, Thanus af Sutherland, skal have Aar 1031 slaaet et Dansk Partie, saa maae det være skeet i denne Krig mellem Knud og Malcolm. Henric af Huntindon og Radulph de Diceto sige, at Knud var ogsaa Konge i Skotland, hvilket i visse Maader kan være rigtigt, naar derved alene forstaaes en Deel deraf, saasom Fife, og maaskee Vest-Derthe, sampt Cumberland, hvilket da regnedes i visse Maader til Skotland. Knytlinga-Saga siger derfore, at han regierede over en stor Deel af Skotland, og ett anden Skribent paastaaer, at det var over halve Skotland, hvilket uden Tvil er for meget. Da og de Waliske Konger, saavel i Syd- som Nord-Wales, eller i Venedotia og Demetia, skulle ogsaa have staaet under Knud, og ligeledes alle Kongerne paa Øerne om Engelland, saa er det venteligen skeet i Anledning af dette Tog, og saaledes havde Knud bragt under sig alt hvad de mægtigste Engelske Konger for ham havde nogensinde behersket, hvorfor og Emmæ Lovtaler siger, at han var Keiser, Imperator, over Danmark, England, Britannien (det er Wales) og Norge. Imedens Knud saaledes var borte tænker jeg at den Normaniske Robert har passet paa Leiligheden, forskudt og mishandlet hans Søster

Knud den Store. Aar 1032.

Knud den Store. Aar 1032.

Estrid (a), og søgt at sætte de tvende flygtige Engelske Prindser Edvard og Alfred ind paa deres Fæderne Throne, til hvilken Ende han udrustede en meget stor Flode, tilligemed en mægtig Hær, og lod den legge sig for Anker ved Fecan. Men da den gik under Seil paakom en hæftig Storm, og drev den ind under Øen Guernsey, hvor den laae saa længe formedelst Modvind, at Tiden gik forbi, og Hertugen derover maatte lade den legge ind ved Mont St. Michel. Og saaledes gik dette gandske Tog over Styr, om hvilket de flygtige Prindser havde havt et stort Haab, rimeligen fordi Knud var saa langt borte, og om hvilket Robert selv havde ladet sig forlyde, at han vilde sætte sine Fættere paa Thronen. Levninger af Skibene vare endda at see til Rouen, da Wilhelm af Malmesbury levede. Da Knud Sønden fra angreb Skotland, tænker jeg at hans Søn Svend har efter Overleg med en Flode fra Norge af angrebet det paa en anden Kant, endskiønt Hector Boethius vil, at det først er skeet da Duncan regierede i Skotland, følgeligen ei før 1034. Dette skal være vidst, at Svend kom med en stor Flode fra Norge til Fife, dog venteligen ei 1030, som der staaer hos Torfæus, thi da maatte han passe paa St. Oluf. Antog man ellers dette Aarstal, saa kunde man heraf slutte, at dette havde været Anledningen til Krigen mellem Knud og Malcolm. Ved Culros skede det første Slag, hvor Skoterne tabte, endskiønt deres Anførere Macbeth og Duncan fegtede tapperligen;

Svends

(a) Til Beviserne at Robert, og ei Richard hans Fader, haver været gift med Estrid, hører, at en Dansk Konge-Genealogie hos Langebek T. 2. p. 164. siger, at Richard, Roberts Broder, var gift med hende. Men afgiørende er det, naar Glaber Radulph l. 4. c. 6. hos Bouquet T. 10. p. 51, en Fransk Skribent, der levede med Knud den Store, bevidner at det var Robert, som forskiød Estrid.

Svends Tab var og saa stort, at han ei kunde følge de Flygtige. Derefter beleirede han dog Perth, hvor Duncan havde kastet sig ind, og lod Svend sin Flode løbe op ad Tayfloden. I saadan Nød sendte Duncan paa den ene Side Bud til Macbeth om Hielp, og paa den anden til Svend om Overgivelse, og Begiæring at han maatte med sine faae Tilladelse at drage bort. Svend blev nu stolt, og forlangte at de skulde overgive sig uden Vilkaar; Hermed gik Tiden temmelig bort, og imedens sendte Skoterne ham, som af Velvillighed, adskillige Fødevare, nemlig Brød, Viin og Øl, hvilket sidste var blandet med Saften af den Urt Natskade (Solanum), der giør at Mennesket bliver døsigt, og gaaer som fra Forstanden. De Norske giorde sig brav lystige, men da de vare faldne i en dyb Søvn, saa giorde Skoterne Udfald, og vunde en let Seier. Nogle, der vare mindre drukne, toge Svend og bragte ham i Behold til sine Skibe. Paa samme Tid kom Underretning, at en anden Flode laae ved Kinghorn, hvilken Knud havde sendt Svend til Hielp, og at den havde sat Folk i Land, som fore ilde frem. En fornem Thanus ved Navn Banch, der skal have været af den Stuartske Slægt, blev da sendt imod dem, og var saa lykkelig at drive dem til deres Skibe. Saasom Forliget strax derpaa fulgte mellem Knud og Malcolm, saa vendte Svend tilbage til Norge. De Slagne bleve begravne paa Dun Emonia, hvor man endnu i Hectors Boethii Tid saae deres Ligstene. Gordon beretter, at der mange Stæder i Fife findes Gravstæder, som udgives for Danske, og at der ved Inverkeithing staaer en Obelisqve 10 Fod høi med adskillige Billeder paa, nemlig Folk til Hest, og et ubekiendt Dyr, og hvor de Danske skulle efter Sagn have lidet et Nederlag. Ved Lundy findes adskillige Bautestene, og deriblant nogle, som ere 20 Fod høie, og ved

Knud den Store. Aar 1032.

 hvilken

Knud hvilken ere opdagede Steenkister med meget store Been i, og en
den Store. Stav af Steen af en sær Skabning. Saasom Brichmer, Abbed
Aar 1032. af Croyland, mærkte, at Knud nu behandlede de Engelske temmelig lemfældig og venskabelig, og især bar stor Ærbodighed og Kierlighed for Kirken, giorde vel mod Klostere og hellige Steder, ja havde endog ophøiet nogle Klostere til stor Herlighed, saa beflittede han at tage den beleilige Tid, og at faae sit Klosters Rettigheder stadfæstede. Til den Ende drog han til Knuds Hof, og udvirkede et Diploma, hvorudi Knud (a) siger, at hans Hensigt har været fra hans Regierings Begyndelse af, og herefter stedse skal blive, at gotgiøre sine egne og Forfædres Forseelser i Engelland med at dræbe, plyndre og undertrykke; og denne Gotgiørelse skulde skee med at ære den hellige Moder Kirken, og at paasee det Beste af hvert Kloster under hans Regimente. Til den Ende giver han en Kalk til St. Guthlac i Croyland, og stadfæster alle Klosterets Herligheder, og truer alle dem, som handle herimod, med Sværdet. Dette Brev er udstædet til London, og blant andre underskrevet af Grev Godwin og hans Søn Harald, og den Thanus Thurkil. Den Præst Eadsin, eller Eadsig, som siden blev Erkebisp i Cantorbery, gav med Kong Knuds og Dronning Emmæ Minde Apuldre, eller Achildre, og andet Gods

(a) Han kaldes her Rex totius Angliæ, & Danmarchiæ, & Norwegiæ, & magnæ partis Swaworum. Dersom her ei bør læses Slavorum, hvilket jeg snarest troer, da han besad i Slavien, eller Venden, Jomsborg, og maaskee mere, saa kan han ei have kaldt sig Konge i Sverrige af anden Grund, end enten fordi han først forenede Bleking med Danmark igien, eller og fordi han besad de Gods i Sverrige, hvilke hans Stifmoder Sigrid havde tilbragt hans Fader Svend, og hvilke længe efter, nemlig i Valdemari 2. Tid, hørte under det Navn Sigridlef endda den Danske Konge til. See Valdemari 2. utrykte Jordebog.

Gods til Christ-Kirke i Cantorbery. Den 30 November kom Knud til Klosteret Glastonbury, hvor den Engelske Kong Edmund, der en Tid havde regieret med ham, laae begraven. Der giorde han sin Bøn paa hans Grav, kaldte ham sin Broder, og skiænkede did efter Erkebisp Ethelnoths Raad en Kappe af adskillige Farver, hvori var indvirket Paafugle-Fiædre og Guld-Æbler, og var den besat med Perler. Ved sit Brev befriede han og St. Mariæ Kloster der, for sine egne Synders Eftergivelse, og for sin Broders Kong Edmunds Siæl, fra alle Skatter, Paaleg og Tynger, og erklærede Abbeden fri for at staae under nogen verdslig eller geistlig Øvrighed, men selv at have alene Raadighed over sine Undergivne. Mathæus af Westmünster mener, at Knud giorde alt dette for at vælte den Mistanke fra sig, at han havde havt Deel i Edmunds Drab (a). Bartholin i sine skrevne Aarbøger af den Danske Kirkehistorie henfører til dette Aar, at Knud skiænkte endel Gods til St. Germani Kirke i Cornwallien, og beskikkede sin fortrolige Living, Bisp i Crida, til Bisp der efter Brythwolds Død, og foreenede begge Sæderne sammen, nemlig det af Cornwallien og det af Devonshire, hvilket nu er i Exeter (114).

Knud den Store. Aar 1032.

Uuuu 2 Ved

(a) Her kaldes han Cnut Rex Anglorum, cæterarumqve gentium in circuitu persistentium gubernator & rector.

(114) Fordun l. 4. c. 41. p. 684. 685. Glaber Rad. l. 2. c. 2. p. 141. i Bouquet T. 10. Chr. Sax. p. 153; 154. H. Hunt. p. 364. Bromt. c. 912. Rad. de Diceto c. 468. Knytlinga Saga c. 17. Saxo. l. 10. p. 200. W. Gem. l. 6. c. 10. p. 265. Wallingford p. 550. Whartoni Anglia Sacra T. 1. p. 232. 233. W. Malm. l. 2. c. 10. p. 73. l. 11. p. 74. 75. 76. M. Westm. p. 209. 207. Alb. Mon. p. 60. Emmæ Enc. p. 173. Torfæi Hist. Norv. T. 3. l. 3. c. 13. p. 214. H. Boethii Hist. Scotiæ l. 15. f. 246. p. 2. fol. 249. p. 1. Buchanani rer. Scotic.

Knud den Store. Aar 1032.

Ved denne Tid tænker jeg at Knud har omtrent lagt den sidste Haand paa sin Vitherlags-Ret, saa kaldet fordi den er en Lov om Forseelser eller Viter (a). Rimeligen haver han, som Langebek mener, strax giort nogen Anordning for sine Huuskarler efter Englands Erobring, og efterat han havde ladet den Danske Hær vende hiem. Den var egentligen givet for hans Hoffolk, hvis Samling selv kaldtes Vitherlag, det er et Selskab. At jeg henfører den til denne Tid, er, fordi Knud skal have givet den efterat han var bleven træt af Krigs-Besværinger, og dette passer sig best paa dette Aar, da han førte den Skotske Krig, som var hans sidste. Hertil kommer, at han skal have givet den, da han regierede over Danmark, England, Norge, Venden og Samland, hvilket passer paa hans sidste Aar efter 1028. Vi have denne Lov endnu paa Dansk, udgiven af Resenius bag Hirdskraa, og er den uden Tvil det ældste nogenfunde fuldstændige Skrift i det egentlige Danske Sprog, hvorvel det er i det 12 Seculo, da Erkebisp Absalon paa nye udgav det, bleven forandret efter den Tids Sprog, og især efter den Skaanske Udtale. Svend Aagesen har sat den paa Latin, i samme Absalons Tid, men udvidet den, og snarere fortaalt den paa en histo-riſk,

Scotic. Hist. l. 7. p. 212. Gordon's itin. Septentr. p. 157. Ingulph p. 892. 893. Hick. T. 2. p. 270. Somner's Ant. of Cant. P. 1. p. 39. Mon. Angl. T. 1. p. 21. T. 2. p. 5. 6. Evident. eccl. Cant. c. 2223. Adam de Domerham T. 1. p. 87. 88. Lel. coll. T. 2. p. 526. Wilkins Conc. T. 1. p. 298. W. Malm. de ant. Glast. eccl. p. 223. Camdeni Brit. lat. p. 139. Peerage of Scotland 8vo. p. 66. Leibn. cod. juris gent. Dipl. T. 2. p. 283. Rymeri Acta T. 2. p. 884. Suhms Forb. p. 90. 91. 88. 108. Fordun 8vo. p. 814.

(a) Worm Epist. 250. p. 245. har samme Ord-Leding, saa og den af Vit o: Kundskab, Klogskab.

Knud den Store, Aar 1032.

risk; end paa en juridisk Maade. Af Saxo haver man og en latinsk Omskrivning af den i hans Historie, hvorved den meget oplyses. Altsammen har Langebek fortreffligen samlet og oplyst i sin Samling af de Danske Skribentere paa Latin. Anledningen til denne Lovgivelse var, at der allevegne fra samlede sig Hof- eller Krigsmænd til Knud, ei alene af hans egne Lande, men og af fremmede (a), saa at de fulde ham besværlige, ei for Bekostningen, endskiønt han betalte dem rundeligen, men for deres forskiællige Sindelav og Sprog, og deraf opkommende Uorden, Kiv og Slagsmaal, da disse Folk vare stærke, og vante til Krig, men meget uskikkede til det fredelige Liv. Han besluttede derfore at bringe dem i en vis Orden, saa at de, som enten vare af høi Byrd, eller Rigdom, kunde stedse være om ham. Til at forfatte den betiente han sig af den vise Sielandsfarer Oppe eller Öpe den Snilde, og hans Søn Eskild, som Knud havde giort til sine Skrivere, og med hvilke han pleiede at overlegge de vigtigste Ting. Da disse vare Sielandsfarere, og uden Tvil af stor Slægt, saa have de venteligen bidraget meget til at forfremme Adelen og Lehnsforfatningen i Sieland, fremfor i de andre Danske Landskaber. Styreshavnes Antal haver og rimeligen taget til i Danmark fra denne Tid, hvorvel de formodentligen have, ligesaavel som Havnelag, været her fra ældgamle Tider. Den stod

 ved

(a) Naar saadanne Fremmede ei bleve hans Hirdmænd, saa var han dog deres Patron, og bekom Arven efter dem, saa og deres Vere, fordi han skaffede dem Sikkerhed, see Knuds Love c. 37. hos Wilkins p. 140. Dette kunde da ei være anderledes, saasom ingen var Undersaat uden han var i et Hundred, eller stilte Borgen for sig, og dette tillodes ei saadan en, førend han enten blev bosat, eller var under en andens Værge, og nu var saadan en under Kongens Værge.

Knud den Store. Aar 1032.

ved Magt i otte Kongers Tid, Knud selv iberegnet, men kom af Brug under Kong Nielses Regimente. Under Knud 6. samlede Erkebisp Absalon den igien. Dette var nu egentligen en Gaards-Ret, som gieldte alene til Hove, og for Hoffolket, som derved bleve bragte til mere Lydighed og Orden, men efterhaanden udspredte dog dens Geist sig videre i Landet, og blev det anseet for hæderligere at tiene Kongen, end at være en mægtig Mand paa sin egen Gaard, og sit eget Gods. Kongernes Magt voxede herved, og blev stadigere, men de Stores voxte ogsaa, og det blev og anseet med Tiden som en Hæder for de Smaae at tiene de mægtige Lehnsherrer, hvis Vælde har uden Tvil tiltaget meget i Danmark imedens Knud var saa længe og ofte borte i England. Uden Tvil er det og rigtigt, som Roche har anmærket, at ved det Hoffolkene nu finge deres egen Ret, og ei bleve mere dømte paa de almindelige Folke-Møder, fordi de ei der havde deres Jevninger, eller Pares, saa var dette det første Indbrud og Svækkelse af Folkets Rettighed til at dømme. Denne Samling af staaende Hustropper kaldtes ogsaa Thing-Lith, det er de ærede, de fornemme, Folkes Trop, og var 3000 Mand stærk efter Svend Aagesen, men 6000 efter Saxo. Begge Dele kan være rigtig, naar de forskiællige Aar tages i Betragtning, hvortil kommer, at disse Tropper havde allerede været til i Kong Svend Tveskiegs Tid, og bleve nu kun anderledes indrettede. Da Knud, venteligen efter hvad han havde seet i England, og end mere i Frankerige, Tydskland og Italien, besluttede at ophøie de Rige og Fornemme, og at nedtrykke Almuen, venteligen fordi den efter de Tiders uslebne Sæder var vanskeligere at holde i Tøile, saa befoel han, at de skulde have et særdeles Fortrin fremfor andre, som til Kongens Ære og Krigshærens Anseelse ginge med for-

forgyldte Øyer, og med Haandgrebene paa Sværdene ligeledes forgyldte. Herover maatte de Fattige af sig selv lukkes ude af dette Sælskab, og de som alerede vare deri gaae ud deraf. Denne Kongens Befaling om Guld-Prydelserne blev ellers med saadan Flid efterfulgt, at Smeddene finge nok at giøre i alle Byer, og blev det Guld, som hidindtil var bleven brugt til Forfængelighed, nu anvendt til dette Brug. Naar Knud drog mellem Rigerne, thi han opholdt sig meest i England, og kom ikkun undertiden til Danmark, og til Norge, som Adam af Bremen vil, og, som jeg troer, ikkun een Gang til Norge, saa fulgte disse Hustropper med ham paa 60 vel udrustede Skibe, og altsaa 100 Mand paa hvert Skib. Og ved denne Hær var det let at holde de undertvungne Lande i Lydighed, allerheldst den kunde til Soes letteligen føres fra det ene Rige til det andet. Om Vinteren laae den fordelt paa adskillige Stæder, nogle af den laae Nord paa i England, og andre Sønder paa, men om Sommeren foer den bestandigen om paa Langskibene. Disse Tropper havde Knud altid tilstæde, og maatte de i alle Ting lyde hans Vink, saasom de besoldedes af ham, og herved kunde han altsaa udrette mere og hurtigere end ved Leding eller Almuens Opbud. Den hele Lov bestaaer, foruden Indgang og Slutning, egentligen af 7 Artikler. Den første lydde saaledes: Kongen og andre hæderlige Mænd, der holdte Hof, skulde være huld og blid mod deres Mænd, og dømme retteligen i deres Sager. Disse skulde igien troligen tiene dem, og i alle Ting følge deres Bud. Svend Aagesen legger til, at Kongen, eller Høvdingen (Princeps), i hvis Tieneste de vare, skulde uden Ophold og Modsigelse betale dem deres Sold, saasnart de havde det fornøden. Saxo vil, at det først er skeet efter Knuds Tid, at Høvdinger ogsaa holdte Hof,

Knud den Store. Aar 1032.

og

Knud den Store. Aar 1032.

og søgte at indrette det efter Kongens (a). 2) Brød nogen den Troe, han var sin Herre skyldig, og søgte paa nogen Maade at svige eller forraade ham, da miste han Liv og alt hvad han eier. Saxo fortæller dette meget vidtløftigere saaledes, og følger jeg mest Vedels Oversættelse: Fornærmede nogen sin Staldbroder med Næve, Sværd eller Kiep, tog med Vold noget af andens Haand, eller drog ham i Haaret, eller befandtes at fare med Forræderie mod Kongen, og blev ved Vidner lovligen herom overtydet, han skulde, som skyldig i den groveste Misgierning, forvises Selskabet, og sættes fra sin Hoftieneste. Hvo saaledes var fornærmet, han klagede (b) først for Kongen, og begierte at han vilde sidde og holde Dom paa sin Stol. Gienparten skulde tre Gange indstævnes ved to Hofmænd hver Gang. Den første Gang for sit Bopæl, om han havde nogen; men de tvende andre Gange for sit Sæde i Sælskabet, hvad *enten han var tilstæde eller ikke*; Var han ikke bosat, da stævnedes han tre Gange ved Kongens Bord for sit Sæde. Naar Retten var sat, da svore de, som havde stævnet, at de handlede oprigtigen heri, og hverken for Vild eller Venskab, saavel i Henseende til de Stævnte, som til Vidnerne. Tvende Vidner forklarede derpaa den paastævnte Handling under Eed, at de hverken giorde det af Venskab til Sagsøgeren, eller af Had til den Indstævnte, men at de alene vidnede hvad de havde seet og hørt. Dog i Forbrydelse mod Majestæten havde Sagn Fortrin, men i alle andre Sager gik

Syn

(a) Dette viser, at Birk er sildigere i Danmark, end Knuds Tid.

(b) Altsaa var endnu ingen offentlig Anklager eller Forsvar beskikket, men hver forsvarte sig selv, og anklagede andre; Og saaledes gradvis maatte Tingen gaae frem, da enhver frie Mand endnu besad megen Hæder og Styrke, og nyligen havde havt den Ret, at værge sig ved Sværd.

Syn for Sagn. Vidnerne kunde ei ved Forsvar drives tilbage, hverken ved andres eller ved den Skyldiges egen, thi saadan Vægt lagdes til Vidnesbyrdene, at det ansaaes for en Helligbrøde at benægte dem (a). Den Stævnte kunde ei heller ved nogen Gienstævning unddrage sig fra Sagen. Dommen fulgte strax paa Vidnernes Afhørelse, og den Stævnte blev, naar han ikke kunde afbevise Sagen, uden Forhaling dømt fra Ære, Eiendele og Fæderneland, og fra al Omgang med Selskabet. Hans Anklagere bleve dømte gilde og giæve. Dommen blev afsagt, enten han var nærværende eller fraværende. Hvor langt fraværende nogen var, saa bleve dog Vidnerne førte, og Dommen afsagt, og giældte siden ingen Undskyldning, naar de fuldkommen havde forretted deres. Derefter adspurgde Kongen, om denne Dom bifaldtes af alle, thi hidindtil havde han ikkun været Tilhører, da han overgav Dommen til sine Hoffinder, saasom det ansaaes for uanstændigt af ham, at fordømme de Mænd, han selv havde yndet. Samtykkes Dommen af alle, da adspurgtes den Skyldige om han vilde tage Flugten til Lands eller Vands, thi Kongen vilde heller giøre ham landflygtig, end aflive ham. Valgte han at drage over Havet, da fulgte mange Hofmænd ham til Strandbredden, hvor Baad, Aarer, Fætalie og Øsekar bleve ham givne, og stode de da saa længe der, som noget af Aarerne, eller Raaerne, i Fald han brugte Seil, kunde sees. Da forfulgde de ham med høit Raab, og skammede ham ud for hans Ugierning. Dreves han ved Vind og Veir tilbage, da dræbtes han uden Skaansel. Vilde han derimod tage Flugten

Knud den Store. Aar 1032.

(a) Altsaa giældte Mod- eller Contra-Vidner ikke. Dette var farligt, og gav Anledning til, at de Mægtige og Rige kunde kiøbe sig Vidner.

Knud den Store. Aar 1032.

ten til Lands, saa blev han paa samme Maade fulgt til nærmeste Skov, og der oppebiet saa længe, indtil man kunde vente, at han var langt borte, hvorpaa de med Bulder raabte tre Gange, at han ei skulde af Vildfarelse falde i deres Hænder. Derpaa blev samtykt, at saadan en, som engang havde forbrudt Selskabet, skulde aldrig benaades, men leve al sin Tid ustadig og landsflygtig; Mødte nogen ham siden, og var enten selv anden, eller havde et Gevæhr mere end han, og sparede ham, da ansaaes den for lige saa strafskyldig som han (a). 3) Naar Kongen vilde have en ud af Witherlagh, da skulde han først stævne ham til sin Gaard ved to Witherlaghs Mænd, og det i hans Selskab (uden Tvil Sweet, det er Landskab, Herred, Hundred, og i hans Fierding), til at møde i Huskarle-Stævne med forelagt Stæd og Dag. Kommer han ei, da stævnes han anden Gang paa samme Maade for sin Bopæl. Det samme skee tredie Gang. Kommer han end ikke, da være skyldig, og romme Landet, og Kongen tage alle hans Eiendele. Men møder han, og Kongen kan ved Vidne af tvende Witherlaghs-Mænd, og ved Helligdommens Eed (det er Eed over Helgenes Levninger) overbevise ham, at han har villet skille ham enten ved Liv eller Rige, da gaaer han Selskabet og Livet qvit. Tør Witherlaghsmændene ei vidne, eller sværge over Helligdommen, da skal han frikiendes eller fældes ved Guds Dom, det er ved Jernbyrd, efter den Lov, Gamle Knud satte (dette viser at vi nu ei have denne Lov saaledes som Gamle Knud, eller Knud den Store, har selv givet den ud, men saaledes som den er bleven forfatted i Erke-

(a) Denne Lov maatte opfylde Landet med Røvere og Skiemænd, hvilket og Erfarenhed lærte at skee.

Erkebisp Absalons Tid). Med dette sidste om Jernbyrden har det uden Tvil Sammenhæng hvad Saxo siger, at saadan en blev bandsat af alle tre Rigers Bisper (hvorved vel forstaaes Danmark, Norge og England). 4) Vilde nogen selv sige sin Tieneste op, da giore det ottende Dag efter Jule Aften, og maae han dog siden tiene en anden. Saxo og Svend Aagesen forklare dette om Aftenen den første Januarii, det er den 31 December, og legger den første til, at Kongen ogsaa opsagde dem paa samme Tid. 5) Slaaer eller saarer nogen en anden, da drives han af Kongens Gaard med Nidings-Ord, og romme alle de Lande, Knud regierede over. Hvilken Witherlaghsmand der siden møder ham, da skal han angribe ham, endskiønt han hverken haver lidet Hug eller Saar af ham, naar han ikkun haver et Skiold mere, eller og selv hede Niding. Svend Aagesen legger til, at Hug og Slag skulde bevises ved tvende Hofmænd af Sælskabet; og at denne Lovs Strænghed var meget falden i hans Tid, i det den Skyldige kunde faae Straffen eftergiven ved at nedkaste sig for den Fornærmedes Fødder (a). Saafremt Anklageren kunde ei ved Vidner overbevise den Stævnte, da skulde denne med 6 af sine Staldbrødre afbevise den. Slog eller saarede nogen sin Staldbroder uvidende, da skulde han befrie sig derfra med 3 af dem (deres Vidne). Men kunde han ikke, da betale de fastsatte Bøder. Dersom nogen Vidende tilføiede sin Staldbroder noget saadant, men var derimod uvidende om Loven, da maatte saadan Uvidenhed ei komme ham til Undskyldning. Korteligen, til alle store Beskyldninger udkrævedes 6 Mænds Eed, til mid-

Knud den Store. Aar 1032.

Xxxx 2 delmaadige

(a) En Skik, uden Tvil taget af Evangelio, ret i Christendommens Aand, og fortreflig til at befordre Fred og Sagtmodighed.

Knud den Store. Aar 1032.

desmaadige 3, og til de mindste 2. Saxo legger til, og det med Rette, at saadanne 6 maatte befrie den Anklagede med deres Eed, i det Fald om han havde tilføiet en anden Ondt, og vidste ikke at han hørte til Selskabet. Han beretter og, at i de senere Tider indførtes Pengeboder i Stæder for Landsflygtighed, dog undtoges, om nogen havde slaget en anden med Kiæp, saasom man med den pleier at bortjage Hunde. (Heraf sees at vore Forfædre have været besiælede af samme Aand, som de Franske nu omstunder, hvorover ei maae undres, da de Franske eller Franker stamme fra Norden; hvoraf sees ogsaa, hvi det ansees for saa haanligt, at faae Stokkeprygl). 6) Klagede nogen over, at hans Staldbroder havde tilføiet ham Uret, saa maatte Sagen bringes for Huskarle-Stævne. Kunde han ei med Withirlaghsmænd bevise dette, saa og med Helligdommens Eed, saa skulde den Beskyldte (dog) sidde een Mand længre ned end forhen. Og maatte ingen Sag, som kom dem imellem, afgiøres paa noget andet Sted, end i Huskarle-Stævne (a). Svend Aagesen forklarer denne uret ved Skieldsord og Trætter, og siger, at Huskarle-Stævnet holdtes i Kongens Overværelse. Noget efter kalder han det Witherloghmanne. Han legger til, at de Gamle holdte strængeligen over saadanne smaae Ting, for at afskiære Uvenskaber ved Roden. Saxo regner saadanne Forseelser til de smaae, og siger at de bestode i, om nogen skieldte en anden, eller af Foragt stænkte Drikke paa ham. 7) Var der Trætte om Jord, eller om Bo-Ran, da skulde den, som efter Huskarle-Dom kiendtes

(a) Dette var et stærkt Dige mod Folke-Moderne, og tiente først til at forøge Kongernes Magt, og siden de Stores og Geistlighedens, da de og finge Gaards-Ret og Birk.

kiendtes for at have mest Ret, bevise med 6 Mænds Eed, hvilke efter Lodkastning valgtes i hans Fierding. Men i mindre Sager skulde han bevise det ved Eed af 2 Mænd, een af dem som sadde over ham, og een neden for ham. Svend Aagesen forklarer dette videre, at den skulde bevise, som Staldbrødrenes Dom havde tilkiendt Ret at sælge, og skulde han da bevise sin Hævd. Den Skik at befrie sig ved Eed af sine tvende Staldbrødre var gammel, og blev og ved de nyere didhen formildet, at man maatte tage dem hvor man kunde faae dem. Foruden disse syv Artikler beretter Svend Aagesen ogsaa, at i de Tider hialp den ene Krigsmand og Staldbroder den anden med Opvartning og andet fornødent, saasom Væbnere (armigeri) og Knægte (a) (famuli), vare endda ikke brugelige. Derfore om nogen red bort at vande sin Staldbroders Hest med sin egen, saa maatte han til Vandstedet ride paa den ene, og fra det paa den anden. Men red han tre Gange efter hinanden stedse paa sin Staldbroders Hest, og kunde herom overbevises ved tvende Staldbrødres Vidnesbyrd, saa maatte han sidde et Sæde længre ned ved Bordet, hvor enhver havde Sæde enten efter Tapperhed, eller efter Ælde i Tienesten, eller og efter sit Adelskab, hvorvel Saxo taler alene om Tienestens Ælde, da man dog seer alerede af Hrolf Krakes Historie, at Tapperhed bragte og Forsæde tilveie. Historien viser desuden, at saadan Orden har fra de ældste Tider været i Brug ved de Nordiske Kongers Hoffe, og at enhver var meget nidkiær over at beholde sin Plads. Altsaa er Rang-Ordning meget gammel ved Kongernes Hoffe. Da den var et Bevis paa Herregunst, saa kiæmpede og stridde man for at opnaae den.

Knud den Store. Aar 1032.

(a) Hvoraf er kommet de Engelskes Knight.

Knud den Store. Aar 1032.

Svend Aagesen siger derfor og retteligen, at det altid var en Skam at miste sin Plads. Samme Straf paalagdes og den, som ved Foringen trende Gange gav sin egen Hest Vipperne, og sin Staldbroders kun Straaet; Ligeledes den, som tre Gange red saaledes ind i Vandet, at han giorde det rørt for de andre. Til alt dette behøvtes twende Vidner (af Staldbrødrene). Dersom nogen, efterat have saaledes forseet sig trende Gange, vedblev endda, saa skulde han sidde allernederst, og havde enhver da Lov at kaste Ben paa ham (en slem Skik, som alerede var i Brug udi Kong Ingils og Hrolf Krakes Tider, men som da udøvedes imod Fremmede og Uskyldige Folk). Ingen maatte spise eller drikke med saadan en, men han maatte have sin Potte og sit Begger for sig. Dog vilde Kongen tage saadan en i sin Beskyttelse, og give ham det øverste Sæde ved sin Side, saa maatte han nyde det for Kongens Skyld, dog med Vilkaar, at han ei fik mindste Hielp af nogen Staldbroder, og var uden for Selskabets Vedtægter. Saxo legger end videre til, at om nogen kom formedelst Forhindring for sildig til Bords, saa skulde ham indrømmes sit Sæde, og enhver give ham den tilbørlige Plads; Men vilde den, som havde indtaget hans Sæde, ei vige det, saa maatte den anden herover først klage for de nærmeste, og kalde dem til Vidne for Retten, hvorpaa den Skyldige skulde forvises Gaarden. Dog kunde Kongen tre Gange eftergive ham dette, men saaledes, at han hver Gang maatte vige et Sæde ned (a). Men fierde Gang maatte han sidde for sig selv, og ei æde eller drikke af samme Potte eller Begger med Staldbrødrene (b). Og samme Straf var paa-

(a) Heraf kom i senere Tider den Talemaade, og Straf af mindre Mend.

(b) Dette forandredes siden til 3 Marks Straf, saasom 3 Mark var en anseelig

Knud den Store. Aar 1032.

paalagt dem, der beginge mindre Forseelser med at skiælde, eller bestænke en anden med Drik. Saasom Knud foer oftere til Soes end til Lands, saa maatte Krigsmændene skiftes til at vogte Hestene, og vare ingen især dertil beskikkede, da Rytterie sielden brugtes. Faldt nogen i saa dyb Sovn paa sin Post, at man kunde tage Klæder eller Vaaben fra ham, da paalagdes ham og ovenmældte Straf. — Efterat Knud havde udgivet denne strænge Gaards-Ret, traf det sig ikke bedre, end at han selv, da han opholdt sig i England, blev den første, som i den væsentligste Post overtraadde den, i det han, overmandet af Vrede og Drik, drog sit Sværd, og dræbte dermed en af sine Krigsmænd. Den hele Hær løb da sammen med stort Bulder, og greb til Vaaben, men da den fik at vide, at Kongen havde selv begaaet Drabet, samlede den sig for at raadslaae hvad herved var at giøre, thi skulde det gaae efter Lovens Strænghed, saa mistede de Kongen, og bleve hovedløse, og vilde blive udjagede af et fremmed Land, hvilket viser, at de fleste i denne Hær have været Danske, Norske og andre, og ikke Engelske. Hvis man derimod af Ærbødighed for Kongen eftergav Straffen, saa vilde det paa den anden Side være et farligt Exempel, og give Anledning til Misbrug og Overtrædelse (a). I saadan Tvilraadighed kom Kongens egen Billighed

seelig Summa, nemlig halvanden Pund Sølv, og den, som ei kunde udrede dem, maatte være for sig selv, og blev næsten anseet for uærlig.

(a) Heraf sees, at Kongerne vare paa de Tider endda meget indskrænkede, og at man troede dem at være under Loven, og ei over Loven, hvilket og de raae Sæder giorde da meget fornødent, thi i hvor stor Magt, Kongerne nu omstunder end have, saa at deres Personer ei stande til Rette, eller kunne dømmes af nogen, saa troer jeg dog neppe, at nogen Konge skulde nu med egen Haand endog af Overilelse, mindre af Grumhed,

Knud den Store. Aar 1032.

hed og Visdom dem til Hielp, og viste Knud sig denne Gang efter mine Tanker i sin største Klogskab; han lod nemlig sammenkalde Vitherlaghen, steg ned af sin Stol, satte sig paa et Hynde, og stilte denne Sag til deres egen Dom, handlende herudi som de berømte Grækiske Lovgivere, Zaleucus og Charondas, da han vel indsaae, at den Lov maatte nødvendigen tabe sin Kraft, som Lovgiveren selv overtraadde, og unddrog sig for. Ved Kongens Gierning og Tale faldt Forsamlingen i Graad, og besluttede at hensætte Dommen til ham selv, allerheldst Gierningen var bedreven i Overilelse, og ei med beraad Hu. De reiste ham derpaa op, dog lagde de til, at herefter skulde aldrig nogen Eftergivelse eller Formildelse have Stæd, men enhver Manddraber med Nidings-Ord jages ud af Forsamlingen. Efter ovenmældte Beslutning dømte Kongen sig selv i Pengeboder, saaledes at han skulde give 360 Mark i Mandebod, da man ellers pleiede kun at give 40 (a), og desuden som en Gave i Gørsum (b) 9 Mark Guld, og forordnede han ved en Lov, at samme Pengebod skulde herefter af slige Skyldige gives for slig Gierning. Den ene Del af dette altsammen skulde tilfalde Kongen (c), den anden Hofmændene,

hed, dræbe nogen, hvorfor og Michaelis retteligen haver anmærket, at ingen Konge kunde nu omstunder afsige Salomons, saa berømte, men derhos despotiske Dom; Saa meget mere giælde og formaae Sæder, end Magt og Rettigheder.

(a) Saxo kalder Mark ved denne Leilighed Talenta.

(b) Gersum betyder paa Angel-Saxisk og Islandsk, en Skat, et Klenodie, især noget som gives i Fæste, eller oven i Kiøbet, til Knappenaale nu omstunder. See Gram i det Kiøbenhavnske Selskabs Skrifter T. 5. p. 155—160.

(c) Heraf slutter jeg, at ved slige Skyldige forstaaes Prindser foruden Konger. Dette viser og, at Kongen ved sin egen Myndighed dog forandrede

mændene, og den tredie den Dræbtes Blodsforvandte. Men siden han selv var denne Gang den Skyldige, saa skiænkte han sin Part til Kirkens Tienere, og til de Fattige. Det er mærkeligt, at fra den Tid af, Knud bedrev denne Gierning, og til Kong Nielses Tid, blev ingen saaret, mindre dræbt ved Kongens Hof, saa at vore Fædre havde da bedre Sæder end de finge siden, og som vare giængse i Saxo's Tid, hvorover denne Skribent bitterligen klager, at det formedelst Krigstugtens Eftergivelse gik værre til i hans Tid ved Hofferne end uden for, saasom de, der skulde straffe de Skyldige, snarere toge dem i Forsvar, saa at ingen Sag blev da mere anlagt imod saadanne, da man tilforn havde straffet uden Persons Anseelse. Dog det anstaaer os ei at klage over raae og uoplyste Tider, da Tvekamp og Drengestræger endnu ere i fuld Brug ved Kongers Hoffe. Vor Lovhistoriker Kofod Ancher gior følgende Betragtning over denne Vitherlags-Lov, at da vidste man ei alene at straffe, men endog at forekomme Misgierninger. Da her allevegne tales om Vidner, og dem tillegges saa stor Troværdighed, saa søgte Kong Knud herved at afskaffe udi Danmark den Rettergangs-Maade ved Tvekamp; Dog skede dette kun for det første ved hans eget Hof, men bredde sig efterhaanden ud over det gandske Land. Uden Tvil har denne Hær eller Livvagt, Vitherlag kaldet, været den samme, som og bar Navn af Thingmanna-Lid, og hvorudi fandtes Personer af forskiællige Folk. Iblant andre var der en Islænder ved Navn Eyulf. Da denne Vitherlag var alene en Gaards-Ret, og strakte sig ei uden for Kongens Gaard eller Slot, og til hans Hird- eller Hofmænd, saa maatte dog nu herefter, som forhen,

Knud den Store. Aar 1032.

de Selskabets Dom, at saadan en skulde med Nidings-Ord udjages af Forsamlingen.

Knud den Store. Aar 1032.

hen, gives i Danmark til hver Jordeier og Odelsmand den saa kaldte Sone, naar nogen Misgierning var bedreven paa hans Grund, thi Jorden var ikke Kongens, men Guds og Odelsmandens, som vor fortreflige politiske Historiker Rothe skriver, og Indbyggerne ansaaes ei som Undersaatter, men som frie Folk og Borgere, der havde valgt en, under Navn af Konge, til at anføre Hæren, værge Landet, og at vaage over Lovenes Holdelse, hvorfore han til Vederlag besad Jordegods, og hævede visse Afgifter, dog ingenlunde kunde paalegge nye uden Folkets Samtykke (115).

Libentius 2, Erkebisp i Hamborg, blev St. Bartholomæi Dag, eller den 24 Augusti, gandske syg, efterat han havde holdet tvende Messer, og bragt Psalmen til Ende, og tog denne Sygdom saaledes Overhaand, at han Dagen efter døde. Provst Herman af Halberstad blev hans Eftermand, en from, men ei skarpsindig Bisp, som sielden reiste om i sit Stigt. Een eeneste Gang plyndrede han Stigtet, som det havde været et fremmed, forledet hertil af Macco, sin Vicedominus, Vicarius eller Stadtholder. Af Keiser Conrad fik han Staven, og af Pave Benedict 9. Pallium. Da nu denne ei blev Pave forend den 13 November i det følgende Aar 1033, saa maae Herman sent have faaet Pallium. Hermans Capellaner vare de Adelsmænd Thiaderic og Svidger, hvilken sidste blev siden Aar 1046 Pave under Navn af Clemens 2. Adelbert, der Aar 1043 blev Erkebisp i Bremen og Hamborg, var hans Subdiaconus, og viste sig alerede med et truende

(115) Lang. Scr. T. 1. p. 159. T. 3. p. 139—163. Saxo l. 10. p. 193. 197—200. Kofods Danske Lovhistorie T. 1. p. 16—26. Ad. Br. l. 2. c. 47. Suhms Forb. p. 116—118. Valna Liot Arnæ Mss. n. 496. 4to. p. 70. Rothes N. St. Forfatning T. 2. p. 96. 182. 176.

truende Ansigt og Gebærder, sampt med traadsige Ord, og var derfor ilde lidt. Herman var misfornøiet med alt hvad han fandt for sig i Stigtet, og agtede det ringe. Derfor lod han og komme den berømte Italienske Musicus Gvido af Arezzo til Bremen, og ved ham forandre Kirke-Musiqven og Kloster-Tugten, hvilket var Hermans eeneste Foretagende, som havde et got Udfald, og som han bragte til Ende. Denne Erkebisp lod nedrive St. Michaelis Capel formedelst dets Elde, og bringe sine 3 Formænds, Adalgar, Hoger og Reinward, deres Legemer derfra til Domkirken, hvor de bleve begravne under Pulpiturer. Derefter foretog han sig et stort og nyttigt Arbeide, nemlig at omgive Bremens Bye med en Muur, men han døde Aar 1035, da knap Grundvoldene vare lagde. — Den Polske Regent Otto blev formedelst sin Grumhed forhadt hos sine Undersaatter, og dræbt af en af sine Fortroelige, og det efter Rygtet ved sine Brødres Indskydelse, hvorpaa Miseco vendte strax tilbage fra Bøhmen til Polen, og sendte ufortøvet Gesandtere til Keiseren, for at forlange en Samtale og Forlig. De mødtes den 7 Julii udi Merseborg, og det kom det ved Keiserindens Giselæ Mellemhandling til Forlig paa den Maade, at Polen skulde skiftes i trende Parter, hvoraf Miseco beholdt den ene, hans Farbroder-Søn Thiedric den anden, og en Ubekiendt den tredie, dog varede det ikke længe forend Miseco var igien alene Regent. Under ham faldt Polens Magt, som hans Fader havde bragt til saa stor Høide, og med hvilken Aftagelse de Danske vel ikke have været misfornøiede, da Polen begyndte at blive farlig for Jomsborg og deres andre Besiddelser i Venden. Da Miseco opholdt sig hos Bøhmerne, skulle de paa en skammelig Maade have behandlet ham, nemlig ved stærkt at binde hans lønlige Lem med Skoeremme, hvorved han blev uduelig til at have videre Om-

Knud den Store. Aar 1032.

Knud den Store. Aar 1032.

gang med sin Kone. Saa raae og vilde vare endda Bøhmernes Sæder, som dog længe havde været Christne, hvad Under derfore, om de Danske vare det. Den sande Aarsag hertil var ellers, at Religionen sattes meest i den udvortes Gudstieneste, og at den indvortes Forbedring og en hellig Vandel dreves lidet paa. — Imod Leuticierne laae Keiser Conrad til Felts ved Byen Werben, men har efter Anseende ei udrettet noget imod dem, i det mindste er intet derom optegnet. — Adskillige Skribenter henføre enten til dette eller foregaaende Aar, at de tvende Normanner Robert og Richard komme med en stor Hær fra Normandie til Apulien, og hiulpe snart den ene, snart den anden Italiener, da de funde dem at være ueenige, og lagde derved Grunden til deres tilkommende Høihed; Dog Aaret er urigtigt, hvad enten man antager, at herved bør forstaaes Richard, Herre af Aversa, som alerede havde været der i nogle Aar, og Robert Guiscard, som kom der nogle Aar senere; Eller og man herved vil forstaae Hertug Robert af Normandie, hvilke endel Skribenter lade drage til det hellige Land Aar 1030, da han dog ei giorde det førend 1035; Sampt hans Broder Richard, hvilken mange blande med ham, men som dog var alerede død Aar 1027. — Forhen har jeg sagt hvorledes den Engelske Kong Edmunds Sønner Edmund og Edvard vare komne til den Russiske Kong Jaroslaws Hof. Derfra have de siden draget til Ungarn, i hvad Aar er ubekiendt, saa og ved hvilken Anledning, men da de Engelske Skribenter kalde den Ungarske Konge Salomon, saa slutter jeg, at det maae være skeet imedens Stephanus regierede der, og han døde 1038, thi under Salomon kunne de ei være komne der, saasom han først 1065 antraadde Regieringen, og da begge begynde med et S, saa er det rimeligt, at i en Engelsk Skribent har det Bogstav alene staaet,

og

og en Ukyndig deraf sluttet, at det maatte være Salomon; og saaledes skrevet det. Da den Ungarske Kong Andreas, som kom til Regieringen 1046, var gift med Anastasia, en Dotter af den Russiske Kong Jaroslav og den Svenske Prindsesse Ingigerd, og hendes Moder Estrid har maaskee været en Dotter af den store Polske Kong Boleslaw med Judith, Søster af den Ungarske Kong Stephan, saa begribes ved denne Samfund imellem de Svenske, Russiske, Polske og Ungarske Hoffer letteligen, hvorledes Edmunds Sønner først kunne være komne fra Sverrige til Rusland, og derfra til Ungarn; Og skulde det først være skeet i Andreæ Tid, som var Salomons Fader, saa havde man nok en Aarsag til de Engelske Skribenters Vildfarelse, at de kalde den Ungarske Konge Salomon, men saa kan Edmund ei have ægtet Stephani Dotter forend efter hans Død. Man kunde da antage, at Edmunds Børn vare komne til Ungarn i Anledning af Andreæ Giftermaal med den Russiske Prindsesse, altsaa maatte og Edvard have giftet sig i det tiligste 1046, og dette synes mig bedre at kunne foreenes med hans Børns Alder, end om han havde giftet sig omtrent 1035. At Edmunds Sønner have ellers opholdt sig en Tid lang i Rusland bekræftes herligen ved denne Skotske Beretning, at med Margrete, Edmunds Dotter, som ægtede den Skotske Kong Malcolm, fulgte ind til Skotland en vis Andreas fra det Kastel Burtick i Lifland, hvilket uden Tvil bliver Burtnek ei langt Norden for Riga hos Büsching og Hupel. Dette er vidst, at de have tilsidst været i Ungarn, og ere blevne der opdragne paa Kongelig Viis, thi der ægtede Edmund, den ældste, Stephani egen Dotter, hvilket maae enten være skeet i Stephani sidste Aar, eller og ei forend under Andreæ Regimente Aar 1046, eller saa omtrent, thi da deres Fader Edmund døde sidst i Aaret 1016,

Knud den Store. Aar 1032.

Knud den Store. Aar 1032.

1016, vare de endnu hel smaae, ja saa smaae, at de endda laae i Vuggen, som en Skribent vil med Rette, thi deres Fader ægtede først deres Moder Aar 1015. Hvorom alting er, saa døde Edmund noget efter dette Ægteskab. Hans Broder Edvard blev gift med Agatha, Broderdotter af den Ungarske Dronning Gisela, og en Dotter af Bruno, Bisp i Augsburg, hvilken havde avlet hende og flere Børn, forend han traadde i den geistlige Stand. Bruno var Broder til Keiser Henric, der døde 1024, og havde efterladt Agatha med flere Børn, hos sin Søster Gisela i Ungarn, da han havde flyet did fra Bøhmen for sin Broder Keiseren. Med Agatha avlede Edvard en Søn, Edgar Adeling, og tvende Døttre, Margrethe og Christine, om hvilke tvende, Edgar og Margrete nevnlig, mere siden, thi hvad Christine angaaer, da blev hun en Nonne. Bromton fortæller, at den Danske Walgar, til hvilken Knud først havde overgivet dem, bragte dem selv til Ungarn; Om saa er, da er han vel ved Medynk bleven disse ulykkelige Prindser tilbøielig. Den Ungarske Konge skal have anseet dem for rette Arvinger til England, og paa den Grund gistet dem saa hæderligen. Rytherch, Konge af Wales, især af Syd-Wales, blev overvundet og ihielslaget af Hovel og Meredith, Edwins Sønner, ved Hielp af indfødde Irrer, hvorpaa de finge Regimentet. Imedens havde Jago et Slags Regimente i Nord-Wales (116).

I det

(116) Ad. Br. l. 2. c. 49. 50. Leibn. Scr. T. 1. p. 726. Staphorst T. 1. p. 385. 386. Ann. Saxo c. 462. 463. Wippo p. 438. Chron. Saxo p. 243. Kadlubko p. 13. Martinus Gallus p. 68. Sig. Gembl. p. 594. Muratori T. 6. p. 169. Bouquet T. 11. p. 4. 162. Katona Hist. Hung. T. 1. p. 260—262. T. 2. p. 1—7. 98—197. Suhms Forb. p. 41—43. W. Malm. p. 73. Rog. de Hov. p. 436. S. Dun. c. 176. Ethelr. Rievall. c. 366. Rad. de Diceto c. 466. 467.

I det Aar 1033 levede Knud selv i Fred, og haves intet andet om ham end nogle Gavebreve. Saaledes skiænkede han adskillige Rettigheder og Herligheder til St. Pauls Kirke i London. Dette Brev haves endnu paa Angel-Saxisk, og have Godvin Jarl, Osgod Clave og Thored blant andre underskrevet. At jeg henfører det til dette Aar skeer fordi det er underskrevet af Duduce, Bisp i Bath, som først 1033 kom til det Sæde, og Ælvi, Bisp af London, der just døde i dette Aar. Til Christ-Kirke i Cantorbery igiengav Kong Knud det Stæd Folcastan, som Kong Ethelstan havde engang skiænket did. Dette Diplom er endnu til baade paa Angel-Saxisk og paa Latin, men endda ikke udgivet. Hos nogle Skribenter berettes det at være udstædet 1038, hvilket ikke kan være, saasom Knud var da allerede død, og derfore maae være forskrevet i Stædet for 1033. Knud gav Folcastan tilbage paa Vilkaar, at Erkebisperne maatte aldrig skille sig ved det uden Kongens og Munkenes Samtykke. Til Erkebisp Alfric i York gav Knud ogsaa for sin Siæls Frelse tre Cassater Jord i Patrington til evindelig Eiendom. Ædsin, Knuds Hofpræst, blev Munk i Cantorbery. Thored, en Thanus, som findes at have underskrevet adskillige af Knuds Diplomata, gav til Christ-Kirke i Cantorbery og dets Munke det Stæd Horslege frie for al verdslig Byrde,

Knud den Store. Aar 1033.

467. 469. Bromton c. 907. Knyghton c. 2317. M. Westm. p. 206. F. Vig. p. 619. Ran. Higden p. 274. 275. Fordun l. 4. c. 47. L. 5. c. 9. l. 6. c. 10. p. 505. c. 21. p. 543. Edit. Hearnii 8vo. Oxon. 1722. Peerage of Scotland 8vo. London 1767. p. 191. Büschings Geogr. T. 1. Th. 2. p. 674. Hüpel Beschr. v. Liefland T. 1. p. 229. Chr. de Mailros p. 155. Chr. de Burgo p. 37. Whartoni Angl. Sacra T. 2. præf. p. 32. Wynne Hist. of Wales p. 82. 93. Lelands Itin. T. 8. p. 85. Ad. Br. l. 4. Schol. 50.

Knud den Store. Aar 1033.

Byrde, undtagen Leding, Broe- og Slots-Bygning, *udi Knuds* Overværelse, og med hans Samtykke. Nogle henføre dette Diploma til 1036, hvilket, om det var rigtigt, vilde aldeles afgiøre den tvetydige Sag, enten Knuds Død bør henføres til 1036 eller 1035. Paa samme Tid stadfæstede Knud alle hans Formænds retmæssige Herligheder, givne til Klosterne i Kent. Haldan Searpe, en af Jarlerne, gav og til samme Christ-Kirke i Knuds Overværelse de Jorder Hethe og Saltwode. Wanley forkaster et Diploma udstædet Aar 1020 af Healthgen Scearpa til Christ-Kirke om Saltwuda, og viser at det er aabenbare falskt. Jeg tænker at dette er et andet, end det foregaaende. Mathæus af Westmünster vil, at i dette Aar er først St. Benedicti Kloster af Holm eller Peterborough bleven stiftet ved Kong Knud. Er noget rigtigt herudi, da bør det vel forstaaes saaledes, at i dette Aar er Bygningen først rent bleven *bragt til* Ende. Han fortæller og, at Knud giorde Vei over Moradserne *mellem dette* Kloster og Ramesey, for at undgaae den Fare, man før ved de staaende Søer var underkastet. Denne Vei fik Navn af Kinges- eller Cnutsdelfe. Camden viser, at den er 10 Engelske Mile lang, og har alerede været til i Kong Edgars Tid, men derfor kan vel Knud have forbedret den. Spelman giver den kun en Længde af 5 Mile, og lader den gaae fra Ramesey til Witlesmere. Anledningen til dens Anleggelse var, at Dronning Emma vilde med sine Børn reise paa en Baad fra Ramesey til Thorney over denne dybe Morads, og kom der ved Storm i Livsfare. Camden taler og om en Vei, kaldet Devils- og Rech-Dyke, udi Cambridgeshire, som bestaaer i en Grav og en Dige, der er mange Mile lang, og som tiene til at giøre Landet, der før var fugtigt og moradsigt, tørt, og hindrer derhos Floder og Søer i

at

at løbe over. Mange tillegge og Knud dette Arbeid, og paastaae, at han derved har villet indhegne St. Edmunds Frihed, men Cambden viser, at det alerede har været til under Kong Edvard den ældre, en Søn af Alfred. Maaskee Knud har forbedret det. — Den Norske Kong Svend, Knuds Søn, havde sin meste Tid sit Sæde i Tronhiem, hvorom haves endnu følgende Vers af Thóraren Loftunge, som da opholdt sig hos ham, og kaldtes saa fordi han med sin Tunge lovede og berømte Konger og Førster: „Over-Konge Nu haver sig J Tronhiem Sæde beredt; Der „vil Guldets Giver al Sin Levetid Bolig holde. Hvor Olaf „boede tilforn For han vendte Til Himmerig. Og af Kongelig „Mand, som alle Vide, der sat J Kirken blev." Af det følgende i samme Vers sees hvorledes Troen og Rygtet om Olufs Hellighed tiltog, saa at man ansaae ham for sit Fædernelands Skytshelgen og Patron. Imidlertid bleve Undersaatterne alt mere misnøiede med Kong Svend, som var barnagtig baade i Alder og Forstand, hvorover hans Moder Alfifa forestod Regieringen for det meste, og var baade den Tid og siden forhadt af de Norske. Da og de Danske regierede med stor Strænghed, og deres Fremgang og Overmagt var alt for stor i Norge, saa at de Indfødde, saavel Rige som Fattige, bleve satte til Side og trængde, saa blev det hele Folk uvilligt, og skiød fornemmeligen Skylden paa Thronderne, som havde dræbt Oluf, og jaget ham fra Riget. Thronderne vedginge ogsaa dette med Fortrydelse. Nu holdte Høvdingerne Samlinger med hinanden om denne Sag, og havde Einer Thambeskielfer mest deri at sige, og næst ham Kalf Arnesen, som var meget forbittet over det Knud ei havde holdt ham med Løfte at blive Jarl. Han forligede sig derfore ved Sendebud med sine Brødre, og alle bleve de eenige om at afkaste det

Knud den Store. Aar 1033.

Knud den Store. Aar 1033.

Danske Herredømme. Imedens dette gik for sig kom Tidende til Norge, at Tryggve, en Søn af den Norske Kong Oluf Tryggvesøn, og af Dronning Gyde, samlede en Hær i Vesterlandene, venteligen af Irland og de Skotske Øer, og agtede sig dermed til Norge. Der Svend det hørde, bød han Leding ud Nord af Landet, og komme de fleste Lehnshøvdinger i Tronhiem til ham, men Einer sad hiemme, og indfandt sig ikke. Kalf Arnesen paa Egge vilde ei heller møde, men foer med sine Huskarle paa et Skib af 20 Rorbænke bort til Giske til sin Broder Thorberg, hvor alle Brødrene satte hinanden Stævne, og raadsloge sammen. Paa Hiemveien maatte han i Freyar-Sund udi Nordmør roe forbi hele Svends Skibsflode, og bade da Svends Mænd ham legge til, følge Kongen og værge Landet, dog Kalf svarede: Jeg haver fuldgiort det, om jeg ikke haver giort det alt for meget, for at forøge Knytlingernes Rige. Kalf roede derpaa bort til Egge, og vare ingen af hans Brødre med Kongen. Svend seilede Sønder paa Landet, men som han ingen Tidende fik om nogen fiendtlig Krigshær, saa drog han til Rogaland, og siden til Agde, i Tanke at Tryggve vilde gaae til Vigen, hvor hans Forfædre havde havt deres meste Magt, og hvor han endnu havde sine fleste Frænder. Dog Tryggve havde imedens lagt til ved Hordeland, hvorfra han drog til Rogaland, da han spurgde Efterretning om Svends Færd. Denne seilte strax Nord paa, saasnart han fik Nys om Tryggve's Komme, og mødte de hinanden i Sokne Sund inden for Øen Bokn, der ligger Sønden for den store Øe Karmen. Der skede et skarpt Slag paa en Søndag, tre Dage for Jul. Tryggve skiød med tvende Gafloker, eller tveeggede korte Kastespyde, paa eengang, een af hver Haand, sigende derhos: Saa lærde min Fader mig at holde Messe, hvor-

ved

ved han sigtede til sine Uvenners Bagtale, at han skulde være en Præsteson. Tilsidst faldt han dog selv med mange af sine Folk; Nogle undkomme, og nogle ginge Svend til Haande. Herom haves et Vers udi den Vise giort om Tryggve: „Af Æren tilskyn„det Tryggve sig fra Norden gik, thi holdtes Slag, men Kong „Svend sin Vei fra Sønden til Striden drog. Deres hæftige „Trætte jeg Nær sted var, den snart Sig tildrog, da i Vaa„benklang Horders Hær Livet misted." Om Kong Svend giordes og en Vise, hvoraf følgende endda er tilovers: „Paa en „Søndag, Qvinde! det var, for Sværde bukkede mange, Den „Morgen da Pigen Folk Løg eller Øl tilførde. Der Kong Svend „sine Mænd Tilhobe fæste bad (Raadt Kiød Ravnen fik at rive) „Skibes Stavne." Denne Vinter opholdt Svend sig Sønder paa i Norge (117).

Knud den Store Aar 1033.

Den Skotske Kong Malcolm omkom, dræbt af nogle Forrædere, hvorvel de fleste henføre hans Død til næste Aar 1034. Maaskee han er død i dette sidste Aar imellem Nye-Aar og Paaske. Hans Dotter-Søn Duncan blev Konge efter ham. Dennes Fader var Thorfin Jarl af Orkenøerne, og hans Moder hed Beatrix eller Bethoc. — Imedens Keiser Conrad var borte i Burgundien,

(117) Monast. Angl. T. 3. p. 304. 130. T. 1. p. 21. Dugdale Hist. of St. Pauls cathedral Append. p. 12. 13. Evidentiæ eccl. Cantuar. c. 2224. 2223. Wanleji catal. ap. Hickes. T. 2. p. 240. 265. Somner's ant. of Cantorbery p. 229. 39. M. Westm. p. 209. Cambd. Britannia c. 505. 438. 488. Spelmanni Archæol. p. 396. v. Mars. Suhms Forb. p. 113. Annal. Isl. Mss. n. 433. Snorro i Olafs Helga S. c. 259. 261. 262. 263. Torfæi Hist. Norv. T. 3. l. 3. c. 13. p. 215. 216. Oluf Tryggvesöns Saga ex edit. Reenhielmii c. 14. p. 67.

Knud den Store. Aar 1033. gundien, for at tage dette Rige i Besiddelse efter den Burgundiske Kong Rudolph 3, den Uduelige, hans sidste Villie, og der var død uden Livs Arvinger, og havde Keiseren meget at bestille med at undertvinge nogle gienstridige Burgundiske Herrer, især Grev Odo af Champagne; Saa fulde Slaverne, rimeligen Leuticierne, ind i Tydskland, og blev da paa Grændserne Mord, Brand og Rov øvet (118).

Aar 1034. Endskiønt Handels-Forbudet mellem Rusland og Norge stod endnu ved Magt paa Russisk Side, at det derover var meget farligt, at reise til Rusland, saa vovede en ung Normand ved Navn Carl det dog. Af Haandtering var han en Salt-Syder, men var siden bleven en rig Mand ved Handel til Danmark. Ved sin Ankomst paa et Skib, besat med Norske og Danske, blev han og Folge kasted i Fængsel, dog udvirkede han endeligen Tilladelse at maatte drage til Kong Jaroslav selv i Holmgard eller Novogrod, ved at forestille, at Russerne lede ligesaa megen Skade ved dette Forbud, som de Norske. Didhen kom han efter 7 Dages Reise fra Aldeigeborg, dog dette hialp ham lidet, thi Jaroslaw var ubevægelig, og befoel at sætte ham i Fængsel; Forgiæves forestilte han, at det hele Norske Folk var ikke skyldig i Olufs Uhæld, men at det fornemmeligen maatte tilskrives Høvdingerne. Da Jaroslaw siden fortaalte den unge Magnus dette, som da var 9 Aar gammel, giorde han denne fornuftige Anmærkning, at de Norske vel havde fortient slig haard Medfart, men at det dog ikke var Maaden at bane ham Vei til Riget paa.

Dette

(118) Chr. de Meilros p. 156. Fordun l. 4. c. 41. 44. F. Vig. p. 622. S. Dun. c. 178. Rog. de Hov. p. 437. Iness Essay of Scotland T. 1. p. 803. Chronogr Saxo p. 243.

Dette virkede saa meget paa Jaroslaw, at han gav Carl løs, beholdt ham hele Vinteren hos sig, hvoraf jeg slutter, at han er kommen der i det Aar 1033, talede ofte hemmeligen med ham, og gav ham ved Affkeden mange Penge med, for derved at bringe de Store i Norge paa Magni Side. Carl efterat han havde forestilt hvor farligt dette Ærinde var for ham, i Henseende til Alfifæ Agtsomhed, begav sig dog derpaa med sin Broder Biörn til Vigen, og uddelte Penge der med Overleg, fornemmeligen til dem, som allerede vaklede, og vare misnøiede med den nærværende Regiering. Derefter drog han Nord paa til Gimsøe, og søgte ved Penge at overtale Einar Thambeskelser. Denne sagde, at han uden dem vilde giøre for Magnus hvad han kunde, og inden Pindse-Dag besøge ham i Rusland. Derefter droge de til Nidaros, hvor de dog bleve røbede, hvorpaa Biörn drog afsted til Rusland, for at berette hvorvidt Sagerne vare komne, men Carl blev tilbage, og havde det Uhæld at falde i Svends Hænder, opdaget ved Gielkeren (a), og ved det Svend holdt Thing med Bønder og Byfolk, hvilket dog neppe kan være skeet i Tronhiems Bye, som en unævnt Islandsk Skribent vil; Dog undflyede Carl kort efter ved at drikke sine Vogtere drukne i Vin og Miød, og skiulte sig hos Kalf Arnesen. Kong Svend lod da sætte tre Mark Sølv paa hans Hoved, og havde i Sinde at fare til Engelland til sin Fader. Svend og hans Moder skulle i Nidaros, men rimeligen paa et andet Sted, siden Svend drog Sønder paa i Landet efter Seieren over Tryggve, have paabudet nye og flere Skatter, uden at nogen svarede hertil, undtagen Einar, som

Knud den Store. Aar 1034.

 sagde,

(a) En Betient, som indkrev de offentlige Skatter, og var som en Slags Skatmester, Qvæstor.

Knud den Store. Aar 1034.

sagde, at han vel aldrig havde været Olufs Ven, men at Thronderne havde dog ei handlet som kloge Kiobmænd, i det de havde bortbyttet deres hellige Konge mod en Hoppe og et Fol, thi de havde nu en Konge, der forstod ei at tale, og hans Moder, som kun talte Ont, og det tilgavns. Da alle bifaldte dette, bod Alfifa dem at være stille imedens Kongens Befalinger bleve kundgiorde, men Einar bad dem kun gaae hiem, siden intet andet end Ont var dem modt under det nye Regimente, som nu skulde med Guds Hielp snart faae Ende. Saaledes fortæller Morkinskinna hos Torfæum, men Snorro mælder intet herom, og kommer det ei heller overeens med Einars Character, som var klog og listig. Snorro beretter, at Einar og Kalf havde megen Raadslagning sammen Vinteren over i Nidaros. Der fik Kalf Befaling fra Kong Knud, at sende ham 36 meget gode Oxer, hvortil han svarede hel tvetydigen: *Jeg sender Kong Knud ingen Oxer, men hans Son Svend skal jeg skaffe saa mange, at ham skal ikke fattes.* Tilig om Foraaret giorde Einar og Kalf sig færdige, med hel mange raske Folk af det gandske Tronhiemske, og droge over Kiolen til Jamteland, Helsingeland og Sverrige, hvor de finge Skibe, og seilede om Sommeren Oster til Gardeurige eller Rusland. Om Hosten komme de til den Havn Aldeigioborg, uden Tvil Ladoga, nu Noteburg. Der funde de den Orkenoiske Herre Rognvald, Bruse Son, og den Svenske Eilif, Rognvald Jarls Son, for sig, som vare Landværnsmænd (a). Den forste blev saa forbitred ved at see Kalf, som Olufs Banemand, at han vidst havde faldet ham an, dersom ei Einar havde for-

(a) Omtrent det samme som de Tydske Marggrever, der varé satte til at beskytte Grændserne.

fortaalt, at Kalf var kommen for at giøre det got igien, og at skaffe Magnus Riget, og at staae ham bi imod Knytlingernes Roverie. Efter Einars Begiæring fulgte Rognvald med til Holmgard eller Novogrod, for tilligemed dem at forestille, at de vare kiede af Knytlingernes, og især af Alfifæ (a) Regimente, og udbade sig derfor Magnus til deres Konge. Den ovenmældte Carl fulgte med og forsikrede tilligemed Kalf selv, at denne ei havde lagt Haand paa St. Oluf, hvilket han maatte med Eed bekræfte. Forend de selv droge did op, sendte de Sendebud til Novogrod om frit Leide for sig, at maatte komme der. Efterat have erholdet dette, vendte de sig først til Dronning Ingigerd, og siden til Jaroslav, hvilken de med stor Moie overtalte til at betroe dem Magnus, og skede det ei uden ved Dronningens og de andre Hovdingers Mellemhandling. Alle tilstædeværende Nordmænd maatte da gaae Magnus tilhaande og blive hans Mænd. Kalf, og de, som havde stridet imod Oluf paa Stiklastad, aflagde da, 12 i Tallet, Troskabs-Eed til Magnus, dog blev Rognvald, Bruse Søn, derfra undtaget, fordi man troede ham vel, hvorimod Magnus tilsvor dem Venskab og Forligelse; og at han vilde være dem troe og tryg, naar han blev Konge i Norge. Han skulde være Kalfs Fostersøn, og Kalf derimod udrette alt hvad Magnus mente at være til sit Riges større Udbredelse og Beste. Saa vidt kom det med denne Sag i det Aar 1034, og forbleve de Norske hos Jaroslaw og Magnus til efter Julen. — Den Engelske Skribent Wallingford, og den Normaniske Wilhelm af Jumieges, efterfulgte af Thomas Walsingham, berette at Knud, saasom han var

Knud den Store. Aar 1034.

(a) Worms første Konge-Liste hos Langebek p. 29. kalder hende Alaitha. Den Roskildske Krønike ib. p. 377. kalder hende Alvia.

Knud den Store. Aar 1034.

var meget svag, og bestandig frygtede for et Indfald fra Normandie, saa og for andre Omstændigheders Skyld, maaskee for de Norske Uroligheder, sendte Gesandter til de tvende flygtige Prindser Edvard og Alfred (a) i Normandie, og lod dem tilbyde Halvdelen af England. Hertug Robert modtog dem offentlig i en talrig Forsamling, hvor de frembragte deres Ærinde. Men som han havde giort et Løfte at reise til det hellige Land, for at stille sin Samvittighed tilfreds for det begangne Broder-Mord, saa opsatte han denne Sag til sin Hiemkomst, rimeligen har han frygtet for at betroe Prindserne i Knuds Hænder, forend han kunde understøtte dem med en god Hær, og være vis paa Engellændernes Sindelav. Naar man betragter, hvor meget Arbeide, ja endog Misgierninger, Engelland havde kostet Knud, saa og hvor lidet Dronning Emma, der beherskede ham, skiøttede om sine Børn, avlet med Ethelred, og hvor høit hun derimod elskede Hardeknud, sin Søn med Knud, saa kan man let falde paa den Formodning, i Fald Tilbudet er virkeligen skeet, at det har alene været anseet paa at vinde Tid, og maaskee at besnære de unge Herrer. I dette Aar eller og det foregaaende gav Kong Knud til

(a) En utrykt Anonymisk Krønike over Normandie paa Fransk, som slutter med 1199, hos Sinner i Catalogo Cod. Mss. Bibl. Bernensis T. 2. p. 259 og 260. tillegger Emma med Ethelred den tredie Søn Guiart, eller Guisart, hvilken ogsaa skal have opholdt sig hos Hertug Robert, og hvis Navn skal maaskee være Gert, Gyrth. Men om denne Prinds taler ingen anden Historieskriver. Ikke skulde jeg troe, at dette Navn er giort af Øen Gersus, Gersy, Guernsey, hvor Roberts Flode blev dreven hen. At denne Historieskriver er meget utilforladelig, kan sees deraf, at han p. 262. siger, at Henry gemenligen kaldes Hardicanut, og at han tillegger ham Ting, som upaatvileligen vedkomme Edvard Confessor.

til Klosteret Abbendon 3 Boel, Huder eller Cassati i Mese, som laae til Mytyn, ligesom han forhen 1032 havde givet did 2 Huder i Linford, som da tilhørte det lidet St. Martini Kloster, tilligemed et lidet Jordmon i Oxfordshire. Alt dette var uden Tvil en Virkning af den store Høiagtelse, han havde baaren for Adelwin, Abbed i Abbendon, som alerede skal være død 1030, og for hvis Skyld han ei alene elskede Klosteret, og overvældede det med Gaver, men endog selv rettede sig efter hans Formaninger. — Rytherch var Konge af al Wales, rettere dog kun af Syd-Wales, gav mange Friheder til Kirken i Landaf, og udstædde derpaa Brev til dets Bisp Joseph, efter Formaning af Ethelnoth, Erkebisp i Canterbury, og efter Kong Knuds Brev, hvorudi han anbefalede ham denne Sag til det Beste. Dog maae dette henhøre til et foregaaende Aar, saafremt Rytherch er efter de Waliske Kroniker bleven dræbt 1032. De berette under dette Aar 1034, at Sønnerne af Conan, der var Lewelyns Broder, omkomme Meredith, og at de Engelske brøde ind i Gwent, det er Venedotia eller Nord-Wales, som de plyndrede, og tilsidst dræbte udi et Slag Cradauch eller Caradoc, Rytherchs Søn. Uden Tvil er dette Indfald skeet, fordi han har veigret sig ved at adlyde Knud, ligesom Faderen havde giort (119).

Knud den Store. Aar 1034.

Den

(119) Torfæi Hist. Norv. T. 3. c. 13. p. 216—219. Snorro i Oluf Helga S. c. 264. 265. Orkneyinga S. p. 44—48. W. Gemm. l. 6. c. 12. T. Walfingham Ypodigma Neustriæ p. 432. in Camdeni Anglicis. Wallingford p. 550. W. Malm. l. 2. c. 10. p. 70. Wanleji cat. in Hick. T. 2. p. 227. 237. Whartoni Anglia Sacra T. 1. p. 167. Alford T. 3. p. 507. Whart. Angl. Sac. T. 2. præf. p. 32. Wynne Hist. of Wales p. 83. Lel. itin. T. 8. p. 85. Ættar-Tal Noregs Konga n. 52. p. 222—224. n. 303. p. 273—277.

Knud den Store. Aar 1034

Den Polske Konge Miseco gik fra Forstanden, forblev nogle Maaneder i den Tilstand, og døde endeligen den 15 Martii eller den 10 Maji udi Posen. Hans Regiering og Minde var saa forhadt hos Undersaatterne, at de udjoge hans unge Søn Casimir, som derpaa begav sig til Saxen med sin Moder Richza, en Søster af Herman, der i næste Aar blev Erkebisp i Cøln, og en Dotter af Pfaltz-Greven Ezo, og af Mathild, Keiser Otho 2. Dotter Richza havde som en Fremmed stødt Polakkerne for Hovedet, ved at foretrække sine Landsmænd, og at ville nu regiere under sin Søn, som forhen under sin Mand. Siden var der i lang Tid stor Forvirring i Polen, og den christne Lære var der nær sin Undergang. Fra Saxen sendte Richza sin Søn til Paris for at studere, og gik han siden i Frankrige som Munk ind i Klosteret Clugny. En vis Maslav betiente sig af disse Uroligheder, og giorde sig til Herre af Masovien, og blev meget mægtig, saasom mange Polakker toge Flugten didhen. Han havde været Miseco's Mundskiænk. Miseco skal have givet sin Dotter til den flygtige Ungarske Prinds Bela, og tilligemed Pommern at raade over, hvilket da strakte sig langs Havet fra Oderen til Weixelen. — Saasom der nu var Krig mellem de Tydske og Leuticierne, et Folk, der forhen havde ikkun været halv Christent, men nu var igien gandske faldet til Hedenskabet, og havde ved Werben dræbt Grev Ludger, Thiodolf og Wolferat, med 42 andre, saa begav Keiser Conrad sig selv didhen. Begge Parter skiøde da Skylden paa hinanden for Fredsbrudet, og paastode Leuticierne at ville bevise det ved en Tvekamp, hvilken faldt saaledes ud, at den Christne blev dræbt af Hedningen, hvorpaa Leuticierne havde vidst strax overfaldet de Christne, om ei Keiseren havde selv været tilstæde. For at holde dem i Ave befæstede han derpaa Castellet Wer-

Werben, og tog de Saxiske Forster i Eed, at de eendrægteligen skulde imodstaae Leuticierne. — Herluin, fød udi Normandie 994, en Søn af Asgot, som var af Dansk Herkomst, og af Heloise; der var nær beslægted med Greven af Flandern, blev nu kied af Verden, og gik, endskiønt han var en tapper Kriger, udi Kloster, blev Munk, og stiftede det Kloster Burneville, som siden Aar 1040 henflyttedes til Bec, saa kaldet efter det Danske Ord Bæk, fordi en Bæk flod der forbi. Han døde 1078. — Om vore Nordiske Baranger eller Vareger, der tiente i Constantinopel, og vare Keiserens Liv-Gvarde, og omtrent ved den Tid anførte af den Norske Prinds Harald Sigurdsön, den hellige Olufs Halvbroder, fortæller Cedrenus følgende mærkelige Tildragelse: Paa den Tid, da Barangerne laae i Vinter-Qvarter i Thracien, skede det, at en Barange traf paa en eenlig Qvinde, og vilde overtale hende til sin Vilie, og som hun nægtede det, vilde han voldtage hende; Men hun snappede hans Sabel, og dræbte ham paa Stædet. Da dette blev bekiendt, samlede Barangerne sig, og ei alene kronede hende, men skiænkte hende endog alle den Dræbtes Efterladenskaber; ham derimod slængte de ubegravet bort i Følge den Lov, der nægter Selvmordere Begravelse. Heraf sees, at hvor meget de Nordiske vare eftergivende i Henseende til frivillig Utugt, saa kunde de dog ei lide Vold og Overlast; Dertil vare de alt for frie (120).

Knud den Store. Aar 1034.

(120) Annal. Hildesh. p. 727. Chr. Saxo p. 244. Wippo p. 439. 440. Kadlubko p. 13. Martinus Gallus p. 69. 70. Sommersberg p. 5. 21. Dlugossus l. 2. c. 186—192. H: Contr. p. 265. Calles T. 5. p. 313. 316. 317. Bouquet T. 11. p. 419. 35. 165. 166. 220. 223. Lanfranci opera p. 33. 34. 35. 36. Obituarium Merf. cit. in Langebeckii excerptis. Pontopp. gesta Danorum T. 1. p. 363—369. Cedrenus Part. 2. in Corp. Byz. edit. Venetæ T. 8. p. 575.

Knud den Store. Aar 1035.

Efter Julen begyndte Magnus sin Reise fra Novogrod, og kom til Aldeigeborg; han var da ei fuldt 11 Aar gammel, som Poeten Arnor Jarlaskald, der levede med ham, siger, og maatte have allerede været i det 12, saafremt han var fød 1023, hvilket synes at vise, at han ei er fød forend først i 1024; Om Vaaren, saasnart Isen gik op, drog han fra Aldeigeborg til Sverrige, og lagde an ved Sigtun med Skibe af 30 Roerbænke, efter Vidnesbyrd af de Skalde Arnor og Thiodolf. Da regierede Aunund (a) endnu i Sverrige. Astrid, den afdøde Kong Olufs Enkedronning, tog meget venligen imod sin Stifson Magnus, og lod strax stævne de Svenske til et talrigt Thing paa Haungran, hvor hun selv talede hans Sag paa det beste, forestilte og bad de Svenske at tage sig ham an, da hun agtede selv at følge med, og efter Evne at staae ham bi med Penge og Folk, saa at hun derfor vilde bære megen Venskab og Yndest for alle dem, der vilde følge ham; Men mange Svenske gave tilkiende, at de ikkun havde havt liden Gavn af deres Tog til Norge med hans Fader Oluf, og at dette spaaede ei heller meget Got, siden Anføreren kun var et Barn. Astrid gienmælede, at det var just nu billigt, at de hævnede

(a) I mine Forbedringer p. 92. har jeg vel antaget, at Emund, Aununds Broder, da regierede i Sverrige, som det og findes i Peringskiolds Udgave af Snorro T. 2. p. 2. og efter Torfæi Norske Historie T. 3. p. 220. i tvende Manuscriptet; Men da i Snorros nye Udgave T. 3. p. 2. staaer efter andre Manuscripter, Anund, og ligeledes i Clausens Danske Snorro p. 320, hvormed og Adam af Bremen l. 3. c. 15. istemmer, naar han lader Aunund døe langt hen i Svend Estrithsens Regiering, saa vil jeg nu heller med Lagerbring i S. R. H. T. 1. p. 268. holde for, at Aunund og ei Emund regierede, da Magnus kom til Sverrige. Hertil kommer, at efter Knytlinga-Saga c. 22. p. 38. maae Aunund endnu have regieret Aar 1044. Desuden kunde de Navne Aunund og Emund let forvexles.

hævnede deres Frænders Død, og at de burde som tapre Mænd ei forfærdes for Reisen. Hun bragte det endeligen saa vidt, at mange fulgtes med. Over dette har man endnu et Vers, giort hende til Ære af Sigvatur, og maae man ogsaa tilstaae, at hendes Gemyt har været meget got og ædelt, thi Oluf havde ei altid begegnet hende vel, og Magnus var avlet af ham med en anden, imedens han var i Ægteskab med hende. Den bekiendte Skald Sigvatur drog ogsaa med Magnus, og havde en Tid lang opholdt sig hos Astrid og hendes Broder Kong Anund, der havde foræret ham 10 Mark brændt Sølv. I den Tid havde han og flittigen adspurgt alle de Kiøbmænd, som komme fra Rusland til Sverrige, om Magni Tilstand. Siden opholdt han sig hos Magnus i Norge, og var i stor Agt hos ham. Nu gik Reisen for sig til Fods fra Sigtun igiennem Sverrige, Helsingeland og Jamteland, og stødte underveis mange Folk til Magnus. Han drog ned over Kiølen, og kom til det Tronhiemske, hvor Almuen tog vel imod ham. Ved hans Ankomst flyede alle Svends Mænd bort, og skede ingen Modstand, fordi Svend var Sønder paa i Landet. Magnus trængde derfor lige frem til Tronhiem, hvor han blev vel modtagen. Derpaa lod han stævne til Øre Thing, og blev af Bønderne antaget til Konge over gandske Norge, ligesom hans Fader Oluf havde været. Siden antog han Hofmænd, beskikkede Lehnshøvdinger, Fogder og Syssellmænd. Strax om Høsten bød han Leding ud over det hele Tronhiemske, fik et stort Tilløb, og drog derpaa Sønder ad med Floden. Kong Svend fik Tidende herom i Syd-Hordeland, og lod Budstikke udgaae paa fire Kanter, for at give tilkiende, at Folk og Skibe maatte udredes til at værge Landet med. De nærmeste Bønder komme. Svend talte kort, og forestilte om de vilde følge ham i Strid mod Magnus.

Knud den Store. Aar 1035.

Knud den Store. Aar 1035.

Efter Julen begyndte Magnus sin Reise fra Novogrod, og kom til Aldeigeborg; han var da ei fuldt 11 Aar gammel, som Poeten Arnor Jarlaskald, der levede med ham, siger, og maatte have allerede været i det 12, saafremt han var fød 1023, hvilket synes at vise, at han ei er fød forend først i 1024; Om Vaaren, saasnart Isen gik op, drog han fra Aldeigeborg til Sverrige, og lagde an ved Sigtun med Skibe af 30 Roerbænke, efter Vidnesbyrd af de Skalde Arnor og Thiodolf. Da regierede Aunund (a) endnu i Sverrige. Astrid, den afdøde Kong Olufs Enkedronning, tog meget venligen imod sin Stifsøn Magnus, og lod strax stævne de Svenske til et talrigt Thing paa Haugran, hvor hun selv talede hans Sag paa det beste, forestilte og bad de Svenske at tage sig ham an, da hun agtede selv at følge med, og efter Evne at staae ham bi med Penge og Folk, saa at hun derfor vilde bære megen Venskab og Yndest for alle dem, der vilde følge ham; Men mange Svenske gave tilkiende, at de ikkun havde havt liden Gavn af deres Tog til Norge med hans Fader Oluf, og at dette spaaede ei heller meget Got, siden Anføreren kun var et Barn. Astrid gienmælede, at det var just nu billigt, at de hævnede

(a) I mine Forbedringer p. 92. har jeg vel antaget, at Emund, Aununds Broder, da regierede i Sverrige, som det og findes i Peringskiolds Udgave af Snorro T. 2. p. 2. og efter Torfæi Norske Historie T. 3. p. 220. i tvende Manuscripter; Men da i Snorros nye Udgave T. 3. p. 2. staaer efter andre Manuscripter, Anund, og ligeledes i Clausens Danske Snorro p. 320, hvormed og Adam af Bremen l. 3. c. 15. istemmer, naar han lader Aunund døe langt hen i Svend Estrithsens Regiering, saa vil jeg nu heller med Lagerbring i S. R. H. T. 1. p. 268. holde for, at Aunund og ei Emund regierede, da Magnus kom til Sverrige. Hertil kommer, at efter Knytlinga-Saga c. 22. p. 38. maae Aunund endnu have regieret Aar 1044. Desuden kunde de Navne Aunund og Emund let forvexles.

hævnede deres Frænders Død, og at de burde som tapre Mænd ei forfærdes for Reisen. Hun bragte det endeligen saa vidt, at mange fulgtes med. Over dette har man endnu et Vers, giort hende til Ære af Sigvatur, og maae man ogsaa tilstaae, at hendes Gemyt har været meget got og ædelt, thi Oluf havde ei altid begegnet hende vel, og Magnus var avlet af ham med en anden, imedens han var i Ægteskab med hende. Den bekiendte Skald Sigvatur drog ogsaa med Magnus, og havde en Tid lang opholdt sig hos Astrid og hendes Broder Kong Anund, der havde foræret ham 10 Mark brændt Sølv. I den Tid havde han og flittigen adspurgt alle de Kiøbmænd, som komme fra Rusland til Sverrige, om Magni Tilstand. Siden opholdt han sig hos Magnus i Norge, og var i stor Agt hos ham. Nu gik Reisen for sig til Fods fra Sigtun igiennem Sverrige, Helsingeland og Jamteland, og stødte underveis mange Folk til Magnus. Han drog ned over Kiølen, og kom til det Tronhiemske, hvor Almuen tog vel imod ham. Ved hans Ankomst flyede alle Svends Mænd bort, og skede ingen Modstand, fordi Svend var Sønder paa i Landet. Magnus trængde derfor lige frem til Tronhiem, hvor han blev vel modtagen. Derpaa lod han stævne til Øre Thing, og blev af Bønderne antaget til Konge over gandske Norge, ligesom hans Fader Oluf havde været. Siden antog han Hofmænd, beskikkede Lehnshøvdinger, Fogder og Syssélmænd. Strax om Høsten bød han Leding ud over det hele Tronhiemske, fik et stort Tilløb, og drog derpaa Sønder ad med Floden. Kong Svend fik Tidende herom i Syd-Hordeland, og lod Budstikke udgaae paa fire Kanter, for at give tilkiende, at Folk og Skibe maatte udredes til at værge Landet med. De nærmeste Bønder komme. Svend talte kort, og forestilte om de vilde følge ham i Strid mod Magnus.

Knud den Store. Aar 1035.

 Hans

Knud den Store. Aar 1032. Hans Tale behagede dem ei meget, og de svarede ei stort dertil. Derefter talede de Danske Hovdinger langt og vel, forestillede Magni Barndom, Knuds store Magt, og hvorledes han ved Danmarks Kræfter alene havde bragt England, Skotland, og flere Lande under sig, hvorpaa nogle af Bønderne svarede, at de vilde følge med, nogle nægtede det, nogle tauge, og nogle gave aabenbare tilkiende, at de vilde slaae sig til Magni Partie. Svend sagde da, at som der ikkun vare faae Bønder tilstæde, og da nogle sagde aabenbare, at ville følge Magnus, saa var det ikke sikkert at stole paa de faae, og at drage i Strid med dem, hvorfore det vel blev raadeligst, at fare til Danmark, hvor man kunde lide paa Folket, og faae Magt nok til at vinde Norge igien. Dette Raad bifaldtes af alle, Seil bleve satte til, og Svend drog Øster ved Landet lige til Danmark, hvor hans Broder Hardeknud tog vel imod ham, og bad ham regiere med sig, hvilket Tilbud Svend imodtog. Saa ædelmodigt, hvorvel ikke tienligt for Staterne, tænkte da nær Beslægtede, og saa villige vare de til at husvale ulykkelige Konger. Under Svends Regiering skal der have været bestandig Dyrtid i Norge, hvorfor Sigvatur siger i et Vers, at Folk maatte da spise Oxemad, og fik ikke Korn. Dette giorde og de Norske meget misnøiede. Efter Svends Flugt drog Magnus om Høsten frem lige til Rigets Grændser ved Sverrige, og blev vel imodtaget af alle. Saaledes fik de Danskes Herredømme Ende i Norge, efterat det ikkun havde varet i 7 Aar, og kunde de siden ei fæste Fod der forend efter 350 Aars Forløb, da Dronning Margrete foreneede begge Riger under eet Hoved, hvilket har vedvaret indtil vore Tider. Om denne mærkelige Statsforandring har Thiodolf Skald saaledes siunget: „Ørnekloers Farver, du fra Sverrig Veien traadde, Mægtig Konge!

en

„en stor Hær fra Østen til Norge fulgde. Men Svend, sandelig „fra Riget forraaden, Undflydde; Alfifes Søn Siden ud af „Landet rømde." I Anledning af dette haves og følgende Vers om Kalf af Biarne Guldbraaskald: „De unge Førster du lodst „faae Den Arvedel dennem burde; Men Svend maatte, det er „sandt, Kun Dannemark beholde. Den ærekiære Magnus, „Kalf! du visede fra Garde Til Landet, og at han Riget fik, du „forvoldte." At det Danske Herredømme var forhadt i Norge, var intet Under, da Poeten Sigvatur fortæller, at der ved dets Skyld var saadan Hunger i Norge, at Folk maatte behielpe sig med Hunde-Føde, og at den Tid derfore lignedes med Gunhilds Konge-Moders. De Rige bleve og paa adskillig Maade forfulgte, og belagde med Pengeboder; og for alt dette fik Alfifa Skyld. Af alle en Regents Pligter bør ingen være ham helligere, end at sørge for sit hele Folks Underholdning, og af alle Kræfter at afværge Dyrtid og Mangel. For dette og for Forsvar have Menneskene bortgivet deres Frihed, og sat deres Brødre paa Thronen. Da Knud fik at vide at Magnus agtede sig til Norge, sagde han: I næste Sommer faaer jeg ikke Roe, saafremt den Digres Søn er kommen til Norge. Harald, Olufs Halvbroder, fulgte ei sin Brodersøn Magnus paa dette Norske Tog, thi han var alerede Aaret, om ei tvende Aar, tilforn draget til Constantinopel, hvor han indlagde sig i de Grækiske Keiseres Tieneste et stort Navn ved sin Tapperhed og sine Seiervindinger. Til dette Aar henfører Langebek i sit utrykte Diplomatiske Værk et Angel-Saxisk Brev om et Shire- eller Grevskab-Mode i det Herfordske udi Overværelse af Bisp Ethelstan (a), de Aldermænd, eller

Knud den Store. Aar 1035.

(a) Han var Bisp i Herford, og døde 1055.

Knud den Store. Aar 1035.

eller rettere Grever, Ranig og Edvin, Thurkil Hvide, Tofig Prude, begge Danske Herrer, den Scir- eller Vice-Greve Bryning, og adskillige Thani, angaaende en Trætte mellem en vis Edvin og hans Moder Enneawne, hvorover hun giorde ham arveløs, og skiænkede alle sine Midler til sin Frænke Leoflede, Thorkil Hvides Hustrue. Saasom Gunhild (a), Knuds Dotter, var nu mandvoxen, og derhos meget deilig, saa at mange friede til hende, saa besluttede Knud at giøre Ende paa den engang begyndte Sag i Henseende til hendes Forlovelse med den Tydske Kong Henric, en Søn af Keiser Conrad; Til den Ende sendte han Gesandtere til Keiseren, som truffe ham i Barenberg, et Keiserligt Slot udi det nu værende Wolfenbüttelske, ei langt fra Byen Lutter, hvor Conrad holdt Pindsefæsten, og hvor Gunhild blev eedelig tilsagt den unge Henric. Efter dette lod Knud hende føre til Skibs til Danmark (b), og blev hun fulgt af alle de Engelske Store

(a) At Knud kaldte sin Dotter Gunhild og ikke Sigrid, viser uovervindeligen, at Gunhild var hans Moder; thi hvorfor kaldte han ellers ikke Sigrid op, heldst han ved saadant maatte støde den Svenske Kong Oluf for Hovedet, som i saa Fald havde været hans Halvbroder, men nu vare de ikkun sammenbragte Brødre.

(b) Da nogle tilskrive Knud hendes Udfærd, og andre Hardeknud, saa har jeg søgt paa denne Maade at foreene disse stridige Beretninger, nemlig at Knud sendte hende til Danmark, og Hardeknud derpaa til Tydskland, hvor hun vidst ei kom førend 1036. Wilhelm af Malmesbury lader hende udsendes efter Faderens Død af Hardeknud, og dog geleides af de Engelske Herrer til Skibs. Da nu Tilstanden var efter Knuds Død saaledes i England, at hendes Halvbroder Harald, der hadede hendes Moder Emma og alle dennes Børn, vidst ikke havde afferdiget hende med saadan Pragt, saa kunne disse stridige Beretninger ei bedre foreenes, end paa den Maade jeg haver antaget. Underligt er det vel, at man lod hende gaae saa langt til Skibs, men rimeligen har Knud havt

Store om Bord, med saadan Pragt, at saavel Kongens Skatkammer, som deres egne Rigdomme derved bleve udtømmede. Wilhelm af Malmesbury, ja Mathæus af Westmünster vidne, at Viser bleve endda i deres Tid siungne herom paa Gader, i Giæstebuder og i Vertshuse, næsten 300 Aar efter. Efter nogle Skribenter synes det og vidst, at hun fik en meget rig Udstyr af Guld, Sølv, Ædelstene, Klæder, Heste. Af de Normaniske Skribenter har jeg forhen anført, at Knud var alerede syg i forrige Aar; Efter Knytlinga-Saga blev han det først i dette Aar, og var hele Sommeren plaget med Gulsot. Mig forekommer det rimeligt, at han haver taget sig sin Søn Svends Uhæld meget nær. De Engelske Skribenter ville, at han for sin Død beskikkede Svend til Konge i Norge, og Hardeknud i Danmark, hvilken sidste Mathæus af Westmünster og Thomas Rudborne vil, at han endog lod krone. Er dette rigtigt, da har han været den første Danske kronede Konge. Saafremt Knud skulde have beskikket dette, saa maae det ikkun have været en Fornyelse og Igientagelse af hans Villie, saasom det er uimodsigeligt, at de begge havde alerede længe regieret i disse Riger, ja Svend endog misted sit forend Faderen døde. Kroniken af Mailros, ja Adam af Bremen og vor Saxo ville, at Knud beskikkede sin Søn Harald til Konge i Engelland efter sig, dog dette er aabenbare urigtigt, hvilket vises derved, at Kongevalg først skede i Engelland efter Knuds Død, at han alerede engang havde udnævnt Hardeknud til sin Efter-

Knud den Store, Aar 1035.

havt i Sinde at komme Aaret efter til Danmark, og da selv at føre hende til sin Brudgom; Nu kunde han ikke reise formedelst sin Svagelighed. Mathæus af Westmünster vil, at Hardeknud har først 1041 sendt hende til Tydskland, men da var hun alerede længe død.

Knud den Store. Aar 1035.

Efterfølger der, og at han alt for meget elskede Emma, ja stod under hendes Herredømme, at han skulde rokke det hende givne Løfte, og gaae hendes Søn forbi. Imidlertid kommer det mig rimeligt for, at Haralds Partie haver udspredet saadant Rygte, for derved at bestyrke hans Sag. Langt rimeligere er det, at Knud kan have beskikket Harald til Konge over den Deel, han eiede i Skotland, dog under sin Høihed som Over-Konge, ligesom alle hans andre Sønner, hvilket Forfatteren af Knytlinga-Saga fortæller. Naar Fordun vil, at Knud beskikkede Ethelreds og Emmæ Søn Edvard til sin Eftermand i Engelland, da vise alle Omstændighedet, at det er urigtigt. Saa meget er vidst, at Knud døde efter en langvarig Sygdom udi Sceaftesbury (a), Natten imellem den 12 og 13 November, og ei St. Leonards Aften, det er den 5 November, som Wilhelm Thorne vil. Knytlinga-Saga siger, at han døde i Morstr, *hvilket uden Tvil er giort af* Begravelsessted i et Kloster, Mynster, Monasterium. Hans tidlige Død beklagedes meget, heldst af hans Dronning, af Bisperne, Munkene, Clerkerne, de Fattige og de Store, saa siger Emmæ Lovtaler, og Wilhelm af Malmesbury beretter, at Emma havde ei alene i levende Live mest elsket Knud, men blev ved at berømme ham endog efter Døden, fremfor sin første Mand Ethelred.

(a) Af Domesday anfører Coker i Survey of Dorset p. 91. at der i Edvard Confessors Tid vare i Sceaftesbury 104 Huse tilhørende Kongen; Byen var frie for al Tieneste til Kongen, og gav kun 2 Mark Sølv til Kongens Huskarle for 20 Hider. Der vare 3 Montmestere. Nu (under Wilhelm Conqvæstor) vare der kun 66 Huse, og vare 38 ødelagde. I Edvards Tid havde Abbedissen der 153 Huse, men nu vare der kun 111, og 42 laae øde. Abbedissen havde 151 aabne smaae Flekker, 20 øde Pladser (saa forklarer jeg de mørke Ord manus vacuas), og enhver værd (eller som indbragte) 60 Skilling.

red. Om hans Dødsaar kan være Trætte, enten det bør henføres til dette 1035, eller 1036, men jeg haver efter overveiende Grunde anførte i Anmærkningen (a) antaget 1035. Knud var ei ældre

Knud den Store. Aar 1035.

(a) Grundene for 1036 ere 1) at gode Engelske Skribenter, som Wilhelm af Malmesbury, Henric af Huntindon, den Saxiske Krønike, Radulph de Diceto, Bromton, Knyghton, Ranulph Higden, lade ham regiere i 20 eller næsten 20 Aar; Da det nu er unægteligt, at Freden mellem Edmund og Knud blev sluttet sidst i October 1016, og den første dræbt den 30 November i samme Aar, hvorpaa Knud blev alene Konge, saa sees heraf, at de som tillegge ham 20, eller næsten 20 Aar, hvilket er det samme, lade ham døe 1036. Dog Wilhelm igiendriver sit eget Vidnesbyrd, i det han siden lader Harald, Knuds Eftermand, regiere i 4 Aar og 4 Maaneder, og døe i April, og derpaa Hardeknud i 2 Aar, mindre 10 Dage, og ham døe 1042, og have Edvard til Eftermand. Da nu Hardeknud døde i Junii, og rigtig nok 1042, og Harald den 17 Martii 1040, saa følger heraf, at Knud maae være død 1035, og ikke 1036, og at Wilhelm haver regnet Haralds Regimente lige fra hans Faders Dødsdag af, hvilket dog er urigtigt. Samme Indvending kan og giøres mod Henric af Huntindon, thi han lader og Harald regiere i 4 Aar og 4 Maaneder, og Hardeknud i 2 Aar. Hvad Ingulph angaaer, som er den alleræidste Skribent, der haver noget i Henseende til Knuds Dødsaar, da han selv døde Aar 1109, saa siger han p. 809, at Abbed Oskeril af Croyland døde 1005 den 21 October, at hans Eftermand Godric sad i 14 Aar, og døde i Knuds 2 Regierings-Aar, den 19 Januarii, altsaa rimeligen 1019, hvilket altsammen viser, hvorledes de gamle Skribenter have regnet fulde Aar, endskiønt meget fattedes i dem, eller og endel var over dem, thi efter dette har Godric i det længste siddet i 13 Aar og 3 Maaneder, og 1019 den 19 Januarii var Knuds tredie Regieringsaar alerede begyndt, og han havde hersket i 2 fulde Aar, og langt hen i den anden Maaned. Da Brithmer, Godrics Eftermand, havde siddet i 18 Aar, døde Knud efterat have hersket næsten i 20 Aar. Af begge Dele er det klart, at Ingulph har anseet 1036 for Knuds Dødsaar. Men da han selv p. 905. siger, at Harald regierede i 4 fulde Aar, og Hardeknud i 2, sampt at Edvard blev kronet 1043 i Paasken, saa nedriver han selv sin Satning, thi det er vidst, at

Knud den Store. Aar 1035. ældre end 40 Aar, da han døde, hvorfor hans Død hel vel kaldes tilig af Aarbøggerne i Hildesheim. Det er en forunderlig Beregning, Saxo har, at Knud skulde være død i Beleiringen af

at Harald døde 1040 den 17de Martii, og at Knud døde den 12 eller 13 November, altsaa kan Knud ei være død 1036, men 1035, naar Harald skal have regieret i 4 fulde Aar. Hertil kommer en Omstændighed, som betager Inguiph meget af sin Troværdighed, endskiønt han er den ældste, nemlig at han beretter, at Hardeknud var i Engelland, da Faderen døde, da dog alle andre Skribenter eenstemmigen vidne, at han var fraværende i Danmark. Hvad den Saxiske Kronike angaaer, da kuldkaster den og sit eget Vidnesbyrd ved at tillegge Harald et Regimente af 4 Aar og 16 Uger, og end mere ved at lade ham døe 1039, og Hardeknud 1041 efter et Regimente af 2 Aar, mindre end 10 Dage, da dog alle andre lade Hardeknud døe 1042, og man har Diplomata af ham fra dette Aar. Skulde Harald være død den 17 Martii 1039 efter et Regimente af 4 Aar og 16 Uger, da maatte Faderen være død 1034, et Aar ingen har uden *Annales Menevenses i Whartoni Anglia Sacra* T. 2. p. 648, og maaskee Hemmingi *Chartularium* p. 370, og Edvardi forfalskede Love hos Lambard p. 150, der begge tillegge Knud kun en Regiering af 18 Aar; Dog alt dette strider imod alle gode Skribenter, og imod Tingenes Følge. Det er altsaa klart, at den Saxiske Kronike imodsiger sig selv, og at dette ellers gode Skrift her mærkeligen vildfarer. Hvad alle de andre Engelske Skribenter angaaer, da ere de vel ikke uden Fortieneste, især Bromton, men dog for nye til at legge nogen Vægt til 1036. 2) Udenlandske Skribenter, Adam af Bremen, Alberic, og en Ubenævnt hos Westphal T. 1. c. 1412. have og 1036; enten omtale, eller og pege de paa det. Hvad den første angaaer, da synes han vel at være af stor Betydenhed, siden han skrev kun omtrent 40 Aar efter Knuds Død, og han tillegger Knud et Regimente af 22 Aar i Danmark, England og Norge; Vil man nu forstaae dette, som man bør, kun om det første Rige, saa synes 1036 at komme ud, thi han blev Konge efter sin Fader Svend 1014 i Februarii; Men, naar betænkes, at samme Adam tillegger Harald, Knuds Søn, kun et Regimente af 3 Aar, lader Keiser Conrad døe i den Hamborgske Erkebisp Bezelini 6 Aar, det er 1041, da dog Conrad døde 1039, og vil, at

af Rouen. Hvorvel han fortæller det med mange Omstændigheder, saa er det dog gandske urigtigt, og hel uvidst, hvorfra han har taget det. Udi det gamle Kloster til Winchester, indviet

Knud den Store. Aar 1035.

at Knud og den Svenske Kong Oluf døde ved samme Tid, saa sees letteligen heraf, hvad man kan lide paa hans Tidsregning. Hvad de tvende andre Skribenter angaaer, da ere de for nye til at kunne være af nogen Vægt i saa tvistig en Sag. Den Restvedske Krønike hos Langebek T. 1. p. 368, som ender med Aar 1300, antager ogsaa 1036. 3) Vilde det være af stor Vægt, at der i Evidentiis ecclesiæ cantuariensis c. 2223. anføres tvende Diplomata, det ene af Thored, og det andet af Halden, begge i Knuds Overværelse, og som begge henføres til 1036, dersom der ikke i samme Skrift c. 2224. forekom et andet under 1038, hvorved Knuds Præst Ædsin paatog Munkedragt i Canterbury, og nok et af samme Aar, hvorved Knud skal have skienket Folkestan til Christkirke i Canterbury. Dette er aabenbare urigtigt, thi ingen lader ellers Knud leve til 1038, og ingen senere end 1037, som Sprottus p. 111, Thorne c. 1738, og en Ubenævnt hos Ludwig T. 9. p. 19, hvilke alle ere sildige, korte, og unøiagtige Skribenter. Det bliver derfor troligt, at en har læst, eller skrevet MXXXVI i Stedet for MXXXIII, som let kan skee, heldst naar nogle af Bogstavernes nederste Spidser have været utydelige, eller staaet skieve imod hinanden. Imidlertid haver dette Diploma af 1036 giort saadan Virkning paa Torfæus H. Norv. T. 3. l. 3. c. 16. p. 224. 225, at han derfor haver anseet 1036 for Knuds Dødsaar, endskiønt han forhen havde anført meget gode Grunde for 1035. Disse og flere Grunde, hvilke jeg ikke vil igientage, have og bevæget mig til mine Forbedringer p. 95. og i Afhandlingen om Svend Tveskiegs Dødsaar p. 108, hvor jeg har grundet mig paa Slutninger, tagne af de Normaniske Skribenter, at antage 1096, hvilke meget derved svækkes, at Bouquet T. 11. script. rer. Gall. p. 40. not. a. holder med god Grund for, at c. 8—14. ere af en senere indsatte i Wilhelmi Gemmeticensis historia, og just i disse Capitler tales om Knuds Død. Imidlertid da anseelige gamle Skribenter have 1036, saa er det intet Under, at de nyere have i hobetal antaget det, saasom Hamsfort hos Langebek T. 1. p. 38, Ericus Olai p. 173, Des Roches T. 1. p. 141, Pontoppidani Annales Danici T. 1. p. 115, Svaningii chronologia p. 71, Beringii Florus Dani-

Knud den Store. Aar 1035.

viet St. Peder til Ære, blev han jordet. Didhen gav han en Jord af 3 Huder kaldet Hille, og en stor Baar til at bære St. Birini Levninger paa, og en Sølv Lysestage med 6 Armer. Efter af

Danicus p. 219, Gebhardi 4to. p. 433. 8vo. p. 545, Hojer Dänem. Geschichte Tab. II, Abny p. 28, Messenii Scondia T. 1. p. 83. T. 15. p. 17, Wagner p. 180. i Guthries allgem. Welt-Gesch. T. 16. Abth. 1, Dalin S. R. H. T. 1. p. 655, Holberg Danske Hist. T. 1. p. 148. Dog har Mallet i Abregé de l'histoire de Danemarc Partie 1. p. 17 og 18. det Aar 1035, og ligeledes allerede Peder Clausen i sin Danske Oversættelse af Snorro p. 321. Ramus i Norriges Historie p. 166. Milton Hist. of Britain p. 314. 315. Men nu ville vi høre Grundene for 1035: 1) Ligesaa mange, og ligesaa gamle, Ingulph undtagen, Engelske Skribenter have 1035, som 1036, nemlig Simeon af Durham c. 179. i sin Engelske Historie og l. 3. c. 9. col. 33. i Kirkehistorien af Durham. Dette Vidnesbyrd er af stor Vægt, thi Simeon skrev ved 1120, og han er overeensstemmende med sig selv, thi han lader den Skotske Kong Duncan drage mod Durham Aar 1040, *da Harald regierede paa 5 Aar*, og han lader Knud døe den 12 *November paa den* fierde Dag i Ugen, det er Onsdag, om hvilken Torfæus T. 3. p. 224. viser, at den alene indtreffer 1035 ved denne Tid. Florentius af Worcester, som slutter med Aar 1117, lader og Knud døe 1035 paa en Onsdag den 12 November. Senere, men gode, Skribenter, Matthæus af Westmünster, Roger af Hoveden, Alnredus Beverlacensis p. 118, Krønikerne af Mailros, Burton og Burg have ogsaa 1035; Ja Krøniken af Winchester selv i Whartoni Anglia sacra T. 1. p. 290, hvilken ei saa let har kunnet vildfare, saasom Knud blev begravet i et Kloster der, og gav did adskilligt Gods paa sit yderste, i hvilken Henseende Munkene vare flittige i at optegne Dødsdag og Aar. Ja Fordun, den Skotske Skribent, sigter vel og l. 4. c. 44. p. 687. til 1035, naar han skriver: Duncan blev Konge i Skotland 1034, i Conrads 10 Aar, i Duncans andet døde Knud, hvis Søn Harald regierede 5 Aar, samme Aar Knud døde, døde ogsaa Robert Hertug i Normandie, en Beretning mange andre Skribenter ogsaa have. Da det nu er vidst, at Robert døde 1035, saa maae og Knud være død 1035. Fordun tillegger Harald 5 Aar, fordi han regierte paa femte, og venteligen, fordi Fordun

al Anseende er Knuds Grav ei mere til, thi først lod Richard Fox, Bisp af Winchester, da Klosterne bleve ophævede, alle de Saxiske Kongers Ben, som laae begravne paa bemældte Sted, optage

Knud den Store. Aar 1035.

dum vidste, at Knud døde 1035, og Harald 1040. 2) Af udenlandske Skribenter Godellus hos Bouquet T. 11. p. 283, Munk i Limoges, som skrev ved Aar 1150, og hvis Vidnesbyrd faaer Vægt ved det han levede i Aqvitanien, der havde saa megen Omgang med Knud. Den Saxiske Annalist hos Eccard T. 1. p. 463. og Bouquet T. 11. p. 640, en Skribent der ender med 1139; Aarbøggerne af Hildesheim hos Bouquet T. 11. p. 213, hvilken viser, at hvad der forekommer fra 990 til 1040 er skrevet af en samtidig Forfatter, og siden fortsat af andre til 1135; Dette giver en stor Troværdighed til denne Skribents Ord, at 1035 blev Knuds Datter forlovet med Keiserens Søn, og at Knud selv døde samme Vinter. 3) Dersom man kunde lide paa den Liste af alle Abbeder i England hos Spelman i Glossario Archaiologico p. 4. og som er forfærdiget i Edvardi 3. fierde Regieringsaar, saa blev og 1035 rimeligen Knuds Dødsaar, thi her siges, at Harald stiftede Klosteret Waltham 1036, som han neppe i den Uvished om Riget har kunnet giøre, dersom Knud først er død 1036 den 12 November, men hel vel om han er død 1035. 4) Af vore egne Nordiske Skribenter henføre alle Islandske Annaler, een undtagen, Knuds Død til 1035. Hos Snorro siger Poeten Arnor, at Magnus var et fuldt 11 Aar, da han drog fra Rusland, da han nu er fød først i 1024, saa maae han være kommen til Norge 1035, og samme Høst døde Knud efter Snorro i Magni Godes Saga c. 6, efterat have regieret 7 Aar i Norge, hvor han vidst kom til Regimentet 1028, og var Knud 40 Aar gammel, da han døde, som Snorro siger. Da jeg nu forhen haver efter rimelige Grunde antaget, at Knud er fød 995, saa maae han herefter være død 1035. En af vore Krøniker, som slutter med 1286, lader og Knud døe 1035; See Langebek T. 2. p. 434. 5) Endeligen viser hans Søns Haralds Regimentes Tid, at han maae være død 1035, thi Harald døde 1040, og alle tillegge ham et Regimente af 5 eller paa femte Aar, af 4 Aar og 4 Maaneder, eller og 16 Uger, men nogle kun af 4 Aar, venteligen fordi de alene regne fulde Aar, hvorefter Knud umulig kan være død 1036. Sprottus, Rudborne og Heming alene tilskrive ham

Knud den Store. Aar 1032.

tage og legge i Blye-Kister, med Skrift paa enhver, hvoraf man kunde see, hvis Konges Been derudi hvilede. Alle disse Kister lod han sætte paa en Muur af treflig Bygningskonst, som ind-

ham en Regiering af 4½ Aar, og en Ubekiendt i Lelandi collectaneis T. 4. p. 85. ikkun 3 Aar, hvormed ogsaa Adam af Bremen overeensstemmer, men hvilket er vidst ganske urigtigt. Imidlertid var intet ønskeligere, end om vi havde Diplomata fra Kongerne Knud og Harald af 1035 og 1036. Aarbøggerne af Esrom hos Langebek T. 1. p. 236. henføre Knuds Død til 1037, men virkeligen til 1039, da de lade ham døe samme Aar som Keiser Conrad. De lade ham og p. 235. komme 1007 til Regieringen efter Faderen Svend. Erici Krønike lader ham p. 159. heel urigtigen regiere i 33 Aar. Et Islandsk Fragment hos Langebek T. 2. p. 427. henfører hans Død til Aar 1034, og vil, at han havde regieret 27 Aar i Danmark, 24 i England, og 6 i Norge, et Tal de fleste Islændere have, undtagen at de tillegge ham 7 i det sidste Rige. Da og dette Fragment *giver ham kun 10 Aar da Faderen* døde, saa sees heraf, at det *holder med de fleste Islændere i at tillegge* ham kun en Alder af 37 Aar, da dog Snorro, den *fornemste Islandske* Historieskriver; retteligere tilegner ham 40. Langebek haver T. 2. p. 517. 518. not. b. fortrefligen samlet, og critisk bedømt Aaret og Dagen af Knuds Død, og bifalder det Aar 1035. Thomas Sprottus p. 111. vil, at Knud først er død 1037. Naar Otterbourne p. 84. lader Knud regiere i 19 Aar, saa synes det, at han lader ham døe 1035, ligesom og undertvinge Skotterne 1032, naar han lader det skee i hans 16 Regieringsaar, hvorimod den Engelske Kong Edvard I. p. 101. hos samme Skribent, henfører dette Tog i sit Brev til Paven uden Tvil til 1031, naar han lader det gaae for sig i Knuds 15 Regieringsaar. Dette Sted af Edvards Brev er meget bedærvet hos Rossus p. 178. Naar en Ubekiendt bag ved Edvard Confessors Love hos *Wilkins p.* 210. siger, at Knud døde da Wilhelm regierede i Normandie, saa kan dette passe sig baade paa 1035 og 1036, thi Robert, Wilhelms Fader, døde om Sommeren 1035, og Knud først den 12 November. Hos Smith i Catalogus over de Cottonianske Manuscripter forekommer *p.* 63. en kort Krønike fra Knud, det er Aar 1035, og til 1286, hvoraf sees, at dens Forfatter har henført Knuds Død til 1035. Langtoft i sin

indsluttede Kirkens forreste og sydlige Deel af Choret. Her stode de i Roe indtil den 14 December 1642, da Wilhelm Waller, en af Parlementets Feltherrer, ødelagde disse Graver, nedkastede Blye-Kisterne, og strøede Kirken over med de døde Kongers Been. Hvad man af dem har kunnet igien samle, er bleven ført til Oxford, og forvaret i et Giemme ved Bibliothequet, dog skal, som Stevens beretter, endnu tre Kister være i Winchester med Malning, Udhugning og Forgyldning, og en Krone oven paa hver. Paa en af dem, som er af Træe, og staaer øverst paa ovenmældte Muur, staaer: In hac & altera e regione cista, ossa sunt Cnuti & Rufi Regum; Emmæ Reginæ, Winæ & Alnulphi Episcopor. Forhen skal der have staaet: Hic jacent ossa Cnutonis, & Willielmi Rufi, hvilken rimeligen er bleven sat efter 1642. Troligt bliver det, at man haver samlet endeel Been sammen, saa got som man kunde

Knud den Store. Aar 1035.

i sin Krønike paa Vers p. 51. henfører Knuds Død til 1036. I Henseende til den Forskiæl, som er imellem den Engelske og Islandske Tidsregning angaaende Svend Tveskiegs Dødsaar, og deraf flydende Aar af den hellige Olufs Ankomst til Norge, har Wilde allerede i sin Indledning til Puffendorf T. 2. p. 401—403. 421. handlet grundigen, alene han ikke havde havt nødig med Adamo Bremensi at tillegge Oluf kun et Regimente af 12 Aar i Norge, da man gierne kan forene de 15 Aars Regimente, den samtidige Skald Sigvatur tillegger ham, med Tingenes Følge, naar man kun antager dem for 14 fulde Aar, og at have begyndt paa det 15. Naar Johannes Glastoniensis T. 1. p. 148. siger, at Knud regierede næsten i 19 Aar udi Engelland, saa antager han derved 1035 for hans Dødsaar, thi alle Engelske Skribenter ere eenige i at han sidst i 1016 blev Regent over gandske England. Naar n. 325. 4to. blant Arnæ Manuscripter siger p. 700. efter min Udskrift, at Gunhild, Knuds Dotter, døde 3 Aar efter hendes Fader, saa antager han og derved 1035 for hans Dødsaar, thi af Wippo, en samtidig Skribent, sees, at hun døde 1038. Mallet i Histoire de Danemarc T. 1. p. 69. antager det uden Tvil rigtige Aar 1035 for Knuds Død.

Knud den Store. Aar 1035.

kiende, og efter rimelig Gisning anseet dem for Een af ovenmeldte Personer. Midt udi Choret saae Willielmi Rufi Ligsten. Saaledes fandt Rajus Sagen Aar 1662 den 15 Julii. Omtrent 1752 fandt man ved at nylegge Chor-Gulvet tæt ved Rufi Kiste en af Steen lige under Gulvet med et helt Beenrad i, som nogle ansaae for Knuds, men andre, og uden Tvil rettere, for Henriks af Blois (121).

Ingen kan nægte, at Knud var den mægtigste Konge i Norden udi sin Tid, ja at Danmark, og Engelland med, har aldrig,

(121) Snorro i Magni Godes Saga c. 1—6. 10. 11. Annal. Isl. Mss. n. 410. 412. 413. 417. 424. 427. som henfører Knuds Død til 1036, men dog Magni Regierings Begyndelse til 1035, og kommer det første vel deraf, at de, og de alene, henføre Svends Norske Regierings Begyndelse til 1031, og Tryggves Død til 1034, da alle andre henføre det første til 1030, og det sidste til 1033. *Torfæi Hist. Norv. T. 3. l. 3. c. 15. 16. p. 220—223. Hickesius ad Shawerum p. 2. 3. W.* Malm. l. 2. c. 11. 12. 13. p. 76. 77. 80. Id. De Gestis Pontif. l. 4. p. 286. Gibson de Præsul. Angliæ p. 478. Annal. Hildesh. p. 727. H. Hunt. p. 364. Rog. de Hov. p. 437. Ingulph. p. 894. Chr. Sax. p. 154. Emmæ Enc. p. 173. W. Gemm. l. 7. c. 8. p. 271. S. Dun. c. 175. Rad. de Diceto c. 468. 469. Bromton c. 914. W. Thorn. c. 1783. Knyghton c. 2325. Ran. Higden c. 276. Fordun l. 4. c. 44. Chron. de Mailros p. 156. M. West. p. 209. 211. Rudborne in Whartoni Angl. Sac. T. 1. p. 233. Æsi Noregs Konunga inter Mss. Arnæ n. 306. 4to. p. 24—32. Fordun fol. T. 1. l. 5. 10. p. 254. Ray's remains p. 305. F. Vig. p. 622. Chr. de Burgo p. 38. Knytlinga-Saga c. 17. 18. Gram in Meurs. c. 196. not. a. Lang, T. 2. p. 494. not. 2. Suhms Forsk. p. 94—96. *Rob.* de Monte p. 722. Saxo l. 10. p. 200. 201. Annales eccl. Wint in Anglia Sacra Whartoni T. 1. p. 290. Monast. Angl. T. 1. p. 21. 33. Englische Biographie T. 2. p. 46. Saxo l. 10. p. 196. Lelandi coll. T. 1. p. 25. 126. Cambd. Brit. Jat. p. 192. Stevens Monast. Angl. T. 1. p. 219. 220. Arnæ n. 325. 4to. p. 173.

aldrig, hverken for eller siden, havt hans Mage i Magt, hvorfor og Saxo siger, at hans Navn tog stedse til, da derimod de ældre Danske Kongers blev forglemt. Fra Gorm af og indtil ham havde hver Dansk Konge forøget Danmarks Magt og Vælde; men med hans Død faldt den; og uvidst er det, om han selv havde længre kunnet holde den ved lige, end sige forøge den, thi Norge var alt faldet fra ham, og, nu alle Norske stode for en Mand, var det ikke saa let at indtage dette Rige, som forhen, da de fleste Indvaanere vare paa hans Side. Intet Under derfor, at Nordens egne gamle Skribenter selv kalde ham den Rige, det er den Mægtige, et Tilnavn, som endog blev ham givet i levende Live, og hvilket de nyere, og som jeg troer, Crantzius først, og siden Hamsfort, have ombyttet med den Store. Forfatteren af den Danske Kongeslægt, der levede i det 13 Sæculo, og er udgivet af Stephanius, kalder Knud Insignissimus, ligesom Adam af Bremen Gloriosissimus. Dog forekommer Ærenavnet af den Store alerede hos Saxo, hvorvel kun engang, og det i Svend Estrithsöns Levnet. Af Abbed Wilhelm kaldes han og alerede saaledes. De gamle Nordiske Skribenter kalde ham og gamle Knud, ei fordi han opnaaede nogen høi Alder, men fordi hans Søn Hardeknud, eller den unge Knud, regierede tilligemed ham i Danmark, hvorvel nogle Skribenter, endog af det 13 Sæculo, have vrangeligen oversat det ved Senex, og deriblant endog Svend Aagesen, men ingen er underligere end Erik Munk af Vadstena hos Langebek, som kalder Knud Richerus, og det alene, giørende alsaa Tilnavnet den Rige, hin Rike, til hans eget Navn. I de Tider skreves han egentligen Knut, Cnut, og saa kalder han sig selv paa Mynter og i Diplomata, men de som skreve paa Latin, kaldte ham for Velklangens

Knud den Store.

Knud den Store. Skyld Canatus, et Navn, der i Middelalderen iblant betydde Kalled. Af Islænderne skrives han Cnutur. Alle andre Maader Cnitto, Cinito, Cannæ, Gumtho, ere Skrive- eller Læsefeil. Derimod er det mærkeligt, at han i Daaben har faaet det Navn Lambert, og da aflagt det hedniske Navn Knud; og at derfore stod skreven i den Bremiske Broderskabs-Bog: Lambrecht, de Danskes Konge, Dronning Emma, og Knut, deres Søn, anbefale sig Brødrene i Bremen deres Forbønner. Heraf maae man slutte, at Knud først er bleven døbt i Engelland efter sin Faders Død, men dog ingenlunde at han før var *Hedning*; thi det var ligesaa almindeligt paa de Tider, som i den første Christne Kirke, at Daaben blev opsat. Besynderligt er det, at den Polske Konge Misceo kaldes og Lampert udi det Merseburgiske Obituarium, som Langebek har anført i sine Excerpter, thi deraf seer man, at det var *da almindeligt*, at Munkene gave Konger andre Navne, og det efter *Helgene*. Da nu Knud førte samme Navn Lampert, og han var Misceo's Fasters Søn, saa kan denne maaskee derfor have faaet dette Navn. Imidlertid forekommer Knud ellers aldrig under det Navn Lambert, undtagen i et gammelt Skrift hos Nettelbladt, hvor det udgives for hans Tilnavn. Naar man betragter den Maade, paa hvilken han erlangede Kronen af Engelland, de mange Voldsomheder og Tyrannier, han i sine første Regierings-Aar udøvede, saa kan han ikke regnes iblant de gode Konger, og han ved intet undskyldes, uden ved sin Opdragelse, og Tidernes *Tænke- og* Handlemaade; Dog bliver man igien forsonet med ham, saasom man mærker, at han forbedrede sig, og blev efterhaanden end ogsaa andægtig, ved Omgang med sin Dronning Emma, og med den Engelske Geistlighed; Vel sandt at hans Andagt var blandet

blandet med megen Svaghed og Overtroe, men det maae atter skrives paa Tidernes Regning. Engellænderne berette eenstemmigen, at hans Andagt og Forbedring viste sig især efter hans Romerreise. Saa meget er vidst, at han var en kiærlig, men svag Ægtemand, en god Fader, klog og tapper Herre, lykkelig i Krig, venlig i Omgang, gavmild mod Fremmede, sine Mænd, sine Skalder, og de Geistlige, særdeles hengiven til Religionens udvortes Tieneste, mistænkelig og ivrig i at holde over sin Høihed, duelig og hurtig, prægtig og ærekiær, hastig til Vrede, listig, og mere tilbøielig til at vinde ved Svig og Underfundighed, end ved aabenbare Magt; For at erlange et Rige lod han intet være uforsøgt, og ansaae intet for uanstændigt. I Drik var han temmelig afholden, og finder man det kun siælden optegnet om ham, at han var beskiænket. I Henseende til det smukke Kiøn kan og intet bebreides ham, uden det, han af politiske Aarsager forlod Alfifa, for Resten roses han for Kydskhed. Derfor elskede han og god Orden og Skik ved sit Hof, og gav det nyttige Love. De gamle Engelske Love stadfæstede han, og forøgede med nye. Men de Mægtige overtraadde dem ofte, og taug han ofte hertil, deels fordi han skyldede dem meget, og de havde hiulpet ham i hans Krige, deels og fordi han elskede sine Venner. Det var ei heller let at holde et talrigt, seiervant og haardt Folk i Ave, som det Danske da var, hvilket ansaae Engelland for sin Erobring. For Resten holdt han god Fred i sine Lande, saa at intet Oprør og Frafald udbrød der, undtagen det i Norge, og var han en streng Hævner over dem, som enten ved Røverie, Tyverie, eller noget Underslæb giorde mindste Uret. Hvad det Udvortes angaaer, da var han høi og anseelig, stærk, og smuk, undtagen at hans Næse var tynd, spids og krum, og forekom-

Knud den Store. Aar 1035.

 mer

Knud den Store. Aar 1035.

mer denne spidse Næse endog paa hans Mynter; Derimod var han hvid af Ansigt, havde et smukt og langt Haar, klare og skarpe Øine (122).

Nu staaer ikkun tilbage at fortælle adskilligt om denne store Konge, som jeg ikke forhen har kunnet bringe til visse Aar, og som tiene til at stadfæste hans Gavmildhed imod alle, og Hengivenhed til Geistligheden. Oddur, Grims Søn, en Islænder, havde foretaget en Pillegrimsreise til Rom, og giorde nu paa Tilbageveien sin Opvartning hos Knud, hvilken han aldrig havde seet tilforn. Ved Ankomsten gav han tilkiende, at ham fattedes Penge; Kongen befoel at tælle ham 3 Mark Sølv, hvortil Oddur svarede, at han ikke før havde seet denne mægtige Konge, men at han, for at giengiælde denne Gave, vilde ogsaa give ham Penge. Kongen spurgde da, om ham syntes at det var for lidet, hvortil Oddur svarede, at det var *meget til een, men nu ikkun lidet, siden det skulde deles iblant 12*; Hvorpaa Knud befoel, at give hver af dem saa meget. For Bisp Ætheric af Dorcester, som døde 1034, bar Knud meget Venskab, og gav ham ofte hemmelig Gehør. For hans Skyld opbygde han paa sin Bekostning en Kirke indviet Treenigheden til Ære ved det Kloster Ramsey, af samme Skikkelse som den forrige, men af større Begreb. Ligeledes lod han forflytte St. Felicis Legeme fra Seham

(122) Suhms Saml. p. 1—4. 99—104. 115. 97. Knytlinga-Saga c. 20. Adam. Brem. edit. Velleji l. 2. c. 36. Schol. 32. l. 2. c. 42. *Snorro* i Olaf Helga S. c. 139. Saxo l. 10. p. 201. l. 11. p. 212. Knyghton c. 2317. Lang. scr. rer. Dan. T. 1. p. 11. 17. 20. 22. 29. 33. 38. 54. 67. 117. 159. 269. 368. T. 2. p. 156. 353. 397. 426. 517. 553. T. 3. p. 40. 143. Ericus Olai p. 35. 57. Spelmanni Gloss. v. Canutus. Grettirs Saga c. 61.

ham til bemældte Kloster. Ved en anden Leilighed viste Kongen sig denne Bisp saa tilgiven, at det skede med andres Fornærmelse. En rig Engellænders Enke, som eiede et stort Jordegods kaldet Athelinton, udi Huntindonshire, giftede sig med en Dansk Mand. Det hændte sig noget efter, at Kong Knud paa sine sædvanlige Reiser igiennem Riget opholdt sig paa en af sine Gaarder kaldet Nassington i Northamtonshire, som laae udi Nærværelsen, og som han havde et meget stort Folge med sig, saa kunde de ei alle faae Rum der. Biskopen, som aldrig et Dieblik uden den hoieste Nød var fra hans Side, drog da tilligemed fire af Kongens Hofmænd ind til Herberg hos bemældte Danske Mand, som for Kongens Skyld ei vidste, paa hvad Maade han skulde giøre Hoitid nok af Bispen. Efter Maaltid dreve de derfor Aftenen bort med at drikke, hvilket varede saa længe, indtil den Danske Mand blev gandske beskiænket, og det efter Overleg mellem Bispen og Skiænkeren, og da i sin Drukkenskab sagde, at hvis Bispen vilde Morgenen efter give ham 50 Mark Guld, da vilde han overlade ham sin Gaard, dog efterat han havde fort sit Boskab og sine Creaturer derfra. Biskoppen, som forhen paa en underfundig Maade havde udlokket Gaardens Tilstand og Indkomster af ham, skiod da de Nærværende strax til Vidne, og tog ham paa hans Ord, lod sig ei heller dermed noie, men fik ligeledes hans Hustrues Samtykke, som var ædrue. Disse Ægtefolk indginge det saa meget lettere, som de tænkte, at det baade var umuligt for Bispen i saadan Hast at bringe saa mange Penge tilveie, og derhos indbildte sig, at han ei skiottede om deres Gaard, saasom den laae langt fra ham, saa at de derfor toge det altsammen op for Spøg. Men hvad har Biskopen at giøre? Han sender strax samme Nat, efterat alle de andre

Knud den Store. Aar 1035.

vare

Knud den Store. Aar 1035.

vare gangne til Sengs, Bud til alle sine Venner om Pengelaan. Selv rider han til Kongen, og fandt ham ved Skakbrettet, fordi han ei kunde sove. Han bliver strax indladt, og faaer til Laans alt det Guld, som da fandtes i Kongens Badsække; Hvormed han, tilligemed det han fik fra sine Venner, bragte langt mere tilveie, end fornøden giordes. Om Morgenen efter vilde den Danske, da han havde udsovet sin Rus, ei holde sit Løfte, men Bispen bragte Sagen for Kongen, og drev den igiennem ved den store Naade, han stod udi; Ja han holdt ei op at plage Kongen, forend han derom maatte udstæde ham sit Brev med sin Haand og Segl for. Ved saadanne Gierninger viste Knud at han var svag, let at overtale og dreie; hvad Under derfor om Dronningen Emma herskede over ham. Herved har Knud vidst ei fortient Navn af den Store. Biskopen gav derfor til hver af de fire Baroner (a) eller Thani, som havde været ham behielpelig i denne Sag, to Mark Guld, og desuden til den Danskes Kone, for at stille hendes Klage, ligeledes to Mark Guld, hvilket viser, hvor got Kiøb han har faaet; Derefter forærede han det hele Gods til det Ramseyiske Kloster, tænkende uden Tvil herved at fortiene Himlen, og at en saadan Gave skulde være Gud behagelig. - Samme Bisp kiøbte ogsaa Terrefield af en Dansk Mand, og skiænkede det ligeledes til Ramesey Kloster. Den Danske giorde det fordi hans Bønder havde besluttet at slaae ham ihiel, ved det han plagede dem med megen Nattevagt, saa at fire maatte hver Nat staae paa Post, at han ei skulde uven-

(a) Spelman i Glossario p. 67. mener, at det Værdigheds-Navn Baron er først kommet med Normanerne til England, eller i det tidligste under Edvard Confessor.

uventeligen blive overfaldet af Landets Indvaanere. Ligeledes gik det og med Schutlingtone i Bedfordshire, som den Danske Eier solgte af Frygt for Engellænderne, og drog derpaa hiem. Engang tildrog det sig, at Kongen tilligemed Dronning Emma, og de fornemste Mænd i Riget, seilede til Ely, for der efter Sædvane at holde Mariæ Renselses Fest. Som de nu seilede forbi Kirken, der laae paa en hoi Klippe, faldt dem en liflig Lyd i Ørene, som kom deraf, at Munkene just vare i Kirken, og forrettede Gudstienesten. Da befoel Kongen, at alle de, som vare i Skibet, skulde høit synge med ham, og giorde han da selv en Sang paa Engelsk, som begynder saaledes: "Merie sungen the "Muneches binnen Ely, tha Cnut cing reuther by; roureth cnites "noer the Land, and here we thes Muneches Sæng." ɔ: „Munkene „i Ely sang sødt, da Kong Knud roede der forbi; Roer nærmere „mine Mænd til Landet, paa det vi kan høre Munkenes Sang." Denne Sang var efter Sigende af Kloster-Kroniken i Ely dens Forfatter endda i fuld og offentlig Brug i Engelland udi hans Tid. Saaledes blev Kongen ved at synge med Munkene, indtil han kom i Land, hvorpaa han strax over St. Edelredæ Altar bekræftede alle de Friheder, som de fremfarne Konger i Engelland havde givet til Klosteret. Engang hændte det sig, at Vandet ved Klosteret var frossen til ved den Tid, da Mariæ Renselses Fest indfaldt, og at man derhos ei var vis paa, om Isen var sikker nok. Kongen lod sig dog derved ei afholde, men foer didhen i Slæde, og lod en sver og stor Bondekarl gaae for sig for at prøve, om Isen holdt. Da nu Kongen var kommen vel frem, sagde han, at han, som var af maadelig Vært, og hurtig af sig, havde tænkt altid at kunne komme frem der, hvor en sver og stor Bonde kom. Bonden havde og den Nytte heraf, at Kongen

Knud den Store.

Knud den Store.

gen giorde ham, al hans Afkom og Gaard, frie til ævig Tid for alle Skatter og Paaleg. Det Dige, Knud lod opkaste for at aflede Vandet ved Peterborough og Ramesey, kaldes af nogle Swerdesdelf, af andre Cnutsdelf, men nu omstunder Sheds-dike, og giør nu Grændsen mellem Huntindon og Cambridge Shire. Til Kirken af Ely forærede Dronning Emma en Purpur-Kappe med en Guld-Kant om, og var den desuden besat med Guld og kostbare Stene, saa at dens Lige ei var i gandske Engelland; De andre Helgene udi samme Kirke finge og hver deres Silke-Kaabe, med Guld og Ædelstene besat, hvorvel af mindre Værdie. Didhen gav hun og et grønt Altarklæde besat med Guldplader, og et Linned Altarklæde af Blodfarve med en Guldkant om, som var een Fod bred. Om Betydningen af Dronningens tvende Navne, Emma og Alfgiva, handle Gram, Langebek og Cambden udførlig, og mener Langebek at Alfgiva skal være det samme som Æthelvyf ɔ: en ædel Qvinde. Udi Hemmings Pattur kaldes hun Anna. For Alfric, Abbed af St. Albans, den bekiendte Leofrics Broder, bar Knud ogsaa stor Høiagtelse, saavelsom for den hellige Alban, og tillod ham at nedrive Bygningerne paa Kingsbury, hvilket Kong Ethelred havde skiænket ham, undtagen et Taarn nær Klosteret, paa det at Levning dog skulde være tilovers af denne Kongsgaard. Abbeden forjog derpaa alle Folk, som boede der, eller tvang dem til Klosterets Tieneste. Dog af alle Geistlige elskede Knud mest Erkebisp Ethelnoth og Living Munk af Winchester, som han giorde til Abbed i Tavistock, og siden til Bisp i Crydyntone. Han formaaede meget hos Kongen, omgikkes frit med ham, og var længe hos ham i Danmark, fulgte ham og til Rom, og reiste i Forveien derfra til England med Kongens Brev, og udrettede alting der

til

til hans Fornøielse. Han udvirkede derfor og hos Kongen, at det Cornvalliske Bispesæde blev foreenet med det i Crydyntone, men denne Magt misbrugte han ogsaa, var ærgiærig, stolt og herskesyg. Han døde først under Kong Edvard Confessor, og blev begraven til Tavistok. For Adelwin, Abbed i Abbingdon, bar Knud ogsaa stor Godhed, og beskiænkede derfor Klosteret anseeligen, sampt gav did et Skrin af Guld og Sølv til at forvare St. Vincentii Levninger i. Af Glocester uddrev han Canikerne, og indførte i deres Sted Munke efter Bisp Wulfstans Raad. Disse Gierninger hørte til de Tiders Overtroe, men at han satte Bye-Skolerne i Stand udi Engelland, det var en priselig Gierning i alle Tider, saa og at han uagtet al sin Gavmildhed, sit prægtige Hof, sine svare Krige, efterlod sig en anseelig Skat, hvilket viser ham fra den store Side; ligeledes at han lod opbygge de af ham selv og Fader udi Engelland ødelagde Gaarder og Stæder. Klosteret af Exeter, som hans Landsmænd havde ødelagt, lod og Knud Aar 1019 sætte i Stand igien, og blev Aar 1050 Sædet af St. Gervan og Crydenton forlagt did. Den Godhed, Knud fik for Geistligheden, og i Almindelighed for den Christne Lære, synes at bør tilskrives Bisp Ailwin af Ely, som nogle gamle Engelske Skribenter kalde hans Præceptor. Til Ihukommelse af Knud kaldes endnu en Engelsk Fugl-Knots, fordi han især elskede at spise den, da den og skal være meget lækker. Paa Latin kaldes den Tringa Canutus, eller marituria, og paa Engelsk desuden Puittes, Godwitts, Dotterells. Ei langt fra London ligger et stort Sogn kaldet Canewdon, det er Knuds Stæd, saa kaldet fordi han ofte boede der paa et Slot, af hvilket Weever ved Aar 1630 saae endnu Levninger, og en dobbelt Vold derom. En sær Skik var det, at Gods overgaves ved at drikke en til af et Horn, som

Knud den Store.

 siden

Knud den Store. siden forblev i Slægtens Bevaring. Saadan et skal Knud have givet til Wilhelm Picot af den Slægt Pusey i Barkshire, og er dette Horn endnu til, men Hickes og de senere Udgivere af Camdens Britannia holde for, at den Paaskrift, som findes paa det, røber sig ved Stilen, da den er paa Engelsk, og Bogstavernes Skikkelse, at være giort nogle 100 Aar efter Knuds Tid, dog nægte de derfor ikke, at Hornet selv kan skrive sig fra ham. Det er et Oxehorn af maadelig Størrelse, som har et Sølv forgylt Bælte midt om sig, staaer paa tvende Hunde-Fødder, og har et Sølv forgyldt Hunde-Hoved. Af en vis Ulf, Thoraldi Søn, en Dansk Herre, hvilket endog Navnet viser, haves endnu saadan et Horn udi York, som han skal have uddrukket da han gav meget Gods bort. Det antiqvariske Selskab i London har ladet det stikke i Kobber. Denne Ulph regierede i den vestlige Deel af Deira, og var uden Tvil Jarl der. Saasom begge hans Sønner kivedes om, imedens han endnu levede, hvo der skulde herske efter ham, saa blev han herover fortørnet, begav sig til Dom-Kirken i York, kastede sig paa Knæe for Altaret, uddrak dette Horn, som var hans sædvanlige Drikke-Horn, og som han havde fyldt med Viin, og overgav paa den Maade alle sine Lande og Eiendele til Gud og Apostelen St. Peder, og paa den Maade skilte han begge sine Sønner ved deres Arv, og bortgav sit Gods til Cannikernes Præbender i York. Samuel Gale i sin Afhandling over dette Horn udi det Londonske Antiqvariske Societæts Skrifter holder for, at Ulph har hiulpet Knud i at undertvinge England, og at han giorde denne Gave til Kirken i York kort efter Knuds Død. Han besad store Eiendele, endog i Byen York selv. Hornet er af Elphenben, og forvares i Sakristiet af Kirken, og det er til Erindring af denne Handling hugget ind i

Steen

Sken paa mange Stæder i Choret. Da Reformationen fik Indgang i England i Edvardi 6. Tid, blev det Guld, hvormed det var prydet, og den Guldkiæde, som hang derved, solgt til en Guldsmed, og siden Hornet selv borttaget af Parlementets Feltherre Fairfax i den store borgerlige Krig i Caroli 1. Tid. Dog kom det siden efter hans Død 1671 tilstæde, og blev hensendt til sit rette Stæd, nevnlig Domkirken af York, af hans næste Arving Henrik Fairfax Aar 1675, og forvares det endnu der. Ulphs Gave blev siden stadfæstet af Kong Edvard Confessor, som kom til Regieringen 1042, og døde i Begyndelsen af 1066, og lader det, at Ulph er død i hans Tid. Udi et gammelt latinsk Vers kaldes denne Ulph Consul, og en anseelig Greve i York. Et af bemældte Præbender ligger 6 Engelske Mile fra Byen York, og kaldes til denne Dag Ulfskelf, hvor Gale mener at Ulf har boet. Af Danes Day-Book sees, at Erkebisp Thomas i York besad udi Wilhelmi I. Tid, Aar 1086, femten Gods af Ulfs Gave. Dog synes det ikke at Ulf har givet alting til Kirken, thi i Wilhelmi I. Tid besad en vis Adelsmand Drogo Aldburgh, hvor Ulf havde eiet 11 Jorder (Carucatas); Rimeligen har Ulf efter Lovene ei kunnet skille sine Sønner ved alt, men Wilhelm Conqvæstor nok siden giort det, og skiænket det, som saa meget andet, bort til sine Fornemme. En af Ulfs Sønner hed Styr, og kalder Simeon Dunelmensis ham col. 80. en rig Borger, og skal han have besiddet Eiendele i Byen York selv. Den anden hed Wilhelm, og blev meget gammel, saa at Kong Henrik I, der kom først til Regieringen 1100, gav ham og Arvinger, som et arveligt Lehn, adskilligt Gods i den østlige Del af Yorkshire. Hans Afkom boede længe i Grimthorpe, var Baron, og kaldte sig snart efter det, og snart efter ham Fitz-William, indtil det i 13

Knud den Store.

Knud den Store.

Sæculo kaldte sig Greystok efter et Gods i Cumberland. Den mandlige Linie døde først ud 1487, men den qvindelige vedvarer endnu i Jarlerne af Surey og af Carlisle, som Brooke vidner Aar 1778 i det Londonske Antiqvariske Societets Skrifter. Den gamle Slægt førte i sit Vaaben trende Krandse, hvorover neden og oven til ginge hvide og røde Striber om hinanden. I Aldburgh Kirke udi Holderneſſe i den østlige Deel af Yorkshire findes en rund Steen over en Piller med denne Paaskrift: Ulf het aræran cyrice, for Hanum, and for Gunthard faula ɔ: Ulf lod opreise en Kirke for Hane og Gunthard, deres Siæle. En vis Gunthard, maaskee Søn af denne, havde af ovenmeldte Drogo et Stykke Jord til Lehn i Wilhelmi Conqvæstors Tid 1086, thi samme Gunthard kan det ikke være, saasom Ulf blev ellers alt for gammel. Af disse Efterretninger sees, at denne Ulf hverken kan have været den, som var den Gothiske Jarl Rognwalds Søn, ei heller Ulf Gallice-Farer. Iblant Knuds Diplomata, der endnu ikke ere udgivne, forekommer et Gavebrev af ham til en Munk; ligeledes til hans troe Thanus Ætheric af Aar 1031, tvende om Jorder og Friheder til Erkebisp Ethelnoth; Gavebrev paa Angel-Saxisk over Folkestan, givet til Christkirke i Cantorbury, da Knuds Præst Eadsin blev Munk; alle disse findes i det Cottonianske Bibliotheqve, som nu er indlemmet i Muſeo Britannico. Der er og en Codex, i hvilken staaer foran skrevet, at den har tilhørt Kong Knud, og som efter Bogstaverne at dømme synes at kunne være fra hans Tid. De ligne meget de Angel-Saxiske. Skriftet er et Slags Harmonie over Evangelierne, og forfattet i den Fransk-Danske Dialect, saa siger Smith, men jeg tænker snarere, at det er i det Saxisk-Danske. Dog Hickes vidner, at det er paa Fransk. Der ere mange malede Billeder i det. I samme

Bi-

Bibliotheqve findes og efter Smiths Udgave p. 42. noget Historisk om Knud, og p. 180 en kort Kronike fra Adam til Kong Knuds Tid, og ligeledes en fra 1035 til 1120, hvoraf man maae slutte, at denne Forfatter har anseet 1035 for Knuds Dødsaar. Af hans Love givne til Winchester findes der 7 Codices; ligeledes en Opskrift over de Stores Navne, som have underskrevet Knuds Diplomata; Skade er det, at mange af disse Skrifter ere uden Tvil brændte, og blevne beskadigede ved den store Ildebrand, som 1723 overgik det Cottonianske Bibliotheqve, og hvor mange Haandskrifter bleve bedærvede. I Bibliotheqvet af Rochesters Domkirke findes 2 Codices af Knuds Love efter Wanleji Catalogus p. 274; og forhen hos Baronet Ewes i Suffolkshire een, see Wanley p. 306, som nu er i det Harleianske Bibliotheqve. I Catalogus over de Harleianske Manuskripter forekommer T. 1. n. 55. art. 4. nogle Knuds geistlige og verdslige Love paa Membran; n. 307. art. 3. variantes ved Knuds Love i Lambardi Archæonomie, skrevne af Franciscus Junius; n. 596. art. 55. en collationert Afskrift af Knuds Love. I Wanleji Catalogus p. 146. forekommer n. 73. en Codex af Knuds Love givne til Winchester, som findes i Cambridge udi Christi Legems Collegium; Ligeledes p. 270. en Codex af de samme udi Capitlets Bibliotheqve i Canterbury. Baleus, som levede i det 16 Sæculo, tilskriver Knud Englands Sædvaner i 3 Bøgger, og Knuds 100 Vedtægter i 1 Bog, men paa et andet Stæd Englands Sædvaner i 1 Bog, Knuds 111 Vedtægter i 1 Bog, hvilke begyndte: Imprimis est ut Deum, ligesaa hos Bromton; De Danske Love i 1 Bog, der begyndte: Hæc est institutio, qvam Canutus, paa hvilken Maade den Danske Vitherlag omtrent begynder, naar den oversættes paa Latin, og hvilket viser, at Bale har seet i Engelland en anden Latinsk Oversættelse end Svend Aagesens,

Knud den Store.

Knud den Store.

sens, og hvoraf man kan slutte, at den Danske Original-Text er temmelig rigtig kommet til os. Hos Spelman i Glossario forekomme adskillige af Knuds Love, som deels ere utrykte, deels vel trykte, men i en gandske anden Orden, hvilket kan ei andet end bestyrke det Ønske hos mig, at en nye og bedre Udgave af Knuds Love maatte komme for Lyset, end de hidindtil udgivne, allerheldst saa mange af dem ere endnu utrykte; p. 25. anføres hos Spelman Knuds 44 Capitul om at der aarligen skulde holdes trende Gange Borge-, det er Bye-Mode, og tvende Gange Shire-, det er Grevskabs- eller Lande-Mode, Samling, med mindre det giordes oftere fornøden, og skulde Bispen og Aldermanden være der tilstæde, og affige Guds og Verdens Domme; p. 195. viser Spelman, at Jarls-Navn og Værdighed er kommet fra de Danske (og Norske) til de Engelske, og at disse forhen brugte Aldermen og Consul, hvorvel det Navn *betydde undertiden en mindre* Værdighed end Jarlens; P. 262. anføres Knuds Lov *Part. 2.* c. 79. om Gemoternes eller de offentlige Møders Rettigheder; P. 277. anføres af c. 64. Knuds Lov om Healsfang, det er at staae i Halsjern, eller og at befrie sig derfra ved en vis Pengestraf, som hos Vest-Saxerne var saa meget som en opsadlet Hest med Spyd, dets Værdie; P. 425. anføres af Knuds Lov om Nam c. 18. at ingen maae tage Nam (giøre Execution) i Grevskab eller uden Grevskab, førend han tre Gange har i sin Hundred søgt sin Ret; Nu findes vel dette i Knuds trykte Love hos Wilkins c. 18, men ikke under den Titul af Nam, under hvilket Navn *haves* 65 Capitler i den Colbertinske Codex, hvorvel de nok urettelig kaldes Nam der, men i samme Codex staaer den dog iblant de verdslige Love c. 19; P. 435. anføres Knuds 31 Capitul om Vægt og Maal, og deraf de Ord: Al Vægt skal være tilmaalt Vægt,

hvori

hvorudi mine Penge udgives, og enhver af dem skal have sit Mærke, saa at 15 Øre giore eet Pund; Fremdeles anføres der det 32 Cap. om Ordal; P. 491. anføres c. 15. Loven om Romfeoh, det er Romer-Skat, eller Penge, hvori forordnes, at Pengen til St. Peder skal aarligen erlegges paa St. Peders Fængsels Dag (det er den 1 Augusti), og dersom denne Tid forsømmes, da skal den betales til Bispen, og desuden 30 andre Penge, og 50 Skilling til Kongen, hvorved Spelman viser, at denne Lov var dog meget mildere heri end Kong Edgars; P. 540. af det 62 cap. at om nogen, endog en Fremmed, var saa aldeles vennelos ved det første Møde for Retten, at han ingen Forlover havde, saa skulde han staae i Halsjern; P. 568. anføres p. 151. om ens halve Værd, og p. 150. om en der paa Thinget, Mødet, gik i Grevens Nærværelse udi Tvekamp, hans Straf. Knud den Store.

Hvorvel Knud, efterat han var kommet til rolig Besiddelse af den Engelske Throne, regierede lige saa got som de beste Angel-Saxiske Konger, thi der var Fred inde i Landet, og det var anseet og frygtet af sine Naboer, saa vare dog mange Engellændere misnøiede med det at deres gamle Kongestamme var saa fortrykt, og deriblant Brithwold, da Munk i Glastonbury, siden Bisp i Wiltshire udi Salisbury, hvor han døde 1045, hvorfor han og drømte engang, at St. Peder selv salvede den flygtige Prinds Edvard til Konge. Imidlertid elskede Engellænderne dog Knuds Love saa meget, at de længe efter, som Wilhelm af Malmesbury vidner, forlangte dem holdte og stadfæstede af deres følgende Konger, dog under Navn af Edvard Confessors Love, ei fordi denne Konge havde først givet dem, men fordi han havde iagttaget dem. At Knud har sat Priis paa Bøgger, i det mindste Andagts-Skriftet, kan sees deraf, at en Magister ved Navn Ervenius forærede

 ham

Knud den Store.

ham et Sacramentarium, det er en Bog, som indeholder Kirke-Skikkene og Bønnerne ved Sacramenternes Forretning, hvis Hoved-Bogstaver vare forgyldte, og lige saadan et Psalterium til Dronning Emma. Til de Voldsomheder Engellænderne, især Munkene, klagede over, bør regnes, at Simund, en Dansk, og Grev Leofrics Mand, plagede saa længe Crohlea, et Stæd der tilhørte Worchesters Kirke, og i hvis Nærværelse han og besad en Jord, at Prioren Ægelwin maatte tilsidst overlade det til ham. Anledning til denne og flere ligedanne Ting var den Lov, at Skattens Betaling maatte ei gaae over den tredie Dag af den fastsatte Tid, og at Vice-Greven kunde, om det skede, overlade saadan Gaard, der ei havde betalt, til den første den beste der erlagde Skatten. Nogle af saadanne Voldsomheder udøvedes ogsaa af de Store, især af Hertug Eadric Streon, hvilke Knud kunde i sit Regimentes Begyndelse ikke forhindre; *Iblant andre Gavmildhedsprøver imod de Geistlige viste og* Knud *denne, at han beskikkede* Leuegar til den første Decanus ved St. Pauls Kirke i London, og skiænkede Kirken af Lamborne i Barkshire til Decanatets Underholdning. Til Thurkil, en Dansk Mand, gav Knud Salterei i den store Morads udi Huntindonshire, og lod ved ham inddele og udskifte denne Morads til de vedliggende Byer, skiænkede ham og Fiskeriet i Witlemare; Men siden forlod Thurkil Landet, og drog til Danmark, hvorpaa Kong (Edvard formodentligen) gav alle hans Jorder til Grev Valtheof. Af dette og mere sees, at Knud drog Omsorg for Landets Dyrkning og Opredning, men saadant have de Tiders Skribenter sielden anseet deres Opmærksomhed værd, og finder man lidet derom optegnet uden hvad det geistlige Gods angaaer. Naar der i det Engelske Monasticon siges, at Knud regierede over 9 Riger, saa bør derved forstaaes

de

de længe forhen anførte 5, og desuden maaskee Syderøerne, Man og begge Riger i Wales, hvilke ellers regnes kun for eet; Altsaa har man endda ikke nødig at tage Sverrige til Hielp. Dronning Emmæ Lovtaler giver Knud følgende Vidnesbyrd: Han blev en Ven og Fortrolig af de Geistlige, saa at han i Henseende til den gandske Religion kunde ansees for Bispernes Med-Bisp, i Henseende til sin nøie og ydmyge Andagt for Munkenes Medbroder; Han forsvarede omhyggeligen Umyndige og Enker, undertrøkte de ubillige Love, og dem som fulgte dem, ophøiede og dyrkede Retfærdighed og Billighed; opbygde og ærede Kirker; forøgede Præsternes og Clerkernes Værdighed; vindlagde sig paa de Ting, der behage Gud, og derfore forsømte ei hvad han havde lært at være got, men satte det i Værk. Knud den Store.

Til Cøln i Tydskland forærede Knud et Psalterium og et Sacramentarium, for at være i en behagelig Erindring i den Egn, men de bleve førte tilbage til Engelland igien Aar 1054, ved det at Bisp Aldred, som Kong Edvard havde sendt i Gesandtskab til Keiser Henric, fik dem til Foræring, og derpaa gav dem til den hellige Vulstan, og ere de maaskee de forhen omtalte. Udi Knuds Tid var Athelmar Greve i Devonshire. I hans Tid er det vel og skeet, at Regnald, Konge af Man (a) er bleven dræbt af Ridder Svend, uden Tvil en Dansk eller Norsk, og Brødre ved Moradsen af Castle-Rashen, fordi han

(a) I et Walisk Skaldedigt, noget ældre end 1240, hos Evans i Specimen af Welsh-Bards p. 55. kaldes Man eller Mon, hvorved dog forstaaes Anglesey, Moderen af al Wales; Da og Tacitus tilstaaer, at Druidernes fornemste Sæde var der, saa skulde man næsten falde paa de Tanker, at denne Øe havde været beboet førend Wales, eller dog i det mindste havt flere Indvaanere, maaskee ved en Phoenicisk Colonie, førend det hosliggende faste Land.

Knud den Store.

han havde vanæret deres Søster, en hæderlig Qvinde; Da bemeldte Castel skal være anlagt 960 af Rognvalds Oldefader Gudred, saa maae dette omtrent have hændet i Knuds Tid. Stor Skade er det, at Historien af Kongerne af Man er for 1066 hel mørk; Af Navnene, Regnald, Guthred, slutter jeg, at de have været af Norsk Herkomst. Til Klosteret Thorney har og Knud ved et Angel-Saxisk Diploma, som Spelman anfører, givet adskilligt, som iblant andet Landet fra Twiwel til Thorney, hvor Kongens Ban, det er Jurisdiction, ophørte, saasom det stod under den geistlige. Hvad det saa kaldte Divels-Dict angaaer, som nogle tilskrive Kong Knud, da anseer Bantly det for Romernes Arbeid, og vil ikke at Knud har omgivet Edmundsbury's Gods med nogen Vold. Denne Konges Levnet haver jeg forhen beskrevet i Forbedringerne til den gamle Danske og Norske Historie, som jeg tilligemed Schöning udgav til Kiøbenhavn i 4to. 1757. Man haver og en Lovtale over ham, som er meget smuk og vel udarbeidet af Hr. Vogelius, Sognepræst til Helliggeistes Kirke i Kiøbenhavn, og som findes i det 5 Bind 10 Stykke af Samlingerne, der udgives af Selskabet til de smukke Videnskabers Befordring. Paa den lærde Henric Rantzovs Slot Bredenberg stod efter Chytræus i deliciis itinerum p. 476 og 477. følgende tvende Vers Knud til Ære:

Desine mirari, qvos garrula laudibus effert
Græcia, qvos jactat Roma superba duces.
Danica me nulli veterum virtute secundum
Edidit hyberno terra propinqva freto.
Facta mihi Magni pepererunt inclyta nomen,
Qvinqve sub imperio regna fuere meo.

Me

Knud den Store.

Me sibi delegit socerum, qvi tertius orbis
 Arbiter, Heinricus nomine, sceptra tulit.
Justitia præclarus eram, Regesqve potentes
 Subjectos docui legibus esse suis.

ꙮ ꙮ ꙮ

Justitiæ bellive prius mireris honorem,
 Addubites, certe par in utroqve fui
Ipse mihi, latæ legis reus, irrogo mulctam,
 Imperiis subdo qvinaqve regna meis (123).

(123) Torfæi Hist. Norv. T. 3. l. 3. c. 16. p. 223. Chr. Sax. p. 154. Hist. Ramesiensis p. 437. 438. 441—443. in Galei Scr. Angl. T. 3. Monast. Angl. T. 1. p. 240. Hist. Elienf. ib. p. 505. 502. Suhms Forf. p. 107. 110. 113. Gram in Meurf. c. 191. 192. Langebek T. 2. p. 490. M. Paris p. 996. W. Malm. de Pontif. Angl. l. 2. p. 255. 256. Hist. Ramef. p. 443—445. Whartoni Angl. Sac. T. 1. p. 167. Leland's itin. T. 4. p. 76. T. 8. p. 46. Rossus p. 130. 131. Lel. coll. T. 1. p. 29. 83. T. 2. p. 589. Spelm. gloss. arch. p. 232. v. Fiscus. Skinneri etymol. v. Knot. Weewer anc. fun. Mon. p. 655. Camd. Britan. T. 1. c. 163. Wormii Fasti Danici l. 1. c. 18. p. 62. Camd. Brit. lat. p. 408. Smith's catal. Mss. Bibl. Cott. p. 16. 17. 22. 33. 42. 47. 91. 96. 97. 134. Hickes præf. p. 25. Ej. Grammat. Anglo-Saxonica p. 189. Id. ad Showerum p. 842. Adami de Domerham Hist. Glast. T. 1. p. 94—96. W. Malm. l. 2. c. 11. p. 75. Whartoni Ang. Sac. T. 2. p. 244. Hemingi Chart. p. 265. 277. 278. 280. 281. 406. Wottoni consp. Hickesii p. 56. Tanneri notitia monastica p. 84. Ej. Bibl. Brit. p. 151. Monast. Angl. T. 1. p. 249. 850. 286. Monumenta Soc. ant. Lond. Vol. 1. p. 168—182. T. 6. p. 39—53. Hemings Pattur c. 9. Arnæ n. 65. fol. Camdens remains p. 96. Emmæ Enc. p. 173. Baleus de Script. Brit. p. 152. 45. Sacheverell account of Man p. 14. 25. Spelm. Arch. p. 62. Battely ant. St. Edmundi Burgi p. 41. Whart. Angl. Sac. p. 233.

Knud den Store.

Skade er det, at man ikkun finder lidet om Knuds Forretninger i Danmark, og hvad han har udrettet der til sit Fædernelands Beste. Saa meget er dog vidst, at Gaards- eller Vitherlags-Retten giældte og der ved hans Hof, og at det er den ældste skrevne Danske Lov, som er kommet til os. Det er og vidst, at han forst satte Christendommen paa en ret fast Fod i Danmark, og befordrede meget dens Udbredelse der, sampt i andre Nordens Lande og Riger. Man skulde og snart troe, at han havde plantet den i Samland, en Deel af Preussen, i det mindste beretter Adam af Bremen, som skrev 40 Aar efter ham, at Indvaanerne der dyrkede udi hans Tid den hellige Oluf, ligesaavel som han og dyrkedes i Norge, Danmark, Sverrige, Venden, og det kunde de ei giore uden at være Christne. Men da den Tydske Orden Aar 1230 kom did, var Christendommen forsvundet og borte. Fra Engelland forte Knud mange Geistlige, og giorde nogle af dem til Bisper i Danmark, dog vare der endnu i alt kun fire Stigter i Landet; Slesvig bestyrede Sonder-Jylland; Ribe, hvor nu Sædet blev fæsted, Norre-Jylland; Fyen havde sin Bisp, som opholdt sig mest i Odense, og besorgede venteligen Smaae-Øerne, Lolland, Falster ꝛc.; I Roskild var det Siellandske Bispesæde, som tilligemed havde Opsigt over Skaane og tilliggende Lande. Saxo beretter, at Knud anlagde paa sin egen Bekostning Boliger for Præster paa mange Stæder, opbygde mange Klostere, forogede Munkenes Tal, og Ærbodigheden for hellige Ting, som altid var stor hos ham selv, ved sine kongelige Udgifter til deres des storre Prydelse. Dog bor meget af dette forstaaes om Engelland, i det mindste vare der ikke mange egentlige Klostere endda i Danmark, thi Munke og Caniker boede ved Domkirkerne. Saaledes finder man i det mindste

at

at det var i Roskild, da Ulf Jarl blev dræbt. Imidlertid siger den saa kaldte Erici Kronike, og den anden Konge-Folge hos Worm, og Petrus Olai, at han først af de Danske Konger forte Munke ind, hvilket Saxo dog tilskriver hans Fader Svend; Ja Hamsfort nævner endog Aaret da Knud først forte Munke ind i Danmark, nemlig 1031, og at de vare Benedictiner; Men paa et andet Sted har han 1030, hvormed og Bartholin istemmer; men da han for denne Tid havde stiftet et Kloster ved Tronhiem i Norge, saa bliver det herved rimeligt, at han forhen har stiftet Klostere i Danmark; Formodentligen stiftede hans Fader Svend en Deel smaae Klostere, og Knud siden storre, begavede med bedre Indkomster, og besatte med flere Munke, thi Nonne-Klostere ere nok blevne senere stiftede i Danmark. Hvad Knuds Monter angaaer, da ere de fast alle slagne i Engelland, og kaldes han paa dem ei andet end Knut, Engellændernes Konge. Derimod haver jeg ofte forhen af hans Breve og Diplomata anfort, hvilke prægtige Navne og Titler ham der gives, som dog alle havde efter Grams Anmærkning alene deres Oprindelse af Munkenes og Clerkernes Uvidenhed og Indfald, paa hvilke det alene beroede, hvad Ærenavn de vilde give Kongen, ligesom det og kom i de Tider an paa Montemesterne, hvorledes de vilde kalde ham paa Monten. Paa de fleste af disse Monter forestilles han ung, men paa andre temmelig til Aars, og med Skiæg. De fleste ere af Solv, men nogle dog af Kobber. At de ere slagne i Engelland, vise ei alene de Engelske Navne af Montmestere, men endog Engelske Stæders Navne, som undertiden findes paa dem. Paa endel forestilles han med Krone paa Hovedet, som paa nogle Monter er rund, har Takker paa andre, men paa andre er spids op i Veiret, og skal maaskee da forestille en Hielm.

Knud den Store.

Knud den Store.

Hielm. Paa nogle forestilles han derimod tydeligen med Hielm paa Hovedet. Næsten paa dem alle har han Scepter i Haand, paa hvis Spidse gemenligen sees trende Kugler, paa en dog en Fugl, som det synes, og paa nogle en Lilie. Undertiden holder han dog, i Stædet for Scepter, en Art af Øxe i Haanden, og paa een et Slags Spyd. Reversen har altid et stort Kaars, hvorpaa som oftest ligger een stor Circel eller Firkandt, der og ofte har i alle fire Hiorner en mindre Cirkel, hvilke samptlige Figurer jeg anseer for Skiolde. Een eneste Mønt har alene eet lidet Kaars, og en anden en Rose. Keder anfører *in nummo aureo Othini* pag. 71. en Norsk Mønt, som han tillegger Kong Oluf den Hellige, paa hvis Avers staaer: Et bart Hoved med Scepter for sig, tre Kugler oven til, og Omskrivt: Onlaf Rex Nor, og paa Reversen: Et Kaars, hvorimellem Crux, og omkring Godwine M-O No., uden Tvivl: Monetarius Norvegiæ. Nu kunde man vel henføre denne Mønt til en senere Norsk Oluf, dog neppe da til nogen senere end Oluf Kyrre; Men Navnet Godwin gior det mig dog troligt, at denne Mønt snarere er slagen i Oluf den Helliges Tid, saasom samme Navn ogsaa forekommer paa den samtidige Knud den Stores Mønter. Heraf sees ellers, at de Norske have ligesaavel som de Danske betient sig af Engelske Møntmestere, og hentet Konsten fra Engelland. Denne Mønt er efter Keders Vidnesbyrd bleven opgravet i Sverrige, og var i hans Mønt-Samling. Sperling udi sine Noter til Absalons Testamente p. 103, see Langebeks Scriptores T. 5. p. 445, antager det for en afgiort Sag, at Store Knud har først af alle ladet slaae Mønt i Danmark, og til den Ende ført Møntmestere did fra Engelland, dog jeg haver i Historien af Svend Tveskiæg vist, at det snarere tilkommer hans

Fader.

Fader. Udi erlaütertes Preussen T. 4. p. 828 vidnes, at udi Preussen og især ved Elbing, ere opgravne forskiællige Mønter af den Engelske Kong Ethelred, og bevidner Forfatteren, at han selv besidder en af Knud den Stores opgraven i Preussen. Worm udi sine Monumentis Danicis, der ere udgivne 1643, vidner, at faae Aar tilforn fandt en Bonde udi en Hoi ved Leire i Sieland en Urne med mange Sølvpenge i, og andre Kostbarheder, af hvilke Worm fik selv nogle til Foræring, der enten vare af Ethelred, eller Knud, paa hvilke sidste stod: Cnut Rex An., og paa den anden Side Hildolem-Oeoer. Udi Kongens Møntsamling, som indeholder 39 Mønter af Store Knud, finder jeg ingen, som ligner denne, undtagen N. 3, men der staaer Cnut Rex Ang., og paa den anden Side: Godman M-oeo. I Lauritzens Museum Tab. XXVI. n. 4. forekommer dog en, som gandske ligner den. I alt forekomme i dette Museo 30 Mønter af Store Knud, paa hvilke alle staaer enten alene Cnut Rex, eller og Cnut Rex A, An, Ang, Angl, Anglo, Anglor, Anglorum &c., hvilke sidste ere da alle vidst slagne i Engelland, og de første ogsaa, da Engelske Byers Navne findes paa Reversen. Fountaine hos Hickesius T. 1. p. 174. Tab. 4. har kun 21 af Knuds Mønter, hvilke ogsaa alle ere Engelske. Udi det Kongelige Danske Mønt-Cabinet, hvortil ere føiede de som findes i andre particulaire Mænds Mønt-Cabinetter hos os, forekomme derimod 39. Den 30 er især meget mærkværdig, thi der staaer Cnut Rex Danorum A, hvilket sidste maaskee skal betyde Anglorum; og paa Reversen i Midten et Kaars, hvorom en gandske utydelig Skrift. N. 32 er ligesaa mærkværdig, thi der er Kongens kronede Billede, og Omskrift: Cnut Rex Denor, og paa den anden Side, i Midten en Rose, med utydelig Omskrift, hvilken Keder i numo aureo antiqvo

Knud den Store.

Knud den Store. tiqvo Qthinum exhibente p. 20, læser Godwine M-O...., og b retter at den er opgravet i Sverrige. Nu haver jeg vel forhen ment i mine Forbedringer til den Danske Historie p. 115, at vi havde ingen af Knuds Danske Mønter, men jeg har og allerede i den Danske Handels-Historie udi det Kiøbenhavnske Selskabs Skrifter T. 9. p. 95. igienkaldt dette, og viist, at denne Mønt ei kan være af nogen anden end Store Knud. Billedernes Dannelse og Prydelse tillader en ei at tvile paa, at de jo forestille Store Knud, da de ligne dem, hvorpaa han kaldes Rex Anglorum. Iblant de Engelske Byer forekommer paa hans Mønter: Lond. ɔ: London, Eofr. ɔ: York, Dof ɔ: Dover, Lincoln, Deor ɔ: Darby, Ruric ɔ: Rochester, Sarum eller Salisbury, Theotfo ɔ: Thetford, Nordf ɔ: Nortfolk, et Landskab i Ost-Angeln, eller og Byen Norwich, Oxfrd ɔ: Oxford, Seftesbr ɔ: Shaftsbury, Normiti ɔ: maaskee Northamton, Bristol, Cambridge, Canterbury, Chester, Colchester, Dorchester, Exeter, Glocester, Hastings, Hereford, Hertford, Hithe, Huntingdon, Ipswich, Leicester, Manchester, Snottingham eller Notingham, Rochester, Samur, Shrewsbury, Southampton, Southwark, Stamford, Tamworth, Wells og Winchester. Ingen Engelsk Konge haver ladet mønte paa saa mange Stæder, venteligen deels for Fordeel, deels paa det at Mønten skulde vidne, hvorvidt hans Herskab havde strakt sig, deels vel og for at vinde disse Byers Venskab. Møntmesternes Navne ere: Asla ɔ: Aslac, Leofvic, Richulf, Hildolf, Vithrin, Landfur, Blacanan, Elfvard, Leodmer, Luefvine, Luofric (ventetigen Leofric), Colgrim, Arncetel, Vulemer, Dureferd, Elfric, Lodvig, Elric, Vuleric, Selvin, Oudgrim, Sunegod, Farthein, Brunta, Bruncar, Cunan, Sunolf, Vulnod, Godman, Godvin, Edvin, Sverting,

ting, Ræfen, Efelvin, Eaferd, Leofnod, Nodvin, Hildred, Oda, hvilke alle have været Engelske Møntmestere, og ogsaa alle bære Engelske Navne, undtagen Cunan, som er Wallisk, og Colgrim og Oudgrim, som ere Nordiske. De forhen anførte Mønter, hvorpaa han kaldes Danorum Rex, vise, at han har ladet slaae Mønter i Danmark, og altsaa bortfalder min Modsigelse udi denne Sag i Store Knuds Historie p. 115. udi mine Forbedringer til den gamle Danske Historie. Paa mange af sine Mønter har han Scepter i Haand, og forestilles med en spids Næse, ligesom han beskrives i Knytlinga-Saga; Paa nogle er den ogsaa noget krum, men paa andre gaaer den lige frem, saa at der maaskee ei er meget at lide herpaa, allerheldst Mønterne ere slet giordte. Paa dem alle forestilles han i Harnisk, undtagen paa den hvor der staaer Rex Denor, thi der har han Kappe paa. Hos Johan Spelman i vita Ælfredi forekommer paa Tab. 5. n. 31. een af Kong Knud, som dog er baade giort langt større og smukkere end den virkelig er, hvilket giælder om fast alle Mønter i denne Bog. Tab. 6. n. 6. 7. 8. 30. 31. 37. ere og Knuds Mønter vel forskionnede, men dog af den rette Størrelse. Spelman anmærker retteligen herved, at alle disse Mønter, saavelsom de andre Angel-Saxiske, ere de gamle Engelske Penny, eller Penge, og alle af Sølv, hvoraf een er omtrent af samme Værdie, som trende nu værende Engelske Penny; Nu skrev Spelman vel 1678, men den Engelske Møntfod er siden den Tid ikke bleven forandret. Som han nu ei har seet større gammel Angel-Saxisk Mønt, uden en, som kunde være af Værdie som 1½ af saadanne Penny, saa slutter han, at Skillinger, der giældte 5 saadanne, Mancuser (eller Mark), som giældte 30, og Pund som giældte 240, eller 48 Skilling, aldrig have været slagne, men alene kun brugte

Knud den Store.

Knud den Store.

til at beregne store Summer. Saadant Pund gialdt 60 nu værende Skillinger, det er 15 Rdlr. Keder de numis Hibernicis p. 21. vidner, at i Sverrige opgraves ofte af Jorden den Engelske Kong Ethelreds Mønter, tilligemed de Kongers, Edgar, Edvard Martyr, Store Knud, Harald Harefod, Hardeknud, Edvard Confessor og Harald Godvinsen, til et urykkeligt Bevis paa den megen Omgang, der i de Tider har været imellem Engelland og Sverrige, hvilket samme ogsaa skeer i Dånmark. I samme Skrift opregner og beskriver han 226 Angel-Saxiske Mønter, han selv besad, hvoraf de fra No. 134 til No. 204. tilhøre Store Knud. Denne Mand i nummo aureo Othini p. 70. anfører en hvorpaa staaer Cnut Rex Dænor, og paa den anden Side Godwine Mo, til et fast Beviis paa at Store Knud har ladet slaae Mønt i Danmark; og at den Mønt, han p. 71. anfører af den Norske Kong Oluf, maae tilhøre Oluf den Hellige, og er den saa meget des rarere, saasom man ellers ei har i lang Tid havt nogen ældre Norsk Mønt, der er kommet til os, end af Kong Sverre, som døde 1202, indtil man endeligen har fundet af Harald Haardraade, Oluf Kyrre, og Magnus Erlingsen. Paa den sees Kongens nøgne Hoved, med Scepter for sig, oven paa prydet med 3 smaae Kugler; Omskrift: Onlaf Rex Nor; Paa Reversen, et lidet Kaars i Midten, og i dets Vinkler: Crvx; Omskrift: Godwine Mo (netarius) No (rvegiæ). Rimeligen har Oluf først havt denne Engelske Møntmester hos sig, og han siden kommen i Tieneste hos Knud, da denne indtog Norge. Denne findes stukket i Kongens Møntsamling, og er der den første iblant de Norske Mønter. Begge ere af Sølv, og eiede Keder dem selv. Nu findes de venteligen i Antiqvitets-Samlingen i Stokholm. Man har og en Mønt i samme Samling, hvorpaa findes en siddende

Mand

Mand med Skieg og et Skin om Hovedet, og denne Omskrift med Runer: Thurgut Luntis. Uden Tvil har Keder i samme Afhandling p. 76—80. Ret, naar han mener, at denne Mønt er slaget i det Skaanske Lund, maaskee i Knud den Stores Sønners Tid, eller derefter, hvilket saa meget mere bekræftes ved de mange Runiske Mønter, slagne af Svend Estrithsen. Leibnitz formodede, at denne Mønt var slaget den Danske Feltherre Thurgut, som efter Ditmar af Merseborg fulgte til Engelland med Store Knud, til Ære, men Skinnet om Hovedet synes at giendrive dette, og at vise en Helgen, ligesom Thurgut bliver uden Tvil Møntmesterens Navn. En Ubekiendt har udgivet til London i 4to. 1777 et Skrift om Knuds Mønter, under Navn af: A Catalogue of the coins of Canute, hvor der berettes, at ei langt fra Kirkwall paa Orkenøerne bleve paa engang Aar 1774 fundne omtrent 300 Sølvmønter af Store Knud, alle slagne i Engelland, af hvilke han haver ladet stikke i Kobber 42 forskiellige. Paa Aversen af alle disse 42 staaer Cnvt Rex ✠, og ligner Ansigtet No. 11. i Kongens Mønt-Cabinet, undtagen at det seer smukkere ud i det Engelske Værk. De Mønter, fundne paa Orkenøerne, vare mindre, men tykkere end de hidindtil bekiendte af Knud. De veiede hver, ligesom alle Knuds Mønter, fra 18 til 22 Gran, ligesom og Ethelreds Mønter, da derimod alle de ældre Angel-Saxiske Kongers veiede hver 24. De ulykSalige Tider, som indfulde under Ethelred, have venteligen foraarsaget Formindskelse i Mønternes Vægt, og dog skulde Mønten giælde lige meget, og Knud har rimeligen ladet det blive derved i den falske Tanke at han herved vandt. I Hielmstiernes Mønt-Samling forekomme p. 183 og 184. alene 5 Mønter af Store Knud. — Efter Saxo skal Knud have regieret over 6 mægtige Riger, hvilke man gierne

Knud den Store.

Knud den Store.

kan faae ud paa denne Maade, uden at tage Sverrige, ja ei engang Samland til Hielp, nemlig Danmark, Norge, Venden, England, Skotland, Bretland eller Wales. Ericus Olai vil, at Knud har undertvunget Estherne, men han har uden Tvil ved en Hukommelse-Feil sat dem i Stædet for Sember, eller og har han taget det af den saa kaldte Erici Kronike, som dog er saa uefterretlig i Knud den Stores Historie, at den tillegger Sønnen Hardeknud meget af det, der tilkommer Faderen. Dog kan man sige til denne Sags Forsvar, at de maaskee forstaae Semberne ved Estherne, hvilket Petrus Olai udtrykkeligen giør. Saa meget er og vidst, at de gamle Grækiske og Romerske Skribenter satte Esthier der, hvor man siden finder Sember, og at de Nordiske kaldte alt Landet fra Weixelen og til den Finske Bugt Austurveg, Austur-Rike, men det egentlige Estland kaldte de Eistland. Et Islandsk Fragment hos Langebek beraaber sig paa de Danskes Udsagn, at Knud undertvang sig Eistland. Gheismer nævner blant de Riger, Knud regierede over, ogsaa Sverrige. Mathæus Paris taler om en vis Frederic, der blev Abbed af St. Albans, da Edvardus Confessor regierede, og hvilken var nær beslægtet med Kong Knud, og stammede af gammel Saxisk, venteligen Engelsk, og Dansk Blod. Maaskee han har været en Søn af Hertug Godvin og Knuds Søster. Denne Frederic døde Aar 1077. Endskiønt Knud giorde sig megen Umag for at udbrede og stadfæste den christne Lære i Danmark, saa kunde han dog ikke ret bringe Indvaanerne til at aflegge de raae Sæder, hvorfore de Danske saavelsom Norske vedbleve at øve meget Søerøverie i Vesterhavet, og ofte paa Hen- og Tilbagereisen at legge an ved Orkenøerne, og da at plyndre paa deres Udkanter. Cypræus i de Slesvigske Bispers Aarbøgger vil, at de ubrændte

og

og alene ved Solen tørrede Murstene, hvoraf adskillige Kirker i Det Slesvigske, især den i Hollinsted, ere opbygde, ere af Knud førte did fra Engelland. Vel muligt at Knud har bygget den, men da den Maade, at tillave Murstene paa, er saa eenfoldig, saa tænker jeg at det er skeet i Landet selv, og at man ei har hentet dem fra England. Cypræus vil og, at det Blye hvormed mange Kirke-Tage i Nord- og Syd-Jylland ere bedækte, er bleven under Knud og hans Sønner ført fra England did, og det saa meget lettere, saasom disse Konger gave Engellænderne Frihed at føre Vare for ingen, eller næsten ingen Told. Da saa mange Danske komme til Engelland, og saa mange Engelske igien til Danmark, saa kan man heraf alene slutte, at den christne Troe maatte tage meget til i Danmark under Knuds Regimente, allerhelst mange Danske vare Christne førend hans Tid. Men desuden vidner og en god og gammel Skribent, nevnlig Ademar, at Knud bragte saa mange Hedninger fra Danmark til den christne Troe, som han kunde. I Danske Atlas formodes, at Veng udi Aarhus Stigt haver været et af de Klostere Knud stiftede; Maaskee og det samme kan formodes om Voor Kloster i samme Stigt. Begge vare besatte med Benedictiner-Munke. Den Hedning Rani skal da have boet i Aarhus Stigt, Kalløe Amt, og eiet hele Nørager Sogn, sampt ligge begraven ved Rygaard. Hans efterladte Hustrue Karen lod sig og Børn christne efter hans Død, og derefter Nørager Kirke opbygge, hvor en af hendes Sønner blev siden begravet. En vis Engellænder ved Navn Karl skal have ladet bygge Forlum Kirke i Mariager Amt, og ligge begravet paa Kirkegaarden der, sampt have boet i Alstrup Sogn paa en Gaard kaldet efter ham Karlsdal. Udi Viborg Bye skal og under denne Konge være bleven anlagt St. Mariæ

Knud den Store.

Kirke

Knud den Store.

kan faae ud paa denne Maade, uden at tage Sverrige, ja ei engang Samland til Hielp; nevnlig Danmark, Norge, Venden, England, Skotland, Bretland eller Wales. Ericus Olai vil, at Knud har undertvunget Estherne, men han har uden Tvil ved en Hukommelse-Feil sat dem i Stædet for Sember, eller og har han taget det af den saa kaldte Erici Kronike, som dog er saa uefterretlig i Knud den Stores Historie, at den tillegger Sønnen Hardeknud meget af det, der tilkommer Faderen. Dog kan man sige til denne Sags Forsvar, at de maaskee forstaae Semberne ved Estherne, hvilket Petrus Olai udtrykkeligen gior. Saa meget er og vidst, at de gamle Grækiske og Romerske Skribenter satte Esthier der, hvor man siden finder Sember, og at de Nordiske kaldte alt Landet fra Weixelen og til den Finske Bugt Austurveg, Austur-Rike, men det egentlige Estland kaldte de Eistland. Et Islandsk Fragment hos Langebek beraaber sig paa de Danskes Udsagn, at Knud undertvang *sig Eistland*. Gheismer nævner blant de Riger, Knud regierede over, ogsaa Sverrige. Mathæus Paris taler om en vis Frederic, der blev Abbed af St. Albans, da Edvardus Confessor regierede, og hvilken var nær beslægtet med Kong Knud, og stammede af gammel Saxisk, venteligen Engelsk, og Dansk Blod. Maaskee han har været en Søn af Hertug Godvin og Knuds Søster. Denne Frederic døde Aar 1077. Endskiønt Knud giorde sig megen Umag for at udbrede og stadfæste den christne Lære i Danmark, saa kunde han dog ikke ret bringe Indvaanerne til at aflegge de raae Sæder, hvorfore de Danske saavelsom Norske vedbleve at øve meget Søe-røverie i Vesterhavet, og ofte paa Hen- og Tilbagereisen at legge an ved Orkenøerne, og da at plyndre paa deres Udkanter. Cypræus i de Slesvigske Bispers Aarbøgger vil, at de ubrændte

og

og alene ved Solen tørrede Murstene, hvoraf adskillige Kirker i det Slesvigske, især den i Hollinsted, ere opbygde, ere af Knud førte did fra Engelland. Vel muligt at Knud har bygget den, men da den Maade, at tillave Murstene paa, er saa eenfoldig, saa tænker jeg at det er skeet i Landet selv, og at man ei har hentet dem fra England. Cypræus vil og, at det Blye hvormed mange Kirke-Tage i Nord- og Syd-Jylland ere bedækte, er bleven under Knud og hans Sønnerført fra England did, og det saa meget lettere, saasom disse Konger gave Engellænderne Frihed at føre Vare for ingen, eller næsten ingen Told. Da saa mange Danske komme til Engelland, og saa mange Engelske igien til Danmark, saa kan man heraf alene slutte, at den christne Troe maatte tage meget til i Danmark under Knuds Regimente, allerheldst mange Danske vare Christne førend hans Tid. Men desuden vidner og en god og gammel Skribent, nevnlig Ademar, at Knud bragte saa mange Hedninger fra Danmark til den christne Troe, som han kunde. I Danske Atlas formodes, at Veng udi Aarhus Stigt haver været et af de Klostere Knud stiftede; Maaskee og det samme kan formodes om Voor Kloster i samme Stigt. Begge vare besatte med Benedictiner-Munke. Den Hedning Rani skal da have boet i Aarhus Stigt, Kalløe Amt, og eiet hele Norager Sogn, sampt ligge begraven ved Rygaard. Hans efterladte Hustrue Karen lod sig og Børn christne efter hans Død, og derefter Norager Kirke opbygge, hvor en af hendes Sønner blev siden begravet. En vis Engellænder ved Navn Karl skal have ladet bygge Førlum Kirke i Mariager Amt, og ligge begravet paa Kirkegaarden der, sampt have boet i Alstrup Sogn paa en Gaard kaldet efter ham Karlsdal. Udi Viborg Bye skal og under denne Konge være bleven anlagt St. Mariæ Kirke

Knud den Store.

Knud den Store.

Kirke og Kloster af St. Benedicti Orden. Til Bovling Kirkes Opbyggelse skal Knud have ladet føre fra England de hugne Stene, hvoraf den er opført. Den er tækket med Blye, og ligger i Riber Stigt, Lundenæs Amt. Man tilskriver og Knud St. Nicolai Kirke i Veile, som i Førstningen har kun været meget liden, og bestaaet alene af den mellemste og nordligste Gang, hvortil efterhaanden ere blevne tilføiede 6 Tilbygninger. Hvad Arnkiel formoder, at hedniske Templer ere blevne forvandlede til christne Kirker, er meget rimeligt, og anfører Pontoppidan til Bevis herpaa Brøndesløf Kirke i Aalborg Stigt. — Den Paderbornske Bisp Meinwerc, som døde 1036, og sad fra 1009, lod nedhugge Lundene i sit Stigt, i hvilke Folkene i Marsken (af Frisland og Oldenborg rimeligen), som vare halve Christne, og halve Hedninger, endnu ofrede til Afguderne; Han omvendte og mange Hedninger til Troen, i Danmark og de nær hos liggende nordlige Lande (venteligen i Nordalbingien). Bisp Othincar udvirkede ogsaa af Knud, som han var beslægted med, hvorvel ikke hans Systersøn, at det halve af de Kongelige Rettigheder i Riber Bye maatte høre Bispen til, undtagen 40 Mark Sagefald, Vrag og Forban, det er tre lode Mark, ligeledes hørte Heste-Tolden ei hertil, saasom den blev senere indført. I sin Ungdom skal denne Bisp have holdt sig til Othincar den Ældre, som han var beslægted med. Og som han gav alle sine Midler til Stigtet, og udelukte sine Arvinger, saa skal Paven have forordnet, at hans Afkom skulde stedse besidde Riber Stigt; En Sag hvorpaa jeg dog høiligen tviler, ligesom paa det, at han skal have inddelt Stigterne i Jylland, da de dog først bleve stiftede efter hans Død. — Naar de fleste nyere Meklenborgske Skribenter tillegge Knud en Dotter ved Navn Marina, eller Maria, som var gift

ſt med den Obotritiſke Førſte Udo, og Moder ved ham til Goſkalk, ſaa bliver det vel urigtigt, da ingen ældre Skribent end Mareſkalcus Thurius, der levede i Begyndelſen af det 16 Sæculo, taler herom. Sært nok er det, at Ademar kalder Knud de Danmarkers Konge. Under Knud blomſtrede Gyrdr Jarl, en ſtor Søerøver, og Søn af den bekiendte Sigvald Jarl i Jomsborg, hvilken ſloges udi Middelfar Sund mellem Fyen og Jylland med tvende Knorrer anførte af de Jslandſke Mænd Gudleifur, Gudlaugs Søn, og Þorolfur, Søn af Lofot hin Gamle, hvilke forſvarede ſig ſaa vel, at de beholdte baade Skib og Gods, hvorom Gudleifur giorde en Sang kaldet Glodisviſe. Af Gyrdrs Jarlsværdighed, og af Stædet, Slaget ſtod paa, ſlutter jeg at han haver været beſkikket til at forſvare de Danſke Strømme. Bouquet ſlutter med Foncemagne, at Knud har forſtaaet Latin, ſiden Fulbert, Biſp af Chartres, ſkrev ham til paa Latin, og dog ſiger i ſit Brev, at han forundrer ſig over, at en Mand, ſom Knud, der var uvidende i deres Sprog, tog ſig Kirken i Chartres an; og ved dette Sprog ville de have det da værende Franſke forſtaaet. Den Jslænder Bardur kom førſt til Norge til Oluf den Hellige, og derfra med et Skib til Danmark, hvor han levede vel Vinteren over, og drog derfra til Jsland igien. Saa megen Omgang mellem Jslændere og Danſke viſer, hvorledes det var muligt at de førſte kunde faae Underretning fra de ſidſte, og derved ſættes i Stand til at ſkrive deres Hiſtorie. De Jslandſke Foſtbrødre, Þormod og Þorgeir, droge ſammen, ſom der ſiges i deres Saga, til Engelland, hvor de opholdte ſig en Tidlang, og fik Þorgeir der anſeelige Gaver af Hovdingerne, hvilket Þormod beſang; Derefter drog Þorgeir til Danmark, hvor de Danſke hædrede ham næſt Kongen, hvilket Þormod og beſang;

Knud den Store.

Ggggg Siden

Knud den Store. Siden drog han til Oluf den Hellige i Norge, og allevegne var han i Agt og Ære for sin Skaldekunst. Fra Norge drog Þorgeir siden i Handel til Venden, hvor det da ei var sonderlig nyt for Kiøbmænd Norden fra, maaskee fordi Knud var mægtig der, og han stod i Fiendskab med Oluf. Udi et Islandsk Skrift berettes, at Knud skulde have stævnet Oluf at komme til sig i Limfiorden for at forliges sammen. Oluf kom der med 9 Skibe, men Knud var da Vester i Engelland, hvoraf Oluf forstod, at Knud agtede at svige ham, og overfalde ham med en stor Magt, hvorover Oluf gik i Land, plyndrede der, og førte Fanger bort, over hvis Graad den Islænder Eigil Sidu-Hals Søn, og hans Ven Tofi, Søn af Valgaut Jarl i Gotland, bleve saa bevægede, at de løste dem. Derefter kom Sygdom iblant Olufs Folk, ved det en Fin, leiet dertil af Kong Knud, kastede Stov over hans Skibe, og derved forgiorde hans Folk. Dog dette med Fangernes Løsgivelse skede 1027 i Krigen mellem *Knud og Oluf*, og findes ei det mindste hos Snorro eller andre gode Skribenter om denne Knuds Svig mod Oluf. Biörn, en anden Islænder, kom og paa sin Romerreise undervejs til Danmark. Den Islandske Skald og Krigsmand Biörn, som derfor kaldtes Hitdæla Kappe, Kiæmperen fra Hitdalen, besøgte adskillige Herrers Hof, hvoriblant Eric Jarls i Norge, Valdemars eller Wolodimers i Rusland, og Knud den Riges i Engelland, hvor han opholdt sig tvende Aar i megen Anseelse, og fik anseelige Gaver, hvoriblant et Langskib, hvorpaa han drog til Danmark, og indgik Staldbroderskab med Audun Bagskike, der vel var fød i Vigen udi Norge, men var til Herkomst en Dansk Mand. De forbleve der i 3 Aar, plyndrede om Sommeren i Sverrige, og opholdte sig Vinteren over i Danmark. Paa samme Tid havde Þordur Kolbeins-

søn,

sön, en anden Islænder, skilt Biörn paa en underfundig Maade ved hans Kiæreste, og maatte nu fare til Danmark, for at tage Arv efter den bekiendte Hroe hin Heimske, om hvilken jeg har talet i Svend Tveskiegs Historie, hans Morbroder, hvilken boede og eiede Gaard i Roskild. Þordur kom did, og fik megen Arv, hvorvel megen var bleven borttaget; Til denne Arvs Hentelse fik han megen Understøtning ved et Brev fra Kong Oluf i Norge til hans Venner i Danmark, for hvilket Brev han havde sat sit Seil. Paa Hiemveien traf Þordur ved Brennøer ved Hallands Side, som da vare lidet bebygde, paa Biörns Skibe, blev overvundet og plyndret; Dog skiænkede Biörn ham ædelmodigen Livet for Kong Olufs Skyld. Den bekiendte Skald Þormod Kolbrunarskald gav sig i Vikingsfærd med Rerec, en af Kong Knuds Hofmænd. Heimreich beretter, uden at sige hvorfra han har det, at ved Aar 1020 bleve Østers førte fra Engelland, og satte ved Den Sylt, hvor de endnu fanges. Den bekiendte Islandske Stridshelt Biörn Hitdæla Kappe, som der siges i hans Saga n. 488. 4to. p. 16-23, opholdt sig i 2 Aar ved Kong Knuds Hof, og fik til Foræring af Kongen et Langskib og meget Gods, hvorpaa han begav sig til Danmark, anlagde Staldbroderskab med Auþun Bakskika, en Vikværinger, men af Dansk Æt; De plyndrede 3 Aar om Sommeren i Sverrige, og opholdte sig Vinteren over i Danmark. Den under Svend omtalte Hroar hin Audge døde i Roskild, og hans Søsterson Þorþur forlod Island for at arve ham; Kom til Norge, hvor Oluf den Hellige da regierede, som gav ham Brev med sit Segl for til sine Venner i Danmark, hvorpaa han kom til Roskild, og fik der meget Gods i Arv, endskiønt meget var kommet i urette Hænder, men paa Tilbagereisen blev han ved Brenneyar i Vigen plyndret af Biörn, og alt hans

Knud den Store.

Knud den Store. Gods ham frataget. Oluf den Helliges bekiendte Hof-Poet Thormod Kolbrunarskald gav sig efter Arngrimi Grönlandia p. 21. udi Viking med Hærdrak, en af Kong Knuds Hirdmænd. Saaledes fortælle forskiællige Sager noget forskiælligen disse Tildragelser. Af den Islandske Skald, Harek Blæsasön, findes i Skallda udi Edda af Wormii Codex p. 339. efter min Udskrift, og udi Arnæ n. 761. 4to. p. 112. efter min Udskrift, følgende Strophe Knud til Ære: „Allvaldere (Over-Konger) kiender jeg alle Paa de østlige og syd„lige Kanter Søn af Svein befindes virkelig bedre end nogen an„den Gram (Konge).“ Iblant Junii Manuscripter, der forvares i den Bodlejanske Bogsamling i Oxford, forekommer i n. 103. den Evangeliske Historie i Udskrift, skreven i den Dansk-Saxiske Dialect til Undervisning for Kong Knud i Christendommen, men Originalen findes nu i det Brittiske Museo, i de Manuscripter nevnlig af det Cottonianske Bibliotheqve, Caligula A. Codex er prydet med adskillige Malninger og Forgyldninger. Skrivemaaden er i Cædmons Smag, det er at sige, høi og prægtig. Heraf sees ellers, at Knud var ikkun maadelig underviist i Christendommen, da han besteg den Engelske Throne, men at han søgte at blive det, hvilket var rosværdigt. Udi the Antiqvities of the Abbey of Durham 8vo. Newcastle 1767. p. 112. vidnes, at der under Kong Knuds Billede i Kirken af Durham staaer følgende Inscription: Rex Angliæ & Danamarchiæ Kanutus ad corpus Si. Cutberti Dunelmum nudis pedibus a Garmundisway venit; ejusqve servientibus monachis Staudropam cum appendiciis donavit, Scotos, Wandalos, Norwagenses subjugavit; & in locis qvibus pugnavit ecclesias fundavit. Der ere i alt 8 Billeder af Engelske Konger, hvoraf Henric I. er den sidste med Underskrifter. Disse Billeder og Underskrifter ere venteligen ei ældre end det 14 Sæculum (124). Den

(124) Saxo l. 10. p. 196. 201. Gram in Meurs. c. 47. Ad. Brem. l. 2.

Den Bremiske Erkebisp Herman døde den 28 September paa sit Gods Hildenroth i Stiget Halberstad, og blev begravet midt i Choret af Bremens Domkirke. Udi hans Stæd kom Bezelin Alebrand, Keiser Conrads Capellan og Cannik i Coln, som blev den 20 December med stor Pragt og med alles Glæde indviet til Præst i Byen Hamborg af sit Stigts Bisper, og af 7 andre fra Saxen, og Dagen efter til Erkebisp. Af Keiseren fik han Staven, og af Pave Benedict 9 Pallium. Af Keiseren maae han meget snart efter sin Eftermands Død være bleven beskikket til Erkebisp, saasom han alerede kaldes saa i et Diploma af — Knud den Store. Aar 1035.

Ggggg 3

l. 2. c. 43. Suhms Forb. p. 100. 101. 114. 116. Lang. Scr. T. 1. p. 33. 38. 117. 159. 269. 337. T. 2. p. 206. 427. Snorro i Olaf Helga S. c. 109. Cypræi Annales Ep. Slesv. p. 92. 93. 94. Labbe Nova Bibl. T. 2. p. 172. 178. Danske Atlas T. 4. p. 236. 237. 239. 390. 550. 808. 626. T. 5. p. 286. 760. 942. Jomsvikinga-Saga inter Arnæ MSS. n. 290. 4to. p. 168. efter min Udskrift. Pontopp. Annal. T. 1. p. 89. 90. Arnkiel Cimbr. Heyd. Begräbn. T. 3. p. 255. Landnama c. 6. gamle Edit. p. 35. 36. Nye Edit. p. 69—71. Bouquet T. 10. p. 466. not. b. Penant's Zoology p. 123. Tab. E. 2. fig. 1. Broderi Boissen. chron. Slesv. in Meincke Scr. Germ. T. 3. c. 574. 575. Heidarvige S. MSS. p. 121. Fostbrödre S. i Arnæ n. 132. fol. p. 47. 48. efter min Udskrift. Latomi Geneal. Mecleb. in Westphal. Monum. T. 4. col. 119. Leibnitzii Script. Brunsv. T. 1. p. 524. Þatr af Eigli-Sidu Halls-Syni i Arnæ MSS. n. 518. 4to. p. 1—16. Þatr af Karli Væsela i Arnæ MSS. n. 533. 4to. Membran. p. 1—33. i min Udskrift, og i Cod. Flat. col. 750. Mabil. Acta Sanct. T. 9. p. 828. Whartoni Anglia Sacra T. 2. p. 249. Þormodur Kolbrunar-Skald Saga n. 566 A. 4to. p. 114. 115. n. 566 C. 4to. p. 121. Biörn Hitdæla Kappe S. n. 488. 4to. p. 6. 11. 16—23. Torfæi Hist. Norv. T. 3. l. 2. c. 3. p. 66. 67. Arngrimi Gronlandia p. 21. Hvitf. Bispe-Kronike p. 17. Chron. eccl. Rep. p. 8. 9. Heimreichs Nord-Fresische Chronick 4to. p. 41. 8vo. p. 69. Simon's Irish coins p. 9. Coins of Canute p. 10.

Knud den Store. Aar 1035.

af 16 October, hvorved Keiseren fornyer hans Rettigheder i Byen Bremen, saa at hverken Hertug eller Greve skulde have noget at sige der. Leuticierne, uden Tvil fornærmede, angribe det nye anlagde Kastel Werben, og bortførte Besætningen fangen. Dette skede i Fasten. Over dette drog Keiser Conrad selv med en mægtig Hær imod dem, og leirede sig ved Elven, hvor de forbøde ham Overgangen, men derpaa gik han hemmeligen over et Vadstæd, brød ind i deres Land, og ødelagde saaledes det platte Land med Rov og med Brand, at de maatte give den gamle Skat forøget. Keiseren selv forholdt sig især hel tapper, figtede, og opmuntrede Soldaterne til at stride, staaende undertiden i Morads indtil Knæerne. Efter Seiren hævnede han paa adskillige ved gruelige Straffer de Mishandlinger, de havde udøvet imod hellige Ting. Saaledes lod han paa mange Vender afhugge Hænder og Fødder, og udstikke Øinene, fordi de havde paa saadan Maade behandlet et Crucifix. *For saadanne Grumheder* fik Conrad Navn af Troens Hævner, ja blev lignet med Titus og Vespasianus. — Den Normaniske Hertug Robert drog med et stort Følge til Jerusalem, og døde paa Tilbagereisen i Nicæa den 1 Julii, taget af Dage ved Gift af Radulph, med Tilnavn Mowin, og blev han der begravet. Forend han drog bort, havde han ladet de Store sværge, at de vilde erkiende hans naturlige Søn Wilhelm for deres retmæssige Herre, hvilken han havde avlet i Falaise med den smukke Alicia eller Arlet, som og af nogle kaldes Helena, en Garvers Dotter, i hvilken han havde forelsket sig udi Dands. Da hun laae ved hans Side, skal hun have revet sin Særk itu fra øverst til nederst, og have svaret, da han spurgde hende om Aarsagen hertil, at hun ansaae det for uanstændigt, at legge den op til sin Herres Mund. Hun

skal

skal og have havt en mærkelig Drøm, som spaaede, at hendes Foster skulde blive til en mægtig Regent, hvilken Drøm uden Tvil er giort bag efter, da Wilhelm fik Tilnavn af Erobrer, efterat han havde undertvunget Engelland. Hos Rudborne kaldes Wilhelms Morfader Richard Salurpyr, og hans Mormoder foregives at have været en Dotter af den Engelske Kong Edmund Jernside, men som maatte flygte til Normandie, da hendes Fader mærkede, at hun var besvangret af Garveren; Dette tilligemed at Algitha skal have været hendes Moder, viser, at det er en Fabel; thi denne Beretning strider mod al Tidsregning, og er en Fabel, opfundet af Wilhelms Moder, for at giøre hans Besiddelse af England retmæssig. Udi Flateyar-Bogen i St. Edvardi Saga kaldes Wilhelms Moder Gunhild, og udgives for en Dotter af den Engelske Kong Edgar, og en Søster af Ethelred, hvilket atter ved Tidsregningen alene igiendrives. *Arlet* blev, endog i Roberts levende Live, giftet med Harlewin af Comitis villa, en maadelig bemidlet Mand, med hvilken hun avlede nogle Børn. I samme Flateyar-Bog gives Robert Tilnavn af Danabaul ɔ: de Danskes Modgang, eller Lue, hvorved maae sigtes til den Uenighed mellem ham og Store Knud, og siges hel urigtigen, at Robert forlod sit Hertugdømme, og blev en Eremit. Nu var Wilhelm ikkun i sit ottende Aar, da hans Fader døde, og blev der strax megen Oprør i Landet, da mange veigrede sig ved at erkiende ham for Hertug. Adam af Bremen vil, som mange andre gamle Skribenter, at Robert drog til det hellige Land af Frygt for Knud, fordi han havde forskudt hans Søster. Men han giør sin Fortælling mistænkt, ei alene ved at kalde ham Richard, men endog ved at ansee ham for den virkelige Richard 2, da han siger, at han var Fader til Robert, og denne igien til Wilhelm, hvilken de

Knud den Store.
Aar 1035.

Fran-

magis debuerat, sicut dicitur. Principem te constituerunt, noli extolli, & cætera. Sed ipse hoc oblitus cernens se in culmine majoris status sub rogatu famulari sibi pestilentes spes promisit superbiæ scilicet & audaciæ quibus nihilominus ipse se dedidit, in tantum ut flocci penderet quin offensione multimoda me multoties graviter offenderet. Nam præfectum meum Æficum quem primatem inter primates meos taxavi, non conctatus est in propria domo ejus & inscio perimere quod nefarium & peregrinum opus est apud Christianos & Gentiles. Peracto itaque scelere ab eo, inii consilium cum sapientibus regni mei petens ut quid fieri placuisset de illo decernerent, placuitque in commune nobis eum exulare, & extorrem a nobis fieri cum complicibus suis. Statuimus etiam inviolatum foedus inter nos quod qui presumpsisset infringere, ex hereditari se sciret omnibus habitis, hoc est ut nemo nostrum aliquid humanitatis vel commoditatis ei sumministraret. Hanc optionis electionem posthabitum nichili habuit forer ejus *Æthelfled*, omnia quæ possibilitas ejus erant & utilitatis fratris, omnibus exercitiis studiit explere, & hac de cause aliarumque quam plurimarum exheredem se fecit omnibus. *Sic ergo predicta* dominatio ad omni mundali servitio immunis, excepto quód omnibus est generale terris, pontis videlicet vel arcis recuperatione & expeditione. His apicibus præcipimus & obsecramus in *Christi* nomine ut assensum detis correborantes, & si quis anteriores proponere voluerit in posterum, irriti fiant, nec æternaliter stabilientur, sed perpetua oblivone oblitterentur. Oblitterentur nec minus nomina eorum de libro vitæ qui hoc cyrographum aliquo molimine in aliud transmutare decreverint quam per singraphiam confirmavimus Anno ab incarnatione Domini Mill. XII. indictione X. carraxatum est hoc polipticum, & signaculo crucis insignitum his testibus magnifico firmiterque adamantino stilo firmantibus. Ego *Ædelredus* Rex Anglorum presatam terram pro amore Dei ejusque genetricis & perpetuæ Virginis *Mariæ Godvino* Episcopo cum vivificæ crucis vexillo impressam libens concessi. Ego *Ælfgyfa* Regina Domini mei Regis dono arrisi. Ego *Wulfstan* Archiepiscopus cum co-episcopis nostris

noſtris & filiis Regis & Abbatibus & Ducibus & Militibus quorum nomina inſerta ſunt corroboravi. Ego *Eadnod* Epiſcopus. Ego *Adulf* Epiſcopus. Ego *Athelwoldus* Epiſcopus. Ego *Ælſgar* Epiſcopus. Egn *Godwinus* Epiſcopus. Ego *Ethelſie* Epiſcopus. Ego *Brihtwoldus* Epiſcopus. Ego *Leving* Epiſcopus. Ego *Alfhun* Epiſcopus. Ego *Ælmær* Epiſcopus. Ego *Wulſgar* Abbas. Ego *Ælſſi* Abbas. Ego *Brithmær* Abbas. Ego *Ælfwi* Abbas. Ego *Ælſſi* Abbas. Ego *Edric* Abbas. Ego *Brigſtan* Abbas. Ego *Ædmer* Abbas. Fgo *Oſkytel* Abbas. Ego *Eadric* Dux. Ego *Uhtred* Dux. Ego *Leofwine* Dux. Ego *Ælfric* Dux. Ego *Æthelmar* Miles. Ego *Syfred* Miles. Ego *Æthelwærd* Miles. Ego *Godwine* Miles. Ego *Mortar* Miles. Ego *Ælſgar* Miles. Ego *Wada* Miles. Ego *Ulſkytel* Miles. Ego *Thurkytel* Miles. Ego *Æthelwine* Miles. Ego *Adelwold* Miles. Ego *Ælmær* Miles.

Ad Pag. 504.

CNUTONIS REGIS CARTÆ EXEMPLAR, PRIVILEGIA ECCLESIÆ CONFIRMANTIS.

Ex. bibl. Reg. I, DIX.

Cnut cing gret lyfing arcebifcop. and Godwine bifcop. and Ælmær abbot. And Æthelwine fcipman. And Æthelric. and ealle mine thegnas twelfhynde. and twihynde freondlice. and ic cype eow that fe arcebifcup fpæctome ymbe Chriftes cyrcean freols. that heo hæfd nu læffe munde thonn hiohwilon ær hæfde, tha lyfde ic him that he mofte niwne freols fettan on minan naman. tha cwæd he to me tat he freols af genoge hæfde gyfhiaht for ftodari. Tha nam ic me fylf tha freolfas and gelede hi uppan Chriftes agen weofod on thæs arcebifcuplige witnyffe. and on Thurkilles eorles. and on manegra goddra manna the me midwæron to dan. ylcan fore weardan the hit æthelbyrht cing gefreode. and ealle mine foregencgan. that næfre nan man ne fy fwa dyrfti. fy he gehadod. fy he læwode that ænig thara thinga gelytlie the on dam freolfe ftænt. Gyf hit hwa thænne do. fy his lif her gefcept and his wunung on helle grunde butan he hit the ftidlicor gebete ær his ænde be thæs arcebifceopes tæcinege: ~

Scribebam ego, 6° Kal. Julii, 1744.
DAVID CASLEY,
Bibliothecarius.

Speciminis ergo transcribi curavit
London 1744.
KLEVE.

Til Pag. 584.

Bibliothecæ Cottonianæ Augustus II, 20.

DONATIO TERRÆ IN NIWENHAM CUIDAM MONACHO, NOMINE EWIC, per R. CANUTUM.

☧ Regnante domino nostro Jhesu Xpo imperpetuum quamobrem summopere festinandum ad amoenia arva laetitie ubi ymnidice jubilationis organa angelica dulcissimaque odoramina flagrantia rosarum a justis idoneisque capiuntur naribus. Ergo prodigiis manifestissimis sine aliqua intercapedine demonstratur, quod ea que sepissime arbitrantur retineri cum gaudio agillime transeunt sine laetitia. Quapropter *Ego - Cnut* basileon angelsaxonum disponente clementia creantis partem aliquam telluris mei meo dilectissimo familiarissimoque monacho nomine Ævic in loco quem solicole noto nuncupant homine *æt niwenham* quinque cassaturas perpetim concedo. Quatenus possideat & fruatur cum omnibus utensilibus suis. pascuis pratis. silvis. & post se cuicumque voluerit. heredi sine ullo obstaculo derelinquat. Istud ergo donum ut jam predixeram maneat ab omni servitio seculari præter arcis munimen & pontis expeditionem. Precipimus vero in nomine salvatoris. Ut si im postmodum quisquis alios libellos protulerit nichil omnino contra istum prevaleant. sed sint condempnati & anathematizati & ad nichilum redacti. & iste semper firmus stabilisque permaneat ad utilitatem se possidentis. Si quis autem tetri demonis fastu instinctus hoc nostrum decretum infringere voluerit. sit ipse a sancte Dei ecclesiæ consortio separatus & infernabilibus æternaliter flammis cum iuda Xpi proditore cruciandus, nisi hic prius digna satisfactione penituerit quod contra nostrum decretum deliquit. His limitibus prephatum rus circumgyratur. ✠ This syndon tha landgemære innto niwanham ærest ontha dicthe *Ælfric* biscop. let dician of there die. on thære cyric peeth and lang pæthes on dhæne brædan veg. and lang veges on helm stane-

Tilleg og Trykfeil til Historiens første Tome.

Fort. Pag. 2. Lin. 3. neden fra: meste — læs: meget.

P. 3. L. 13. mangen l. mange.

— — — utrolig l. utrolige.

Verket selv P. 2. not. 6. Nidr l. Nub.

— — — codices l. & dies.

P. 53. L. 21. Viborg — leg til — (Langebek siger i en utrykt Anmærkning, at Snio døde ved Lusæhøgh, og at den ligger ved Aalborg i Flekkum Herred. See videre Lang. Scr. T. 1. p. 80.)

P. 70. L. 19. de og l. de; og

P. 83. L. 10. Holstenerne l. Saxerne.

— — L. 14. synes l. syntes.

P. 89. L. 28. Nordiske Folk — leg til — Maaskee de dog snarest have været fra det virkelige Armenien, thi Chronicon Fontanellense c. 6. i Dacherii Spicilegio fol. T. 2. p. 286. beretter, at til Richard 2, Hertug i Normandie, som regierede fra 996 til 1026, komme Græker og Armenier, ja endog ofte Gesandter fra Bierget Sinai.

P. 124. ved Notens Slutning — Secretair Gustav Peringer Lilieblad mener i sine utrykte Anmærkninger til de 7 Capitler af Örnhielms Svecia antiqva & nova, hvilke Anmærkninger ere udskrevne i Excerpt-Bogen p. 335. af den Lundiske Bisp Celsius, som var Bibliothecarius ved det Kongelige Bibliotheque i Stokholm, da Salig Langebek opholdte sig der 1754, og af hvilken Excerpt-Bog Langebek haver udskrevet dette. Peringer mener da, at Biarma-land vil sige saa meget i Nordens gamle Sprog, som et langt fraliggende Land, da Biarme skal betyde noget der viser sig langt borte. Imidlertid da Indvaanerne kalde sig selv Permier, og Landet Permia, saa holder jeg for, at deres Navns Betydning bør søges i det Finske, og de med det beslægtede Sprog, og at vore Fædre have rimeligen fordreiet Permier til Biarmer.

P. 143. L. 11. hvilke l. hvilket.

P. 145. not. l. L. 3. Stæd her — leg til — med mindre herved forstaaes Huner fra Hunsingow.

P. 157. L. 11. Vean l. Veom.

P. 247. L. 15. Iya l. Ina.

P. 282. L. 17. Brynhild — leg til — (Brunehilde Stein, kaldet Lectulus Brunchildis, findes paa Feldberg i Hessen, omtrent 2 Mile i Nordvest fra Frankfurt, og nævnes i Diplomata af 1043 og 1221. See Eliæ Neuhofs Nachricht von den Alterthümern bey Hamburg vor der Höhe, 8vo. p. 6-8. Johannis res Mogunt. T. 2. pag. 514. Gudeni Cod. Diplom. T. 1. p. 477.

P. 297. not. a. L. 1. Sigrid l. Sigurds.

P. 327.

P. 327. L. 21. Moder l. Fader.
P. 375. Lin. 23. befalte l. befol.
P. 389. L. 15. skulde l. skulde da.
P. 390. L. 18. Sunthones l. Suethans.
—— L. 25. Romerige l. Romerige.
P. 398. L. 24. Hutherslev — leg til — man skee ogsaa Hørhet, nu Hover.
P. 405. L. 9. Engelske — leg til — Amelhede, fordum Amletshede, laae i gamle Dage i Abo Syssel og Halle Herred, nu i Synderhald Herred og Verring Sogn, hvor og Langebek sætter det i sit Chart over Jylland ved Valdemars Jordebog, og ligeledes Amlethi Castrum, Sønden for Randers Fiord. Der var og i Jylland et Amleths Bol, uvidst hvor.
P. 479. L. 22. Midzovii l. Milzovii.
P. 483. L. 12. Diecmara l. Diecmans.
P. 516. L. 14. Offerstad — leg til — I Salig Justitsraad og Professor Anchersens skrevne Efterretning om Leire siges efter den Bonde Ole Poulsen, at Stenen paa Graven var saa høi, at man med Stiger maatte stige op paa den, men udi Mandixes Tid blev den afhugget til Steen-Trappen paa Lindholm. Kort fra Graven blev og fundet et stort Jern-Sværd, som blev forbrugt til Jernfang.
P. 553. L. 2. neden fra: Lydighed — leg til — Möser i Osnabrückische Geschichte T. 1. p. 202. mener, at disse Saxer have været lutter Wehren, eller Almuesmænd, og ikke af Widekinds Gefolge, eller Hirdmænd og Soldater, at jeg saa skal kalde dem, thi de sidste var skyldige at tiene Witekind, og derfor burde Carl ei straffe dem, men de første ere at ansee som vore Borgere og Bønder, mod hvilke enhver Feltherre vilde i vor Tid handle ligesom Carl, saafremt de grebe til Vaaben. Men mig synes, at dette indskrænker Carls Saxiske Krig for meget, og alene til Witekind, da dog alle hans Handlinger aabenbare vise, at hans Agt var at undertvinge alle Saxer, og det gandske Land, hvorfor det og var efter de Tiders Pligt og Sædvane, at alle vaabenføre og især alle frie og Odelsbønder maatte sætte sig imod ham, og forsvare deres Fædernelænd.
P. 556. L. 2. neden fra: Lhovydii — læs: Lhwydii.
P. 565. L. 1. Libun — leg til — nu Lier. See Lang. Scr. Dan. T. 3. p. 603. not. a.
— — — Bestfald l. Bestfold.
P. 575. L. 18. indtog l. imodtog.
P. 582. L. 2. neden fra: Rachira — leg til — See herom Murray i Nov. Comment. Götting. T. 3. p. 70. 71.

Tilleg og Trykfeil ved Historiens anden Tome.

P. 2. L. 13. Klak — leg til — (a) Hos Langebek Script. T. 3. P. 483. forekommer den Clerk Chacco, som døde den 1 Februarii, uden Tvil i 13 Seculo; Dette synes at vise, at Klak har været et virkeligt Navn, og ikke et Ogenavn, som man ellers let kunde tænke.
P. 29. L. 19. Gode Dreng — leg til — (a) Hos Langebek T. 3. p. 441. og 521. forekommer en Gothric, som egentlie-

 gen

gen hed Sneolf, med Tilnavn God Dreng; Han døde den 29 Martii, venteligen i det 13 Seculo. Det Tilnavn God-Dreng forekommer ofte i Middelalderens Historie.

P. 31. not. (10) l. (12).

P. 196. L. 15. Seculo — leg til — Det var Antonius Galeatus, som 1480 besøgde helt, og beugte det i sit Skrift: De situ Japygiæ i Grævii Tom. 9. Thes. Ital., og Muratorii Script. Ital. T. 10. p. 11 — 15.

P. 214. L. 19. Luna — leg til — nu en liden Flekke i det Genuesiske, imellem Massa og Sarzano. See Bardes Reise durch Schweitz und Italien. Breßlau 1785. 8vo p. 237.

P. 463. L. 2. Serona l. Sermen.

— L. 12. forstaaes — leg til — Forster haver siden i Geschichte der Entdeckungen und Schiffahrten im Norden, Frankfurt 8vo 1784. fra p. 73 til 101, atter udgivet denne Kong Alfreds Geographie med meget lærde Anmærkninger, hvori han vedbliver sine Meninger om Hethe, Weonodland, og giver en urigtig Forklaring over Etymologien af Byen Aarhus, af en Aare nemlig, da den dog betyder Aarens Udløb; og uden Tvil feiler han ogsaa, naar han giver Sciringes-Heel til de Svenske Skiær, da det dog upaatvileligen bliver Kongehelle, hvilket hele Others Reise viser, og den Sillendiske (Sielandske) Søe, som Alfred kalder den, og som efter ham gik nogle hundrede Mile op i Landet, bliver uden Tvil Østersøen.

P. 476. L. 22, Lahsbite l. Lahslite.

P. 484. not. 9. sidste Linie: p. 19. — leg til — Lang Scr. Dan. T. 5. p. 398. hvor der tales om Adalgarii Dødsdag.

P. 507. not. 15. sidste Linie: 326 — leg til — *Lang. T. 5. p. 418,* hvor der tales om Hogeri Dødsdag.

Tilleg og Trykfeil ved Historien af den tredie Tome.

Pag. 1. under Harald Blaatand er glemt at sættes 941.

P. 2, 3 og 4 ligeledes.

P. 5. Gods læs: Godset.

P. 7. L. 6. neden fra: taler l. tales.

P. 14. L. 1. Pecqigy l. Pecqigny.

P. 36. L. 3. neden fra: Neibom l. Meibom.

P. 42. L. 7. Hallenstad l. Halberstad.

P. 51. L. 23. 943 — leg til — dog døde Constantinus ei førend Aar 953, som jeg forhen har fortaalt p. 46.

P. 61. L. 4. faldt l. holdt.

P. 62. L. 2. Bunislav l. Burislav.

P. 62. L. 10. med l. mod.

P. 71. under Harald Blaatand 955. l. 958.

P. 85. not. a. L. 6. Cont l. Cont.

P. 91. L. 16. førend: Af — leg til — Den 12 April var Erkebisp Adeldag hos Keiseren i Wiha, nu Wihe, i Thüringen, og underskrev da et Gavebrev af Keiseren til Kirken i Magdeborg. See Gercken Cod. Dipl. Brandenburg. T. 8. p. 634.

P. 96. i Noten: Danske l. Svenske.

P. 100. L. 3. neden fra: Sigurd l. Sigrid.

P. 109 L. 8. til denne l. lige indtil ver.

P. 113.

Tilleg og Trykfeil til tredie Tome.

P. 113. L. 10. neden fra: Død l. Daab.

P. 117. L. 7. neden fra: Bernhards læs Hermans.

P. 117. L. 2. Berno l. Benno.

P. 138. L. 1. Harald l. Harald var.

P. 142. L. 13. Pogils l. Porgils.

P. 148. L. 5. neden fra: Sigefrid l. Godefrid.

P. 163. not. a. L. 2. neden fra: de ogsaa l. der ogsaa.

P. 186. L. 2. Adaldag — (a) Saa staaer og i Necrologio Hamburgensi hos Langebek T. 5. p. 397.

P. 188. not. a. sidste Linie: urigtigt — leg til — Maaskee dog at Burislav, eller Boleslav, Miseco's Søn, har anført Polakkerne, da Faderen Miseco var alerede gammel, og at Islænderne have derfor anseet Burislav for Konge.

P. 211. L. 8. Jomsborg — leg til — eller ogsaa i Irland hos sin Svoger, den Ostmaniske Kong Sihtric.

P. 220. L. 16. ib. l. ib. T. 3.

P. 229. not. a. L. 2. den — leg til — og hvorved egentligen Udløbet af Isefiord forstødes.

P. 231. L. 4. neden fra: Farbroder l. Farfader.

P. 247. L. 11 og 12. Sigvard l. Sigvald.

P. 260. L. 13. tvende l. trende.

P. 279. L. 13. Søn — leg til — hvilket jeg efter andre Skribenter har forhen foretaalt ved Aar 993.

P. 359. L. 10. Hagen l. Sven.

P. 389. L. 4. neden fra: 1 l. 25.

P. 431. L. 4 og 5. neden fra: Thingmændene l. Thingmændene.

P. 443. L. 6. Sprakalegs — (a) Langebek T. 3. p. 278. formoder, at Purkill eller Porgils er født i Jylland, thi Sprakelyst er et Sted der, og forekommer i et Diploma af Aarhuus 1203. Hans Kone var maaskee Søster af Sigrid Storraade, og gift 994. og Ulf født 995. See Tavlen der ved p. 282.

P. 443. not. a. L. 4. p. 17. 147. — leg til I vor Tid er ved Derpt i Estland fundet i Jorden mange af Ethelreds Solvmonter. Jetze i Meusels Hist. Lit. Magazin T. 3. p. 143. Vel muligt, at nogle Esther have været med i Knuds Hær. De kunne og have i senere Tider røvet dem enten i Sverrige eller Danmark.

P. 444. L. 16. see p. 446. udslettes.

P. 446. L. 6. see p. 444. udslettes.

—— L. 15. med l. af.

P. 455. L. 7. Egefrid l. Ecgfride.

P. 457. L. 9. Vei en l. Vei ud.

—— L. 2. neden fra: vel ei heller — læs: vel heller.

P. 459. L. 9. og havde l. havde.

P. 465. L. 13. bleve l. blev.

P. 484. L. 1. 1102 l. 1103.

—— L. 3. 1107 l. 1017.

P. 488. L. 3. neden fra: ud l. ind.

P. 496. L. 5. neden fra: Erik l. Erling.

P. 518. L. 3. Ulf l. Godvin.

P. 522. not. a. L. 3. Monarhus l. Monarchus.

P. 538. L. 22. Belønning — leg til — Ved denne Tid levede Grev Rudolf, Welfernes Stamfader ved sin Sønnedotter Cimiza. Hans Hustrues Ithæ Søster blev gift med Rygiernes Konge, og hendes Broder Eggehart skal have været

ret

et Marggreve i Stade. Deres Fader var den meget adle Grev Conno af Oeningen, hvilke sidste Ting ere dog meget uvisse. Hess Monum. Guelf. Tab. 1. p. 10 og 11.

P. 597. L. 12. Odel l. Odd.

P. 647. L. 3. Reinald — leg til — Maaskee den samme som Reinher eller Meinher, see længere frem p. 677.

P. 664. L. 8. undgaaelig l. uundgaaelig.

P. 675. L. 2. neden fra: Levninger — Denne Ailvin eller Adelvin døde i dette Aar, og havde siddet fra 1017. Siward blev hans Eftermand. Knud havde megen Fortrolighed til Ailwin, og forbedrede sig meget ved hans Formaninger. Mærkeligt er det, at Abingdon Kloster led intet i de Danske Krige under Svend og Knud. Wartoni Anglia sacra T. 1. p. 167.

P. 677. L. 7. uden l. uden Tvivl.

P. 692. L. 10. neden fra: endda — udslettes.

P. 697. L. 7. neden fra: Prinds læs: blot Prinds.

P. 736. L. 6. neden fra: avlet l. avlede.

P. 746. L. 16. Begravelsessted l. hans Begravelsessted.

P. 749. L. 8. neden fra: 1096 l. 1036.

P. 757. L. 13. det kun l. kun.

P. 784. L. 1. Bøvling l. Bovberg.

—— L. 4. Amt — (a) En Fabel om den findes i Hofmans Fundatser Tom. 4. p. 612.

P. 789. L. 1. September — leg til — eller maaskee snarere den 19, thi saa staaer i det Hamborgske Necrologium hos Langebek T. 5. p. 409.

Rettelser i Tavlen af de Normaniske Hertuger:

Vulfred — *læs:* — Vulnoth.

Pag. 571 — l. — 542.

